

Bələdiyyələr haqqında sənədlər toplusu

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin

İdarəetmə

PREZİDENT KİTABXANASI

TƏRTİBÇİ VƏ NAŞİR:
Şahbaz XUDUOĞLU

*2007-ci ilin sentyabrına qədər
olan əlavə və dəyişikliklərlə*

Bələdiyyələr haqqında sənədlər toplusu. Azərb. dilində. Bakı – Qanun,
2007. 620 səh.

Kitabda bələdiyyələrin statusu, maliyyələşməsi, onların əmlakı, torpaqları, əraziləri, bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətləri və s. haqqında normativ hüquqi aktlar toplanmışdır.

Kitab bələdiyyə işçiləri, bələdiyyə sahəsində çalışan mütəxəssislər, hüquqşünaslar və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

MÜNDƏRİCAT

Naşirdən 15

BEYNƏLXALQ SƏNƏDLƏR

Yerli özünüidare haqqında Avropa Xartiyasının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (25 dekabr 2001-ci il, № 238-IIQ) 17

Azərbaycan Respublikası və Norveç Krallığı arasında bağlanmış “İkiqat vergiyə cəlb etməyə yol verilməməsi, gəlirlərə və kapitalla görə vergilərin ödənilməsindən yayınmanın qarşısının alınması haqqında” konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (25 iyun 1996-cı il, № 136-IQ) 25

“Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyasının və onun əlavə protokollarının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (9 yanvar 2004-cü il, № 576-IIQ) 45

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında nümunəvi avropa konvensiyası 50

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyasına əlavə protokol 71

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyasına 2 sayılı protokol 75

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNLARI

Bələdiyyələrin statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 iyul 1999-cu il, № 698-IQ) 80

“Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (27 iyul 1999-cu il, № 162) 97

Bələdiyyənin nümunəvi nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (15 oktyabr 1999-cu il, № 709-IQ) 99

Yerli rəy sorğusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 noyabr 1999, № 764-IQ) 103

Q 1100011003 qrifli
AB022051

Az2

© Qanun, 2003-2005
© Qanun, 2007

“Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (24 dekabr 1999, № 234)	117
Bələdiyyə qulluğu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 noyabr 1999-cu il, № 765-IQ)	118
“Bələdiyyə qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (24 dekabr 1999-cu il, № 297)	121
Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (7 dekabr 1999, № 770-IQ)	122
“Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (15 yanvar 2000, № 253).....	123
Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (7 dekabr 1999, № 771-IQ)	125
“Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (24 dekabr 1999, № 237)	197
Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (7 dekabr 1999, № 772-IQ)	199
“Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (24 dekabr 1999, № 233)	204
Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (14 aprel 2000, № 858-IQ)	204
“Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (21 oktyabr 2000, № 546)	206

“Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (14 aprel 2000, № 859-IQ)	207
“Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (21 oktyabr 2000, № 547)	212
Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (18 aprel 2000, № 863-IQ)	212
“Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (21 oktyabr 2000, № 405)	216
“Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə Əlaqələndirmə Şuraları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (18 aprel 2000, № 864-IQ)	216
“Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə Əlaqələndirmə Şuraları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (21 oktyabr 2000, № 555)	220
Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (27 dekabr 2001-ci il, №244-IIQ)	221
“Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (4 aprel 2002-ci il, № 683)	225
Bələdiyyələrin məhəllə komitələri haqqında Nümunəvi Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (8 may 2001-ci il, № 129-IIQ)	225
“Bələdiyyələrin məhəlli komitələri haqqında Nümunəvi Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (11 iyun 2001-ci il, № 738)	228
Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (29 iyun 2001-ci il, № 159-IIQ)	228

“Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (9 avqust 2001-ci il, № 547)	236
“Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə əlavə tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (23 oktyabr 2003-cü il, № 957)	237
Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (29 iyun 2001-ci il, № 160-IIQ)	238
“Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (9 avqust 2001-ci il, № 548)	252
“Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (15 mart 2002-ci il, № 274-IIQ)	253
“Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (6 may 2002-ci il, № 696)	259
Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (13 may 2003-cü il, № 454-IIQ)	260
“Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (27 sentyabr 2003-cü il, № 922)	264
Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (17 iyun 2003-cü il, № 478-IIQ)	265
“Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (23 oktyabr 2003-cü il, № 938)	271

Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (3 may 2005-ci il, № 903-II Q)	271
“Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (18 iyul 2005-ci il, № 896)	277
Aqrar islahatların həyata keçirilməsini təmin edən bəzi normativ-hüquqi aktların təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (Torpaqların alqı-satqı qaydaları) (10 yanvar 1997-ci il, № 534)	278
Dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilməsi qaydası və müddətləri haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (11 iyun 2001-ci il, № 498)	282
Bələdiyyə sifarişlərinin verilməsi qaydalarının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (4 iyul 2001-ci il, № 529)	285
Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarətin gücləndirilməsi tədbirləri barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (26 may 2006-cı il, № 1482)	287

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNLARINDAN BƏLƏDİYYƏLƏRLƏ BAĞLI ÇIXARIŞLAR

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (12 noyabr 1995-ci il)	288
Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası (29 dekabr 1998-ci il, № 603-IKQ)	290
Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi (25 iyun 1999-cu il, № 695-IQ)	291
Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (30 dekabr 1999-cu il, № 787-IQ)	349
Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi (1 fevral 1999-cu il, № 618-IQ)	349
Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (28 dekabr 1999-cu il, № 779-IQ)	352

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsi (11 iyul 2000-ci il, № 906-IQ)	362
Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi (11 iyul, 2000-ci il, № 905-IQ)	362
Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi (27 may 2003-cü il)	370
Hərbi qulluqçuların statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (25 dekabr 1991-ci il, № 36)	386
Xarici investisiyanın qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (15 yanvar 1992, № 57)	388
İcarə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 aprel 1992, № 114)	389
Əlilliyin qarşısının alınması, əlillərin reabilitasiyası və sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (25 avqust 1992, № 284)	389
Antiinhisar fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (4 mart 1993-cü il, № 526)	389
İnvestisiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (13 yanvar 1995-ci il, № 952)	392
Aqrar islahatın əsasları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (18 fevral 1995-ci il, № 976)	393
Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (18 fevral 1995-ci il, № 978)	395
Damazlıq işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (26 mart 1996-cı il, № 46-IQ)	397
Maliyyə-sənaye qrupları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (23 aprel 1996, № 69-IQ)	398
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Daxili Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (17 may 1996-cı il, № 74-IQ)	398
Meliorasiya və irriqasiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (5 iyun 1996-cı il, № 116-IQ)	399

Torpaq islahatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (16 iyul 1996-cı il, № 155-IQ)	401
Toxumçuluq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (11 mart 1997-ci il, № 257-IQ)	406
Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (26 iyun 1997, № 360-IQ)	406
Reklam haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (3 oktyabr 1997-ci il, № 376-IQD)	407
“Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (3 oktyabr 1997-ci il, 377-IQ)	408
Mədəniyyət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (06 fevral 1998-ci il, № 430-IQ)	412
Balıqçılıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (27 mart 1998-ci il, № 457-IQ)	412
Elektroenergetika haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (3 aprel 1998-ci il)	414
Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (10 aprel 1998-ci il, № 470-IQ)	415
Qrant haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (17 aprel 1998-ci il, № 483-IQ)	416
Geodeziya və kartoqrafiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (17 aprel 1998-ci il, № 484-IQ)	417
Hidrometeorologiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (17 aprel 1998-ci il, № 485-IQ)	418
Uşaq hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (19 may 1998-ci il, № 499-IQ)	420
Məlumat azadlığı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (19 iyun 1998-ci il, № 505-IQ)	420
Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (25 iyun 1998-ci il, № 510-IQ)	421
İstehsalat və məişət tullantıları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 iyun 1998-ci il, № 514-IQ)	422

Yol hərəkəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (3 iyul 1998-ci il, № 517-IQ)	422
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin daimi komissiyaları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (10 iyul 1998-ci il, № 521-IQ)	423
Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (13 noyabr 1998-ci il, № 537-IQ)	423
Energetika haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 noyabr 1998-ci il, № 541-IQ)	424
Torpaq icarəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (11 dekabr 1998-ci il, № 587-IQ)	425
Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (22 dekabr 1998-ci il, № 593-IQ)	429
Kitabxana işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (29 dekabr 1998-ci il, № 611-IQ)	431
Torpaq bazarı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (7 may 1999-cu il, № 665-IQ)	432
Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (21 may 1999-cu il, № 669-IQ)	436
Heyvanlar aləmi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (4 iyun 1999-cu il, № 675-IQ)	436
Nəqliyyat haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (11 iyun 1999-cu il, № 683-IQ)	438
Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (22 iyun 1999-cu il)	438
Sığorta haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (25 iyun 1999-cu il, № 696-IQ)	440
Hesablama Palatası haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 iyul 1999-cu il, № 700-IQ)	441
Su təchizatı və tullantı suları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (28 oktyabr 1999-cu il, № 723-IQ)	441

Yeyinti məhsulları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (18 noyabr 1999-cu il, № 759-IQ)	446
İnvestisiya fondları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 noyabr 1999-cu il, № 766-IQ)	448
Kütləvi informasiya vasitələri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (7 dekabr 1999-cu il, № 769-IQ)	449
Avtomobil yolları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (22 dekabr 1999-cu il, № 778-IQ)	452
Torpaqların münbitliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 dekabr 1999-cu il, № 788-IQ)	459
Özəl tibb fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 dekabr 1999-cu il, № 789-IQ)	462
Muzeylər haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 mart 2000-ci il, № 839-IQ)	464
Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 mart 2000-ci il, № 840)	464
Yoluxucu xəstəliklərin immunoprofilaktikası haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (14 aprel 2000-ci il, № 857-IQ)	466
Azərbaycan Respublikasında vərəmlə mübarizə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 may 2000-ci il, № 875-IQ)	467
Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (16 may 2000-ci il, № 878-IQ)	468
Nəşriyyat işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (30 may 2000-ci il, № 887-IQ)	469
Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (13 iyun 2000-ci il, № 892-IQ)	471
Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (13 iyun 2000-ci il, № 894-IQ)	476
Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (5 iyun 2001, № 136-IIQ)	477

Tütün və tütün məmulatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (8 iyun 2001, № 138-IIQ)	478
Ahıllara sosial xidmət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (22 iyun 2001, № 158-IIQ)	479
Üzümçülük və şərəbçilik haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (19 oktyabr 2001-ci il, № 208-IIQ)	480
Dövlət rüsumu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (4 dekabr 2001, № 223-IIQ)	481
Kommersiya sirri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (4 dekabr 2001, № 224-IIQ)	483
Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Daxili Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (5 mart 2002-ci il, № 269-IIQ)	484
İcbari ekoloji sığorta haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (12 mart 2002-ci il, № 271-IIQ)	485
Gənclər siyasəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (9 aprel 2002-ci il, № 297-IIQ)	486
Televiziya və radio yayımı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (25 iyun 2002-ci il, 345-IIQ)	487
Büdcə sistemi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 iyul 2002-ci il, 358-IIQ)	488
Əhalinin ekoloji təhsili və maarifləndirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (10 dekabr 2002-ci il, № 401-IIQ)	495
HidroTexniki qurğuların təhlükəsizliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (27 dekabr 2002-ci il, № 412-IIQ)	496
Konstitusiyə Məhkəməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (23 dekabr 2003-cü il, № 384-IQ)	497
Banklar haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (16 yanvar 2004-cü il, № 590-IIQ)	501
Ovçuluq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (20 aprel 2004-cü il, № 637-IIQ)	504
Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (29 iyun 2004-cü il, № 713-IIQ)	505

Poçt rabitəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (29 iyun 2004-cü il, 714-IIQ)	505
Mühasibat uçotu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (29 iyun 2004-cü il, 716-IIQ)	506
İctimai televiziya və radio yayımı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (28 sentyabr 2004-cü il, № 767-IIQ)	507
Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (10 dekabr 2004-cü il, № 802-IIQ)	508
İpoteka haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (15 aprel 2005-ci il)	509
Qanın, qan komponentlərinin donorluğu və qan xidməti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (3 may 2005-ci il, № 904-IIQ)	510
Hemofiliya və talassemiya irsi qan xəstəliklərinə düşər olmuş şəxslərə dövlət qaygısı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (3 may 2005-ci il, № 905-IIQ)	511
Baytarlıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (31 may 2005-ci il, № 922-IIQ)	511
Ailə kəndli təsərrüfatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (14 iyun 2005-ci il, № 926-IIQ)	512
Telekommunikasiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (14 iyun 2005-ci il, № 927-IIQ)	515
Aviasiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 iyun 2005-ci il, № 944-IIQ)	516
Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (29 dekabr 2006-cı il, № 222-IIIQ)	518
Açıqlıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (27 fevral 2007-ci il)	519

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI NAZİRLƏR
KABİNETİNİN QƏRARLARI**

Qərar № 3 (12 yanvar 2000-ci il). Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların maliyyə və təsərrüfat fəaliyyəti göstəricilərinin qeydiyyatına alınması qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında	520
--	-----

Qərar № 42 (15 mart 2000-ci il). Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi ilə bağlı bəzi normativ hüquqi aktlar haqqında 521

Qərar № 226 (23 dekabr 2000-ci il). Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqqının aşağı həddinin müəyyən edilməsi barədə 534

Qərar № 106 (8 iyul 2002-ci il). Bələdiyyə mülkiyyətinə verilən dövlət əmlakının Siyahısının təsdiq edilməsi barədə 535

Qərar № 22 (26 yanvar 2006-cı il). “Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunun aparılması qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə 541

Qərar № 59 (27 fevral 2006-cı il). “Ailə kəndli təsərrüfatının üzvlərinə onların statusunu, əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən vəsiqənin forması və verilmə qaydası”nın təsdiq edilməsi 542

VERGİLƏR NAZİRLİYİNİN SƏNƏDLƏRİ

Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması qaydası (25 aprel 2006-cı il, 0617040100404300 sayılı əmr) 547

“Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlak vergisinin uçotunun aparılması qaydaları haqqında” Metodiki Göstəriş (25 aprel 2006-cı il, 0617040100404300 sayılı əmr) 568

Yerli (bələdiyyə) vergi (ödəniş) ödəyici olan hüquqi şəxsin uçota alınması haqqında Ərizənin tərtib olunma Qaydası (25 aprel 2006-cı il, 0617040100404300 sayılı əmr) 587

Bələdiyyə ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişin Hesabatının tərtib edilməsi Qaydası (25 aprel 2006-cı il, 0617040100404300 sayılı əmr) 591

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları haqqında Metodiki Göstəriş (19 may 2005-ci il, F-146 sayılı əmr) 596

Fiziki şəxslərə hesablanmış torpaq və əmlak vergisinin məbləği və ödənilməsi müddəti barədə Tədiyyə bildirişinin tərtib edilməsi qaydası (19 may 2005-ci il, F-146 sayılı əmr) 608

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları haqqında Metodiki Göstəriş (19 may 2005-ci il, F-146 sayılı əmr) 609

NAŞİRDƏN

Yerli özünüidarə haqqında hər kəsin öz fikri olduğu kimi əslində hər bir ölkə də ayrı-ayrılıqda bu məsələyə özünəməxsus yanaşır. Yəni bu gün Amerikanın yerlərdəki idarəçilik institutunu olduğu kimi Azərbaycana tətbiq etsək heç bir uğur əldə edə bilmərik. Amerika olmasın, lap Türkiyə və ya Polşa olsun. Türkiyə bizə son dərəcə yaxındır və oxşar milli xüsusiyyətlərimiz çoxdur, Polşa isə sovetlər ittifaqından daha tez qopa bilmiş və Avropanın dəstəyi ilə müasir tələblərə cavab verən səviyyədə demokrarik institutların inkişafına nail ola bilmişdir. Bir dəfə bir amerikalı diplomatla söhbət edərkən o da dedi ki, niyə Azərbaycan Türkiyənin bələdiyyə sahəsindəki qanunlarını olduğu kimi götürüb qəbul etməsin? Mən də suala sualla cavab verdim ki, Osmanlı varisiylə Sovetlər imperiyasının varislərini eyni bir qanunla idarə etmək sizcə mümkündürmü? Hətta bizim regionlarımızda elə fərqli xüsusiyyətlər var ki, onlara eyni standartla yanaşmaq mümkün deyil. Əlbəttə, bizim Türkiyə yerli özünüidarəçilik sistemindən öyrəniləsi çoxlu mütərəqqi nümunələr olsa belə, onun mexaniki şəkildə tətbiq olunması gözlənilən effekti verə bilməz.

Yerli idarəçilik o zaman effektiv ola bilər ki, yerli təşəbbüslər çox olsun. Hər bir bələdiyyə öz problemlərini dəqiq öyrənərək qanunvericilik və icra hakimiyyəti qarşısında məsələ qaldıra bilsin.

Yerli idarəçilik hər yerin təbiətinə, ənənəsinə uyğun irəli sürülən mexanizmdir. Bu mexanizmin təşəbbüskarları, qanunvericilər həmin yerin əhalisidir. Əhalinin aktivlik dərəcəsi yüksək olarsa, onların işgörmə imkanları da geniş olar.

Yerli özünüidarə demək olar ki, bütün demokarik ölkələrdə uğurlu nəticələr əldə edə bilib. Hələ yerli özünüidarə haqqında məlumatımız az olduğu bir vaxtda həmin ölkələrin təcrübələrini (1999-cu ildə) toplayaraq Avrasiya Fondunun maliyyə dəstəyi hesabına “Bələdiyyələr haqqında (şərhlər, təcrübələr, sənədlər)” kitabını nəşr etdik. O vaxtdan sonra çoxlu qanunlar qəbul olunub. Bələdiyyə seçkiləri keçirilib. Ölkədə bələdiyyələr formalaşmış. Lakin bələdiyyə seçkiləri necə keçirilib, bələdiyyələr hansı fəaliyyətlə məşğuldurlar, qəbul olunmuş qanunların işləmə dərəcəsi hansı həddədir – bütün bu suallar çoxlu həll olunmamış məsələlərdən xəbər versə də təəssüf ki, az müzakirə olunur. Bələdiyyələr öz problemlərini ictimaiyyət və müvafiq orqanlar qarşısında qaldıra bilmədikləri üçün səlahiyyət dairəsini də genişləndirə bilmirlər. Bələdiyyələrin fəaliyyəti ilə bağlı qəbul olunmuş qanunların böyük əksəriyyəti müasir tələblərə cavab versə də, onun istifadəsi, tətbiqi aşağı səviyyədədir. Bu vaxta qədər bələdiyyə sahəsində 10-dan çox qanun qəbul olunub. Həmin qanunların tətbiqi ilə əlaqədar verilən prezident fərmanında qanunun işlənmə mexanizmi ilə bağlı Nazirlər Kabinetinin üzərinə

müvafiq öhdəliklər qoyulsa da bütün məsələlərdə olduğu kimi NK bu məsələni də həll etməmiş saxlayır. Əslində Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrlə bağlı yaranmış problemlərin kökü də elə burdandır. Bələdiyyələr aşağıda göstərilən 3 halda yerli problemlərin həllində əsaslı rol oynaya bilərlər.

1. Yerli özünüidarənin bütün səlahiyyətləri qanunvericilik qaydasında dəqiq müəyyən olunsun.

2. Bələdiyyələr öz səlahiyyət həddlərində tam müstəqil olsunlar.

3. Bələdiyyələrin inzibati təsərrüfat müstəqilliyini təmin edən möhkəm maliyyə bazası əsasında fəaliyyət göstərsinlər.

Bu üç problem həll olunarsa, o zaman bələdiyyələrimizdən effektiv iş tələb edə bilərik. Ümid edirik bu kitab bələdiyyələrin stolüstü kitabı kimi əsas vəsaitə çevriləcək.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, bu kitab hər il təzələnmə üsulu ilə bələdiyyələr tərəfindən irəli sürülən təkliflər nəzərə alınmaqla yenidən çap olunur.

BEYNƏLXALQ SƏNƏDLƏR

“Yerli özünüidarə haqqında”

Avropa Xartiyasının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. 1985-ci il oktyabrın 15-də Strasburq şəhərində imzalanmış “Yerli özünüidarə haqqında” Avropa Xartiyası müvafiq bəyanatlar ilə (bəyanatların mətnləri əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

*Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 25 dekabr 2001-ci il
№ 238-IIQ*

YERLİ ÖZÜNÜİDARƏ HAQQINDA AVROPA XARTİYASI Strasburq, 15 oktyabr 1985-ci il

PREAMBULA

Avropa Şurasının üzvü olub, bu xartiyayı imzalamış dövlətlər,

Avropa Şurasının məqsədinin ümumi sərvət sayılan ideal və prinsiplərin tən-tənəsi və qorunması naminə onun üzvləri arasında daha sıx birliyə nail olmaqdan ibarət olduğunu hesab edərək;

idarəetmə sahəsində sazişlər bağlanmasının bu məqsədə xidmət edən vasitələrdən biri olduğunu hesab edərək;

yerli özünüidarə orqanlarının istənilən demokratik quruluş əsaslarından birini təşkil etdiyini hesab edərək;

dövlət işlərinin idarə edilməsində vətəndaşların iştirakı hüququnun Avropa Şurasının üzvü olan bütün dövlətlər üçün ümumi sayılan demokratik prinsiplərə aid olduğunu hesab edərək;

real hakimiyyət verilmiş yerli özünüidarə orqanlarının mövcudluğunun səmərəli və eyni zamanda vətəndaşa yaxın idarəetməni təmin etməsi qənaətinə söykənərək;

Avropanın müxtəlif ölkələrində yerli özünüidarənin müdafiəsinin və möhkəmləndirilməsinin demokratiya və hakimiyyətin mərkəzləşdirilməsi prinsiplərinə əsaslanan Avropanın qurulmasına əhəmiyyətli töhfə olduğunu dərk edərək;

bunun, qərarlar qəbul etmək səlahiyyəti verilmiş, demokratik yolla yaradılmış orqanlara malik olan və öz səlahiyyəti, onun həyata keçirilməsi qaydası və bunun üçün zəruri olan vəsaitlər baxımından geniş muxtariyyətə malik olan yerli özünüidarə orqanlarının mövcudluğunu nəzərdə tutduğunu təsdiq edərək; aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Tərəflər aşağıdakı maddələrə bu xartiyanın 12-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada və həcmdə riayət etməyi öhdələrinə götürürlər.

1-ci hissə

Maddə 2

Yerli özünüidarənin konstitusiyası və qanunvericilik əsasları

Yerli özünüidarə prinsipi ölkə qanunvericiliyində və imkan daxilində ölkənin konstitusiyasında təsbit olunmalıdır.

Maddə 3

Yerli özünüidarə anlayışı

1. Yerli özünüidarə dedikdə, yerli özünüidarə orqanlarının dövlət işlərinin xeyli hissəsini reqlamentləşdirmək və qanun çərçivəsində fəaliyyət göstərərək, məsuliyyəti öz üzərinə götürməklə onu yerli əhalinin maraqlarına uyğun idarə etmək hüququ və real qabiliyyəti başa düşülür.

2. Bu hüququ azad, gizli, bərabər, birbaşa və ümumi səsvermə yolu ilə seçilmiş üzvlərdən ibarət şuralar, yaxud yığıncaqlar həyata keçirir. Şuraların, yaxud yığıncaqların onlara hesabat verməli olan icra orqanları ola bilər. Bu müddəə, qanunla yol verilən yerlərdə vətəndaşların yığıncaqlarına, referendumla və ya vətəndaşların birbaşa iştirakının hər hansı başqa formasına müraciət olunmasını istisna etmir.

Maddə 4

Yerli özünüidarənin səlahiyyət sahəsi

1. Yerli özünüidarə orqanlarının əsas səlahiyyətləri konstitusiyaya ilə, yaxud qanunla müəyyən edilir. Lakin bu müddəə yerli özünüidarə orqanlarına qanuna müvafiq olaraq ayrı-ayrı konkret səlahiyyətlərin verilməsini istisna etmir.

2. Yerli özünüidarə orqanları onların səlahiyyətindən çıxarılmamış və başqa bir hakimiyyət orqanının səlahiyyətinə aid edilməmiş hər hansı məsələyə dair öz təşəbbüslərini həyata keçirmək üçün qanunla müəyyən edilmiş hüdudlarda tam sərbəstliyə malikdirlər.

3. Dövlət səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi, bir qayda olaraq, əsas etibarını ilə vətəndaşlara daha yaxın olan hakimiyyət orqanlarına həvalə edilməlidir. Bu səlahiyyətlərdən hər hansı birinin başqa bir hakimiyyət orqanına verilməsi qarşıya qo-

ylmuş vəzifənin həcmi və xarakterini, eləcə də səmərəlilik və qənaət tələblərini nəzərə almaqla həyata keçirilməlidir.

4. Yerli özünüidarə orqanlarına verilən səlahiyyətlər, bir qayda olaraq, tam və müstəsna olmalıdır. Onlar başqa bir hakimiyyət orqanı, mərkəzi və ya regional orqan tərəfindən yalnız qanunla müəyyən edilmiş hüdudlarda mübahisələndirilə, yaxud məhdudlaşdırıla bilər.

5. Mərkəzi və regional orqanların səlahiyyətlərinin həvalə edilməsi zamanı yerli özünüidarə orqanları imkan daxilində onların həyata keçirilməsini yerli şəraitə uyğunlaşdırmaq sərbəstliyinə malik olmalıdırlar.

6. Yerli özünüidarə orqanlarına bilavasitə aidiyyəti olan hər hansı qərarların planlaşdırılması və qəbulu prosesində bu orqanlarla məsləhətləşmək və bunu, imkan daxilində, qabaqcadan və müvafiq formada etmək zəruridir.

Maddə 5

Yerli özünüidarə orqanlarının ərazi hüdudlarının qorunması

Yerli ərazi hüdudlarının istənilən dəyişməsi zamanı müvafiq yerli özünüidarə orqanları ilə qabaqcadan məsləhətləşmək zəruridir, qanunun yol verdiyi hallarda bunu referendum keçirilməsi yolu ilə etmək olar.

Maddə 6

İnzibati strukturların və vasitələrin yerli özünüidarə orqanlarının vəzifələrinə uyğunluğu

1. Yerli hakimiyyət orqanları daha ümumi qanunvericilik müddəalarını pozmadan, yerli tələbata cavab verən və səmərəli idarəetməni təmin edən öz daxili inzibati strukturlarını özləri müəyyənləşdirmək hüququna malik olmalıdırlar.

2. Yerli özünüidarə orqanları qulluqçularının iş şəraiti ilə olmalıdır ki, təcrübə və səriştəliliyin nəzərə alınması prinsiplərinə əsaslanan yüksək ixtisaslı kadrlar seçimini təmin etmək mümkün olsun; bundan ötrü peşə hazırlığının, əməyin ödənilməsinin və vəzifədə irəliçəkilmənin müvafiq şərtlərinin təmin edilməsi zəruridir.

Maddə 7

Yerli səviyyədə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi şərtləri

1. Yerli seçkili şəxslərin statusu onların səlahiyyətlərinin sərbəst həyata keçirilməsini təmin etməlidir.

2. Yerli seçkili şəxslərin statusu onların öz səlahiyyətlərini həyata keçirmələri ilə bağlı çəkdikləri xərclərin müvafiq pul kompensasiyasını, həmçinin zərurət olduqda, əldən çıxmış faydaya, yaxud əməkhaqqına görə kompensasiyanı və müvafiq sosial sığortanı almağa imkan verməlidir.

3. Yerli seçkili şəxsin mandatı ilə bir araya sığmayan istənilən funksiyalar və fəaliyyət yalnız qanunla, yaxud əsas hüquqi prinsiplərlə müəyyənləşdirilə bilər.

Maddə 8

Yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyətinə inzibati nəzarət

1. Yerli özünüidare orqanları üzərində istənilən inzibati nəzarət yalnız konstitusiya ilə, yaxud qanunla nəzərdə tutulmuş formalarda və hallarda həyata keçirilə bilər.

2. Yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyətinə istənilən inzibati nəzarət, bir qayda olaraq, yalnız qanunçuluğa və konstitusiya prinsiplərinə riayət olunmasını təmin etmək üçün nəzərdə tutulmalıdır. Bununla belə, inzibati nəzarət həmçinin yerli özünüidare orqanlarının onlara həvalə edilmiş səlahiyyətləri lazımi qaydada yerinə yetirmələri üzərində yuxarı hakimiyyət orqanlarının nəzarətini də ehtiva edə bilər.

3. Yerli özünüidare orqanları üzərində inzibati nəzarət elə tərzdə həyata keçirilməlidir ki, nəzarət edən orqanın müdaxilə dərəcəsi bu müdaxilənin qorumağı nəzərdə tutduğu maraqların əhəmiyyətinə mütənasib olsun.

Maddə 9

Yerli özünüidare orqanlarının maliyyələşmə mənbələri

1. Yerli özünüidare orqanlarının milli iqtisadi siyasət çərçivəsində kifayət qədər maliyyə vəsaitlərinə malik olmaq hüququ vardır, onlar öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün həmin vəsaitlər barədə sərbəst sərəncam verə bilərlər.

2. Yerli özünüidare orqanlarının maliyyə vəsaitləri konstitusiya ilə, yaxud qanunla onlara verilən səlahiyyətlərə mütənasib olmalıdır.

3. Yerli özünüidare orqanlarının maliyyə vəsaitlərinin heç olmazsa bir hissəsi yerli rüsum və vergilər hesabına daxil olmalıdır, bunların dərəcələrini yerli özünüidare orqanları qanunda göstərilən hədudlarda müəyyənləşdirməyə ixtiyarlıdırlar.

4. Yerli özünüidare orqanlarının maliyyə vəsaitlərinin əsaslandığı maliyyə sistemləri yetərinə müxtəlif və çevik olmalıdır ki, yerli orqanların səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi zamanı çəkilən xərclərin dəyişməsinə mümkün qədər təmin edə bilsin.

5. Maliyyə baxımından daha zəif olan yerli özünüidare orqanlarının qorunması maliyyə tənzihi prosedurlarının, yaxud yerli orqanların potensial maliyyələşmə mənbələrinin qeyri-bərabər bölüşdürülməsinin nəticələrini və onlar üzərinə düşən xərcləri təşih etmək üçün nəzərdə tutulmuş ekvivalent tədbirlərin tətbiqini tələb edir. Belə prosedurlar və ya tədbirlər yerli özünüidare orqanlarının öz səlahiyyətləri hədudlarında seçim sərbəstliyini məhdudlaşdırmamalıdır.

6. Yenidən bölüşdürülən vəsaitlərin verilmə qaydasını yerli özünüidare orqanları ilə lazımi qaydada razılaşdırmaq zəruridir.

7. Yerli özünüidare orqanlarına verilən subsidiyalar imkan daxilində müəyyən layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmamalıdır. Subsidiyaların verilməsi yerli özünüidare orqanlarının özlərinin səlahiyyətləri sahəsində siyasət seçməndə əsas sərbəstliyinə ziyan vurmamalıdır.

8. Kapital qoyuluşları üzrə xərclərin maliyyələşdirilməsi üçün yerli özünüidare orqanları qanunvericiliyə riayət etməklə milli borc kapital bazarından istifadə edə bilməlidir.

Maddə 10

Yerli özünüidare orqanlarının birləşmək hüququ

1. Yerli özünüidare orqanları öz səlahiyyətlərini həyata keçirərkən ümumi maraq doğuran vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün digər yerli özünüidare orqanları ilə əməkdaşlıq etmək və qanunla müəyyənləşdirilmiş hədudlarda onlarla birləşmək hüququna malikdirlər.

2. Hər bir dövlətdə yerli özünüidare orqanlarının ümumi maraqlarının qorunması və inkişafı üçün onların birliklərə və yerli özünüidare orqanlarının beynəlxalq birliklərinə daxil olmaq hüququ tanınmalıdır.

3. Yerli özünüidare orqanlarına qanunla müəyyən edilə bilən şərtlər əsasında başqa dövlətlərin belə orqanları ilə əməkdaşlıq etmək hüququ verilir.

Maddə 11

Yerli özünüidarənin hüquqi müdafiəsi

Yerli özünüidare orqanları özlərinin səlahiyyətlərinin və ölkə konstitusiyasında və qanunvericiliyində təsbit olunmuş yerli özünüidare prinsiplərinə riayət edilməsinin sərbəst həyata keçirilməsini təmin etmək üçün məhkəmə müdafiəsi hüququna malik olmalıdırlar.

2-ci hissə

Xüsusi müddəalar

Maddə 12

Öhdəliklər

1. Hər bir tərəf xartiyanın 1-ci hissəsinin ən azı iyirmi bəndinə riayət etməyi öhdəsinə götürür; onlardan ən azı on bənd aşağıdakı bəndlər arasından seçilməlidir:

maddə 2

maddə 3, 1-ci və 2-ci bəndlər

maddə 4, 1-ci, 2-ci, 4-cü bəndlər

maddə 5

maddə 7, 1-ci bənd

maddə 8, 2-ci bənd

maddə 9, 1-ci, 2-ci və 3-cü bəndlər

maddə 10, 1-ci bənd

maddə 11.

2. Təsdiqnamənin, yaxud xartiyanı qəbul etmə və ya bəyənmə barədə sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verildiyi vaxt razılığa gələn hər bir dövlət bu maddənin

1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olaraq seçdiyi bəndlər barədə Avropa Şurasının Baş katibinə bildiriş göndərir.

3. Gələcəkdə hər bir tərəf istənilən vaxt Baş katibə bildiriş göndərə bilər ki, o, xartiyanın, bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olaraq hələ qəbul etmədiyi istənilən digər bəndinə riayət etməyi öhdəsinə götürür. Sonradan qəbul edilmiş bu cür öhdəliklər bildiriş göndərən tərəfin ratifikasiya, qəbuletmə, yaxud bəyənmə prosedurunun əsas hissəsi hesab edilir və bildirişi Baş katibin aldığı tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 13

Xartiyanın qüvvəsi şamil edilən yerli özünüidarə orqanları

Bu xartiyada təsbit olunmuş yerli özünüidarə prinsipləri tərəflərin ərazilərində mövcud olan yerli özünüidarə orqanlarının bütün kateqoriyalarına şamil edilir. Lakin təsdiqnamənin yaxud qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi zamanı hər bir tərəf bu xartiyanın tətbiqinin məhdudlaşdırıldığı yerli və ya regional özünüidarə orqanlarının kateqoriyalarını, yaxud bu xartiyanın tətbiq dairəsindən çıxarmaq niyyətində olduğu kateqoriyaları göstərə bilər. Tərəf həmçinin Avropa Şurasının Baş katibinə sonradan bildiriş göndərmək yolu ilə xartiyanın qüvvəsini yerli və regional hakimiyyət orqanlarının digər kateqoriyalarına şamil edə bilər.

Maddə 14

İnformasiyanın verilməsi

Hər bir tərəf özünün qanunvericilik müddəaları və bu xartiyanın müddəalarına uyğunlaşdırma üçün gördüyü digər tədbirlər haqqında bütün zəruri informasiyanı Avropa Şurasının Baş katibinə göndərir.

3-cü hissə

Maddə 15

İmzalama, ratifikasiya, qüvvəyəminmə

1. Bu xartiya Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin imzalaması üçün açıqdır. Xartiya ratifikasiya edilməli, qəbul olunmalı, yaxud bəyənilməlidir. Təsdiqnamələr yaxud qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədlər saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

2. Bu xartiya Avropa Şurasının üzvü olan dörd dövlətin bundan əvvəlki bəndin müddəalarına uyğun olaraq xartiyaya riayət etməyə öz razılıqları barədə bəyanatları təqdim etməsi tarixindən üç aylıq müddətin keçməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

3. Gələcəkdə xartiyaya qoşulmağa öz razılığını bildirmiş, Avropa Şurasının üzvü olan istənilən dövlət üçün xartiya təsdiqnamənin, qəbuletmə və ya bəyənmə

haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minəcək.

Maddə 16

Ərazi qeyd-şərti

1. Təsdiqnamə, yaxud xartiyanı qəbuletmə, bəyənmə və ya ona qoşulma barədə sənədi imzalayarkən və ya saxlanılmaq üçün təhvil verərkən hər bir dövlət bu Xartiyanın tətbiq ediləcəyi ərazini, yaxud əraziləri göstərə bilər.

2. Hər bir dövlət gələcəkdə istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş katibinə bəyənnamə göndərməklə, bu xartiyanın tətbiqini bəyənnamədə göstərilmiş istənilən digər əraziyə şamil edə bilər. O əraziyə münasibətdə xartiya Baş katibin həmin bildirişi aldığı tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 17

Etibarsız elanetmə

1. Tərəflərdən heç biri bu xartiyanın onun üçün qüvvəyə mindiyi gündən beş illik müddət bitənədək xartiyanı etibarsız elan edə bilməz. Altı ay öncədən Avropa Şurasının Baş katibinə ilkin bildiriş göndərilir. Bu cür etibarsız elanetmə xartiyanın digər tərəflər üçün qüvvəsinə təsir etmir, bir şərtlə ki, onların sayı heç vaxt dördədən az olmasın.

2. Əvvəlki bəndin müddəalarına uyğun olaraq tərəflərdən hər biri xartiyanın I hissəsinin əvvəllər özü tərəfindən qəbul edilmiş hər hansı bəndini etibarsız elan edə bilər, bir şərtlə ki, həmin tərəfin riayət etməli olduğu bəndlərin sayı və kateqoriyaları 12-ci maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olsun. Bəndlərdən birinin etibarsız elan edilməsindən sonra 12-ci maddənin 1-ci bəndinin tələblərinə artıq uyğun gəlməyən hər bir tərəf həmçinin xartiyanı bütövlükdə etibarsız elan etmiş sayılacaqdır.

Maddə 18

Bildirişlər

Avropa Şurasının Baş katibi Şuranın üzvü olan dövlətlərə aşağıdakılar barədə bildirişlər göndərir:

- a) hər hansı imzalanma;
- b) hər hansı təsdiqnamənin, yaxud qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi;
- c) 15-ci maddəyə uyğun olaraq bu xartiyanın hər hansı qüvvəyəminmə tarixi;
- d) 12-ci maddənin 2-ci və 3-cü bəndlərinin müddəalarına uyğun olaraq alınmış istənilən bildiriş;
- e) 13-cü maddənin müddəalarına uyğun olaraq alınmış istənilən bildiriş;
- f) bu xartiyaya aidiyyəti olan hər hansı başqa akt, bildiriş və ya məlumat.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada vəkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu xartiyayı imzalamışlar.

Strasburqda, 1985-ci il oktyabrın 15-də fransız və ingilis dillərində, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan bir nüsxədə imzalanmışdır, həmin nüsxə saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının arxivinə təhvil veriləcəkdir.

Avropa Şurasının Baş katibi lazımi qaydada təsdiq edilmiş surətləri Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin hər birinə göndərir.

“Yerli özünüidarə haqqında” Avropa Xartiyasına dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində Xartiyanın müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

“Yerli özünüidarə haqqında” Avropa Xartiyasının 12-ci maddəsinin 2-ci bəndinə dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI

“Yerli özünüidarə haqqında” Avropa Xartiyasının 12-ci maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası aşağıdakı maddə və bəndlər üzrə öhdəliklər götürdüyünü bəyan edir:

- maddə 2;
- maddə 3, I və II bəndlər;
- maddə 4, I, II, IV, V və VI bəndlər;
- maddə 5;
- maddə 6, I və II bəndlər;
- maddə 7, I və III bəndlər;
- maddə 8, I, II və III bəndlər;
- maddə 9, I, II, III, IV, VII və VIII bəndlər;
- maddə 10, I və II bəndlər;
- maddə 11

Azərbaycan Respublikası və Norveç Krallığı arasında bağlanmış “İkiqat vergiyə cəlb etməyə yol verilməməsi, gəlirlərə və kapitalla görə vergilərin ödənilməsindən yayınmanın qarşısının alınması haqqında” konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası və Norveç Krallığı arasında bağlanmış “İkiqat vergiyə cəlb etməyə yol verilməməsi, gəlirlərə və kapitalla görə vergilərin ödənilməsindən yayınmanın qarşısının alınması haqqında” 1996-cı il aprelin 24-də Oslo şəhərində imzalanmış konvensiya təsdiq edilsin.
2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

*Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 25 iyun 1996-cı il
№ 136- IQ*

Azərbaycan Respublikası və Norveç Krallığı arasında bağlanmış “İkiqat vergiyə cəlb etməyə yol verilməməsi, gəlirlərə və kapitalla görə vergilərin ödənilməsindən yayınmanın qarşısının alınması haqqında”

KONVENSIYA

Azərbaycan Respublikası hökuməti və Norveç Krallığı hökuməti ikiqat vergiyə cəlb etməyə yol verilməməsi, gəlirlərə və kapitalla görə vergilərin ödənilməsindən yayınmanın qarşısının alınması haqqında konvensiya bağlamaq məqsədilə aşağıdakılar barədə razılığa gəlmişlər:

Maddə 1. Konvensiyanın şamil edildiyi şəxslər

Bu konvensiya razılığa gələn dövlətlərdən birinin və ya hər ikisinin rezidenti olan şəxslərə şamil edilir.

Maddə 2. Konvensiyanın tətbiq edildiyi vergi növləri

1. Bu Konvensiya, razılığa gələn dövlət və ya onun ərazi-inzibati, yaxud yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən gəlirlərə və kapitalla görə alınan (alınma qaydasından asılı olmayaraq) vergilərə tətbiq olunur.

2. Gəlirlərə və kapitalla görə vergilər dedikdə, ümumi gəlirə və ümumi kapitalla görə vergilər, yaxud gəlir və kapitalın ayrı-ayrı elementlərindən tutulan vergilər, o cümlədən daşınar və daşınmaz əmlakın özgəninkiləşdirilməsindən əldə edilən gəlirə görə vergilər, eləcə də müəssisələr tərəfindən verilən əmək haqqı və məvacibin ümumi məbləğindən tutulan bütün vergilər nəzərdə tutulur.

3. Konvensiyanın tətbiq edildiyi mövcud vergi növləri əsasən aşağıdakılardır:

a) Norveçdə:

(I) gəlirdən dövlət vergisi;

(II) gəlirdən dairə-bələdiyyə vergisi;

(III) gəlirdən bələdiyyə vergisi;

(IV) Vergi Tarazlaşdırma Fonduna dövlət yardımları;

(V) kapitalla görə dövlət vergisi;

(VI) kapitalla görə bələdiyyə vergisi;

(VII) sualtı neft yataqlarının tədqiqi və istismarı, orada görülən iş və fəaliyyət, o cümlədən istehsal olunan neftin neft kəməri vasitəsilə daşınması ilə əlaqədar əldə edilən gəlirdən dövlət vergisi;

(VIII) qeyri-rezident incəsənət xadimlərinə verilən mükafatlardan dövlət rüsumu (burada və sonra "Norveç vergisi" adlanır);

b) Azərbaycanda:

(I) hüquqi şəxslərin mənfəətindən və bəzi gəlir növlərindən tutulan vergi;

(II) fiziki şəxslərdən alınan gəlir vergisi;

(III) torpaq vergisi;

(IV) royalti vergisi;

(V) əmlak vergisi (burada və sonra "Azərbaycan vergisi" adlanır).

4. Konvensiya, imzalandığı tarixdən sonra, mövcud vergilərə əlavə olaraq, yaxud onların əvəzinə razılığa gələn dövlətlərdən hər hansı biri tərəfindən qoyulan əsasən oxşar və ya eyni olan vergilərə də tətbiq edilir.

Maddə 3. Ümumi təriflər

1. Bu konvensiyada, kontekst başqa cür tələb etməsə, aşağıdakı təriflər qəbul olunur:

a) "Azərbaycan" - Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında müəyyən edilmiş mənada Azərbaycan Respublikasının ərazisi deməkdir, ona hüddurlarında Azərbaycan Respublikasının suveren hüquqlarının dəniz dibi, yerin təki və təbii resurslara münasibətdə həyata keçirilə biləcəyi istənilən dəniz sahəsi, beynəlxalq hüquqa və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş və ya bundan sonra müəyyən edilə biləcək istənilən sahə aiddir;

b) "Norveç" dedikdə Norveç Krallığı, o cümlədən Norveç qanunvericiliyinə və beynəlxalq hüquq qaydalarına müvafiq olaraq, dəniz yataqları, yerin təki və təbii sərvətlər barədə Norveç Krallığının öz hüquqlarını həyata keçirə biləcəyi Norveç Krallığının ərazi sularından kənar qalan hər hansı ərazi nəzərdə tutulur; bu termin Svalbard, Yan - Maya və Norveçdən asılı əraziləri əhatə etmir;

c) "şəxs" termininə hər hansı bir fiziki şəxs, şirkət və hər hansı bir şəxslər qrupu daxildir;

d) "şirkət" vergi məqsədləri üçün korporativ orqan kimi götürülən hər hansı korporativ qurum və ya birlik deməkdir;

e) "razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsi" və "razılığa gələn digər dövlətin müəssisəsi" terminləri, müvafiq olaraq razılığa gələn bir dövlətin rezidenti tərəfindən idarə olunan müəssisəni və razılığa gələn digər dövlətin rezidenti tərəfindən idarə olunan müəssisəni bildirir;

f) "razılığa gələn bir dövlət" və "dazılığa gələn digər dövlət" terminləri, kontekstdən asılı olaraq, Azərbaycanı və ya Norveçi bildirir;

g) "beynəlxalq daşımalar" termini, razılığa gələn digər dövlətdə yerləşən məntəqələr arasında istifadə halları istisna olmaqla, Razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsi tərəfindən idarə olunan dəniz və hava nəqliyyat vasitələri ilə hər hansı bir daşımaları nəzərdə tutur.

h) "səlahiyyətli orqan" termini:

(I) Azərbaycanda - maliyyə naziri və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsi;

(II) Norveçdə - Maliyyə və Gömrük Naziri və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsini bildirir;

i) "milli şəxs" termini:

(I) razılığa gələn bir dövlətin vətəndaşı olan bütün fiziki şəxsləri;

(II) razılığa gələn bir dövlətin qüvvədə olan qanunlarına əsasən həmin statusu almış bütün hüquqi şəxsləri, yoldaşlıq və assosiasiyaları bildirir.

2. Bu konvensiyanın razılığa gələn bir dövlət tərəfindən tətbiqi zamanı burada tərif verilməyən hər hansı bir termin, kontekst başqa cür tələb etməsə, konvensiyanın tətbiq edildiyi vergilər haqqında həmin dövlətin qanunlarında nəzərdə tutulmuş mə'naya malik olacaqdır.

Maddə 4. Rezident

1. Bu konvensiyanın məqsədləri üçün, "razılığa gələn dövlətin rezidenti" termini, həmin dövlətin qanunlarına əsasən, daimi yaşayış yerinə, iş yerinə, qeydiyyatdan keçiyi yerə (inkorporasiya yerinə), yaxud bu kimi başqa mə'yarlara görə vergiyə cəlb edilməli olan şəxsi bildirir. Lakin bu termin yalnız həmin dövlətdəki mənbələrdən əldə etdiyi gəlirə və ya orada yerləşən əmlakına görə həmin dövlət tərəfindən vergiyə cəlb olunan şəxsləri əhatə etmir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına əsasən, fiziki şəxs razılığa gələn dövlətlərdən hər ikisinin rezidentdirsə, onun statusu aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir:

a) bir dövlətdə öz ixtiyarında daimi yaşayış yeri olan şəxs həmin dövlətin rezidenti sayılır; əgər onun hər iki dövlətdə daimi yaşayış yeri varsa, onda həmin dövlətlərdən hansı ilə daha sıx şəxsi və iqtisadi əlaqələrə malikdirsə (həyat mənafeininin mərkəzi), həmin dövlətin rezidenti hesab olunur;

b) əgər onun bu dövətlərdən heç birində öz ixtiyarında daimi yaşayış yeri yoxdursa və ya onun həyat mənafeyinə mərkəzinin hansı dövlətdə yerləşdiyini müəyyənləşdirmək mümkün deyilsə, o zaman həmin şəxs adətən yaşadığı dövlətin rezidenti hesab olunur;

c) əgər o, hər iki dövlətdə yaşayırsa, yaxud heç birində yaşamırsa, həmin şəxs milliyyətə mənsub olduğu dövlətin rezidenti sayılır;

d) əgər həmin şəxs milliyyətə hər iki dövlətə mənsubdursa, yaxud heç birinə mənsub deyilsə, bu halda razılığa gələn dövlətlərin səlahiyyətli orqanları məsələni qarşılıqlı razılığa gətirmə yolu ilə həll etməlidirlər.

3. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarında göstərilən səbəblərə görə fiziki şəxs olmayan hər hansı bir şəxs razılığa gələn dövlətlərin hər ikisinin rezidenti olarsa, razılığa gələn həmin dövlətlərin səlahiyyətli orqanları məsələni qarşılıqlı razılığa gətirmə yolu ilə həll etməyə cəhd göstərəcəklər. Razılıq əldə edilməzsə, həmin şəxs bu konvensiyanın təmin etdiyi vergi imtiyazlarından istifadə etmək və ya vergidən azad olunmaq barədə heç bir iddia irəli sürə bilməz.

Maddə 5. Daimi nümayəndəlik

1. Bu konvensiyanın məqsədləri üçün "daimi nümayəndəlik" termini müəssisənin öz fəaliyyətini bütünlüklə və ya qismən həyata keçirdiyi iş yerini bildirir.

2. "Daimi nümayəndəlik" termininə əsasən aşağıdakılar daxildir:

a) idarəetmə yeri;

b) filial;

c) ofis;

d) fabriq və ya zavod;

e) emalatxana;

f) şaxta, neft və ya qaz quyusu, daş karxanası, yaxud təbii sərvətlərin tədqiq olunduğu və ya çıxarıldığı hər hansı bir yer;

g) təbii sərvətlərin kəşfiyyatı üçün tələb olunan tikili və ya qurğu;

h) 12 aydan artıq fəaliyyət göstərmək lazım gələrsə, inşaat meydançası və ya tikinti-quraşdırma və yığma obyekt.

3. Razılığa gələn dövlətdə daimi nümayəndəliyin işini müəssisənin bu məqsədlə işə götürmüş olduğu işçilər və digər personal tərəfindən xidmət, o cümlədən məsləhət xidmətləri göstərilməsi təşkil edir, lakin bu cür fəaliyyət növü (eyni və ya onunla bağlı) həmin dövlət daxilində 6 aydan artıq davam etməlidir.

4. Bu maddənin yuxarıda göstərilən müddəalarına baxmayaraq, "daimi nümayəndəlik" termini aşağıdakıları əhatə etmir:

a) avadanlıq və təchizat vəsaitlərindən müəssisəyə məxsus olan mal və məhsulların yalnız saxlanması, nümayiş etdirilməsi və göndərilməsi məqsədilə istifadə olunması;

b) müəssisəyə məxsus olan mal və məhsul ehtiyatının yalnız yığmaq, nümayiş etdirmək və göndərmək məqsədilə saxlanması;

c) müəssisəyə məxsus mal və məhsul ehtiyatının yalnız başqa müəssisədə emalı məqsədilə saxlanması;

d) daimi iş yerinin yalnız mal və məhsulların alınması və ya müəssisəyə lazım olan informasiyanın toplanması üçün saxlanması;

e) daimi iş yerinin müəssisə üçün yalnız hazırlıq və ya yardımçı xarakterli hər hansı bir fəaliyyəti həyata keçirmək məqsədilə saxlanması;

f) daimi iş yerinin yalnız a) - e) yarım bəndlərində göstərilən fəaliyyət növlərinin hər hansı bir kombinasiyasını həyata keçirmək üçün saxlanması, bu şərtlə ki, daimi iş yerinin bu kombinasiyalardan doğan fəaliyyəti hazırlıq və ya yardımçı xarakter daşsın.

5. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərindəki müddəalara baxmayaraq, 6-cı bəndin şamil edildiyi müstəqil statuslu agentdən başqa digər bir şəxs müəssisə adından fəaliyyət göstərsə və razılığa gələn dövlətdə müəssisə adından müqavilələr bağlamaq səlahiyyətinə malikdirsə, həmin şəxsin müəssisə üçün göstərdiyi fəaliyyət nəzərə alınmaqla, bu müəssisə həmin dövlətdə daimi nümayəndəliyə malik bir müəssisə hesab olunacaqdır, lakin belə şəxsin fəaliyyət dairəsi 4-cü bənddə göstərilən müddəalarla məhdudlaşaraq daimi iş yeri vasitəsilə həyata keçirilərsə, bu bəndin müddəalarına əsasən belə daimi iş yeri daimi nümayəndəliyə çevrilə bilməz.

6. Hər hansı bir müəssisə razılığa gələn dövlətlərdən birində broker, ümumi komission agent və ya müstəqil statuslu hər hansı bir nümayəndəsi vasitəsilə iş görürsə və həmin şəxslər öz işlərini adi qayda üzrə həyata keçirirlərsə, həmin müəssisə bu dövlətdə daimi nümayəndəliyə malik hesab olunmur. Bununla belə, nümayəndə və müəssisə arasındakı sazişlərin iki müstəqil partiya arasında bağlana biləcək şərtlər altında bağlanması göstərilməyincə, həmin şəxsin fəaliyyəti bütünlüklə və ya əsasən bu müəssisəyə həsr olunsun belə o, bu bəndin məzmunu hüdudları daxilində, müstəqil statuslu nümayəndə hesab olunmayacaqdır.

7. Razılığa gələn dövlətlərdən birinin rezidenti olan şirkətin razılığa gələn digər dövlətin rezidenti olan, yaxud o dövlətdə biznes fəaliyyəti göstərən (istər daimi nümayəndəlik vasitəsilə, istərsə də başqa yolla) şirkətə nəzarət etməsi və ya onun tərəfindən nəzarətə alınması faktı öz-özlüyündə bu şirkətlərin birini digərinin daimi nümayəndəliyinə çevirmir.

Maddə 6. Daşınmaz əmlakdan gəlir

1. Razılığa gələn dövlətlərdən birinin rezidentinin razılığa gələn digər dövlətin ərazisində yerləşən daşınmaz əmlakından (meşə və kənd təsərrüfatından gəlir də daxil olmaqla) əldə etdiyi gəlir həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər.

2. Bu konvensiyada "daşınmaz əmlak" termini, haqqında söhbət gedən əmlakın yerləşdiyi razılığa gələn dövlətin qanunlarına əsasən malik olduğu mənanı verir. Bütün hallarda bu termin daşınmaz əmlaka aid olan mülkü, ev heyvanlarını, meşə və kənd təsərrüfatında istifadə edilən avadanlığı, torpaq haqqında ümumi

qanunun müddəalarından irəli gələn hüquqları, daşınmaz əmlakdan və ondan gələn gəlirdən istifadə hüquqlarını, mineral qazıntıların, mənbələrin və digər təbii ehtiyatların işlənməsi hüquqlarını və ya işlənməsinə görə təsbit edilmiş və ya dəyişkən ödənişlərə dair hüquqları əhatə edir; dəniz və hava nəqliyyatı daşınmaz əmlak hesab olunmur.

3. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəaları daşınmaz əmlakın birbaşa, yaxud digər formada istifadəsindən, həmçinin icarəyə verilməsindən əldə olunan gəlirlərə də tətbiq edilir.

4. Bu maddənin 1-ci və 3-cü bəndlərinin müddəaları müəssisənin daşınmaz əmlakından gələn gəlirə və eləcə də müstəqil şəxsi xidmətlər göstərmək üçün istifadə olunan daşınmaz əmlakdan gələn gəlirlərə də tətbiq olunur.

Maddə 7. Biznes fəaliyyətindən əldə olunan mənfəət

1. Razılığa gələn dövlətlərdən birinin müəssisəsinin, razılığa gələn digər dövlətin ərazisindəki daimi nümayəndəliyi vasitəsilə biznes fəaliyyəti göstərməməsi şərti ilə, əldə etdiyi mənfəət yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur. Əks halda, yeni müəssisə razılığa gələn digər dövlətin ərazisindəki daimi nümayəndəliyi vasitəsilə biznes fəaliyyəti göstərsə, onun əldə etdiyi mənfəətin yalnız həmin daimi nümayəndəliyə aid olan hissəsi digər dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər.

2. Bu maddənin 3-cü bəndinin müddəaları nəzərə alınmaqla razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsi razılığa gələn digər dövlətdə yerləşən daimi nümayəndəliyi vasitəsilə biznes fəaliyyəti göstərsə, razılığa gələn dövlətlərdən hər birində həmin daimi nümayəndəliyin mənfəətinə - onun ayrıca bir müəssisə kimi eyni və ya oxşar şəraitdə, eyni və ya oxşar fəaliyyəti yerinə yetirdiyi, həmçinin daimi nümayəndəsi olduğu müəssisədən tam müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərdiyi təqdirdə əldə edilən mənfəət daxildir.

3. Daimi nümayəndəliyin mənfəətini müəyyənləşdirərkən, idarəetmə və ümumi inzibati xərclər də daxil olmaqla, daimi nümayəndəliyin məqsədləri üçün çəkilmiş xərclərin, bu xərclərin daimi nümayəndəliyin yerləşdiyi dövlətdə və ya digər bir yerdə çəkilməsindən asılı olmayaraq çıxarılmasına yol verilir.

4. Müəssisənin ümumi mənfəət məbləğinin müxtəlif bölmələr üzrə mütənasib olaraq bölüşdürülməsi əsasında daimi nümayəndəliyə ayrılan mənfəətin müəyyənləşdirilməsi razılığa gələn bir dövlətdə qanunauyğun şəkildə adi təcrübəyə çevrilmişdirsə, bu maddənin 2-ci bəndindəki heç bir müddəa həmin razılığa gələn dövlətin vergiyə cəlb edilən mənfəətin, adətən qəbul edilmiş bölgü qaydası müəyyənləşdirməsinə maneçilik törətmir; lakin qəbul edilən bölgü metodu bu maddədə əksini tapmış prinsiplərə uyğun nəticələr verməlidir.

5. Daimi nümayəndəliyə, öz müəssisəsi üçün mal və məhsulları yalnız satın almasına görə heç bir mənfəət hesablanmır.

6. Əgər mənfəətin hesablanma üsulunu dəyişmək üçün kifayət qədər tutarlı səbəb yoxdursa, yuxarıdakı bəndlərin məqsədləri nəminə, daimi nümayəndəliyə aid mənfəət hər il eyni qaydada müəyyənləşdirilir.

7. Bu konvensiyanın digər maddələrində ayrı-ayrılıqda nəzərdən keçirilən gəlir növləri də mənfəətə daxildirsə, onda bu maddənin müddəaları həmin maddələrin müddəalarına təsir göstərmir.

Maddə 8. Dəniz və hava nəqliyyatı, konteynerlər

1. Razılığa gələn dövlətin müəssisəsinin beynəlxalq daşımalarda dəniz və ya hava nəqliyyatının istismarından əldə etdiyi mənfəət yalnız Razılığa gələn həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

2. Mal və məhsulların beynəlxalq nəqliyyat vasitəsilə daşınması üçün razılığa gələn dövlətin müəssisəsinin istifadə etdiyi konteynerlərin (treylər və konteynerlərin daşınması üçün işlədilən bu kimi avadanlıq da daxil olmaqla) istifadəsi, saxlanması və icarəyə verilməsindən əldə olunan mənfəət yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

3. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinin müddəaları həmçinin pulda (rəqabəti aradan götürmək üçün sahibkarlar birliyi), birgə müəssisədə, yaxud beynəlxalq əməliyyatlar təşkilatında iştirakdan əldə olunan mənfəətə də tətbiq edilir.

4. Müxtəlif ölkələrin şirkətləri birlikdə - konsorsium şəklində beynəlxalq daşıma əməliyyatlarını həyata keçirərlərsə, bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinin müddəaları bu konsorsiumdan əldə edilən mənfəətə də tətbiq olunur; lakin konsorsiumdan əldə edilən mənfəətin razılığa gələn dövlətin rezidenti olan şirkətin konsorsiumda iştirakı ilə əlaqədar hissəsinə vergi qoyulur.

Maddə 9. Assosiasiya müəssisələri

1. Əgər –

a) Razılığa gələn dövlətin bir müəssisəsi razılığa gələn digər dövlətin müəssisənin idarə və nəzarət olunmasında, yaxud kapitalında bilavasitə, yaxud bilvasitə iştirak edərsə, və ya

b) eyni şəxslər razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinin və razılığa gələn digər dövlətin müəssisəsinin idarə olunmasında, nəzarət edilməsində və kapitalında iştirak edərsə və hər iki halda, həmin iki müəssisə arasında kommersiya və maliyyə münasibətlərinə dair, müstəqil müəssisələr arasında qəbul edilən şərtlərdən fərqli şərtlər və öhdəliklər qəbul edilir; sonra isə müəssisələrdən birinə aid edilə biləcək, lakin bu şərtlərin mövcudluğu səbəbindən ona hesablanmayan hər hansı bir mənfəət o müəssisənin mənfəətinə daxil edilir və müvafiq olaraq vergiyə cəlb edilir.

2. Razılığa gələn dövlətlərin səlahiyyətli orqanları mənfəətin hesablanması qaydasında razılığa gəlmək üçün birgə məsləhətləşmələr apara bilərlər.

Maddə 10. Dividendlər

1. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan şirkətin razılığa gələn dövlətin rezidentinə ödədiyi dividendlər həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər.

2. Belə dividendlər, onları ödəyən şirkətin rezidenti olduğu razılığa gələn dövlətdə də, bu dövlətin qanunlarına uyğun olaraq, vergiyə cəlb oluna bilər, lakin

dividend alan onun faktiki sahibidirsə, bu cür qoyulan vergi aşağıda göstərilənlərdən çox olmamalıdır:

a) dividendlərin faktiki sahibi, dividendləri ödəyən şirkətin kapitalının ən azı 30 faizinə bilavasitə nəzarət edən şirkətdirsə (yoldaşlıqdan fərqli) və həmin dövlətə bütünlükdə götürükdə 100 min ABŞ dollarına ekvivalent məbləğdə investisiya qoymuşdursa, dividendlərin ümumi məbləğinin 10 faizindən. Investisiya termini həmin dövlətdə yatırıma qoyulmuş hər cür pulu əhatə edir;

b) bütün digər hallarda dividendlərin ümumi məbləğinin 15 faizindən.

Bu bənd, hesabından dividendlər ödənilən mənfəətə görə şirkətə qoyulan vergilərə təsir etmir.

3. Bu maddədə işlənən "dividend" termini - səhmlərdən, eləcə də borc öhdəliyindən savayı digər hüquqlardan, mənfəətdə iştirakdan gələn gəlir, habelə mənfəəti bölüşdürən şirkətin rezidenti olduğu dövlətin qanunlarına müvafiq olaraq, səhmlərdən gəlir kimi vergiyə cəlb olunan digər korporativ hüquqlardan gələn gəlir mənasında işlənir.

4. Razılığa gələn dövlətin rezidenti olan faktiki dividend sahibi, onları ödəyən şirkətin rezidenti olduğu razılığa gələn digər dövlətdə, oradakı daimi nümayəndəliyi vasitəsilə biznes fəaliyyəti həyata keçirirsə, yaxud həmin digər dövlətdə yerləşən daimi bazadan müstəqil şəxsi xidmətlər göstərirsə, həmçinin dividendlərin ödənilməsi holdinq belə daimi nümayəndəlik və ya daimi baza ilə faydalı şəkildə əlaqəlidirsə, bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinin müddəaları tətbiq edilmir. Bu halda, şəraitdən asılı olaraq, bu konvensiyanın 7-ci və 14-cü maddələrinin müddəaları tətbiq edilir.

5. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan şirkət razılığa gələn digər dövlətdən mənfəət və ya gəlir əldə etdiyi halda, həmin digər dövlət bu şirkətin ödədiyi dividendləri - onların həmin digər dövlətin rezidentinə ödənilməsi, yaxud dividendlərin ödənilməsi holdinq həmin digər dövlətin ərazisində yerləşən daimi nümayəndəliklə və ya daimi baza ilə faydalı əlaqədə olduğu hallar istisna olunmaqla - vergilərdən azad edə bilər və şirkətin bölüşdürülməmiş mənfəətindən, hətta dividendlər ödənilməsi və ya bölüşdürülməmiş mənfəət qismən, yaxud bütünlüklə həmin digər dövlətdə əldə edilmiş mənfəət və gəlirdən ibarət olduqda belə, vergilər tutulmur.

Maddə 11. Faizlər

1. Razılığa gələn dövlətlərdən birində əldə edilən və razılığa gələn digər dövlətin rezidentinə ödənilən faizlərə həmin digər dövlətdə vergi qoyula bilər.

2. Bu faizlər əldə olunduqları razılığa gələn dövlət tərəfindən də, həmin dövlətin qanunlarına uyğun surətdə, vergiyə cəlb oluna bilər, lakin faizləri alan şəxs onların faktiki sahibidirsə, tutulan vergi faizlərin ümumi məbləğinin 10 faizdən artığını təşkil etməməlidir.

3. Bu maddədə istifadə olunan "faizlər" termini hər növ borc öhdəliklərindən, xüsusən dövlətin qiymətli kağızlarından, istiqraz və ya borc öhdəliyi qəbzlərindən, həmçinin onlara əlavə edilən mükafat və uduşlardan gələn gəliri bildirir.

4. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan faktiki faiz sahibi, bu faizlərin əldə edilməsi razılığa gələn digər dövlətdə, oradakı daimi nümayəndəliyi vasitəsilə biznes fəaliyyəti həyata keçirirsə, yaxud həmin digər dövlətdə yerləşən daimi bazadan müstəqil şəxsi xidmətlər göstərirsə, habelə faizlərin ödənilməsi borc öhdəlikləri faydalı şəkildə belə daimi nümayəndəlik və ya daimi baza ilə əlaqəlidirsə, bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinin müddəaları tətbiq edilmir. Bu halda, şəraitdən asılı olaraq, bu konvensiyanın 7-ci və 14-cü maddələrinin müddəaları tətbiq edilir.

5. Razılığa gələn dövlət özü, onun ərazi-inzibati, yaxud yerli hakimiyyət orqanları və ya həmin dövlətin rezidenti tədiyyəçi (ödəyən) kimi çıxış edərsə, faizlər bu dövlətdə yaranmış hesab olunur. Lakin faizləri ödəyən şəxsin, razılığa gələn dövlətin rezidenti olub-olmamasından asılı olmayaraq, həmin razılığa gələn dövlətdə daimi nümayəndəliyi və ya daimi bazası varsa və faizləri ödənilən borc həmin daimi nümayəndəlikdə və ya bazada yaranırsa və belə faizlərin ödənişi həmin daimi nümayəndəlik və ya baza tərəfindən yerinə yetirilirsə, onda belə faizlər həmin daimi nümayəndəlik, yaxud daimi baza yerləşən dövlətdə yaranmış hesab olunur.

6. Tədiyyəçi ilə faktiki sahib arasında və ya onların hər ikisi ilə digər şəxs arasındakı xüsusi münasibətlərin olması səbəbindən borc öhdəliyinə əsasən ödənilən faizlərin məbləği, belə münasibətlərin mövcud olmadığı təqdirdə tədiyyəçi ilə sahib arasında razılaşdırılmış məbləğdən çox olarsa, bu maddənin müddəaları yalnız göstərilən sonuncu məbləğə aid edilir. Bu halda, bu konvensiyanın digər müddəaları nəzərə alınmaqla, ödənişin artıq hissəsi razılığa gələn hər dövlətin öz qanunlarına müvafiq surətdə vergiyə cəlb olunur.

7. Bu maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına baxmayaraq, faizlər Razılığa gələn hər hansı bir dövlətin hökuməti, onun qanuni hakimiyyət orqanları, yaxud başqa bir agentliyi tərəfindən, və ya həmin hökumət, ərazi-inzibati, yaxud yerli hakimiyyət orqanlarının vasitəçiliyi ilə əldə olunubsa, razılığa gələn digər dövlətdə yaranan faizlər, yarandıqları həmin dövlətdə vergidən azad olunurlar.

8. Bu konvensiyanın 7-ci maddəsinin və bu maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına baxmayaraq, Azərbaycanda yaranan və Norveç rezidentinə ödənilən faizlər Norveç İxrac Kreditlərinin Təminat İnstitutu və ya A/S Eksportfinans (A/J Eksportfinans) tərəfindən alınmış, təminat verilmiş və ya sığorta edilmiş borca, yaxud təminat verilmiş və ya sığorta edilmiş kreditə, həmçinin hər hansı bir başqa borc öhdəliyinə görə ödənmisə, Azərbaycanda vergidən azad edilir.

9. Bu konvensiyanın 7-ci maddəsi və bu maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına baxmayaraq, Norveçdə yaranan və Azərbaycan rezidentinə ödənilən faizlər, Azərbaycan Milli Bankı və Azərbaycan Beynəlxalq Bankı tərəfindən alınmış təminat verilmiş və ya sığorta edilmiş borca, yaxud təminat verilmiş və ya sığorta edilmiş kreditə, həmçinin hər hansı bir başqa borc öhdəliyinə görə ödənmisə, Norveçdə vergidən azad edilir.

Maddə 12. Royaltilər

1. Razılığa gələn dövlətlərdən birində yaranan və razılığa gələn digər dövlətin rezidentinə ödənilən royaltilər həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb oluna bilər.

2. Royaltilər yarandıqları razılığa gələn dövlətdə də, bu dövlətin qanunlarına əsasən vergiyə cəlb edilə bilər, lakin onları alan şəxs royaltilərin faktiki sahibdirsə, qoyulan vergi royaltilərin ümumi məbləğinin 10 faizindən artıq olmamalıdır.

3. Bu maddədə işlənən "royalti" termini - kinofilmlər, televiziya və radio verilişləri üçün film və lentlər də daxil olmaqla, hər hansı bir ədəbiyyat, incəsənət, yaxud elm əsərinin müəlliflik hüququndan, hər hansı bir patətdən, fabrikk markasından, layihə və modeldən, plandan, məxfi düsturdan və ya prosesdən istifadə etmək üçün və ya istifadə etmək hüququ qazanmaq üçün, habelə sənaye, kommərsiya və elmi təcrübələrə dair məlumat üçün verilən hər cür ödənişi bildirir.

4. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan faktiki royalti sahibi, royaltilərin yarandığı razılığa gələn digər dövlətdə oradakı daimi nümayəndəliyi vasitəsilə biznes fəaliyyəti həyata keçirirsə, yaxud həmin dövlətdə yerləşən daimi bazadan müstəqil şəxsi xidmətlər göstərirsə və royaltilərin mənbəyi olan hüquq və ya əmlak faydalı şəkildə belə daimi nümayəndəlik və ya daimi baza ilə əlaqəlidirsə, bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinin müddəaları tətbiq edilmir. Bu halda, şəraitdən asılı olaraq, 7-ci və 14-cü maddələrin müddəaları tətbiq edilir.

5. Əgər razılığa gələn bir dövlət özü, onun ərazi-inzibati və yerli hakimiyyət orqanları və ya həmin dövlətin rezidenti tədiyyəçi kimi çıxış edərsə, royaltilər bu dövlətdə yaranmış hesab olunur. Lakin royaltiləri ödəyən şəxsin, razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olub-olmamasından asılı olmayaraq, razılığa gələn dövlətdə royaltiləri ödəməyə məsul sayılan daimi nümayəndəliyi və ya daimi bazası varsa və belə royaltilərin ödənişi həmin daimi nümayəndəlik və daimi baza tərəfindən yerinə yetirilirsə, onda belə royaltilər daimi nümayəndəlik və ya daimi baza yerləşən dövlətdə yaranmış hesab olunur.

6. Tədiyyəçi ilə faktiki sahib arasında və ya onların hər ikisi ilə digər şəxs arasında xüsusi münasibətlərin olması səbəbindən, istifadə hüququna və məlumata görə ödənen royaltinin məbləği, belə münasibətlərin mövcud olmadığı təqdirdə tədiyyəçi ilə faktiki sahib arasında razılaşdırılmış məbləğdən çox olarsa, bu maddənin müddəaları, göstərilən sonuncu məbləğə aid edilir. Bu halda, bu konvensiyanın digər müddəaları nəzərə alınmaqla, ödənişin artıq hissəsi razılığa gələn hər dövlətin qanunlarına uyğun surətdə vergiyə cəlb olunur.

Maddə 13. Kapitaldan gəlir

1. Razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin razılığa gələn digər dövlətdə yerləşən, bu konvensiyanın 6-cı maddəsində adı çəkilən daşınmaz əmlakın özgəninkiləşdirilməsindən əldə edilən gəlir həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb oluna bilər.

2. Razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinin razılığa gələn digər dövlətin ərazisində yerləşən daimi nümayəndəliyinə məxsus biznes əmlakının bir hissəsini təşkil edən daşınmaz əmlakın və ya razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin müstəqil şəxsi xidmətlər göstərmək üçün razılığa gələn digər dövlətdə yerləşən daimi bazasına məxsus daşınmaz əmlakın, o cümlədən bu cür daimi nümayəndəliyi (ayrılıqda, yaxud bütün müəssisə ilə birlikdə) və ya belə daimi bazanın özgəninkiləşdirilməsindən əldə edilən gəlirlər, həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər.

3. Bir razılığa gələn tərəfin rezidentinin beynəlxalq daşımalarda istifadə edilən dəniz və hava nəqliyyat vasitələrinin və ya belə nəqliyyat vasitələrinin istismarı ilə bağlı olan daşınmaz əmlakın özgəninkiləşdirilməsindən əldə etdiyi gəlirlər yalnız razılığa gələn həmin dövlətdə vergiyə cəlb oluna bilər.

4. Razılığa gələn bir dövlətin fiziki şəxsinin razılığa gələn digər dövlətdə yerləşən səhmlərin və ya başqa korporativ hüquqların özgəninkiləşdirilməsindən əldə etdiyi gəlirlər, habelə həmin digər dövlətdə belə səhmlərin və başqa hüquqların özgəninkiləşdirilməsindən gələn gəlirlər kimi eyni vergi qoymaya məruz qalan hər cür qiymətli kağızların özgəninkiləşdirilməsindən əldə etdiyi gəlirlər həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb oluna bilər, lakin bu şərtlə ki:

a) əmlakı özgəninkiləşdirən şəxs, hüquq, səhm və qiymətli kağızların özgəninkiləşdirilməsindən əvvəl hər hansı bir vaxtda 5 il müddətində razılığa gələn həmin digər dövlətin rezidenti olmuşdur; və

b) əmlakı özgəninkiləşdirən şəxs həmin digər dövlətin rezidenti olarkən, yuxarıda qeyd olunan səhm və hüquqların faktiki sahibi olmuşdur.

5. Razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinin mal və məhsulları daşımaq üçün beynəlxalq daşımalarda istifadə etdiyi konteynerlərin (treylər və onların daşınması üçün lazım olan avadanlıq da daxil olmaqla) özgəninkiləşdirilməsindən əldə etdiyi gəlirlər yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

6. Müxtəlif ölkələrin şirkətləri tərəfindən yaradılmış beynəlxalq nəqliyyat konsorsiumunun əldə etdiyi gəlirlərə gəldikdə, bu maddənin müddəaları yalnız razılığa gələn dövlətin rezidenti olan şirkətin konsorsiumdakı iştirakı ilə əlaqədar hissəsinə tətbiq edilir.

7. Əvvəlki bəndlərdə qeyd olunmuş əmlak növlərindən fərqli digər əmlakın özgəninkiləşdirilməsindən əldə edilən gəlirlər, yalnız əmlakı özgəninkiləşdirən şəxsin rezidenti olduğu razılığa gələn dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

Maddə 14. Müstəqil şəxsi xidmətlər

1. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan fərdin müstəqil peşəkar xidmətlərdən və ya digər fəaliyyətdən əldə etdiyi gəlir yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur. Lakin bu cür gəlir həmçinin razılığa gələn digər dövlətdə də o zaman vergiyə cəlb oluna bilər ki:

a) həmin fərd 12 aylıq müddətdə cəmi 183 gündən artıq bir dövr və ya dövrlər ərzində digər dövlətdə qalmış olsun; və ya

b) həmin digər dövlətdə fəaliyyət göstərmək üçün fərdin tabeliyində daimi baza olsun; lakin yalnız həmin digər dövlətdə göstərilən xidmətlərə aid olacaq miqdarda.

2. "Peşəkar xidmətlər" termini xüsusilə müstəqil elmi, ədəbi, incəsənət, təlim və təhsil fəaliyyətini, eləcə də həkimlərin, hüquqşünasların, mühəndislərin, memarların, diş həkimlərinin və mühasiblərin müstəqil fəaliyyətini əhatə edir.

Maddə 15. Asılı şəxsi xidmətlər

1. Bu konvensiyanın 16, 18 və 19-cu maddələrinə müvafiq olaraq, razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin muzzdlu işlə əlaqədar aldığı əməkhaqqı və digər bu kimi zəhmət haqqı, həmin iş razılığa gələn digər dövlətdə yerinə yetirilmədiyi təqdirdə, yalnız bu dövlətdə vergiyə cəlb olunur. Əks təqdirdə işə görə verilən belə haqqqlar həmin digər dövlətdə də vergiyə cəlb oluna bilər.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına baxmayaraq, razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin razılığa gələn digər dövlətdə yerinə yetirdiyi işə görə aldığı zəhmət haqqı aşağıdakı hallarda adı çəkilən birinci dövlətdə vergiyə cəlb olunur:

a) haqq alan 12 aylıq müddətdə cəmi 183 gündən artıq olmayan dövr və ya dövrlər ərzində həmin digər dövlətdə qaldıqda; və

b) haqlar, onları alan şəxsin rezidenti olduğu dövlətin rezidenti olan və fəaliyyəti muzzdlu işçi tutmaqdan ibarət olmayan işəgötürən tərəfindən və ya onun adından ödəniləndə; və

c) haqlar, işəgötürənin həmin digər dövlətdə yerləşən daimi nümayəndəliyi və ya daimi bazası tərəfindən ödənilmədikdə.

3. Bu maddənin əvvəlki müddəalarına baxmayaraq, beynəlxalq daşımalarda istismar edilən gəmilərdə və hava nəqliyyatı vasitələrində yerinə yetirilən muzzdlu işə görə verilən haqq, gəmi və hava nəqliyyatı vasitələrini istismar edən müəssisənin rezidenti olduğu razılığa gələn dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər.

4. Əgər razılığa gələn bir dövlətin rezidenti, həmin dövlətin rezidenti olan şirkət də daxil olmaqla, müxtəlif ölkələrin şirkətləri tərəfindən yaradılmış beynəlxalq nəqliyyat konsorsiumu tərəfindən idarə olunan beynəlxalq daşımalarda dəniz və ya hava nəqliyyat vasitələrində görülən işə görə zəhmət haqqı alarsa, belə haqq yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb edilir.

Maddə 16. Direktorlar qonorarı

Razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin razılığa gələn digər dövlətin rezidenti olan şirkətin direktorlar şurasının və ya buna bənzər bir orqanın üzvü kimi aldığı direktor qonorarı, və yaxud oxşar ödənişlər həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

Maddə 17. Artistlər və idmançılar

1. Bu konvensiyanın 14-cü və 15-ci maddələrinin müddəalarına baxmayaraq, razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin razılığa gələn digər dövlətdə teatr, kino,

estrada, radio və televiziya artisti, musiqiçi, yaxud idmançı kimi həyata keçirdiyi şəxsi fəaliyyətdən əldə etdiyi gəlir həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər.

2. Əgər artist və ya idmançının şəxsi fəaliyyətindən əldə edilən gəlir onun özünə deyil, başqa bir şəxsə hesablanarsa, bu konvensiyanın 7, 14 və 15-ci maddələrinin müddəalarına baxmayaraq, həmin gəlir artist və ya idmançıların fəaliyyət göstərdikləri razılığa gələn dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər.

3. İncəsənət xadimlərinin və idmançıların razılığa gələn bir dövlətə səfəri, razılığa gələn digər dövlətin ictimai fondları, yaxud ərazi-inzibati və ya yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən əsaslı surətdə maliyyələşdirilsə, bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndinin müddəaları göstərilən fəaliyyətdən əldə edilən gəlirlərə tətbiq edilmir. Bu halda, gəlir yalnız incəsənət xadiminin və ya idmançının rezidenti olduğu dövlətdə vergiyə cəlb edilir.

Maddə 18. Pensiyalar, illik rentalar və sosial təminatlar

Razılığa gələn bir dövlətin rezidentinə verilən pensiyalar (hökumət pensiyaları və sosial təminatlar da daxil olmaqla) və illik rentalar yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb edilir.

Maddə 19. Dövlət xidməti

1.

a) Pensiyalardan fərqli olaraq, hər hansı bir fiziki şəxsin razılığa gələn bir dövlətdə göstərdiyi xidmətə görə həmin dövlət, yaxud ərazi-inzibati və ya yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən ödənilən əməkhaqqı və digər bu kimi mükafatlar yalnız bu dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

b) Lakin fiziki şəxs digər dövlətin rezidentdirsə və xidmət həmin dövlətdə həyata keçirilirsə, əməkhaqqı və digər bu kimi mükafatlar yalnız bu dövlətdə vergiyə cəlb olunur, bu şərtlə ki, həmin fiziki şəxs

(I) həmin dövlətin vətəndaşdır; və ya

(II) yalnız xidmət göstərmək məqsədilə həmin dövlətin rezidenti olmamışdır.

2. Razılığa gələn bir dövlətin, ərazi-inzibati və ya yerli hakimiyyət orqanının yerinə yetirdiyi işlə əlaqədar verilən əməkhaqqı və digər bu kimi mükafatlara (pensiyalardan başqa) bu konvensiyanın 15-ci və 16-cı maddələrinin müddəaları tətbiq olunur.

Maddə 20. Tələbələr

Razılığa gələn dövlətlərdən birinə gəlməzdən qabaq razılığa gələn digər dövlətin rezidenti olmuş və ya hazırda olan və yalnız təhsil almaq, ya da təcrübə keçmək məqsədilə yuxarıda göstərilən birinci dövlətə gəlmiş tələbə və ya təcrübə keçən şəxsin özünü saxlamaq, təhsil almaq və ya təcrübə keçmək üçün aldığı vəsait, bu dövlətin hüduqlarından kənardakı mənbələrdən əldə edilərsə, yuxarıda göstərilən birinci dövlətdə vergiyə cəlb olunmur.

Maddə 21. Sahildənkənar fəaliyyət

1. Bu konvensiyanın digər müddəalarından asılı olmayaraq, bu Maddənin müddəaları tətbiq olunur.

2. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan şəxs razılığa gələn digər dövlətin ərazisində yerləşən dəniz yataqlarının və yerin təkinin, həmçinin onların təbii ehtiyatlarının tədqiqi və istismarı ilə əlaqədar sahilənkənar fəaliyyət göstərsə, bu maddənin 3-cü və 4-cü bəndlərinə uyğun olaraq, həmin digər dövlətdə yerləşən və biznes fəaliyyəti göstərən daimi nümayəndəlik və ya daimi bazanın həyata keçirdiyi fəaliyyətlə əlaqəli hesab olunacaq.

3. Belə fəaliyyət 12 aylıq müddətdə cəmi 30 gündən artıq olmayan dövr ərzində həyata keçirilərsə, bu maddənin 2-ci bəndinin müddəaları tətbiq olunmayacaq. Lakin bu bəndin məqsədləri üçün:

a) hər hansı bir müəssisənin digər müəssisə ilə birlikdə həyata keçirdiyi fəaliyyət, onun əlaqədə olduğu müəssisə tərəfindən həyata keçirilmiş hesab olunacaq, bu şərtlə ki, haqqında söhbət gedən fəaliyyət, göstərilən sonuncu müəssisənin həyata keçirdiyi fəaliyyətin əsasən eyni olsun;

b) müəssisələrdən birinə digəri tərəfindən bilavasitə və ya bilvasitə nəzarət olunarsa, yaxud onların hər ikisinə üçüncü bir şəxs və ya şəxslər tərəfindən bilavasitə və ya bilvasitə nəzarət olunarsa, bu iki müəssisə assosiasiya müəssisələri hesab olunacaqdır.

4. Dəniz yataqlarının, yerin təkinin, eləcə də onların təbii ehtiyatlarının tədqiqi və istismarı ilə əlaqədar fəaliyyət göstərilən yerdə, avadanlıq və işçilərin hər hansı bir məntəqəyə, yaxud məntəqələrarası daşınmasından və ya belə fəaliyyətə yardım kimi yedək gəmilərinin və digər gəmilərin istifadəsindən razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin əldə etdiyi mənfəət yalnız müəssisənin rezidenti olduğu dövlətdə vergiyə cəlb olunur. Gəmi və hava nəqliyyat vasitələri bu konvensiyanın 5-ci maddəsində müəyyənləşdirilən daimi nümayəndəlik tərəfindən istismar edilərsə, yaxud fəaliyyət hər hansı 12 aylıq müddətdə 6 aydan artıq davam edərsə, bu müddəa tətbiq edilmir.

5.

a) Bu bəndin b) yarım bəndinə uyğun olaraq, razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin, razılığa gələn digər dövlətin ərazisində yerləşən dəniz yataqlarının, yerin təkinin və onların təbii ehtiyatlarının tədqiqi və istismarı ilə əlaqədar işdən əldə etdiyi əmək haqqı və bu kimi mükafatlar, bu vəzifələr həmin digər dövlətdə sahilənkənar yerinə yetirildiyi təqdirdə, həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb oluna bilər. Lakin digər dövlətin rezidenti olmayan sahibkar üçün və 12 aylıq müddətdə cəmi 30 gündən artıq olmayan dövr və ya dövrlər ərzində sahilənkənar iş yerinə yetirilərsə, belə mükafatlar qeyd olunan birinci dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

b) Dəniz yataqlarının, yerin təkinin və onların təbii ehtiyatlarının tədqiqi və istismarı ilə əlaqədar fəaliyyət göstərilən razılığa gələn digər dövlətin ərazisində avadanlıq və işçilərin hər hansı bir məntəqəyə, yaxud məntəqələrarası daşınması

üçün istifadə olunan gəmi və ya hava nəqliyyatı vasitələrində, yaxud belə fəaliyyətə yardım kimi istifadə olunan yedək gəmilərində və digər gəmilərdə yerinə yetirilən işdən əldə olunan əməkhaqqı və buna bənzər mükafatlar, belə fəaliyyəti həyata keçirən müəssisənin rezidenti olduğu razılığa gələn dövlətdə vergiyə cəlb olunur. Gəmi və hava nəqliyyatı vasitələri bu konvensiyanın 5-ci maddəsində müəyyənləşdirilən daimi nümayəndəlik tərəfindən istismar edilərsə, yaxud fəaliyyət hər hansı 12 aylıq müddətdə 6 aydan artıq davam edərsə, bu müddəa tətbiq edilmir.

6. Aşağıdakıların özgəninkiləşdirilməsindən razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin əldə etdiyi gəlir həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb edilə bilər:

a) tədqiqat və ya istismar hüquqları; və ya

b) razılığa gələn digər dövlətdə yerləşən və həmin dövlətin ərazisindəki dəniz yataqlarının, yerin təkinin və onların təbii ehtiyatlarının tədqiqi və istismarı ilə əlaqədar istifadə olunan əmlak; yaxud

c) öz dəyərini və ya dəyərinin əksər hissəsini bilavasitə, yaxud bilvasitə belə hüquq və ya belə əmlakdan, ya da birlikdə götürülmüş belə hüquq və belə əmlakdan əxz edən səhmlər.

Bu bənddə “tədqiqat və istismar hüquqları” razılığa gələn digər dövlətin ərazisindəki dəniz yataqlarının, yerin təkinin və onların təbii ehtiyatlarının tədqiqatı və istismarından əldə edilən mülkiyyətdən gələn mənfəət və faizlərə hüquqlar mənasında işlənir.

Maddə 22. Digər gəlirlər

1. Bu konvensiyanın əvvəlki maddələrində nəzərdə tutulmayan mənbələrdən razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin əldə etdiyi gəlir yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

2. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti razılığa gələn digər Dövlətdə orada yerləşən daimi nümayəndəlik vasitəsilə biznes fəaliyyəti həyata keçirirsə, yaxud daimi bazadan müstəqil şəxsi xidmətlər göstərsə və gəlirin əldə edilməsi ilə əlaqədar hüquq və əmlak faydalı şəkildə belə daimi nümayəndəlik və ya daimi baza ilə əlaqəlidirsə, bu konvensiyanın 6-cı maddəsinin 2-ci bəndində müəyyənləşdirilən daşınmaz əmlakdan əldə edilən gəliri çıxmaqla, digər gəlirə bu maddənin 1-ci bəndi şamil edilmir. Bu halda, şəraitdən asılı olaraq, bu konvensiyanın 7-ci və 14-cü Maddələri tətbiq edilir.

Maddə 23. Kapital

1. Razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin razılığa gələn digər dövlətin ərazisində yerləşən, bu konvensiyanın 6-cı maddəsində göstərilən daşınmaz əmlakının təşkil etdiyi kapital həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb oluna bilər.

2. Razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinin razılığa gələn digər dövlətdəki daimi nümayəndəliyinin malik olduğu sahibkarlıq mülkiyyətinin bir hissəsini təşkil edən daşınmaz əmlakın və ya razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin müstəqil şəxsi xidmətlər göstərmək məqsədilə razılığa gələn digər dövlətin ərazisində

yerləşdirilən daimi bazasına məxsus daşınar əmlakın təşkil etdiyi kapital həmin digər dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

3. Beynəlxalq daşımalarda istifadə edilən gəlirlər və hava nəqliyyat vasitələrinin, həmçinin belə gəmi və hava nəqliyyat vasitələrinin istifadəsinə aidiyyəti olan daşınar əmlakın təşkil etdiyi, razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinə məxsus kapital, müəssisənin rezidenti olduğu razılığa gələn dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

4. Beynəlxalq daşımalarda mal və məhsulların daşınması üçün istifadə olunan konteynerlərin (konteynerlərin daşınması üçün lazım olan avadanlıq və treylerlər də daxil olmaqla) təşkil etdiyi, razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinə məxsus kapital yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

5. Müxtəlif ölkələrin şirkətlərinin təşkil etdiyi beynəlxalq nəqliyyat konsorsiumuna məxsus kapitala gəldikdə, bu maddənin müddəaları kapitalın, razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan şirkətin bu konsorsiumdakı iştirakı ilə əlaqədar olan hissəsinə tətbiq olunur.

6. Razılığa gələn bir dövlətin rezidentinin kapitalının bütün başqa elementləri yalnız həmin dövlətdə vergiyə cəlb olunur.

Maddə 24. İkiqat vergitutmanın aradan qaldırılması

1. Razılığa gələn dövlətlərin qanunlarının qoyduğu məhdudiyətləri nəzərə alaraq və buradakı müddəalara uyğun olaraq (ümumi prinsipləri dəyişmədən vaxtaşırı düzəlişlər edilməklə):

a) Bu konvensiyanın müddəalarına əsasən, Norveç rezidenti Azərbaycanda vergiyə cəlb edilə biləcək gəlir əldə edərsə, yaxud kapitala sahib olarsa, Norveç:

(I) Azərbaycanda ödənilmiş gəlir vergisinə bərabər məbləğin həmin rezidentin gəlirinə qoyulan vergidən çıxılmasına;

(II) Azərbaycanda kapital elementlərinə görə ödənilmiş kapital vergisinə bərabər məbləğin, həmin rezidentin kapitalına qoyulan vergidən çıxılmasına icazə verəcəkdir. Lakin hər iki halda belə çıxılmalar, çıxılmalar edilməmişdən qabaq hesablanan gəlir vergisinin və kapital vergisinin, Azərbaycanda vergiyə cəlb oluna biləcək gəlir və ya eyni kapital elementlərinə aid hissəsindən artıq olmamalıdır.

Bu konvensiyanın hər hansı bir müddəasına müvafiq olaraq, Norveç rezidentinin malik olduğu kapitalın və ya əldə etdiyi gəlirin Norveçdə vergidən azad edilməsinə baxmayaraq, Norveç tərəf bu rezidentin yerdə qalan gəlir və kapitalına qoyulan verginin məbləğini hesablayarkən, vergidən azad edilən gəlir və kapitalı nəzərə ala bilər.

b) Azərbaycan rezidentinin Norveçdə malik olduğu kapitala və əldə etdiyi gəlirə, bu Konvensiyanın müddəalarına əsasən, Norveçdə vergi qoyularsa, Norveçdə bu gəlir və kapitala görə ödənilən vergi məbləği, belə gəlir və kapitala görə Azərbaycanda həmin şəxsdən tutulan vergidən çıxılacaqdır. Lakin çıxılan məbləğ, Azərbaycan vergi qanunvericiliyinə əsasən belə gəlir və kapitala görə müəyyən edilmiş verginin məbləğindən artıq olmamalıdır.

Maddə 25. Qeyri-diskriminasiya

1. Razılığa gələn bir dövlətin milli şəxsləri, razılığa gələn digər dövlətdə, eyni şəraitdə həmin digər dövlətin milli şəxslərinə tətbiq edilən vergiqoymadan və bununla bağlı öhdəliklərdən fərqli və ya daha ağır vergiqoymaya və bununla bağlı öhdəliklərə cəlb edilməyəcəklər. Bu konvensiyanın 1-ci maddəsinin müddəalarına baxmayaraq, bu müddəa razılığa gələn dövlətlərdən birinin, yaxud hər ikisinin rezidenti olmayan şəxslərə də tətbiq olunacaqdır.

2. Razılığa gələn bir dövlətin rezidenti olan, lakin vətəndaşlığı olmayan şəxslər, razılığa gələn dövlətlərin heç birində həmin digər dövlətin milli şəxslərinə eyni şəraitdə tətbiq edilən və ya edilə biləcək vergiqoyma və bununla əlaqədar öhdəliklərdən fərqli və ya daha ağır vergiqoymaya cəlb olunmamalı və onlara bununla əlaqədar daha ağır heç bir öhdəlik qoyulmamalıdır.

3. Razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinin razılığa gələn digər dövlətin ərazisindəki daimi nümayəndəliyinə həmin digər dövlətdə qoyulan vergilər, həmin digər dövlətin eyni cür fəaliyyət göstərən müəssisələrinə qoyulan vergilərdən əlverişsiz olmamalıdır.

Bu müddəa, razılığa gələn bir dövləti, öz rezidentlərinə vətəndaşlıq statusu və ya ailə təəhhüdləri səbəbindən vergiqoyma zamanı edilən hər hansı şəxsi güzəştlərin, imtiyazların və üstünlüklərin razılığa gələn digər dövlətin rezidentlərinə də şamil edilməsinə məcbur edən müddəa kimi başa düşülməməlidir.

4. Bu konvensiyanın 9-cu maddəsinin, 11-ci maddənin 6-cı bəndinin və ya 12-ci maddənin 6-cı bəndinin müddəalarının tətbiq edildiyi halları çıxmaqla, razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinin razılığa gələn digər dövlətin rezidentinə ödədiyi faizlər, royaltilər və başqa ödənişlər, bu müəssisənin vergiyə cəlb olunması mənfəətini müəyyənləşdirmək məqsədilə, qeyd olunan birinci dövlətin rezidentinə ödəniləcəyi təqdirdə qoyulacaq eyni şərtlərlə çıxılmalara məruz qalırlar.

Eyni şəkildə, razılığa gələn bir dövlətin müəssisəsinin razılığa gələn digər dövlətin rezidentinə olan hər hansı bir borcu, belə müəssisənin vergiyə cəlb olunması kapitalını müəyyənləşdirmək məqsədilə, qeyd olunan birinci dövlətin rezidentinə olan borc kimi, eyni şərtlər altında çıxılmalara məruz qalır.

5. Razılığa gələn bir dövlətin, kapitalı bütünlüklə və ya qismən razılığa gələn digər dövlətin bir və ya bir neçə rezidenti tərəfindən mənimsənilən, yaxud bilavasitə və ya bilavasitə nəzarət edilən müəssisələri, yuxarıda göstərilən birinci dövlətdə onun başqa oxşar müəssisələrinə tətbiq edilən və ya tətbiq edilə biləcək vergilərdən və bununla əlaqədar tələblərdən fərqli və ya daha ağır vergi və tələblərə cəlb edilmirlər.

6. Bu maddənin müddəaları hər cür və növ vergiyə tətbiq edilir.

Maddə 26. Qarşılıqlı razılaşma üsulları

1. Əgər hər hansı bir fiziki şəxs hesab edərsə ki, razılığa gələn dövlətlərdən birinin və ya hər ikisinin fəaliyyəti onun, bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun gəlməyən vergilərə cəlb edilməsinə səbəb olur və ya səbəb ola bilər, o zaman o,

həmin dövlətlərin daxili qanunlarında nəzərdə tutulan müdafiə vasitələrindən asılı olmayaraq, öz işini baxılmaq üçün rezidenti olduğu razılığa gələn dövlətin, yaxud onun məsələsi bu konvensiyanın 25-ci maddəsinin 1-ci bəndinə müvafiqdirsə, milli şəxsi olduğu razılığa gələn dövlətin səlahiyyətli orqanına verə bilər. İş, bu konvensiyanın müddəalarına uyğun olmayan vergiqoyma ilə nəticələnən fəaliyyəti sübut edən ilk qəbz alınan kimi 3 il müddətində təqdim olunmalıdır.

2. Əgər səlahiyyətli orqan təqdim olunan ərizəni haqlı hesab edərsə, və özünü qənaətbəxş bir qərara gəlmək iqtidarında olmazsa, konvensiyaya uyğun gəlməyən vergiqoymaya yol verməmək məqsədilə, məsələni razılığa gələn digər dövlətin səlahiyyətli orqanı ilə qarşılıqlı razılaşma yolu ilə həll etməyə cəhd göstərməlidir.

Əldə edilən hər hansı bir razılıq, razılığa gələn dövlətin qanunlarında göstərilən vaxt məhdudiyyətlərinə baxmayaraq, yerinə yetirilməlidir.

3. Razılığa gələn dövlətlərin səlahiyyətli orqanları konvensiyanın şərh və ya tətbiqi ilə əlaqədar meydana çıxan hər hansı bir çətinliyi və ya şübhəni qarşılıqlı razılaşma yolu ilə həll etməyə cəhd göstərməlidirlər.

4. Razılığa gələn dövlətlərin səlahiyyətli orqanları əvvəlki bəndlərin anlaşılmasında razılıq əldə etmək üçün bir-biri ilə birbaşa əlaqələrə girə bilərlər.

Maddə 27. İnformasiya mübadiləsi

1. Razılığa gələn dövlətlərin səlahiyyətli orqanları, bu konvensiyanın və razılığa gələn dövlətlər tərəfindən müəyyənləşdirilmiş vergiqoyma qaydalarına dair həmin dövlətlərin konvensiyaya zidd olmayan daxili qanunlarının müddələrinin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan informasiya mübadiləsi edirlər. İnformasiya mübadiləsi hər cür və növ vergilərə dair ola bilər və bu konvensiyanın 1-ci maddəsi ilə məhdudlaşdırılmır. Razılığa gələn bir dövlətin aldığı hər bir informasiya, həmin dövlətin daxili qanunlarına əsasən aldığı informasiya kimi, sirt kimi qiymətləndirilir və yalnız həmin dövlətin qoyduğu vergilərlə əlaqədar apellyasiyalara baxmaqla və ya vergiqoyma məqsədləri üçün əmlakın qiymətləndirilməsi və vergilərin toplanması, vergilərin məcburi və ya məhkəmə yolu ilə alınması ilə məşğul olan şəxslərə və ya hakimyyət orqanlarına (məhkəmələr və inzibati orqanlar da daxil olmaqla) açıqlana bilər. Belə şəxslər və ya orqanlar informasiyadan yalnız göstərilən məqsədlər üçün istifadə edirlər. Onlar bu informasiyanı açıq məhkəmə iclasının gedişində və ya məhkəmə qərarları qəbul olunarkən açə bilərlər.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəaları razılığa gələn dövlətin üzərinə aşağıdakı məcburi öhdəliklərin qoyulması kimi başa düşülməməlidir:

a) razılığa gələn bu və ya digər dövlətin qanunları və inzibati təcrübəsi ilə ziddiyyət təşkil edən inzibati ölçülər götürmək;

b) razılığa gələn bu və ya digər dövlətin qanunlarına əsasən və ya inzibatçılıq təcrübəsinin normal gedişində əldə edilməsi mümkün olmayan informasiya ilə təmin etmək;

c) hər hansı ticarət, biznes, sənaye, kommersiya və ya peşə sirlərini və ya ticarət prosesini, yaxud da açılması dövlət siyasətinə zidd ola biləcək informasiyanı başqalarına vermək.

Maddə 28. Vergi toplanmasına kömək

1. Razılığa gələn dövlətlərin səlahiyyətli orqanları bu bənddə "dövlət mədaxili iddiaları" adlanan vergilərin və onlarla əlaqədar faizlərin, məhkəmə məsrəflərinin və vətəndaş cərimələrinin toplanmasında bir-birlərinə kömək göstərməyi öhdəyə götürürlər.

2. Razılığa gələn bir dövlətin səlahiyyətli orqanlarının dövlət mədaxili iddialarının toplanmasında yardım xahişinə, həmin dövlətin qanunlarına əsasən, dövlət mədaxili iddialarının tam müəyyənləşdirilməsi barədə bu səlahiyyətli orqanın şəhadəti də daxildir. Bu maddənin məqsədləri üçün, öz daxili qanunlarına müvafiq surətdə, razılığa gələn dövlət, dövlət mədaxili iddialarını toplamaq hüququna malik olduqda və vergi ödəyən şəxsin vergilərin toplanmasını ləngitməyə artıq heç bir hüququ olmadıqda, dövlət mədaxili iddialarının tam müəyyənləşdirilməsi başa çatmış hesab olunur.

3. Razılığa gələn digər dövlətin səlahiyyətli orqanları tərəfindən toplanmaq üçün qəbul edilmiş razılığa gələn bir dövlətin dövlət mədaxili iddiaları, həmin digər dövlət tərəfindən, vergilərin toplanmasına dair həmin dövlətin qanunlarına uyğun tam müəyyənləşdirilmiş öz dövlətinə məxsus dövlət mədaxili iddialarının toplanacağı qaydada toplanır.

4. Bu maddəyə müvafiq olaraq, razılığa gələn bir dövlətin səlahiyyətli orqanlarının topladığı məbləğ razılığa gələn digər dövlətin səlahiyyətli orqanlarına göndərilir. Lakin razılığa gələn dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarının başqa cür razılaşdıqları halları çıxmaqla, toplama yardımını həyata keçirilən zaman meydana çıxan adi məsrəflər qeyd olunan birinci dövlət və hər hansı qeyri-adi (müstəsna) xərclər digər dövlət tərəfindən ödənilir. Razılığa gələn dövlət qarşıya çıxacaq həmin qeyri-adi məsrəfləri qabaqcadan görərsə, bunu razılığa gələn digər dövlətə bildirməli və belə məsrəflərin hesablanmış məbləğini göstərməlidir.

5. Əgər razılığa gələn bir dövlətin vergi iddiaları, apellyasiyaya verilmə və ya digər səbəbdən tam müəyyənləşdirilməyibsə, həmin dövlət mədaxilini qorumaq üçün razılığa gələn digər dövlətdən (həmin digər dövlətin öz qanunlarının yol verdiyi qaydada) onun adından ilkin müdafiə ölçüləri götürməyi xahiş edə bilər. Əgər belə təklif digər dövlət tərəfindən qəbul edilərsə, digər dövlət tərəfindən götürülən bu cür ilkin ölçülər, həmin digər dövlətin öz vergilərinə nəzərən götürəcəyi ölçülərin eyni olacaq.

6. Bu maddəyə görə, razılığa gələn bir dövlət tərəfindən xahiş o zaman edilə bilər ki, vergi borcu olan şəxsin, vergi borclarını ödəmək üçün həmin dövlətdə ixtiyarında kifayət qədər mülkiyyəti olmasın.

7. Bu maddəyə görə, vergiödəyən bu və ya digər razılığa gələn dövlətin rezidenti olmadığı dövrə dair razılığa gələn bir dövlətin mədaxil iddiaları barədə heç bir kömək göstərməyəcəkdir.

8. Bu konvensiyanın 2-ci maddəsinin (konvensiyanın tətbiq edildiyi vergi növləri) müddəalarına baxmayaraq, bu maddənin müddəaları, gömrük rüsum və vergilərini çıxmaqla, bütün növ vergilərə tətbiq olunur.

9. Bu maddənin heç bir müddəası razılığa gələn dövlətlərdən heç birini öz vergilərini yığmaq üçün istifadə etdiyi üsullardan fərqli və onun dövlət siyasətinə zidd ölçülər götürməyə məcbur edən müddəa kimi başa düşülməməlidir.

Maddə 29. Diplomatik nümayəndəliklərin və konsulluqların üzvləri

Bu konvensiyanın heç bir maddəsi, beynəlxalq hüququn ümumi normalarına və ya xüsusi sazişlərin müddəalarına müvafiq olaraq, diplomatik nümayəndəliklərin və konsulluqların üzvlərinin vergi imtiyazlarına tə'sir göstərmir.

Maddə 30. Qüvvəyə minmə

Razılığa gələn hər bir dövlət öz qanunlarına əsasən bu konvensiyanın qüvvəyə minməsi üçün tələb olunan prosesin başa çatması barədə diplomatik kanallar vasitəsilə digərinə məlumat verməlidir. Bu konvensiya belə məlumatların sonuncusu daxil olan tarixdən qüvvəyə minir və həmin vaxtdan aşağıdakılara tə'sir göstərir:

a) mənbədən tutulan vergilər üzrə - konvensiyanın qüvvəyə mindiyi ildən sonrakı təqvim ilində yanvarın 1-də və ya ondan sonra ödənilən və ya kredit verilən məbləğlərə;

b) digər vergilər üzrə - konvensiyanın qüvvəyə mindiyi ildən sonrakı təqvim ilində yanvarın 1-də və ya ondan sonra başlayan vergitutma dövrünə.

Maddə 31. Fəaliyyətin dayandırılması

Bu konvensiya razılığa gələn dövlətlərdən biri tərəfindən dayandırılmayanadək qüvvədə qalır. Razılığa gələn dövlətlərdən hər biri konvensiya qüvvəyə mindikdən 5 il sonra təqvim ilinin bitməsinə azı 6 ay qalmış diplomatik kanallar vasitəsilə xəbərdarlıq verilməsi yolu ilə konvensiyanın fəaliyyətini dayandıra bilər. Belə hadisə baş verərsə, konvensiya aşağıdakılara təsirini itirəcəkdir:

a) mənbədən alınan vergilər üzrə - xəbərdarlıq veriləndən sonrakı növbəti təqvim ilində yanvarın 1-də və ya ondan sonra ödənilən və ya kredit verilən məbləğlərə;

b) digər vergilər üzrə - xəbərdarlıq veriləndən sonrakı növbəti təqvim ilində yanvarın 1-də və ya ondan sonra başlayan vergitutma dövrünə.

Yuxarıdakıları təsdiq edərək, müvafiq hökumətləri tərəfindən səlahiyyət verilmiş şəxslər bu konvensiyanı imzalamışlar.

Konvensiya iki nüsxədə 24 aprel 1996-cı il tarixdə Azərbaycan, Norveç və ingilis dillərində tərtib edilmişdir və hər bir mətn eyni dərəcədə etibarlıdır. Bu

konvensiyanın müddələrinin şərhə zamanı təhrifə yol verilərsə, ingilis dilində olan mətnə üstünlük veriləcəkdir.

Azərbaycan Respublikası hökuməti adından

Norveç Krallığı hökuməti adından

“Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyasının və onun əlavə protokollarının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 1980-ci il mayın 21-də Madrid şəhərində imzalanmış “Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyası və onun əlavə protokolları müvafiq bəyanatlarla (bəyanatların mətni əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 9 yanvar 2004-cü il
№ 576-IIQ

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında AVROPA ÇƏRÇİVƏ KONVENSIYASI

Madrid 21.05.1980

PREAMBULA

Bu konvensiyanı imzalamış Avropa Şurası üzvü olan dövlətlər,

Avropa Şurasının üzvləri arasında böyük birliyə nail olmağı, habelə onun iştirakçıları arasında əməkdaşlığın dərinləşməsinə Avropa Şurasının məqsədi hesab edərək,

Avropa Şurası Nizamnaməsinin 1-ci maddəsində göstərilirdiyi kimi, bu məqsədə, xüsusilə inzibati sahədə sazişlər bağlanması vasitəsilə nail olunacağını hesab edərək,

Avropa Şurası bu məqsədə nail olmaq üçün ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının iştirakını dəstəklədiyini hesab edərək,

bu məqsədə nail olmaq üçün sərhədyanı rayonlarda regional, şəhər və kənd inkişafı, ətraf mühitin qorunması, ictimai infrastrukturun və xidmətin yaxşılaşdırılması sahəsində, habelə fəvqəladə hallarda qarşılıqlı yardım sahəsində ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında əməkdaşlığın əhəmiyyətini nəzərə alaraq,

bu cür əməkdaşlığa və sərhədyanı rayonların iqtisadi və sosial inkişafına yardım etməyə və Avropada insanları birləşdirən dostluğu möhkəmləndirməyə tamamilə hazır olaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Konvensiyanın hər bir iştirakçısı olan hər bir tərəf öz yurisdiksiyası çərçivəsində ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında və digər iştirakçı tərəfin öz yurisdiksiyası çərçivəsində ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlığın inkişafı üzrə addımlar atır. Konvensiya iştirakçılarının hər biri, onların hər birinin konstitusion müddəalarını nəzərə almaqla, zəruri müqavilə və sazişlərin bağlanmasına çalışacaq.

Maddə 2

1. Bu Konvensiyaya əsasən transsərhəd əməkdaşlıq dedikdə, ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında iki və ya daha çox Konvensiya iştirakçısının yurisdiksiyası çərçivəsində səmimi qonşuluq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi və təşviqi üzrə istənilən birgə aksiya, habelə onlar arasında müvafiq müqavilə və sazişlərin bağlanması başa düşülür. Transsərhəd əməkdaşlıq ərazi icmaları çərçivəsində və qanunvericiliyə uyğun olaraq regional hakimiyyətlərin səlahiyyəti çərçivəsində həyata keçirilir. Bu cür səlahiyyətlərin həcmi və xarakteri bu konvensiyanın predmeti sayılmır.

2. Bu konvensiyaya əsasən ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları dedikdə, dövlətin daxili qanunvericiliyi ilə müəyyən edilən yerli və regional hakimiyyət funksiyalarını həyata keçirən ərazi icmaları, hakimiyyətlər və ya orqanlar başa düşülür. Eyni zamanda tərəflərdən hər biri konvensiyanı imzalayarkən və ya Avropa Şurasının Baş katibinə müvafiq bildiriş göndərdikdən sonra subyekt və formaları bu Konvensiya ilə müəyyən edilən siyahıya daxil olan və ya oradan çıxarılan ərazi icmalarının, hakimiyyətlərin və ya orqanların adlarını göstərə bilər.

Maddə 3

1. Bu konvensiyanın tərəfləri 2-ci maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına uyğun olaraq ərazi icmaları və yerli hakimiyyətlər arasında Avropa Şurası tərəfindən işlənib hazırlanan sazişlər çərçivəsində irəli sürülən ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının təşəbbüslərini təşviq edir. Zəruri hesab edildiyi təqdirdə, onlar Avropa Şurası tərəfindən işlənib hazırlanan və ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında əməkdaşlığın inkişafına yönələn ikitərəfli və ya çoxtərəfli dövlətlərarası model sazişləri nəzərdən keçirə bilərlər.

Sazişlər və müqavilələr konkret vəziyyətdən asılı olaraq istənilən dəyişiklikləri nəzərə almaqla, bu sazişə əlavə olunan (1.1-1.5 və 2.1.-2.6.) nümunəvi model sazişlərə əsaslanıla bilər. Bu modellər yalnız əsas istiqamətləri müəyyən edir və heç bir beynəlxalq müqavilə qüvvəsinə malik deyildir.

2. İştirakçıların rəyilə beynəlxalq sazişin bağlanması transsərhəd əməkdaşlığı həyata keçirərkən özündə ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının fəaliyyət göstərdiyi konteksti, forma və çərçivələri əks etdirə bilər. Hər bir sazişdə cəmiyyətdə onunun tətbiq ediləcəyi hakimiyyətlər və orqanlar göstərilə bilər.

3. Konvensiyanın yuxarıda göstərilən müddəaları transsərhəd əməkdaşlığın digər formalarına xələl gətirmir. Bu konvensiyanın müddəaları əməkdaşlıq haqqında artıq mövcud olan sazişlərin qüvvəsini ləğv edən müddəalar kimi şərh edilməməlidir.

4. Saziş və müqavilələr beynəlxalq münasibət adətlərini və siyasətini nəzərə alaraq, mövcud olan beynəlxalq hüquq prinsiplərinə, habelə ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının obyekt olduğu nəzarət və müşayiət qaydalarına uyğun olaraq bağlanırlar.

5. Bu səbəbdən tərəflərdən hər hansı biri Konvensiyanı imzalayarkən və ya ona qoşulmaq haqqında Avropa Şurasının Baş katibini məlumatlandırarkən, daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq ərazi icmalarına və hakimiyyət orqanlarına nəzarət və müşayiət etmək səlahiyyəti olan hakimiyyət dairələrini göstərə bilər.

Maddə 4

Tərəflərdən hər biri transsərhəd əməkdaşlığın həyata keçirilməsində istənilən hüquqi, inzibati, yaxud texniki xarakterli çətinlikləri həll etməyə çalışır və bu məsələlərlə əlaqədar Konvensiyanın digər iştirakçıları ilə lazım olan həcmdə məsləhətləşmələr keçirir.

Maddə 5

Tərəflər bu konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq transsərhəd əməkdaşlıqda iştirak edən ərazi icmalarına və hakimiyyət orqanlarına milli səviyyədə əməkdaşlıq zamanı nəzərdə tutulan imkanların təqdim edilməsinin məqsədamüvafiqliyini nəzərdən keçirirlər.

Maddə 6

Tərəflərdən hər biri digər tərəfin xahişilə bu konvensiyadan irəli gələn öhdəliklərin sonuncu tərəfindən yerinə yetirilməsini asanlaşdırmaq üçün tam məlumatlandırmanı həyata keçirir.

Maddə 7

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəflərdən hər biri ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının, sonunculara bu konvensiya ilə yaradılmış imkanlar haqqında məlumatlandırılmasını izləyir.

Maddə 8

1. Tərəflər 3-cü maddədə adı çəkilən müqavilə və sazişlərə aid olan bütün zəruri məlumatı Avropa Şurasının Baş katibinə təqdim edirlər.

2. Bir və ya bir neçə tərəfin bu konvensiyayı tamamlayan istənilən təklifi və ya nümunəvi sazişləri Avropa Şurasının Baş katibinə göndərilir. Baş katib qərarın qəbul edilməsi üçün təklifi Nazirlər Komitəsinə ötürür.

Maddə 9

1. Bu konvensiya Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır. Bu konvensiya ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edilməlidir. Avropa Şurasının Baş katibi konvensiyanın depozitarisidir.

2. Konvensiya onun dördüncü tərəfinin ratifikasiya fərmanının, qəbuletmə və ya təsdiqetmə haqqında sənədinin saxlanca təqdim edilməsi tarixindən etibarən üç ay ərzində və ən azı bu rəsmiyyəti yerinə yetirmiş və ümumi sərhədlərə malik olan iki tərəfin mövcud olduğu təqdirdə qüvvəyə minir.

3. Bu konvensiyayı imzalamış və ratifikasiya etmiş tərəfə münasibətdə, konvensiya, ratifikasiya fərmanının, qəbuletmə və ya təsdiqetmə haqqında sənədinin saxlanca təqdim edilməsi tarixindən üç ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 10

1. Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Avropa Şurasının üzvü olmayan istənilən Avropa dövlətinin bu konvensiyaya qoşulması üçün onun dəvət edilməsi haqqında yekdil qərar qəbul edə bilər. Bu cür dəvəti konvensiyayı ratifikasiya etmiş hər bir tərəf bəyənəməlidir.

2. Bu cür qoşulma ratifikasiya fərmanının, qoşulma və ya təsdiqetmə haqqında sənədin Avropa Şurasının Baş katibinə verilməsindən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 11

1. İstənilən tərəf Avropa Şurası Baş katibinin adına yazılı bildiriş göndərməklə bu konvensiyayı denonsasiya edə bilər.

2. Bu cür denonsasiya, Baş katib müvafiq bildirişi aldığı gündən altı ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 12

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə və Konvensiyaya qoşulan digər dövlətlərə aşağıdakılar barədə bildirir:

a) hər bir imzalama;

b) ratifikasiya fərmanının və ya qəbuletmə və ya təsdiqetmə haqqında sənədin saxlanca təqdim edilməsi;

c) 9-cü maddəyə uyğun olaraq bu konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarix;

d) 2-ci maddənin 2-ci bəndinə və ya 3-cü maddənin 5-ci bəndinə uyğun olaraq alınmış bildiriş;

g) 11-ci maddənin müddəalarına uyğun olaraq alınmış bildiriş və denonsasiyanın qüvvəyə mindiyi tarix.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu konvensiyayı imzaladılar.

1980-ci il mayın 21-də Madriddə ingilis və fransız dillərində, hər ikisi bir nüsxədə imzalanmış və eyni qüvvəyə malikdir, həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivinə saxlanca verilir.

Avropa Şurasının Baş katibi konvensiyanın təsdiq edilmiş surətini Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə göndərir.

ƏRAZİ İCMALARI VƏ HAKİMİYYƏT ORQANLARI ARASINDA TRANSSƏRHƏD ƏMƏKDAŞLIQ HAQQINDA NÜMUNƏVİ AVROPA KONVENSIYASI

ƏLAVƏ

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında nümunəvi və model sazişlər, əsasnamələr və müqavilələr

Bu nümunəvi sazişlərin ardıcıl sistemi, onların başlıca və sazişlərin bağlanma səviyyəsinə uyğun olan iki kateqoriya arasındakı fərqdən irəli gələrək yaradılmışdır:

– yerli və regional səviyyədə transsərhəd əməkdaşlıq haqqında dövlətlərarası model sazişlər;

– ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlığa əsas ola biləcək nümunəvi sazişlər, müqavilələr və əsasnamələr.

1. DÖVLƏTLƏRARASI MODEL SAZİŞLƏR

Model sazişlərin ümumi bəndləri

1.1. Transsərhəd əməkdaşlığa yardım haqqında dövlətlərarası model saziş;

1.2. Regionlararası transsərhəd məsləhətləşmələr haqqında dövlətlərarası model saziş;

1.3. Rayonlararası transsərhəd məsləhətləşmələr haqqında dövlətlərarası model saziş;

1.4. Hakimiyyət orqanları arasında razılaşdırılmış transsərhəd əməkdaşlıq haqqında dövlətlərarası model saziş;

1.5. Hakimiyyətlər arasında transsərhəd əməkdaşlıq üzrə orqanlar haqqında dövlətlərarası model saziş.

2. HAKİMİYYƏT ORQANLARI ARASINDA NÜMUNƏVİ SAZİŞLƏR, ƏSASNAMƏLƏR VƏ MÜQAVİLƏLƏR

2.1. Hakimiyyət orqanları arasında məşvərətçi qrupun yaradılması haqqında nümunəvi saziş;

2.2. Hakimiyyət orqanlarının transsərhəd işlərinin idarə olunmasının əlaqələndirilməsi haqqında nümunəvi saziş;

2.3. Xüsusi hüquq transsərhəd assosiasiyalarının yaradılması haqqında nümunəvi saziş;

2.4. Sərhədyanı rayonların hakimiyyət orqanları arasında mal tədarükü və xidmətin göstərilməsi haqqında (xüsusi hüquqi xarakterli) nümunəvi müqavilə;

2.5. Hakimiyyət orqanları arasında mal tədarükü və xidmətin göstərilməsi haqqında (ümumi hüquqi xarakterli) nümunəvi müqavilə;

2.6. Hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq üzrə orqanların yaradılması haqqında nümunəvi saziş.

1. DÖVLƏTLƏRARASI MODEL SAZİŞLƏR

Giriş qeydi. Dövlətlərarası sazişlərin bağlanmasının məqsədi, ilk növbədə dövlətlər tərəfindən müəyyən edilən hakimiyyət orqanlarının vəziyyətinin, formalarının və fəaliyyət dairələrinin dəqiq müəyyən edilməsindən və problemlərin (təbiiq olunacaq hüququn, məhkəmə hakimiyyətinin, şikayət vermək mümkünliyünün və s. müəyyən edilməsi) yaranmasına səbəb ola biləcək hüquqi anlaşılmazlıqların aradan qaldırılmasından ibarətdir.

Bundan savayı, maraqlı dövlətlər arasında hakimiyyət orqanlarının transsərhəd əməkdaşlığına yardım göstərilməsi haqqında dövlətlərarası sazişlərin bağlanması, şübhəsiz ki, aşağıdakı münasibətlərdə faydalı olacaq:

– bu cür əməkdaşlıq üsullarının qanuniliyinin rəsmi tanınması və hakimiyyətlərin onların istifadəsinə təşviq edilməsi;

– müşayiət və nəzarət edən orqanların müdaxiləsinin məqsəd və şərtləri;

– dövlətlər arasında məlumat mübadiləsi;

– bu cür əməkdaşlıq formaları və sərhədyanı rayonlarda digər birgə fəaliyyət üsulları arasında yaradıla biləcək əlaqə;

– transsərhəd əməkdaşlığa mane olan hüquq normalarının dəyişdirilməsi və ya onların şərhi və s.

Yuxarıda göstərilən model sazişlərin müxtəliflik sisteminin seçilməsi hökumətlərə, transsərhəd əməkdaşlığa (1.1.) yardım göstərilməsi üçün dövlətlərarası sazişdən istifadə etməklə, əsas kimi onu verilən müxtəlif variantlardan (1.2-1.5. model sazişlərdən) birilə tamamlayaraq, sərhədyanı əməkdaşlığı öz tələbatlarına uyğun olaraq ən əlverişli şərtlərlə həyata keçirməyə imkan verir. Dövlət eyni zamanda və ya ardıcıl bu variantlardan ya birini, ya bir neçəsini, yaxud da onların hamısını seçə bilər. Skandinaviya dövlətləri kimi analoji hüquqi sistemə malik olan dövlətlər arasında sazişlər mövcud olduğu təqdirdə, bu cür xüsusi növ sazişlərin seçilməsi onlar üçün məcburi olmaya da bilər.

Model sazişlərin ümumi müddəaları 1.1-1.5.

Maddə a

1. Bu saziş üçün "hakimiyyət orqanları" dedikdə, hər bir dövlətin daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq yerli özünüidarəetmə funksiyasını həyata keçirən hakimiyyətlər, icmalar və ya orqanlar başa düşülür.

2. Bu saziş üçün "regional hakimiyyət" dedikdə, hər bir dövlətin daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq regional idarəetmə funksiyalarını həyata keçirən hakimiyyətlər, icmalar və ya orqanlar başa düşülür.

Maddə b

Bu saziş onun iştirakçısı olan dövlətlər arasında mövcud olan, xüsusilə də beynəlxalq sazişə əsaslanan transsərhəd əməkdaşlığın digər formalarına toxunmur.

Maddə c

Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər yerli və regional hakimiyyətləri onlara təqdim olunan səlahiyyətlərin həcmi barədə məlumatlandırır və bunlardan istifadə etmək üçün onlara kömək edirlər.

Maddə d

Bu sazişdə qeyd edilən "yuxarı hakimiyyət orqanları" saziş iştirakçılarının hər biri tərəfindən təyin edilən nəzarət orqanlarıdır.

Maddə e

Bu saziş, hakimiyyət orqanlarına sazişin iştirakçısı olan tərəflərin daxili qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlərin həcmi və xarakterini heç cür dəyişmir.

Maddə f

Hər bir dövlət, bu sazişin tətbiq edilməyəcəyi öz ərazisində olan rayonları, əməkdaşlığın məqsəd və formalarını istənilən zaman göstərə bilər.

Lakin bunun edilməsi, artıq qüvvədə olan əməkdaşlıqla əlaqədar əldə olunmuş hüquqlara xələl gətirməməlidir.

Maddə g

İştirakçı dövlətlər bu saziş əsasında tapşırıq almış komissiyaların, komitələrin və digər orqanların fəaliyyəti haqqında mütəmadi olaraq Avropa Şurasının Baş katibini məlumatlandırır.

Maddə h

İştirakçı dövlətlər əldə etdikləri təcrübə əsasında sadə nota mübadiləsi yolu ilə bu sazişə cüzi dəyişikliklər etməyə haqlıdırlar.

Maddə i

1. Hər bir iştirakçı bu sazişin həyata keçirilməsi üçün öz daxili qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş və sonuncu bildirişin təqdim edildiyi tarixdən qüvvəyə minən prosedurların yerinə yetirilməsi haqqında digər iştirakçını məlumatlandırır.

2. Bu saziş, onun qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən beş illik müddətə bağlanır. Əgər onun ləğv edilməsi haqqında altı ay əvvəlcədən bildiriş təqdim edilməzsə, onda o, avtomatik olaraq həmin şərtlər əsasında hər dəfə beş illik müddətə uzadılır.

3. Sazişin ləğv edilməsi haqqında bildiriş təqdim edən iştirakçı göstərə bilər ki, saziş yalnız müəyyən maddələrə, coğrafi regionlara və ya fəaliyyət sahələrinə tətbiq edilir. Belə olduğu təqdirdə, əgər saziş, onun qismən ləğv edilməsi haqqında bildiriş alındıqdan sonra dörd ay ərzində digər iştirakçı və ya iştirakçılar tərəfindən ləğv edilmirsə, o, qalan müddətdə də qüvvədə qalacaqdır.

4. İştirakçılar istənilən zaman bu sazişin tətbiqini müəyyən müddətə qədər dayandıra bilərlər. Onlar həmçinin müvafiq komitənin fəaliyyətinin dayandırılması haqqında da razılığa gələ bilərlər.

1.1. Transsərhəd əməkdaşlığa yardım haqqında dövlətlərarası model saziş

Giriş qeydi. Bu, aşağıda göstərilən, ayrı-ayrılıqda, yaxud bir və ya bir neçə dövlətlərarası model sazişlərlə birlikdə bağlana biləcək ümumi müddəaları özündə əks etdirən dövlətlərarası model sazişdir.

Hökumətlər

və

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Nümunəvi Avropa Konvensiyasında müəyyən edilmiş transsərhəd əməkdaşlığın əhəmiyyətini etiraf edərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

İştirakçılar regional və yerli səviyyədə transsərhəd əməkdaşlıq üçün vasitələrin axtarılmasını və ona kömək göstərilməsini öz öhdələrinə götürürlər.

Transsərhəd əməkdaşlığı, onlar sərhədin hər iki tərəfində yerləşən rayonlar arasında mehriban qonşuluğun möhkəmləndirilməsi və inkişafı üzrə bütün birgə inzibati, texniki, iqtisadi və mədəni tədbirlər və bu sahədə yarana biləcək problemlərin həlli məqsədilə müvafiq sazişlərin bağlanması kimi başa düşürlər.

Bu tədbirlər, digərlərindən savayı, yerli və şəhər inkişafının yaxşılaşdırılmasına, təbii ehtiyatların mühafizəsinə, təbii fəlakətlər və ya qəzalar zamanı qarşılıqlı yardıma və əhaliyə göstərilən xidmətin yaxşılaşdırılmasına yönəlməlidir.

Maddə 2

İştirakçılar, qarşılıqlı məsləhətləşmələrin köməyi ilə onların yurisdiksiyası altında olan yerli hakimiyyətləri bu cür əməkdaşlıq üçün lazım olan zəruri resurslarla təmin etməlidirlər.

Maddə 3

Onlar həmçinin hakimiyyət orqanlarının transsərhəd əməkdaşlığının qurulmasına və inkişafına yönələn hərəkətlərini dəstəkləməyi öz öhdələrinə götürürlər.

Maddə 4

Bu sazişə uyğun olaraq transsərhəd əməkdaşlığı həyata keçirən yerli və regional hakimiyyət orqanları, əgər onlar ümumdövlət səviyyəsində əməkdaşlıq etsəydilər, onların istifadə edəcəyi vasitə və müdafiəyə uyğun olan vasitə və müdafiədən istifadə etməyə haqlıdırlar.

Hər bir iştirakçının səlahiyyətli hakimiyyəti bu sazişdə nəzərdə tutulan transsərhəd əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə məsuliyyət daşıyan orqanların cari xərclərinin ödənilməsi üçün lazım olan vəsaitin ayrılmasına nəzarət etməlidir.

Maddə 5

Hər bir iştirakçı, yerli hakimiyyətlərin transsərhəd əməkdaşlığın inkişafına mane ola biləcək istənilən müddəalara dəyişikliklər edilməsi ilə əlaqədar təkliflərin verilməsi məqsədilə onun tərəfindən qüvvədə olan milli qanunvericiliyin tədqiq edilməsi üçün təyin edilən orqana, komissiyaya və ya təşkilata göstəriş verir. Bu cür orqanlar maliyyə və gömrük qaydalarının, xarici valyutanın və kapitalın köçürülmə qaydalarının təkmilləşdirilməsinə və yuxarı hakimiyyətlərin, xüsusilə də müşahidə və ya nəzarət baxımından müdaxiləsinə xüsusi diqqət yetirməlidirlər.

Yuxarıdakı yarımbənddə göstərilən addımları atmaqdan öncə, iştirakçılar bir-birilə məsləhətləşmələr aparmalı və lazım gəldikdə, müvafiq məlumat mübadiləsi etməlidirlər.

Maddə 6

İştirakçılar transsərhəd əməkdaşlıq layihələrinin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi üçün zəruri olan əvvəlki tənzimlənməni tələb edən yerli xarakterli mübahisəli məsələləri arbitraj və ya digər vasitələrlə həll etməyə çalışırlar.

1.2. Rayonlar arasında transsərhəd məsləhətləşmələr haqqında dövlətlərarası model saziş

Giriş qeydi. Bu saziş ayrı-ayrılıqda, yaxud bir və ya bir neçə dövlətlərarası model sazişlərlə birlikdə bağlana bilər (1.1-1.5. Mətnlər).

Maddə 1

Rayonlar arasında, tərfi bu mətnin əlavəsində verilən transsərhəd əməkdaşlığa yardım etmək üçün iştirakçılar, transsərhəd məsləhətləşmələrə dair məsələlərə baxılması məqsədilə (bundan sonra "komitələr" adlanacaq) birgə komissiyalar yaradırlar.

Maddə 2

1. Komissiya və komitələr hər bir iştirakçı tərəfindən seçilən nümayəndə heyətindən ibarət olur.

2. Komissiyadakı nümayəndə heyəti ən azı üçü rayon hakimiyyətlərini təmsil edən 8 üzvdən ibarət olur. Komitələrin nümayəndə heyətlərinin başçıları, yaxud onların nümayəndələri komissiyanın işində məsləhətçi qismində iştirak edirlər.

3. Komitələr hər birində üzv olmaq şərtilə nümayəndə heyətindən ibarət olur və bu sazişin təsiri altına düşən sərhədyanı rayonlardakı regional və yerli hakimiyyətlərin razılığı ilə komissiyanın təşəbbüsü əsasında təşkil edilir. Komitədəki nümayəndə heyəti bu hakimiyyətlərin, yaxud da regional və ya yerli orqanların nümayəndələrindən ibarət olur. Bir nümayəndə mərkəzi hakimiyyətlər tərəfindən təyin edilir. O, mümkün olan yerdə, mərkəzi hakimiyyətləri komitələrin məsul olduqları sərhədyanı rayonlarda təmsil edən orqan üzvlərinin sırasından seçilir.

4. Komissiya ən azı ildə bir dəfə iclas keçirir. Komitələr, lazım gəldikdə, ildə iki dəfədən çox olmayaraq iclas keçirirlər.

5. Komissiya və komitələr öz prosedur qaydalarını qəbul edir.

Maddə 3

Hər bir iştirakçı komissiyadakı nümayəndə heyətinin xərclərini özü ödəyir. Komitədəki nümayəndə heyətinin xərcləri, onları yaratmış hakimiyyətlər tərəfindən ödənilir.

Maddə 4

Komissiya və komitələrin işini düzgün qurmaq və əlaqələndirmək məqsədilə iştirakçılar, lazım gəldikdə tərkibi, qərargahı, fəaliyyət qaydası və maliyyələşməsi komissiyasının təklifi əsasında iştirakçıların bağladığı xüsusi razılaşma ilə müəyyən edilən katiblik yaradır. İştirakçılar arasında razılaşma mövcud olmadığı təqdirdə, bu cür katibliyi komissiya özü yaradır.

Maddə 5

Bu sazişin təsiri altına düşən sərhədyanı rayonlar, məzmunu sadə notalar mübadiləsilə dəyişdirilən sazişin əlavəsində göstərilir.

Maddə 6

1. Transsərhəd məsləhətləşmələr vasitəsilə həll edilən məsələlər aşağıda göstərilən fəaliyyət sahələrində yaranır:

- regional və şəhər inkişafı;
- nəqliyyat və kommunikasiya (ictimai nəqliyyat, yol və avtostradalar, birgə aeroportlar, su yolları, dəniz yolları və s.);
- enerji təchizatı (elektrik stansiyaları, qaz, elektrik və su təchizatı);
- su ehtiyatlarının saxlanması (çirkənməyə nəzarət, təmizləyici qurğular və s.);
- atmosferin mühafizəsi (havanın çirkənməsi, səsə mübarizə, səsdən azad olan zonalar və s.);
- təhsil, təlim və elmi təhqiqatlar;
- səhiyyə (məsələn, rayonlardan birinin tibb müəssisələrindən digər rayon sakinlərinin istifadə etməsi);
- mədəniyyət, asudə vaxt və idman (teatr, orkestr, idman mərkəzləri, istirahət düşərgələri və evləri, gənclik mərkəzləri və s.);

- təbii fəlakətlər zamanı qarşılıqlı yardım (yanğınlar, sellər, epidemiyalar, hava qəzaları, zəlzələ, dağlarda bədbəxt hadisələr və s.);
 - turizm (turizmin inkişafı üzrə birgə layihələr);
 - sərhədanı rayonlarda zəhmətkeşlərin problemləri (nəqliyyat vasitələri, yaşayış, sosial təminat, vergitutma, məşğulluq, işsizlik və s.);
 - iqtisadi layihələr (sənayenin yeni sahələri və s.);
 - müxtəlif layihələr (zibil və tullantıların məhv edilməsi üçün qurğular, kanalizasiya və s.);
 - kənd təsərrüfatının təkmilləşdirilməsi;
 - sosial xidmət vasitələri.
2. İştirakçılar sadə notalar mübadiləsi vasitəsilə bu siyahıya dəyişikliklər edə bilərlər.

Maddə 7

1. Əgər digər qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, komitələrin işləri üzrə proqramların tərtib edilməsi, bu saziş qüvvəyə minənə qədər yaradılmış maraqlı komissiyalarla rabitə və əlaqələndirmə kimi ümumi və prinsipial xarakterli məsələlərin həll edilməsinə görə komissiya cavabdehdir.

2. Komissiya, xüsusilə beynəlxalq sazişlərin bağlanması üçün müvafiq hökumətlərə, lazım gəldikdə, öz tövsiyələrinin və komitənin tövsiyələrinin və istənilən layihələrin təqdim edilməsinə görə cavabdehdir.

3. Komissiya müəyyən məsələləri həll edərkən ekspertlərin köməyindən istifadə edə bilər.

Maddə 8

1. Komitələrin əsas funksiyası 6-cı maddədə sadalanan sahələrdə yaranan problemlərin təhlilindən və müvafiq təklif və tövsiyələrin təqdim edilməsindən ibarətdir. Bu cür problemlər onlara komissiya, İştirakçıların mərkəzi, regional və yerli hakimiyyətləri və müəssisələr, assosiasiyalar, yaxud digər ictimai və ya özəl təşkilatlar tərəfindən verilə bilər. Onlar həmçinin problemləri öz şəxsi təşəbbüsü əsasında həll edə bilərlər.

2. Komitələr bu məsələlərin təhlili üçün işçi qruplar yarada bilər. Onlar həmçinin ekspertlərin köməyindən istifadə edə bilər və hüquq məsləhətçilərinin və ya texniki ekspertlərin rəylərini istəyə bilər. Komitələr ən dolğun məsləhətləşmələr vasitəsilə sərhədanı rayonların əhalisinin maraqlarına uyğun gələn nəticələrin əldə olunmasına çalışırlar.

Maddə 9

1. Komitələr onlara təqdim olunan və onlar tərəfindən verilən rəylər haqqında komissiyaya məlumatlandırır.

2. Əgər onların bağlanmasına komissiya və ya müvafiq hökumətlər tərəfindən qərarların qəbul edilməsi tələb olunursa, komitələr bu barədə komissiyaya tövsiyələr təqdim edir.

Maddə 10

1. Həm komissiya, həm də komitələr ümumi maraq kəsb edən məsələlərin həllinə dair onların üzvlərinin razılığı ilə onlara verilən səlahiyyətə malikdir, bu şərtlə ki, onlar həmin səlahiyyətə iştirakçıların qanunvericiliyinə uyğun olaraq malik olsunlar.

2. Komissiya və komitələr, onlar tərəfindən qəbul edilmiş bu cür qərarlar haqqında məlumat mübadiləsi həyata keçirirlər.

Maddə 11

1. Komissiyada və ya komitələrdəki nümayəndə heyəti səlahiyyətli hakimiyyətlər tərəfindən onlara verilən tövsiyələr əsasında görülən tədbirlər, yaxud 7.2 və 9.2-ci maddələrə uyğun olaraq işlənilib hazırlanan sazişlər haqqında məlumat mübadiləsi həyata keçirir.

2. Komissiya və ya komitələr 1-ci bənddə göstərilən səlahiyyətli hakimiyyətlər tərəfindən görülən tədbirlər üzrə zəruri olan hərəkətləri nəzərdən keçirir.

1.3. Rayonlar arasında transsərhəd məsləhətləşmələr haqqında dövlətlərarası model saziş

Giriş qeydi. Bu saziş ayrı-ayrılıqda, yaxud bir və ya bir neçə dövlətlərarası model sazişlərlə birlikdə bağlana bilər (1.1-1.5. Mətnlər).

Maddə 1

Həmsərhəd dövlətlərin yerli hakimiyyətləri arasında daha dolğun məlumat mübadiləsini və məsləhətləşmələrin inkişaf etdirilməsini təmin etmək məqsədilə iştirakçılar, bu cür hakimiyyətlərdən ümumi maraq kəsb edən problemləri məşvəratçı komitələrin köməyi ilə birgə tədqiq etməyi tələb edir.

Maddə 2

Bu cür komitələrin prosedur qaydaları onların üzvləri tərəfindən qəbul edilir. Yuxarı hakimiyyətlər ya onların işində iştirak edir, ya da ki onlardan mütəmadi olaraq məlumat alır.

Məşvəratçı komitələr, əgər onlar həmin rayonlarda yaradılsa, yerli transsərhəd məşvəratçı komissiyaların işində komissiyaların müəyyən etdiyi şərtlər əsasında iştirak edirlər. Bu komissiyalar da məşvəratçı komissiyaların işində onlara eyni qaydada yardım edir.

Onlar həmçinin transsərhəd əməkdaşlıq məsələləri üzrə bağlanmış xüsusi dövlətlərarası sazişlərin həyata keçirilməsilə əlaqədar məsləhətçi orqanlar kimi fəaliyyət göstərə bilər.

Maddə 3

Məşvəratçı komitələrin funksiyaları məlumat mübadiləsinin təşkili və hər iki tərəfin məsləhətləşməsi, habelə ümumi maraq kəsb edən məsələlərin tədqiqindən və ümumi məqsədlərin müəyyən edilməsindən ibarətdir.

Onlar öz fəaliyyətində öz üzvlərinin vəzifələrinə hörmət bəslənməsini rəhbər tutur və onların səlahiyyəti ötürülmür.

Lakin bu komitələrin üzvləri əməkdaşlıq haqqında olan sazişlər çərçivəsində öz fəaliyyətində hansı tədbirlərin və ya məhdudiyyətlərin rəhbər tutulması və ya hansı məsləhət prosedurlarının yerinə yetirilməsi məsələsini birgə həll edə bilərlər.

Maddə 4

Bu məşvərətçi komitələrə onların işində yardım göstərilməsi məqsədilə maraqlı yerli hakimiyyətlər daxili qanunvericiliyə əsasən öz səlahiyyətləri çərçivəsində öz əməkdaşlıqları üçün hüquqi əsas təmin edən assosiasiyalar yarada bilərlər.

Bu cür assosiasiyalar maraqlı dövlətlərdən birində assosiasiyalara tətbiq edilən mülki və ya ticarət hüququ normalarına uyğun olaraq yaradılır. Seçilmiş hüquqi sistemin tətbiq edilməsi zamanı lazım gəldikdə, assosiasiya üzvlərinin vətəndaşlığına aid olan şərtlər, rəsmiyyətlər və müəyyən qərarlar nəzərə alınmır.

2-ci maddəyə uyğun olaraq yuxarı hakimiyyətlərə ötürülən məlumat, bu maddədə adı çəkilən assosiasiyaların fəaliyyəti haqqında bütün məlumatı əks etdirir.

1.4. Hakimiyyət orqanları arasında razılaşıdırılmış transsərhəd əməkdaşlıq haqqında dövlətlərarası model saziş

Giriş qeydi. Bu saziş ayrı-ayrılıqda, yaxud bir və ya bir neçə dövlətlərarası model sazişlərlə birlikdə bağlana bilər (1.1.-1.5. Mətnlər).

Maddə 1

Yerli hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq, digərlərindən savayı, inzibati, iqtisadi və ya texniki müqavilələr əsasında həyata keçirilir.

Maddə 2

Transsərhəd əməkdaşlıq haqqında müqavilələr daxili qanunvericiliyə əsasən öz səlahiyyətləri çərçivəsində yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən bağlanır.

Onlar, digərlərindən savayı, mal tədarükünə və xidmət göstərilməsinə, birgə hərəkətlərə, sazişin iştirakçısı olan dövlətlərdən birinin mülki və ya ticarət hüququnun normalarına əsasən assosiasiyaların yaradılmasına, yaxud bu cür asosiasiyalarda olan üzvlərin tərkibinə aiddir.

Maddə 3

Bu cür müqavilənin iştirakçıları bu sazişin iştirakçısı olan dövlətlərdən birinin müqavilə (istər ümumi, istərsə də xüsusi) hüququna istinad etməklə, müqaviləyə tətbiq edilməli olan hüququ göstərirlər.

Onlar həmçinin lazım olan həcmdə, bu hüququn məcburi olmayan müddəalarından hansı çıxarışların edilməsini göstərə bilərlər.

Müqavilədə müvafiq şərtin mövcud olmadığı təqdirdə, dövlətin yerli hakimiyyətlərinin, yaxud bu cür hakimiyyətlər olmadığıda, ən çox maliyyə vəsaitlərini tə-

min edən yerli hakimiyyətlərinin əsas xidmətin göstərilməsinə görə cavabdeh olmasına əsas verən hüquq tətbiq edilən hüquq hesab edilir.

Müqavilə iştirakçılarının yerli hakimiyyət orqanlarının idarəçiliyi altında olan şəxslər hər bir halda bu cür hakimiyyətlərə qarşı iddialar qaldırmaq, yaxud onlara qarşı mülki-müdafiə vasitələri axtarmaq hüququna malikdirlər, onlar sonuncu hüquqa o şərtlə malik ola bilərlər ki, bu hakimiyyətlər adı çəkilən şəxslərin həmin mal və xidmətlərlə təmin edilməsini öz üzərinə götürmüş olsun. Bu cür iddiaların verildiyi, yaxud barələrində mülki-müdafiə vasitələrinin istifadə edildiyi yerli hakimiyyətlər, bu cür mal və xidmətlərin təmin edilməsini öz üzərinə götürən yerli hakimiyyətlərə qarşı məhkəmə işi açmaq hüququna malikdirlər.

Maddə 4

Müqavilələrin bağlanması və ya onlara dəyişikliklər edilməsi haqqında təkliflər eyni zamanda hər bir dövlətdə yuxarı hakimiyyətlərin müdaxiləsini nəzərdə tutan adi hüquq normaları ilə tənzimlənir. Yuxarı hakimiyyət orqanının əməkdaşlıq haqqında transsərhəd müqavilənin ləğv olunmasına səbəb ola biləcək istənilən qərarı, digər maraqlı dövlətlərin müvafiq yuxarı hakimiyyətlərlə məsləhətləşmələrdən sonra qəbul edilməlidir.

Maddə 5

Mübahisə yarandığı təqdirdə, səlahiyyətli məhkəmə orqanının seçilməsi tətbiq olunan hüquqla müəyyən edilir, lakin transsərhəd əməkdaşlıq haqqında müqavilələrə arbitraj haqqında qeyd-şərtlər edilə bilər. Bu cür qeyd-şərtin olub-olmamasından asılı olmayaraq, istehlakçılar və ya üçüncü şəxslər öz dövlətlərinin yerli hakimiyyətlərinə qarşı istənilən mülki-müdafiə vasitələrdən istifadə etmək hüququnu özündə saxlayır, çünki möhz bu hakimiyyətlər müqaviləni pozmuş tərəfdən kompensasiya tələb edə bilər.

Yuxarı hakimiyyət orqanları məhkəmə qərarlarının tezliklə icrasını təmin etmək məqsədilə onları çıxarmış məhkəmələrin dövlət mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün mümkün tədbirləri görür.

Maddə 6

Bu sazişə əsasən bağlanan müqavilələr onun denonsasiyasından sonra da qüvvədə qalır. Lakin bu saziş denonsasiya edildikdə, müqavilələrə, tərəflərə həmin müqavilələrin ləğv edilməsinə icazə verən, bu cür ləğvetməyə beş il qalmış məlumatlandırmaq şərti qeyd-şərt əlavə edilir. İştirakçı dövlətlər bu qeyd-şərti tətbiq etməyə haqlıdır.

1.5. Yerli hakimiyyətlər arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında dövlətlərarası model saziş

Giriş qeydi. Bu saziş ayrı-ayrılıqda, yaxud bir və ya bir neçə dövlətlərarası model sazişlərlə birlikdə bağlana bilər (1.1.-1.5. Mətnlər).

Maddə 1

Yerli hakimiyyətlər və digər ümumi hüquqi orqanlar onların dövlətdaxili qanunvericiliyi ilə assosiasiya və ya konsorsiumların tərkibində nail olunmasına yol verilən məqsədlər üçün sazişin digər iştirakçısının ərazisində onun dövlətdaxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılan assosiasiya və ya konsorsiumlara daxil ola bilərlər.

Maddə 2

1-ci maddədə adı çəkilən assosiasiya və ya konsorsiumlar öz üzvlərinin səlahiyyətləri çərçivəsində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məqsədlərlə öz fəaliyyətini hər bir maraqlı iştirakçının ərazisində həyata keçirməyə haqlıdır. Belə olduqda, dövlətin icazə verdiyi hallar istisna olmaqla, onlar həmin dövlətin müəyyən etdiyi qaydaları rəhbər tutur.

Maddə 3

1. Assosiasiya və konsorsiumun təsis sənədləri, nizamnaməsi və onlara edilən düzəlişlər onlarda iştirak edən yerli hakimiyyətlərin yuxarı hakimiyyətləri tərəfindən təsdiq edilməlidir. Həmin qaydalar eyni zamanda artıq mövcud olan assosiasiya və ya konsorsiuma daxil olmağa da tətbiq edilir.

2. Maraqlı əhali bu cür təsis sənədləri və onların təsdiq edilməsi barədə adi qaydada hər bir ölkədə məlumat yayımı vasitəsilə məlumatlandırılır. Həmin qayda eyni zamanda rəsmi mənzil-qərargahın yerləşdiyi yerin dəyişməsinə, assosiasiya və ya konsorsium adından çıxış etməyə səlahiyyəti olan şəxslərə və onların səlahiyyət həddinə aid istənilən qərarlara dair tətbiq edilir.

3. Yuxarıda göstərilən təsis sənədləri onların qüvvəyə minməyi hər bir dövlətin rəsmi dilində tərtib edilir. Onların mətnlərinin hər bir nüsxəsi autentikdir.

Maddə 4

1. Nizamnamələrdə assosiasiya və ya konsorsiumların hüquqi statusunu tənzimləyən qaydalar əks olunur. Onlar 1-ci maddəyə əsasən müvafiq qanunvericiliyin tələblərini yerinə yetirir. Hər bir halda onlarda assosiasiya və ya konsorsiumun adı, qərargahı, üzvləri göstərilir. Onlarda assosiasiya və ya konsorsiumun məqsədləri və lazım gəldikdə, onun müəssisələrinin funksiyaları və onların olduqları yer əks etdirilir. Onlarda idarəedici və inzibati aparatın təyin edilmə qaydası, onların üzvlərinin vəzifə həcmi və ümumi xərclərə etdikləri ödənişlərin məbləği müəyyən edilir. İdarəedici aparata hər bir dövlətin assosiasiya və ya konsorsium üzvlərinin yerli hakimiyyətlərindən ən azı bir nümayəndə daxildir. Nizamnamədə Baş Assambleyanın tərkibi və iş qaydası, iclas protokollarının təmin edilməsi, buraxılma və ya ləğv etmə qaydası büdcə və hesabatı tənzimləyən qaydalar müəyyən edilir.

2. Nizamnamə həmçinin assosiasiya üzvlərinin öz kapital qoyuluşlarına və onların adından çəkilən xərclərə görə assosiasiyaya bütün borclarını və ekspertlərin qiymətləndirməsinə görə kompensasiyanı ödədikdən sonra nizamnamə ilə müəy-

yənləşdirilən müddət ərzində bildiriş təqdim etməklə assosiasiyadan üzvlərin çıxması haqqında müddəanı əks etdirir.

Maddə 5

İştirakçılar ictimai qayda və ictimai təhlükəsizlik normalarını nəzərə almaqla, assosiasiya və ya konsorsiumun qarşısında duran vəzifələrin öz ərazisində yerinə yetirilməsinə görə icazənin verilməsini öz üzvlərinə götürürlər.

Maddə 6

Əgər daxili qanunvericiliyə əsasən assosiasiya və ya konsorsium hər hansı bir ölkənin ərazisində öz üzvünün yerli hakimiyyət orqanının maraqları naminə zəruri olan müəyyən səlahiyyət, hüquq və ya imtiyazları həmin dövlətdə həyata keçirə bilmirsə, onda həmin hakimiyyət orqanı bu cür səlahiyyət, hüquq və ya imtiyazların həyata keçirilməsi və ya təmin edilməsi məqsədilə həmin assosiasiya və ya konsorsium tərəfindən və ya onun adından hərəkət etməyə haqlıdır və bunu etməyə borcludur.

Maddə 7

1. Assosiasiya və ya konsorsiuma müşahidə və ya nəzarət etmək hüququ, onların qərarlarının yerləşdiyi dövlətin səlahiyyətli hakimiyyət orqanı tərəfindən daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq həyata keçirilir. Bu cür orqan eyni zamanda digər dövlətlərin yerli hakimiyyətlərinin maraqlarının müdafiə olunmasını təmin edir.

2. Digər dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarının assosiasiya və ya konsorsiumun fəaliyyəti və ya qərarları haqqında və müşahidə və ya nəzarətin həyata keçirilməsi üçün görülən tədbirlər haqqında məlumat almaq hüququ vardır. Onlara sorğu əsasında xüsusilə assosiasiya və ya konsorsium orqanlarının iclas protokolları və təsdiq edilmiş sənədlər, illik hesabatlar və büdcə layihələri, əgər onlar varsa, müşahidə və nəzarətə görə məsul olan orqanlara ötürülmə mümkünliyünü nəzərdə tutan daxili qanunvericiliyə əsasən təqdim edilir. Onlar assosiasiya və ya konsorsium orqanları, yaxud müşahidə və ya nəzarət edən orqanlar ilə birbaşa əlaqə yarada bilər, öz qeydlərini təqdim edə və müəyyən hallarda və ya müəyyən məsələlərə dair birbaşa məsləhətləşmənin keçirilməsini tələb edə bilərlər.

3. Digər dövlətlərin səlahiyyətli orqanları, onların yurisdiksiyası altında olan yerli hakimiyyətlərin assosiasiya və ya konsorsiumda sonrakı iştirakına etiraz etmələri haqqında assosiasiya və ya konsorsiumu məlumatlandırmaq hüququna malikdirlər. Bu cür bildiriş, buna kifayət qədər əsas olduqda, onların çıxarılması üçün əsas hesab edilir və assosiasiyanın nizamnaməsinə daxil edilir. Bu maddənin 1 və 2-ci bəndlərində göstərilən orqanların öz nümayəndəsini assosiasiya və ya konsorsiumun idarəedici orqanına göndərməyə ixtiyarı var; bu cür nümayəndə bütün bu orqanların iclaslarında iştirak etməyə və onların gündəliyini və protokollarını almağa haqlıdır.

Maddə 8

Assosiasiya və ya konsorsiuma onların üzvlərinin arasında, onların nizamnaməsinə uyğun olaraq həvalə olunan mal tədarükü və xidmətlərin göstərilməsi onların mə-

suliyyəti altında həyata keçirilir və bu da onların üzvlərini bu səbəbdən hər hansı bir öhdəliyin yerinə yetirilməsindən tam azad edir. Assosiasiya və ya konsorsium həmçinin istehlakçılar və üçüncü şəxslər qarşısında məsuliyyət daşıyır. Buna baxmayaraq, istehlakçılar və üçüncü şəxslər mal tədarükü və xidmətlər göstərilən və ya göstərən yerli hakimiyyətlərə münasibətdə iddialar vermək və mülki müdafiə vasitələrindən istifadə etmək hüququnu özündə saxlayır, onlar sonuncu hüquqlara o şərtlə malik ola bilər ki, bu hakimiyyətlər həmin mal tədarükünə və həmin xidmətlərin göstərilməsinə məsuliyyət daşımış olsun. Bəzələrində iddia və ya rəqres hüququ həyata keçirilən hakimiyyətlər özləri assosiasiyalara qarşı iddialar qaldırmağa haqlıdır.

Maddə 9

1. Assosiasiyanın fəaliyyətilə bağlı assosiasiya və onun üzvləri və ya onur üzvlərinin bir neçəsi arasında olan mübahisə, barışığa nail olunmadıqda, assosiasiya və ya konsorsiumun qərarının yerləşdiyi dövlətin inzibati və ya məhkəmə orqanına verilir.

2. 1-ci bənddə göstərilən mübahisələr istisna olmaqla, bütün mübahisələr, əgər maraqlı tərəflər bu cür mübahisələrin onların təyin etdiyi digər məhkəmə orqanına verilməsini qərara almazsa, iştirakçı dövlətlərin ərazisində mövcud olan adı qaydalara uyğun olaraq inzibati və ya məhkəmə orqanlarına verilə bilər.

3. İştirakçı dövlətlər yuxarıda göstərilən müddəalara aid olan inzibati və məhkəmə qərarlarının öz ərazisində icra edilməsi üçün bütün zəruri tədbirlər görürlər.

Maddə 10

Bu sazişə uyğun olaraq yaradılmış assosiasiya və ya konsorsiumlar, 7-ci maddənin 3-cü bəndinin müddəalarına xələl gətirmədən, bu sazişin denonsasiyasından sonra da öz fəaliyyətini davam etdirir.

2. YERLİ HAKİMİYYƏT ORQANLARI ARASINDA NÜMUNƏVİ SAZİŞLƏR, ƏSASNAMƏLƏR VƏ MÜQAVİLƏLƏR

Giriş qeydi.

Yerli hakimiyyət orqanları üçün nəzərdə tutulan nümunəvi sazişlər, müqavilələr və əsasnamələr

Dövlətlərə təklif olunduğu kimi, yerli hakimiyyət orqanlarına da saziş və müqavilələrin seçilməsini təklif etmək olar. Bu cür seçim, artıq bağlanmış müqavilələrə əsasən toplanmış sənədlərin həcmindən göründüyü kimi, faktiki olaraq artıq bir neçə dövlətdə mövcuddur.

Təklif olunan sistem yerli hakimiyyətlərin transsərhəd əməkdaşlığının müxtəlif səviyyə və formalarına uyğun gələn altı nümunəvi saziş, müqavilə və əsasnamədən ibarətdir. Milli qanunvericiliyin həcmindən və mövcud vəziyyətindən asılı olaraq, onlar dərhal, yaxud onların tətbiq edilməsini tənzimləyən dövlətlərə sazişin qəbul edilməsindən sonra tətbiq edilir.

Ümumilikdə, dövlətlərarası sazişlərin bağlanması, hətta əgər buna zərurət olmadıqda belə, bu cür sazişlərin yerli hakimiyyətlər tərəfindən həyata keçirilmə şərtlərinə aydınlıq gətirə bilər. Hər bir halda, dövlətlərarası sazişin bağlanması 2.6-cı bənddə (transsərhəd əməkdaşlıq üzrə orqanlar) göstərilən sazişin tətbiq edilməsi üçün ilkin şərt kimi zəruri ola bilər.

Yerli hakimiyyətlər üçün nəzərdə tutulan hazırkı nümunəvi sazişlər sistemi dövlətlərarası model sazişlərə uyğun gəlir. Hər bir nümunəvi sazişin giriş qeydində dövlətlərarası sazişlərə istinad verilir.

Yerli səviyyədə yaradılmış orqanları sonradan regional və ya ümumdövlət səviyyəsində yaradılan məşvərətçi transsərhəd qurumlara daxil etmək olar. Məsələn, əlaqələr üzrə yerli komitələri (nümunəvi saziş 2.1) regionlar arasında transsərhəd məsləhətləşmələr haqqında dövlətlərarası model sazişlərdə (1.2) nəzərdə tutulan komissiyaların, Komitələrin və işçi qrupların strukturunda daxil etmək olar.

Bundan əlavə, hər bir konkret halda yarana biləcək problemlərə hərtərəfli baxış mümkün olmadığından, bu model sazişlər sxematik olaraq tərtib edilmişdir. Nümunəvi sazişlər dəyərli təlimatdır. Lakin onları istifadə edən yerli hakimiyyətlərin tələbatından asılı olaraq onlarda dəyişikliklər edilə bilər.

Eyni zamanda yerli hakimiyyətlər sosial-mədəniyyət sahəsində transsərhəd əməkdaşlıqda öz vətəndaşlarının iştirakını təmin etmək üçün həvəsləndirmə vasitələri müəyyən etməlidir. Bu cür iştirakçılıq hər halda, bəzən transsərhəd əməkdaşlıq üçün olan psixoloji maneələrin aradan qalxmasına yardım edəcək. İctimaiyyətin maraqları ilə dəstəklənən məsləhətləşmələr möhkəm özlü yaradır. İctimaiyyətin iştirak etməsi üçün həvəsləndirmə üsullarından biri də assosiasiyalardan istifadə etməkdir. Bu səbəbdən nümunəvi sazişlərdən biri də (2.3) xüsusi hüquq assosiasiyasının yaradılmasıdır.

2.1. Yerli hakimiyyət orqanları arasında məşvərətçi qrupun yaradılması haqqında nümunəvi saziş

Giriş qeydi. Bu cür qrupun yaradılması adətən dövlətlərarası sazişlər bağlamaqdan da mümkündür. Buna bir çox misal gətirmək olar. Lakin əgər hüquqi baza yoxdursa, dövlətlərarası saziş bu cür məsləhətləşmələrin keçirilmə şərtlərini müəyyən edə bilər (*bax: nümunəvi saziş 1.3*).

Qrupun məqsədi və onun qərarı

Maddə 1

Sazişin iştirakçıları olan yerli hakimiyyətlər öz səlahiyyətləri çərçivəsində (fəaliyyət sahəsini və ya "yerli məqsədləri" göstərmək) aşağıdakı sahələrdə öz söylərini əlaqələndirməyi öz üzvlərinə götürürlər. Bu məqsədlə onlar qərarı olan və bundan sonra "qrup" adlanacaq məşvərətçi qrup yaradır.

Qrupun məqsədi onun üzvləri arasında yuxarıdakı yarım bənddə göstərilən fəaliyyət sahələrində məlumat mübadiləsini, əlaqələndirməni və məsləhətləşməni təmin etməkdən ibarətdir. Sazişin iştirakçıları olan hakimiyyətlər, onun məqsədlərinin yerinə yetirilməsi və qərar qəbul etməzdən və ya tədbir görməzdən öncə qrupun köməyiylə bir-birilə məsləhətləşmələrin keçirilməsi üçün bütün zəruri məlumatla təchiz etmək öhdəliyini öz üzvlərinə götürürlər.

Qrupun tərkibi

Saziş iştirakçısı olan hər bir yerli hakimiyyət orqanı qrupda onun təyin etdiyi nəfərdən ibarət olan üzvlər tərəfindən təmsil olunur. Hər bir nümayəndə heyəti qrupun razılığı ilə özəl sosial-iqtisadi təşkilatların nümayəndələri və ekspertləri ilə müşayiət oluna bilər (bu variant yerli hakimiyyət olmayan istənilən orqanı qrupun tərkibindən çıxarır, bu isə onu 2.3-cü bənddə nəzərdə tutulan xüsusi hüquq assosiasiyasından fərqləndirir).

Mümkün variant: hər bir nümayəndə heyətində olan üzvlərin sayı müxtəlif ola bilər. Qrupun tərkibinə yerli və regional hakimiyyət orqanları, sosial-iqtisadi qruplar və bu sazişi imzalayan şəxslər daxil ola bilər. Qrup öz tərkibinə yeni üzvlərin daxil olması haqqında qərar qəbul edir. Hər bir nümayəndə heyəti qrupun razılığı ilə özəl təşkilatların nümayəndələri ilə müşayiət oluna bilər.

Səlahiyyət

Maddə 3

Qrup 1-ci maddədə göstərilən bütün məsələləri müzakirə etməyə haqlıdır. Konsensus əsasında qəbul olunan bütün qərarlar və qrupun müvafiq orqan və ya qruplara verəcəyi tövsiyələr protokola daxil edilir.

Qrup, onun səlahiyyətinə daxil olan məsələləri təhlil etməyə və təhqiqatlar keçirməyə səlahiyyətlidir.

Maddə 4

Qrupun üzvləri müəyyən edilmiş, dəqiq formalaşdırılmış praktiki vəzifələrin yerinə yetirilməsinin qrupa həvalə olunması barədə razılaşa bilərlər. Qrup eyni zamanda ona digər müəssisələr tərəfindən həvalə olunan məsələləri yerinə yetirə bilər.

İş prinsipi

Maddə 5

Qrup öz prosedur qaydalarını qəbul edir.

Maddə 6

Qrupun iclasları, bir qayda olaraq, ildə iki dəfə və ya iclasın keçirilməsi haqqında bəndi iclasın gündəliyinə çıxaran üzvlərinin üçdə bir hissəsinin xahişilə çağırılır.

İclasın keçirilməsi haqqında bildiriş və gündəlik ən azı 15 gün qalmış göndərilməlidir ki, orada təmsil olunan bütün təşkilatlar müzakirəyə hazırlaşsın.

Maddə 7

Qrup öz üzvlərinin sırasından daimi Büro təyin edir və onun tərkib və səlahiyyətini müəyyən edir.

Sədr prosedur qaydalara uyğun olaraq seçilir, yaxud əgər onlar tətbiq edilmirsə, sədr kimi qrupda iştirak edən üzvlərdən qocamanı seçilir.

Qrupun üzvü olmayan şəxslər və yuxarı hakimiyyətlərlə münasibət

Maddə 8

Qrupun üzvü olmayan şəxslərlə münasibətdə, prosedur qaydalarda nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, qrupu sədr təmsil edir. Qrupun üzvləri tərəfindən təmsil olunan yuxarı hakimiyyət orqanları qrupun işi barədə onların tələb etdikləri məlumatı ala bilər və onlar iclaslara müşahidəçini göndərməyə haqlıdır.

Katiblik və maliyyə vəsaitləri

Maddə 9

Katibliyin işi qrup üzvlərinin təşkilatlarından biri tərəfindən təmin edilir.

Hər bir hakimiyyət orqanı katibliyin xərclərini ödəmək üçün aşağıdakı qaydada ödəniş etməlidir:

Məlumat və sənədlər adətən həmin sənədlərin göndərildiyi dövlətin dilində göndərilir.

Qrup üzvlüyünə qəbul və ondan çıxma

Maddə 10

Qrupun üzvlüyünə daxil olmaq üçün qəbul bu sazişi imzalaya biləcək əlavə yerli və regional hakimiyyətlər üçün açıqdır. Yeni üzvlərin qəbul edilməsi haqqında qərarı qrup qəbul edir.

Maddə 11

Qrupun istənilən üzvü qrupun sədrini məlumatlandıraraq qrupun tərkibindən çıxma bilər. Əgər qrup digər qərar qəbul etməmişdirsə, üzvün qrupun tərkibindən çıxması onun işinə təsir etmir.

Maddə 12

Bu sazişin iştirakçıları onun bağlanması haqqında Avropa Şurasının Baş katibini məlumatlandırır və sazişin mətnini ona ötürürlər.

2.2. Yerli hakimiyyət orqanlarının transsərhəd işləri üzrə idarəçiliyin əlaqələndirilməsi haqqında nümunəvi saziş

Giriş qeydi. Transsərhəd əməkdaşlıq haqqında bu cür sazişin artıq bir neçə dövlətdə mövcud olması mümkündür. Əgər mövcud deyilsə, onda bu cür sazişin tətbiq etmə şərtləri dövlətlərarası saziş çərçivəsində müəyyən edilməlidir (bax, model saziş 1.3).

Sazişin məqsədi

Maddə 1

1-ci maddə sazişin məqsədini və onun təsir dairəsini müəyyən edir (məsələn, sərhədyanı rayonların inkişafının razılaşdırılması).

Sazişin təsir dairəsində olan ərazi

Maddə 2

2-ci maddə sərhədin hər iki tərəfindən (və ya üç tərəfindən) sazişin təsir dairəsində olan ərazini müəyyən etməlidir.

Öhdəliklər

Maddə 3

3-cü maddə sazişin məqsədlərinə (maddə 1) nail olunması üçün vasitələri müəyyən etməlidir. Sazişin əsas məqsədinə uyğun olaraq aşağıdakı öhdəlikləri müəyyən etmək olar:

- iştirakçılar öz səlahiyyətləri çərçivəsində və onların idarəçiliyi altında olan ərazilər daxilində görəcəyi bəzi tədbirlər üzrə qərar qəbul etməzdən öncə əvvəlcədən keçirilən məsləhətləşmə proseduruna riayət etməyi öz öhdələrinə götürürlər;
- iştirakçılar öz səlahiyyətləri və əraziləri çərçivəsində sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün zəruri olan tədbirlərin görülməsini öz öhdələrinə götürürlər;
- iştirakçılar bu sazişin məqsədlərinə xələl gətirməyən tədbirlərin görülməsini öz öhdələrinə götürürlər.

Əlaqələndirmə

Maddə 4

4-cü maddə hər bir sazişin müəyyən hallarına və tələblərinə uyğun olaraq əlaqələndirmə məqsədilə 2.1 sayılı nümunəvi sazişdə qeyd olunan ümumi təyinatlı qrup təyin etməklə;

hazırkı sazişin mahiyyətinə əsasən xüsusi məşvərətçi qrup yaratmaqla; yaxud da sadəcə olaraq maraqlı hakimiyyət orqanları arasında ikitərəfli əlaqələrə;

əlaqələndirmə üzrə tədbirlər müəyyən etməlidir.

Barışdırma

Maddə 5

Qrupun hər bir üzvü (qrup olmadıqda, hər bir iştirakçı) qrup (Qrup olmadıqda, digər iştirakçı) qarşısında sazişin həyata keçirilməməsi barədə məsələ qoya bilər, xüsusən: ilkin məsləhətləşmələr keçirilməmişdirsə; görülən tədbirlər sazişə uyğun gəlmirsə; sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün zəruri tədbirlər görülməmişdirsə. Əgər iştirakçılar razılığa gələ bilməzsə, mübahisə Barışdırıcı Komitəyə verilir ki, o, onların öz üzvlərinə götürdüləri öhdəliklərin yerinə yetirilməsini təmin etsin.

Nəzarətəddici Orqan

Maddə 6

Tərəflər götürülmüş öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə riayət edilməsini təmin edən, hər bir iştirakçı tərəfindən təyin edilən eyni saylı ekspertlərdən və təyinatı və ya təyin edilmə qaydası əvvəlcədən razılaşdırılmalı neytral ekspertdən ibarət olan xüsusi nəzarətəddici orqanın yaradılması haqqında razılığa gələ bilər.

Nəzarətəddici orqan sazişə riayət olunub-olunmaması barədə ümumi ictimai fikrə əsasən rəy verir.

Maddə 7

Sazişin iştirakçıları onun bağlanması haqqında Baş katibi məlumatlandırır və sazişin mətnini ona ötürürlər.

2.3. Xüsusi hüquq transsərhəd assosiasiyalarının yaradılması haqqında nümunəvi saziş

Giriş qeydi. Güman edilir ki, bir dövlətin yerli hakimiyyət orqanı, həmin hakimiyyət orqanının öz dövlətinin xüsusi hüquq assosiasiyasına daxil olması üçün tətbiq edilən qayda və şərtlərə uyğun olaraq, digər dövlətin xüsusi hüquq assosiasiyasına daxil ola bilər. Əgər bu, hal-hazırda mümkün deyilsə, bu cür mümkün maraqlı dövlətlər arasında dövlətlərarası sazişin bağlanması vasitəsilə birbaşa qaydada nəzərdə tutmaq lazımdır (bax: dövlətlərarası model sazişlər 1.3 və 1.4).

Xüsusi hüquq assosiasiyaları onların qorqahlarının yerləşdiyi dövlətin hüquq normalarına uyğun fəaliyyət göstərməlidir. Aşağıda göstərilən siyahı, müvafiq qanunvericiliyin olmadığı təqdirdə, onların nizamnaməsinə daxil edilməli müddəaları əks etdirir. Bu növ assosiasiyalara müvafiq dəyişikliklərlə, eyni zamanda məşvərətçi qruplar haqqında müddəalar tətbiq edilə bilər (bax: nümunəvi saziş 2.1).

Assosiasiyanın nizamnaməsi aşağıdakıları müəyyən etməlidir:

1. Onun təsisçi üzvləri və yeni üzvlərin üzvlüyə qəbul edilmə şərtləri;
2. Onun adı, qorqahı və (müvafiq milli qanunvericiliyi göstərməklə) hüquqi statusu;

3. Onun məqsədi, bu məqsədə nail olma qaydası və assosiasianın sərəncamında olan ehtiyatlar;

4. Onun orqanları və xüsusilə də onun Baş Assambleyasının funksiya və iş qaydası (təmsil olunma və səsvermə qaydası);

5. Müdiriyyətin və ya rəhbərliyin təyin edilməsi və onların səlahiyyətləri;

6. Assosiasiya üzvlərinin üçüncü şəxslərə münasibətdə öhdəliyinin həcmi;

7. Nizamnaməyə dəyişikliklərin edilmə qaydası və assosiasianın ləğv edilməsi;

8. İştirakçıların Avropa Şurasının Baş katibini transsərhəd assosiasiyası yaradılması barədə məlumatlandırmaq və nizamnamə mətnini ona ötürmək vəzifəsi.

2.4. Sərhədyanı rayonlarda yerli hakimiyyət orqanları arasında mal tədarükü və xidmətlərin göstərilməsi haqqında nümunəvi müqavilə

Giriş qeydi. Güman edilir ki, yerli hakimiyyət orqanları digər dövlətlərin yerli hakimiyyət orqanları ilə bu cür müqavilələr bağlamaq hüququna malikdir. Əgər bu cür hüquq yoxdursa, onda bu cür mümkünlüyü dövlətlərarası saziş çərçivəsində nəzərdə tutmaq lazımdır (bax: nümunəvi saziş 1.4).

Bu növ müqavilə yerli hakimiyyətlər tərəfindən alqı-satqı, icarə, podrat, malların tədarükü və xidmətlərin göstərilməsi, konsessiyaların yaradılması və s. məqsədlərlə istifadə oluna bilər. Yerli hakimiyyətlər tərəfindən "xüsusi hüquqi" müqavilələrin istifadə edilməsi həm milli qanunvericilik, həm də təcrübəyə əsasən müxtəlif dərəcədə mümkündür və buna görə də "ümumi hüquqi" və "xüsusi hüquqi" müqavilələr arasında fərqləndirmə aparmaq çətindir. Buna baxmayaraq, güman edilir ki, bu cür müqavilə o hallarda istifadə edilir ki, hər bir müvafiq ölkədəki üstün tutulan şərhə uyğun olaraq, bu cür müqavilə kommersiya və ya iqtisadi xarakterli əməliyyatları nəzərdə tutmuş olsun və bunların həyata keçirilməsi üçün fiziki və ya hüquqi şəxslər müqavilələr bağlaya bilsinlər.

Aşağıda göstərilən müddəalara əlavə olaraq, dövlət orqanlarının üzərinə qoyulan vəzifələri yerinə yetirən zaman yerli hakimiyyət orqanlarından müvafiq hərəkətlərin edilməsini tələb edən əməliyyatlar mövcud olduqda, nümunəvi "xüsusi hüquqi" müqavilədə nəzərdə tutulan əlavə qaydaları nəzərə almaq lazımdır (bax: 2.5).

Müqavilə iştirakçıları

1-ci maddə iştirakçıları (habelə müqavilənin digər yerli hakimiyyət orqanlarının iştirakı üçün açıq olub-olmamasını) müəyyən edir.

2-ci maddə müqavilə üzrə ümumi hüquqlara aid olan məsələləri və xüsusən də mənfəət əldə edənləri və müqavilənin şərtlərini müəyyən edir. Onda həmçinin lazım gəldikdə, əgər bu, müqavilənin tətbiqinə toxunursa, yuxarı hakimiyyətlərə icazələrin verilməsinə dair qeyd-şərtləri müəyyən edir.

Müqavilənin məqsədi

3-cü maddə aşağıdakılara istinadən müqavilənin məqsədini müəyyən edir:

– konkret məsələlər;

– coğrafi rayonlar;

– hüquqi şəxslər (bələdiyyələr, yerli hakimiyyət səlahiyyətinə malik olan milli orqanlar və s.);

– konkret hüquqi status.

4-cü maddə müqavilənin qüvvədə olma müddətini, onun müddətinin uzadılmasını və bütün bunların yerinə yetirilmə müddətlərini müəyyən edir.

Hüquqi rejim və maliyyə vəsaitləri haqqında müddəalar

5-ci maddə müqavilənin imzalanma və yerinə yetirilmə yerini və onun (beynəlxalq xüsusi hüquqla) hüquqi tənzimlənməsini və tətbiqə yararlı hüququ göstərir.

6-cı maddə, lazım gəldikdə, maliyyə məsələlərini (ödənişin edildiyi valyutanı və uzunmüddətli xidmətlərin göstərilməsi zamanı qiymətlərin tənzimlənmə qaydasını) və sığortanı müəyyən edir.

Arbitraj

7-ci maddədə, lazım gəldikdə, tətbiqetmə proseduru, habelə arbitraj proseduru nəzərdə tutulur.

Arbitraj araşdırması ilə əlaqədar arbitraj məhkəməsi aşağıdakı qaydada yaradılır: əks maraqları olan iştirakçılardan hər biri (variant: iştirakçılardan hər birinin məhkəmə aidiyyəti olan inzibati məhkəmələrin sədrləri) arbitraj orqanında bir üzv təyin edir və iştirakçılar birgə bir və ya iki müstəqil üzv seçir ki, onların sayı tək olsun;

arbitraj orqanının üzvlərinin sayı cüt olduqda, səs bərabər bölünməklə son səsə müstəqil üzv malik olur.

Müqavilənin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi

Maddə 8

8-ci maddə müqaviləyə düzəlişlərin edilməsini və ya onun ləğv edilməsini tənzimləyən qaydalar müəyyən edir.

Maddə 9

Müqavilə iştirakçıları müqavilənin bağlanması və ya onun ləğv edilməsi haqqında Avropa Şurasının Baş katibini məlumatlandırır.

2.5. Sərhədyanı rayonlarda yerli hakimiyyət orqanları arasında malların tədarükü və xidmətlərin göstərilməsi haqqında (ümumi hüquqi xarakterli) nümunəvi müqavilə

Giriş qeydi. Bu cür müqavilə öz müvafiq məqsəd daşmasına görə 2.4-cü bənddəki müqavilə ilə (xüsusi hüquqi müqavilələrlə) oxşardır. Bu müqavilə, daha konkret olaraq, konsessiyaya və ya əhaliyə xidmətin göstərilməsi (yaxud maraqlı tərəflərdən birində "ictimai" iş və ya xidmət kimi hesab edilən iş və ya xidmətlərə) və ya ictimai işlərə, yaxud sərhədin digər tərəfində olan hakimiyyət orqanı tərəfindən digər hakimiyyət orqanının maliyyələşməsinə aiddir. Bu cür konsessiyalardan əhaliyə xidmətin göstərilməsilə əlaqədar xüsusi risklər və öhdəliklər irəli gəlir, bu isə müqaviləyə "xüsusi və ya ümumi" xarakterli nümunəvi müqavilələrlə müəyyən edilməyən müddələrin daxil edilməsini tələb edir.

Bu kimi "transsərhəd" müqavilələr bütün ölkələrdə tətbiq edilmir. Nəticə etibarilə bu cür müqavilənin bağlanma mümkünlüyü və onların tətbiq olunma şərtləri ilk növbədə dövlətlərarası sazişlə müəyyən edilir (bax: model saziş 1.4).

Bəzi hallarda, bu cür müqavilənin tətbiqi, hüquqi xarakterli problemləri qaldıran "Yerli hakimiyyət orqanlarının transsərhəd sindikası" (bax: 2.6) kimi birgə təşkilatın yaradılması zərurətini aradan qaldırır.

Müqavilənin müddəaları

Əgər müqavilə ilə ictimai əmlakın yaradılması və ya onun idarə olunması, əhaliyə xidmətin göstərilməsi və ya yerli hakimiyyət orqanına məxsus olan, hətta dövlətlərdən birində olsa belə, xidmət vasitələri nəzərdə tutulursa, müqavilədə maraqlı dövlətdə və ya maraqlı dövlətlərdə qüvvədə olan hüquq normalarına uyğun olaraq təminatlar müəyyən edilməlidir.

Müqavilədə, lazım gəldikdə, aşağıdakı konkret şərtlərə istinad edilməlidir:

1. xidmət vasitələrinin yaradılmasını və ya onların istismarını tənzimləyən qaydalara, yaxud xidmətin özünə (məsələn, qrafik, ödəmə, istifadə qaydaları və s.);
2. xidmət vasitələrinin yaradılmasının xüsusi şərtlərinə, yaxud xidmətin özünə (məsələn, lazımı icazələr, prosedurlar və s.);
3. bu cür xidmət vasitələri və ya xidmət haqqında müqavilənin şərtlərinə;
4. ictimai maraqlar naminə müqavilənin tənzimlənmə qaydasına və müvafiq maliyyə səlahiyyətinə;
5. xidmət vasitələrindən və ya xidmətdən istifadə edənlər və istismarçılar arasında yaradılmış münasibətlərə (məsələn, istifadə etmə qaydaları, ödəmə və s.);
6. müqavilədən çıxmağa, ondan imtina etməyə və ya onun ləğv edilməsinə. Bu cür xüsusi şərtlərə əlavə olaraq, 2.4-cü "xüsusi hüquqi" nümunəvi müqavilədə nəzərdə tutulan müddəalar da tətbiq edilir.

2.6. Yerli hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq üzrə orqanların yaradılması haqqında nümunəvi saziş

Giriş qeydi. Güman edilir ki, bir neçə yerli hakimiyyət orqanı birləşib qanuni əsaslarla kommunal xidmətlər üzrə müəssisələrin və digər növ xidmətlərin göstərilməsi və ya xidmət vasitələri üçün müəssisələrin yaradılması məqsədilə təşkilatlar yarada bilər.

Bu cür assosiasiya və ya sindikatın yaradılması və işi əsasən tətbiq olunan hüquqdan və bu cür əməkdaşlıq formasını nəzərdə tutan, əvvəl bağlanmış dövlətlərarası sazişin müddəalarından asılı olacaq (bax: nümunəvi saziş 1.5).

Əgər aşağıda göstərilən müddəalar artıq tətbiq edilən hüquqda göstərilmişə, onlar bu cür müəssisənin nizamnaməsinə daxil olunmalıdır.

Digərlərindən savayı, təşkilatın nizamnaməsində həm də aşağıdakılar göstərilməlidir:

1. təşkilatı təsis edən üzvlərin adı və yeni üzvlərin üzvlüyə qəbul edilmə şərtləri;
2. təşkilatın adı, qərargahı, fəaliyyət müddəti və (ona bu cür statusu verən hüququ göstərməklə) hüquqi statusu;
3. təşkilatın məqsədi, bu məqsədə nail olma qaydası və onun sərəncamında olan ehtiyatlar;
4. ilkin təsis kapitalının formalaşma qaydası;
5. təşkilat üzvlərinin öhdəliklərinin həcmi və hüdudu;
6. müdiriyyət və rəhbərlik heyətinin vəzifəyə təyin və azad olunma qaydaları, habelə onların səlahiyyətləri;
7. təşkilatın öz üzvləri, üçüncü şəxslər və yuxarı hakimiyyət orqanları ilə münasibəti, xüsusilə də onlara büdcə, balans və hesabatlar haqqında məlumatın təqdim edilməsi;
8. təşkilatın fəaliyyətilə əlaqədar maliyyə və texniki nəzarət üçün məsul olan şəxslər və bu cür nəzarət haqqında hesabat;
9. təşkilatın nizamnaməsinə düzəlişlər edilmə və təşkilatın buraxılma qaydası;
10. heyətin işini tənzimləyən qaydalar;
11. təşkilatın işlək dillərinə dair qaydalar.

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyasına

ƏLAVƏ PROTOKOL

Strasburq, 9.11.1995-ci il

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyasına əlavə (bundan sonra "Çərçivə Konvensiyası" adlanacaq) olan bu protokolu imzalayan Avropa Şurası üzvü olan dövlətlər

sərhəd ərazilərində ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlığın əhəmiyyətini təsdiq edərək;

ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlığı təmin etmək məqsədilə müəyyən tədbirlər həyata keçirilməsi əzmində olaraq;

sərhəd ərazilərində yerləşən ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və genişləndirməyə niyyət edərək;

Çərçivə Konvensiyasını Avropada aktual vəziyyətlə uyğunlaşdırmaq tələbatını müəyyən edərək;

ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlığı gücləndirmək məqsədilə Çərçivə Konvensiyasını mükəmməlləşdirməyi müvafiq hesab edərək;

Yerli özünüidarə haqqında Avropa Xartiyasını nəzərə alaraq;

Nazirlər Komitəsinin Avropa Şurasının 40-cı ildönümü münasibətilə qəbul etdiyi transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Bəyannamənin, digər işlər arasında transsərhəd layihələrin inkişafını dayandıran inzibati, hüquqi, siyasi və psixoloji maneələri aradan qaldırmağa çağırıldığını yadda saxlayaraq,

aşağıdakı əlavə müddəalar üzrə razılığa gəlmişlər:

Maddə 1

1. Razılığa gələn hər bir tərəf öz yurisdiksiyası altında olan və Model Konvensiyanın 1 və 2-ci maddələrində istinad edilən ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının digər dövlətlərin ekvivalent sahələrdə ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları ilə, onların nizamnamələrinə, milli qanunvericiliyinə və Tərəfin beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun gələn transsərhəd əməkdaşlıq sazişini bağlamaq hüququnu tanıyır və ona hörmət edir.

2. Transsərhəd əməkdaşlıq sazişi yalnız bu sazişi imzalayan hakimiyyət orqanları və ərazi icmalarının məsuliyyətinə səbəb olur.

Maddə 2

Transsərhəd əməkdaşlıq sazişi üzrə birgə olaraq qəbul edilən qərarlar, ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının öz milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, öz milli hüquq sistemləri əsasında onların özləri tərəfindən yerinə yetirilməlidir. Yerinə yetirilən qanunlar bu birliklər və ya yerli hakimiyyətin milli hüquq sistemləri əsasında görülən tədbirlərə əsasən eyni hüquqi qüvvəyə və təsirə malikdir.

Maddə 3

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında bağlanan transsərhəd saziş hüquq subyektliyinə malik olan və ya olmayan transsərhəd əməkdaşlıq orqanını yada bilər. Saziş istənilən şəxsi təfsilatı ilə müəyyən etməli, burada qeyd olunan məsuliyyətləri və milli qanunvericiliyin müddəalarını təyin etməli və saziş ərazi icmalarının və hakimiyyət orqanlarının aid olan sazişi imzaladıqları milli hüquq sistemləri əhatəsində ictimai və ya şəxsi varlıq kimi qəbul edilməlidir.

Maddə 4

1. Transsərhəd əməkdaşlıq orqanının hüquq subyektliyini onun daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq transsərhəd sazişin tərəfi olan ərazi icmaları və ya yerli hakimiyyətə malik tərəflər tanıyırlar.

2. Transsərhəd əməkdaşlıq orqanı təyin edildiyi milli qanunvericilikdə təmin edilən üsula və məqsədlərə müvafiq olaraq, ərazi icmalarının və ya yerli hakimiyyətin təyin etdiyi səlahiyyətləri həyata keçirir. Beləliklə:

a) transsərhəd əməkdaşlıq orqanı tərəfindən olan fəaliyyət öz nizamnaməsi və mərkəz dövlətin qanunları ilə idarə olunur;

b) transsərhəd əməkdaşlıq orqanına şəxslərin azadlığı və hüquqlarına təsir edə bilən və ya geniş surətdə tətbiq edilən tədbirlər həyata keçirmək səlahiyyəti verilməməlidir;

c) transsərhəd əməkdaşlıq orqanı ərazi icmaları və hakimiyyət orqanlarının büdcəsindən maliyyələşdirilir. Ona maliyyənin yığılmasını təyin etmək hüququ verilməməlidir. Müvafiq olan zaman, ərazi icmaları və yerli hakimiyyət, istifadəçilər və ya 3-cü tərəf üçün təmin olunan xidmətlərə görə gəlir qəbul etmək olar.

d) transsərhəd əməkdaşlıq orqanı illik qiymətləndirilən büdcəyə malik olmalı və sazişdə tərəf olan ərazi icmaları və hakimiyyəti müstəqil auditorlar tərəfindən qəbul olunan balans-hesabı müəyyən edə bilərlər.

Maddə 5

1. Razılığa gələn tərəflər, milli qanunvericilik və mümkünə, belə bir qərara gələ bilərlər ki, transsərhəd əməkdaşlıq orqanı ümumi qanuni müəssisədir və razılığa gələn tərəflərin hüquq sistemində görə irəli sürülən istənilən tədbir sazişi imzalayan ərazi icmaları və yerli hakimiyyət tərəfindən irəli sürülən bir tədbir kimi eyni hüquqi qüvvəyə və təsirə malik olmalıdır.

2. Lakin saziş qarşıya belə bir şərt qoya bilər ki, tədbirlərin insanların hüquqlarına, azadlıqlarına və maraqlarına təsir edə bilən yerlərdə belə tədbirlərin həyata keçirilməsi saziş imzaları, ərazi icmaları və yerli hakimiyyət üçündür. Bundan əlavə, hər bir müqaviləni imzalayan tərəf ümumi məsuliyyətlərin transsərhəd əməkdaşlıq orqanına aid edilməməsini və bu orqana ümumi şəkildə tətbiq olunan tədbirlərin həyata keçirilməsi hüququnun verilməməsini təmin edə bilər.

Maddə 6

1. Transsərhəd əməkdaşlıq sazişi əsasında ərazi icmaları və yerli hakimiyyət tərəfindən görülən tədbirlər sazişi imzalayan ərazi icmaları və yerli hakimiyyət tərəfindən irəli sürülən hər hansı tədbirə görə razılığa gələn hər bir tərəfin verdiyi qanun kimi eyni nəzarətə malik olmalıdır.

2. Transsərhəd əməkdaşlıq orqanı tərəfindən saziş əsasında irəli sürülən tədbirlər orqanın mərkəzinin yerləşdiyi dövlətin qanunlarında və eyni zamanda digər dövlətlərin ərazi icmalarının və yerli hakimiyyətinin maraqlarını nəzərdə saxlayaraq, təmin edilən nəzarətə aiddir. Transsərhəd əməkdaşlıq orqanı ərazi icmaları-

nın və yerli hakimiyyətin aid olduğu dövlətlərin yerli hakimiyyəti tərəfindən irəli sürülən məlumat sorğusunu yerinə yetirməlidir. Razılığa gələn tərəflərin nəzarət etdiyi yerli hakimiyyət müvafiq koordinasiya və məlumat vasitələrini təsis etmək üçün cəhd göstərməlidir.

3. Maddə 5-in 1-ci paragrafında istinad edildiyi kimi, orqan tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər sazişi imzalayan ərazi icmaları və yerli hakimiyyət tərəfindən həyata keçirilən hər hansı tədbirə görə müqaviləni imzalayan hər bir tərəfin verdiyi qanun kimi, eyni nəzarətə malik olmalıdır.

Maddə 7

Transsərhəd əməkdaşlıq orqanının fəaliyyətindən yaranan hər hansı mübahisənin həlli üçün daxili qanunvericilik və ya beynəlxalq saziş əsasında səlahiyyətə malik olan məhkəməyə müraciət olunmalıdır.

Maddə 8

1. Razılığa gələn hər bir tərəf protokol imzalanarkən və ya təsdiq, ratifikasiya və ya qəbul edilmə sənədlərini saxlanca verərkən 4 və 5-ci maddələrin müddəalarını və ya yalnız bu maddələrdən birinin müddəalarını tətbiq edəcəyini bəyan edir.

2. Bu bəyannamə istənilən sonrakı vaxtda dəyişdirilə bilər.

Maddə 9

Bu protokolun müddəalarına heç bir qeyd-şərt edilə bilməz.

Maddə 10

1. Bu protokol Çərçivə Konvensiyasını imzalayan dövlətlərin imzalamaları üçün açıqdır, onlar razılıqlarını həm:

a. ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə kimi qeyd-şərt olmadan imza etməklə, həm də

b. ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq tələb edən qeyd-şərtlə imza etməklə bildirirlər.

2. Avropa Şurası üzvü olan dövlətlər Çərçivə Konvensiyasının ratifikasiyası, təsdiqi və ya qəbul edilməsi haqqında sənədləri təhvil verməyə kimi və ya eyni vaxtda protokolu ratifikasiya, və ya qəbul etmə şərtlə imzalaya və ya ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq sənədlərini təhvil verə bilməzlər.

3. Ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə haqqında sənədlər Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

Maddə 11

1. Bu protokol 10-cu maddənin müddəalarına müvafiq olaraq, Avropa Şurasının üzvü olan 4 dövlət protokl ilə bağlılığına razılığını ifadə etdiyi tarixdən 3 ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

2. Bu protokol, sonradan onunla bağlı olmaq razılığını ifadə edən hər hansı üzv dövlətə gəldikdə isə, protokol imzalandığı gündən və ya ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq haqqında sənədlər təhvil verildiyi tarixdən 3 ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 12

1. Bu protokol qüvvəyə mindiyi andan Çərçivə Konvensiyasına qoşulan istənilən dövlət eyni zamanda protokola qoşula bilər.

2. Qoşulma, Avropa Şurası Baş katibinə qoşulma sənədinin verilməsindən 3 ay keçdikdən sonra etibarlı hesab edilir.

Maddə 13

1. Müqaviləni imzalayan hər hansı tərəf istənilən zaman Avropa Şurasının Baş katibinə ünvanlanan bildiriş vasitəsilə bu protokolu ləğv edə bilər.

2. Bu ləğv etmə Baş katib tərəfindən bildirişin qəbulundan sonra 6 ay müddətində təsirli hesab edilir.

Maddə 14

Avropa Şurasının Baş katibi üzvü olan dövlətləri və protokola daxil edilən hər hansı dövləti aşağıdakılar barəsində məlumatlandırmalıdır:

a. maddə 8-ə müvafiq olaraq, müqaviləni imzalayan tərəflərin təqdim etdikləri hər hansı bəyannamə barəsində;

b. hər hansı imza barəsində;

c. ratifikasiya, qəbul, təsdiq və ya qoşulma haqqında sənədlərin verilməsi barəsində;

d. maddə 11 və 12-yə müvafiq olaraq, bu protokolun qüvvəyə minmə tarixi barəsində;

e. bu protokolla əlaqədar hər hansı digər tədbirlər, bildiriş və ya əlaqə barəsində.

Aşağıda imza edənlərin şahidliyi ilə bu protokol imzalandı.

Strasburqda, 1995-ci noyabrın 9-da ingilis və fransız dillərində hər iki mətn eyni qüvvəyə malik olmaqla bir nüsxədə imzalanmışdır. Həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanılır. Avropa Şurasının Baş katibi təsdiq olunmuş nüsxələri Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin hər birinə və bu Protokola qoşulmağa dəvət olunan istənilən dövlətə göndərməlidir.

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyasına 2 sayılı PROTOKOL

Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyasının 2 sayılı Protokolunu imzalayan, Avropa Şurası üzvü olan dövlətlər,

1995-ci il noyabrın 9-da, sərhədyanı rayonlarda əməkdaşlıq çərçivəsində fəaliyyətin hüquqi nəticələrinə və sərhədyanı rayonlarda əməkdaşlıq haqqında sazişlərə uyğun olaraq yaradıla biləcək bu cür əməkdaşlığın inkişafı üzrə təşkilatların hüquqi statusuna aid olan Çərçivə Konvensiyasına Əlavə Protokolun imzalanmasını nəzərə alaraq,

ərazi icmaları və yerli hakimiyyətlərin öz funksiyalarının daha da səmərəli yerinə yetirilməsi üçün nəinki sərhədyanı dövlətlərin qonşu rayonları (sərhədyanı rayonlarda əməkdaşlıq), həm də ümumi sərhədi olmayan dövlətlərin regionları ilə fəal əməkdaşlıq etməsini, eləcə də birgə maraqların olmasını və bütün bunların yalnız sərhədyanı əməkdaşlıq üzrə təşkilatlar və ərazi icmaları və yerli hakimiyyətlərin assosiasiyaları çərçivəsində deyil, həmçinin ikitərəfli əməkdaşlıq kontekstində həyata keçirildiyini nəzərə alaraq,

Avropa Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının 1993-cü il tarixli Vyana bəyannaməsini, sərhədyanı rayonlarda ərazi icmaları və ya yerli hakimiyyətlər arasında əməkdaşlığın köməyiylə tolerant və çiçəklənən Avropanın yaradılması prosesində onun rolunu xatırladaraq,

Avropada transsərhəd əməkdaşlıq sahəsində Avropa Çərçivə Konvensiyasına uyğun olan digər sənədin olmamasını qeyd edərək,

bu cür əməkdaşlıq üçün beynəlxalq səviyyədə hüquqi bazanın yaradılmasını arzulayaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Bu protokolda “transsərhəd əməkdaşlıq” dedikdə, sərhədyanı rayonlarda qonşu olan ərazi icmaları arasında əməkdaşlıq münasibətlərindən fərqli olaraq razılığa gələn bir və ya bir neçə tərəfin ərazi icmaları və hakimiyyətləri arasında əlaqələrin yaradılması məqsədilə razılaşıdırılmış istənilən formalı hərəkətlər, o cümlədən digər dövlətlərin ərazi icmaları və yerli hakimiyyətlərilə sazişlərin bağlanması başa düşülür.

Maddə 2

1. Razılığa gələn hər bir tərəf ərazi icmalarının və yerli hakimiyyətlərin, onların yurisdiksiyasından irəli gələn və ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyasının (bundan sonra “Çərçivə Konvensiyası”) 1 və 2-ci maddələrində qeyd olunan hüquqlarını tanıyır və onlara riayət edir. Bu hüquqlar, münasibətlərin saxlanılmasını və onların nizamnamələrində, milli qanunvericiliklərində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq onların ümumi səlahiyyətlərinə aid olan sahələrdə əməkdaşlıq haqqında ərazilərarası sazişlərin bağlanmasını nəzərdə tutur.

2. Ərazilərarası əməkdaşlıq haqqında saziş, yalnız onu bağlamış ərazi icmaları və ya yerli hakimiyyətlər üçün hüquqi nəticələrə səbəb olur.

Maddə 3

Razılığa gələn tərəflər transsərhəd əməkdaşlıqda Çərçivə Konvensiyasını bu protokol çərçivəsində *mutatis mutandis* tətbiq edəcəklər (*mutatis mutandis* – müvafiq dəyişikliklərlə – tərcüməçinin qeydi).

Maddə 4

Bu protokol çərçivəsində razılığa gələn tərəflər eyni zamanda Çərçivə Konvensiyasına əlavə protokol çərçivəsində də razılığa gələn tərəflər kimi çıxış edir və əlavə protokolu transsərhəd əməkdaşlığa *mutatis mutandis* tətbiq edirlər.

Maddə 5

Bu protokolda “*mutatis mutandis*” ifadəsi işlətdikdə Çərçivə Konvensiyasında və ona əlavə protokolda “sərhədyanı rayonlarda əməkdaşlıq” termininin “transsərhəd əməkdaşlıq” kimi oxunacağı və Çərçivə Konvensiyasının və ona əlavə protokolun maddələrinin, əgər bu protokolda başqa cür şərt edilməzsə, ona tətbiq olunacağı başa düşülür.

Maddə 6

Razılığa gələn hər bir tərəf Çərçivə Konvensiyası və ona əlavə protokol çərçivəsində protokolu imzalayarkən və ya ratifikasiya fərmanını, onun qəbul və ya təsdiq edilməsi haqqında sənədlərini saxlanca verərkən, bu protokolun 4-cü maddəsinə əsasən əlavə protokolun 4-cü və 5-ci maddələrini və ya bu maddələrdən birinin tətbiq edilib-edilməməsini göstərə bilər.

2. Bu cür bəyanat, Avropa Şurasının Baş katibinə müvafiq müraciət göndərməklə sonradan istənilən zaman dəyişdirilə bilər.

Maddə 7

Bu protokolun müddəalarına münasibətdə heç bir qeyd-şərt edilə bilməz.

Maddə 8

Bu protokol, öz razılığını aşağıdakı qaydada bildirən və Çərçivə Konvensiyasını imzalamış bütün dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır:

a) ratifikasiya, qəbul və ya təsdiqi tələb edən qeyd-şərti etmədən imzalama; və ya
b) sonradan ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmək vəzifəsilə ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etməklə imzalama.

2. Avropa Şurasının üzvü olan dövlət, əgər o, hələ Çərçivə Konvensiyasının ratifikasiya, qəbul və ya təsdiqi haqqında sənədi saxlanca verməmişdirsə, onda o, ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə zərurəti haqqında qeyd-şərt etmədən bu Protokolu imzalaya və ya Protokolun ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq olunması haqqında sənədlərini saxlanca verə bilməz.

3. Ratifikasiya fərmanları, qəbul və ya təsdiq etmə haqqında sənədlər Avropa Şurasının Baş katibinə saxlanca verilir.

Maddə 9

1. Bu protokol, Avropa Şurasının üzvü olan ən azı dörd dövlətin 8-ci maddəyə uyğun olaraq bu protokola qoşulması barədə öz razılığını bildirdiyi gündən üç ay sonra qüvvəyə minir.

2. Bu protokola sonradan qoşulmaq razılığını ifadə edən istənilən dövlətə münasibətdə protokol, onun imzalandığı gündən və ya onun ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edilməsi haqqında sənədlərin saxlanca verildiyi gündən üç ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 10

1. Bu protokol qüvvəyə mindikdən sonra Çərçivə Konvensiyasına qoşulmuş istənilən dövlət həm də bu protokola qoşula bilər.

2. Protokola qoşulma, Avropa Şurasının Baş katibinə protokola qoşulma haqqında sənədin saxlanca verilməsindən sonra baş verir, o da onun saxlanca verilməsindən üç ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 11

1. Razılığa gələn hər bir tərəf Avropa Şurasının Baş katibinə bildiriş göndərərək bu protokolu istənilən zaman denonsasiya edə bilər.

2. Denonsasiya, Avropa Şurasının Baş katibi müvafiq bildirişi aldığı tarixdən altı ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 12

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə və bu protokola qoşulmuş bütün dövlətlərə aşağıdakıları bildirir:

a) 6-cı maddəyə uyğun olaraq razılığa gələn tərəflərdən alınan bütün müraciətlər barədə;

b) bu protokolun bütün imzalanma faktı barədə;

c) istənilən ratifikasiya, qəbul və ya təsdiqetmə və ya protokola qoşulma haqqında sənədlər barədə;

d) 9-cu və ya 10-cu maddələrə uyğun olaraq bu protokolun qüvvəyə minmə tarixi barədə;

e) bu protokola aidiyyəti olan hər hansı bir digər hərəkət, bildiriş və ya məlumatlar barədə.

Bunun təsdiqi olaraq, buna lazımi qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıdakı imza edənlər bu protokolu imzaladılar.

Strasburqda ingilis və fransız dillərində imzalanmışdır, hər iki mətn bir nüsxədə eyni qüvvəyə malikdir, həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivinə saxlanca verilir. Avropa Şurasının Baş katibi bu protokolun təsdiq olunmuş surətlərini Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə və bu protokola qoşulmaq üçün dəvət almış digər istənilən dövlətə lazımi qaydada ötürür.

I. “Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyasına (Madrid, 21 may 1980-ci il) dair BƏYANATLAR

1. Konvensiyanın 3-cü maddəsinin 2-ci hissəsinə əsaslanaraq Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, konvensiya yalnız Azərbaycan Respublikası ilə bu konvensiyanın iştirakçısı olan digər dövlət arasında müvafiq beynəlxalq saziş mövcud olduqda tətbiq ediləcək.

2. Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində konvensiyanın müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

II. “Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyasına əlavə protokola (Strasburq, 9 noyabr 1995-ci il) dair BƏYANATLAR

1. Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində əlavə protokolun müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

2. Əlavə Protokolun 8-ci maddəsinin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, yalnız 4-cü maddənin müddələrini tətbiq edəcəkdir.

III. “Ərazi icmaları və hakimiyyət orqanları arasında transsərhəd əməkdaşlıq haqqında” Avropa çərçivə Konvensiyasına 2 sayılı Protokola (Strasburq, 5 may 1998-ci il) dair BƏYANATLAR

1. Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində 2 sayılı protokolun müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

2 sayılı protokolun 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, yalnız əlavə protokolun 4-cü maddəsinin müddələrini tətbiq edəcəkdir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNLARI

Bələdiyyələrin statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 iyul 1999-cu il, № 698-IQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 12 oktyabr 2001, № 193-IIQD, q.m.t. 28.11.2001
2. 12 oktyabr 2001, № 197-IIQD, q.m.t. 01.12.2001
3. 23 aprel 2002, q.m.t. 12.05.2002
4. 03 dekabr 2002, q.m.t. 15.01.2003
5. 03 dekabr 2002, q.m.t. 16.01.2003
6. 25 mart 2003, q.m.t. 07.06.2003
7. 30 dekabr 2003, q.m.t. 01.02.2004
8. 09 mart 2004, q.m.t. 14.04.04
9. 09 aprel 2004, q.m.t. 14.05.2004
10. 20 aprel 2004, q.m.t. 20.06.2004
11. 30 dekabr 2004, q.m.t. 10.02.2005
12. 23 dekabr 2005, q.m.t. 16.02.2006
13. 10 oktyabr 2006, q.m.t. 01.12.2006
14. 20 oktyabr 2006, q.m.t. 30.12.2006

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına uyğun olaraq bu qanun yerli özünüidarəni həyata keçirən bələdiyyələrin yaradılması prinsiplərini, rolunu, yerli özünüidarənin hüquqi, iqtisadi və maliyyə əsaslarını, onun həyata keçirilməsi üçün dövlət təminatlarını müəyyənləşdirir.

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Yerli özünüidarə anlayışı

Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarə vətəndaşların fəaliyyətinin təşkilinin elə bir sistemidir ki, bu sistem onlara qanun çərçivəsində yerli əhəmiyyətli məsələləri müstəqil və sərbəst şəkildə həll etmək hüququnu həyata keçirmək və yerli əhalinin mənafeyi naminə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 144-cü maddəsinin II hissəsinə uyğun olaraq dövlət işlərinin bir hissəsini yerinə yetirmək imkanı verir. (11) Bu hüquqları (11) qanunla müəyyən edilmiş qaydada ümumi, bərabər, birbaşa seçki hüququ əsasında sərbəst, şəxsi və gizli səsvermə yolu ilə seçilmiş bələdiyyə üzvlərindən ibarət nümayəndəli kollegial orqanlar (bələdiyyələr) və ya vətəndaşların yığıncaqları həyata keçirirlər. Bələdiyyələr öz vəzifələrini yerinə yetirmək məqsədi ilə onların qarşısında məsuliyyət daşıyan, daimi fəaliyyət göstərən icra strukturları yarada bilərlər.

Maddə 2. Əsas anlayışlar

1. **Bələdiyyə** – qanunla müəyyən edilmiş ərazi hüdudları daxilində yerli özünüidarəetmə formasıdır. Bələdiyyənin öz *mülkiyyəti və yerli büdcəsi (11)* olur və o, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə və bu qanunla səlahiyyətlərinə aid edilmiş yerli əhəmiyyətli məsələləri müstəqil surətdə həll edir. Bələdiyyələr bərabərlik əsasında qurulur və fəaliyyət göstərirlər.

2. **Bələdiyyə orqanları** - *səlahiyyətləri çərçivəsində yerli əhəmiyyətli məsələləri həll etmək üçün bələdiyyə qulluğunun təşkili məqsədilə bələdiyyə tərəfindən yaradılan və dövlət orqanları sisteminə daxil olmayan orqanlardır. (11)*

3. **Yerli əhəmiyyətli məsələlər** - bələdiyyə əhalisinin həyat fəaliyyətinin bilavasitə təmin edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyənləşdirilən məsələlərdir.

4. **Yerli rəy sorğusu** - yerli əhəmiyyətli məsələlər barəsində vətəndaşların rəyinin öyrənilməsidir.

5. *Çıxarılıb. (11)*

6. **Bələdiyyə orqanlarının vəzifəli şəxsi** - yerli özünüidarə orqanlarında təşkilatçılıq-sərəncamçılıq funksiyalarını yerinə yetirən və dövlət qulluqçuları kateqoriyasına aid olmayan, kontrakt (əmək müqaviləsi) üzrə işləyən şəxsdir.

7. **Bələdiyyə mülkiyyəti** - bələdiyyəyə mənsub olan bütün növ daşınar və daşınmaz əmlakdır.

8. **Yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri)** - *Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi və "Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilən və bələdiyyələrə ödənilən vergilərdir. (5)*

8.1. **Yerli ödənişlər** - *"Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bələdiyyələr tərəfindən müəyyənləşdirilən, habelə yerli rəy sorğularının nəticələri əsasında həyata keçirilən məqsədli layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün hüquqi və fiziki şəxslərin ödədikləri könüllü birdəfəlik ödənişlərdir. (5)*

9. **Bələdiyyə qulluğu** - yerli özünüidarə orqanlarının səlahiyyətlərini icra etmək üçün həmin orqanlarda daimi peşə fəaliyyətidir.

10. **"Bələdiyyə"** və **"yerli özünüidarə"** terminləri və bunların iştirakı ilə düzəlmən söz birləşmələri bələdiyyə, onların orqanları, yerli özünüidarə funksiyalarının həyata keçirilməsi ilə bağlı olan müəssisə, idarə və təşkilatlar, mülkiyyət obyektləri və başqa obyektlər barəsində, habelə əhali tərəfindən yerli özünüidarənin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar digər hallarda işlədilir.

Maddə 3. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının yerli özünüidarəni həyata keçirmək hüququ

1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları yaşadıkları ərazilərdə yerli özünüidarə hüququnu bələdiyyələrə seçkilər, öz iradəsini birbaşa ifadə etmək, rəy sorğusu, müstəqil fikir söyləmək, təkliflər vermək vasitəsilə və digər formalarda həyata keçirirlər.

2. Vətəndaşlar irqindən, milliyyətindən, cinsindən, dilindən, mənşəyindən, əmlak və vəzifə mövqeyindən, dinə münasibətindən, əqidəsindən, peşəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə münasibətindən asılı olmayaraq, yerli özünüidarəni həm bilavasitə, həm də öz nümayəndələri vasitəsilə həyata keçirə bilərlər.

3. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının yerli özünüidarə orqanlarına seçmək və seçilmək hüququ vardır.

4. Bələdiyyə qulluğu Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün eyni dərəcədə müəssərdir.

5. Hər bir vətəndaşın bələdiyyələrə, bələdiyyə orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə müraciət etmək hüququ vardır.

6. Bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və onların vəzifəli şəxsləri insan və vətəndaş hüquqlarına və azadlıqlarına bilavasitə aid sənəd və materiallarda hər bir vətəndaşın tanış olmaq, habelə qanunla xüsusi hallar nəzərdə tutulmayıbsa, bələdiyyələrin fəaliyyəti haqqında tam məlumat almaq imkanını təmin etməyə, seçicilərin tapşırıqlarını yerinə yetirməyə borcludurlar.

Maddə 4. Yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramları

1. Yerli sosial müdafiə proqramları bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilən vətəndaşlar kateqoriyasına dövlət sosial təminatından əlavə sosial təminatlar müəyyən edir. Həmin təminatlar mütəmadi və birdəfəlik ola bilər.

2. Yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarında məqsəd dövlətin həyata keçirdiyi sosial inkişaf proqramlarında nəzərdə tutulmayan və ya onlara əlavə olaraq yerli əhəmiyyətli sosial inkişaf məsələlərini həll etməkdir. Həmin proqramlar məktəblərdə tərbiyə, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, yaşayış və qeyri-yaşayış binalarının saxlanması və istifadə edilməsi, sanitariya müəssisələrinin təşkili, saxlanması və inkişafı, mənzil tikintisi, yerli əhəmiyyətli su mənbələrindən istifadə, su təchizatının və kanalizasiya təsərrüfatının təşkili, saxlanması və inkişafı, yanacaq təchizinin və satışının təşkili, yerli əhəmiyyətli yolların tikilməsi və saxlanması, mərasim xidmətlərinin təşkili və qəbiristanların qorunması, yerli nəqliyyat və rabitə xidmətinin təşkili, ticarət, ictimai iaşə və məişət xidmətinin təşkilinə şərait yaradılması, mədəniyyət müəssisələrinin inkişafına yardım göstərilməsi, tarix və mədəniyyət abidələrinin saxlanması, informasiya xidmətinin təşkili, kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyəti üçün şərait yaradılması, kimsəsizlərə, xəstələrə, qocalara, maddi imkansızlara, valideyn himayəsindən məhrum olmuş, həmçinin istedadlı uşaqlara əlavə yardım, fiziki tərbiyə və idmanın inkişafına yardım göstərilməsi, əhalinin məşğulluğuna, adamların peşələri üzrə işlə təmin olunmasına, *gənclərin sosial hüquqi müdafiəsinə, (6) ailə kəndli təsərrüfatının inkişafına (13)* kömək göstərilməsi və yerli infrastrukturun digər sahələrini əhatə edə bilər.

3. Yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarını həyata keçirərkən bələdiyyələr bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən məsələlər üzrə dövlət orqanlarının müvafiq proqramlarının həyata keçirilməsinə müdaxilə edə bilməzlər.

Maddə 5. Yerli iqtisadi inkişaf proqramları

1. Yerli iqtisadi inkişaf proqramlarından məqsəd dövlətin həyata keçirdiyi iqtisadi inkişaf proqramlarında nəzərdə tutulmayan və ya onlara əlavə olaraq yerli əhəmiyyətli iqtisadi inkişaf məsələlərini həll etməkdir. Həmin proqramlar aqrar, sənaye, rabitə, nəqliyyat və digər sahələri əhatə edə bilər.

Yerli iqtisadi inkişaf proqramlarında bələdiyyə torpaqlarında və dövlətin bələdiyyələrə verdiyi əmlakdan səmərəli istifadə yolları göstərilir.

2. Yerli iqtisadi inkişaf proqramlarını həyata keçirərkən bələdiyyələr dövlət orqanlarının səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinə müdaxilə edə bilməzlər.

Maddə 6. Yerli ekoloji proqramlar

1. Yerli ekoloji proqramlardan məqsəd dövlətin həyata keçirdiyi ekoloji proqramlarda nəzərdə tutulmayan və ya onlara əlavə olaraq yerli əhəmiyyətli ekoloji təmizlik məsələlərinin həllinə yerli əhalinin hamılıqla cəlb edilməsidir. Həmin proqramlara yerli şəraitdə mövcud olan ekoloji tarazlığın qorunub saxlanması, bələdiyyə ərazisinin yaxşılaşdırılması və abadlaşdırılması, məişət tullantılarının *yığılması, nəql edilməsi, zərərsizləşdirilməsi, emalı və bu sahədə başqa məsələlərin həlli üçün tədbirlər görülməsi (11)*, suyun, havanın, torpağın hər cür çirklənmədən qorunması, qonşu bələdiyyələrlə birgə ekoloji tədbirlərin həyata keçirilməsi və yerli əhəmiyyətli digər tədbirlər daxil edilə bilər.

2. Bələdiyyələr dövlətin ekoloji proqramları ilə yerli ekoloji proqramların əlaqələndirilməsinə, müəyyən hallarda birgə tədbirlərin həyata keçirilməsinə yardım göstərirlər.

Maddə 7. Yerli özünüidarəyə dair qanunvericilik

Yerli özünüidarəyə dair qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından və qanunlarından, Azərbaycan Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aktlarından (Naxçıvan Muxtar Respublikasında isə həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasından və qanunlarından, Naxçıvan Muxtar Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aktlarından) ibarətdir.

Maddə 8. Bələdiyyənin nizamnaməsi

1. Bələdiyyənin nizamnaməsi bələdiyyənin iclasları və ya vətəndaşların yığıncaqları tərəfindən qəbul edilir.

2. Bələdiyyənin nizamnaməsində aşağıdakılar göstərilir:

1) qanunla müəyyən edilmiş bələdiyyə ərazisinin hüdudları və tərkibi;

2) bələdiyyə orqanlarının adları, strukturu, səlahiyyətləri və formalaşdırılması qaydası;

3) (11) səlahiyyət müddəti;

4) bələdiyyə aktlarının qəbul edilməsi və qüvvəyə minməsi qaydası;

5) bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin məsuliyyətinin əsasları və növləri;

6) bələdiyyə üzvlərinin (11) statusu və sosial təminatları, onların səlahiyyətlərinə xitam verilməsi əsasları və qaydası;

7) bələdiyyə orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hüquqları üçün təminatlar;

8) bələdiyyə qulluğu təşkilinin şərtləri və qaydası;

9) yerli özünüidarənin həyata keçirilməsinin iqtisadi və maliyyə əsasları, bələdiyyə mülkiyyətinə sahibliyin, ondan istifadənin və ona sərəncam verilməsinin ümumi qaydası;

10) Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq yerli özünüidarənin təşkilinə, bələdiyyələrin və bələdiyyə orqanlarının vəzifəli şəxslərinin səlahiyyətinə və fəaliyyət qaydasına dair digər müddəalar.

3. Bələdiyyənin nizamnaməsi Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alınmalıdır. Bələdiyyə nizamnamələrinin qeydiyyatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

4. Bələdiyyənin nizamnaməsini dövlət qeydiyyatına almaqdan imtina edilməsinə ancaq onun Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Azərbaycan Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aktlarına (Naxçıvan Muxtar Respublikasında isə həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aktlarına) zidd olması əsas verə bilər. Dövlət qeydiyyatına almaqdan imtina edilməsi barədə vətəndaşlar və bələdiyyələr məhkəmə qaydasında şikayət verə bilərlər.

5. Bələdiyyənin nizamnaməsi qeydiyyata alındığı gündən qüvvəyə minir.

Maddə 9. Bələdiyyələrə dövlət himayəsi

Azərbaycan Respublikasının dövlət hakimiyyəti orqanları bələdiyyələrin təşəkkülü və inkişafı üçün zəruri, hüquqi, təşkilati və maddi-maliyyə şəraiti yaradır və yerli özünüidarə hüququnu həyata keçirməkdə əhaliyə kömək göstərir.

Maddə 10. Bələdiyyələrin ittifaqları

1. Bələdiyyələr öz fəaliyyətini əlaqələndirmək, hüquq və mənafelərini daha səmərəli həyata keçirmək məqsədilə ittifaqlar yarada bilərlər. Həmin ittifaqlar qanunvericiliyə uyğun qaydada qeydiyyata alınmalıdır.

2. Bələdiyyə ittifaqlarına bələdiyyələrin səlahiyyətləri verilə bilməz.

Maddə 11. Bələdiyyələrin möhürü, ştamplı, bank hesabı

Bələdiyyələr hüquqi şəxsdir, onların öz möhürü, ştamplı və bankda hesabı olur.

II fəsil

Bələdiyyələrin ərazi əsasları

Maddə 12. Bələdiyyələrin əraziləri

1. Yerli özünüidarəni Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə təsdiq edilmiş ərazilərdə yaradılan bələdiyyələr həyata keçirirlər.

2. Müəyyən ərazidə əhalinin sayına görə vətəndaşlar yerli özünüidarəni həyata keçirmək hüququndan məhrum edilə bilməzlər.

Maddə 13. Bələdiyyə ərazilərinin müəyyənləşdirilməsi və dəyişdirilməsi

Bələdiyyə ərazilərinin müəyyənləşdirilməsi və dəyişdirilməsi, o cümlədən bələdiyyələr təşkil edilərkən, birləşdirilərkən, *ayrılarkən*, (1) yenidən təşkil edilərkən və ya ləğv olunarkən onların hüduqlarının müəyyənləşdirilməsi və dəyişdirilməsi, *onlarda yaranan sosial-iqtisadi vəziyyət* (1), tarixi və digər yerli xüsusiyyətləri, müvafiq ərazi əhalisinin rəyi nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə müəyyən edilir.

III fəsil

Bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və onların vəzifələri

Maddə 14. Bələdiyyələr və bələdiyyə orqanları

1. Bələdiyyələr Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, *Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə* (7), bu qanuna və özlərinin nizamnamələrinə əsasən təşkil edilən, bələdiyyə üzvlərindən ibarət olan seçkili yerli özünüidarə orqanlarıdır.

2. Bələdiyyələrin say tərkibi *Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi* (7) ilə müəyyənləşdirilir.

3. Bələdiyyələrin nizamnamələrinə uyğun olaraq bələdiyyə orqanları yaradılır və onlara yerli özünüidarə məsələlərini həll etmək üçün səlahiyyətlər verilir.

4. Bələdiyyələr və onların orqanları dövlət hakimiyyəti orqanları sistemində daxil deyildir. Dövlət orqanları və dövlətin vəzifəli şəxsləri tərəfindən yerli özünüidarənin həyata keçirilməsinə yol verilmir.

5. Bələdiyyələrin və onların orqanlarının strukturu bu qanuna və bələdiyyələrin nizamnamələrinə uyğun müəyyənləşdirilir.

Maddə 15. Bələdiyyə üzvü

1. **Bələdiyyə üzvü** - bələdiyyə seçkilərində seçilmiş, mandatı ərazi seçki komissiyası tərəfindən təsdiq edilmiş şəxsdir.

Bələdiyyənin iclaslarında bələdiyyə üzvünün müzakirə olunan məsələlər barəsində çıxış etmək, təkliflər və düzəlişlər vermək, qeydlər etmək, çıxış edənlərə və ya təyin edilməsinə razılıq verilən vəzifələrə göstərilmiş namizədlərə sual vermək, arayış vermək, səsvermədə iştirak etmək hüququ vardır.

2. Əməkhaqqını bələdiyyədən alan bələdiyyə üzvünün əsas iş yeri bələdiyyə hesab olunur. Əməkhaqqı bələdiyyə tərəfindən ödənilməyən bələdiyyə üzvü öz səlahiyyətini həyata keçirərkən istehsal və ya xidmət fəaliyyətini dayandırmır. Bələdiyyə üzvü bələdiyyənin və tərkibinə seçildiyi daimi komissiyanın iclasları zamanı daimi iş yerində orta əməkhaqqı saxlanılmaqla öz istehsal və ya xidmət vəzifəsini yerinə yetirməkdən azad edilir. *Bələdiyyə üzvü bələdiyyə qulluqçusu kimi fəaliyyət göstərə bilməz. Bələdiyyə qulluqçusu bələdiyyə üzvü seçildikdə, 3 gün müddətində öz ərizəsinə əsasən bələdiyyə qulluğundan azad edilir. (12)*

3. Bələdiyyə üzvü bələdiyyənin, bələdiyyənin iclasları arasındakı dövrdə işə bələdiyyə sədrinin qabaqcadan razılığı olmadan əmək müqaviləsi ilə işlədiyi yerdə müdiriyyətin təşəbbüsü ilə işdən çıxarıla bilməz, yaxud intizam tənbehi qaydasında azmaşlı işə keçirilə bilməz.

4. Bələdiyyə üzvü 6 ayda bir dəfədən az olmayaraq seçicilərinə hesabat verir.

5. Bələdiyyə üzvü daimi yaşamaq üçün bələdiyyənin hüduqlarından kənara köçdükdə və ya başqa səbəblərdən öz bələdiyyə ərazisində bələdiyyə üzvlüyü vəzifələrini yerinə yetirə bilmədikdə bələdiyyə üzvlüyü səlahiyyətlərini öhdəsindən götürməsi haqqında bələdiyyəyə ərizə verir.

Bələdiyyənin növbəti yığıncağı bələdiyyə ərazisinə baxıb müvafiq qərar qəbul edir və bu qərarı həmin dairənin seçicilərinin nəzərinə çatdırır.

6. Bələdiyyə üzvü səlahiyyət müddəti ərzində hər hansı səbəbdən bələdiyyə tərkibindən çıxdıqda müvafiq bələdiyyə ərazisində *Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə (7)* uyğun olaraq seçkilər keçirilir.

Maddə 16. Bələdiyyənin iclası

1. Bələdiyyənin iclasları ayda bir dəfədən az olmayaraq bələdiyyənin sədri tərəfindən çağırılır.

Bələdiyyənin iclası bələdiyyə üzvlərinin yarısından çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətlidir.

2. Bələdiyyənin iclasları bələdiyyə ərazisində yaşayan əhəlinin azı on faizinin, yaxud bələdiyyə üzvlərinin üçdə bir hissəsinin təşəbbüsü ilə çağırılır.

3. Bələdiyyənin iclaslarında bələdiyyə üzvlərinin və digər iştirakçıların məsuliyyəti bələdiyyənin nizamnaməsi ilə tənzimlənir.

4. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 145-ci maddəsinin II hissəsinə uyğun olaraq, bələdiyyə iclaslarında baxılan məsələlərə dair bələdiyyə üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qərarlar qəbul edilir.

5. Bələdiyyənin bütün iclasları protokollaşdırılır.

Maddə 17. Bələdiyyənin daimi və başqa komissiyaları

1. Bələdiyyə öz səlahiyyətinə aid məsələlərin qabaqcadan nəzərdən keçirilməsi və hazırlanması üçün, habelə bələdiyyənin qərarlarının həyata keçirilməsinə yardım göstərilməsi, bələdiyyənin tabeliyində olan müəssisə, idarə və təşkilatların fəaliyyətinə nəzarət üçün daimi və başqa komissiyalar yarada bilər.

2. Daimi və başqa komissiyalar səlahiyyətləri daxilində fəaliyyətlərinin təşkil məqsədilə öz işinə ekspertlər cəlb edə bilər.

3. Daimi və başqa komissiyalar yaradılarkən yerli əhəmiyyətli məsələlər nəzərə alınır və onlar "Bələdiyyənin daimi və başqa komissiyaları haqqında" əsasnamə, bələdiyyənin nizamnaməsi əsasında fəaliyyət göstərilir.

4. Bələdiyyənin daimi və başqa komissiyalarının əsas vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

1) yerli əhəmiyyətli sosial müdafiə və sosial inkişaf, ekologiya, iqtisadi inkişaf, yerli xidmət üzrə proqramlar hazırlayıb, bələdiyyənin iclasına və ya yerli əhəlinin müzakirəsinə çıxarmaq;

2) yerli əhəmiyyətli məsələləri müzakirə etmək, bələdiyyə iclaslarında müzakirə üçün proqramlar, arayışlar, qərar layihələri və başqa materiallar hazırlamaq;

3) bələdiyyə və onun icra aparatı üçün təkliflər hazırlamaq;

4) seçicilərin tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinin təşkilinə və yoxlanılmasına kömək etmək.

5. Daimi və başqa komissiyalar onları seçmiş bələdiyyə qarşısında məsuliyyət daşıyır və ona hesabat verir.

Maddə 18. Bələdiyyənin icra orqanı

Bələdiyyənin icra orqanı onun icra aparatıdır. İcra aparatı bələdiyyənin sədrindən və onun bu qanunla və bələdiyyənin nizamnaməsi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada formalaşdırdığı struktur bölmələrindən və bələdiyyənin nizamnaməsinə müvafiq surətdə yaradılan digər icra strukturlarından ibarətdir.

Bələdiyyənin icra aparatının fəaliyyətinə bələdiyyənin sədri rəhbərlik edir.

Yerli əhəliyə xidmət, iqtisadi və sosial inkişaf proqramlarını həyata keçirmək üçün yaradılan icra strukturlarının rəhbərlərini bələdiyyə iclasının (11) qərarına əsasən bələdiyyənin sədri təyin edir.

Maddə 19. Bələdiyyənin sədri və sədr müavini

1. Bələdiyyənin sədri yeni seçilmiş bələdiyyənin birinci iclasında bələdiyyə üzvləri sırasından açıq və ya gizli səsvermə yolu ilə seçilir. Bələdiyyənin sədri bələdiyyə üzvlərinin yarısından çoxunun səsini topladıqda seçilmiş hesab olunur.

2. Ehtiyac olduqda bələdiyyə bələdiyyə sədrinin müavinlərini seçir. Bələdiyyə sədrinin müavinləri bələdiyyə üzvləri sırasından açıq və ya gizli səsvermə yolu ilə seçilir. Bələdiyyə sədrinin müavinləri bələdiyyə üzvlərinin yarısından çoxunun səsini topladıqda seçilmiş hesab olunur.

3. *Bələdiyyənin sədri və onun müavinləri aşağıdakı hallarda bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərində göstərilən qaydada vaxtından əvvəl vəzifədən azad edilə bilərlər: (11)*

1) öz arzusu ilə vəzifədən çıxmaq barədə yazılı müraciət etdikdə;

2) bələdiyyə iclasının səlahiyyətlərinə aid olan məsələlər barədə təkbəşinə sərəncam verdikdə;

3) bələdiyyə qərarlarının icrasını təmin etmədikdə (qanunvericiliyə zidd olan və həlli imkan səlahiyyətlərindən kənar qərarlar istisna olmaqla);

4) əmək qabiliyyətinin fasiləsiz olaraq 6 aydan çox müddətdə tam itirməsi ilə əlaqədar vəzifəsini yerinə yetirə bilmədikdə;

5) qanunvericiliklə üzərinə qoyulmuş vəzifələri 3 ay müddətində yerinə yetirmədikdə;

6) qanunvericilikdə və bələdiyyənin nizamnaməsində nəzərdə tutulmuş digər hallarda. (11)

4. Bələdiyyənin sədri əmr və sərəncamlar verir, bələdiyyənin qərarlarını imzalayır.

5. Bələdiyyə sədrinin müavini bələdiyyə sədrinin ona aid etdiyi məsələləri həll edir, bələdiyyə sədri olmadıqda onun səlahiyyətlərini həyata keçirir.

Maddə 20. Bələdiyyə üzvlərinin statusu (11)

1. Bələdiyyə üzvlərinin (11) öz səlahiyyətlərini maneəsiz və səmərəli həyata keçirməsinə, hüquqlarının, şərəf və ləyaqətinin müdafiəsinə dövlət təminat verir.

2. Bələdiyyə üzvünün səlahiyyət müddəti beş ildir.

3. Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətləri yalnız bələdiyyənin səlahiyyət müddətində qüvvədədir. *Çıxarılıb (11).*

4. Bələdiyyə üzvləri (11) bələdiyyənin nizamnaməsinə uyğun olaraq öz səlahiyyətlərini daimi əsasda icra edə bilərlər.

5. Öz səlahiyyətlərini daimi əsasda icra edən bələdiyyə üzvlərinin (11) bu vəzifələrdə çalışmaqla bağlı sosial təminatları Azərbaycan Respublikasının Qanunları və bələdiyyənin nizamnaməsi ilə müəyyənləşdirilir.

Maddə 21. Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin itirilməsi əsasları

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətləri aşağıdakı hallarda itirilmiş hesab edilir:

1) barəsində məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş ittiham hökmü və ya tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair qərarı olduqda;

2) fəaliyyət qabiliyyətsizliyi və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmə tərəfindən müəyyən edildikdə;

3) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından çıxdıqda, başqa dövlətin vətəndaşlığını qəbul etdikdə və ya digər dövlət qarşısında öhdəlik götürdükdə;

4) vəfat etdikdə;

5) məhkəmə tərəfindən ölmüş elan edildikdə və ya itkin düşmüş hesab edildikdə.

Maddə 22. Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinə xitam verilməsi əsasları

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinə onların səlahiyyət müddəti qurtardıqda xitam verilir.

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinə aşağıdakı əsaslara görə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər:

1) bələdiyyə seçkiləri zamanı səslərin düzgün hesablanmadığı aşkar edildikdə;

2) öz arzusu ilə bələdiyyə üzvlüyündən çıxmaq barədə yazılı ərizə verdikdə;

3) bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün qanunla müəyyən edilmiş tələblərə uyğun gəlmədiyi aşkar edildikdə;

4) qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında məsul vəzifə tutduqda və ya bələdiyyə qulluqçusu kimi vəzifə tutduqda (12);

5) dörd aydan artıq müddətdə xəstəliyi ilə əlaqədar vəzifəsini yerinə yetirməsinin qeyri-mümkünlüyü barədə məhkəmə tərəfindən təşkil edilmiş xüsusi həkim komissiyasının rəyi olduqda;

6) bələdiyyənin nizamnaməsində göstərilən müddətdə bələdiyyə iclaslarını üzrsüz səbəbdən buraxdıqda.

Maddə 23. Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin itirilməsi və səlahiyyətlərinə xitam verilməsi qaydası

Bu qanunun 21-ci və 22-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əsaslar olduqda bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin itirilməsi və səlahiyyətlərinə xitam verilməsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 144-cü və 145-ci maddələrinə müvafiq surətdə bələdiyyə iclasının sadə səs çoxluğu ilə qəbul etdiyi qərar əsasında həll edilir.

Bu qanunun 21-ci maddəsinin 1-ci, 2-ci, 3-cü, 5-ci bəndlərində və 22-ci maddəsinin 1-ci, 3-cü, 5-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş əsaslar olduqda bələdiyyənin qərarı məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarından sonra qəbul edilir.

Maddə 24. Bələdiyyələrin digər orqanları və vəzifəli şəxsləri

Bələdiyyənin nizamnaməsində digər orqanların yaradılması və müvafiq vəzifəli şəxslərin təyin olunması nəzərdə tutula bilər.

Maddə 25. Bələdiyyə qulluğu

1. Bələdiyyə orqanlarında vəzifə tutan şəxslər bələdiyyə qulluqçularıdır.

2. Bələdiyyə qulluğunun hüquqi tənzimlənməsi, o cümlədən bələdiyyə qulluqçusunun statusu, bələdiyyə qulluğunun həyata keçirilməsi şərtləri və qaydası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, qanunları və bələdiyyənin nizamnaməsi ilə müəyyən edilir.

3. Bələdiyyə orqanlarında qulluq müddəti dövlət qulluğu haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq güzəştlər və təminatlar verilməsi üçün hesablanan staja daxil edilir.

IV fəsil

Vətəndaşların öz iradəsini birbaşa ifadə etməsi və yerli özünüidarənin həyata keçirilməsinin digər formaları

Maddə 26. Yerli rəy sorğusu

1. Yerli əhəmiyyətli məsələlərə dair yerli rəy sorğusu təyin edilə bilər.

2. Yerli rəy sorğusunun keçirilməsi haqqında qərarı bələdiyyə nizamnaməsinə uyğun olaraq öz təşəbbüsü ilə və ya əhalinin tələbi əsasında qəbul edir.

3. Bələdiyyə ərazisində yaşayan və seçki hüququ olan bütün vətəndaşların yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ vardır. Yerli rəy sorğusunda vətəndaşlar bilavasitə və könüllülük əsasında iştirak edirlər.

4. Yerli rəy sorğusunda səsvermə gizli keçirilir, vətəndaşların öz iradəsini ifadə etməsi üzərində nəzarətə yol verilmir. (2)

5. Yerli rəy sorğusunun təyin edilməsi və keçirilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq tənzimlənir.

Maddə 27. Bələdiyyələrə seçkilər

1. Bələdiyyələrə seçkilər vətəndaşların qanunla müəyyənləşdirilmiş seçki hüquqları təmin edilməklə, ümumi, bərabər, birbaşa seçki hüququ əsasında sərbəst, şəxsi, gizli səsvermə yolu ilə həyata keçirilir.

2. Bələdiyyələrə seçkilər *Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə (7)* uyğun keçirilir.

3. Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanları bələdiyyələrə seçkilərin demokratik əsasda keçirilməsinə təminat verirlər.

Maddə 28. Vətəndaşların yığıncaqları

1. Əhalisi 500 nəfərdən az olan bələdiyyələrdə yerli əhəmiyyətli məsələlərə münasibət bildirmək, təkliflər irəli sürmək, kollektiv rəy söyləmək, qərarlar qəbul etmək məqsədi ilə həmin bələdiyyə ərazilərində vətəndaşlar öz yığıncaqlarını keçirə bilərlər.

2. Vətəndaşların yığıncaqlarında həmin bələdiyyə ərazilərində yaşayan 18 yaşı tamam olmuş vətəndaşların iştirak etmək hüququ vardır.

3. Vətəndaşların yığıncaqlarında bələdiyyənin nizamnaməsi və başqa qərarlar qəbul edilir, dəyişdirilir və ləğv olunur.

4. Vətəndaşların yığıncaqları bələdiyyənin ərazisində yaşayan və səsvermə hüququ olan vətəndaşların azı 25 faizi iştirak etdikdə səlahiyyətlidir.

Maddə 29. Əhalinin bələdiyyə aktları yaratmaq təşəbbüsü

Bələdiyyənin nizamnaməsinə uyğun olaraq, əhalinin yerli əhəmiyyətli məsələlərə dair bələdiyyə aktları yaratmaq təşəbbüsü göstərmək hüququ vardır. Yerli əhəmiyyətli məsələlər barəsində əhalinin bələdiyyələrə verdiyi bələdiyyə aktlarının layihələri hökmən əhalinin nümayəndələrinin iştirakı ilə açıq iclaslarda müzakirə olunmalı, nəticələri rəsmən elan edilməlidir.

Maddə 30. Vətəndaşların bələdiyyələrə, bələdiyyə orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə müraciəti

1. Vətəndaşların bələdiyyələrə, bələdiyyə orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə fərdi və kollektiv surətdə müraciət etmək hüququ vardır.

2. Bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və onların vəzifəli şəxsləri vətəndaşların müraciətlərinə mahiyyəti üzrə bir ay ərzində cavab verməlidirlər.

Bələdiyyələr torpaq sahəsi əldə etmək istəyən hüquqi və fiziki şəxslərin arizələrinə 10 gün müddətində baxırlar. (4)

3. Vətəndaşların bələdiyyələrə, bələdiyyə orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə, müraciətlərinə cavab verilməsi müddətlərinin və qaydasının pozulması bu qanuna, Azərbaycan Respublikasının digər qanunlarına əsasən müvafiq məsuliyyətə səbəb olur.

Maddə 31. Yerli özünüidarənin həyata keçirilməsində əhalinin iştirakının digər formaları

Yerli özünüidarənin həyata keçirilməsində vətəndaşlar bu qanunla nəzərdə tutulmuş formalarla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, bu qanuna, başqa qanunlara və bələdiyyənin nizamnaməsinə zidd olmayan digər formalarda da (məhəllə komitələri, assosiasiyalar xeyriyyə təşkilatları və s.) iştirak edə bilərlər.

V fəsil

Yerli özünüidarənin iqtisadi əsasları

Maddə 32. Yerli özünüidarənin iqtisadi əsasları

1. Yerli özünüidarənin iqtisadi əsaslarını bələdiyyə mülkiyyəti, yerli maliyyə, dövlət mülkiyyətində olan və bələdiyyələrin istifadəsinə verilmiş bələdiyyə əhalisinin tələbatının ödənilməsinə xidmət edən əmlak təşkil edir.

2. Bələdiyyə öz əmlakına dair mülkiyyətçi hüququna malikdir, yəni sərbəst olaraq əmlakına sahiblik edir, ondan istifadə edir və ona sərəncam verir.

Maddə 33. Bələdiyyə mülkiyyəti

1. Bələdiyyə mülkiyyətinin tərkibinə yerli vergilər və ödənişlər hesabına formalaşan yerli büdcənin vəsaiti, bələdiyyənin büdcədən kənar fondları, bələdiyyə əmlakı, habelə bələdiyyə torpaqları, bələdiyyə müəssisələri və təşkilatları, bələdiyyə mənzil fondları və qeyri-yaşayış binaları, dövlət və xüsusi mülkiyyətdə olmayan yollar, bələdiyyə, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və idman müəssisələri, digər daşınar və daşınmaz əmlak daxildir.

2. Bələdiyyələr bələdiyyə mülkiyyətini idarə edirlər. Bələdiyyə mülkiyyətinin tərkibinə daxil olan əmlak barəsində mülkiyyət hüququnu bələdiyyələr, Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə nəzərdə tutulmuş hallarda isə bilavasitə əhali həyata keçirir.

3. Qanuna uyğun olaraq bələdiyyələr bələdiyyə mülkiyyəti obyektlərini fiziki və hüquqi şəxslərin müvəqqəti və ya daimi istifadəsinə, icarəsinə verə bilər, qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada özgəninkiləşdirə bilər, habelə bələdiyyə mülkiyyətində olan əmlak barəsində başqa əqdlər bağlaya bilər, özəlləşdirilən və ya istifadəyə verilən obyektlərdən istifadə şərtlərini müqavilə və sazişlərlə müəyyənləşdirə bilərlər.

4. Qanuna uyğun olaraq bələdiyyələr yerli əhalinin mənafeyi naminə, bələdiyyənin hüduqları daxilində olan torpaqlardan istifadə şərtlərini müəyyənləşdirə bilərlər.

5. Bələdiyyə mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi qaydasını və şərtlərini əhali bilavasitə və ya bələdiyyə müstəqil surətdə müəyyənləşdirir. Bələdiyyə mülkiyyəti obyektlərinin özəlləşdirilməsindən daxil olan vəsaitlər bütünlüklə yerli büdcəyə daxil olur.

6. Bələdiyyə mülkiyyətindən yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında və bu qanunda nəzərdə tutulmuş bələdiyyə vəzifələri üçün istifadə oluna bilər.

7. Dövlət bələdiyyə mülkiyyətini müdafiə edir, subsidiyalar, kreditlər, qrantlar vermək yolu ilə onun artmasına imkan yaradır.

Maddə 34. Bələdiyyələrin hüquqi şəxs yaratmaq hüququ

Qanuna uyğun olaraq bələdiyyələr təsərrüfat fəaliyyəti ilə və qanunvericiliklə qadağan edilməmiş başqa fəaliyyətlə məşğul olmaq üçün müstəqil hüquqi şəxslər yarada bilər, onların yenidən təşkili və ləğvi məsələlərini həll edə bilərlər.

Maddə 35. Bələdiyyələrin yaratdıqları hüquqi şəxslərlə münasibətləri

1. Bələdiyyələr yaratdıqları hüquqi şəxslərin fəaliyyət məqsədlərini, şərtlərini və qaydasını müəyyənləşdirir, onların məhsulunun (xidmətlərinin) qiymətlərini və tariflərini tənzimləyir, nizamnamələrini təsdiq edir, rəhbərlərini təyin və azad edir, fəaliyyətinə dair hesabatlarını dinləyirlər.

2. Bələdiyyələrin yaratdıqları hüquqi şəxslərin rəhbərləri ilə münasibətləri mülki və əmək qanunvericiliyinə uyğun olaraq qurulur.

Maddə 36. Bələdiyyələrin digər hüquqi və fiziki şəxslərlə münasibətləri

1. Bələdiyyələrin digər hüquqi və fiziki şəxslərlə münasibətləri müqavilələr əsasında qurulur.

2. Qanuna uyğun olaraq bələdiyyə orqanları bələdiyyə ərazisinin kompleks sosial-iqtisadi inkişafında hüquqi və fiziki şəxslərin iştirakını əlaqələndirə bilərlər.

3. Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, bələdiyyələr hüquqi və fiziki şəxslərin təsərrüfat fəaliyyəti üçün məhdudiyətlər müəyyənləşdirə bilməzlər.

Maddə 37. Bələdiyyə sifarişi

Bələdiyyələr öz maddi və maliyyə vəsaitlərindən istifadə edilməklə bələdiyyə ərazisinin abadlaşdırılması, əhaliyə kommunal xidmətlər göstərilməsi, sosial infrastruktur obyektlərinin tikintisi və təmiri, müvafiq ərazi əhalisinin məişət və sosial-mədəni tələbatının ödənilməsi üçün zəruri məhsulların istehsalı, xidmətlərin göstərilməsi və digər işlərin görülməsi üçün sifarişçi kimi çıxış edə bilərlər.

Maddə 38. Bələdiyyələrin xarici iqtisadi fəaliyyəti

Bələdiyyələr yerli əhalinin mənafeyi üçün qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada xarici iqtisadi fəaliyyətlə məşğul ola bilər.

Maddə 39. Yerli büdcələr

1. Yerli büdcələr bələdiyyə büdcələrindən ibarətdir.

2. Yerli büdcələrin *tərtibini, təsdiqini və icrasını*, (8) onların icrasına nəzarəti bələdiyyələr müstəqil həyata keçirirlər.

Maddə 40. Yerli büdcənin mədaxili və məxarici

1. Yerli vergilər və ödənişlər, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin II hissəsində və 144-cü maddəsinin II hissəsində nəzərdə tutulmuş əsaslarla qanunvericilik və icra hakimiyyətləri tərəfindən bələdiyyəyə verilmiş əlavə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün bələdiyyə üzrə ayrılmış müvafiq zəruri maliyyə vəsaiti, bələdiyyə əmlakının özəlləşdirilməsindən, bələdiyyə əmlakının icarəyə verilməsindən, yerli lotereyalardan, *bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlarda, binalarda və digər obyektlərdə yerləşdirilən küçə reklamlarını görə daxil olan ödənişlər*, (3) bələdiyyə, müəssisə, idarə və təşkilatlarının mənfəətindən tutulan vergi, dotasiyalar, subvensiyalar, transfert ödənişləri, qanuna və bələdiyyələrin qərarlarına müvafiq surətdə digər mədaxil, habelə bələdiyyələrin fəaliyyəti nəticəsində yaranan başqa vəsait yerli büdcələrin mədaxilini təşkil edir.

2. Bələdiyyələr yerli büdcələrin vəsaiti barəsində müstəqil sərəncam verirlər.

3. Yerli büdcələrin mədaxil və məxaric hissələrində yerli əhəmiyyətli məsələlərin həllinin və bələdiyyələrə *qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları* (8) tərəfindən verilən səlahiyyətlərin həyata keçirilməsinin maliyyələşdirilməsi ayrılıqda nəzərdə tutulur.

Maddə 41. Yerli büdcələrin təmin edilməsi

1. Qanuna uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanları bələdiyyələrə verilmiş səlahiyyətlərin normal yerinə yetirilməsi kifayət edən yerli büdcələrin zəruri xərclərinin ödənilməsi üçün gəlir mənbələrini təsbit etmək yolu ilə bələdiyyələrin büdcələrini formalaşdırırlar.

2. Yerli büdcələrin mədaxil hissəsi Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi qəbul edilərkən müvafiq bələdiyyələr üzrə hər il nəzərdə tutulur. *Yerli büdcələrin xərclərinin öz gəlirləri ilə təmin olunmayan hissəsi (yerli büdcənin kəsiri) dövlət büdcəsindən alınan dotasiya ilə örtülə bilər.* (8)

3. Bələdiyyələr onların məşğuliyyət dairəsinə aid edilmiş sahələrdə əhalinin əsas yaşayış tələbatının ödənilməsinə dövlət sosial standartlarından aşağı səviyyədə təmin edə bilməzlər. Bu standartların yerinə yetirilməsində dövlət müvafiq ayırmaları yerli büdcələrin mədaxilinə təsbit etmək yolu ilə bələdiyyələrə kömək göstərə bilər.

4. Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların maliyyə və təsərrüfat fəaliyyəti göstəricilərinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanları

tərəfindən qeydiyyatata alınması qaydaları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

Maddə 42. Ayrı-ayrı dövlət səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinin maliyyələşdirilməsi və bələdiyyə orqanlarının əlavə xərclərinin kompensasiyası

1. *Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları bələdiyyələrə əlavə səlahiyyətlər həvalə etdikdə onları bu səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün zəruri maliyyə vəsaiti ilə təmin edirlər. (8)*

2. Azərbaycan Respublikası icra hakimiyyəti orqanlarının (8) qəbul etdikləri qərarlar nəticəsində bələdiyyənin məxarici artıb mədaxili azalarsa, qərar qəbul etmiş orqanlar kompensasiya ödəyirlər. Kompensasiyanın məbləği müvafiq qərarın qəbul olunması ilə bir vaxtda müəyyənləşdirilir. Bələdiyyələrin əlavə xərclərinə səbəb olan dövlət orqanlarının qərarlarını bələdiyyələr onlara kompensasiya kimi verilmiş vəsait həddində həyata keçirirlər.

Maddə 43. Yerli vergilər və ödənişlər

1. Yerli vergiləri, ödənişləri, habelə onların ödənilməsi üzrə güzəştləri bələdiyyələr Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə və qanunlarına uyğun müəyyənləşdirirlər.

2. *Bələdiyyələr qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məqsədli layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün yerli rəy sorğusunun nəticəsinə əsasən hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən ödənilən könüllü birdəfəlik ödənişlər tətbiq edilə bilər. (5)*

3. Yerli vergilər və ödənişlər ilə bağlı qərarlar bələdiyyə üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Maddə 44. Bələdiyyələrin təbii ehtiyatlardan istifadə üçün ödənişlər almaq hüququ

Çıxarılıb (5).

Maddə 45. Bələdiyyələrin büdcədənkənar fondları

Bələdiyyələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada və şərtlərlə məqsədli büdcədənkənar fondlar yarada bilərlər.

Maddə 46. Bələdiyyələrin kredit münasibətlərində iştirakı

Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq bələdiyyələr bələdiyyə lotereyaları buraxa, kreditlər ala bilərlər. (10)

VI fəsil

Yerli özünüidarənin hüquqi təminatları

Maddə 47. Yerli özünüidarənin hüquqlarını məhdudlaşdırmağın qadağan olunması

Yerli özünüidarənin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyənləşdirilmiş hüquqlarının məhdudlaşdırılması qadağandır.

Konstitusiyaya quruluşunun qorunması, ölkənin müdafiəsinin və dövlətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə vətəndaşların yerli özünüidarəni həyata keçirmək hüquqları yalnız qanuna əsasən və qanunla müəyyənləşdirilmiş müddətə məhdudlaşdırıla bilər.

Maddə 48. Bələdiyyə qərarlarının məcburiliyi

1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 145-ci maddəsinə uyğun olaraq, bələdiyyənin qərarları bələdiyyə üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir. *Bələdiyyələr qərar qəbul etdiyi andan 15 gündən gec olmayaraq onun surətini bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana göndərməlidirlər. (9)*

2. Bələdiyyənin qəbul etdiyi qərarlar bələdiyyənin ərazisində yerləşən hüquqi və fiziki şəxslərin hüquq və səlahiyyətlərinin pozulmasına yönəldilə bilməz.

3. Bələdiyyənin öz səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi qərarlar təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, bələdiyyənin ərazisində yerləşən bütün hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən hökmən icra edilməlidir.

4. Bələdiyyə qərarları onları qəbul etmiş orqanlar tərəfindən ləğv oluna və ya məhkəmənin qərarı ilə etibarsız sayıla bilər.

5. Bələdiyyə qərarlarının icra edilməməsi qanuna müvafiq surətdə məsuliyyətə səbəb olur.

Maddə 49. Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin müraciətlərinə baxılması

Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin müraciətlərinə dövlət orqanları, siyasi partiyalar, ictimai birliklər, həmkarlar ittifaqı təşkilatları, digər şəxslər və onların vəzifəli şəxsləri bir ay müddətində baxmalıdırlar.

Maddə 50. Yerli özünüidarənin məhkəmə müdafiəsi

Bələdiyyənin ərazisində yaşayan vətəndaşlar, bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və bələdiyyə orqanlarının vəzifəli şəxsləri dövlət hakimiyyəti orqanlarının və dövlətin vəzifəli şəxslərinin, bələdiyyələri və bələdiyyə orqanlarının və bələdiyyə orqanlarının vəzifəli şəxslərinin, bələdiyyənin yaratdığı hüquqi şəxslərin, habelə ictimai birliklərin yerli özünüidarənin hüquqlarını pozan aktlarının etibarsız sayılması barədə məhkəməyə iddia verə bilərlər.

VII fəsil

Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin məsuliyyəti, onların fəaliyyətinə nəzarət

Maddə 51. Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin məsuliyyəti

Bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və onların vəzifəli şəxsləri hüquqa zidd hərəkətlərə və hərəkətsizliyə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 52. Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin fəaliyyətinə inzibati nəzarət

Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı bələdiyyə: bələdiyyə orqanları və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına riayət edilməsinə inzibati nəzarəti həyata keçirir. *Bələdiyyələrin müvafiq komissiyaları və seçicilər bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarətin həyata keçirilməsinə cəlb edilə bilərlər. (9)*

Maddə 52-1. Bələdiyyələrin informasiyanı açıqlamaq vəzifəsi (14)

Bələdiyyələr Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci maddəsi ilə təsbit olunmuş məlumat əldə etmək hüququnun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər həyata keçirilməsini "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq təmin edirlər. (14)

Maddə 53. Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin qərar və hərəkətlərindən məhkəməyə şikayət verilməsi

Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin qərar və hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) məhkəməyə qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada şikayət verilə bilər.

VIII fəsil

Yekun və keçid müddəaları

Maddə 54. Bələdiyyə mülkiyyətinin formalaşması

1. Dövlət yerli əhəmiyyətli məsələlərin həlli üçün zəruri olan torpaq payı və dövlət mülkiyyəti obyektlərini bələdiyyələrin mülkiyyətinə verir.

2. Dövlət mülkiyyəti obyektlərinin bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsi ilə bağlı yaranan mübahisələr məhkəmə qaydasında həll edilir.

3. Bələdiyyə ərazisində bələdiyyə mülkiyyətinin olmaması bələdiyyə yaratmaqdan imtina edilməsinə əsas vermir.

Maddə 55. Vətəndaşların ilk yığıncağının çağırılması

Vətəndaşların ilk yığıncağını təşəbbüs qrupu çağırır.

Təşəbbüs qrupunun yaradılması, vətəndaşların yığıncaqlarının çağırılması, keçirilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının müvafiq təlimatı ilə tənzimlənir.

Maddə 56. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

Dərzi: 28 iyul 1999-cu il

“Bələdiyyələrin statusu haqqında”

Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(27 iyul 1999-cu il, № 162)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 24 avqust 2002, q.m.t. 27.08.2002

“Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin;

- dövlət mülkiyyətinin və bələdiyyə mülkiyyətinin bölünməsinə dair təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- bələdiyyə vergilərinə dair təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- “Bələdiyyə sifarişlərinin verilməsi” qaydalarının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- “Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların maliyyə və təsərrüfat fəaliyyəti göstəricilərinin qeydiyyatına alınması” qaydalarının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- bələdiyyələrə təbii ehtiyatlardan istifadə üçün ödənişlərə dair təklifləri hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- bələdiyyə qərarlarının icra edilməsinə görə məsuliyyəti müəyyən edən qanun layihəsi hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- öz səlahiyyətləri daxilində "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə tövsiyə edilsin ki, bələdiyyələrin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı olan bələdiyyə mülkiyyətinin özgeninkiləşdirilməsi, bələdiyyə qulluğu, yerli rəy sorğusu, yerli özünüidarənin həyata keçirilməsinin formaları, vətəndaşların bələdiyyələrə, bələdiyyə orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə müraciətləri, bələdiyyə (yerli) büdcələri haqqında və digər Azərbaycan Respublikası qanunlarının layihələrini qısa müddətə hazırlayıb qəbul etsin.

3. Müəyyən edilsin ki:

- "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 7-ci maddəsində, 8-ci maddəsinin 4-cü bəndində "Azərbaycan Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aktları" müəyyən edildikdə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları nəzərdə tutulur;

- "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 7-ci maddəsində, 8-ci maddəsinin 4-cü bəndində "Naxçıvan Muxtar Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aktları" müəyyən edildikdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları nəzərdə tutulur;

- "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və 8-ci maddəsinin 3-cü bəndində" və 52-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi və Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi həyata keçirirlər; (1)

- "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 41-ci maddəsinin 4-cü bəndində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi həyata keçirir.

3. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına tövsiyə edilsin ki, "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 55-ci maddəsinin ikinci abzasında nəzərdə tutulmuş təşəbbüs qruplarının yaradılması, vətəndaşların yığıncaqlarının çağırılması, keçirilməsi qaydaları barədə təlimatı iki ay müddətində hazırlayıb təsdiq etsin.

Dərçi: 28 iyul 1999-cu il

Bələdiyyənin Nümunəvi Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(15 oktyabr 1999-cu il, № 709-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. "Bələdiyyənin Nümunəvi Nizamnaməsi" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərçi: 25 yanvar 2000-ci il

Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 15 oktyabr tarixli, № 709-IQ sayılı qanunu ilə təsdiq edilmişdir

Bələdiyyənin Nümunəvi Nizamnaməsi

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 23 noyabr 2001, q.m.t. 29.12.01
2. 03 dekabr 2002, q.m.t. 16.01.2003
3. 30 dekabr 2003, q.m.t. 01.02.2004
4. 30 dekabr 2004, q.m.t. 10.02.2005
5. 23 dekabr 2005, q.m.t. 16.02.2006
6. 21 aprel 2006, q.m.t. 25.06.2006

I. Bələdiyyənin adı

Bələdiyyə onun yerləşdiyi ərazinin adı ilə adlandırılır.

II. Bələdiyyə orqanının ünvanı

Bələdiyyə orqanının ünvanı onun yerləşdiyi şəhər, şəhərdə rayon, qəsəbə, kənd, küçə və müvafiq binanın nömrəsidir.

III. Bələdiyyənin hüduqları

Bələdiyyənin hüduqları onun yerləşdiyi ərazinin sərhədləri ilə müəyyənləşdirilir.

IV. Bələdiyyənin fəaliyyətinin təşkili

Bələdiyyənin iclası

1. Bələdiyyənin iclası bələdiyyə üzvlərinin ümumi yığıncağıdır.
2. Bələdiyyə iclaslarında aşağıdakı məsələlər həll edilir:
 - bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin tanınması, qanunla müəyyən edilmiş hallarda onların səlahiyyətlərinin itirilməsi və səlahiyyətlərinə xitam verilməsi;
 - bələdiyyənin rəqlamentinin təsdiq edilməsi;
 - bələdiyyənin sədrinin və onun müavinlərinin, daimi və başqa komissiyaların seçilməsi;
 - yerli vergilərin dərəcələrinin aşağı salınması barədə qərar qəbul edilməsi və yerli ödənişlərin müəyyən edilməsi (2);
 - növbəti büdcə ili üzrə yerli büdcənin layihəsinin (5) və onun icrası haqqında hesabatların təsdiq edilməsi;
 - bələdiyyə mülkiyyətinə sahiblik, ondan istifadə və onun barəsində sərəncam;
 - yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramların qəbul və icra edilməsi;
 - yerli iqtisadi proqramların qəbul və icra edilməsi;
 - yerli ekoloji proqramların qəbul və icra edilməsi.
3. Bələdiyyə üzvləri *Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə* (3) əsasən seçilir.

Bələdiyyənin daimi və başqa komissiyaları

1. Bələdiyyənin daimi və başqa komissiyaları bələdiyyə üzvlərindən ibarətdir.
2. Bələdiyyənin daimi və başqa komissiyalarının əsas vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:
 - yerli əhəmiyyətli sosial müdafiə və sosial inkişaf, ekoloji, iqtisadi inkişaf, yerli xidmət üzrə proqramlar hazırlayıb bələdiyyənin iclasına və ya yerli əhəlinin müzakirəsinə çıxarmaq;
 - yerli əhəmiyyətli məsələləri müzakirə etmək, bələdiyyə iclaslarında müzakirə üçün proqramlar, arayışlar, qərar layihələri və başqa materiallar hazırlamaq;
 - bələdiyyə və onun icra aparatı üçün təkliflər hazırlamaq;
 - seçicilərin tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinin təşkilinə və yoxlanılmasına kömək etmək.
3. Bələdiyyənin daimi və başqa komissiyaları bələdiyyə iclaslarında təşkil edilir.

Bələdiyyənin icra orqanı

1. Bələdiyyənin icra orqanı onun icra aparatıdır.
2. Bələdiyyənin icra aparatı yerli əhəliyə xidmət, iqtisadi, ekoloji, sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarını həyata keçirmək üçün yaradılan idarə, şöbə və digər struktur bölmələrdən ibarət ola bilər.

3. Yerli əhəliyə xidmət, iqtisadi və sosial proqramları həyata keçirmək üçün yaradılan icra strukturlarının rəhbərlərini bələdiyyənin qərarına əsasən, digər işçilərini işə birbaşa bələdiyyənin sədri vəzifəyə təyin edir.

4. Bələdiyyənin icra aparatının strukturu onun qarşısında duran vəzifələrdən və maliyyə vəziyyətindən asılı olaraq bələdiyyə iclasının qərarı ilə təsdiq edilir.

5. Bələdiyyənin icra aparatının səlahiyyətlərinə aşağıdakılar aiddir:

- bələdiyyəyə baxılmaq və təsdiq edilmək üçün təqdim edilən büdcə, plan, proqram və qərar layihələrinin hazırlanması;
- bələdiyyənin qəbul etdiyi qərarların yerinə yetirilməsi;
- bələdiyyə sədrinin qəbul etdiyi qərarların yerinə yetirilməsi;
- bələdiyyənin qanunla müəyyən olunmuş səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinin təşkili;
- bələdiyyə mülkiyyətinin və bələdiyyənin istifadəsinə verilmiş başqa mülkiyyətin idarə edilməsi;
- çıxarılıb; (6)
- qanunvericiliyə əsasən ona həvalə edilmiş digər səlahiyyətləri həyata keçirir.

Vətəndaşların yığıncaqları

Qanunla müəyyən olunmuş hallarda bələdiyyələrdə yerli əhəmiyyətli məsələlərə münasibət bildirmək, təkliflər irəli sürmək, kollektiv rəy söyləmək, qərarlar qəbul etmək məqsədi ilə həmin bələdiyyə ərazilərində vətəndaşlar öz yığıncaqlarını keçirə bilərlər.

Vətəndaşların yığıncaqlarında həmin bələdiyyə ərazisində yaşayan 18 yaş tamam olmuş vətəndaşların iştirak etmək hüququ vardır.

Vətəndaşların yığıncaqlarında bələdiyyənin nizamnaməsi və başqa qərarlar qəbul edilir, dəyişdirilir və ləğv olunur.

Vətəndaşların yığıncaqları bələdiyyənin ərazisində yaşayan və səsvermə hüququ olan vətəndaşların azı 25 faizi iştirak etdikdə səlahiyyətlidir.

V. Bələdiyyə sədri və sədr müavininin səlahiyyət müddəti

Bələdiyyənin səlahiyyət müddəti ərzində bələdiyyə sədri və sədr müavini bələdiyyənin qərarı ilə müəyyən olunan müddətdə seçilə bilərlər.

VI. Bələdiyyə aktlarının qəbul edilməsi və qüvvəyə minməsi qaydası

Bələdiyyə iclaslarında baxılan yerli vergilər və ödənişlər ilə bağlı qərarlar bələdiyyə üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə, digər qərarlar isə bələdiyyə üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Bələdiyyə aktları dərc və ya əhəliyə digər üsulla elan edildiyi gündən qüvvəyə minir.

VII. Bələdiyyələrin, bələdiyyə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin məsuliyyətinin əsasları və növləri

Bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və onların vəzifəli şəxsləri öz fəaliyyətlərinə və qəbul etdikləri qərarlara, hüquqazidd hərəkətlərinə (hərəkətsizliyinə) görə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

VIII. Bələdiyyə üzvlərinin statusu və sosial təminatları (4)

Bələdiyyə üzvünün səlahiyyət müddəti beş ildir.

Bələdiyyə üzvünün səlahiyyətləri onun seçildiyi gündən başlanır və bələdiyyənin yeni tərkibinin işə başladığı gün qurtarır. *Çıxarılıb (4).*

Bələdiyyə üzvləri (4) öz səlahiyyətlərini daimi əsasla icra edə bilərlər.

Öz səlahiyyətlərini daimi əsasla icra edən bələdiyyə üzvlərinə: (4)

- əməkhaqqı bələdiyyə büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilir;

- səlahiyyət müddəti onun ümumi və fasiləsiz iş stajına daxil edilir.

Bələdiyyə üzvünə müalicə olunması və istirahət etməsi üçün bələdiyyə büdcəsi hesabına iki aylıq əməkhaqqı məbləğində pul təminatı verilir.

Bələdiyyə üzvləri səlahiyyət müddəti qurtarıqdan sonra yeni müddətdə seçilmədikdə bələdiyyə büdcəsinin vəsaiti hesabına üç ay ərzində müavinət alırlar.

IX. Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinə xitam verilməsi əsasları və qaydası

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinə onların səlahiyyət müddəti qurtarıqda xitam verilir.

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinə qanunla müəyyən olunmuş əsaslara görə vaxtıdan əvvəl xitam verilə bilər.

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinə xitam verilməsi bələdiyyə iclasının sadə səs çoxluğu ilə qəbul etdiyi qərarı əsasında həll edilir.

X. Bələdiyyə üzvlərinin, bələdiyyə orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hüquqları üçün təminatlar

Bələdiyyə üzvlərinin, bələdiyyə orqanlarının seçkili vəzifəli şəxslərinin öz səlahiyyətlərini maneəsiz və səmərəli həyata keçirməsinə, onların hüquqlarının, şərafət və ləyaqətinin müdafiəsinə dövlət təminat verir.

XI. Bələdiyyə qulluğu təşkilatının şərtləri və qaydası

Bələdiyyə sədri və bələdiyyənin icra aparatı struktur bölmələrinin rəhbərləri bələdiyyə qulluğu ilə bağlı təşkilati rəhbərliyi həyata keçirir.

Bələdiyyə icra aparatının tərkibi bələdiyyənin fəaliyyət göstərdiyi ərazidən, qarşısında duran vəzifələrdən və maliyyə vəsaitindən asılı olaraq bələdiyyə tərəfindən idarə rəisləri və rəis müavinlərindən, şöbə müdirləri və onların müavinlərindən, mütəxəssislərdən, müfəttişlərdən və digər işçilərdən təşkil olunur.

XII. Yerli özünüidarənin həyata keçirilməsinin iqtisadi və maliyyə əsasları, bələdiyyə mülkiyyətinə sahibliyin, ondan istifadənin və ona sərəncam verilməsinin ümumi qaydası

Yerli özünüidarənin həyata keçirilməsinin iqtisadi və maliyyə əsasları, bələdiyyə mülkiyyətinə sahibliyi, ondan istifadənin və ona sərəncam verilməsinin ümumi qaydası "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Yerli rəy sorğusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 noyabr 1999, № 764-IQ)

Əlavə və dəyişiklik:

1.30 dekabr 2003-cü il, q.m.t. 01.02.2004

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Yerli rəy sorğusu anlayışı

Yerli rəy sorğusu - yerli əhəmiyyətli məsələlər barəsində bələdiyyə ərazisində yaşayan vətəndaşların rəyinin öyrənilməsidir.

Maddə 2. Yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələlər

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və qanunvericiliyi ilə bələdiyyələrin səlahiyyətinə aid edilmiş yerli əhəmiyyətli məsələlər yerli rəy sorğusuna çıxarıla bilər.

Maddə 3. Yerli rəy sorğusuna çıxarılması qadağan olunan məsələlər

Yerli rəy sorğusuna Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və qanunvericiliyi ilə bələdiyyələrin səlahiyyətinə aid edilməmiş məsələlər, bələdiyyənin rayon və şəhər inzibati ərazi tərkibindən çıxmaq, muxtariyyət elan etmək, bələdiyyələ-

rin dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş sərhədlərini dəyişdirmək, insan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını məhdudlaşdırmaq, tarixi, mədəni abidələrə və qoruqlara ziyan vurmaq məqsədi güdən məsələlər çıxarıla bilməz.

Maddə 4. Yerli rəy sorğusunun nəticələrinin hüquqi qüvvəsi

Yerli rəy sorğusunun nəticələrinin hüquqi qüvvəyə minməsi üçün bələdiyyə müvafiq qərar qəbul etməlidir. Həmin qərarın əsasını yerli rəy sorğusunun nəticələri təşkil edir. Bələdiyyənin qərarı bələdiyyə ərazisində məcburi hüquqi qüvvəyə malikdir.

Maddə 5. Yerli rəy sorğusunun keçirilməsinin prinsipləri

Yerli rəy sorğusu aşağıdakı prinsiplər əsasında həyata keçirilir:

- yerli rəy sorğusunda vətəndaşların bilavasitə və könüllülük əsasında iştirak etməsi;
- yerli rəy sorğusunun ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında keçirilməsi;
- yerli rəy sorğusunda səsvermənin gizli keçirilməsi;
- vətəndaşların öz iradəsini ifadə etməsi üzərində nəzarətə yol verilməməsi.

Maddə 6. Vətəndaşların yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ

Bələdiyyələrin ərazisində yaşayan və seçki hüququna malik olan vətəndaşlar yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququna malikdirlər.

İrqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, mənşəyindən, təhsilindən, əmlak vəziyyətindən, qulluq mövqeyindən, əqidəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq vətəndaşların yerli rəy sorğusunda birbaşa və ya dolayısı ilə iştirak etmək hüququnun məhdudlaşdırılması qadağandır.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada fəaliyyət qabiliyyətsizliyi təsdiq edilmiş şəxslər yerli rəy sorğusunda iştirak edə bilməzlər.

Maddə 7. Yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələlər barəsində təşviqat aparmaq hüququ

Vətəndaşların, siyasi partiyaların, həmkarlar ittifaqlarının, başqa ictimai birliklərin yerli rəy sorğusunun keçirilməsi tələbinin lehinə və ya əleyhinə, habelə yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələnin həllinin lehinə və ya əleyhinə qanunvericiliyin tələbləri gözlənilməklə maneəsiz təşviqat aparmaq hüququ vardır.

Maddə 8. Yerli rəy sorğusunun hazırlanması və keçirilməsi ilə bağlı xərclər

Yerli rəy sorğusunun hazırlanması və keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər bələdiyyə büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.

Yerli rəy sorğu komissiyalarının işi üçün icarəyə götürülmüş binaların və avadanlıqların haqqı bələdiyyə büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilir.

Maddə 9. Yerli rəy sorğusunun keçirilməsini istisna edən hallar

Hərbi, yaxud fəvqəladə vəziyyət olunan gündən və ya hərbi, yaxud fəvqəladə vəziyyət qurtardıqdan sonra üç ay ərzində yerli rəy sorğusu təyin edilə və keçirilə bilməz.

Hərbi, yaxud fəvqəladə vəziyyət elan olunduqdan əvvəl yerli rəy sorğusuna çıxarılmış məsələnin müzakirəsi dayandırılır və təyin edilmiş yerli rəy sorğusu başqa vaxta keçirilir.

Yerli rəy sorğusunun nəticələrinin dərc edildiyi gündən bir il müddətində həmin məsələ ilə əlaqədar təkrar yerli rəy sorğusu təyin edilə və keçirilə bilməz.

II fəsil

Yerli rəy sorğusunun təyin edilmə qaydası

Maddə 10. Yerli rəy sorğusunu təyin etmək hüququ

Yerli rəy sorğusunu təyin etmək hüququ bələdiyyələrə məxsusdur.

Yerli rəy sorğusunun təyin edilməsi haqqında qərarla yerli rəy sorğusunun keçirilməsi tarixi göstərilir, yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələnin ifadəsi verilir, maliyyələşdirmə qaydası müəyyən olunur və digər məsələlər həll edilir.

Qəbul edilmiş qərar üç gün ərzində yerli kütləvi informasiya vasitələrində elan olunur və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.

Yerli rəy sorğusunun təyin edilməməsi haqqında qərardan müvafiq məhkəməyə şikayət edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı yerli rəy sorğusunun təyin edilməsi haqqında qərardan müvafiq məhkəməyə şikayət edə bilər.

Şikayətlərə 3 gün müddətində baxılır və müvafiq məhkəmə tərəfindən qəti qərar çıxarılır.

Maddə 11. Yerli rəy sorğusunu keçirmək təşəbbüsü

Yerli rəy sorğusu bələdiyyə orqanının və ya bələdiyyə ərazisində yaşayan vətəndaşların təşəbbüsü ilə keçirilir.

Bələdiyyə ərazisində yaşayan vətəndaşlar yerli rəy sorğusunu keçirmək təşəbbüsü ilə o halda çıxış edə bilərlər ki, yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələnin lehinə müvafiq ərazidə və səsvermə hüququna malik olan vətəndaşların azı 10 faizinin imzası toplansın.

Maddə 12. Yerli rəy sorğusu üzrə təşəbbüs qruplarının yaradılması

Yerli rəy sorğusunu keçirmək təşəbbüsünü həyata keçirmək üçün bələdiyyə ərazisində yaşayan və yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan azı 15 vətəndaşdan ibarət təşəbbüs qrupu yaradılır.

Təşəbbüs qrupu yaratmaq istəyən vətəndaşlar yığıncaq keçirirlər və aşağıdakı məsələlərə baxırlar:

- 1) təşəbbüs qrupunun yaradılması;
- 2) yerli rəy sorğusuna məsələnin irəli sürülməsi;
- 3) səlahiyyətli nümayəndənin təyin edilməsi;
- 4) təşəbbüs qrupunun qeydiyyatına alınması barədə ərazi rəy sorğu komissiyasına müraciət edilməsi.

Həmin məsələlər yığıncaqda müzakirə edilir və müvafiq qərar qəbul edilir. Yığıncağın gedişi barədə protokol tərtib olunur və protokol təşəbbüs qrupunun üzvləri tərəfindən şəxsiyyət vəsiqəsinin (pasportun) nömrəsi və seriyası, daimi yaşayış yeri göstərilməklə imzalanır. Təşəbbüs qrupu yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələni dürüst ifadə etməlidir ki, ona birmənalı cavab verilməsi mümkün olsun.

Maddə 13. Yerli rəy sorğusu üzrə təşəbbüs qruplarının qeydə alınması

Təşəbbüs qrupu yığıncaq keçirdikdən sonra ərazi rəy sorğusu komissiyasına yazılı formada müraciət edir.

Müraciətə təşəbbüs qrupunun yaradılması üçün keçirilən yığıncağın protokolu əlavə olunur.

Ərazi rəy sorğusu komissiyası yuxarıda göstərilən sənədlər təqdim edildiyi gündən başlayaraq 5 gün müddətində onların bu qanunun 2-ci, 3-cü və 12-ci maddələrinə uyğunluğunu yoxlayır və müvafiq qərar qəbul edir. Təşəbbüs qrupu qeydə alındıqda səlahiyyətli nümayəndəyə təşəbbüs qrupunun qeydə alınması barədə şəhadətnamə və bu qanunun əlavəsində göstərilmiş formada və müvafiq sayda təsdiq edilmiş imza vərəqələri verilir.

Təşəbbüs qrupu qeydə alınmaqdan imtina edilməsindən müvafiq məhkəməyə şikayət edə bilər. Həmin şikayətə 3 gün müddətində baxılır və müvafiq məhkəmə tərəfindən qəti qərar çıxarılır.

Maddə 14. Təşəbbüs qrupu tərəfindən imzaların toplanma qaydaları və müddətləri

Təşəbbüs qrupu qeydiyyat haqqında şəhadətnaməni aldığı andan vətəndaşların imzalarının toplanmasını təşkil edir.

İmzaları yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşları toplayırlar.

İmza toplayan şəxs imza vərəqəsini imzalayan vətəndaşın tələbi ilə öz şəxsiyyət vəsiqəsini təqdim etməlidir. Yerli rəy sorğusu keçirilən bələdiyyə ərazisində yaşayan və yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan hər bir Azərbaycan Respublikası vətəndaşı imza vərəqəsini yalnız bir dəfə imzalaya bilər.

İmza vərəqəsində vətəndaşın imzası ilə yanaşı, onun soyadı, adı, atasının adı, təvəllüdü, yaşayış yerinin ünvanı, şəxsiyyət vəsiqəsinin pasportun) seriyası və nömrəsi göstərilir.

İmza toplayan şəxs tərəfindən vətəndaşın imza atmağa məcbur edilməsi və bu məqsədlə ələ alınması yolverilməzdir.

Təşəbbüs qrupu 30 gün ərzində imzalar toplayıb ərazi rəy sorğusu komissiyasına təqdim etməlidir.

Maddə 15. Yerli rəy sorğusunun keçirilməsi tələbinə dair qərarın qəbul edilməsi

Ərazi rəy sorğusu komissiyası imza vərəqələri təqdim edildiyi gündən başlayaraq 5 gün müddətində onların bu Qanunun 11-ci və 14-cü maddələrinə uyğunluğunu yoxlayır və müvafiq qərar qəbul edir.

Maddə 16. Yerli rəy sorğusunun keçirilmə müddəti

Yerli rəy sorğusu onun keçirilməsi haqqında qərarın qəbul edildiyi gündən etibarən 30 gündən tez və 60 gündən gec olmayaraq keçirilir.

III fəsil

Yerli rəy sorğusunun keçirilməsi qaydası və nəticələrin müəyyənləşdirilməsi

Maddə 17. Yerli rəy sorğusunun keçirilməsi üzrə komissiyalar

Yerli rəy sorğusunu aşağıdakı komissiyalar hazırlayırlar və keçirirlər:

- ərazi rəy sorğusu komissiyası;
- məntəqə rəy sorğusu komissiyaları,

Ərazi rəy sorğusu komissiyasının səlahiyyətlərini *qanunvericiliyə (1)* müvafiq yaradılan ərazi seçki komissiyası həyata keçirir.

Maddə 18. Ərazi rəy sorğusu komissiyasının səlahiyyətləri

Ərazi rəy sorğusu komissiyası:

- yerli rəy sorğusu keçirilən ərazidə bu qanunun həyata keçirilməsinə nəzarət edir;

- yerli rəy sorğusu məntəqələrinin hüdudlarını müəyyən edir;

- məntəqə rəy sorğusu komissiyalarını formalaşdırır;

- məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının fəaliyyətini əlaqələndirir, onların qərar və fəaliyyətindən daxil olmuş şikayətlərə (ərizələrə) baxır, bu şikayətlər (ərizələr) üzrə əsaslandırılmış qərarlar qəbul edir;

- yerli rəy sorğusunun hazırlanması və keçirilməsi üçün ayrılmış pul vəsaitinə sərəncam verir, həmin vəsaiti məntəqə rəy sorğusu komissiyaları arasında bölüşdürür və bu vəsaitin məqsədlə xərclənməsinə nəzarət edir;

- məntəqə rəy sorğusu komissiyalarını yerli rəy sorğu bülletenləri və digər sənədlərlə təmin edir;

- yerli rəy sorğusunun maddi-texniki təminatı ilə bağlı başqa məsələləri həll edir;

- yerli rəy sorğusunun nəticələrini müəyyənləşdirir, bu Qanuna uyğun olaraq başqa səlahiyyətləri həyata keçirir.

Maddə 19. Məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının təşkili

Məntəqə rəy sorğusu komissiyaları müvafiq ərazi rəy sorğusu komissiyaları tərəfindən yerli rəy sorğu gününə ən gec 30 gün qalmış təşkil edilir.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyaları *qanunvericiliyə (1)* müvafiq yaradılan məntəqə seçki komissiyalarına uyğun qaydada təşkil edilir.

Maddə 20. Məntəqə rəy sorğusu komissiyasının səlahiyyətləri

Məntəqə rəy sorğusu komissiyası:

- yarandığı vaxtdan ən gec 3 gün ərzində məntəqə rəy sorğusu komissiyasının ünvanı, telefon nömrəsi, iş vaxtı, habelə səsvermə günü və yeri haqqında vətəndaşlara məlumat verir;

- yerli rəy sorğusu məntəqəsi üzrə vətəndaşların siyahılarını düzəltməlidir;

- yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahıları ilə tanış olması üçün şərait yaradır, siyahıdakı yanlışlıqlar və səhvlər barədə ərizələrə baxır və onların aradan qaldırılması üçün təxirə salmadan tədbirlər görür;

- səsvermə otaqlarının, səsvermə qutularının və başqa avadanlığın hazırlanmasını təmin edir;

- yerli rəy sorğusu məntəqəsi ərazisində rəy sorğusuna çıxarılan məsələnin təbliği üzrə materialların yerləşdirilməsi qaydalarına əməl olunmasına nəzarət edir;

- səsvermə günü yerli rəy sorğusu məntəqəsində səsverməni təşkil edir;

- yerli rəy sorğusu məntəqəsi üzrə səsvermənin nəticələrini müəyyənləşdirir, bu barədə məlumatı ərazi rəy sorğusu komissiyasına təqdim edir;

- binaların səsvermə üçün hazırlığını və onların avadanlıqla təchizatını təmin edir;

- yerli rəy sorğusunun hazırlanıb keçirilməsinə dair məsələlər üzrə ərizə və şikayətlərə baxır;

- həmin məsələlər üzrə müvafiq qərarlar qəbul edir;

bu qanuna uyğun olaraq başqa səlahiyyətləri həyata keçirir.

Maddə 21. Yerli rəy sorğusu komissiyası üzvünün statusu

Yerli rəy sorğusu komissiyası üzvünün statusu *müvafiq qanunvericiliklə (1)* tənzimlənir.

Maddə 22. Yerli rəy sorğusu komissiyalarının fəaliyyətində aşkarlıq.

Yerli rəy sorğusunda müşahidəçilərin iştirakı

Yerli rəy sorğusu komissiyalarının fəaliyyəti aşkarlıq şəraitində həyata keçirilir.

Yerli rəy sorğusu komissiyalarının iclaslarında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatından keçmiş icimai birliklərin (təşkilatların), habelə siyasi partiyaların müşahidəçilərinin və kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin iştirak etmək hüququ vardır.

Müşahidəçilər ərazi rəy sorğusu komissiyasında akkreditasiyadan keçirlər və bu barədə onlara müvafiq sənəd verilir.

Səsvermə günü məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının öz işinə başladıkları vaxtdan səsvermənin nəticələrinə dair sənədlərin rəsmiləşdirilməsi başa çatanaqəd müşahidəçilərin və kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin yerli rəy sorğusu məntəqələrində olmaq hüququ vardır.

Müşahidəçinin yerli rəy sorğusu məntəqəsinə göndəriləcəyi barədə qabaqcadan xəbərdarlıq etmək tələb olunmur.

Müşahidəçilər səsvermənin nəticələrinə dair ərazi və məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının yekun protokolunu ala bilərlər. Bu halda yekun protokolunun surəti komissiyanın katibi tərəfindən təsdiq edilir.

Müşahidəçinin hüquqları *müvafiq qanunvericiliklə (1)* tənzimlənir.

Maddə 23. Yerli rəy sorğusu məntəqələrinin təşkili

Yerli rəy sorğusunda vətəndaşların səs verməsini və səslərin hesablanması təşkil etmək üçün yerli rəy sorğusu məntəqələri yaradılır.

Yerli rəy sorğusu məntəqələri yerli şəraiti nəzərə almaqla, vətəndaşlar üçün maksimum rahatlıq yaratmaq məqsədilə müvafiq ərazi rəy sorğusu komissiyası tərəfindən səsvermə gününə ən gec 30 gün qalmış *qanunvericiliyə (1)* müvafiq yaradılır.

Maddə 24. Yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısı və onun tərtib edilməsi qaydası

Yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququna malik olan vətəndaşların siyahısını müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən olunmuş formada təqdim etdiyi məlumat əsasında məntəqə rəy sorğusu komissiyası tərtib edir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşlar haqqında məlumatları səsvermə gününə ən gec 30 gün qalmış məntəqə rəy sorğusu komissiyasına göndərir.

Yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahıları məntəqə rəy sorğusu komissiyasının sədri və katibi tərəfindən imzalanır.

Siyahının 2 nüsxəsi məntəqə rəy sorğusu komissiyasında qalır. Üçüncü nüsxə isə səsvermə gününə ən gec 15 gün qalmış müvafiq ərazi rəy sorğusu komissiyasına verilir.

Yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısı *qanunvericiliyə (1)* müvafiq tərtib edilir.

Maddə 25. Yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququna malik olan vətəndaşların siyahılarla tanış edilməsi

Yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququna malik olan vətəndaşlara siyahılar ümumi tanışlıq üçün yerli rəy sorğusu gününə ən gec 20 gün qalmış *qanunvericiliyə (1)* müvafiq qaydada təqdim olunur.

Maddə 26. Yerli rəy sorğusu komissiyalarının fəaliyyətinin təşkili

Yerli rəy sorğusu komissiyalarının iclasında üzvlərin yarısından çoxu iştirak edərsə, iclas səlahiyyətli sayılır. Komissiyanın iclaslarında qərar qəbul edilərkən

əleyhinə və lehinə verilən səslərin sayı bərabər olarsa, komissiyanın sədrinin səsi həlledici sayılır.

Komissiyanın sədri son növbədə səs verir.

Komissiyaların öz səlahiyyətləri daxilində qəbul etdikləri qərarlar aşağı komissiyalar üçün məcburidir.

Komissiyaların qərarları onların iclasında iştirak edən üzvlərin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Komissiyanın birinci iclasına komissiyanın yaşca ən qocaman üzvü sədrlik edir və ona bu maddənin ikinci hissəsinin tələbləri şamil edilir.

Komissiyanın iclası haqqında rəy sorğusu komissiyanın üzvləri komissiyanın katibi tərəfindən iclasın keçirilməsinə ən gec 2 saat qalmış xəbərdar edirlər.

Komissiyanın qərarları rəy sorğusu komissiyasının sədri və katibi tərəfindən imzalanır.

Komissiyanın qərarı ilə razı olmayan komissiya üzvünün yazılı surətdə xüsusi rəyini ifadə etmək hüquq vardır.

Komissiyanın iclası komissiyanın sədri və ya onun tapşırığı ilə müavini tərəfindən çağırılır və keçirilir.

Rəy sorğusu komissiyalarının iclaslarında şikayətlərə (ərizələrə) baxılarkən maraqlı tərəfin nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

Komissiyanın üzvlərinə və işçilərinə əməkhaqqı komissiyaların fəaliyyəti üçün ayrılan vəsait həddində və məbləğdə ödənilir.

Komissiyalar yerli rəy sorğusunun hazırlanması və keçirilməsi dövründə onlara ayrılmış büdcə vəsaiti həddində müvəqqəti olaraq ştatlar yarada bilərlər.

Maddə 27. Yerli rəy sorğusu komissiyalarının qərar və hərəkətlərindən şikayət etmə

Yerli rəy sorğusu komissiyalarının və onların vəzifəli şəxslərinin qərarlarından və qanunazidd hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən), bu qanunda başqa müddət nəzərdə tutulmayıbsa, 3 gün müddətində yuxarı rəy sorğusu komissiyasına və ya müvafiq məhkəməyə şikayət edilə bilər. Eyni şikayət üzrə rəy sorğusu komissiyası və müvafiq məhkəmə bir-birindən mahiyyətə fərqli qərarlar qəbul edərlərsə, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq, məhkəmənin qərarı daha yüksək hüquqi qüvvəyə malikdir.

Məhkəməyə müraciət etmək üçün əvvəlcədən yuxarı rəy sorğusu komissiyasına müraciət etmək məcburi deyildir.

Yerli rəy sorğusunun gedişində yuxarı rəy sorğusu komissiyasına daxil olmuş şikayətlərə (ərizələrə) daxilolma vaxtından 5 gün müddətində, təxirəsalınmaz halda isə yerli rəy sorğusu günü baxılır və qərar çıxarılır.

Yuxarı rəy sorğusu komissiyası şikayətin (ərizənin) mahiyyəti üzrə müstəqil qərar qəbul edə bilər və belə halda, lazım olarsa, aşağı rəy sorğusu komissiyasının qərarını ləğv edə bilər.

Maddə 28. Yerli rəy sorğusu bülleteni

Yerli rəy sorğusunda hər bir vətəndaş bir sorğu bülleteni alır. Yerli rəy sorğusu gününə ən gec 20 gün qalmış ərazi rəy sorğusu komissiyası yerli rəy sorğusu bülleteninə nümunəsini təsdiq edir.

Sorğu bülleteninə mətni onun yalnız bir üzündə yerləşir. Sorğu bülletenində sorğuya çıxarılan məsələnin mətni və ya qərar layihəsi və səs verən şəxsin iradəsini bildirmə variantları ("lehinə" və "əleyhinə") əks etdirilir.

Hər sorğu bülletenində onun doldurulması qaydası haqqında izahat olmalıdır.

Sorğu bülleteninə sol küncündə vətəndaşlara verilən sorğu bülletenlərinin uçotunun aparılması məqsədilə kəsilmə xətti müəyyən edilir.

Sorğu bülletenləri ərazi rəy sorğusu komissiyasının qərarı ilə yerli rəy sorğusu gününə ən gec 10 gün qalmış çap olunur.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyaları yerli rəy sorğusu gününə ən gec 8 saat qalmış sorğu bülletenləri ərazi rəy sorğusu komissiyalarından alırlar. Sorğu bülletenlərinin sayı yerli rəy sorğusu məntəqəsi üzrə yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısına daxil edilmiş vətəndaşların sayından 0,5 faizdən artıq olmamalıdır.

Sorğu bülleteninə sağ yuxarı küncündə məntəqə rəy sorğusu komissiyasının möhürü ilə təsdiqlənmiş iki üzvünün imzası olmalıdır.

Maddə 29. Yerli rəy sorğusu günü səsvermə

Yerli rəy sorğusu günü səsvermə saat 8-dən 20-dək keçirilir.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyaları səsvermə gününə azı 10 gün qalmış səsvermənin yeri və vaxtı haqqında kütləvi informasiya vasitələri ilə və ya digər üsullarla vətəndaşları xəbərdar etməlidirlər.

Yerli rəy sorğusu günü saat 8-də məntəqə rəy sorğusu komissiyasının sədri yerli rəy sorğusu məntəqəsini açıq elan edir, müşahidəçilərə boş səsvermə qutularını göstərərək möhürləyir, daha sonra məntəqə yerli rəy sorğusu komissiyasının üzvlərini səsverməyə başlamağa dəvət edir.

Vətəndaş sorğu bülletenini aldıqdan sonra yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısına şəxsiyyət vəsiqəsinin (pasportunun) seriyasını və nömrəsini yazır.

Təqdim olunmuş şəxsiyyət vəsiqəsinin (pasportun) seriyası və nömrəsi yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısına vətəndaşın razılığı ilə məntəqə yerli rəy sorğusu komissiyasının üzvü tərəfindən də qeyd edilə bilər.

Vətəndaş yazıların düzgünlüyünü yoxlayır və imza edir.

Vətəndaşın sorğu bülletenini sərbəst almaq imkanı olmadıqda o, məntəqə yerli rəy sorğusu komissiyasının üzvləri və müşahidəçilər istisna edilməklə, başqa şəxslərin köməyindən istifadə edə bilər. Vətəndaşa kömək edən şəxs öz soyadını göstərməklə yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısının "sorğu bülletenini alması haqqında imza" qrafasında imza etməlidir.

Sorğu bülleteni vətəndaşa verilirənkən onun kəsilmə xətti ilə işarələnmiş sol küncü məntəqə rəy sorğusu komissiyasının üzvündə qalır. Hər bir vətəndaş şəxsən səs verir. Başqa şəxslərin əvəzinə səs verməyə icazə verilmir.

Sorğu bülleteni vətəndaşdan başqa heç kəsin daxil olmasına icazə verilməyən gizli səsvermə üçün xüsusi avadanlıqla təchiz edilmiş kabinetdə doldurulur.

Vətəndaş səsverməyə çıxarılan məsələ üzrə öz iradəsini bildirmə variantlarından (“lehinə” və “əleyhinə”) birini pozur.

Sorğu bülletenini müstəqil yazıb doldurmaq imkanı olmayan vətəndaş məntəqə rəy sorğusu komissiyasının üzvlərindən və müşahidəçilərdən başqa, istədiyi şəxsi kömək üçün kabinetə dəvət edə bilər. Bu şəxsin soyadı yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısında sorğu bülleteni alınması barədə vətəndaşın imzası ilə birgə göstərilir.

Səsvermə qutuları məntəqə rəy sorğusu komissiyası üzvlərinin və müşahidəçilərin maneəsiz müşahidə edə bildikləri yerdə qoyulmalıdır.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyasının sədri səsvermə yerində qayda-qanuna nəzarət edir. Məntəqə rəy sorğusu komissiyası sədrinin bu qanunun tələblərindən irəli gələn sərəncamları səsvermə otağında olan şəxslər üçün məcburidir. Vətəndaşın öz iradəsini ifadə etməsinə təsir göstərməyə cəhd edən və ya gizli səsverməni pozan məntəqə rəy sorğusu komissiyasının üzvü işindən kənarlaşdırılır, müşahidəçi isə tənqisəlinmədən otaqdan çıxarılır. Bu barədə qərarı məntəqə rəy sorğusu komissiyası qəbul edir.

Səsvermədə iştirak edən vətəndaşların, rəy sorğusu komissiyasının üzvlərindən, müşahidəçilərdən, kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrindən başqa, digər şəxslərin yerli rəy sorğu məntəqəsində olmaları qadağandır. Yerli rəy sorğusu günü polis orqanlarının işçiləri yerli rəy sorğusu məntəqəsinə yalnız formada və məntəqə yerli rəy sorğusu komissiyasının qərarı ilə ictimai asayişin bərpa edilməsi məqsədilə daxil ola bilərlər. İctimai asayiş bərpa edildikdən sonra formada olan polis orqanlarının işçisi dərhal yerli rəy sorğusu məntəqəsini tərk etməlidir.

Vətəndaş sorğu bülletenini doldurarkən səhv etdiyini bildirdikdə, ona sorğu bülleteni vermiş məntəqə rəy sorğusu komissiyası üzvündən sıradan çıxmış sorğu bülleteninə əvəzinə yeni bülleteni verməsini xahiş edə bilər. Bu halda komissiyanın üzvü vətəndaşa yeni sorğu bülleteni verir, yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısında isə vətəndaşın soyadından sağda müvafiq qeyd edir. Sıradan çıxmış sorğu bülleteni sonradan ləğv edilir və bu barədə ayrıca akt tərtib olunur.

Vətəndaş yerli rəy sorğusu günü səhhətinə görə və ya digər üzrlü səbəblərdən yerli rəy sorğu məntəqəsinə gələ bilməyəcəyini yəqin edərsə, o, yerli rəy sorğu gününə azı 2 saat qalmış səsvermə otağından kənarında səs vermək istəyini məntəqə rəy sorğu komissiyasına bildirməlidir.

Məntəqə rəy sorğu komissiyası bütün vətəndaşlara, o cümlədən səhhətinə görə və ya digər üzrlü səbəblərdən səsvermə otağına gələ bilməyən vətəndaşlara

səsvermədə iştirak etmək imkanı yaratmalıdır. Bu məqsədlər üçün yerli rəy sorğu məntəqəsində məntəqə rəy sorğu komissiyasının qərarı ilə müəyyən edilmiş miqdarda daşınan səsvermə qutuları olmalıdır.

Vətəndaş səsvermə otağından kənarında səs vermək istəyini yazılı surətdə bildirməyibsə, o, məntəqə rəy sorğu komissiyası üzvlərinin yanında ərizə yazmalıdır. Ərizədə vətəndaş haqqında yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısındakı məlumatlar göstərilməlidir.

Məntəqə rəy sorğu komissiyasının daşınan səsvermə qutusu ilə gedən üzvləri ərizələrin sayına uyğun yerli rəy sorğusu bülletenləri alırlar.

Vətəndaşın yerli rəy sorğusu məntəqəsindən kənarında səs verməsi eyni vaxtda yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısında ayrıca qeyd olunur. Səsvermə otağından kənarında keçirilən səsvermədə müşahidəçilərin iştirak etmək hüququ vardır. Məntəqə rəy sorğu komissiyasının üzvləri daşınan səsvermə qutusunu səsvermə otağına qaytardıqdan sonra bu qutu səslərin hesablanmasınadək açılmaz.

Maddə 30. Yerli rəy sorğusu məntəqəsində səslərin hesablanması

Səsvermə müddəti başa çatdıqda məntəqə rəy sorğusu komissiyasının sədri “yalnız sorğu bülleteni alan və səsvermə otağında (kabinetdə) olan vətəndaşlar səs verə bilərlər” elanını verir.

Səsvermə qutuları açılmazdan əvvəl, istifadə edilməmiş sorğu bülletenləri səsvermə otağındakı müşahidəçilərin müşahidəsi ilə məntəqə rəy sorğu komissiyasının üzvləri tərəfindən sayılır və ləğv edilir.

Həmin sorğu bülletenlərinin sayı elan edilir və səsvermənin yekun protokolunda qeyd olunur. Bundan sonra məntəqə rəy sorğusu komissiyasının sədri səsvermə qutularının möhür və plomblarının salamatlığını yoxlayır, məntəqə rəy sorğusu komissiyasının üzvlərini və müşahidəçiləri bununla əyani surətdə tanış edərək səsvermə qutularını açır.

Səsvermə qutuları növbə ilə: əvvəlcə daşınan səsvermə qutuları, sonra isə daşınmaz səsvermə qutuları açılır.

İlk növbədə daşınan səsvermə qutularındakı yerli rəy sorğu bülletenləri sayılır. Onların sayı səsvermə otağından kənarında səsvermə üçün vətəndaşlar tərəfindən verilmiş ərizələrin sayından çox olmamalıdır. Daşınan səsvermə qutusu üzrə səslər hesablanarkən, bülletenlərin ümumi sayı verilmiş ərizələrin sayından çox olarsa, daşınan səsvermə qutusundakı bütün bülletenlər məntəqə rəy sorğusu komissiyasının qərarı ilə etibarsız hesab edilir. Bu barədə akt səsvermə otağından kənarında səsvermənin keçirilməsini təmin edən məntəqə rəy sorğusu komissiyası üzvlərinin soyadları göstərilməklə səsvermənin nəticələri haqqında protokola əlavə edilir.

Yerli rəy sorğusu məntəqəsi üzrə vətəndaşların səsləri hesablanarkən etibarsız sayılan bülletenlər ayrılır.

Etibarsız seçki bülletenləri ayrıca yığılıb bağlanır.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyası üzvlərinin iştirakı ilə məntəqə rəy sorğusu komissiyasının sədri vətəndaşların səslərinin hesablanmasını birbaşa səsverməyə

yekun vurulanadək fasiləsiz aparır. Məntəqə rəy sorğusu komissiyasının bütün üzvləri və müşahidəçilər səsvermənin nəticələri ilə tanış edilir.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyası səsvermənin nəticələri haqqında protokol tərtib edir. Protokola səsvermənin nəticələrinə dair aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

- yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısındakı vətəndaşların ümumi sayı;
- məntəqə rəy sorğusu komissiyasına verilmiş sorğu bülletenlərinin sayı;
- yerli rəy sorğusu günü yerli rəy sorğu məntəqəsində vətəndaşlara verilmiş sorğu bülletenlərinin sayı;
- səsvermə otağından kənar səs vermiş vətəndaşlara verilmiş bülletenlərin sayı;
- ləğv edilmiş sorğu bülletenlərinin sayı;
- etibarlı sayılmış sorğu bülletenlərinin sayı;
- daşınmaz səsvermə qutularında olan sorğu bülletenlərinin sayı;
- daşınan səsvermə qutularında olan sorğu bülletenlərinin sayı;
- etibarsız sayılmış sorğu bülletenlərinin sayı;
- yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələnin lehinə səs vermiş vətəndaşların sayı;
- yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələnin əleyhinə səs vermiş vətəndaşların sayı.

Səsverməyə eyni zamanda bir neçə məsələ qoyulursa, onların hər birinə verilən səsler ayrı-ayrı hesablanır.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyası tərəfindən səsvermənin nəticələri haqqında yekun protokolu məntəqə rəy sorğusu komissiyası üzvlərinin iştirakı və müşahidəçilərin müşahidəsi ilə 3 nüsxədən tərtib olunur və məntəqə rəy sorğusu komissiyasının üzvləri tərəfindən imzalanır. Protokolda səsvermənin nəticələri həm sözlə, həm də rəqəmlə ifadə edilir.

Bütövlükdə protokolla və ya onun ayrı-ayrı hissələri ilə razılaşmayan məntəqə rəy sorğusu komissiyasının üzvü protokola xüsusi rəyini əlavə edə bilər; bu barədə protokolda müvafiq qeyd edilir.

Səsvermənin nəticələri haqqında protokolun karandaşla yazılmasına və ona hər hansı bir düzəliş edilməsinə icazə verilmir.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyası protokolun 1-ci nüsxəsini imzaladıqdan sonra yerli rəy sorğusu günündən ən gec 24 saat keçənədək müvafiq ərazi rəy sorğusu komissiyasına göndərilir. Protokolun 2-ci nüsxəsi, bağlanıb möhürlənmiş sorğu bülletenləri, həmin sorğu bülletenlərinin kəsilmiş sol küncləri komissiyasının fəaliyyətinin sonuna kimi məntəqə rəy sorğusu komissiyasının katibində qalır.

Səsvermənin nəticələri haqqında protokolun 3-cü nüsxəsi müşahidəçilərin, kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin ümumi tanışlığı məqsədilə yerli rəy sorğusu məntəqəsində asılır.

Sorğu bülletenləri də daxil olmaqla yerli rəy sorğusuna aid başqa sənədlər yerli rəy sorğusunun yekunları rəsmi elan olunduqdan sonra 5 gündən gec olmayaraq müvafiq ərazi rəy sorğusu komissiyasına göndərilir.

Maddə 31. Etibarsız səsvermə sorğu bülletenləri

Aşağıdakı səsvermə sorğu bülletenləri etibarsız sayılır:

- 1) məntəqə rəy sorğusu komissiyasının təsdiqləmədiyi sorğu bülletenləri;
- 2) səsvermə zamanı "lehinə" və "əleyhinə" sözlərinin hər ikisinin pozulduğu və ya hər iki sözün pozulmadığı sorğu bülletenləri.

Maddə 32. Ərazi rəy sorğusu komissiyası tərəfindən səsvermənin nəticələrinin müəyyən edilməsi

Ərazi rəy sorğusu komissiyası səsvermənin nəticələri haqqında məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının protokolları əsasında bütün məlumatları ümumiləşdirir və müvafiq ərazidə yerli rəy sorğusu günündən ən gec 2 gün keçənədək səsvermənin nəticələrini müəyyən edir və müvafiq qərar qəbul edir.

Həmin qərardan müvafiq məhkəməyə şikayət edilə bilər.

Məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının protokollarında göstərilmiş məlumatların ümumiləşdirilməsini ərazi rəy sorğusu komissiyasının üzvləri şəxsən həyata keçirirlər. Səsvermənin nəticələri barədə ərazi rəy sorğusu komissiyası protokol tərtib edir, bu protokola ərazi üzrə yerli rəy sorğusu məntəqələrinin sayı haqqında məlumat, məntəqə rəy sorğu komissiyalarından daxil olmuş protokolların sayı və bu qanunun 30-cu maddəsində göstərilən məntəqə rəy sorğusu komissiyaları protokollarının ümumiləşdirilmiş məlumatları daxil edilir.

Ərazi rəy sorğusu komissiyasının protokolu 4 nüsxədə tərtib edilir və komissiyanın bütün üzvləri tərəfindən imzalanır. Protokola ərazi üzrə məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının bütün məlumatlarını ümumiləşdirən cədvəl əlavə edilir. Protokolda səsvermənin nəticələri həm sözlə, həm də rəqəmlə ifadə edilir.

Bütövlükdə protokolla və ya onun ayrı-ayrı hissələri ilə razılaşmayan ərazi rəy sorğusu komissiyasının üzvü protokola xüsusi rəyini əlavə edə bilər; bu barədə protokolda müvafiq qeyd edilir.

Protokolun 1-ci nüsxəsi və ərazi üzrə məntəqə rəy sorğusu komissiyalarının bütün məlumatlarını ümumiləşdirən cədvəl ilə birlikdə ərazi rəy sorğusu komissiyasının fəaliyyəti qurtaranadək komissiyanın katibində qalır.

Səsvermənin nəticələri haqqında protokolun 2-ci nüsxəsi və yerli rəy sorğusunun nəticələrinə dair ərazi rəy sorğusu komissiyasının qərarı müşahidəçilərin və kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin ümumi tanışlığı məqsədi ilə ərazi rəy sorğusu komissiyasının otağında asılır.

Səsvermənin nəticələri haqqında protokolun 3-cü və 4-cü nüsxələri və yerli rəy sorğusunun nəticələrinə dair ərazi rəy sorğusu komissiyasının qərarı yerli rəy sorğusu keçirilən ərazinin bələdiyyəsinə və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.

Yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələ o halda qəbul edilmiş sayılır ki, yerli rəy sorğusunda iştirak etmək hüququ olan vətəndaşların siyahısına daxil edilmiş vətəndaşların azı 25 faizi iştirak etsin və səsvermədə iştirak etmiş vətəndaşların yarısından çoxu yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələnin "lehinə" səs versin.

Yerli rəy sorğusunun nəticələrinə dair ərazi rəy sorğusu komissiyasının qərarı beş gün ərzində elan olunur.

Maddə 33. Yerli rəy sorğusunun etibarsız sayılması

Yerli rəy sorğusunun gedişində onların nəticəsinə ciddi təsir göstərən qanun pozuntusuna yol verilərsə, bu halda ərazi rəy sorğusu komissiyası yerli rəy sorğusunun etibarsız sayılması barədə qərar qəbul edir.

Maddə 34. Təkrar yerli rəy sorğusunun keçirilməsi

Yerli rəy sorğusu etibarsız sayılarsa, ərazi rəy sorğusu komissiyasının qərarı ilə bu qanunun müddəalarına uyğun olaraq 3 aydan gec olmayan müddətdə təkrar yerli rəy sorğusu keçirilir.

Yerli rəy sorğusu

Ərazi rəy sorğusu komissiyası M.Y.

№ _____ imza vərəqəsi

Bələdiyyə ərazisinin adı _____

Ərazi rəy sorğusu komissiyasının adı _____

Biz, aşağıda imza edənlər _____ yerli rəy sorğusuna

(məsələnin mahiyyəti)

çıxarılan məsələni müdafiə edirik.

Sıra №-si	İmza edən vətəndaşın soyadı, adı, atasının adı	Doğulduğu tarix	Yaşayış yerinin ünvanı	Şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin seriyası və nömrəsi	İmza tarixi	İmza
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

İmza vərəqəsini təsdiq edirəm: _____

(imzanı toplamış şəxsin soyadı, adı, atasının adı)

Tarix: « _____ » il

İmza: _____

Dərzi: 29 dekabr 1999-cu il

“Yerli rəy sorğusu haqqında”

Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(24 dekabr 1999, № 234)

“Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu haqda Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- “Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri öz səlahiyyəti hüduqlarında həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- “Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 10-cu maddəsinin üçüncü və beşinci hissələrində və 32-ci maddəsinin yeddinci hissəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi həyata keçirir;

- həmin qanunun 24-cü maddəsinin birinci hissəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

Dərzi: 29 dekabr 1999-cu il

Bələdiyyə qulluğu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 noyabr 1999-cu il, № 765-IQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 30 dekabr 2003, q.m.t. 01.02.2004
2. 30 dekabr 2004, q.m.t. 10.02.2005
3. 03 mart 2006, q.m.t. 01.04.2006

Bu qanun bələdiyyə qulluğu ilə bağlı münasibətləri və Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə qulluqçularının hüquqi vəziyyətini tənzimləyir.

Maddə 1. Bələdiyyə qulluğu haqqında qanunvericilik

Bələdiyyə qulluğunun hüquqi tənzimlənməsi, o cümlədən bələdiyyə qulluqçusunun statusu, bələdiyyə qulluğunun həyata keçirilməsi şərtləri və qaydası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, bu qanun, Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktları və bələdiyyənin nizamnaməsi ilə müəyyən edilir.

Maddə 2. Bələdiyyə qulluğu və bələdiyyə qulluqçusu anlayışları

Bələdiyyə qulluğu - yerli özünüidarə orqanlarının səlahiyyətlərini icra etmək üçün həmin orqanlarda daimi peşə fəaliyyətidir.

Bələdiyyə qulluqçusu - yerli özünüidarə orqanlarında təyin olunmaqla vəzifə tutan və ödənişli əsaslarla xidmət göstərən şəxs hesab edilir.

Bələdiyyə üzvləri və bələdiyyələrin fəaliyyətinin təmin olunması ilə birbaşa bağlı olmayan vəzifələri yerinə yetirən şəxslər bələdiyyə qulluqçusu hesab edilmirlər.

Bələdiyyə üzvü bələdiyyə qulluqçusu kimi fəaliyyət göstərə bilməz. (2)

Maddə 3. Bələdiyyənin icra aparatı

Bələdiyyənin icra aparatı bələdiyyənin sədrindən, onun "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu və bələdiyyənin nizamnaməsi ilə müəyyən edilmiş qaydada formalaşdığı struktur bölmələrdən və digər icra strukturlarından ibarətdir.

Bələdiyyənin icra aparatının strukturunu, ştat cədvəlini və saxlanması xərcləri smetasını bələdiyyə təsdiq edir.

Bələdiyyənin icra aparatına rəhbərliyi bələdiyyənin sədri həyata keçirir.

Maddə 4. Bələdiyyə icra aparatının tərkibi

Bələdiyyə icra aparatının tərkibi bələdiyyənin fəaliyyət göstərdiyi əraziyə və konkret iş vəziyyətinə uyğun olaraq, müvafiq bələdiyyənin nizamnaməsi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada və sayda idarə rəisləri və rəis müavinləri, şöbə müdirləri və müdir müavinləri, mütəxəssislər, müfəttişlər və digər işçilərdən təşkil olunur.

Maddə 5. Bələdiyyə qulluğunun təşkili

Bələdiyyə sədri və bələdiyyənin icra aparatı struktur bölmələrinin rəhbərləri bələdiyyə qulluğu ilə bağlı təşkilati rəhbərliyi həyata keçirir və aşağıdakı vəzifələri daşıyırlar:

- bu qanunun yerinə yetirilməsi üzərində nəzarət;
- ixtisasartırma sahəsində işin təşkil edilməsi;
- bələdiyyə qulluqçularının yerdəyişməsinə dair təkliflərin verilməsi;
- bələdiyyə tərəfindən qəbul edilmiş qərarların icra edilməsi.

Yerli əhaliyə xidmət, iqtisadi və sosial inkişaf proqramlarını həyata keçirmək üçün yaradılan icra strukturlarının rəhbərlərini bələdiyyənin qərarına əsasən, digər işçiləri isə bələdiyyənin sədri birbaşa təyin edir.

Maddə 6. Bələdiyyə qulluqçularının hüquqları

Bələdiyyə qulluqçularının aşağıdakı hüquqları vardır:

- işə qəbul etmək və işdən azad etmək səlahiyyətinə malik olan vəzifəli şəxsdən öz xidməti vəzifələrinin yazılı surətdə təsbit edilməsini və onların həyata keçirilməsi üçün zəruri şəraitin yaradılmasını tələb etmək;
- vəzifə səlahiyyətlərinin yerinə yetirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq orqanlardan, idarə, təşkilat və vətəndaşlardan zəruri məlumat və sənədləri almaq;
- səlahiyyətləri daxilində məsələlərin baxılmasında və onların həlli ilə əlaqədar qərar qəbul edilməsində iştirak etmək;
- həmkarlar ittifaqı yaratmaq, onlara daxil olmaq və təmsil etmək;
- ixtisas dərəcəsini və peşə hazırlığını artırmaq;
- bələdiyyə qulluğunun təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflər vermək;
- öz hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin təminatını tələb etmək.

Maddə 7. Bələdiyyə qulluqçularının vəzifələri

Bələdiyyə qulluqçularının vəzifələri:

- öz fəaliyyətlərində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına əməl etmək;
- vətəndaşların, müəssisə, idarə və təşkilatların müraciətlərinə öz səlahiyyətləri çərçivəsində və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada baxmaq;
- rəhbərliyin "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, bu Qanun, Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktları və bələdiyyələrin nizamnaməsi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri çərçivəsində qəbul etdiyi qərar və sərəncamları yerinə yetirmək;
- əmək və icra intizamına riayət etmək;
- yerli icra hakimiyyətinin müvafiq strukturları ilə fəaliyyətlərini əlaqələndirmək və yerli problemlərin həllində qarşılıqlı fəaliyyət göstərmək.

Maddə 8. Bələdiyyə qulluğu ilə bağlı qadağalar

Bələdiyyə qulluqçuları üçün qulluqla bağlı aşağıdakı qadağalar nəzərdə tutulur:

- qanunverici, icra və məhkəmə orqanlarında vəzifə tutmaq, *habelə Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun 21.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası Milli Bankının İdarə Heyətinin üzvü olmaq; (3)*
- vəzifəsinin icrası ilə bağlı ona bəlli olan məlumatdan xidməti vəzifədən kənar məqsədlər üçün istifadə etmək.

Maddə 9. Xidməti vəsiqə

Bələdiyyə qulluqçularına bələdiyyələrdə qulluğa təyin edildikdən sonra xidməti vəsiqə verilir.

Maddə 10. Bələdiyyə qulluqçusunun iş vaxtı, məzuniyyəti, pensiyası və digər sosial təminatları

Bələdiyyə qulluqçularının iş vaxtı, məzuniyyəti, pensiyaların və başqa müavinətlərin təyin edilməsi və verilməsi qaydası və digər sosial təminatları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Bələdiyyələrin maliyyə imkanları daxilində əlavə olaraq digər kompensasiyalar və ödənişlər, habelə müavinətlər verilə bilər.

Bələdiyyələrin nizamnaməsi ilə, bələdiyyə qulluqçularına digər imtiyaz və zəmanətlərin verilməsi nəzərdə tutula bilər.

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyət müddətinin qurtarması bələdiyyə qulluqçularının vəzifələrindən azad edilmələri üçün əsas ola bilməz.

Bələdiyyə vəzifələrində işləyən və Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinə uyğun olaraq müvafiq seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü olan şəxslər seçki komissiyasında fəaliyyətləri dövründə özlərinin razılığı olmadan işəgötürənin təşəbbüsü ilə başqa işə keçirilə bilməzlər və ya vəzifələrindən azad oluna bilməzlər. (1)

Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinə uyğun olaraq namizədliyi qeydə alınmış bələdiyyə vəzifəsində işləyən şəxs namizəd kimi müvafiq seçki komissiyasında qeydə alındığı gündən seçkilərin nəticələrinin rəsmi dərc edildiyi gündək bələdiyyə orqanının təşəbbüsü ilə işdən çıxarıla bilməz, öz razılığı olmadan başqa işə, başqa yerdə işləməyə keçirilə bilməz, habelə ezamiyyətə göndərilə bilməz. (1)

Maddə 11. Bələdiyyə qulluqçusunun əməkhaqqının müəyyən edilməsi

Bələdiyyə qulluqçularının əmək haqqı bələdiyyələrin büdcəsi hesabına, onun maliyyə imkanlarına uyğun olaraq bələdiyyə tərəfindən təsdiq edilmiş ştat cədvəli əsasında müəyyən edilir.

Maddə 12. Bələdiyyə qulluqçularının qanunsuz qərarlarından və hərəkətlərindən (hərəkətsizliklərindən) şikayət

Bələdiyyə qulluqçularının qanunsuz qərarlarından və hərəkətlərindən (hərəkətsizliklərindən) bələdiyyələrin struktur bölmələrinin rəhbərlərinə, bələdiyyə sədrinə və ya məhkəməyə şikayət verilə bilər.

Maddə 13. Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu qanunun tələblərini pozan şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 14. Bu qanunun qüvvəyə minməsi qaydası

Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərzi: 28 dekabr 1999-cu il

“Bələdiyyə qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

(24 dekabr 1999-cu il, № 297)

“Bələdiyyə qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara ahram:**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyə qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;
- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu haqda Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;
- “Bələdiyyə qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri öz səlahiyyəti hüddullarında həll etsin.

Dərzi: 28 dekabr 1999-cu il

Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(7 dekabr 1999, № 770-IQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 12 oktyabr 2001, № 198-II QD, q.m.t. 28.11.2001

Maddə 1. Qanunun təyinatı

Bu qanun yerli özünüidarəetmənin iqtisadi əsasını təşkil edən bələdiyyə əmlakının yaranması əsaslarını müəyyən edir.

Bələdiyyə mülkiyyətinə torpaqların verilməsi “Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa və digər normativ hüquqi aktlarına uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 2. Bələdiyyə əmlakı haqqında qanunvericilik

Bələdiyyə əmlakı haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Mülki Məcəlləsi, bu qanun və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarından ibarətdir.

Maddə 3. Bələdiyyə əmlakının yaranması mənbələri

Bələdiyyə əmlakının yaranması mənbələri aşağıdakılardır:

- bu qanuna və digər normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq bələdiyyələrin mülkiyyətinə verilən dövlət əmlakı;
 - bələdiyyələrin fəaliyyəti nəticəsində əldə olunan və yaradılan əmlak;
 - fiziki və hüquqi şəxslərin, beynəlxalq təşkilatların və fondların bələdiyyələrə könüllü maddi yardım şəklində verdikləri əmlak;
 - varisi olmayan əmlakın bələdiyyələrə keçməsi yolu ilə əldə olunan əmlak;
 - bələdiyyələrə vəsiyyət edilən əmlak;
- qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər hallarda əldə olunan əmlak. (1)*

Maddə 4. Dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilməsi

Bu qanunda və digər normativ hüquqi aktlarda müəyyən edilmiş qaydada dövlət mülkiyyətində olan və bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi üçün zəruri mənzil-kommunal, sosial və mədəniyyət obyektləri, əhalinin ümumi istifadəsində olan obyektlər və digər dövlət əmlakı onların mülkiyyətinə verilir.

İlk növbədə bələdiyyələrin mülkiyyətinə onların fəaliyyətini təmin etmək üçün lazımı inzibati binalar, otaqlar və avadanlıqlar verilir.

Qanunvericilikdə özəlləşdirilməsi qadağan edilən və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə özəlləşdirilən dövlət əmlakı istisna olmaqla bələdiyyələrin ərazilərində yerləşən əmlak onların mülkiyyətinə verilə bilər.

Bələdiyyə mülkiyyətinə dövlət əmlakı bələdiyyələr tərəfindən bu əmlakdan istifadə etmək imkanı yarandıqda onların müraciəti əsasında verilir.

Bu qanuna uyğun olaraq bələdiyyənin mülkiyyətinə obyektlərin verilməsi qaydası və müddətləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 5. Mübahisələrin həlli qaydası

Bələdiyyə əmlakı ilə əlaqədar yaranan mübahisələr məhkəmə qaydasında həll edilir.

Maddə 6. Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu qanunun pozulmasına görə təqsirkar şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

Dərzi: 25 yanvar 2000-ci il

“Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(15 yanvar 2000, № 253)

“Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- “Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

- "Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 4-cü maddəsinin beşinci hissəsində nəzərdə tutulmuş bələdiyyənin mülkiyyətinə obyektlərin verilməsi qaydası və müddətləri barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- "Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 4-cü maddəsinin üçüncü hissəsində "müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə özəlləşdirilən dövlət əmlakı" dedikdə Azərbaycan Respublikası prezidentinin qərarı ilə özəlləşdirilən müəssisə və obyektlər, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə özəlləşdirilən müəssisə və obyektlər, yerli icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılaraq Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmlakı Nazirliyinin qərarı ilə özəlləşdirilən müəssisə və obyektlər nəzərdə tutulur;

- həmin qanunun 4-cü maddəsinin beşinci hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə və yerli icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılsın ki, 15 gün müddətində bələdiyyələrin fəaliyyətini təmin etmək məqsədi ilə lazımi inzibati binaların, otaqların və avadanlıqların verilməsini təşkil etsin.

Dərzi: 25 yanvar 2000-ci il

Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(7 dekabr 1999, № 771-IQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 5 oktyabr 2001, N 184-II QD, q.m.t.28.11.2001
2. 14 may 2002, q.m.t. 2.06.2002
3. 17 iyun 2003, q.m.t.07.08.2003 (siyahı)
4. 29 iyun 2004, q.m.t. 21.07.2004 (yeni siyahı)
5. 17 sentyabr 2004, q.m.t. 21.10.2004 (siyahı)
6. 7 dekabr 2004, q.m.t. 04.01.2005 (siyahı)
7. 14 dekabr 2004, q.m.t. 04.01.2005 (siyahı)
8. 29 mart 2005, q.m.t. 30.04.2005 (siyahı)
9. 20 sentyabr 2005, q.m.t. 02.11.2005
10. 16 fevral 2007, q.m.t. 14.03.2007

1. "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq surətdə bələdiyyələrin siyahısı təsdiq edilsin (*əlavə olunur*). Bələdiyyələrin əraziləri bu siyahıya uyğun müəyyənləşdirilir.

Bələdiyyə ərazisinin hüdudları "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə bələdiyyə mülkiyyətinə verilən torpaq sahələri müvafiq *ərazi vahidinin* (2) sahəsinə əlavə edilməklə müəyyənləşdirilir.

2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı lazımi şəhərsalma və yerquruluşu sənədlərini tərtib edərək, bələdiyyələrin əraziləri və mülkiyyətlərinə verilən torpaq sahələri ilə birlikdə onların hüdudlarını, torpaq növlərini və ölçülərini göstərməklə, bələdiyyə orqanlarına təhvil verir.

Sənədlərin hazırlanması və torpaqların bələdiyyələrə təhvil verilməsi müddəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilir.

3. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sahiblik, habelə onlardan istifadə və onlara dair sərəncam verilməsi sahəsində idarəetmə mülki və torpaq qanunvericiliyinin, habelə "*Şəhərsalmanın əsasları haqqında*" və "*Memarlıq fəaliyyəti haqqında*" Azərbaycan Respublikası qanunlarının (1) tələblərinə və bələdiyyənin nizamnaməsinə uyğun həyata keçirilir.

Dərzi: 5 yanvar 2000-ci il

"Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanununa
əlavə

**Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin
SİYAHISI**

(AR-in 29 iyun 2004-cü il tarixli qanunu ilə
siyahı yeni redaksiyada verilmişdir (4))

Sıra sayı	Bələdiyyələrin adı	Bələdiyyələrin əhatə etdiyi ərazi vahidləri
1	2	3
BAKI ŞƏHƏRİ		
Binəqədi rayonu		
1	Binəqədi bələdiyyəsi	Binəqədi rayonu (aşağıda göstərilən bələdiyyələrin ərazilərini çıxmaqla)
2	Biləcəri bələdiyyəsi	Biləcəri qəsəbəsi
3	Binəqədi qəsəbə bələdiyyəsi	Binəqədi qəsəbəsi
4	Xocəsən bələdiyyəsi	Xocəsən, 28 May və Sulutəpə qəsəbələri
5	M.Ə.Rəsulzadə bələdiyyəsi	M.Ə.Rəsulzadə qəsəbəsi
Əzizbəyov rayonu		
1	Binə bələdiyyəsi	Binə qəsəbəsi
2	Buzovna bələdiyyəsi	Buzovna qəsəbəsi
3	Cilov-Neft Daşları bələdiyyəsi	Cilov və Neft Daşları qəsəbələri
4	Gürgən-Pirallahı bələdiyyəsi	Gürgən və Pirallahı qəsəbələri
5	Qala bələdiyyəsi	Qala qəsəbəsi
6	Mərdəkan bələdiyyəsi	Mərdəkan qəsəbəsi
7	Şağan bələdiyyəsi	Şağan qəsəbəsi
8	Şüvəlan bələdiyyəsi	Şüvəlan qəsəbəsi
9	Türkan bələdiyyəsi	Türkan qəsəbəsi
10	Zirə bələdiyyəsi	Zirə qəsəbəsi
Xətai rayonu		
1	Xətai bələdiyyəsi	Xətai rayonu (aşağıda göstərilən bələdiyyənin ərazisini çıxmaqla)
2	Əhmədli bələdiyyəsi	Əhmədli qəsəbəsi
Qaradağ rayonu		
1	Çeyirdağ bələdiyyəsi	Çeyirdağ qəsəbəsi
2	Ələt bələdiyyəsi	Ələt, Baş Ələt, Kotal, Qarakosa, Pirsaat, Şıxlar və Yeni Ələt qəsəbələri
3	Korgöz bələdiyyəsi	Korgöz qəsəbəsi

4	Qızıldaş bələdiyyəsi	Qızıldaş və Şonqar qəsəbələri
5	Qobustan bələdiyyəsi	Qobustan qəsəbəsi
6	Lökbatan bələdiyyəsi	Lökbatan, Heybət və Şubanı qəsəbələri
7	Müşviqabad bələdiyyəsi	Müşviqabad qəsəbəsi
8	Putalı bələdiyyəsi	Putalı qəsəbəsi
9	Sahil bələdiyyəsi	Sahil və Qaradağ qəsəbələri
10	Səngəçal bələdiyyəsi	Səngəçal qəsəbəsi
11	Ümid bələdiyyəsi	Ümid qəsəbəsi
Nərimanov rayonu		
1	Nərimanov bələdiyyəsi	Nərimanov rayonu
Nəsimi rayonu		
1	Nəsimi bələdiyyəsi	Nəsimi rayonu
Nizami rayonu		
1	Nizami bələdiyyəsi	Nizami rayonu (aşağıda göstərilən bələdiyyənin ərazisini çıxmaqla)
2	Keşlə bələdiyyəsi	Keşlə qəsəbəsi
Sabunçu rayonu		
1	Bakıxanov bələdiyyəsi	Bakıxanov qəsəbəsi
2	Balaxanı bələdiyyəsi	Balaxanı qəsəbəsi
3	Bilgəh bələdiyyəsi	Bilgəh qəsəbəsi
4	Kürdəxanı bələdiyyəsi	Kürdəxanı qəsəbəsi
5	Maştağa bələdiyyəsi	Maştağa qəsəbəsi
6	Nardaran bələdiyyəsi	Nardaran qəsəbəsi
7	Pirşağı bələdiyyəsi	Pirşağı qəsəbəsi
8	Ramana bələdiyyəsi	Ramana qəsəbəsi
9	Sabunçu bələdiyyəsi	Sabunçu qəsəbəsi
10	Zabrat bələdiyyəsi	Zabrat qəsəbəsi
Səbail rayonu		
1	Səbail bələdiyyəsi	Səbail rayonu (aşağıda göstərilən bələdiyyələrin ərazilərini çıxmaqla)
2	Badamdar bələdiyyəsi	Badamdar qəsəbəsi
3	Bibiheybət bələdiyyəsi	Bibiheybət qəsəbəsi
Suraxanı rayonu		
1	Bülbülə bələdiyyəsi	Bülbülə qəsəbəsi
2	Əmircan bələdiyyəsi	Əmircan qəsəbəsi
3	Hövşan bələdiyyəsi	Hövşan qəsəbəsi
4	Qaraçuxur bələdiyyəsi	Qaraçuxur qəsəbəsi
5	Yeni Suraxanı bələdiyyəsi	Yeni Suraxanı qəsəbəsi
6	Ziğ bələdiyyəsi	Ziğ qəsəbəsi
Yasamal rayonu		
1	Yasamal bələdiyyəsi	Yasamal rayonu

ƏLİ BAYRAMLI ŞƏHƏRİ		
1	Əli Bayramlı bələdiyyəsi	Əli Bayramlı şəhəri və Bayramlı qəsəbəsi (15) (aşağıda göstərilən bələdiyyənin ərazisini çıxmaqla)
2	Hacıqəhrəmanlı bələdiyyəsi	Hacıqəhrəmanlı qəsəbəsi
GƏNCƏ ŞƏHƏRİ		
Kəpəz rayonu		
1	Kəpəz bələdiyyəsi	Kəpəz rayonu (aşağıda göstərilən bələdiyyənin ərazisini çıxmaqla)
2	Hacıkənd bələdiyyəsi	Hacıkənd və Göygöl qəsəbələri
Nizami rayonu		
1	Nizami bələdiyyəsi	Nizami rayonu
MİNGƏÇEVİR ŞƏHƏRİ		
1	Mingəçevir bələdiyyəsi	Mingəçevir şəhəri
NAFTALAN ŞƏHƏRİ		
1	Naftalan bələdiyyəsi	Naftalan şəhəri
SUMQAYIT ŞƏHƏRİ		
1	Sumqayıt bələdiyyəsi	Sumqayıt şəhəri (aşağıda göstərilən bələdiyyələrin ərazilərini çıxmaqla)
2	Corat bələdiyyəsi	Corat qəsəbəsi
3	Hacı Zeynalabdin bələdiyyəsi	Hacı Zeynalabdin qəsəbəsi
ABŞERON RAYONU		
1	Xırdalan bələdiyyəsi	Xırdalan şəhəri (10)
2	Aşağı Güzdək bələdiyyəsi	Aşağı Güzdək qəsəbəsi
3	Ceyranbatan bələdiyyəsi	Ceyranbatan qəsəbəsi
4	Digah bələdiyyəsi	Digah qəsəbəsi
5	Fatmayı bələdiyyəsi	Fatmayı kəndi
6	Goradil bələdiyyəsi	Goradil kəndi
7	Güzdək bələdiyyəsi	Güzdək qəsəbəsi
8	Hökməli bələdiyyəsi	Hökməli qəsəbəsi
9	Qobu bələdiyyəsi	Qobu qəsəbəsi
10	Masazır bələdiyyəsi	Masazır kəndi
11	Mehdiabad bələdiyyəsi	Mehdiabad qəsəbəsi
12	Məmmədli bələdiyyəsi	Məmmədli kəndi
13	Novxanı bələdiyyəsi	Novxanı kəndi
14	Pirəkəşkül-Qobustan bələdiyyəsi	Pirəkəşkül və Qobustan kəndləri
15	Saray bələdiyyəsi	Saray qəsəbəsi
13	Novxanı bələdiyyəsi	Novxanı kəndi

AĞCABƏDİ RAYONU		
1	Ağcabədi bələdiyyəsi	Ağcabədi şəhəri
2	Ağabəyli bələdiyyəsi	Ağabəyli kəndi
3	Aran bələdiyyəsi	Aran kəndi
4	Arazbar bələdiyyəsi	Arazbar kəndi
5	Aşağı Avşar bələdiyyəsi	Aşağı Avşar kəndi
6	Avşar bələdiyyəsi	Avşar kəndi
7	Bala Kəhrizli bələdiyyəsi	Bala Kəhrizli kəndi
8	Biləyan bələdiyyəsi	Biləyan kəndi
9	Boyat bələdiyyəsi	Boyat kəndi
10	Böyük Kəhrizli bələdiyyəsi	Böyük Kəhrizli kəndi
11	Cəfərbəyli bələdiyyəsi	Cəfərbəyli kəndi
12	Gələbədin bələdiyyəsi	Gələbədin kəndi
13	Göyüklü bələdiyyəsi	Göyüklü kəndi
14	Hacıbədəlli bələdiyyəsi	Hacıbədəlli kəndi
15	Hacılar bələdiyyəsi	Hacılar kəndi
16	Hindarx bələdiyyəsi	Hindarx kəndi
17	Hüsülü bələdiyyəsi	Hüsülü kəndi
18	Xocavənd bələdiyyəsi	Xocavənd kəndi
19	İmamqulubəyli bələdiyyəsi	İmamqulubəyli kəndi
20	Kəbirli bələdiyyəsi	Kəbirli kəndi
21	Kürdlər bələdiyyəsi	Kürdlər kəndi
22	Qaradolaq bələdiyyəsi	Qaradolaq kəndi
23	Qaraxanlı bələdiyyəsi	Qaraxanlı kəndi
24	Qaravəlli bələdiyyəsi	Qaravəlli kəndi
25	Qiyaməddinli bələdiyyəsi	Qiyaməddinli kəndi
26	Qiyaməddinli bələdiyyəsi	Qiyaməddinli kəndi
27	Mehrablı bələdiyyəsi	Mehrablı kəndi
28	Minaxorlu bələdiyyəsi	Minaxorlu kəndi
29	Mirzəhaqverdili bələdiyyəsi	Mirzəhaqverdili kəndi
30	Muğanlı bələdiyyəsi	Muğanlı kəndi
31	Nəcəfqulubəyli bələdiyyəsi	Nəcəfqulubəyli kəndi
32	Pərioglular bələdiyyəsi	Pərioglular kəndi
33	Poladlı bələdiyyəsi	Poladlı kəndi
34	Rəncbərlər bələdiyyəsi	Rəncbərlər kəndi
35	Salmanbəyli bələdiyyəsi	Salmanbəyli kəndi
36	Sarıcalı bələdiyyəsi	Sarıcalı kəndi
37	Sarvanlar bələdiyyəsi	Sarvanlar kəndi
38	Şahmalılar bələdiyyəsi	Şahmalılar kəndi
39	Şahsevən bələdiyyəsi	Şahsevən kəndi
40	Şahsevən Təzəkənd bələdiyyəsi	Şahsevən Təzəkənd kəndi
41	Şənlik bələdiyyəsi	Şənlik kəndi

42	Şərəfxanlı bələdiyyəsi	Şərəfxanlı kəndi
43	Şotlanlı bələdiyyəsi	Şotlanlı kəndi
44	Taynaq bələdiyyəsi	Taynaq kəndi
45	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
46	Yeni Qaradolaq bələdiyyəsi	Yeni Qaradolaq kəndi
AĞDAM RAYONU		
1	Alıbəyli bələdiyyəsi	Alıbəyli, Böyükbəyli və Kiçikli kəndləri
2	Çəmənli bələdiyyəsi	Çəmənli kəndi
3	Əfətli bələdiyyəsi	Əfətli, Hacıməmmədli, İsalər, Küdürlü və Məmmədbağırli kəndləri
4	Əhmədəğalı bələdiyyəsi	Əhmədəğalı, Çırxlı, Kolqışlaq və Mirəşelli kəndləri
5	Hacituralı bələdiyyəsi	Hacituralı, Həsənخانlı və Qəhrəmanbəyli kəndləri
6	Xındırstan bələdiyyəsi	Xındırstan, Baharlı, Bəybabalar, Kəlbəhüseynli, Birinci Yüzbaşılı, Dadaşlı, İkinci Yüzbaşılı, Paşabəyli və Sarıçoban kəndləri
7	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı, Evoğlu və Rzalar kəndləri
8	Qərvənd bələdiyyəsi	Orta Qərvənd və Ayaq Qərvənd kəndləri
9	Quzanlı bələdiyyəsi	Quzanlı, Çullu, Eyvazlı və İmamqulubəyli kəndləri
10	Mərzili bələdiyyəsi	Mərzili kəndi
11	Sarıcalı bələdiyyəsi	Sarıcalı və Şükürəğalı kəndləri
12	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
13	Üçoğlan bələdiyyəsi	Üçoğlan, Baharlı, Ballar, Orta Qışlaq və Yusifli kəndləri
14	Zəngişalı bələdiyyəsi	Zəngişalı və Mahrızlı kəndləri
AĞDAŞ RAYONU		
1	Ağdaş bələdiyyəsi	Ağdaş şəhəri
2	Abad bələdiyyəsi	Abad kəndi
3	Ağzıbir bələdiyyəsi	Ağzıbir kəndi
4	Aşağı Ləki bələdiyyəsi	Aşağı Ləki, Hapıth və Ovçulu kəndləri
5	Aşağı Nemətabad (5) bələdiyyəsi	Aşağı Nemətabad və Yenikənd kəndləri
6	Aşağı Zeynəddin bələdiyyəsi	Aşağı Zeynəddin, Tatlar və Yeniərx kəndləri
7	Binələr bələdiyyəsi	Binələr və Davudlu kəndləri (7)
8	Birinci Aral bələdiyyəsi	Birinci Aral və İkinci Aral kəndləri
9	Cardam bələdiyyəsi	Cardam kəndi
10	Cücük bələdiyyəsi	Cücük kəndi
11	Cüvə bələdiyyəsi	Cüvə kəndi
12	Dəhnəxəlil bələdiyyəsi	Dəhnəxəlil kəndi və Türyançay qəsəbəsi

13	Eymur bələdiyyəsi	Eymur, Ağcaqovaq və Ərəbşəki kəndləri
14	Əmirərx bələdiyyəsi	Əmirərx kəndi
15	Ərəb bələdiyyəsi	Ərəb kəndi
16	Ərəbocağı bələdiyyəsi	Ərəbocağı kəndi
17	Güvəkənd bələdiyyəsi	Güvəkənd kəndi
18	Hüşün bələdiyyəsi	Hüşün kəndi
19	Xınaxlı bələdiyyəsi	Xınaxlı kəndi
20	Xosrov bələdiyyəsi	Xosrov və Sadavat kəndləri
21	Korərx bələdiyyəsi	Korərx kəndi
22	Kotanərx bələdiyyəsi	Kotanərx kəndi
23	Kotavan bələdiyyəsi	Kotavan kəndi
24	Kükəl bələdiyyəsi	Kükəl kəndi
25	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı və Malay kəndləri
26	Qaradəyin bələdiyyəsi	Qaradəyin kəndi
27	Qarağan Şıxlar bələdiyyəsi	Qarağan Şıxlar və Qarağan Sədi kəndləri
28	Qaraoğlan bələdiyyəsi	Qaraoğlan kəndi
29	Qarasuqumlaq bələdiyyəsi	Qarasuqumlaq kəndi
30	Qəribli bələdiyyəsi	Qəribli kəndi
31	Qobuüstü bələdiyyəsi	Qobuüstü və Yeniərx kəndləri
32	Qolqəti bələdiyyəsi	Qolqəti kəndi
33	Qoşağovaq bələdiyyəsi	Qoşağovaq kəndi
34	Qulbəndə bələdiyyəsi	Qulbəndə, Aşağı Qəsil, Bəylik və Orta Qəsil kəndləri
35	Ləki bələdiyyəsi	Ləki qəsəbəsi
36	Məşəd bələdiyyəsi	Məşəd və Gürcüvə kəndləri
37	Mürsəl bələdiyyəsi	Mürsəl kəndi
38	Nehrəxəlil bələdiyyəsi	Nehrəxəlil kəndi
39	Orta Ləki bələdiyyəsi	Orta Ləki və Yuxarı Ləki kəndləri
40	Pirəyir bələdiyyəsi	Pirəyir kəndi
41	Pirəzə bələdiyyəsi	Pirəzə kəndi
42	Pirkəkə bələdiyyəsi	Pirkəkə kəndi
43	Şəkili bələdiyyəsi	Şəkili kəndi
44	Şəmsabad bələdiyyəsi	Şəmsabad, Əmirməhmud və Qarağan Saathı kəndləri
45	Şıxlı bələdiyyəsi	Şıxlı kəndi
46	Şordəhnə bələdiyyəsi	Şordəhnə kəndi
47	Tofiqi bələdiyyəsi	Tofiqi kəndi
48	Yenicə bələdiyyəsi	Yenicə kəndi
49	Yuxarı Ağcayazı bələdiyyəsi	Yuxarı Ağcayazı və Aşağı Ağcayazı kəndləri
50	Yuxarı Qəsil bələdiyyəsi	Yuxarı Qəsil və Bulaqotağı kəndləri
51	Yuxarı Nemətabad bələdiyyəsi	Yuxarı Nemətabad və Hacılar kəndləri

AĞSTAF RAYONU		
1	Ağstafa bələdiyyəsi	Ağstafa şəhəri
2	Aşağı Göycəli bələdiyyəsi	Aşağı Göycəli kəndi
3	Aşağı Kəsəmən bələdiyyəsi	Aşağı Kəsəmən kəndi
4	Böyük Kəsik bələdiyyəsi	<i>Böyük Kəsik kəndi (5)</i>
5	Dağ Kəsəmən bələdiyyəsi	Dağ Kəsəmən kəndi
6	Düzqışlaq bələdiyyəsi	Düzqışlaq və Kolayır kəndləri
7	Eynallı bələdiyyəsi	Eynallı kəndi
8	Göycəli bələdiyyəsi	Göycəli kəndi
9	Həsənsu bələdiyyəsi	Həsənsu kəndi
10	Xətai bələdiyyəsi	Xətai, Qaçaq Kərəm və Yenigün kəndləri
11	Xılına bələdiyyəsi	Xılına və Mollacəfərli kəndləri
12	Köçəsgər bələdiyyəsi	Köçəsgər kəndi
13	Köçvəlili bələdiyyəsi	<i>Köçvəlili kəndi və Soyuqbulaq qəsəbəsi (5)</i>
14	Qarahəsənli bələdiyyəsi	Qarahəsənli kəndi
15	Qıraq Kəsəmən bələdiyyəsi	Qıraq Kəsəmən kəndi
16	Qırılı bələdiyyəsi	Qırılı kəndi
17	Muğanlı bələdiyyəsi	Muğanlı kəndi
18	Pirili bələdiyyəsi	<i>Pirili kəndi (5)</i>
19	Poylu bələdiyyəsi	<i>Poylu kəndi və Şəkərli qəsəbəsi (5)</i>
20	Sadıqlı bələdiyyəsi	Sadıqlı kəndi
21	Saloğlu bələdiyyəsi	Saloğlu qəsəbəsi
22	Tatlı bələdiyyəsi	Tatlı (5) və Yaradullu kəndləri
23	Vurğun bələdiyyəsi	Vurğun qəsəbəsi
24	Zəlimxan bələdiyyəsi	Zəlimxan kəndi
25	<i>Ağgöl bələdiyyəsi (5)</i>	<i>Ağgöl kəndi (5)</i>
26	<i>Qarayazı bələdiyyəsi (5)</i>	<i>Qarayazı, Həzi Aslanov və Soyuqbulaqlar qəsəbələri (5)</i>
27	<i>Kolxəlfəli bələdiyyəsi (5)</i>	<i>Kolxəlfəli kəndi (5)</i>
28	<i>Poylu qəsəbə bələdiyyəsi</i>	<i>Poylu və Ceyrançöl qəsəbələri</i>
29	<i>Köhnəqışlaq bələdiyyəsi (5)</i>	<i>Köhnəqışlaq kəndi (5)</i>
AĞSU RAYONU		
1	Ağsu bələdiyyəsi	Ağsu şəhəri
2	Abasxanlı bələdiyyəsi	Abasxanlı kəndi
3	Ağabəyli bələdiyyəsi	Ağabəyli kəndi
4	Ağalarbəyli bələdiyyəsi	Ağalarbəyli kəndi
5	<i>Ağarx bələdiyyəsi (7)</i>	<i>Ağarx kəndi</i>
6	Axundlu bələdiyyəsi	Axundlu kəndi
7	Aratlı Curuğlu bələdiyyəsi	Aratlı Curuğlu kəndi
8	Bəyimli bələdiyyəsi	Bəyimli kəndi
9	Bico bələdiyyəsi	Bico kəndi
10	Bozavand bələdiyyəsi	Bozavand kəndi

11	Cəfərli bələdiyyəsi	Cəfərli kəndi
12	Cəlayir bələdiyyəsi	Cəlayir kəndi
13	Çaparlı bələdiyyəsi	Çaparlı kəndi
14	Çiyli bələdiyyəsi	Çiyli kəndi
15	Daşdəmirbəyli bələdiyyəsi	Daşdəmirbəyli kəndi
16	Dəlilər bələdiyyəsi	Dəlilər kəndi
17	Dilman bələdiyyəsi	Dilman, Hacıman və Xatman kəndləri
18	Ərəbmehdibəy bələdiyyəsi	Ərəbmehdibəy, Dədəli və Qasımbəyli kəndləri
19	Ərəbsarvan bələdiyyəsi	Ərəbsarvan kəndi
20	Ərəbuşağı bələdiyyəsi	Ərəbuşağı kəndi
21	Gəgəli bələdiyyəsi	Gəgəli kəndi
22	Göydəlləkli bələdiyyəsi	Göydəlləkli kəndi
23	Gürçüvan bələdiyyəsi	Gürçüvan, Girdə, Hinqar, Kəndaxan, Kövlüc və Yenikənd kəndləri
24	Hacıqədirlil bələdiyyəsi	Hacıqədirlil kəndi
25	Hacısəmədli bələdiyyəsi	Hacısəmədli kəndi
26	Hacmşağı bələdiyyəsi	Hacmşağı kəndi
27	Xəlillil bələdiyyəsi	Xəlillil və Mustafalı kəndləri
28	İlxıçı bələdiyyəsi	İlxıçı kəndi
29	Kalağaylı bələdiyyəsi	Kalağaylı kəndi
30	Kalva bələdiyyəsi	Kalva kəndi
31	Keşdiməz bələdiyyəsi	Keşdiməz kəndi
32	Kəndoba bələdiyyəsi	Kəndoba kəndi
33	Qarabağlı bələdiyyəsi	Qarabağlı kəndi
34	Qaradağ bələdiyyəsi	Qaradağ kəndi
35	Qaraqaşlı bələdiyyəsi	Qaraqaşlı kəndi
36	Qaraqoyunlu bələdiyyəsi	Qaraqoyunlu kəndi
37	Qaraməmmədli bələdiyyəsi	Qaraməmmədli və Navahı kəndləri
38	Qaravəllil bələdiyyəsi	Qaravəllil kəndi
39	Qəşəd bələdiyyəsi	Qəşəd kəndi
40	Qiyaslı bələdiyyəsi	Qiyaslı kəndi
41	Ləngəbiz bələdiyyəsi	Ləngəbiz kəndi
42	Maşadqanlı bələdiyyəsi	Maşadqanlı kəndi
43	Məlikçobanlı bələdiyyəsi	Məlikçobanlı kəndi
44	Muradlı bələdiyyəsi	Muradlı kəndi
45	Musabəyli bələdiyyəsi	Musabəyli kəndi
46	Nəmirlil bələdiyyəsi	Nəmirlil kəndi
47	Növcü bələdiyyəsi	<i>Növcü kəndi (5)</i>
48	Nuran bələdiyyəsi	Nuran və Zərqava kəndləri
49	Nüydü bələdiyyəsi	Nüydü, Xasıdərə, Qırlar, Quzey və Sanqalan kəndləri
50	Padar bələdiyyəsi	Padar və Külüllü kəndləri

51	Padarqışlaq bələdiyyəsi	Padarqışlaq kəndi
52	Pirhəsənli bələdiyyəsi	Pirhəsənli kəndi
53	Rəhimağalı bələdiyyəsi	Rəhimağalı kəndi
54	Rəhimli bələdiyyəsi	Rəhimli kəndi
55	Suraxanı bələdiyyəsi	Suraxanı kəndi
56	Şahbəyli bələdiyyəsi	Şahbəyli kəndi
57	Təklə bələdiyyəsi	Təklə kəndi
58	Ülgüc bələdiyyəsi	Ülgüc kəndi
59	Yenilik bələdiyyəsi	Yenilik, Elabad və Gursulu kəndləri
60	<i>Yuxarı Növcü bələdiyyəsi (5)</i>	<i>Yuxarı Növcü kəndi (5)</i>
ASTARA RAYONU		
1	Astara bələdiyyəsi	Astara şəhəri
2	Alaşa bələdiyyəsi	Alaşa kəndi
3	Artupa bələdiyyəsi	Artupa kəndi
4	Asxanakəran bələdiyyəsi	Asxanakəran, Azaru, Bəlbay, Bursut və Dəstor kəndləri
5	Bala Şahağac bələdiyyəsi	Bala Şahağac və Qamışovka kəndləri
6	Burzubənd bələdiyyəsi	Burzubənd, Noyabud və Vənəşikəş kəndləri
7	Deqadi bələdiyyəsi	Deqadi və Səlivə kəndləri
8	Dolu bələdiyyəsi	Dolu və Sibiyət kəndləri
9	Dürriyə bələdiyyəsi	Dürriyə kəndi
10	Ərçivan bələdiyyəsi	Ərçivan kəndi
11	Hamoşam bələdiyyəsi	Hamoşam, Klinbi, Reqloba və Rıvadila kəndləri
12	Kakalos bələdiyyəsi	Kakalos kəndi
13	Kijəbə bələdiyyəsi	Kijəbə qəsəbəsi
14	Kolatan bələdiyyəsi	Kolatan kəndi
15	Qapıçıməhəllə bələdiyyəsi	Qapıçıməhəllə kəndi
16	Lomin bələdiyyəsi	Lomin və Vovada kəndləri
17	Marzəsə bələdiyyəsi	Marzəsə, Bili, Bio və Sihəkəran kəndləri
18	Maşxan bələdiyyəsi	Maşxan kəndi
19	Məscitməhəllə bələdiyyəsi	Məscitməhəllə kəndi
20	Miki bələdiyyəsi	Miki, Giləparqo, Qanqalaş, Lobir və Vaqadi kəndləri
21	Motalayataq bələdiyyəsi	Motalayataq, Anbuba, Əkbərməhəllə, Şıxımpeştə və Viləparqo kəndləri
22	Ojakəran bələdiyyəsi	Ojakəran kəndi
23	Ovala bələdiyyəsi	Ovala kəndi
24	Pensər bələdiyyəsi	Pensər kəndi
25	Pəlikəş bələdiyyəsi	Pəlikəş kəndi
26	Rinə bələdiyyəsi	Rinə, Çuvaş, Taxtanəkəran və Viləşə kəndləri

27	Rudəkənar bələdiyyəsi	Rudəkənar kəndi
28	Seləkəran bələdiyyəsi	Seləkəran kəndi
29	Səncərədi bələdiyyəsi	Səncərədi və Şuvaş kəndləri
30	Sərək bələdiyyəsi	Sərək kəndi
31	Sığaloni bələdiyyəsi	Sığaloni kəndi
32	Sim bələdiyyəsi	Sim kəndi
33	Sipiyyəpart bələdiyyəsi	Sipiyyəpart və Çükəş kəndləri
34	Siyaku bələdiyyəsi	Siyaku, Binabəy və Giləşə kəndləri
35	Siyətük bələdiyyəsi	Siyətük, Sekəşan və Vəznəş kəndləri
36	Suparıbağ bələdiyyəsi	Suparıbağ kəndi
37	Şağlazüza bələdiyyəsi	Şağlazüza, Həsən, Siyakeş və Şıxəmahlə kəndləri
38	Şahağac bələdiyyəsi	Şahağac kəndi
39	Şəmətük bələdiyyəsi	Şəmətük, Xıçaso və Sipiyyəəlfətik kəndləri
40	Şəvqo bələdiyyəsi	Şəvqo, Avyarud və Diqo kəndləri
41	Şiyəkəran bələdiyyəsi	Şiyəkəran kəndi
42	Şuvi bələdiyyəsi	Şuvi kəndi
43	Şümrüd bələdiyyəsi	Şümrüd kəndi
44	Telman bələdiyyəsi	Telman kəndi
45	Təngərüd bələdiyyəsi	Təngərüd kəndi
46	Toradi bələdiyyəsi	Toradi və Kamlakan kəndləri
47	Tüləküvan bələdiyyəsi	Tüləküvan kəndi
48	Vaqo bələdiyyəsi	Vaqo, Lələkəpeştə və Liəzi kəndləri
49	Züngüləş bələdiyyəsi	Züngüləş kəndi
BALAKƏN RAYONU		
1	Balakən bələdiyyəsi	Balakən şəhəri
2	Cederovtala bələdiyyəsi	Cederovtala kəndi
3	Gərəkli bələdiyyəsi	Gərəkli və Mazımçay kəndləri
4	Hənifə bələdiyyəsi	Hənifə, Böyükətala, Cincartala, Göyəmtala, Gülüzanbinə və Məlikzadə kəndləri
5	Xalatala bələdiyyəsi	Xalatala və Göyrüclük kəndləri
6	İtitala bələdiyyəsi	İtitala kəndi
7	Katex bələdiyyəsi	Katex və Beretbinə kəndləri
8	Kortala bələdiyyəsi	Kortala, Beçeqarbinə və Qaraliacılı kəndləri
9	Qabaqçöl bələdiyyəsi	Qabaqçöl qəsəbəsi
10	Qasbinə bələdiyyəsi	Qasbinə və Qaracabinə kəndləri
11	Qaysa bələdiyyəsi	Qaysa və Abjit kəndləri
12	Qazma bələdiyyəsi	Qazma, Bedağar, Cillik, Darvazbinə, Öküzovtala və Şambulbinə kəndləri
13	Qullar bələdiyyəsi	Qullar və Acılıqbınə kəndləri
14	Mahamalar bələdiyyəsi	Mahamalar və Solban kəndləri

15	Meşəşambul bələdiyyəsi	Meşəşambul və Qazbölük kəndləri
16	Poştbinə bələdiyyəsi	Poştbinə və Çorçorbinə kəndləri
17	Püştətala bələdiyyəsi	Püştətala, Qadaşbinə, Qamıştala, Qaravəli, Pırqax və Mollaçıbinə kəndləri
18	Roçəhməd bələdiyyəsi	Roçəhməd, Əyritala və Murguztala kəndləri
19	Sarıbulaq bələdiyyəsi	Sarıbulaq, Ağkilsə və Kilsəbuqov kəndləri
20	Şambul bələdiyyəsi	Şambul və İsxəlqirmə kəndləri
21	Şərif bələdiyyəsi	Şərif kəndi
22	Talalar bələdiyyəsi	Talalar, Bayrambinə və Hetovlar kəndləri
23	Tülü bələdiyyəsi	Tülü, Mazımqarışan və Mazımüstü kəndləri
24	Yeni Şərif bələdiyyəsi	Yeni Şərif kəndi
BEYLƏQAN RAYONU		
1	Beyləqan bələdiyyəsi	Beyləqan şəhəri
2	Allahyarlı bələdiyyəsi	Allahyarlı kəndi
3	Aşağı Çəmənli bələdiyyəsi	Aşağı Çəmənli kəndi
4	Aşıqalılar bələdiyyəsi	Aşıqalılar kəndi
5	Bahar bələdiyyəsi	Bahar qəsəbəsi
6	Baharabad bələdiyyəsi	Baharabad qəsəbəsi
7	Birinci Aşıqlı bələdiyyəsi	Birinci Aşıqlı kəndi
8	Birinci Şahsevən bələdiyyəsi	Birinci Şahsevən kəndi və Orconikidze qəsəbəsi
9	Bolsulu bələdiyyəsi	Bolsulu qəsəbəsi
10	Bünyadlı bələdiyyəsi	Bünyadlı kəndi
11	Dünyamalılar bələdiyyəsi	Dünyamalılar kəndi
12	Eyvazalılar bələdiyyəsi	Eyvazalılar kəndi
13	Əhmədli bələdiyyəsi	Əhmədli kəndi
14	Əlinəzərli bələdiyyəsi	Əlinəzərli kəndi
15	Əmirzeydli bələdiyyəsi	Əmirzeydli kəndi
16	Gödəklər bələdiyyəsi	Gödəklər kəndi
17	Günəş bələdiyyəsi	Günəş qəsəbəsi
18	Xaçınabad bələdiyyəsi	Xaçınabad kəndi
19	İkinci Aşıqlı bələdiyyəsi	İkinci Aşıqlı kəndi
20	İkinci Şahsevən bələdiyyəsi	İkinci Şahsevən kəndi
21	İmamverdili bələdiyyəsi	İmamverdili və Vətəğa kəndləri
22	Kəbirli bələdiyyəsi	Kəbirli kəndi
23	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı kəndi
24	Qarahılar bələdiyyəsi	Qarahılar kəndi
25	Qəhrəmanlı bələdiyyəsi	Qəhrəmanlı qəsəbəsi
26	Mayak bələdiyyəsi	Mayak qəsəbəsi

27	Mil bələdiyyəsi	Mil qəsəbəsi
28	Milabad bələdiyyəsi	Milabad qəsəbəsi
29	Orta Əlinəzərli bələdiyyəsi	Orta Əlinəzərli kəndi
30	Örənqala bələdiyyəsi	Örənqala qəsəbəsi
31	Sarısu bələdiyyəsi	Sarısu qəsəbəsi
32	Şəfəq bələdiyyəsi	Şəfəq qəsəbəsi
33	Şərq bələdiyyəsi	Şərq qəsəbəsi
34	Tatahlar bələdiyyəsi	Tatahlar kəndi
35	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
36	Türklər bələdiyyəsi	Türklər qəsəbəsi
37	Yeni Mil bələdiyyəsi	Yeni Mil qəsəbəsi
38	Yuxarı Aran bələdiyyəsi	Yuxarı Aran qəsəbəsi
39	Yuxarı Çəmənli bələdiyyəsi	Yuxarı Çəmənli kəndi
40	Yuxarı Kəbirli bələdiyyəsi	Yuxarı Kəbirli kəndi
BƏRDƏ RAYONU		
1	Bərdə bələdiyyəsi	Bərdə şəhəri
2	Alaçadırlı bələdiyyəsi	Alaçadırlı kəndi
3	Alpout bələdiyyəsi	Alpout kəndi
4	Arabaçılar bələdiyyəsi	Arabaçılar kəndi
5	Bala Ərəblər bələdiyyəsi	Bala Ərəblər kəndi
6	Bala Göyüslü bələdiyyəsi	Bala Göyüslü kəndi
7	Bala Qacar bələdiyyəsi	Bala Qacar kəndi
8	Bayramlı bələdiyyəsi	Bayramlı kəndi
9	Bəcirəvan bələdiyyəsi	Bəcirəvan kəndi
10	Birinci Qaradəmirçi bələdiyyəsi	Birinci Qaradəmirçi kəndi
11	Böyük Göyüslü bələdiyyəsi	Böyük Göyüslü kəndi
12	Böyük Qacar bələdiyyəsi	Böyük Qacar kəndi
13	Canavarlı bələdiyyəsi	Canavarlı kəndi
14	Cəyirli bələdiyyəsi	Cəyirli kəndi
15	Cimcimli bələdiyyəsi	Cimcimli kəndi
16	Cumalar bələdiyyəsi	Cumalar kəndi
17	Çələbilər bələdiyyəsi	Çələbilər kəndi
18	Darğalar bələdiyyəsi	Darğalar kəndi
19	Dəymədağıldı bələdiyyəsi	Dəymədağıldı kəndi
20	Dilənçilər bələdiyyəsi	Dilənçilər kəndi
21	Divanlı bələdiyyəsi	Divanlı kəndi
22	Əliyanlı bələdiyyəsi	Əliyanlı kəndi
23	Əmirli bələdiyyəsi	Əmirli kəndi
24	Ərəblər bələdiyyəsi	Ərəblər kəndi
25	Əyricə bələdiyyəsi	Əyricə kəndi
26	Gərənə bələdiyyəsi	Gərənə kəndi
27	Gülgözli bələdiyyəsi	Gülgözli kəndi
28	Güloğlular bələdiyyəsi	Güloğlular kəndi

29	Hacallı bələdiyyəsi	Hacallı kəndi
30	Hacıalılı bələdiyyəsi	Hacıalılı kəndi
31	Hacıbəyli bələdiyyəsi	Hacıbəyli kəndi
32	Hacıəhmədli bələdiyyəsi	Hacıəhmədli kəndi
33	Hacılar bələdiyyəsi	Hacılar kəndi
34	Hacılı bələdiyyəsi	Hacılı kəndi
35	Həsənqaya bələdiyyəsi	Həsənqaya kəndi
36	Həsənli bələdiyyəsi	Həsənli kəndi
37	Hüseynahılar bələdiyyəsi	Hüseynahılar kəndi
38	Hüseynbəyli bələdiyyəsi	Hüseynbəyli kəndi
39	Xanagahlı bələdiyyəsi	Xanagahlı kəndi
40	Xanərab bələdiyyəsi	Xanərab kəndi
41	Xanxanımlı bələdiyyəsi	Xanxanımlı kəndi
42	Xəsili bələdiyyəsi	Xəsili kəndi
43	İkinci Qaradəmirçi bələdiyyəsi	İkinci Qaradəmirçi kəndi
44	İmamqulubəyli bələdiyyəsi	İmamqulubəyli kəndi
45	Kafarlı bələdiyyəsi	Kafarlı kəndi
46	Kələntərli bələdiyyəsi	Kələntərli kəndi
47	Kərimbəyli bələdiyyəsi	Kərimbəyli kəndi
48	Kətəlparaq bələdiyyəsi	Kətəlparaq kəndi
49	Kolayır bələdiyyəsi	Kolayır kəndi
50	Köbəkənd bələdiyyəsi	Köbəkənd kəndi
51	Körpüsındıran bələdiyyəsi	Körpüsındıran kəndi
52	Kürdborakı bələdiyyəsi	Kürdborakı kəndi
53	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı kəndi
54	Qaradəmirçi bələdiyyəsi	Qaradəmirçi kəndi
55	Qaradırnaq bələdiyyəsi	Qaradırnaq kəndi
56	Qarahacı bələdiyyəsi	Qarahacı kəndi
57	Qaraqoyunlu bələdiyyəsi	Qaraqoyunlu kəndi
58	Qaraməmmədli bələdiyyəsi	Qaraməmmədli kəndi
59	Qaratəpə bələdiyyəsi	Qaratəpə kəndi
60	Qarayusifli bələdiyyəsi	Qarayusifli kəndi
61	Qasımbəyli bələdiyyəsi	Qasımbəyli kəndi
62	Qayalı bələdiyyəsi	Qayalı kəndi
63	Qazaxlar bələdiyyəsi	Qazaxlar kəndi
64	Qazaxlar bələdiyyəsi	Qazaxlar kəndi
65	Qazıqurdalı bələdiyyəsi	Qazıqurdalı kəndi
66	Qəhrəmanlı bələdiyyəsi	Qəhrəmanlı kəndi
67	Qullar bələdiyyəsi	Qullar kəndi
68	Qurdlar bələdiyyəsi	Qurdlar kəndi
69	Lək bələdiyyəsi	Lək kəndi
70	Lənbəran bələdiyyəsi	Lənbəran kəndi
71	Məhdixanlı bələdiyyəsi	Məhdixanlı kəndi

72	Məhdili bələdiyyəsi	Məhdili kəndi
73	Məmmədli bələdiyyəsi	Məmmədli kəndi
74	Məşədiibişli bələdiyyəsi	Məşədiibişli kəndi
75	Mirasəfli bələdiyyəsi	Mirasəfli kəndi
76	Mirzalıbəyli bələdiyyəsi	Mirzalıbəyli kəndi
77	Mirzəcəfərli bələdiyyəsi	Mirzəcəfərli kəndi
78	Mirzəxan Qaraqoyunlu bələdiyyəsi	Mirzəxan Qaraqoyunlu kəndi
79	Mollagüllər bələdiyyəsi	Mollagüllər kəndi
80	Mollaisalar bələdiyyəsi	Mollaisalar kəndi
81	Mollalı bələdiyyəsi	Mollalı və Çərəlilər kəndləri
82	Mollaməmmədli bələdiyyəsi	Mollaməmmədli kəndi
83	Muğanlı bələdiyyəsi	Muğanlı kəndi
84	Mustafaəğalı bələdiyyəsi	Mustafaəğalı kəndi
85	Nəcəfqulubəyli bələdiyyəsi	Nəcəfqulubəyli kəndi
86	Nazırlı bələdiyyəsi	Nazırlı kəndi
87	Nəzirli bələdiyyəsi	Nəzirli kəndi
88	Nifçi bələdiyyəsi	Nifçi kəndi
89	Otuzikilər bələdiyyəsi	Otuzikilər kəndi
90	Piyadalar bələdiyyəsi	Piyadalar kəndi
91	Saatlı bələdiyyəsi	Saatlı kəndi
92	Samuxlu bələdiyyəsi	Samuxlu kəndi
93	Sərkərlər bələdiyyəsi	Sərkərlər kəndi
94	Soğanverdilər bələdiyyəsi	Soğanverdilər kəndi
95	Şahvəlilər bələdiyyəsi	Şahvəlilər kəndi
96	Şatırlı bələdiyyəsi	Şatırlı kəndi
97	Şorəfli bələdiyyəsi	Şorəfli kəndi
98	Şirvanlı bələdiyyəsi	Şirvanlı kəndi
99	Şorəfli bələdiyyəsi	Şorəfli kəndi
100	Tağılar bələdiyyəsi	Tağılar kəndi
101	Təhlə bələdiyyəsi	Təhlə kəndi
102	Tumashlı bələdiyyəsi	Tumashlı kəndi
103	Türkmən bələdiyyəsi	Türkmən kəndi
104	Uğurbəyli bələdiyyəsi	Uğurbəyli kəndi
105	Umudahlılar bələdiyyəsi	Umudahlılar kəndi
106	Vəliuşağı bələdiyyəsi	Vəliuşağı kəndi
107	Yeni Daşkənd bələdiyyəsi	Yeni Daşkənd kəndi
108	Yeni Əyricə bələdiyyəsi	Yeni Əyricə kəndi
109	Yerliəğalı bələdiyyəsi	Yerliəğalı kəndi
110	Zümürxaç bələdiyyəsi	Zümürxaç kəndi
BİLƏSUVAR RAYONU		
1	Biləsuvar bələdiyyəsi	Biləsuvar şəhəri
2	Ağalığənd bələdiyyəsi	Ağalığənd kəndi

3	Ağayrı bələdiyyəsi	Ağayrı kəndi
4	Amankənd bələdiyyəsi	Amankənd kəndi
5	Aranlı bələdiyyəsi	Aranlı kəndi
6	Arazbarı bələdiyyəsi	Arazbarı kəndi
7	Aşağı Cürəli bələdiyyəsi	Aşağı Cürəli kəndi
8	Bağbanlar bələdiyyəsi	Bağbanlar kəndi
9	Bəydili bələdiyyəsi	Bəydili kəndi
10	Çınarlı bələdiyyəsi	Çınarlı kəndi
11	Dərvişli bələdiyyəsi	Dərvişli kəndi
12	Əliabad bələdiyyəsi	Əliabad kəndi
13	Əsgərabad bələdiyyəsi	Əsgərabad kəndi
14	Çaylı (9) bələdiyyəsi	Çaylı (9) kəndi
15	Xırmandalı bələdiyyəsi	Xırmandalı kəndi
16	İsmətli bələdiyyəsi	İsmətli kəndi
17	Günəşli (9) bələdiyyəsi	Günəşli (9) kəndi
18	Muğan bələdiyyəsi	Muğan kəndi
19	Nərimankənd bələdiyyəsi	Nərimankənd kəndi
20	Nəsimi bələdiyyəsi	Nəsimi kəndi
21	Ovçubərə bələdiyyəsi	Ovçubərə kəndi
22	Səmədabad bələdiyyəsi	Səmədabad kəndi
23	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
24	Yuxarı Ağalı bələdiyyəsi	Yuxarı Ağalı kəndi
25	Yuxarı Cürəli bələdiyyəsi	Yuxarı Cürəli kəndi
26	Zəhmətabad bələdiyyəsi	Zəhmətabad kəndi

CƏLİLƏBƏD RAYONU

1	Cəlilabad bələdiyyəsi	Cəlilabad şəhəri
2	Göytəpə bələdiyyəsi	Göytəpə şəhəri
3	Abazallı bələdiyyəsi	Abazallı kəndi
4	Abdullu bələdiyyəsi	Abdullu kəndi
5	Abışabad bələdiyyəsi	Abışabad kəndi
6	Adnalı bələdiyyəsi	Adnalı kəndi
7	Ağbulaq bələdiyyəsi	Ağbulaq kəndi
8	Ağdaş bələdiyyəsi	Ağdaş kəndi
9	Ağusəm bələdiyyəsi	Ağusəm kəndi
10	Axtaxana bələdiyyəsi	Axtaxana kəndi
11	Alar bələdiyyəsi	Alar kəndi
12	Alaşar bələdiyyəsi	Alaşar kəndi
13	Albalan bələdiyyəsi	Albalan kəndi
14	Allahverənli bələdiyyəsi	Allahverənli kəndi
15	Astanlı bələdiyyəsi	Astanlı kəndi
16	Babaxanlı bələdiyyəsi	Babaxanlı kəndi
17	Babalı bələdiyyəsi	Babalı kəndi
18	Badamağac bələdiyyəsi	Badamağac kəndi

19	Badamağac bələdiyyəsi	Badamağac kəndi
20	Bəcirəvan bələdiyyəsi	Bəcirəvan kəndi
21	Bədirli bələdiyyəsi	Bədirli kəndi
22	Boyxanlı bələdiyyəsi	Boyxanlı kəndi
23	Buravar bələdiyyəsi	Buravar kəndi
24	Cəfərxanlı bələdiyyəsi	Cəfərxanlı kəndi
25	Cəfərli bələdiyyəsi	Cəfərli kəndi
26	Cəlayir bələdiyyəsi	Cəlayir kəndi
27	Cəngan bələdiyyəsi	Cəngan kəndi
28	Çinar bələdiyyəsi	Çinar kəndi
29	Çünəxanlı bələdiyyəsi	Çünəxanlı kəndi
30	Çünzəli bələdiyyəsi	Çünzəli kəndi
31	Darılıq bələdiyyəsi	Darılıq kəndi
32	Dələli bələdiyyəsi	Dələli kəndi
33	Dostalılı bələdiyyəsi	Dostalılı kəndi
34	Dövlətəlibəyli bələdiyyəsi	Dövlətəlibəyli kəndi
35	Edişə bələdiyyəsi	Edişə kəndi
36	Əliabad bələdiyyəsi	Əliabad kəndi
37	Əliqasımlı bələdiyyəsi	Əliqasımlı kəndi
38	Əsədli bələdiyyəsi	Əsədli kəndi
39	Ətcələr bələdiyyəsi	Ətcələr kəndi
40	Fərəcullah bələdiyyəsi	Fərəcullah kəndi
41	Fərzili bələdiyyəsi	Fərzili kəndi
42	Fətullaqışlaq bələdiyyəsi	Fətullaqışlaq kəndi
43	Gülməmmədli bələdiyyəsi	Gülməmmədli kəndi
44	Günəşli bələdiyyəsi	Günəşli kəndi
45	Hacıcavadlı bələdiyyəsi	Hacıcavadlı kəndi
46	Hacısmayıllı bələdiyyəsi	Hacısmayıllı kəndi
47	Hacıməmmədli bələdiyyəsi	Hacıməmmədli kəndi
48	Hamarqışlaq bələdiyyəsi	Hamarqışlaq kəndi
49	Hasılı bələdiyyəsi	Hasılı kəndi
50	Həsənli bələdiyyəsi	Həsənli kəndi
51	Həziabad bələdiyyəsi	Həziabad kəndi
52	Xanəgah bələdiyyəsi	Xanəgah kəndi
53	Xanlı bələdiyyəsi	Xanlı kəndi
54	Xəlilabad bələdiyyəsi	Xəlilabad kəndi
55	Xəlilli bələdiyyəsi	Xəlilli kəndi
56	İcarə bələdiyyəsi	İcarə kəndi
57	İncilli bələdiyyəsi	İncilli kəndi
58	İnil bələdiyyəsi	İnil kəndi
59	Kazımabad bələdiyyəsi	Kazımabad kəndi
60	Komanlı bələdiyyəsi	Komanlı kəndi
61	Kövüzbulaq bələdiyyəsi	Kövüzbulaq kəndi

62	Kövüzbulaq bələdiyyəsi	Kövüzbulaq kəndi
63	Kürdlər bələdiyyəsi	Kürdlər kəndi
64	Qamışlıgöl bələdiyyəsi	Qamışlıgöl kəndi
65	Qaraağac bələdiyyəsi	Qaraağac kəndi
66	Qarakazımlı bələdiyyəsi	Qarakazımlı kəndi
67	Qarazəncir bələdiyyəsi	Qarazəncir kəndi
68	Qarğılı bələdiyyəsi	Qarğılı kəndi
69	Qasımbəyli bələdiyyəsi	Qasımbəyli kəndi
70	Lallar bələdiyyəsi	Lallar kəndi
71	Ləkin bələdiyyəsi	Ləkin kəndi
72	Ləzran bələdiyyəsi	Ləzran kəndi
73	Maşlıq bələdiyyəsi	Maşlıq kəndi
74	Mədətli bələdiyyəsi	Mədətli kəndi
75	Məlikqasımlı bələdiyyəsi	Məlikqasımlı kəndi
76	Məmmədcanlı bələdiyyəsi	Məmmədcanlı kəndi
77	Məmmədrzalı bələdiyyəsi	Məmmədrzalı kəndi
78	Məşədi Hüseynli bələdiyyəsi	Məşədi Hüseynli kəndi
79	Məşədilər bələdiyyəsi	Məşədilər kəndi
80	Məşədiovəlli bələdiyyəsi	Məşədiovəlli kəndi
81	Mikayılı bələdiyyəsi	Mikayılı kəndi
82	Mirtəhməzli bələdiyyəsi	Mirtəhməzli kəndi
83	Mirzəli bələdiyyəsi	Mirzəli kəndi
84	Mollalı bələdiyyəsi	Mollalı kəndi
85	Moranlı bələdiyyəsi	Moranlı kəndi
86	Muğan bələdiyyəsi	Muğan kəndi
87	Musalı bələdiyyəsi	Musalı kəndi
88	Novruzalı bələdiyyəsi	Novruzalı kəndi
89	Ocaqlı bələdiyyəsi	Ocaqlı kəndi
90	Oğrübulaq bələdiyyəsi	Oğrübulaq kəndi
91	Pərdi bələdiyyəsi	Pərdi kəndi
92	Porsava bələdiyyəsi	Porsava kəndi
93	Privolnoye bələdiyyəsi	Privolnoye kəndi
94	Sabirabad bələdiyyəsi	Sabirabad kəndi
95	Sadathı bələdiyyəsi	Sadathı kəndi
96	Sarxanlı bələdiyyəsi	Sarxanlı kəndi
97	Seyidbazar bələdiyyəsi	Seyidbazar kəndi
98	Sərhədabad bələdiyyəsi	Sərhədabad kəndi
99	Soltankənd bələdiyyəsi	Soltankənd kəndi
100	Söyüdlü bələdiyyəsi	Söyüdlü kəndi
101	Suluçəsmə bələdiyyəsi	Suluçəsmə kəndi
102	Şabanlı bələdiyyəsi	Şabanlı kəndi
103	Şatırlı bələdiyyəsi	Şatırlı kəndi
104	Şıxlar bələdiyyəsi	Şıxlar kəndi

105	Şilavəngə bələdiyyəsi	Şilavəngə kəndi
106	Şorbaçı bələdiyyəsi	Şorbaçı kəndi
107	Şötüklü bələdiyyəsi	Şötüklü kəndi
108	Şükürlü bələdiyyəsi	Şükürlü kəndi
109	Tahirli bələdiyyəsi	Tahirli kəndi
110	Təklə bələdiyyəsi	Təklə kəndi
111	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
112	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
113	Uzuntəpə bələdiyyəsi	Uzuntəpə kəndi və Novoqolovka qəsəbəsi
114	Üçtəpə bələdiyyəsi	Üçtəpə kəndi
115	Vənlik bələdiyyəsi	Vənlik kəndi
116	Yusifli bələdiyyəsi	Yusifli kəndi
117	Zəhmətəbad bələdiyyəsi	Zəhmətəbad kəndi
118	Zərbəli bələdiyyəsi	Zərbəli kəndi
119	Zopun bələdiyyəsi	Zopun kəndi
DAŞKƏSƏN RAYONU		
1	Daşkəsən bələdiyyəsi	Daşkəsən şəhəri və Alunitdağ qəsəbəsi
2	Alaxançallı bələdiyyəsi	Alaxançallı kəndi
3	Astaf bələdiyyəsi	Astaf kəndi
4	Bayan bələdiyyəsi	Bayan kəndi
5	Çanaqçı bələdiyyəsi	Çanaqçı və Zivlan kəndləri
6	Çıraqlı bələdiyyəsi	Çıraqlı kəndi
7	Çovdar bələdiyyəsi	Çovdar və Çaykənd kəndləri
8	Daşkəsən qəsəbə bələdiyyəsi	Daşkəsən qəsəbəsi və Aşağı Daşkəsən kəndi
9	Dəstəfur bələdiyyəsi	Dəstəfur kəndi
10	Əhmədli bələdiyyəsi	Əhmədli və Dardərə kəndləri
11	Əhmədli bələdiyyəsi	Əhmədli kəndi
12	Əmirvar bələdiyyəsi	Əmirvar və Qazaxlı kəndləri
13	Gurbulaq bələdiyyəsi	Gurbulaq kəndi
14	Xoşbulaq bələdiyyəsi	Xoşbulaq kəndi
15	Kəmərqaya bələdiyyəsi	Kəmərqaya kəndi
16	Qabaqtəpə bələdiyyəsi	Qabaqtəpə, Gəlinqaya və Rasullu kəndləri
17	Qaraqullar bələdiyyəsi	Qaraqullar, Qaratağlar və Şahkərəm kəndləri
18	Qazaxyolçular bələdiyyəsi	Qazaxyolçular kəndi
19	Qıyıqlı bələdiyyəsi	Qıyıqlı kəndi
20	Quşçu bələdiyyəsi	Quşçu kəndi
21	Quşçu qəsəbə bələdiyyəsi	Quşçu və Quşçu körpüsü qəsəbələri
22	Quytul bələdiyyəsi	Quytul kəndi
23	Mollahəsənli bələdiyyəsi	Mollahəsənli kəndi

24	Muşavaq bələdiyyəsi	Muşavaq kəndi
25	Pirverdilər bələdiyyəsi	Pirverdilər kəndi
26	Şahvələdli bələdiyyəsi	Şahvələdli kəndi
27	Tapan bələdiyyəsi	Tapan, Dəvrallı və Güneykənd kəndləri
28	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
29	Yuxarı Daşkəsən bələdiyyəsi	Yuxarı Daşkəsən qəsəbəsi
30	Zağalı bələdiyyəsi	Zağalı kəndi
31	Zəylik bələdiyyəsi	Zəylik kəndi
32	Zinzahal bələdiyyəsi	Zinzahal, Almalı, Kollu, Suqovuşan və Yolqullar kəndləri
DƏVƏÇİ RAYONU		
1	Dəvəçi bələdiyyəsi	Dəvəçi şəhəri
2	Ağalıq bələdiyyəsi	Ağalıq kəndi
3	Ağbaş bələdiyyəsi	Ağbaş kəndi
4	Aygünlü bələdiyyəsi	Aygünlü kəndi
5	Çaraq bələdiyyəsi	Çaraq, Güləh, Hacıskəndərli, Kyünçal, Təkyə və Uqah kəndləri
6	Çayqaraqaşlı bələdiyyəsi	Çayqaraqaşlı kəndi
7	Çölquşçu bələdiyyəsi	Çölquşçu kəndi
8	Çuxurazəmi bələdiyyəsi	Çuxurazəmi, Çovurar, Dəhnə, Qəriblik, Qızılqazma və Zöhrəbkənd kəndləri
9	Dağ Bilici bələdiyyəsi	Dağ Bilici və Mumlu kəndləri
10	Düz Bilici bələdiyyəsi	Düz Bilici, Çinarlar, Nohurlar və Zağlı kəndləri
11	Əmirxanlı bələdiyyəsi	Əmirxanlı və Üzümlü kəndləri
12	Gəndov bələdiyyəsi	Gəndov kəndi
13	Günəşli bələdiyyəsi	Günəşli və Daşlyataq kəndləri
14	Hacıqaraqaşlı bələdiyyəsi	Hacıqaraqaşlı kəndi
15	Xəlfələr bələdiyyəsi	Xəlfələr və Yeləkəsən kəndləri
16	Xəlilli bələdiyyəsi	Xəlilli, Liman və Sarvan kəndləri
17	Qazbabalı bələdiyyəsi	Qazbabalı kəndi
18	Qələgah bələdiyyəsi	Qələgah və Ləcədi kəndləri
19	Qorğan bələdiyyəsi	Qorğan, Bilici Qorğan və İzmara kəndləri
20	Leyti bələdiyyəsi	Leyti kəndi
21	Məliklər bələdiyyəsi	Məliklər kəndi
22	Mollakamallı bələdiyyəsi	Mollakamallı kəndi
23	Padar bələdiyyəsi	Padar və Borbor kəndləri
24	Pirəbədil bələdiyyəsi	Pirəbədil, Sumağava, Sumağava Qazma və Zöhrəm kəndləri
25	Pirəmsən bələdiyyəsi	Pirəmsən və Ərəblər kəndləri
26	Rəhimli bələdiyyəsi	Rəhimli və Meytablı kəndləri
27	Sincanboyad bələdiyyəsi	Sincanboyad kəndi

28	Surra bələdiyyəsi	Surra kəndi
29	Söhbətli bələdiyyəsi	Söhbətli kəndi
30	Şahnəzərli bələdiyyəsi	Şahnəzərli kəndi
31	Taxtalar bələdiyyəsi	Taxtalar kəndi
32	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
33	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd, Xırdaoymaq, Qaraçaylı və Udulu kəndləri
34	Uzunboyad bələdiyyəsi	Uzunboyad kəndi
35	Vələsli bələdiyyəsi	Vələsli və Ceyranlı kəndləri
36	Zeyvə bələdiyyəsi	Zeyvə və Kilvar kəndləri
FÜZULİ RAYONU		
1	Alxanlı bələdiyyəsi	Alxanlı kəndi
2	Arayatlı bələdiyyəsi	Arayatlı kəndi
3	Araz Dilağarda bələdiyyəsi	Araz Dilağarda kəndi
4	Araz Zərgər bələdiyyəsi	Araz Zərgər kəndi
5	Aşağı Kürdmahmudlu bələdiyyəsi	Aşağı Kürdmahmudlu kəndi
6	Aşağı Yağlıvənd bələdiyyəsi	Aşağı Yağlıvənd kəndi
7	Babı bələdiyyəsi	Babı kəndi
8	Bala Bəhmənli bələdiyyəsi	Bala Bəhmənli kəndi
9	Birinci Mahmudlu bələdiyyəsi	Birinci Mahmudlu kəndi
10	Böyük Bəhmənli bələdiyyəsi	Böyük Bəhmənli kəndi
11	Əhmədəlilər bələdiyyəsi	Əhmədəlilər kəndi
12	Əhmədbəyli bələdiyyəsi	Əhmədbəyli və İkinci Mahmudlu kəndləri
13	Horadiz bələdiyyəsi	Horadiz qəsəbəsi
14	Kərimbəyli bələdiyyəsi	Kərimbəyli kəndi
15	Qazaxlar bələdiyyəsi	Qazaxlar və Mirzənağılı kəndləri
16	Mollaməhərrəmli bələdiyyəsi	Mollaməhərrəmli kəndi
17	Şükürbəyli bələdiyyəsi	Şükürbəyli kəndi
18	Yuxarı Kürdmahmudlu bələdiyyəsi	Yuxarı Kürdmahmudlu kəndi
19	<i>1 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>1 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
20	<i>2 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>2 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
21	<i>3 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>3 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
22	<i>4 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>4 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
23	<i>5 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>5 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
24	<i>6 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>6 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
25	<i>7 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>7 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
26	<i>8 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>8 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
27	<i>9 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>9 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
28	<i>10 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>10 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>
29	<i>11 №-li Qayıdış bələdiyyəsi</i>	<i>11 №-li Qayıdış qəsəbəsi (8)</i>

GƏDƏBƏY RAYONU		
1	Gədəbəy bələdiyyəsi	Gədəbəy şəhəri
2	Ağamalı bələdiyyəsi	Ağamalı kəndi
3	Arabaçı bələdiyyəsi	Arabaçı və Fərzalı kəndləri
4	Arıqdam bələdiyyəsi	Arıqdam kəndi
5	Arıqran bələdiyyəsi	Arıqran və Əyrivəng kəndləri
6	Böyük Qaramurad bələdiyyəsi	Böyük Qaramurad, Ataxal, Qurudərə və Toplar kəndləri
7	Çalburun bələdiyyəsi	Çalburun kəndi
8	Çaldaş bələdiyyəsi	Çaldaş və Səbətkeçməz kəndləri
9	Çay Rəsullu bələdiyyəsi	Çay Rəsullu, Bəydəmirli və Turşsu kəndləri
10	Çobankənd bələdiyyəsi	Çobankənd və Yenikənd kəndləri
11	Daryurd bələdiyyəsi	Daryurd, Cəfərli və Nağılar kəndləri
12	Dəyəqarabulaq bələdiyyəsi	Dəyəqarabulaq, Musayal və Günəşli (5) kəndləri
13	Dəyirmandağ bələdiyyəsi	Dəyirmandağ, Hacıləkbərli, Köhnəkənd, Qurudərə və Sarıköynək kəndləri
14	Düz Rəsullu bələdiyyəsi	Düz Rəsullu, Gərməşöylü, Göyəmli, Rəhimli, Hüseynqulular və Təkyemişan kəndləri
15	Düzyurd bələdiyyəsi	Düzyurd və Aytala kəndləri
16	Əliismayılı bələdiyyəsi	Əliismayılı kəndi
17	Əlinağılar bələdiyyəsi	Əlinağılar və Arısu kəndləri
18	Ərtəpə bələdiyyəsi	Ərtəpə, Pırbulaq və Soyuqbulaq kəndləri
19	Gərgər bələdiyyəsi	Gərgər, Qarıkənd və Yenikənd kəndləri
20	Göyəlli bələdiyyəsi	Göyəlli kəndi
21	Hacılar bələdiyyəsi	Hacılar, Əyridərə, Qaravəlilər, Məmmədcəfərli və Sonalar kəndləri
22	Xarxar bələdiyyəsi	Xarxar kəndi
23	İnəkboğan bələdiyyəsi	İnəkboğan, Kərimli, Köhnəqışlaq və Qasımlı kəndləri
24	İsalı bələdiyyəsi	İsalı, Cücanlı, Dördlər, Qasımağalı və Motudərə kəndləri
25	Kiçik Qaramurad bələdiyyəsi	Kiçik Qaramurad və Leşkər kəndləri
26	Qaradağ bələdiyyəsi	Qaradağ və Daşbulaq (5) kəndləri
27	Qaraməmmədli bələdiyyəsi	Qaraməmmədli, Dikdaş və Kəsəman kəndləri
28	Qoşabulaq bələdiyyəsi	Qoşabulaq, Tərs yer və Totuqlu kəndləri
29	Mormor bələdiyyəsi	Mormor və Zamanlı kəndləri
30	Novoivanovka bələdiyyəsi	Novoivanovka kəndi
31	Novosaratovka bələdiyyəsi	Novosaratovka kəndi

32	Nərimankənd (5) bələdiyyəsi	Nərimankənd (5) kəndi
33	Parakənd bələdiyyəsi	Parakənd və Qarovultomba kəndləri
34	Pərizamanlı bələdiyyəsi	Pərizamanlı kəndi
35	Plankənd bələdiyyəsi	Plankənd və Qalakənd kəndləri
36	Poladlı bələdiyyəsi	Poladlı, Əmir, Hacıahılar, Heriknaz, Kələman və Qozqaralı kəndləri
37	Rüstəm Əliyev bələdiyyəsi	Rüstəm Əliyev kəndi
38	Samanlıq bələdiyyəsi	Samanlıq, Moruxlu və Rəmə kəndləri
39	Slavyanka bələdiyyəsi	Slavyanka və Maarif kəndləri
40	Söyüdlü bələdiyyəsi	Söyüdlü kəndi
41	Şəkərbəy bələdiyyəsi	Şəkərbəy, Əmiraslanlı, Gödəkdərə, Heydərlı, Qasımağalı, Sarıhəsənli və Yaqublu kəndləri
42	Şınıx bələdiyyəsi	Şınıx və Kollu kəndləri
43	Şahdağ (5) bələdiyyəsi	Şahdağ (5) və Arabaçı kəndləri
44	Zəhmətəkənd bələdiyyəsi	Zəhmətəkənd və Qarabulaq kəndləri
GORANBOY RAYONU		
1	Goranboy bələdiyyəsi	Goranboy şəhəri, İrəvanlı, Qarasüleymanlı və Şahməmmədli kəndləri
2	Dəliməmmədli bələdiyyəsi	Dəliməmmədli şəhəri və Sarovlu kəndi
3	Abbasqulular bələdiyyəsi	Abbasqulular kəndi
4	Ağamalıoğlu bələdiyyəsi	Ağamalıoğlu kəndi
5	Alpout bələdiyyəsi	Alpout kəndi
6	Aşağı Ağcakənd bələdiyyəsi	Aşağı Ağcakənd, Yuxarı Ağcakənd qəsəbələri, Yuxarı Ballıqaya (7) və Meşəli kəndləri
7	Bağcakürd bələdiyyəsi	Bağcakürd kəndi
8	Borsunlu bələdiyyəsi	Borsunlu və Qazaxlar kəndləri
9	Börü bələdiyyəsi	Börü kəndi
10	Buzluq bələdiyyəsi	Buzluq, Baş Qışlaq və Gülüstən kəndləri
11	Cinli Boluslu bələdiyyəsi	Cinli Boluslu kəndi
12	Dəyirmanlar bələdiyyəsi	Dəyirmanlar və Azad kəndləri
13	Eyvazlılar bələdiyyəsi	Eyvazlılar kəndi
14	Əlirzalı bələdiyyəsi	Əlirzalı kəndi
15	Əzizbəyov bələdiyyəsi	Əzizbəyov kəndi
16	Fəxrətli bələdiyyəsi	Fəxrətli kəndi
17	Goran bələdiyyəsi	Goran qəsəbəsi
18	Goranlı bələdiyyəsi	Goranlı kəndi
19	Gürzallar bələdiyyəsi	Gürzallar kəndi
20	Hacallı bələdiyyəsi	Hacallı və Şəfıbəyli kəndləri
21	Hazırəhmədli bələdiyyəsi	Hazırəhmədli, Başırli, Göynüyan və Qarasuçu kəndləri

22	Xan Qərvənd bələdiyyəsi	Xan Qərvənd kəndi
23	Xınalı bələdiyyəsi	Xınalı kəndi
24	Xoylu bələdiyyəsi	Xoylu kəndi
25	Kələk bələdiyyəsi	Kələk kəndi
26	Kürəkçay bələdiyyəsi	Kürəkçay qəsəbəsi və Qazançı kəndi
27	Qaraçınar bələdiyyəsi	Qaraçınar, Qaxtut və Yenikənd kəndləri
28	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı kəndi
29	Qaramusalı bələdiyyəsi	Qaramusalı və Həmənli kəndləri
30	Qarqucaq bələdiyyəsi	Qarqucaq kəndi
31	Qasımbəyli bələdiyyəsi	Qasımbəyli kəndi
32	Qaşaltı Qaraqoyunlu bələdiyyəsi	Qaşaltı Qaraqoyunlu kəndi
33	Qazanbulaq bələdiyyəsi	Qazanbulaq qəsəbəsi
34	Qınqlı bələdiyyəsi	Qınqlı, Gülməmmədli və Qarapirimli kəndləri
35	Qızılhacılı bələdiyyəsi	Qızılhacılı qəsəbəsi, Balakürd və <i>Aşağı Balıqaya (7)</i> kəndləri
36	Qurbanzadə bələdiyyəsi	Qurbanzadə kəndi
37	Quşçular bələdiyyəsi	Quşçular kəndi
38	Mənəşli bələdiyyəsi	Mənəşli və Erkeç kəndləri
39	Məşədiqaralar bələdiyyəsi	Məşədiqaralar kəndi
40	Muzdurlar bələdiyyəsi	Muzdurlar kəndi
41	Nadirkənd bələdiyyəsi	Nadirkənd kəndi
42	Nərimanlı bələdiyyəsi	Nərimanlı və Cinli Zeynalı kəndləri
43	Nizami bələdiyyəsi	Nizami kəndi
44	Rəhimli bələdiyyəsi	Rəhimli kəndi
45	Rus Borisi bələdiyyəsi	Rus Borisi kəndi
46	Sarov bələdiyyəsi	Sarov kəndi
47	Səfikürd bələdiyyəsi	Səfikürd kəndi
48	Səmədabad bələdiyyəsi	Səmədabad və Xasadarlı kəndləri
49	Şadılı bələdiyyəsi	Şadılı kəndi
50	Şəfəq bələdiyyəsi	Şəfəq kəndi
51	Şıxlar bələdiyyəsi	Şıxlar kəndi
52	Tap Qaraqoyunlu bələdiyyəsi	Tap Qaraqoyunlu və Tap kəndləri
53	Tatarlı bələdiyyəsi	Tatarlı kəndi
54	Todan bələdiyyəsi	Todan kəndi
55	Veyisli bələdiyyəsi	Veyisli kəndi
56	Yeni yol bələdiyyəsi	Yeni yol və Təklə kəndləri
57	Yəhərçi Qazaxlar bələdiyyəsi	Yəhərçi Qazaxlar kəndi
58	Yolqulular bələdiyyəsi	Yolqulular kəndi
59	Yolpaq bələdiyyəsi	Yolpaq və Əhmədabad kəndləri
60	Zeyvə bələdiyyəsi	Zeyvə kəndi

GÖYÇAY RAYONU		
1	Göyçay bələdiyyəsi	Göyçay şəhəri
2	Alxasava bələdiyyəsi	Alxasava kəndi
3	Alpout bələdiyyəsi	Alpout kəndi
4	Aşağı Qaraməryəm bələdiyyəsi	Aşağı Qaraməryəm kəndi
5	Bəydövül bələdiyyəsi	Bəydövül kəndi
6	Bıdır bələdiyyəsi	Bıdır və Cıqurd kəndləri
7	Çaxırlı bələdiyyəsi	Çaxırlı kəndi
8	Çayarxı bələdiyyəsi	Çayarxı kəndi
9	Cəyirli bələdiyyəsi	Cəyirli və Qubadlı Şıxlı kəndləri
10	Çərəcə bələdiyyəsi	Çərəcə və Cəyirli kəndləri
11	Çərəkə bələdiyyəsi	Çərəkə kəndi
12	Dövranlı bələdiyyəsi	Dövranlı kəndi
13	Ərəbcəbirli bələdiyyəsi	Birinci Ərəbcəbirli və İkinci Ərəbcəbirli kəndləri
14	Hacalığənd bələdiyyəsi	Hacalığənd kəndi
15	Xəliti bələdiyyəsi	Xəliti kəndi
16	İncə bələdiyyəsi	İncə kəndi
17	Kürdəmiş bələdiyyəsi	Kürdəmiş və Türkmən kəndləri
18	Kürdsəban bələdiyyəsi	Kürdsəban və Yenikənd kəndləri
19	Qarabaqqal bələdiyyəsi	Qarabaqqal kəndi
20	Qaraxıdır bələdiyyəsi	Qaraxıdır kəndi
21	Qaraman bələdiyyəsi	Qaraman kəndi
22	Qaraməryəm bələdiyyəsi	Qaraməryəm kəndi
23	Qarayazı bələdiyyəsi	Qarayazı kəndi
24	Qızılağac bələdiyyəsi	Qızılağac və Mollahacılı kəndləri
25	Ləkçilpaq bələdiyyəsi	Ləkçilpaq kəndi
26	Mallı Şıxlı bələdiyyəsi	Mallı Şıxlı və Ərəbsahverdi kəndləri
27	Məlikkənd bələdiyyəsi	Məlikkənd və Şıxomir kəndləri
28	Mırtı bələdiyyəsi	Mırtı və Alıqənd kəndləri
29	Mirzəhüseynli bələdiyyəsi	Mirzəhüseynli kəndi
30	Müskürlü bələdiyyəsi	Müskürlü və Qəbələ Müskürlü kəndləri
31	Potu bələdiyyəsi	Potu, Kürd və Ulaşlı Şıxlı kəndləri
32	Şahsoltanlı bələdiyyəsi	Şahsoltanlı kəndi
33	Şəhadət bələdiyyəsi	Şəhadət və Qarabağlar kəndləri
34	Şəkər bələdiyyəsi	Şəkər kəndi
35	Şəkili bələdiyyəsi	Şəkili kəndi
36	Şıxbəy bələdiyyəsi	Şıxbəy kəndi
37	Üngütlü bələdiyyəsi	Üngütlü kəndi
38	Veysəlli bələdiyyəsi	Veysəlli kəndi
39	Yalman bələdiyyəsi	Yalman kəndi
40	Yekəxana bələdiyyəsi	Yekəxana kəndi
41	Yeniərx bələdiyyəsi	Yeniərx və Hacıağabəyli kəndləri

HACIQABUL RAYONU		
1	Hacıqabul bələdiyyəsi	Hacıqabul şəhəri və Balıqçı qəsəbəsi
2	Abdulyan bələdiyyəsi	Abdulyan kəndi
3	Ağacanlı bələdiyyəsi	Ağacanlı kəndi
4	Axtaçı Şirvan bələdiyyəsi	Axtaçı Şirvan bələdiyyəsi
5	Atbulaq bələdiyyəsi	Atbulaq və Kürdcü kəndləri
6	Birinci Meyniman bələdiyyəsi	Birinci Meyniman və Meyniman kəndləri
7	Birinci Udullu bələdiyyəsi	Birinci Udullu kəndi
8	Ələtli bələdiyyəsi	Ələtli və Bürvənd kəndləri
9	İkinci Meyniman bələdiyyəsi	İkinci Meyniman kəndi
10	İkinci Udullu bələdiyyəsi	İkinci Udullu kəndi
11	Kolanı bələdiyyəsi	Kolanı kəndi
12	Qarasu bələdiyyəsi	Qarasu kəndi
13	Qızılburun bələdiyyəsi	Qızılburun kəndi
14	Qubalı bələdiyyəsi	Qubalı kəndi
15	Qubalıbalaoglan bələdiyyəsi	Qubalıbalaoglan və Pirsaatçay kəndləri
16	Muğan bələdiyyəsi	Muğan qəsəbəsi
17	Navahı bələdiyyəsi	Navahı kəndi və Pirsaat qəsəbəsi
18	Navahı qəsəbə bələdiyyəsi	Navahı qəsəbəsi
19	Padar bələdiyyəsi	Padar kəndi
20	Rəncbər bələdiyyəsi	Rəncbər kəndi
21	Şorbaçı bələdiyyəsi	Şorbaçı, Birinci Paşalı və İkinci Paşalı kəndləri
22	Tağılı bələdiyyəsi	Tağılı kəndi
23	Talış bələdiyyəsi	Talış kəndi
XAÇMAZ RAYONU		
1	Xaçmaz bələdiyyəsi	Xaçmaz şəhəri
2	Xudat bələdiyyəsi	Xudat şəhəri və Şollar qəsəbəsi
3	Ağaşirinoba bələdiyyəsi	Ağaşirinoba, Qıraqlı və Manafoba kəndləri
4	Ağaverdioba bələdiyyəsi	Ağaverdioba və Balaqusarqışlaq kəndləri
5	Ağçay bələdiyyəsi	Ağçay kəndi
6	Ağtala bələdiyyəsi	Ağtala kəndi
7	Ağyazı Buduq bələdiyyəsi	Ağyazı Buduq kəndi
8	Alekseyevka bələdiyyəsi	Alekseyevka kəndi
9	Alıçqışlaq bələdiyyəsi	Alıçqışlaq kəndi
10	Armudpadar bələdiyyəsi	Armudpadar və Padar kəndləri
11	Arzu bələdiyyəsi	Arzu qəsəbəsi
12	Aşağı Ləgər bələdiyyəsi	Aşağı Ləgər qəsəbəsi
13	Aşağı Zeyid (5) bələdiyyəsi	Aşağı Zeyid (5) kəndi
14	Bostançı bələdiyyəsi	Bostançı, Hacıabdurəhimoba və Sibiroba kəndləri

15	Canaxır bələdiyyəsi	Canaxır, Bəyqışlaq və Mehrolıqışlaq kəndləri
16	Cığatay bələdiyyəsi	Cığatay, Çaxmaqlı və Qaraqaşlı kəndləri
17	Çarxı bələdiyyəsi	Çarxı kəndi
18	Çilgür (5) bələdiyyəsi	Çilgür (5) kəndi
19	Çiləgir bələdiyyəsi	Çiləgir və Mənçaroba kəndləri
20	Dədəli bələdiyyəsi	Dədəli, Xaraxoba, Kiçik Baraxum və Nağıoba kəndləri
21	Digahoba bələdiyyəsi	Digahoba kəndi
22	Əbilyataq bələdiyyəsi	Əbilyataq kəndi
23	Əhmədoba bələdiyyəsi	Əhmədoba, Hacıəhmədoba, Hacıqazma və Qaracəlli kəndləri
24	Ərəb bələdiyyəsi	Ərəb və Hacılar kəndləri
25	Gödəkli bələdiyyəsi	Gödəkli kəndi
26	Hacıəlibəy bələdiyyəsi	Hacıəlibəy və Bayoba kəndləri
27	Həbibkənd bələdiyyəsi	Həbibkənd kəndi
28	Həsənqala bələdiyyəsi	Həsənqala kəndi
29	Hülövlü bələdiyyəsi	Hülövlü kəndi
30	Xanlıqoba bələdiyyəsi	Xanlıqoba kəndi
31	Xaspoladoba bələdiyyəsi	Xaspoladoba, Bəbəli, Əzizli və Gəncəli kəndləri
32	İdrisoba bələdiyyəsi	İdrisoba və Fərzəlioba kəndləri
33	İlxıçı Həsən Əfəndi bələdiyyəsi	İlxıçı Həsən Əfəndi və Qarğalıq kəndləri
34	Köhnə Xaçmaz bələdiyyəsi	Köhnə Xaçmaz kəndi
35	Köhnə Xudat bələdiyyəsi	Köhnə Xudat kəndi
36	Qadaşoba bələdiyyəsi	Qadaşoba, Ağarəhimoba və Hacısaoba kəndləri
37	Qalağan bələdiyyəsi	Qalağan və Keyməroz kəndləri
38	Qarabağlı bələdiyyəsi	Qarabağlı kəndi
39	Qaracik Zeyid bələdiyyəsi	Qaracik Zeyid, Qaracik və Qədmalıqışlaq kəndləri
40	Qaraçaycek bələdiyyəsi	Qaraçaycek və Şıxhaput kəndləri
41	Qaraçı bələdiyyəsi	Qaraçı və Laman kəndləri
42	Qaradağ Buduq bələdiyyəsi	Qaradağ Buduq, Qaradağlı, Rəhimoba və Ustacəhilli kəndləri
43	Qaraqurdlu bələdiyyəsi	Qaraqurdlu, Gülalan və Hacıqurbanoba kəndləri
44	Qımılqışlaq bələdiyyəsi	Qımılqışlaq, Mirzəməmmədqışlaq və Şıxlar kəndləri
45	Qobuqıraq bələdiyyəsi	Qobuqıraq və Mürsəliqışlaq kəndləri
46	Qusarçay bələdiyyəsi	Qusarçay kəndi
47	Ləcət bələdiyyəsi	Ləcət, Moruqoba və Tağaroba kəndləri
48	Maqsudkənd bələdiyyəsi	Maqsudkənd kəndi

49	Mollabürhanlı bələdiyyəsi	Mollabürhanlı, Çuxuroba və Maşıoba kəndləri
50	Müqtədir bələdiyyəsi	Müqtədir qəsəbəsi və Vələmir kəndi
51	Mürşüdəbə bələdiyyəsi	Mürşüdəbə və Sabiroba kəndləri
52	Müşkür bələdiyyəsi	Müşkür, Müşviq və Müzəffəroba kəndləri
53	Nabran bələdiyyəsi	Nabran kəndi, Dalğalı, Günəşli, Meşəli, Şimal, Samurçay və Turist qəsəbələri
54	Nərəcən bələdiyyəsi	Nərəcən kəndi
55	Niyazoba bələdiyyəsi	Niyazoba və İlxıçı kəndləri
56	Palçıqoba bələdiyyəsi	Palçıqoba və Çınartala kəndləri
57	Pirquluoba bələdiyyəsi	Pirquluoba, Hacıməmmədoba, Qoçaqqazma və Yeni Sudur kəndləri
58	Sayad bələdiyyəsi	Sayad və İlxıçı kəndləri
59	Seyidlər bələdiyyəsi	Seyidlər kəndi
60	Seyidlikəndyeri bələdiyyəsi	Seyidlikəndyeri, Aslanoba, Aşağıoba, Xuray kəndləri və Sahillər qəsəbəsi
61	Suxtaqalaqışlaq bələdiyyəsi	Suxtaqalaqışlaq kəndi
62	Susayqışlaq bələdiyyəsi	Susayqışlaq və Pərdiqıran kəndləri
63	Şollar bələdiyyəsi	Şollar və Çaxçaxlı kəndləri
64	Tel bələdiyyəsi	Tel kəndi
65	Tikanoba bələdiyyəsi	Tikanoba kəndi
66	Uzunoba bələdiyyəsi	Uzunoba, Baraxum, Xəzərli və Şərifoba kəndləri
67	Yalama bələdiyyəsi	Yalama, Düttahiroba, Ortaoba, Səlimoba, Ukuroba, Yaquboba, Xanoba (5) və Zuxuloba kəndləri
68	Yataqoba bələdiyyəsi	Yataqoba, Krasnı Xutor və Meçitoba kəndləri
69	Yeni Həyat bələdiyyəsi	Yeni Həyat qəsəbəsi
70	Yergüc bələdiyyəsi	Yergüc, Sərkərli və Üçgünqışlaq kəndləri
XANLAR RAYONU		
1	Xanlar bələdiyyəsi	Xanlar şəhəri, Xanlar və Qızılqaya qəsəbələri
2	Aşıqlı bələdiyyəsi	Aşıqlı və Keşkü kəndləri
3	Balçılı bələdiyyəsi	Balçılı kəndi
4	Cümşüdlü bələdiyyəsi	Cümşüdlü kəndi
5	Çaykənd bələdiyyəsi	Çaykənd kəndi
6	Çaylı bələdiyyəsi	Çaylı kəndi
7	Dozular bələdiyyəsi	Dozular kəndi
8	Əlimədədli bələdiyyəsi	Əlimədədli kəndi
9	Göyçəkənd bələdiyyəsi	Göyçəkənd kəndi

10	Hacıməlik bələdiyyəsi	Hacıməlik qəsəbəsi
11	Xaqani bələdiyyəsi	Xaqani kəndi
12	Kərəmli bələdiyyəsi	Kərəmli kəndi
13	Qarabulaq bələdiyyəsi	Qarabulaq kəndi
14	Qırıqlı bələdiyyəsi	Qırıqlı, Haçaqaya və Sərkər kəndləri
15	Qızılca bələdiyyəsi	Qızılca, Damcılı, Danayeri və Yalqışlaq kəndləri
16	Quşçu bələdiyyəsi	Quşçu kəndi
17	Quşqara bələdiyyəsi	Quşqara, Sərnədlı kəndləri və Bohrambağ qəsəbəsi
18	Mixaylovka bələdiyyəsi	Mixaylovka kəndi
19	Mollacəlilli bələdiyyəsi	Mollacəlilli kəndi
20	Nadil bələdiyyəsi	Nadil kəndi
21	Pənahlr bələdiyyəsi	Pənahlr kəndi
22	Sarısu bələdiyyəsi	Sarısu kəndi
23	Şəhriyar bələdiyyəsi	Şəhriyar kəndi
24	Toğanalı bələdiyyəsi	Toğanalı və Əzgilli kəndləri
25	Topalhəsənli bələdiyyəsi	Topalhəsənli kəndi
26	Tulallar bələdiyyəsi	Tulallar kəndi
27	Üçbulaq bələdiyyəsi	Üçbulaq kəndi
28	Üçtəpə bələdiyyəsi	Üçtəpə kəndi və Firuzabad qəsəbəsi
29	Yeni Zod bələdiyyəsi	Yeni Zod kəndi
30	Zurnabad bələdiyyəsi	Zurnabad, Gəncə kəndləri və Aşağı Zurnabad qəsəbəsi
XIZI RAYONU		
1	Xızı bələdiyyəsi	Xızı qəsəbəsi
2	Ağdəre bələdiyyəsi	Ağdəre, Əmbizlər, Qasımkənd, Tudar və Yuxarı Əngilan kəndləri
3	Altağac bələdiyyəsi	Altağac qəsəbəsi, Çıstı Klyuç, Qızılqazma və Yarımca kəndləri
4	Baxışlı bələdiyyəsi	Baxışlı, Bəyəhmədyurd, Güncəyqışlaq və Vərdah kəndləri
5	Fındığan bələdiyyəsi	Fındığan kəndi
6	Giləzi bələdiyyəsi	Giləzi qəsəbəsi
7	Xələnc bələdiyyəsi	Xələnc kəndi
8	Qarabulaq bələdiyyəsi	Qarabulaq və Dizəvər kəndləri
9	Məşədi Həsən bələdiyyəsi	Məşədi Həsən kəndi
10	Sitalçay bələdiyyəsi	Sitalçay kəndi
11	Şuraabad bələdiyyəsi	Şuraabad qəsəbəsi, Türköba və Yaşma kəndləri
12	Tıxlı bələdiyyəsi	Tıxlı, Əngilan, Qars və Təzəkənd kəndləri
13	Yeni Yaşma bələdiyyəsi	Yeni Yaşma kəndi

İMİŞLİ RAYONU		
1	İmişli bələdiyyəsi	İmişli şəhəri
2	Ağamahlılar bələdiyyəsi	Ağamahlılar kəndi
3	Ağaməmmədli bələdiyyəsi	Ağaməmmədli kəndi
4	Ağcüyür bələdiyyəsi	Ağcüyür kəndi
5	Allahmədatlı bələdiyyəsi	Allahmədatlı kəndi
6	Aranlı bələdiyyəsi	Aranlı kəndi
7	Bəcirəvan bələdiyyəsi	Bəcirəvan kəndi
8	Bəhrəmtəpə bələdiyyəsi	Bəhrəmtəpə qəsəbəsi
9	Boşçalılar bələdiyyəsi	Boşçalılar kəndi
10	Cavadxanlı bələdiyyəsi	Cavadxanlı kəndi
11	Cəfərli bələdiyyəsi	Cəfərli və Hacımustafalı kəndləri
12	Çahar bələdiyyəsi	Çahar kəndi
13	Çaxırlı bələdiyyəsi	Çaxırlı kəndi
14	Əliqulular bələdiyyəsi	Əliqulular kəndi
15	Əlyetməzli bələdiyyəsi	Əlyetməzli kəndi
16	Göbəktala bələdiyyəsi	Göbəktala kəndi
17	Göhərli bələdiyyəsi	Göhərli kəndi
18	Hacıalmuradlı bələdiyyəsi	Hacıalmuradlı kəndi
19	Hacırüstəmli bələdiyyəsi	Hacırüstəmli kəndi
20	Xəlfəli bələdiyyəsi	Xəlfəli kəndi
21	Xoşçobanlı bələdiyyəsi	Xoşçobanlı kəndi
22	Xubyarlı bələdiyyəsi	Xubyarlı kəndi
23	Kürdmahmudlu bələdiyyəsi	Kürdmahmudlu kəndi
24	Qaradonlu bələdiyyəsi	Qaradonlu kəndi
25	Qaragüvəndikli bələdiyyəsi	Qaragüvəndikli kəndi
26	Qaraqaşlı bələdiyyəsi	Qaraqaşlı kəndi
27	Qaralar bələdiyyəsi	Qaralar kəndi
28	<i>Yuxarı Qaralar (5) bələdiyyəsi</i>	<i>Yuxarı Qaralar (5) kəndi</i>
29	Qaravəlili bələdiyyəsi	Qaravəlili kəndi
30	Qızılkənd bələdiyyəsi	Qızılkənd kəndi
31	Qulubəyli bələdiyyəsi	Qulubəyli kəndi
32	Məhəmmədli bələdiyyəsi	Məhəmmədli kəndi
33	Məmmədli bələdiyyəsi	Məmmədli kəndi
34	Məzrəli bələdiyyəsi	Məzrəli kəndi
35	Mirili bələdiyyəsi	Mirili kəndi
36	Muradalılı bələdiyyəsi	Muradalılı kəndi
37	Muradxanlı bələdiyyəsi	Muradxanlı kəndi
38	Murğuzahlı bələdiyyəsi	Murğuzahlı kəndi
39	Mürsəlli bələdiyyəsi	Mürsəlli kəndi
40	Nurulu bələdiyyəsi	Nurulu kəndi
41	Oruclu bələdiyyəsi	Oruclu kəndi

42	Otuziki bələdiyyəsi	Otuziki kəndi
43	Ölcələr bələdiyyəsi	Ölcələr kəndi
44	Rəsullu bələdiyyəsi	Rəsullu kəndi
45	Soltanmuradlı bələdiyyəsi	Soltanmuradlı kəndi
46	Sarıxanlı bələdiyyəsi	Sarıxanlı kəndi və Vətəgo qəsəbəsi
47	Şahverdili bələdiyyəsi	Şahverdili kəndi
48	Telişli bələdiyyəsi	Telişli kəndi
49	Yalavac bələdiyyəsi	Yalavac kəndi
İSMAYILLI RAYONU		
1	İsmayılı bələdiyyəsi	İsmayılı şəhəri
2	Ağbulaq bələdiyyəsi	Ağbulaq kəndi
3	Aşıqbayramlı bələdiyyəsi	Aşıqbayramlı kəndi
4	Basqal bələdiyyəsi	Basqal qəsəbəsi
5	Birinci Yeni yol bələdiyyəsi	Birinci Yeni yol, İkinci Yeni yol və Qərsələ kəndləri
6	Bizlan bələdiyyəsi	Bizlan və Zərgəran kəndləri
7	Burovdal bələdiyyəsi	Burovdal kəndi
8	Buynuz bələdiyyəsi	Buynuz kəndi
9	Cülyan bələdiyyəsi	Cülyan kəndi
10	Cülyan bələdiyyəsi	Cülyan, Dahar və Mulux kəndləri
11	Çəndahar bələdiyyəsi	Çəndahar və Zarat kəndləri
12	Diyallı bələdiyyəsi	Diyallı, Güyüm və Sədiyan kəndləri
13	Əhən bələdiyyəsi	Əhən, Duvaryan və Ximran kəndləri
14	Ərəkit bələdiyyəsi	Ərəkit, Bağəli, Kənəə və Namazgah kəndləri
15	Gəraybəyli bələdiyyəsi	Gəraybəyli, Əyyubbəyli və Keşxurt kəndləri
16	Göytəpə bələdiyyəsi	Göytəpə kəndi
17	Hacıhətəmli bələdiyyəsi	Hacıhətəmli kəndi
18	Hapıtlı bələdiyyəsi	Hapıtlı kəndi
19	Həftəsov bələdiyyəsi	Həftəsov kəndi
20	Xanagah bələdiyyəsi	Xanagah kəndi
21	Xəlilli bələdiyyəsi	Xəlilli kəndi
22	İsmayılı kənd bələdiyyəsi	İsmayılı kəndi
23	İstisu bələdiyyəsi	İstisu və Çayqovuşan kəndləri
24	İvanovka bələdiyyəsi	İvanovka və Külüllü kəndləri
25	Keyvəndi bələdiyyəsi	Keyvəndi və Mingə kəndləri
26	Kəlbənd bələdiyyəsi	Kəlbənd, Girk, Şükürçü və Yenikənd kəndləri
27	Kürd Eldarbəyli bələdiyyəsi	Kürd Eldarbəyli və Gideyli kəndləri
28	Kürdmaşı bələdiyyəsi	Kürdmaşı kəndi
29	Qalacıq bələdiyyəsi	Qalacıq kəndi
30	Qalagah bələdiyyəsi	Qalagah kəndi

31	Qarakolluq bələdiyyəsi	Qarakolluq kəndi
32	Qaraqaya bələdiyyəsi	Qaraqaya, Gəndov və Köhnədaxar kəndləri
33	Qalıncaq bələdiyyəsi	Qalıncaq kəndi
34	Qıçatan bələdiyyəsi	Qıçatan kəndi
35	Qoşakənd bələdiyyəsi	Qoşakənd, Gənzə və Tubukənd kəndləri
36	Qoydan bələdiyyəsi	Qoydan kəndi
37	Qubaxəlilli bələdiyyəsi	Qubaxəlilli və Çərmədil kəndləri
38	Qurbanəfəndi bələdiyyəsi	Qurbanəfəndi kəndi
39	Quşencə bələdiyyəsi	Quşencə, Balıq və Enişdibi kəndləri
40	Lahic bələdiyyəsi	Lahic qəsəbəsi
41	Maçaxı bələdiyyəsi	Maçaxı kəndi
42	Mican bələdiyyəsi	Mican və Qəzli kəndləri
43	Mollaisaqlı bələdiyyəsi	Mollaisaqlı kəndi
44	Mücü bələdiyyəsi	Mücü kəndi
45	Mücühəftəran bələdiyyəsi	Mücühəftəran kəndi
46	Müdrisə bələdiyyəsi	Müdrisə və Pirəqanım kəndləri
47	Müdiri bələdiyyəsi	Müdiri və Nənc kəndləri
48	Pirəbülqasım bələdiyyəsi	Pirəbülqasım kəndi
49	Ruşan bələdiyyəsi	Ruşan kəndi
50	Sərdahar bələdiyyəsi	Sərdahar kəndi
51	Soltankənd bələdiyyəsi	Soltankənd kəndi
52	Sulut bələdiyyəsi	Sulut, Kələzeyvə və Sərsurə kəndləri
53	Sumağallı bələdiyyəsi	Sumağallı kəndi
54	Şəbiyan bələdiyyəsi	Şəbiyan, Bəhliyan və Bilistan kəndləri
55	Tağlabiyan bələdiyyəsi	Tağlabiyan və Kəlfərəc kəndləri
56	Talistan bələdiyyəsi	Talistan kəndi
57	Talış bələdiyyəsi	Talış kəndi
58	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
59	Tircan bələdiyyəsi	Tircan kəndi
60	Topçu bələdiyyəsi	Topçu və Şirvanmeşə kəndləri
61	Uştal bələdiyyəsi	Uştal kəndi
62	Uştalqışlaq bələdiyyəsi	Uştalqışlaq kəndi
63	Vaşa bələdiyyəsi	Vaşa kəndi
64	Vəng bələdiyyəsi	Vəng kəndi
65	Zeyvə bələdiyyəsi	Zeyvə, Xankəndi və Kürdüvan kəndləri
66	Zərnava bələdiyyəsi	Zərnava, Aşağı Zərnava və Müşkəmir kəndləri
67	Zoğallıq bələdiyyəsi	Zoğallıq kəndi
KÜRDƏMİR RAYONU		
1	Kürdəmir bələdiyyəsi	Kürdəmir şəhəri
2	Axtaçı bələdiyyəsi	Axtaçı kəndi

3	Atakişili bələdiyyəsi	Atakişili kəndi
4	Bağman (5) bələdiyyəsi	Bağman (5) kəndi
5	Bala Kəngərli bələdiyyəsi	Bala Kəngərli kəndi
6	Beyi (5) bələdiyyəsi	Beyi (5) kəndi
7	Böyük Kəngərli bələdiyyəsi	Böyük Kəngərli kəndi
8	Carlı bələdiyyəsi	Carlı kəndi
9	Cəyli bələdiyyəsi	Cəyli kəndi
10	Çərtəyaz bələdiyyəsi	Çərtəyaz kəndi
11	Çöhranlı bələdiyyəsi	Çöhranlı kəndi
12	Çöl Ərəb bələdiyyəsi	Çöl Ərəb kəndi
13	Çöl Qubalı bələdiyyəsi	Çöl Qubalı kəndi
14	Dayıqazımlı bələdiyyəsi	Dayıqazımlı kəndi
15	Dəyirmanlı bələdiyyəsi	Dəyirmanlı kəndi
16	Ərəbxana bələdiyyəsi	Ərəbxana kəndi
17	Ərəb Qubalı bələdiyyəsi	Ərəb Qubalı kəndi
18	Ərşəli bələdiyyəsi	Ərşəli kəndi
19	Xəlsə bələdiyyəsi	Xəlsə kəndi
20	Xınıslı bələdiyyəsi	Xınıslı kəndi
21	Xırdapay bələdiyyəsi	Xırdapay kəndi
22	İsmayılı bələdiyyəsi	İsmayılı kəndi
23	Karrar bələdiyyəsi	Karrar kəndi
24	Karrar qəsəbə bələdiyyəsi	Karrar qəsəbəsi
25	Köhünlü bələdiyyəsi	Köhünlü kəndi
26	Qağacılı bələdiyyəsi	Qağacılı kəndi
27	Qarabucaq bələdiyyəsi	Qarabucaq kəndi
28	Qarabucaq bələdiyyəsi	Qarabucaq kəndi
29	Qarabucaq qəsəbə bələdiyyəsi	Qarabucaq qəsəbəsi
30	Qaraqocalı bələdiyyəsi	Qaraqocalı kəndi
31	Qaramahmudlu bələdiyyəsi	Qaramahmudlu kəndi
32	Qarasaqqal bələdiyyəsi	Qarasaqqal kəndi
33	Garıs Əyrihənd (5) bələdiyyəsi	Garıs Əyrihənd (5) kəndi
34	Qocalı bələdiyyəsi	Qocalı kəndi
35	Qoçulu bələdiyyəsi	Qoçulu kəndi
36	Qurdbayram bələdiyyəsi	Qurdbayram kəndi
37	Quşlar bələdiyyəsi	Quşlar kəndi
38	Məhdili bələdiyyəsi	Məhdili kəndi
39	Məhərrəmli bələdiyyəsi	Məhərrəmli kəndi
40	Mollakənd bələdiyyəsi	Mollakənd kəndi
41	Muğanlı bələdiyyəsi	Muğanlı kəndi
42	Muradxan bələdiyyəsi	Muradxan kəndi
43	Mürtülü bələdiyyəsi	Mürtülü kəndi
44	Öyləqulu bələdiyyəsi	Öyləqulu kəndi

45	Pirəköcə bələdiyyəsi	Pirəköcə kəndi
46	Pirili bələdiyyəsi	Pirili kəndi
47	Sığırlı bələdiyyəsi	Sığırlı kəndi
48	Sor Sor bələdiyyəsi	Sor Sor kəndi
49	Sovla bələdiyyəsi	Sovla kəndi
50	Söyüdlər bələdiyyəsi	Söyüdlər kəndi
51	Şahbəyli bələdiyyəsi	Şahbəyli kəndi
52	Şahsevən bələdiyyəsi	Şahsevən kəndi
53	Şıxımlı bələdiyyəsi	Şıxımlı kəndi
54	Şilyan bələdiyyəsi	Şilyan kəndi
55	Şüşün bələdiyyəsi	Şüşün kəndi
56	Təklə bələdiyyəsi	Təklə kəndi
57	Topalhəsənli bələdiyyəsi	Topalhəsənli kəndi
58	Türkədi bələdiyyəsi	Türkədi kəndi
59	Ucarlı bələdiyyəsi	Ucarlı kəndi
60	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
61	Yeni Şıxımlı bələdiyyəsi	Yeni Şıxımlı kəndi
QAX RAYONU		
1	Qax bələdiyyəsi	Qax şəhəri
2	Ağçay bələdiyyəsi	Ağçay kəndi
3	Ağyazı bələdiyyəsi	Ağyazı və Üzümlükənd kəndləri
4	Almalı bələdiyyəsi	Almalı kəndi
5	Amanlı bələdiyyəsi	Amanlı kəndi
6	Aşağı Malax bələdiyyəsi	Aşağı Malax kəndi
7	Baydarlı bələdiyyəsi	Baydarlı kəndi
8	Böyük Alatəmir bələdiyyəsi	Böyük Alatəmir kəndi
9	Cəlayir bələdiyyəsi	Cəlayir kəndi
10	Çinarlı bələdiyyəsi	Çinarlı kəndi
11	Çudulu bələdiyyəsi	Çudulu kəndi
12	Dəymədağlı bələdiyyəsi	Dəymədağlı kəndi
13	Əlibəyli bələdiyyəsi	Əlibəyli kəndi
14	Əmbərçay bələdiyyəsi	Əmbərçay kəndi
15	Əmircan bələdiyyəsi	Əmircan kəndi
16	Fıstıqlı bələdiyyəsi	Fıstıqlı kəndi
17	Güllük bələdiyyəsi	Güllük kəndi
18	Xələftala bələdiyyəsi	Xələftala, Keşqutan və Qımırılı kəndləri
19	İbaxlı bələdiyyəsi	İbaxlı kəndi
20	İlisu bələdiyyəsi	İlisu kəndi
21	İngiloy Kötüklü bələdiyyəsi	İngiloy Kötüklü kəndi
22	Qaxbaş bələdiyyəsi	Qaxbaş və Kiçik Alatəmir kəndləri
23	Qax İngiloy bələdiyyəsi	Qax İngiloy kəndi
24	Qapıçay bələdiyyəsi	Qapıçay kəndi
25	Qarabaldır bələdiyyəsi	Qarabaldır kəndi

26	Qaradolaq bələdiyyəsi	Qaradolaq kəndi
27	Qarameşə bələdiyyəsi	Qarameşə kəndi
28	Qaratala bələdiyyəsi	Qaratala kəndi
29	Qaşqaçay bələdiyyəsi	Qaşqaçay və Armudlu kəndləri
30	Qaysarlı bələdiyyəsi	Qaysarlı kəndi
31	Qazmalar bələdiyyəsi	Qazmalar kəndi
32	Qındırğa bələdiyyəsi	Qındırğa kəndi
33	Qıpçaq bələdiyyəsi	Qıpçaq kəndi
34	Qorağan bələdiyyəsi	Qorağan kəndi
35	Qum bələdiyyəsi	Qum kəndi
36	Ləkit bələdiyyəsi	Ləkit kəndi
37	Ləkit Kötüklü bələdiyyəsi	Ləkit Kötüklü kəndi
38	Ləkit Malax bələdiyyəsi	Ləkit Malax kəndi
39	Lələli bələdiyyəsi	Lələli kəndi
40	Lələpaşa bələdiyyəsi	Lələpaşa kəndi
41	Marsan bələdiyyəsi	Marsan kəndi
42	Meşəbaş bələdiyyəsi	Meşəbaş kəndi
43	Oncallı bələdiyyəsi	Oncallı kəndi
44	Sarıbaş bələdiyyəsi	Sarıbaş kəndi
45	Suskənd bələdiyyəsi	Suskənd kəndi
46	Şıxlar bələdiyyəsi	Şıxlar kəndi
47	Şotavar bələdiyyəsi	Şotavar kəndi
48	Tanqıt bələdiyyəsi	Tanqıt kəndi
49	Tasmalı bələdiyyəsi	Tasmalı kəndi
50	Turaçlı bələdiyyəsi	Turaçlı kəndi
51	Uzuntala bələdiyyəsi	Uzuntala və Bağtala kəndləri
52	Zərnə bələdiyyəsi	Zərnə kəndi
53	Zəyəm bələdiyyəsi	Zəyəm kəndi
QAZAX RAYONU		
1	Qazax bələdiyyəsi	Qazax şəhəri
2	Ağköynək bələdiyyəsi	Ağköynək kəndi
3	Alpout bələdiyyəsi	Alpout kəndi
4	Aslanbəyli bələdiyyəsi	Aslanbəyli kəndi
5	Aşağı Salahlı bələdiyyəsi	Aşağı Salahlı kəndi
6	Birinci Şıxlı bələdiyyəsi	Birinci Şıxlı kəndi
7	Canalı bələdiyyəsi	Canalı kəndi
8	Çaylı bələdiyyəsi	Çaylı kəndi
9	Daş Salahlı bələdiyyəsi	Daş Salahlı kəndi
10	Dəmirçilər bələdiyyəsi	Dəmirçilər kəndi
11	Hüseynbəyli bələdiyyəsi	Hüseynbəyli kəndi
12	İkinci Şıxlı bələdiyyəsi	İkinci Şıxlı kəndi
13	Xanlıqlar bələdiyyəsi	Xanlıqlar kəndi
14	Kəmərlı bələdiyyəsi	Kəmərlı kəndi

15	Kommuna bələdiyyəsi	Kommuna kəndi
16	Kosalar bələdiyyəsi	Kosalar kəndi
17	Qarapapaq bələdiyyəsi	Qarapapaq kəndi
18	Qaymaqlı bələdiyyəsi	Qaymaqlı kəndi
19	Qazaxbəyli bələdiyyəsi	Qazaxbəyli kəndi
20	Orta Salahlı bələdiyyəsi	Orta Salahlı kəndi
21	Ürkməzli bələdiyyəsi	Ürkməzli kəndi
22	Yuxarı Salahlı bələdiyyəsi	Yuxarı Salahlı kəndi
QƏBƏLƏ RAYONU		
1	Qəbələ bələdiyyəsi	Qəbələ şəhəri və Künsət kəndi
2	Abrıx bələdiyyəsi	Abrıx kəndi
3	Aydıncıqlaş bələdiyyəsi	Aydıncıqlaş kəndi
4	Bayramkoxalı bələdiyyəsi	Bayramkoxalı kəndi
5	Bılıx bələdiyyəsi	Bılıx kəndi
6	Böyük Əmili bələdiyyəsi	Böyük Əmili kəndi
7	Böyük Pirəli bələdiyyəsi	Böyük Pirəli kəndi
8	Bum bələdiyyəsi	Bum və Zərgərli kəndləri
9	Bunud bələdiyyəsi	Bunud kəndi
10	Cığatelli bələdiyyəsi	Cığatelli kəndi
11	Çarxana bələdiyyəsi	Çarxana kəndi
12	Çuxur Qəbələ bələdiyyəsi	Çuxur Qəbələ kəndi
13	Daşca bələdiyyəsi	Daşca kəndi
14	Dizaxlı bələdiyyəsi	Dizaxlı və Sarıhacallı kəndləri
15	Əmirvan bələdiyyəsi	Əmirvan kəndi
16	Hacıalılı bələdiyyəsi	Hacıalılı kəndi
17	Hənzəli bələdiyyəsi	Hənzəli kəndi
18	Həzrə bələdiyyəsi	Həzrə kəndi
19	Xırxatala bələdiyyəsi	Xırxatala kəndi
20	İmamlı bələdiyyəsi	İmamlı kəndi
21	Kiçik Əmili bələdiyyəsi	Kiçik Əmili kəndi
22	Kiçik Pirəli bələdiyyəsi	Kiçik Pirəli kəndi
23	Kötüklü bələdiyyəsi	Kötüklü kəndi
24	Kürd bələdiyyəsi	Kürd kəndi
25	Qaradəyin bələdiyyəsi	Qaradəyin kəndi
26	Qəmərvan bələdiyyəsi	Qəmərvan kəndi
27	Quşlar bələdiyyəsi	Quşlar və Bəyli kəndləri
28	Laza bələdiyyəsi	Laza kəndi
29	Mamaylı bələdiyyəsi	Mamaylı və Ovcullu kəndləri
30	Məlikli bələdiyyəsi	Məlikli kəndi
31	Məmmədağalı bələdiyyəsi	Məmmədağalı kəndi
32	Mıxlıqovaq bələdiyyəsi	Mıxlıqovaq və Solquca kəndləri
33	Mirzəbəyli bələdiyyəsi	Mirzəbəyli və Corlu kəndləri
34	Nic bələdiyyəsi	Nic kəndi

35	Nohurqışlaq bələdiyyəsi	Nohurqışlaq kəndi
36	Savalan bələdiyyəsi	Savalan kəndi
37	Seyidqışlaq bələdiyyəsi	Seyidqışlaq kəndi
38	Sırt Yengicə bələdiyyəsi	Sırt Yengicə kəndi
39	Siləyli bələdiyyəsi	Siləyli kəndi
40	Soltannuxa bələdiyyəsi	Soltannuxa kəndi
41	Şamlı bələdiyyəsi	Şamlı kəndi
42	Şəfili bələdiyyəsi	Şəfili kəndi
43	Tikanlı bələdiyyəsi	Tikanlı və Dandıx kəndləri
44	Topbağ bələdiyyəsi	Topbağ kəndi
45	Tövlə bələdiyyəsi	Tövlə kəndi
46	Tüntül bələdiyyəsi	Tüntül kəndi
47	Uludaş bələdiyyəsi	Uludaş kəndi
48	Vəndam bələdiyyəsi	Vəndam kəndi
49	Yemişanlı bələdiyyəsi	Yemişanlı kəndi
50	Yengicə bələdiyyəsi	Yengicə kəndi
51	Yeni Dizaxlı bələdiyyəsi	Yeni Dizaxlı kəndi
52	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
53	Zalam bələdiyyəsi	Zalam və Mollaşıxalı kəndləri
54	Zarağan bələdiyyəsi	Zarağan kəndi
55	Zirik bələdiyyəsi	Zirik kəndi
QOBUSTAN RAYONU		
1	Mərəzə bələdiyyəsi	Mərəzə qəsəbəsi
2	Bədəlli bələdiyyəsi	Bədəlli kəndi və Üzümcü qəsəbəsi
3	Bəklə bələdiyyəsi	Bəklə kəndi
4	Cəmcəmli bələdiyyəsi	Cəmcəmli və Damlamaca kəndləri
5	Cəyirli bələdiyyəsi	Cəyirli kəndi
6	Çelov bələdiyyəsi	Çelov kəndi
7	Çuxanlı bələdiyyəsi	Çuxanlı kəndi
8	Dərəkənd bələdiyyəsi	Dərəkənd kəndi
9	Ərəbqədim bələdiyyəsi	Ərəbqədim kəndi
10	Ərəbşahverdi bələdiyyəsi	Ərəbşahverdi kəndi
11	Ərəbşalbaş bələdiyyəsi	Ərəbşalbaş kəndi
12	Göydərə bələdiyyəsi	Göydərə kəndi
13	Xilmilli bələdiyyəsi	Xilmilli və Şıxlar kəndləri
14	Qaracüzlü bələdiyyəsi	Qaracüzlü kəndi
15	Qurbançı bələdiyyəsi	Qurbançı və Çay Qurbançı kəndləri
16	Nabur bələdiyyəsi	Nabur və Cəngi kəndləri
17	Nardaran bələdiyyəsi	Nardaran kəndi
18	Nərimankənd bələdiyyəsi	Nərimankənd kəndi
19	Poladlı bələdiyyəsi	Poladlı və Dağ Kolam kəndləri
20	Sədəfli bələdiyyəsi	Sədəfli kəndi
21	Sündü bələdiyyəsi	Sündü kəndi

22	Şıxzahırlı bələdiyyəsi	Şıxzahırlı, Ceyrankeçməz və İlanlı kəndləri
23	Təklə bələdiyyəsi	Təklə kəndi
24	Təklə Mirzəbaba bələdiyyəsi	Təklə Mirzəbaba kəndi
25	Təsi bələdiyyəsi	Təsi kəndi
26	Yekəxana bələdiyyəsi	Yekəxana kəndi
QUBA RAYONU		
1	Quba bələdiyyəsi	Quba şəhəri
2	Ağbil bələdiyyəsi	Ağbil kəndi
3	Afurca bələdiyyəsi	Afurca, Atuc, Fırıq və Ruçuq kəndləri
4	Alekseyevka bələdiyyəsi	Alekseyevka kəndi
5	Alpan bələdiyyəsi	Alpan kəndi
6	Amsar bələdiyyəsi	Amsar kəndi
7	Amsarqışlaq bələdiyyəsi	Amsarqışlaq kəndi
8	Aşağı Atuc bələdiyyəsi	Aşağı Atuc kəndi
9	Aşağı Xuc bələdiyyəsi	Aşağı Xuc və Orta Xuc kəndləri
10	Aşağı Tüləkəran bələdiyyəsi	Aşağı Tüləkəran kəndi
11	Bağbanlı bələdiyyəsi	Bağbanlı qəsəbəsi
12	Barlı bələdiyyəsi	Barlı qəsəbəsi
13	Bərğov bələdiyyəsi	Bərğov kəndi
14	Birinci Nügədi bələdiyyəsi	Birinci Nügədi kəndi
15	Buduq bələdiyyəsi	Buduq, Dağüstü və Zeyid kəndləri
16	Cağacıq bələdiyyəsi	Cağacıq kəndi
17	Cimi bələdiyyəsi	Cimi kəndi
18	Çarxaçu bələdiyyəsi	Çarxaçu kəndi
19	Çartəpə bələdiyyəsi	Çartəpə kəndi
20	Çiçi bələdiyyəsi	Çiçi, Qənidərə və Raziylər kəndləri
21	Dağlı bələdiyyəsi	Dağlı kəndi
22	Davudoba bələdiyyəsi	Davudoba kəndi
23	Dəlləkli bələdiyyəsi	Dəlləkli kəndi
24	Digah bələdiyyəsi	Digah kəndi
25	Əlibəyqışlaq bələdiyyəsi	Əlibəyqışlaq kəndi
26	Əlik bələdiyyəsi	Əlik, Cek və Haputlu kəndləri
27	Əliməmmədoba bələdiyyəsi	Əliməmmədoba kəndi
28	Ərməki bələdiyyəsi	Ərməki, Ahe və Digah kəndləri
29	Ərməkiqışlaq bələdiyyəsi	Ərməkiqışlaq kəndi
30	Əski İqrığ bələdiyyəsi	Əski İqrığ kəndi
31	Gədikqışlaq bələdiyyəsi	Gədikqışlaq, Gədik və İdrisqışlaq kəndləri
32	Gənclər bələdiyyəsi	Gənclər qəsəbəsi
33	Gəray bələdiyyəsi	Gəray kəndi
34	Gömürdəhnə bələdiyyəsi	Gömürdəhnə və Puçuq kəndləri
35	Güləzi bələdiyyəsi	Güləzi, Aydınkənd, Dalaqo, Xanagahyolu, Xirt və Kunxirt kəndləri

36	Gültəpə bələdiyyəsi	Gültəpə kəndi
37	Hacıhüseynli bələdiyyəsi	Hacıhüseynli və Novonikolayevka kəndləri
38	Hacıqayıb bələdiyyəsi	Hacıqayıb və Mirzəqasım kəndləri
39	Xaltan bələdiyyəsi	Xaltan kəndi
40	Xanəgah bələdiyyəsi	Xanəgah kəndi
41	Xaruşa bələdiyyəsi	Xaruşa kəndi
42	Xınalıq bələdiyyəsi	Xınalıq və Qalayxudat kəndləri
43	Xucbala bələdiyyəsi	Xucbala kəndi
44	İkinci Nügədi bələdiyyəsi	İkinci Nügədi kəndi
45	İqrığ bələdiyyəsi	İqrığ kəndi
46	İsnov bələdiyyəsi	İsnov, Çayqışlaq, Kəlonov, Qasımqışlaq və Mahmudqışlaq kəndləri
47	İsnovqışlaq bələdiyyəsi	İsnovqışlaq kəndi
48	İspik bələdiyyəsi	İspik kəndi
49	Küçeyi bələdiyyəsi	Küçeyi kəndi
50	Küpçal bələdiyyəsi	Küpçal kəndi
51	Küpçalqışlaq bələdiyyəsi	Küpçalqışlaq kəndi
52	Kürkün bələdiyyəsi	Kürkün kəndi
53	Küsnot bələdiyyəsi	Küsnot kəndi
54	Qacar Zeyid bələdiyyəsi	Qacar Zeyid kəndi
55	Qamqam bələdiyyəsi	Qamqam, Hacıağalar və Sofikənd kəndləri
56	Qaraçay bələdiyyəsi	Qaraçay qəsəbəsi
57	Qarxun bələdiyyəsi	Qarxun və Adur kəndləri
58	Qəçrəş bələdiyyəsi	Qəçrəş kəndi
59	Qələdüz bələdiyyəsi	Qələdüz kəndi
60	Qımıl bələdiyyəsi	Qımıl kəndi
61	Qımılqazma bələdiyyəsi	Qımılqazma və Küsnətkazma kəndləri
62	Qımılqışlaq bələdiyyəsi	Qımılqışlaq kəndi
63	Qırmızı Qəsəbə bələdiyyəsi	Qırmızı Qəsəbə qəsəbəsi
64	Qonaqkənd bələdiyyəsi	Qonaqkənd qəsəbəsi, Xaşı və Qarovulüstü kəndləri
65	Qorxmazoba bələdiyyəsi	Qorxmazoba və Aspərəsti kəndləri
66	Qrız bələdiyyəsi	Qrız və Qrızdəhnə kəndləri
67	Mirzəqışlaq bələdiyyəsi	Mirzəqışlaq kəndi
68	Mirzəməmmədkənd bələdiyyəsi	Mirzəməmmədkənd kəndi
69	Möhüc bələdiyyəsi	Möhüc kəndi
70	Muçu bələdiyyəsi	Muçu kəndi
71	Nöydün bələdiyyəsi	Nöydün kəndi
72	Nütəh bələdiyyəsi	Nütəh kəndi
73	Ördüc bələdiyyəsi	Ördüc kəndi
74	Paşaoba bələdiyyəsi	Paşaoba kəndi

75	Pirvahid bələdiyyəsi	Pirvahid kəndi
76	Püstəqasım bələdiyyəsi	Püstəqasım, Dəhnə və Güneyməhlə kəndləri
77	Rəngdar bələdiyyəsi	Rəngdar kəndi
78	Rustov bələdiyyəsi	Rustov, Bad, Bağcah, Cadarı, Cindar, Kələbağ, Qalagah, Məckəxacə və Yekdar kəndləri
79	Səbətlər bələdiyyəsi	Səbətlər və Sırt Çiçi kəndləri
80	Söhüb bələdiyyəsi	Söhüb və Rük kəndləri
81	Susay bələdiyyəsi	Susay kəndi
82	Susayqışlaq bələdiyyəsi	Susayqışlaq kəndi
83	Şuduq bələdiyyəsi	Şuduq kəndi
84	Talabı bələdiyyəsi	Talabı və Toxmar kəndləri
85	Talabıqışlaq bələdiyyəsi	Talabıqışlaq kəndi
86	Təngəaltı bələdiyyəsi	Təngəaltı kəndi
87	Timiryazev bələdiyyəsi	Timiryazev kəndi
88	Tülər bələdiyyəsi	Tülər kəndi
89	Utıq bələdiyyəsi	Utıq kəndi
90	Uzunmeşə bələdiyyəsi	Uzunmeşə kəndi
91	Üçgün bələdiyyəsi	Üçgün kəndi
92	Vəlvələ bələdiyyəsi	Vəlvələ və İbrahimhaput kəndləri
93	Vladimirovka bələdiyyəsi	Vladimirovka kəndi
94	Yalavanc bələdiyyəsi	Yalavanc kəndi
95	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
96	Yerfi bələdiyyəsi	Yerfi, Dərk, Qayadalı, Nohurdüzü və Talış kəndləri
97	Yuxarı Tüləkəran bələdiyyəsi	Yuxarı Tüləkəran kəndi
98	Zərdabi bələdiyyəsi	Zərdabi qəsəbəsi
99	Zərqava bələdiyyəsi	Zərqava və Xaspolad kəndləri
100	Zıxır bələdiyyəsi	Zıxır, Dalıqaya və Gürdəh kəndləri
101	Zizik bələdiyyəsi	Zizik kəndi
QUSAR RAYONU		
1	Qusar bələdiyyəsi	Qusar şəhəri
2	Aşağı İmamqulukənd bələdiyyəsi	Aşağı İmamqulukənd və Mucuqoba kəndləri
3	Aşağı Ləgər bələdiyyəsi	Aşağı Ləgər kəndi
4	Atlıxan bələdiyyəsi	Atlıxan kəndi
5	Avaran bələdiyyəsi	Avaran kəndi
6	Avaranqışlaq bələdiyyəsi	Avaranqışlaq kəndi
7	Bala Qusar bələdiyyəsi	Bala Qusar kəndi
8	Bədirqala bələdiyyəsi	Bədirqala kəndi
9	Bədişqala bələdiyyəsi	Bədişqala kəndi
10	Böyük Muruq bələdiyyəsi	Böyük Muruq kəndi

11	Caqar bələdiyyəsi	Caqar kəndi
12	Caqarqışlaq bələdiyyəsi	Caqarqışlaq kəndi
13	Cibir bələdiyyəsi	Cibir kəndi
14	Çiləgir bələdiyyəsi	Çiləgir kəndi
15	Çubuqlu bələdiyyəsi	Çubuqlu kəndi
16	Düztahir bələdiyyəsi	Düztahir kəndi
17	Əcəxur bələdiyyəsi	Əcəxur və Əcəxuroba kəndləri
18	Əniq bələdiyyəsi	Əniq kəndi
19	Əniqoba bələdiyyəsi	Əniqoba və Xuluqoba kəndləri
20	Əvəcük bələdiyyəsi	Əvəcük kəndi
21	Gədəzeyxur bələdiyyəsi	Gədəzeyxur kəndi
22	Gican bələdiyyəsi	Gican kəndi
23	Giləhoba bələdiyyəsi	Giləhoba və Nəcəfkəndoba kəndləri
24	Girik bələdiyyəsi	Girik kəndi
25	Gündüzqala bələdiyyəsi	Gündüzqala kəndi
26	Haçatala bələdiyyəsi	Haçatala kəndi
27	Həsənqala bələdiyyəsi	Həsənqala kəndi
28	Həzrə bələdiyyəsi	Həzrə və Həzrəoba kəndləri
29	Hil bələdiyyəsi	Hil kəndi
30	Hiloba bələdiyyəsi	Hiloba kəndi
31	Xuluq bələdiyyəsi	Xuluq və Gilah kəndləri
32	Xuray bələdiyyəsi	Xuray kəndi
33	Xürəl bələdiyyəsi	Xürəl kəndi
34	İmamqulukənd bələdiyyəsi	<i>İmamqulukənd kəndi (6)</i>
35	Köhnə Xudat bələdiyyəsi	Köhnə Xudat kəndi
36	Köhnə Xudat qazmalar bələdiyyəsi	Köhnə Xudat qazmalar kəndi
37	Kufoba bələdiyyəsi	Kufoba kəndi
38	Kuzun bələdiyyəsi	<i>Kuzun və Çatgün kəndləri (6)</i>
39	Kuzunqışlaq bələdiyyəsi	Kuzunqışlaq kəndi
40	Qalacıq bələdiyyəsi	Qalacıq kəndi
41	Qaratoba bələdiyyəsi	Qaratoba və Torpaqkörpü kəndləri
42	Qayakənd bələdiyyəsi	Qayakənd kəndi
43	Quxuroba bələdiyyəsi	Quxuroba və Gicanoba kəndləri
44	Qullar bələdiyyəsi	Qullar kəndi
45	Quturğan bələdiyyəsi	Quturğan, Arçan, Əlix və Kənarçay kəndləri
46	Ləcət bələdiyyəsi	Ləcət kəndi
47	Ləgərqışlaq bələdiyyəsi	Ləgərqışlaq kəndi
48	Minaxür bələdiyyəsi	Minaxür kəndi
49	Mucuq bələdiyyəsi	Mucuq kəndi
50	Nəcəfkənd bələdiyyəsi	Nəcəfkənd və Aşağı Qalanxur kəndləri
51	Piral bələdiyyəsi	Piral kəndi

52	Samur bələdiyyəsi	Samur qəsəbəsi və Yeni Tahircal kəndi
53	Sudur bələdiyyəsi	Sudur, Quxur və Yergü kek kəndləri
54	Suvacal bələdiyyəsi	Suvacal kəndi
55	Şirvanovka bələdiyyəsi	Şirvanovka və Zuxuloba kəndləri
56	Ukur bələdiyyəsi	Ukur kəndi
57	Urva bələdiyyəsi	Urva və Urvaoba kəndləri
58	Üzdənoba bələdiyyəsi	Üzdənoba və Salahoba kəndləri
59	Yasab bələdiyyəsi	Yasab kəndi
60	Yasaboba bələdiyyəsi	Yasaboba kəndi
61	Yeni Həyat bələdiyyəsi	Yeni Həyat və Langi kəndləri
62	Yuxarı Qələnxur bələdiyyəsi	Yuxarı Qələnxur kəndi
63	Yuxarı Ləgər bələdiyyəsi	Yuxarı Ləgər kəndi
64	Yuxarı Tahircal bələdiyyəsi	Yuxarı Tahircal kəndi
65	Yuxarı Zeyxur bələdiyyəsi	Yuxarı Zeyxur kəndi
66	Zindanmuruq bələdiyyəsi	Zindanmuruq kəndi
67	Zindanmuruqqışlaq bələdiyyəsi	Zindanmuruqqışlaq kəndi
68	Zuxul bələdiyyəsi	Zuxul kəndi
69	<i>Suduroba bələdiyyəsi (6)</i>	<i>Suduroba kəndi (6)</i>
70	<i>Laza bələdiyyəsi (6)</i>	<i>Laza kəndi (6)</i>
LERİK RAYONU		
1	Lerik bələdiyyəsi	Lerik qəsəbəsi
2	Ağqışlaq bələdiyyəsi	Ağqışlaq kəndi
3	Almu bələdiyyəsi	Almu kəndi
4	Ambu bələdiyyəsi	Ambu, <i>Xəlifəküçə (8)</i> və <i>Oснаğaküçə</i> kəndləri
5	Andurma bələdiyyəsi	Andurma və Piyəküçə kəndləri
6	Anzolu bələdiyyəsi	Anzolu və Təngəbin kəndləri
7	Aran bələdiyyəsi	Aran, Lələdulan və Musavar kəndləri
8	Arta bələdiyyəsi	Arta kəndi
9	Aşağı Amburdərə bələdiyyəsi	Aşağı Amburdərə, Hiləərə, Xocadoy, Qışlaq və Yuxarı Amburdərə kəndləri
10	Azərbaycan bələdiyyəsi	Azərbaycan və Babagil kəndləri
11	Babaküçə bələdiyyəsi	Babaküçə və Axunahiran kəndləri
12	Barzavu bələdiyyəsi	Barzavu kəndi
13	Bibiyani bələdiyyəsi	Bibiyani kəndi
14	Biləvər bələdiyyəsi	Biləvər, Kekonu və <i>Osyodərə (8)</i> kəndləri
15	Blaband bələdiyyəsi	Blaband kəndi
16	Bobla bələdiyyəsi	Bobla, Ancəqov və Zeynəko kəndləri
17	Boykəndil bələdiyyəsi	Boykəndil kəndi
18	Bradi bələdiyyəsi	<i>Bradi kəndi (8)</i>
19	Brkəndül bələdiyyəsi	Brkəndül və 40-cı kilometr kəndləri
20	Buruq bələdiyyəsi	Buruq kəndi
21	Bülüdül bələdiyyəsi	Bülüdül kəndi
22	Bürsülüm bələdiyyəsi	Bürsülüm və Ləkər kəndləri

23	Büzeyir bələdiyyəsi	Büzeyir kəndi
24	<i>Caməşair (8)</i> bələdiyyəsi	<i>Caməşair (8)</i> kəndi
25	Cəngəmiran bələdiyyəsi	Cəngəmiran kəndi
26	Cəngənövud bələdiyyəsi	Cəngənövud kəndi
27	<i>Conu (8)</i> bələdiyyəsi	<i>Conu (8)</i> və Tülü kəndləri
28	Çayrud bələdiyyəsi	Çayrud kəndi
29	Çeşman bələdiyyəsi	Çeşman kəndi
30	Davradibi bələdiyyəsi	Davradibi və Hücü kəndləri
31	Davidonu bələdiyyəsi	Davidonu, Haftonu və Vamazğon kəndləri
32	Dəstər bələdiyyəsi	Dəstər kəndi
33	Dico bələdiyyəsi	Dico, Niso və Təndül kəndləri
34	Durğan bələdiyyəsi	Durğan kəndi
35	Əliabad bələdiyyəsi	Əliabad kəndi
36	<i>Veri Əliabadi (8)</i> bələdiyyəsi	<i>Veri Əliabadi (8)</i> kəndi
37	Ərdəbilə bələdiyyəsi	Ərdəbilə kəndi
38	Əvilə bələdiyyəsi	Əvilə kəndi
39	Gəndov bələdiyyəsi	Gəndov kəndi
40	Hamarat bələdiyyəsi	Hamarat və Dızdipok kəndləri
41	Hamarməşə bələdiyyəsi	Hamarməşə, Haran və Sivəkoran kəndləri
42	Hıramo bələdiyyəsi	Hıramo kəndi
43	Hovil bələdiyyəsi	Hovil kəndi
44	Xanəgah bələdiyyəsi	Xanəgah kəndi
45	Kələxan bələdiyyəsi	Kələxan, <i>Göydərə (8)</i> , Hüseynabad, Kəlvəz və Məhləabad kəndləri
46	Kincivo bələdiyyəsi	Kincivo kəndi
47	Kirəvud bələdiyyəsi	Kirəvud kəndi
48	Kornədi bələdiyyəsi	Kornədi kəndi
49	Küman bələdiyyəsi	Küman kəndi
50	<i>Gürdəsar (8)</i> bələdiyyəsi	<i>Gürdəsar (8)</i> kəndi
51	Küsəkəran bələdiyyəsi	Küsəkəran kəndi
52	Qələbin bələdiyyəsi	Qələbin kəndi
53	Qəvoy bələdiyyəsi	Qəvoy kəndi
54	Qılqılov bələdiyyəsi	Qılqılov kəndi
55	<i>Qosmatlan (8)</i> bələdiyyəsi	<i>Qosmatlan, Çökərə (8)</i> , Digah, Hiveri, Lələhıran və Tatoni kəndləri
56	Laman bələdiyyəsi	Laman kəndi
57	Lərmərud bələdiyyəsi	Lərmərud kəndi
58	Livədirqə bələdiyyəsi	Livədirqə və Yuxarı Bilnə kəndləri
59	Lüləkəran bələdiyyəsi	Lüləkəran kəndi
60	Loda bələdiyyəsi	Loda kəndi

61	Mastail bələdiyyəsi	Mastail kəndi
62	Mistan bələdiyyəsi	Mistan, Digov, Digovdərə, Xəlifəkənd, Halabın və Pirəsora kəndləri
63	Molalan bələdiyyəsi	Molalan kəndi
64	Monidigah bələdiyyəsi	Monidigah, Jindi və Pendi kəndləri
65	Murya bələdiyyəsi	Murya kəndi
66	Nisli bələdiyyəsi	Nisli və Həzovi kəndləri
67	Noda bələdiyyəsi	Noda və Bilnə kəndləri
68	Nücü bələdiyyəsi	Nücü kəndi
69	Nuravud (8) bələdiyyəsi	Nuravud (8), Köhnə Orand, Sorsçay və Zərdəbəre kəndləri
70	Nüsomurya bələdiyyəsi	Nüsomurya və Qədimküçə kəndləri
71	Nüvədi bələdiyyəsi	Nüvədi və Rəzəvül kəndləri
72	Orand bələdiyyəsi	Orand kəndi
73	Ordahal bələdiyyəsi	Ordahal kəndi
74	Pəştətük bələdiyyəsi	Pəştətük kəndi
75	Piran bələdiyyəsi	Piran kəndi
76	Pirəsora bələdiyyəsi	Pirəsora kəndi
77	Pirzəküçə bələdiyyəsi	Pirzəküçə kəndi
78	Rəzgov bələdiyyəsi	Rəzgov kəndi
79	Rvarud bələdiyyəsi	Rvarud kəndi
80	Sipyəreqon bələdiyyəsi	Sipyəreqon kəndi
81	Siyov bələdiyyəsi	Siyov, Akuşəpeştə və Xəlifəhoni kəndləri
82	Sors bələdiyyəsi	Sors kəndi
83	Soru bələdiyyəsi	Soru kəndi
84	Şinəbənd bələdiyyəsi	Şinəbənd kəndi
85	Şingədulan bələdiyyəsi	Şingədulan kəndi
86	Şivlə bələdiyyəsi	Şivlə və Geskon (8) kəndləri
87	Şonaçola bələdiyyəsi	Şonaçola, Divağac, Hoveri və Qələsər kəndləri
88	Təbrizli bələdiyyəsi	Təbrizli kəndi
89	Tikəband bələdiyyəsi	Tikəband və Zardoni kəndləri
90	Veri bələdiyyəsi	Veri kəndi
91	Vijaker bələdiyyəsi	Vijaker və Qışlaq kəndləri
92	Vistən bələdiyyəsi	Vistən kəndi
93	Vizəzəmin bələdiyyəsi	Vizəzəmin kəndi
94	Vov bələdiyyəsi	Vov, Nosovyədi və Vənədi kəndləri
95	Vülk (8) bələdiyyəsi	Vülk (8) və Hübi kəndləri
96	Zenoni bələdiyyəsi	Zenoni kəndi
97	Zərigümaco bələdiyyəsi	Zərigümaco və Qışlaq kəndləri
98	Zövnə bələdiyyəsi	Zövnə kəndi
99	Züvüc bələdiyyəsi	Züvüc kəndi

LƏNKƏRAN RAYONU		
1	Lənkəran bələdiyyəsi	Lənkəran şəhəri
2	Liman bələdiyyəsi	Liman şəhəri, Qumbaşı kəndi və Şirinsu qəsəbəsi
3	Aşağı Nüvədi bələdiyyəsi	Aşağı Nüvədi qəsəbəsi
4	Bala Şürük bələdiyyəsi	Bala Şürük və Kosalar kəndləri
5	Balıqçılar bələdiyyəsi	Balıqçılar qəsəbəsi
6	Bəlton bələdiyyəsi	Bəlton, Horavenc və Şivlik kəndləri
7	Biləsər bələdiyyəsi	Biləsər, Ələzəpin, Seliqavol və Vıy kəndləri
8	Boladı bələdiyyəsi	Boladı kəndi
9	Bürçəli bələdiyyəsi	Bürçəli kəndi
10	Cil bələdiyyəsi	Cil kəndi
11	Darquba bələdiyyəsi	Darquba və Səbir kəndləri
12	Daşdalıqcar bələdiyyəsi	Daşdalıqcar kəndi
13	Daştatük bələdiyyəsi	Daştatük, Aşağı Apu və Rəzvan kəndləri
14	Dıryan bələdiyyəsi	Dıryan kəndi
15	Digah bələdiyyəsi	Digah kəndi
16	Əşlə bələdiyyəsi	Əşlə kəndi
17	Gəgiran bələdiyyəsi	Gəgiran və Jidi kəndləri
18	Gərmətük bələdiyyəsi	Gərmətük qəsəbəsi və Velədi kəndi
19	Girdəni bələdiyyəsi	Girdəni kəndi
20	Göyşaban bələdiyyəsi	Göyşaban kəndi
21	Günəhir bələdiyyəsi	Günəhir kəndi
22	Haftoni bələdiyyəsi	Haftoni qəsəbəsi, Xanlıqlı və Talışlı kəndləri
23	Havzova bələdiyyəsi	Havzova kəndi
24	Hirkan bələdiyyəsi	Hirkan qəsəbəsi
25	Xanbulan bələdiyyəsi	Xanbulan və Sərinbulaq kəndləri
26	Xarxatan bələdiyyəsi	Xarxatan kəndi
27	Xolmili bələdiyyəsi	Xolmili kəndi
28	İstisu bələdiyyəsi	İstisu qəsəbəsi
29	Kənarməşə bələdiyyəsi	Kənarməşə və Şilim kəndi
30	Kərgəlan bələdiyyəsi	Kərgəlan kəndi
31	Köhnə Gəgir bələdiyyəsi	Köhnə Gəgir kəndi
32	Küvənli bələdiyyəsi	Küvənli kəndi
33	Qurumba bələdiyyəsi	Qurumba kəndi
34	Ləj bələdiyyəsi	Ləj kəndi
35	Lüvəsər bələdiyyəsi	Lüvəsər kəndi
36	Mamusta bələdiyyəsi	Mamusta kəndi
37	Moğonojoba bələdiyyəsi	Moğonojoba kəndi
38	Narbağı bələdiyyəsi	Narbağı kəndi

39	Nərimanabad bələdiyyəsi	Nərimanabad qəsəbəsi
40	Osaküçə bələdiyyəsi	Osaküçə, Haftaruon, Moloja, Pambəyi, Sinovli və Tatoba kəndləri
41	Parakənd bələdiyyəsi	Parakənd kəndi
42	Rvo bələdiyyəsi	Rvo, Mollakənd və Siyablı kəndləri
43	Separadi bələdiyyəsi	Separadi kəndi
44	Seyidəkəran bələdiyyəsi	Seyidəkəran kəndi
45	Səpnəkəran bələdiyyəsi	Səpnəkəran kəndi
46	Siyavar bələdiyyəsi	Siyavar kəndi
47	Sütəmurdov bələdiyyəsi	Sütəmurdov kəndi
48	Şağlaküçə bələdiyyəsi	Şağlaküçə və Ballabur kəndləri
49	Şağlaser bələdiyyəsi	Şağlaser kəndi
50	Şıxakəran bələdiyyəsi	Şıxakəran kəndi
51	Şiləvar bələdiyyəsi	Şiləvar kəndi
52	Şovu bələdiyyəsi	Şovu və Təngivan kəndləri
53	Şürük bələdiyyəsi	Şürük kəndi
54	Tuado bələdiyyəsi	Tuado kəndi
55	Tükəvilə bələdiyyəsi	Tükəvilə kəndi
56	Türəkəran bələdiyyəsi	Türəkəran kəndi
57	Türkəncil bələdiyyəsi	Türkəncil və Qodəsə kəndləri
58	Tütəpeştə bələdiyyəsi	Tütəpeştə kəndi
59	Ürgə bələdiyyəsi	Ürgə kəndi
60	Vel bələdiyyəsi	Vel kəndi
61	Yuxarı Nüvədi bələdiyyəsi	Yuxarı Nüvədi və Mikolan kəndləri
62	Vilvan bələdiyyəsi	Vilvan kəndi
63	Viravul bələdiyyəsi	Viravul kəndi
64	Viyən bələdiyyəsi	Viyən kəndi
65	Zövlə bələdiyyəsi	Zövlə kəndi
MASALLI RAYONU		
1	Masallı bələdiyyəsi	Masallı şəhəri
2	Abasbəyli bələdiyyəsi	Abasbəyli kəndi
3	Ağakışibəyli bələdiyyəsi	Ağakışibəyli kəndi
4	Alışanlı bələdiyyəsi	Alışanlı kəndi
5	Allahyarlı bələdiyyəsi	Allahyarlı kəndi
6	Aşurlu bələdiyyəsi	Aşurlu kəndi
7	Babaküçə bələdiyyəsi	Babaküçə kəndi
8	Babaser bələdiyyəsi	Babaser kəndi
9	Bağiroba bələdiyyəsi	Bağiroba kəndi
10	Bala Təklə bələdiyyəsi	Bala Təklə kəndi
11	Banbaşı bələdiyyəsi	Banbaşı kəndi
12	Bədəlan bələdiyyəsi	Bədəlan kəndi
13	Binə Xocavar bələdiyyəsi	Binə Xocavar kəndi
14	Birinci Səmədxanlı bələdiyyəsi	Birinci Səmədxanlı kəndi
15	Birinci Tiyaqanı bələdiyyəsi	Birinci Tiyaqanı kəndi

16	Birinci Yeddiyoymaq bələdiyyəsi	Birinci Yeddiyoymaq kəndi
17	Boradigah bələdiyyəsi	Boradigah qəsəbəsi
18	Böyük Xocavar bələdiyyəsi	Böyük Xocavar kəndi
19	Çaxırh bələdiyyəsi	Çaxırh kəndi
20	Çayqırağ bələdiyyəsi	Çayqırağ kəndi
21	Dadva bələdiyyəsi	Dadva kəndi
22	Dəlləkli bələdiyyəsi	Dəlləkli kəndi
23	Dəlləkoba bələdiyyəsi	Dəlləkoba kəndi
24	Dəmbəlov bələdiyyəsi	Dəmbəlov kəndi
25	Dəmirçi bələdiyyəsi	Dəmirçi kəndi
26	Digah bələdiyyəsi	Digah kəndi
27	Əhmədli bələdiyyəsi	Əhmədli kəndi
28	Əminli bələdiyyəsi	Əminli və Şəhriyar kəndləri
29	Ərəb bələdiyyəsi	Ərəb kəndi
30	Ərkivan bələdiyyəsi	Ərkivan kəndi
31	Ətcələr bələdiyyəsi	Ətcələr kəndi
32	Əzizabad bələdiyyəsi	Əzizabad kəndi
33	Göyəcəll bələdiyyəsi	Göyəcəll kəndi
34	Güllütəpə bələdiyyəsi	Güllütəpə kəndi
35	Hacitəpə bələdiyyəsi	Hacitəpə kəndi
36	Həsənli bələdiyyəsi	Həsənli kəndi
37	Hişkədərə bələdiyyəsi	Hişkədərə kəndi
38	Hüseynhacılı bələdiyyəsi	Hüseynhacılı kəndi
39	Xallicah bələdiyyəsi	Xallicah kəndi
40	Xanahyan bələdiyyəsi	Xanahyan kəndi
41	Xəlfələr bələdiyyəsi	Xəlfələr kəndi
42	Xıl bələdiyyəsi	Xıl kəndi
43	Xırmandalı bələdiyyəsi	Xırmandalı kəndi
44	Xoşçobanlı bələdiyyəsi	Xoşçobanlı kəndi
45	İkinci Səmədxanlı bələdiyyəsi	İkinci Səmədxanlı kəndi
46	İkinci Yeddiyoymaq bələdiyyəsi	İkinci Yeddiyoymaq kəndi
47	İmanlı bələdiyyəsi	İmanlı kəndi
48	İsgəndərli bələdiyyəsi	İsgəndərli kəndi
49	İsi bələdiyyəsi	İsi kəndi
50	Kalinovka bələdiyyəsi	Kalinovka kəndi
51	Kəlbəhüseynli bələdiyyəsi	Kəlbəhüseynli kəndi
52	Kolatan bələdiyyəsi	Böyük Kolatan və Bala Kolatan kəndləri
53	Kosagül bələdiyyəsi	Kosagül kəndi
54	Köçəkli bələdiyyəsi	Köçəkli kəndi
55	Köhnə Alvardı bələdiyyəsi	Köhnə Alvardı kəndi
56	Köhnə Zuvand bələdiyyəsi	Köhnə Zuvand kəndi
57	Kubin bələdiyyəsi	Kubin kəndi
58	Kürdəbazlı bələdiyyəsi	Kürdəbazlı kəndi

59	Qarğalıq bələdiyyəsi	Qarğalıq kəndi
60	Qasımlı bələdiyyəsi	Qasımlı kəndi
61	Qədirlı bələdiyyəsi	Qədirlı kəndi
62	Qəriblər bələdiyyəsi	Qəriblər kəndi
63	Qəzvinoba bələdiyyəsi	Qəzvinoba kəndi
64	Qızılağac bələdiyyəsi	Qızılağac kəndi
65	Qızılavar bələdiyyəsi	Qızılavar kəndi
66	Qodman bələdiyyəsi	Qodman kəndi
67	Ləngan bələdiyyəsi	Ləngan kəndi
68	Lürən bələdiyyəsi	Lürən kəndi
69	Mahmudavar bələdiyyəsi	Mahmudavar kəndi
70	Masallı qəsəbə bələdiyyəsi	Masallı qəsəbəsi
71	Məşəkənarı bələdiyyəsi	Məşəkənarı kəndi
72	Məmmədخانlı bələdiyyəsi	Məmmədخانlı kəndi
73	Məmmədoba bələdiyyəsi	Məmmədoba kəndi
74	Məmmədrzaküçə bələdiyyəsi	Məmmədrzaküçə kəndi
75	Mişkəmi bələdiyyəsi	Mişkəmi kəndi
76	Miyanku bələdiyyəsi	Miyanku kəndi
77	Molalan bələdiyyəsi	Molalan kəndi
78	Mollahəsənli bələdiyyəsi	Mollahəsənli kəndi
79	Mollaoba bələdiyyəsi	Mollaoba kəndi
80	Musaküçə bələdiyyəsi	Musaküçə kəndi
81	Nəzəroba bələdiyyəsi	Nəzəroba kəndi
82	Ninəlov bələdiyyəsi	Ninəlov kəndi
83	Öncəqala bələdiyyəsi	Öncəqala kəndi
84	Pircana bələdiyyəsi	Pircana kəndi
85	Rüdəkənar bələdiyyəsi	Rüdəkənar kəndi
86	Sarıcəfərli bələdiyyəsi	Sarıcəfərli kəndi
87	Seybətın bələdiyyəsi	Seybətın kəndi
88	Sərçuvar bələdiyyəsi	Sərçuvar kəndi
89	Sığdaş bələdiyyəsi	Sığdaş kəndi
90	Sığıncaq bələdiyyəsi	Sığıncaq kəndi
91	Sirəbil bələdiyyəsi	Sirəbil kəndi
92	Şatıroba bələdiyyəsi	Şatıroba kəndi
93	Şərəfə bələdiyyəsi	Şərəfə kəndi
94	Şıxlar bələdiyyəsi	Şıxlar kəndi
95	Şıxlar bələdiyyəsi	Şıxlar kəndi
96	Tatyanoba bələdiyyəsi	Tatyanoba kəndi
97	Təkdəm bələdiyyəsi	Təkdəm kəndi
98	Təklə bələdiyyəsi	Təklə kəndi
99	Təzə Alvardı bələdiyyəsi	Təzə Alvardı kəndi
100	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
101	Tüklə bələdiyyəsi	Tüklə kəndi

102	Türkoba bələdiyyəsi	Türkoba kəndi
103	Yeni Zuvand bələdiyyəsi	Yeni Zuvand kəndi
104	Yeyənkənd bələdiyyəsi	Yeyənkənd kəndi
105	Yolağac bələdiyyəsi	Yolağac kəndi
106	Yusifli bələdiyyəsi	Yusifli kəndi
NEFTÇALA RAYONU		
1	Neftçala bələdiyyəsi	Neftçala şəhəri
2	Astanlı bələdiyyəsi	Astanlı kəndi
3	Aşağı Qaramanlı bələdiyyəsi	Aşağı Qaramanlı kəndi
4	Aşağı Surra bələdiyyəsi	Aşağı Surra kəndi
5	Bankə bələdiyyəsi	Bankə qəsəbəsi
6	1 №-li Mayak bələdiyyəsi	1 №-li Mayak və Sübh kəndləri (5)
7	Boyat bələdiyyəsi	Boyat, Balıcalı və Dördlər kəndləri
8	Ərəbqardaşbəyli bələdiyyəsi	Ərəbqardaşbəyli, Bala Surra və Cəngan kəndləri
9	Həsənabad bələdiyyəsi	Həsənabad qəsəbəsi
10	Xəzər bələdiyyəsi	Xəzər kəndi
11	Xıllı bələdiyyəsi	Xıllı qəsəbəsi
12	Xol Qarabucaq bələdiyyəsi	Xol Qarabucaq, Dördlər və Xoltəzəkənd kəndləri
13	Xol Qaraqaşlı bələdiyyəsi	Xol Qaraqaşlı və Mürsəqulu kəndləri
14	2 №-li Mayak bələdiyyəsi	2 №-li Mayak kəndi (5)
15	Kürkənd bələdiyyəsi	Kürkənd kəndi
16	Kür Qarabucaq bələdiyyəsi	Kür Qarabucaq kəndi
17	Qaçaqkənd bələdiyyəsi	Qaçaqkənd, Xanməmmədli, Qazaxbərəsi və Ramazanlı kəndləri
18	Qaraqaşlı bələdiyyəsi	Qaraqaşlı, Beştalı və Şorkənd kəndləri
19	Qədimkənd bələdiyyəsi	Qədimkənd və Birinci Qarah kəndləri
20	Qırmızıkənd bələdiyyəsi	Qırmızıkənd kəndi
21	Mikayılı bələdiyyəsi	Mikayılı, Dalğalı, Kürdili, Qızqayıtdı, Saratovka və Sarıqamış kəndləri
22	Mirzəqurbanlı bələdiyyəsi	Mirzəqurbanlı və Uzunbabalı kəndləri
23	Şirvanlı bələdiyyəsi	Şirvanlı kəndi
24	Tatarməhlə bələdiyyəsi	Tatarməhlə, Abasalı (5) kəndləri
25	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd və Qırmızı Şəfəq kəndləri (5)
26	Yeniqışlaq bələdiyyəsi	Yeniqışlaq və Haqverdilər kəndləri
27	Yuxarı Qaramanlı bələdiyyəsi	Yuxarı Qaramanlı, İkinci Qarah və Pirəbbə kəndləri
OĞUZ RAYONU		
1	Oğuz bələdiyyəsi	Oğuz şəhəri
2	Astraxanovka bələdiyyəsi	Astraxanovka və Vladimirovka kəndləri
3	Baş Daşağıl bələdiyyəsi	Baş Daşağıl kəndi
4	Bayan bələdiyyəsi	Bayan kəndi

5	Böyük Söyüdlü bələdiyyəsi	Böyük Söyüdlü kəndi
6	Bucaq bələdiyyəsi	Bucaq kəndi
7	Calut bələdiyyəsi	Calut kəndi
8	Dəymədağlı bələdiyyəsi	Dəymədağlı kəndi
9	Dəymədərə bələdiyyəsi	Dəymədərə kəndi
10	Ərmənət bələdiyyəsi	Ərmənət kəndi
11	Filfil bələdiyyəsi	Filfil kəndi
12	Xaçmaz bələdiyyəsi	Xaçmaz və Abdallı kəndləri
13	Xaçmazqışlaq bələdiyyəsi	Xaçmazqışlaq kəndi
14	Xalxal bələdiyyəsi	Xalxal kəndi
15	Xalxalqışlaq bələdiyyəsi	Xalxalqışlaq kəndi
16	Kərimli bələdiyyəsi	Kərimli kəndi
17	Qarabaldır bələdiyyəsi	Qarabaldır kəndi
18	Qarabulaq bələdiyyəsi	Qarabulaq kəndi
19	Qumlaq bələdiyyəsi	Qumlaq və Hallavar kəndləri
20	Mollah bələdiyyəsi	Mollah kəndi
21	Muxas bələdiyyəsi	Muxas kəndi
22	Padar bələdiyyəsi	Padar kəndi
23	Sincan bələdiyyəsi	Sincan kəndi
24	Şirvanlı bələdiyyəsi	Şirvanlı kəndi
25	Tayıflı bələdiyyəsi	Tayıflı kəndi
26	Tərkeş bələdiyyəsi	Tərkeş kəndi
27	Top bələdiyyəsi	Top kəndi
28	Yaqublu bələdiyyəsi	Yaqublu kəndi
29	Yemişanlı bələdiyyəsi	Yemişanlı kəndi
30	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
31	Zərrab bələdiyyəsi	Zərrab kəndi
SAATLI RAYONU		
1	Saatlı bələdiyyəsi	Saatlı şəhəri
2	Azadkənd bələdiyyəsi	Azadkənd kəndi
3	Bəylər bələdiyyəsi	Bəylər kəndi
4	Bəylik bələdiyyəsi	Bəylik kəndi
5	Cəfərxan bələdiyyəsi	Cəfərxan kəndi
6	Dədə Qorqud bələdiyyəsi	Dədə Qorqud kəndi
7	Dəlilər bələdiyyəsi	Dəlilər kəndi
8	Əbil bələdiyyəsi	Əbil kəndi
9	Əhmədbəyli bələdiyyəsi	Əhmədbəyli kəndi
10	Əliabad bələdiyyəsi	Əliabad kəndi
11	Əlisoltanlı bələdiyyəsi	Əlisoltanlı kəndi
12	Fətəlikənd bələdiyyəsi	Fətəlikənd kəndi
13	Genişkənd bələdiyyəsi	Genişkənd kəndi
14	Gomuşçu bələdiyyəsi	Gomuşçu kəndi
15	Günəşli bələdiyyəsi	Günəşli kəndi

16	Hacıqasımlı bələdiyyəsi	Hacıqasımlı kəndi
17	Heydərabad bələdiyyəsi	Heydərabad kəndi
18	Xanlarkənd bələdiyyəsi	Xanlarkənd kəndi (5)
19	Kamallı bələdiyyəsi	Kamallı kəndi
20	Qaracalar bələdiyyəsi	Qaracalar kəndi
21	Qaralar bələdiyyəsi	Qaralar kəndi
22	Qara Nuru bələdiyyəsi	Qara Nuru kəndi
23	Qarayevkənd bələdiyyəsi	Qarayevkənd kəndi
24	Qazanbatan bələdiyyəsi	Qazanbatan kəndi
25	Qıraqlı bələdiyyəsi	Qıraqlı kəndi
26	Məmmədabad bələdiyyəsi	Məmmədabad kəndi
27	Məzrəli bələdiyyəsi	Məzrəli kəndi
28	Mircəlal bələdiyyəsi	Mircəlal kəndi (5)
29	Mollavazlı bələdiyyəsi	Mollavazlı kəndi
30	Musalı bələdiyyəsi	Musalı kəndi
31	Mustafabəyli bələdiyyəsi	Mustafabəyli kəndi
32	Naharlı bələdiyyəsi	Naharlı kəndi
33	Nərimanov bələdiyyəsi	Nərimanov kəndi
34	Nəsimikənd bələdiyyəsi	Nəsimikənd kəndi
35	Novruzlu bələdiyyəsi	Novruzlu kəndi
36	Potubəyli bələdiyyəsi	Potubəyli kəndi
37	Sarıcalar bələdiyyəsi	Sarıcalar kəndi
38	Seyidoba bələdiyyəsi	Seyidoba kəndi
39	Sımada bələdiyyəsi	Sımada kəndi
40	Şirinbəyli bələdiyyəsi	Şirinbəyli kəndi
41	Varxan bələdiyyəsi	Varxan kəndi
42	Yeni Novruzlu bələdiyyəsi	Yeni Novruzlu kəndi
43	Çolpı bələdiyyəsi (5)	Çolpı kəndi (5)
44	Soltanabad bələdiyyəsi (5)	Soltanabad kəndi (5)
SABİRABAD RAYONU		
1	Sabirabad bələdiyyəsi	Sabirabad şəhəri
2	Axısxa bələdiyyəsi	Axısxa kəndi
3	Axtaçı bələdiyyəsi	Axtaçı kəndi
4	Yuxarı Axtaçı (5) bələdiyyəsi	Yuxarı Axtaçı (5) kəndi
5	Axtaçı Muğan bələdiyyəsi	Axtaçı Muğan kəndi
6	Şəhriyar (5) bələdiyyəsi	Şəhriyar (5) kəndi
7	Azadkənd bələdiyyəsi	Azadkənd kəndi
8	Bala Həşimxanlı (5) bələdiyyəsi	Bala Həşimxanlı (5) kəndi
9	Balakənd bələdiyyəsi	Balakənd kəndi
10	Balvar (5) bələdiyyəsi	Balvar (5) kəndi
11	Bəşdəli bələdiyyəsi	Bəşdəli kəndi
12	Bulaqlı bələdiyyəsi	Bulaqlı kəndi
13	Bulduq bələdiyyəsi	Bulduq kəndi

14	Cavad bələdiyyəsi	Cavad kəndi
15	Cəngan bələdiyyəsi	Cəngan kəndi
16	Çığırğan bələdiyyəsi	Çığırğan kəndi
17	Çiçəkli bələdiyyəsi	Çiçəkli kəndi
18	Çöl Ağaməmmədli bələdiyyəsi	Çöl Ağaməmmədli kəndi
19	Çöl Beşdəli bələdiyyəsi	Çöl Beşdəli kəndi
20	Çöl Dəllək bələdiyyəsi	Çöl Dəllək kəndi
21	Dadaşbəyli bələdiyyəsi	Dadaşbəyli kəndi
22	Əhmədabad bələdiyyəsi	Əhmədabad kəndi
23	Əlicanlı bələdiyyəsi	Əlicanlı kəndi
24	Əliləmbəyli bələdiyyəsi	Əliləmbəyli kəndi
25	Əsədli bələdiyyəsi	Əsədli kəndi
26	Əsgərbəyli bələdiyyəsi	Əsgərbəyli kəndi
27	Ətcələr bələdiyyəsi	Ətcələr kəndi
28	Güdəcühür bələdiyyəsi	Güdəcühür kəndi
29	Hacıbəbir bələdiyyəsi	Hacıbəbir kəndi
30	Həsənli bələdiyyəsi	Həsənli kəndi
31	Həşimxanlı bələdiyyəsi	Həşimxanlı kəndi
32	Xankeçən bələdiyyəsi	Xankeçən kəndi
33	Nəsimi (5) bələdiyyəsi	Nəsimi (5) kəndi
34	Xəlfəli bələdiyyəsi	Xəlfəli kəndi
35	Kürkəndi bələdiyyəsi	Kürkəndi kəndi
36	Qalağayın bələdiyyəsi	Qalağayın kəndi
37	Qaraağac bələdiyyəsi	Qaraağac kəndi
38	Qaragüney bələdiyyəsi	Qaragüney kəndi
39	Qaraqaşlı bələdiyyəsi	Qaraqaşlı kəndi
40	Qaralar bələdiyyəsi	Qaralar kəndi
41	Qaralı bələdiyyəsi	Qaralı kəndi
42	Qaratəpə bələdiyyəsi	Qaratəpə kəndi
43	Qaratuğay bələdiyyəsi	Qaratuğay kəndi
44	Qardaşkənd bələdiyyəsi	Qardaşkənd kəndi
45	Qasimbəyli bələdiyyəsi	Qasimbəyli kəndi
46	Qəfərli bələdiyyəsi	Qəfərli kəndi
47	Qəzli bələdiyyəsi	Qəzli kəndi
48	Kovlar (5) bələdiyyəsi	Kovlar (5) kəndi
49	Quruzma bələdiyyəsi	Quruzma kəndi
50	Məmişlər bələdiyyəsi	Məmişlər kəndi
51	Minbaşı bələdiyyəsi	Minbaşı kəndi
52	Moranlı bələdiyyəsi	Moranlı kəndi
53	Muğan Gəncəli bələdiyyəsi	Muğan Gəncəli kəndi
54	Muradbəyli bələdiyyəsi	Muradbəyli kəndi
55	Mürsəlli bələdiyyəsi	Mürsəlli kəndi
56	Narlıq bələdiyyəsi	Narlıq kəndi
57	Nərimankənd bələdiyyəsi	Nərimankənd kəndi

58	Osmanlı bələdiyyəsi	Osmanlı kəndi
59	Poladtuğay bələdiyyəsi	Poladtuğay kəndi
60	Rüstəmli bələdiyyəsi	Rüstəmli kəndi
61	Salmanlı bələdiyyəsi	Salmanlı kəndi
62	Sarxanbəyli bələdiyyəsi	Sarxanbəyli kəndi
63	Suqovuşan bələdiyyəsi	Suqovuşan kəndi
64	Surra bələdiyyəsi	Surra kəndi
65	Şıxlar bələdiyyəsi	Şıxlar kəndi
66	Şıx Salahlı bələdiyyəsi	Şıx Salahlı kəndi
67	Türkədi bələdiyyəsi	Türkədi kəndi
68	Ulacalı bələdiyyəsi	Ulacalı kəndi
69	Nizami (5) bələdiyyəsi	Nizami (5) kəndi
70	Yaxa Dəllək bələdiyyəsi	Yaxa Dəllək kəndi
71	Yastıqobu bələdiyyəsi	Yastıqobu kəndi
72	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
73	Yolçubəyli bələdiyyəsi	Yolçubəyli kəndi
74	Zalqaraağac bələdiyyəsi	Zalqaraağac kəndi
75	Zəngənə bələdiyyəsi	Zəngənə kəndi
SALYAN RAYONU		
1	Salyan bələdiyyəsi	Salyan şəhəri
2	Abadkənd bələdiyyəsi	Abadkənd kəndi
3	Alçalı bələdiyyəsi	Alçalı kəndi
4	Arbatan bələdiyyəsi	Arbatan kəndi
5	Aşağı Kürkəndi bələdiyyəsi	Aşağı Kürkəndi kəndi
6	Aşağı Noxudlu bələdiyyəsi	Aşağı Noxudlu kəndi
7	Aydınqün bələdiyyəsi	Aydınqün kəndi
8	Beştalı bələdiyyəsi	Beştalı kəndi
9	Bəydili bələdiyyəsi	Bəydili kəndi
10	Birinci Varlı bələdiyyəsi	Birinci Varlı kəndi
11	Boranikənd bələdiyyəsi	Boranikənd kəndi
12	Cəngan bələdiyyəsi	Cəngan kəndi
13	Çuxanlı bələdiyyəsi	Çuxanlı kəndi və Qırx Çıraq qəsəbəsi
14	Dayıkənd bələdiyyəsi	Dayıkənd kəndi
15	Düzənlik bələdiyyəsi	Düzənlik kəndi
16	Ərəbqardaşbəyli bələdiyyəsi	Ərəbqardaşbəyli kəndi
17	Həsənli bələdiyyəsi	Həsənli kəndi
18	Xələc bələdiyyəsi	Xələc kəndi
19	Xıdırlı bələdiyyəsi	Xıdırlı kəndi
20	Xocalı bələdiyyəsi	Xocalı kəndi
21	Xurşud bələdiyyəsi	Xurşud kəndi
22	İkinci Varlı bələdiyyəsi	İkinci Varlı kəndi
23	Kərimbəyli bələdiyyəsi	Kərimbəyli kəndi
24	Kür Qaraqaşlı bələdiyyəsi	Kür Qaraqaşlı kəndi

25	Kürsəngi bələdiyyəsi	Kürsəngi kəndi
26	Qarabağlı bələdiyyəsi	Qarabağlı və Kolanı kəndləri
27	Qardili bələdiyyəsi	Qardili kəndi
28	Qaraçala bələdiyyəsi	Qaraçala qəsəbəsi və Şatrovka kəndi
29	Qızılağac bələdiyyəsi	Qızılağac kəndi
30	Quyçu bələdiyyəsi	Quyçu kəndi
31	Marışlı bələdiyyəsi	Marışlı kəndi
32	Pambıqqənd bələdiyyəsi	Pambıqqənd və Bəşirbəyli kəndləri
33	Parça Xələc bələdiyyəsi	Parça Xələc kəndi
34	Peyk bələdiyyəsi	Peyk kəndi
35	Piratman bələdiyyəsi	Piratman və Gəncəli kəndləri
36	Sarvan bələdiyyəsi	Sarvan kəndi
37	Seyidan bələdiyyəsi	Seyidan kəndi
38	Seyidlər bələdiyyəsi	Seyidlər kəndi
39	Seyidsadıqlı bələdiyyəsi	Seyidsadıqlı kəndi
40	Şəkərli bələdiyyəsi	Şəkərli kəndi
41	Şorsulu bələdiyyəsi	Şorsulu kəndi
42	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd və Gomuşçu kəndləri
43	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
44	Yolüstü bələdiyyəsi	Yolüstü kəndi
45	Yuxarı Noxudlu bələdiyyəsi	Yuxarı Noxudlu kəndi

SAMUX RAYONU

1	Nəbiəğalı bələdiyyəsi	Nəbiəğalı qəsəbəsi
2	Alabaşlı bələdiyyəsi	Alabaşlı qəsəbəsi
3	Aşağı Ağasibəyli bələdiyyəsi	Aşağı Ağasibəyli kəndi
4	Bağbanlar bələdiyyəsi	Bağbanlar kəndi
5	Burunqovaq bələdiyyəsi	Burunqovaq kəndi
6	Çobanabdallı bələdiyyəsi	Çobanabdallı kəndi
7	Əhmədbəyli bələdiyyəsi	Əhmədbəyli kəndi
8	Əli Bayramlı bələdiyyəsi	Əli Bayramlı kəndi
9	Əliuşağı bələdiyyəsi	Əliuşağı kəndi
10	Füzuli bələdiyyəsi	Füzuli kəndi
11	Hacıahlı bələdiyyəsi	Hacıahlı kəndi
12	Hadılı bələdiyyəsi	Hadılı kəndi
13	İnstitut bələdiyyəsi	İnstitut qəsəbəsi
14	İstixana bələdiyyəsi	İstixana kəndi
15	Kəsəmən bələdiyyəsi	Kəsəmən kəndi
16	Kolayır bələdiyyəsi	Kolayır kəndi
17	Qaraarx bələdiyyəsi	Qaraarx qəsəbəsi
18	Qarabağlar bələdiyyəsi	Qarabağlar kəndi
19	Qarabağlı bələdiyyəsi	Qarabağlı kəndi
20	Qarayeri bələdiyyəsi	Qarayeri və Yenibağ qəsəbələri
21	Qırmızı Samux bələdiyyəsi	Qırmızı Samux qəsəbəsi

22	Qiyaslı bələdiyyəsi	Qiyaslı kəndi
23	Qovlarsarı bələdiyyəsi	Qovlarsarı kəndi
24	Lək bələdiyyəsi	Lək kəndi
25	Lüksemburq bələdiyyəsi	Lüksemburq kəndi
26	Poylu bələdiyyəsi	Poylu kəndi
27	Salahlı bələdiyyəsi	Salahlı kəndi
28	Sarıqamış bələdiyyəsi	Sarıqamış kəndi
29	Seyidlər bələdiyyəsi	Seyidlər kəndi
30	Sərkar bələdiyyəsi	Sərkar kəndi
31	Tatlı bələdiyyəsi	Tatlı kəndi
32	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
33	Yuxarı Ağasibəyli bələdiyyəsi	Yuxarı Ağasibəyli kəndi
34	Zazalı bələdiyyəsi	Zazalı kəndi
35	Ziyadlı bələdiyyəsi	Ziyadlı kəndi

SIYƏZƏN RAYONU

1	Siyəzən bələdiyyəsi	Siyəzən şəhəri
2	Balaca Həmyə bələdiyyəsi	Balaca Həmyə kəndi
3	Beşdam bələdiyyəsi	Beşdam, Dərə Zarat, Nardaran və Siyəzən kəndləri
4	Böyük Həmyə bələdiyyəsi	Böyük Həmyə kəndi
5	Dağ Quşçu bələdiyyəsi	Dağ Quşçu və Əlməkolu kəndləri
6	Eynibulaq bələdiyyəsi	Eynibulaq kəndi
7	Gilgilçay bələdiyyəsi	Gilgilçay qəsəbəsi
8	Qozağacı bələdiyyəsi	Qozağacı kəndi
9	Məşrif bələdiyyəsi	Məşrif, Daşlı Çalğan, Qalaaltı, Orta Çalğan və Qərəl kəndləri
10	Sədan bələdiyyəsi	Sədan, Çarxana, Müşkülqazma və Sağolcan kəndləri
11	Tuğay bələdiyyəsi	Tuğay kəndi
12	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd və Kolanı kəndləri
13	Yuxarı Ələz bələdiyyəsi	Yuxarı Ələz, Ərziküş, Hacışəkər, Köhnə Quşçu, Künövşə, Qaragöz və Yanıq Ələz kəndləri
14	Zarat bələdiyyəsi	Zarat, Cəndəhar və Qalaşırı kəndləri

ŞAMAXI RAYONU

1	Şamaxı bələdiyyəsi	Şamaxı şəhəri
2	Adnalı bələdiyyəsi	Adnalı kəndi
3	Avaxıl bələdiyyəsi	Avaxıl kəndi və Yusif Məmmədəliyev qəsəbəsi
4	Bağırılı bələdiyyəsi	Bağırılı kəndi
5	Birinci Çaylı bələdiyyəsi	Birinci Çaylı kəndi
6	Böyük Xınıslı bələdiyyəsi	Böyük Xınıslı kəndi
7	Çağan bələdiyyəsi	Birinci Çağan və İkinci Çağan kəndləri

8	Çarhan bələdiyyəsi	Çarhan kəndi
9	Çıraqlı bələdiyyəsi	Çıraqlı kəndi
10	Çuxuryurd bələdiyyəsi	Çuxuryurd kəndi
11	Dağ Bağırılı bələdiyyəsi	Dağ Bağırılı kəndi
12	Dədəgünəş bələdiyyəsi	Dədəgünəş kəndi
13	Dəmirçi bələdiyyəsi	Dəmirçi, Səfəli və Zarat Xeybəri kəndləri
14	Əhmədli bələdiyyəsi	Əhmədli kəndi
15	Əngəxaran bələdiyyəsi	Əngəxaran kəndi
16	Ərciman bələdiyyəsi	Ərciman kəndi
17	Göylər bələdiyyəsi	Göylər Dağ, Acıdərə, Çöl Göylər və Yenikənd kəndləri
18	Hacıqədirlı bələdiyyəsi	Hacıqədirlı kəndi
19	Hacılı bələdiyyəsi	Hacılı kəndi
20	Həmyəli bələdiyyəsi	Həmyəli kəndi
21	İkinci Cabanı bələdiyyəsi	İkinci Cabanı və Cabanı kəndləri
22	İkinci Çaylı bələdiyyəsi	İkinci Çaylı kəndi
23	Kəçməddin bələdiyyəsi	Kəçməddin və Qaladərəsi kəndləri
24	Kələxana bələdiyyəsi	Kələxana kəndi
25	Kərkənc bələdiyyəsi	Kərkənc kəndi
26	Qaravəlli bələdiyyəsi	Qaravəlli kəndi
27	Qaleybuğurd bələdiyyəsi	Qaleybuğurd kəndi
28	Qızmeydan bələdiyyəsi	Qızmeydan və Yeni Qızmeydan kəndləri
29	Qonaqkənd bələdiyyəsi	Qonaqkənd kəndi
30	Qurdtopə bələdiyyəsi	Qurdtopə kəndi
31	Quşçu bələdiyyəsi	Quşçu, Laləzar kəndləri və Aşkar qəsəbəsi
32	Meysəri bələdiyyəsi	Meysəri kəndi
33	Mədrəsə bələdiyyəsi	Mədrəsə qəsəbəsi
34	Məlhəm bələdiyyəsi	Məlhəm kəndi
35	Məlikçobanlı bələdiyyəsi	Məlikçobanlı kəndi
36	Mərzəndiyə bələdiyyəsi	Mərzəndiyə kəndi
37	Mirikənd bələdiyyəsi	Mirikənd və Məlcək kəndləri
38	Muğanlı bələdiyyəsi	Muğanlı kəndi
39	Nağaraxana bələdiyyəsi	Nağaraxana kəndi
40	Nüydi bələdiyyəsi	Nüydi kəndi
41	Ovçulu bələdiyyəsi	Ovçulu kəndi
42	Pirbəyli bələdiyyəsi	Pirbəyli kəndi
43	Sabir bələdiyyəsi	Sabir qəsəbəsi
44	Sabirli bələdiyyəsi	Sabirli kəndi
45	Saqiyan bələdiyyəsi	Saqiyan kəndi
46	Sis bələdiyyəsi	Sis kəndi
47	Şərədil bələdiyyəsi	Şərədil kəndi
48	Şəhriyar bələdiyyəsi	Şəhriyar qəsəbəsi

49	Şirvan bələdiyyəsi	Şirvan kəndi
50	Talışnuru bələdiyyəsi	Talışnuru kəndi
ŞƏKİ RAYONU		
1	Şəki bələdiyyəsi	Şəki şəhəri
2	Abbas bələdiyyəsi	Abbas kəndi
3	Aran bələdiyyəsi	Aran kəndi
4	Aşağı Daşağıl bələdiyyəsi	Aşağı Daşağıl kəndi
5	Aşağı Göynük bələdiyyəsi	Aşağı Göynük (5) kəndi
6	Aşağı Küngüt bələdiyyəsi	Aşağı Küngüt kəndi
7	Aşağı Layısqı bələdiyyəsi	Aşağı Layısqı kəndi
8	Aşağı Şabalıd bələdiyyəsi	Aşağı Şabalıd kəndi
9	Aydınbulaq bələdiyyəsi	Aydınbulaq və Şıxoba kəndləri
10	Babaratma bələdiyyəsi	Babaratma kəndi
11	Baltalı bələdiyyəsi	Baltalı kəndi
12	Baş Göynük bələdiyyəsi	Baş Göynük kəndi
13	Baş Kəldək bələdiyyəsi	Baş Kəldək və Aşağı Kəldək kəndləri
14	Baş Küngüt bələdiyyəsi	Baş Küngüt kəndi
15	Baş Layısqı bələdiyyəsi	Baş Layısqı kəndi
16	Baş Şabalıd bələdiyyəsi	Baş Şabalıd kəndi
17	Baş Zəyzid bələdiyyəsi	Baş Zəyzid kəndi
18	Bideyiz bələdiyyəsi	Bideyiz kəndi
19	Bolludərə bələdiyyəsi	Bolludərə kəndi
20	Böyük Dəhnə bələdiyyəsi	Böyük Dəhnə kəndi
21	Cəfərabad bələdiyyəsi	Cəfərabad və Çolaqlı kəndləri
22	Cəyirli bələdiyyəsi	Cəyirli kəndi
23	Cumakənd (5) bələdiyyəsi	Cumakənd (5) kəndi
24	Cunud bələdiyyəsi	Cunud kəndi
25	Çapağan bələdiyyəsi	Çapağan kəndi
26	Çayqaraqoyunlu (5) bələdiyyəsi	Çayqaraqoyunlu (5) kəndi
27	Çeşməli bələdiyyəsi	Çeşməli kəndi
28	Çələbixan bələdiyyəsi	Çələbixan qəsəbəsi, Kosalı və Qızılarx kəndləri
29	Daşbulaq bələdiyyəsi	Daşbulaq kəndi
30	Daşüz bələdiyyəsi	Daşüz kəndi
31	Dərəcənnət (5) bələdiyyəsi	Dərəcənnət (5) kəndi
32	Əliyar bələdiyyəsi	Əliyar kəndi
33	Fazıl bələdiyyəsi	Fazıl kəndi
34	Göybulaq bələdiyyəsi	Göybulaq kəndi
35	İbrahimkənd bələdiyyəsi	İbrahimkənd kəndi
36	İnçə bələdiyyəsi	İnçə kəndi
37	Kiçik Dəhnə bələdiyyəsi	Kiçik Dəhnə kəndi
38	Kiş bələdiyyəsi	Kiş kəndi
39	Köbər Zəyzid bələdiyyəsi	Köbər Zəyzid kəndi

40	Küdürlü bələdiyyəsi	Küdürlü kəndi
41	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı kəndi
42	Qaratorpaq bələdiyyəsi	Qaratorpaq kəndi
43	Qayabaşı bələdiyyəsi	Qayabaşı kəndi
44	Qırxbulaq bələdiyyəsi	Qırxbulaq kəndi
45	Qoxmuq bələdiyyəsi	Qoxmuq kəndi
46	Qozlubulaq bələdiyyəsi	Qozlubulaq kəndi
47	Qudula bələdiyyəsi	Qudula kəndi
48	Qumux bələdiyyəsi	Qumux kəndi
49	Oxud bələdiyyəsi	Oxud kəndi
50	Oraban bələdiyyəsi	Oraban kəndi
51	Orta Zəyzid bələdiyyəsi	Orta Zəyzid kəndi
52	Öryət (5) bələdiyyəsi	Öryət (5) kəndi
53	Sarıca bələdiyyəsi	Sarıca kəndi
54	Suçma bələdiyyəsi	Suçma kəndi
55	Şəki kənd bələdiyyəsi	Şəki kəndi
56	Şin bələdiyyəsi	Şin kəndi
57	Şirinbulaq bələdiyyəsi	Şirinbulaq kəndi
58	Şorsu bələdiyyəsi	Şorsu kəndi
59	Təpəcənət bələdiyyəsi	Təpəcənət və Kəhrizoba kəndləri
60	Turan bələdiyyəsi	Turan qəsəbəsi
61	Vərəzət bələdiyyəsi	Vərəzət kəndi
62	Zunud bələdiyyəsi	Zunud kəndi
63	Baqqal bələdiyyəsi (5)	Baqqal kəndi (5)
64	Birinci Biləcik bələdiyyəsi (5)	Birinci Biləcik kəndi (5)
65	Köndələn bələdiyyəsi (5)	Köndələn kəndi (5)
66	İkinci Biləcik bələdiyyəsi (5)	İkinci Biləcik kəndi (5)
ŞƏMKİR RAYONU		
1	Şəmkir bələdiyyəsi	Şəmkir şəhəri
2	Abbaslı bələdiyyəsi	Abbaslı kəndi
3	Aşağı Çaykənd bələdiyyəsi	Aşağı Çaykənd kəndi
4	Aşağı Seyfəli bələdiyyəsi	Aşağı Seyfəli kəndi
5	Atabəy bələdiyyəsi	Atabəy kəndi
6	Bayramlı bələdiyyəsi	Bayramlı kəndi
7	Çaparlı bələdiyyəsi	Çaparlı kəndi
8	Çənlibel bələdiyyəsi	Çənlibel kəndi
9	Çinarlı bələdiyyəsi	Çinarlı qəsəbəsi
10	Dağ Cəyir bələdiyyəsi	Dağ Cəyir kəndi
11	Daşbulaq bələdiyyəsi	Daşbulaq kəndi
12	Dəllər bələdiyyəsi	Dəllər qəsəbəsi
13	Dəllər Cəyir bələdiyyəsi	Dəllər Cəyir kəndi
14	Dəllər Cirdaxan bələdiyyəsi	Dəllər Cirdaxan kəndi
15	Dəllər Daşbulaq bələdiyyəsi	Dəllər Daşbulaq kəndi

16	Düyarlı bələdiyyəsi	Düyarlı kəndi
17	Əhmədli bələdiyyəsi	Əhmədli kəndi
18	Ələsgərli bələdiyyəsi	Ələsgərli və Kamandar kəndləri
19	Əliyəqublu bələdiyyəsi	Əliyəqublu kəndi
20	Günəşli bələdiyyəsi	Günəşli kəndi
21	Hacıahlar bələdiyyəsi	Hacıahlar kəndi
22	İrmaşlı bələdiyyəsi	İrmaşlı kəndi
23	İsgəndərli bələdiyyəsi	İsgəndərli kəndi
24	Keçili bələdiyyəsi	Keçili kəndi
25	Könüllü bələdiyyəsi	Könüllü kəndi
26	Kür bələdiyyəsi	Kür qəsəbəsi
27	Qapanlı bələdiyyəsi	Qapanlı kəndi
28	Qarabağlar bələdiyyəsi	Qarabağlar kəndi və Barlıbağ qəsəbəsi
29	Qaracəmirli bələdiyyəsi	Qaracəmirli kəndi
30	Qaraqoyunlu bələdiyyəsi	Qaraqoyunlu kəndi
31	Qaralar bələdiyyəsi	Qaralar kəndi
32	Qaranuy bələdiyyəsi	Qaranuy kəndi
33	Qasımaltılar bələdiyyəsi	Qasımaltılar və Göyməmmədli kəndləri
34	Qasım İsmayilov bələdiyyəsi	Qasım İsmayilov kəndi
35	Qılınçbəyli bələdiyyəsi	Qılınçbəyli kəndi
36	Məhmudlu bələdiyyəsi	Məhmudlu kəndi
37	Mehrili bələdiyyəsi	Mehrili, Çaylı və Qaraqocalı kəndləri
38	Məşədihüseynli bələdiyyəsi	Məşədihüseynli kəndi
39	Muxtariyyat bələdiyyəsi	Muxtariyyat və Miskinli kəndləri
40	Nərimanlı bələdiyyəsi	Nərimanlı kəndi
41	Sabirkənd bələdiyyəsi	Sabirkənd kəndi
42	Sarıtəpə bələdiyyəsi	Sarıtəpə kəndi
43	Səməd Vurğun bələdiyyəsi	Səməd Vurğun qəsəbəsi
44	Şeidlər bələdiyyəsi	Şeidlər kəndi
45	Şiştəpə bələdiyyəsi	Şiştəpə kəndi
46	Talış bələdiyyəsi	Talış kəndi
47	Tatarlı bələdiyyəsi	Tatarlı kəndi
48	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
49	Varlı Həyat bələdiyyəsi	Varlı Həyat kəndi
50	Yeniabad bələdiyyəsi	Yeniabad kəndi
51	Yeni Göyçə bələdiyyəsi	Yeni Göyçə kəndi
52	Yeni Həyat bələdiyyəsi	Yeni Həyat kəndi
53	Yeni yol bələdiyyəsi	Yeni yol kəndi və Füzuli qəsəbəsi
54	Yuxarı Çaykənd bələdiyyəsi	Yuxarı Çaykənd kəndi
55	Yuxarı Seyfəli bələdiyyəsi	Yuxarı Seyfəli kəndi
56	Zəyəm bələdiyyəsi	Zəyəm qəsəbəsi
57	Zəyəm Cirdaxan bələdiyyəsi	Zəyəm Cirdaxan kəndi

TƏRTƏR RAYONU		
1	Tərtər bələdiyyəsi	Tərtər şəhəri
2	Azad Qaraqoyunlu bələdiyyəsi	Azad Qaraqoyunlu, İlxıçılar və Qapanlı kəndləri
3	Bala Kəngərli bələdiyyəsi	Bala Kəngərli kəndi
4	Bayandur bələdiyyəsi	Bayandur kəndi
5	Bayındurlu bələdiyyəsi	Bayındurlu kəndi
6	Bəyimşarov bələdiyyəsi	Bəyimşarov kəndi
7	Borsunlu bələdiyyəsi	Borsunlu və Qırmızı Saqqallar kəndləri
8	Buruc bələdiyyəsi	Buruc kəndi
9	Cəmilli bələdiyyəsi	Cəmilli kəndi
10	Dəmirçilər bələdiyyəsi	Dəmirçilər kəndi
11	Düyərli bələdiyyəsi	Düyərli kəndi
12	Evoğlu bələdiyyəsi	Evoğlu kəndi
13	Ələsgərli bələdiyyəsi	Ələsgərli kəndi
14	Əskipara bələdiyyəsi	Əskipara kəndi
15	Güləbatlı bələdiyyəsi	Güləbatlı kəndi
16	Hacıqərvənd bələdiyyəsi	Hacıqərvənd kəndi
17	Hüsənli bələdiyyəsi	Hüsənli kəndi
18	Xoruzlu bələdiyyəsi	Xoruzlu kəndi
19	İrəvanlı bələdiyyəsi	İrəvanlı (5) kəndi
20	İsmayılbəyli bələdiyyəsi	İsmayılbəyli kəndi
21	Kəbirli bələdiyyəsi	Kəbirli kəndi
22	Kəngərli bələdiyyəsi	Kəngərli kəndi
23	Köçərli bələdiyyəsi	Köçərli kəndi
24	Qapanlı bələdiyyəsi	Qapanlı kəndi
25	Qapanlı bələdiyyəsi	Qapanlı kəndi
26	Qaraağacı bələdiyyəsi	Qaraağacı kəndi
27	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı kəndi
28	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı kəndi
29	Qaynaq bələdiyyəsi	Qaynaq kəndi
30	Qazyan bələdiyyəsi	Qazyan kəndi
31	Mamırlı bələdiyyəsi	Mamırlı kəndi
32	Poladı bələdiyyəsi	Poladı kəndi
33	Rəcəbli bələdiyyəsi	Rəcəbli və Kövdadıq kəndləri
34	Sarıcalı bələdiyyəsi	Sarıcalı kəndi
35	Sarıcalı bələdiyyəsi	Sarıcalı kəndi
36	Sarov bələdiyyəsi	Sarov, Bildirçinli və Umudlu kəndləri
37	Seydimli bələdiyyəsi	Seydimli kəndi
38	Səhləbad bələdiyyəsi	Səhləbad kəndi
39	Soyulan bələdiyyəsi	Soyulan kəndi
40	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi

41	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
42	Yenikənd bələdiyyəsi	Yenikənd kəndi
43	Zolğəran bələdiyyəsi	Zolğəran kəndi
44	Hacallı bələdiyyəsi (5)	Hacallı və Qapanlı kəndləri (5)
TOVUZ RAYONU		
1	Tovuz bələdiyyəsi	Tovuz şəhəri
2	Abulbəyli bələdiyyəsi	Abulbəyli kəndi
3	Ağacqala bələdiyyəsi	Ağacqala kəndi
4	Ağbaşlar bələdiyyəsi	Ağbaşlar, Almalıtala və Lazılar kəndləri
5	Ağbulaq bələdiyyəsi	Ağbulaq kəndi
6	Ağdam bələdiyyəsi	Ağdam kəndi
7	Alakol bələdiyyəsi	Alakol kəndi
8	Aran bələdiyyəsi	Aran kəndi
9	Aşağı Ayıblı bələdiyyəsi	Aşağı Ayıblı kəndi
10	Aşağı Quşçu bələdiyyəsi	Aşağı Quşçu kəndi
11	Aşağı Mülkülü bələdiyyəsi	Aşağı Mülkülü kəndi
12	Aşağı Öysüzlü bələdiyyəsi	Aşağı Öysüzlü kəndi
13	Aşırallar bələdiyyəsi	Aşırallar kəndi
14	Azaplı bələdiyyəsi	Azaplı kəndi
15	Baqqallı bələdiyyəsi	Baqqallı kəndi
16	Bayramlı bələdiyyəsi	Bayramlı kəndi
17	Bozalqanlı bələdiyyəsi	Bozalqanlı kəndi
18	Böyük Qışlaq bələdiyyəsi	Böyük Qışlaq, Məsimlər, Mollalar, Səfərli və Şamlıç kəndləri
19	Cəlilli bələdiyyəsi	Cəlilli kəndi
20	Cilovdarlı bələdiyyəsi	Cilovdarlı kəndi
21	Çatax bələdiyyəsi	Çatax, Cirdək, Hacılar, Kazımlı, Qandalar, Qoşa, Muncuqlu, Pələkli və Şıxheybət kəndləri
22	Çeşməli bələdiyyəsi	Çeşməli və Abbasqulular kəndləri
23	Çobansığnaq bələdiyyəsi	Çobansığnaq, Qaraboyunlar, Namxoş və Yoğunbulaq kəndləri
24	Dondar Quşçu bələdiyyəsi	Dondar Quşçu kəndi
25	Dönük Qırıqlı bələdiyyəsi	Dönük Qırıqlı kəndi
26	Düz Cirdaxan bələdiyyəsi	Düz Cirdaxan kəndi
27	Düz Qırıqlı bələdiyyəsi	Düz Qırıqlı kəndi
28	Əhmədabad bələdiyyəsi	Əhmədabad, Avdal və Qoçdərə kəndləri
29	Əlibəyli bələdiyyəsi	Əlibəyli kəndi
30	Əlimərdanlı bələdiyyəsi	Əlimərdanlı kəndi
31	Əsrək Cirdaxan bələdiyyəsi	Əsrək Cirdaxan kəndi
32	Girzan bələdiyyəsi	Girzan kəndi
33	Göyəbaxan bələdiyyəsi	Göyəbaxan, Hüseynqulular, Qarağatlı, Nəsilbi və Məşədiqulular kəndləri

34	Hacıalılı bələdiyyəsi	Hacıalılı kəndi
35	Hacıhəsənli bələdiyyəsi	Hacıhəsənli kəndi
36	Həsənli bələdiyyəsi	Həsənli və Məşədililər kəndləri
37	Xatınlı bələdiyyəsi	Xatınlı kəndi
38	Xınnakirən bələdiyyəsi	Xınnakirən kəndi
39	İbrahimhacılı bələdiyyəsi	İbrahimhacılı kəndi
40	İsakənd bələdiyyəsi	İsakənd, Ağdərə, Aşralar və Qarabağlılar kəndləri
41	Kirən bələdiyyəsi	Kirən kəndi
42	Koxanəbi bələdiyyəsi	Koxanəbi kəndi
43	Köhnəqala bələdiyyəsi	Köhnəqala kəndi
44	Qalaboyun bələdiyyəsi	Qalaboyun və Xatıncan kəndləri
45	Qaradaş bələdiyyəsi	Qaradaş, Qayadibi və Qonaqlı kəndləri
46	Qaraxanlı bələdiyyəsi	Qaraxanlı kəndi
47	Qaralar bələdiyyəsi	Qaralar kəndi
48	Qazqulu bələdiyyəsi	Qazqulu kəndi
49	Qədirli bələdiyyəsi	Qədirli kəndi
50	Qəribli bələdiyyəsi	Qəribli, Bala Şamlıq, Böyük Şamlıq, Dəlləkli, Hətəmlər və Oskən kəndləri
51	Qovlar bələdiyyəsi	Qovlar qəsəbəsi
52	Məşədilər bələdiyyəsi	Məşədilər kəndi
53	Məşədilər bələdiyyəsi	Məşədilər və Qozdərə kəndləri
54	Molla Ayrım bələdiyyəsi	Molla Ayrım kəndi
55	Mülkülü bələdiyyəsi	Mülkülü kəndi
56	Papaqçılar bələdiyyəsi	Papaqçılar və Güvəndik kəndləri
57	Saladınlı bələdiyyəsi	Saladınlı kəndi
58	Santala bələdiyyəsi	Sarıtala və Dondarlı kəndləri
59	Sofular bələdiyyəsi	Sofular kəndi
60	Vahidli bələdiyyəsi	Vahidli kəndi
61	Yanıqlı bələdiyyəsi	Yanıqlı, Böyük Xoşdarlı, Kəcavənd və Sadıqlı kəndləri
62	Yuxarı Öysüzlü bələdiyyəsi	Yuxarı Öysüzlü kəndi
UCAR RAYONU		
1	Ucar bələdiyyəsi	Ucar şəhəri
2	Alpı bələdiyyəsi	Alpı kəndi
3	Alpout bələdiyyəsi	Alpout kəndi
4	Bağban bələdiyyəsi	Bağban kəndi
5	Bərgüşad bələdiyyəsi	Bərgüşad kəndi
6	Boyat bələdiyyəsi	Boyat kəndi
7	Çiyli bələdiyyəsi	Çiyli kəndi
8	Çiyli bələdiyyəsi	Çiyli kəndi

9	Əlikənd bələdiyyəsi	Əlikənd kəndi
10	Gəraybəyli bələdiyyəsi	Gəraybəyli kəndi
11	Xələc bələdiyyəsi	Xələc kəndi
12	Kirovkənd bələdiyyəsi	Kirovkənd kəndi
13	Küçəkənd bələdiyyəsi	Küçəkənd kəndi
14	Qarabörk bələdiyyəsi	Qarabörk kəndi
15	Qaracallı bələdiyyəsi	Qaracallı kəndi
16	Qaradağlı bələdiyyəsi	Qaradağlı kəndi
17	Qazıqumlaq bələdiyyəsi	Qazıqumlaq kəndi
18	Qazyan bələdiyyəsi	Qazyan kəndi
19	Quləbənd bələdiyyəsi	Quləbənd və Bağırbəyli kəndləri
20	Lək bələdiyyəsi	Lək kəndi
21	Məlikballı bələdiyyəsi	Məlikballı kəndi
22	Müslüslü bələdiyyəsi	Müslüslü kəndi
23	Pirkənd bələdiyyəsi	Pirkənd kəndi
24	Ramal bələdiyyəsi	Ramal kəndi
25	Rəstəcə bələdiyyəsi	Rəstəcə kəndi
26	Şahlıq bələdiyyəsi	Şahlıq kəndi
27	Təzə Şilyan bələdiyyəsi	Təzə Şilyan kəndi
28	Türkcəci bələdiyyəsi	Türkcəci kəndi
29	Yuxarı Şilyan bələdiyyəsi	Yuxarı Şilyan kəndi
YARDIMLI RAYONU		
1	Yardımlı bələdiyyəsi	Yardımlı qəsəbəsi
2	Abbasabad bələdiyyəsi	Abbasabad və Solqard kəndləri
3	Alçabulaq bələdiyyəsi	Alçabulaq kəndi
4	Allar bələdiyyəsi	Allar kəndi
5	Anzov bələdiyyəsi	Anzov kəndi
6	Arvana bələdiyyəsi	Arvana kəndi
7	Aşağı Astanlı bələdiyyəsi	Aşağı Astanlı, Yuxarı Astanlı və Musa kəndləri
8	Avaş bələdiyyəsi	Avaş, Abasallı, Deman və Qaravuldaş kəndləri
9	Bərçan bələdiyyəsi	Bərçan və Ləzir kəndləri
10	Bilnə bələdiyyəsi	Bilnə kəndi
11	Bozayran bələdiyyəsi	Bozayran kəndi
12	Bürzünbül bələdiyyəsi	Bürzünbül kəndi
13	Çanaqbulaq bələdiyyəsi	Çanaqbulaq kəndi
14	Çay Üzü bələdiyyəsi	Çay Üzü və Avur kəndləri
15	Dağ Üzü bələdiyyəsi	Dağ Üzü kəndi
16	Daşkənd bələdiyyəsi	Daşkənd kəndi
17	Dəlləkli bələdiyyəsi	Dəlləkli kəndi

18	Dəryavar bələdiyyəsi	Dəryavar kəndi
19	Ərsilə bələdiyyəsi	Ərsilə kəndi
20	Ərus bələdiyyəsi	Ərus kəndi
21	Əsədabad bələdiyyəsi	Əsədabad və Ünəş kəndləri
22	Əvçədulan bələdiyyəsi	Əvçədulan və Keçələkəran kəndləri
23	Gavran bələdiyyəsi	Gavran kəndi
24	Gəndərə bələdiyyəsi	Gəndərə kəndi
25	Gölyeri bələdiyyəsi	Gölyeri və Təzakənd kəndləri
26	Gügəvar bələdiyyəsi	Gügəvar və Tiləkənd kəndləri
27	Hamarkənd bələdiyyəsi	Hamarkənd və Zəngəran kəndləri
28	Honuba bələdiyyəsi	Honuba kəndi
29	Honuba Şıxlar bələdiyyəsi	Honuba Şıxlar və Zeynələzir kəndləri
30	Horavar bələdiyyəsi	Horavar və Əngəvül kəndləri
31	Horonu bələdiyyəsi	Horonu kəndi
32	Jiy bələdiyyəsi	Jiy kəndi
33	Köryədi bələdiyyəsi	Köryədi kəndi
34	Kürəkçi bələdiyyəsi	Kürəkçi və Gərsava kəndləri
35	Qabaqdibi bələdiyyəsi	Qabaqdibi və Mişkireyn kəndləri
36	Qaraqaya bələdiyyəsi	Qaraqaya kəndi
37	Ləzran bələdiyyəsi	Ləzran və Eçara kəndləri
38	Mamulğan bələdiyyəsi	Mamulğan və Ökü kəndləri
39	Mirimli bələdiyyəsi	Mirimli və Şələ kəndləri
40	Nisəqələ bələdiyyəsi	Nisəqələ kəndi
41	Odurakəran bələdiyyəsi	Odurakəran kəndi
42	Osnakəran bələdiyyəsi	Osnakəran kəndi
43	Ostayır bələdiyyəsi	Ostayır kəndi
44	Peştəsər bələdiyyəsi	Peştəsər və Fındıqlıqışlaq kəndləri
45	Pirembel bələdiyyəsi	Pirembel kəndi
46	Porsova bələdiyyəsi	Porsova kəndi
47	Separadi bələdiyyəsi	Separadi və Teşkan kəndləri
48	Sırıq bələdiyyəsi	Sırıq kəndi
49	Şəfəqli bələdiyyəsi	Şəfəqli, Cirimbel və Gilar kəndləri
50	Şıxhüseynli bələdiyyəsi	Şıxhüseynli kəndi
51	Şıxlar bələdiyyəsi	Şıxlar kəndi
52	Şiləvəngə bələdiyyəsi	Şiləvəngə kəndi
53	Şovut bələdiyyəsi	Şovut kəndi
54	Tahirli bələdiyyəsi	Tahirli və Məlikli kəndləri
55	Telavar bələdiyyəsi	Telavar kəndi
56	Urakəran bələdiyyəsi	Urakəran və Avun kəndləri
57	Vəlixanlı bələdiyyəsi	Vəlixanlı kəndi
58	Vərgədüz bələdiyyəsi	Vərgədüz kəndi
59	Vərov bələdiyyəsi	Vərov və Zəngələ kəndləri

60	Yeni Abdinli bələdiyyəsi	Yeni Abdinli, Abdinli və Xanbulaq kəndləri
61	Yolocaq bələdiyyəsi	Yolocaq kəndi
62	Zevin bələdiyyəsi	Zevin kəndi
YEVLAX RAYONU		
1	Yevlax bələdiyyəsi	Yevlax şəhəri
2	Aran bələdiyyəsi	Aran qəsəbəsi
3	Aşağı Bucaq bələdiyyəsi	Aşağı Bucaq, Yenicə və Yuxarı Bucaq kəndləri
4	Aşağı Qarxun bələdiyyəsi	Aşağı Qarxun kəndi
5	Aşağı Salamabad bələdiyyəsi	Aşağı Salamabad kəndi
6	Balçılı bələdiyyəsi	Balçılı və Ağqıraqlı kəndləri
7	Cırdaxan bələdiyyəsi	Cırdaxan kəndi
8	Əcəmi bələdiyyəsi	Əcəmi kəndi
9	Ərəbbəsərə bələdiyyəsi	Ərəbbəsərə kəndi
10	Əraş bələdiyyəsi	Əraş kəndi
11	Gülövşə bələdiyyəsi	Gülövşə və Bəydili kəndləri
12	Hacıselli bələdiyyəsi	Hacıselli və Marzılı kəndləri
13	Havarlı bələdiyyəsi	Havarlı və Əxşam kəndləri
14	Hürüuşağı bələdiyyəsi	Hürüuşağı və Boşçalı kəndləri
15	Xaldan bələdiyyəsi	Xaldan, Quşçu və Yuxarı Salamabad kəndləri
16	Xanabad bələdiyyəsi	Xanabad kəndi
17	Kövər bələdiyyəsi	Kövər və Kolanı kəndləri
18	Qaramanlı bələdiyyəsi	Qaramanlı, Dəlləklər, Göyük, Hacımahmudlu, Nəmimli və Nurallar kəndləri
19	Qaraməmmədli bələdiyyəsi	Qaraməmmədli kəndi
20	Qaraoğlan bələdiyyəsi	Qaraoğlan kəndi
21	Qoyunbinəsi bələdiyyəsi	Qoyunbinəsi kəndi
22	Malbinəsi bələdiyyəsi	Malbinəsi kəndi
23	Meyvəli bələdiyyəsi	Meyvəli qəsəbəsi
24	Nemətabad bələdiyyəsi	Nemətabad kəndi və Duzdağ qəsəbəsi
25	Nərimanabad bələdiyyəsi	Nərimanabad kəndi
26	Rüstəmli bələdiyyəsi	Rüstəmli kəndi
27	Salahlı bələdiyyəsi	Salahlı kəndi
28	Səmədabad bələdiyyəsi	Səmədabad, Bünyadabad və İsmayılbad kəndləri
29	Tanrıqulular bələdiyyəsi	Tanrıqulular kəndi
30	Varvara bələdiyyəsi	Varvara kəndi
31	Yaldili bələdiyyəsi	Yaldili kəndi
32	Yuxarı Qarxun bələdiyyəsi	Yuxarı Qarxun kəndi

ZAQATALA RAYONU		
1	Zaqatala bələdiyyəsi	Zaqatala şəhəri və Qazangül qəsəbəsi
2	Aşağı Çardaxlar bələdiyyəsi	Aşağı Çardaxlar kəndi
3	Aşağı Tala bələdiyyəsi	Aşağı Tala kəndi
4	Bəhmətli bələdiyyəsi	Bəhmətli və Kürdəmir kəndləri
5	Beretbinə bələdiyyəsi	Beretbinə kəndi
6	Car bələdiyyəsi	Car, Axaxdərə, Kebeloba və Zilban kəndləri
7	Çobankol bələdiyyəsi	Çobankol, Bazar və Qımr kəndləri
8	Danaçı bələdiyyəsi	Danaçı kəndi
9	Dombabinə bələdiyyəsi	Dombabinə, Bozbina, Həsənbina, Mamqabinə, Xanməmmədbinə, Masqarabinə və Mücəkbinə kəndləri
10	Əliabad bələdiyyəsi	Əliabad qəsəbəsi
11	Əli Bayramlı bələdiyyəsi	Əli Bayramlı, Əzgilli, Qalal və Qarqay kəndləri
12	Faldarlı bələdiyyəsi	Faldarlı kəndi
13	Fındıqlı bələdiyyəsi	Fındıqlı kəndi
14	Göyəm bələdiyyəsi	Göyəm, Çökəkoba, Dardoqqaz və Sumaylı kəndləri
15	Gözbarax bələdiyyəsi	Gözbarax kəndi
16	Kəpənəkçi bələdiyyəsi	Kəpənəkçi kəndi
17	Qandax bələdiyyəsi	Qandax kəndi
18	Lahic bələdiyyəsi	Lahic və Sabunçu kəndləri
19	Maqov bələdiyyəsi	Maqov, <i>Abaəli</i> , <i>Höytala (5)</i> , Paşan, <i>Vöhtala (5)</i> və Yolayric (5) kəndləri
20	Mamrux bələdiyyəsi	Mamrux, Cimecimax və Ələsgər kəndləri
21	Mazıx bələdiyyəsi	Mazıx, Cicibinə və Qəbizdərə kəndləri
22	Mosul bələdiyyəsi	Mosul kəndi
23	Muğanlı bələdiyyəsi	Muğanlı kəndi
24	Muxax bələdiyyəsi	Muxax kəndi
25	Uzunqazmalar bələdiyyəsi	Uzunqazmalar kəndi
26	Uzuntala bələdiyyəsi	Uzuntala kəndi
27	Yengiyan bələdiyyəsi	Yengiyan kəndi
28	Yeni Suvagil bələdiyyəsi	Yeni Suvagil kəndi
29	Yuxarı Çardaxlar bələdiyyəsi	Yuxarı Çardaxlar kəndi
30	Yuxarı Tala bələdiyyəsi	Yuxarı Tala, Çüdülübina, Laqodexbinə və Mişleş kəndləri
31	Zəyəm bələdiyyəsi	Zəyəm kəndi
ZƏRDAB RAYONU		
1	Zərdab bələdiyyəsi	Zərdab şəhəri
2	Ağabağı bələdiyyəsi	Ağabağı kəndi

3	Allahqulubağı bələdiyyəsi	Allahqulubağı kəndi
4	Aşağı Seyidlər bələdiyyəsi	Aşağı Seyidlər kəndi
5	Bəyimli bələdiyyəsi	Bəyimli qəsəbəsi
6	Bıçaqçı bələdiyyəsi	Bıçaqçı kəndi
7	Birinci Alicanlı bələdiyyəsi	Birinci Alicanlı kəndi
8	Burunlu bələdiyyəsi	Burunlu kəndi
9	Cilovxanlı bələdiyyəsi	Cilovxanlı kəndi
10	Çallı bələdiyyəsi	Çallı kəndi
11	Dəkkəoba bələdiyyəsi	Dəkkəoba kəndi
12	Dəli Quşçu bələdiyyəsi	Dəli Quşçu kəndi
13	Əlibəyli bələdiyyəsi	Əlibəyli kəndi
14	Əlvənd bələdiyyəsi	Əlvənd kəndi
15	Gəlmə bələdiyyəsi	Gəlmə kəndi
16	Gödəkqobu bələdiyyəsi	Gödəkqobu kəndi
17	Hüseynxanlı bələdiyyəsi	Hüseynxanlı kəndi
18	Xanməmmədli bələdiyyəsi	Xanməmmədli kəndi
19	İkinci Alicanlı bələdiyyəsi	İkinci Alicanlı kəndi
20	İsaqbağı bələdiyyəsi	İsaqbağı və Böyük Dəkkə kəndləri
21	Kəndəbil bələdiyyəsi	Kəndəbil kəndi
22	Körpükənd bələdiyyəsi	Körpükənd kəndi
23	Qaravəlli bələdiyyəsi	Qaravəlli kəndi
24	Qoruqbağı bələdiyyəsi	Qoruqbağı kəndi
25	Qoşaoba bələdiyyəsi	Qoşaoba kəndi
26	Lələağacı bələdiyyəsi	Lələağacı kəndi
27	Məlikli bələdiyyəsi	Məlikli kəndi
28	Məlikumudlu bələdiyyəsi	Məlikumudlu kəndi
29	Məmmədqasımlı bələdiyyəsi	Məmmədqasımlı kəndi
30	Nəzərəhli bələdiyyəsi	Nəzərəhli kəndi
31	Otmanoba bələdiyyəsi	Otmanoba kəndi
32	Pərvanlı bələdiyyəsi	Pərvanlı kəndi
33	Salahlı bələdiyyəsi	Salahlı kəndi
34	Sarıqaya bələdiyyəsi	Sarıqaya kəndi
35	Siləyli bələdiyyəsi	Siləyli kəndi
36	Şahhüseynli bələdiyyəsi	Şahhüseynli kəndi
37	Şəftəhal bələdiyyəsi	Şəftəhal kəndi
38	Şıxbağı bələdiyyəsi	Şıxbağı kəndi
39	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd kəndi
40	Yarməmmədbağı bələdiyyəsi	Yarməmmədbağı kəndi
41	Yuxarı Seyidlər bələdiyyəsi	Yuxarı Seyidlər kəndi

Naxçıvan Muxtar Respublikası		
NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ		
1	Naxçıvan bələdiyyəsi	Naxçıvan şəhəri
2	Əliabad bələdiyyəsi	Əliabad qəsəbəsi
BABƏK RAYONU		
1	Babək bələdiyyəsi	Babək qəsəbəsi
2	Araz bələdiyyəsi	Araz kəndi
3	Aşağı Buzqov bələdiyyəsi	Aşağı Buzqov kəndi
4	Aşağı Uzunoba bələdiyyəsi	Aşağı Uzunoba kəndi
5	Badaşqan bələdiyyəsi	Badaşqan kəndi
6	Bulqan bələdiyyəsi	Bulqan kəndi
7	Cəhri bələdiyyəsi	Cəhri kəndi
8	Çeşməbasar bələdiyyəsi	Çeşməbasar kəndi
9	Didivar bələdiyyəsi	Didivar kəndi
10	Gərməçataq bələdiyyəsi	Gərməçataq kəndi
11	Gülşənabad bələdiyyəsi	Gülşənabad kəndi
12	Güznüt bələdiyyəsi	Güznüt kəndi
13	Haciniyyət bələdiyyəsi	Haciniyyət kəndi
14	Hacıvar bələdiyyəsi	Hacıvar kəndi
15	Xalxal bələdiyyəsi	Xalxal kəndi
16	Xəlilli bələdiyyəsi	Xəlilli kəndi
17	Kalbaoruc Dizə bələdiyyəsi	Kalbaoruc Dizə kəndi
18	Kərimbəyli bələdiyyəsi	Kərimbəyli kəndi
19	Kültəpə bələdiyyəsi	Kültəpə kəndi
20	Qahab bələdiyyəsi	Qahab kəndi
21	Qaraçuq bələdiyyəsi	Qaraçuq kəndi
22	Qaraxanbəyli bələdiyyəsi	Qaraxanbəyli kəndi
23	Qaraqala bələdiyyəsi	Qaraqala kəndi
24	Qoşadizə bələdiyyəsi	Qoşadizə kəndi
25	Məmmədrza Dizə bələdiyyəsi	Məmmədrza Dizə kəndi
26	Məzrə bələdiyyəsi	Məzrə kəndi
27	Naxışnərgiz bələdiyyəsi	Naxışnərgiz kəndi
28	Nehrəm bələdiyyəsi	Nehrəm kəndi
29	Nəcəfəlidizə bələdiyyəsi	Nəcəfəlidizə kəndi
30	Nəzərabad bələdiyyəsi	Nəzərabad kəndi
31	Payız bələdiyyəsi	Payız kəndi
32	Sirab bələdiyyəsi	Sirab kəndi
33	Şəkərabad bələdiyyəsi	Şəkərabad kəndi
34	Şıxmahmud bələdiyyəsi	Şıxmahmud kəndi
35	Tumbul bələdiyyəsi	Tumbul kəndi
36	Vayxır bələdiyyəsi	Vayxır kəndi
37	Yarımcə bələdiyyəsi	Yarımcə kəndi
38	Yuxarı Buzqov bələdiyyəsi	Yuxarı Buzqov kəndi
39	Yuxarı Uzunoba bələdiyyəsi	Yuxarı Uzunoba kəndi
40	Zeynəddin bələdiyyəsi	Zeynəddin kəndi

CULFA RAYONU		
1	Culfa bələdiyyəsi	Culfa şəhəri
2	Bənəniyar bələdiyyəsi	Bənəniyar kəndi
3	Boyəhməd bələdiyyəsi	Boyəhməd kəndi
4	Camaldın bələdiyyəsi	Camaldın kəndi
5	Dizə bələdiyyəsi	Dizə kəndi
6	Əbrəqunus bələdiyyəsi	Əbrəqunus kəndi
7	Əlincə bələdiyyəsi	Əlincə kəndi
8	Ərəfsə bələdiyyəsi	Ərəfsə kəndi
9	Ərəzin bələdiyyəsi	Ərəzin kəndi
10	Gal bələdiyyəsi	Gal kəndi
11	Göydərə bələdiyyəsi	Göydərə kəndi
12	Göynük bələdiyyəsi	Göynük kəndi
13	Gülüstən bələdiyyəsi	Gülüstən kəndi
14	Xanəgah bələdiyyəsi	Xanəgah kəndi
15	Xoşkeşin bələdiyyəsi	Xoşkeşin kəndi
16	Kırna bələdiyyəsi	Kırna kəndi
17	Qazançı bələdiyyəsi	Qazançı kəndi
18	Qızılca bələdiyyəsi	Qızılca kəndi
19	Ləkətağ bələdiyyəsi	Ləkətağ kəndi
20	Milax bələdiyyəsi	Milax kəndi
21	Nəhəcir bələdiyyəsi	Nəhəcir kəndi
22	Saltaq bələdiyyəsi	Saltaq kəndi
23	Şurud bələdiyyəsi	Şurud kəndi
24	Teyvaz bələdiyyəsi	Teyvaz kəndi
25	Yaycı bələdiyyəsi	Yaycı kəndi
KƏNGƏRLİ RAYONU		
1	Qıvraq bələdiyyəsi	Qıvraq qəsəbəsi
2	Böyükdüz bələdiyyəsi	Böyükdüz kəndi
3	Çalxanqala bələdiyyəsi	Çalxanqala kəndi
4	Xıncab bələdiyyəsi	Xıncab kəndi
5	Xok bələdiyyəsi	Xok kəndi
6	Qabıllı bələdiyyəsi	Qabıllı kəndi
7	Qarabağlar bələdiyyəsi	Qarabağlar kəndi
8	Şahtaxtı bələdiyyəsi	Şahtaxtı kəndi
9	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd
10	Yeni Kərki bələdiyyəsi	Yeni Kərki kəndi
11	Yurdçu bələdiyyəsi	Yurdçu kəndi
ORDUBAD RAYONU		
1	Ordubad bələdiyyəsi	Ordubad şəhəri
2	Ağrı bələdiyyəsi	Ağrı kəndi
3	Anabad bələdiyyəsi	Anabad kəndi
4	Anaqt bələdiyyəsi	Anaqt kəndi

5	Aşağı Əndəmic bələdiyyəsi	Aşağı Əndəmic kəndi
6	Aşağı Əylis bələdiyyəsi	Aşağı Əylis kəndi
7	Aza bələdiyyəsi	Aza kəndi
8	Azadkənd bələdiyyəsi	Azadkənd
9	Başkənd bələdiyyəsi	Başkənd
10	Baş Dizə bələdiyyəsi	Baş Dizə kəndi
11	Behrud bələdiyyəsi	Behrud kəndi
12	Biləv bələdiyyəsi	Biləv kəndi
13	Bist bələdiyyəsi	Bist kəndi
14	Çənnəb bələdiyyəsi	Çənnəb kəndi
15	Darkənd bələdiyyəsi	Darkənd kəndi
16	Dəstə bələdiyyəsi	Dəstə kəndi
17	Dırmis bələdiyyəsi	Dırmis kəndi
18	Dizə bələdiyyəsi	Dizə kəndi
19	Düylün bələdiyyəsi	Düylün kəndi
20	Ələhi bələdiyyəsi	Ələhi kəndi
21	Gənzə bələdiyyəsi	Gənzə kəndi
22	Gilançay bələdiyyəsi	Gilançay kəndi
23	Xanağa bələdiyyəsi	Xanağa kəndi
24	Xurs bələdiyyəsi	Xurs kəndi
25	Kələki bələdiyyəsi	Kələki kəndi
26	Kələntər Dizə bələdiyyəsi	Kələntər Dizə kəndi
27	Kotam bələdiyyəsi	Kotam və Kilit kəndləri
28	Qoruqlar bələdiyyəsi	Qoruqlar kəndi
29	Qoşadizə bələdiyyəsi	Qoşadizə kəndi
30	Məzrə bələdiyyəsi	Məzrə kəndi
31	Nəsirvaz bələdiyyəsi	Nəsirvaz kəndi
32	Nürgüt bələdiyyəsi	Nürgüt kəndi
33	Nüsnüs bələdiyyəsi	Nüsnüs kəndi
34	Parağa bələdiyyəsi	Parağa kəndi
35	Parağaçay bələdiyyəsi	Parağaçay və Ağdərə qəsəbələri
36	Pəzməri bələdiyyəsi	Pəzməri kəndi
37	Sabirkənd bələdiyyəsi	Sabirkənd
38	Şəhriyar bələdiyyəsi	Şəhriyar qəsəbəsi
39	Tivi bələdiyyəsi	Tivi kəndi
40	Unus bələdiyyəsi	Unus kəndi
41	Üstüpu bələdiyyəsi	Üstüpu kəndi
42	Yuxarı Əndəmic bələdiyyəsi	Yuxarı Əndəmic kəndi
43	Yuxarı Əylis bələdiyyəsi	Yuxarı Əylis kəndi
44	Vələver bələdiyyəsi	Vələver kəndi
45	Vənənd bələdiyyəsi	Vənənd kəndi

	SƏDƏRƏK RAYONU	
1	Heydərabad bələdiyyəsi	Heydərabad qəsəbəsi
2	Qaraağac bələdiyyəsi	Qaraağac kəndi
3	Sədərək bələdiyyəsi	Sədərək kəndi
	ŞAHBUZ RAYONU	
1	Şahbuz bələdiyyəsi	Şahbuz qəsəbəsi
2	Ağbulaq bələdiyyəsi	Ağbulaq kəndi
3	Aşağı Qışlaq bələdiyyəsi	Aşağı Qışlaq kəndi
4	Ayrınc bələdiyyəsi	Ayrınc kəndi
5	Badamlı bələdiyyəsi	Badamlı kəndi
6	Badamlı qəsəbə bələdiyyəsi	Badamlı qəsəbəsi
7	Biçənək bələdiyyəsi	Biçənək kəndi
8	Daylaqlı bələdiyyəsi	Daylaqlı kəndi
9	Gömür bələdiyyəsi	Gömür kəndi
10	Güney Qışlaq bələdiyyəsi	Güney Qışlaq kəndi
11	Keçili bələdiyyəsi	Keçili kəndi
12	Kiçikoba bələdiyyəsi	Kiçikoba kəndi
13	Kolanı bələdiyyəsi	Kolanı kəndi
14	Kükü bələdiyyəsi	Kükü kəndi
15	Külüs bələdiyyəsi	Külüs kəndi
16	Qarababa bələdiyyəsi	Qarababa kəndi
17	Qızıl Qışlaq bələdiyyəsi	Qızıl Qışlaq kəndi
18	Mahmudoba bələdiyyəsi	Mahmudoba kəndi
19	Mərəlik bələdiyyəsi	Mərəlik kəndi
20	Nursu bələdiyyəsi	Nursu kəndi
21	Sələstüz bələdiyyəsi	Sələstüz kəndi
22	Şada bələdiyyəsi	Şada kəndi
23	Şahbuzkənd bələdiyyəsi	Şahbuzkənd
24	Türkeş bələdiyyəsi	Türkeş kəndi
25	Yuxarı Qışlaq bələdiyyəsi	Yuxarı Qışlaq kəndi
	ŞƏRUR RAYONU	
1	Şərur bələdiyyəsi	Şərur şəhəri
2	Axaməd bələdiyyəsi	Axaməd kəndi
3	Axura bələdiyyəsi	Axura kəndi
4	Alışar bələdiyyəsi	Alışar kəndi
5	Arbatan bələdiyyəsi	Arbatan kəndi
6	Arpaçay bələdiyyəsi	Arpaçay kəndi
7	Aşağı Aralıq bələdiyyəsi	Aşağı Aralıq kəndi
8	Aşağı Daşarx bələdiyyəsi	Aşağı Daşarx kəndi
9	Aşağı Yayeri bələdiyyəsi	Aşağı Yayeri kəndi
10	Babəki bələdiyyəsi	Babəki kəndi

11	Cəlilkənd bələdiyyəsi	Cəlilkənd
12	Çəmənli bələdiyyəsi	Çəmənli kəndi
13	Çərçiboğan bələdiyyəsi	Çərçiboğan kəndi
14	Çomaxtur bələdiyyəsi	Çomaxtur kəndi
15	Danyeri bələdiyyəsi	Danyeri kəndi
16	Dəmirçi bələdiyyəsi	Dəmirçi kəndi
17	Dərəkənd bələdiyyəsi	Dərəkənd
18	Dərvişlər bələdiyyəsi	Dərvişlər kəndi
19	Diyadin bələdiyyəsi	Diyadin kəndi
20	Dizə bələdiyyəsi	Dizə kəndi
21	Düdəngə bələdiyyəsi	Düdəngə kəndi
22	Ələkli bələdiyyəsi	Ələkli kəndi
23	Ərəbyengicə bələdiyyəsi	Ərəbyengicə kəndi
24	Gümüşlü bələdiyyəsi	Gümüşlü kəndi
25	Havuş bələdiyyəsi	Havuş kəndi
26	Həmzəli bələdiyyəsi	Həmzəli kəndi
27	Xanlıqlar bələdiyyəsi	Xanlıqlar kəndi
28	Xələc bələdiyyəsi	Xələc kəndi
29	Xətai bələdiyyəsi	Xətai kəndi
30	İbadulla bələdiyyəsi	İbadulla kəndi
31	Kərimbəyli bələdiyyəsi	Kərimbəyli kəndi
32	Kosacan bələdiyyəsi	Kosacan kəndi
33	Kürçülü bələdiyyəsi	Kürçülü kəndi
34	Kürkənd bələdiyyəsi	Kürkənd
35	Qaraburc bələdiyyəsi	Qaraburc kəndi
36	Qarahəsənli bələdiyyəsi	Qarahəsənli kəndi
37	Qarxun bələdiyyəsi	Qarxun kəndi
38	Qışlaqabbas bələdiyyəsi	Qışlaqabbas kəndi
39	Qorçulu bələdiyyəsi	Qorçulu kəndi
40	Mahmudkənd bələdiyyəsi	Mahmudkənd, Bəhrüz Kəngərli və Günnüt kəndləri
41	Maxta bələdiyyəsi	Maxta kəndi
42	Məmmədsabir bələdiyyəsi	Məmmədsabir kəndi
43	Muğancıq Mehrab bələdiyyəsi	Muğancıq Mehrab kəndi
44	Muğancıq Müslüm bələdiyyəsi	Muğancıq Müslüm kəndi
45	Muğanlı bələdiyyəsi	Muğanlı kəndi
46	Oğlanqala bələdiyyəsi	Oğlanqala kəndi
47	Oğuzkənd bələdiyyəsi	Oğuzkənd
48	Püsyən bələdiyyəsi	Püsyən kəndi
49	Sərxanlı bələdiyyəsi	Sərxanlı kəndi
50	Siyaqut bələdiyyəsi	Siyaqut kəndi
51	Stansiya Daşarx bələdiyyəsi	Stansiya Daşarx kəndi

52	Şahbulaq bələdiyyəsi	Şahbulaq kəndi
53	Şəhriyar bələdiyyəsi	Şəhriyar kəndi
54	Tənənəm bələdiyyəsi	Tənənəm kəndi
55	Təzəkənd bələdiyyəsi	Təzəkənd
56	Tumaslı bələdiyyəsi	Tumaslı kəndi
57	Vayxır bələdiyyəsi	Vayxır kəndi
58	Vərməziyar bələdiyyəsi	Vərməziyar kəndi
59	Yengicə bələdiyyəsi	Yengicə kəndi
60	Yeni Havuş bələdiyyəsi	Yeni Havuş kəndi
61	Yuxarı Aralıq bələdiyyəsi	Yuxarı Aralıq kəndi
62	Yuxarı Daşarx bələdiyyəsi	Yuxarı Daşarx kəndi
63	Yuxarı Yaycı bələdiyyəsi	Yuxarı Yaycı kəndi
64	Zeyvə bələdiyyəsi	Zeyvə kəndi

Dərci: 21 iyul 2004-cü il

**“Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında”
Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi
barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı**

(24 dekabr 1999-cu il, № 237)

“Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu haqda Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- “Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri öz səlahiyyəti hüddudlarında həll etsin.

Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(7 dekabr 1999-ci il, № 772-IQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 23 noyabr 2001, q.m.t. 29.12.2002

2. 23 aprel 2002, q.m.t. 12.05.2002

3. 09 mart 2004, q.m.t. 14.04.2004

4. 30 dekabr 2004, q.m.t. 10.02.2005

Maddə 1. Qanunun təyinatı

Bu Qanun bələdiyyələrin maliyyəsinin formalaşması və istifadəsinin prinsiplərini, yerli büdcə prosesinin əsaslarını və bu sahələrdə bələdiyyələrin səlahiyyətləri və onların müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə qarşılıqlı münasibətlərini müəyyən edir.

Maddə 2. Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında qanunvericilik

Bələdiyyələrin maliyyəsinin formalaşması və istifadəsi ilə əlaqədar yaranan münasibətlər Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə, bu qanunla, "Bələdiyyələrin statusu haqqında", "Büdcə sistemi haqqında", (3) "Azərbaycan Respublikasında banklar və bank fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları və digər normativ hüquqi aktları ilə tənzimlənir.

Maddə 3. Bələdiyyə maliyyəsinin iqtisadi əsasları və formalaşması prinsipləri

1. Bələdiyyə maliyyəsinin iqtisadi əsaslarını bələdiyyə əmlakı, bələdiyyə torpaqları, yerli büdcə və büdcədən kənar fondlar, bələdiyyənin istehsal, xidmət və digər iqtisadi fəaliyyəti təşkil edir.

2. Bələdiyyənin maliyyə vəsaitinin formalaşması və istifadəsi özünüidarəetmə, müstəqillik, aşkarlıq və yerli mənafehin respublika mənafeyi ilə uzlaşması prinsiplərinə əsaslanır.

Maddə 4. Yerli büdcə

1. Yerli büdcə bələdiyyə statusuna uyğun olaraq özünüidarəetmə prinsiplərini reallaşdırmaq, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilmiş bələdiyyə səlahiyyətlərini həyata keçirmək üçün formalaşan və istifadə olunan maliyyə vəsaitidir.

Yerli büdcə bələdiyyə büdcəsi olub dövlət büdcəsinin tərkib hissəsi deyil.

2. Bələdiyyələrin qanunvericiliyə uyğun (3) olaraq yerli büdcənin tənzimlənməsi prosesində dövlət büdcəsindən vəsait almaq hüququ vardır.

3. Yerli büdcənin tərtibi və icrası prosesində büdcə sisteminin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ümumi prinsipləri və Azərbaycan Respublikasında tətbiq olunan büdcə təsnifatından istifadə olunur.

4. Büdcə ili yanvarın 1-də başlanır və dekabrın 31-də qurtarır.

2. Müəyyən edilsin ki:

- "Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 2-ci maddəsinin 2-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

- həmin qanunun 2-ci maddəsinin 1-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini öz səlahiyyəti hüdudlarında Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsi və yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

3. "Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 2-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə uyğun olaraq bələdiyyələrin mülkiyyətinə verilən torpaqlara aid müvafiq sənədlərin hazırlanması və torpaqların bələdiyyələrə təhvil verilməsi iki ay müddətində başa çatdırılsın.

4. Qanuni istifadədə olan yaşayış evlərinin (binaların) həyətəni torpaq sahələri əvəzsiz olaraq həmin evlərin (binaların) mülkiyyətçilərinə verilsin.

5. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi həyətəni sahələrin istifadəsinin qanuniliyini təsdiq edən sənədlərin müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə birlikdə araşdırılmasını təmin etsin.

6. Dövlət Torpaq Komitəsinə tapşırılsın ki, bu fərmanın 4-cü bəndində göstərilmiş şəxslər üçün onların həyətəni torpaq sahələri üzərində mülkiyyət hüququnu təsdiq edən müvafiq sənədlərin rəsmiləşdirilməsini təmin etsin.

7. Vətəndaşlar və hüquqi şəxslər tərəfindən qanunsuz istifadə edilən və ya zəbt edilən torpaq sahələrini dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətinə qaytarılması üçün Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti hüquq-mühafizə və yerli icra hakimiyyəti orqanları ilə birlikdə zəruri tədbirləri həyata keçirsin.

Dərzi: 5 yanvar 2000-ci il

Maddə 5. Yerli büdcənin müstəqilliyi

1. Yerli büdcənin müstəqilliyi öz mədaxil mənbələrinin olması və bələdiyyənin yerli büdcə vəsaiti barədə sərəncam vermək müstəsna hüququ ilə təmin edilir.

2. Azərbaycan Respublikası qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrin büdcə fəaliyyətinə müdaxiləsinə, Azərbaycan Respublikasının qanunlarında nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, yol verilmir.

3. Bələdiyyə yerli büdcənin maliyyə ilinin sonuna əmələ gəlmiş sərbəst qalıqlarına müstəqil sərəncam verir.

4. Bələdiyyə yerli büdcəni iqtisadi qanunların tələblərinə uyğun, müstəqil olaraq tərtib, müzakirə, təsdiq, icra və onun icrasına nəzarət edir.

Maddə 6. Büdcələrarası və dövlət hakimiyyəti orqanları ilə münasibətlər

1. Yerli büdcələrin müstəqilliyinə dövlət zəmanət verir və onun öhdəliklərinə məsuliyyət daşımır. Dövlət zəmanəti aşağıdakılara əsaslanır:

1.1. investisiya və pul-kredit siyasəti əsasında istehsal və xidmət (3) sferasının inkişafına şərait yaratmaq;

1.2. yerli sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarını yerli büdcə gəlirləri hesabına maliyyələşdirmək mümkün olmadıqda, yerli büdcə kəsirini ödəmək üçün dövlət büdcəsinin imkanlarını nəzərə alaraq əlavə gəlir mənbələrinin müəyyən edilməsi və ya dövlət büdcəsindən dotasiya və subvensiyaların ayrılması.

2. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları bələdiyyələrə əlavə səlahiyyətlər həvalə etdikdə onları bu səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün zəruri maliyyə vəsaiti ilə təmin edirlər.

3. İcra hakimiyyəti orqanlarının qəbul etdikləri qərarlar nəticəsində yerli büdcələrin gəlirlərinin azalması və ya xərclərinin artması baş verdikdə uyğun azalma və ya artma məbləğləri bu qərarları qəbul edən orqanlar tərəfindən kompensasiya olunur.

4. Bələdiyyə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada yerli büdcənin icrasına dair məlumatı statistika orqanlarına və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına (3) təqdim edir.

Maddə 7. Yerli büdcənin gəlirləri

1. Yerli büdcənin gəlirlərinə aşağıdakılar aid edilir:

1.1. fiziki şəxslərdən torpaq vergisi;

1.2. fiziki şəxslərdən əmlak vergisi;

1.3. yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi;

1.4. bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlardan mənfəət vergisi;

1.5. bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlarda, binalarda və digər obyektlərdə yerləşdirilən küçə reklamlarına görə ödəniş; (2)

1.6. kurort rüsumu, mehmanxana rüsumu, avtomobillərin dayanacağı üçün rüsum və qanunla müəyyən edilən digər yerli ödənişlər; (1)

1.7. Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən verilən dotasiya, subvensiya və ssudalar; (3)

1.8. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq bələdiyyə əmlakının özəlləşdirilməsindən və icarəyə verilməsindən gəlirlər, lotereyalardan daxil olan vəsait, habelə bələdiyyələrin fəaliyyətindən əldə edilən digər gəlirlər;

1.9. fiziki və hüquqi şəxslərin, beynəlxalq təşkilatların və fondların maliyyə yardımları və qrantları;

1.10. dövlət əhəmiyyətli tədbirlərin və dövlət orqanlarının qərarları nəticəsində yaranan xərclərin ödənilməsi üçün maliyyə vəsaiti;

1.11. Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlərə görə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hesablanmış faiz və sanksiyalar. (3)

2. Bu maddənin 1.1-1.4-cü, 1.6-cı yarımbəndlərində göstərilən yerli vergi və ödənişlərin hesablanması, ödənilməsi və güzəştlərin verilməsi qaydası, habelə dərəcələrinin (3) yuxarı həddi qanunla müəyyən edilir, tətbiqinin zəruriyyəti və konkret dərəcələri isə bələdiyyələrin qərarları ilə müəyyənləşdirilir. Bu maddənin 1.5-ci yarımbəndində göstərilən bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlarda, binalarda və digər obyektlərdə küçə reklamının yerləşdirilməsi, yayımı və reklam tarifi zonaları üzrə ödənilən haqqın minimum miqdarının hesablanması qaydaları "Reklam haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən olunur, konkret dərəcələri isə bələdiyyələr tərəfindən maliyyələşdirilir. (2)

3. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyələr yerli əhəmiyyətli məsələlərin maliyyələşdirilməsi üçün bu maddənin 1.6-cı yarımbəndində göstərilən yerli ödənişlər, habelə könüllü birdəfəlik ödənişlər barədə qərarlar qəbul edə bilərlər. Könüllü birdəfəlik ödənişlər barədə qərarlar nəticəsində əldə olunan vəsait yalnız məqsədli təyinatı üzrə istifadə olunur. (1)

Maddə 8. Yerli büdcələrin xərcləri

1. Yerli büdcələrin xərclərinin həcmi və istiqamətləri bələdiyyələr tərəfindən müəyyənləşdirilir.

2. Yerli büdcə bələdiyyənin idarəetmə xərcləri, sosial-məişət, yaşayış, mədəniyyət və idman obyektlərinin, habelə əhalinin ümumi istifadəsində olan küçə, həyət və bağların saxlanması xərcləri nəzərə alınmaqla bələdiyyələrin müəyyən etdiyi xərc normativləri əsasında formalaşdırılır.

Yerli büdcələrdə həmçinin yerli sosial müdafiə, sosial və iqtisadi inkişaf, habelə ekoloji proqramların maliyyələşdirilməsi üçün xərclər nəzərdə tutula bilər.

3. Dövlət büdcəsindən dotasiya, subvensiya və ssuda (3) alan yerli büdcənin xərclərinin hesablanmasında tətbiq olunan normativlər dövlət büdcəsinin xərclərinin hesablanması (3) üçün tətbiq olunan xərc normativlərindən yüksək ola bilməz.

4. Dotasiyanın yuxarı həddinin hesablanmasında bələdiyyənin ərazisində yaşayan əhalinin sayı və ölkənin maliyyə ehtiyatlarını formalaşmasında onun xüsusi çəkisi və digər amillər nəzərə alın bilər. (3)

5. Əlavə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün qanunvericilik və icra hakimiyyətləri tərəfindən ayrılan məqsədli vəsait, o cümlədən subvensiya hesabına xərclərin maliyyələşdirilməsi yerli büdcənin məxaric hissəsində ayrıca sətirdə göstərilir.

6. Xərclərinin öz gəlirləri ilə təmin olunmayan hissəsi (yerli büdcənin kəsiri) dövlət büdcəsindən alınan dotasiya ilə örtülə bilər.

Maddə 9. Yerli büdcənin tərtibi

1. Yerli büdcənin layihəsi bələdiyyə ərazisində fəaliyyət göstərən bələdiyyə müəssisələrinin və digər hüquqi şəxslərin, habelə fiziki şəxslərin təsərrüfat fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi, sosial-iqtisadi proqnozlar və məqsədli proqramlar əsasında formalaşır. (3)

2. Bələdiyyələr dövlət büdcəsindən dotasiya nəzərdə tutulan yerli büdcə layihəsini tərtib edərkən müvafiq icra hakimiyyəti orqanına mayın 1-dək lazımı hesablamalar verirlər.

3. Yerli büdcə layihəsinin tərtibi prosesi növbəti büdcə ilinə 11 ay qalmış başlanır və büdcə layihəsinin bələdiyyə iclasına təqdim edildiyi gündə davam edir. Yerli büdcə layihəsinin tərtibinə və bələdiyyə iclasına təqdim edilməsinə bələdiyyə sədri cavabdehdir və bu məqsədlə o, bələdiyyənin daimi və başqa komissiyalarını, bələdiyyə qulluqçularını və mütəxəssisləri cəlb edə bilər. (4)

Maddə 10. Yerli büdcənin müzakirəsi və təsdiqi

1. Növbəti büdcə ili üçün yerli büdcə haqqında qərar layihəsi müvafiq sənədlərlə birlikdə cari ilin oktyabr ayının 15-dən gec olmayaraq bələdiyyə iclasının müzakirəsinə və təsdiqinə təqdim edilir. Yerli büdcənin layihəsi bələdiyyə iclasına təqdim edildiyi tarixdən 10 gün ərzində yerli əhalinin onunla tanış olması məqsədi ilə dərc edilir. (4)

2. Növbəti büdcə ili üzrə yerli büdcənin layihəsi bələdiyyə iclasında cari ilin dekabr ayının 20-dən gec olmayaraq təsdiq edilir. (4)

3. Növbəti maliyyə ili üçün dövlət büdcəsindən dotasiya nəzərdə tutulan yerli büdcənin layihəsi cari ilin dekabr ayının 25-dən gec olmayaraq bələdiyyənin qərarı şəklində təsdiq edilir.

4. Təsdiq edilmiş yerli büdcə bələdiyyənin qərarı ilə dəqiqləşdirilə bilər.

Maddə 11. Yerli büdcənin icrası

1. Bələdiyyələr dövlət büdcəsindən alınmış məqsədli vəsaitlər istisna olmaqla, yerli büdcənin icrası prosesində mədaxil və məxaric maddələrində büdcə təsnifatı üzrə təsdiq edilmiş təxsisat həddində dəyişikliklər apara bilərlər.

2. Yerli büdcələrin icrası zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər üzrə əməliyyatlar büdcə ili qurtarıqda başa çatır və istifadə olunmayan vəsait bələdiyyələrin sərəncamında qalır. (3)

3. Bələdiyyələr öz nizamnaməsində müəyyən edilmiş qaydada yerli büdcənin icrası haqqında illik hesabatı (3) təsdiq edir və öz əhalisinə çatdırırlar.

Maddə 12. Yerli büdcənin tarazlaşdırılması

Əgər bələdiyyə büdcəsinin icrası prosesində mədaxil mənbələri üzrə daxil olan vəsait azalarsa və bu, kəsrin son həddi aşmasına gətirib çıxarsa, məxaricin

ixtisası mexanizmi tətbiq edilə bilər. Məxaricin ixtisası müdafiə olunmuş maddələr istisna olmaqla, büdcənin bütün maddələri üzrə məxaricin mütənasib surətdə azaldılmasından ibarətdir.

Maddə 13. Yerli büdcəyə nəzarət

1. Yerli büdcənin icrasına, o cümlədən sərəf edilən vəsaitin təsdiq edilmiş büdcə göstəricilərinə uyğunluğuna bələdiyyə nəzarət edir və bu məqsədlə ildə bir dəfədən az olmayaraq müstəqil auditorları cəlb edir. (4)

2. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrə verdikləri səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün maliyyə vəsaitindən istifadəyə həmin orqanlar nəzarət edirlər.

Maddə 14. Bələdiyyələrin maliyyə-kredit və sığorta təşkilatları ilə qarşılıqlı əlaqəsi

1. Bələdiyyələr öz maliyyəsinin təşkili işini həm müvafiq bələdiyyə ərazisində, həm də onun hüdudlarından kənarında fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikasının rezidenti olan kredit təşkilatları ilə qarşılıqlı əlaqədə yerinə yetirirlər.

2. Bələdiyyələrlə kredit və sığorta təşkilatları arasında qarşılıqlı münasibətlər müqavilə əsasında həyata keçirilir.

3. Bələdiyyələrin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada:

3.1. özünün hesablaşma və kassa əməliyyatının aparılması üçün müvəkkil bankı seçmək və xəzinədarlığı yaratmaq və ya yerli büdcənin kassu icrasını qanunvericiliyə uyğun olaraq dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə həyata keçirmək; (3)

3.2. Azərbaycan Respublikasının rezidenti olan banklardan və digər kredit təşkilatlarından qısamüddətli və uzunmüddətli kreditlər almaq;

3.3. bələdiyyə mülkiyyətində olan obyektlərin, bələdiyyə qulluqçularının sığortalanması haqqında qərar qəbul etmək hüququ vardır.

4. Kredit təşkilatları qarşısında bələdiyyələrin öhdəlikləri üzrə dövlət məsuliyyət daşımır.

Maddə 15. Keçid müddələri

Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanları formalaşanaqədək bu qanunun 7-ci maddəsinin 1-ci bəndində göstərilən vergi və ödənişlərin yığılması və yerli büdcələrə köçürülməsi bələdiyyələrin müraciəti əsasında bağlanmış müqavilə ilə dövlət vergi xidməti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

2000-ci ildə yerli büdcələrə dotasiyalar "Azərbaycan Respublikasının 2000-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Qanunun 11-ci maddəsinə uyğun olaraq verilir.

Dərçi: 28 dekabr 1999-cu il

**“Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında”
Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi
barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı**

(24 dekabr 1999-cu il, № 233)

“Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti bir ay müddətində;
 - qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;
 - Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu haqda Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;
 - “Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri öz səlahiyyəti hüduqlarında həll etsin.
2. Müəyyən edilsin ki:
 - “Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cu maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi həyata keçirir.

Dərzi: 28 dekabr 1999-cu il

**Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi,
ayrılması və ləğv edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

(14 aprel 2000-ci il, № 858-IQ)

Maddə 1. Bələdiyyələrin birləşməsinin və ayrılmasının məqsədi

Bələdiyyələr onlarda yaranan sosial-iqtisadi vəziyyətlə əlaqədar, tarixi və digər yerli xüsusiyyətləri, müvafiq yerli əhalinin rəyini nəzərə almaqla birləşərək, yaxud ayrılaraq yeni bələdiyyə təşkil edə bilərlər.

Maddə 2. Bələdiyyələrin birləşmə qaydası

Bələdiyyələrin birləşməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

1) Birləşən bələdiyyələrin ərazilərində “Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa müvafiq yerli rəy sorğusu keçirilir;

2) Yerli rəy sorğusu nəticəsində bələdiyyələrin birləşməsi barədə müsbət nəticə əldə edildikdə bələdiyyələr tərəfindən onların birləşməsi haqqında qərar qəbul edilir və baxılmaq üçün Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə təqdim olunur;

3) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bələdiyyələrin birləşməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə müvafiq surətdə qərar qəbul edir.

Bələdiyyələrin birləşməsi ilə bağlı mülkiyyət, maliyyə və başqa məsələlərin həlli üçün bələdiyyə tərəfindən bələdiyyə üzvlərindən müvafiq komissiya yaradılır. Həmin komissiya mülkiyyət, maliyyə və başqa məsələlərlə bağlı bələdiyyəyə təkliflər verir.

Maddə 3. Bələdiyyələrin ayrılması qaydası

Bələdiyyələrin ayrılması bu Qanunun 2-ci maddəsində göstərilmiş qaydada və ardıcılıqla həyata keçirilir.

Bələdiyyələrin ayrılması ilə bağlı mülkiyyət, maliyyə və başqa məsələlərin həlli üçün bələdiyyə tərəfindən bələdiyyə üzvlərindən ibarət müvafiq komissiya yaradılır. Həmin komissiya mülkiyyət, maliyyə və başqa məsələlərlə bağlı bələdiyyəyə təkliflər verir.

Maddə 4. Birləşmiş, yaxud ayrılmış bələdiyyələrə seçkilərin keçirilməsi

Birləşmiş, yaxud ayrılmış hər bir bələdiyyəyə seçkilərin keçirilməsi “Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Maddə 5. Birləşmiş, yaxud ayrılmış bələdiyyənin statusu

Birləşmiş, yaxud ayrılmış bələdiyyənin statusu Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və “Bələdiyyələrinin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Maddə 6. Birləşmiş, yaxud ayrılmış bələdiyyənin mülkiyyəti

Birləşən bələdiyyələrin hər birinin mülkiyyəti və onunla bağlı hüquqlar (vəzifələr) hüquq varisliyi qaydasında yeni yaradılmış bələdiyyəyə keçir.

Bələdiyyələr ayrıldıqda bələdiyyə mülkiyyətinin bölünməsi məsələsi bu qanunun 3-cü maddəsində göstərilmiş qaydada həll edilir.

Maddə 7. Bələdiyyələrin birgə fəaliyyət göstərməsi

Bələdiyyələrin səlahiyyətlərinə aid edilən iqtisadi, sosial, mədəni, ekoloji və digər sahələrdə fəaliyyətin səmərəsini artırmaq və qarşılıqlı əlaqələri möhkəmləndirmək məqsədi ilə bələdiyyələr birgə fəaliyyət göstərə bilərlər.

Bələdiyyələrin birgə fəaliyyət göstərməsi bələdiyyələrin qərarına əsasən həyata keçirilir.

Birgə fəaliyyət göstərmək üçün bələdiyyələr arasında müqavilə bağlanılır. Müqavilədə birgə fəaliyyətin sahələri, maliyyələşdirilmə qaydaları, müddətlər və digər şərtlər göstərilir.

Bələdiyyələr birgə fəaliyyət göstərdikdə onların əraziləri dəyişilmir.

Maddə 8. Bələdiyyələrin ləğv edilməsi

Bələdiyyələr aşağıdakı hallarda ləğv edilə bilər:

1) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyənin yerləşdiyi müvafiq yaşayış məntəqəsi müvafiq uçot məlumatından çıxarıldıqda Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bələdiyyə ərazilərinə Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə müvafiq surətdə dəyişikliklər edir.

2) Müvafiq ərazidə əhali yerli özünüidarənin təşkilindən imtina etdikdə “Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa müvafiq yerli rəy sorğusu keçirilir. Yerli rəy sorğusu nəticəsində bələdiyyənin ləğv edilməsi barədə müsbət nəticə əldə edildikdə bələdiyyə tərəfindən ləğv edilməsi haqqında qərar qəbul edilir və baxılmaq üçün Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə təqdim olunur. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bələdiyyənin ləğv edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə müvafiq surətdə qərar qəbul edir.

Bələdiyyənin ləğvi ilə bağlı mülkiyyət, maliyyə və başqa məsələlərin həlli üçün bələdiyyə üzvlərindən ibarət müvafiq komissiya yaradılır. Həmin komissiya mülkiyyət, maliyyə və başqa məsələlərlə bağlı bələdiyyəyə təkliflər verir.

Maddə 9. Bu Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu qanunun tələblərinin pozulması Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə müvafiq surətdə məsuliyyətə səbəb olur.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

“Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

(21 oktyabr 2000-ci il, № 546)

“Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- öz səlahiyyətləri daxilində “Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

“Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(14 aprel 2000-ci il, № 859-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. “Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamə təsdiq edilsin *(əlavə olunur)*.

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

Azərbaycan Respublikasının 14 aprel 2000-ci il tarixli 859-IQ nömrəli qanunu ilə təsdiq edilmişdir

Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında

Ə S A S N A M Ə

Maddə 1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 143-cü maddəsinə və “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən bələdiyyələr öz fəaliyyətini daimi və başqa komissiyalar vasitəsilə həyata keçirirlər.

Maddə 2. Bələdiyyələr öz səlahiyyətləri müddətində daimi və başqa komissiyalar yarada bilərlər.

Bələdiyyələr yerli büdcə, yerli sosial və yerli iqtisadi məsələlər, yerli ekologiya və onların fəaliyyətinə aid hüquq məsələləri ilə bağlı bu əsasnamənin 22-ci maddəsində göstərilən daimi komissiyalar formalaşdırıla bilərlər.

Bələdiyyələr onların səlahiyyətlərinə aid edilən yerli məsələlərlə bağlı zərurət olduqda başqa komissiyalar yarada bilərlər.

Maddə 3. Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyalarının əsas vəzifələri "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu ilə müəyyən edilir.

Maddə 4. Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları və fəaliyyətində Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasını və digər normativ-hüquqi aktlarını, bu əsasnaməni, bələdiyyələrin nizamnamələrini, habelə müvafiq bələdiyyələrin qərarlarını rəhbər tuturlar.

Bələdiyyələrin komissiyaları öz fəaliyyətində müvafiq bələdiyyə ərazisində yaşayan vətəndaşların mənafə ümumiliyini əsas götürürlər.

Maddə 5. Bələdiyyələr işlərinin həcmi, maliyyə vəziyyətini və ehtiyatlarını nəzərə alaraq müvafiq sayda daimi və başqa komissiyaları yaradırlar.

Bələdiyyələrin daimi komissiyaları bələdiyyələrin səlahiyyət müddəti ərzində səlahiyyətliyə. Bələdiyyələrin başqa komissiyalarının səlahiyyət müddəti bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilir və bələdiyyələrin səlahiyyət müddətindən çox ola bilməz.

Bələdiyyələr lazım olduqda yeni komissiyalar yarada, mövcud olan komissiyaları ləğv edə və komissiyaların tərkibində dəyişikliklər edə bilərlər.

Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyalarının fəaliyyəti fikir müxtəlifliyi, aşkarlıq, məsələlərin sərbəst müzakirəsi, ictimai rəyi nəzərə almaqla komissiya üzvlərinin təşəbbüskarlığı prinsipləri əsasında həyata keçirilir.

Maddə 6. Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyalarının say tərkibi bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilir. Daimi və başqa komissiyaların tərkibi azı üç bələdiyyə üzvündən ibarət olmalıdır.

Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyalarının tərkibinə daxil olan şəxslər bələdiyyələrin iclaslarında bələdiyyə üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə seçilir. Daimi və başqa komissiyaların tərkibinin seçilməsi bələdiyyənin qərarı ilə rəsmiləşdirilir.

Daimi və başqa komissiyalar öz tərkibindən sədr, lazım gəldikdə isə müavin də seçirlər.

Bələdiyyə üzvü bir neçə daimi və başqa komissiyaların üzvü ola bilər.

Bələdiyyələrin üzvü bir daimi və başqa komissiyanın sədri ola bilər.

Maddə 7. Daimi komissiyalar onların iclaslarında təsdiq olunmuş plana müvafiq olaraq fəaliyyət göstərirlər.

Daimi komissiyalar bələdiyyəyə ildə azı bir dəfə öz işi barədə hesabat verirlər.

Daimi komissiyaların iclasları ayda azı bir dəfə komissiyanın sədri tərəfindən çağırılır.

Daimi və başqa komissiyaların iclaslarında həmin komissiyanın üzvü olmayan bələdiyyə üzvləri və mütəxəssisləri məşvərətçi səsle iştirak edə, təkliflər verə bilərlər. Daimi və başqa komissiyalar səyyar iclasları da keçirə bilərlər.

Maddə 8. Daimi və başqa komissiyaların iclasları onların üzvlərinin yarıdan çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətlidir.

Bələdiyyə sədrinin tələbi ilə bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyalarının növbədənənar iclası çağırıla bilər.

Daimi və başqa komissiyaların iclası haqqında komissiya üzvü iclas gününə azı 2 gün qalmış xəbərdar edilməlidir.

Daimi və başqa komissiyaların üzvləri hər hansı səbəbdən iştirak edə bilməyəcəyi barədə komissiya sədrinə əvvəlcədən məlumat verməlidir.

Maddə 9. Daimi və başqa komissiyaların iclaslarında baxılan bütün məsələlər barəsində qərarlar komissiyanın iclasında iştirak edən üzvlərin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Bu Əsasnaməyə müvafiq olaraq bir neçə daimi və başqa komissiyaların birgə iclası keçirildikdə qərarlar hər bir komissiya üzvlərinin iclasda iştirak etdiyi üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

Maddə 10. Daimi və başqa komissiyalar öz səlahiyyətlərinə aid məsələlər barəsində bələdiyyənin icra aparatının struktur bölmələrinin rəhbərlərinin məruzələrini öz iclaslarında dinləyə bilərlər. Daimi və başqa komissiyalar öz səlahiyyətlərinə aid məsələlər barəsində bələdiyyənin icra aparatına tapşırıq vermək hüququna malikdirlər.

Daimi və başqa komissiyaların təşkilatı, informasiya, kargüzarlıq, maddi-texniki təminat məsələlərini bələdiyyənin icra aparatı həyata keçirir.

Maddə 11. Daimi və başqa komissiyalar bələdiyyələrin müzakirəsinə çıxarılan məsələlər üzrə öz məruzələrini təyin edirlər.

Daimi və başqa komissiyaların birgə hazırladıqları məsələlər üzrə komissiyalar birgə məruzə və əlavə məruzələrlə çıxış edə bilər və ya öz rəy və təkliflərini ayrıca təqdim edə bilərlər.

Maddə 12. Daimi və başqa komissiyaların bələdiyyə müəssisə, idarə və təşkilatlarına bələdiyyənin səlahiyyətinə aid məsələlər barəsində sorğu ilə müraciət edə bilərlər.

Maddə 13. Daimi komissiyalar onların müzakirəsinə verilmiş məsələlərin başqa daimi komissiyaların da səlahiyyətinə aid olduğunu müəyyən etdikdə, yaxud başqa daimi komissiyaların həmin məsələlərə dair rəy verməsində zərurət olduqda bu barədə bələdiyyənin sədrinə təklif verə bilərlər.

Daimi komissiyalar digər daimi komissiyaların nəzərdən keçirəcəkləri məsələlərin hazırlanmasında həmin komissiyaların müraciəti ilə öz səlahiyyətlərinə aid məsələlər üzrə iştirak edə bilər.

Daimi komissiyalar nəzərdən keçirdikləri məsələlər barəsində digər daimi komissiyaların rəyini ala bilərlər.

Maddə 14. Bir və ya bir neçə daimi və başqa komissiyaların səlahiyyətlərinə aid məsələlərin müzakirəsi məqsədi ilə komissiyaların özlərinin təşəbbüsü, habelə bələdiyyənin tapşırığı ilə daimi və başqa komissiyalar birgə iclaslar keçirə bilərlər. Komissiyaların birgə iclasında sədrlik edən komissiyaların üzvləri tərəfindən seçilir.

Maddə 15. Daimi və başqa komissiyalar bələdiyyələrin iclaslarında onların səlahiyyətlərinə aid məsələlər üzrə bələdiyyələrin tabeliyində olan müəssisə, idarə və təşkilatların, habelə bələdiyyənin vəzifəli şəxslərin məlumatlarını dinləmək barədə təklif verə bilərlər.

Maddə 16. Daimi və başqa komissiyaların iclaslarına həmin daimi komissiyaların tərkibinə daxil olmayan bələdiyyə üzvləri, bələdiyyənin tabeliyində olan müəssisələrin, idarə və təşkilatların nümayəndələri, mütəxəssislər və alimlər (ekspertlər) dəvət oluna bilərlər.

Maddə 17. Daimi və başqa komissiyaların sədri komissiyanın işinə rəhbərlik edir, komissiyanın iclasının vaxtını təyin edir, bələdiyyənin icra aparatı ilə birlikdə komissiyanın işini təşkil edir, komissiya üzvlərini zəruri sənədlərlə və materiallarla təmin edir, ayrı-ayrı komissiya üzvlərinə tapşırıqlar verir, komissiyanın işini başqa komissiyaların işi ilə əlaqələndirir, iclaslar üçün lazımi materialların hazırlanmasını təşkil edir, bələdiyyənin tabeliyində olan müəssisələrin, idarə və təşkilatların nümayəndələri, mütəxəssisləri və alimləri (ekspertləri) komissiyanın iclaslarında iştirak etmək üçün dəvət edir, komissiyanın iclaslarında sədrlik edir, daimi komissiyanın iş planının yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

Daimi və başqa komissiyaların sədri komissiyanın iclasında iştirak edə bilmədikdə onun vəzifələrini sədrin müavini, sədrin müavini seçilməyən komissiyalarda isə bələdiyyənin sədrinin tapşırığına əsasən komissiyaların üzvlərindən biri icra edir.

Maddə 18. Daimi və başqa komissiyaların üzvü onların fəaliyyətində iştirak etməyə, qərarlarının həyata keçirilməsinə kömək etməyə və tapşırıqlarını yerinə yetirməyə borcludur.

Maddə 19. Daimi və başqa komissiyaların üzvünün komissiyalarda baxılan bütün məsələlər üzrə həlledici səs hüququ vardır. Onun daimi və başqa komissiyalarda nəzərdən keçirilmək üçün məsələlər təklif etmək, həmin məsələlərin hazırlanması və müzakirəsində iştirak etmək, müzakirə olunan məsələlərlə əlaqədar bələdiyyənin tabeliyində olan müəssisə, idarə və təşkilatların, habelə bələdiyyələrin vəzifəli şəxslərini dinləmək barədə təkliflər vermək hüququ vardır.

Daimi və başqa komissiyaların hər bir üzvünə komissiyaların müzakirəsinə verilən məsələlər barəsində sənədlər və digər materiallar təqdim olunmalıdır.

Komissiya üzvü komissiyanın qəbul etdiyi qərarla razı olmadıqda xüsusi rəylə çıxış edə bilər. Həmin rəy müvafiq qərara əlavə olunur.

Maddə 20. Daimi və başqa komissiyaların iclasları protokollaşdırılır. Daimi və başqa komissiyaların qərar, rəy və protokollarını onların sədri imzalayır. Daimi və başqa komissiyaların birgə qəbul etdikləri qərarları, onların birgə hazırladıqları rəyləri və birgə iclaslarının protokollarını müvafiq komissiyaların sədrləri imzalayırlar.

Maddə 21. Daimi və başqa komissiyalar öz fəaliyyətləri haqqında ictimaiyyətə mütəmadi olaraq məlumat verirlər. Daimi və başqa komissiyaların iclaslarında kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri sərbəst iştirak edə bilərlər.

Maddə 22. Bələdiyyələr aşağıdakı daimi komissiyalar yarada bilərlər:

1) Yerli büdcə məsələləri daimi komissiyası:

- yerli vergilərə və ödənişlərə, yerli büdcəyə aid qərar layihələrini hazırlayır və ya təqdim olunmuş qərar layihələrinə dair rəy verir;

- yerli büdcəyə nəzarətlə bağlı məsələlərə baxır və bələdiyyəyə təkliflər verir;

- yerli büdcə layihəsinə dair başqa daimi komissiyaların təkliflərinə baxır və bu təkliflər barəsində rəy hazırlayır;

- yerli büdcənin icrası ilə bağlı hesabatlarla dair rəy hazırlayır;

- bələdiyyə və onun icra aparatı üçün təkliflər hazırlayır.

2) Yerli sosial məsələləri daimi komissiyası:

- yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf, o cümlədən əmək, məşğulluq, sosial təminat və digər yerli sosial məsələlər də daxil olmaqla, proqramların layihələrini, arayışlar, qərar layihələri hazırlayır və ya təqdim olunmuş yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarının layihələrinə və digər layihələrə dair rəy verir;

- bələdiyyə və onun icra aparatı üçün təkliflər hazırlayır.

3) Yerli ekoloji məsələləri daimi komissiyası:

- yerli ekoloji proqramların layihələrini, arayışlar, qərar layihələri hazırlayır və ya təqdim olunmuş yerli ekoloji proqramların layihələrinə və qərar layihələrinə dair rəy verir;

- bələdiyyə və onun icra aparatı üçün təkliflər hazırlayır.

4) Yerli iqtisadi inkişaf məsələləri daimi komissiyası:

- yerli iqtisadi inkişaf proqramları layihələrini (o cümlədən bələdiyyə mülkiyyətinin (bələdiyyə torpaqları da daxil olmaqla) səmərəli istifadəsi, bələdiyyələrin təsərrüfat fəaliyyətinin təşkili də daxil olmaqla), arayışlar, qərar layihələrini hazırlayır və ya təqdim olunmuş yerli iqtisadi inkişaf proqramlarının layihələrinə və qərar layihələrinə dair rəy verir;

- bələdiyyə və onun icra aparatı üçün təkliflər hazırlayır.

5) Hüquq məsələləri daimi komissiyası:

- bələdiyyənin qərar layihələrini Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına və qanunvericiliyinə uyğunluğu haqqında, bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin itirilməsi və ya onlara xitam verilməsi məsələlərinə, yerli rəy sorğusuna çıxarılan məsələlərə dair rəy verir;

- bələdiyyə və onun icra aparatı üçün təkliflər hazırlayır.

“Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

(21 oktyabr 2000-ci il, № 547)

“Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması haqqında təkliflərini Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin;

- öz səlahiyyətləri daxilində “Bələdiyyələrin daimi və başqa komissiyaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 aprel 2000-ci il, № 863-IQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 30 dekabr 2003, q.m.t. 01.02.2004
2. 23 dekabr 2005, q.m.t. 16.02.2006
3. 03 mart 2006, q.m.t. 01.04.2006

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında qanunvericilik

Bələdiyyə üzvünün statusu Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, bu qanun və Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktları, habelə bələdiyyənin nizamnaməsi ilə müəyyən edilir.

Maddə 2. Bələdiyyə üzvünün səlahiyyət müddəti

Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətləri yalnız bələdiyyənin səlahiyyət müddətində qüvvədədir. (1)

Bələdiyyə üzvünün səlahiyyətlərinin itirilməsinin və onun səlahiyyətlərinə xitam verilməsinin əsasları “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Maddə 3. Bələdiyyə üzvünün vəsiqəsi

Ərazi seçki komissiyası tərəfindən bələdiyyə üzvünə seçkilərin yekunları elan olunduqdan sonra 5 gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən müəyyən edilmiş nümunədə vəsiqə verilir.

II fəsil

Bələdiyyə üzvünün hüquq və vəzifələri

Maddə 4. Bələdiyyə üzvünün hüquqları

Bələdiyyə üzvü bələdiyyənin fəaliyyəti ilə bağlı aşağıdakı hüquqlara malikdir:

- bələdiyyənin daimi və digər komissiyalarına üzv seçmək və seçilmək;
- bələdiyyənin və onun orqanlarının iclaslarında müzakirə üçün məsələlər təklif etmək, müzakirə olunan məsələlər barəsində çıxış etmək, təkliflər və düzəlişlər vermək, qeydlər etmək, çıxış edənlərə və ya təyin edilməsinə razılıq verilən vəzifələrə göstərilmiş namizədlərə sual vermək, arayış vermək, səsvermədə iştirak etmək;
- bələdiyyənin iclaslarında müzakirə üçün qərar layihələrini hazırlamaq;
- bələdiyyənin daimi və başqa komissiyalarının iclaslarına təqdim edilmiş məsələlərin müzakirəsində iştirak etmək və təkliflər vermək;
- bələdiyyənin fəaliyyəti ilə əlaqədar zəruri məlumat almaq;
- sorğu vermək;
- qanunvericiliyə müvafiq surətdə yerli radio və televiziyaadan, mətbu nəşrlərdən istifadə etmək.

Maddə 5. Bələdiyyə üzvünün sorğusu

Bələdiyyə üzvü yerli məsələlərlə bağlı bələdiyyənin vəzifəli şəxslərinə, bələdiyyənin icra orqanlarına, bələdiyyə müəssisə, idarə və təşkilatlarına sorğu ilə müraciət etmək hüququna malikdir.

Bələdiyyə üzvünün sorğusuna ən gec on beş gün müddətində, məsələnin əlavə öyrənilməsi və (və ya) yoxlanması tələb edildiyi hallarda isə bir aydan gec olmayaraq cavab verilməlidir.

Maddə 6. Bələdiyyə üzvünün bələdiyyə qərarlarının pozulması hallarının aradan qaldırılmasını tələb etmək hüququ

Bələdiyyə üzvü bələdiyyə tərəfindən onun səlahiyyətləri daxilində və qanunvericiliyə müvafiq olaraq qəbul etdiyi qərarlarının pozulmasını aşkar etdikdə onun

ərazisində yerləşən həmin pozuntulara yol vermiş şəxslərdən onların aradan qaldırılmasını tələb edə bilər.

Maddə 7. Bələdiyyə üzvünün bələdiyyənin və onun orqanlarının fəaliyyətində iştirakı

Bələdiyyə üzvləri bələdiyyənin iclaslarında iştirak etməyə borcludurlar.

Bələdiyyə üzvlərinin bələdiyyə orqanlarının iclaslarında bələdiyyənin səlahiyyətlərinə aid məsələlərin müzakirəsində iştirak etmək hüququ vardır.

Bələdiyyə üzvü bir və ya bir neçə bələdiyyənin daimi və başqa komissiyasının üzvü ola bilər.

Maddə 8. Bələdiyyə üzvünün müraciət etməsi

Bələdiyyə üzvü müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına yerli əhəmiyyətli məsələlərlə bağlı müraciət edə bilər.

Maddə 9. Bələdiyyə üzvünün seçicilərlə əlaqə saxlaması

Bələdiyyə üzvü seçicilərlə mütəmadi olaraq əlaqə saxlamalı, görüşlər keçirməli, onların təkliflərinə, müraciətlərinə və şikayətlərinə baxmalıdır.

Bələdiyyə üzvü 6 ayda bir dəfədən az olmayaraq seçicilərinə hesabat verir.

Bələdiyyə ərazisində yerləşən bələdiyyə müəssisə, idarə və təşkilatları bələdiyyə üzvünə seçicilərlə görüşmək üçün köməklik göstərməlidirlər.

III fəsil

Bələdiyyə üzvünün fəaliyyətinin əsas təminatları və məsuliyyəti

Maddə 10. Bələdiyyə üzvünün fəaliyyətinin dövlət təminatı

Bələdiyyə üzvünün səlahiyyətlərini mənəəsiz və səmərəli həyata keçirməsinə, onun hüquqlarının, şərəf və ləyaqətinin qorunmasına dövlət tərəfindən təminat verilir.

Maddə 11. Bələdiyyə üzvünün əmək hüquqlarının təminatı

Səlahiyyət müddətində bələdiyyə üzvü bələdiyyənin, bələdiyyənin iclasları arasındakı dövrdə isə bələdiyyə sədrinin qabaqcadan razılığı olmadan əmək müqaviləsi ilə işlədiyi yerdə müdiriyyətinin təşəbbüsü ilə işdən çıxarıla, yaxud intizam tənbehi qaydasında azmaaşlı iş keçirilə bilməz.

Müəssisə, idarə və təşkilat yenidən təşkil olunduqda, struktur dəyişikliyi edildiyi hallarda da bu təminat tətbiq olunur.

Maddə 12. Bələdiyyə üzvünün fəaliyyətinin informasiya təminatı

Bələdiyyənin sədri və müavini, bələdiyyənin icra aparatı bələdiyyə üzvlərini lazımi sənədlərlə və bələdiyyənin rəsmi nəşrləri ilə təmin edir, köməyə ehtiyacı olan məsələlərlə bağlı onlara yardım göstərir və onların yerli özünüidarə orqanlarının qərar və sərəncamları ilə tanış olmalarına şərait yaradır.

Maddə 13. Bələdiyyə üzvünün istehsal və ya xidmət fəaliyyətinə münasibəti

Əmək haqqını bələdiyyədən alan bələdiyyə üzvünün əsas iş yeri bələdiyyə hesab olunur. Əmək haqqı bələdiyyə tərəfindən ödənilməyən bələdiyyə üzvü öz səlahiyyətlərini həyata keçirərkən istehsal və ya xidmət, eləcə də elmi, təhsil və yaradıcılıq fəaliyyətini dayandırmır. Bələdiyyə üzvü bələdiyyənin və ya daimi komissiyalarının iclasları zamanı öz daimi iş yerindəki vəzifələrinin yerinə yetirilməsindən azad olunur. *Bələdiyyə üzvü "Azərbaycan Respublikası Milli Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 21.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Bankının İdarə Heyətinin üzvü ola bilməz (3). Bələdiyyə üzvü bələdiyyə qulluqçusu kimi fəaliyyət göstərə bilməz. Bələdiyyə qulluqçusu bələdiyyə üzvü seçildikdə, 3 gün müddətində öz ərizəsinə əsasən bələdiyyə qulluğundan azad edilir. (2)*

Maddə 14. Bələdiyyə üzvünün bələdiyyədə fəaliyyəti ilə əlaqədar məsuliyyəti

Bələdiyyə üzvü barəsində bələdiyyədə fəaliyyəti ilə əlaqədar aşağıdakı hallarda intizam tədbirləri tətbiq edilir:

- bələdiyyənin iclaslarının aparılmasına mane olduqda;

- bələdiyyənin və onun komissiyalarının iclaslarında insanın şərəf və ləyaqətinə xələl gətirən kobud, təhqiramiz sözlərə və hərəkətlərə yol verdikdə, başqalarını bu cür hərəkətlər etməyə çağırırdıqda;

- bələdiyyənin nizamnaməsində göstərilən müddətlərdə bələdiyyənin və onun daimi və başqa komissiyalarının iclaslarında üzrsüz səbəbə görə iştirak etmədikdə.

Maddə 15. Bələdiyyə üzvü barəsində tətbiq edilən intizam tədbirləri

Bələdiyyə üzvü barəsində aşağıda göstərilən intizam tədbirlərinin tətbiq edilməsi qaydası bələdiyyənin nizamnaməsi ilə tənzimlənir: xəbərdarlıq, sözkəsmə, iclas zalından çıxarma, töhmət, bələdiyyə üzvünün səlahiyyətlərinə xitam verilməsi.

IV fəsil

Yekun müddəalar

Maddə 16. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

**“Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında”
Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı
(21 oktyabr 2000-ci il, № 405)**

“Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- öz səlahiyyətləri daxilində “Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

“Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 8-ci maddəsində müəyyən edilmiş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini rayon (şəhər, şəhərdə rayon) icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

**“Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə
əlaqələndirmə şuraları haqqında”
Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan
Respublikasının Qanunu
(18 aprel 2000-ci il, № 864-IQ)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. “Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə Əlaqələndirmə Şuraları haqqında” Əsasnamə *(əlavə olunur)* təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

*“Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə
üzrə əlaqələndirmə şuraları haqqında” Əsasnamənin
təsdiq edilməsi barədə 2000-ci il 18 aprel tarixli
864-IQ sayılı Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə
təsdiq edilmişdir*

**Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə
üzrə əlaqələndirmə şuraları haqqında
ƏSASNAMƏ**

I. Ümumi müddəalar

1. Yerli özünüidarəetmə üzrə əlaqələndirmə şuraları (bundan sonra şuralar) Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin səlahiyyətlərinə aid olan yerli əhəmiyyətli məsələlərin müzakirə edilməsi, həmin məsələlərlə əlaqədar ortaya çıxan problemlərin birgə həlli yollarının müəyyən edilməsi, səmərəli iş təcrübəsinin öyrənilib ümumiləşdirilməsi və yayılması, dövlət orqanları ilə bələdiyyələrin qarşılıqlı fəaliyyətinin uzlaşdırılması, yerli özünüidarəetmə sisteminin inkişafı üzrə təkliflərin hazırlanması məqsədilə yaradılan əlaqələndirmə mərkəzləridir.

2. Yerli özünüidarəetmə üzrə əlaqələndirmə şuralarını təşkil etmək üçün müxtəlif əraziləri təmsil edən azı 3 bələdiyyə təşəbbüs qrupu yaradır. Təşəbbüs qrupu əlaqələndirmə şurasını yaratmaq üçün təsis konfransının hazırlanıb keçirilməsini təşkil edir.

Təşəbbüs qrupunun işində iştirak etmək könüllüdür.

3. Bir bələdiyyə eyni vaxtda rayon (şəhər), regional və respublika üzrə əlaqələndirmə şurasının üzvü ola bilər.

Bələdiyyələrin şuralarda iştirakı könüllüdür.

II. Şuraların tərkibi

4. Bələdiyyələri üzvləri olduqları şuralarda bələdiyyələrin nümayəndələri – bələdiyyə üzvləri təmsil edir.

Bələdiyyələrin nümayəndələri şuraların tərkibinə daxil olan bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir. Hər bələdiyyə şuraların tərkibinə bir nümayəndə – bələdiyyə üzvü təqdim edir. Şuralarda təmsil olunmuş bələdiyyələrin nümayəndələri vaxtaşırı dəyişdirilə bilər. Bələdiyyələrin şuradakı nümayəndələrinin dəyişdirilməsi qaydaları hər bir bələdiyyə tərəfindən müstəqil müəyyənləşdirilir.

Şuraların say tərkibi şuralarda təmsil olunan bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir.

5. Şuraların tərkibi şuranın sədrindən, onun müavinindən və şuranın üzvlərindən ibarətdir.

6. Şuranın sədri, müavini və katibi şura üzvü olan bələdiyyələrin nümayəndələri sırasından seçilir.

Şura sədrinin dəvəti işə şuranın işində şurada təmsil olunmamış bələdiyyələrin, müvafiq dövlət orqanlarının, elm və təhsil müəssisələrinin, habelə ictimai birliklərin yerli özünüidarəetmə məsələləri ilə məşğul olan nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

III. Şuraların əsas vəzifələri

7. Şuraların əsas vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

- bələdiyyələrin müraciəti ilə bələdiyyələrin müvafiq yerli inkişaf proqramlarını hazırlaması;

- bələdiyyələrə onların səlahiyyətlərinə aid edilən müvafiq yerli məsələlərin həllində qarşılıqlı əlaqələrinin və əməkdaşlığının inkişafına köməklik göstərilməsi;

- bələdiyyələrin xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən bələdiyyələrlə əlaqələrinin yaradılmasına köməklik göstərilməsi;

- öz iclaslarında bələdiyyələrin nümayəndələrinin məlumatlarının dinlənilməsi;

- yerli özünüidarəetmə məsələlərinə dair qanunvericilik aktlarının və dövlət proqramlarının layihələrinin müzakirə edilməsi, onlara dair təkliflərin hazırlanması və müvafiq dövlət orqanlarına təqdim edilməsi;

- yerli özünüidarəetmə sahəsində beynəlxalq və xarici təşkilatlar, habelə yerli özünüidarəetmə məsələləri ilə məşğul olan ictimai birliklərlə qarşılıqlı əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi;

- yerli özünüidarəetmə sahəsində dövlət siyasətinin məqsədlərinin və vəzifələrinin təbliğ və izah edilməsi;

- yerli özünüidarəetmə məsələləri üzrə qabaqcıl təcrübənin ümumiləşdirilməsi və yayılması;

- bələdiyyələrin qarşılıqlı əməkdaşlığının inkişafına köməklik edilməsi;

8. Şuraların onların üzvlərinə qoyulan vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün şura üzvü olan bələdiyyələrdən məlumat almaq, onların nümayəndələrini şuranın iclaslarında dinləmək, tövsiyə xarakterli təkliflər hazırlamaq hüququ vardır.

Şuraların iclaslarında baxılması nəzərdə tutulan məsələlərin əvvəlcədən öyrənilməsi, onlardan hər birinə dair sənədlərin toplanması və müvafiq təkliflərin hazırlanması üçün şuralar daimi və müvəqqəti işçi qrupları yarada bilərlər. Zəruri hallarda işçi qruplarının işinə müqavilə əsasında alim və mütəxəssislər cəlb edilə bilər.

IV. Şuraların işinin təşkili

9. Şuranın sədri:

- şuranın iclaslarına sədrlik edir;

- şuranın bələdiyyələrlə qarşılıqlı əlaqələrini təmin edir;

- şuranın maddi-texniki ehtiyaclarının ödənilməsini təşkil edir;

- şuranın iş planlarının hazırlanmasını təşkil edir və şuranın iclasında təsdiq olunmaq üçün təqdim edir, onların icrasını təmin edir;

- şuranı təmsil edir.

10. Şura sədrinin müavinləri:

- şura sədri olmadıqda onu əvəz edir;

- şuranın sədrinin apardığı vəzifə bölgüsünə əsasən digər səlahiyyətləri həyata keçirirlər.

11. Şuranın katibi:

- şuranın iş planının hazırlanmasını təmin edir, onun iclaslarının gündəliyini tərtib edir, şuranın iclaslarına tövsiyələrin, müraciətlərin layihələrinin hazırlanmasını təşkil edir;

- şura üzvlərinə şuranın iclaslarının keçiriləcəyi yer, vaxt və gündəlik haqqında məlumat verir, onları lazımi arayış-informasiya xarakterli sənədlərlə təmin edir;

- şura iclaslarının protokollarını tərtib edir;

- şuranın tövsiyələrinin, müraciətlərinin bələdiyyələrə çatdırılmasını təşkil edir.

12. Şura üzvləri olan bələdiyyələrin nümayəndələri:

- şuranın iş planını təsdiq edirlər;

- şuranın iş planı barədə, onun iclaslarının gündəliyi və məsələlərin müzakirə olunması qaydası barədə təklif verirlər;

- şuranın iclaslarına sənədlərin toplanmasında və müvafiq tövsiyə və müraciətlərin layihələrinin hazırlanmasında iştirak edirlər;

- şuranın qərarı ilə dövlət orqanları və bələdiyyələrlə, yerli özünüidarəetmə sahəsində beynəlxalq və xarici təşkilatlarla, digər qurumlar və əlaqədar orqanlarla qarşılıqlı fəaliyyətdə şuranı təmsil edirlər.

V. Şuraların iş qaydası

13. Şuraların iclasları 3 ayda bir dəfədən az olmayaraq keçirilir. Şura sədrinin, eləcə də şura üzvləri olan bələdiyyələrin 25 faizinin təklifinə müvafiq olaraq şuranın növbədənənar iclasları keçirilə bilər.

Şuraların iclasları şura üzvlərinin yansından çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətli hesab olunur.

Şuraların tövsiyələri, müraciətləri və şuranın fəaliyyətinin təşkili ilə bağlı qərarları şura iclaslarında iştirak edən şura üzvləri olan bələdiyyələrin nümayəndələrinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

Şuraların iclaslarına dövlət orqanlarının, müvafiq idarə, müəssisə və təşkilatların nümayəndələri, habelə mütəxəssislər və digər dəvət edilmiş şəxslər təkliflərlə çıxış edə bilərlər.

14. Şuraların iclasları onların sədrlərinin və katiblərinin imzaladıqları protokollarla rəsmiləşdirilir.

15. Şuraların üzvləri olan bələdiyyələrin nümayəndələri onların işində ictimai əsaslarla iştirak edirlər.

16. Şuraların maddi-texniki təchizatı şuranın üzvü olan bələdiyyələr tərəfindən şuranın hesabına könüllü surətdə ayrılan vəsait hesabına təmin edilir. Şuraların maddi-texniki təchizatında bələdiyyə müəssisələri, şirkətlər, fiziki şəxslər iştirak edə bilirlər.

17. Şuraların fəaliyyətinin elmi-metodik təminatını Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatı həyata keçirir.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

**“Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə əlaqələndirmə şuraları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

(21 oktyabr 2000-ci il, № 555)

“Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə əlaqələndirmə şuraları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

- Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə əlaqələndirmə şuraları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması haqqında təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- öz səlahiyyətləri daxilində “Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə üzrə əlaqələndirmə şuraları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Dərzi: 27 oktyabr 2000-ci il

**Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

(27 dekabr 2001-ci il, №244-IIQ)

Maddə 1. Qanunun təyinatı

Bu qanun Azərbaycan Respublikasında yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödənilməsi ilə bağlı yaranan iqtisadi və hüquqi münasibətləri tənzimləyir.

Maddə 2. Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər üzrə qanunvericilik

2.1. Yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlərə (bundan sonra yerli vergilər və ödənişlər) dair qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsindən, “Bələdiyyələrin statusu haqqında” və “Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarından, bu qanundan, habelə bu qanunlara müvafiq qəbul edilmiş digər qanunvericilik aktlarından ibarətdir.

2.2. Bu qanunda istifadə olunan anlayışlar Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində qəbul edilmiş mənada tətbiq edilir.

Maddə 3. Yerli vergilər və ödənişlər

3.1. Yerli vergilər Azərbaycan Respublikasının vergi sisteminin tərkib hissəsidir.

3.2. Yerli vergilər bu qanuna və Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq bələdiyyələrə ödənilən vergilərdir.

3.3. Bələdiyyələr tərəfindən tətbiq edilən ödənişlər bu qanunla müəyyənləşdirilən ödənişlərdən, habelə yerli rəy sorğularının nəticələri əsasında həyata keçirilən məqsədli layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün hüquqi və fiziki şəxslərin ödədikləri könüllü birdəfəlik ödənişlərdən ibarətdir.

3.4. Bu ödənişlər hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş vergi öhdəlikləri yerinə yetirildikdən sonra onların sərəncamında qalan mənfəət və gəlirlər hesabına ödənilir.

3.5. Bu ödənişlərdən yalnız təyinatı üzrə istifadə olunmalıdır.

Maddə 4. Yerli vergilərin müəyyən edilməsinin əsasları

4.0. Yerli vergilərin müəyyən edilməsinin əsasları aşağıdakılardır:

4.0.1. vergitutma obyektı;

4.0.2. vergitutma bazası;

4.0.3. vergitutma dövrü;

4.0.4. vergi dərəcəsi;

4.0.5. verginin hesablanması qaydası;

4.0.6. verginin ödənilməsi qaydası və müddəti.

Maddə 5. Vergitutma obyektı və vergi ödəyicisi

5.1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların mənfəəti, yerli əhəmiyyətli tikinti materialları, fiziki şəxslərin əmlakı (tikililər və onların hissələri, avtomobil və özüyəriyən təkərli texnika, su və hava nəqliyyatı vasitələri), habelə fiziki şəxslərin istifadəsində və (yaxud) mülkiyyətində olan torpaq sahələri müvafiq bələdiyyə vergilərinin vergitutma obyektidir.

5.2. Vergi ödəyicisi – bu qanuna uyğun olaraq müəyyən edilmiş vergitutma obyektlərindən vergi ödəyən fiziki və hüquqi şəxslərdir.

5.3. Tikililər və onların hissələrinə görə fiziki şəxslərdən əmlak vergisi hesablamaq məqsədi ilə bələdiyyələr 3-5 ildə bir dəfədən çox olmamaq şərti ilə, ərazilərində yerləşən müvafiq əmlakın vergiqoyma məqsədləri üçün qiymətləndirilməsi barədə qərar qəbul edirlər. Əmlakın qiymətləndirilməsi üzrə əməliyyatlar bələdiyyələrin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir. Bu dəyər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq olunan qaydalar əsasında müəyyənləşdirilir.

5.4. Əmlakın dəyəri fiziki şəxsin təşəbbüsü ilə və onun hesabına müstəqil peşəkar qiymətləndiricilər tərəfindən hesablanı bilər.

5.5. Vergi – agenti vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq vergini hesablamağa, onu vergi ödəyicisindən tutmağa və təyinatı üzrə yerli büdcəyə köçürməyə borclu olan şəxsdir.

5.6. Vergi ödəyicisinin və vergi agentinin hüquq və vəzifələri vergi qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 6. Vergitutmanın formaları

6.0. Vergilər aşağıdakı formalarda tutulur:

6.0.1. bilavasitə mənbədən (verginin gəlir və ya mənfəət əldə edilməsində tutulması);

6.0.2. Bəyannamə üzrə (verginin gəlir və ya mənfəət əldə edilməsindən sonra tutulması);

6.0.3. bildiriş üzrə (vergitutma obyektinin dəyəri və sahəsi əsasında, bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının hesabladığı məbləğ üçün təqdim etdiyi tədiyyə bildirişi üzrə vergi ödəyicisi tərəfindən verginin ödənilməsi).

Maddə 7. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanları, onların hüquq və vəzifələri

7.1. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada vergilərin və ödənişlərin düzgün hesablanmasına, tam və vaxtında ödənilməsinə nəzarət bələdiyyələrin vergi xidməti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

7.2. Azərbaycan Respublikasında yerli vergilərin və ödənişlərin ödənilməsi və yığılması qaydaları, vergi ödəyicilərinin və bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının hüquq və vəzifələri, vergi nəzarətinin forma və metodları, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət, bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilməsi qaydaları qanunla təsdiq olunan müvafiq əsasnamə ilə müəyyən edilir.

Maddə 8. Yerli vergilərin tərkibi

8.0. Yerli vergilərə aşağıdakılar aiddir:

8.0.1. fiziki şəxslərdən torpaq vergisi;

8.0.2. fiziki şəxslərdən əmlak vergisi;

8.0.3. yerli əhəmiyyətli tikinti materialları (kərpic-kirəmit gilləri, tikinti qumları, yüksək möhkəmliyə malik olan çınqıl xammalı) üzrə mədən vergisi;

8.0.4. bələdiyyə mülkiyyətində olan hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi.

Maddə 9. Yerli ödənişlərin tərkibi

9.1. Yerli ödənişlərə aşağıdakılar aiddir:

9.1.1. bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlarda, binalarda və digər obyektlərdə küçə (divar) reklamının yerləşdirilməsi və yayımı üçün ödəniş;

9.1.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq bələdiyyə mülkiyyətinin özgeninkiləşdirilməsindən, icarəyə və istifadəyə verilməsindən daxil olan ödəniş;

9.1.3. bələdiyyələr tərəfindən xüsusi ayrılmış torpaq sahələrində stasionar və ya səyyar ticarət, ictimai işə və digər xidmətlərə görə ödəniş;

9.1.4. bələdiyyə ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödəniş. Bu ödəniş hər bir şəxs üçün sutkada şərti maliyyə vahidinin 1 mislindən çox olmamaqla müəyyən edilir;

9.1.5. bələdiyyə ərazilərində hüquqi və fiziki şəxslərə məxsus olan ixtisaslaşdırılmış avtomobil dayanacaqları və ya bələdiyyələrin qərarına əsasən müəyyən edilmiş yerlərdə bütün növ nəqliyyat vasitələrinin daimi və ya müvəqqəti dayanacaqları üçün ödəniş. Bu ödəniş hər bir nəqliyyat vasitəsi üçün sutkada şərti maliyyə vahidinin 0,1 mislindən çox olmamaqla müəyyən edilir.

9.2. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyələr yerli əhəmiyyətli proqramların maliyyələşdirilməsi üçün yerli rəy sorğusunun nəticəsinə əsasən hüquqi və fiziki şəxslərin sərəncamında qalan mənfəət və gəlirlər hesabına ödənilən könüllü birdəfəlik ödənişlər tətbiq edə bilər. Bu ödənişlərdən yalnız təyinatı üzrə istifadə olunmalıdır.

Maddə 10. Yerli vergilərin dərəcələri və vergi üzrə güzəştlər

10.1. Yerli vergilərin dərəcələri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyində təsbit edilmiş hədlər daxilində müəyyən edilir.

10.2. Bələdiyyələr vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarını vergidən tam və ya qismən azad etmək vergi dərəcələrinin aşağı salınması barədə qərar qəbul edə bilərlər.

Maddə 11. Yerli vergilərin və ödənişlərin hesablanması və ödənilməsi

11.1. Bu Qanunda göstərilən yerli vergilərin və ödənişlərin hesablanması və ödənilməsi müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilir.

11.2. Bu Qanunun 9.1.4-cü maddəsində göstərilən ödənişlər qeydiyyatda düşmüş şəxslərdən tutularaq, növbəti ayın 5-dək müvafiq bələdiyyələrə ödənilir.

11.3. Bu Qanunun 9.1.5-ci maddəsində göstərilən ödənişlər hər bir ödəyicidən tutularaq, bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilmiş müddətlərdə və qaydalarla bələdiyyələrə ödənilir.

Maddə 12. Yerli vergi və ödənişlərin və istifadəsinə nəzarət

12.1. Yerli vergilərin və ödənişlərin yığılmasına, yerli büdcələrə köçürülməsinə və istifadə olunmasına nəzarət bələdiyyələrin müvafiq komissiyaları, habelə seçkili orqanlarda, bələdiyyə qulluğunda işləməyən, yerli məhəllə komitələrinin və vətəndaşların yığıncaqlarında təklif olunan, bələdiyyə iclasında təsdiq olunan nəzarət komissiyaları tərəfindən həyata keçirilir.

12.2. Zəruri hallarda yerli vergi və ödənişlərin yığılmasına və onlardan istifadə edilməsinə nəzarət məqsədi ilə bələdiyyələrin qərarına əsasən müvafiq yoxlamaların aparılması üçün müstəqil auditorlar cəlb oluna bilər.

12.3. Bələdiyyələrin vergi və ödənişlərin yığılması və istifadəsi sahəsində fəaliyyəti tam aşkarlıq şəraitində həyata keçirilməlidir.

Bu məqsədlə bələdiyyələr və onların müvafiq nəzarət komissiyaları bələdiyyə ərazisində yaşayan sakinlər qarşısında mütəmadi olaraq hesabatlar verir, bülletenlər buraxır, illik hesabatları bələdiyyə binasının qarşısında xüsusi lövhələrdə yerləşdirirlər.

Maddə 13. Yerli vergi və ödənişlərə dair qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət

13.1. Yerli vergi və ödənişlərin ödəyiciləri, vergi agentləri, habelə bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının vəzifəli şəxsləri vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

13.2. Bu qanunla müəyyənləşdirilən yerli vergi və ödənişlərin toplanması və büdcəyə köçürülməsi sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən məhdudlaşdırılmasına yol verilmir.

Maddə 14. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu qanun dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

Dərci: 7 aprel 2002-ci il

“Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (4 aprel 2002-ci il, № 683)

“Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunu tətbiq etmək məqsədi ilə **qərara ahrım:**

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti altı ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- həmin qanunun 7.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsasnamənin layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- öz səlahiyyətləri daxilində həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- “Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

- yerli büdcələrə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən verilən dotasiya və subvensiyaları proqnozlaşdırmaq üçün bələdiyyələr yerli vergilərin və ödənişlərin yığılması barədə hər üç ayda bir dəfə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə məlumat verirlər;

- bələdiyyələrə yerli vergilərin və ödənişlərin düzgün hesablanması, tam və vaxtında ödənilməsində, habelə vergi qanunvericiliyinə tam və dəqiq riayət edilməsində metodik rəhbərliyi Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi həyata keçirir.

Dərci: 7 aprel 2002-ci il

Bələdiyyələrin məhəllə komitələri haqqında Nümunəvi Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (8 may 2001-ci il, № 129-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır:**

I. Bələdiyyələrin məhəllə komitələri haqqında Nümunəvi Əsasnamə təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Bələdiyyələrin məhəllə komitələri haqqında Nümunəvi ƏSASNAMƏ

1. "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 31-ci maddəsinə müvafiq olaraq bələdiyyələrin məhəllə komitələri (bundan sonra "məhəllə komitələri") bələdiyyələrin səlahiyyətlərinə aid məsələlərin həllində onlara kömək məqsədilə vətəndaşların yaşayış yeri üzrə öz təşəbbüsü ilə yaratdıqları könüllü birliklərdir.

2. Məhəllə komitəsi ərazi prinsipi üzrə yaradılır. Məhəllə komitəsinin fəaliyyət göstərdiyi ərazi ayrıca bir və ya bir neçə evin (məhəllənin) hüduqları ilə müəyyən edilir.

3. Məhəllə komitəsi, həmin komitənin fəaliyyət göstərdiyi ərazidə yaşayan əhalinin yığıncağında 5-11 üzvdən ibarət tərkibdə açıq səsvermə yolu ilə iki il müddətinə seçilir. Yığıncaq komitənin fəaliyyət göstərdiyi ərazidə yaşayan və səsvermə hüququ olan vətəndaşların azı 15 faizi iştirak etdikdə səlahiyyətlidir. Həmin yığıncaqda məhəllə komitəsinin sədri, sədr müavini və katibi seçilir.

Məhəllə komitəsinin tərkibinə həmin ərazidə yaşayan, yaşı 18-dən aşağı olmayan vətəndaşlar seçilirlər. Vətəndaşların yığıncağında iştirak edənlərin səsələrinin yarısından çoxunu toplamış şəxslər bu komitənin tərkibinə seçilmiş hesab olunurlar.

Məhəllə komitəsi vətəndaşların yığıncağının qərarı ilə vaxtından əvvəl tamamilə və ya qismən yenidən seçilə bilər. Vətəndaşların yığıncaqları məhəllə komitəsinin fəaliyyət göstərdiyi ərazidə yaşayan səsvermə hüququ olan şəxslərin azı 10 faizinin və ya məhəllə komitəsi üzvlərinin üçdə bir hissəsinin təşəbbüsü ilə çağırılır. Komitənin yeni üzvlərinin seçilməsi bu maddədə nəzərdə tutulmuş qayda-da həyata keçirilir.

4. Məhəllə komitəsi görüləcək tədbirlərin siyahısını və növbəliliyini müəyyən edir və görülmüş işlərin uçotunu aparır.

Məhəllə komitəsi, lazım olan hallarda, lakin iki ayda bir dəfədən az olmamaq şərti ilə çağırılır və üzvlərinin yarısından çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətli hesab edilir.

Məhəllə komitəsinin iclasları açıq keçirilir.

5. Məhəllə komitəsinin qərarları açıq səsvermə vasitəsilə və adi səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

6. Məhəllə komitəsi öz fəaliyyəti barədə altı ayda bir dəfə vətəndaşların yığıncağında hesabat verir. Yığıncağın keçirilməsi haqqında müvafiq məhəllə komitəsinin fəaliyyət göstərdiyi ərazidə yaşayan şəxslərə bir həftə qabaq məlumat verilməlidir.

7. Məhəllə komitələri aşağıdakı əsas səlahiyyətləri həyata keçirir:

- yerli əhəmiyyətli məsələlər barəsində bələdiyyələr qarşısında vəsatət qaldırmaq;

- yerli əhəmiyyətli məsələlərlə bağlı vətəndaşların yığıncaqlarını keçirmək;

- yerli əhəmiyyətli məsələlərə dair bələdiyyə aktları yaratmaq təşəbbüsü göstərmək və həmin aktların layihələrini əhalinin iştirakı ilə açıq iclaslarda müzakirə etmək;

- müvafiq bələdiyyə torpaqlarından istifadəyə dair rəy və təkliflər vermək;

- yaşayış məntəqələrinin abadlaşdırılması, yaşıllaşdırılması, sanitariya vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, uşaq və idman meydançalarının, avtomobil yollarının, küçələrin, səkilərin, digər obyektlərin tikintisi, yenidən qurulması, təmiri və saxlanması işində əhalinin iştirakını təşkil etmək;

- təbiətin, tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi haqqında qanunvericiliyə riayət olunmasına kömək etmək;

- məktəbyaşlı uşaqların təhsilə cəlb edilməsində tədris müəssisələrinə kömək etmək;

- uşaq və gənclərin istirahəti, idmanla məşğul olması üçün şərait yaradılmasına kömək etmək;

- fəaliyyət göstərdiyi ərazidə yaşayan imkansızlara, xəstələrə və ahıl vətəndaşlara yardım göstərmək;

- yerli əhəmiyyətli məsələlərin həllində əhalinin təşəbbüskarlığının və özünüidarəetmə təcrübəsinin inkişafına kömək etmək.

Məhəllə komitələri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və müvafiq bələdiyyənin nizamnaməsinə zidd olmayan digər səlahiyyətləri də həyata keçirə bilər.

8. Məhəllə komitələri öz səlahiyyətlərini könüllü ianələr və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına həyata keçirir.

9. Bələdiyyələr məhəllə komitələrinin verdiyi rəy, təklif və ya vəsatətlərə bir ay ərzində cavab verməlidirlər.

Hər hansı məsələyə dair məhəllə komitələrinin rəyi həmin məsələlərin həlli zamanı bələdiyyələr tərəfindən nəzərə alınır.

10. Bələdiyyələrlə məhəllə komitələrinin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi məqsədi ilə komitələr bələdiyyələrdə siyahıya alınır. Siyahıyaalınma vətəndaşların yığıncağının protokolu əsasında həyata keçirilir.

Dərci: 14 iyun 2001-ci il

**“Bələdiyyələrin məhəllə komitələri haqqında
Nümunəvi Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”
Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi
haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı
(11 iyun 2001-ci il, № 738)**

“Bələdiyyələrin məhəllə komitələri haqqında Nümunəvi Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq edilməsi məqsədi ilə **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:
- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin məhəllə komitələri haqqında Nümunəvi Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərin Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Dərzi: 14 iyun 2001-ci il

**Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(29 iyun 2001-ci il, № 159-III)**

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 4 mart 2005-ci il, q.m.t. 01.05.2005

Bu qanun Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin ərazilərində yerləşən su təsərrüfatı obyektlərinin istifadəsi və onların mühafizəsi ilə əlaqədar bələdiyyələrlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, hüquqi və fiziki şəxslər arasında münasibətlərin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.0. Bu qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakılardır:

1.0.1. **bələdiyyələrin su təsərrüfatı** - bələdiyyə torpaqlarında yerləşən yerli əhəmiyyətli yeraltı və yerüstü suların tənzimlənməsi, istifadəsi, mühafizəsi, habelə suların vurduğu zərərin qarşısının alınması ilə əlaqədar tədbirlər;

1.0.2. **bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektı** - bələdiyyə torpaqlarında yerləşən dövlət mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə, *habelə Sudan İstifadədənlər Birliyinin istifadəsində (1)* olmayan su ehtiyatlarının istifadəsi, bərpası və mühafizəsi ilə əlaqədar yaradılmış sistemlər və qurğular;

1.0.3. **su obyektı** - relyef formasına uyğun olaraq yerin üstündə və ya yerin təkində suların toplandığı sərhədləri, ölçüləri və xüsusi su rejimi əlamətləri olan təbii formalaşmış landsaft, yaxud geoloji struktur;

1.0.4. **yerli əhəmiyyətli su mənbəyi** - bələdiyyə torpaqlarında yerləşən və yerli ehtiyacları ödəmək üçün istifadə olunan su obyektləri;

1.0.5. **su obyektinin istifadəçisi** - su obyektlərindən istifadə hüququ verilmiş hüquqi və ya fiziki şəxs;

1.0.6. **su istehlakçısı** - öz ehtiyaclarını təmin etmək üçün müəyyən olunmuş qaydada su obyektı istifadəçilərindən su alan hüquqi və ya fiziki şəxs;

1.0.7. **tullantı sular** - istehsal, sosial və mülki obyektlərdə istifadə nəticəsində çirklənmiş sular;

1.0.8. **drenaj suları** - drenaj qurğuları vasitəsi ilə kənara axıtılan sular;

1.0.9. **su obyektlərinin mühafizəsi** - su obyektlərinin qorunması və bərpasına yönəldilmiş fəaliyyət;

1.0.10. **su obyektlərinin çirklənməsi** - suların keyfiyyətini pisləşdirən, su obyektlərinin səthinə, dibinə və ətrafına mənfi təsir edən zərərli maddələrin tökülməsi və ya axıdılması.

Maddə 2. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

2.1. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi bu qanundan, Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsindən, “Yerin təki haqqında”, “Meliorasiya və irriqasiya haqqında”, “Su təchizatı və tullantı suları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunlarından və onlara uyğun qəbul edilmiş digər normativ hüquqi aktlardan ibarətdir.

2.2. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə bu qanunda nəzərdə tutulmuş müddəalardan fərqli müddəalar müəyyən edildikdə həmin beynəlxalq müqavilələrin müddəaları tətbiq edilir.

II fəsil

Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektləri və subyektləri

Maddə 3. Bələdiyyə mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektləri

3.1. Bələdiyyə torpaqlarında yerləşən dövlət mülkiyyətində olan yerli əhəmiyyətli su təsərrüfatı obyektləri Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyə mülkiyyətinə verilir.

3.2. Su təsərrüfatı obyektləri üzərində bələdiyyə mülkiyyəti aşağıdakı şərtlərlə yaradıla bilər:

- 3.2.1. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dövlət mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərini bələdiyyə mülkiyyətinə verməklə;
- 3.2.2. bələdiyyələr tərəfindən yeni su təsərrüfatı obyektləri yaratmaqla;
- 3.2.3. hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərini əqdlər əsasında bələdiyyə mülkiyyətinə almaqla;
- 3.2.4. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər şərtlərlə.

Maddə 4. Bələdiyyələrin su münasibətlərində obyektləri və subyektləri

4.1. Bələdiyyələrin su münasibətlərinin obyektinə bələdiyyə torpaqlarında yerləşən dövlət mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə, *habelə Sudan İstifadə-dənlər Birliyinin istifadəsində (1)* olmayan yerli əhəmiyyətli su obyektləri və su fondunun torpaqları daxildir.

4.2. Bələdiyyələrin su münasibətlərinin subyektləri su obyektlərinin istifadəçiləri və su istehlakçılarıdır. Bələdiyyələr su münasibətlərində onların statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə verilən səlahiyyətlər daxilində iştirak edirlər.

Maddə 5. Bələdiyyələrin ərazisində yerləşən, onların idarəçiliyinə və istifadəsinə verilən dövlət su təsərrüfatı obyektləri

Bələdiyyələrin ərazisində yerləşən dövlət mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektləri, yaşayış məntəqələrinin su təchizatı sistemləri, suvarma şəbəkələri, yerli əhəmiyyətli digər dövlət su təsərrüfatı sistemləri və qurğuları Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən qaydalarla və şərtlərlə bələdiyyələrin idarəçiliyinə və istifadəsinə verilə bilər.

III fəsil

Bələdiyyələrin su təsərrüfatının təşkili və idarə olunması

Maddə 6. Bələdiyyələrin su təsərrüfatının strukturu

6.1. Azərbaycan Respublikasının mülki, su, torpaq, yerin təkisi haqqında və digər qanunvericiliyi ilə tənzimlənən hallarda bələdiyyələr öz əraziləri daxilində su təsərrüfatını yaradırlar.

6.2. Bələdiyyələrin su təsərrüfatının strukturuna aşağıdakılar aid edilir:

6.2.1. bələdiyyələrin su təsərrüfatı sistemləri və qurğuları;

6.2.2. bələdiyyə torpaqlarında yerləşən dövlət mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə, *habelə Sudan İstifadədənlər Birliyinin istifadəsində (1)* olmayan bulaqlar, quyular, kəhrizlər və yerli əhəmiyyətli digər su obyektləri.

Maddə 7. Bələdiyyələrin su təsərrüfatının idarə edilməsi

7.1. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərinin idarə olunması bələdiyyələrin özləri və ya onların yaratdıqları su təsərrüfatı müəssisələri tərəfindən həyata keçirilir.

7.2. Bələdiyyələr tərəfindən yaradılan su təsərrüfatı müəssisələri bələdiyyələrin tabeçiliyində olan hüquqi şəxsdir, istehsal (təsərrüfat) hesabı əsasında fəaliyyət göstərir.

7.3. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektləri bələdiyyələrin su təsərrüfatı müəssisələrinin daimi idarəçiliyinə verilir.

7.4. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı sistemləri və qurğularının, suqoruyucu meşə zolaqlarının qorunub saxlanması bələdiyyələr tərəfindən həyata keçirilir.

Maddə 8. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı tədbirlərinin planlaşdırılması

8.1. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı tədbirlərinin planlaşdırılması bələdiyyələr tərəfindən və onların sifarişi əsasında həyata keçirilir.

8.2. Bələdiyyələrin sifarişi ilə su təsərrüfatı tədbirləri planlaşdırılarkən ərazinin təbii-iqlim xüsusiyyətləri, əhalinin suya tələbatı və kənd təsərrüfatının suya ehtiyacı müvafiq norma və qaydalara uyğun müəyyən edilir.

Maddə 9. Bələdiyyələrin su təsərrüfatının maliyyələşdirilməsi

9.1. Bələdiyyə torpaqlarında meliorasiya və irriqasiya tədbirləri, habelə bələdiyyənin digər su təsərrüfatı obyektlərinin istismarı və bərpası müvafiq bələdiyyə büdcələri və dövlət büdcəsi hesabına aparılır.

9.2. Bələdiyyələrin sifarişləri əsasında aparılan su təsərrüfatı tədbirləri bələdiyyə büdcələri, kreditlər alınması, suya ödənişlər, hüquqi və fiziki şəxslərin vəsaiti, qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir.

9.3. Təbii fəlakət və qəza baş verdiyi hallarda su təsərrüfatı obyektlərinin yenidən bərpa olunması və bələdiyyələrə vurulan zərərin miqyasından asılı olaraq və onların aradan qaldırılması dövlət büdcəsi vəsaitindən və qanunvericiliklə müəyyən olunmuş digər vəsaitlərdən və güzəştli kreditlərdən də istifadə edilə bilər.

Maddə 10. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərində sudan pullu istifadə

10.1. Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallar, habelə yaşayış məntəqələri daxilində ümumi istifadədə olan içməli məqsədlər üçün istifadə olunan bulaqlar, quyular, kəhrizlər istisna olunmaqla bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərində sudan pullu istifadə olunur.

10.2. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərində sudan pullu istifadə qaydaları və şərtləri Azərbaycan Respublikasının su qanunvericiliyi və digər müvafiq qanunvericilik aktları, bələdiyyə aktları ilə müəyyən edilir.

10.3. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərində sudan pullu istifadənin əsas məqsədi aşağıdakılardır:

10.3.1. bələdiyyə ərazisindəki su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin olunması;

10.3.2. suyun dəqiq uçotunun aparılması;

10.3.3. su təchizatına yönəldilmiş xərclərin ödənilməsi;

10.3.4. suvarma və su kəmərləri sistemlərinin yeni avadanlıqlarla təchiz olunmasının yaxşılaşdırılması;

10.3.5. yeni su mənbələrinin yaradılması.

10.4. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərində sudan istifadə haqqı və onun differensiallaşdırılması suyun keyfiyyətindən, istifadəyə görə təyinatından (içməli, texniki, suvarma və s.), su ehtiyatlarının və ona tələbatın fəsilər üzrə dəyişkənliyindən, su təsərrüfatı obyektinin texniki səviyyəsindən, suyun götürülmə və nəqlənmə üsullarından və istehsal xərclərinin həcminə təsir edən digər amillərdən asılı olaraq bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir.

IV fəsil

Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərindən istifadə

Maddə 11. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərindən ümumi və xüsusi istifadə sahəsində müəyyən olunan şərtlər

11.1. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərindən ümumi istifadə qurğular və texniki avadanlıq tətbiq etmədən hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən xüsusi razılıq alınmadan həyata keçirilə bilər.

11.2. Bələdiyyə mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərindən xüsusi istifadə hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən qurğular və texniki avadanlıq tətbiq etməklə bələdiyyələrin razılığı əsasında həyata keçirilir.

11.3. Əhalinin həyatını və sağlamlığını qorumaq və lazımi sanitariya şəraiti yaratmaq məqsədilə bələdiyyələr onların mülkiyyətində olan su obyektlərindəki çimərliklərin, qayıqlarla gəzintinin, balıq ovunun, içməli su ilə təsərrüfat-məişət ehtiyaclarını ödəmək üçün su götürülməsinin, mal-qaranın suvarılmasının və sudan digər istifadənin qadağan olduğu yerləri müəyyən edə bilərlər, habelə yaşayış məntəqələrinin ərazisində yerləşən bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərində sudan ümumi məqsədlər üçün istifadə olunmasının başqa şərtlərini təyin edə bilərlər.

11.4. Bələdiyyələr öz ərazilərində su təsərrüfatı obyektlərinin dağıdılmasının, torpaqların bataqlaşmasının, şoranlaşmasının, yarpaqların əmələ gəlməsinin, torpaq sürüşməsinin və çökməsinin, subasmanın, daşqının, sellərin, digər zərərli təsirlərin qarşısının alınmasında və onların nəticələrinin aradan qaldırılmasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə birlikdə tədbirlər həyata keçirirlər.

Maddə 12. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərindən istirahət (rekreasiya), idman, müalicə məqsədləri üçün istifadə yerlərinin müəyyən edilməsi

12.1. Bələdiyyələr mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərindən kütləvi istirahət (rekreasiya), müalicə, turizm, idman və başqa məqsədlər üçün istifadə yerlərini və qaydalarını müəyyən edirlər. Həmin yerlərin müəyyən edilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılır.

12.2. Bələdiyyələrin su obyektlərindən kütləvi istirahət, müalicə, turizm və idman üçün istifadə qaydaları və şərtləri bələdiyyələr tərəfindən hazırlanır və müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılır.

Maddə 13. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərindən istifadə müqaviləsi

13.1. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərindən istifadə müqavilə əsasında həyata keçirilir.

13.2. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı obyektlərindən istifadə bələdiyyələrlə su təsərrüfatı obyektlərinin istifadəçiləri və su istehlakçıları arasında bağlanan müqavilə əsasında aparılır.

13.3. Bələdiyyələr dövlət mülkiyyətində olan su obyektlərindən istifadəni qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə bağlanan müqavilə əsasında həyata keçirirlər.

Maddə 14. Bələdiyyələrə su təsərrüfatı obyektlərindən istifadəyə xüsusi razılığın verilməsi

14.1. Bələdiyyələr dövlət mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən verilmiş xüsusi razılıq əsasında istifadə edirlər.

14.2. Bələdiyyələrə su təsərrüfatı obyektlərindən istifadəyə xüsusi razılıq su obyektlərində su ehtiyatlarının həcmi, su istehlakçılarının suya olan tələbatı və su obyektlərinin vəziyyəti nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada verilir.

Maddə 15. Bələdiyyə torpaqlarında yerləşən yeraltı su təsərrüfatı obyektləri və onlardan istifadə

Bələdiyyə torpaqlarında yerləşən yeraltı su təsərrüfatı obyektlərində suların tükənməsinin və bununla əlaqədar ətraf mühitə vurulan zərərin (meşə, bitki örtüyü və s.) qarşısının alınması üçün onların istismar ehtiyatından artıq çıxarılmasına icazə verilmir. Yeraltı içməli sulardan bir qayda olaraq əhalinin su təchizatında istifadə olunur. Yeraltı içməli suların ehtiyatlarından asılı olaraq bu sulardan suvarma üçün istifadə oluna bilər. Yeraltı su təsərrüfatı obyektlərindən istifadə rejimini və onun üzərində nəzarəti Azərbaycan Respublikasının su qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

Maddə 16. Bələdiyyə mülkiyyətində və idarəçiliyində olan su təsərrüfatı obyektlərinin mühafizəsi

16.1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan və onların idarəçiliyinə verilmiş su təsərrüfatı obyektlərinin çirklənməsinin, zibillənməsinin və suların tükənməsinin, israfçılığın qarşısının alınması, habelə bunların zərərli təsirinə aradan qaldırılması üzrə tədbirlər bələdiyyələrin su təsərrüfatı müəssisələri tərəfindən həyata keçirilir.

16.2. Bələdiyyələr tərəfindən dövlət mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərinin istifadəsi və mühafizəsi Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.

V fəsil

Su münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində bələdiyyələrin hüquqları və vəzifələri

Maddə 17. Su istehlakçılarının hüquqları və vəzifələri

Bələdiyyələrin su obyektlərindən istifadə edən su istehlakçılarının hüquqları və vəzifələri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

Maddə 18. Su təsərrüfatı obyektləri üzərində bələdiyyələrin mülkiyyət hüququ

Bələdiyyələr öz mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq ümumi istifadəyə, hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə, icarəsinə, habelə Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə verə bilərlər.

Maddə 19. Su münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri

19.0. Su münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

19.0.1. bələdiyyə mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərinə sahiblik və istifadə etmək, onlar barədə sərəncam vermək;

19.0.2. əhalini içməli su ilə təmin etmək və təsərrüfat ehtiyaclarını ödəmək üçün tədbirlər görmək;

19.0.3. bələdiyyələrin mülkiyyətində və idarəçiliyində olan su təsərrüfatı sistemləri və qurğularının istismarı və mühafizəsi qaydalarına əməl olunmasını təmin etmək;

19.0.4. su obyektlərindən, su təsərrüfatı sistemləri və qurğularından istifadə tədbirləri həyata keçirilərkən ətraf mühitin mühafizəsi qaydalarına əməl olunmasını təmin etmək;

19.0.5. sulara zərərli maddələrin təsirinin qarşısının alınması və onun nəticələrinin aradan qaldırılması tədbirlərinin hazırlanmasında və həyata keçirilməsində iştirak etmək;

19.0.6. tullantı sularının təmizlənməsi, zəruri hallarda onların təkrar istifadəyə verilməsi işini təşkil etmək;

19.0.7. səlahiyyətləri daxilində ümumi istifadədə olan su obyektlərindən istifadə şərtlərini müəyyən etmək;

19.0.8. su təsərrüfatı sistemləri və qurğuları layihələrinin ekspertizasında iştirak etmək;

19.0.9. su obyektlərinin istifadəsi, bərpası və mühafizəsi üzrə dövlət proqramlarının işlənilməsində və yerinə yetirilməsində iştirak etmək;

19.0.10. əhalinin ehtiyaclarını ödəmək məqsədi ilə əlavə su mənbələri müəyyənləşdirmək və istifadəyə vermək;

19.0.11. səlahiyyətləri daxilində su təsərrüfatı və meliorasiya sahəsində görülən işlərdə hüquqi və fiziki şəxslərin fəaliyyətini əlaqələndirmək;

19.0.12. regionun su təsərrüfatı məsələlərinin tənzimlənməsində iştirak etmək;

19.0.13. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər səlahiyyətləri həyata keçirmək.

Maddə 20. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı müəssisələrinin vəzifələri

20.1. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı müəssisələri bələdiyyə mülkiyyətində olan su təsərrüfatı obyektlərinin idarə olunması üzrə aşağıdakı vəzifələri həyata keçirirlər:

20.1.1. əhalinin tələb olunan miqdarda içməli, təsərrüfat-məişət təyinatlı və digər sahələrdə istifadə olunan su ilə təchizatını təşkil etmək;

20.1.2. bələdiyyələrin mülkiyyətinə və ya onların idarəçiliyinə verilmiş su obyektlərinin, su təsərrüfatı sistemləri və qurğularının istismarı işlərini təşkil etmək;

20.1.3. tullantı suları imkan daxilində təmizləyərək təkrar dövriyyəyə yönəltmək və ya zərərsizləşdirərək istehsal sahələrindən, şəhər və qəsəbələrdən kənara axıtılmasını təşkil etmək;

20.1.4. sudan istifadə zamanı ətraf mühitin mühafizəsinə və ekoloji tələblərə riayət etmək;

20.1.5. sudan istifadənin uçot və hesabatı işlərini təşkil etmək;

20.1.6. bələdiyyə mülkiyyətində olan meliorasiya və irriqasiya sistemlərindən istifadə edən hüquqi və fiziki şəxslərdən həmin obyektlərin saz vəziyyətində saxlanmasına və onların korlanmasının qarşısının alınmasına nəzarət etmək;

20.1.7. bələdiyyə ərazisi daxilində onun mülkiyyətində və idarəçiliyində olan su anbarları, dəryaçalar və sututarlar vasitəsi ilə su axınlarının tənzimlənməsini təmin etmək;

20.1.8. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

20.2. Bələdiyyələr öz səlahiyyətləri daxilində qanunvericiliyə uyğun olaraq yeni su təsərrüfatı obyektlərinin tikilməsi və istismarı tədbirlərinin həyata keçirilməsini təşkil edə bilərlər.

VI fəsil

Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət və mübahisələrin həlli

Maddə 21. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət

Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında qanunvericiliyin pozulmasında təqsirkar olan hüquqi və fiziki şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 22. Bələdiyyələrin su təsərrüfatı sahəsində mübahisələrin həlli

Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında qanunvericiliyin pozulması ilə bağlı olan mübahisələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhkəmə qaydasında həll edilir.

Dərzi: 21 avqust 2001-ci il

**“Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında”
Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi
barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı**
(9 avqust 2001-ci il, № 547)

“Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- “Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- “Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.4-cü və 13.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini həyata keçirən icra hakimiyyəti orqanlarına dair təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- öz səlahiyyətləri daxilində “Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- “Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 3.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

- həmin qanunun 5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

- həmin qanunun 12.1-ci və 12.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər;

- həmin qanunun 15-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi həyata keçirir.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bələdiyyə torpaqlarında yerləşən dövlət mülkiyyətində olan yerli əhəmiyyətli su təsərrüfatı obyektlərinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsini təmin etsin.

Dərçi: 21 avqust 2001-ci il

**“Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında”
Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq
edilməsi barədə əlavə tədbirlər haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı**
(23 oktyabr 2003-cü il, № 957)

(23 oktyabr 2003-cü il, № 957)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 2 fevral 2007-ci il, q.m.t. 04.02.2007

“Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

- “Bələdiyyələrin su təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti, *Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (1)*, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və yerli icra hakimiyyəti orqanları öz səlahiyyətləri daxilində həyata keçirirlər;

- həmin qanunun 13.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və *Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (1)* öz səlahiyyətləri daxilində həyata keçirirlər.

2. Bu fərman dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

Dərçi: 26 oktyabr 2003-cü il

Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(29 iyun 2001-ci il, № 160-IIQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 9 aprel 2004, q.m.t. 14.05.2004
2. 30 dekabr 2004, q.m.t. 10.02.2005
3. 23 may 2006, q.m.t. 25.06.2006
4. 30 may 2006, q.m.t. 04.08.2006
5. 10 oktyabr 2006, q.m.t. 01.12.2006

Bu Qanun bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsinin ümumi qaydalarını, istifadəsi və mühafizəsi sahəsində hüquq münasibətlərini tənzimləyir.

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi bu qanundan, Azərbaycan Respublikasının torpaq və mülki məəcəllələrindən, "Bələdiyyə əraziləri və torpaqları haqqında" və "Şəhərsalmanın əsasları haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunlarından və torpaq münasibətlərini tənzimləyən Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarından ibarətdir.

Maddə 2. Bələdiyyə torpaqlarının tərkibi

2.1. Müvafiq inzibati ərazi daxilində qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada dövlət mülkiyyətində saxlanılmış və xüsusi mülkiyyətə verilmiş torpaqlar çıxılmaqla qalan torpaqlar bələdiyyə torpaqlarıdır.

2.2. İstifadə xüsusiyyətlərinə görə bələdiyyə torpaqları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş ümumi istifadədə olan torpaqlara, hüquqi və fiziki şəxslərin qanuni istifadəsində və icarəsində olan torpaqlara, habelə ehtiyat fondu torpaqlarına bölünür.

2.3. Qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, məqsədli təyinatına və hüquqi rejiminə görə bələdiyyə torpaqlarının tərkibinə bütün kateqoriyalardan olan torpaqlar daxil edilə bilər.

2.4. Müəyyən kateqoriyaya aid edilmiş bələdiyyə torpaqlarının başqa məqsədlər üçün istifadəsinə yalnız məqsədli təyinatının dəyişdirilməsindən sonra yol verilə bilər.

Maddə 3. Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsinin əsas prinsipləri

- 3.0. Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:
 - 3.0.1. torpaqların məqsədli təyinatı üzrə istifadə edilməsi və dövriyyədən əsassız çıxarılmasına yol verilməməsi;
 - 3.0.2. torpaqların münbit qatının bərpası, artırılması, mühafizəsi, təbii və antropogen təsirlərdən qorunması;
 - 3.0.3. torpaqların xüsusi mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsində qanunvericiliyə və sosial ədalət prinsiplərinə əməl edilməsi;
 - 3.0.4. torpaqdan haqqı ödənilməklə istifadə edilməsi;
 - 3.0.5. müxtəlif məqsədlər üçün mülki dövriyyəyə cəlb edilən torpaqlar barədə əhalinin məlumatlandırılması.

Maddə 4. Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində
bələdiyyələrin səlahiyyətləri

4.0. Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində bələdiyyələrin öz inzi-bati əraziləri daxilində səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

4.0.1. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sahiblik, onlardan istifadə və onlar barədə sərəncam vermək;

4.0.2. müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyə torpaqlarını ümumi istifadəyə, hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə, icarəsinə və Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə vermək;

4.0.3. yaşayış məntəqəsinin baş planının, planlaşdırma və tikinti layihələrinin, yerquruluşu və təsərrüfat planlarının hazırlanmasını və həyata keçirilməsini öz səlahiyyətləri daxilində təşkil etmək;

4.0.4. bələdiyyə torpaqlarının istifadəçilərindən torpaq vergisini və icarə haqqını almaq;

4.0.5. *ictimai ehtiyaclar tələb etdikdə bələdiyyə tərəfindən hüquqi və fiziki şəxslərə əvəzsiz istifadəyə verilmiş torpaq sahələrinin məcburi geri alınması barədə məhkəmədə iddia qaldırmaq;* (4)

4.0.6. bələdiyyə torpaqlarının mühafizəsinə və yaxşılaşdırılmasına dair proqramlar hazırlamaq, təsdiq etmək və onları həyata keçirmək;

4.0.7. hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə verilən torpaq sahələrinin minimum həddini müəyyən etmək;

4.0.8. bələdiyyə mülkiyyətinə torpaq alınması zəruriyyəti yarandığı hallarda torpaq hərraclarından və xüsusi mülkiyyətçilərdən torpaq sahələri almaq, habelə dövlət mülkiyyətindən torpaq alınması barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları qarşısında vəsatət qaldırmaq;

4.0.9. bələdiyyə torpaqlarından səmərəli istifadə olunmasına və onların mühafizəsinə nəzarət etmək;

4.0.10. bələdiyyə torpaqlarına dair məhkəmədən kənar qaydada həll olunmalı mübahisələri həll etmək;

4.0.11. öz səlahiyyətləri daxilində torpaq istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqlarını müdafiə etmək;

4.0.12. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş digər səlahiyyətləri həyata keçirmək.

Maddə 5. Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsində bələdiyyələrlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları arasında münasibətlərin tənzimlənməsi

5.1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sərəncam verilməsi, həmin torpaqların istifadəsi və mühafizəsi sahəsində idarəetməni həyata keçirmək bələdiyyələrin müstəsna hüququdur.

5.2. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin hüdudları, növləri və ölçüləri müəyyən edilən gündən "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 25-ci maddəsinin birinci hissəsi ilə bələdiyyə torpaqlarının idarə olunması sahəsində müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına verilmiş səlahiyyətlər həyata keçirilə bilməz.

5.3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sahiblik, onlardan istifadə və bu torpaqlar barəsində sərəncam vermək sahəsində bələdiyyələrin hüquqlarını məhdudlaşdıran qərarlar qəbul edilməsinə yol verilmir.

5.4. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, torpaq istifadəçiləri, icarəçiləri və qeyri-hökumət təşkilatları bələdiyyə torpaqlarına dair münasibətlərdə yalnız Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə onlara verilmiş səlahiyyətlər daxilində iştirak edə bilərlər.

II fəsil

Bələdiyyə torpaqlarının mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsinin xüsusiyyətləri

Maddə 6. Torpaq sahələrinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsinin ümumi qaydaları

6.1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlar Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyinə, "Bələdiyyə əraziləri və torpaqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və torpaq münasibətlərini tənzimləyən digər normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilir.

6.2. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların hər hansı hüquqla hüquqi və fiziki şəxslərə verilməsi bələdiyyələrin qərarı və tərəflər arasında bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilir. Müqavilədə tərəflərin hüquqları və vəzifələri, torpaq sahəsinin hüquqi statusu, öhdəliklər, servitutlar və digər məhdudiyyətlər, müqaviləyə xitam verilməsinin əsasları və torpaqların istifadəsi və mühafizəsi üzrə başqa şərtlər nəzərdə tutulur.

6.3. Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları yalnız məqsədli təyinatı üzrə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydalara əməl edilməklə istifadəyə və icarəyə verilir.

6.4. Elektrik, rabitə, neft-qaz və nəqliyyat xətləri və sənaye müəssisələrinin sanitariya-mühafizə zonaları altındakı bələdiyyə torpaqlarının çoxmərtəbəli, çoxmənzilli, fərdi yaşayış və bağ evlərinin, qarajların tikintisi və sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədilə zəruri tikililərin inşası üçün, habelə çoxmənzilli yaşayış evlərinə aid torpaq sahələrinin kənar məqsədlər üçün xüsusi mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsinə yol verilmir.

6.5. Torpaq sahəsinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsi bələdiyyələrin qərarı ilə sahənin xüsusiyyətinə və torpağın ayrılma məqsədinə, mövcud texniki normalara, habelə yerquruluşu və şəhərsalma sənədlərinə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının rəyi (2) alındıqdan sonra torpaqayırma qaydasında həyata keçirilir. Torpaqayırma sənədlərinin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən təsdiq edilən əsasnamə ilə tənzimlənilir.

6.6. Torpaq sahəsi əldə etmək istəyən hüquqi və fiziki şəxslər bələdiyyələrə ərizə ilə müraciət edirlər. Ərizədə torpağın ölçüsü, yeri və məqsədli təyinatı göstərilməlidir.

6.7. Bələdiyyələr on gün müddətində ərizəyə baxır və Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada (torpaqayırma sənədləri hazır olduqdan sonra) torpaq sahəsinin verilməsi barədə qərar qəbul edirlər. Həmin qərar torpaq sahəsinin naturada (yerdə) ayrılması və torpaq üzərində hüquqlara dair sənədlərin verilməsi üçün əsasdır. *Bələdiyyələr qərar qəbul etdiyi gündən 15 gündən gec olmayaraq onun surətini bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana göndərməlidirlər (1).*

6.8. Torpaq sahələrinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsinə dair torpaqayırma sənədlərinin hazırlanması torpaq almaq istəyən şəxsin vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

6.9. Bələdiyyə torpaqları üzərində mülkiyyət, istifadə, icarə və digər hüquqlar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alınır.

6.10. Xüsusi mülkiyyətdə, habelə istifadədə və icarədə olan bələdiyyə torpaqları dövlət ehtiyacları və ya (4) ictimai ehtiyaclar üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada geri alınə bilər.

6.11. Bələdiyyələr tərəfindən mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilən torpaq sahələrinə Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş öhdəliklər, servitutlar və digər məhdudiyyətlər qoyula bilər.

Maddə 7. Xüsusi mülkiyyətə verilən bələdiyyə torpaqları

7.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə bələdiyyələrin ehtiyat fondunun aşağıdakı torpaqları xüsusi mülkiyyətə verilə bilər:

7.1.1. yaşayış məntəqələrinin perspektiv inkişafı üçün cəlb olunan torpaqlar;
7.1.2. kənd təsərrüfatına azyararlı və yararsız torpaqlar;
7.1.3. hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə və icarəsinə verilmiş kənd təsərrüfatına azyararlı və yararsız torpaqların öz vəsaiti hesabına yararlı hala salınmış kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar;

7.1.4. qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün istifadəyə və icarəyə verilmiş torpaqlar.

7.2. Ümumi istifadədə olan, habelə hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsində və icarəsində olan bələdiyyələrin kənd təsərrüfatı təyinatlı, eləcə də meşə və su fondu torpaqları xüsusi mülkiyyətə verilə bilməz.

7.3. Xüsusi mülkiyyətə verilən bələdiyyə torpaqları mülkiyyətində torpaq sahəsinin olub-olmamasından asılı olmayaraq haqqı ödənilməklə aşağıdakılara verilir:

7.3.1. fərdi yaşayış və bağ evlərinin tikintisi üçün Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına;

7.3.2. fərdi və kooperativ qarajların tikintisi üçün Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına və onların kooperativlərinə;

7.3.3. sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək üçün Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinə.

7.4. Müvafiq inzibati-ərazi vahidi daxilində adambaşına düşən orta torpaq norması və torpaq ehtiyatları azlıq təşkil etdiyi hallarda bələdiyyələr torpaq sahəsinin ilk növbədə öz ərazilərində yaşayan vətəndaşlara və sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən hüquqi və fiziki şəxslərə xüsusi mülkiyyətə verilməsi barədə qərar qəbul edə bilərlər.

Maddə 8. Xüsusi mülkiyyətə verilən torpaq sahələrinin normaları

8.0. Xüsusi mülkiyyətə verilən torpaq sahələrinin normaları müvafiq inzibati-ərazi vahidi üzrə adambaşına düşən orta torpaq norması, yerli şərait, əhalinin sıxlığı, torpaq ehtiyatlarının miqdarı və bu məqsədlə yaxın dövr üçün tələbat nəzərə alınmaqla aşağıdakı hədlər daxilində bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir:

8.0.1. fərdi yaşayış evlərinin tikintisi üçün Bakı şəhərində tətbiq edilən 1-4-cü zonalar üzrə – 0,04 hektaradək; 5-8-ci zonalar üzrə – 0,05 hektaradək, 9-12-ci zonalar üzrə – 0,06 hektaradək, Naxçıvan, Gəncə, Sumqayıt, Əli Bayramlı, Mingəçevir, Naftalan, Xankəndi, Şəki və Yevlax şəhərlərində – 0,07 hektaradək, digər rayon mərkəzlərində – 0,08 hektaradək, qəsəbə və kəndlərdə – 0,12 hektaradək;

8.0.2. fərdi bağ evlərinin tikintisi üçün – 0,12 hektaradək;

8.0.3. kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün inzibati-ərazi vahidi üzrə adambaşına düşən orta torpaq normasının kənd təsərrüfatına azyararlı torpaqlardan – 500 mislinədək; yararsız torpaqlardan – 600 mislinədək;

8.0.4. sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər istehsal, ticarət, ictimai-iaşə, xidmət, digər obyektlərin, habelə fərdi və kooperativ qarajların, inzibati və çoxmənzilli çoxmərtəbəli binaların tikintisi üçün – layihə sənədləri ilə tələb olunan ölçüdə;

8.0.5. Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinin istifadəsinə və icarəsinə verilmiş kənd təsərrüfatına azyararlı və yararsız torpaqların yararlı hala salınmış hissəsi;

8.0.6. qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinin istifadəsinə və icarəsinə verilmiş torpaq sahəsinin ayrılma məqsədi üzrə faktiki istifadə olunan hissəsi.

Maddə 9. Bələdiyyə torpaqlarının satışının xüsusiyyətləri

9.1. Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə torpaqları üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqları bələdiyyələrin qərarı ilə bilavasitə, torpaq hərracları və ya müsabiqələri vasitəsilə satıla bilər.

9.2. Bələdiyyə torpaqlarının satışı ərazinin inkişaf planları, yerquruluşu, yaşayış məntəqələrinin baş planı və şəhərsalma sənədləri əsasında qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarə orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

9.3. Bələdiyyənin ehtiyat fondunun özəlləşdirilən torpaqları barədə alqı-satqı əqdləri, yerli normativlər nəzərə alınmaqla aşkarlıq şəraitində bağlanılır.

9.4. Ərazi planlaşdırılması əsasında yaşayış məntəqəsinin infrastrukturunu sahələrinin yaradılması üçün nəzərdə tutulan, habelə xüsusi şəhərsalma əhəmiyyətinə malik bələdiyyə torpaqlarının satışı, bir qayda olaraq, torpaq hərracları və ya müsabiqələri vasitəsilə həyata keçirilir.

9.5: Kənd təsərrüfatı torpaqlarının, onlar üzərində istifadə və icarə hüquqlarının, habelə kənd təsərrüfatına azyararlı və yararsız torpaqların kənd təsərrüfatına və onunla bağlı olan dövrüyyəyə cəlb edilməsi məqsədilə satın alınmasında üstünlük hüququ, bu torpaqların əvvəlki istifadəçilərinə və icarəçilərinə, *torpaqlardan istifadə etməklə ailə kəndli təsərrüfatı kimi fəaliyyət göstərmək istəyən müvafiq yaşayış məntəqəsində daimi yaşayan və qeydiyyatda olan torpaq payı almamış vətəndaşlara və istefaya çıxmış hərbi qulluqçulara, (5) habelə satışa çıxarılan sahələrlə həmsərhəd yerləşən kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına verilir. Bu torpaq sahələrinə tələb təklifi üstələdiyi hallarda satış hərrac və ya müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir.*

9.6. Bələdiyyə tərəfindən bilavasitə satılmış torpaq sahələri və onlar üzərində istifadə və icarə hüquqlarına dair alqı-satqı aktı tərtib edilir.

9.7. Bələdiyyələr satışa çıxarılan torpaq sahələri və bu torpaqların ölçüləri, təyinatı, qiyməti, olduğu yeri göstərməklə elanlar vasitəsilə əhalini əvvəlcədən məlumatlandırır, ildə bir dəfə torpaqların dövrüyyəsi və istifadə olunması barədə məlumatları seçicilərə çatdırırlar.

Maddə 10. Satışa çıxarılan torpaq sahələrinin qiyməti

10.1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələri satıldıqda qiymətlər torpağın normativ qiymətindən az olmamaq şərti ilə bazar qiyməti nəzərə alınmaqla bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir.

10.2. Bələdiyyələrin kənd təsərrüfatında azyararlı və yararsız torpaqları öz vəsaitləri hesabına yararlı hala salaraq kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal edən Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinə satıldıqda bu torpaqlarda torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qiymət güzəştləri tətbiq olunur.

10.3. Satışa çıxarılan bələdiyyə torpaqlarının qiymətinin formalaşmasının şərtləri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 11. Torpaq sahələrinin istifadəyə və icarəyə verilməsi

11.1. Bələdiyyə torpaqları ümumi istifadəyə, habelə daimi və ya müvəqqəti istifadəyə verilir.

11.2. Torpaqların istifadəyə verilməsi qaydaları və şərtləri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

11.3. Bələdiyyə mülkiyyətində olan bütün torpaqlar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada icarəyə verilə bilər. *Müvafiq yaşayış məntəqəsində daimi yaşayan və qeydiyyatda olan torpaq payı almamış vətəndaşlar və istefuya çıxmış hərbi qulluqçular torpaqlardan istifadə etməklə ailə kəndli təsərrüfatı kimi fəaliyyət göstərmək istədikdə torpağı icarəyə götürməkdə üstünlük hüququna malikdirlər. (5)*

11.4. Xüsusi şəhərsalma əhəmiyyətinə malik bələdiyyə torpaqları ayrıldıqda, yaxud layihələrlə birlikdə yalnız torpaq müsabiqələri və ya hərracları vasitəsi ilə icarəyə verilə bilər.

11.5. Bələdiyyələrin ehtiyat fondundan yaşayış məntəqələrinin perspektiv inkişafı üçün ayrılan torpaqlar hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə yalnız qısa müddətə verilir.

11.6. Bələdiyyə torpaqları mənfəət əldə etmək məqsədilə fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslərə icarə əsasında verilir.

11.7. Ümumi istifadədə olan bələdiyyə torpaqlarının bütövlükdə icarəyə verilməsinə yol verilmir.

11.8. Ümumi istifadədə olan bələdiyyə torpaqlarında yerləşən meydan, küçə, keçid, yol kənarı, sahil, park, meşə-park, xiyaban, çimərlik və əhalinin ictimai tələbatının ödənilməsinə xidmət edən digər yerlərdə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə ticarət, məişət, ictimai-iaşə, əyləncə, idman obyektlərinin və digər zəruri tikililərin müvəqqəti quraşdırılması üçün sahələr hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə bələdiyyələr tərəfindən qısa müddətə verilir. Belə məqsədlər üçün icarəyə verilən sahələrin ölçüsü layihə sənədlərində nəzərdə tutulan ölçüdən çox ola bilməz.

11.9. Bələdiyyə torpaqlarının icarəyə verilməsi şərtləri, müddəti və icarə haqqı tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir və bələdiyyələr ilə həmin torpaqların icarəçiləri arasında qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bağlanmış müqavilədə təsbit olunur.

11.10. Torpağın icarəsinə dair müqavilənin qüvvədə olduğu müddət qurtardıqdan sonra icarəçinin həmin müqaviləni təzələmək üçün üstünlük hüququ vardır.

11.11. İcarəçi icarəyə götürdüyü torpaq sahəsini subicarəyə yalnız bələdiyyələrin razılığı ilə verə bilər.

11.12. İcarə müddəti tamam olanadək icarəçi öldükdə torpaq sahəsinə icarə hüququ onun vərəsələrindən birinə keçir.

11.13. Torpaq icarəsinə dair münasibətlər Azərbaycan Respublikasının torpaq və mülki qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

11.14. İstifadəyə və icarəyə verilən bələdiyyə torpaqlarının ölçüsü, inzibati-ərazi vahidi üzrə adambaşına düşən orta torpaq norması, yerli şərait, əhalinin əsas məşğuliyyəti, torpaq ehtiyatının miqdarı nəzərə alınmaqla müvafiq bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilir.

III fəsil

Bələdiyyə torpaqlarından istifadə edilməsinin ümumi qaydaları

Maddə 12. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlardan istifadə

12.1. Kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün verilmiş və ya bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan torpaqlar bələdiyyənin kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları sayılır.

12.2. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlardan istifadə qaydaları və şərtləri Azərbaycan Respublikasının torpaq və aqrar qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

12.3. İstifadəsində və ya icarəsində kənd təsərrüfatı təyinatlı bələdiyyə torpaqları olan hüquqi və fiziki şəxslər torpaqların münbitliyinin və digər faydalı xassələrinin qorunması və yüksəldilməsi üçün müvafiq mədəni-texniki, meliorativ və aqrotexniki tədbirlər görməlidirlər.

Maddə 13. Yaşayış məntəqələrinin torpaqlarından istifadə

13.1. Yaşayış məntəqələrinin torpaqlarının tərkibinə Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinin 18-ci maddəsinin ikinci hissəsi ilə müəyyən olunmuş torpaqlar daxildir.

13.2. Yaşayış məntəqələrinin perspektiv inkişafı üçün ayrılmış bələdiyyə torpaqlarından şəhərlərin, qəsəbələrin və kəndlərin baş planlarına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə və eləcə də yer-təsərrüfat quruluşu planlarına müvafiq surətdə istifadə edilir.

13.3. Şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məntəqələrinin hüdudları dəyişdirilərkən və ya orada tikinti üçün torpaq sahələri ayrılarkən yaşayış məntəqəsinin baş planı ilə müəyyən edilmiş şəhərsalma norma, qayda və rəqlamentlərinə əməl olunmalıdır.

13.4. Yaşayış məntəqələrinin ümumi istifadədə olan bələdiyyə torpaqlarında əhalinin ictimai tələbatının ödənilməsinə xidmət edən ticarət, ictimai-iaşə, məişət və digər obyektlər istisna olmaqla, başqa məqsədlər daşıyan obyektlərin tikintisinə yol verilmir.

13.5. Ümumi istifadədə olan bələdiyyə torpaqlarında əhalinin ictimai tələbatının ödənilməsinə xitam etmək üçün müvəqqəti inşa edilən səyyar köşklər və di-

gər tikililər şəhərsalma və memarlıq norma və qaydalarına uyğun olmalı, ərazinin məqsədli istifadəsinə və ahəngdar fəaliyyətinə maneçilik törətməməlidir.

13.6. Şəhərraflı zonaların bələdiyyə mülkiyyətinə aid torpaqları bu zonaların təsdiq edilmiş planlaşdırma layihəsinə uyğun olaraq istifadə edilir. Bu torpaqlar xüsusi mühafizə olunur və orada sanitariya-gigiyena, sağlamlaşdırma funksiyaları və əhalinin istirahətinin təşkili məqsədləri ilə bir araya sığmayan tikili və qurğuların inşa edilməsinə yol verilmir.

13.7. Şəhərlərin, qəsəbələrin və kənd yaşayış məntəqələrinin bələdiyyə torpaqlarından istifadə qaydaları Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi, "Şəhərsalmanın əsasları haqqında", "Bələdiyyə əraziləri və torpaqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə, habelə onlara uyğun olaraq qəbul olunmuş müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 14. Sənaye, nəqliyyat, rabitə, müdafiə və digər təyinatlı torpaqlardan istifadə

14.1. Bələdiyyə mülkiyyətinə aid torpaqlarda yerləşən sənaye, nəqliyyat, rabitə, boru kəməri xətləri, dağ-mədən və digər qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün ayrılmış və onların ətrafında yaradılmış xüsusi hüquqi rejimli mühafizə zonalarında torpaqlardan istifadə qaydaları və şərtləri, habelə həmin torpaqlarda abadlıq işlərinin aparılması, yaşayış, inzibati, mədəni-məişət və digər binaların tikintisi və qurğuların quraşdırılması işləri bələdiyyələrin razılığı ilə həyata keçirilir.

14.2. Elektrik, rabitə, neft-qaz və nəqliyyat xətləri, habelə sənaye obyektlərinin sanitariya-mühafizə zonalarının altındakı bələdiyyə torpaqları, bu torpaqların və obyektlərin mülkiyyətçilərinin və istifadəçilərinin razılığı ilə yalnız qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün istifadə edilə bilər.

14.3. Geodeziya, geoloji, arxeoloji, neft-qaz kəşfiyyat və qazma işlərinin aparılması nəticəsində yararsızlaşmış torpaq sahələri bu işləri aparən idarə və təşkilatlar tərəfindən qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada abadlaşdırılmalı və yararlı vəziyyətə gətirilməlidir.

14.4. Radioaktiv və kimyəvi çirklənməyə məruz qalmış, insanların sağlamlığına təhlükə yarada bilən, habelə məhsul istehsalı üçün sanitariya tələblərinə cavab verməyən torpaqlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının mütəxəssislərinin ekspert rəyi əsasında bələdiyyələrin qərarı ilə təsərrüfat dövrüyəsindən müvəqqəti çıxarılır, konservasiya edilir və bərpa olunmaq üçün ehtiyat torpaq fonduna keçirilir.

14.5. Sənaye, nəqliyyat, rabitə, müdafiə və digər təyinatlı torpaqlardan istifadənin başqa şərtləri və qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilir.

Maddə 15. Başqa kateqoriyalara aid edilmiş bələdiyyə torpaqlarından istifadə

Başqa kateqoriyalara aid edilmiş bələdiyyə torpaqlarından istifadə Azərbaycan Respublikasının müvafiq normativ hüquqi aktları ilə tənzimlənir.

Maddə 16. Qeyri-qanuni istifadə edilən torpaq sahələrinə dair tələblər

16.1. Qeyri-qanuni istifadə edilən (özbaşına tutulmuş) bələdiyyə torpaqları qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməmiş, habelə rəsmiləşdirilmiş ölçüdə artıq istifadə edilən torpaqlardır.

16.2. Qeyri-qanuni istifadə edilən (özbaşına tutulmuş) torpaq sahələri Azərbaycan Respublikasının torpaq və mülki qanunvericiliyinə uyğun olaraq aidiyyəti üzrə geri qaytarılmalıdır.

16.3. Bu qanun qüvvəyə minənədək fərdi yaşayış və bağ evlərinin, qarajların, habelə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə zəruri obyektlərin tikintisi üçün qeyri-qanuni istifadə edilən bələdiyyə torpaqlarının geri qaytarılması mümkün olmadığı hallarda, bu torpaq sahələri qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada onları istifadə edən vətəndaşların və hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə və ya icarəsinə verilir, eyni zamanda torpaq vergisinə cəlb edilir.

16.4. Torpaq üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarını təsdiq edən sənədlərdə göstərilən ölçüdə artıq istifadə edilən torpaq sahəsinin geri alınması mümkün olmadığı hallarda isə artıq sahələr eyni hüquq əsasında həmin şəxslərin adına rəsmiləşdirilir.

IV fəsil

Torpaq haqqının bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilməsi

Maddə 17. Torpaq haqqının formaları

17.1. Azərbaycan Respublikasında torpaqdan istifadə pulludur.

17.2. Torpaq haqqı torpaq vergisi və icarə haqqı formalarında müəyyən edilir.

Maddə 18. Torpaq vergisi

18.1. Azərbaycan Respublikasında torpaqdan istifadəyə görə torpaq vergisi tutulur. Mülkiyyətində və istifadəsində torpaq sahəsi olan rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər torpaq vergisi ödəyirlər.

18.2. Torpaq vergisi torpaq mülkiyyətçilərinin və ya istifadəçilərinin təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrindən asılı olmayaraq torpaq sahəsinə görə hər il sabit tədiyyə formasında hesablanır.

18.3. Rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər torpaq sahələri barədə özlərinin mülkiyyət və istifadə hüquqlarını təsdiq edən sənədləri aldıqdan sonra ərazi üzrə müvafiq bələdiyyələrdə bir ay ərzində uçota durmalıdırlar.

18.4. Bələdiyyələr öz ərazilərində Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilən hədlərdə torpaq vergisinin dərəcələrini və vergi güzəştlərini müəyyən edirlər.

18.5. Torpaq vergisinin dərəcəsi kənd təsərrüfatı torpaqları üzrə 1 şərti bal üçün *şərti maliyyə vahidinin 5 faizi (3)* həcmində müəyyən olunur.

18.6. Kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla şərti balların müəyyənləşdirilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

18.7. Digər təyinatlı bələdiyyə torpaqları üzrə torpaq sahəsinin *hər 100 (yüz) kvadratmetrinə görə şərti maliyyə vahidinin misli ilə (3)* müəyyən olunan dərəcələri Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş həcmdə tətbiq edilir.

18.8. Bələdiyyə mülkiyyətində olan aşağıdakı torpaqlar torpaq vergisinə cəlb edilmir:

18.8.1. yaşayış məntəqələrinin ümumi istifadədə olan torpaqları;

18.8.2. bələdiyyələrin mülkiyyətində və istifadəsində olan torpaqlar;

18.8.3. istehsal fəaliyyətinə cəlb edilməmiş bələdiyyələrin meşə fondu, su fondu və digər kateqoriyalara aid edilmiş torpaqları.

18.9. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 102.2-ci maddəsində göstərilən şəxslərin mülkiyyətində olan torpaqlara görə torpaq vergisinin məbləği *şərti maliyyə vahidinin 10 misli (3)* qədər azaldılır. Torpaq vergisinə belə güzəştlər tətbiq edilən şəxslərin mülkiyyətində ayrıca qeydiyyatda alınmış iki və daha çox torpaq sahəsi olarsa, vergi güzəştləri mülkiyyətçinin arzusu ilə bu sahələrin birinə, yaşayış fondlarının torpaqlarında isə həmin şəxsin yaşayış yeri üzrə qeydiyyatda olduğu evin, habelə həyətyanı sahənin altında olan torpağa şamil edilir.

18.10. Torpaq vergisi torpaq barəsində mülkiyyət və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədlər əsasında müəyyən edilir. Tikililərin və qurğuların altında olan torpaqlara, həmçinin obyektlərin sanitariya-mühafizə zonalarının torpaq sahələrinə görə torpaq vergisi tutulur.

18.11. Bələdiyyələr tərəfindən hər il iyulun 1-dək fiziki şəxslərə torpaq vergisi hesablanır və tədiyyə bildirişləri avqustun 1-dən gec olmayaraq onlara çatdırılır.

18.12. Ayrılıqda bir neçə fiziki şəxsin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan tikililərin altında qalan və ya onlara xidmət üçün ayrılmış torpaq sahələrinə görə vergi onlara məxsus tikili sahələrinə mütənasib surətdə hesablanır.

18.13. Torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq bələdiyyə büdcəsinə ödənilir.

Maddə 19. Torpağın icarə haqqı

19.1. Torpağın icarə haqqı torpaqdan müddətli istifadəyə görə icarəçinin icarəyəverənə ödədiyi vəsaitdir.

19.2. İcarəyəverən torpaq vergisi tədiyyəçisi olduqda, torpaq vergisi icarə haqqının tərkibinə daxil edilir.

19.3. İcarəyəverən torpaq vergisi tədiyyəçisi olmadıqda, icarə haqqının tərkibində torpaq vergisi nəzərə alınmır.

19.4. Torpaqların icarə haqqı tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir və icarə müqaviləsində təsbit olunur.

19.5. Torpaqların icarə haqqının aşağı həddi torpaq vergisinin 2 misindən az ola bilməz.

19.6. Bələdiyyə mülkiyyətində olan kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlara təklif tələbi üstələdiyi hallarda və kənd təsərrüfatına azyararlı və yararsız torpaqlar kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün icarəyə verildikdə icarə haqqı güzəştli şərtlərlə tətbiq edilir.

Maddə 20. Torpaqla əlaqədar əqdlərin rəsmiləşdirilməsi

20.1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların alqı-satqısı, girov qoyulması (ipotekası), nizamnamə (pay) fonduna verilməsi, habelə mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarının digər formalarda dəyişdirilməsi ilə bağlı münasibətlər bələdiyyələrlə müvafiq hüquqi və fiziki şəxslər arasında bağlanan müqavilələrlə rəsmiləşdirilir.

20.2. Torpaqla əlaqədar əqdlərdən daxil olan vəsaitin müvafiq bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilmiş hissəsi yeni torpaqların kənd təsərrüfatı dövriyyəsinə cəlb edilməsinə, torpaqların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına, rekultivasiyasına, torpaqların istifadəsi və mühafizəsi ilə əlaqədar digər tədbirlərin həyata keçirilməsinə sərf edilir.

20.3. Torpaq ödəmələri üzrə güzəştlər Azərbaycan Respublikasının müvafiq normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilir.

V fəsil

Bələdiyyə torpaqlarının mühafizəsi

Maddə 21. Bələdiyyə torpaqlarının mühafizəsinin məqsədi və vəzifələri

21.1. Bələdiyyə torpaqlarının mühafizəsinin məqsədi onlardan səmərəli istifadə edilməsini, torpaqların kənd təsərrüfatı dövriyyəsinə əsassız çıxarılmasına yol verilməməsini, onların zərərli antropogen təsirlərindən qorunmasını, torpaqların münbitliyinin bərpasını və artırılmasını təmin etməkdir.

21.2. Bələdiyyə torpaqlarının istifadəçiləri və icarəçiləri torpaqların mühafizəsi sahəsində aşağıdakıları həyata keçirməlidirlər:

21.2.1. ərazinin səmərəli təşkili;

21.2.2. torpaqların münbitliyinin və digər faydalı xassələrinin qorunması, bərpa edilməsi və yaxşılaşdırılması;

21.2.3. torpaqların su və külək eroziyasından, sellərdən, su basmaqdan, bataqlaşmaqdan, şoranlaşmadan, kimyəvi və radioaktiv maddələrlə çirklənmədən, digər dağıdıcı proseslərdən qorunmasını təmin etmək;

21.2.4. kənd təsərrüfatı bitkiləri altında olan torpaqları kol-kos basmaqdan, torpaqların mədəni-texniki vəziyyətini, habelə meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin vəziyyətini pisləşdirən digər proseslərdən qorunması;

21.2.5. yararsızlaşmış kənd təsərrüfatı torpaqlarının münbitliyinin bərpa edilməsi üçün onların konservasiya edilməsi;

21.2.6. korlanmış torpaqların yenidən yararlı hala salınması (rekultivasiyası);
21.2.7. təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində torpaqların korlanması çitimalı labüd olarsa, onların münbit qatının götürülməsi və təkrar istifadə edilməsi.

21.3. Bələdiyyə torpaqlarının mühafizəsinin məzmunu və qaydaları, bələdiyyələrin, habelə bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların istifadəçiləri və icarəçilərinin torpaqların mühafizə sahəsindəki vəzifələri Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi və digər normativ-hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 22. Bələdiyyə torpaqlarından səmərəli istifadə edilməsinin və onların mühafizəsinin stimullaşdırılması

22.1. Bələdiyyə torpaqlarından səmərəli istifadə olunması və iqtisadi cəhətdən stimullaşdırılması torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin torpağın münbitliyinin saxlanması və yüksəldilməsində marağın artırılması, təsərrüfat fəaliyyətinin zərərli təsirindən torpaqların qorunması məqsədi ilə həyata keçirilir.

22.2. Bələdiyyə torpaqlarından səmərəli istifadə və onların mühafizəsinin iqtisadi cəhətdən stimullaşdırılması aşağıdakı tədbirlər vasitəsi ilə həyata keçirilir:

22.2.1. əvvəllər korlanmış torpaqların bərpası üçün bələdiyyə büdcəsindən vəsait ayırmaq;

22.2.2. kənd təsərrüfatı dövryyəsinə yeni torpaq sahəsi vermək və ya mövcud kənd təsərrüfatı torpaqlarının yaxşılaşdırılması mərhələsində – layihə üzrə işlərin görülməsi üçün nəzərdə tutulmuş müddətdə torpaq haqqından azad etmək;

22.2.3. torpaqlardan səmərəli istifadə və onların mühafizəsi tədbirlərinin həyata keçirilməsi üçün güzəştlər tətbiq etmək;

22.2.4. torpaqların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına və münbitliyinin artırılmasına görə mükafatlandırma və ya qanunvericiliklə müəyyən edilən hallarda kompensasiya vermək.

22.3. Bələdiyyə torpaqlarının mühafizəsi üzrə tədbirlər bələdiyyələrin təsdiq etdiyi proqramlar əsasında həyata keçirilir. Həmin proqramların həyata keçirilməsinin maliyyələşdirilməsində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunan qaydada dövlət büdcəsi vəsaitindən istifadə edilə bilər.

Maddə 23. Bələdiyyə torpaqlarından istifadəyə və onların mühafizəsinə nəzarət

23.1. Torpaqlardan səmərəli istifadə olunmasına və onların mühafizəsinə bələdiyyə nəzarətinin vəzifələri istifadəyə və icarəyə verilmiş bələdiyyə torpaqlarından səmərəli istifadə edilməsi və mühafizəsi sahəsində torpaq qanunvericiliyinin tələblərinə əməl olunmasını təmin etməkdir.

23.2. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlardan istifadəyə və onların mühafizəsinə nəzarəti bələdiyyələr həyata keçirirlər.

23.3. Mülkiyyətində olan torpaqların istifadəsinə və mühafizəsinə nəzarət funksiyalarını bələdiyyələr aşağıdakı yollarla həyata keçirirlər:

23.3.1. torpaqlardan səmərəsiz istifadə edilməsi nəticəsində bələdiyyə torpaqlarına vurulan zərərin və kənd təsərrüfatı itkilərinin ödənilməsi, habelə torpaq qanunvericiliyinin pozulması barədə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq məhkəmələrə müraciət edilməsi və iddialar qaldırılması;

23.3.2. öz əraziləri daxilində torpaq qanunvericiliyinin və torpağın mühafizəsi tələblərinin pozulması ilə həyata keçirilən tikinti işlərinin, habelə faydalı qazıntıların hasilatı, aqrokimyəvi, meşə-meliorsiya, geoloji-kəşfiyyat və başqa işlərin dayandırılması, aşkar edilən pozuntuların aradan qaldırılmasına qədər göstərilən işlərin qadağan edilməsi təklifi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına müraciət edilməsi;

23.3.3. torpaqların münbitliyinin yaxşılaşdırılması, onların istifadəsi və mühafizəsi üzrə investisiya proqramlarının ekspertizasının həyata keçirilməsində iştirak edilməsi;

23.3.4. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər məsələlərin həll edilməsi.

Maddə 24. Bələdiyyə torpaqlarının monitorinqinin, torpaq kadastrının və yerquruluşu işlərinin aparılması

Bələdiyyə torpaqlarının monitorinqinin, torpaq kadastrının və yerquruluşu işlərinin aparılması Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

VI fəsil

Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət və mübahisələrin həlli

Maddə 25. Torpaq mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və icarəçilərinə vurulan ziyanın ödənilməsi

Torpaq sahələrinin geri alınması (məcburi satın alınması) və ya müvəqqəti tutulması, habelə torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqlarının məhdudlaşdırılması, yaxud hüquqi və fiziki şəxslərin fəaliyyəti nəticəsində dəymiş zərər və əldən çıxmış gəlir Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada bu itkilərə məruz qalmış torpaq mülkiyyətçilərinə, habelə bələdiyyə torpaqlarının istifadəçilərinə və icarəçilərinə tam həcmdə ödənilir.

Maddə 26. Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət

Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasında təqsirkar olan hüquqi və fiziki şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 27. Mübahisələrin həlli

27.1. Bələdiyyə torpaqlarının istifadəsi və mühafizəsi ilə bağlı məhkəmədən kənar mübahisələr bələdiyyələr tərəfindən həll edilir.

27.2. Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi ilə bağlı, habelə bələdiyyələr ilə torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri arasında mübahisələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhkəmə qaydasında həll edilir.

Maddə 28. Keçid müddəaları

Bu qanunun 6.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsasnamə qəbul edilənə qədər bələdiyyə torpaqları üzrə torpaqayırma sənədlərinin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Dərzi: 16 avqust 2001-ci il

“Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(9 avqust 2001-ci il, № 548)

“Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 4.0.8-ci, 14.4-cü və 23.3.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini həyata keçirən icra hakimiyyəti orqanlarına dair təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- öz səlahiyyətləri daxilində “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 18.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

- həmin qanunun 5.2-ci maddəsində “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları” dedikdə yerli icra hakimiyyəti orqanları nəzərdə tutulur;

- həmin qanunun 6.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin yerli qurumları (kənd təsərrüfatı və qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün verilən torpaq sahələrinə dair) və rayon, şəhər icra hakimiyyəti orqanlarının memarlıq xidmətləri (qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün verilən torpaq sahələrinə dair) həyata keçirirlər.

Dərzi: 16 avqust 2001-ci il

“Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında”

Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(15 mart 2002-ci il, № 274-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. “Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında” Əsasnamə təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərzi: 14 may 2002-ci il

“Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında”

ƏSASNAMƏ

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 25 mart 2003-cü il, q.m.t. 07.06.2003
2. 06 aprel 2004-cü il, q.m.t. 28.04.2004
3. 09 aprel 2004-cü il, q.m.t. 14.05.2004
4. 23 dekabr 2005-ci il, q.m.t. 16.02.2006
5. 21 aprel 2006-cı il, q.m.t. 25.06.2006
6. 10 oktyabr 2006-cı il, q.m.t. 01.12.2006

Bu əsasnamə “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 6.5-ci maddəsinə uyğun olaraq mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə vermək üçün bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydalarını müəyyən edir.

I. Ümumi müddəalar

1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların mülkiyyət, istifadə və icarə hüququ ilə hüquqi və fiziki şəxslərə verilməsi bələdiyyələrin qərarı və tərəflər arasında bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilir.

2. Xüsusi mülkiyyətə verilən bələdiyyə torpaqlarının ölçüsü müvafiq inzibati-ərazi vahidi üzrə adambaşına düşən orta torpaq norması, yerli şərait, əhalinin sıxlığı, torpaq ehtiyatlarının miqdarı və bu məqsədlə yaxın dövr üçün tələbat nəzərə alınmaqla bələdiyyə tərəfindən “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.0.1.-8.0.6-cı maddələrinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

3. İstifadəyə və icarəyə verilən bələdiyyə torpaqlarının ölçüsü müvafiq inzibati-ərazi vahidi üzrə adambaşına düşən orta torpaq norması, yerli şərait, əhalinin əsas məşğuliyyəti, torpaq ehtiyatının miqdarı nəzərə alınmaqla müvafiq bələdiyyə tərəfindən müəyyənləşdirilir.

4. Bələdiyyə torpaqları üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarının, habelə bələdiyyə torpaqlarının satışı bələdiyyələrin qərarı ilə bilavasitə, torpaq hərəqləri və ya müsabiqələri vasitəsi ilə “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cu və 10-cu maddələrinə və bu əsasnaməyə uyğun olaraq həyata keçirilir.

II. Bələdiyyə torpaqlarının ayrılması qaydası

5. Bələdiyyələr öz ərazilərində bələdiyyə torpaqlarından həyətiani sahə və kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün, sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər obyektlərin, fərdi yaşayış və bağ evlərinin, fərdi və kooperativ qarajların tikintisi, sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə zəruri tikililərin inşası, habelə inzibati və çoxmənzilli çoxmərtəbəli binaların tikintisi üçün qanunvericiliyə və bu əsasnamənin 2-ci və 3-cü bəndlərinə uyğun olaraq hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə, icarəsinə və Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə, həmçinin bələdiyyələrin öz ehtiyaclarını və fəaliyyətlərini təmin etmək üçün torpaq sahəsi ayırırlar.

6. Bələdiyyələr bu əsasnamənin 5-ci bəndində göstərilmiş məqsədlər üçün torpaq sahələrini ərazinin yerquruluşu-təsərrüfat planına, yaşayış məntəqəsinin baş planına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə uyğun olaraq ayırırlar.

7. Ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələri olmadıqda bu əsasnamənin 5-ci bəndində göstərilmiş obyektlərin yerləşdirilməsi və ya tikintisi üçün, habelə fərdi yaşayış və bağ evlərinin, fərdi və kooperativ qarajların tikintisi zərurəti yarandığı hallarda yeni yaşayış məhəllələrinin salınması üçün bələdiyyələr torpaq sahələrinin seçilməsini və ayrılmasını dəqiqləşdirmək məqsədi ilə ərazinin yerquruluşu-təsərrüfat planı, yaşayış məntəqəsinin baş planı əsasında yaxın dövr üçün şəhərsalma və tikinti normalarına uyğun olaraq ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinin hazırlanmasını və həyata keçirilməsini təşkil edirlər. Bələdiyyələr ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrini müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırırlar. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı memarlıq-planlaşdırma baxımından obyektlərin yerləşdirilməsinə təklif verə bilər. *Torpaq sahəsinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsi bələdiyyələrin qərarı ilə sahənin xüsusiyyətinə və torpağın ayrılma məqsədinə, mövcud texniki normalara, habelə yerquruluşu və şəhərsalma sənədlərinə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının rəyi alındıqdan sonra torpaqayırma qaydasında həyata keçirilir. (4)*

8. Kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün ayrılan torpaq sahələri bu əsasnamənin 11-ci, 13-23-cü və 25-27-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada rəsmiləşdirilir.

9. Ümumi istifadədə olan bələdiyyə torpaqlarında əhalinin ictimai tələbatının (ictimai-iaşə, öyləncə, idman və sair) ödənilməsi məqsədi ilə xidmət yerlərinin seçilməsi, mövsümi (dörd ayadək müddətə) xarakter daşıyan obyektlərin yerləşdirilməsi və quraşdırılması bələdiyyələrin qərarı və ya müqavilə əsasında şəhərsalma və memarlıq norma və qaydalarına uyğun olaraq torpaqayırma qaydası tətbiq edilmədən həyata keçirilir. Bu obyektlər ərazinin məqsədli istifadəsinə və ahəngdar fəaliyyətinə maneçilik törətməməlidir.

10. “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 16.3-cü və 16.4-cü maddələrinə uyğun olaraq fərdi yaşayış və bağ evlərinin, qarajların, habelə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə zəruri obyektlərin tikintisi üçün qeyri-qanuni istifadə edilən (müvafiq qayda-

da rəsmiləşdirilməmiş) bələdiyyə torpaqlarının hüquqi və fiziki şəxslərdən geri alınması mümkün olmadığı hallarda həmin torpaq sahələri (elektrik, rabitə, nəqliyyat, qaz, su, kanalizasiya və digər kommunikasiya xətlərinin mühafizə zolağında, habelə sürüşmə zonasında yerləşmiş torpaq sahələri istisna olmaqla) onların mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə bu əsasnamənin 11-ci, 14-23-cü və 25-27-ci bəndlərində müəyyən edilmiş qaydada verilir.

III. Torpaq sahəsinin ayrılmasına dair müraciətə baxılması qaydası

11. Bələdiyyə torpaqlarından hər hansı bir hüquqda torpaq sahəsinin ayrılması üçün hüquqi və fiziki şəxslər ərizə ilə müvafiq bələdiyyəyə müraciət edirlər. Hüquqi və fiziki şəxslər müraciətlərində aşağıdakıları göstərməlidirlər:

- 11.1. torpaq sahəsinin hansı məqsəd üçün ayrılmasını;
 - 11.2. torpaq sahəsinin hansı hüquqda (xüsusi mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququ ilə) ayrılmasını;
 - 11.3. əvvəllər torpaq sahəsi alıb-almadığını;
 - 11.4. ailə üzvlərinin adına torpaq sahəsi olub-olmadığını;
 - 11.5. ailə üzvlərinin sayını və tərkibini;
 - 11.6. torpaq sahəsinin yerini, yaxud həmin yerin ünvanını və ölçüsünü;
 - 11.7. torpaq sahəsində tikilməsi, yaxud quraşdırılması nəzərdə tutulan obyektin eskizini;
 - 11.8. daimi yaşayış yerini (fiziki şəxslər) və ya hüquqi ünvanını (hüquqi şəxslər).
12. Fərdi yaşayış və bağ evlərinin tikintisinə, həyətə sahələrə ehtiyacı olan vətəndaşların uçotu qaydasını və şərtlərini bələdiyyələr müvafiq ərazi üzrə müəyyən edir və öz qərarları ilə təsdiq edirlər. Bələdiyyələr həmin qayda və şərtlər barədə vətəndaşlara məlumat verirlər.

13. *Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatına yararlı torpaqları kənd təsərrüfatı istehsalı üçün istifadəyə və icarəyə aşağıdakı növbəliyə əməl edilməklə verilir: (6)*

- 13.1. *bələdiyyələrin ərazisində müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlərə;*
- 13.2. *sərhədyanı və dağlıq ərazilərdə yaşayan, daimi yaşamaq üçün həmin ərazilərə köçən, təsərrüfatla məşğul olmaq istəyən gənclərə;*
- 13.3. *torpaqlardan istifadə etməklə ailə kəndli təsərrüfatı kimi fəaliyyət göstərmək istəyən, müvafiq yaşayış məntəqəsində daimi yaşayan və qeydiyyatda olan torpaq payı almamış vətəndaşlara və istefaya çıxmış hərbi qulluqçulara;*
- 13.4. *müvafiq ərazidə yerləşən hüquqi və yaşayan fiziki şəxslərə;*
- 13.5. *Azərbaycan Respublikasının digər hüquqi və fiziki şəxslərinə;*
- 13.6. *xarici ölkələrin hüquqi və fiziki şəxslərinə.*

13-1. *Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun özəlləşdirilə bilən torpaq sahələri Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə alqı-satqı qaydasında verilir. (6)*

13-1.1. *Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda aparılan döyüşlərdə əlil olmuş şəxslərə və həlak olanların ailəsinə, ehtiyata və ya istefaya buraxılmış hərbi qulluqçulara fərdi yaşayış evinin tikintisi üçün, həyətə sahə və bağ sahəsi üçün torpaq sahələri onların mülkiyyətinə bir dəfə pulsuz verilir.*

13-1.2. *Sərhədyanı və dağlıq ərazilərdə yaşayan, daimi yaşamaq üçün həmin ərazilərə köçən, təsərrüfatla məşğul olmaq istəyən gənclər, qanunvericiliyə uyğun olaraq, torpaq sahələrini satın almaq istədikdə torpaq sahələri ilə ilk növbədə təmin olunurlar.*

13-1.3. *Torpaqlardan istifadə etməklə ailə kəndli təsərrüfatı kimi fəaliyyət göstərmək istəyən, müvafiq yaşayış məntəqəsində daimi yaşayan və qeydiyyatda olan torpaq payı almamış vətəndaşlar və istefaya çıxmış hərbi qulluqçular, qanunvericiliyə uyğun olaraq, torpaq sahələrini satın almaq istədikdə torpaq sahələri ilə bu əsasnamənin 13-1.2-ci yarım bəndində qeyd olunan şəxslərdən sonrakı növbədə təmin olunurlar.*

13-2. *Yaşa, xəstəliyə, ştatların ixtisarına, ailə vəziyyətinə görə ehtiyata və ya istefaya buraxılmış zabıtları, gizirləri və miçmanları, müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularını bələdiyyələr torpaqla "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12-ci maddəsində göstərilmiş qaydada təmin edirlər. (6)*

14. Hüquqi və fiziki şəxslərin müraciətlərinə ərizənin daxil olduğu gündən etibarən 5 gün müddətində baxılır.

15. Bələdiyyə torpaq sahəsinin ayrılmasının mümkünlüyünü dəqiqləşdirmək məqsədi ilə müraciətdə göstərilənlərə, ərazinin yerquruluşu-təsərrüfat planına, yaşayış məntəqəsinin baş planına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə baxır, hüquqi və fiziki şəxslərin iştirakı ilə ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinə yerində baxış keçirir.

16. Ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin məqsədli təyinatı həmin ərazinin yerquruluşu-təsərrüfat planına, yaşayış məntəqəsinin baş planına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə uyğun olarsa və həmin yer başqa hüquqi və fiziki şəxsin mülkiyyətinə, istifadəsinə və ya icarəsinə verilməmişdirsə, habelə elektrik, rabitə, nəqliyyat, qaz, su, kanalizasiya və digər kommunikasiya xətlərinin mühafizə zolağında və sürüşmə zonasında yerləşməmişdirsə, bələdiyyə müraciət edən hüquqi və fiziki şəxsə torpaq sahəsinin ayrılmasını məqsəduyğun hesab edir. Həmin ərazidə torpaq sahəsinin ayrılması mümkün olmadığı halda bələdiyyə müraciət edən şəxsə yaşayış məntəqəsinin baş planına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə uyğun olan boş torpaq sahəsi təklif edir və ya torpaq sahəsinin ayrılmasından imtina edilməsi barədə qərar qəbul edir. Bələdiyyə imtinanın səbəblərini göstərməklə müraciət etmiş şəxsə əsaslandırılmış cavab verir. Torpaq sahəsinin verilməsindən imtina edilməsi barədə bələdiyyənin qərarından bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana və ya (3) məhkəmə qaydasında şikayət verilə bilər.

17. Bələdiyyə hüquqi və fiziki şəxsin müraciətində göstərilmiş yerdə torpaq sahəsinin ayrılmasını məqsəduyğun hesab etdiyi halda 5 gün müddətində müraciətdən çıxarışı torpaq sahəsinin planını (cizgisini) hazırlamaq üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərir.

IV. Torpaqayırma sənədlərinin hazırlanması və rəsmiləşdirilməsi

18. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı 10 gün müddətində bələdiyyənin və ərizəçinin iştirakı ilə ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin yerini, habelə torpaq sahəsinin yerləşdiyi zonamı (torpaq sahəsinin normativ qiymətini müəyyən etmək üçün) dəqiqləşdirir.

19. Ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin məqsədli təyinatı yaşayış məntəqəsinin baş planına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə uyğun olduğu halda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı yerquruluşu işlərini (planalma) aparır və həmin yerin planını (cizgisini) sahənin ölçüsündən asılı olaraq tələb olunan miqyasda (1:500, 1:2000, 1:5000 və ya 1:10000 miqyasında) hazırlayır.

20. Yerquruluşu işləri (planalma) və ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin planının (cizgisinin) hazırlanması hüquqi və fiziki şəxslərin vəsaiti hesabına aparılır.

21. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ayrılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin planını (cizgisini) təsdiq edərək, torpaq sahəsinin normativ qiyməti barədə sənəd ilə birlikdə 10 gün müddətində bələdiyyəyə göndərir.

22. Bələdiyyə müvafiq icra hakimiyyəti orqanından daxil olmuş sənədlərə baxaraq 5 gün müddətində torpaq sahəsinin mülkiyyətə, istifadəyə və ya icarəyə ayrılması barədə (torpaq sahəsi mülkiyyətə verildiyi halda dəyəri ödənildikdən sonra) qərar qəbul edir.

23. Torpaq sahəsinin mülkiyyətə, istifadəyə və ya icarəyə verilməsi barədə bələdiyyənin qərarından sonra həmin sahənin sərhədləri yerdə (naturada) yerquruluşu qaydasında müəyyən edilir.

24. Bələdiyyələrin qərarı ilə hüquqi və fiziki şəxslərə ayrılmış torpaq sahələrinə tikinti işlərinə başlanmadan əvvəl tikiləcək obyektin layihəsi, habelə mühəndis-kommunikasiya pasportu hazırlanmalı və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmalıdır. Tikiləcək obyektin layihəsi, habelə mühəndis-kommunikasiya pasportu razılaşdırılmadan tikinti işlərinin başlanmasına (aparılmasına) yol verilmir.

25. Bələdiyyələr ayrılmış torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququnu təsdiq edən sənədlərin alınması (5) üçün öz qərarından çıxarışı və torpaq sahəsinin planını (cizgisini) ərizəçiyə verir. (5)

26. Çıxarılıb. (5)

27. Torpağa mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarının daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydə alınmasını təsdiq edən sənəd qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada verilir.

“Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(6 may 2002-ci il, № 696)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 2 avqust 2006-cı il, q.m.t. 03.08.2006

“Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunu tətbiq etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında” Əsasnaməyə uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin əsasnaməyə uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin;

- öz səlahiyyətləri daxilində həmin əsasnamədən irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- “Bələdiyyə torpaqlarının ayrılmasına dair sənədlərin hazırlanması və razılaşdırılması qaydaları haqqında” Əsasnamənin 7-ci bəndinin ikinci və üçüncü cümlələrində və 24-cü bəndində (1) nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini rayon, şəhər icra hakimiyyəti orqanlarının memarlıq xidmətləri həyata keçirirlər;

- həmin əsasnamənin 17-ci, 18-ci, 19-cu, 21-ci, 22-ci bəndlərində və 26-cı bəndinin ikinci cümləsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin yerli qurumları həyata keçirirlər;

- həmin əsasnamənin 25-ci bəndində və 26-cı bəndinin birinci cümləsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi həyata keçirir;

- həmin əsasnamənin 7-ci bəndinin dördüncü cümləsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublika-

sının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin yerli qurumları (kənd təsərrüfatı və qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün verilən torpaq sahələrinə dair) və rayon, şəhər icra hakimiyyəti orqanlarının memarlıq xidmətləri (qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün verilən torpaq sahələrinə dair) həyata keçirirlər. (1)

Dərzi: 14 may 2002-ci il

Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(13 may 2003-cü il, № 454-III)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 23 dekabr 2005-ci il, q.m.t. 16.02.2006

Bu qanun Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarətin həyata keçirilməsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət anlayışı

Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət - bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və onların vəzifəli şəxsləri (bundan sonra "bələdiyyələr" adlandırılacaq) tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına (Naxçıvan Muxtar Respublikasında isə həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına, qanunlarına və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına) riayət edilməsinin təmin olunması, bələdiyyələr tərəfindən qanunvericiliyin pozulması hallarının aradan qaldırılması məqsədi ilə həyata keçirilən fəaliyyətdir.

Maddə 2. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında qanunvericilik

Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən, "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan, bu qanundan, bələdiyyələrin fəaliyyətini tənzimləyən digər qanunlardan və normativ-hüquqi aktlardan ibarətdir.

Maddə 3. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan

3.1. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

3.2. Bələdiyyələrin müvafiq komissiyaları və seçicilər bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarətin həyata keçirilməsinə cəlb edilə bilərlər.

Maddə 4. İnzibati nəzarətin həyata keçirilməsinin şərtləri

4.1. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə nəzərdə tutulmuş qaydada və hallarda həyata keçirilir.

4.2. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət yalnız qanunçuluğa əməl olunması baxımından həyata keçirilir.

4.3. Qanunvericilik və icra hakimiyyətləri tərəfindən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 144-cü maddəsinin II hissəsinə uyğun olaraq bələdiyyələrə verilən əlavə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsinə nəzarəti həmin hakimiyyətlər inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana həvalə edə bilərlər.

4.4. İnzibati nəzarət bələdiyyələrin yerli əhəmiyyətli məsələləri qanun çərçivəsində müstəqil və sərbəst surətdə həll etmək hüququnu məhdudlaşdıra bilməz.

4.5. İnzibati nəzarət həyata keçirilərkən bələdiyyələrin fəaliyyətinə edilən müdaxilə qanunda nəzərdə tutulan məqsədə mütənəsb olmalıdır.

4.6. *Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın sorğusu əsasında yerli büdcənin maliyyə-büdcə ekspertizasını keçirir, rəy hazırlayır, təkliflər verir və zərurət yarananda audit yoxlamasını həyata keçirir. (1)*

II fəsil

İnzibati nəzarətin həyata keçirilməsi qaydası

Maddə 5. İnzibati nəzarət icraatının başlanması üçün əsaslar

5.0. İnzibati nəzarət icraatının başlanması üçün əsaslar aşağıdakılardır:

5.0.1. bələdiyyələrin normativ aktlarının və bu qanunun 6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş aktların bu qanunun 1-ci maddəsində göstərilən normativ hüquqi aktlara zidd olması barədə kifayət qədər əsas olduqda;

5.0.2. hüquqlarına və ya qanuni mənafələrinə bələdiyyə tərəfindən zərər vurulduğunu iddia edən fiziki və ya hüquqi şəxsin, yaxud dövlət orqanının müraciəti daxil olduqda.

Maddə 6. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqana mütləq təqdim olunan bələdiyyə aktları

6.0. Bu qanunun 5.0.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsas üzrə inzibati nəzarətin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə bələdiyyələr qəbul etdiklə-

ri aşağıdakı aktların bir surətini həmin aktların qəbul edildiyi andan 15 gündən gec olmayaraq inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana göndərməlidirlər:

6.0.1. bələdiyyələrin normativ aktları;

6.0.2. dövlət büdcəsindən ayrılan maliyyə vəsaitinin istifadəsi barədə aktlar;

6.0.3. bələdiyyə mülkiyyətində olan əmlaka dair mülkiyyət hüququnun həyata keçirilməsi barədə aktlar;

6.0.4. birdəfəlik yerli vergilərin və rüsumların tətbiqi barədə aktlar;

6.0.5. yerli rəy sorğusunun nəticələrini əks etdirən qərarlar;

6.0.6. bələdiyyələr üçün xərclər və maliyyə öhdəlikləri doğuran aktlar.

Maddə 7. Müraciətlər üzrə həyata keçirilən inzibati nəzarət

7.1. Bu qanunun 5.0.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müraciət ərizəçisinin hüquqlarının və ya qanuni mənafeələrinin pozulduğu, yaxud ona bu barədə məlum olduğu gündən 6 ay ərzində verilə bilər.

7.2. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqan müraciətə daxil olduğu andan 15 gün müddətində, əlavə araşdırmalar tələb olunursa, 30 gün müddətində baxır. Müraciətə baxılması müddətinin uzadılması barədə ərizəçiyə dərhal məlumat verilməlidir.

7.3. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqan daxil olmuş müraciətə dair aşağıdakı iki qərardan birini qəbul edir:

7.3.1. bu qanunun 8-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş icraata başlayır;

7.3.2. müraciətə baxmaqdan imtina edir və bu barədə müvafiq şəxsə və ya orqana əsaslandırılmış yazılı cavab göndərir.

Maddə 8. İnzibati nəzarət icraatı

8.1. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqan daxil olmuş müraciətə baxarkən həmin müraciətdə göstərilmiş və mübahisə doğuran bələdiyyə aktının, habelə əlavə sənədlərin və ya məlumatların ona göndərilməsi barədə müvafiq bələdiyyəyə müraciət edə bilər. Bələdiyyə bu sənədləri və ya məlumatları həmin sorğunu aldığı andan 15 gün ərzində inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana təqdim etməlidir.

8.2. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqan ona təqdim olunmuş müraciətə baxarkən zəruri hallarda yerində araşdırmalar apara bilər. Bu cür araşdırmalar aparılmasına bələdiyyələr tərəfindən maneə törədilməməlidir.

8.3. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqan müraciətin araşdırılması nəticəsində bələdiyyənin fəaliyyətinin qanuna zidd olduğunu aşkar etdikdə, həmin fəaliyyətin 15 gün müddətində dayandırılması və vurulmuş ziyanın aradan qaldırılması barədə müvafiq bələdiyyəyə müraciət edir.

8.4. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqan bu qanunun 5.0.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda və ya daxil olmuş müraciətin araşdırılması nəticəsində bələdiyyə aktının bu qanunun 1-ci maddəsində göstərilmiş normativ-hüquqi aktlara zidd olduğunu aşkar etdikdə, həmin aktın 15 gün ərzində dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi barədə müvafiq bələdiyyəyə müraciət edir.

8.5. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın müraciəti bu qanunun 8.3. və 8.4-cü maddələrində müəyyən olunmuş müddət ərzində müvafiq bələdiyyə tərəfindən yerinə yetirilmədikdə o, 15 gün ərzində məhkəməyə müraciət edir. Məhkəməyə müraciət edilməsi barədə müvafiq bələdiyyəyə dərhal məlumat verilməlidir.

8.6. Hər hansı bələdiyyə aktı və ya bələdiyyənin fəaliyyəti dövlət mənafeələrinə və ya ictimai mənafeələrə ağır ziyan vura bilərsə, inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan müvafiq bələdiyyəyə dərhal həmin aktın ləğv edilməsini və ya həmin fəaliyyətə xitam verilməsini təklif edir. Bu təklif 3 gün müddətində yerinə yetirilmədikdə, inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan dərhal məhkəməyə müraciət edir və həmin iddianın təmin edilməsi ilə bağlı qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq qərar çıxarılmasını məhkəmədən xahiş edir.

8.7. Bələdiyyənin fəaliyyətində cinayət aşkar etdikdə, inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan müvafiq tədbirlər görülməsi üçün səlahiyyətli dövlət orqanına müraciət edə bilər.

Maddə 9. İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın illik məruzəsi

İnzibati nəzarəti həyata keçirən orqan hər ilin sonunda öz fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə illik məruzə təqdim edir. Bu məruzədə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan bələdiyyələrin fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi ilə bağlı təkliflər verə bilər.

Maddə 10. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın təklif və tövsiyələri

10.1. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan bələdiyyələrin fəaliyyətində qanunçuluq prinsipinə riayət olunmasının təmin edilməsi ilə bağlı ümumiləşdirmələr apara və onları öz təklif və tövsiyələri ilə birlikdə müvafiq bələdiyyələrə təqdim edə bilər.

10.2. Bu qanunun 10.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş təklif və tövsiyələr bələdiyyələrin iclaslarında müzakirə olunur və müvafiq qərar qəbul olunur.

III fəsil

Yekun müddəalar

Maddə 11. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın hərəkətlərindən şikayət verilməsi

Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın və onun vəzifəli şəxslərinin qanuna zidd qərar və ya hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanına və ya məhkəməyə qanunla müəyyən edilmiş qaydada şikayət verilə bilər.

Maddə 12. Bu qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu qanunun tələblərini pozan şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 13. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərçi: 4 iyun 2003-cü il.

“Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası

Prezidentinin Fərmanı

(27 sentyabr 2003-cü il, № 922)

“Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar olaraq onun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:

- qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- öz səlahiyyətləri daxilində həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 3.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi həyata keçirir;

- həmin qanunun 11-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir.

Dərçi: 5 oktyabr 2003-cü il

Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında

Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(17 iyun 2003-cü il, № 478-IIQ)

“Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında” “Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamə təsdiq edilsin (əlavə olunur).

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının 2003-cü il 17 iyun tarixli, 478-IIQ nömrəli qanunu ilə təsdiq edilmişdir

Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında

Ə S A S N A M Ə

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 23 dekabr 2005-ci il, q.m.t. 16.02.2006

I. Ümumi müddəalar

1.1. Bu əsasnamə bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının fəaliyyətinin ümumi əsaslarını müəyyənləşdirir, onun yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyiciləri ilə qarşılıqlı münasibətlərini tənzimləyir.

1.2. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsini, “Büdcə sistemi haqqında”, “Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında”, “Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında”, “Bələdiyyələrin statusu haqqında”, “Bələdiyyə qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarını, bələdiyyələrin qərarlarını və bu əsasnaməni rəhbər tutur.

1.3. Bu əsasnamədə istifadə olunan anlayışlar Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində qəbul edilmiş mənada təfsir edilir.

II. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının təşkili

2.1. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı bələdiyyələrin qərarına əsasən bələdiyyələrin icra aparatının strukturunda yaradılır.

2.2. Ərazi, maliyyə imkanları, yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinin sayı və digər meyarlardan asılı olaraq bir neçə bələdiyyə saziş əsasında onlara xidmət göstərən vergi xidməti orqanı yarada bilər. Sazişdə vergi xidməti orqanının xidmət göstərdiyi bələdiyyələrin adı, sazişin qüvvədə olma müddəti, bələdiyyənin sazişdən çıxma şərtləri, vergi xidməti orqanının saxlanması xərclərinin bələdiyyələr arasında bölgüsü qaydası göstərməlidir.

2.3. Bələdiyyələrə yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlərin düzgün hesablanması, tam məbləğdə və vaxtında ödənilməsində, habelə vergi qanunvericiliyinə riayət edilməsində metodiki rəhbərlik müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

III. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının vəzifələri və hüquqları

3.1. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının aşağıdakı vəzifələri vardır:

3.1.1. yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi və digər qanunları ilə müəyyən edilmiş qaydada hesablanmasına, vaxtında və tam məbləğdə yerli büdcələrə ödənilməsinə nəzarəti həyata keçirir;

3.1.2. yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər üzrə borcların, bu borclar üzrə hesablanmış faizlərin və tətbiq olunmuş maliyyə sanksiyalarının Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi və digər qanunlarla müəyyən edilmiş qaydada alınmasını təmin edir;

3.1.3. yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinin hüquqlarını və qanuni maraqlarını qoruyur, onların sorğularına, şikayətlərinə qanunvericiliyə uyğun olaraq baxılmanı və müvafiq tədbirlərin görülməsini təmin edir;

3.1.4. yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinin artıq ödədikləri məbləğlərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada əvəzləşdirilməsini, yaxud geri qaytarılmasını təmin edir;

3.1.5. qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada müvafiq yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinin uçotunu aparır;

3.1.6. müəyyən olunmuş müddətdə yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin toplanılması haqqında bələdiyyələrə hesabatlar və məlumatlar verir;

3.1.7. yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərindən daxil olmuş sorğuların, müraciətlərin və təkliflərin qeydiyyatını aparır, onları qruplaşdırır və təhlil edir;

3.1.8. səlahiyyətlərinə aid olan məsələlər üzrə bələdiyyələrə təkliflər verir;

3.1.9. yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinə yerli vergilərə dair normativ hüquqi aktlar və bələdiyyələrin qərarları barədə məlumat verir;

3.1.10. yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlərin ödəyicilərinin vergi və kommersiya sirtini qoruyur;

3.1.11. səlahiyyətinə aid məsələlər üzrə yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinə arayışlar və izahatlar verir;

3.1.12. bələdiyyələrin qərarlarını icra edir;

3.1.13. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirir.

3.2. Bələdiyyə vergi xidməti orqanının aşağıdakı hüquqları vardır:

3.2.1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş qaydada fiziki şəxslərdən torpaq və əmlak vergilərini hesablamaq və hesablanmış məbləğin ödənilməsi üçün onlara tədiyyə bildirişi göndərmək;

3.2.2. bələdiyyə mülkiyyətində olan hüquqi şəxslərdə Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada kameral vergi yoxlamaları keçirmək;

3.2.3. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və digər qanunlarda müəyyən edilmiş hallarda və qaydada yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər üzrə vaxtı keçmiş borcların, yerli (bələdiyyə) vergilər üzrə hesablanmış faizlərin alınması və yerli (bələdiyyə) vergilərin ödəyicilərinə maliyyə sanksiyalarının tətbiq olunması barədə məhkəmədə vəsatət qaldırılması üçün bələdiyyələrə müraciət etmək;

3.2.4. yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlərin ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarının bu vergi və ödənişləri ödəməkdən qanunvericiliyə müvafiq olaraq azad edilməsi, yaxud onlara güzəştlərin tətbiqi barədə bələdiyyələrə təkliflər vermək;

3.3. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı bələdiyyə mülkiyyətində olan hüquqi şəxslərdən mənfəət vergisinin, yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisinin, bələdiyyə ərazisində mehmanxanadan və sanatoriya-kurort müəssisələrindən alınan yerli ödənişlərin hesablanmasının və ödənilməsinin düzgünlüyünü araşdırmaq məqsədi ilə dövlət vergi orqanlarının keçirdiyi səyyar vergi yoxlamalarında iştirak edə bilər. Bunun üçün bələdiyyə bu bənddə göstərilən səyyar vergi yoxlamalarında bələdiyyənin vergi xidməti orqanının iştirakı barədə dövlət vergi orqanına müraciət etməlidir.

IV. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsləri

4.1. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsləri bələdiyyə qulluqçularıdır.

4.2. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsləri bələdiyyə sədrinin təqdimatı ilə bələdiyyə tərəfindən vəzifəyə təyin olunur və vəzifədən azad edilir.

4.3. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsləri "Bələdiyyə qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8-ci maddəsində bələdiyyə qulluqçuları üçün qulluqla bağlı qadağalar nəzərə alınmaqla, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə və elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətindən başqa, digər ödənişli fəaliyyət növləri ilə məşğul ola bilməzlər.

V. Yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödənilməsinə nəzarətin təşkili

5.1. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödənilməsinə nəzarəti Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və digər qanunlarda müvafiq yerli (bələdiyyə) vergilərə və ödənişlərə dair müəyyən edilmiş hallarda və qaydada, bu əsasnaməyə müvafiq bələdiyyə mülkiyyətində olan hüquqi şəxslərdə kameral və səyyar vergi yoxlamaları aparmaqla həyata keçirir.

5.2. Bu əsasnamənin 3.3-cü bəndində nəzərdə tutulmuş hallarda dövlət vergi orqanları tərəfindən keçirilən səyyar vergi yoxlamasında iştirak edən bələdiyyənin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsinə müvafiq yoxlamanın keçirilməsində iştirakı barədə bələdiyyənin qərarı verilməlidir. Qərar bələdiyyənin sədri (yaxud onun müavini) tərəfindən imzalanır. Qərar da dövlət vergi orqanının, səyyar vergi yoxlaması keçirilən obyektin adı, yoxlamada iştirakın məqsədi, müddətləri (bu müddət dövlət vergi orqanının keçirdiyi yoxlamanın müddəti həddində olmalıdır), yoxlamada iştirak edən bələdiyyənin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsinin (şəxslərinin) adı, soyadı, atasının adı göstərilməlidir.

5.3. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə və digər qanunlarına əsasən müvafiq yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər ödənilmədikdə, bələdiyyənin vergi xidməti orqanlarının vəzifəli şəxsləri tərəfindən müvafiq akt tərtib edilir. Həmin aktda onun tərtib edildiyi tarix və yer, aktı tərtib etmiş şəxslərin vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, yerli (bələdiyyə) verginin və (və ya) ödənişin ödəyicisi barədə məlumat, müvafiq verginin və (və ya) ödənişin növü (adı), Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin və digər qanunların pozulmasını təşkil edən konkret hal (hallar) və həmin pozuntulara görə məsuliyyəti nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin və digər qanunların konkret maddələri göstərilməli, ödəyiciyə müvafiq vergini və (və ya) ödənişi ödəmək təklif edilməlidir. Tərtib edilmiş akt bələdiyyənin sədrinə (yaxud onun müavininə), surəti isə ödəyiciyə təqdim edilir.

5.4. Ödəyici bələdiyyə vergi xidməti orqanının aktı ilə razılaşmadıqda, aktın alındığı gündən 30 gün müddətində akta və ya onun ayrı-ayrı hissələrinə öz etirazını yazılı surətdə bildirə bilər.

5.5. Ödəyici tərəfindən bələdiyyə vergi xidməti orqanının aktı üzrə yazılı izahat və ya etiraz təqdim edildikdə, həmin akta ödəyicinin və ya (və) onun nümayəndəsinin iştirakı ilə baxılır. Akta baxılmanın yeri və vaxtı haqqında ödəyiciyə vergi xidməti orqanı tərəfindən ən azı 3 iş günü əvvəl məlumat verilməlidir. Ödəyici (onun nümayəndəsi) üzrlü səbəb olmadan müzakirəyə gəlmədikdə, məsələyə onun iştirakı olmadan baxılır.

5.6. Bu əsasnamənin 5.4-cü bəndində müəyyən edilən müddət bitdikdən sonra 15 gün ərzində bələdiyyə öz vergi xidməti orqanının aktına baxır və ödəyiciyə münasibətdə qanunla müəyyən edilmiş hallarda yerli (bələdiyyə) vergi və ödəniş-

lər barədə qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət tədbirlərinin tətbiqi üçün məhkəməyə müraciət edilməsi barədə qərar çıxarır, yaxud belə qərarın çıxarılmasından imtina edir.

5.7. Ödəyiciyə bu əsasnamənin 5.6-cı bəndinə müvafiq olaraq çıxarılmış qərarın surəti və qanunla müəyyən edilmiş hallarda yerli (bələdiyyə) vergilər və (və ya) ödənişlər üzrə borcun, müvafiq olaraq hesablanmış faizlərin, müvafiq maliyyə sanksiyalarının ödənilməsi barədə tələbnamə göndərilir. Ödəyici müvafiq ödənişləri könüllü qaydada ödədikdə, bələdiyyə məhkəməyə müraciət edilməsi haqqında qərarını ləğv edir.

5.8. Bələdiyyənin qərarının surəti və tələbnamə ödəyiciyə və ya onun nümayəndəsinə verilmə tarixini təsdiq edən üsulla təqdim edilir.

5.9. Ödəyicinin və ya onun nümayəndəsinin bilərəkdən hərəkətləri nəticəsində bələdiyyənin qərarının surəti və (və ya) tələbnaməsi ona təqdim edilmirsə, bu sənədlər sifarişli məktubla göndərildiyi gündən sonrakı gün təqdim edilmiş hesab edilir.

5.10. Bələdiyyə tərəfindən bu əsasnamənin və digər qanunvericilik aktlarının tələblərinin yerinə yetirilməməsi bələdiyyənin qərarının məhkəmə tərəfindən ləğv edilməsi üçün əsas verir.

5.11. Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər üzrə vaxtı keçmiş borcların məcburi qaydada alınması, hesablanmış faizlərin alınması və ödəyicilərə maliyyə sanksiyalarının tətbiq edilməsi üçün bələdiyyələr öz vergi xidməti orqanının təqdimatı əsasında, bu əsasnamənin 5.7-ci bəndinin ikinci cümləsində müəyyən edilmiş hal istisna olmaqla, məhkəmələrə müraciət edirlər.

5.12. Məhkəmənin yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlər üzrə borcların, hesablanmış faizlərin və maliyyə sanksiyalarının alınması haqqında qanuni qüvvəyə minmiş qərarlarının icrası qanunla müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

VI. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı ilə yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinin münasibətləri

6.1. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı ilə yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinin münasibətləri Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinə, digər qanunvericilik aktlarına və bu əsasnaməyə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

6.2. Yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyiciləri bələdiyyənin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən), habelə bələdiyyənin qərarlarından, bələdiyyənin sədrinin (onun müavininin) hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) müvafiq olaraq bələdiyyə sədrinə (onun müavininə) (1) və (və ya) məhkəməyə, digər səlahiyyətli dövlət orqanlarına şikayət etmək hüququna malikdirlər. Bələdiyyə və bələdiyyənin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsləri hüquqa zidd hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi, yaxud qərarları nəticəsində ödəyicilərə dəymiş zərərlərə görə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

6.3. Ödəyicinin bələdiyyə sədrinə (onun müavininə), (1) şikayət verməsi onun eyni vaxtda, yaxud sonradan məhkəməyə, digər səlahiyyətli dövlət orqanlarına müraciət etməsinə mane olmur.

6.4. Bələdiyyə vergi xidməti orqanının aktlarından, bələdiyyənin sədrinin (onun müavininin), bələdiyyə vergi xidməti orqanı vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən), habelə bələdiyyə qərarlarından şikayət müvafiq olaraq bələdiyyənin sədrinə (onun müavininə), (1) yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlərin ödəyicisi tərəfindən öz hüquqlarının pozulduğunu bildiyi gündən 3 ay müddətində verilir. Ödəyici üzrlü səbəbdən bu bənddə göstərilən müddəti buraxmışdırsa, həmin müddət bələdiyyə sədri (onun müavini) tərəfindən bərpa edilə bilər.

6.5. Yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin düzgün tətbiq olunmaması barədə ödəyici tərəfindən şikayətin verilməsi onların ödənişini dayandırmır. Ödəyici, şikayətinə baxılma müddətində ona tətbiq olunmuş maliyyə sanksiyalarını ödəməyə bilər.

6.6. Bələdiyyə tərəfindən yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicisinin şikayətinə həmin şikayət alındığı gündən 30 gün müddətində baxılmalıdır. Qəbul edilmiş qərar barəsində şikayətçiyə 10 gün ərzində yazılı məlumat verilməlidir.

VII. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının fəaliyyətinə nəzarət

7.1. Bələdiyyənin vergi xidməti orqanının fəaliyyətinə nəzarət müvafiq bələdiyyə (bələdiyyələr) tərəfindən, habelə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər qaydada həyata keçirilir.

7.2. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının fəaliyyəti ildə bir dəfədən az olmayaraq müvafiq bələdiyyənin (bələdiyyələrin) iclasında müzakirə olunur və müzakirə nəticəsində qərar qəbul edilir.

7.3. Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsləri Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin, "Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında", "Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında", "Bələdiyyələrin statusu haqqında", "Bələdiyyə qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunlarının və digər normativ hüquqi aktların pozulmasına görə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Dərzi: 31 oktyabr 2003-cü il

"Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(23 oktyabr 2003-cü il, № 938)

"Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar olaraq onun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

- normativ hüquqi aktların "Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini bir ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanunun tələblərinə uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- bu fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki, bu qanunla təsdiq edilmiş "Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamə"nin II bölməsinin 2.3-cü bəndində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi həyata keçirir.

3. Bu fərman dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

Dərzi: 31 oktyabr 2003-cü il

Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(3 may 2005-ci il, № 903-II Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsi təsdiq edilsin (əlavə olunur).

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərzi: 26 iyul 2005-ci il

Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsi

I. Ümumi müddəalar

1. Bələdiyyələrin regional assosiasiyası (bundan sonra "assosiasiya") Azərbaycan Respublikası ərazisinin müəyyən hissəsində fəaliyyət göstərən bələdiyyələrin öz fəaliyyətini əlaqələndirmək, hüquq və mənafelərini daha səmərəli həyata keçirmək məqsədi ilə yaratdıqları ittifaqdır.

2. Assosiasiya öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı müvafiq beynəlxalq müqavilələr, "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, digər qanunvericilik aktları və bu əsasnamə əsasında həyata keçirir.

3. Assosiasiyanın fəaliyyəti könüllülük, üzvlərin hüquq bərabərliyi, qanunçuluq, qərarların qəbul edilməsində kollegiallıq, demokratik idarəetmə və aşkarlıq prinsiplərinə əsaslanır.

4. Assosiasiya hüquqi şəxsdir.

5. Assosiasiyanın, üzərində Azərbaycan Respublikasının dövlət gerbinin təsviri və öz adı olan möhürü, habelə müəyyən olunmuş nümunədə blankları vardır.

II. Assosiasiyanın məqsəd və vəzifələri

1. Assosiasiyanın əsas məqsədi bələdiyyələrin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsinə, həmin fəaliyyətin beynəlxalq hüquq normalarına və mövcud qanunvericiliyə uyğun qurulmasına və ortaya çıxan problemlərin birgə həll edilməsinə kömək göstərmək yolu ilə Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarənin möhkəmlənməsinə və inkişafına nail olmaqdır.

2. Bu məqsədə nail olmaq üçün assosiasiya aşağıdakı vəzifələri həyata keçirir:

- bələdiyyələrin fəaliyyətinin səmərəli tənzimlənməsi üçün yeni qanunvericilik aktlarının qəbul edilməsinə və mövcud qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə səy göstərmək, bələdiyyələrin inkişafı üçün əlverişli mühitin yaradılması məqsədi ilə layihələr və təkliflər hazırlamaq;

- yerli icra hakimiyyəti orqanları, qeyri-hökumət təşkilatları və müvafiq beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın təmin olunması üçün tədbirlər həyata keçirmək;

- ölkənin və ayrı-ayrı regionların sosial-iqtisadi inkişafında, insanların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsində, regional və yerli ekoloji tarazlığın qorunmasında bələdiyyələrin rolu ilə bağlı maarifçilik fəaliyyətini həyata keçirmək;

- bələdiyyələrin cəmiyyətdə nüfuzunun artması, fəaliyyət sahələrinin genişləndirilməsi, əhalinin geniş təbəqələrinin bu proseslərdə iştiraka cəlb edilməsi üçün təbliğat işi aparmaq;

- bələdiyyələrə metodik, hüquqi, texniki, təşkilati və informasiya təminatı sahəsində yardım göstərmək və onların fəaliyyətinin qanunauyğun qurulmasına kömək etmək;

- müvafiq ərazilərdə mədəni sərvətlərin qorunub saxlanılmasına, mədəniyyət və incəsənətin inkişafına kömək göstərilməsi ilə bağlı bələdiyyələrin birgə fəaliyyətini təmin etmək;

- səhiyyə və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində bələdiyyələrin birgə fəaliyyətini təmin etmək;

- bələdiyyələrin statusu və fəaliyyəti ilə bağlı bilgiləri yaymaq, bələdiyyə qulluqçularının ixtisasının artırılması üzrə kurslar təşkil etmək;

- xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən müvafiq assosiasiyalarla əlaqələrin qurulmasına və inkişaf etdirilməsinə kömək etmək;

- assosiasiyaların səmərəli fəaliyyətinin təmin edilməsi məqsədi ilə müvafiq tədqiqatların, araşdırmaların və monitorinqlərin təşkilinə və keçirilməsinə yardım göstərmək;

- assosiasiyanın məqsədindən və yerli əhalinin ehtiyaclarından irəli gələn digər vəzifələri həyata keçirmək.

III. Assosiasiyanın hüquqları

1. Assosiasiya öz vəzifələrini həyata keçirmək üçün aşağıdakı hüquqlara malikdir:

- öz məqsəd və vəzifələri ilə bağlı dövlət orqanları qarşısında məsələlər qaldırır, rəy və təkliflərini verir;

- sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olur;

- öz məqsədi, vəzifələri və fəaliyyəti haqqında məlumatları sərbəst yayır, qanunvericiliyə uyğun olaraq kütləvi informasiya vasitələri təsis edir, nəşriyyat, poliqrafiya müəssisəsi yaradır;

- regional və yerli iqtisadi, sosial və ekoloji problemlərin həllinə xidmət edən konfranslar, simpoziumlar, forumlar, dəyirmi masalar, treninqlər, seminarlar, kurslar, sərəgilər, xeyriyyə marafonları və başqa tədbirlər təşkil edir;

- elmi araşdırmalar, tədqiqatlar, monitorinqlər, sosioloji sorğular aparır;

- müxtəlif istiqamətli mərkəzlər, bölmələr, xidmət sahələri, klublar, qruplar, komissiyalar və s. yaradır.

2. Öz məqsədlərinə nail olmaq üçün assosiasiya səlahiyyətləri çərçivəsində qanunla qadağan olunmayan istənilən digər fəaliyyəti həyata keçirə bilər.

IV. Assosiasiyaya üzvlük

1. Assosiasiya yaratmaq istəyən üç və ya daha çox bələdiyyənin təşəbbüsü ilə təsis yığıncağı keçirilə bilər.

2. Assosiasiyaya əlavə üzv qəbul edilməsi müvafiq müraciət əsasında assosiasiyanın idarə heyəti tərəfindən həyata keçirilir.

3. Assosiasiya üzvlərinin aşağıdakı hüquqları vardır:

- assosiasiyanın təsis edilməsi, yenidən təşkil və ləğv edilməsi;
- assosiasiyanın ümumi yığıncağına nümayəndə seçilmək;
- assosiasiyanın tədbirlərində iştirak etmək;
- assosiasiyanın seçkili orqanlarına seçmək və seçilmək;
- assosiasiyanın göstərdiyi xidmət və yardımlardan istifadə etmək;
- assosiasiyanın rəhbər orqanlarının fəaliyyəti haqqında məlumat almaq;
- assosiasiyanın rəhbər orqanlarına və vəzifəli şəxslərinə ərizə, şikayət və təkliflərlə müraciət etmək;

- assosiasiyanın üzvlüyündən çıxmaq.

4. Assosiasiya üzvləri aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirməyə borcludurlar:

- assosiasiyanın fəaliyyətinə kömək göstərmək, keçirilən tədbirlərdə fəal iştirak etmək;

- assosiasiyanın rəhbər orqanlarının qanuna və bu əsasnaməyə uyğun qərarlarını yerinə yetirmək;

- assosiasiyanın ümumi yığıncağında müəyyənləşdirilmiş üzvlük haqqını ödəmək.

5. Bu əsasnamə ilə müəyyən edilmiş vəzifələrini üzrsüz səbəbə görə mütəmadi yerinə yetirməyən assosiasiya üzvləri idarə heyətinin qərarı ilə assosiasiya üzvlüyündən çıxarıla bilər. Həmin qərardan ümumi yığıncağa şikayət verilə bilər.

6. Assosiasiyanın üzvü üzvlükdən çıxarıldıqda onun nümayəndəsi seçildiyi rəhbər orqandan da çıxmış hesab edilir.

V. Assosiasiyanın rəhbər orqanları

1. Assosiasiyanın ali idarəetmə orqanı bir il ərzində bir dəfədən az olmayaraq çağırılan ümumi yığıncaqdır.

2. Ümumi yığıncağa nümayəndəlik normaları ümumi yığıncağın təşkili üzrə yaradılmış təşkilat komitəsi tərəfindən müəyyən edilir. Ümumi yığıncaq, nümayəndələrin yarıdan çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətlidir.

3. Ümumi yığıncağın səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

- əsasnamənin qəbul edilməsi, ona əlavə və dəyişikliklər edilməsi;
- assosiasiyanın əmlakının formalaşma və istifadə prinsiplərinin müəyyən edilməsi;
- assosiasiyanın illik hesabatının təsdiq edilməsi;
- assosiasiyanın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi;
- assosiasiyanın rəhbər orqanlarının, onun sədrinin, idarə heyətinin və nəzarət-təftiş komissiyasının üzvlərinin seçilməsi;

- assosiasiyanın rəhbər orqanlarının – onun sədrinin və nəzarət-təftiş komissiyasının hesabatlarının dinlənilib müvafiq qərarların qəbul edilməsi;

4. Assosiasiyanın əsasnaməsi, ona əlavə və dəyişikliklər üçdə iki səs çoxluğu ilə, digər qərarlar isə ümumi yığıncaq nümayəndələrinin adi səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

5. Ümumi yığıncaqlararası dövrdə assosiasiyanın rəhbər orqanı idarə heyətidir.

6. İdarə heyəti ümumi yığıncaqlararası dövr üçün nümayəndələr arasından iki ildən beş ilə qədər müddətə seçilir. Konkret müddət ümumi yığıncaqda müəyyənləşdirilir.

7. İdarə heyəti üzvlərinin sayı ümumi yığıncaqda müəyyənləşdirilir. Üzvlərin yarisindən çoxu iştirak etdikdə, idarə heyətinin iclası səlahiyyətli sayılır və qərarlar sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

8. İdarə heyəti ümumi yığıncağın müstəsna səlahiyyətlərinə aid olan məsələlərdən başqa assosiasiyanın fəaliyyəti ilə əlaqədar bütün məsələləri müzakirə edib müvafiq qərarlar qəbul edə bilər.

9. İdarə heyətinin iclasları zərurət olduqda, lakin ayda bir dəfədən az olmamaq şərti ilə çağırılır.

10. İdarə heyəti:

- assosiasiya sədrinin təqdimatı ilə onun sədr müavinlərini təsdiq edir;
- assosiasiya sədrinin təqdimatı ilə onun strukturunu və ştat cədvəlini təsdiq edir;
- assosiasiyanın struktur vahidlərini, filial və nümayəndəliklərini təsdiq edir;
- bələdiyyələri assosiasiyanın üzvlüyünə qəbul edir, nümayəndələrin səlahiyyətlərini təsdiq edir;

- ümumi yığıncağın qərarlarının icrasına nəzarəti həyata keçirir;

- növbədən-kənar ümumi yığıncaq çağırmaq barədə məsələ qaldırır.

11. İdarə heyətinin icraya yönəldilən qərarları ilə assosiasiyanın sədri razı olmaya bilər. Bu hallarda həmin qərarlar yenidən müzakirə edilərək üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edildikdə, son qərar qəbul edilmiş sayılır.

12. İdarə heyətinin iclaslarında nəzarət-təftiş komissiyasının sədri iştirak edə bilər.

13. Assosiasiyanın sədri ümumi yığıncaqda iki ildən beş ilə qədər müddətə seçilir. Konkret müddət konfransda müəyyənləşdirilir.

14. Assosiasiyanın sədri:

- qəbul edilmiş qərarların icrasını həyata keçirir;
- assosiasiyanın bütün struktur vahidlərinin, onun filial və nümayəndəliklərinin rəhbərlərini təyin edir və onların fəaliyyətini əlaqələndirir;
- assosiasiyayı təmsil edir, onun adından müqavilə və sənədlər imzalayır, müraciətlər edir;
- işçiləri işə qəbul edir və işdən azad edir;
- sərəncamlar, əmrlər verir, zəruri sənədləri hazırlayıb idarə heyətinə təqdim edir;
- assosiasiyanın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə rəhbərlik edir.

15. Assosiasiyanın sədri assosiasiyanın növbədənənar ümumi yığıncağının çağırılması haqqında idarə heyəti qarşısında məsələ qaldıra bilər.

16. Assosiasiyanın sədri assosiasiyanın fəaliyyəti haqqında idarə heyətinə məlumat və ümumi yığıncağa hesabat verir.

17. Assosiasiyanın sədr müavinləri sədrin həvalə etdiyi səlahiyyətləri həyata keçirirlər.

18. Nəzarət-Təftiş Komissiyası:

- assosiasiyanın fəaliyyətinin qanuna və əsasnaməyə uyğunluğuna;
- assosiasiya üzvlərinin assosiasiya ilə bağlı fəaliyyətinin əsasnaməyə uyğunluğuna;

- assosiasiyanın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirir.

19. Nəzarət-Təftiş Komissiyasının üzvləri assosiasiyanın ümumi yığıncağına müvafiq müddətə seçirlər. Sıradan çıxmış Nəzarət-Təftiş Komissiyası üzvünün yerinə ümumi yığıncaqda onun tərkibinə düşə bilməyən namizədlər arasından ən çox səs toplamış şəxs varsa, ilk növbədə o seçilir.

20. Nəzarət-Təftiş Komissiyasının iclasları üzvlərin yarısından çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətli hesab edilir, qərarlar sadə səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

21. Nəzarət-Təftiş Komissiyası öz üzvləri arasından Nəzarət-Təftiş Komissiyasının sədrini, sədrin müavinlərini və katibini seçir.

VI. Assosiasiyanın mülkiyyəti və maliyyə vəsaitləri

1. Assosiasiya qanunvericiliyə uyğun olaraq əmlaka və maliyyə vəsaitlərinə malik ola bilər.

2. Assosiasiyanın əmlakı və maliyyə vəsaitləri yalnız əsasnamədə müəyyənləşdirilmiş məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün istifadə edilə bilər.

3. Assosiasiyanın əmlakının və maliyyə vəsaitlərinin yaranma mənbələri aşağıdakılardır:

- üzvlərin üzvlük haqları, könüllü olaraq əmlak haqları, ianələr, məqsədli ödəmələr;

- assosiasiya tərəfindən keçirilən tədbirlərdən əldə olunan gəlirlər;
- sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əldə olunan gəlirlər;
- göstərilən xidmətlərin, görülən işlərin nəticəsində əldə edilən gəlirlər;
- təhsil proqramlarının həyata keçirilməsindən əldə olunan gəlirlər;
- malların satışından, xidmətlərin göstərilməsindən və işlərin görülməsindən daxilolmalar;

- sərəncamında olan binaların, maşınların, texnikanın və digər əmlakın icarəyə verilməsindən əldə edilən gəlirlər;

- müxtəlif beynəlxalq fondların və təşkilatların ayırdığı qrantlar;
- qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr.

VII. Assosiasiyanın ləğv edilməsi

1. Assosiasiya aşağıdakı hallarda ləğv edilir:

- assosiasiyanın ümumi yığıncağında üzv bələdiyyələrin üçdə ikisinin razılığı ilə assosiasiya buraxıldıqda;

- assosiasiya digər təşkilatlar və ya qurumlarla birləşdikdə;

- Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq məhkəmənin qərarı ilə assosiasiyanın qeydiyyatı ləğv edildikdə.

2. Assosiasiya ləğv edildikdə, ümumi yığıncağın qərarı ilə ləğvetmə komissiyası yaradılır, borclar ödənildikdən sonra qalan əmlak assosiasiyanın əsasnamədə müəyyənləşdirilmiş məqsədlərinin həyata keçirilməsinə sərf olunur, bu mümkün olmadıqda isə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsinə yönəldilir.

3. Assosiasiyanın fəaliyyəti ilə bağlı əmlak mübahisələri qarşılıqlı anlaşma əsasında, əgər belə anlaşma əldə edilməzsə, məhkəmə qaydasında həll edilir.

Dərzi: 26 iyul 2005-ci il

“Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

(18 iyul 2005-ci il, № 896)

“Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

1.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının “Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. öz səlahiyyətləri daxilində “Bələdiyyələrin regional assosiasiyalarının Nümunəvi Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Bu sərəncam dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dərçi: 26 iyul 2005-ci il

**Aqrar islahatların həyata keçirilməsini təmin edən bəzi
normativ-hüquqi aktların təsdiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı**

(Əsasnamələr və qaydalar)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 25.05.2006, d.t. 28.05.2006

Azərbaycan Respublikasında aqrar islahatları sürətləndirmək məqsədi ilə “Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa və “Torpaq islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası prezidentinin 1996-cı il 13 avqust tarixli 482 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahatı Komissiyasının hazırladığı aşağıdakı normativ-hüquqi aktlar təsdiq edilsin (əlavə olunur).

– Sovxoz, kolxoz və digər kənd təsərrüfatı müəssisələrinin özəlləşdiriləcək torpaqlarının kompleks yerquruluşu layihələrinin hazırlanması və təsdiq edilməsi haqqında Əsasnamə;

– Sovxoz, kolxoz və digər kənd təsərrüfatı müəssisələrinin özəlləşdiriləcək torpaqlarının keyfiyyəti nəzərə alınmaqla torpaq paylarının müəyyən edilməsi haqqında Əsasnamə;

– Vətəndaşların qanuni istifadəsindəki (fərdi yaşayış evlərinin, həyətyanı sahələrin, fərdi, kollektiv və kooperativ bağların, dövlət bağçılıq təsərrüfatının idarəçiliyindəki bağların) torpaqların onların mülkiyyətinə verilməsi haqqında Əsasnamə;

– Sovxoz, kolxoz və digər kənd təsərrüfatı müəssisələrinin torpaqlarının özəlləşdirilməsi (xüsusi hallar nəzərə alınmaqla) haqqında Əsasnamə;

– Yardımçı kənd təsərrüfatı üçün sovxoz və kolxozların ərazisindən nazirliklərə, komitələrə, birliklərə, müəssisələrə, idarələrə və təşkilatlara verilmiş torpaqların onların istifadəsində saxlanması, yaxud bütövlükdə və ya

qismən əvvəlki istifadəçilərinə qaytarılması qaydaları; (24.08.2002-cil də düvvədən düşmüşdür)

– Torpaqların alqı-satqı qaydaları;

– Kənd təsərrüfatı müəssisələrində əmlakın bölünməsi və onun bir hissəsinin bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsi qaydaları.

2. Müəyyən edilsin ki, bələdiyyə mülkiyyətinə veriləcək torpaqlar bələdiyyələr yaradılanadək müvafiq yerli icra hakimiyyətlərinin sərəncamında saxlanılsın.

3. Bu fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

*Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 10 yanvar 1997-ci il, №-534*

*1997-ci il 10 yanvar tarixli
534 nömrəli fərmanı ilə
təsdiq edilmişdir*

Torpaqların alqı-satqısı Qaydaları

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 04.07.2001, q.m.t. 11.07.2001

2. 23.10.2003, q.m.t. 25.10.2003

3. 23.10.2003, q.m.t. 31.10.2003

4. 23.10.2003, q.m.t. 31.10.2003

Bu Qaydalar “Torpaq islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa və digər qanunvericilik aktlarına müvafiq olaraq torpaqların alqı-satqısına dair münasibətləri tənzimləyir.

1. Aşağıdakı torpaqlar alqı-satqı müqavilələrinin predmeti ola bilər:

a) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətində olan torpaqlar;

b) Bələdiyyənin ehtiyat fondunun özəlləşdirilə bilən torpaqları.

2. Torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququ əldə edilən gündən etibarən o, alqı-satqı müqavilələrinin predmeti ola bilər.

Torpaq sahəsi yalnız Azərbaycan Respublikasında daimi yaşayan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına və hüquqi şəxslərinə satıla bilər.

3. Bələdiyyənin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün nəzərdə tutulmayan, kənd təsərrüfatına az yararlı və yararsız torpaqlarının Azərbaycan Respublikasının fiziki və hüquqi şəxslərinə satışı qanunvericiliyə uyğun olaraq

həmin torpaqların ölçüsü və hüdudları müəyyən edilən gündən etibarən həyata keçirilə bilər.

4. Dövlət (bələdiyyə) torpaqlarından pulsuz torpaq əldə etmiş fiziki şəxslər torpaq sahəsini başqasına satdıqda, bağışladıqda, yaxud başqa cür özgəninkiləşdirdikdə onlara təkrarən pulsuz torpaq sahəsi verilmir.

5. "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq bələdiyyə torpaqlarının vətəndaşlara və hüquqi şəxslərə satışı onların ərizələrinə əsasən *bələdiyyə orqanlarının (4)* qərarı ilə, vətəndaşların və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan torpaqların alqı-satqısı isə onlar arasında notarial qaydada bağlanan müqavilələrə əsasən həyata keçirilir.

Xüsusi şəhərsalma əhəmiyyətinə malik bələdiyyə torpaqları layihələrlə birlikdə və yaxud onlardan ayrı, habelə ərazi planlaşdırılması əsasında yaşayış məntəqəsinin infrastruktur sahələrinin yaradılması üçün nəzərdə tutulan torpaqlar bir qayda olaraq torpaq hərracları və müsabiqələri vasitəsilə satılır. (4)

6. Bələdiyyənin ehtiyat fondunun özəlləşdirilə bilən torpaqlarından Azərbaycan Respublikasının fiziki və hüquqi şəxslərinə torpaq sahəsi həmin ərazi üçün adambaşına düşən orta torpaq norması və digər normativlər nəzərə alınmaqla, *müvafiq bələdiyyə orqanının (4)* müəyyən etdiyi ölçüdə satıla bilər.

7. Fiziki və ya hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan torpaq sahəsi satılanda onun qiyməti bazar qiyməti ilə, lakin normativ qiymətdən az olmamaq şərti ilə müəyyən edilir.

8. Torpaq sahələrinin alqı-satqısı aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

– Bələdiyyənin ehtiyat fondunun şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məntəqələrinin hüdudlarından kənarında yerləşən torpaqlarından almaq istəyən Azərbaycan Respublikasının fiziki və ya hüquqi şəxsləri bu barədə müvafiq *bələdiyyə orqanına (4)* müraciət edərək ərizədə aşağıdakıları göstərir:

- a) əvvəllər torpaq sahəsi alıb-almadığını;
- b) ailə üzvlərindən torpaq alanın olub-olmadığını;
- c) ailə üzvlərinin sayını və tərkibini;
- ç) torpaq sahəsindən hansı məqsəd üçün istifadə edəcəyini;
- d) torpaq sahəsinin ölçüsünü və yerləşdiyi yeri;
- e) ailə üzvlərindən şəhid olan, müharibə əlili və hərbi xidmətdə olan, xaricdə işləməyə və oxumağa gedən, yaxud dövlət tərəfindən xüsusi xidmətə göndərilənin olub-olmadığını;

a) torpaq sahəsində tikilməsi, yaxud quraşdırılması nəzərdə tutulan obyektin eskizi; (2)

f) daimi yaşayış yerini (fiziki şəxslər) və ya hüquqi ünvanını (hüquqi şəxslər). (2)

– bələdiyyə orqanı (4) ərizəyə 5 gün müddətində baxır, torpaq ehtiyatı imkanlarını nəzərə alaraq ilkin sənədləşdirməni həyata keçirmək üçün rayon, şəhər torpaq şöbəsinə müvafiq tapşırıq verir;

– rayon, şəhər torpaq şöbəsi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada satılması nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin planını (cizgisini) təsdiq edərək, torpaq sahəsinin normativ qiyməti barədə sənəd ilə birlikdə 10 gün müddətində bələdiyyəyə göndərir. (2)

– rayon, şəhər torpaq şöbəsi 15 gün müddətində aşağıdakı sənədləri hazırlayıb bələdiyyə orqanına təqdim edir:

- a) satılacaq torpaq sahəsinin faktiki ölçüsü barədə arayış;
- b) satılacaq torpaq sahəsinin qaiməsindən (sertifikatından) çıxarış;
- c) ərazi üzrə adambaşına düşən orta torpaq norması barədə arayış;
- ç) satılması nəzərdə tutulan sahənin təsdiq edilmiş yerquruluşu planından çıxarış.

– Əgər eyni sahəni almağa bir neçə şəxs iddia edirsə, aşağıdakılara üstünlük hüququ verilir:

- a) satılan torpaq sahəsi yerləşən təsərrüfatda işləyənlərə;
- b) təsərrüfatın ərazisində daimi yaşayan başqa şəxslərə;
- c) kənd təsərrüfatı sahəsində iş təcrübəsi olanlara;
- ç) şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə, hərbi xidmətdə olanlara və s.

Qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda bələdiyyə torpaqlarının satışı torpaq hərracları və ya müsabiqələri vasitəsilə həyata keçirilir. (2)

– *Bələdiyyə orqanı (4) 5 (2)* gün müddətində məsələyə baxıb müvafiq qərar qəbul edir. Satışa icazə verildikdə torpaq sahəsini alan şəxs onun dəyərini (pulla) bələdiyyənin müvafiq bankda xüsusi hesabına keçirir və bu qaydalara əlavə edilmiş formaya uyğun olaraq torpaqların alqı-satqısına dair üç nüsxədən ibarət akt tərtib edilir. Aktı müvafiq rayon, şəhər bələdiyyə orqanının rəhbəri, torpaq şöbəsinin müdiri və torpaq alan şəxs imzalayır və o, möhürlə təsdiq edilir.

9. Şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məntəqələrinin hüdudları daxilində həyətəyən sahə, yaşayış evi, fərdi qaraj tikintisi, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar, ənənəvi xalq sənətləri və s. ilə məşğul olmaq üçün torpaq almaq istəyən Azərbaycan Respublikasının fiziki və ya hüquqi şəxsləri müvafiq *bələdiyyə orqanına (4)* ərizə ilə müraciət edir (ərizədə 8-ci bəndin birinci yarımbəndindəki məlumatlar göstərilməlidir).

Qalan məsələlərin həlli müvafiq qanuna (3) bu qaydaların 8-ci bəndində göstərilən şərtlərə uyğun həyata keçirilir.

10. *Fiziki və hüquqi şəxslərin (1)* torpaq sahəsinin alqı-satqısı iki tərəf arasında notarial qaydada bağlanan müqavilə əsasında həyata keçirilir.

11. Tikinti altında olan torpaqların satılması.

– Tikinti altında olan torpaqlar Azərbaycan Respublikasının fiziki və hüquqi şəxslərinə satıldıqda həmin torpaq üzərindəki tikililərə mülkiyyət hüququ müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq tənzimlənir.

– İdarə, müəssisə və təşkilatların istifadəsində olan bina, obyekt və ya hər hansı bir qurğu Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına və hüquqi şəxslərinə

satılarsa, onların altında olan, torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququ da qanunvericiliyə uyğun olaraq yeni mülkiyyətçiyə keçir.

Bu halda bir neçə mülkiyyətçi olarsa, torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət hüququ qanunvericiliyə uyğun olaraq hər bir mülkiyyətçinin əmlak payına uyğun müəyyən edilir.

– İdarə, müəssisə və təşkilatların istifadəsində olan bina, obyekt və ya hər hansı qurğu Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmayan şəxslərə, *xarici hüquqi şəxslərə, beynəlxalq birliklərə və təşkilatlara, xarici dövlətlərə (3)* satılarsa, onların altında olan torpaq sahəsi bələdiyyə mülkiyyətində qalmaqla qanunvericiliyə uyğun olaraq onların uzunmüddətli istifadəsinə və ya icarəsinə verilir.

12. *Torpağa mülkiyyət hüququ alıcıya qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydiyyatından keçir.*(1)

Dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilməsi qaydası və müddətləri haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(11 iyun 2001-ci il, № 498)

“Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 4-cü maddəsinin beşinci hissəsinə uyğun olaraq **qərara alıram**:

1. “Dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilməsi qaydası və müddətləri haqqında” əsasnamə təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, həmin əsasnamənin 5-ci bəndində nəzərdə tutulmuş bələdiyyə mülkiyyətinə verilə bilən dövlət əmlakının siyahısını iki ay müddətində müəyyən etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin.

3. Bu Fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2001-ci il 11 iyun tarixli, 498 nömrəli fərmanı ilə
təsdiq edilmişdir*

Dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilməsi qaydası və müddətləri haqqında Əsasnamə

Əlavə və dəyişikliklər:

1. *23 oktyabr 2003-cü il, № 967*

2. *6 iyul 2006-cı il, q.m.t. 07.07.2006*

3. *21 iyun 2007-ci il, q.m.t. 22.06.2007*

I. Ümumi müddəalar

1. Bu əsasnamə “Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq hazırlanmışdır.

2. Əsasnamə dövlət mülkiyyətində olan və bələdiyyənin səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi üçün zəruri mənzil-kommunal, sosial və mədəniyyət obyektlərinin, əhalinin ümumi istifadəsində olan obyektlərin və digər dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilməsi qaydasını müəyyən edir.

Qanunvericiliklə özəlləşdirilməsi qadağan edilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin qərarı ilə özəlləşdirilən və ya müvafiq qərar qəbul edilənədək dövlət mülkiyyətində qalan dövlət əmlakı və onun yerləşdiyi torpaq sahələri, habelə fiziki və ya qeyri-dövlət hüquqi şəxslərinin vəsaiti hesabına inşa edilmiş obyektlərin yerləşdiyi torpaq sahələri istisna olmaqla, bələdiyyələrin ərazilərində yerləşən digər dövlət əmlakı onların mülkiyyətinə verilə bilər. (1)

3. Dövlət əmlakının bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsi Azərbaycan Respublikası adından Azərbaycan Respublikasının *Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi* (2) tərəfindən əvəzsiz olaraq həyata keçirilir.

4. Bələdiyyənin mülkiyyətinə verilən əmlakın yerləşdiyi torpaq sahələrinin bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsi “Torpaq islahatı haqqında”, “Bələdiyyə mülkiyyətinə əmlakın verilməsi haqqında” və Azərbaycan Respublikasının digər qanunlarına, normativ hüquqi aktlarına və bu əsasnaməyə uyğun olaraq həyata keçirilir.

II. Dövlət əmlakının bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsi

5. Bələdiyyə mülkiyyətinə verilə bilən müəssisə və obyektlərin, binaların, tikililərin, qeyri-yaşayış sahələrinin, qurğuların və avadanlıqların, habelə ümumi istifadə obyektlərinin siyahısı və bələdiyyələrə verilməsi müddətləri hər bir bələ-

diyyə ərazisi üzrə Azərbaycan Respublikası *Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsinin* (2) bələdiyyələr və yerli icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılmış təqdimatı əsasında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilir.

6. Bələdiyyənin mülkiyyətinə ilk növbədə onların fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün zəruri olan inzibati binalar, otaqlar və avadanlıqlar verilir.

7. Bələdiyyə mülkiyyətinə dövlət əmlakı bələdiyyələr tərəfindən bu əmlakdan istifadə etmək imkanı yarandıqda, onların müraciəti əsasında verilir.

8. Bələdiyyə mülkiyyətinə daşınmaz dövlət əmlakının verilməsi Azərbaycan Respublikasında dövlət əmlakının registrində müvafiq qeydiyyatlar aparılmaqla Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə və Dövlət Statistika Komitəsinə məlumat verməklə həyata keçirilir.

III. Bələdiyyələrin mülkiyyət hüququnun rəsmiləşdirilməsi qaydası

9. Bələdiyyələr onların mülkiyyətinə verilən dövlət əmlakı üzərində mülkiyyət hüququnu aşağıdakı qaydada əldə edirlər:

Bələdiyyə mülkiyyətinə verilən əmlakın siyahısı (o cümlədən inzibati binalar, otaqlar və avadanlıqlar) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edildikdən sonra bələdiyyə qurumları Azərbaycan Respublikasının *Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsinə* (2) ərizə ilə müraciət edirlər; ərizəyə bələdiyyə qurumunun statusunu təsdiq edən sənədlər əlavə olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının *Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi* (2) daxil olmuş müraciətlərin əsaslığını yoxlayır.

Müraciətdə göstərilən dövlət əmlakının, o cümlədən ümumi istifadə obyektlərinin bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsi nəzərdə tutulmuşdursa, Azərbaycan Respublikasının *Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi* (2) tərəfindən 10 gün ərzində müvafiq akt tərtib edilir.

Bu əsasnamə ilə nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyə mülkiyyətinə verilən daşınmaz dövlət əmlakı üzərində bələdiyyənin mülkiyyət hüququ qanunvericiliyə uyğun olaraq daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində dövlət qeydiyyatına alınır. (2)

Bələdiyyələrin ümumi istifadə obyektlərinə mülkiyyət hüququ həmin obyektlərin Azərbaycan Respublikasının *Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsindən* (2) təhvil-təslim aktı əsasında qəbul edildiyi andan yaranır.

Bələdiyyə sifarişlərinin verilməsi qaydalarının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(4 iyul 2001-ci il, № 529)

“Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 27 iyul tarixli 162 nömrəli fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. Bələdiyyə sifarişlərinin verilməsi qaydaları təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).
2. Bu fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 4 iyul tarixli, 529 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Bələdiyyə sifarişlərinin verilməsi QAYDALARI

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 26 dekabr 2002-ci il, q.m.t. 29.12.2002
2. 27 sentyabr 2006-cı il, q.m.t. 29.09.2002

Bələdiyyə sifarişlərinin verilməsi qaydaları “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası prezidentinin 1999-cu il 27 iyul tarixli 162 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar, “Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında” və “Yerli rəy sorğusu haqqında” Azərbaycan Respublikası qanunlarının tələblərinə uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Bu qaydalar bələdiyyənin öz maddi və maliyyə vəsaitlərindən istifadə etməklə bələdiyyə ərazisinin abadlaşdırılması, əhaliyə kommunal xidmətlər göstərilməsi, sosial infrastruktur obyektlərinin tikintisi və təmiri, müvafiq ərazi əhalisinin məişət və sosial-mədəni tələbatının ödənilməsi üçün zəruri məhsulların istehsalı, xidmətlərin göstərilməsi və digər işlərin görülməsi üçün sifarişçi kimi çıxış etmək səlahiyyətini, sifariş verilməsinin şərtlərini müəyyən edir.

Bu qaydalar Azərbaycan Respublikası ərazisində olan bütün bələdiyyələrə və onların birliklərinə şamil edilir.

1. Bələdiyyə sifarişləri bələdiyyələrin müvafiq sosial inkişaf, iqtisadi inkişaf və digər proqramlarının icrası ilə əlaqədar verilir.

2. Bələdiyyə sifarişləri bələdiyyənin ərazisində yaşayan və seçki hüququ olan bütün vətəndaşların rəy sorğusu əsasında da formalaşdırıla bilər.

3. Bələdiyyə sifarişlərinə çıxarılan məsələlər (işlərin görülməsi, xidmətlərin göstərilməsi, mal, material alınması və sair) müvafiq maliyyə təminatına malik olmaqla yerli büdcənin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.

4. Bələdiyyə sifarişlərinin yerinə yetirilməsi üçün icraçılar Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinə uyğun olaraq müsabiqə (1) və ya birbaşa müqavilə əsasında seçilir.

5. İcraçıların hansı formada seçilməsi tərəflərin maraqları gözlənilməklə müvafiq əsaslandırılmaya uyğun olaraq təmin edilir. Müsabiqə zamanı eyni təkliflər vermiş icraçılar arasında bələdiyyə mülkiyyətində olan icraçılara üstünlük verilir.

6. Bələdiyyə sifarişləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada bu işlərin görülməsi üçün müqavilə bağlanması yolu ilə fiziki və ya hüquqi şəxslərə verilir.

7. Bələdiyyə sifarişlərinin yerləşdirilməsinə və icrasına nəzarət bələdiyyələr tərəfindən yerinə yetirilir.

8. Bələdiyyə sifarişlərinin maliyyələşdirilməsinə və digər müqavilə şərtlərinin yerinə yetirilməsinə görə bələdiyyələr qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

9. Bələdiyyə sifarişlərinin maliyyələşdirilməsi qaydaları və yerinə yetirilməsi müddətləri, habelə işlərin qəbulu və digər şərtlər, o cümlədən məsuliyyətlər tərəflər arasında bağlanmış müqavilə ilə tənzimlənir.

10. Bələdiyyə sifarişlərinin verilməsi haqqında məlumatlar yerli kütləvi informasiya vasitələri ilə elan edilir. *Bələdiyyələr bələdiyyə sifarişlərinin şərtləri və nəticəsi barədə məlumatları qanunvericiliklə müəyyən edilmiş üsullarla açıqlayır (2).*

Dərci: 10 iyul 2001-ci il

Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarətin gücləndirilməsi tədbirləri barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

(26 may 2006-cı il, № 1482)

Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram:**

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 8 fevral tarixli 333 nömrəli sərəncamı ilə yaradılmış Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi nəzdində Bələdiyyələrlə İş Mərkəzi Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin mərkəzi aparatının tərkibinə daxil edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi nazirliyin müvafiq yerli (regional) bölmələrinin yaradılmasını təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

3.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının bu sərəncama uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu sərəncama uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.3. öz səlahiyyətləri daxilində bu sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

4. Bu sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Dərci: 27 may 2006-cı il

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNLARINDAN BƏLƏDİYYƏLƏRLƏ BAĞLI ÇIXARIŞLAR

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI KONSTITUSİYASI

(12 noyabr 1995-ci il)

Dördüncü bölmə

Yerli özünüidarəetmə

IX Fəsil. Bələdiyyələr

Maddə 142. Yerlərdə özünüidarənin təşkili

- I. Yerli özünüidarəni bələdiyyələr həyata keçirir.
- II. Bələdiyyələr seçkilər əsasında yaradılır.
- III. Bələdiyyələrin statusunun əsasları bu Konstitusiya ilə, bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları isə qanunla müəyyən edilir.

Maddə 143. Bələdiyyələrin işinin təşkili

- I. Bələdiyyə öz fəaliyyətini iclaslar, daimi və başqa komissiyalar vasitəsi ilə həyata keçirir.
- II. Bələdiyyənin iclaslarını bələdiyyənin sədri çağırır.

Maddə 144. Bələdiyyələrin səlahiyyətləri

- I. Bələdiyyələrin iclaslarında aşağıdakı məsələlər həll edilir:
 - 1) bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin tanınması, qanunla müəyyən edilmiş hallarda onların səlahiyyətlərinin itirilməsi və səlahiyyətlərinə xitam verilməsi;
 - 2) bələdiyyənin reqlamentinin təsdiq edilməsi;
 - 3) bələdiyyənin sədrinin və onun müavinlərinin, daimi və başqa komissiyaların seçilməsi;
 - 4) yerli vergilərin və ödənişlərin müəyyən edilməsi;
 - 5) yerli büdcənin və onun icrası haqqında hesabatların təsdiq edilməsi;
 - 6) bələdiyyə mülkiyyətinə sahiblik, ondan istifadə və onun barəsində sərəncam;

- 7) yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi;
- 8) yerli iqtisadi inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi;
- 9) yerli ekoloji proqramların qəbul və icra edilməsi.

II. Bələdiyyələrə qanunvericilik və icra hakimiyyətləri tərəfindən əlavə səlahiyyətlər də verilə bilər. Bu səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün bələdiyyə üzvə müvafiq zəruri maliyyə vəsaiti də ayrılmalıdır. Belə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsinə müvafiq olaraq qanunvericilik və icra hakimiyyətləri nəzarət edirlər.

Maddə 145. Bələdiyyələrin qərarları

- I. Bələdiyyənin iclaslarında baxılan məsələlərə dair qərarlar qəbul edilir.
- II. Bələdiyyənin qərarları bələdiyyə üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.
- III. Yerli vergilər və ödənişlər ilə bağlı qərarlar bələdiyyə üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Maddə 146. Bələdiyyələrin müstəqilliyinin təminatı

Bələdiyyələrin məhkəmə tərəfindən müdafiəsinə, dövlət orqanlarının qərarları nəticəsində yaranan əlavə xərclərinin ödənilməsinə təminat verilir.

Maddə 149. Normativ hüquqi aktlar

- I. Normativ hüquqi aktlar hüquqa və haqq-ədalətə (bərabər mənafeələrə bərabər münasibətə) əsaslanmalıdır.
- II. Referendumla qəbul edilmiş aktlar yalnız dərc edildikdə onların tətbiqi və icrası vətəndaşlar, qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti, hüquqi şəxslər və bələdiyyələr üçün məcburidir.
- III. Qanunlar Konstitusiya ilə zidd olmamalıdır. Yalnız dərc edilmiş qanunların tətbiqi və icrası bütün vətəndaşlar, icra hakimiyyəti və məhkəmə hakimiyyəti və bələdiyyələr üçün məcburidir.

Maddə 150. Bələdiyyə aktları

- I. Bələdiyyələrin qəbul etdikləri aktlar hüquqa və haqq-ədalətə (bərabər mənafeələrə bərabər münasibətə) əsaslanmalı, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına (Naxçıvan Muxtar Respublikasında isə həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına, qanunlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına) zidd olmamalıdır.
- II. Bələdiyyənin qəbul etdiyi aktın icrası onun ərazisində yaşayan vətəndaşlar və onun ərazisində yerləşən hüquqi şəxslər üçün məcburidir.

Keçid müddəaları

... 6. Bu Konstitusiya qüvvəyə mindiyi gündən Azərbaycan Respublikası yerli Xalq Deputatları Sovetlərinin səlahiyyətlərinə xitam verilir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə Azərbaycan Respublikasının yerli Xalq Deputatları Sovetlərinə aid edilmiş səlahiyyətləri yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirir.

7. Bu Konstitusiya qüvvəyə mindikdən sonra iki il müddətində yerli özünüidarə haqqında qanun qəbul edilməli və bələdiyyələrə seçkilər keçirilməlidir.

8. Bu Konstitusiyanın qəbul edildiyi günədək Azərbaycan Respublikasının ərazisində qüvvədə olan qanunlar və başqa normativ hüquqi aktlar bu Konstitusiya zidd olmayan hissədə öz qüvvəsini saxlayır.

...

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASININ KONSTITUSİYASI

(29 dekabr 1998-ci il, № 603-IKQ)

Maddə 49. Naxçıvan Muxtar Respublikasının normativ hüquqi aktları

I. Normativ hüquqi aktlar hüquqa və haqq-ədalətə (bərabər mənafeələrə, bərabər münasibətə) əsaslanmalıdır.

II. Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına zidd olmamalıdır, yalnız dərc edilmiş qanunların tətbiqi və icrası Naxçıvan Muxtar Respublikasında bütün vətəndaşlar, icra hakimiyyəti və məhkəmə hakimiyyəti, hüquqi şəxslər və bələdiyyələr üçün məcburidir.

III. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsinin fərmanları Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına və qanunlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarına zidd olmamalıdır, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsinin fərmanları yalnız dərc edildikdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında onların tətbiqi və icrası vətəndaşlar, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, hüquqi şəxslər üçün məcburidir.

IV. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikası ali vəzifəli şəxsinin fərman və sərəncamlarına zidd olmamalıdır. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları yalnız dərc edildikdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında onların tətbiqi və icrası vətəndaşlar, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, hüquqi şəxslər üçün məcburidir.

V. Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aktları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsinin fərman və sərəncamlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına və sərəncamlarına, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aktlarına zidd olmamalıdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ TORPAQ MƏCƏLLƏSİ

(25 iyun 1999-cu il, № 695-İQ)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 23.11.2001, №219-II-QD
2. 23.04.2002, q.m.t. 14.05.2002
3. 19.04.2002, № 306-IIQD
4. 03.12.2002, №393- II-QD.
5. 25.03.2003, q.m.t. 07.06.2003.
6. 20.06.2003, q.m.t. 06.08.2003
7. 13.01.2004, q.m.t. 14.01.2004.
8. 01.06.2004, q.m.t. 20.06.2004.
9. 07.09.2004, q.m.t. 22.10.2004.
10. 23.12.2005, q.m.t. 16.02.2006.
11. 21.04.2006, q.m.t. 25.06.2006
12. 30.05.2006, q.m.t. 04.08.2006
13. 20.10.2006, q.m.t. 02.12.2006
14. 26.12.2006, q.m.t. 24.01.2007
15. 17.04.2007, q.m.t. 19.08.2007

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Azərbaycan Respublikası torpaq qanunvericiliyi

1. Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi bu məcəllədən, "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan və digər normativ hüquqi aktlardan ibarətdir.

2. Yerin təkindən, su obyektlərindən, meşədən, bitki və heyvanlar aləmindən, mədəni və təbii landşaftlardan, atmosfer havasından istifadə və onların mühafizəsi üzrə münasibətlər Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikası Torpaq Məcəlləsinin məqsədi

Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi Azərbaycan Respublikasında torpaq üzərində mülkiyyətin müxtəlif növlərinin tətbiqi əsasında yaranan torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsinə, torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçilərinin torpaqla bağlı vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə və torpaq üzərində hüquqlarının müdafiəsinə, torpaqlardan səmərəli istifadə və onların mühafizəsi üçün şərait yaradılmasına, torpağın münbitliyinin bərpaşına və artırılmasına, texnologiyaların tətbiqi və dağılmadan korlanmış torpaqların rekultivasiyasına, təbii mühitin qorunub saxlanmasına və yaxşılaşdırılmasına yönəlmişdir.

Maddə 3. Torpaq Münasibətləri

1. *Torpaq Münasibətləri* – dövlət orqanları, bələdiyyələr, hüquqi və fiziki şəxslər arasında torpağa sahiblik, torpaqdan istifadə və torpaq barəsində sərəncam vermək sahəsində, habelə torpaq resurslarından istifadənin dövlət tərəfindən idarə edilməsi sahəsində ictimai münasibətlərdir.

2. Torpaq münasibətlərinin iştirakçıları Azərbaycan Respublikası, dövlət orqanları, bələdiyyələr, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və hüquqi şəxsləri, habelə əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, beynəlxalq birliklər və təşkilatlar, xarici dövlətlərdir.

3. Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, beynəlxalq birliklər və təşkilatlar, habelə xarici dövlətlər torpaq münasibətlərinin iştirakçıları kimi bu Məcəllənin 48-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məhdudiyyətlərlə çıxış edə bilərlər.

4. Torpaq münasibətlərinin obyektı torpaq sahəsi və onun üzərində hüquqlardan ibarətdir.

Maddə 4. Torpaq sahəsi

1. *Torpaq sahəsi* - dövlət torpaq kadastrında və torpaq üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı sənədlərində sərhədləri, ölçüləri, coğrafi mövqeyi, hüquqi statusu, rejimi, təyinatı və digər göstəriciləri əks etdirilmiş yer səthinin bir hissəsidir.

2. Torpaq sahəsinin sərhədləri topoqrafik planlarda əks etdirilir və yerə (naturaya) keçirilir. Torpaq sahəsinin sərhəddi yerə (naturaya) keçirildikdən sonra onun ölçüsü müəyyən edilir.

3. Torpaq sahəsinin hüquqi statusu onun məqsədli təyinatını, torpaq sahəsi üzərində hüququn forması (mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququ), habelə torpaq sahəsindən istifadəyə dair müəyyən edilmiş yüklənməni (məhdudiyyətləri) əhatə edir.

4. Qanunvericiliklə başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, torpaq sahələri və onların üzərində hüquqlar, habelə torpaq sahəsi ilə bağlı daşınmaz əmlak (torpaq qatı, sūtuturlar, meşələr, çoxillik əkmələr, tikililər, qurğular və bu kimi digər obyektlər) dövrüyyədə ayrılmaz şəkildə iştirak edirlər.

5. Torpaq sahəsi bölünən və bölünməz ola bilər.

Bölünən o torpaq sahələri hesab edilir ki, öz məqsədli və təsərrüfat təyinatına görə ayrı-ayrı hissələrə bölünə bilər və bölgüdən sonra bu hissələrin hər biri müstəqil torpaq sahələrinə çevrilməklə dövlət qeydiyyatından keçirilə bilər.

Bölünməz o torpaq sahələri hesab edilir ki, onlar öz məqsədli və təsərrüfat təyinatına görə ayrı-ayrı müstəqil torpaq sahələrinə bölünə bilməzlər.

Torpaqların həddindən artıq bölünməsinin qarşısını almaq məqsədilə dövlət qeydiyyatına alınmayan torpaq sahəsinin minimum həddinin müəyyən edilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Maddə 5. Torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət və onun növləri

1. Azərbaycan Respublikasında torpaq sahəsi üzərində *dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyət* növləri mövcuddur. Bütün mülkiyyət növləri bərabər hüquqludur və dövlət tərəfindən qorunur.

2. *Mülkiyyət hüququnun subyektləri* - dövlət mülkiyyətində olan torpaq sahələri üzərində – Azərbaycan dövləti, bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələri üzərində – bələdiyyələr, xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələri üzərində – Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və hüquqi şəxsləridir.

3. Torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə torpaq sahəsinə sahib olmaq, torpaq sahəsindən istifadə etmək və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.

Maddə 6. Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində dövlətin səlahiyyətləri

Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində dövlətin səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərin hazırlanması;

torpaq qanunvericiliyinin icrasını təmin edən normativ hüquqi aktların qəbulu və onlara dəyişikliklərin edilməsi;

dövlət torpaq kadastrının, torpaqların monitorinqinin və yerquruluşunun aparılması qaydalarının müəyyən edilməsi;

bu Məcəllədə və digər qanunvericilik aktlarında müəyyən edilmiş qaydada dövlət mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin istifadəyə və icarəyə verilməsi, onların dövlət *ehtiyaclarının* (15) təmin edilməsi məqsədilə geri alınması;

xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin bu Məcəllədə və digər qanunvericilik aktlarında müəyyən edilmiş qaydada *özgəninkiləşdirilməsi* (12);

dövlət qeydiyyatına alınmış torpaq sahələrinin minimum hədlərinin müəyyən edilməsi qaydalarının müəyyənləşdirilməsi;

torpaqların kateqoriyalara aid edilməsi və onların bir kateqoriyadan digərinə keçirilməsi;

yay və qış otlaq sahələrinin inzibati-ərazi vahidlərinə istifadəyə verilməsi;

vergitutma məqsədi ilə kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla, şərti balların müəyyənləşdirilməsi; (12)

torpaqlardan səmərəli istifadəyə, torpaqların münbitliyinin artırılmasına, torpaq ehtiyatlarının qorunmasına dair və digər təbiəti mühafizə tədbirlərinin dövlət proqramlarının hazırlanması və yerinə yetirilməsi;

dövlət mülkiyyətində olan torpaqların istifadəsi ilə bağlı fəaliyyətin dövlət ekoloji ekspertizasının keçirilməsi və dövlət ekoloji ekspertizasının müsbət rəy vermədiyi obyektlərin tikintisinin və ya onların yenidən qurulmasının dayandırılması haqqında qərar qəbul edilməsi;

torpaqlardan qanunvericiliyə uyğun istifadə olunmasına və onların mühafizəsinə dövlət nəzarətinin təşkil edilməsi və həyata keçirilməsi;

dövlət torpaq kadastrının, torpaqların monitorinqinin və yerquruluşunun aparılmasının təşkil edilməsi;

bu Məcəllədə göstərilən və məhkəmədən kənar qaydada həll olunmalı torpaq mübahisələrinin həll edilməsi;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi.

Maddə 7. Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasının səlahiyyətləri

Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsində Naxçıvan Muxtar Respublikasının səlahiyyətlərinə Muxtar Respublikanın hüduqları daxilində bu Məcəllənin 6-cı maddəsinin 5-ci-16-cı abzaslarında göstərilənlər aiddir.

Maddə 8. Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri

Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi sahəsində bələdiyyələrin öz inzibati əraziləri daxilində səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sahiblik, onlardan istifadə və həmin torpaqlar barədə sərəncam verilməsi;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsi ;

yaşayış məntəqələrinin baş planının, planlaşdırma və tikinti layihələrinin, yerquruluşu və təsərrüfat planlarının hazırlanması və həyata keçirilməsinin təşkil edilməsi;

bələdiyyə torpaqlarının istifadəçilərindən torpaq sahələrinin icarəsinə görə haqq alınması;

ictimai ehtiyaclar tələb etdikdə bələdiyyə tərəfindən hüquqi və fiziki şəxslərə əvəzsiz istifadəyə verilmiş torpaq sahələrinin məcburi geri alınması barədə məhkəmədə iddia qaldırılması; (12)

öz səlahiyyəti daxilində torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqlarının müdafiə edilməsi;

bələdiyyə torpaqlarının mühafizəsinə və yaxşılaşdırılmasına dair proqramların hazırlanması və həyata keçirilməsi;

hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə verilən (satılan) torpaq sahələrinin minimum həddinin müəyyən edilməsi;

öz səlahiyyəti daxilində bələdiyyə torpaqlarından istifadə olunmasına və onların mühafizəsinə nəzarət edilməsi;

öz səlahiyyəti daxilində bələdiyyə torpaqlarına dair məhkəmədən kənar qaydada həll olunmalı mübahisələrin həll edilməsi;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi.

II fəsil

Azərbaycan Respublikasının vahid torpaq fondu

Maddə 9. Azərbaycan Respublikasının vahid torpaq fondu və onun tərkibi

1. Azərbaycan Respublikasının hüduqları daxilində yerləşən bütün torpaqlar onun vahid torpaq fondunu təşkil edir.

2. Məqsədli təyinatına və hüquqi rejiminə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının torpaqları aşağıdakı kateqoriyalara bölünür:

kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar;

yaşayış məntəqələrinin (şəhərlərin, qəsəbələrin və kənd yaşayış məntəqələrinin) torpaqları;

sənaye, nəqliyyat, rabitə, müdafiə və digər təyinatlı torpaqlar;

xüsusi qorunan ərazilərin torpaqları;

məşə fondu torpaqları;

su fondu torpaqları;

ehtiyat fondu torpaqları.

3. Torpaqların kateqoriyalara aid edilməsi və onların bir kateqoriyadan digərinə keçirilməsi müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

Maddə 10. Torpaqların məqsədli təyinatı və hüquqi rejimi

1. *Torpaqların məqsədli təyinatı* – torpağın kateqoriyasına uyğun olaraq onun konkret məqsədlər üçün istifadəsinin bu Məcəllədə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydaları, şərtləri və həddidir.

2. *Torpaqların hüquqi rejimi* – torpaqların istifadəsinin, mühafizəsinin, uçotu və monitorinqinin həyata keçirilməsi sahəsində torpaq, şəhərsalma, su, meşə, yerin təki və təbiəti mühafizə haqqında qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilmiş qaydaların məcmusudur və müəyyən torpaq kateqoriyasına aid edilmiş torpaq sahələrinin hamısına şamil edilir.

3. Bir çox kateqoriyalara aid edilmiş eyni torpaqlarda hər bir kateqoriya üçün müəyyən edilmiş qaydalar və məhdudiyyətlər qüvvədədir. Torpaq sahəsinin hüquqi rejimi barədə mübahisə zamanı daha ciddi hüquqi rejimə malik olan torpaq kateqoriyasına üstünlük verilir.

4. Torpaq kateqoriyalarının məqsədli təyinatı və hüquqi rejimi qanunvericiliklə müəyyən edilir, şəhərsalma və yerquruluşu sənədlərində əks etdirilir. Kateqoriyalar daxilində torpaqlardan istifadə qaydaları onların təbii-təsərrüfat rayonlaşdırılması, zonalaşdırılması, istifadəsinin ərazi planlaşdırılması və yerquruluşu sənədlərinə uyğun olaraq mülkiyyətçilər, istifadəçilər və icarəçilər tərəfindən müəyyən edilir.

5. Torpağın kateqoriyaları torpağın verilməsi barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarında, (11) dövlət torpaq kadastrı sənədlərində, torpaq qeydiyyatı kitablarında və bu Məcəllədə göstərilən digər sənədlərdə əks olunur.

Maddə 11. Torpaq sahələrinin məhdudiyyətli istifadəsi

1. *Torpaq sahələrinin məhdudiyyətli istifadəsi* – torpaq sahəsindən onun məqsədli təyinatı, habelə müəyyən edilmiş məhdudiyyətlər və öhdəliklər nəzərə alınmaqla istifadədir.

2. Torpaq sahəsinin məhdudiyyətli istifadəsi torpaqların zonalaşdırılması, şəhərsalma və yerquruluşu sənədləri əsasında həmin torpaq sahəsi üzərində olan hüquqların formasından asılı olmayaraq müəyyən edilir.

3. Torpaq sahəsinin məhdudiyyətli istifadəsinin əhatə etdiyi tələblər müvafiq normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir.

4. Torpaq sahəsinin məhdudiyyətli istifadəsinin özbaşına dəyişdirilməsinə yol verilmir.

III fəsil

Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar

Maddə 12. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar və onların tərkibi

1. Torpaqların istifadəsinin ərazi planlaşdırılmasında kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün nəzərdə tutulmuş torpaq sahələri kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar sayılır.

2. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların tərkibinə kənd təsərrüfatı yerləri (uqodiyaları), meşə zolaqlarının, təsərrüfatdaxili yolların, kommunikasiyaların, bataqlıqların, sututarların, kənd təsərrüfatının aparılması üçün vacib olan tikili və qurğuların altında olan torpaqlar daxildir.

3. Kənd təsərrüfatı yerlərinə (uqodiyalarına) əkin, çoxillik əkmələrin altında olan torpaqlar, dincə qoyulmuş torpaqlar, biçənəklər, örüşlər və otlaqlar aid edilir.

4. Kənd təsərrüfatı yerləri (uqodiyaları) xüsusi olaraq qorunur. Bu torpaqların qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədilə digər kateqoriyalara keçirilməsinə müstəsna hallarda bu Məcəllədə və digər qanunvericilik aktlarında müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı ilə yol verilir.

Maddə 13. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların məqsədli istifadəsi

1. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı, habelə kənd təsərrüfatı sahəsində elmi-tədqiqat, tədris, tədris-təcrübə və sınaq məqsədləri üçün istifadə edilir.

2. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda kənd təsərrüfatının səmərəli təşkil edilməsi üçün vacib olan müvafiq ekoloji və texniki tələblərə uyğun kommunikasiyalar, müvəqqəti tikililər və qurğular quraşdırmaq olar.

3. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlardan başqa məqsədlər üçün istifadə edilməsi bu məcəllənin 9-cu maddəsinin 3-cü bəndində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

Maddə 14. Kənd təsərrüfat məhsulları istehsalı və emalı üçün torpaq sahələri

1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və hüquqi şəxsləri kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı və emalı üçün kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələrini aşağıdakı qaydalarla əldə edirlər:

“Torpaq islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq sovxoz və kolxozların özəlləşdirilən torpaqlarından ayrılan payların xüsusi mülkiyyətə verilməsi;

bələdiyyələrin ehtiyat torpaq fondunda, habelə vətəndaşların və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan torpaqların qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada satın alınması;

dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlardan istifadəyə və icarəyə torpaq sahəsi götürülməsi.

2. Əcnəbilər, vətəndaşlığı olmayan şəxslər və xarici hüquqi şəxslər kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı və emalı üçün kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələrini yalnız icarə hüququ əsasında əldə edə bilərlər.

Maddə 15. Kənd təsərrüfatı sahəsində elmi-tədqiqat, tədris,

tədris-təcrübə və sınaq məqsədləri üçün torpaq sahələri

1. Kənd təsərrüfatı sahəsində elmi-tədqiqat, tədris, tədris-təcrübə və sınaq fəaliyyəti ilə məşğul olan dövlət müəssisələrinə, idarələrinə və təşkilatlarına

torpaq sahələri bir qayda olaraq kənd təsərrüfatı təyinatlı dövlət torpaqlarından istifadəyə verilir.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan bu kimi müəssisələrə torpaq sahələri, bələdiyyələrin kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarından istifadəyə və icarəyə verilir.

2. Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinin xüsusi mülkiyyətində olan kənd təsərrüfatı sahəsində elmi-tədqiqat, tədris, tədris-təcrübə və sınaq fəaliyyəti ilə məşğul olan müəssisələr, idarələr və təşkilatlar kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələrini bu Məcəllədə və digər qanunvericilik aktlarında müəyyən edilmiş qaydada satılma və icarə hüququ əsasında əldə edə bilərlər.

3. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin və xarici hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan kənd təsərrüfatı sahəsində elmi-tədqiqat, tədris, tədris-təcrübə və sınaq fəaliyyəti ilə məşğul olan müəssisələrə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələri yalnız icarə hüququ əsasında verilə bilər.

Maddə 16. Örüş, otlaq və biçənək üçün torpaq sahələrinin istifadəsinin xüsusiyyətləri

1. Yay və qış otlaqları, örüş və biçənək sahələri mülkiyyətində və istifadəsində mal-qara olan hüquqi və fiziki şəxslərə verilir. Dövlət mülkiyyətində olan yay və qış otlaqları dövlət qoyunçuluq təsərrüfatlarının ehtiyacları da nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının qərarı ilə inzibati-ərazi vahidlərinin istifadəsinə verilir.

2. Yay və qış otlaqları bələdiyyələrin qərarı əsasında qoyunçuluğun inkişafı üçün bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisələrə istifadəyə, digər hüquqi və fiziki şəxslərə isə yalnız icarəyə verilir.

3. Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan torpaqlarından əhalinin mal-qarası üçün örüş sahələri ümumi istifadəyə ayrılır, ehtiyat torpaq fondunda qalan örüş və biçənək sahələri isə hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə verilir.

4. Ümumi istifadədə olan örüş sahələri əhalinin istifadəsinə müddətsiz verilir. Yay və qış otlaqları, habelə bələdiyyə ehtiyat fondunun örüş və biçənək sahələri hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə bir qayda olaraq on ildən beş ilədək verilə bilər. Örüş, otlaq və biçənək sahələrinin icarə müddəti başa çatdıqda, müqavilə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yenidən uzadılır. Yay və qış otlaqlarının, örüş və biçənək sahələrinin istifadəçilərinin və icarəçilərinin mal-qarasının sayı iki dəfədən çox azaldıqda, yaxud heyvanlar tamamilə ləğv edildikdə və ya onların mülkiyyətçisi dəyişdikdə icarə müqaviləsinə və istifadə haqqında qərar qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada yenidən baxılır.

5. Qış otlaqlarına tələbat hesablanarkən otlaqların bitki örtüyündən, keyfiyyətindən, tutumundan, habelə torpaqların mexaniki tərkibindən və humus qatının qalınlığından asılı olaraq hər hektara 1-4 baş, yay otlaqlarında isə iki dəfə artıq davar nəzərdə tutulur.

Ümumi istifadədə olan örüş sahələrinə, habelə hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə verilən örüş və biçənək sahələrinə tələbat hesablanarkən mal-qaranın sayı, sahələrin həcmi, tutumu və yerləşməsi, suvarma imkanları, torpaqların keyfiyyəti və digər normativ-texniki tələblər nəzərə alınır.

6. Yay və qış otlaqlarının əkilməsinə yol verilmir, istifadə edilən sahənin yalnız 3 faizə qədər hissəsində yaşıl yem üçün xəsil əkilə bilər.

7. Hüquqi və fiziki şəxslər yay və qış otlaqlarından, örüş və biçənək sahələrindən səmərəli istifadə etməli, bitki örtüyünü, su mənbələrini, köç yollarını və mal-qara düşərgələrini qoruyub saxlamalı, baytarlıq-sanitariya qaydalarına və digər tələblərə riayət etməlidirlər. Yay və qış otlaqlarında tələbata uyğun olaraq çoban evləri, yataqlar, digər mədəni-məişət və istehsal təyinatlı tikililər (əsası tikintilər istisna olmaqla) inşa edilə bilər.

8. Örüş, otlaq və biçənək sahələrinin istifadəyə və icarəyə verilməsi, habelə istifadə edilməsi qaydaları qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 17. Kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün torpaqların yararlığının müəyyən edilməsi

Torpaqların kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün yararlı olub olmadığı dövlət torpaq kadastrı məlumatlarına əsasən dövlət yerquruluşu xidməti tərəfindən müəyyən edilir.

IV fəsil

Yaşayış məntəqələrinin torpaqları

Maddə 18. Yaşayış məntəqələrinin torpaqları və onların tərkibi

1. Şəhər, qəsəbə və kəndlərin hüdudları daxilindəki bütün torpaqlar yaşayış məntəqələrinin torpaqları hesab edilir.

2. Yaşayış məntəqələrinin torpaqlarının tərkibinə aşağıdakılar daxildir:

ictimai və yaşayış tikinti massivlərində yerləşən yaşayış, mədəni-məişət, inzibati, ibadət və digər bina, tikili və qurğular altındakı, habelə bunlar üçün nəzərdə tutulan torpaq sahələri;

ümumi istifadədə olan torpaqlarda yerləşən meydan, küçə, keçid, yol, sahil, park, meşə-park, xiyaban, bulvar, sututarlar, çimərlik və əhalinin ictimai tələbatının ödənilməsinə xidmət edən digər obyektlər altındakı torpaq sahələri;

sənaye, kommərsiya, kommunal, anbar tikinti massivlərində sənaye, kommunal, anbar tikililəri altında olan və bu kimi istehsal obyektlərinin inşası üçün nəzərdə tutulan torpaq sahələri;

nəqliyyat, rabitə və mühəndis kommunikasiyaları torpaqlarında dəmir yolu, avtomobil, çay, dəniz, hava, boru kəməri nəqliyyatına, mühəndis infrastrukturu və rabitə magistralına aid binalar, tikililər və qurğular altındakı, habelə bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan torpaq sahələri;

təbiət abidələri, təbii parklar, milli dendroloji parklar, nəbatat bağları, meşə yerləşən, turizm və əhalinin kütləvi istirahəti üçün istifadə olunan xüsusi qorunan ərazilərin, təbiəti mühafizə, təbii qoruyucu, sağlamlaşdırma, istirahət (rekreasiya) və tarix-mədəniyyət təyinatlı obyektlərin torpaqları, habelə təbii müalicəvi xassəyə malik olan mənbələr yerləşən və tarix-mədəniyyət abidələri, muzey-qoruqlar və xatirə parkları, qəbiristanlıqlar, məzarlar, arxeoloji abidələr və digər obyektlər yerləşdiyi torpaq sahələri;

yerüstü su axarları, sututarlar, akvatoriyalar, su mühafizə zonaları, hidrotexniki və digər su təsərrüfatı qurğularının yerləşdiyi su obyektləri torpaqları;

kənd təsərrüfatı üçün istifadə olunan torpaqlardan şum və çoxillik əkmələr, habelə kənd təsərrüfatı binaları, tikililəri və qurğuları altındakı torpaq sahələri;

hərbi və digər xüsusi hüquqi rejimli zonaların torpaq sahələri;

şəhərsalmaya və digər fəaliyyətə cəlb olunmayan ehtiyatda qalan torpaq sahələri.

3. Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü müvafiq qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilir. (3)

Maddə 19. Yaşayış məntəqələrinin hüdudları (sərhədi)

1. Yaşayış məntəqələrinin hüdudları - şəhər, qəsəbə və kənd torpaqlarını digər torpaqlardan ayıran sərhəddir.

2. Yaşayış məntəqələrinin hüdudları təsdiq olunmuş şəhərsalma və yerquruluşu sənədləri əsasında müəyyən edilir.

Yaşayış məntəqəsinin hüdudu vətəndaşların və hüquqi şəxslərin torpaq sahələrinin sərhədləri üzrə müəyyən edilir.

3. Torpaq sahəsinin şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məntəqələrinin hüduduna daxil edilməsi torpaq üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarına xitam verilməsinə səbəb olmur.

Maddə 20. Yaşayış məntəqələrinin torpaqlarından istifadə

1. Yaşayış məntəqələrinin torpaqlarından onların baş planlarına, ərazinin planlaşdırılması və tikintisi layihələrinə və eləcə də yerquruluşu-təsərrüfat planlarına müvafiq surətdə istifadə edilir.

2. Yaşayış məntəqələrinin baş planları mənzil, sənaye, mədəni-məişət obyektlərinin tikintisi və başqa tikintilər, əhalinin istirahət yerlərinin müəyyən edilməsi və abadlaşdırılması üçün şəhərlərin, qəsəbələrin və kənd yaşayış məntəqələrinin torpaqlarından istifadənin əsas istiqamətlərini müəyyən edir. Baş plan əsasında hazırlanmış planlaşdırma və tikinti layihələri tikinti üçün torpaqlardan istifadəni müəyyən edir.

3. Ərazinin yerquruluşu-təsərrüfat planları tikinti işləri aparılmalı olmayan və tikinti işləri müvəqqəti aparılmayan şəhər torpaqlarından istifadənin əsas istiqamətlərini müəyyən edir.

4. Yaşayış məntəqələrinin ərazisindən torpaq sahələrinin yerquruluşu-təsərrüfat planları üzrə verilməsi və geri alınması qaydaları, habelə həmin sahələrdən istifadə edilməsi şərtləri bu Məcəllə ilə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 21. Şəhəratrafi zonaların torpaqları

1. Şəhər hüdudlarından kənarında yerləşən, şəhər ərazisinin genişləndirilməsi üçün ehtiyat sayılan, abadlaşdırma və şəhər təsərrüfatının normal işləməsi ilə əlaqədar zəruri qurğuların yerləşdirilməsi və tikilməsi üçün nəzərdə tutulan torpaqlar, habelə qoruyucu və sanitariya-gigiyena məqsədləri güdən və əhalinin istirahət yeri olan meşələrlə, meşə-parklarla və digər yaşıllıqlarla örtülü torpaqlar aidiyyəti üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılaraq bələdiyyələr tərəfindən şəhərin şəhəratrafi zonasına ayrılır.

2. Şəhəratrafi zonaların torpaqları bu zonaların təsdiq edilmiş planlaşdırma layihəsinə uyğun olaraq istifadə edilir. Bu torpaqlar xüsusi mühafizə edilir və orada sanitariya-gigiyena, sağlamlaşdırıcı funksiyalar və əhalinin istirahətinin təşkili məqsədləri ilə bir araya sığmayan tikili və qurğuların inşa edilməsi qadağandır.

3. Torpaq sahələri şəhəratrafi zonaların tərkibinə daxil edilərkən həmin sahələr üzərində torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqları saxlanılır.

4. Şəhəratrafi zonaların ayrılması, habelə bu zonadakı torpaqlardan istifadə edilməsi qaydaları müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən olunur.

V fəsil

Sənaye, nəqliyyat, rabitə, Müdafiə və digər təyinatlı torpaqlar

Maddə 22. Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı orpaqlar

1. Sənaye, rabitə, nəqliyyat, ticarət, ictimai-iaşə və digər istehsal və xidmət obyektlərinin yerləşdirilməsi və fəaliyyəti üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ayrılan və əldə edilən torpaq sahələri sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqlar sayılır.

2. Əhalinin təhlükəsizliyinin təmin olunması, sənaye, nəqliyyat, rabitə, müdafiə və digər təyinatlı obyektlərin istismarına lazımi şərait yaradılması üçün onların ətrafında xüsusi (qoruyucu, sanitariya və s.) hüquqi rejimli mühafizə zonaları yaradılır. *Telekommunikasiya fəaliyyəti üçün fiziki və hüquqi şəxslərə verilən torpaq sahələrinin, o cümlədən mühafizə zona və zonalarının ölçüsü bu fəaliyyət növü üçün torpaq ayrılması normalarına və layihə-texniki sənədlərə müvafiq olaraq müəyyən edilir (13).*

3. Zona üzrə müəyyən edilmiş rejimlə, torpaqların tamamilə təsərrüfat dövründən çıxarılması nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, ərazisində mühafizə zonası müəyyən edilən torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və ic-

arəçiləri torpaq sahəsi üzərində hüquqlardan məhrum edilmirlər. Mühafizə zonasının hüdudlarında torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri bu zonalar üçün təsdiq edilmiş qaydalara əməl etməyə borcludurlar.

4. Təsərrüfat dövrüündən çıxarılan torpaq sahələri xüsusi hüquqi rejimli mühafizə zonaları yaradılacaq müəssisələrə verilir və ya ehtiyat fondu torpaqlarına aid edilir.

5. Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqların istifadəsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir, xüsusi hüquqi rejimli mühafizə zonalarının müəyyənləşdirilməsi qaydaları isə müvafiq normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir.

Maddə 23. Müdafiə və təhlükəsizlik təyinatlı torpaqlar

1. Hərbi hissələrin, hərbi təhsil (təlim) müəssisələrinin, müdafiə və təhlükəsizlik orqanları müəssisələrinin, idarələrinin və təşkilatlarının daimi yerləşdirilməsi və fəaliyyət göstərməsi üçün verilmiş torpaqlar müdafiə və təhlükəsizlik təyinatlı torpaqlar hesab edilir.

2. Mühafizə, sanitariya və qoruyucu zonaları müəyyən edilən, hərbi obyektlərin tikintisi üçün verilən torpaq sahələri həmin zonaların əhatə etdiyi torpaqlarla birlikdə təhkim edilir, kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı itkilərinin əvəzi ümumi sahə üçün ödənilir.

3. Müdafiə və təhlükəsizlik təyinatlı torpaqlar dövlətin müstəsna mülkiyyətində olur və onların istifadəsi üzrə məhdudiyətlər Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

4. Müdafiə və təhlükəsizlik təyinatlı torpaqlarda istifadə rejiminin əhəlinin təhlükəsizliyini təmin edəcək tələbləri müvafiq icra hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları ilə razılaşdırılaraq müəyyən edilir.

5. Müdafiə və təhlükəsizlik ehtiyacları ilə əlaqədar müvəqqəti keçirilən təlimlər və digər tədbirlər üçün vətəndaşların və hüquqi şəxslərin torpaq sahələri müdafiə və təhlükəsizlik orqanları müəssisələrinin, idarələrinin və təşkilatlarının istifadəsinə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qayda, müddət və şərtlərlə verilə bilər.

6. Müdafiə və təhlükəsizlik ehtiyacları üçün verilmiş torpaqların istifadə edilməyən və kənd təsərrüfatına yararlı sahələri bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən istifadəçinin razılığına əsasən müvafiq icra hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının qərarı ilə kənd təsərrüfatı istehsalı üçün Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinin müvəqqəti istifadəsinə və icarəsinə verilə bilər.

7. Müdafiə və təhlükəsizlik təyinatlı torpaq sahələrinin istifadəyə verilməsi müddəti bitdikdən sonra bu maddənin 1-ci bəndində göstərilmiş istifadəçilər öz hesablarına həmin sahələri təyinatı üzrə əvvəlki vəziyyətə gətirməyə borcludurlar.

8. Müdafiə və təhlükəsizlik ehtiyacları üçün torpaq sahələrinin verilməsi, istifadəsi və geri alınması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

VI fəsil

Xüsusi qorunan ərazilərinin torpaqları

Maddə 24. Xüsusi qorunan ərazilərinin torpaqları və onların tərkibi

1. *Xüsusi qorunan ərazilərinin torpaqları* – xüsusi təbiəti mühafizə, elmi, tarix-mədəniyyət, estetik, istirahət (rekreasiya), sağlamlaşdırma və digər qiymətli əhəmiyyətə malik olan, müvafiq icra hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları tərəfindən təsərrüfat istifadəsindən və mülki dövriyyədən tamamilə və ya qismən çıxarılan və üzərində xüsusi hüquqi rejim müəyyən edilən torpaqlardır.

2. Xüsusi qorunan ərazilərin torpaqlarına aşağıdakılar aid edilir:

təbiəti mühafizə təyinatlı torpaqlar;

təbii qoruy təyinatlı torpaqlar;

sağlamlaşdırma təyinatlı torpaqlar;

istirahət (rekreasiya) təyinatlı torpaqlar;

tarix-mədəniyyət təyinatlı torpaqlar.

3. Torpaqların xüsusi qorunan ərazilərin torpaqlarına aid edilməsi, onların istifadəsi və mühafizəsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilir.

Maddə 25. Təbiəti mühafizə təyinatlı torpaqlar

1. Təbiəti mühafizə təyinatlı torpaqlara:

yerüstü su axınlarının və sututarların suqoruyucu zonalarının;

kürü tökülməsi üçün mühafizə zolaqlarının;

qoruyucu vəzifələri yerinə yetirən meşələrin;

otlaqqoruyucu, tarlaqoruyucu, suqoruyucu və eroziyaya qarşı meşə əkmələrinin;

təbiəti mühafizə vəzifələrini yerinə yetirən digər torpaq sahələri aiddir.

2. Təbiəti mühafizə təyinatlı torpaqlarda qanunvericiliklə onlar üçün müəyyən edilmiş hüquqi rejimə əməl etməklə məhdud təsərrüfat fəaliyyətinə yol verilir.

3. Çayların, göllərin, su anbarlarının, digər su təsərrüfatı obyektlərinin sərhədlərində, habelə təbiəti mühafizə təyinatlı digər torpaqların hüdudlarında xüsusi hüquqi rejimli mühafizə zonaları müəyyən edilir. Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin təbiəti mühafizə təyinatlı torpaqların hüdudlarında yerləşən torpaq sahələri geri alınmır. Həmin sahələrdən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquqi rejimə riayət etməklə istifadə edilir.

4. Təbiəti mühafizə təyinatlı torpaqları olan müəssisələr, idarələr və təşkilatlar həmin torpaq sahələrinin sərhədlərində xüsusi xəbərdarlıq nişanları basdırmalıdır.

Maddə 26. Təbii qoruy təyinatlı torpaqlar

1. Təbii qoruy təyinatlı torpaqlara qoruqların, yasaqlıqların (ov yasaqlıqları istisna edilməklə), təbiət abidələrinin, təbii (milli) dendroloji və zooloji parkların, nəbatat bağlarının torpaqları aiddir.

2. Qoruqların torpaqları dedikdə, hüdudlarında elmi və mədəni dəyərə malik olan təbiət obyektləri (tipik və nadir landşaftlar, nadir geoloji törəmələr, bitki və heyvan növləri, canlı orqanizm qrupları və s.) olan və qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada qoruq təşkilatlarına təhkim edilmiş torpaq sahələri nəzərdə tutulur. Qoruq torpaqları bu landşaft zonası üçün tipik və nadir olan təbii komplekslərin bütün komponentləri ilə birlikdə onların təbii vəziyyətinin qorunub saxlanması, orada baş verən proseslərin və təzahürlərin təbii axarının və təbiətin mühafizəsinin elmi əsaslarının öyrənilməsi üçün istifadəyə verilir.

Qoruqların ərazisində, eləcə də onların ətrafında müəyyən edilmiş mühafizə zonalarında qoruqların təbii komplekslərini pozan və ya xüsusi elmi, yaxud mədəni dəyərli təbii obyektlərin mühafizəsi üçün təhlükə törədən hər hansı fəaliyyət qadağan edilir.

3. Yasaqlıqların torpaqlarına təbii ehtiyatların qorunub saxlanması, bərpası, artırılması, eləcə də landşaftların və kompleks bioloji, paleontoloji, hidroloji və geoloji obyektlərin ümumi ekoloji tarazlığının qorunub saxlanması üçün nəzərdə tutulan torpaqlar aid edilir.

4. Təbiət abidələrinin torpaqları nadir və ya tipik, eləcə də elmi, mədəni və sağlamlaşdırma cəhətdən qiymətli abidələrin (tarix-mədəniyyət abidələrindən başqa) torpaq sahələri hesab edilir.

5. Təbii qoruq təyinətli torpaqlarda onların məqsədli təyinatına aid olmayan fəaliyyətlər qadağan edilir. Bu torpaqlar onlar üçün müəyyən edilmiş mühafizə rejiminə uyğun gəlmədikdə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada təsərrüfat istifadəsindən geri alınır.

6. Milli parkların torpaqları, təbii və mədəni landşaftları xüsusi ekoloji tarixi və estetik dəyərə malik olan torpaq sahələri hesab edilir. Dendroloji və zooloji parkların, nəbatat bağlarının torpaqlarına süni şəraitdə müxtəlif flora və fauna ehtiyatlarının saxlanması, öyrənilməsi və artırılması, eləcə də onlardan səmərəli elmi-mədəni və təsərrüfat fəaliyyəti üçün istifadəyə verilən torpaq sahələri aiddir.

Maddə 27. Sağlamlaşdırma təyinətli torpaqlar

1. Sağlamlaşdırma təyinətli torpaqlara xəstəliklərin profilaktikasının və müalicə işinin təşkili üçün istifadə edilən və ya edilə bilən, əlverişli təbii müalicə amillərinə malik olan müalicə-sağlamlaşdırma yerlərinin və kurortların (çimərliklər, mineral su mənbələri, müalicəvi neft və palçıq yataqları və s.) torpaq sahələri aiddir.

2. Təbii müalicə amillərinin mühafizəsi məqsədi ilə bütün kurortların ərazilərində müalicə-sağlamlaşdırma yerləri və sanitariya mühafizə dairələri müəyyən edilir. Bu dairələrin hüdudları daxilində fəaliyyəti təbii müalicə xassələrinin və əhalinin istirahəti üçün əlverişli şəraitin mühafizəsi ilə bir araya sığmayan müəssisələrin, idarələrin və təşkilatların istifadəsinə və ya icarəsinə torpaq sahələrinin verilməsi qadağan edilir.

3. Müəyyən edilmiş sanitariya rejimi ilə əlaqədar torpaq sahələrinin təsərrüfat döviyyəsinə tam çıxarılması nəzərdə tutulduğu hallar istisna edilməklə, sanitariya mühafizə zonalarının hüdudlarında olan torpaq sahələri torpaq mülkiyyətçilərindən, istifadəçilərindən və icarəçilərindən geri alınır.

Maddə 28. İstirahət (rekreasiya) təyinətli torpaqlar

1. Əhalinin istirahətini, turizm, bədən tərbiyəsi və idman fəaliyyətinin təşkili üçün nəzərdə tutulan və istifadə edilən torpaqlar istirahət (rekreasiya) təyinətli torpaqlar sayılır.

2. Bu torpaqlara ərazisində istirahət evlərinin, pansionatların, kempinqlərin, turist bazalarının, uşaq turist stansiyalarının, meşə-parkların, şəhərətrafi yaşıllıq zonalarının, tədris-məşq, turist cığırının, nişanlanmış yolların, uşaq və idman düşərgələrinin və bu kimi digər obyektlərin yerləşdiyi torpaq sahələri aiddir.

3. Üzərindən tədris-məşq və turist cığırının, nişanlanmış yolların keçdiyi torpaq sahələri mülkiyyətçilərdən, istifadəçilərdən və icarəçilərdən geri alınır, onların razılığı ilə servitut hüququ (özgə torpaq sahəsindən məhdud istifadə hüququ) əsasında istifadə olunur.

4. İstirahət (rekreasiya) təyinətli torpaqlardan təyinatı üzrə istifadə edilməsinə maneçilik törədən hər hansı fəaliyyət qadağan edilir.

Maddə 29. Tarix-mədəniyyət təyinətli torpaqlar

1. Tarix-mədəniyyət təyinətli torpaqlara tarix-mədəniyyət qoruqlarının, xatirə parklarının, qəbiristanlıqların, məzarların, arxeoloji abidələrin və nadir geoloji törəmələrin torpaqları aiddir.

2. Tarix-mədəniyyət təyinətli torpaqlarda onların məqsədli təyinatına zidd olan hər hansı fəaliyyət qadağan edilir.

Maddə 30. Mühafizə və sanitariya zonaları sərhədlərinin müəyyən edilməsi

1. Mühafizə və sanitariya zonaları qoruq torpaqlarının, yaşayış məntəqələrinin sağlamlaşdırma zonalarının, çayların, bulaqların, su hövzələrinin, hidrotexniki və sugötürmə qurğularının, içməli və texniki su təchizatı mənbələrinin ətrafında yaradılır.

2. Mühafizə və sanitariya zonası torpaqlarından istifadə qaydaları, şərtləri və onların ölçüsü müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

VII fəsil

Meşə fondu, su fondu və ehtiyat fondu torpaqları

Maddə 31. Meşə fondu torpaqları

1. Meşə bitkiləri ilə örtülü olan, habelə bu bitkilərlə örtülü olmayan, lakin meşə təsərrüfatının ehtiyacları üçün nəzərdə tutulan meşə və qeyri-meşə torpaqları meşə fondunun torpaqları hesab edilir.

2. Meşə fondu torpaqları əsasən meşə təsərrüfatının aparılması və genişlənməsi (meşələrin bərpası, meşələr salınması və i. a.) məqsədləri üçün istifadə edilir.

3. Meşə fondu torpaqlarından meşə təsərrüfatını aparmaq üçün meşə təsərrüfatı orqanları, habelə öz nizamnamə fəaliyyətinin həyata keçirilməsini təmin etmək üçün meşə fondu torpaqlarının təhkim olunduğu digər dövlət və qeyri-dövlət müəssisələri, idarələri və təşkilatları istifadə edirlər.

4. Meşə fondu torpaqlarından qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada meşədə oduncaq və digər meşə materialları tədarük edən və ya başqa işlər görən (binalar və digər qurğuların tikilməsi, yolların salınması, elektrik xətlərinin çəkilməsi və i.a.) müəssisələrin, idarələrin və təşkilatların istehsal və digər ehtiyaclarının təmin edilməsi üçün istifadə edilir.

5. Meşə fondu torpaqlarının özgəninkiləşdirilməsinə gətirən və gətirə bilən alqı-satqısına, girov qoyulmasına (ipotekasına) və digər əqdlərə, habelə başqa məqsədlər üçün istifadəsinə yol verilmir.

6. Meşə fondu torpaqları meşələrin bərpası məqsədilə təyinatı üzrə Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada icarəyə verilə bilər.

7. Meşə fondu torpaqları ilə həmsərhəd torpaqların istifadəçiləri öz torpaq sahələrində meşələri yangından və digər fəlakətdən mühafizə edən tədbirlər görməlidirlər.

8. Meşəsi olmayan və meşəsi az olan rayonlarda meşə salmaq, dərə və yarıqların böyüməsinin qarşısını almaq, qoruyucu meşə zolaqları salmaq, şəhərlərin və sənaye mərkəzlərinin ətrafında yaşıllıq zonaları yaratmaq məqsədilə meşə fondu torpaqlarının tərkibinə müəyyən olunmuş qaydada başqa təyinatlı torpaqlar, ilk növbədə kənd təsərrüfatına yararsız və ya az yararlı yerlərdən torpaqlar verilə bilər.

9. Meşə fondu torpaqlarının verilməsi, geri alınması və istifadə qaydaları bu Məcəllə, Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsi və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 32. Su fondu torpaqları

1. Su fondunun torpaqlarına aşağıdakı torpaq sahələri daxildir:

Azərbaycan Respublikasının daxili sularının və Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin altında olan torpaqlar;

su mühafizəsi zonalarının və sahilboyu zolaqların altında olan torpaqlar, adalar və bataqlıqlar;

hidrotexniki qurğuların, meliorasiya və su təsərrüfatı obyektlərinin altında olan torpaqlar.

2. Su fondu torpaqları əhalinin içməli suya tələbatını, məişət, sağlamlaşdırma və digər ehtiyaclarını təmin edən qurğuların tikintisi və istismarı üçün, eləcə də su təsərrüfatı, kənd təsərrüfatı, balıqçılıq təsərrüfatı, sənaye, energetika, nəqliyyat və digər dövlət ehtiyaclarının (12; 15) təmin edilməsi üçün istifadə edilir.

3. Su fondu torpaqları bu Məcəllə, Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsi və digər qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyə mülkiyyətinə, hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə və icarəsinə verilə bilər.

4. Su fondu torpaqlarının verilməsi, geri alınması və istifadə qaydaları bu Məcəllə, Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsi və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 33. Ehtiyat fondu torpaqları

1. Ehtiyat fondu torpaqları dövlət və bələdiyyə ehtiyat torpaqlarından ibarətdir.

2. Dövlət ehtiyat fondu torpaqlarına bələdiyyələrin, vətəndaşların və hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə verilməmiş dövlət torpaqları daxildir.

Dövlət ehtiyat fondu torpaqlarına istifadə hüququna xitam verilən, habelə konservasiya nəticəsində təsərrüfat dövriyyəsinə çıxarılmış torpaq sahələri aid edilir.

3. Bələdiyyələrin ehtiyat fondu torpaqlarına bu Məcəllənin 47-ci maddəsinin 5-ci bəndi ilə müəyyən olunmuş torpaqlar aid edilir.

4. Ehtiyat fondu torpaqlarının istifadəsinə onların müvafiq kateqoriyaya keçirilməsindən sonra yol verilir.

5. Ehtiyat fondu torpaqlarının istifadəsi qaydaları müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

VIII fəsil

Torpaqların mühafizəsi

Maddə 34. Torpaqların mühafizəsinin məqsədi və vəzifələri

1. Torpaqların mühafizəsi onlardan səmərəli istifadə edilməsi, daha qiymətli torpaqların kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı dövriyyəsinə əsaslı çıxarılmasına yol verilməməsi, onların zərərli təbii və antropogen təsirlərdən qorunması, habelə torpaqların münbitliyinin, meşə fondunun bərpası və artırılması məqsədilə həyata keçirilən hüquqi, təşkilati, iqtisadi və digər tədbirlər sistemindən ibarətdir.

2. Torpaqların mühafizəsi, zona və region xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq onlara müəkkəb təbii (ekoloji) sistemlər kimi kompleks yanaşılması əsasında təbiətin mühafizəsini, təbii ehtiyatlara qənaəti və torpaqların qorunub saxlanılmasını, bitki və heyvanlar aləminə, geoloji təbəqələrə və ətraf mühitin digər tərkib hissələrinə zərərli təsirin məhdudlaşdırılmasını nəzərdə tutur.

3. Torpaqların mühafizəsi istifadənin optimal strukturunu özündə əks etdirən, elmi cəhətdən əsaslandırılmış torpaq istifadəçiliyi normativlərinin praktikada tətbiqi, habelə yerquruluşu əsasında ərazinin səmərəli təşkili vasitəsilə həyata keçirilir.

4. Suvarılan və meliorasiya olunmuş torpaqların səmərəli istifadəsi, onların keyfiyyətinə nəzarət, münbitliyin qorunması və artırılması, su, duz, hava və qida rejimlərinin tənzimlənməsi, əkinçiliyin rəşional strukturunun formalaşdırılması məqsədilə aqrotexniki, aqromeliorativ və meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsi və qarşılıqlı münasibətlərin əlaqələndirilməsi dövlət tərəfindən müəyyənləşdirilmiş xüsusi proqramlar üzrə aparılır.

5. Torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri torpaqların mühafizəsi sahəsində aşağıdakı istiqamətdə tədbirləri həyata keçirməlidirlər:

torpağın münbitliyinin və digər faydalı xassələrinin qorunması, bərpa edilməsi və yüksəldilməsi;

torpaqların su və külək eroziyasından, sellərdən, su basmaqdan, bataqlaşmaqdan, təkrar şoranlaşma, kipləşmə və quraqlıqdan, istehsalat və məişət tullantılarından, kimyəvi və radioaktiv maddələrlə çirklənmədən, səhrələşmə, sürüşmələr, abraziya və digər dağıdıcı proseslərdən qorunması;

kənd təsərrüfatı torpaqlarını kol-kos basmaqdan, torpaqların mədəni-texniki vəziyyətini, habelə meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin vəziyyətini pisləşdirən digər proseslərdən qorunması;

keyfiyyəti pisləşmiş kənd təsərrüfatı torpaqlarının münbitliyinin bərpa edilməsi üçün onların konservasiya edilməsi;

korlanmış torpaqların yenidən yararlı hala salınması (rekultivasiyası), onların münbitliyinin və torpağın digər faydalı xassələrinin yüksəldilməsi;

təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində torpaqların korlanması ehtimalı labüd olan hallarda onların münbit qatın götürülməsi və təkrar istifadə edilməsi.

6. Torpaqların vəziyyətinə zərərli təsir göstərə bilən təzə tikililər, qurğular və yenidən qurulan obyektlər, yerləşdirilərkən, layihələşdirilərkən, tikilərkən və istismara verilərkən, habelə yeni texnologiyalar tətbiq edilərkən torpaqların mühafizəsi sahəsində zəruri tədbirlər nəzərdə tutulmalı və həyata keçirilməlidir.

7. Torpaqların tənəzzülə uğramadan və dağılmadan qorunması tədbirləri ilə təmin edilməmiş obyektlərin və texnologiyaların istismara verilməsi və tətbiq edilməsi qadağan olunur.

8. Torpaqların vəziyyətinə zərərli təsir göstərə bilən obyektlərin yerləşdirilməsi aidiyyəti olan torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri, cləcə də müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılır.

9. Torpaqların mühafizəsi qaydaları müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 35. Torpaqların mühafizəsinin iqtisadi stimullaşdırılması

1. Torpaqların mühafizəsinin iqtisadi cəhətdən stimullaşdırılması torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin torpağın münbitliyinin qorunması və yüksəldilməsində marağının artırılması, təsərrüfat fəaliyyətinin zərərli təsirindən torpaqların qorunması məqsədilə həyata keçirilir.

2. Torpaqların mühafizəsinin iqtisadi stimullaşdırılması torpaqların münbitliyinin bərpasını, meşə-meliorasiya işlərinin görülməsini, istehsal və sosial infrastruktur obyektlərinin, yaşayış məntəqələrinin abadlaşdırılmasını və bu istiqamətdə dövlət və yerli proqramların yerinə yetirilməsini, habelə torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçilərinin torpaqdan istifadəyə görə müəyyən müddətdə torpağa görə haqdan azad edilməsini, təbii fəlakət, torpaqların konservasiyası və digər hallarda onlara dəyən ziyanın ödənilməsini və bu kimi digər tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar qaydalar müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 36. Radiaktiv və kimyəvi çirklənməyə məruz qalmış torpaqların istifadəsi

1. Radioaktiv və kimyəvi çirklənməyə məruz qalmış, əhalinin həyatına və sağlamlığına təhlükə yarada bilən, habelə məhsul istehsalı üçün sanitariya tələblərinə, müvafiq normalara, qaydalara və normativlərə cavab verməyən torpaqlar kənd təsərrüfatı dövriyyəsinə çıxarılır və konservasiya edilməsi üçün dövlət ehtiyat torpaq fonduna keçirilir. Belə torpaqlarda rekultivasiya işləri aparılıb sağlamlaşdırılana qədər kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı qadağan edilir.

2. Radioaktiv və kimyəvi çirklənməyə məruz qalmış torpaqların təsərrüfat dövriyyəsinə çıxarılması, konservasiya edilməsi, mühafizəsi, sağlamlaşdırılması və istifadəsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

Maddə 37. Ekzogen geoloji proseslərə məruz qalmış torpaqların istifadəsi

Ekzogen geoloji proseslərə (sürüşmə, sel, aşınma, uçqun, tökülmə, eroziya, abraziya, deflyasiya, eol, bataqlaşma, yağın və s.) məruz qalmış torpaq əraziləri texniki meliorasiya və yararlaşdırma (bərpa) işləri aparılanadək təsərrüfat fəaliyyəti dövriyyəsinə çıxarılır və prosesin miqyasından asılı olaraq müvafiq ehtiyat fondu torpaqlarına keçirilir. Belə torpaqlarda mühəndis-texniki və kənd təsərrüfatı işlərinin aparılmasına həmin ərazilərin (sahələrin) yararlı hala salınmasından sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada icazə verilir.

IX fəsil

Torpaq fondunun istifadəsi və mühafizəsinin dövlət tənzimlənməsi

Maddə 38. Torpaq fondunun istifadəsi və mühafizəsi sahəsində dövlətin vəzifələri

Torpaq fondunun istifadəsi və mühafizəsi sahəsində dövlət aşağıdakı vəzifələri həyata keçirir:

torpaqlardan səmərəli istifadə edilməsinin təşkili və onların mühafizəsi sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi;

torpaqlardan istifadə olunmasına və onların mühafizəsinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi;

dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu ilə əlaqədar işlərin və torpaq üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatının həyata keçirilməsi, torpaq balansının tərtibi;

bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət ehtiyacları (15) üçün torpaqların geri alınması və verilməsi, torpaqların əsas məqsədli təyinatının dəyişdirilməsi və digər yerquruluşu məsələlərinin həlli ilə bağlı sənədlərin rəsmiləşdirilməsi, onların müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının təsdiqinə təqdim edilməsi;

müəyyən olunmuş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin torpaq qanunvericiliyinə uyğun gəlməyən qərarlarının ləğv edilməsi barədə məsələlərin qaldırılması;

torpaq fonduna vurulan zərərin, kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkilərinin, torpaq qanunvericiliyinin pozulmasına görə cərimələrin və maliyyə sanksiyalarının ödənilməsi barədə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq məhkəməyə müraciət edilməsi, iddialar qaldırılması;

torpaq sahələrinin yerquruluşu planından və dövlət torpaq kadastrı məlumatlarından çıxarışların verilməsi;

torpaq qanunvericiliyinin və torpağın mühafizəsi tələblərinin pozulması ilə həyata keçirilən tikinti işlərinin, habelə faydalı qazıntıların hasilatı, aqrokimyəvi, meşə-meliorasiya, geoloji-kəşfiyyat və başqa işlərin dayandırılması, aşkar edilən pozuntuların aradan qaldırılmasına qədər göstərilən işlərin qadağan edilməsi təklifi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına, bələdiyyələrə müraciət edilməsi;

torpaqların münbitliyinin bərpası və yaxşılaşdırılması, onların istifadəsi və mühafizəsi üzrə investisiya proqramlarının ekspertizasının həyata keçirilməsi;

torpaq qanunvericiliyinin pozulmasında təqsiri olan şəxslərin müəyyən edilmiş iş qaydada inzibati məsuliyyətə cəlb edilməsi;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər vəzifələrin həyata keçirilməsi.

Maddə 39. Torpaq ehtiyatlarından istifadənin planlaşdırılması

1. Torpaq ehtiyatları – istifadə olunan və ya istifadə oluna bilən torpaqlardır.

2. Torpaq ehtiyatlarının istifadəsi və mənimsənilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin ərazinin inkişafının planlaşdırılması haqqında qərarları əsasında həyata keçirilir.

3. Torpaq ehtiyatlarından istifadənin planlaşdırılması sosial-iqtisadi proqramlar, yerquruluşu, şəhərsalma, təbiətqoruyucu və digər sənədlər əsasında ərazinin uzunmüddətli inkişaf perspektivlərini müəyyən etmək məqsədilə aparılır.

Maddə 40. Torpaqların zonalaşdırılması

1. Torpaqların zonalaşdırılması – onların müxtəlif təyinatlı və hüquqi rejimli torpaq sahələrinə bölünməsidir.

2. Torpaqların zonalaşdırılması ərazinin inkişaf planına uyğun olaraq həyata keçirilir. Torpaqların zonalaşdırılmasının ümumi əsaslarını və prinsiplərini Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

3. Torpaqların zonalaşdırılması planları müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin qərarları ilə təsdiq edilir.

4. Şəhərlərin və digər yaşayış məntəqələrinin torpaqlarının zonalaşdırılmasına dair qərarlarda aşağıdakılara dair tələblər müəyyən edilir:

tikintinin sıxlığına;

mühəndis-nəqliyyat kommunikasiyalarının, yaşıllıqların, piyada yollarının, sanitariya-qoruyucu arakəsmələrin və daşınmaz əmlakın şəhərsalınmada nəzərə alınan digər struktur elementlərinin əsas parametrlərinə;

əhaliyə xidmət edən sosial-məişət və mədəniyyət obyektlərinin yerləşdirilməsinə;

müasir ekzogen geoloji proseslərin yayılma dərəcəsinə və intensivliyinə (fəallığına);

yaşayış məntəqələrində torpaqdan istifadənin başqa sahələrinə.

Torpaqların zonalaşdırılmasına dair tələblərin icrası mülkiyyət formasından və torpaq sahələrinə digər hüquqlardan asılı olmayaraq icra üçün mütləqdir.

Maddə 41. Dövlət torpaq kadastrı

1. Dövlət torpaq kadastrı – torpaq istifadəçiliyinin dövlət qeydiyyatı, torpaqların kəmiyyət və keyfiyyətə uçuğu, bonitirovkası və iqtisadi qiymətləndirilməsi üzrə zəruri və etibarlı məlumatların məcmusudur.

2. Dövlət torpaq kadastrının məlumatları torpaqların istifadəsinin və mühafizəsinin planlaşdırılması, torpaqların verilməsi və geri alınması, torpaqların normativ qiymətinin, onlara görə haqların müəyyən edilməsi, yerquruluşu işlərinin aparılması, özgönkiləşdirilmə zonalarının müəyyən edilməsi, torpaqların istifadəsi ilə bağlı təsərrüfat fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi, eləcə də torpaqların istifadəsi və mühafizəsi ilə əlaqədar digər müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi zamanı mütləq tətbiq edilməlidir.

3. Dövlət torpaq kadastrının aparılması geodeziya, topoqrafiya, kartoqrafiya, yerquruluşu, torpaq tədqiqatı, aqrokimyə, meliorasiya, geobotanika və digər axtarış-tədqiqat işlərinin həyata keçirilməsi ilə təmin edilir.

4. Dövlət torpaq kadastrının aparılması qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 42. Torpaqların monitorinqi

1. Torpaqların monitorinqi – torpaqların münbitlik xassələrini səciyyələndirən ayrı-ayrı göstəricilərdə dəyişikliklərin vaxtında aşkara çıxarılması,

qiymətləndirilməsi, mənfi proseslərin qarşısının alınması və onların təsiri nəticələrinin aradan qaldırılması üçün torpaq fondunun vəziyyətinə uzunmüddətli müşahidə - nəzarət sistemindən ibarətdir.

2. Torpaqların monitorinqinin aparılması qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 43. Yerquruluşu

1. *Yerquruluşu* – torpaq münasibətlərinin nizama salınması və torpaqdan səmərəli istifadə olunması məsələlərinin həlli üzrə dövlətin müvafiq hüquqi, iqtisadi və texniki tədbirlər sistemidir.

2. Yerquruluşu torpaqların elmi-praktiki cəhətdən əsaslandırılmış səmərəli istifadəsinin təşkilinə, torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsinə, torpaq resurslarının uçotuna və qiymətləndirilməsinə, əlverişli ekoloji mühitin qorunub saxlanmasına, təbii və antropogen landşaftların yaxşılaşdırılmasına və sabitliyinin təmin edilməsinə, eləcə də torpaqların mühafizəsinə yönəldilir.

3. Yerquruluşu aşağıdakı işləri nəzərdə tutur:

mülkiyyət və təsərrüfatçılıq formasından asılı olmayaraq torpaqların səmərəli istifadəsinin və mühafizəsinin planlaşdırılmasının təşkili;

ərazinin şəhərsalma, ekoloji, iqtisadi və digər xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla torpaqların münbitliyinin artırılması, onların mühafizəsi üzrə respublika və regional proqramlarının və proqnozlarının, habelə yerquruluşu sxemlərinin hazırlanması;

torpaqların istifadəsində mövcud uyğunsuzluqların və çatışmazlıqların aradan qaldırılması məqsədilə torpaq sahələrinin dəqiqləşdirilməsi və qaydaya salınması layihələrinin tərtib edilməsi, yerdə (naturada) ayrılması, *qanunvericiliklə müəyyən edilmiş formada sənədlərin tərtibi (11)*;

kompleks və təsərrüfatdaxili yerquruluşu layihələrinin hazırlanması;

torpaqların istifadəsi və mühafizəsi ilə əlaqədar layihələrin və digər yerquruluşu sənədlərinin rəsmiləşdirilməsi;

xüsusi təbiəti mühafizə, istirahət və qoruyq rejimləri olan ərazilərin ayrılmasının və sərhədlərinin müəyyən edilməsinin əsaslandırılması;

şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məntəqələri hüdudlarının müəyyən edilməsi və dəyişdirilməsinə dair sənədlərin rəsmiləşdirilməsi;

xüsusi təyinatlı geodeziya, topoqrafiya və kartoqrafiya işlərinin, torpaq, geobotanika, digər tədqiqatların və axtarışların aparılması;

torpaqların inventarlaşdırılmasının aparılması, istifadəsiz, habelə səmərəli və ya məqsədlə təyinatına görə istifadə olunmayan torpaq sahələrinin müntəzəm olaraq aşkar edilməsi;

torpaqların vəziyyəti və istifadəsi üzrə xəritə və atlasların tərtib edilməsi;

torpaqların qiymətləndirilməsi üzrə müvafiq iqtisadi və texniki tədbirlərin aparılması;

təbii və antropogen proseslər nəticəsində korlanmış torpaqların rekultivasiyasına dair işçi layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması;

torpaq münasibətlərinin nizama salınması və torpaqların səmərəli istifadəsi və mühafizəsi üzrə digər tədbirlər.

4. Yerquruluşu müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının qərarı, bələdiyyələrin təşəbbüsü və ya torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin sifarişləri ilə aparılır.

5. Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların kompleks yerquruluşu layihələri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyələr, xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların təsərrüfatdaxili yerquruluşu layihələri isə torpaq mülkiyyətçiləri tərəfindən təsdiq edilir.

6. Yerquruluşu işlərinin aparılması qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

X fəsil

Torpaqların istifadəyə və onların mühafizəsinə dövlət nəzarəti

Maddə 44. Torpaqlardan istifadəyə və onların mühafizəsinə dövlət nəzarətinin vəzifələri

Torpaqlardan istifadəyə və onların mühafizəsinə dövlət nəzarətinin vəzifələri torpaqlardan səmərəli istifadə edilməsi və onların mühafizəsi məqsədilə torpaq qanunvericiliyinin tələblərinə bütün dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, hüquqi və fiziki şəxslərin əməl etməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Maddə 45. Torpaqlardan istifadəyə və onların mühafizəsinə dövlət nəzarətini həyata keçirən

1. Torpaqlardan istifadəyə və onların mühafizəsinə dövlət nəzarətini müvafiq icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

2. Bu orqanların torpaqlardan istifadəyə və onların mühafizəsi üzrə səlahiyyətləri dairəsində göstərişləri bütün torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri üçün məcburidir.

3. Torpaqdan istifadəyə və onun mühafizəsinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi qaydaları müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

XI fəsil

Dövlətin və bələdiyyələrin torpaq üzərində mülkiyyət hüququ

Maddə 46. Dövlətin torpaq üzərində mülkiyyət hüququ

1. Dövlət mülkiyyətində olan torpaqlara aşağıdakılar daxildir: dövlət hakimiyyət orqanlarının yerləşdiyi torpaqlar;

dövlət obyektlərinin – dağ-mədən sənayesinin, təsdiq edilmiş faydalı qazıntı yataqlarının, vahid energetika sisteminin, magistral boru kəmərlərinin, nəqliyyat,

rabitə və müdafiə obyektlərinin, dövlət sərhəd zolaqlarının, mühüm meliorasiya və su təsərrüfatı obyektlərinin yerləşdiyi torpaqlar;

yay və qış otlaqlarının, mal-qara düşərgələrinin və köç yollarının torpaqları; meşə fondu torpaqları (dövlət kənd təsərrüfatı müəssisələrinin meşələri də daxil olmaqla);

Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin su fondu torpaqları ;

təbiəti mühafizə, təbii-qoruq, sağlamlaşdırma, istirahət (rekreasiya), tarix-mədəniyyət təyinatlı torpaqlar, habelə üzərində təsərrüfat fəaliyyəti qadağan edilmiş qanunla qorunan digər ərazilərin torpaqları;

Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin sahilboyu 80-130 metrlik zolağının altında olan torpaqlar; (6)

dövlət elmi-tədqiqat və tədris müəssisələrinin, onların təcrübə bazalarının, maşın-sınaq stansiyalarının, dövlət sort-sınaq xidmətinin, toxumçuluq və damazlıq təsərrüfatlarının torpaqları;

dövlət müəssisə, idarə və təşkilatlarının daimi istifadəsində olan və ya dövlət obyektlərinin tikintisi layihələşdirilmiş torpaqlar;

dövlət ehtiyat fondu torpaqları.

2. Göstərilən torpaqlar dövlətin müstəsna mülkiyyətindədir, həmin torpaqlar bu Məcəllədə və digər normativ hüquqi aktlarda müəyyən olunmuş qaydada istifadəyə və icarəyə verilə bilər.

2-1. Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin sahilboyu 80-130 metrlik zolağının altında olan torpaq sahələri dövlətin mülkiyyətində qalmaqla özgəninkiləşdirilə bilməz və yalnız dövlət məqsədləri üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə istifadəyə və icarəyə verilə bilər. İstifadəyə və icarəyə verilən Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin sahilboyu 80-130 metrlik zolağının altında olan torpaq sahələri hasara alınma yolu ilə və digər üsullarla bağlanıla bilməz və dənizin sahilinə gediş-gəliş məhdudlaşdırıla bilməz. Yalnız dövlətin iqtisadi və ya təhlükəsizlik mənafeələrinin təmin edilməsi ilə əlaqədar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən məhdudlaşdırıla bilər. Göstərilən sahilboyu zolağın qrafiki təsviri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir. Sahilboyu zolaq Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin su səthinin quru ilə bu Qanun qüvvəyə mindikdən sonra mövcud olan təmas xəttindən hesablanır. (6)

3. Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətə verilməsi qanunla müəyyən edilir.

4. Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların istifadəsi və mühafizəsi sahəsində dövlət idarəetməsini öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

Maddə 47. Bələdiyyənin torpaq üzərində mülkiyyət hüququ

1. Torpaq üzərində bələdiyyə mülkiyyəti "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq bələdiyyə mülkiyyətinə ayrılan torpaqlar, habelə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada başqa torpaq mülkiyyətçilərindən bələdiyyələrə keçən torpaqlar hesabına yaranır.

2. Bələdiyyə mülkiyyətinə aid torpaqlar:

ümumi istifadədə olan torpaqlara;

hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsində olan torpaqlara;

ehtiyat fondu torpaqlarına ayrılır.

3. Ümumi istifadədə olan torpaqlara, bir qayda olaraq, şəhərlərin, qəsəbələrin və kənd yaşayış məntəqələrinin – küçələrinin, meydanlarının, yerli əhəmiyyətli və təsərrüfatdaxili yolların, parkların, meşə-parkların, sututarların, stadionların, idman meydançalarının altındakı torpaqlar, habelə tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının, yerli əhəmiyyətli su təsərrüfatı obyektlərinin, hidrotexniki qurğuların, ümumi istifadədə olan digər yerli əhəmiyyətli obyekt və qurğuların yerləşdiyi torpaqlar və əhalinin mal-qarası üçün istifadə olunan örüş sahələrinin torpaqları aiddir.

4. Hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsində olan torpaqlara onların qanuni istifadəsində və icarəsində olan bələdiyyə torpaqları daxildir.

5. Bələdiyyə ehtiyat fondu torpaqları aşağıdakılardır:

yaşayış məntəqələrinin perspektiv inkişafı üçün cəlb olunan torpaqlar;

hüquqi və fiziki şəxslərin istifadə və icarə hüququna xitam verilən bələdiyyə torpaqları;

ehtiyat məqsədləri daşıyan digər bələdiyyə torpaqları.

6. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlar bu Məcəllə ilə, bələdiyyələr haqqında qanunlarla və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydada mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilə bilər.

7. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sərəncam verilməsini, həmin torpaqların istifadəsi və mühafizəsi sahəsində idarəetməni bələdiyyələr həyata keçirirlər. *Bələdiyyələr bələdiyyə mülkiyyətinə torpaq alınması zəruriyyəti yarandığı hallarda dövlət mülkiyyətindən torpaq almaq barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları (Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti) qarşısında vəsatət qaldırır. (4)*

XII fəsil

Hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq sahəsi üzərində hüquqları

Maddə 48. Hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq sahəsi üzərində hüquqlarının ümumi xarakteristikası

1. Hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq sahəsi üzərində hüquqları, həmin hüquqların bu Məcəllə, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, digər

normativ hüquqi aktlar və torpaqla bağlı əqdlərə dair müqavilələr ilə müəyyən edilmiş həcminə görə fərqlənir.

2. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və hüquqi şəxsləri torpaq sahələrini mülkiyyət, istifadə və icarə hüququnda əldə edə bilərlər.

3. Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, beynəlxalq birliklər və təşkilatlar, habelə xarici dövlətlər Azərbaycan Respublikasında torpaq sahələrini yalnız icarə hüququ əsasında əldə edə bilərlər.

4. Torpaq mülkiyyətçisinə, istifadəçisinə və icarəçisinə torpaq sahəsi həmin sahə üçün müəyyən edilmiş məqsədli təyinatına və hüquqi statusuna uyğun olaraq verilir.

5. Torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri olan hüquqi və fiziki şəxslər torpaq sahəsi üzərində öz hüquqlarını həyata keçirərkən ətraf təbii mühitə, başqa şəxslərin hüquqlarına və mənafelərinə zərər vurmamalıdır.

6. Torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri torpaq sahələrini təbii fəlakətin təsirindən sığortalaya bilərlər.

Maddə 49. Torpaq sahəsi üzərində xüsusi mülkiyyət hüququ

1. Hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq üzərində xüsusi mülkiyyət hüququ – torpaqlar üzərində qanunla və müqavilə ilə müəyyən edilən məhdudiyətlərə və digər şərtlərə riayət etməklə sahiblik, istifadə və sərəncam hüququdur.

2. Torpaq üzərində hüquqi və fiziki şəxslərin xüsusi mülkiyyət hüququ dövlət və bələdiyyə torpaqlarının özəlləşdirilməsi, alqı-satqısı, vərəsəliyə keçməsi, bağışlanması, dəyişdirilməsi və torpaqla bağlı digər əqdlərin, habelə hüquqi şəxslərin nizamnamə (pay) fonduna verilməsi əsasında yaranır.

3. Keçmiş torpaq mülkiyyətçilərinin (onların varislərinin) torpaq sahələri üzərində hüquqlarının restitusiyasına yol verilmir.

4. Xarici hüquqi və fiziki şəxslərə torpaq sahələrinin vərəsəlik, bağışlama və ipoteka əqdləri nəticəsində keçən mülkiyyət hüququ bir il müddətinə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun özgəninkiləşdirilir. Xarici hüquqi və fiziki şəxslər torpaq sahəsi üzərində olan mülkiyyət hüququnu qanunvericiliyə uyğun özgəninkiləşdirmədikdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə torpaq sahəsini bu məcəllədə nəzərdə tutulmuş qaydada məcburi satın alır.

Maddə 50. Torpaq sahəsi üzərində istifadə hüququ

1. Torpaq sahəsi üzərində istifadə hüququ müvafiq qərar (müqavilə) əsasında torpaqdan daimi və ya müvəqqəti istifadə etməkdir. Torpağın istifadəyə verilməsinə görə torpaq vergisindən başqa haqq alınmır.

Əvvəlcədən müddəti müəyyən edilmədən həyata keçirilən istifadə torpaqdan daimi istifadə hesab olunur.

2. Müvafiq funksiyaların yerinə yetirilməsi, habelə əhalinin mənzil hüququnun təmin edilməsi məqsədilə dövlət və bələdiyyə torpaqları daimi istifadəyə bir qayda olaraq aşağıdakılara verilir:

dövlət hakimiyyət və yerli özünüidarə orqanlarına;
dövlət və bələdiyyə büdcəsindən maliyyələşən müəssisələrə, idarələrə, təşkilatlara və birliklərə;

həmkarlar ittifaqlarına və dini təşkilatlara;

dövlət əhəmiyyətli dağ-mədən, neft-kimya, energetika, nəqliyyat, rabitə, müdafiə, habelə təbiəti mühafizə, təbii qoruq, tarix-mədəniyyət, elmi-tədqiqat, tədris obyektlərinə, müəssisələrinə və idarələrinə;

dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan digər müəssisələrə, idarələrə və təşkilatlara;

dövlətin, bələdiyyənin və əhalinin vəsaiti hesabına inşa edilən və sahibkarlıq fəaliyyətinə aid olmayan çoxmərtəbəli çoxmənzilli yaşayış evlərinin müvafiq mənzil-istismar təşkilatlarına.

Müstəsna hallarda bu kimi torpaq istifadəçilərinin (mənzil tikintisi istisna olmaqla) fəaliyyət müddəti bəlli olduqda dövlət və bələdiyyə torpaqları onların müvəqqəti istifadəsinə də verilə bilər.

3. Torpaqdan müvəqqəti istifadə qısamüddətli - on beş ilədək və uzunmüddətli - on beş ildən doxsan doqquz ilədək müəyyən oluna bilər.

4. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlar daimi və ya müvəqqəti istifadəyə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr tərəfindən verilir.

Torpaqdan istifadə müddətləri həmin torpaq sahələrini müvəqqəti istifadəyə vermiş orqanlar tərəfindən uzadıla bilər.

5. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin istifadəyə verilməsi həmin sahələrin mülkiyyətçiləri ilə istifadəçilər arasında qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bağlanan müqavilə əsasında həyata keçirilə bilər.

Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin müvəqqəti istifadə müddətinin uzadılması həmin sahələrin mülkiyyətçiləri ilə yeni müqavilənin bağlanması əsasında həyata keçirilir.

6. Torpaqların istifadəyə verilməsi qaydaları və şərtləri Azərbaycan Respublikasının torpaq və mülki qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

7. Torpaq istifadəçiləri istifadə hüquqlarını başqalarına vermək (satmaq) səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinə uyğun həyata keçirə bilərlər.

Maddə 51. Torpaq sahəsi üzərində icarə hüququ

1. Torpaq sahəsi üzərində icarə hüququ müqavilə əsasında övəzi ödənilməklə torpaqdan müddətli istifadə etməkdir.

2. İcarə hüququ ilə torpaq sahələri Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına və hüquqi şəxslərinə, əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə, xarici hüquqi şəxslərə, beynəlxalq birliklərə və təşkilatlara, habelə xarici dövlətlərə verilir.

3. İcarəyəverən kimi dövlət mülkiyyətində olan torpaqlar üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlar üzrə

bələdiyyələr, xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar üzrə həmin torpaqların mülkiyyətçiləri çıxış edirlər.

4. İcarənin şərtləri, müddəti və icarə haqqı tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir və onlar arasında qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada bağlanan müqavilədə təsbit olunur.

5. *Mülkiyyətçi olan icarəyəverənin razılığı ilə (2; 15)* icarəçi icarəyə götürdüyü torpaq sahəsini başqasına subicarəyə (ikinci əldən icarəyə) verə bilər.

6. Dövlət və bələdiyyə torpaqları mənfəət əldə etmək məqsədilə fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə, bir qayda olaraq, icarə əsasında verilir.

Torpağın istifadəsi haqqında sənədlərdə nəzərdə tutulduğu hallarda torpağın istifadəçisi onu icarəyə verə bilər.

7. İcarə müddəti tamam olanadək icarəçi öldükdə torpaq sahəsi üzərində icarə hüququ onun vərəsələrinə keçir.

8. Torpaq icarəsinə dair münasibətlər Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 52. Torpaq sahəsi üzərində birgə hüquqlar

1. Torpaq sahəsi üzərində birgə hüquqlar iki və daha çox şəxsin mülkiyyətində, istifadəsində və icarəsində torpaq sahəsi olduqda, habelə mülkiyyətçi, istifadəçi və icarəçi arasında qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bağlanan müqavilə əsasında onlara məxsus olan torpaq sahələrinin birləşdirilməsi zamanı yaranır.

2. İki və daha çox şəxsin mülkiyyətində, istifadəsində və icarəsində olan torpaq sahəsi həmin şəxslərin birgə mülkiyyət, birgə istifadə və ya birgə icarə hüququna məxsus ola bilər. Birgə mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinə sahiblik, onlardan istifadə və onlar barədə sərəncam verilməsi Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin birgə mülkiyyət hüququ haqqında müddəalarına uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 53. Torpaq sahəsi ilə bağlı öhdəliklər və məhdudiyyətlər

1. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələri istifadəyə və icarəyə verildikən (satılarkən) onlara dair aşağıdakı öhdəliklər və məhdudiyyətlər qoyula bilər:

torpaq sahəsi istifadəyə verildikdə onun icarəyə (və ya subicarəyə) verilməsinin qadağan edilməsi;

torpaq sahəsində müəyyən edilmiş qaydada razılaşdırılmış layihələr üzrə tikinti işlərinin və ya torpaq sahəsinin mənimlənməsinin müəyyən edilmiş müddətlərdə başlanması və qurtarması;

təbiətqoruyucu tələblərə əməl edilməsi, torpaq sahəsində heyvanlar aləminin qorunması, torpağın münbit qatının, nadir bitkilərin, təbiət, geoloji, tarix-mədəniyyət abidələrinin, arxeoloji obyektlərin saxlanması;

verilmiş (satılmış) torpaq sahəsindən ovçuluq, balıqçılıq və ya cır meyvələrin toplanması məqsədləri üçün müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə istifadəsinə icazə verilməsi;

vəhşi heyvanların təbii məskunlaşma mühitinin və miqrasiya yollarının saxlanması;

qanunvericiliyə zidd olmayan digər öhdəliklər və məhdudiyyətlər.

2. İstifadəyə və icarəyə verilmiş, habelə xüsusi mülkiyyətə satılmış torpaq sahəsinə dair qoyulan öhdəliklər və məhdudiyyətlər müvafiq müqavilə və ya məhkəmənin qərarı ilə müəyyən edilir.

3. Torpaq sahəsinə qoyulan öhdəliklər və məhdudiyyətlər onun hüquqi statusuna daxil edilməklə dövlət qeydiyyatından keçirilir. Torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqları başqa şəxsə keçdikdə həmin öhdəliklər və məhdudiyyətlər saxlanılır.

Maddə 54. Torpaq sahəsi üzərində servitutlar

1. *Servitut* – bir və ya bir neçə qonşu (özgə) torpaq sahələrindən məhdud istifadə hüququdur. *Torpaq sahəsi üzərində servitutla bağlı münasibətlər bu Məcəllə və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə nizama salınır. (2)*

2. Servitut torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri arasında razılaşma ilə, yaxud məhkəmənin qərarı ilə müəyyən edilə bilər.

3. Torpaq mülkiyyətçisinin, istifadəçisinin və icarəçisinin öz sahəsinə xidmət göstərmək üçün qonşu torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin torpaq sahələrinə servitut qoyulmasını tələb etmək, o cümlədən məhkəmə qaydasında tələb etmək hüququ vardır.

4. Torpaq sahəsinə aşağıdakı servitutlar müəyyən edilə bilər:

torpaq sahəsindən piyada və ya nəqliyyat vasitəsilə keçmək;

torpaq sahəsindən fərdi, kommunal, mühəndis, elektrik və digər xətt və şəbəkələrin çəkilməsi və təmiri üçün istifadə etmək;

torpaq sahəsində drenaj işləri aparmaq;

torpaq sahəsində su toplamaq və içməli su götürmək (mal-qaranı suvarmaq);

torpaq sahəsindən mal-qaranı keçirmək;

yerli şəraitə və adətlərə uyğun olaraq özgənin torpaq sahəsində ot biçmək və mal-qara otarmaq;

torpaq sahəsindən axtarış, tədqiqat və digər işlərin aparılması üçün müvəqqəti istifadə etmək;

qonşu sahədə dayağı olan və ya müəyyən hündürlükdə qonşu sahəsinə keçən tikililər və qurğular ucaltmaq;

qonşu sahədə müəyyən hündürlükdən artıq olan tikililərin və qurğuların ucaldılmasını qadağan etmək;

torpaq sahəsində qoruyucu meşə əkinləri və zolaqları salmaq və digər təbiətqoruyucu obyektlər yaratmaq;

qanunvericiliyə zidd olmayan hallarda torpaq sahəsi üzərində digər servitutlar.

5. Servitutlar, onların müəyyən edildiyi torpaq sahəsinə mümkün qədər az məhdudiyətlər yaradan üsullarla həyata keçirilməlidir.

6. Qanunvericilikdə başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, üzərində servitut müəyyən edilən torpaq sahəsinin mülkiyyətçisinin həmin servituddan istifadə edən şəxsdən müvafiq ödəniş tələb etmək hüququ vardır.

7. Kənd əhalisinin və onların birliklərinin xeyrinə müəyyən edilən kənd təsərrüfatı servitutlarına görə ödəniş tutulmur.

8. Servitutlar müvəqqəti və daimi ola bilər. Torpaq sahəsi üzərində hüququn formasından asılı olmayaraq bütün torpaq sahəsinə servitut müəyyən edilə bilər.

9. Servitutlar qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatından keçirilməlidir.

10. Torpaq sahəsi başqa şəxslərə keçdikdə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş servitutlar saxlanılır.

11. Müəyyən edilmiş servitutun əsasları sonradan aradan götürülsə, torpaq mülkiyyətçisinin tələbinə görə həmin servitut dayandırıla bilər. Üzərində servitutun müəyyən edilməsi nəticəsində torpaq sahəsindən məqsədli təyinatına görə istifadə edilməsi mümkün olmadığı hallarda həmin sahənin mülkiyyətçisinin bu servitutun məhkəmə qaydasında dayandırılmasını tələb etmək hüququ vardır.

Maddə 55. Torpaq sahəsi üzərində hüquqların yaranmasının əsasları

Hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq sahəsi üzərində hüquqları:

müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və ya bələdiyyələrin qərarları və onlarla bağlanan müqavilələr;

hüquqi və (və ya) fiziki şəxslər arasında bağlanan müqavilələr və torpaqla bağlı digər əqdlər;

məhkəmənin torpaq sahəsi üzərində hüququn müəyyən edilməsinə dair qərarı və ya hökmü;

vərəsəlik hüququ əsasında və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər yollarla yaranır.

XIII fəsil

Torpaq sahələrinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsi

Maddə 56. Torpaq sahələrinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsinin ümumi əsasları

1. Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyinə uyğun olaraq mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməyən dövlət torpaqlarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, bələdiyyə torpaqlarını isə bələdiyyələr müəyyən edir.

2. Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun özəlləşdirilə bilən torpaqları xüsusi mülkiyyətə satıla bilər. *Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun yaşayış məntəqələrinin perspektiv inkişafı üçün cəlb olunan torpaq sahələri, habelə kənd təsərrüfatına azyararlı və yararsız torpaqları, hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə və icarəsinə verilmiş kənd təsərrüfatına azyararlı və yararsız torpaqların öz vəsaiti hesabına yararlı hala salınmış kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları, qeyri-kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün istifadəyə və icarəyə verilmiş torpaq sahələri özəlləşdirilə bilər.* (4) Özəlləşdirilməsi bəədə qərar qəbul ediləndə bu torpaqlar ərazinin perspektiv inkişaf proqramına xələl gətirməmək şərtilə hüquqi və fiziki şəxslərin müvəqqəti istifadəsinə və icarəsinə verilə bilər.

3. Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqları yalnız kənd təsərrüfatı istehsalı üçün istifadəyə və icarəyə verilə bilər.

4. Bu torpaqlar kənd təsərrüfatı istehsalı üçün istifadəyə və icarəyə aşağıdakı növbəliyə əməl edilməklə verilir:

müvafiq ərazidə müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlər;

müvafiq rayonun (şəhərin) ərazisində yaşayan və "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun torpaq payı almamış hüquqi və fiziki şəxslər;

"Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq müvafiq ərazidə torpaq payı almış hüquqi və fiziki şəxslər;

Azərbaycan Respublikasının digər vətəndaşları və hüquqi şəxsləri;

əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər və xarici ölkələrin hüquqi şəxsləri.

5. *Sərhədyanı və dağlıq ərazilərdə yaşayan daimi yaşamaq üçün həmin ərazilərə köçən, təsərrüfatla məşğul olmaq istəyən gənclər qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada torpaq sahələri ilə ilk növbədə təmin olunurlar.* (5)

6. Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun özəlləşdirilə bilən torpaqları xüsusi mülkiyyətə bələdiyyənin qərarı ilə, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlar istifadəyə və icarəyə müvafiq olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və bələdiyyənin qərarı ilə verilir.

Həmin qərarla yerli şərait, torpaq ehtiyatının miqdarı, əhalinin sıxlığı nəzərə alınmaqla, mövcud texniki normalara, habelə yerquruluşu və şəhərsalma layihə sənədlərinə uyğun olaraq verilən torpaq sahələrinin ölçüləri müəyyən edilir.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahəsinin mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsi bələdiyyələrin qərarı ilə sahənin xüsusiyyətinə və torpağın ayrılma məqsədinə, mövcud texniki normalara, habelə yerquruluşu və şəhərsalma sənədlərinə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının rəyi (10) alındıqdan sonra torpaqayırma qaydasında həyata keçirilir. (4)

7. Ümumi istifadədə olan meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin hüdudlarındakı torpaq sahələri hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə həmin sistemlərin bölünməməsi və onlardan istifadə texnologiyasına əməl olunması şərtilə verilə bilər.

8. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr mülkiyyətə, istifadəyə və icarəyə verilməsi nəzərdə tutulan sərbəst torpaq sahələri və yeni torpaqların mülki dövriyyəyə cəlb edilməsi proqramları barədə əhaliyə məlumat verməli və kütləvi informasiya vasitələrində hər il hesabat dərc etdirməlidirlər.

9. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin özgəninkiləşdirilməsi, habelə istifadəyə və ya icarəyə verilməsi tərəflər arasında qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada bağlanılan və notarial qaydada təsdiq olunan müvafiq müqavilə əsasında həyata keçirilir.

Maddə 57. Qeyri-kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün torpaq sahələrinin ayrılmasının xüsusiyyətləri

1. Sənaye obyektlərinin tikintisi, dəmir və avtomobil yollarının, elektrik və rabitə xətlərinin, magistral boru kəmərlərinin çəkilişi, habelə digər qeyri-kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün torpaq sahələri əsasən kənd təsərrüfatına yararsız və ya az yararlı torpaqlardan ayrılır. Göstərilən məqsədlər üçün meşə fondu torpaqlarından torpaq sahələri bir qayda olaraq meşə bitkiləri ilə örtülü olmayan sahələr, yaxud meşəbitmə şəraitinə görə az yararlı və ya yararsız sahələrdən verilir.

2. Faydalı qazıntıların hasilatı üçün tikinti işlərinə torpaq sahələrinin ayrılması yerin təki haqqında qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.

3. Elektrik və rabitə xətləri, digər xətti kommunikasiyalar başlıca olaraq yollar, kanallar, mövcud xətlər boyunca çəkilir və kənd təsərrüfatı işlərinin aparılmasına maneçilik törətməməlidir.

4. Qeyri-kənd təsərrüfatı və qeyri-meşə təsərrüfatı məqsədləri üçün torpaq sahəsinin ayrılması iki mərhələdə aparılır:

obyektin yerləşdirilməsinin əvvəlcədən razılaşdırılması (layihələşdirilməsi);
torpaq sahəsinin verilməsinin rəsmiləşdirilməsi.

5. Sənaye obyektlərinin tikintisi, faydalı qazıntıların hasilatı, dəmir və avtomobil yollarının, elektrik və rabitə xətlərinin, magistral boru kəmərlərinin çəkilişi üçün torpaq sahələri əsasən dövlət və bələdiyyə torpaqlarından ayrılır. Belə obyektlərin tikintisi altına düşən xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada, dəyəri ödənilir və ya başqa torpaq sahəsi ilə əvəz olunur.

6. Qeyri-kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün torpaq sahələrinin ayrılması və istifadəsi qaydaları bu Məcəllə və Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

Maddə 58. Torpaq sahəsində tikintinin həyata keçirilməsi

1. Torpaq mülkiyyətçisinin, istifadəçisinin və ya icarəçisinin şəhərsalma, mənzil, təbiətin və mədəni irsin mühafizəsi haqqında və digər müvafiq normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq torpaq sahəsinə dair müəyyən edilmiş öhdəlikləri və məhdudyyətləri yerinə yetirməklə həmin sahədə tikinti aparmaq, müvəqqəti tikililər ucaltmaq, əldə etdiyi tikili və qurğuları sökmək və ya yenidən qurmaq hüquqları vardır.

2. Qanunvericilikdə, habelə istifadə və icarə müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, torpaq sahəsindən müvəqqəti istifadə (icarə) müddəti başa çatdıqdan sonra istifadəçi (icarəçi) tərəfindən ucaldılmış müvəqqəti tikili onun hesabına sökülməlidir.

Maddə 59. Fərdi və kooperativ mənzil, bağ evləri və qaraj tikintisi, habelə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə zəruri tikililərin inşası üçün torpaq sahələrinin verilməsi

1. Yaşayış məntəqələrində bələdiyyələrin ehtiyat fondu torpaqlarından sahələr aşağıdakı məqsədlər üçün verilir:

kooperativ çoxmərtəbəli çoxmənzilli yaşayış evlərinin tikintisi üçün mənzil-tikinti kooperativlərinin daimi istifadəsinə;

fərdi yaşayış və bağ evlərinin tikintisi üçün əvəzi ödənilməklə vətəndaşların xüsusi mülkiyyətinə;

çoxmərtəbəli çoxmənzilli yaşayış evlərinin tikintisi üçün mənzil tikintisi ilə məşğul olan hüquqi şəxslərin tikinti başa çatanaqədək müvəqqəti istifadəsinə;

fərdi və kooperativ qarajların tikintisi üçün əvəzi ödənilməklə fiziki şəxslərin və onların kooperativlərinin mülkiyyətinə və ya icarəsinə;

sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə zəruri tikililərin inşası üçün hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə, habelə dəyəri ödənilməklə Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə.

2. Ümumi istifadədə olan torpaqlarda yerləşən meydan, küçə, keçid, yol kənarı, sahil, park, meşə-park, xiyaban, bulvar, çimərlik və əhalinin ictimai tələbatının ödənilməsinə xidmət edən digər yerlərdə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə ticarət, məişət, ictimai-iaşə obyektlərinin və digər zəruri tikililərin müvəqqəti inşası üçün sahələr bələdiyyə torpaqları haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə verilir.

3. Kooperativ, habelə digər çoxmənzilli yaşayış evlərinin və qarajların tikintisi məqsədilə ayrılan torpaq sahəsinin ölçüsü müvafiq yaşayış məntəqəsinin planlaşdırılması və tikinti layihələrinə, habelə tikinti normalarına uyğun olaraq ayrı-ayrı konkret hallarda bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilir.

4. Fərdi yaşayış və bağ evlərinin, qarajların, habelə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək məqsədilə zəruri obyektlərin tikintisi üçün ayrılan torpaq sahəsinin ölçüsü yerli şəraitdən və torpaq ehtiyatı imkanlarından asılı olaraq bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 60. Özəlləşdirilən müəssisənin (obyektin) yerləşdiyi torpaq sahəsinin verilməsinin xüsusiyyətləri

1. Dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi haqqında müvafiq normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq özəlləşdirilən müəssisənin (obyektin) mülkiyyətçisi kimi çıxış edən Azərbaycan Respublikasının hüquqi və ya fiziki şəxsi həmin müəssisənin

(obyektin) yerləşdiyi torpaq sahəsini müvafiq normativ hüquqi aktlarda müəyyən edilmiş qaydada satın ala və ya satınalma hüququ ilə icarəyə götürə bilər.

2. Özəlləşdirilən müəssisənin (obyektin) mülkiyyətçisi əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs, yaxud xarici hüquqi şəxs olduqda isə, o, müvafiq torpaq sahəsini satınalma hüququ olmadan icarəyə götürə bilər.

3. Müəssisə (obyekt) özəlləşdirilərkən onun yerləşdiyi torpaq sahəsinin qiyməti həmin müəssisənin (obyektin) qiymətindən asılı olmayaraq ayrıca müəyyənləşdirilir.

Maddə 61. Çomənzilli yaşayış evlərinə aid torpaq sahələri

Çıxarılıb (9)

Maddə 62. Elektrik, rabitə, nəqliyyat xətləri və sənaye müəssisələrinin sanitariya-mühafizə zonaları altındakı torpaq sahələrinin verilməsi

Elektrik, rabitə, nəqliyyat xətləri və sənaye müəssisələrinin sanitariya-mühafizə zonaları altındakı torpaq sahələri onların mülkiyyətçilərinin və istifadəçilərinin razılığı ilə yalnız bostan və tərəvəz becərilməsi, habelə örüş və ot çalını məqsədləri üçün qısamüddətli istifadəyə və icarəyə verilə bilər.

Maddə 63. Axtarış və kəşfiyyat işləri üçün torpaq sahəsindən istifadəyə dair tələblər

1. Geodeziya, geoloji, kəşfiyyat, arxeoloji, kadastr, yerquruluşu və digər tədqiqat və axtarış işlərinin aparılması üçün torpaqdan istifadə onların mülkiyyətçilərindən, istifadəçilərindən və icarəçilərindən geri alınmadan, müvafiq tərəflər arasında bağlanan və müvafiq icra hakimiyyəti orqanında və ya bələdiyyədə qeydə alınan müqavilələr əsasında həyata keçirilir.

2. Yerquruluşu və kadastr işləri istisna olmaqla, torpaqlarda geoloji, axtarış və kəşfiyyat, neft və qaz kəşfiyyat-qazma işlərinin aparılmasına icazəni müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə həmin işlərin aparılması üçün layihə sənədlərində nəzərdə tutulan müddətə verir.

3. Axtarış və kəşfiyyat işlərinin başlanması müddəti və yeri, torpaqdan istifadəyə görə haqqın məbləği, vurulan zərərin ödənilməsi, torpağın məqsədli təyinatına və hüquqi rejiminə dair öhdəliklər və məhdudiyyətlər, habelə digər şərtlər həmin işləri aparanaqlar ilə torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və ya icarəçiləri arasında bağlanan müqavilə ilə müəyyən edilir.

4. Axtarış və kəşfiyyat işlərindən sonra torpaqlardan təyinatı üzrə istifadə edilməsini təmin etmək üçün həmin işləri aparanaqlar müəssisələr, idarələr və təşkilatlar öz vəsaitləri hesabına istifadə etdikləri torpaqları yararlı vəziyyətə gətirməyə və tərəflərin iştirakı ilə tərtib edilmiş akt üzrə onları öz mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və ya icarəçilərinə müqavilə ilə müəyyən edilmiş müddətdə qaytarmağa borcludurlar.

5. Torpaq sahələri bir qayda olaraq axtarış və kəşfiyyat işləri zamanı yararlı vəziyyətə gətirilir. Bu mümkün olmadıqda isə torpaq sahələri axtarış və kəşfiyyat işləri başa çatdıqdan sonra ən gec üç ay müddətində yararlı vəziyyətə gətirilməlidir.

6. Axtarış və kəşfiyyat işlərini aparanaqlar müəssisələr, idarələr və təşkilatlar həmin işlərin aparılması müddətində torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri tərəfindən ödənilən torpaq vergisinin və ya icarə haqqının əvəzini, habelə onlara vurduqları ziyanı və əldən çıxmış mənfəəti bütövlükdə ödəyirlər.

Maddə 64. Dövlət müəssisələri, idarələri və təşkilatları tərəfindən işçilərə torpaq sahələrinin verilməsi

Dövlət müəssisələri, idarələri və təşkilatları əsas fəaliyyət sahəsinə xələl gətirmədən istifadələrində olan torpaqlardan öz işçilərinə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı ilə müdiriyyətin və həmkarlar təşkilatının qərarı əsasında müvəqqəti istifadəyə və icarəyə torpaq sahələri verə bilərlər.

Maddə 65. Torpaq sahəsinin planı. Torpaq sahəsinin sərhədlərinin yerdə (naturada) müəyyən edilməsi

1. Torpaq sahəsinin yerquruluşu planı torpaq sahəsinin müəyyən miqyasda tərtib edilmiş və planaalma aparılan anda özündə ərazinin bütün vəziyyətini (bitki örtüyü, çaylar, yollar və digər obyektlər), şərti işarələr və nişanələr vasitəsilə əks etdirən xəritədir.

2. Torpaq ayrılması üçün sahə seçildikdə həmin sahənin istifadəyə və icarəyə verilməsi (satılması) barədə müvafiq qərar qəbul edilənə qədər onun sərhədləri yerdə (naturada) və xəritədə müəyyən edilir.

3. Torpaq sahəsinin istifadəyə və ya icarəyə verilməsi (satılması) barədə müvafiq qərar qəbul edildikdən sonra həmin sahənin sərhədləri yerdə (naturada) müəyyən edilir.

Torpaq sahələrinin sərhədlərinin yerdə (naturada) müəyyən edilməsi yerquruluşu qaydasında aparılır.

4. Qanunvericilikdə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahəsinin planının və təsvirinin hazırlanması, mərz nişanlarının qoyulması torpaq əldə edən şəxsin hesabına həyata keçirilir.

5. Torpaq sahəsinin planının və təsvirinin hazırlanması, onun sərhədlərinin yerə (naturaya) keçirilməsi yerquruluşu işlərinin aparılmasına hüququ olan təşkilatlar tərəfindən həyata keçirilir və yerdə yoxlandıqdan sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

6. Torpaq sahəsinin təsdiq edilmiş planı torpaq sahəsinin istifadəyə və ya icarəyə verilməsi (satılması) barədə müqavilənin ayrılmaz hissəsidir.

7. Torpaq sahələrinin sərhədləri yerə (naturaya) keçirildikdən sonra onun sahəsi ölçülür və torpaqların istifadəyə və ya icarəyə verilməsi (satılması) barədə müqavilə bağlanılır.

8. Torpaq sahəsinin planının əsası kadastr işində saxlanılır, surəti isə torpaq mülkiyyətçisinə, istifadəçisinə və ya icarəçisinə verilir.

9. Torpaq sahəsinin ayrı-ayrı hissələrinin özgəninkiləşdirilməsi zamanı onların sərhədlərinin yerdə (naturada) müəyyən edilməsi də bu maddədə göstərilən qaydada aparılır.

Maddə 66. Torpaq sahələri üzərində hüquqları təsdiq edən sənədlər

1. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin hər hansı hüquqda hüquqi və fiziki şəxslərə verilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı və tərəflər arasında bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilir. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar üzərində bütün hüquqların başqasına keçməsi isə tərəflər arasında bağlanmış və notarial qaydada təsdiq edilmiş müqavilə əsasında həyata keçirilir. Müqavilədə tərəflərin hüquqları və vəzifələri, torpaq sahəsinin hüquqi statusu, öhdəliklər, məhdudiyətlər və servitutlar, müqaviləyə xitam verilməsinin əsasları və torpaqların istifadəsi və mühafizəsi üzrə digər şərtlər nəzərdə tutulur.

2. *Torpaq üzərində hüquqlar (müddəti on bir aydan az olan icarə və istifadə hüquqları istisna olmaqla) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində dövlət qeydiyyatına alınır və həmin reyestrdən çıxarıqla rəsmiləşdirilir. (11)*

3. *Çıxarılıb (11)*

4. *(11) Alqı-satqı, (14) istifadə və icarə müqavilələrinin nümunəvi formaları qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada təsdiq olunur.*

5. *Çıxarılıb (11)*

Maddə 67. Torpaq sahələri üzərində hüquqları dövlət qeydiyyatının məcburiliyi

1. *Torpaq üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində aparılır. (11)*

2. *Çıxarılıb (11)*

3. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin alınması ilə yaranan hüquqların, habelə torpaq sahələri və digər daşınmaz əmlaka dair bağlanmış əqdlər nəticəsində əldə edilən hüquqların dövlət qeydiyyatına alınması məcburidir.

4. Torpaq sahələri üzərində qeydiyyatdan keçməmiş hüquqların müdafiəsinə və toxunulmazlığına dövlət təminat vermir.

Maddə 68. Torpaq sahələri üzərində hüquqları yaranma vaxtı

Torpaq sahələri üzərində hüquqlar torpaq sahələrinin sərhədlərinin yerdə müəyyən edilməsindən, onların yerquruluşu planlarının və təsvirlərinin tərtib edilməsindən, torpaq sahələrinin verilməsi barədə müqavilənin bağlanmasından və onun müəyyən olunmuş qaydada dövlət qeydiyyatından keçirilməsindən sonra yaranır.

Maddə 69. Torpaq sahəsinin verilməsindən imtina edilməsi barədə qərardan şikayət

1. Hüquqi və fiziki şəxslərə torpaq sahəsinin verilməsindən imtina edilməsi barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarından məhkəmə qaydasında şikayət vermək olar. Ərizələrə baxılmasının müəyyən edilmiş müddətlərinin gecikdirilməsi torpaq sahəsinin verilməsindən imtina edilməsi kimi qiymətləndirilir.

2. Məhkəmə işə baxarkən torpaq sahəsinin verilməsindən imtina edilməsinin qanuni və ya qanunsuz olduğu barədə qərar qəbul edə bilər. Axırncı halda məhkəmənin qərarı torpaq sahəsi üzərində hüquqların rəsmiləşdirilməsi üçün əsasdır və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yerinə yetirilməlidir.

XIV fəsil

Torpaq sahələrinin geri alınması

Maddə 70. Torpaq sahələrinin geri alınmasının ümumi qaydaları

1. Mülkiyyətdə, istifadədə və icarədə olan torpaq sahələri dövlət *ehtiyacları (12; 15)* üçün geri alın bilər.

2. Torpaq sahələri mülkiyyətçilərin, istifadəçilərin və icarəçilərin razılığı olduqda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı (və ya müqavilə) əsasında geri alın (satın alın) bilər.

3. Mülkiyyətdə (12) və icarədə olan torpaqların *dövlət ehtiyacları (15) üçün özgəninkiləşdirilməsi (12)* müvafiq icra hakimiyyəti orqanının (12) qərarı ilə həyata keçirilir. *Əvəzsiz istifadədə olan torpaqların məcburi geri alınması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin vəsətəti əsasında məhkəmənin qərarı ilə həyata keçirilir (12).*

4. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların *dövlət ehtiyacları və ya ictimai ehtiyaclar üçün özgəninkiləşdirilməsinə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş hallarda və şərtlərlə (12)* yol verilir.

5. Hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan torpaq sahələri dövlət *ehtiyacları (12;15)* üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada *özgəninkiləşdirildikdə (12)* onun dəyəri qabaqcadan xeyrinə torpaq sahəsi alınan müəssisə, idarə və ya təşkilatın, yaxud müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin vəsaiti hesabına torpağın geri alındığı vaxtda mövcud olan bazar qiyməti ilə həmin şəxsə tam həcmdə ödənilir.

6. İstifadədə və icarədə olan dövlət torpaqlarının (12;15) üçün geri alınması zərurəti yarandıqda bələdiyyələr bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları qarşısında vəsətət qaldırırlar.

7. Torpağın geri alınması barədə qərarlardan məhkəmə qaydasında şikayət vermək olar.

8. Torpaq sahəsi dövlət *ehtiyacları (12;15)* ehtiyaclar üçün geri alındıqda qarşılıqlı razılıq əsasında onun əvəzində mülkiyyətçiyə və istifadəçiyə (icarəçiyə) eyni ölçüdə və keyfiyyətdə başqa yerdə torpaq sahəsi də verilə bilər.

9. Torpaq sahələrinin geri alınması və dövlət *ehtiyacları (15)* üçün ayrılması barədə vəsatətlərin qaldırılması və onlara baxılması qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 71. Torpaq sahələrinin tikinti altına verilməsi üçün geri alınması şərtləri

1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə xüsusi mülkiyyətdə, istifadədə və ya icarədə olan torpaq sahəsini tikinti altına vermək üçün onu bu Məcəllədə və digər normativ hüquqi aktlarda müəyyən edilmiş qaydada geri ala bilər. Bu zaman aşağıdakı şərtlərə əməl olunmalıdır:

geri alınması nəzərdə tutulan torpaq sahəsi üçün özgəninkiləşdirilmə zonasının müəyyən edilməsi və həmin zonanın dövlət torpaq kadastrında və digər müvafiq qeydiyyat sənədlərində əks edilməsi;

geri alınması nəzərdə tutulan torpaq sahəsi üzərindəki daşınmaz əmlakın, o cümlədən xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahəsinin satılmasından, yaxud həmin torpaq sahəsini geri alan müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə tərəfindən *geri (12)* alınmasından sonra onların tikinti altına verilməsi üçün qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada müsabiqənin (tenderin, hərracın) elan edilməsi.

2. Torpaq sahələrinin özgəninkiləşdirmə zonasına aid edilməsi yalnız dövlət *ehtiyaclarının (12;15)* ödənilməsi məqsədilə aparılır və ərazinin planlaşdırılmasına və yaşayış məntəqələrinin baş planına uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə tərəfindən həyata keçirilir.

3. *Torpaq sahəsinin geri alınması haqqında qərardan iddia (12) bu barədə yazılı bildiriş həmin sahənin mülkiyyətçisinə göndərildiyi gündən bir il ərzində verilə bilər. (2)*

Maddə 72. Torpaq sahələrinin geri alınması ilə əlaqədar məsələlərin baxışı zamanı hüquqi və fiziki şəxslərin iştirakı

1. Torpaq sahələrinin geri alınmasına dair baxılan məsələ hər hansı hüquqi və ya fiziki şəxsin mənafeələrinə toxunarsa, həmin şəxsin (onun müvəkkilinin) bu məsələnin baxılmasında iştirak etmək hüququ vardır.

2. Torpaq sahələrinin geri alınması barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı hüquqi və fiziki şəxslərin mənafeyinə toxunarsa, həmin qərar yalnız bu şəxslərin rəyi nəzərə alınmaqla qəbul edilə bilər.

XV fəsil

Torpaq sahələri üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarının məhdudlaşdırılması və xitamı

Maddə 73. Torpaq sahələri üzərində hüquqi və fiziki şəxslərin hüquqlarına xitam verilməsinin əsasları

1. Torpaq sahəsi və ya onun bir hissəsi üzərində mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququna aşağıdakı hallarda xitam verilir:

torpaq sahəsindən könüllü imtina edildikdə və ya torpaq mülkiyyətçisi onu özgəninkiləşdirdikdə;

torpaq sahəsinin istifadəyə və ya icarəyə verildiyi müddət qurtardıqda; hüquqi şəxslərin fəaliyyətinə xitam verildikdə;

torpaqdan məqsədli təyinatına görə istifadə edilmədikdə;

əmək münasibətləri əsasında müvəqqəti istifadə edilən torpaq sahələri ilə əlaqədar işçilərin fərdi əmək müqavilələrinə xitam verildikdə;

istifadə və ya icarə müqaviləsi şərtlərinə əməl edilmədikdə;

torpaq vergisi və icarə haqqı üzrlü səbəb olmadan 2 il dəlbadal ödənilmədikdə;

kənd təsərrüfatı istehsalı üçün verilmiş torpaq sahəsindən dəlbadal 2 il ərzində və qeyri-kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün verilmiş torpaq sahəsindən 1 il ərzində üzrlü səbəb olmadan istifadə edilmədikdə;

istifadə zamanı torpağın keyfiyyətinin pisləşməsinə və eroziyasına, kimyəvi və radioaktiv maddələrlə çirklənməsinə, bataqlaşmasına, təkrar şoranlaşmasına, torpaq sahəsində olan meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin istismar qaydalarının pozulmasına, ətraf təbii mühitin çirklənməsinə yol verildikdə;

dövlət *ehtiyacları (12;15)* üçün torpaq sahələrinin geri alınması zəruriliyi *qanunla (8)* müəyyən edildikdə;

torpaq sahəsinin mülkiyyətçisinə mənsub olan və həmin sahədə yerləşən tikili və qurğuya mülkiyyət hüququ keçdikdə; (15)

torpaq mülkiyyətçisi, istifadəçisi (icarəçisi) öldükdə və vəərələr olmadıqda;

torpaq sahəsinin girov qoyulması (ipotekası) zamanı girovla təmin edilmiş öhdəlik icra edilmədikdə.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin 5-ci, 8-ci, 9-cu və 10-cu abzaslarında nəzərdə tutulan müddəalar xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlara şamil edilmir.

3. Bu maddənin 1-ci bəndinin 7-ci abzasında nəzərdə tutulan müvəqqəti istifadəyə və icarəyə verilmiş torpaqların geri alınmasına səbəb olan halların müəyyən edilməsi məhkəmə tərəfindən həyata keçirilir (həmin torpaqlar tərəflərin razılığı ilə geri alındıqda bu qayda tətbiq edilmir).

4. Qanunvericilikdə torpaq üzərində mülkiyyət, torpaqdan istifadə və icarə hüququna xitam verilməsinin digər əsasları da nəzərdə tutula bilər.

Maddə 74. Yanğın, digər qəza və təbii fəlakət hadisəsi nəticəsində tikili dağıldıqda torpaqdan istifadə hüququnun saxlanması

Yanğın, digər qəza və təbii fəlakət hadisəsi nəticəsində tikili dağıldıqda, dağılan gündən ən gec iki il keçənədək tikilini bərpa etməyə və ya həmin sahədə yeni tikili ucaltmağa başlanarsa, həmin torpaq sahəsindən istifadə hüququ saxlanılır. Yaşayış məntəqəsinin planlaşdırma və tikinti layihələrində həmin torpaq sahəsindən başqa məqsədlər üçün istifadə edilməsi nəzərdə tutulduğu hallarda dağılmış tikililərin bərpası üçün bu məcəllə ilə müəyyən edilmiş qaydada başqa torpaq sahəsi verilir.

Maddə 75. Torpaq sahələri üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarına xitam verilməsi qaydaları

1. Bu məcəllənin 73-cü maddəsinin 1-ci bəndinin 6-cı abzasında nəzərdə tutulmuş halda torpaq sahəsindən istifadə hüququna müəssisə, idarə və təşkilatın müdiriyyəti tərəfindən, *11-ci abzasında nəzərdə tutulmuş halda torpaq üzərində mülkiyyət və icarə hüququna müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən, əvəzsiz istifadə hüququna isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin vəsatəti üzrə məhkəmə tərəfindən (12)*, qalan abzaslarda nəzərdə tutulmuş hallarda isə torpaq üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüququna məhkəmə, daimi istifadə hüququna isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə tərəfindən xitam verilir.

2. Qanunvericilikdə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququnun xitamı bu barədə məhkəmə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə tərəfindən qərar qəbul edildiyi tarixdən, torpaq mülkiyyətçisi, istifadəçisi və ya icarəçisi torpaqdan və ya onun bir hissəsindən könüllü imtina etdikdə isə müvafiq ərizə verilən tarixdən baş verir.

3. Bu məcəllənin 73-cü maddəsinin 1-ci bəndinin 5-ci, 7-ci, 10-cu abzaslarında nəzərdə tutulan hallarda torpaq sahələri üzərində (2) istifadə və icarə hüquqlarına xitam verilməsi haqqında qərar, buraxılmış nöqsanların (pozuntuların) müəyyən edilmiş vaxtda aradan qaldırılması barədə xəbərdarlıqdan sonra tədbirlər görülmədikdə qəbul edilir.

4. Məhkəmə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququna xitam verilməsi barədə qərar qəbul edərkən torpaq mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və icarəçilərinə torpaqların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına çəkdikləri xərclərin ödənilməsi və ya onların torpaqdan səmərəsiz istifadə etməsi nəticəsində torpaqlara vurduqları zərərin ödənilməsi barədə göstərişlər də verə bilərlər.

5. Torpaq sahələri üzərində istifadə və ya icarə hüququna xitam verilməsi barədə məhkəmənin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarından qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq məhkəməyə şikayət vermək olar.

6. *Torpaq üzərində hüquqlara xitam verilmə qaydası bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmadıqda, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə müəyyən edilir. (2)*

Maddə 76. Torpaq sahələri üzərində hüquqlara xitam verilməkdə nəzərə alınan tələblər

Torpaq sahələri üzərində mülkiyyət, torpaqdan istifadə və ya icarə hüququna xitam verilməsi bu hüquqdan istifadə edən şəxsi məhsulu yığmaq hüququndan məhrum etmir, cləcə də vergiləri ödəmək və torpağın münbitliyinin qorunub saxlanması məsuliyyətindən azad etmir.

Maddə 77. Torpaq sahələri üzərində hüquqların məhdudlaşdırılması

Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və ya icarəçilərinin hüquqlarının məhdudlaşdırılması torpaqdan istifadənin ərazi planlaşdırılması, torpaqların zonalaşdırılması, kütləvi servitutların müəyyən olunması haqqında müvafiq qaydada qəbul edilmiş qərarlara uyğun olaraq müəyyən edilir.

XVI fəsil

Torpaq sahələri üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı

Çıxarılıb (11)

XVII fəsil

Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqları və vəzifələri

Maddə 80. Torpaq mülkiyyətçilərinin hüquqları

Torpaq mülkiyyətçilərinin hüquqları aşağıdakılardır:

torpaqdan müstəqil təsərrüfatçılıq əsasında istifadə etmək;

öz torpaq sahəsində olan meşə örtüyündən, geniş yayılmış faydalı qazıntılardan və su ehtiyatlarından təsərrüfat ehtiyacları üçün müvafiq qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada istifadə etmək;

torpağın itirilmiş təbii münbitliyinin bərpası və digər səbəblərlə əlaqədar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən əkin dövriyyəsinə müvafiq çıxarılan (dincə qoyulan) torpaq sahələrinə görə əvəz almaq;

torpaq sahəsi üzərində torpağın məqsədli təyinatına uyğun olan yaşayış evləri, istehsal, mədəni-məişət təyinatlı və digər tikililər və qurğular inşa etmək;

torpağın geri alındığı və torpaq sahəsindən könüllü imtina edildiyi hallarda torpağın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına çəkilən xərclərin əvəzini, torpağın bu Məcəllədə və digər normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulan qaydada hesablanmış dəyərini və ya onun naturada əvəzini almaq;

qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada yerquruluşu layihələrinə və təbiəti mühafizə tələblərinə uyğun olaraq torpaq sahələrində meliorasiya işləri aparmaq, gölməçələr və digər sututarlar yaratmaq;

bu Məcəllə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən olunmuş qaydada torpaq sahəsini və ya onun bir hissəsini istifadəyə və ya icarəyə vermək;

qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada torpağı satmaq, bağışlamaq, dəyişmək, girov (ipotekaya) qoymaq, nizamnamə (pay) fonduna, habelə vərəsəliyə və irsən vermək və onunla əlaqədar qanunvericiliklə qadağan edilməmiş digər əqdlər bağlamaq və fəaliyyətlə məşğul olmaq.

Maddə 81. Torpaq istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqları

Torpaq istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqları aşağıdakılardır:

torpaqdan təyinatı üzrə istifadə etmək;

qadağan edilmiş bitkilər istisna olmaqla, kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkinləri və istehsal edilmiş məhsul üzərində mülkiyyət hüququnu həyata keçirmək;

torpaq sahəsində geniş yayılmış faydalı qazıntılardan, su ehtiyatlarından öz təsərrüfat ehtiyacları üçün müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada istifadə etmək;

torpağın verilməsi şərtlərinə müvafiq surətdə istehsal təyinatlı müvəqqəti yardımçı tikililər və qurğular ucaltmaq;

torpaqdan istifadəyə və icarəyə xitam verildikdə torpaqda öz hesabına aparılmış yaxşılaşdırma işlərinin dəyərini və əldən çıxmış mənfəətin əvəzini qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada almaq;

bu Məcəllədə və digər normativ hüquqi aktlarda müəyyən olunmuş qaydada torpaq sahəsini və ya onun bir hissəsini başqasının müvəqqəti istifadəsinə və icarəsinə (subicarəyə) vermək;

qanunvericiliklə qadağan edilməmiş digər fəaliyyəti həyata keçirmək.

Maddə 82. Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin vəzifələri

Torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri aşağıdakıları yerinə yetirməyə borcludurlar:

torpaqdan təyinatı üzrə, səmərəli və müəyyən edilmiş istifadə rejiminə uyğun istifadə etmək, təbiətporuyucu istehsal texnologiyalarını tətbiq etmək, təsərrüfat fəaliyyətində ərazinin ekoloji vəziyyətinin pisləşməsinə yol verməmək;

torpaqlarda bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş kompleks mühafizə tədbirlərini həyata keçirmək;

torpaq sahəsində tikinti və abadlaşdırma işlərini qüvvədə olan planlaşdırma-memarlıq, tikinti, sanitariya-gigiyena, yanğından mühafizə və müəyyən edilmiş digər tələblərə (normalara, qaydalara, normativlərə) uyğun olaraq həyata keçirmək;

torpaq sahəsi ilə bağlı öhdəliklərə, məhdudiyətlərə, torpaq üzərində qoyulmuş servitutlara əməl etmək;

torpaq vergisini və ya icarə haqqını vaxtında ödəmək;

başqa torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqlarını pozmamalıq;

torpaq sahəsində olan məzrləri, təbiət abidələrini, geoloji təzahürləri, geodeziya-istina məntəqələrini və yerüstü nişanlarını, meteoroloji şəbəkələri və ölçü vasitələrini, habelə meliorasiya və irriqasiya sistemlərini qoruyub saxlamaq;

torpağın istifadəsi vəziyyətinə dair müəyyən edilmiş məlumatları müvafiq orqanlara vaxtında vermək;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

Maddə 83. Torpaq sahəsi üzərində hüquqların həyata keçirilməsi

1. Hüquqi və fiziki şəxslər torpaq sahəsi üzərində onlara məxsus hüquqları, əgər qanunvericiliklə başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, öz istəklərinə uyğun həyata keçirirlər.

2. Torpaq sahəsi üzərində hüquqların həyata keçirilməsindən imtina edilməsinə o şərtlə yol verilə bilər ki, belə imtina başqa şəxslərin hüquq və mənafeələrinə toxunmasın və ətraf təbii mühitə zərər vurmazın.

3. Hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq sahəsi üzərində öz hüquqlarından imtina etmələri onları bu məcəllənin 88-ci maddəsi və bağladıkları müqavilə ilə müəyyən edilmiş vəzifələrindən azad etmir.

4. İmtina səbəbindən torpaq sahəsi üzərində hüquqlara xitam verilməsi bu məcəllə ilə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir və dövlət qeydiyyatında (reyestrində) əks etdirilir.

Maddə 84. Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqlarının müdafiəsi və təminatı

1. Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqları qanunla qorunur.

2. Qanunvericiliyin pozulduğu hallar istisna olmaqla, torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin fəaliyyətinə dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, hüquqi və fiziki şəxslərin qarışmasına yol verilmir.

3. Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin pozulmuş hüquqları qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada bərpa edilir və hüquqların pozulması nəticəsində onlara dəyən zərər tam həcmdə ödənilir.

4. Zərərin ödənilməsinə dair mübahisələrə müvafiq məhkəmədə baxılır.

5. Hüquqi və ya fiziki şəxs *istifadəyə* (8) verilmiş torpaq sahəsi dövlət *ehtiyacları* (12;15) üçün yalnız o şərtlə geri alın bilər ki, torpağı geri alan müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə həmin şəxsin arzusu ilə ona cyni ölçüdə və keyfiyyətdə başqa torpaq sahəsi ayırsın, habelə xeyrinə torpaq sahəsi geri alınan hüquqi və ya fiziki şəxs torpaqla birlikdə öldə edilmiş yaşayış, istehsal və başqa tikililərin əvəzinə yeni yerdə təzələrini tiksın və bu məcəlləyə uyğun olaraq bütün qalan zərəri tam həcmdə ödəsin. *Hüquqi və ya fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan və onlara icarəyə verilmiş torpaq sahələrinin dövlət ehtiyacları*

(15) üçün özgəninkiləşdirilməsi şərtləri və halları Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə tənzimlənir. (8)

6. Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqları yalnız bu məcəllədə və digər normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş hallarda məhdudlaşdırıla bilər.

XVIII fəsil

Torpaq sahələrinin dövriyyəsi

Maddə 85. Torpaq sahəsi dövriyyəsi anlayışı

Torpaq sahəsi dövriyyəsi – torpaq sahəsinin bir mülkiyyət növündən digərinə, torpaq sahəsi üzərində hüquqların torpaq münasibətlərinin iştirakçılarının birindən digərinə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində və bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş qaydada və xüsusiyyətlərə uyğun olaraq müqavilələrin və digər əqdlərin bağlanması yolu ilə keçməsidir.

Maddə 86. Torpaq sahəsinin alqı-satqısının xüsusiyyətləri

1. Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada qeydiyyatdan alınmış aşağıdakı torpaq sahələri və torpaqla bağlı hüquqlar alqı-satqı obyektinə ola bilər:

xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar;
bələdiyyələrin ehtiyat fondunun özəlləşdirilə bilən torpaqları;
girov haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə girov (ipoteka) predmeti sayılan torpaq sahələri;
özəlləşdirilən dövlət obyektlərinin yerləşdiyi torpaq sahələri;
dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar üzərində istifadə və icarə hüquqları.

2. Bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş dövlət torpaqları, ümumi istifadədə olan, habelə hüquqi və fiziki şəxslərin *istifadəsində və icarəsində olan bələdiyyələrin kənd təsərrüfatına yararlı torpaqları* (4) alqı-satqı obyektinə ola bilməz.

3. Azərbaycan Respublikasında torpaqlar dövlət mülkiyyətinə, bələdiyyə mülkiyyətinə, habelə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə satıla bilər.

4. Əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə, xarici hüquqi şəxslərə, beynəlxalq birliklərə və təşkilatlara, habelə xarici dövlətlərə torpaqlar yalnız haqqı ödənilməklə istifadə və icarə hüququnda verilə bilər.

5. Torpaq sahələri üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqları mülkiyyətçilərin və ya onların vəkili etdiyi şəxslərin, yaxud orqanların qərarı (razılığı) ilə bilavasitə, torpaq hərəqləri və ya müsabiqələri vasitəsilə alınıb satıla bilər.

6. Bələdiyyə mülkiyyətindəki torpaqların alqı-satqısı ərazinin inkişaf planları, yerquruluşu, yaşayış məntəqələrinin baş planı, şəhərsalma sənədləri əsasında

planlaşdırılır və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyələr tərəfindən həyata keçirilir.

Ərazi planlaşdırılması əsasında yaşayış məntəqəsinin infrastruktur sahələrinin (sahibkarlıq fəaliyyətinə aid edilməyən və ictimai ehtiyacların ödənilməsi məqsədləri daşıyan obyektlər istisna olmaqla) yaradılması üçün nəzərdə tutulan torpaqların, habelə onlardan istifadə və icarə hüquqlarının alqı-satqısı torpaq hərəqləri və müsabiqələri vasitəsilə həyata keçirilir.

7. Vətəndaşların və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan torpaqlar, habelə onlar üzərində istifadə və icarə hüquqları bilavasitə satıldıqda, alqı-satqı tərəflər arasında bağlanmış və notarial qaydada təsdiq edilmiş alqı-satqı müqavilələri əsasında həyata keçirilir.

8. Torpaq sahəsinin alqı-satqısının qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 87. Torpaq sahəsinin nizamnamə (pay) fonduna verilməsi

1. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahəsi hüquqi şəxslərin nizamnamə (pay) fonduna mülkiyyət və istifadə hüququ formalarında verilir.

2. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahəsi nizamnamə (pay) fonduna yalnız istifadə hüququ əsasında verilə bilər.

3. Torpaq istifadəçiləri torpaqdan istifadə hüququnu nizamnamə (pay) fonduna yalnız mülkiyyətçilərin razılığı ilə müvəqqəti verə bilərlər.

4. Pay şəklində verilən torpaq sahəsinin və ya sahədən istifadə hüququnun dəyəri torpaq sahəsinin nizamnamə (pay) fonduna verilməsi barədə tərəflər arasında bağlanmış müqavilə ilə müəyyən edilir.

5. Torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət və ya ondan istifadə hüququ nizamnamə (pay) fonduna qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada dövlət qeydiyyatına alındıqdan sonra keçir. Torpaq sahəsi üzərində hüquqların qeydiyyatı torpaq sahəsinin nizamnamə (pay) fonduna verilməsi barədə tərəflərin müqaviləsi əsasında aparılır.

Maddə 88. Daşınmaz əmlaka dair əqdlərin bağlanması ilə əlaqədar torpaq sahəsi üzərində hüquqların əldə edilməsinin xüsusiyyətləri

1. Tikiliyə, qurğuya və ya müəssisəyə (obyektə) mülkiyyət-hüququ başqa şəxsə keçərkən onların yerləşdiyi torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququ da həmin şəxsə tikilinin, qurğunun və ya müəssisənin əvvəlki mülkiyyətçisinə məxsus olan həcmdə və torpaq sahəsindən istifadə üzrə müəyyən edilmiş şərtlər və məhdudluqlar qalmaqda bu maddəyə uyğun olaraq keçir.

2. Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan tikililər, qurğular və ya müəssisələr (obyektlər) qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada xüsusi mülkiyyətə satıldıqda daşınmaz əmlakla birlikdə onun yerləşdiyi torpaq sahəsi də satılır və ya satınalma hüququ ilə icarəyə verilir.

3. *Torpaq sahəsinin mülkiyyətçisinə mənsub olan və həmin sahədə yerləşən binaya, o cümlədən fərdi yaşayış evinə, habelə qurğuya mülkiyyət hüququ*

keçərkən tərəflərin razılaşması ilə müəyyənləşdirilən torpaq sahəsinə hüquqlar binanı (fərdi yaşayış evini) və ya qurğunu əldə edənə keçir. Torpaq sahəsinin binası (fərdi yaşayış evi) və ya qurğu yerləşən və ondan istifadə üçün zəruri olan hissəsinə mülkiyyət hüququ əldə edənə keçir. (15)

Çıxarılıb (12;15)

Çoxmənzilli yaşayış evlərinin, habelə onlara aid olan qeyri-yaşayış tikililərinin torpaq sahələri həmin evlərin tərkib hissələri mülkiyyətçilərinin ümumi paylı mülkiyyətinə keçir. (12)

4. Əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə, xarici hüquqi şəxslərə, beynəlxalq birliklərə və təşkilatlara, habelə xarici dövlətlərə tikililər, qurğular və ya müəssisələr (obyektlər) satıldıqda həmin obyektlərin yerləşdiyi torpaq sahələri onların icarəsinə verilir.

Maddə 89. Torpaq sahəsinin girov qoyulmasının (ipotekasının) xüsusiyyətləri

1. İpoteka haqqında müqavilə üzrə hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan torpaq sahələri girov qoyula bilər.

2. Yaşayış məntəqələrində ümumi istifadədə olan torpaqların, o cümlədən şəhərsalma qaydalarına uyğun olaraq binalar və tikililər ucaldılmasına yol verilməyən şəhər torpaqlarının, xüsusi mühafizə olunan ərazilərdəki torpaqların, habelə xüsusi istifadə şəraitinə malik zonalardakı sahələrin tərkibindən dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların ipotekasına yol verilmir.

3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq ipotekasına yol verilməyən torpaqlar istisna olmaqla, dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan başqa torpaq sahələri və bu sahələr üzərində istifadə və icarə hüquqları girov (ipoteka) predmeti ola bilər.

4. *Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların ipotekasına kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı, habelə torpaq qanunvericiliyinə uyğun olaraq, bu kateqoriya torpaqların məqsədli istifadəsi ilə bağlı yaranan öhdəliklərin təmin edilməsi üçün yol verilir. (14)*

5. *Bina, tikili, qurğu və ya digər daşınmaz əşyalar yalnız onların yerləşdiyi, yaxud fəaliyyətini təmin etdiyi torpaq sahəsi ilə birlikdə ipoteka qoyulur. (14)*

6. Torpaq sahəsinin bir hissəsi girov qoyulduqda, həmin hissənin sərhədləri girov qoyulmazdan əvvəl müəyyən edilməlidir.

7. *Girov qoyan (ipoteka qoyan) əsas öhdəliyi yerinə yetirmədiyi halda, girov (ipoteka) qoyulmuş torpaq sahəsinə müvafiq qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada tutma yönəldilə bilər. (2;14)*

8. Girovsaxlayan xarici hüquqi və ya fiziki şəxs olduqda ipoteka müqaviləsində, girovla təmin edilmiş öhdəlik icra edilmədikdə, girov qoyulmuş torpaq sahəsinin ən gec bir il ərzində məcburi satılacağı barədə müddəa əks etdirilməlidir.

9. Torpaq sahəsinin girov qoyulmasının (ipotekasının) qaydaları Azərbaycan Respublikasının *ipoteka haqqında (14) qanunvericiliyi və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (2)* ilə tənzimlənir.

Maddə 90. Torpaq sahəsinin dəyişdirilməsi

1. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələri Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq hər hansı nisbətdə bir-biri ilə dəyişdirilə bilər.

2. Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrindən istifadə və ya icarə hüquqları əsasında istifadə edənlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin razılığı ilə həmin torpaq sahələrini başqalarının həmin ərazidəki istifadə və ya icarə hüququnda olan torpaq sahələri ilə dəyişdirə bilərlər.

3. Torpaq sahəsinin dəyişdirilməsi Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyinə uyğun olaraq müvafiq normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir.

Maddə 91. Torpaq sahəsinin bağışlanması

1. Torpağın mülkiyyətçisi Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində müəyyən edilmiş qaydada və formada bağışlama müqaviləsi ilə həmin torpaq sahəsini və ya onun bir hissəsini əvəzsiz olaraq Azərbaycan Respublikasının hər hansı vətəndaşının və ya hüquqi şəxsin, habelə dövlətin və ya bələdiyyənin mülkiyyətinə verə bilər.

2. Dövlət və bələdiyyə torpaqlarının bağışlanmasına yol verilmir. Bu torpaqlar üzərində istifadə və icarə hüquqları qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bağışlana bilər.

3. Torpaq sahəsinin bağışlanması qaydaları Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 92. Torpaq sahəsinin vərəsəlik qaydasında başqasına keçməsi

1. Mülkiyyətçi öldükdə ona məxsus olan torpaq sahəsinin hamısı və ya onun bir hissəsi üzərində olan mülkiyyət hüququ vərəsəlik qaydasında vəsiyyət üzrə və ya qanun üzrə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada və formada başqa şəxslərə (vərəsələrə) keçir.

2. *Əgər nə qanun üzrə, nə də vəsiyyət üzrə vərəsə yoxdursa və ya vərəsələrdən heç biri mirası qəbul etməmişdirsə, yaxud bütün vərəsələr vərəsəlik hüququndan məhrum edilmişdirsə, vərəsələri olmayan torpaq dövlətə keçir; əgər miras qoyan şəxs qocalar, əlillər üçün müəssisələrin, müalicə, tərbiyə və sosial təminat müəssisələrinin təminatında olmuşdursa, həmin müəssisənin mülkiyyətinə keçir. (2)*

3. Dövlət və bələdiyyə torpaqları yalnız istifadə və icarə hüquqları əsasında vərəsələrə keçə bilər.

4. Torpaq sahəsi vərəsəlik qaydasında yetkinlik yaşına çatmamış şəxsə keçdikdə, onun qanuni müvəkkilləri həmin torpaq sahəsini vərəsə yetkinlik yaşına çatana qədər icarəyə verə bilərlər.

Maddə 93. Torpaq sahəsinə dair əqdlərin rəsmiləşdirilməsi

1. Torpaq sahəsinə dair əqdlər yazılı formada, əqdləri bağlayan tərəflər və ya onların müvəkkilləri tərəfindən imzalanmış sənədlərin tərtib edilməsi yolu ilə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin müddəalarına uyğun olaraq həyata keçirilir.

2. Torpaq sahəsinə və ya onun üzərindəki daşınmaz əmlaka dair bağlanan əqd müqavilə ilə rəsmiləşdirilir.

3. Qanunvericilikdə başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, müqavilədə aşağıdakılar göstərilməlidir:

müqavilənin tərəfləri;

müqavilənin növü;

müqavilənin predmeti, torpaq sahəsinin planı, təsviri, məhdudiyyətlər və servitutlar da daxil olmaqla torpaq sahəsinin hüquqi rejimi, dövlət torpaq reyestrində qeydiyyat nömrəsi, torpaq sahəsində yerləşən daşınmaz əmlak barədə məlumatlar (tikililər, qurğular, çoxillik əkmələr, sututlar və digər obyektlər);

müqavilənin bağlanması əvvəl torpaq sahəsinin və onun üzərində yerləşən daşınmaz əmlakın əldə edilməsinin əsasları (alqı-satqı, vərəsəlik, bağışlama və ya digər əsas);

torpaq sahəsi və onunla bağlı olan daşınmaz əmlaka dair qadağanlar qoyulması (əmlakın həbs edilməsi və ya digər səbəb nəticəsində) barədə qeydlər;

torpaq sahəsi üzərində üçüncü şəxslərin məhdudiyyət öhdəliklərinin olub-olmaması barədə göstərişlər (ipoteka, icarə, xüsusi istifadə rejimi, servitutlar və digər göstərişlər);

torpaq sahəsi üzərində hüquqların verilməsi tarixi;

əqdin qiyməti və onun həqiqiliyi barədə tərəflərin öz imzaları ilə təsdiq edilmiş ərizələri;

tərəflərin öhdəlikləri.

XIX fəsil

Torpağın qiymətləndirilməsi və torpaq haqqının müəyyən edilməsinin əsasları

Maddə 94. Torpağın qiymətləndirilməsi

1. Təbii resurs kimi torpaqlar torpaq haqqının məbləğini, torpağın dəyərini və rüsumların həcmi müəyyən etmək, habelə torpaq dövriyyəsi prosesini tənzimləmək məqsədilə qiymətləndirilir.

2. Torpaqların qiymətləndirilməsində torpağın normativ qiymətindən və bazar qiymətindən istifadə olunur.

Maddə 95. Torpağın normativ qiyməti

1. Torpağın normativ qiyməti torpaq sahəsinin təbii və iqtisadi potensialına ekvivalent götürülən dəyər göstəricisidir.

2. Torpağın normativ qiymətindən meyar kimi aşağıdakı hallarda istifadə edilir:

torpaq sahələri mülkiyyətçilərdən geri alındıqda və ya müsadirə edildikdə;

torpaq sahələri alınıb satıldıqda, girov (ipoteka) qoyulduqda, nizamnamə (pay) fonduna və icarəyə verildikdə, sığorta edildikdə;

torpaq sahəsi bir kateqoriyadan başqa kateqoriyalara keçirildikdə.

3. Torpağın normativ qiymətinin hesablanması istifadə olunan tariflər inflyasiyanın səviyyəsinə uyğun olaraq indeksləşdirilir və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

4. Torpağın normativ qiymətinin müəyyən edilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 96. Torpağın bazar qiymətinin formalaşmasının əsasları

1. Torpağın bazar qiyməti torpaq əqdlərinin növlərindən, satışın formalarından, satış obyektinin təyinatından, torpaqların hüquqi statusundan, rejimindən və normativ qiymətindən, habelə tələb və təklifdən asılı olaraq formalaşır.

2. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələri bilavasitə satıldıqda qiymətlər tərəflərin razılığı ilə bazar məzənnəsi nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilir.

3. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələri bilavasitə satıldıqda qiymətlər normativ qiymətdən az olmamaq şərti ilə bazar məzənnələri nəzərə alınmaqla bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir.

4. Bələdiyyələrin kənd təsərrüfatına az yararlı və yararsız torpaqları *öz vəsaitləri hesabına yararlı hala salaraq kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal edən Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinə satıldıqda bu torpaqlarda torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qiymət güzəştləri tətbiq olunur.* (4)

5. Bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin (*ipoteka predmeti olan torpaq sahələri istisna olmaqla*) (14) hərrac və müsabiqə vasitəsi ilə satışında ilkin qiymət (müsabiqədə isə qiymət) bazar məzənnəsini nəzərə almaqla mülkiyyətçi ilə satışın təşkilatçıları arasında razılaşma əsasında torpağın normativ qiymətindən az olmamaq şərti ilə müəyyən edilir.

6. Torpaq sahələri dövlət *ehtiyaclarını* (15) ödəmək məqsədilə mülkiyyətçilərdən əvəzi ödənilməklə alındıqda onların *satılma qiyməti Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə müvafiq olaraq* (12) tərəflərin razılığı əsasında müəyyənləşdirilir. Tərəflər arasında mübahisə məhkəmə qaydasında həll olunur.

7. Torpaq üzərində istifadə və icarə hüquqlarının qiyməti, bazar məzənnələri nəzərə alınmaqla, bilavasitə satışı zamanı qarşılıqlı razılaşma əsasında, hərrac (və ya müsabiqə) vasitəsilə satıldıqda isə ilkin qiymət (qiymət) kimi mülkiyyətçilərlə satışın təşkilatçıları arasında razılaşma əsasında müəyyən edilir.

8. Torpaq sahələri (xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar istisna olmaqla) bağışlanıldıqda, dəyişdirildikdə və vərəsəliyə verildikdə onlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilən qaydada normativ qiymətlərdən az olmamaq şərti ilə qiymətləndirilir.

9. Nizamnamə (pay) fonduna verilən torpaq sahəsinin və ya bu sahə üzərindəki hüquqların dəyəri iştirakçılar arasında bağlanmış müqavilə ilə bazar məzənnəsinə uyğun müəyyən olunur.

10. *İpoteka predmeti olan torpaq sahəsinə tutma yönəldilərkən onun ilkin satışı qiyməti ipoteka haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq bazar qiyməti nəzərə alınmaqla müəyyən edilir. (14)*

Maddə 97. Torpaq haqqının formaları

1. Azərbaycan Respublikasında torpaqdan istifadə pulludur.
2. Torpaq haqqı torpaq vergisi və icarə haqqı formalarında müəyyən edilir.

Maddə 98. Torpaq vergisi

1. *Azərbaycan Respublikasında torpaqdan istifadəyə görə torpaq vergisinin müəyyən edilməsi və ödənilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilir. (1)*

2. Mülkiyyətindən və istifadəsindən torpaq sahəsi olan hüquqi və fiziki şəxslər torpaq vergisi ödəyirlər.

3. Torpaq vergisi torpaq mülkiyyətçilərinin və istifadəçilərinin təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrindən asılı olmayaraq torpaq sahəsinə görə sabit tədiyyə formasında hesablanır.

4. Torpaq vergisinin dərəcələri torpağın təyinatından, sahəsindən, coğrafi yerləşməsindən və keyfiyyətindən asılı olmayaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş qaydada müəyyənləşdirilir.

Torpaq vergisinin müəyyən edilməsi üçün dövrü olaraq onun renta qiymətləndirilməsi aparılır.

5. Keyfiyyət xarakteristikası müəyyən edilməmiş torpaq sahələrinə görə torpaq vergisini hesablamaq məqsədilə torpaq sahəsinə daxil olduğu *inzibati ərazi vahidi (3)* üzrə torpağın orta bonitet balı qəbul edilir.

6. Torpaq vergisinin müəyyən edilməsi və ödəmə qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 99. İcarə haqqı

1. Torpağın icarə haqqı torpaqdan müddətli istifadəyə görə icarəçinin icarəyəverənə ödədiyi vəsaitdir.

2. İcarəyəverən torpaq vergisi tədiyyəçisi olduqda, torpaq vergisi icarə haqqının tərkibinə daxil edilir.

İcarəyəverən torpaq vergisi tədiyyəçisi olmadıqda, icarə haqqının tərkibində torpaq vergisi nəzərə alınmır.

3. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların icarə haqqı tərəflərin razılığı ilə müəyyən olunur.

4. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqqının aşağı həddi onların təyinatından, sahəsindən, coğrafi yerləşməsindən və keyfiyyətindən asılı olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş normativlər əsasında müəyyənləşdirilir. Həmin sənədlərdə torpağın normativ qiyməti, torpaq vergisi, habelə tələb və təklif nəzərə alınmalıdır.

5. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlara təklif tələbi üstələdiyi hallarda icarə haqqı güzəştli tətbiq edilə bilər.

6. Kənd təsərrüfatına az yararlı və yararsız torpaqlar kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün icarəyə verildikdə torpaq qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş imtiyazlar tətbiq olunur.

Maddə 100. Torpaqla bağlı əqdlərə tətbiq edilən tədiyyələr

1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və səlahiyyətləri daxilində bələdiyyələr torpaqla bağlı əqdlərin növündən və torpaq sahələrinin qiymətindən asılı olaraq tədiyyələrin diferensiallaşdırılmış dərəcələrini və ödəmə qaydalarını müəyyən edirlər.

2. Torpaqla bağlı əqdlərə tətbiq edilən tədiyyələrdən (ödənclərdən) daxil olan vəsaitin müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş hissəsi yeni torpaqların kənd təsərrüfatı dövryyəsinə cəlb edilməsinə, dövlət proqramları əsasında torpaqların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına, rekultivasiyasına, dövlət torpaq kadastrının, torpaqların monitorinqinin, yerquruluşu və elmi-tədqiqat işlərinin aparılmasına, torpaqların istifadəsi və mühafizəsi ilə əlaqədar digər tədbirlərin həyata keçirilməsinə sərf edilir.

Torpaq ödəncləri üzrə güzəştlər Azərbaycan Respublikasının müvafiq normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilir.

XX fəsil

Torpaq mülkiyyətçilərinə istifadəçilərinə və icarəçilərinə vurulan zərərin və kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkilərinin ödənilməsi

Maddə 101. Torpaq mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və icarəçilərinə vurulan zərərin ödənilməsi

1. Torpaq sahələrinin geri alınması (məcburi satın alınması) və ya müvəqqəti tutulması, habelə torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqlarının məhdudlaşdırılması, yaxud hüquqi və fiziki şəxslərin fəaliyyətinin təsiri ilə torpaqların keyfiyyətinin pisləşməsi nəticəsində dəymiş zərər və əldən çıxmış gəlir bu itkilərə məruz qalmış torpaq mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və icarəçilərinə

tam həcmdə ödənilməlidir. *Torpaq sahələri geri alınarkən qeyd olunan xərclərlə yanaşı, habelə torpaq mülkiyyətçisinin üçüncü şəxslər qarşısında daşdığı öhdəliklərə vaxtından əvvəl xitam verilməsi ilə əlaqədar düşdüyü xərci də ödənilməlidir.*(2)

2. Vurulmuş zərəri, o cümlədən əldən çıxmış gəliri, geri alınan torpaq sahələrini əldə etmiş hüquqi və fiziki şəxslər, habelə fəaliyyəti torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin hüquqlarının məhdudlaşmasına, yaxud yaxınlıqda yerləşən torpaqların keyfiyyətinin pisləşməsinə səbəb olan hüquqi və fiziki şəxslər bu Məcəllə ilə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilən qaydada ödəyirlər.

3. Zərərin ödənilməsi ilə əlaqədar mübahisələrə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq məhkəmədə baxılır.

Maddə 102. Kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkilərinin ödənilməsi

1. Kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı ilə əlaqədar olmayan məqsədlər üçün kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı torpaqlarının geri alınması, habelə istifadə sahəsində hüquqi və ya fiziki şəxslərin fəaliyyətinin təsiri ilə yaranan məhdudiyətlər nəticəsində baş verən kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı itkiləri bu Məcəllənin 101-ci maddəsinə uyğun olaraq zərərin ödənilməsindən əlavə olaraq kompensasiya edilir.

2. Kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkilərini aşağıdakılar ödəyirlər:

kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı ilə əlaqədar olmayan ehtiyaclar üçün kənd təsərrüfatı və meşə torpaqlarını xeyrinə geri alan hüquqi və fiziki şəxslər; obyektlərin ətrafında mühafizə, sanitariya və qoruyucu zonalar müəyyənləşdirilərkən kənd təsərrüfatı və meşə torpaqlarını dövrüyyədən çıxaran və ya onları daha az qiymətli torpaqlara keçirən hüquqi və fiziki şəxslər.

3. Hüquqi və fiziki şəxslərin fəaliyyətinin təsiri nəticəsində kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı yerlərinin keyfiyyəti pisləşdikdə də kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkiləri onlar tərəfindən kompensasiya edilir.

4. Kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı itkilərinin ödənilməsi qaydasında daxil olan vəsait müvafiq icra hakimiyyəti orqanının hesabına keçirilir. Həmin vəsaitdən ilk növbədə ərazisindən torpaq alınan rayonda yeni torpaqların mənimsənilməsi, torpaqların münbitliyinin artırılması, meşə salınması və meşə fondu torpaqlarının məhsuldarlığının yüksəldilməsi, torpaqların mühafizəsi və digər tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün istifadə edilir.

5. İtkilərin və ziyanın miqdarının müəyyən edilməsi və ödənilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş normativ hüquqi aktlar əsasında müəyyən edilir.

XXI fəsil

Torpaq mübahisələrinin həlli

Maddə 103. Torpaq mübahisələrini həll edən orqanlar

1. Torpaq mübahisələri öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr və məhkəmələr tərəfindən həll edilir.

2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı ilə tərəflər razı olmadıqda mübahisələrə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq məhkəmədə baxılır.

3. Torpaq münasibətləri ilə əlaqədar olan əmlak mübahisələri, o cümlədən vurulan zərərin ödənilməsinə və həcmnin müəyyən edilməsinə dair mübahisələr qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada məhkəmə tərəfindən həll edilir.

4. Rayonların (şəhərlərin) daxilində torpaq üzərində mülkiyyət, torpaqdan istifadə məsələləri üzrə torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin mübahisələrinə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, bələdiyyə və məhkəmə tərəfindən baxılır.

5. Rayon (şəhər) daxilində yaşayış məntəqələrinin hüdudlarının müəyyən edilməsinə dair mübahisələrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və bələdiyyə tərəfindən baxılır. Tərəflər onların qərarı ilə razı olmadıqda yuxarı dövlət orqanlarına və ya məhkəməyə müraciət edə bilərlər.

Maddə 104. İnzibati-ərazi vahidləri arasında ərazi mübahisələrinin həlli

İnzibati-ərazi vahidləri arasında ərazi məsələləri üzrə mübahisələrə aidiyyəti üzrə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin yaratdığı xüsusi komissiyalar tərəfindən baxılır.

Maddə 105. Azərbaycan Respublikası ilə digər dövlətlər arasındakı torpaq mübahisələrinin həlli

Azərbaycan Respublikası ilə digər dövlətlər arasında ərazi mübahisələri baş verdikdə, bu məsələ Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi, beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri əsasında həll olunur.

Maddə 106. Məhkəmədən kənar torpaq mübahisələrinə baxılması qaydası

1. Torpaq üzrə mübahisələrə tərəflərdən birinin ərizəsinə əsasən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə ərizənin daxil olduğu gündən etibarən bir ay müddətində baxılır.

2. Torpaq mübahisələrinə maraqlı tərəflərin iştirakı ilə baxılır. Məsələnin həllində ilk dəfə tərəflərin biri iştirak etmədikdə və məsələyə baxılmasına dair onun rəsmi razılığı olmadıqda işə baxılması təxirə salınır.

3. Tərəflərdən birinin üzrlü səbəb olmadan ikinci dəfə baxışa gəlməməsi torpaq mübahisələrinə baxılmasını və bu məsələ üzrə qərar qəbul edilməsini dayandırmır.

4. Torpaq mübahisələrinə baxan orqanın qərarında onun yerinə yetirilməsi qaydaları və pozulmuş hüquqların bərpası üzrə tədbirlər nəzərdə tutulur.

5. Qərar qəbul edildiyi andan ən gec 5 gün keçənədək tərəflərə verilir.

Maddə 107. Məhkəmədən kənar torpaq mübahisələrində iştirak edən tərəflərin hüquqları

Məhkəmədən kənar qaydada baxılan torpaq mübahisələrində iştirak edən tərəflər mübahisəsinin həllinə dair sənədlərlə tanış olmaq, onlardan çıxarışlar etmək, torpaq mübahisələrinə baxılmasında iştirak etmək, sənədlər və digər sübutlar təqdim etmək, vəsatət qaldırmaq, şifahi və ya yazılı izahatlar vermək, vəsatətə və digər tərəfin müqavilələrinə etiraz etmək, torpaq mübahisələri üzrə qərarın surətini almaq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı ilə razı olmadıqda – ondan müvafiq məhkəməyə şikayət etmək hüquqlarına malikdirlər.

Maddə 108. Məhkəmədən kənar torpaq mübahisələrinə dair qərarın icrası

1. Torpaq mübahisələrinə dair müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir. Qərardan müvafiq məhkəməyə şikayət verilməsi onun icrasını dayandırır.

2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin torpaq mübahisəsinə dair qərarının icrasına nəzarəti müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

3. Torpaq mübahisələrinə dair qərarların icrası qərar çıxaran orqan və ya yuxarı orqan tərəfindən dayandırıla və ya onun müddəti uzadıla bilər.

XXII fəsil

Torpaq qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət

Maddə 109. Torpağa dair əqdlərin etibarsızlığı

Torpaq istifadəçiləri və icarəçiləri tərəfindən özgənin mülkiyyətində olan torpağın alınib-satılması, bağışlanması, torpaq sahələrinin özbaşına dəyişdirilməsi barədə bağladığı əqdlər, habelə torpaq mülkiyyətçilərinin bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş qaydaları pozmaqla bağladıkları əqdlər etibarsız hesab edilir.

Maddə 110. Torpaq qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət

Aşağıdakı hərəkətlərin törədilməsində təqsiri olan şəxslər qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar:

bu Məcəllənin 109-cu maddəsində göstərilən əqdlərin bağlanması;

torpaq sahələrinin özbaşına tutulması;

torpaq sahələrində qanunsuz tikinti aparılması;

torpaqların kateqoriyalarının qanunvericiliyə riayət edilmədən dəyişdirilməsi;

torpaqların zibilləndirilməsi, istehsalat və məişət tullantıları ilə, kimyəvi və radioaktiv maddələrlə, habelə çirkab suları ilə çirkləndirilməsi, bakterial-parazitik və zərərli karantin orqanizmlərlə yoluxdurulması;

torpaqları yaxşılaşdırmaq və onları külək, su eroziyasından və torpaqların münbitliyini pisləşdirən digər proseslərdən mühafizə etmək üçün məcburi tədbirlərin görülməməsi;

torpaqların (o cümlədən meşə torpaqlarının) münbit qatının korlanması;

torpağın vəziyyətinə zərərli təsir göstərən obyektlərin layihələşdirilməsi, tikilməsi və istismara verilməsi;

müvəqqəti istifadəyə və icarəyə verilən torpaqların vaxtında qaytarılmaması və ya onları təyinatı üzrə istifadə etmək üçün yararlı hala salmaq barədəki öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi, *Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin sahilboyu 80-130 metrlik zolağının altında olan torpaq sahələrinin hasara alınması yolu ilə və ya digər üsullarla bağlanması və dənizin sahilinə gediş-gəlişin məhdudlaşdırılması*; (7)

mülkiyyətdə və istifadədə olan torpaqların hüdudlarının mərz nişanlarının məhv edilməsi;

torpaqların dövlət uçotundan, qeydiyyatından gizlədilməsi, kəmiyyət və keyfiyyətinə dair məlumatların təhrif edilməsi;

torpaq sahələrində meteoroloji şəbəkələrin və ölçü vasitələrinin, geodeziya-istinad məntəqələrinin və yerüstü nişanların, habelə meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin sıradan çıxarılması.

Maddə 111. Özbaşına tutulmuş (zəbt edilmiş) torpaqların qaytarılması

1. Azərbaycan Respublikasında torpaqların özbaşına tutulması (zəbt edilməsi) qanunla qadağan olunur.

2. Özbaşına tutulmuş (zəbt edilmiş) torpaq sahələri qanunsuz istifadə zamanı çəkilən xərclərin övəzi ödənilmədən aidiyyəti üzrə geri qaytarılmalıdır.

3. Torpaqların əvvəlki vəziyyətinə gətirilməsi (orada olan binaların, tikililər və qurğuların sökülməsi də daxil olmaqla) torpaqları zəbt etmiş hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən və ya onların hesabına həyata keçirilir. (15)

Maddə 112. Torpaq qanunvericiliyini pozmaqla vurulan zərərin ödənilməsi

Hüquqi və fiziki şəxslər torpaq qanunvericiliyini pozmaq nəticəsində vurduqları zərəri ödəməyə borcludurlar.

XXIII fəsil

Beynəlxalq müqavilələr

Maddə 113. Beynəlxalq müqavilələr

Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələrdə bu Məcəllədən fərqli qaydalar nəzərdə tutulmuşdursa, beynəlxalq müqavilələrin qaydaları tətbiq edilir.

Dərzi: 8 avqust 1999-cu il

**Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 25 iyun tarixli, 695-
İQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş
Azərbaycan Respublikasının
Torpaq Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı**

(4 avqust 1999-cu il, № 176)

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 06.03.2000, № 291
2. 21.12.2001, d.t. 25.12.2001
3. 23.10.2003, q.m.t. 26.10.2003
4. 12.04.2004, q.m.t. 13.04.2004
5. 02.08.2006, d.t. 05.08.2006

Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 25 iyun tarixli qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinin qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin məcəllənin tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədilə **qərara alınır**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti iki ay müddətində:

– qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinə uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

– Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Məcəlləyə uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu haqda Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

– Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinin 6-cı maddəsinin beşinci, altıncı, on ikinci və on beşinci abzaslarında, 12-ci maddəsinin 4-cü bəndində, 16-cı maddəsinin 1-ci bəndində, 21-ci maddəsinin 1-ci bəndində, 23-cü maddəsinin 4-cü, 5-ci və 6-cı bəndlərində, 24-cü maddəsinin 1-ci bəndində, 34-cü maddəsinin 8-ci bəndində, 38-ci maddəsinin 5-ci, 6-cı və 9-cu abzaslarında, (1) 46-cı maddəsinin 4-cü bəndində, 51-ci maddəsinin 3-cü bəndində, 55-ci maddəsinin ikinci abzasında, 56-cı maddəsinin 1-ci bəndində, 63-cü maddəsinin 1-ci və 2-ci bəndlərində, 64-cü maddəsinin 66-cı maddəsinin 1-ci, 2-ci və 3-cü bəndlərində, 70-ci maddəsinin 3-cü, 5-ci və 6-cı bəndlərində, 75-ci maddəsinin 1-ci, 2-ci, 4-cü və 5-ci bəndlərində, 79-cu maddəsinin 1-ci bəndinin ikinci abzasında, 80-ci maddəsinin dördüncü abzasında, 96-cı maddəsinin 8-ci bəndində, 99-cu maddəsinin 4-cü bəndində, 100-cü maddəsinin 1-ci bəndində və 2-ci bəndinin birinci abzasında, 102-ci maddəsinin 4-cü bəndində, 108-ci maddəsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulan “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini həyata keçirən icra hakimiyyəti orqanlarına dair təkliflərini Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

– Azərbaycan Respublikası torpaq qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktlarının layihələrini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

– Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsindən irəli gələn digər məsələləri öz səlahiyyəti hüddudlarında həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

– Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinin 4-cü maddəsinin 5-ci bəndinin dördüncü abzasında, 6-cı maddəsinin dördüncü, yeddinci - onuncu abzaslarında, 9-cu maddəsinin 3-cü bəndində, 16-cı maddəsinin 8-ci bəndində, 22-ci maddəsinin 5-ci bəndində, 23-cü maddəsinin 8-ci bəndində, 36-cı maddəsinin 2-ci bəndində, 37-ci maddəsinin 40-cü maddəsinin 2-ci bəndində, 71-ci maddəsinin 1-ci bəndinin birinci (xüsusi mülkiyyətdə və icarədə olan torpaq sahələrinin dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün özgəninkiləşdirilməsi hissəsində) abzaslarında və 2-ci bəndində (5), 95-ci maddəsinin 3-cü bəndində (5), 102-ci maddəsinin 5-ci bəndində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

– həmin məcəllənin 6-cı maddəsinin on üçüncü və on dördüncü abzaslarında, 38-ci maddəsinin 45-ci maddəsinin 1-ci bəndində, 65-ci maddəsinin 5-ci bəndində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi (2) həyata keçirir;

– həmin məcəllənin 10-cu maddəsinin 5-ci bəndində, 39-cu maddəsinin 2-ci bəndində, 40-cü maddəsinin 3-cü bəndində, 43-cü maddəsinin 4-cü və 5-ci bəndlərində, 49-cu maddəsinin 4-cü bəndində (1), 56-cı maddəsinin 5-ci bəndinin birinci abzasında və 7-ci bəndində, 69-cu maddəsinin 1-ci bəndində, 70-ci maddəsinin 2-ci bəndində, 71-ci maddəsinin 1-ci bəndinin birinci (əvəzsiz istifadəyə verilmiş torpaq sahələrinin geri alınması hissəsində) və üçüncü (əvəzsiz istifadəyə verilmiş torpaq sahələrinin geri alınması hissəsində) abzaslarında (5), 72-ci maddəsinin 2-ci bəndində, 84-cü maddəsinin 5-ci bəndində, 90-cü maddəsinin 2-ci bəndində, 103-cü maddəsinin 1-ci, 2-ci, 4-cü və 5-ci bəndlərində, 106-cı maddəsinin 1-ci bəndində, 107-ci maddəsinin 108-ci maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı”nın səlahiyyətlərini yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər;

– həmin məcəllənin 6-cı maddəsinin ikinci, üçüncü və on birinci abzasında nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini öz səlahiyyəti hüddudlarında Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (2;3) və digər əlaqəli mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

– həmin məcəllənin 45-ci maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş “müvafiq icra hakimiyyəti orqanları”nın səlahiyyətlərini torpaqların münbitliyinin təmin olunmasına dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Res-

publikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi, Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi öz səlahiyyətləri daxilində həyata keçirirlər. (4)

3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, aşağıdakıların icrası barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat verməklə üç ay müddətində:

– Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinin 4-cü maddəsinin 5-ci bəndinin dördüncü abzasında və 6-cı maddəsinin yeddinci abzasında müəyyənləşdirilməsi nəzərdə tutulmuş dövlət qeydiyyatına alın bilən torpaq sahələrinin minimum həddlərinin müəyyən edilməsi qaydalarını;

– həmin məcəllənin 6-cı maddəsinin dördüncü abzasında müəyyən edilməsi nəzərdə tutulmuş dövlət torpaq kadastrının, torpaqların monitorinqinin və yerquruluşunun aparılması qaydalarını;

– həmin məcəllənin 16-cı maddəsinin 8-ci bəndində müəyyən edilməsi nəzərdə tutulmuş örüş, otlaq və biçənək sahələrinin istifadəyə və icarəyə verilməsi, habelə istifadə edilməsi qaydalarını;

– həmin məcəllənin 22-ci maddəsinin 5-ci bəndində müəyyən edilməsi nəzərdə tutulmuş sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqların istifadəsi qaydalarını;

– həmin məcəllənin 23-cü maddəsinin 8-ci bəndində müəyyən edilməsi nəzərdə tutulmuş və təhlükəsizlik ehtiyacları üçün torpaq sahələrinin verilməsi, istifadəsi və geri alınması qaydalarını;

– həmin məcəllənin 36-cı maddəsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş radioaktiv və kimyəvi çirklənməyə məruz qalmış torpaqların təsərrüfat dövrüyəsindən çıxarılması, konservasiya edilməsi, mühafizəsi, sağlamlaşdırılması və istifadəsi qaydalarını;

– həmin məcəllənin 37-ci maddəsində müəyyən edilməsi nəzərdə tutulmuş ekzogen proseslərə məruz qalmış torpaqlarda mühəndis-texniki və kənd təsərrüfatı işlərinin aparılmasına icazə verilməsi qaydasını;

– həmin məcəllənin 102-ci maddəsinin 5-ci bəndində nəzərdə tutulmuş kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkilərinin və ziyanının miqdarının müəyyən edilməsi və ödənilməsi qaydalarını təsdiq etsin;

– həmin məcəllənin 40-cı maddəsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş torpaqların zonalaşdırılmasının ümumi əsaslarını və prinsiplərini;

– həmin məcəllənin 70-ci maddəsinin 9-cu bəndində nəzərdə tutulmuş torpaq sahələrini dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün ayrılması barədə vəsatətlərin qaldırılması və onlara baxılması qaydalarını müəyyən etcin.

4. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə (2) Komitəsinə və yerli icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılsın ki, bu fərmanla onların səlahiyyətinə aid edilən məsələlərin həlli üçün lazımı tədbirləri həyata keçirsinlər.

Dərci: 8 avqust 1999-cu il

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ CINAYƏT MƏCƏLLƏSİ

(30 dekabr 1999-cu il, № 787-IQ)

Maddə 314-1. Dövlətin müstəsna mülkiyyətində olan və özgəninkiləşdirilməsi qadağan edilən torpaq sahələrinə dair qanunsuz qərar qəbul etmə

Vəzifəli şəxs tərəfindən dövlətin müstəsna mülkiyyətində olan və özgəninkiləşdirilməsi qanunla qadağan edilən torpaq sahələrinin bələdiyyələrin, fiziki və ya hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və ya onlara icarəyə verilməsi haqqında qərar qəbul etmə –

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır .

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ƏMƏK MƏCƏLLƏSİ

(1 fevral 1999-cu il, № 618-IQ)

Maddə 6. Bu Məcəllənin şamil edilmədiyi şəxslər

Aşağıdakı şəxslərə bu Məcəllə şamil edilmir:

a) hərbi qulluqçulara;

b) məhkəmə hakimlərinə;

c) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin deputatlarına və bələdiyyələrə seçilmiş şəxslərə;

ç) xarici ölkənin hüquqi şəxsi ilə həmin ölkədə əmək müqaviləsi bağlayıb əmək funksiyasını Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müəssisədə (filialda, nümayəndəlikdə) yerinə yetirən əcnəbilərə;

d) podrat, tapşırıq, komisyon, müəlliflik və başqa mülki-hüquqi müqavilələr üzrə işləri yerinə yetirən şəxslərə.

Maddə 87. İşçilərin əmək fəaliyyəti haqqında və müvafiq ödəncələrinin haqq-hesab sənədləri

1. İşçinin əmək fəaliyyəti haqqında sənəd əmək kitabçası hesab edilir. İşçinin əmək fəaliyyəti haqqında sənəddə onun əmək stajı haqqında – iş girdiyi gün, ay, il, işlədiyi peşəsi (vəzifəsi), işdən çıxarılmanın əsası, günü, ayı və ili barədə qeydlər göstərilir.

Ailə kəndli təsərrüfatı üzvlərinin əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən sənəd bələdiyyələr tərəfindən verilən vəsiqə hesab edilir.

2. İşəgötürən 5 gündən artıq işləyən bütün işçilərin əmək kitabçasında onların işə qəbul edilməsi, başqa daimi işə keçirilməsi, əmək müqaviləsinə xitam verilməsi barədə müvafiq qeydləri yazmalıdır.

3. İşdən çıxan işçilərə əmək kitabçası əmək müqaviləsinə xitam verildiyi gün (sonuncu iş günü) verilir.

4. İşçilərin əmək kitabçasının forması və onun tərtibi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

5. İşəgötürən tərəfindən bu məcəllənin 173-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada işçilərin əmək haqqının və digər ödəncilərin verilməsi və qeydiyyatı aparılan haqq-hesab sənədi (kitabçası, vərəqi, çeki) tərtib edilir.

Maddə 179. İşçilərin iş yerinin və orta əməkhaqqının saxlandığı hallar

1. İşçi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada dövlət və ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə cəlb edildiyi müddət ərzində iş yeri, vəzifəsi (peşəsi) saxlanılmaqla ona orta əməkhaqqı ödənilməlidir.

2. Aşağıdakı hallarda işçinin iş yeri və orta əməkhaqqı saxlanılır:

...

m) dövlət və bələdiyyə orqanlarının işçiləri seçki qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda nəzarət-təftiş xidmətinə cəlb edildikdə.

...

Maddə 214. Əməyin mühafizəsi sahəsində bələdiyyə orqanlarının səlahiyyətləri

Bələdiyyə orqanları:

əməyin mühafizəsi sahəsində dövlət siyasətinin tabeliklərində olan ərazidə həyata keçirilməsini təmin edirlər;

əməyin mühafizəsi üzrə sahələrarası yerli əhəmiyyətli proqramlar hazırlayır və onların yerinə yetirilməsini təmin edirlər;

regional problemlərin həlli və əməyin mühafizəsinin təmin edilməsində mülkiyyətçilərə yardım göstərilməsi üçün onların pay iştirakı və digər vəsaiti hesabına əməyin mühafizəsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məqsədli fondlar yaradır və bu fondların vəsaitinin təyinatı üzrə xərclənməsini təmin edirlər.

Maddə 257. Kənd təsərrüfatı müəssisələrində iş vaxtının və əməyin ödənilməsinin tənzimlənməsi xüsusiyyətləri

1. Kənd təsərrüfatı və aqrar sənaye müəssisələrində istehsal və digər iqtisadi münasibətlərin xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq iş vaxtı bu məcəllədə nəzərdə tutulan normalar və qaydalar çərçivəsində nizamnamələri (əsasnamələri) ilə müəyyən edilir. Bu müəssisələrdə iş vaxtının cəmlənmiş və ya mövsümi işlərin yerinə yetirilməsi üçün ayrı-ayrı dövrlərə bölünmüş uçotu aparıla bilər.

2. Kənd təsərrüfatı təyinatlı məhsul istehsal edən və ya xidmətlər göstərən qurumların üzvlərinin əməkhaqqı məsələləri ilə bağlı münasibətlər bir qayda olaraq həmin müəssisənin mülkiyyətindəki pay iştirakı ilə müəyyən edilir. Bu müəssisələrdə əmək müqaviləsi ilə işləyən işçilərə əməkhaqqı bu məcəllədə nəzərdə tutulan normalardan az olmamaqla tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir.

3. Əgər kənd təsərrüfatı müəssisələrində işçilərin əməkhaqqının ödənilməsi formaları, qaydaları, əmək və əməyin qiymətləndirilməsi normaları onların nizamnamələrində, əsasnamələrində nəzərdə tutulmamışdırsa, onda müəssisənin əməkhaqqı normalarının müəyyən edilməsi və ödənilməsi qaydaları tətbiq edilir. Bu qaydalar müəssisənin ümumi yığınağı tərəfindən səs çoxluğu ilə qəbul edilir. Belə qaydalar da qəbul edilməyibsə, əməkhaqqı normaları müvafiq icra hakimiyyəti və ya bələdiyyə orqanları tərəfindən müəyyən edilmiş normativlər barədə müvafiq tövsiyələr əsasında müəyyən edilir.

Maddə 268. Kollektiv əmək mübahisəsinə əmək arbitrajında baxılması

1. Əmək arbitrajı kollektiv əmək mübahisəsinin həlli üçün yaradılan müvəqqəti orqandır. O, kollektiv əmək mübahisəsinin əmək arbitrajının icraatına verilməsi barədə razılığın əldə edildiyi vaxtdan 5 iş günündən gec olmayaraq tərəflərin birgə qərarı ilə yaradılır.

2. Əmək arbitrajının tərkibi (üç nəfərdən az olmayaraq), reqlamenti, mübahisəyə baxılma yeri, müddətləri, arbitraja texniki yardımın təşkili tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə müəyyən olunur. Arbitrajın sədri arbitrlər tərəfindən öz sıralarından seçilir. Əmək arbitrajının tərkibinə mübahisənin nəticəsi ilə maraqlı olmayan şəxslər, icra hakimiyyəti, bələdiyyə orqanlarının nümayəndələri, hüquq, əmək və sosial məsələlər üzrə mütəxəssislər və digər şəxslər daxil edilə bilər.

3. Tərəflər əmək arbitrajının qərarlarının məcburiliyi barədə qabaqcadan razılığa gələ bilər.

4. Əmək arbitrajında kollektiv əmək mübahisələrinə baxılma müddəti 7 iş günündən çox olmamalıdır. Əmək arbitrajı mübahisəyə aid olan lazımi sənədləri və məlumatları almaq hüququna malikdir.

5. Əmək arbitrajının qərarı səs çoxluğu ilə qəbul edilir və protokolla rəsmiləşdirilir. Tərəflər arbitrajın qərarı ilə razılaşmadıqda bu barədə protokol tərtib edilir.

6. Tərəflər əmək arbitrajının qərarlarının məcburiliyi barədə qabaqcadan razılığa gəlmişlərsə, arbitrajın qərarı ilə mübahisə qəti həll olunmuş hesab edilir və mübahisənin davam etdirilməsinə yol verilmir.

Maddə 275. Tətilin gedişində tərəflərin və müvafiq orqanların vəzifələri

1. Tətilin keçirildiyi dövrdə tərəflər kollektiv əmək mübahisələrinin həlli üçün danışıqları davam etdirməyə borcludurlar.

2. İşəgötürən, icra hakimiyyəti, bələdiyyə orqanları, tətil komitəsi, həmkarlar ittifaqları təşkilatı tətil müddətində ictimai asayişin, müəssisənin və fiziki şəxslərin əmlaklarının qorunmasını təmin etməyə, həmçinin insanların həyatına, səhhə-

tinə və sağlamlığına bilavasitə təhlükə yarada biləcək maşın, qurğu və avadanlığın fasiləsiz işinin təmin edilməsi üçün onlardan asılı olan bütün tədbirləri görməyə borcludurlar.

3. Tərəflərin razılığı ilə, tətilin uzun müddət davam etdirilməsi nəticəsində insanların təhlükəsizliyi, sağlamlığı üçün təhlükə yaranarsa bu təhlükənin qarşısını almaq üçün, habelə cəmiyyətin mühüm həyati marağı ilə bağlı olan müəssisələrdə tətil keçirildiyi zaman minimum zəruri işlərin (xidmətlərin) aparılması təmin edilməlidir.

4. Razılıq əldə olunmadığı halda minimum zəruri işlər (xidmətlər) müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, yaxud bələdiyyələr tərəfindən görülür.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MÜLKİ MƏCƏLLƏSİ

(28 dekabr 1999-cu il, № 779-1Q)

Maddə 43. Hüquqi şəxs anlayışı və onun növləri

43.1. Hüquqi şəxs qanunla müəyyənləşdirilən qaydada dövlət qeydiyyatından keçmiş, xüsusi yaradılmış elə bir qurumdur ki, mülkiyyətində ayrıca əmlakı vardır, öz öhdəlikləri üçün bu əmlakla cavabdehdir, öz adından əmlak və şəxsi qeyri-əmlak hüquqları əldə etmək və həyata keçirmək, vəzifələr daşımaq, məhkəmədə iddiaçı və ya cavabdeh olmaq hüququna malikdir. Hüquqi şəxsin müstəqil balans olmalıdır.

43.2. Hüquqi şəxslər bir fiziki və ya hüquqi şəxs tərəfindən, yaxud fiziki və hüquqi şəxslərin toplusu tərəfindən yaradıla bilər, üzvlüyə əsaslanıla bilər, üzvlərin olmasından asılı ola və ya asılı olmaya bilər, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul ola və ya məşğul olmaya bilər.

43.3. Azərbaycan Respublikası mülki hüquq münasibətlərində eynilə digər hüquqi şəxslər kimi iştirak edir. Bu hallarda Azərbaycan Respublikasının səlahiyyətlərini onun hüquqi şəxslər olmayan orqanları həyata keçirirlər.

43.4. Bələdiyyələr mülki hüquq münasibətlərində eynilə digər hüquqi şəxslər kimi iştirak edirlər. Bu hallarda bələdiyyənin səlahiyyətlərini onun hüquqi şəxslər olmayan orqanları həyata keçirirlər.

43.5. Hüquqi şəxslər fəaliyyətinin əsas məqsədi mənfəət götürməkdən ibarət olan (kommersiya hüquqi şəxsləri) və ya əsas məqsədi mənfəət götürməkdən ibarət olmayan və götürülən mənfəəti iştirakçıları arasında bölüşdürməyən (qeyri-kommersiya hüquqi şəxsləri) qurumlar ola bilər.

43.6. Qeyri-kommersiya qurumları olan hüquqi şəxslər ictimai birliklər, fondlar, hüquqi şəxslərin ittifaqları formasında, habelə qanunvericilikdə nəzərdə tutulan di-

gər formalarda yaradıla bilər. Qeyri-kommersiya hüquqi şəxsləri sahibkarlıq fəaliyyəti ilə yalnız o hallarda məşğul ola bilərlər ki, bu fəaliyyət onların yaradılması zamanı qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmağa xidmət etsin və bu məqsədlərə uyğun gəlsin. Sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirmək üçün qeyri-kommersiya hüquqi şəxsləri təsərrüfat cəmiyyətləri yarada bilər və ya onlarda iştirak edə bilərlər.

Maddə 109. Kooperativlər haqqında əsas müddəalar

109.1. Kooperativ fiziki və (və ya) hüquqi şəxslərin birgə fəaliyyət göstərmək üçün üzvlüyə əsaslanan könüllü birliyi olub iştirakçılarının maddi və başqa tələbatının onun üzvlərinin əmlak pay haqlarının birləşdirilməsi yolu ilə ödənilməsi məqsədilə yaradılır.

109.2. Kooperativ üzvü bu məcəllənin tələblərinə cavab verən və kooperativin nizamnaməsində müəyyənləşdirilən qaydada və həcmdə üzvlük haqqı, mütləq və əlavə pay haqqı ödəmiş və kooperativə qəbul edilmiş, onun fəaliyyətində iştirak edən və səs hüququ olan fiziki və (və ya) hüquqi şəxsdir.

109.3. Kooperativin ortağ (assosiativ) üzvü bu məcəllənin tələblərinə cavab verən və kooperativin nizamnaməsində müəyyənləşdirilən qaydada və həcmdə üzvlük haqqı və yalnız mütləq pay haqqı ödəmiş və kooperativə qəbul edilmiş, onun fəaliyyətində iştirak etmiş və bu məcəllədə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla səs hüququna malik olmayan fiziki və (və ya) hüquqi şəxsdir.

109.4. Kooperativ üzvünün əmlak pay haqqı nizamnamə ilə müəyyənləşdirilən qaydada və həcmdə üzvlər tərəfindən ödənilən daşınar və (və ya) daşınmaz əmlakdan, habelə pulla qiymətləndirilən əmlak hüquqlarından ibarət olan pay haqqıdır. Əmlak pay haqqı mütləq və əlavə ola bilər.

109.5. Mütləq əmlak pay haqqı üzv tərəfindən mütləq qaydada ödənilən, kooperativin fəaliyyətində iştirak etmək, səs vermək və əsas kooperativ ödənişlərini almaq hüququ verən əmlak payıdır.

109.6. Əlavə əmlak pay haqqı üzv tərəfindən bu məcəllənin 109.5-ci maddəsində göstərilən pay haqqından əlavə, öz arzusu ilə ödənilən və kooperativ ödənişlərindən (əsas kooperativ ödənişlərindən) başqa, həmçinin dividend (əlavə kooperativ ödənişləri) almaq hüququ verən paydır.

109.7. Üzvlük haqqı iştirakçının kooperativ üzvlüyünə daxil olması zamanı bununla bağlı xərclərin ödənilməsi üçün verilən pul məbləğidir. Kooperativ üzvünün kooperativ ödənişləri (əsas kooperativ ödənişləri) və dividend (əlavə kooperativ ödənişləri) almaq hüququ vardır.

109.8. Kooperativ ödənişləri (əsas kooperativ ödənişləri) üzvlərin mütləq əmlak pay haqqına, kooperativdə şəxsi əməyinə və digər növ fəaliyyətinə mütənasib surətdə onlara ödənilən kooperativ mənfəətinin bir hissəsidir.

109.9. Dividend (əlavə kooperativ ödənişləri) yalnız səs hüququna malik olan üzvlərə onların əlavə əmlak haqlarına və kooperativin ortağ (assosiativ) üzvlərinin mütləq əmlak pay haqlarına mütənasib surətdə ödənilən kooperativ mənfəətinin bir hissəsidir.

109.10. Kooperativin nizamnaməsində bu məcəllənin 47.2-ci maddəsində göstərilən məlumatlardan savayı kooperativ üzvlərinin pay haqlarının miqdarı haqqında; pay haqlarının verilməsi qaydası və onların verilməsi öhdəliyinin pozulmasına görə kooperativ üzvlərinin məsuliyyəti haqqında; kooperativin idarəetmə orqanlarının tərkibi və səlahiyyəti, onların qərarlar qəbul etməsi, o cümlədən bərsində qərarların yekdilliklə və ya şərtləşdirilmiş səs çoxluğu ilə qəbul olunduğu məsələlərə dair qərarlar qəbul etməsi qaydası haqqında; kooperativin düşdüyü zərərin ödənilməsi qaydası haqqında şərtləri, sənədlərin tərtibi qaydaları (kooperativə qəbulun, üzvlərin siyahısının və pay haqlarının qəbulunun rəsmiləşdirilməsi, kooperativ üzvlərinin ümumi yığıncağının və digər idarəetmə orqanlarının protokollarının tərtibi və sair) göstərilməlidir.

109.11. Kooperativ qanunla qadağan olmayan istənilən sahədə qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirə bilər. Fəaliyyət xarakterinə görə kooperativlər istehsal, istehlak, qarışıq (istehsal-istehlak) və digər növlərdə ola bilər.

109.12. Kooperativ öz üzvləri ilə onların istehsal etdiyi məhsulları kooperativə satmaq, iş və xidmətləri yerinə yetirmək bərdə müqavilələr bağlaya bilər.

109.13. Dövlət orqanları, bələdiyyələr, digər fiziki və hüquqi şəxslər kooperativlə münasibətlərini müqavilə əsasında qururlar. Dövlət orqanları və bələdiyyələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, kooperativlərin təsərrüfat, maliyyə, təşkilati (idarəetmə orqanlarının formalaşdırılması) və digər fəaliyyətinə müdaxilə etmirlər.

109.14. Kooperativdə maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin operativ və mühasibat uçotu, statistika hesabatı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada aparılır.

109.15. Kooperativ öz fəaliyyətini həyata keçirmək üçün maddə ilə işçilər tutmaq hüququna malikdir. Kooperativin belə işçilərlə əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

109.16. Kooperativin, şəxsi əməyini tətbiq etməklə onun fəaliyyətində iştirak edən üzvləri ilə əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyi, bu məcəllə və kooperativin nizamnaməsi ilə tənzimlənir.

109.17. Kooperativin adında onun fəaliyyətinin əsas məqsədi, habelə "kooperativ" sözü olmalıdır.

Maddə 148. Daşınmaz əmlakın dövlət reyestrinin açıqlığı

148.1. Daşınmaz əmlakın təsviri, dövlət qeydiyyatına alınmış hüquqlar və onların məhdudlaşdırılmasına (yüklülyünə) dair dövlət reyestrindən arayış qanunla müəyyən edilmiş qaydada hüquq sahibinə, onun tərəfindən vəkil edilmiş şəxsə, hüquq sahibinin əmlakına qanun və ya vəsiyyət əsasında vərəsəlik hüququ olan şəxslərə və qanunla nəzərdə tutulmuş səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar müvafiq dövlət orqanlarına və bələdiyyələrə verilir.

148.2. Daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindəki qeydə əsaslanaraq mülkiyyət hüququ və ya daşınmaz əmlaka başqa hüquqlar əldə etmiş hər bir şəxs bu hüquqları müdafiə edilməlidir.

Maddə 153. Mülkiyyət hüququnun subyektləri

153.1. Bütün növlərdən olan daşınmaz və daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququnun subyektləri hüquqi və fiziki şəxslər, bələdiyyələr və Azərbaycan Respublikası ola bilər.

153.2. Qanunvericiliklə yalnız dövlət mülkiyyətində və ya bələdiyyələrin mülkiyyətində ola bilən əmlak növləri müəyyənləşdirilir.

153.3. Əmlakın fiziki və ya hüquqi şəxsin mülkiyyətində, Azərbaycan Respublikasının və ya bələdiyyələrin mülkiyyətində olmasından asılı olaraq əmlaka mülkiyyət hüququnun, əmlaka sahiblik, ondan istifadə və ona dair sərəncam hüququnun əldə edilməsi və ona xitam verilməsi xüsusiyyətləri yalnız qanunla müəyyənləşdirilə bilər.

153.4. Bütün mülkiyyətçilərin hüquqları eyni bərabərdə müdafiə edilir.

Maddə 155. Dövlət mülkiyyəti hüququ

155.1. Azərbaycan Respublikasına mülkiyyət hüququ ilə mənsub olan əmlak dövlət mülkiyyətidir.

155.2. Fiziki, hüquqi şəxslərin və ya bələdiyyələrin mülkiyyətində olmayan torpaq və digər təbii ehtiyatlar dövlət mülkiyyətidir.

155.3. Dövlət büdcəsinin vəsaiti Azərbaycan Respublikasının mülkiyyətidir.

155.4. Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında qanunda nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət öz mülkiyyətində olan əmlakı fiziki və hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə verə bilər.

Maddə 156. Bələdiyyələrin mülkiyyət hüququ

156.1. Bələdiyyələrə mülkiyyət hüququ ilə mənsub olan əmlak onların mülkiyyətidir.

156.2. Yerli büdcənin vəsaiti bələdiyyənin mülkiyyətidir.

Maddə 239. Torpaq sahəsinə buraxılma

239.1. Fiziki şəxslər dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan, hamının buraxılması üçün açıq torpaq sahələrində heç bir icazə almadan sərbəst ola bilər və həmin sahələrdə olan təbiət obyektlərindən qanunvericiliyin, habelə müvafiq torpaq sahəsi mülkiyyətçisinin yol verdiyi hədlərdə istifadə edə bilər.

239.2. Fiziki və ya hüquqi şəxsin mülkiyyətində olan torpaq sahəsinə onun mülkiyyətçisinin icazəsi olmadan girməyə, qanunla nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, icazə verilmir.

Maddə 241. Torpaq sahəsindən istifadə hüququnun əldə edilməsi əsasları

241.1. Torpaq sahəsinin mülkiyyətçisi onu başqa şəxslərin istifadəsinə, o cümlədən icarəsinə verə bilər.

241.2. Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahəsindən istifadə hüququ fiziki və hüquqi şəxslərə torpaq sahələrini bu cür istifadəyə verməyə vəkil edilmiş dövlət orqanının və ya yerli özünüidarə orqanının qərarına əsasən qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada verilir.

241.3. Bu məcəllənin 243-cü maddəsində nəzərdə tutulan hallarda torpaq sahəsindən istifadə hüququnu binanın, qurğunun və digər daşınmaz əmlakın mülkiyyətçisi də əldə edə bilər.

241.4. Hüquqi şəxs yenidən təşkil edilərkən ona mənsub torpaq sahəsindən istifadə hüququ onun hüquq varisinə keçir.

Maddə 359. Əqdlərdə təmsilçilik anlayışı

359.1. Əqd təmsilçi vasitəsilə də bağlana bilər. Bir şəxsin (təmsilçinin) etibarnaməyə, qanunun göstərişinə və ya buna vəkil edilmiş dövlət və ya bələdiyyə orqanının aktına əsaslanan səlahiyyətə görə başqa şəxs (təmsil edilən) adından bağladığı əqd təmsil edilənin mülki hüquq və vəzifələrini bilavasitə yaradır, dəyişdirir və onlara xitam verir. Səlahiyyət həmçinin təmsilçinin fəaliyyət göstərdiyi şəraitdən də (pərakəndə ticarətdə satıcı, kassir və i.a.) bəlli ola bilər.

359.2. Özgə mənafeyi üçün olsa da, öz adından fəaliyyət göstərən şəxslər (kommersiya vasitəçiləri, müflisləşmə zamanı müsabiqə idarəçiləri, vərəsəlik zamanı vəsiyyət icraçıları və i.a.), habelə gələcəkdə mümkün ola biləcək əqdlər barəsində danışıqlara başlamağa vəkil edilmiş şəxslər təmsilçi deyildirlər.

359.3. Təmsilçi təmsil edilən adından şəxsən özü barəsində əqdlər bağlaya bilməz. O həmçinin kommersiya təmsilçiliyi halı və qiymətli kağızlar bazarında brokerlik halı istisna olmaqla, eyni zamanda təmsilçisi olduğu şəxs barəsində bu cür əqdlər bağlaya bilməz.

359.4. Xarakterinə görə yalnız şəxsən bağlana bilən əqdlərin, eləcə də bu məcəllədə göstərilən digər əqdlərin təmsilçi vasitəsilə bağlanmasına yol verilmir.

Maddə 384. İddia müddətinin şamil edilmədiyi tələblər

384.0. İddia müddəti aşağıdakılara şamil edilmir:

384.0.1. şəxsi qeyri-əmlak hüquqlarının və digər qeyri-maddi nemətlərin müdafiəsi haqqında tələblər;

384.0.2. əmanətlərin verilməsi haqqında əmanətçilərin banka tələbləri;

384.0.3. fiziki şəxsin həyatına və ya sağlamlığına vurulmuş zərərin əvəzinin ödənilməsi haqqında tələblər. Lakin bu cür zərərin əvəzinin ödənilməsi hüququnun əmələ gəldiyi andan üç il bitdikdən sonra irəli sürülmüş tələblər ən çoxu iddia irəli sürülməzdən əvvəlki üç il üçün ödənilir;

384.0.4. mülkiyyətçinin və ya digər sahibin onun hüququnun hər cür pozuntularının aradan qaldırılması haqqında tələbləri, özü də bu pozuntular sahiblikdən məhrum etmə ilə birləşdirilmiş olmasa belə;

384.0.5. dövlət və ya bələdiyyə orqanının və ya onların vəzifəli şəxslərinin əmlaka sahiblik, ondan istifadə və ya ona dair sərəncam üzrə mülkiyyətçinin hüquqlarını pozmuş aktının etibarsız sayılması haqqında mülkiyyətçinin tələbləri;

384.0.6. bu məcəllə ilə müəyyənləşdirilmiş hallarda digər tələblər.

Maddə 545. Tələblərin əvəzləşdirilməsinin yolverilməzliyi

545.0. Aşağıdakı hallarda öhdəliklərin əvəzləşdirilməsinə yol verilmir:

545.0.1. tələblərin əvəzləşdirilməsi razılaşma yolu ilə əvvəlcədən istisna edilmişsə;

545.0.2. öhdəliyin predmetinə tutmanı yönəltmək olmazsa və ya öhdəliyin predmeti yaşayış vasitəsidirsə;

545.0.3. öhdəlik sağlamlığa vurulan zərərin əvəzinin ödənilməsinə nəzərdə tutursa;

545.0.4. digər tərəfin ərizəsi ilə tələbə iddia müddəti tətbiq edilməli olduqda və bu müddət keçdikdə;

545.0.5. alimentlərin tutulması ilə bağlı olduqda;

545.0.6. bu, Azərbaycan Respublikasının və ya bələdiyyənin tələbidirsə; digər tərəfin qarşılıqlı əvəzləşdirmə tələbi hansı orqanın vəsaitindən ödənilməlidirsə, öhdəliyin də həmin orqanın xeyrinə icra edilməli olduğu hallar istisna təşkil edir.

545.0.7. bu məcəllədə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

Maddə 557. Dövlət və ya bələdiyyə orqanının aktına əsasən öhdəliyin xitamı

557.1. Dövlət və ya bələdiyyə orqanının qəbul etdiyi akt nəticəsində öhdəliyin icrası tamamilə və ya qismən qeyri-mümkün olduqda, öhdəliyin icrası müddəti uzadıldıqda öhdəliyə tamamilə və ya müvafiq hissədə xitam verilir. Bu halda dövlət və ya bələdiyyə vurulmuş ziyanla əlaqədar verilə bilən iddialar üzrə reqressant qismində çıxış edir və bunun nəticəsində zərər çəkmiş tərəflər bu məcəllənin 19 və 22-ci maddələrinə uyğun olaraq zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb edə bilərlər.

557.2. Öhdəliyin xitamı üçün əsas olmuş dövlət və ya bələdiyyə orqanının aktı müəyyənləşdirilmiş qaydada etibarsız sayıldıqda, əgər tərəflərin razılaşmasından və ya öhdəliyin mahiyyətindən ayrı qayda irəli gəlmirsə və öhdəliyin icrasına kreditorun marağı itməyibsə, öhdəlik bərpa edilir.

Maddə 706. Torpaq icarəsi müqaviləsinin məzmunu

706.1. Torpaq icarəsi müqaviləsinə əsasən icarəyə dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan bütün kateqoriyalara aid torpaqlar verilə bilər.

706.2. Torpaqlar torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada mülkiyyətçilərin və ya onların vəkil etdiyi orqanların qərarı (razılığı) ilə bilavasitə və ya torpaq müsabiqələri və ya hərracları vasitəsi ilə icarəyə verilə bilər.

706.3. Torpaq icarəsi müqaviləsində icarəyə verilən torpaq sahəsinin ölçüsü, keyfiyyət kateqoriyası, təyinatı, icarənin müddəti, icarə haqqı, ödənilmə qaydaları, torpaqların istifadəsi, mühafizəsi və keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması şərtləri, habelə torpaq qanunvericiliyi ilə və bu Məcəllə ilə müəyyənləşdirilmiş digər şərtlər nəzərdə tutula bilər.

706.4. Torpaq icarəsi haqqında müqavilələrə bu Məcəllənin 700.1, 701, 702 və 703-cü maddələri, habelə bu paraqrafın müddəaları tətbiq edilir.

Maddə 710. Torpaq icarəsi haqqı

710.1. Torpaq icarəsi haqqı tərəflərin razılığı ilə müəyyənləşdirilir.

710.2. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqqının aşağı həddi onların təyinatından, sahəsindən, coğrafi yerləşməsindən və keyfiyyətindən asılı olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş normativlər əsasında müəyyənləşdirilir.

710.3. İcarə haqqının ödənilməsi formaları və qaydaları torpaq icarəsi müqaviləsi ilə müəyyənləşdirilir.

Maddə 744. Borc alanın müqaviləni ləğv etməyə xüsusi hüququ

744.1. Borc alan müəyyən müddət üçün sabit faizlərin şərtləşdirildiyi borc müqaviləsini aşağıdakı hallarda tamamilə və ya qismən ləğv edə bilər:

744.1.1. faizlərlə bağlılığa borcun qaytarılması üçün müəyyənləşdirilmiş müddət çatanaqədək xitam verildikdə və faiz dərəcəsi haqqında heç bir yeni razılaşma qəbul edilmədikdə - ləğvetmə haqqında bir aylıq xəbərdarlıq müddətini gözləməklə, ən tezi faizlərlə bağlılığa xitam verilən günün sonunda qüvvəyə minməklə;

744.1.2. faiz dərəcəsinin il də daxil olmaqla müəyyən zaman hissələri üçün razılaşdırılması şərtləşdirildikdə – ləğvetmə haqqında bir aylıq xəbərdarlıq müddətini gözləməklə, müvafiq olaraq yalnız faizlərlə bağlılığa xitam verilən günün sonunda qüvvəyə minməklə;

744.1.3. borc fiziki şəxsə verildikdə – ləğvetmə haqqında üç aylıq xəbərdarlıq müddətini gözləməklə, lakin borc alındıqdan sonra doqquzuncu ayın axırından tez olmayaraq qüvvəyə minməklə; əgər borc torpağa sahibliklə bağlı hüquqla təmin edilmişdirsə və ya tamamilə və ya başlıca olaraq sənətkarlıq şəklində və ya peşəkarlıq qaydasında müstəqil fəaliyyətin həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulmuşdursa;

744.1.4. hər bir halda borc alındıqdan on il sonra ləğvetmə haqqında altı aylıq xəbərdarlıq müddətini gözləməklə. Əgər borc alındıqdan sonra onun qaytarılması müddəti və ya faiz dərəcəsi yenidən şərtləşdirilirsə, həmin razılaşmanın bağlanma anı ödəniş müddətini əvəz edir.

744.2. Borclu faiz dərəcəsi dəyişən borc müqaviləsini ləğvetmə haqqında üç aylıq xəbərdarlıq müddətini gözləməklə istənilən vaxt ləğv edə bilər.

744.3. Əgər borclu ləğvetmə haqqında xəbərdarlıq müddətini qurtardığı günün sonunaqədək borc verənə borcu ödəməzsə, borc alan tərəfindən ləğvetmə natamam sayılır.

744.4. Borc alanın bu maddəyə uyğun ləğvetmə hüquqları müqavilə ilə məhdudlaşdırıla və ya mürəkkəbləşdirilə bilməz. Bu müddəa Azərbaycan Respublikası, onun dövlət orqanları və ya bələdiyyələr üçün borc müqavilələrinə tətbiq edilmir.

Maddə 950. Əmanətin qaytarılmasının təmin edilməsi

950.1. Banklar fiziki şəxslərin əmanətlərinin qaytarılmasını icbari sığorta yolu ilə, qanunda nəzərdə tutulan hallarda isə başqa üsullarla təmin etməlidirlər. Ni-

zəmmə kapitalında iştirak paylarının və ya səhmlərin əlli faizindən çoxunun Azərbaycan Respublikasına və ya bələdiyyələrə mənsub olduğu bank tərəfindən fiziki şəxslərin əmanətlərinin qaytarılmasına, bundan əlavə, əmanətçinin banka qarşı tələbləri üzrə onların bu məcəllənin 453-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada subsidiar məsuliyyəti ilə qarantıya verilir.

950.2. Bank tərəfindən hüquqi şəxslərin əmanətlərinin qaytarılması üsulları bank əmanəti müqaviləsi ilə müəyyənləşdirilir.

950.3. Bank əmanəti müqaviləsi bağlanarkən bank əmanətin qaytarılmasının necə təmin ediləcəyi barədə əmanətçiyə məlumat verməlidir.

950.4. Bank əmanətin qaytarılmasının təmin edilməsi üçün bank əmanəti müqaviləsində nəzərdə tutulmuş vəzifələri yerinə yetirmədikdə, habelə əmanətin qaytarılması üçün təminat itirildikdə və ya onun şərtləri pisləşdikdə, əmanətçi bankdan əmanət məbləğini dərhal qaytarmağı, bu məcəllənin 948.1-ci maddəsinə uyğun müəyyənləşdirilmiş miqdarda faizlər ödəməyi və vurulmuş zərərin əvəzini verməyi tələb edə bilər.

Maddə 965. Hesabdan pul vəsaitinin silinməsinin növbəliyi

965.1. Hesabdakı pul vəsaitinin məbləği hesaba qarşı irəli sürülən bütün tələbləri ödəməyə kifayət etdikdə hesabdan bu vəsaitin silinməsi müştərinin sərəncamlarının və hesabdan silməyə dair digər sənədlərin daxil olduğu ardıcılıqla (təqvim ardıcılığı) həyata keçirilir, bu şərtlə ki, qanunda ayrı qayda nəzərdə tutulmasın.

965.2. Hesabdakı pul vəsaiti müştərinin sərəncamlarını və ona qarşı irəli sürülmüş bütün tələbləri yerinə yetirməyə kifayət etmədikdə hesabdan pul vəsaiti aşağıdakı ardıcılıqla silinir:

965.2.1. birinci növbədə həyata və ya sağlamlığa vurulmuş zərərin ödənilməsi haqqında tələblərin, habelə alimentlərin tutulması haqqında tələblərin yerinə yetirilməsi üçün hesabdan pul vəsaitinin köçürülməsini və ya verilməsini nəzərdə tutan icra sənədi üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

965.2.2. ikinci növbədə əmək müqaviləsi ilə işləyən şəxslərə işdən çıxma müavinətlərinin və əməkhaqqının ödənilməsi üzrə və müəlliflik müqaviləsinə görə haqların ödənilməsi üzrə hesablaşmalar üçün pul vəsaitinin köçürülməsini və ya verilməsini nəzərdə tutan icra sənədi üzrə hesabdan silmə, habelə bu məqsədlər üçün verilmiş bank kreditlərinin hesabdan silinməsi həyata keçirilir;

965.2.3. üçüncü növbədə dövlət büdcəsinə, məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə büdcədən kənar dövlət fonduna və bələdiyyələrin büdcələrinə ödənişləri nəzərdə tutan ödəniş sənədləri üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

965.2.4. dördüncü növbədə verilmiş kreditlər üzrə bankın tələblərinin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutan ödəniş sənədləri üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

965.2.5. beşinci növbədə başqa pul tələblərinin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutan icra sənədi üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir;

965.2.6. altıncı növbədə təqvim ardıcılığı qaydasında digər ödəniş sənədləri üzrə hesabdan silmə həyata keçirilir.

965.3. Bir növbəyə aid tələblər üzrə vəsait sənədlərin daxil olmasının təqvim ardıcılığı qaydasında hesabdan silinir.

Maddə 992-1. Qiymətli kağızlar bazarı və qiymətli kağızlar bazarının iştirakçıları

992-1.1. Qiymətli kağızlar bazarı qiymətli kağızların emissiyası, buraxılması, tədavülü, ödənilməsi, sahibliyi, saxlanması, onlarla əqdlərin bağlanması, digər əməliyyatların aparılması üzrə subyektlər arasında olan hüquqi və iqtisadi münasibətlərin məcmusudur.

992-1.2. Qiymətli kağızlar bazarının iştirakçıları qiymətli kağızların emissiyasında, tədavülündə, ödənilməsində, sahibliyində, saxlanılmasında, qiymətli kağızlarla əməliyyatların aparılmasında subyekt və ya tərəf kimi çıxış edən şəxslər, habelə qiymətli kağızlar bazarının tənzimlənməsini həyata keçirən dövlət və qeyri-kommersiya təşkilatları olan qiymətli kağızlar bazarının iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatlarıdır.

992-1.3. Emitent qiymətli kağızların emissiyasını qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirən şəxs, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və müvafiq qaydada buna səlahiyyətəndirilmiş dövlət orqanı və ya bələdiyyədir.

992-1.4. Qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyət hüquqi və ya fiziki şəxslər tərəfindən qiymətli kağızlar bazarında xüsusi razılıq (lisenziya) əsasında həyata keçirilən sahibkarlıq fəaliyyətidir.

992-1.14. Fond birjası qiymətli kağızlarla əqdlərin bağlanması üçün zəruri şəraitin yaradılması, onların bazar qiymətlərinin müəyyən edilməsi, onlar haqqında lazımı məlumatın yayılması üzrə peşəkar fəaliyyətdir.

992-1.15. İnvestor qiymətli kağızları mülkiyyətinə əldə etmiş şəxsdir.

992-1.16. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatı qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının könüllülük, qeyri-kommersiya prinsipləri əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatı olan ictimai birliyi.

992-1.17. Qiymətli kağızlar bazarında qiymətlərlə manipulyasiya qiymətli kağızlar bazarının stabilliyinin pozulmasına səbəb ola bilən, qiymətli kağızlar bazarının iştirakçılarının qiymətli kağızlarla əqdlər üzrə qiymətli kağızların bazar qiymətinin hər hansı bir üsulla əvvəlcədən razılaşdırılmış, qəsdən edilmiş əməllər ilə süni olaraq dəyişdirilməsidir. Qiymətli kağızlar bazarında qiymətlərlə manipulyasiyaya yol verilmir.

Maddə 997-1. Dövlət və bələdiyyə qiymətli kağızları

997-1.1. Dövlət qiymətli kağızları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və müvafiq qaydada buna səlahiyyətəndirilmiş dövlət orqanı tərəfindən buraxılan qiymətli kağızlardır.

997-1.2. Bələdiyyə qiymətli kağızları bələdiyyə tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada buraxılan qiymətli kağızlardır.

Maddə 1076-1. Təmin edilmiş istiqrazlar

1076-1.1. İstiqrazlar üzrə öhdəliklər girovla, qarantıya ilə, həmçinin dövlət və ya bələdiyyə zəmanəti ilə təmin edilə bilər. Belə istiqrazlar təmin edilmiş istiqrazlara aid edilir.

1076-1.2. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə hüquqların keçməsi ilə təminat üzrə hüquqlar da keçmiş hesab olunur. İstiqrazlar üzrə hüquqların keçməsi ilə müşayiət olunmayan təminat üzrə hüquqların keçməsi etibarsızdır.

1076-1.3. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminat haqqında məlumat istiqrazların emissiyası haqqında qərarda və emissiya prospektində əks etdirilməlidir.

1076-1.4. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminat üçüncü şəxs tərəfindən təqdim edildikdə həmin şəxs istiqrazların emissiyası haqqında qərarı imzalamalıdır. Təminatı təqdim etmiş şəxs hüquqi şəxs olduqda istiqrazların emissiyası haqqında qərar həmin hüquqi şəxsin rəhbəri tərəfindən imzalanır və möhürlə təsdiq edilir.

1076-1.5. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminatın dəyəri istiqrazların ümumi nominal dəyərindən və ödəniləcək olan faizlərdən (olduqda) aşağı olmamalıdır.

1076-1.6. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə, emitent öhdəliklərini istənilən səbəbdən, o cümlədən müflisləşmə nəticəsində icra etmədiyi halda investörlər təminatın predmetini həmin emitentin digər kreditorlarına nisbətən üstün qaydada əldə etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 1076-5. Dövlət və bələdiyyə zəmanəti ilə təmin edilmiş istiqrazlar

Dövlət və bələdiyyə zəmanəti ilə təmin edilmiş istiqrazların buraxılması qaydası müvafiq qanunvericiliklə tənzimlənir.

Maddə 1078-10. Bələdiyyə qiymətli kağızlarının emissiyası

Bələdiyyə qiymətli kağızlarının emissiyası və tədavülü qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 1100. Dövlət orqanlarının, yerli özünüidarə orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin vuruqları zərər üçün məsuliyyət

Dövlət orqanlarının, yerli özünüidarə orqanlarının və ya bu orqanların vəzifəli şəxslərinin qanunsuz hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində, o cümlədən dövlət orqanının və ya yerli özünüidarə orqanının qanuna və ya digər hüquqi akta uyğun gəlməyən aktının qəbul edilməsi nəticəsində fiziki və ya hüquqi şəxsə vurulmuş zərərin əvəzini Azərbaycan Respublikası və ya müvafiq bələdiyyə ödəməlidir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İNİZİBATI XƏTALAR MƏCƏLLƏSİ

(11 iyul 2000-ci il, № 906-IQ)

Maddə 199-2. Ailə kəndli təsərrüfatının uçota durmaması

Ailə kəndli təsərrüfatının üzvləri tərəfindən bu təsərrüfatın müvafiq bələdiyyədə uçota durmasının təmin edilməsinə görə -

şerti maliyyə vahidinin beş mislindən on mislinədək miqdarda cərimə edilir.

Maddə 326-1. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın fəaliyyətinə mane olma

326-1.1 Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan tərəfindən araşdırmaların aparılmasına maneçilik törədilməsinə görə -

vəzifəli şəxslər şerti maliyyə vahidi məbləğinin otuz mislindən əlli mislinədək miqdarda cərimə edilir.

326-1.2. Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana mütləq təqdim olunan bələdiyyə aktlarının surətlərinin vaxtında təqdim edilməsinə görə -

vəzifəli şəxslər şerti maliyyə vahidinin iyirmi mislindən qırx mislinədək miqdarda cərimə edilir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ VERGİ MƏCƏLLƏSİ

(11 iyul, 2000-ci il, № 905-IQ)

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə tənzimlənən münasibətlər

1.1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi Azərbaycan Respublikasında vergi sistemini, vergitutmanın ümumi əsaslarını, vergilərin müəyyən edilməsi, ödənilməsi və yığılması qaydalarını, vergi ödəyicilərinin və dövlət vergi orqanlarının, habelə vergi münasibətlərinin digər iştirakçılarının vergitutma məsələləri ilə bağlı hüquq və vəzifələrini, vergi nəzarətinin forma və metodlarını, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyəti, dövlət vergi orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilməsi qaydalarını müəyyən edir.

1.2. Bu Məcəllə ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasında və bələdiyyələrdə vergitutmanın ümumi əsasları və vergilər müəyyən edilir.

1.3. Bu məcollə ilə müəyyən olunan anlayışlar və qaydalar vergitutma məqsədi ilə müəyyən edilir və müstəsna olaraq bu məcollə və onun əsasında qəbul edilmiş digər normativ hüquqi aktlar ilə tənzimlənən vergitutma və vergi nəzarəti ilə bağlı münasibətlər hüdudlarında tətbiq olunur.

Maddə 4. Azərbaycan Respublikasında vergi sistemi

4.1. Azərbaycan Respublikasında aşağıdakı vergilər müəyyən edilir və ödənilir:

4.1.1. dövlət vergiləri;

4.1.2. muxtar respublika vergiləri;

4.1.3. yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri).

4.2. Dövlət vergiləri dedikdə, bu məcollə ilə müəyyən edilən və Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində ödənilməli olan vergilər nəzərdə tutulur.

4.3. Muxtar respublika vergiləri dedikdə, Naxçıvan Muxtar Respublikasında bu məcolləyə müvafiq olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilən və Naxçıvan Muxtar Respublikasında ödənilən vergilər nəzərdə tutulur.

4.4. Yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri) dedikdə bu məcollədə və müvafiq qanunla müəyyən edilən, bələdiyyələrin qərarlarına əsasən tətbiq edilən və bələdiyyələrin ərazilərində ödənilən vergilər nəzərdə tutulur. Bələdiyyələr tərəfindən tətbiq edilən digər məcburi ödənişlər müvafiq qanunla müəyyən edilir.

Yerli vergilərin (bələdiyyə vergilərinin) dərəcələri vergi qanunvericiliyində təsbit edilmiş hədlər daxilində müəyyən edilir. Vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bələdiyyələr öz ərazilərində vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarını yerli vergilərdən tam və ya qismən azad etmək, vergi dərəcəsini azaltmaq barədə qərar qəbul edə bilərlər.

4.5. Azərbaycan Respublikasında bu məcolləyə uyğun olaraq xüsusi vergi rejimi tətbiq edilə bilər.

Xüsusi vergi rejimi dedikdə müəyyən dövr ərzində vergilərin hesablanması və ödənilməsinin xüsusi qaydası nəzərdə tutulur.

4.6. Bu məcollə ilə nəzərdə tutulmayan vergilərin müəyyən edilməsinə yol verilmir.

Maddə 5. Vergitutmanın formaları

5.0. Vergi məbləğləri aşağıdakı formalarda tutulur.

5.0.1. bilavasitə mənbədən (verginin gəlir və ya mənfəət əldə edilməsindəki tutulması);

5.0.2. bəyannamə üzrə (verginin gəlir və ya mənfəət əldə edilməsindən sonra tutulması).

5.0.3. Bildiriş üzrə (vergitutma obyektinin dəyəri və sahəsi əsasında vergi orqanının və ya bələdiyyənin hesabladığı məbləğ üçün təqdim etdiyi tədiyyə bildirişi əsasında vergi ödəyicisi tərəfindən verginin ödənilməsi).

Maddə 6. Dövlət vergiləri

6.1. Dövlət vergilərinə aşağıdakılar aiddir:

6.1.1. fiziki şəxslərin gəlir vergisi;

6.1.2. hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi (bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlardan başqa);

6.1.3. əlavə dəyər vergisi;

6.1.4. aksizlər;

6.1.5. hüquqi şəxslərin əmlak vergisi;

6.1.6. hüquqi şəxslərin torpaq vergisi;

6.1.7. yol vergisi;

6.1.8. mədən vergisi;

6.1.9. sadələşdirilmiş vergi.

6.2. Bu məcəllə ilə bütün dövlət vergilərinin dərəcələrinin ən yüksək hədləri müəyyən edilir.

6.3. Dövlət vergilərinin hər il üçün tətbiq olunan dərəcələri bu məcəllədə müəyyən edilən dərəcələrdən yüksək ola bilməz və hər il Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi haqqında qanun qəbul edilən zaman həmin dərəcələrə yenidən baxıla bilər.

Maddə 8. Yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri)

8.1. Yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri) aşağıdakılardır:

8.1.1. fiziki şəxslərin torpaq vergisi;

8.1.2. fiziki şəxslərin əmlak vergisi;

8.1.3. yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi;

8.1.4. bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların mənfəət vergisi.

8.2. Yerli vergilərin hesablanması və ödənilməsi qaydaları, vergi ödəyicilərinin və bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının hüquq və vəzifələri, vergi nəzarətinin forma və metodları, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət, bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilməsi qaydaları müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Maddə 11. Vergi anlayışı

Vergi - dövlətin və bələdiyyələrin fəaliyyətinin maliyyə təminatı məqsədilə ilə vergi ödəyicilərinin mülkiyyətində olan pul vəsaitlərinin özgəninkiləşdirilməsi şəklində dövlət büdcəsinə və yerli büdcələrə köçürülən məcburi, fərdi, əvəzsiz ödənişdir.

Maddə 20. Dövlət vergi orqanları və onların təyinatı

20.1. Azərbaycan Respublikasında dövlət vergi orqanlarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və bilavasitə ona tabe olan vergi orqanları təşkil edir.

Vergi orqanları öz səlahiyyətləri çərçivəsində hüquq-mühafizə orqanlarının səlahiyyətlərini həyata keçirirlər.

20.2. Vergi orqanları öz fəaliyyətini yerli dövlət hakimiyyəti orqanlarından asılı olmayaraq müstəqil həyata keçirirlər.

Vergi orqanları tərəfindən onların səlahiyyətləri daxilində qəbul edilən qərarlar bütün hüquqi və fiziki şəxslər üçün məcburidir.

20.3. Vergi orqanları məhkəmələrə iddia ərizələrinin verilməsi üçün dövlət rüsumunu ödəməkdən azaddırlar.

20.4. Vergi orqanları yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri), habelə tutulması dövlət gömrük orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş yol vergisi, ƏDV və aksiz istisna olmaqla, vergilərin tam və vaxtında ödənilməsinə nəzarəti həyata keçirirlər.

20.5. Bu məcəllə ilə nəzərdə tutulan hallarda vergi orqanlarının səlahiyyətlərini qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada yol vergisi və idxal-ixrac əməliyyatları sahəsində gömrük orqanları həyata keçirir.

20.6. Bu məcəllənin 20.5-ci maddəsində göstərilən orqanlar öz səlahiyyətləri daxilində bu məcəlləyə, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinə, digər qanunlara və onlara uyğun olaraq qəbul edilmiş qanunvericilik aktlarına əsasən fəaliyyət göstərirlər.

Maddə 32. Vergi nəzarəti və onun formaları

32.1. Vergi orqanları vergilərin tam və vaxtında yığılmasını təmin etmək məqsədi ilə vergi nəzarətini həyata keçirirlər. Vergi nəzarəti vergi ödəyicilərinin və vergitutma obyektlərinin uçotuna, habelə vergi qanunvericiliyinə riayət olunmasına vahid nəzarət sistemidir.

32.2. Vergi nəzarətini bu məcəllədə və Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

Yerli vergilərin (bələdiyyə vergilərinin) qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmasına, tam və vaxtında ödənilməsinə nəzarət bələdiyyələrin vergi xidməti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

32.3. Vergi nəzarəti vergi orqanlarının və gömrük orqanlarının, onların vəzifəli şəxslərinin səlahiyyətləri hədlərində bu məcəlləyə, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinə və digər qanunvericilik aktlarına müvafiq olaraq həyata keçirilir.

32.4. Vergi orqanları vergi nəzarətini vergi ödəyicilərinin və vergitutma obyektlərinin uçotunu aparmaqla, uçot və hesabat məlumatlarını yoxlamaqla, vergi ödəyiciləri və digər şəxslər arasında sorğu aparmaqla, gəlir öldə etmək üçün istifadə olunan binalara baxış keçirtməklə və bu məcəllə ilə müəyyən edilmiş digər formalarda həyata keçirirlər.

Maddə 33. Vergi ödəyicilərinin uçotu

...

33.9. Yerli (bələdiyyə) vergilərinin ödəyicilərinin uçotu bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı tərəfindən aparılır.

...

Maddə 151. Cari vergi ödəmələri

151.1. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar rüb qurtardıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq cari ödəmələri dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlar mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödəyirlər. Hər ödəmənin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış vergi məbləğinin 1/4 hissəsini təşkil edir.

151.2. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini bu rübdəki gəlirinin həcmi onun keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsala vurmaqla müəyyənləşdirə bilər.

151.3. Bu zaman vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirməyin yuxarıdakı iki mümkün metodundan birini seçir və hər il aprel ayının 15-dək bu barədə vergi orqanına məlumat verir. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün bu məcəllənin 151.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan metodu seçdiyi halda, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir, əks halda, vergi orqanı bu məcəllənin 151.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan metodu tətbiq edir. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün tətbiq etdiyi metod barədə məlumat vermədiyi halda vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir və həmin metod vergi ilinin sonunadək dəyişdirilmir.

151.4. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğine aid edilir.

151.5. Əvvəlki vergi ilində fəaliyyəti olmayan və növbəti vergi ilində fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslərin və sahibkarlıq fəaliyyətini hüquqi şəxs yaratmadan həyata keçirən fiziki şəxslərin, habelə yeni yaradılmış və fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinin (bundan sonra əvvəllər fəaliyyəti olmayan vergi ödəyiciləri) cari vergi ödəmələri aşağıda göstərilən qaydada həyata keçirilir:

151.5.1. Əvvəllər fəaliyyəti olmayan vergi ödəyicilərinin mənfəət vergisi və ya gəlir vergisi üzrə cari vergi ödəmələri təqvim ili ərzində rüblər üzrə artan yekunla bu Məcəllə ilə müəyyənləşdirilən müvafiq vergi dərəcələrinə əsasən hesablanır.

151.5.2. Cari vergi ödəmələrinin məbləği mənfəətdən və ya gəlirdən verginin məbləğinin 75 faizindən az olmamalıdır.

151.5.3. Əvvəllər fəaliyyəti olmayan vergi ödəyiciləri rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində cari vergi ödəmələrini aparmalı və rüb ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidirlər.

151.5.4. Cari vergi ödəmələri bu məcəllənin 151.5.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə ödənilmədikdə, ödəmə müddətindən sonrakı hər bir öt-

müş gün üçün əvvəllər fəaliyyəti olmayan vergi ödəyicisindən ödənilməmiş cari vergi ödəmələrinə görə bu məcəllənin 59-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada faiz tutulur.

151.5.5. Bu məcəllənin 151.5.4-cü maddəsində müəyyən edilmiş faiz bu məcəlləyə müvafiq olaraq aparılmış vergi yoxlaması nəticəsində aşkar edilmiş vaxtında ödənilməmiş vergilər üzrə cari vergi ödəmələrinə münasibətdə bütün ötmüş müddətə ancaq bir ildən çox olmamaq şərti ilə tətbiq edilir.

151.5.6. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün əvvəllər fəaliyyəti olmayan vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğine aid edilir.

151.5.7. Sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri əlavə dəfər vergisinin məqsədləri üçün qeydiyyatdan alındıqdan sonra cari vergi ödəmələrinin məbləği bu məcəlləyə uyğun olaraq müəyyən edilir.

151.5.8. Əvvəllər fəaliyyəti olmayan vergi ödəyiciləri bu məcəllənin 16.2-ci və 151.5.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq arayışı təqdim etmədikləri halda, vergi orqanı cari vergi ödəmələrinin məbləğini bu məcəllənin 67-ci maddəsinə uyğun olaraq vergini əlaqəli məlumatlar əsasında hesablayır və vergi ödəyicisinə müvafiq bildiriş göndərir.

151.6. Cari vergi ödəmələri hesabat ili başa çatdıqdan sonra yenidən haqq-hesab edilir və bu zaman hesablanmış cari vergi məbləği hesabat üzrə vergi məbləğindən çox olduğu halda artıq hesablanmış cari vergi və ona uyğun faiz məbləğləri azaldılır.

Maddə 152. İlin yekunlarına görə verginin ödənilməsi

152.1. Vergi ödəyiciləri vergi ili üçün bəyannamənin verilməsinin müəyyən edilmiş vaxtınadək son hesablamayı aparmalı və vergini ödəməlidirlər.

152.2. Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisələr mənfəət vergisini yerli büdcəyə, digər müəssisələr isə dövlət büdcəsinə ödəyir. Fiziki şəxslər gəlir vergisini dövlət büdcəsinə ödəyirlər.

Maddə 200. Fiziki şəxslərdən əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası

200.1. Binalar üzrə əmlak vergisi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada binaların inventar dəyərində əsasən hesablanır.

Fiziki şəxslərin xüsusi mülkiyyətində olan binalara görə əmlak vergisi onların yerləşdiyi ərazinin bələdiyyəsi tərəfindən hesablanır.

Cari vergi ödəmələri bu Məcəllənin 201.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə ödənilmədikdə, ödəmə müddətindən sonrakı hər bir ötmüş gün üçün vergi ödəyicisindən ödənilməmiş cari vergi ödəmələrinə görə bu Məcəllənin 59-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada faiz tutulur.

Əmlak vergisi üzrə cari vergi ödəmələri hesabat ili başa çatdıqdan sonra yenidən haqq-hesab edilir və bu zaman hesablanmış cari vergi məbləği hesabat

üzrə vergi məbləğindən çox olduğu halda artıq hesablanmış cari vergi və ona uyğun faiz məbləğləri azaldılır.

200.2. Bir neçə sahibi olan bina üzrə əmlak vergisi həmin binanın hər sahibi üçün onun binanın dəyərindəki payına uyğun olaraq, bu Məcəllənin 200.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş qaydaya uyğun olaraq hesablanır.

200.3. Su və hava nəqliyyat vasitələrinə görə vergi onların qeydiyyatını həyata keçirən təşkilatlar tərəfindən verilən məlumatlar əsasında hər il yanvarın 1-i vəziyyətinə hesablanır. Belə qeydiyyatın olmadığı hallarda, həmin əmlakın sahibi mülkiyyətində olan su və hava nəqliyyatı vasitələri barədə lazımi məlumatları (buraxılış ili, alış qiyməti və texniki xarakteristikası) əks etdirən sənədləri hər il yanvar ayının 1-dək müvafiq orqana təqdim edir.

Bir neçə fiziki şəxsə məxsus olan su və hava nəqliyyatı vasitəsinə görə vergi həmin nəqliyyat vasitəsinə öz adına qeydiyyatdan keçirmiş şəxsdən tutulur.

200.4. Bələdiyyələr verginin ödənilməsi barədə tədiyyə bildirişini vergi ödəyicilərinə avqustun 1-dən gec olmayaraq verməlidirlər.

200.5. Cari il üçün verginin məbləği bərabər hissələrlə – həmin il avqustun 15-dək və noyabrın 15-dək ödənilir. Əmlak vergisi əmlakın əvvəlki sahibi tərəfindən ödənilmədiyi hallarda, vergi bu maddə ilə müəyyən edilmiş ödəmə vaxtında həmin əmlakın sahibi tərəfindən ödənilir.

200.6. Fiziki şəxslərdən əmlak vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir.

Maddə 203. Torpaq vergisi

203.1. Torpaq vergisi torpaq mülkiyyətçilərinin və ya istifadəçilərinin təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrindən asılı olmayaraq torpaq sahəsinə görə hər il sabit tədiyyə şəkilində hesablanır.

203.2. Rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər, habelə rezident və qeyri-rezident müəssisələr torpaq sahələri barədə özlərinin mülkiyyət və istifadə hüquqlarını təsdiq edən sənədləri aldıqdan sonra fiziki şəxslər və bələdiyyə müəssisələri bələdiyyələrdə, digər müəssisələr isə vergi orqanında 1 ay ərzində uçota durmalıdırlar.

Maddə 208. Torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları

208.1. Torpaq vergisi torpaq barəsində mülkiyyət və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədlər əsasında müəyyənləşdirilir. Tikililərin və qurğuların altında olan torpaqlara, həmçinin obyektlərin sanitariya mühafizəsi üçün zəruri olan torpaq sahələrinə görə torpaq vergisi tutulur.

208.2. Torpaq vergisini müəssisələr torpaq sahələrinin ölçüsünə və torpaq vergisinin dərəcələrinə əsasən illik olaraq hesablayır və mayın 15-dən gec olmayaraq hesablamaları vergi orqanına verirlər. Bu qaydada hesablanmış torpaq vergisinin məbləği bu məcəllənin 119-cu maddəsi ilə məhdudlaşdırılmayan gəlirdən çıxılmalara aid edilir.

208.3. Müvafiq orqanlar tərəfindən hər il iyulun 1-dək fiziki şəxslərə torpaq vergisi hesablanır və tədiyyə bildirişləri avqustun 1-dən gec olmayaraq onlara çatdırılır.

208.4. Ayrılıqda bir neçə hüquqi və ya fiziki şəxsin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan tikililərin altında qalan və ya onlara xidmət üçün ayrılmış torpaq sahələrinə görə vergi onlara məxsus tikili sahələrinə mütənasib surətdə hesablanır.

208.5. Torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq ödənilir. Torpaq vergisi torpağın əvvəlki sahibi tərəfindən ödənilmədiyi halda, vergi bu maddə ilə müəyyən edilmiş ödəmə vaxtına həmin torpağın sahibi tərəfindən ödənilir.

208.6. Müəssisələrin torpaq vergisi dövlət büdcəsinə, fiziki şəxslərin torpaq vergisi isə yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödənilir.

Maddə 217. Verginin hesablanması qaydası, ödənilməsi müddəti və bəyannamənin verilməsi

217.1. Mədən vergisi bu məcəllənin 216.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş faydalı qazıntılar üzrə yerin təkindən çıxarılmış faydalı qazıntıların topdansatış qiymətinə, 216.2-ci maddəsində müəyyən edilmiş faydalı qazıntılar üzrə isə yerin təkindən çıxarılmış faydalı qazıntıların hər kubmetrinə müvafiq vergi dərəcələrini tətbiq etməklə hesablanır.

217.2. Hesabat ayı üçün mədən vergisinin məbləği faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı 20-dən gec olmayaraq ödənilir.

217.3. Mədən vergisinin ödəyiciləri hər ay hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına, yerli büdcələrə daxil olan vergisi üzrə isə bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsini verirlər.

217.4. Bu maddədə müəyyən edilən qaydada hesablanmış verginin məbləği bu məcəllənin 119-cu maddəsi ilə məhdudlaşdırılmayan gəlirdən çıxılmalara aid edilir.

217.5. Mədən vergisi (yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi istisna olmaqla) dövlət büdcəsinə ödənilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödənilir.

Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kərpic-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

217.6. Xam neftin və qazın hasilatı zamanı bu məcəllənin 217.1-ci maddəsinə uyğun olaraq mədən vergisi hesablanarkən, hasil edilmiş neftin və qazın miqdarından texnoloji proseslə əlaqədar quyuya geri vurulan neftin və qazın miqdarı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən normativlər əsasında çıxılır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ SEÇKİ MƏCƏLLƏSİ

(27 may 2003-cü il)

Maddə 2. Seçkilərdə və referendumda iştirakın prinsipləri

2.1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları seçkilərdə və referendumda ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında gizli və şəxsi səsvermə yolu ilə iştirak edirlər.

2.2. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının seçkilərdə və referendumda iştirakı azad və könüllüdür. Seçkilərdə və ya referendumda iştirak edib-etməməyə məcbur etmək məqsədi ilə heç kəsin Azərbaycan Respublikası vətəndaşına təzyiq göstərmək hüququ yoxdur və heç kəs onun öz iradəsini azad ifadə etməsinə mane ola bilməz.

2.3. Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluq idarələri seçkilərin və referendumun keçirilməsi zamanı Azərbaycan Respublikasından kənarında yaşayan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 3-cü və 56-cı maddələrində nəzərdə tutulan hüquqlarının həyata keçirilməsinə kömək göstərməlidirlər.

2.4. Seçkilər referendumla eyni gündə keçirilə bilməz.

2.5. Seçkilərin və referendumun hazırlanması və keçirilməsi, səslərin hesablanması, səsvermənin yekunlarının, seçkilərin və referendumun nəticələrinin müəyyən edilməsi açıq və aşkar həyata keçirilir.

2.6. Seçkilərdə (referendumda) iştirak edənlər aşağıdakı şərtlərə riayət etməlidirlər:

2.6.1. mətbuat azadlığına hörmət bəsləmək;

2.6.2. öz peşə fəaliyyəti ilə məşğul olan kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrinin işinə mane olmamaq, namizədlərin, partiyaların (siyasi partiyalar bloklarının) seçki (referendum) kampaniyalarına müdaxilə etməmək və onu pozmamaq;

2.6.3. seçkiqabağı təşviqat materiallarının, referendumqabağı təşviqat materiallarının yayılmasına mane olmamaq;

2.6.4. seçkiqabağı (referendumqabağı) təşviqat plakatlarını və digər bu cür təşviqat materiallarını məhv etməmək və korlamamaq;

2.6.5. seçkiqabağı (referendumqabağı) kütləvi tədbirlərin keçirilməsinə mane olmamaq;

2.6.6. seçkilərin (referendumun) azad, sərbəst, dinc və mütəşəkkil keçirilməsi üçün seçki (referendum) orqanları ilə və onların vəzifəli şəxsləri ilə əməkdaşlıq etmək;

2.6.7. seçicilərin öz iradəsini azad və sərbəst bildirilməsinə maneçilik törətməmək;

2.6.8. səlahiyyətli şəxslərə və müşahidəçilərə hörmət bəsləmək və onlarla əməkdaşlıq etmək;

2.6.9. səsvermənin gizliliyini saxlamaq və saxlanılmasına kömək göstərmək;

2.6.10. seçiciləri qeyri-qanuni hərəkətlər yolu ilə öz tərəfinə çəkməmək;

2.6.11. seçki (referendum) komissiyalarının fəaliyyətlərinə əsassız müdaxilə etməmək, səslərin verilməsi və ya səslərin hesablanması prosesini pozmamaq;

2.6.12. seçkilərin (referendumun) qanuni təsdiqlənmiş nəticələrinə hörmət etmək, seçkilərlə (referendumla) bağlı hər bir şikayəti səlahiyyətli orqana təqdim etmək və həmin orqanın bu şikayətlə bağlı qərarına riayət etmək;

2.6.13. hədə-qorxu və böhtan xarakterli və ya zorakılığa çağıran çıxışlar etməmək və bu cür materiallar yaymamaq;

2.6.14. seçicilərə mükafat təklif etməmək, onları cəza ilə hədələməmək;

2.6.15. dövlət resurslarından, bələdiyyə və digər ictimai resurslardan bu məcəllə ilə nəzərdə tutulmamış hallarda istifadə etməmək;

2.6.16. təzyiq göstərmək ilə və ya bəxşiş təklif etmək yolu və ya digər qanunazidd üsullarla seçiciləri səs verməyə, səsvermədən çəkinməyə sövq etməmək;

2.6.17. təzyiq göstərmək ilə və ya bəxşiş təklif etmək yolu və ya digər qanunazidd üsullarla seçiciləri referendum üzrə təşviqat qruplarında iştirak etməyə və ya iştirak etməməyə, öz namizədliklərini irəli sürməyə və ya irəli sürməməyə, namizədliklərini geri götürməyə və ya geri götürməməyə, seçkiqabağı (referendumqabağı) təşviqatda iştirak etməyə və ya iştirak etməməyə məcbur etməmək;

2.6.18. heç bir vəzifəli şəxsin referendumda çıxarılan məsələnin, namizədin dəstəklənməsinə və ya dəstəklənməməsinə yönəldilən köməyindən və ya fəaliyyətindən istifadə etməmək.

2.7. Bu məcəllənin 2.6.2-ci - 2.6.5-ci, 2.6.7-ci, 2.6.10-cu, 2.6.11-ci, 2.6.13-cü, 2.6.18-ci maddələrinin tələblərinin pozulması Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsində və ya İnzibati Xətalar Məcəlləsində göstərilən məsuliyyətə səbəb olur.

Maddə 3. Ümumi seçki hüququ

İrəndən, milliyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, qulluq mövqeyindən, əqidəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və başqa ictimai birliklərə mənsubiyyətindən və ya digər statusundan asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının seçmək, seçilmək və referendumda iştirak etmək hüququ vardır.

Maddə 4. Bərabər seçki hüququ

4.1. Vətəndaşlar seçkilərdə və referendumda bərabər əsaslarla iştirak edirlər.

4.2. Hər bir səsvermə zamanı hər bir vətəndaşın bir səsi vardır.

4.3. Vətəndaşların hər bir səsi eyni hüquqi qüvvəyə malikdir.

VII BÖLMƏ **Bələdiyyə seçkiləri**

Otuz dördüncü fəsil

Bələdiyyə seçkilərinə aid ümumi müddəalar

Maddə 210. Bələdiyyə seçkilərinin əsasları

210.1. Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəni həyata keçirən bələdiyyələrin üzvləri nisbi çoxluq sistemi əsasında çoxmandatlı seçki dairələri üzrə seçilirlər.

210.2. Seçki əraziləri üzrə aşağıdakı sayda bələdiyyə üzvləri seçilir:

210.2.1. əhalisi 500-dən az olan ərazilərdə – 5 bələdiyyə üzvü;

210.2.2. əhalisi 500-dən 999-dək olan ərazilərdə – 7 bələdiyyə üzvü;

210.2.3. əhalisi 1000-dən 4.999-dək olan ərazilərdə – 9 bələdiyyə üzvü;

210.2.4. əhalisi 5000-dən 9.999-dək olan ərazilərdə – 11 bələdiyyə üzvü;

210.2.5. əhalisi 10000-dən 19.999-dək olan ərazilərdə – 13 bələdiyyə üzvü;

210.2.6. əhalisi 20000-dən 49.999-dək olan ərazilərdə – 15 bələdiyyə üzvü;

210.2.7. əhalisi 50000-dən 99.999-dək olan ərazilərdə – 17 bələdiyyə üzvü;

210.2.8. əhalisi 100 000-dən 299.999-dək olan ərazilərdə – 19 bələdiyyə üzvü.

Maddə 211. Bələdiyyələrin səlahiyyət müddəti

211.1. Bələdiyyələrin səlahiyyət müddəti 5 ildir.

211.2. Bələdiyyələrin səlahiyyət müddətinin hesablanması səsvermənin keçirildiyi gündən başlanır və yeni seçilən bələdiyyələrin birinci iclas günü başa çatır.

211.3. Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətləri yalnız bələdiyyənin səlahiyyət müddətində qüvvədədir.

Maddə 212. Bələdiyyələrə üzv seçilmək hüququ

Seçkilər günü 21 yaşını tamam olan (seçki günü də daxil olmaqla) və yaşı 21-dən yuxarı olan və müvafiq seçki dairəsində daimi yaşayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları bələdiyyələrə üzv seçilə bilərlər.

Maddə 213. Bələdiyyə seçkilərinin təyin edilməsi

213.1. Bələdiyyə seçkilərini bu məcəllənin 211.1-ci və 211.2-ci maddələrinə uyğun olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyası təyin edir.

213.2. Bələdiyyə seçkilərinin təyin edilməsi barədə qərar onun qəbul edildiyi gündən ən gec 2 gün ərzində kütləvi informasiya vasitələrində rəsmi dərc edilmişdir.

Otuz beşinci fəsil

Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin irəli sürülməsi qaydası

Maddə 214. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin irəli sürülməsi

214.1. Seçki dairəsi üzrə bələdiyyə üzvlüyünə namizədləri siyasi partiyalar, siyasi partiya blokları, həmin seçki dairəsində daimi yaşayan seçki hüququ olan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları bu məcəllənin 53 və 54-cü maddələrinə uyğun olaraq irəli sürə bilərlər.

214.2. Bələdiyyələrə təkrar seçkilərdə bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər bu seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərar rəsmi dərc olunduqdan sonra irəli sürülür.

214.3. Bələdiyyələrə əlavə seçkilərdə bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər bu məcəllənin 213.2-ci maddəsində göstərilən müddətdən sonra irəli sürülür.

214.4. İrəli sürülən namizəd yalnız bir bələdiyyəyə namizəd irəli sürülməsinə razılıq verə bilər.

214.5. Bələdiyyə üzvlüyünə namizəd yalnız bir bələdiyyə üzvlüyünə namizəd kimi irəli sürülə və qeydiyyatına alınır.

214.6. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin irəli sürülməsindən əvvəl seçki komissiyasının yaradılması başa çatmayıbsa, namizədin irəli sürülməsi haqqında bildiriş, müvafiq namizədlərin razılıq ərizələri və digər sənədlər Mərkəzi Seçki Komissiyasına göndərilir. Mərkəzi Seçki Komissiyası göstərilən sənədləri dairə seçki komissiyasının təşkilindən və sədrinin seçilməsindən sonra ona təqdim edir.

Maddə 215. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədin müdafiəsi üçün seçici imzalarının toplanması qaydası

215.1. Müvafiq seçki ərazisi üzrə bələdiyyə üzvlüyünə namizəd kimi qeydə alınmaq üçün namizədliyi irəli sürülmüş hər bir vətəndaş:

215.1.1. əhalisi 99.999-dan çox olan ərazidə – 150;

215.1.2. əhalisi 49.999-dan çox olan ərazidə – 100;

215.1.3. əhalisi 19.999-dan çox olan ərazidə – 75;

215.1.4. əhalisi 9.999-dan çox olan ərazidə – 50;

215.1.5. əhalisi 4.999-dan çox olan ərazidə – 30;

215.1.6. əhalisi 4.999-dan az olan ərazidə – 15 seçici imzası toplamaq lazımdır.

215.2. Seçicilərin bələdiyyə üzvlüyünə bir neçə namizədin müdafiəsi üçün imza etmək hüququ vardır.

215.3. Seçicilərin imzaları bu məcəllənin 56-cı və 57-ci maddələrində göstərilən qaydada toplanır.

Otuz altıncı fəsil

Bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizədlər

Maddə 216. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədin qeydə alınması

216.1. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər bu məcəllənin 60-cı maddəsində göstərilən qaydada qeydə alınır.

216.2. Bir şəxsin birdən çox bələdiyyə üzvlüyünə namizəd kimi qeydə alınmasına yol verilmir.

216.3. Bu məcəllənin 214.5-ci maddəsində göstərilən qaydalar pozulduqda bələdiyyə üzvlüyünə namizədin əvvəlki qeydiyyatı etibarlı sayılır, qeydiyyat haqqında nisbətən gec qəbul edilmiş qərar isə müvafiq dairə seçki komissiyasının qərarı ilə ləğv edilir.

216.4. Qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin fəaliyyəti bu məcəllənin 69-71-ci maddələri ilə tənzimlənir.

216.5. Bələdiyyələr üzrə qeydə alınmış namizədlərin siyahısı səsvermə gününə azı 55 gün qalmış müvafiq dairə seçki komissiyaları tərəfindən bu məcəllənin 77.3-cü və 77.4-cü maddələrində göstərilən dövrü nəşrlərdə dərc edilir.

Maddə 217. Bələdiyyə seçkilərinin təxirə salınması

217.1. Bu məcəllənin 58.1-ci maddəsində göstərilən müddətdə bələdiyyə üzrə heç bir namizəd qeydə alınmayıbsa və ya bu məcəllənin 210-cu maddəsində göstərilən bələdiyyə üzvlərinin sayından az sayda namizəd qeydə alınıbsa, əlavə namizədlərin irəli sürülməsi və növbəti seçki hərəkətlərinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə müvafiq bələdiyyə üzrə seçkilər Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən 2 ay müddətinə təxirə salınır.

217.2. Səsvermə gününədək bələdiyyə üzrə qeydə alınmış namizəd qalmazsa, yaxud bələdiyyə üzvlüyünə bir yerə qeydə alınmış bir namizəd qalarsa, seçkilər Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən namizədlərin irəli sürülməsi və sonrakı hərəkətlərin edilməsi üçün bələdiyyə üzrə seçkilər 2 ay müddətinə təxirə salınır.

Maddə 218. Bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizədin nəqliyyat xərclərinin ödənilməsi

218.1. Bu məcəllənin 70.2-ci maddəsinə uyğun olaraq bələdiyyə üzvlüyünə namizəd qeydə alındığı gündən seçkilərin yekunları rəsmi dərc edildiyi gündək müvafiq seçki ərazisində gəliş-gediş üçün ictimai nəqliyyatın bütün növlərindən (taksi və sifarişli reyslər istisna olmaqla) pulsuz istifadə etmək hüququna malikdir.

218.2. Bu cür ödəmələr dairə seçki komissiyasına ayrılan vəsait hesabına və təqdim edilmiş gediş-gəliş sənədləri əsasında həyata keçirilir.

Maddə 219. Bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizədin toxunulmazlığı

Bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizəd bu məcəllənin 70.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan qaydada yalnız müvafiq rayon prokurorunun razılığı ilə məsuliyyətə cəlb edilə bilər.

Maddə 220. Bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizədlərin vəkil edilmiş şəxslərinin sayı

220.1. Bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizədin 3-ə qədər vəkil edilmiş şəxs təyin etmək hüququ vardır. Göstərilən şəxslər dairə seçki komissiyası tərəfindən qeydə alınır.

220.2. Vəkil edilmiş şəxslərin statusu bu məcəllənin 72-ci maddəsi ilə müəyyən edilir.

Maddə 221. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin namizədlik statusundan imtina etməsi

221.1. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin namizədlik statusundan imtina etməsi bu məcəllənin 73-cü maddəsi ilə tənzimlənir.

221.2. Bu məcəllənin 73.1-73.3-cü maddələrində göstərilən hərəkətləri etmiş şəxsin bu məcəllədə nəzərdə tutulmuş qaydada və müddətdə istənilən digər bələdiyyə üzrə öz namizədliyini təkrar irəli sürmək hüququ vardır.

Maddə 222. Siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun bələdiyyə seçkilərində iştirak etməkdən imtina etməsi

222.1. Siyasi partiya öz nizamnaməsinə uyğun olaraq, siyasi partiyaların bloku isə ona daxil olan siyasi partiyaların səlahiyyətli nümayəndələrinin qərarı ilə səsvermə gününə azı 10 gün qalanadək istənilən vaxt müvafiq dairə seçki komissiyasına yazılı ərizə verərək, seçki dairəsi üzrə irəli sürülmüş bələdiyyə üzvlüyünə namizədi, qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədi geri çağırmaq hüququna malikdir.

222.2. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər irəli sürmüş siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku səsvermə gününə azı 10 gün qalmış müvafiq dairə seçki komissiyasına yazılı ərizə verməklə, namizədləri irəli sürmüş orqanın qərarı ilə seçkilərdə iştirak etməkdən imtina edə bilər. Bu halda siyasi partiya, siyasi partiyalar bloku bələdiyyə üzvlüyünə namizədləri geri çağıra bilər.

222.3. Siyasi partiyalar blokunun tərkibinə daxil olan siyasi partiya səsvermə gününə azı 3 gün qalmış istənilən vaxt dairə seçki komissiyasına ərizə verməklə müvafiq siyasi partiyanın səlahiyyətli orqanının qərarı ilə bu siyasi partiyalar blokunun tərkibində seçkilərdə iştirak etməkdən imtina edə bilər.

222.4. Siyasi partiyalar blokunun tərkibində seçkilərdə iştirak etməkdən imtina edən siyasi partiya bu məcəllə ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada müstəqil siyasi partiya kimi çıxış edə və ya digər siyasi partiyalar blokunun tərkibinə daxil ola bilər.

222.5. Siyasi partiya blokunun irəli sürdüyü bələdiyyə üzvlüyünə namizədləri dairə seçki komissiyası qeydə aldıqdan sonra, bu bloka daxil olmuş bütün siyasi partiyalar (birindən başqa) seçkilərdə iştirak etməkdən imtina edərlərsə, qalan siyasi partiya seçkilərdə siyasi partiyalar blokunun adı və rəmzləri saxlanılmaqla, siyasi partiyaların bloku kimi iştirak edə bilər. Bu, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin qeydə alınmasından imtina edilməsi və ya qeydiyyatın ləğv edilməsi üçün əsas ola bilməz.

222.6. Siyasi partiyalar blokunun seçkilərdə iştirak etməkdən imtina etməsi ona daxil olmuş siyasi partiyaları seçkilərdə iştirak etmək hüququndan məhrum etmir;

belə halda bu Məcəlləyə uyğun olaraq bələdiyyə üzvlüyünə namizədin təkrar irəli sürülməsi və digər zəruri seçki hərəkətlərinin həyata keçirilməsi tələb edilir.

Maddə 223. Bələdiyyə seçkiləri zamanı seçki komissiyasına nümayəndənin təyin edilməsi

Bələdiyyə seçkiləri zamanı Mərkəzi Seçki Komissiyasının tərkibinə bələdiyyələrin yarısından çoxunda namizədlər irəli sürən, dairə seçki komissiyasının tərkibinə isə dairənin ərazisindən bələdiyyələrin yarısından çoxunda namizədlər irəli sürən siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları bir məşvərətçi səs hüquqlu üzv təyin edə bilirlər.

Otuz yeddinci fəsil

Bələdiyyə seçkilərinə hazırlıq

Maddə 224. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin seçkiqabağı təşviqatının aparılması üçün xüsusi tələblər

224.1. bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin seçkiqabağı təşviqatda iştirakı bu məcəllənin on üçüncü fəslə ilə tənzimlənir.

224.2. Teleradio verilişləri təşkilatlarının ayırdıqları pulsuz efir vaxtının ümumi həcmnin 1/3 hissəsi müvafiq olaraq bələdiyyələrin 1/3-dən çoxunda və ya yarısından çoxunda namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalara, siyasi partiyaların bloklarına bu məcəllənin 77.2-ci və 77.3-cü maddələrinin tələbləri nəzərə alınmaqla müzakirələrin, dəyirmi masaların, digər bu cür təşviqat tədbirlərinin keçirilməsi üçün ayrılır.

224.3. Bu məcəllənin 77.2-ci və 77.3-cü maddələrində göstərilən teleradio verilişləri təşkilatlarının kanallarında birgə təşviqat tədbirlərinin keçirilməsi üçün efir vaxtı göstərilən siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları üçün ayrılır, hesablanır və ayrı-ayrılıqda həyata keçirilir. Bu cür pulsuz efir vaxtından siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları bərabər əsasla istifadə etməlidirlər. Bu halda hər bir siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku tərəfindən istifadə edilən efir vaxtının həcmi ayrıca müəyyənləşdirilir.

224.4. Bu məcəllənin 71.1-ci maddəsində göstərilən teleradio verilişləri təşkilatlarının efir vaxtından ödənişli əsaslarla istifadə norması onun ümumi həcmnin bu məcəllənin 77.4-cü maddəsində göstərilən bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə müəyyənləşdirilir.

224.5. Bu məcəllənin 71.1-ci maddəsində göstərilən dövrü nəşr səhifələrində ayrılan, bu məcəllənin 77.4-cü maddəsinə uyğun olaraq bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin ümum sayına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilən yerdən axırıncılar müvafiq ödəniş müqabilində istifadə edə bilirlər.

224.6. Qeydə alınmış namizədlərin, bələdiyyələrin 1/3-dən və ya yarısından çoxunda namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının bu məcəllənin 224.2-ci maddəsində göstərilən tədbirlərdə iştirakdan imtina etməsi bu məcəllənin 80.6-cı maddəsinə uyğun olaraq pulsuz təqdim edilən efir vaxtı həcmnin artırılmasına səbəb olmur.

Maddə 225. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin seçki fondları

225.1. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin seçki fondları aşağıdakı pul vəsaiti hesabına formalaşa bilər:

225.1.1. bu məcəllənin 215.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 2 min mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 1.500 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 1 min mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 500 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.5-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 250 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 150 mislindən çox olmamaq şərti ilə bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin xüsusi vəsaiti;

225.1.2. bu məcəllənin 215.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 1500 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 1 min mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 750 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 500 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.5-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 250 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 100 mislindən çox olmamaq şərti ilə bələdiyyə üzvlüyünə namizədləri irəli sürmüş siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının vəsaiti;

225.1.3. bu məcəllənin 233.8-ci maddəsi ilə müəyyənləşdirilmiş hallar istisna olmaqla, namizədlərin qeydiyyatı başa çatdıqdan sonra ən gec 3 gün müddətində bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərə dairə seçki komissiyası tərəfindən bərabər həcmdə ayrılmış vəsait;

225.1.4. seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 100 mislindən çox olmayan vətəndaşların könüllü ianələri;

225.1.5. bu məcəllənin 215.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 2 min mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 1.500 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 750 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 500 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.5-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 250 mislindən çox olmamaq şərti ilə, bu məcəllənin 215.1.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 150 mislindən çox olmamaq şərti ilə hüquqi şəxslərin könüllü ianələri.

225.2. Bu məcəllənin 215.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin maliyyə fondu məbləğinin yuxarı həddi seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 10 min mislindən çox, bu məcəllənin 215.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 7500 mislindən çox, bu məcəllənin 215.1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 5000 mislindən çox, bu məcəllənin 215.1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 2500 mislindən çox, bu məcəllənin 215.1.5-ci maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 1500 mislindən çox, bu məcəllənin 215.1.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün - 1000 mislindən çox ola bilməz.

225.3. Bələdiyyələr onların ərazilərində irəli sürülən namizədlərin seçki fondlarına bərabər şəkildə vəsait ayıra bilərlər.

225.4. Bələdiyyələrin 1/3-dən çoxunda namizəd irəli sürmüş və ya namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalar, siyasi partiya blokları vahid seçki fondu yarada bilərlər.

225.5. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının seçki fondları yalnız aşağıdakı pul vəsaiti hesabına formalaşır:

225.5.1. siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 50 min mislindən çox olmamaq şərti ilə, xüsusi vəsaiti (siyasi partiyalar blokunun bu xüsusi vəsaiti seçki blokunu yaratmış siyasi partiyaların verdiyi vəsaitlər hesabına formalaşır);

225.5.2. bu məcəllə ilə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, Mərkəzi Seçki Komissiyasının siyasi partiya, siyasi partiyaların blokuna ayırdığı vəsait;

225.5.3. vətəndaşların və hüquqi şəxslərin könüllü ianələri. Könüllü ianələrin həddi seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın dərc edildiyi günə olan minimum əməkhaqqının vətəndaş üçün 150 mislindən, hüquqi şəxs üçün 5 min mislindən çox ola bilməz.

225.6. Siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun seçki fondu vəsaitinin yuxarı həddi bu məcəllənin 225.3-cü maddəsində göstərilən məbləğin irəli sürülmüş və ya qeydə alınmış namizədlərin sayına vurulması yolu ilə müəyyən edilir. Hər bir halda siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun seçki fondunun yuxarı

məbləği seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 100 min mislindən çox ola bilməz. Eyni zamanda, hər bir namizəd üçün xərclənmiş məbləğ bu məcəllənin 225.3-cü maddəsində göstərilən məbləğdən yuxarı ola bilməz. Bu tələbə riayət olunması siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının maliyyə hesabatlarında göstərilməlidir.

Maddə 226. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin xüsusi hesabları

226.1. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər imzaların yığılmasının başlanması haqqında dairə seçki komissiyasına bildiriş təqdim etdikdən sonra 5 gün müddətində öz maliyyə fondunu formalaşdırmaq üçün xüsusi hesab açmalıdırlar.

226.2. Namizədlər üçün vahid seçki fondu yaratmaq niyyətində olan siyasi partiyalar bələdiyyələrin 1/3-dən çoxunda irəli sürülən namizədlərin siyahısını Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim etdikdən sonra 5 gün müddətində vahid seçki fondunu formalaşdırmaq üçün xüsusi seçki hesabı açirlar.

226.3. Namizəd, siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku namizədin irəli sürülməsi barədə dairə seçki komissiyasından bildirişin təsdiq edilmiş surəti əsasında, həm də bu məcəllənin 53-cü və 54-cü maddələrində göstərilən sənədlər əlavə edilməklə xüsusi seçki hesabı açirlar. Namizəd, siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku öz səlahiyyətli nümayəndəsinə xüsusi seçki hesabının açılmasını tapşıra bilər. Namizəd, qeydə alınmış namizəd, siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku dairə seçki komissiyasına (Mərkəzi Seçki Komissiyasına) yazılı məlumat verməklə, başqa şəxsə özünün seçki hesabında olan vəsaitdən istifadə etmək hüququ verə bilər.

226.4. Namizədin, qeydə alınmış namizədin irəli sürüldüyü bələdiyyə dəyişdikdə, o, xüsusi seçki hesabının qalıq vəsaitini könüllü ianə vermiş şəxslərə, hüquqi şəxslərə proporsional əsasda qaytarmalıdır. Bundan sonra namizəd, qeydə alınmış namizəd dairə seçki komissiyasına yekun maliyyə hesabatı verməlidir. Yeni xüsusi seçki hesabının açılması bu məcəllə ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada tənzimlənir.

Maddə 227. Vahid seçki fondunun ləğv edilməsi

Vahid seçki fondu yaradan siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun bələdiyyələr üzrə qeydiyyatdan keçən namizədləri bələdiyyələrin yarısını və ya yarısından azını əhatə edərsə, siyasi partiyanın, siyasi partiyaların blokunun xüsusi seçki hesabı bağlanır, həmin hesabın bağlanması ilə eyni vaxtda hər bir namizəd üçün xüsusi seçki hesabı açılır və vahid seçki fondunun vəsaitləri namizədlərin seçki fondları arasında proporsional qaydada bölüşdürülür.

Maddə 228. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin seçki fondlarının vəsaitlərinin istifadəsində aşkarlıq

228.1. Bələdiyyə üzvlüyünə namizədin seçki fondu haqqında aşağıdakı məlumatlar bu məcəllənin 77.4-cü maddəsində göstərilən kütləvi informasiya vasitələri tərəfindən hökmən dərc edilməlidir:

228.1.1. bələdiyyə üzvlüyünə namizədin seçki fondu vəsaitinin məbləği seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əməkhaqqının min mislindən çox olduqda həmin vəsaitin xərclənməsinin maliyyə hesabatı barədə;

228.1.2. bələdiyyə üzvlüyünə namizədin seçki fonduna seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əməkhaqqının 500 mislindən çox məbləğdə ianə köçürən hüquqi şəxslər barəsində (bu zaman eyni hüquqi şəxs tərəfindən vəsaitin bir neçə ianə şəklində köçürülməsi mümkünlüyü nəzərə alınmalıdır);

228.1.3. bələdiyyə üzvlüyünə namizədin seçki fonduna seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əmək haqqının 50 mislindən çox məbləğdə ianə köçürən vətəndaşların sayı barədə;

228.1.4. ianəçilərə qaytarılan vəsaitlər barədə, geri qaytarmanın əsası haqqında;

228.1.5. bələdiyyə üzvlüyünə namizədin seçki fonduna daxil olmuş vəsaitin ümumi həcmi və onun xərclənmiş hissəsinin ümumi məbləği barədə.

228.2. Siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun seçki fondu haqqında aşağıdakı məlumatlar bu məcəllənin 77.2-ci və ya 77.3-cü maddəsində göstərilən kütəvi informasiya vasitələrində hökmən dərc edilməlidir:

228.2.1. seçki fondu vəsaitinin məbləği seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əməkhaqqının 2 min mislindən çox məbləğdə xərclənməsinin maliyyə hesabatı barədə;

228.2.2. seçki fondu seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əməkhaqqının 1 min mislindən çox məbləğdə ianə köçürən hüquqi şəxslər barəsində (bu zaman eyni hüquqi şəxs tərəfindən vəsaitin bir neçə ianə şəklində köçürülməsi mümkünlüyü nəzərə alınmalıdır);

228.2.3. seçki fonduna seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərc edildiyi günə olan minimum əməkhaqqının 50 mislindən çox məbləğdə ianə köçürən vətəndaşların sayı barədə;

228.2.4. ianəçilərə qaytarılan vəsaitlər barədə, geri qaytarmanın əsası haqqında;

228.2.5. seçki fonduna daxil olmuş vəsaitin ümumi həcmi və onun xərclənmiş hissəsinin ümumi məbləği barədə.

Maddə 229. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin aldıqları vəsaitlərin geri qaytarılmasının ardıcılığı

Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin aldıqları vəsaitlərin geri qaytarılması qaydası bu məcəllənin 90.5-90.7-ci maddələri ilə müəyyən edilir.

Maddə 230. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin, qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin aldıqları büdcə vəsaitlərinin geri qaytarılmasının məcburiliyi

Səsvermədə iştirak etmiş və seçicilərin ümumi sayının azı 3 faizinin səsini toplamış bələdiyyə üzvlüyünə namizəd və ya seçilən sayılmış, habelə səsvermə günündək məcburedici hallara görə namizədliyini geri götürmüş bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizəd, bələdiyyələrin yarısından çoxunda namizədləri qeydə alınmış siyasi partiya, siyasi partiyalar bloku səsvermə günündən sonra 15 gün müddətində dairə seçki komissiyasının onların seçki fondlarına köçürdüyü vəsaitin xərclənməmiş hissəsini bu seçki komissiyasına qaytarmağa borcludur. Bu vəsait köçürüldəndən sonra göstərilən qaydada 15 gün müddətində bələdiyyələrin vəsaitləri qaytarılmalıdır. Bu müddət başa çatdıqda müvafiq bank Mərkəzi Seçki Komissiyasının və ya müvafiq bələdiyyənin məktubunda göstərilmiş pul vəsaitini mübahisəsiz qaydada onların hesabına köçürməlidir.

Maddə 231. Siyasi partiyalar, siyasi partiya blokları, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər tərəfindən pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrlərdə pulsuz ayrılmış yerin dəyərinin ödənilməsi

231.1. Bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulmayan namizəd, siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku bu məcəllənin 77.2, 77.3 və 77.4-cü maddələrində göstərilən teleradio verilişləri təşkilatlarına və dövrü nəşrlərin redaksiyalarına pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrlərdə ayrılmış yerin dəyərini tam həcmdə ödəməlidir. Göstərilən dəyər seçki fondundan yekun maliyyə hesabatının verildiyi gündək namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları tərəfindən ödənilməlidir. Mərkəzi Seçki Komissiyası seçkilərin ümumi nəticələrinin rəsmi dərc edildiyi gündən sonra 3 gün müddətində göstərilən namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, habelə həmin partiyalar blokunun tərkibinə daxil olmuş siyasi partiyaların siyahısını, onların ünvanını, istifadə edilmiş pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrdə ayrılmış yerin dəyərinin ödənilməsi barədə siyasi partiya bloklarının birgə qərarlarından çıxarılan təsdiq edilmiş surətlərini bu məcəllənin 77.2, 77.3 və 77.4-cü maddələrində göstərilmiş teleradio təşkilatlarına və dövrü nəşrlərin redaksiyalarına göndərir.

231.2. Bu məcəllənin 77.2, 77.3 və 77.4-cü maddələrində göstərilən teleradio verilişləri təşkilatları və dövrü nəşrlərin redaksiyaları seçkilərin ümumi nəticələrinin rəsmi dərc edildiyi gündən sonra 10 gün müddətində bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulmayan namizədlərə, siyasi partiyalara, siyasi partiyaların blokuna, habelə siyasi partiyaların blokuna daxil olmuş siyasi partiyaya istifadə edilmiş pulsuz efir vaxtının dəyəri və dövrü nəşrdə ayrılmış yerin həcmi və dəyəri haqqında, özlərinin hüquqi ünvanı və bank rekvizitləri barəsində müvafiq məlumat göndərirlər.

231.3. Bu məcəllənin 80.5, 83.6 və 224.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrdə ayrılmış yerin dəyəri bu məcəllənin 80.6-cı

və 83.7-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada namizədə, siyasi partiya, siyasi partiyaların blokuna təqdim edilmiş efir vaxtının və dövrü nəşrdə ayrılmış yerin ümumi həcmnin teleradio verilişləri təşkilatlarının və dövrü nəşrlərin redaksiyalarının müəyyənləşdirdiyi efir vaxtının və dövrü nəşrdə ayrılmış və məlumat üçün dərc edilmiş yerin qiymətinə vurulması yolu ilə müəyyən edilir.

231.4. Siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku bu məcəllənin 224.2-ci maddəsində göstərilən təşviqat tədbirlərinin birgə keçirilməsi yolu ilə pulsuz efir vaxtından istifadə etdikdə hər bir siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun qaytarıldığı pul vəsaitinin həcmi teleradio verilişləri təşkilatları tərəfindən onların iştirak etdikləri birgə təşviqat tədbirlərinin hər birinin iştirakçılarının ümumi sayına proporsional olaraq bərabər paylarla müəyyənləşdirilir.

231.5. Namizəd, siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku pulsuz efir vaxtının bu məcəllənin 81.5-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada və müddətdə imtina edibse, təqdim edilmiş pulsuz efir vaxtının dəyəri ödənilmir.

231.6. Bu məcəllənin 77.2, 77.3 və 77.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş teleradio verilişləri təşkilatları və dövrü nəşr redaksiyaları səsvermə günündən başlayaraq 12 ay müddətində Mərkəzi Seçki Komissiyasına bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrdə ayrılmış yerin dəyərini tam ödəməmiş namizəd, siyasi partiya haqqında məlumat verirlər. Dairə seçki komissiyaları səsvermə günündən başlayaraq 12 ay müddətində bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulmayan və seçki komissiyaları qarşısında borc öhdəliyi olan vətəndaşlar, siyasi partiyalar haqqında Mərkəzi Seçki Komissiyasına məlumat verirlər.

Maddə 232. Siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər seçki fondlarının xüsusi hesabında qalmış pul vəsaiti

Bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin seçki fondlarının xüsusi hesabında qalmış pul vəsaitini dairə seçki komissiyasının yazılı göstərişinə uyğun olaraq müvafiq bank səsvermə günündən 30 gün keçdikdən sonra müvafiq bələdiyyə büdcəsinin mədaxilinə köçürməlidir.

Maddə 233. Siyasi partiyalar, siyasi partiya blokları, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin tərəfindən pul vəsaitinin öz vəsaitləri hesabına geri qaytarılması

233.1. Seçki fondunda pul vəsaiti olmadıqda və yaxud çatışmadıqda büdcə və bələdiyyə pul vəsaitinin qeydə alınmış namizəd, siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku tərəfindən qaytarılması, habelə siyasi partiyalara və siyasi partiya bloklarına verilmiş pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrdə ayrılmış yerin dəyərinin ödənilməsi onların öz vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

233.2. Verilmiş pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrdə ayrılmış yerin dəyərinin ödənilməsinə ayrılan büdcə və bələdiyyə vəsaitini qaytarmaq vəzifəsi siyasi partiyalar blokunun üzərinə düşükdə, qaytarılmalı vəsait bu bloka səsvermə günü-

nədək daxil olan siyasi partiyalar arasında bərabər paylarla bölüşdürülür, o şərhlə ki, siyasi partiyalar blokunun yaradılması haqqında Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilmiş birgə qərarda ayrı qayda nəzərdə tutulmasın.

233.3. Bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulmayan qeydə alınmış namizəd bu məcəlləyə uyğun yekun maliyyə hesabatının verilməsi ilə yanaşı, müvafiq vəsaitin qaytarılmasını da öz üzərinə götürürsə, dövlət və bələdiyyə büdcəsinin geri qaytarılması vəsaitini səsvermə günündən başlayaraq 6 ay müddətində müvafiq olaraq dairə seçki komissiyasının və ya bələdiyyənin hesabına qaytara bilər.

233.4. Bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulmayan və bu məcəllənin 230-cu maddəsinin tələblərini yekun maliyyə hesabatı veriləndə yerinə yetirməyən siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku bu məcəllə ilə müəyyənləşdirilmiş müddətdə Mərkəzi Seçki Komissiyası, teleradio verilişləri təşkilatları və dövrü nəşr redaksiyaları qarşısında müvafiq pul vəsaitinin ödənilməsi haqqında öhdəlik götürübsə, dövlət və bələdiyyə büdcəsinin vəsaitlərini, habelə istifadə edilmiş pulsuz efir vaxtının və dövrü nəşrdə pulsuz ayrılmış yerin dəyərini səsvermə günündən başlayaraq 6 ay müddətində ödəmək üçün onlara möhlət verilə bilər.

233.5. Bu məcəllənin 233.3 və 233.4-cü maddələrində nəzərdə tutulan öhdəliklər icra edilmədikdə və vəsaitin qaytarılması haqqında öhdəlikdə göstərilən müddət başa çatdıqda vəsait məhkəmə qaydasında qaytarılır. Bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulmayan və bu məcəllənin 233.3 və 233.4-cü maddələrində göstərilən tələbləri yerinə yetirməyən qeydə alınmış namizəd, siyasi partiya, siyasi partiyalar bloku yekun maliyyə hesabatı veriləndə bu məcəllənin 233.3-cü və 233.4-cü maddələrində göstərilən öhdəliyi götürmədikdə yekun maliyyə hesabatının verilməsi müddəti başa çatanaq pul vəsaiti məhkəmə qaydasında qaytarılır.

233.6. Namizəd, qeydə alınmış namizəd statusunu itirdikdə bu maddə ilə namizədlərin, qeydə alınmış namizədlərin üzərinə qoyulmuş öhdəliklər namizədin, qeydə alınmış namizəd sayılmış vətəndaşın üzərinə qoyulur. Namizəd, qeydə alınmış namizəd siyasi partiya, siyasi partiyalar bloku tərəfindən irəli sürülsə, siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun üzərinə bu maddə ilə qoyulmuş öhdəliklər seçkilər qurtardıqda seçkilərdə iştirak etmiş siyasi partiyanın, o cümlədən siyasi partiyalar blokunun tərkibində iştirak etmiş siyasi partiyaların üzərinə qoyulur.

233.7. Mərkəzi Seçki Komissiyası əsas seçkilərin, təkrar və ya əlavə seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın rəsmi dərcindən sonra bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulan və seçki komissiyaları, bələdiyyələr qarşısında borc öhdəliyi olan vətəndaşların siyahısını dairə seçki komissiyalarına onların yaradılması günündən başlayaraq 5 gün müddətində göndərir.

233.8. Əsas, təkrar və əlavə seçkilərdə bu məcəllənin 230-cu maddəsində nəzərdə tutulan və seçkilərin təyin edilməsi haqqında qərarın dərc edildiyi gün seçki komissiyası qarşısında büdcə vəsaiti üzrə borcu olan vətəndaşın, irəli sürüldüyü seçki dairəsindən asılı olmayaraq, dövlət büdcəsindən və ya bələdiyyədən vəsait almağa hüququ yoxdur.

Otuz səkkizinci fəsil

Bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsi və seçkilərin nəticələrinin müəyyən olunması

Maddə 234. Bələdiyyə seçkiləri zamanı səsvermə üçün otaq

234.1. Bələdiyyə seçkiləri zamanı səsvermə otağı bu məcəllənin 98-ci maddəsinin tələblərinə uyğun təşkil edilir.

234.2. Məntəqə seçki komissiyası səsvermə otağında və ya bilavasitə otağın qarşısında seçki bülleteninə nümunəsini, namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalar, siyasi partiya blokları haqqında məlumatları, müvafiq birmandatlı seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış bütün namizədlərin soyadı, adı, atasının adı, doğum tarixi, təhsil, əsas iş (və ya xidmət) yeri və tutduğu vəzifəsi (bu olmadıqda fəaliyyət növü), yaşayış yeri, namizədliyini kimin irəli sürməsi haqqında məlumatları məlumat lövhəsində yerləşdirir.

234.3. Namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiya blokları haqqında məlumatlar seçki bülletenində nəzərdə tutulmuş qaydada və ardıcılıqla yerləşdirilir.

Maddə 235. Bələdiyyə seçkiləri zamanı seçki bülletenləri

235.1. Bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsi üçün seçki bülletenləri bu məcəllənin 99-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada hazırlanır.

235.2. Hər bir bələdiyyəyə seçkilərin keçirilməsi üçün ayrıca seçki bülletenləri hazırlanır.

235.3. Seçki bülleteninə hansı bələdiyyəyə seçkilərin keçirilməsi üçün nəzərdə tutulduğu başlığında göstərməlidir.

235.4. Bələdiyyə seçkiləri üzrə seçki bülletenində bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin soyadı, adı, atasının adı, təxəllüsü, doğum tarixi, yaşayış yeri, əsas iş və ya xidmət yeri (bu olmadıqda - fəaliyyət növü), habelə qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədi kimin irəli sürdüyü göstərməlidir.

235.5. Seçki bülletenində bu məcəllənin 54-cü maddəsinə uyğun olaraq qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədin mənsub olduğu siyasi partiyanın qısa adı göstərməlidir.

235.6. Seçki bülletenində bu məcəllənin 53-cü maddəsinə uyğun olaraq qeydiyyatdan keçmiş bələdiyyə üzvlüyünə namizədin partiya mənsubiyyəti onun arzusu ilə göstərilə bilər.

235.7. Seçki bülletenində namizədin soyadından sağda boş kvadrat yerləşdirilir.

Maddə 236. Bələdiyyə seçkiləri zamanı səsvermə qaydası

236.1. Bələdiyyə seçkiləri zamanı səsvermə bu məcəllənin 104-cü və 105-ci maddələrinə uyğun olaraq keçirilir:

236.1.2. seçici seçki bülletenində lehinə səs verəcəyi namizədlərin soyadından sağdakı kvadratlarda müvafiq bələdiyyə üzvlərinin sayına bərabər və ya bu saydan az sayda işarə qoyur;

236.1.3. işarə qoyulmuş kvadratların sayı bələdiyyə üzvlərinin sayından çoxdursa, səs etibarsız sayılır.

236.1.4. boş kvadratlarda heç bir işarə qoyulmamış səs etibarsız sayılır.

Maddə 237. Bələdiyyə seçkiləri zamanı seçki məntəqəsində səsələrin hesablanması

237.1. Seçki məntəqəsində səsələrin hesablanması bu məcəllənin 106-cı maddəsinə uyğun həyata keçirilir.

237.2. Məntəqə seçki komissiyasının protokoluna bu məcəllənin 100.2-ci maddəsində göstərilənlərlə yanaşı, aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

237.2.1. seçki bülleteninə daxil edilmiş namizədlərin soyadı, adı, atasının adı, bunlar eyni olduqda isə namizədlər haqqında digər məlumat;

237.2.2. hər bir namizədin lehinə verilmiş səsələrin sayı.

Maddə 238. Dairə seçki komissiyası tərəfindən səsvermənin nəticələrinin müəyyən edilməsi

238.1. Dairə seçki komissiyasında səsələrin hesablanması bu məcəllənin 107-ci maddəsinə uyğun aparılır.

238.2. Səsvermə günündən ən gec 2 gün keçənədək dairə seçki komissiyası çoxmandatlı seçki dairəsi üzrə seçkilərin yekunlarını müəyyən edir.

238.3. Seçkilərdə iştirak edən və seçicilərin ən çox səsini toplayan namizədlər bələdiyyə üzvlərinin sayına bərabər olaraq müvafiq bələdiyyəyə üzv seçilmiş hesab edilirlər.

238.4. Dairə seçki komissiyasının protokolunda bələdiyyəyə üzv seçilmiş namizədlərin soyadı, adı və atasının adı göstərilir.

Maddə 239. Bələdiyyə seçkilərinin yekunlarının yoxlanılması və təsdiqi

Mərkəzi Seçki Komissiyası səsvermə günündən başlayaraq ən gec 20 gün müddətində dairə seçki komissiyalarının protokollarını (bu məcəlləyə uyğun olaraq olavə edilən sənədlərlə birlikdə) yoxlayır və bu məcəllənin 108-ci maddəsinə uyğun olaraq seçkilərin ümumi yekunları haqqında protokol tərtib edir.

Maddə 240. Bələdiyyə seçkilərinin etibarsız sayılması

240.1. Dairə seçki komissiyası qeydə alınmış namizədlərin lehinə verilən səsələrin sayı bərabər olduqda, bələdiyyəyə seçkiləri baş tutmamış hesab edir.

240.2. Dairə seçki komissiyası və ya Mərkəzi Seçki Komissiyası bələdiyyə üzrə aşağıdakı hallarda seçkiləri etibarsız sayır:

240.2.1. bələdiyyə üzrə səsvermə zamanı səsvermənin nəticələri etibarsız sayılmış seçki məntəqələrinin sayı həmin bələdiyyənin ərazisində olan seçki məntəqələrinin ümumi sayının 2/5 hissəsindən çoxunu təşkil etdikdə;

240.2.2. məhkəmənin qərarı əsasında.

Maddə 241. Bələdiyyə seçkilərinin yekunlarının elan edilməsi

Mərkəzi Seçki Komissiyası seçkilər günündən başlayaraq ən gec 30 gün müddətində Azərbaycan Respublikası üzrə bələdiyyə seçkilərinin yekunlarını elan edir. Mərkəzi Seçki Komissiyasının bu qərarı qətidir.

Hərbi qulluqçuların statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 dekabr 1991-ci il, № 36)

...

Maddə 12. Hərbi qulluqçuların mənzillə və ya torpaq sahəsilə təmin olunmaq hüququ

1. Hərbi qulluqçunun (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularından başqa) xidmət yerinə gəlməsindən ən gec 3 ay keçənədək ona və onunla birlikdə yaşayan ailə üzvlərinə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş normalara uyğun gələn xidməti mənzil verilir. Xidməti mənzil Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin, başqa mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və yerli icra hakimiyyəti başçılarından ayrılır. Hərbi qulluqçular və onların ailə üzvləri xidməti mənzil alanadək xidmət yeri üzrə (qoşun hissəsinin ünvanı, müvəqqəti yaşayış ünvanı üzrə) qeydiyyatdan alınır, xidmət yerində onlara müvəqqəti mənzilin əsas kirayəçidən kirayəyə götürülməsi (kirayəsi) üçün Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi məbləğdə pul kompensasiyası ödənilir.

Hərbi tədris müəssisələrinin ailəli kursantları ailə yataqxanalarında yerləşdirilir, belə yataqxanalar olmadıqda isə onlara müvəqqəti mənzilin əsas kirayəçidən kirayəyə götürülməsi (kirayəsi) üçün Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi məbləğdə pul kompensasiyası ödənilir.

2. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində 15 təqvim ili və daha çox xidmət etmiş xidməti mənzillərdə yaşayan və ya yaşayış sahəsi olmayan hərbi qulluqçuların (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularından başqa) ehtiyata və ya istefaya buraxılmış hərbi qulluqçuların qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada 6 ay müddətinə yerli icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən yaşayış sahəsi və ya fərdi yaşayış evinin tikintisi üçün müəyyən olunmuş qaydada bələdiyyələrdən pulsuz torpaq sahəsi almaq hüququ vardır.

Bu hüququ həyata keçirdikdən sonra xidməti mənzil sahəsinə malik olan hərbi qulluqçular mənzili müəyyən edilmiş qaydada təhvil verməyə borcludurlar.

Yaşa, xəstəliyə, ştatların ixtisarına, ailə vəziyyətinə görə ehtiyata və ya istefaya buraxılmış zabitləri, gizirlər və miçmanları müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularını yerli icra hakimiyyəti başçıları mənzillə və ya mənzil olmadıqda müəyyən olunmuş qaydada bələdiyyələr pulsuz torpaq sahəsilə ilk növbədə, lakin mövcud qeydiyyat qaydasını nəzərə almaqla seçilmiş yaşayış yerinə onların gəldikləri gündən ən gec 6 ay keçənədək təmin edirlər. Həm də müddətindən artıq xidmət hərbi qulluqçuları göstərilən qaydada mənzillə və ya torpaq sahəsilə bu şərtlə təmin edilirlər ki, 15 təqvim ili və daha çox xidmət etmiş olsunlar, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri sayının ixtisarı ilə əlaqədar buraxılmış hərbi qulluqçular isə bu şərtlə təmin edilirlər ki, azı 5 təqvim ili xidmət etmiş olsunlar. Bundan ötrü hərbi qulluqçuların yaşa görə buraxılmasına 3 il qalmış, komandanlığın və-

satəti ilə onlar seçdikləri yaşayış yerindəki yerli icra hakimiyyəti başçıları tərəfindən mənzilə və ya bələdiyyələr tərəfindən torpaq sahəsinə ehtiyacı olanların siyahılarına daxil edirlər. Yerli icra hakimiyyəti başçıları və bələdiyyələr göstərilən hərbi qulluqçuların mənzil və ya torpaq sahəsi almaq üçün uçota götürülməsi barədə komandanlığa 3 ay müddətində məlumat verirlər.

Ehtiyata və ya istefaya buraxılmış şəxslərin seçilmiş yaşayış yerinə gəldikləri günün 3 aylığından mənzil və ya torpaq sahəsi alanadək müvəqqəti mənzil kirayəsi xərclərini bu şəxslərin müvəqqəti yaşayış yerindəki yerli icra hakimiyyəti başçıları Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi məbləğdə və qaydada ödəyirlər.

Hərbi xidmət vəzifələrinin icrası dövründə əlil olmuş və bununla əlaqədar hərbi xidmətdən buraxılmış hərbi qulluqçulara seçdikləri yaşayış yerində mənzil və ya torpaq sahəsi növbədənkənar verilir.

3. İstər hərbi xidmətdə olan, istərsə də ehtiyata və ya istefaya buraxılmış "polkovnik" rütbəli, buna bərabər və bundan yuxarı rütbəli zabitlərə, alimlik dərəcəsi olan hərbi qulluqçulara Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində müəyyən edilən ölçüdə olavə yaşayış sahəsi verilir.

4. (Çıxarılıb);

5. Hərbi qulluqçular (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularından başqa) həmin yaşayış məntəqəsində hərbi xidmətinin müddətindən asılı olmayaraq güzəştli şərtlərlə mənzil-tikinti (mənzil) kooperativlərinə daxil olmaq, fərdi yaşayış evləri almaq və tikmək hüququna malikdirlər.

Mənzil-tikinti (mənzil) kooperativlərinə daxil olan və ya fərdi yaşayış evi tikən (satin alan) və başqa daimi mənzili olmayan hərbi qulluqçulara onların xidmət yerində mənzil haqqı üzrə və ya fərdi mənzil tikintisi üçün bank krediti üzrə borcu ödəməkdə əvəzsiz maliyyə yardımı göstərilir: fasiləsiz 15 təqvim ili və daha çox müddətdə qüsursuz hərbi xidmət edənlərə 50 faiz miqdarında, 20 təqvim ili və daha çox müddətdə qüsursuz hərbi xidmət edənlərə 100 faiz miqdarında.

Kooperativ mənzil haqqının və ya dövlət bankı kreditlərinin ödənilməsi sahəsində əvəzsiz maliyyə yardımı göstərilməsinin qaydası bu bənddə göstərilmiş və ya ehtiyata, yaxud istefaya buraxılmış hərbi qulluqçular sırasından mənzil-tikinti (mənzil) kooperativlərinin üzvü olan şəxslərə və fərdi ev tikənlərə də şamil edilir.

15 təqvim ili və daha çox xidmət etmiş hərbi qulluqçulara hüquq verilir ki, ehtiyata və ya istefaya buraxıldıqdan sonra yaşayacaqları yaşayış məntəqələrinin (əgər yaşayış məntəqələri Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşirsə) mənzil-tikinti (mənzil) kooperativlərinə daxil olsunlar.

Yerli icra hakimiyyəti başçıları fərdi mənzil tikintisində və ya evlər alınmasında, o cümlədən kənd yerində fərdi mənzil tikintisində və ya evlər alınmasında iştirak etmək arzusunu bildirən zabitlərə, gizirlər və miçmanlara müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularına torpaq sahələri ayırmalı, tikintidə, tikinti materialları almaqda kömək göstərməlidirlər.

6. Yaşına, xəstəliyə görə, ştatların ixtisarına, ailə vəziyyətinə görə həqiqi ehtiyata və ya istefaya buraxılmış, 20 təqvim ili və daha çox xidmət etmiş hərbi qulluqçular (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularından başqa) torpaq üçün icarə haqqını ödəməkdən azad edirlər.

7. Yaşına, səhhətinə, ştatların ixtisarına görə ehtiyata, yaxud istefaya buraxılmış şəxslər (əgər Silahlı Qüvvələrin və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallarda digər silahlı birləşmələrin sıralarında 15 təqvim ilindən az olmayaraq və onun beş ildən az olmayan müddətini Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallarda digər silahlı birləşmələri sıralarında xidmət edibsə) müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən, Azərbaycan Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada yaşayış sahələri (yaşayış sahəsi alana kimi isə kirayə haqqı ilə təmin edirlər).

8. (Çıxarılıb);

9. Gəmidə olan matroslardan və starşinalardan başqa, müddətli xidmət hərbi qulluqçuları Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri nizamnamələrinin tələblərinə uyğun olaraq qışlaqlarda yerləşdirilir.

10. Müddətli xidmət hərbi qulluqçularının hərbi xidmətə çağırılana qədər yaşadığı mənzil saxlanılır və onlar mənzil almaq üçün növbəyə dayananların siyahısından çıxarıla bilməzlər. Müddətli xidmət hərbi qulluqçularının ailəsi yaşadığı mənzilin haqqını 50 faiz güzəştə ödəyir.

11. Hərbi qulluqçuların, həqiqi hərbi xidmətdən ehtiyata və ya istefaya buraxılmış şəxslərin və ailə üzvlərinin bu maddədə nəzərdə tutulan mənzil hüquqları pozulduqda onların hüququ var ki, qanuni hüquqlarının təmin edilməsi və zərərin ödənilməsi barədə müvafiq yerli icra hakimiyyəti başçısına qarşı iddia ilə məhkəməyə, hərbi idarəetmə orqanlarına və ya başqa dövlət orqanına müraciət etsinlər.

Xarici investisiyanın qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(15 yanvar 1992, № 57)

...

Maddə 4. Dövlətsizləşdirmədə və özəlləşdirmədə xarici investorların iştirakı

Dövlət və bələdiyyə müəssisələrinin, habelə başa çatdırılmamış tikinti obyektlərinin özəlləşdirilməsində xarici investorlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilən şərtlərlə və qaydada iştirak edə bilərlər.

İcarə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 aprel 1992, № 114)

...

Maddə 4. İcarəyəverənlər

Əmlakı icarəyə vermək hüququ mülkiyyətçiyə, əmlakı icarəyə vermək üçün onun vəkili etdiyi orqanlara, təşkilatlara və fiziki şəxslərə, habelə əmlak üzərində digər əşya hüquqlarına malik olan şəxslərə məxsusdur.

Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin icarəsinə dövlət və bələdiyyə mülkiyyəti obyektləri yalnız mülkiyyətçinin razılığı ilə verilir.

Əlilliyin qarşısının alınması, əlillərin reabilitasiyası və sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 avqust 1992, № 284)

...

Maddə 49. Sosial yardımın maliyyələşdirilməsi mənbələri

Sosial yardım dövlət büdcəsinin və bələdiyyələr tərəfindən yerli büdcələrin vəsaiti, eləcə də Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna müəssisələrin, təşkilatların və vətəndaşların cərimələri və könüllü verdikləri ianə hesabına göstərilir.

Antiinhisar fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(4 mart 1993-cü il, № 526)

...

Maddə 13. Təsərrüfat subyektlərinin və onların birliklərinin yaradılması, yenidən təşkili və ləğv edilməsi zamanı antiinhisar qanunvericiliyinə riayət edilməsinə dövlət nəzarəti

1. Təsərrüfat subyektlərinin hökmran mövqelərindən sui-istifadə və ya rəqabəti məhdudlaşdıran hərəkətlərinin qarşısını almaq məqsədi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı aşağıdakılara dövlət nəzarətini həyata keçirir:

təsərrüfat subyektlərinin birləşdirilməsinə və qovuşmasına (əgər bu, müvafiq əmtəə bazarında payı 35%-dən çox olan təsərrüfat subyektlərinin yaranması ilə nəticələnərsə);

aktivlərinin ümumi dəyəri minimum əməkhaqqı məbləğinin 75 min mislindən artıq olan təsərrüfat subyektlərinin qovuşmasına və birləşməsinə;

aktivlərinin ümumi dəyəri minimum əməkhaqqı məbləğinin 50 min mislindən artıq dövlət və bələdiyyə müəssisələrinin ləğv edilməsinə (məhkəmənin qərarı ilə müəssisələrin ləğv edilməsi halları istisna olunmaqla) və bölünməsinə (əgər bu, müvafiq əmtəə bazarında payı 35%-dən çox olan təsərrüfat subyektlərinin yaranması ilə nəticələnersə).

2. Bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan hallarda təsərrüfat subyektlərinin yaradılması, yenidən təşkili və ləğv edilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı əsasında həyata keçirilir. Belə təsərrüfat subyektlərinin yaradılması, yenidən təşkili və ləğv edilməsi haqqında qərar qəbul edən şəxslər və ya təsərrüfat subyektləri razılıq almaq üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanına vəsatət təqdim edir. Vəsatətə, dövlət qeydiyyatı üçün qanunvericiliyə uyğun təqdim olunan sənədlər və əsas məhsulun (xidmətlərin) müvafiq əmtəə bazarında satışının həcmində dair məlumat əlavə olunur.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan hallarda təsərrüfat subyektlərinin yaradılmasına, yenidən təşkilinə və ləğv edilməsinə razılıq vermək üçün onlardan digər sənədlərin tələb olunmasına yol verilmir.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı lazımi sənədləri aldıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq vəsatətlə müraciət edənə qəbul olunmuş qərar barədə yazılı məlumat verir.

3. Bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı alınmadıqda təsərrüfat subyektlərinin yaradılması, yenidən təşkili və ləğv edilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının iddiası üzrə məhkəmənin müvafiq qərarı ilə etibarsız hesab edilə bilər.

Daxili qoşunların statusu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(8 fevral 1994-cü il)

...

Maddə 7. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətləri

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi, Azərbaycan Respublika-

sının Prezidenti və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti daxili qoşunların fəaliyyətinin təmin olunması üçün onlara aid edilmiş məsələləri həll edirlər.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi:

a) daxili qoşunların statusunu, hüquq və vəzifələrini müəyyənləşdirən qanunvericilik aktlarını qəbul edir;

b) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı əsasında daxili qoşunların strukturunu və sayını təsdiq edir;

c) daxili qoşunların hərbi qulluqçularının geyim formasını, hərbi rütbələrini, fərqlənmə nişanlarını müəyyənləşdirir, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada daxili qoşunların fəaliyyətinə aid digər məsələlər üzrə qərarlar qəbul edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali baş komandanı:

a) daxili qoşunların strukturu və sayı haqqında təklifləri Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi təqdim edir;

b) Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin təqdimatı əsasında daxili qoşunların inkişaf, səfərbərlik, yerləşdirmə, tətbiq planlarını və ştatlarını təsdiq edir;

c) daxili qoşunları fəvqəladə vəziyyətin hüquqi rejiminin təmin olunmasına cəlb etmək haqqında əmr verir;

ç) daxili qoşunların komandanını təyin (azad) edir;

d) qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada daxili qoşunların fəaliyyətinə aid digər məsələləri həll edir.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

a) daxili qoşunların fəaliyyətini təmin etmək üçün onları maddi-texniki vasitələrlə, silahla, xüsusi vasitələrlə və döyüş texnikası ilə təmin edir;

b) səfərbərlik elan edilərkən və müharibə dövründə nəqliyyat, rabitə vasitələrini və başqa maddi-texniki vasitələri hazırlayıb daxili qoşunlara vermək tapşırıqlarını, habelə digər səfərbərlik tapşırıqlarını müəyyənləşdirib Azərbaycan Respublikasının nazirliklərinə və baş idarələrinə, rayonların, şəhərlərin, şəhərdə rayonların icra hakimiyyəti orqanlarına, dövlət və bələdiyyə müəssisələrinə, idarələrə və təşkilatlara həvalə edir;

c) hərbi hissələrin və bölmələrin xüsusi hissələrə və bölmələrə aid edilməsinin əsaslarını müəyyənləşdirir;

ç) Azərbaycan Respublikasının daxili qoşunlar tərəfindən mühafizə edilməli olan mühüm dövlət obyektlərinin, kommunikasiya qurğularının və xüsusi yüklərin siyahısını müəyyənləşdirir;

d) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq daxili qoşunların fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə digər məsələlər üzrə müvafiq qərarlar qəbul edir.

İnvestisiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(13 yanvar 1995-ci il, № 952)

...

Maddə 6. İnvestisiya fəaliyyəti subyektlərinin hüquqları

1. Azərbaycan Respublikası ərazisində mülkiyyət formasından və təsərrüfat fəaliyyətinin növündən asılı olmayaraq investisiya fəaliyyətinin bütün subyektləri investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi sahəsində bərabər hüquqlara malikdirlər.

Bu Qanunla və ya Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktları ilə investisiya qoyulması qadağan edilən və ya məhdudlaşdırılan obyektlərdən başqa, hər hansı obyektə investisiya qoyulması investorun müstəsna hüququdur və qanunla qorunur.

2. İncə müstəqil surətdə investisiya qoyuluşunun məqsədini, istiqamətini, növünü və həcmi müəyyənləşdirir, onun həyata keçirilməsi üçün müqavilə əsasında, o cümlədən müsabiqə və hərrac yolu ilə fiziki və hüquqi şəxsləri investisiya fəaliyyətinin hər hansı iştirakçısı qismində cəlb edir.

3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq investor Azərbaycan Respublikasının ərazisində investisiyanın obyektlərinə və nəticələrinə sahiblik, istifadə və sərəncam vermək, həmçinin reinvestisiya və ticarət əməliyyatları həyata keçirmək hüquqlarına malikdir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş mülkiyyət hüququ əmələ gətirməyən obyektlərə investisiya qoyulması sonradan onlara digər əşya hüquqları əsasında və ya belə obyektlərin istismarından əldə edilən gəlirdə investorun iştirakı hüququnu istisna etmir.

4. İncə qərarı ilə investisiyaya və onun nəticələrinə sahiblik, istifadə və sərəncam hüquqları qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada digər fiziki və hüquqi şəxslərə verilə bilər. Hüquqların bu cür verilməsi zamanı yaranan qarşılıqlı münasibətləri onlar müstəqil surətdə müqavilə əsasında nizama salırlar.

5. İncə investisiya qoyuluşu üçün maliyyə vəsaitini kredit, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada qiymətli kağızlar buraxılışı və borc kimi də cəlb edə bilər.

İncə öz öhdəliklərinə təminat vermək üçün yalnız mülkiyyət hüququ əsasında özünə məxsus olan əmlakı girov qoya bilər.

Azərbaycan Respublikası ərazisinin hüdudlarından kənarında ipoteka krediti hesabına investor kimi çıxış edən dövlət müəssisələrinin investisiyaları üçün Azərbaycan dövləti tərəfindən təminat verilir.

6. Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə zidd olmadıqda, investorun fiziki və hüquqi şəxslərdən birbaşa və ya vasitəçilik yolu ilə istənilən miqdarda və növdən olan əmlakı tərəflərin müəyyənləşdirdiyi qiymətlərlə və şərtlərlə almaq hüququ vardır.

7. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətinin, habelə başa çatdırılmamış tikinti obyektlərinin özəlləşdirilməsində investorlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş şərtlərlə və qaydada iştirak edə bilərlər.

Maddə 7. İnvestisiya fəaliyyəti subyektlərinin vəzifələri

1. İnvestisiya fəaliyyətinin subyektləri Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş hallarda və qaydada müvafiq olaraq aşağıdakıları həyata keçirməyə borcludurlar:

maliyyə vəsaiti və maddi sərvətlər əsasında həyata keçirdikləri investisiyanın həcmi və maliyyələşdirilməsi mənbəyi barədə yerli banklara və ya maliyyə orqanlarına müvafiq orqanların arayışını təqdim etmək;

əsaslı tikinti və icazə tələb edən digər işlər üçün müvafiq dövlət orqanlarından və xüsusi xidmətlərdən zəruri icazə və ya razılıq almaq;

texnoloji, sanitariya-gigiyena, radiasiya, ekologiya və arxitektura tələblərinə əməl edilməsi baxımından investisiya layihələri üçün ekspertiza rəyi almaq;

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyənləşdirilən norma və standartlara, habelə beynəlxalq norma və standartlara əməl etmək;

dövlət orqanlarının və vəzifəli şəxslərin öz səlahiyyətləri daxilində, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarına uyğun verdikləri tələbləri yerinə yetirmək;

müəyyənləşdirilmiş qaydada mühasibat və statistika hesabatları təqdim etmək;

haqsız rəqabətə yol verməmək və antiinhisar tənzimlənməsinin tələblərinə əməl etmək;

2. Müvafiq attestasiya tələb edən xüsusi növ işlərin yerinə yetirilməsi üçün investisiya fəaliyyətinin iştirakçıları lisenziya almalıdırlar. Belə işlərin siyahısını Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti, onlara lisenziya verilməsinin qaydasını isə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti müəyyənləşdirir.

Aqrar islahatın əsasları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 fevral 1995-ci il, № 976)

...

Maddə 4. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyəti

Dövlət mülkiyyətində, bir qayda olaraq, elmi tədqiqat və tədris müəssisələri, onların təcrübə bazaları; baytarlıq və bitki mühafizəsi obyektləri cins toxumçuluq və damazlıq təsərrüfatları, balıqçılıq müəssisələri; təbiəti mühafizə obyektləri, qoruları mühüm heyvandarlıq və quşçuluq kompleksləri, emal müəssisələri, meliora-

siya və su təsərrüfatı obyektləri, kənd təsərrüfatı maşınları istehsalı və təmiri müəssisələri, maşın-sınaq stansiyaları və dövlət əhəmiyyətli digər obyektlər saxlanılır.

Aqrar bölmənin dövlət mülkiyyətində olan yerli əhəmiyyətli obyektləri bələdiyyə mülkiyyətinə verilə bilər. Bələdiyyə mülkiyyətinə mülkiyyətçilərin qərarı ilə digər əmlak da verilə bilər.

Dövlət mülkiyyətində saxlanılan və bələdiyyə mülkiyyətinə verilən obyektlərin siyahısını Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı əsasında Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti təsdiq edir.

Maddə 5. Torpaq islahatı

İslahat torpaqların dövlət və bələdiyyə mülkiyyətinə ayrılmasını, müəyyən edilmiş normalar əsasında torpaqların xüsusi mülkiyyətə əvəzsiz verilməsini, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq torpaq istifadəçilərinə təsərrüfat fəaliyyəti üçün bərabər şərait yaradılmasını nəzərdə tutur. Torpaq mülkiyyətçisinin Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyinə uyğun olaraq torpağı satmaq, bağışlamaq, dəyişmək, girov qoymaq, icarəyə və vərəsəliyə vermək, əlavə torpaq sahəsi satın almaq hüquqları vardır.

Torpaq islahatı zamanı ərazinin təbii-coğrafi şəraiti, əhalinin sıxlığı və kənd təsərrüfatı istehsalında iştirakı, torpaqların keyfiyyəti, torpaqdan istifadənin yerli xüsusiyyətləri nəzərə alınır, torpaqlardan təyinatına görə istifadə olunması və ətraf mühiti mühafizə tələbləri gözlənilir.

Maddə 6. Meliorasiya və su təsərrüfatının islahatı

İslahat meliorasiya və su təsərrüfatı obyektləri üzərində mülkiyyət münasibətlərini dəyişdirmək və suyun pullu istifadəsini tətbiq etməklə sudan istifadənin səmərəliliyini yüksəltmək məqsədilə aparılır.

İri su mənbələri, meliorasiya və suvarma sistemləri, onların istismarı müəssisələri və digər obyektlər dövlət mülkiyyətində saxlanılır.

Sudan İstifadə Edənlər Birliyinin xidmət göstərdiyi ərazidə yerləşən dövlət mülkiyyətində olan meliorasiya və irriqasiya sistemləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə birliyin uzunmüddətli istifadəsinə (20 ildən az olmayan müddətə) verilir. Sistemlərin istifadəyə verilməsi şərtləri və bu şərtlər pozulduğu halda onların geri alınması qaydası həmin qərarla müəyyən edilir.

Təsərrüfatdaxili meliorasiya və su təsərrüfatı obyektləri sovxoz və kolxozların (mülkiyyətçilərin) qərarı ilə bələdiyyə mülkiyyətinə verilə və ya islahat nəticəsində yaranan mülkiyyətçilərin sərəncamında saxlanıla bilər.

Maddə 7. Emal sənayesinin və istehsal infrastrukturunu obyektlərinin dövlətsizləşdirilməsi və özəlləşdirilməsi

Bələdiyyə mülkiyyətinə daxil edilən emal müəssisələri satılır və ya səhmləşdirilir. Müəssisə satılarkən üstünlük kollektiv üzvlərinə və xammal istehsalçılarına verilir. Müəssisə səhmləşdirildikdə səhmlərin nəzarət zərfi xammal istehsalçılarına güzəştli şərtlərlə satılır, müəyyən hissəsi kollektiv üzvlərinə əvəzsiz veri-

lir. Qalan səhmlər ümumi qaydalarla satılır. Emal müəssisələrinin dəyərinin on faizə qədər bələdiyyə mülkiyyətində qala bilər.

Dövlət mülkiyyətində olan emal müəssisələri özəlləşdirmə haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun özəlləşdirilir.

İstehsal infrastrukturunda əmlakın özəlləşdirilməsi emal müəssisələri üçün müəyyən edilən prinsiplərə uyğun həyata keçirilir.

Maddə 8. Sosial infrastrukturda yeni mülkiyyət münasibətləri

Sosial infrastrukturda mülkiyyət məsələləri əmlak payı almaq hüququ olan şəxslərin qərarı ilə həll edilir. Həmin obyektlərin əsas təyinatının dəyişdirilməsinə yol verilmir.

Bu zaman:

səhiyyə, bədən tərbiyəsi və idman obyektləri, uşaq bağçaları və körpələr evi, ümumtəhsil məktəbləri və digər obyektlər birgə sahibkarlığa əsaslanan xüsusi mülkiyyətdə qalır və ya bələdiyyə mülkiyyətinə verilir;

kommunal təsərrüfat, istilik və su sistemləri, məişət xidməti, ticarət, ictimai iaşə obyektləri satılır və ya birgə sahibkarlığa əsaslanan xüsusi mülkiyyətdə qalır, yaxud bələdiyyə mülkiyyətinə verilir;

mənzillər (evlər) mənzillərin özəlləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada kirayəçilərin mülkiyyətinə verilir.

İcarədə olan obyektlərlə bağlı münasibətlər icarə qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 fevral 1995-ci il, N 978)

...

Maddə 5. Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyası

Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyasının tərkibinə aqrar-sənaye kompleksi idarəçiliyini həyata keçirən mərkəzi dövlət idarəetmə orqanlarının rəhbərləri, Azərbaycan Respublikası müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının, Milli Bankın, Dövlət Sığorta Fondunun, Aqrar-Sənaye Kompleksi İşçiləri Həmkarlar İttifaqının Respublika Komitəsinin, elmi idarələrin və ictimaiyyətin nümayəndələri daxil edilir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyasını Azərbaycan Respublikası Prezidenti təşkil edir və komissiyanın sədrini təyin edir. Komissiya Azərbaycan Respublikası Prezidentinə hesabat verir.

Komissiya:

aqrar islahatın dövlət proqramını hazırlayır, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təsdiqinə verir və həyata keçirilməsini təşkil edir;

islahat qanunlarının tətbiqi üçün təlimatları, tövsiyələri və digər sənədləri, zəruri materialları hazırlayır, onlara əməl olunmasını təmin edir;

dövlət mülkiyyətində saxlanılan və bələdiyyə mülkiyyətinə verilən obyektlərin siyahısını müəyyənləşdirir və Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edir;

islahatın maliyyə təminatı ilə əlaqədar təkliflər verir, ayrılan vəsaitlərin bölgüsünü aparır və təyinatı üzrə istifadəsini təmin edir;

Naxçıvan Muxtar Respublikasının, rayon və yerli aqrar islahat komissiyalarının əsasnamələrini hazırlayır və təsdiq edir;

islahatla əlaqədar daxil olmuş müraciətlərə baxır və s.

...

Maddə 7. Rayon aqrar islahat komissiyası

Rayon aqrar islahat komissiyasını rayon (şəhər) icra hakimiyyətinin başçısı təşkil edir. Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyası və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Aqrar İslahat Komissiyası rayon aqrar islahat komissiyasının tərkibi barədə sərəncamı təsdiq edir və onun sədrini təyin edir. Komissiya həmin vaxtdan fəaliyyətə başlayır.

Rayon aqrar islahat komissiyası müvafiq surətdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyasına və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Aqrar İslahat Komissiyasına hesabat verir.

Rayon aqrar islahat komissiyasının tərkibinə rayon (şəhər) icra hakimiyyətinin, rayon xalq deputatlar sovetinin, kənd təsərrüfatı idarəsinin, Dövlət Əmlak Komitəsinin, torpaq şöbəsinin, statistika idarəsinin, aqrar-sənaye kompleksi işçiləri həmkarlar ittifaqının rayon komitəsinin, təsərrüfatların, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri daxil edilir.

Komissiya:

rayon aqrar islahat proqramını hazırlayır və Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyasının (Naxçıvan Muxtar Respublikası Aqrar İslahat Komissiyasının) təsdiqinə təqdim edir;

rayon ərazisində aqrar islahatın aparılmasını təmin edir;

islahatın maliyyə təminatı ilə əlaqədar təkliflərini aidiyyəti üzrə müvafiq orqanlara təqdim edir və ayrılan vəsaitin təyinatı üzrə istifadəsini təmin edir;

bələdiyyə mülkiyyətinə veriləcək torpaq və əmlak haqqında təkliflərini (müvafiq nazirlik və baş idarələrin rəyləri ilə) Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyasına və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Aqrar İslahat Komissiyasına təqdim edir;

yerli aqrar islahat komissiyalarına səlahiyyətinə aid məsələlər üzrə zəruri normativ sənədləri və təlimatları çatdırır, komissiyaların üzvlərinə məsləhətlər verir; islahatla əlaqədar daxil olmuş müraciətlərə baxır və s.

...

Maddə 11. Sovxozlarda və digər dövlət kənd təsərrüfatı istehsalı müəssisələrində əmlak payının müəyyənləşdirilməsi

Sovxozlarda və digər dövlət kənd təsərrüfatı istehsalı müəssisələrində əmlak payı aşağıdakı qaydada müəyyənləşdirilir:

- əmlak inventarlaşdırılır və qiymətləndirilir;
- müəssisənin debitor və kreditorlarla haqq-hesabı aparılır və əmək haqqı üzrə bərclər ödənilir;
- əmlakdan pay almaq hüququ olan şəxslərin siyahısı müəyyənləşdirilir;
- müəssisənin əmlakında bölünməyən və bölünən hissələr müəyyənləşdirilir. Ümumi istifadəsi zəruri hesab edilən əmlak bölünməyən, yerdə qalan əmlak bölünən əmlaka aiddir;
- əmlak payları əmək fəaliyyəti nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilir və mülkiyyətçilərə verilir.

Əmlakın bölünməsi, satılması və bələdiyyə mülkiyyətinə verilməsi qaydalarını Azərbaycan Respublikası Dövlət Aqrar İslahat Komissiyası hazırlayır və Azərbaycan Respublikası Prezidenti təsdiq edir.

Damazlıq işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(26 mart 1996-cı il, N 46-IQ)

...

Maddə 10. Dövlət damazlıq müəssisələri

Dövlət damazlıq müəssisələri tam təsərrüfat hesabı və müqavilələr əsasında fəaliyyət göstərir və dövlət damazlıq xidmətinin tabeliyindədirlər. Dövlət damazlıq xidməti belə müəssisələrə yalnız onların əsas fəaliyyət istiqamətinə aid məhsullara sifariş müəyyən edir, digər məhsullara isə müəssisə sərbəst sərəncam verir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, dövlət damazlıq müəssisələrinin fəaliyyətinə və idarə edilməsinə dövlət, bələdiyyə və digər orqanların qarışmasına yol verilmir.

Aqrar islahatı zamanı dövlət damazlıq müəssisələrinin təşkilati hüquqi formasının dəyişdirilməsi "Aqrar islahatının əsasları haqqında" və "Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə tənzimlənir.

Maliyyə-sənaye qrupları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(23 aprel 1996, № 69-IQ)

...

Maddə 3. Maliyyə-sənaye qrupunun iştirakçıları

1. Maliyyə-sənaye qrupunun yaradılmasına dair müqaviləni imzalayan hüquqi şəxslər və onlar tərəfindən təsis edilən maliyyə-sənaye qrupunun baş şirkəti və ya qrupu formalaşdıran əsas və törəmə müəssisələr maliyyə-sənaye qrupunun iştirakçıları hesab olunurlar.

2. Maliyyə-sənaye qrupunun tərkibinə ictimai və dini təşkilatlar istisna olmaqla, istənilən hüquqi şəxslər, o cümlədən xarici hüquqi şəxslər daxil ola bilər.

3. Maliyyə-sənaye qrupunun tərkibində istehsal və xidmət sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələrlə yanaşı, mütləq maliyyə-kredit təşkilatları da iştirak etməlidirlər.

4. Dövlət və bələdiyyə müəssisələri maliyyə-sənaye qrupunda onların əmlakının mülkiyyətçisi tərəfindən müəyyən edilmiş qayda və şərtlərlə iştirak edə bilərlər.

5. Dövlət və yerli özünüidarə orqanları maliyyə-sənaye qrupunun iştirakçıları ola bilməzlər.

6. Törəmə müəssisələr maliyyə-sənaye qrupunun tərkibinə yalnız onları təsis edən əsas müəssisələrlə birlikdə daxil ola bilərlər.

7. Maliyyə-sənaye qrupunun iştirakçısı olan müəssisə və təşkilatlar digər maliyyə-sənaye qruplarına daxil ola bilməzlər.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Daxili Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(17 may 1996-cı il, № 74-IQ)

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 96-cı maddəsinin birinci hissəsinin 1-ci bəndinə əsasən öz işini təşkil etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi

...

Maddə 21-1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin hesabatı, Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasının illik hesabatı, Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) illik məruzəsi, bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın illik məruzəsi

"Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimad məsələsinin həll edilməsi hüququnun əlavə təminatları haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununun 1-ci maddəsinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti hər il Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin yaz sessiyasının beşinci iclasında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti haqqında hesabat verir.

Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Daxili Nizamnaməsinin 25.3-cü maddəsinə uyğun olaraq Hesablama Palatası onun fəaliyyəti haqqında illik hesabatları Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə təqdim edir.

"Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununun 14.1-ci maddəsinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi qarşısında illik məruzə ilə çıxış edir.

Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cü maddəsinə uyğun olaraq bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan hər ilin sonunda öz fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə illik məruzə təqdim edir. Bu məruzədə bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqan bələdiyyələrin fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi ilə bağlı təkliflər verə bilər.

Meliorasiya və irriqasiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(5 iyun 1996-cı il, № 116-IQ)

...

Maddə 7. Bələdiyyə mülkiyyətində olan meliorasiya və irriqasiya sistemləri

Bələdiyyə mülkiyyətinə müvafiq ərazi vahidi daxilində dövlət mülkiyyətində, habelə fiziki və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində və Birliklərin istifadəsində olmayan meliorasiya və irriqasiya sistemləri daxildir.

Maddə 11. Meliorasiya və irriqasiya sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri

Meliorasiya və irriqasiya sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri aşağıdakılardır: bələdiyyə mülkiyyətində olan meliorasiya və irriqasiya sistemlərinə sahiblik, onlardan istifadə və onlar barədə sərəncam vermək;

Birliklərin fəaliyyətini dəstəkləmək;

meliorasiya və irriqasiya tədbirləri həyata keçirilərkən müvafiq ərazilərdə ətraf mühitin mühafizəsi tələblərinə əməl olunmasına nəzarət etmək;

meliorasiya və irriqasiya sistemləri layihələrinin ekspertizasında iştirak etmək;

öz səlahiyyətləri daxilində meliorasiya və irriqasiya sahəsində fiziki və hüquqi şəxslərin fəaliyyətini əlaqələndirmək;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər səlahiyyətləri həyata keçirmək.

...

Maddə 19. Meliorasiya və irriqasiya tədbirlərinin planlaşdırılması

Meliorasiya və irriqasiya tədbirlərinin planlaşdırılması meliorasiya və irriqasiya üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən meliorasiya və irriqasiya sahəsində respublika və regional (rayon) proqramları, habelə bələdiyyələrin, birliklərin torpaq sahəsinin mülkiyyətçiləri və istifadəçiləri olan fiziki və hüquqi şəxslərin sifarişləri əsasında aparılır.

Meliorasiyanın bu və ya digər növünün seçilməsi müvafiq ərazinin təbii-iqlim xüsusiyyətlərindən və kənd təsərrüfatının ehtiyaclarından asılı olaraq müəyyən edilir.

Bələdiyyələrin, torpaq sahəsinin mülkiyyətçiləri və istifadəçiləri olan fiziki və hüquqi şəxslərin sifarişi ilə meliorasiya və irriqasiya tədbirləri planlaşdırılarkən meliorasiyanın növləri və meliorasiya və irriqasiya tədbirlərinin miqyası müvafiq standartlara, normalara və qaydalara uyğun müəyyən edilir.

...

Maddə 26. Meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin istismarı

Meliorasiya və irriqasiya sistemlərini, qoruyucu meşə əkinlərini istismar edən fiziki və hüquqi şəxslər həmin obyektləri saz (lazımı) vəziyyətdə saxlamalı və onların korlanmasına yol verməməlidirlər.

Meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin, qoruyucu meşə əkinlərinin saz (lazımı) vəziyyətdə saxlanması:

dövlət mülkiyyətində olan meliorasiya və irriqasiya sistemləri (birliklərin istifadəsinə verilən sistemlər istisna olmaqla), qoruyucu meşə əkinləri üzrə – meliorasiya və ya irriqasiya üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı;

birliklərin istifadəsinə verilən dövlət meliorasiya və irriqasiya sistemləri, qoruyucu meşə əkinləri üzrə – birliklər;

bələdiyyə mülkiyyətində olan meliorasiya və irriqasiya sistemləri, qoruyucu meşə əkinləri üzrə – bələdiyyələr;

ümumi və fərdi istifadədə, fiziki və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan meliorasiya və irriqasiya sistemləri, qoruyucu meşə əkinləri üzrə – həmin obyektlərin mülkiyyətçiləri və istifadəçiləri tərəfindən təşkil edilir.

Meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin istismarı və qoruyucu meşə əkinlərinin saxlanması qaydaları meliorasiya və irriqasiya üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən, təbiəti mühafizə üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, suların istifadəsi və mühafizəsinin, meşə təsərrüfatının, torpaq ehtiyatları və yerquruluşunun idarə edilməsi üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə və digər əlaqədar orqanlarla razılaşdırılmaqla müəyyən edilir.

Meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin istismarı və qoruyucu meşə əkinlərinin saxlanması qaydalarına riayət etmək bütün fiziki və hüquqi şəxslər üçün məcburidir.

...

Maddə 28. Meliorasiya və irriqasiya tədbirlərinin maliyyələşdirilməsinin əsasları

Meliorasiya və irriqasiya tədbirləri dövlət büdcəsinin, habelə suvarılan və meliorasiya olunmuş (olunacaq) torpaqların mülkiyyətçiləri və ya istifadəçiləri olan bələdiyyələrin, birliklərin, fiziki və hüquqi şəxslərin vəsaiti, suvarma suyuna ödənişlər və qanunla qadağan olunmayan digər vəsaitlər hesabına maliyyələşdirilir.

...

Maddə 30. Meliorasiya və irriqasiya tədbirlərinin maliyyələşdirilməsində bələdiyyələrin, fiziki və hüquqi şəxslərin iştirakı

Bələdiyyələrin, torpaq sahələrinin mülkiyyətçiləri və ya istifadəçiləri olan fiziki və hüquqi şəxslərin sifarişləri əsasında aparılan meliorasiya və irriqasiya tədbirləri sifarişçilər tərəfindən maliyyələşdirilir.

Torpaq islahatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(16 iyul 1996-cı il, № 155-IQ)

Maddə 1. Torpaq islahatının məqsədi və vəzifələri

Torpaq islahatının məqsədi iqtisadi azadlıq və sosial ədalət prinsipləri əsasında torpaq üzərində yeni mülkiyyət münasibətlərini yaratmaq, bazar iqtisadiyyatını və sahibkarlıq təşəbbüsünü inkişaf etdirmək, ölkənin iqtisadi müstəqilliyinə, o cümlədən ərzaq təminatına nail olmaq və nəticə etibarilə Azərbaycan xalqının maddi rifahını yüksəltməkdən ibarətdir.

Torpaq islahatının vəzifələri Azərbaycan Respublikası ərazisində dövlət torpaqlarının müəyyən edilməsini, torpaqların bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətə verilməsini, mülkiyyətçilərin torpağa sahiblik, istifadə və sərəncam hüquqlarını təmin etməkdir.

...

Maddə 3. Torpaq islahatının obyektı

Torpaq islahatının obyektı Azərbaycan Respublikasının vahid torpaq fondudur.

Torpaq islahatı zamanı vahid torpaq fondunda:

dövlət mülkiyyətində saxlanılan torpaqlar (dövlət torpaqları);
bələdiyyə mülkiyyətinə verilən torpaqlar (bələdiyyə torpaqları);
xüsusi mülkiyyətə verilən torpaqlar müəyyən edilir.

...

Maddə 6. Dövlət torpaqları

Dövlət mülkiyyətində aşağıdakı torpaqlar saxlanılır:

- 1) dövlət hakimiyyət orqanlarının yerləşdiyi torpaqlar;
- 2) dövlət obyektlərinin - dağ-mədən sənayesinin, təsdiq edilmiş faydalı qazıntı yataqlarının, vahid energetika sisteminin, magistral boru kəmərlərinin, nəqliyyat, rabitə və müdafiə obyektlərinin, dövlət sərhəd zolaqlarının, mühüm meliorasiya və su təsərrüfatı obyektlərinin yerləşdiyi torpaqlar;
- 3) yay və qış otlaqlarının, mal-qara düşərgələrinin və köç yollarının torpaqları;
- 4) meşə fondu torpaqları (dövlət kənd təsərrüfatı müəssisələrinin meşələri də daxil olmaqla);
- 5) Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin su fondu torpaqları;
- 6) Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin sahilboyu 80-130 metrlik zolağının altında olan torpaqlar;
- 7) təbiəti mühafizə, təbii-qoruq, sağlamlaşdırma, istirahət, tarix-mədəniyyət təyinatlı torpaqlar, habelə üzərində təsərrüfat fəaliyyəti qadağan edilmiş qanunda qorunan ərazilərin torpaqları;
- 8) dövlət elmi-tədqiqat və tədris müəssisələrinin, onların təcrübə bazalarının, maşın-sınaq stansiyalarının, dövlət sort-sınaq xidmətinin, toxumçuluq və damazlıq təsərrüfatlarının torpaqları;
- 9) dövlət müəssisə, idarə və təşkilatlarının daimi istifadəsində olan və ya dövlət obyektlərinin tikintisi layihələşdirilmiş torpaqlar;
- 10) dövlət ehtiyat fondu torpaqları.

Göstərilən torpaqlar dövlətin müstəsna mülkiyyətindədir, onlar qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada istifadəyə və icarəyə verilə bilər.

Həmin torpaqların bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətə verilməsi qanunla müəyyən edilir.

Dövlət torpaqlarının istifadəsi və mühafizəsi sahəsində dövlət idarəetməsini öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirir.

Maddə 7. Bələdiyyə torpaqları

1. Müvafiq ərazi vahidi daxilində dövlət mülkiyyətində saxlanılan və xüsusi mülkiyyətə verilən torpaqlar çıxılmaqla qalan torpaqlar bələdiyyə mülkiyyətinə verilir.

Bələdiyyə mülkiyyətinə verilən torpaqlara daxildir:

ümumi istifadədə olan torpaqlar;

fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsində olan torpaqlar;

ehtiyat fondu torpaqları.

Ümumi istifadədə olan torpaqlara, bir qayda olaraq, şəhərlərin, qəsəbələrin və kənd yaşayış məntəqələrinin - küçələrin, meydanların, parkların, meşə-parkların, sututarların, stadionların, idman meydançalarının altındakı, habelə əhalinin mal-qarası üçün örüş sahələri, yerli əhəmiyyətli və təsərrüfatdaxili yolların, tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının, yerli əhəmiyyətli su təsərrüfatı obyektlərinin, hidrotexniki qurğuların və ümumi istifadədə olan digər obyektlərin yerləşdiyi torpaqlar aiddir.

Fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsində olan torpaqlara onların daimi və ya müvəqqəti – (qısamüddətli və uzunmüddətli) istifadəsində, eləcə də icarəsində olan bələdiyyə torpaqları daxildir.

Bələdiyyə ehtiyat fondu torpaqları aşağıdakılardır:

yaşayış məntəqələrinin perspektiv inkişafı üçün ayrılan torpaqlar;

hüquqi və fiziki şəxslərin istifadə və icarə hüququna xitam verilən bələdiyyə torpaqları;

ehtiyat məqsədləri daşıyan digər bələdiyyə torpaqları.

2. Bələdiyyənin ehtiyat fondunun torpaqları qanunvericiliyə uyğun olaraq ümumi istifadəyə, fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsinə, icarəsinə və Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə verilə bilər.

Bələdiyyənin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatına yararlı torpaqları kənd təsərrüfatı istehsalı üçün yalnız istifadəyə və icarəyə aşağıdakı növbəliliyə əməl etməklə verilir:

müvafiq ərazidə müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlər;

Azərbaycan Respublikasının müvafiq rayonunun (şəhərinin) ərazisində yaşayan torpaq payı almamış fiziki və hüquqi şəxslər;

müvafiq ərazidə torpaq payı almış fiziki və hüquqi şəxslər;

Azərbaycan Respublikasının digər fiziki və hüquqi şəxsləri;

əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici ölkələrin hüquqi şəxsləri.

Kənd təsərrüfatı istehsalı üçün müvəqqəti istifadəyə və icarəyə verilən torpaq sahələrinin normalarını bələdiyyələr müəyyən edir.

3. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sərəncam verilməsini, həmin torpaqların istifadəsi və mühafizəsi sahəsində idarəetməni bələdiyyələr həyata keçirirlər.

Maddə 8. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar

Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlara dövlət və bələdiyyə torpaqlarının özəlləşdirilməsi, torpaqların alqı-satqısı, vərəsəliyə keçməsi, bağışlanması, dəyişdirilməsi və torpaqla bağlı digər əqdlərin bağlanması, habelə torpaqların hüquqi şəxslərin nizamnamə (pay) fonduna verilməsi əsasında üzərində fiziki və hüquqi şəxslərin xüsusi mülkiyyət hüququ yaranmış torpaq sahələri aiddir.

...

Maddə 11. Sovxoz və kolxozların özəlləşdirilən torpaqları

1. Sovxozların (dövlət mülkiyyətində saxlanan müəssisələr istisna olmaqla), kolxozların özəlləşdirilən torpaqları onların daimi istifadəsindəki torpaqlarından bələdiyyənin ehtiyat fonduna ayrılan torpaqlar çıxılmaqla müəyyən edilir.

Sovxozların bazasında dövlət kənd təsərrüfatı istehsalı müəssisəsi yaradıldıqda həmin ərazidə özəlləşdirilən torpaqlar yeni müəssisənin əsas istehsal məqsədləri üçün tələb olunan və bələdiyyənin ehtiyat fonduna verilən torpaqlar çıxılmaqla müəyyən edilir.

İslahat zamanı bələdiyyənin ehtiyat fonduna sovxoz və kolxozların kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlarının 5 faizdən çox olmayan hissəsi, kənd təsərrüfatına az yararlı, yararsız torpaqları bütövlükdə ayrılır.

Bələdiyyə ehtiyat fonduna ayrılan kənd təsərrüfatına yararlı torpaqların ölçüsü və yeri yerli islahat komissiyaları ilə birlikdə rayon aqrar islahat komissiyaları tərəfindən sovxozun və ya kolxozun torpaq ehtiyatlarından, torpaq payı almaq hüququ olanların sayından və rayon üzrə adambaşına düşən orta torpaq payından asılı olaraq müəyyən edilir.

2. Yardımçı kənd təsərrüfatı üçün sovxoz və kolxozların ərazisindən nazirliklərə, komitələrə, şirkətlərə, birliklərə, müəssisələrə, idarələrə və təşkilatlara verilmiş torpaqlar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müəyyən etdiyi qaydada onların istifadəsində saxlanılır, yaxud bütövlükdə və ya qismən əvvəlki istifadəçilərinə qaytarılır.

3. Bu qanun qüvvəyə mindiyi gündəki sovxozun və ya kolxozun torpaqlarında yaradılmış təsərrüfatlararası müəssisələrin, kooperativlərin, kiçik müəssisələrin, kəndli (fermer) təsərrüfatlarının və digər kənd təsərrüfatı müəssisələrinin torpaq sahələrinin bu qanunun 13-cü maddəsində müəyyən edilən torpaq paylarından artıq hissəsi özəlləşdirilən torpaqlara, təsərrüfatlararası müəssisələrdə isə payçı təsərrüfatların torpaqlarına daxil edilir. Həmin müəssisələrin torpaq sahələri torpaq payından az olduqda onlara əlavə torpaq verilir.

...

Maddə 19. Torpaqların alqı-satqısının ümumi qaydaları və şərtləri

Bələdiyyə ehtiyat fondunun özəlləşdirilən bilən torpaqları, Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətində olan torpaqlar alqı-satqı müqavilələrinin predmeti ola bilər.

Azərbaycan Respublikasında torpaq sahələri üzərində mülkiyyət hüququ mülkiyyətçilərin və ya onların vəkili etdiyi orqanların qərarı (şəxslərin razılığı) ilə bilavasitə, torpaq hərracları və müsabiqələri vasitəsilə alınıb satıla bilər.

Bu Qanun qüvvəyə mindiyi gündən sonra yaşayış evi, həyətyanı və bağ sahəsi üçün Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının mülkiyyətinə bələdiyyənin ehtiyat fondundan torpaq sahələri müəyyən edilmiş normalara uyğun olaraq satılır. Azər-

baycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda aparılan döyüşlərdə əlil olmuş şəxslərə və həlak olanların ailəsinə, *ehtiyata və ya istefaya buraxılmış hərbi qulluqçulara* (8) bu məqsəd üçün torpaq sahələri bir dəfə pulsuz verilir.

Azərbaycan Respublikası vətəndaşları və hüquqi şəxsləri qeyri-kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün bələdiyyənin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatına yararsız torpaqlarını texniki, tikinti və digər müvafiq normativlərə uyğun olaraq müəyyən edilmiş ölçüdə satın ala bilərlər.

Bələdiyyənin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatına az yararlı və ya yararsız torpaqlarını öz vəsaitləri hesabına yararlı hala salmaqla kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal etmək istəyən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə torpaq sahələrinin verilməsində (satılmasında) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada güzəştlər tətbiq edilir.

Dövlət, bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin hər hansı hüquqda fiziki və hüquqi şəxslərə verilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı və tərəflər arasında bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilir. Xüsusi mülkiyyətdə olan bütün torpaqlar üzərində bütün hüquqların başqasına keçməsi isə tərəflər arasında bağlanmış və notarial qaydada təsdiq edilmiş müqavilə əsasında həyata keçirilir.

Torpaqların alqı-satqısının digər xüsusiyyətləri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

Torpağa mülkiyyət hüququ qanunvericilikdə nəzərdə tutulan qaydada müvafiq dövlət orqanı tərəfindən qeydə alınır. Torpağa mülkiyyət hüququ qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydə alınır.

...

Maddə 25. Keçid müddəaları

Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə orqanları formalaşana qədər bu qanunla bələdiyyələrə ayrılan torpaqların idarə olunması müvafiq dövlət icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi dəyişilənədək bu qanuna zidd olmayan hissədə tətbiq edilir.

2001-ci il yanvarın 1-dək yerli icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrin ehtiyat fondundan yaşayış evi, həyətyanı və bağ sahələri üçün Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına qanunvericiliyə uyğun olaraq verdiyi torpaq sahələri barədə bələdiyyələr tərəfindən həmin torpaq sahələrinin geri qaytarılmasına dair iddialar qəbul edilə bilməz. Bu Qanunun 19-cu maddəsinin ikinci hissəsinin birinci cümləsində nəzərdə tutulmuş səlahiyyətləri bələdiyyələr 2001-ci il yanvarın 1-dən etibarən həyata keçirir.

Toxumçuluq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(11 mart 1997-ci il, № 257-IQ)

...

Maddə 16. Dövlət toxumçuluq müəssisələri

Dövlət toxumçuluq müəssisələri öz fəaliyyətlərini təsərrüfat hesabı və özünümaliyyələşdirmə prinsipi ilə həyata keçirirlər. Toxumçuluğun inkişafını dəstəkləmək üçün dövlət büdcəsindən bu sahəyə məqsədli vəsaitlər ayrıla bilər. Dövlət toxumçuluq xidməti belə müəssisələrə yalnız onların əsas fəaliyyət istiqamətlərinə aid məhsullara sifariş müəyyən edir, digər məhsullara müəssisə sərbəst sərəncam verir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla dövlət toxumçuluq müəssisələrinin fəaliyyətinə və idarə edilməsinə bələdiyyə və digər orqanların qarışmasına yol verilmir.

Aqrar islahatı zamanı dövlət toxumçuluq müəssisələrinin təşkilati-hüquqi formasının dəyişdirilməsi "Aqrar islahatının əsasları haqqında" və "Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunları ilə tənzimlənir.

Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(26 iyun 1997, № 360-IQ)

Maddə 5. Qeyri-dövlət səhiyyə sistemi

Qeyri-dövlət səhiyyə sistemində müəyyən olunmuş qaydada fəaliyyət göstərən və əmlakı xüsusi mülkiyyətə, yaxud icarə müqaviləsi əsasında istifadə olunan mülkiyyətə əsaslanan özəl tibb müəssisələri, o cümlədən əmlakını bələdiyyə mülkiyyəti təşkil edən tibb və əczaçılıq müəssisələri, özəl tibbi praktika və əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər daxildir.

...

Maddə 16. Əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində ailənin hüquqları

Dövlət ailə üzvlərinin sağlamlığını qorumaq qayğısını öz öhdəsinə götürür.

Hər bir vətəndaş ailənin planlaşdırılması, ətrafdakılar üçün təhlükə törədən xəstəliklərin mövcudluğu məsələlərinə və ailə-nikah münasibətlərinin tibbi-psixoloji cəhətlərinə dair, habelə nəsilə mümkün olan irsi xəstəliklərə yol verməmək məqsədilə yaşayış yerindəki dövlət və bələdiyyə tibb müəssisələrində pulsuz məsləhətlər almaq, müayinədən keçmək və dispanser nəzarətində olmaq hüququna malikdir.

Uşaq ailələrin (ilk növbədə əlil uşaqları və valideyn himayəsindən məhrum uşaqları böyüdən natamam ailələrin) əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində qanunvericilikdə müəyyən edilmiş güzəştlərdən istifadə etmək hüququ vardır.

14 yaşına çatmayan xəstə uşağa qulluq edilməsinə görə istər ambulator, istərsə də stasionar müalicə zamanı uşağın qulluğa ehtiyacı olan müddətdəki valideynlərdən birinə və ya ailənin başqa bir üzvünə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müavinət verilir.

Yetkinlik yaşına çatmayan şəxs postvaksinal fəsadla əlaqədar xəstəliyə tutulduqda ona qanunvericilikdə müəyyən edilən qaydada əlillik qrupu veriləndəki onun valideynlərindən biri və ya qanuni nümayəndəsi fasiləsiz iş stajından asılı olmayaraq, orta əmək haqqının 100 faizi miqdarında müavinət almaq hüququna malikdir.

Reklam haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(3 oktyabr 1997-ci il, № 376-IQD)

...

Maddə 15. Küçə (divar) reklamının xüsusiyyətləri

1. Şəhər və kənd yaşayış məntəqələrində, digər ərazilərdə reklam yayımı plakat, stend, işıq tabloları və sabit yerləşdirilən digər texniki qurğular şəklində, bu maddənin 2-ci, 3-cü və 4-cü bəndlərində göstərilən qaydalarda həyata keçirilə bilər. Küçə reklamı yol hərəkət nişanları ilə oxşar olmamalı, yollarda görmə zonalarını və təhlükəsizliyi azaltmamalıdır.

2. Şəhər, kənd, yaşayış məntəqələrində və başqa ərazilərdə küçə reklamını müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının icazəsi ilə yerləşdirmək olar.

3. Avtomobil yollarının təhkim zolağında reklam lövhələri, yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı olmayan digər məlumat işarələri və göstəriciləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılmadıqda, avtomobil yollarının mülkiyyətçisi ilə reklam yayıcısı arasında bağlanmış müqavilə əsasında yerləşdirilə bilər.

4. Küçə reklamlarının yerləşdirilməsi, yayımı və reklam tarifi zonaları üzrə ödənilən haqqın minimum miqdarının hesablanması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən olunur.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlarda, binalarda və digər obyektlərdə yerləşdirilən küçə reklamına görə reklam yayıcısı tərəfindən müqavilə əsasında ödənilən haqq müvafiq bələdiyyələrin hesabına köçürülür; dövlət mülkiyyətində olan

torpaqlarda, binalarda və digər obyektlərdə yerləşdirilən küçə reklamına görə reklam yayıcısı tərəfindən müqavilə əsasında ödənilən haqq isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının hesabına daxil edilir.

Reklam yayıcıları xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlarda, binalarda və digər obyektlərdə küçə reklamını onların mülkiyyətçisi (mülkiyyətçiləri) ilə bağlanan müqavilə (bu maddənin 2-ci və 3-cü bəndlərində göstərilən tələblər nəzərə alınmaqla) əsasında yerləşdirə bilərlər.

5. Qüvvədən düşüb.

“Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(3 oktyabr 1997-ci il, 377-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamə təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikasının 1997-ci il 3 oktyabr tarixli,
377-IQ nömrəli qanunu ilə
təsdiq edilmişdir*

...

VIII fəsil Məzuniyyətlər

118. Məzuniyyət aşağıdakı hallarda uzadıla bilər:

a) nəqliyyatın hərəkətində fasilə yarandıqda və ya hərbi qulluqçunun xəstəliyinə görə məzuniyyət yerinə gec çatdıqda. Bu zaman dəmir yolu və su nəqliyyatı ilə hərəkət edərkən yaxınlıqdakı dəmir yolu (su) sahəsi (stansiya, liman, port) hərbi komendantı, torpaq yolla gedərkən isə qarnizon komendantı, hərbi komissarlıq, yerli bələdiyyə orqanı tərəfindən faktiki gecikmə müddəti məzuniyyət biletində (vəsiqəsində) qeyd edilməli və ya gecikmənin səbəbi barədə ayrıca arayış verilməlidir;

b) hərbi qulluqçunun ailəsi yanğına və ya təbii fəlakətə məruz qaldıqda, ailə üzvlərinin (ata, ana, arvad, uşaqlar, qardaşlar, bacılar) və tərbiyəsi altında olduğu başqa şəxslərin ölümü və ağır xəstələnməsi ilə bağlı – 7 günə qədər;

v) nəqliyyatın hərəkətində fasilə yarandıqda və ya hərbi qulluqçunun xəstəliyi üzündən məzuniyyət keçirildiyi yerdən geri qayıtmağa maneçilik yarandıqda – həmin maneçiliyin aradan qaldırılmasına lazım olan müddət. Məzuniyyət hərbi qulluqçunun məzuniyyət keçirdiyi yerdə qarnizon komendantı və ya hərbi komissar tərəfindən ləngimənin səbəbləri araşdırıldıqdan sonra uzadıla bilər.

Gecikmənin səbəbləri və müddəti barədə qarnizon komendantı (hərbi komissar) dərhal hərbi qulluqçunun məxsus olduğu hərbi hissənin komandirinə məlumat verir və hərbi qulluqçunun məzuniyyət biletində (vəsiqəsində) bu barədə qeydlər edir.

Müəyyən edilən vaxtda məzuniyyətdən geri qayıtmayan və gecikmənin səbəbləri barədə məlumat verilməyən hərbi qulluqçu barədə hərbi hissə komandiri dərhal hərbi qulluqçunun məzuniyyət keçirdiyi yerin qarnizon komendantına (hərbi komissara) sorğu göndərir.

“Hərbi qulluqçu məzuniyyəti keçirəcəyi yerə gəlib çıxmayıb və ya oradan öz hərbi hissəsinə vaxtında yola düşüb” cavabı alınarsa, hərbi hissə komandiri müəyyən edilmiş qaydada axtarış təşkil edir.

129. 10 günədək qısa müddətli məzuniyyətlər dinc və müharibə dövründə hərbi qulluqçulara həvəsləndirmə qaydasında (dinc dövrdə yalnız müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularına) və ailə vəziyyətinə görə verilir.

Qısa müddətli məzuniyyət növbəti məzuniyyətin hesabına daxil edilmir.

Dinc dövrdə qısa müddətli məzuniyyətlər həvəsləndirmə qaydasında müddətli həqiqi hərbi xidmət zamanı əsgər, matros və çavuşlara bir dəfə verilə bilər.

Müharibə dövründə qısa müddətli məzuniyyət bu əsasnamənin 194-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq hərbi qulluqçuların bütün kateqoriyalarına verilə bilər.

Dinc və müharibə dövründə ailə vəziyyətinə görə qısa müddətli məzuniyyət aşağıdakı hallarda verilə bilər:

- a) hərbi qulluqçuların ailə üzvlərinin (atası, anası, arvadı, əri, uşaqları, qardaşları, bacıları) və himayəsində olduğu digər şəxslər ağır xəstələndikdə və vəfat etdikdə;
- b) hərbi qulluqçunun ailəsi yanğına və ya təbii fəlakət hallarına məruz qaldıqda;
- v) hərbi hissə komandirinin rəyinə görə hərbi qulluqçunun ailədə şəxsən olması zəruri olduğu digər xüsusi hallarda.

Ailə vəziyyətinə görə məzuniyyət verilməsi zərurəti hərbi qulluqçunun ailəsinin yaşayış yeri üzrə hərbi komissarlıq və ya yerli bələdiyyə orqanı, ya da müalicə müəssisəsi tərəfindən təsdiq edilmiş sənədlə sübut edilməlidir.

Sənədlər məzuniyyət barədə vəsatət qaldırıldığı zaman və ya heç olmasa məzuniyyətdən qayıtdıqdan sonra təqdim olunmalıdır.

IX fəsil Ezamiyyətlər

141. Ezamiyyətə göndərilərkən və qayıdarkən ezamiyyət vəsiqəsində göstərilmiş marşrutdan kənara çıxmağa və aralıq məntəqələrdə özbaşına dayanmağa icazə verilmir.

Ezamiyyətə gedən şəxsdən asılı olmayan səbəblərə görə yolda gecikmələr baş verərsə, onda ezam olunan dəmir yolu və ya su nəqliyyatı ilə hərəkət edərsə, ən yaxında yerləşən dəmir (su) yolu sahəsi (stansiyası, limanı, portu) komendantından, bunlar olmazsa, dəmir yolu stansiyası (limanı) rəhbərliyindən, avtomobil nəqliyyatı ilə gedəndə isə qarnizon komendantından, hərbi komissarlıqdan, yerli bələdiyyə orqanından gecikmənin səbəbləri barədə ayrıca arayış alır və ya ezamiyyət vəsiqəsində xüsusi qeyd edilir.

142. Ezam olunan yolda gedərkən sənədləri itirərsə, bu barədə ən yaxın dəmir (su) yolu sahəsi (stansiyası, limanı, portu) hərbi komendantına, avtomobil nəqliyyatı ilə getdikdə qarnizon komendantına, hərbi komissarlığa, yerli bələdiyyə orqanına xəbər verməlidir.

X fəsil

Hərbi qulluqçuların və hərbi vəzifəlilərin hüquqları, vəzifələri və məsuliyyəti

147. Təlim və yoxlama toplanışlarına çağırılmış hərbi qulluqçular və hərbi vəzifəlilər dövlət hesabına Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş normalara uyğun olaraq pul və natural təminat (və ya pul kompensasiyası) alırlar.

Hərbi xidmətin istənilən növünə çağırılmış və ya qəbul edilmiş işçilər, həmçinin təqaüd alan ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinə, orta ixtisas təhsili müəssisələri və məktəblərinin şagirdlərinə müəyyən olunmuş qaydada işdən çıxarma müavinəti ödənilir.

Hərbi qulluqçular (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularından başqa) və onların ailələri xidmət yerinə gəlməsindən 3 aydan gec olmayaraq xidməti mənzil ilə təmin edirlər və ondan istifadə haqqını qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq güzəştə ödəyirlər.

Hərbi xidmətdə olan, ehtiyata, yaxud istefaya buraxılmış "Polkovnik", ona bərabər və ondan yuxarı rütbəli zabidlərə, alimlik dərəcəsi olan hərbi qulluqçulara Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş əlavə yaşayış sahəsi verilir.

Xidməti mənzillər Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının fondundan ayrılır. Xidməti mənzil alana kimi hərbi qulluqçular və onların ailə üzvləri xidmət yeri üzrə (hərbi hissənin ünvanına, müvəqqəti yaşayış ünvanına) qeydiyyatla alınır, onlara müvəqqəti yaşayış sahəsinin kirayəsi üçün Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş pul kompensasiyası ödənilir.

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində 15 təqvim ili və daha çox xidmət etmiş xidməti mənzillərdə yaşayan və ya yaşayış sahəsi olmayan hərbi qulluqçuların (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularından başqa), ehtiyata və ya istefaya buraxılmış hərbi qulluqçuların qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş

qaydada 6 ay müddətinə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən yaşayış sahəsi və ya fərdi yaşayış evinin tikintisi üçün müəyyən olunmuş qaydada bələdiyyələrdən pulsuz torpaq sahəsi almaq hüququ vardır. Bu hüququ həyata keçirdikdən sonra xidməti mənzil sahəsinə malik olan hərbi qulluqçular mənzili müəyyən edilmiş qaydada təhvil verməyə borcludurlar.

Ali hərbi tədris müəssisələrinin ailəli kursantları ailəvi yataqxanalarda yerləşdirilirlər. Belə yataqxanalar olmadıqda, onlara müvəqqəti yaşayış sahəsi üçün Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş miqdarda pul kompensasiyası ödənilir.

Yaşına, səhhətinə, ştatların ixtisarına görə ehtiyata, yaxud istefaya buraxılmış şəxslər (əgər Silahlı Qüvvələrin sıralarında 15 təqvim ilindən az olmayaraq və onun beş ildən az olmayan müddətini Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri sıralarında xidmət edibsə) müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən, Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada yaşayış sahələri (yaşayış sahəsi alana kimi isə kirayə haqqı) ilə təmin edirlər. Yaşa, xəstəliyə, ştatların ixtisarına, ailə vəziyyətinə görə ehtiyata və ya istefaya buraxılmış zabidləri, gizirləri və miçmanları, müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularını bələdiyyələr torpaqla "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12-ci maddəsində göstərilmiş qaydada təmin edirlər.

Hərbi xidməti qüsursuz keçmiş və Silahlı Qüvvələrin veteranı vəsiqəsini almış, habelə həqiqi hərbi xidmətdən yaşına, xəstəliyinə görə buraxılmış hərbi qulluqçular (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları və ehtiyatdan çağırılmış zabidlərdən başqa) üçün yaşayış sahəsinə görə güzəştli ödənc hüququ saxlanılır. Müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları və zabidləri və onların ailə üzvlərinin xidmətə qədər tutduqları yaşayış sahələri həqiqi hərbi xidmət keçdikləri müddətdə onlar üçün saxlanılır. Onlar yaşayış sahəsi almaq üçün növbə siyahısından çıxarıla bilməz.

Toplanışa çağırılmış və ya komandir məşğələlərinə cəlb edilmiş işçilər toplanış (komandir məşğələləri) ərzində, hərbi hissəyə gəlib çatması və geri qayıtması vaxtı da nəzərə alınmaqla tutduğu vəzifəsi (iş) saxlanılır və onlara iş yerində orta əməkhaqqı verilir.

Göstərilən şəxslər çağırış vəərəqəsi aldığı gündən toplanışdan (komandir məşğələlərindən) qayıdana kimi mülkiyyət formasından asılı olmayaraq idarə, müəssisə və təşkilatın tam ləğv olunması istisna olunmaqla işdən çıxarıla bilməzlər.

Hərbi vəzifəlilərin işlədiyi idarə, müəssisə, təşkilat ləğv olunduğu halda toplanış (komandir məşğələləri) müddəti ərzində onların alacağı əməkhaqqı və ya digər maddi təminat ləğv olunan müəssisə, idarə, təşkilat və ya onların hüquqi varisi olan təşkilat, ya da ləğv olunana qədər tabe olduqları idarə tərəfindən ödənilir.

Əgər hərbi qulluqçu toplanış (komandir məşğələləri) ərzində xəstələnsə və onların müddəti qurtardıqdan sonra da xəstəliyi davam etsə, müəyyən olunmuş qaydada onların iş yeri, vəzifəsi saxlanılır, toplanışın (komandir məşğələlərinin) müddətinin

qurtarmasından sonrakı vaxt üçün isə ona mövcud qanunvericiliyə uyğun müvəqqəti əmək qabiliyyətini itirməsinə görə müavinət ödənilir.

Təhsil müəssisələrində oxuyarkən həqiqi hərbi xidmətə çağırılmış şəxslərin ehtiyata buraxılarda həqiqi hərbi xidmətə çağırılanadək oxuduqları həmin təhsil müəssisəsinə və həmin kursa bərpa olunmaq hüququ saxlanılır.

Mədəniyyət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(06 fevral 1998-ci il, № 430-IQ)

...

Maddə 29. Mədəniyyət sahəsində mülkiyyət münasibətləri

Mədəniyyət sərvətləri, habelə mədəniyyət təyinatlı daşınar və daşınmaz əmlak, mədəniyyət təsisatları dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə, habelə mülkiyyəti qarışıq formalarında ola bilər.

Mədəniyyət sahəsində mülkiyyətçinin hüquqları və vəzifələri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

Mədəniyyət sahəsində dövlət mülkiyyəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən idarə olunur. Mədəniyyət sahəsində dövlət mülkiyyəti yalnız qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada digər təşkilatların istifadəsinə və ya idarəçiliyinə verilə bilər. Bu halda mədəniyyət mülkiyyətindən təyinatına uyğun istifadə edilməlidir.

Balıqçılıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(27 mart 1998-ci il, № 457-IQ)

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında balıqçılığın təşkilinin, idarə edilməsinin və balıq ehtiyatlarının artırılmasının, istifadəsinin və mühafizəsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

...

Maddə 11. İdman və həvəskar balıq ovu

İdman və həvəskar balıq ovu insanların fərdi ehtiyacları və istirahəti üçün balıq və digər su heyvanlarının ovlanmasını nəzərdə tutur.

Qoruqlar, balıqartırma vətəgələri və təsərrüfatları istisna olmaqla, bütün suturelardan qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydalara riayət etməklə idman və həvəskar balıq ovu üçün istifadə edilə bilər.

İdman və həvəskar balıq ovu üçün dövlət suturelarının və ya onların müəyyən hissəsinin ayrılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Ayrıca istifadədə, bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan su obyektlərində idman və həvəskar balıq ovu su obyektlərinin istifadəçiləri və mülkiyyətçilərinin razılığı ilə həyata keçirilir.

İdman və həvəskar balıq ovu müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən verilmiş icazə vərəqələri əsasında həyata keçirilir.

Təbiəti mühafizə, balıqçılıq, ovçuluq, idman və digər cəmiyyətlərin, təşkilatların və mülkiyyətçilərin istifadəsində olan suturelarda idman və həvəskar balıq ovuna icazə vərəqələri su obyektlərinin mülkiyyətçiləri və ya istifadəçiləri tərəfindən verilir.

İdman və həvəskar balıq ovu üçün ayrılmış su hövzələrində balıq ehtiyatlarının kütləvi qırğına səbəb ola bilən zəhərli, kimyəvi və partlayıcı maddələrin, habelə qadağan olunmuş ov alətlərinin tətbiqi qadağan olunur.

İdman və həvəskar balıq ovu müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş təlimatlar əsasında həyata keçirilir.

...

Maddə 32. Balıq ehtiyatlarından istifadəyə görə ödəmələr və qeyri-qanuni balıq ovuna cərimələr

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, balıq ehtiyatlarından istifadə ödənişlidir.

Balıq ehtiyatlarından ödənişli istifadənin məqsədi balıqların, digər su heyvanları və bitkilərinin öyrənilməsinə, artırılmasına, bərpasına və mühafizəsinə yönəldilən dövlət xərclərini ödəmək, balıq ehtiyatlarından səmərəli istifadə olunmasına və mühafizəsinin yaxşılaşdırılmasına maddi maraq yaratmaq və balıqçılığın inkişafına investisiya qoyuluşunu stimullaşdırmaqdan ibarətdir.

Balıq ehtiyatlarından istifadəyə görə ödəmələr və qeyri-qanuni balıq ovuna cərimələr balıqların, digər su heyvanları və bitkilərinin növündən, onların ovu üsullarından, ov alətlərinin və texniki vasitələrin növündən, habelə su obyektlərinin təyinatından asılı olaraq differensiallaşdırılır.

Ayrıca istifadədə, icarədə, bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan su obyektlərində balıq ehtiyatlarından istifadəyə görə ödəmələr bu maddənin üçüncü hissəsində göstərilən qaydada bələdiyyələr, mülkiyyətçilər, istifadəçilər və icarəçilər tərəfindən müəyyən edilir. Həmin su obyektlərində qeyri-qanuni balıq ovuna cərimələr qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada tətbiq edilir.

Balıq ehtiyatlarından istifadəyə görə güzəştlərin tətbiqi Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Balıq ehtiyatlarından istifadəyə görə ödəmələrin növləri, dərəcələri, tətbiq edilmə qaydaları və qeyri-qanuni balıq ovuna cərimələr müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən olunur.

Maddə 33. Balıq ehtiyatlarının artırılmasının, bərpasının, mühafizəsinin və balıqçılığın elmi təminatının maliyyələşdirilməsi

Dövlət mülkiyyətində olan su obyektlərində balıq ehtiyatlarının süni artırılması, bərpası, mühafizəsi və balıq təsərrüfatı meliorasiya işləri dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilir.

Nərə cinsli balıqların və digər qiymətli balıq növlərinin artırılması və bərpası dövlət tərəfindən stimullaşdırılır.

Ayrıca istifadədə, icarədə, bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan su obyektlərində balıqartırma, balıqyetişdirmə və balıq təsərrüfatı meliorasiya işləri su obyektlərinin istifadəçiləri və mülkiyyətçiləri tərəfindən maliyyələşdirilir.

Balıqçılığın elmi təminatı müvafiq elmi-tədqiqat müəssisələri tərəfindən həyata keçirilir və məqsədli proqramlar əsasında dövlət büdcəsi və büdcədən-kənar ödəmələr hesabına maliyyələşdirilir.

**Elektroenergetika haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

(3 aprel 1998-ci il)

...

Maddə 20. Mülkiyyət hüququnun məhdudlaşdırılması

Elektroenergetikanın inkişafı məqsədilə dövlət ehtiyacı və ya ictimai ehtiyac üçün əmlakın özgəninkiləşdirilməsinə yalnız qabaqcadan onun dəyərini ədalətli ödəmək şərti ilə yol verilə bilər.

Elektroenergetikanın inkişafı ilə əlaqədar əmlakın özgəninkiləşdirilməsi, ondan istifadənin məhdudlaşdırılması, habelə dövlət və bələdiyyə mülkiyyətindən istifadəyə üstünlük verilməsi Azərbaycan Respublikasının qanunlarında nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

**Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

(10 aprel 1998-ci il, № 470-IQ)

...

Maddə 4. Abidələr üzərində mülkiyyət

Abidələr dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində, eləcə də xüsusi mülkiyyətdə ola bilər.

Dövlət mülkiyyətində olan abidələrin özəlləşdirilməsinə (yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsi kimi qeydə alınan yaşayış binaları və onların ayrı-ayrı hissələri istisna olmaqla) yol verilmir.

Özəlləşdirilmiş yaşayış binalarının və onların ayrı-ayrı hissələrinin görkəmini və daxili quruluşunu pozmaq, onların mədəni, tarixi dəyərinə xələl gətirə biləcək hər hansı hərəkət etmək qadağandır.

Dövlət qeydiyyatından keçmiş və xüsusi mülkiyyətdə olan abidələr satıldıqda dövlət onları almaqda üstün hüquqa malikdir.

Hər hansı bir ərazidə yeni abidə aşkar olunarsa, həmin ərazi tarixi-mədəni əhəmiyyətli zona elan olunur və onun yerləşdiyi torpaq sahəsi üzərindəki tikililərlə birlikdə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət tərəfindən satın alın bilər.

Xüsusi mülkiyyətdə olan abidələr dövlət tərəfindən qeydə alınır və onlar satılarkən mülkiyyətçi müvafiq icra hakimiyyəti orqanına bu haqda məlumat verməlidir.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının icazəsi olmadan xüsusi mülkiyyətdə olan abidələr xaricə aparıla bilməz.

...

Maddə 19. Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan abidələrdən istifadə qaydaları və şərtləri

Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan dünya və ölkə əhəmiyyətli daşınmaz abidələrin və ya onların ayrı-ayrı hissələrinin icarəyə verilməsi qadağandır.

Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan yerli əhəmiyyətli daşınmaz memarlıq abidələri, habelə xüsusi mülkiyyətdə olan daşınmaz abidələr və ya onların ayrı-ayrı hissələri müqavilə əsasında elmi, mədəni, dini, xidmət və turizm məqsədləri üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada icarəyə verilə bilər.

Abidələri və ya onların ayrı-ayrı hissələrini icarəyə götürənlər onların həcm kompozisiyasını, xarici görünüşünü, konstruktiv elementlərini dəyişdirməməli, istismar zamanı abidələrə zərər vurmamalı və təsərrüfat işləri zamanı arxoloji abidələrdə mədəni təbəqənin korlanmasına yol verməməlidirlər.

Belə abidələrdə və ya onların ayrı-ayrı hissələrində təmir, konservasiya və bərpa işləri icazəçinin vəsaiti hesabına müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və mütəxəssislərin nəzarəti ilə aparıla bilər.

Abidələrdən və ya onların ayrı-ayrı hissələrindən icazə qaydaları və şərtləri təriflər arasında bağlanmış müqavilə ilə müəyyən olunur. Müqavilə şərtləri pozularsa, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada müqaviləyə xitam verilir və dəymiş ziyan ödənilir.

Qrant haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(17 aprel 1998-ci il, № 483-IQ)

...

Maddə 3. Resipiyent

1. Donorla münasibətlərində grant alan resipiyent sayılır.

2. Aşağıdakılar resipiyent ola bilərlər:

müvafiq icra hakimiyyəti orqanı qismində Azərbaycan dövləti;
bələdiyyə orqanları;

Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən, nizamnaməsinə əsasən başlıca məqsədi xeyriyyəçilik, yaxud grant predmeti ola bilən layihə və proqramların həyata keçirilməsi olan və grant almaqla birbaşa mənfəət götürmək məqsədi güdməyən rezident və qeyri-rezident olan hüquqi şəxslər, onların filial, nümayəndəlik və şöbələri;

Azərbaycan Respublikasının fiziki şəxsləri.

3. Grant almaqda, donoru və gerçəkləşdirilməsi üçün grant aldıqları layihə və proqramları seçməkdə Azərbaycan Respublikasından olan resipiyentlər tam sərbəstdirlər.

4. Azərbaycan Respublikasından olan donörələr xarici ölkələrin hüquqi və ya fiziki şəxslərinə grant verərkən resipiyent qismində kimlərin çıxış edə bilməsi həmin ölkələrin qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilir.

5. Resipiyentlər grant müqavilələrinin (qərarların) şərtlərinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərirlər.

Geodeziya və kartoqrafiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(17 aprel 1998-ci il, № 484-IQ)

...

Maddə 4. Geodeziya və kartoqrafiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərinin obyektləri və subyektləri

Geodeziya və kartoqrafiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərinin obyektləri aşağıdakılardır:

Azərbaycan Respublikasının ərazisi;

Azərbaycan Respublikasının daxili suları və Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsi;

Azərbaycan Respublikasının üzərindəki hava məkanı və təbii fəza cisimləri də daxil olmaqla, kosmik fəza.

Geodeziya və kartoqrafiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərinin subyektləri Azərbaycan Respublikası, Naxçıvan Muxtar Respublikası, bələdiyyələr, Azərbaycan Respublikasının və xarici dövlətlərin hüquqi şəxsləri və vətəndaşları, habelə vətəndaşlığı olmayan şəxslərdir.

Geodeziya və kartoqrafiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərində Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası adından öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları iştirak edirlər.

Bələdiyyələr geodeziya və kartoqrafiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərində onların statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktı ilə verilən səlahiyyət daxilində iştirak edirlər.

Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxsləri geodeziya və kartoqrafiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərində sahibkarlıq fəaliyyəti göstərmək və öz ehtiyaclarını ödəmək məqsədilə iştirak edirlər.

Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən xarici müəssisələr, xarici investisiyalı müəssisələr, xarici dövlətlərin hüquqi şəxsləri, öcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər geodeziya və kartoqrafiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərində yalnız geodeziya və kartoqrafiya materiallarının və məlumatlarının istehsalçıları kimi iştirak edə bilərlər.

...

Maddə 17. Geodeziya, topoqrafiya və kartoqrafiya məlumatlarının dövlət kadastri

Geodeziya, topoqrafiya və kartoqrafiya məlumatlarının dövlət kadastri Azərbaycan Respublikası ərazisinin, o cümlədən Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsinin təbii relyefi üzərində mövcud olan yerüstü, yeraltı, suüstü və sualtı obyektlərin yerləşməsinə, həndəsi ölçülərini və

səciyyəvi xüsusiyyətlərini əks etdirən məlumatlar toplusu olub vahid geoinformasiya sistemini təşkil edir.

Geodeziya, topoqrafiya və kartoqrafiya məlumatlarının dövlət kadastrı sahələrarası əhəmiyyət kəsb edən müxtəlif təyinatlı kadastrların (torpaq, su, meşə, inzibati-ərazi, informasiya, demoqrafiya və s.) məlumatlarının əsasını təşkil edərək, onları əlaqələndirmək və xalq təsərrüfatını, elm, təhsil və tədris müəssisələrini aerokosmik, topoqrafik, elektron, ekoloji, digər geodezi məlumatlar, xəritələr və coğrafi informasiya sistemləri ilə təmin etmək məqsədilə aparılır.

Xalq təsərrüfatının sahələrarası kadastrlarını aparən orqanlar tərəfindən geodeziya, topoqrafiya və kartoqrafiya məlumatlarının dövlət kadastrına daxil edilməli məlumatların dövlət geodeziya və kartoqrafiya xidmətinə təqdim edilməsi məcburidir.

Geodeziya, topoqrafiya və kartoqrafiya məlumatlarının dövlət kadastrının məlumatları dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin qərar qəbul etməsi üçün əsasdır.

Geodeziya, topoqrafiya və kartoqrafiya məlumatlarının dövlət kadastrı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalara uyğun olaraq aparılır.

Hidrometeorologiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(17 aprel 1998-ci il, № 485-IQ)

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi üzrə müşahidələrin, tədqiqatların və atmosfer proseslərinə fəal təsir işlərinin aparılması, məlumatların hazırlanması, istifadəsi və mühafizəsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

...

Maddə 3. Hidrometeorologiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərinin obyektləri və subyektləri

Hidrometeorologiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərinin obyektləri aşağıdakılardır:

Azərbaycan Respublikasının üzərindəki hava məkanı;

Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşən torpaq və bitki örtüyü;

Azərbaycan Respublikasının daxili suları və Xəzər dənizinin (gölünün) akvatoriyası.

Hidrometeorologiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərinin subyektləri Azərbaycan Respublikası, Naxçıvan Muxtar Respublikası, bələdiyyələr, hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi üzrə məlumatların istehsalçıları və istehlakçılarıdır.

Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası adından hidrometeorologiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərində öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları iştirak edirlər.

Bələdiyyələr hidrometeorologiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərində onların statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə verilən səlahiyyətlər daxilində iştirak edirlər.

Hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi üzrə məlumatların istehsalçıları və istehlakçıları hidrometeorologiya fəaliyyəti sahəsində hüquq münasibətlərində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada sahibkarlıq fəaliyyəti göstərmək və öz ehtiyaclarını ödəmək məqsədilə iştirak edirlər.

...

Maddə 22. Hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi üzrə məlumatlar və müşahidə şəbəkələri üzərində mülkiyyət hüquqlarının qorunması

Dövlət hidrometeorologiya sisteminin məlumatları, dövlət müşahidə şəbəkəsi, hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi üzrə dövlət məlumatlar fondu Azərbaycan Respublikasının dövlət mülkiyyətidir.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının, bələdiyyələrin, hüquqi və fiziki şəxslərin sifarişi ilə hazırlanmış hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi üzrə məlumatlar, müşahidə şəbəkələri, habelə idarə məlumatlar fondu hətəmin şəxslərin mülkiyyətidir.

Hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi üzrə məlumatlar və müşahidə şəbəkələri üzərində mülkiyyət hüquqları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq qorunur.

Maddə 23. Hidrometeorologiya fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi

Dövlət sifarişi hesabına həyata keçirilən hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi işləri, hidrometeorologiya və ətraf mühitin monitorinqi üzrə Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq öhdəliklərindən irəli gələn xərclərin ödənilməsi, habelə hidrometeorologiya fəaliyyətinə dövlət nəzarəti Azərbaycan Respublikasının büdcəsindən maliyyələşdirilir.

Bələdiyyələrin, hüquqi və fiziki şəxslərin sifarişi ilə xüsusi təyinatlı və məqsədli hidrometeoroloji işlər, onların sifarişçiləri tərəfindən maliyyələşdirilir.

Hidrometeorologiya fəaliyyəti hüquqi və fiziki şəxslərin, xarici investisiyanın və beynəlxalq təşkilatların yardımı hesabına da maliyyələşdirilə bilər.

Hidrometeorologiya və təbii mühitin monitorinqi işlərinin elmi təminatı müvafiq elmi-tədqiqat və ixtisaslaşdırılmış tədris müəssisələri tərəfindən həyata keçirilir, məqsədli proqramlar əsasında dövlət büdcəsi və büdcədən kənar ödəmələr hesabına maliyyələşdirilir.

Uşaq hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(19 may 1998-ci il, № 499-IQ)

...

Maddə 4. Uşaq hüquqlarını müdafiə edən orqanlar, birliklər və təşkilatlar

Azərbaycan Respublikasında uşaq hüquqlarının müdafiəsini müvafiq icra hakimiyyəti, məhkəmə və prokurorluq orqanları, bələdiyyələr, habelə ictimai birliklər, həmkarlar ittifaqı təşkilatları təmin etməlidirlər. Bu orqanlar, birliklər və təşkilatlar fəaliyyətlərində uşaq hüquqlarının üstün mühafizəsi prinsipini əsas tutmalıdırlar.

Məlumat azadlığı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(19 iyun 1998-ci il, № 505-IQ)

...

Maddə 6. Məlumatın əldə edilməsi üçün təminatlar

Məlumatın əldə edilməsi aşağıdakı yollarla təmin edilir:

dövlət hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin öz fəaliyyətləri və qəbul olunmuş qərarları barədə məlumatlar vermələri yolu ilə;

dövlət hakimiyyəti orqanlarında məlumatın əldə edilməsi üçün informasiya xidmətlərinin yaradılması ilə;

statistik məlumatlardan, kitabxanaların, arxivlərin və muzeylərin fondlarından, habelə informasiya sistemlərindən maneəsiz istifadə edilməsi ilə;

vətəndaşların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə yaradan fəvqəladə hallar, təbii fəlakətlər və qəzalar barədə əhaliyə dərhal məlumat verilməsi ilə;

dövlətin təhlükəsizliyinə xətər yaradan fəvqəladə hallar barədə əhaliyə dərhal məlumat verilməsi ilə;

kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurasına yol verilməməsi ilə;

normativ-hüquqi aktların qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada əhalinin nəzərinə çatdırılması ilə.

...

Maddə 9. Açıq məlumatın əldə edilməsi

Açıq məlumatın əldə edilməsi aşağıdakı yollarla təmin edilir:

mütəmadi rəsmi nəşrlərlə;

kütləvi informasiya vasitələrinin yayılması ilə;

fiziki və hüquqi şəxslərə təqdim edilməsi ilə.

Açıq məlumatın alınması qaydası və şərtləri bu Qanunla və ya müqavilə ilə (məlumatın verilməsi müqavilə əsasında həyata keçirilsə) müəyyən olunur. Məlumatın verilməsi barədə müqavilə mülki qanunvericiliyə uyğun bağlanır. Dövlət hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr müqavilənin olmamasına görə məlumatı verməkdən imtina edə bilməzlər.

Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 iyun 1998-ci il, № 510-IQ)

...

Maddə 5. Məcburi qiymətləndirmə halları

Aşağıdakı hallarda əmlakın məcburi qaydada qiymətləndirilməsi aparılır:

dövlət əmlakının dəyəri özəlləşdirilmə və ya etimadlı idarəetməyə verilmə məqsədilə müəyyən edildikdə;

dövlət və bələdiyyə əmlakı girov məqsədləri üçün istifadə olunduqda;

dövlət və bələdiyyə əmlakı satıldıqda və ya borc öhdəlikləri ilə bağlı olaraq başqasına verildikdə;

mülkiyyətçilərin əmlakı dövlət və ya bələdiyyə ehtiyacları üçün satın alındıqda;

dövlət mülkiyyətində olan əsas fondlar yenidən qiymətləndirildikdə;

icbari sığorta növləri üzrə sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində sığortalanmış dövlət və bələdiyyə əmlakına dəyən zərər müəyyən edildikdə;

məhkəmə hökmünün və ya qərarının təmin edilməsi məqsədi ilə əmlakın qiymətləndirilməsinə zərurət olduqda; (bu halda qiymətləndirmə əmlakın mülkiyyətçisi olan şəxslərin sifarişi ilə qiymətləndirici tərəfindən və ya qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən aparılır);

etimadlı idarəetmədə olan əmlaka sahiblik hüququ dəyişilərkən əmlakın dəyəri haqqında mübahisə yarandıqda;

boşanan ər-arvadın birinin və ya hər ikisinin tələbi ilə əmlakın bölüşdürülməsi zamanı bu əmlakın dəyəri haqqında mübahisə yarandıqda;

səhmdar cəmiyyətlərinin birləşdirilməsi və ya ayrılması zamanı onlara məxsus əmlakın dəyəri haqqında mübahisə yarandıqda;

vərəsəlik məsələləri ilə bağlı mübahisələrin həlli zamanı.

İstehsalat və məişət tullantıları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 iyun 1998-ci il, № 514-IQ)

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında insan fəaliyyəti nəticəsində əşya və maddə şəklində əmələ gələn istehsalat və məişət tullantılarından (bundan sonra tullantılar) ətraf mühitin qorunması, onların təhlükəli təsirinin azaldılması, təbiətdə ekoloji tarazlığın təmin olunması, təkrar xammal kimi tullantıların istifadəsi sahəsində dövlət siyasətini müəyyən edir, zərərli qazlar, çirkab suları və radioaktiv tullantılar istisna olmaqla, tullantılarla bağlı münasibətləri tənzimləyir.

...

Maddə 17. Tullantılarla bağlı fəaliyyətə ictimai nəzarət

Tullantılarla bağlı fəaliyyətə ictimai nəzarət qanunvericilikdə müəyyən olunan qaydada ictimai birliklər, əmək kollektivləri və vətəndaşlar (əhali) tərəfindən həyata keçirilir.

Tullantılarla bağlı fəaliyyətə ictimai nəzarətin məqsədi dövlət orqanları və bələdiyyələr, eləcə də hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən bu Qanunun tələblərinin yerinə yetirilməsini araşdırmaqdan ibarətdir.

Yol hərəkəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(3 iyul 1998-ci il, № 517-IQ)

...

Maddə 2. Qanunun təyinatı

Yol hərəkəti haqqında qanun yollarda nəqliyyat vasitələrinin və piyadaların təhlükəsiz və rahat hərəkətini təşkil etmək məqsədi ilə kompleks tədbirlər həyata keçirilməsi, yol hərəkəti ilə bağlı insanların həyatının və sağlamlığının qorunması, ətraf mühitin, xüsusi, bələdiyyə və dövlət əmlakının mühafizəsi, yol-nəqliyyat hadisələrinin qarşısının alınması və onların ağırlıq dərəcəsinin aşağı salınması üçün tədbirlər görülməsinin hüquqi əsaslarını və bu sahədə dövlətin, habelə yol hərəkəti iştirakçılarının hüquqlarını və vəzifələrini müəyyən edir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin daimi komissiyaları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(10 iyul 1998-ci il, № 521-IQ)

...

Maddə 14. Regional məsələlər daimi komissiyası

Regional məsələlər daimi komissiyası yerli özünüidarə orqanları ilə bağlı dövlət siyasətinin formalaşdırılması və həyata keçirilməsinə dair qanun və qərar layihələri üzrə aparıcı daimi komissiyadır.

Regional məsələlər daimi komissiyası:

inzibati ərazi quruluşu, yerli özünüidarə orqanlarının seçkiləri, statusu, işinin təşkili məsələlərinə dair qanun layihələrini hazırlayır və ya təqdim olunmuş qanun layihələrinə dair rəy verir;

bələdiyyə mülkiyyəti, yerli vergilər və ödənişlər, yerli büdcə, yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramları, yerli iqtisadi inkişaf proqramları, yerli ekoloji proqramları ilə bağlı qanun layihələrini bu sahələr üzrə başqa aparıcı daimi komissiyalarla birlikdə hazırlayır və ya təqdim olunmuş qanun layihələrinə dair rəy verir;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və ya Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin tapşırığı ilə qanun və qərar layihələrində yerli özünüidarə məsələlərinə dair rəy verir;

bələdiyyə orqanlarının işinin təşkilinə və təkmilləşdirilməsinə, bələdiyyə işçilərinin ixtisasının artırılmasına kömək göstərmək məqsədi ilə metodik tövsiyələr hazırlayır və dərc etdirir.

Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(13 noyabr 1998-ci il, № 537-IQ)

...

Maddə 8. Toplantının qadağan edilməsi və ya dayandırılması

I. Ayrı-seçkiliyə, ədavətə və ya zorakılığa çağırışlarla müşayiət olunan, milli, irqi və ya dini ədavəti təbliğ edən toplantılar qadağan edilir.

II. Müharibəni təbliğ edən toplantılar qadağan edilir.

III. Siyasi məqsədlə dinc toplantı keçirmək aşağıdakı hallarda qadağan edilir:

1) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri (ölkə ərazisində), Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının seçkiləri (ölkə ərazisində), Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi deputatlarının seçkiləri (Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində), bələdiyyə seçkiləri (müvafiq şəhər və rayonun ərazisində) gününə 24 saat qalmışdan seçki günü səsvermə məntəqələri bağlananadək;

2) referendumun keçirildiyi günə 24 saat qalmışdan səsvermə məntəqələri bağlananadək;

3) müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə müəyyən edilmiş mühüm dövlət əhəmiyyətli beynəlxalq tədbirlərə hazırlıq dövründə və onların keçirildiyi günlərdə həmin tədbirin keçirildiyi şəhər və rayonların ərazilərində.

IV. Toplantı demokratik cəmiyyətdə zəruri olan hallarda və bu qanunun 7-ci maddəsinin I hissəsində müəyyən edilmiş məhdudiyətlər nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının sərəncamı ilə qadağan edilə bilər.

V. Zəruri hallarda toplantı bu qanunun 7-ci maddəsinin I hissəsində müəyyən edilmiş məhdudiyətlər nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının sərəncamı ilə dayandırılabilir.

VI. Bu maddənin IV və V hissələrinə uyğun olaraq toplantının qadağan edilməsi və ya dayandırılması son zərurət tədbiri sayılır və yalnız bu qanunun 7-ci maddəsində müəyyən edilmiş məhdudiyətlər kifayət etmədikdə tətbiq edilir.

VII. Fövqəladə vəziyyətin qüvvədə olduğu müddət ərzində onun tətbiq edildiyi ərazidə yığıncaqların, mitinqlərin, nümayişlərin, küçə yürüşləri və piketlərin keçirilməsinə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məhdudiyət qoyula bilər və ya onların keçirilməsi qadağan edilə bilər.

Energetika haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(24 noyabr 1998-ci il, № 541-IQ)

Maddə 21. İş proqramı

1. Podratçı müqavilə fəaliyyətini müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış iş proqramı üzrə həyata keçirir.

2. İş proqramı (proqramları) bu qanunun 6-cı fəslinin tələbləri nəzərə alınmaqla cəlb edilmiş dövlət və ya bələdiyyə orqanları ilə razılaşdırılmaqla yerinə yetirilir.

3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı iş proqramının bu qanuna və energetika müqaviləsinə uyğunluğuna, podratçı tərəfindən onun yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

...

Maddə 30. Ümumi istifadədə olan daşınmaz əmlakdan istifadənin üstünlüyü

1. Energetika sahəsində fəaliyyət növlərinin ümumi istifadədə olan əmlaka təsirinə məhdudlaşdırılması əməli cəhətdən sərfəli olduqda üçüncü tərəfin xüsusi mülkiyyəti hər hansı təsire məruz qalmamalıdır və onun razılığı olmadan istifadə olunmamalıdır. Dövlət və ya bələdiyyələr bu fəaliyyət növlərinin həyata keçirilməsi üçün ilk növbədə ona məxsus və ümumi istifadədə olan nəqliyyat yollarını, torpaq sahələrini təqdim etməli, yaxud mülkiyyətçinin razılığı ilə onun mülkiyyətindən istifadə etdiyinə görə dövlət öz torpaqlarını kompensasiya şəklində təklif etməlidir.

2. Baş enerji nəqləmə sistemlərinin, enerji paylayıcı şəbəkələrinin marşrutlarının və yaradılma planlarının müəyyən edilməsi üçün energetika müqaviləsinin təqdim edilməsinə qədər və onun icrası zamanı müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılır.

3. Podratçının ödədiyi haqqın müəyyən hissəsinin birbaşa bələdiyyəyə və (və ya) dövlətə ödəməsi haqqında energetika müqaviləsində müddəə ola bilər.

...

Maddə 31. Daşınmaz əmlakdan istifadə zamanı dəyişikliklər və ictimai mənafe

1. Energetika sahəsində fəaliyyət nəticəsində mülkiyyət hüququnun və ya daşınmaz əmlakdan istifadənin dəyişməsi və onunla əlaqədar kompensasiyaların ödənilməsi aşağıdakıları nəzərə alaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən hazırlanır:

bu qanunun müddəaları;

ətraf mühitin qorunması, təhlükəsizlik və texniki tələblərin yerinə yetirilməsi; qurğuların və ya baş enerji nəqləmə sistemlərinin yuxarıda göstərilən daşınmaz əmlakda yerləşdirilməsində ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi.

2. Energetika müqaviləsinin təqdim edilməsi başlayanadək mülkiyyət hüququ və ona aid dəyişikliklər dərc edilməli və ictimaiyyətlə məsləhətləşmək üçün açıq olmalıdır. Onlar dərc edildikdən sonra bir ay müddətində vətəndaşlardan, dövlət orqanlarından və bələdiyyələrdən daxil olmuş əsaslandırılmış düzəlişləri nəzərə alaraq layihə uyğunlaşdırılmalı və onlar həyata keçirilməlidir.

Torpaq icarəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(11 dekabr 1998-ci il, № 587-IQ)

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların icarəyə verilməsinin və icarə münasibətlərinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

...

Maddə 4. İcarə münasibətlərinin obyektləri

Torpaq üzərində icarə münasibətlərinin obyektləri dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlardır.

Azərbaycan Respublikasında bu Qanunla müəyyənləşdirilən icarə münasibətlərinin obyektləri olan dövlət və bələdiyyə torpaqları mənfəət əldə etmək məqsədilə fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə, bir qayda olaraq, icarə əsasında verilir.

Torpağın istifadəsi haqqında sənədlərdə nəzərdə tutulduğu hallarda torpağın istifadəçisi onu icarəyə verə bilər.

...

Maddə 6. İcarəyə verilən bələdiyyə torpaqları

Bələdiyyə mülkiyyətində olan aşağıdakı torpaqlar icarəyə verilə bilər:

ehtiyat fondu torpaqları;

fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsində olan torpaqlar.

Ümumi istifadədə olan torpaqların icarəyə verilməsi bələdiyyə torpaqları haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunur.

...

Maddə 8. İcarə münasibətlərinin subyektləri

Torpaq üzərində icarə münasibətlərinin subyektləri Azərbaycan Respublikası, bələdiyyələr, Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxsləri və vətəndaşları, habelə əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, beynəlxalq birliklər və təşkilatlar, habelə xarici dövlətlərdir.

Azərbaycan Respublikası adından icarə münasibətlərində öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları iştirak edirlər.

Bələdiyyələr icarə münasibətlərində Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları ilə bələdiyyələrə verilən səlahiyyətlər daxilində iştirak edirlər.

Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxsləri və vətəndaşları icarə münasibətlərində icarəyəverənlər və icarəçilər kimi iştirak edirlər.

Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, beynəlxalq birliklər və təşkilatlar, habelə xarici dövlətlər icarə münasibətlərində yalnız icarəçilər və subicarəçilər kimi iştirak edə bilərlər.

Maddə 9. Torpaqların icarəyə verilməsi şərtləri

Torpaqlar icarəyə verilməyə aşağıdakı şərtlərə əməl edilir:

ərazinin təbii-coğrafi şəraitinin, torpaqdan istifadənin müddətinin və xüsusiyyətlərinin, qonşu torpaqların mülkiyyətçilərinin və istifadəçilərinin qanunla qorunan mənafeələrinin nəzərə alınması;

dövlət və bələdiyyə torpaqlarının icarəyə verilməsində torpaq qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş növbəliyə əməl edilməsi;

torpaqların təyinatı üzrə istifadə edilməsi;

torpaqların istifadəsi zamanı ekoloji tarazlığın gözlənilməsi və ətraf mühitin mühafizəsinin təmin edilməsi;

torpaq sahələrinin yerquruluşu layihələri və yaşayış məntəqələrinin baş planları əsasında verilməsi;

kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların mühafizəsi, keyfiyyətinin və münbitliyinin qorunması, bərpa və yaxşılaşdırılmasının təmin edilməsi.

Maddə 10. Torpaqların icarəyə verilməsinin ümumi qaydaları

Azərbaycan Respublikasında torpaqlar mülkiyyətçilərin və ya onların vəkili etdiyi orqanların qərarı (razılığı) ilə bilavasitə, torpaq müsabiqələri və ya hərracları vasitəsilə icarəyə verilə bilər.

Dövlət və bələdiyyə torpaqlarının bilavasitə icarəyə verilməsi barədə qərar torpağı icarəyə götürmək istəyənin ərizəsi, icarəyə verilən torpaq sahəsi qanuni istifadədə olduqda isə torpaq istifadəçisinin razılığı və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin rəyi əsasında qəbul olunur və icarəyəverənlə icarəçi arasında icarə müqaviləsi bağlanılır.

Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların bilavasitə icarəyə verilməsi icarəyəverən və icarəçi arasında bağlanmış və notarial qaydada təsdiq edilmiş müqavilə əsasında həyata keçirilir.

Xüsusi şəhərsalma əhəmiyyətinə malik dövlət və bələdiyyə torpaqları ayrılıqda, yaxud layihələrlə birlikdə yalnız torpaq müsabiqələri və ya hərracları vasitəsilə icarəyə verilə bilər.

Dövlət torpaqlarının torpaq müsabiqələri və ya hərracları vasitəsilə icarəyə verilməsini müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

Bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların torpaq müsabiqələri və ya hərracları vasitəsilə icarəyə verilməsini mülkiyyətçilər sərbəst həyata keçirirlər.

Torpaq müsabiqələrinin və ya hərraclarının keçirilməsində aşkarlıq təmin olunur.

Torpaq müsabiqəsində və ya hərracında qalib gəlmiş hüquqi və ya fiziki şəxs icarəyəverənlə icarə müqaviləsi bağlayır. İcarə müqaviləsi torpaq müsabiqəsinin və ya hərracının şərtləri əsasında tərtib olunur.

Torpaqların icarəyə verilməsi ilə bağlı torpaq müsabiqələrinin və hərraclarının keçirilməsi qaydalarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

...

Maddə 12. Torpaq icarəsi müqaviləsinin dövlət qeydiyyatı

Torpaq icarəsi müqaviləsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alınır. Torpağa icarə hüququ həmçinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeyd alınmalıdır. Torpaq sahələri üzərində qeydiyyatdan keçməmiş icarə hüquqlarının müdafiəsinə və toxunulmazlığına təminat verilmir.

Dövlət və bələdiyyə torpaqlarının icarəçilərinə torpaqdan müvəqqəti istifadə hüququna dair şəhadətnamələr verilir.

...

Maddə 14. İcarə haqqı

Torpağın icarə haqqı torpaqdan müddətli istifadəyə görə icarəçinin icarəyəverənə ödədiyi vəsaitdir.

İcarəyəverən torpaq vergisi tədiyəçisi olduqda, torpaq vergisi icarə haqqının tərkibinə daxil edilir.

İcarəyəverən torpaq vergisi tədiyəçisi olmadıqda, icarə haqqının tərkibində torpaq vergisi nəzərə alınmur.

Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların icarə haqqı tərəflərin razılığı ilə müəyyən olunur.

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqqının aşağı həddi onların təyinatından, sahəsindən, coğrafi yerləşməsindən və keyfiyyətindən asılı olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş normativlər əsasında müəyyən edilir. Həmin sənədlərdə torpağın normativ qiyməti, torpaq vergisi, habelə tələb və təklif nəzərə alınmalıdır.

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlara təklif tələbi üstələdiyi hallarda icarə haqqı güzəştli tətbiq edilə bilər.

Kənd təsərrüfatına az yararlı və yararsız torpaqlar kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün icarəyə verildikdə torpaq qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş imtiyazlar tətbiq olunur.

İcarə haqqı tərəflərin razılığı ilə pul, natura və ya qarışıq formalarda müəyyən edilə bilər.

Qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqları Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsinə köçürülür.

Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalara nəzarət müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

Maddə 15. Torpaq icarəsi müqaviləsinin dəyişdirilməsi, uzadılması, vaxtından əvvəl ləğv edilməsi və xitamı

Torpaq icarəsi müqaviləsinin dəyişdirilməsi, uzadılması, vaxtından əvvəl ləğv edilməsi və xitamı Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyində və müqavilədə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada həyata keçirilir.

Torpağı icarəyə verən hüquqi şəxsin yenidən təşkil edilməsi, habelə torpaq mülkiyyətçisinin hüququnun başqa şəxsə keçməsi müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsi və ya onun vaxtından əvvəl ləğv edilməsi üçün əsas ola bilməz.

Bu Qanun qüvvəyə mindikdən sonra icarəyə götürülmüş dövlət və bələdiyyə torpaqları özəlləşdirilərkən icarəyəverənin hüquqları yeni mülkiyyətçiyə keçir.

İcarə müddəti tamam olanadək icarəçi fiziki şəxs vəfat etdikdə icarə müqaviləsi üzrə hüquqlar, Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyində müəyyən olunmuş qaydada, onun hüquqi varislərinə keçir.

Maddə 16. İcarəyə verilmiş torpaqların fors-məcür halları baş verdikdə geri alınması

İcarəyə verilmiş dövlət və bələdiyyə torpaqları, habelə xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar, fors-major halları baş verdikdə Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada, icarə müddəti qurtarmamış dövlət, bələdiyyə və ya ictimai ehtiyaclar üçün geri alınə bilər. İcarəyə verilmiş torpaqların geri alınması icarəçilərin razılığı ilə həmin torpaqları verən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının, bələdiyyənin və ya məcburi qaydada məhkəmənin qərarı ilə həyata keçirilir.

Torpaq sahəsi dövlət, bələdiyyə və ya ictimai ehtiyaclar üçün geri alındıqda, onun əvəzində icarəçiyə eyni ölçüdə və keyfiyyətdə başqa torpaq sahəsi verilə bilər.

Torpaq sahəsi geri alınarkən icarəçilər tərəfindən bu sahəyə çəkilmiş xərclər qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada ödənilir.

...

Maddə 18. Torpağın icarəyə vermək hüququ

Azərbaycan Respublikasında torpağı icarəyə vermək hüququ mülkiyyətçilərə, onların vəkil etdiyi orqanlara, Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinə məxsusdur.

Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsini qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyə torpaqlarını isə bələdiyyələr həyata keçirirlər.

Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların icarəyə verilməsini qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada mülkiyyətçilər həyata keçirirlər.

Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(22 dekabr 1998-ci il, № 593-IQ)

...

Maddə 6. Dövlət torpaq kadastrının məlumatları

Dövlət torpaq kadastrına aşağıdakı məlumatlar daxildir:
torpaq sahələrinin hüquqi statusu;

torpaq üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüququ;

torpaq sahələrinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri;

torpaqların bonitirovkası və iqtisadi qiymətləndirilməsi;

torpaqların istifadəsi və mühafizəsi ilə əlaqədar qanunvericiliklə müəyyən olunmuş digər məlumatlar.

Torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri tərəfindən dövlət torpaq kadastrına daxil edilməli məlumatların torpaq-kadastr işlərini aparan müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edilməsi məcburidir.

Torpaqların istifadəsinin və mühafizəsinin planlaşdırılmasında, zonalaşdırılmasında və torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsində dövlət torpaq kadastrının məlumatları tətbiq olunur.

Dövlət torpaq kadastrının məlumatları dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin və məhkəmələrin qərar qəbul etməsi üçün əsasdır.

...

Maddə 13. Torpaqların monitorinqinin forma və növləri

Azərbaycan Respublikasında torpaqların monitorinqi torpaq üzərində müşahidə və təhqiqatların aparılması, məlumatların hazırlanması və ötürülməsi formalarında həyata keçirilir.

Torpaqların monitorinqi ətraf mühitin monitorinqinin tərkib hissəsi kimi Azərbaycan Respublikasının vahid torpaq fondunda aparılır və aşağıdakıları nəzərdə tutur:

müntəzəm müşahidələr, aerofotogeodezik və kartoqrafik tədqiqatlar əsasında dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin təyinatının, ölçülərinin, sərhədlərinin, digər kəmiyyət göstəricilərinin dəyişməsi;

torpaqlarda baş verən keyfiyyət göstəricilərinin dəyişməsinə nəzarət etmək və qeydə almaq məqsədilə torpaq sahələrində müntəzəm torpaq, iqlim, aqrokimyəvi, geobotaniki, geomorfoloji və digər tədqiqatların aparılması.

Torpaqların monitorinqi əsasında torpaqların ekoloji vəziyyəti, istifadəsi və mühafizəsi barədə proqnozlar, proqramlar, xəritə və bülletenlər, digər məlumatlar hazırlanır.

Torpaqların monitorinqi respublika, regional və yerli proqramlar əsasında mülkiyyət formasından asılı olmayaraq ixtisaslaşdırılmış layihə-axtarış və elmi-tədqiqat müəssisələri tərəfindən aparılır.

...

Maddə 19. Yerquruluşu işlərinin aparılması qaydaları

Yerquruluşu işləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının qərarı, bələdiyyələrin təşəbbüsü və ya torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin sifarişi ilə aparılır.

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların kompleks yerquruluşu layihələri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və bələdiyyələr, xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların təsərrüfatdaxili yerquruluşu layihələri isə mülkiyyətçilər tərəfindən təsdiq edilir.

Təsdiq edilmiş yerquruluşu layihələri yerə (naturaya) keçirilir, dövlət torpaq kadastrında qeydiyyatdan alınır, sənədləşdirilir və hüquqi qüvvəyə malik olur.

Yerquruluşu işlərinin aparılması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş əsasnamə ilə müəyyən edilir.

Maddə 20. Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu işlərinin idarə edilməsi

Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu işlərinin idarə edilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr tərəfindən həyata keçirilir.

Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu işlərinin xüsusi razılıq tələb edən növləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu işləri üzrə idarəetmə orqanlarının səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən olunur.

Kitabxana işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(29 dekabr 1998-ci il, № 611-IQ)

...

Maddə 6. Kitabxana sisteminin tərkibi

Azərbaycan Respublikasında kitabxana sisteminin tərkibinə dövlət və qeyri-dövlət kitabxanaları daxildir.

Dövlət kitabxanalarına aşağıdakılar daxildir:

Milli Kitabxana;

Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət kitabxanası;

şəhər, rayon, qəsəbə, kənd kitabxanaları (kütləvi, elmi, xüsusi kitabxanalar, gənclər, uşaqlar, korlar üçün və sair kitabxanalar) və onların filialları, mərkəzləşdirilmiş kitabxana sistemləri;

respublika əhəmiyyətli elmi-sahəvi kitabxanalar;

dövlət idarə, müəssisə və təşkilatlarının kitabxanaları;

Azərbaycan Elmlər Akademiyasının mərkəzi elmi kitabxanası və onun filialları; dövlət təhsil müəssisələrinin kitabxanaları.

Qeyri-dövlət kitabxanalarına aşağıdakılar daxildir:

bələdiyyə kitabxanaları;

ictimai birliklərin kitabxanaları;

özəl və digər kitabxanalar;

xarici hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq təsis edilmiş kitabxanalar.

...

Maddə 27. Kitabxanaların maliyyələşdirilməsi

Dövlət mülkiyyətində olan kitabxanalar dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilir və qanunvericiliklə qadağan olunmayan digər xidmətlərdən əldə edilən gəlirlər bütövlükdə dövlət büdcəsinə köçürülür. Bələdiyyə və özəl mülkiyyətdə olan kitabxanalar isə öz vəsaitləri və qanunvericiliklə tənzimlənən fəaliyyətindən əldə edilmiş gəlirlər hesabına maliyyələşdirilir.

Dövlət kitabxanaları maliyyələşdirilərkən büdcədən kitab fondlarının komplektləşdirilməsinə yönəldilən vəsait ayrıca maddədə göstərilməli və bu vəsait müntəzəm olaraq artırılmalıdır. Ayrılmış vəsait kitabxanaların sərəncamında qalır və onların nizamnamə fəaliyyətini həyata keçirmək üçün istifadə edilir.

Torpaq bazarı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(7 may 1999-cu il, № 665-IQ)

Maddə 1. Əsas anlayışlar

Bu Qanunda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

torpaq bazarı - torpaq dövriyyəsi proseslərində torpaq sahələrinin alqı-satqısı, girov qoyulması, bağışlanması, habelə mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarının digər formalarda dəyişməsi ilə bağlı dövlət orqanları, bələdiyyələr, fiziki və hüquqi şəxslər arasında yaranan iqtisadi və hüquqi münasibətlər;

torpaq sahələrinin dövriyyəsi - Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada torpaq sahələri üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarının dəyişməsi, torpaqların bir kateqoriyadan digərinə keçməsi və kateqoriyalar daxilində transformasiyası.

...

Maddə 4. Torpaq bazarının obyektləri və subyektləri

Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada qeydiyyatda alınmış aşağıdakı torpaq sahələri və torpaqla bağlı hüquqlar torpaq bazarının obyektinə ola bilər:

- xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar;
- bələdiyyələrin ehtiyat fondunun özəlləşdirilə bilən torpaqları;
- girov haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə girov (ipoteka) predmeti sayılan torpaq sahələri;
- özəlləşdirilən dövlət obyektlərinin yerləşdiyi torpaq sahələri;

dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar üzərində istifadə və icarə hüquqları.

Torpaq bazarının subyektləri Azərbaycan Respublikası, bələdiyyələr, Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxsləri və vətəndaşları, habelə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada əcnəbilər, vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, beynəlxalq birliklər, təşkilatlar və xarici dövlətlərdir.

Azərbaycan Respublikası adından torpaq bazarında müvafiq icra hakimiyyəti orqanları səlahiyyətləri daxilində iştirak edirlər.

Bələdiyyələr torpaq bazarında Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları ilə bələdiyyələrə verilən səlahiyyətlər daxilində iştirak edirlər.

Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxsləri və vətəndaşları torpaq bazarında mülkiyyətçi, istifadəçi, icarəçi, girovqoyan, girovsaxlayan, alıcı, satıcı və digər əqdlərin iştirakçısı ola bilərlər.

Əcnəbilər, vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, beynəlxalq birliklər, təşkilatlar və xarici dövlətlər torpağın mülkiyyətə alınması istisna olmaqla, torpaq bazarında qanunvericiliklə müəyyənləşdirilən səlahiyyətləri daxilində digər əqdlər bağlaya bilərlər.

...

Maddə 9. Bələdiyyə torpaqlarının alqı-satqısı

Bələdiyyə torpaqlarının alqı-satqısı ərazinin inkişaf planları, yerquruluşu, yaşayış məntəqələrinin baş planı və şəhərsalma sənədləri əsasında planlaşdırılır və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarə orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Bələdiyyənin ehtiyat fondunun bazar obyektinə aid olan torpaqları barədə alqı-satqı əqdləri yerli normativlər nəzərə alınmaqla və aşkarlıq şəraitində bağlanılır.

Xüsusi şəhərsalma əhəmiyyətinə malik bələdiyyə torpaqları layihələrlə birlikdə və yaxud onlardan ayrı bir qayda olaraq torpaq hərracları və ya müsabiqələri vasitəsilə satılır.

Ərazi planlaşdırılması əsasında yaşayış məntəqəsinin infrastruktur sahələrinin yaradılması üçün nəzərdə tutulan torpaqların, habelə onlardan istifadə və icarə hüquqlarının alqı-satqısı bir qayda olaraq torpaq hərracları və müsabiqələri vasitəsilə həyata keçirilir.

Kənd təsərrüfatı torpaqlarının, onlar üzərində istifadə və icarə hüquqlarının, habelə kənd təsərrüfatına az yararlı və yararsız torpaqların kənd təsərrüfatına və onunla bağlı olan dövriyyəyə cəlb edilməsi məqsədilə satın alınmasında üstünlük hüququ, bu torpaqların əvvəlki istifadəçilərinə və icarəçilərinə, habelə satışa çıxarılan sahələrlə həmsərhəd yerləşən kənd təsərrüfatı istehsalçılarında verilir. Bu torpaq sahələrinə tələb təklifi üstələdiyi hallarda satış hərrac və ya müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir.

Bələdiyyə tərəfindən bilavasitə satılmış torpaq sahələri və onlar üzərində istifadə və icarə hüquqlarına dair alqı-satqı aktı tərtib edilir.

Bələdiyyələr, satışa çıxarılan sərbəst torpaq sahələri, bu torpaqların ölçüləri, təyinatı, qiyməti, olduğu yer göstərməklə elanlar vasitəsilə əhalini əvvəlcədən məlumatlandırır, ildə bir dəfə torpaqların dövryyəsi və istifadə olunması barədə məlumatlar dərc edirlər.

...

Maddə 11. Torpaq sahəsinin nizamnamə (pay) fonduna verilməsi

Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahəsi hüquqi şəxslərin nizamnamə (pay) fonduna mülkiyyət və istifadə hüququ formalarında verilir.

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahəsi nizamnamə (pay) fonduna yalnız istifadə hüququ əsasında verilə bilər.

Torpaq istifadəçiləri, mülkiyyətçilərin razılığı ilə torpaqdan istifadə hüququnu nizamnamə (pay) fonduna yalnız müvəqqəti verə bilərlər.

Nizamnamə (pay) fonduna verilən torpaq sahəsi və ya bu sahə üzərindəki hüquqlar üzrə müqavilə iştirakçılarının mülkiyyət münasibətləri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin nizamnamə (pay) fonduna verilməsi və istifadəsi qaydalarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və bələdiyyələr müəyyən edirlər.

...

Maddə 13. Torpaq sahəsinin dəyişdirilməsi, bağışlanması və vərəsəlik qaydasında başqasına keçməsi

Hüquqi və fiziki şəxslərin xüsusi mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin mülkiyyət, dövlət və bələdiyyə torpaqlarının isə istifadə və icarə hüquqlarının dəyişdirilməsi, bağışlanması və vərəsəlik qaydasında başqasına keçməsi Azərbaycan Respublikasının mülki və torpaq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

...

Maddə 16. Torpaq bazarında qiymətin formalaşmasının əsasları

Torpaq bazarında qiymətlər əqdlərin növlərindən, satışın formalarından, satış obyektinin təyinatından, hüquqi statusundan, rejimindən, torpaqların normativ qiymətindən, habelə tələb və təklifdən asılı olaraq formalaşır.

Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələri bilavasitə satıldıqda qiymətlər tərəflərin razılığı ilə bazar məzənnəsi nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilir.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələri bilavasitə satıldıqda qiymətlər normativ qiymətdən az olmamaq şərti ilə bazar məzənnələri nəzərə alınmaqla bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir. Bələdiyyələrin kənd təsərrüfatına az yararı və yararsız torpaqları kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün satıldıqda torpaq qanunvericiliyindəki güzəştlər nəzərə alınır.

Bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin hərrac və müsabiqə vasitəsi ilə satışında ilkin qiymət (müsabiqədə isə qiymət), bazar məzənnəsini nəzərə almaqla, mülkiyyətçi ilə satışın təşkilatçıları arasında razılaşma əsasında torpağın normativ qiymətindən az olmamaq şərti ilə müəyyən edilir.

Torpaq sahələri dövlət və ictimai ehtiyacları ödəmək məqsədilə mülkiyyətçilərdən əvəzi ödənilməklə alındıqda onların qiyməti, müstəqil qiymətləndiricilərin (ekspertlərin) rəyi nəzərə alınmaqla, tərəflərin razılığı əsasında müəyyənləşdirilir. Tərəflər arasında mübahisə məhkəmə qaydasında həll olunur.

Torpaq üzərində istifadə və icarə hüquqlarının qiyməti, bazar məzənnələri nəzərə alınmaqla, bilavasitə satışı zamanı qarşılıqlı razılaşma əsasında, hərrac (və ya müsabiqə) vasitəsilə satıldıqda isə ilkin qiymət (qiymət) kimi mülkiyyətçilərlə satışın təşkilatçıları arasında razılaşma əsasında müəyyən edilir.

Torpaq sahələri üzərində istifadə və icarə hüquqları (xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar istisna olmaqla) bağışlandıqda, dəyişdirildikdə və vərəsəliyə verildikdə onlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilən qaydada normativ qiymətlərdən az olmamaq şərti ilə qiymətləndirilir.

Nizamnamə (pay) fonduna verilən torpaq sahəsinin və ya bu sahə üzərindəki hüquqların dəyəri iştirakçılar arasında bağlanmış müqavilə ilə bazar məzənnəsinə uyğun müəyyən olunur.

Torpaq bazarında məzənnələri tənzimləmək və ehtiyat fonduna əlavə torpaq sahələri ələb etmək məqsədilə bələdiyyələr torpaq hərraclarında və müsabiqələrdə torpaq sahələri ala bilərlər.

...

Maddə 18. Torpaq bazarında yaranan hüquqların əsasları

Azərbaycan Respublikasında torpaq bazarında əldə edilmiş torpaq sahələri üzərində hüquqlar aşağıdakı əsaslar üzrə yaranır:

dövlət və bələdiyyə torpaqlarının və onlar üzərində istifadə və icarə hüquqlarının alqı-satqısı, girovu (ipotekası), nizamnamə (pay) fonduna verilməsi - müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin qərarları və torpaq münasibətlərinin subyektləri ilə bağlanmış müqavilələr və aktlar;

xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqların və onlar üzərində istifadə və icarə hüquqlarının alqı-satqısı, nizamnamə (pay) fonduna verilməsi, dəyişdirilməsi, bağışlanması, girovu (ipotekası), vərəsələrə keçməsi - hüquqi və fiziki şəxslər arasında bağlanmış və notarial qaydada təsdiq edilmiş müqavilələr və aktlar;

torpaq üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı və sənədləşdirilməsi;

torpaq üzərində hüquqların müəyyən edilməsinə dair məhkəmənin qərarı və ya hökmü.

Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(21 may 1999-cu il, № 669-IQ)

...

Maddə 6. Məcburi köçkünlərə torpaq sahələri ayrılması, kreditlər verilməsi və texniki yardımlar göstərilməsi

Məcburi köçkünlərə məskunlaşdıqları rayonlarda kənd təsərrüfatı ilə məşğul olmaları üçün dövlət proqramına uyğun olaraq dövlət və bələdiyyə torpaq fondu hesabına müvəqqəti olaraq torpaq sahələri ayrılır, onlara güzəştli kreditlər verilir, texniki və digər yardımlar göstərilir. Torpaq sahələrinin ayrılması, kreditlərin verilməsi və yardımların göstərilməsi qaydaları və şərtləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Heyvanlar aləmi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(4 iyun 1999-cu il, № 675-IQ)

...

Maddə 5. Heyvanlar aləminin obyektləri üzərində mülkiyyət

Azərbaycan Respublikasının ərazisində heyvanlar aləmi hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və mənafələrinə xələl gətirmədən dövlətə mənsubdur və onun mülkiyyətidir.

Azərbaycan Respublikasının xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində və obyektlərində, Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində, digər su obyektlərində, ov yerlərində və meşə fondu sahələrində təbii sərbəstlik şəraitində olan heyvanlar aləminin obyektləri dövlət əhəmiyyətli təbii sərvətlərə aid edilir.

Dövlət əhəmiyyətli təbii sərvətlərə aid edilən heyvanlar aləmi obyektlərinin növləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Təbii sərbəstlik şəraitində və ya təbii mühitdən ayrılıb, yarımşənbəst və ya qeyri-sərbəst şəraitdə yetişdirilmiş (alınmış), yaxud qanunvericiliklə icazə verilən digər yollarla əldə edilmiş vəhşi heyvanlar və heyvanlar aləminin digər obyektləri bələdiyyə mülkiyyətində və ya xüsusi mülkiyyətdə ola bilərlər.

Heyvanlar aləmi obyektlərinin bələdiyyə mülkiyyəti və ya xüsusi mülkiyyət üçün əldə edilməsinin (ümumi istifadə qaydasında əldə edilməsindən başqa) qanuniliyi müvafiq sənədlərlə rəsmiləşdirilməlidir.

Bələdiyyə və ya xüsusi mülkiyyət hüququnda ola bilən heyvan növlərinin sənədlərinin forması və siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Heyvanlar aləminin obyektləri üzərində bələdiyyə və ya xüsusi mülkiyyət hüququ qanunvericilik aktlarında nəzərdə tutulmuş qaydada heyvanlar aləminin mühafizəsinin xeyrinə məhdudlaşdırıla bilər.

Xüsusi təbii mühafizə, elmi və estetik dəyərli heyvanlar aləminin obyektləri, habelə Azərbaycan Respublikasının Qırmızı kitabına daxil edilmiş heyvan növləri (qeyri-sərbəst şəraitdə yetişdirilmiş (alınmış) və ya Azərbaycan Respublikasının hüddurlarından kənarda qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyə mülkiyyəti və ya xüsusi mülkiyyət üçün əldə edilmiş heyvanlardan başqa) bələdiyyə mülkiyyətinə və ya xüsusi mülkiyyətə aid edilə bilməzlər.

...

Maddə 10. Heyvanlar aləminin mühafizəsi və istifadəsi sahəsində bələdiyyələrin iştirakı

Heyvanlar aləminin mühafizəsi və istifadəsi sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

yerli büdcələrin tərkibində heyvanlar aləminin mühafizəsi və istifadəsi sahəsində xərcləri müəyyənləşdirmək və təsdiq etmək;

bələdiyyə mülkiyyətinə aid edilmiş heyvanlar aləmi obyektlərinin mühafizəsi və istifadəsi üzrə normativ hüquqi aktlar qəbul etmək;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyə mülkiyyətində zooparklar, zoobağlar, digər zooloji kolleksiyalar yaratmaq, onların mühafizəsini və istifadəsini həyata keçirmək;

yarımşənbəst və qeyri-sərbəst şəraitdə vəhşi heyvanlar saxlamaq, yetişdirmək və ticarət etmək;

heyvanlar aləminin və onların yaşayış mühitinin mühafizəsi və bərpası üzrə yerli ekoloji proqramlar hazırlamaq, təsdiq etmək və icrasını həyata keçirmək;

heyvanlar aləminin mühafizəsi və istifadəsi ilə əlaqədar dövlət orqanları və beynəlxalq təşkilatlar qarşısında müvafiq məsələlər qaldırmaq;

heyvanlar aləminə və onların yaşayış mühitinə zərərli təsir göstərə bilən müəssisələrin, qurğuların və digər obyektlərin yerləşdirilməsi, tikintisi, yenidən qurulması və istismarı haqqında qərarların inzibati və ya məhkəmə qaydasında ləğv edilməsini, habelə fiziki və hüquqi şəxslərin fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasını və dayandırılmasını tələb etmək;

öz səlahiyyətləri daxilində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər vəzifələri həyata keçirmək.

...

Maddə 45. Heyvanlar aləminin mühafizəsinə və istifadəsinə bələdiyyə nəzarəti

Heyvanlar aləminin mühafizəsinə və istifadəsinə bələdiyyə nəzarəti təbiəti mühafizə və bələdiyyələr haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

**Nəqliyyat haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

(11 iyun 1999-cu il, № 683-IQ)

Bu Qanun nəqliyyatın fəaliyyətinin hüquqi, iqtisadi və təşkilati əsaslarını müəyyən edir.

...

Maddə 7. Nəqliyyat sahəsində bələdiyyələrin hüquqları və vəzifələri

Nəqliyyat sahəsində bələdiyyələrin hüquqları və vəzifələri bələdiyyələr haqqında qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(22 iyun 1999-cu il)

Maddə 1. Əsas anlayışlar

Bu qanunda istifadə edilən əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

valideynlərini itirmiş uşaqlar - hər iki valideyni vəfat etmiş 18 yaşınadək olan şəxslərdir;

valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar - hər iki valideyni: məlum olmayan;

valideynlik hüquqlarından məhrum edilən və ya valideynlik hüquqları məhdudlaşdırılan;

xəbərsiz itkin düşmüş, fəaliyyət qabiliyyəti olmayan (fəaliyyət qabiliyyəti məhdudlaşdırılan) hesab edilən, ölmüş elan edilən;

cəzaçəkmə müəssisələrində cəzasını çəkən; uşaqlarının tərbiyə edilməsindən və ya onların hüquq və mənafelərinin müdafiəsindən imtina edən;

uşaqlarını tərbiyə, müalicə, əhalinin sosial müdafiəsi və digər analoji müəssisələrdən götürməkdən imtina edən;

qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada digər hallarda valideyn himayəsindən məhrum hesab edilən 18 yaşınadək şəxslərdir. Bir valideyni vəfat etmiş və o biri valideyni I və II qrup əlil olan 18 yaşınadək şəxslər də valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar hesab edirlər;

valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların arasından olan şəxslər - 18 yaşınadək hər iki valideynini itirmiş, habelə hər iki valideyninin himayəsindən məhrum olmuş ali və orta peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində əyani formada təhsil alan 23 yaşınadək olan şəxslərdir;

valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar üçün müəssisələr - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların saxlanıldığı, təhsil və (və ya) tərbiyə aldığı təhsil müəssisələri;

ailə tipli uşaq evləri;

əhalinin sosial müdafiəsi müəssisələri (uşaq evləri);

əqli geriliyi və fiziki çatışmazlığı olan əlil uşaqlar üçün internatlar, sosial-reabilitasiya yardım mərkəzləri, sosial sığınacaqlar);

səhiyyə sistemi müəssisələri və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yaradılan digər dövlət və qeyri-dövlət müəssisələridir;

qəyyumluq və himayə - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların saxlanması, tərbiyə olunması və təhsili, habelə hüquq və mənafelərinin müdafiəsi məqsədilə onların yerləşdirilməsi formasıdır. Qəyyumluq 14 yaşınadək olan uşaqlara, himayə 14 yaşından 18 yaşınadək olan uşaqlara müəyyən edilir;

övladlığa götürən şəxs - qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqları övladlığa götürən ər-arvad və ya ayrı-ayrı şəxslərdir;

valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların tam dövlət təminatı - valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara müvafiq dövlət və ya bələdiyyə müəssisələrində, qəyyumun (hımayəçinin) ailəsində olduqları müddətdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada yemək, paltar və ayaqqabı dəsti verilməsi, yaşaması, təhsil alması və tibbi xidmət göstərilməsi və ya onların tam dəyərini dövlət büdcəsi hesabına ödənilməsidir.

...

Maddə 9. Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların hüquqlarının müdafiəsi

Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların, habelə onların arasından olan şəxslərin hüquqlarının və qanunla qorunan mə-

nafeələrinin müdafiəsini onların özləri, qanuni nümayəndələri, qəyyumları (hi-mayəçiləri), müvafiq icra hakimiyyəti, məhkəmə və prokurorluq orqanları, bələdiyyələr, habelə ictimai birliklər və həmkarlar ittifaqı təşkilatları Azər-baycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirirlər.

Sığorta haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 iyun 1999-cu il, № 696-IQ)

...

Maddə 3. Sığortaçının müstəqilliyi

Dövlət hakimiyyəti və bələdiyyə orqanları, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tənzimləmə və nəzarət funksiyalarının həyata keçirilməsi halları istisna olmaqla, sığortaçının fəaliyyətinə qarışa, onun əmlakına və fondlarına sərəncam verə bil-məzlər.

...

Maddə 8. Nizamnamə kapitalı barəsində tələblər

1. Sığortaçının və təkrar sığortaçının nizamnamə kapitalının minimum məb-ləğini qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqa-nı müəyyən edir.

2. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, sığortaçı nizamnamə kapitalını dövlət qeydiyyatına alınmazdan əv-vəl tamamilə ödəməlidir.

3. Sığortaçının nizamnamə kapitalını formalaşdırmaq üçün kredit şəklində cəlb olunmuş pul vəsaitindən, habelə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, dövlət və bələdiyyə büdcələrinin, büdcədən kənar fondların pul vəsaitin-dən və dövlət hakimiyyəti orqanlarının sərəncamında olan digər vəsaitdən istifa-də edilə bilməz.

4. Nizamnamə kapitalına pay şəklində qoyulan əmlakın və ya əmlak hüquqla-rının dəyərinin nizamnamə kapitalına nisbəti 25 faizdən çox ola bilməz.

5. Sığortaçının pul şəklində ödənilmiş nizamnamə kapitalı beynəlxalq kredit reytinglərindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının göstərdiyi reytingdən aşağı olmayan banklarda tam həcmdə saxlanıla bilər.

6. Nizamnamə kapitalına qoyulan əmlakın qiymətinin bazar qiymətinə uyğun-luğuna müvafiq icra hakimiyyəti orqanı nəzarət edir.

Hesablama Palatası haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(2 iyul 1999-cu il, № 700-IQ)

...

Maddə 2-1. Hesablama Palatasının fəaliyyət dairəsi

Hesablama Palatası dövlət büdcəsinin təsdiq edilməsinə və icrasına, dövlət əm-lakının idarə edilməsinə, onun barəsində sərəncam verilməsinə, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsindən əldə edilən vəsaitlərin dövlət büdcəsinə daxil olmasına, hüqu-qi şəxslərə və bələdiyyələrə dövlət büdcəsindən vəsaitlər ayrıldıqda həmin vəsait-lərin təyinatı üzrə istifadə edilməsinə nəzarəti həyata keçirir.

Su təchizatı və tullantı suları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(28 oktyabr 1999-cu il, № 723-IQ)

...

Maddə 1. Əsas anlayışlar

Bu qanunda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

su təchizatı sistemi - suyu mənbədən götürən, təmizləyən və istehlakçıya çat-dıran bir və ya bir qrup qurğu, o cümlədən magistral (ümumiləşdirilmiş) və pay-layıcı (daxili) su kəmərləri (xətləri) şəbəkəsidir;

kanalizasiya sistemi - yaşayış məntəqəsində və ya sənaye müəssisələrinin fəaliyyəti nəticəsində əmələ gələn tullantı sularını tullantı təmizləyən məntəqə-yə nəql etdirən şəbəkədir;

su təchizatı və kanalizasiya müəssisələri (su təchizatı müəssisələri, kanali-zasiya müəssisələri) - mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq müəyyən ərazi (zona) hüdudlarında su təchizatının və tullantı sularının axıdılma-sını təmin edən hüquqi şəxsdir;

istehlakçı - su təchizatı və kanalizasiya müəssisəsinin xidmətlərindən istifadə edən hüquqi və fiziki şəxsdir;

su təchizatı və tullantı sularının axıdılması obyektləri (su təchizatı obyekt-i, tullantı sularının axıdılması obyekt-i, obyekt) - daxili (paylayıcı) su kəmərlə-ri və kanalizasiya şəbəkəsi ümumi (magistral) su təchizatı və kanalizasiya sistem-lərinə qoşulmuş və ya qoşulmalı olan hər hansı müəssisə, idarə, təşkilat, yaşayış binası, torpaq sahəsi, qurğu, bina;

məişət (təsərrüfat)-içməli su - yaşayış məntəqəsində yaşayan əhalinin və sənaye müəssisələri işçilərinin məişət (təsərrüfat) və içmək məqsədləri üçün istifadə olunan sudur;

istehsalat məqsədli su - istehsalat, sənaye, texnoloji və başqa texniki məqsədlər üçün istifadə etdiyi sudur;

tullantı suları - istehlakçıların istifadə edərək çirkləndirdiyi sular, sənaye texnologiyası ilə əlaqədar olaraq çirklənmiş sular, həmçinin yaşayış məntəqəsində insanların fizioloji qalıqları (ifraz maddələri) ilə qarışmış mayelər, baş vermiş qəzalar zamanı ətraf mühitə və kanalizasiya sistemində atılan şərti təmiz sulardır;

su (kanalizasiya) müəssisəsinin nümayəndəsi - səlahiyyətləri bu Qanunun 49-cu və 50-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş vəzifəli şəxsdir;

yerli orqanlar - Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsi, digər qanunvericilik aktları və bu Qanunla su təchizatı sahəsində səlahiyyətləri müəyyən edilmiş müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələrdir;

su təchizatı və kanalizasiya obyektinin (obyektin) sahibləri - su təchizatı və kanalizasiya obyektlərinin və ya su təchizatı və kanalizasiya xidmətlərindən istifadə edən obyektlərin (müəssisələrin, qurğuların, binaların, evlərin, mənzillərin) mülkiyyətçiləri, icarəçilərdir.

...

Maddə 5. Su təchizatı və tullantı sularının axıdılması xidmətlərinin göstərilməsi prinsipləri

1. Su təchizatı və kanalizasiya müəssisələri öz vəzifələrini həyata keçirərkən aşağıdakı prinsiplərə əsaslanırlar:

a) su təchizatı, tullantı sularının axıdılması və tullantıların atılması xidmətlərinin göstərilməsində öz xərcinin çıxarılması;

b) istehlakçıların müvafiq keyfiyyətli və lazımi miqdarda su ilə, ilk növbədə içməli su ilə təmin olunması;

c) su ehtiyatlarından səmərəli istifadə olunması;

ç) tullantı suları və tullantıların təmizlənməsi və atılmasının etibarlı sisteminin yaradılması.

2. Su təchizatı və kanalizasiya müəssisələri öz hüquqlarını, səlahiyyətlərini və vəzifələrini qanunvericiliyə və bu maddənin 1-ci bəndinin "a" yarım bəndində nəzərdə tutulan xidmətlərin göstərilməsi haqqında istehlakçılar və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı (bələdiyyə) ilə bağladığı müqavilə şərtlərinə riayət etməklə həyata keçirirlər.

...

Maddə 7. Su təchizatı və tullantı sularının axıdılması sistemlərinin yerləşdirilməsi və inkişaf sxemləri

1. Su təchizatı və tullantı sularının axıdılması sistemlərinin layihələndirilməsi və tikilməsi, əhalinin, müəssisə, idarə və təşkilatların məişət (təsərrüfat)-içməli,

sənaye-texnoloji və digər məqsədlər üçün su ilə təmin olunması, həmçinin tullantı sularının axıdılması, nəqli, təmizlənməsi, tullantıların zərərsizləşdirilməsi və atılması prosesləri su təchizatı və kanalizasiya təsərrüfatlarının yerləşdirilməsi və inkişafı respublika və regional sxemlərinə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

2. Respublika sxemləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisi üçün hazırlanır və təsdiq edilir.

3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının regional sxemləri Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən hazırlanır və təsdiq edilir.

4. Şəhərlərin, rayonların regional sxemləri müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən bələdiyyələrin iştirakı ilə hazırlanır və təsdiq edilir.

...

Maddə 9. Ərazilərin (zonaların) müəyyən edilməsi və onlara cavabdeh müəssisələrin təyin edilməsi

1. Bu qanuna əsasən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ölkə ərazisinin su təchizatı və (və ya) tullantı sularının axıdılması zonalarına bölünməsinə təmin edir, o cümlədən bir və ya bir neçə zonada su təchizatına və (və ya) tullantı sularının axıdılmasına cavabdeh olan müəssisələri təyin edir. Müəyyən ərazidə su təchizatına və tullantı sularının axıdılmasına cavabdeh olan su təchizatı və kanalizasiya müəssisəsi qanunvericilikdə və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə bağlanmış müqavilədə nəzərdə tutulan vəzifələri icra edir və səlahiyyətləri həyata keçirir.

2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı su təchizatı və kanalizasiya müəssisəsinə müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyənləşdirilmiş qaydada və şərtlərlə, bələdiyyələrlə razılaşdırılmaqla, müəssisənin xidməti zonasının hüdudlarından kənarında onun fəaliyyətini həyata keçirməyə səlahiyyət verə bilər.

Maddə 10. Su obyektlərindən istifadəyə icazənin verilməsi

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada və şərtlərə əsasən bələdiyyələrlə razılaşdırmaqla aşağıdakılara icazə verir:

a) müəyyən miqdarda yerüstü və yeraltı suyun qəbuluna;

b) tullantı sularının hər hansı yerüstü və yeraltı su hövzələrinə axıdılmasına, həmçinin tullantıların (o cümlədən maye tullantıların) daşınmasına, torpaqda və ya su hövzələrində basdırılmasına;

c) su bəndlərinin, su anbarlarının və digər hidrotexniki qurğuların tikintisinə.

Maddə 11. Fövqəladə hallarda fəaliyyət

1. Bu maddədə fəvqəladə hallar dedikdə böyük miqyaslı qəzalar, təbii fəlakətlər nəzərdə tutulur ki, onlar aşağıdakı nəticələrə gətirə bilər:

a) su təchizatı və tullantı suları axıdan qurğuların işinin ciddi şəkildə pozulmasına;

b) əhalinin hamısının və ya əksər hissəsinin mənafeyinə toxunan maddi zərər, dağıntı və insan tələfatına, yaxud fəvqəladə ekoloji böhrana.

2. Fəvqəladə hallar baş verdiyi zaman müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müvafiq su təchizatı və kanalizasiya müəssisəsi, bələdiyyə birgə fəaliyyət göstərirlər.

3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə əlaqədar su təchizatı və kanalizasiya müəssisələri tərəfindən çəkilmiş xərclərin ödənilməsi məqsədi ilə dövlət vəsaiti ayırır.

...

Maddə 15. İctimai ehtiyaclar üçün su təchizatı

1. Su təchizatı müəssisələri təqdim olunmuş sifarişlər əsasında kanalizasiya, yaşıllaşdırma, yol təsərrüfatı müəssisələrini və yerli orqanları (bələdiyyələri) ictimai ehtiyaclar üçün su ilə təchiz edirlər. Buna kanalizasiya borularının və drenaj axarlarının təmizlənməsi, şose yollarının yuyulması və isladılması, həmçinin böyük su sərfi tələb edən digər ictimai məqsədlər üçün, o cümlədən parkların, hovuzların, hamamların, camaşırxanaların və qızdırıcı sistemlərin su ilə təchizatı aid edilir.

2. Bu maddəyə əsasən su təchizatı müəssisələri tərəfindən su təchizatı bütün maraqlı tərəflər üçün qarşılıqlı əlverişli və sərfəli hesab olunan müqavilə şərtlərinə əsasən təmin edilir.

3. Bu maddəyə əsasən su təchizatı müəssisəsi müqavilədə göstərilməyən hər hansı əlavə xərclərin və işlərin görülməsini nəzərdə tutan su təchizatını həyata keçirməyə borclu deyil. Lakin tərəflərin razılığına əsasən belə işlər sifarişçinin (tamamilə və ya qismən) hesabına su təchizatı müəssisəsi tərəfindən aparıla bilər.

...

Maddə 20. Suyun qıtlığı zamanı su təchizatı

1. Nəzərdə tutulmuş xərclər hesabına magistral su xətləri ilə lazımi miqdarda və tələb olunan keyfiyyətdə suyun verilməsi mümkün olmadıqda, su təchizatı müəssisəsi yerli orqanların (bələdiyyələrin) müraciətinə əsasən və onların hesabına tərəflər arasında razılaşdırılmış yerlərə, yaxud birbaşa obyektlərə suyun digər üsullarla (sudaşıyan maşınların köməyi ilə və ya su üçün tutumların aparılması) çatdırılmasını təmin edir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəaları o vaxt tətbiq edilir ki:

a) məişət (təsərrüfat) - içməli ehtiyacları üçün suyun təchizatı keyfiyyətinin aşağı səviyyədə olması və ya suyun qıtlığı insanların sağlamlığını və həyatlarını təhlükə altına alsın. Bu halda yerli orqanlar (bələdiyyələr) bu barədə su təchizatı müəssisələrinə məlumat verir və öz tələblərini irəli sürürlər ki, su təchizatı müəssisəsi bu tələblərin yerinə yetirilməsi imkanlarını müəyyənləşdirə bilsin;

b) su təchizatı müəssisəsi alternativ vasitələrin köməyi ilə bu bəndin "a" yarımbəndində qeyd olunan tələblərin yerinə yetirilməsi üçün maliyyə və texniki ehtiyatlara malik olsun;

c) yerli orqanlar (bələdiyyələr) alternativ su təchizatı dövründəki xərclərin müəyyən müddətdə ödənilməsi və kompensasiyanın müddətləri barədə su təchizatı müəssisəsi ilə müqavilə bağlasın.

3. Əhalinin alternativ su təchizatı ilə əlaqədar mərkəzləşdirilmiş su təchizatının qiymətindən əlavə xərclər müvafiq büdcə vəsaiti hesabına su təchizatı müəssisəsinə ödənilir.

Maddə 21. Su təchizatı sisteminin istismara verilməsinin elan edilməsi

Su təchizatı müəssisəsi su təchizatı zonası və ya onun bir hissəsində su təchizatı sisteminin istismara verilməsi barədə yerli orqanlara (bələdiyyələrə) rəsmi məlumat verir və kütləvi informasiya vasitələrində elan edir.

...

Maddə 25. Su təchizatı sisteminin genişləndirilməsi

1. Su təchizatı sistemi olmayan ərazilərdə yerləşən obyektlərin sahibləri və ya yerli orqanlar (bələdiyyələr) mövcud su təchizatı sisteminin genişləndirilməsi barədə su təchizatı müəssisəsinə yazılı müraciət edə bilərlər. Su təchizatı sisteminin genişləndirilməsi və obyektlərin qoşulması işləri bu barədə müraciət etmiş orqan və ya obyekt sahibi hesabına aparılır.

2. Mövcud su təchizatı sisteminin genişləndirilməsinin (magistral su kəmərləri də daxil olmaqla) dəyəri istehlakçılardan alınacaq ödənişlərin miqdarından artıq olduqda su təchizatı müəssisələri müraciət edənlərdən su təchizatı sisteminin genişləndirilməsinə tələb olunan xərclərin bir hissəsini qabaqcadan ödəməyi tələb edə bilərlər. Bu halda belə ödəniş adi qoşulmağa tələb olunan ödənişə əlavə kimi götürülür.

...

Maddə 36. Ümumi istifadədə olan kanalizasiya sisteminə birləşmək hüququ

Obyektlərin tikintisi aparılan və ya planlaşdırılan ərazilərdə ümumi istifadədə olan kanalizasiya sistemləri olmadıqda, yerli orqanlar (bələdiyyələr) və ya obyektlərin sahibləri kanalizasiya müəssisəsinə obyektlərin ümumi istifadədə olan kanalizasiya sisteminə qoşulması məqsədi ilə onların hesabına kanalizasiya kəmərlərinin çəkilməsi və ya kanalizasiya qurğularının tikintisinin təmin olunması haqqında yazılı sifarişlə müraciət edə bilərlər.

...

Maddə 45. Torpaqlardan istifadə etmək hüquqları

1. Su təchizatı və kanalizasiya müəssisələri öz vəzifələrini həyata keçirmək məqsədi ilə su təchizatı və kanalizasiya qurğularının tikilməsini təmin edir və bu məqsədlərlə müvafiq qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada torpaqlardan istifadə etmək hüququna malikdirlər.

2. Dövlət və ya bələdiyyələrin mülkiyyətində olan torpaqların ayrılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və (və ya) bələdiyyə orqanının razılığına əsasən qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

Torpaq qanunvericiliyinə zidd olmayan hallarda xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlardan qeyd olunan məqsədlərlə istifadə torpaqların mülkiyyətçisi ilə bağlanmış müqaviləyə əsasən onların satın alınması, icarəyə götürülməsi və ya kompensasiyanın verilməsi yolu ilə həyata keçirilir.

...

Maddə 56. Layihələndirmə və tikinti işlərinin razılaşdırılması

1. Su təchizatı və kanalizasiya obyektlərinin layihələndirilməsi və tikintisi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmaqla həyata keçirilir.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı layihələndirmə və tikinti haqqında müvafiq müraciətlərə baxır və müraciəti alan gündən bir ay müddətində qəbul edilmiş qərar barədə məlumat verir.

2. İstehlakçıların birbaşa və dolayısı ilə su təchizatına, tullantı sularının axıdılmasına, subasmanın qarşısının alınmasına təsir göstərən tikinti və təsərrüfat fəaliyyəti qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada müvafiq su təchizatı və kanalizasiya müəssisələri, bələdiyyələrlə razılaşdırılmaqla həyata keçirilir.

Yeyinti məhsulları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 noyabr 1999-cu il, № 759-IQ)

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında yeyinti məhsullarının keyfiyyətinin idarə edilməsinin, istehsalının və bazarının təşkilinin, əhalinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir:

...

Maddə 8. Yeyinti məhsullarının keyfiyyətinə və təhlükəsizliyinə dövlət nəzarəti

Yeyinti məhsullarının istehsalı, ticarəti, tədarükü, saxlanması, idxalı, ixracı və daşınması zamanı onun keyfiyyətinə və təhlükəsizliyinə dövlət nəzarəti funksiyalarını öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər.

Bələdiyyələr, istehlakçılar, onların ictimai birlikləri və qeyri-hökumət təşkilatları ərzaq bazarında yeyinti məhsullarının keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində standartlara və tələblərə əməl olunmasına ictimai nəzarət funksiyalarını yalnız onların statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə verilən səlahiyyətlər daxilində həyata keçirə bilərlər.

Yeyinti məhsullarının keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində standartlar və tələblərə əməl olunmasına dövlət nəzarəti funksiyalarının həyata keçirilməsində digər orqanların iştirakına yol verilmir.

Yeyinti məhsullarının keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində standartlar və tələblərə əməl olunmasına dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

...

Maddə 10. Yeyinti məhsulları istehsalının stimullaşdırılması

Əhalinin yeyinti məhsullarına olan tələbatının və ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasında yeyinti məhsullarının istehsalı sahəsində məqsədli investisiya, qiymət, kredit siyasəti həyata keçirilir.

Dövlət ərzaq ehtiyatlarının formalaşmasında, müdafiə, təhlükəsizlik, hüquq-mühafizə, digər dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin qapalı təşkilatlarının yeyinti məhsulları ilə təchizatında yerli istehsalçılara üstünlük verilir.

Pəhriz və uşaq qida məhsullarının istehsalı və çeşidinin artırılması dövlət tərəfindən məqsədli proqramlar əsasında stimullaşdırılır.

Yeyinti məhsullarının istehsalı məqsədi ilə idxal edilən xammala və qida əlavələrinə gömrük rüsumlarının ödənilməsində güzəştlər tətbiq edilir.

...

Maddə 18. Əhalinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində dövlətin vəzifələri

Əhalinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində dövlətin vəzifələri aşağıdakılardır:

yeyinti məhsullarının istehsalının artırılması və ərzaq bazarının tənzimlənməsi sahəsində dövlət siyasətini həyata keçirmək;

əhalinin ərzaq təhlükəsizliyi barədə məqsədli dövlət proqramları hazırlamaq və icrasını təmin etmək;

yeyinti məhsulları üzrə dövlət ehtiyatları yaratmaq, onların formalaşmasını, saxlanmasını, istifadəsini və tənzimlənməsini təşkil etmək;

ərzaq və xammal kimi istifadə edilən yeyinti məhsullarının istehsalı və istifadəsi üzrə dövlət və regional balansları hazırlamaq və əhalinin yeyinti məhsulları ilə təminatını proqnozlaşdırmaq;

ərzaq böhranı və fəvqəladə hadisələr zamanı əhalinin yeyinti məhsulları ilə təchizatını tənzimləmək, o cümlədən normativ ərzaq bölgüsü və digər xüsusi təminat rejimləri müəyyən etmək;

ərzaq bazarının tənzimlənməsi və yeyinti məhsullarının keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində normativ hüquqi aktlar qəbul etmək;

əhalinin yeyinti məhsulları ilə təmin edilməsində dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin fəaliyyətini əlaqələndirmək;

əhalinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində digər vəzifələri həyata keçirmək.

İnvestisiya fondları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 noyabr 1999-cu il, № 766-IQ)

...

Maddə 6. İnvestisiya portfeli

İnvestisiya portfeli investisiya fondunun malik olduğu aşağıda göstərilən tələblərə cavab verən investisiyaların məcmusudur:

açıq investisiya fondu üçün xalis aktivlərinin dəyərinin 15 faizə qədər, qapalı investisiya fondu üçün isə xalis aktivlərinin dəyərinin 25 faizə qədər bir emitentin qiymətli kağızları olan emissiya qiymətli kağızlarına investisiya oluna bilər. Dövlət, yaxud bələdiyyə orqanları tərəfindən buraxılan qiymətli kağızlara açıq investisiya fondunun xalis aktivlərinin 25 faizə qədər, qapalı investisiya fondunun xalis aktivlərinin isə 35 faizə qədər investisiya oluna bilər;

açıq investisiya fondu bir emitentin qiymətli kağızlarının qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada qeydiyyatda alınmış ümumi məbləğinin 15 faizə qədərini, qapalı investisiya fondu isə 25 faizə qədərini ala bilər.

...

Maddə 15. İnvestisiya fondunun fəaliyyətinə məhdudiyətlər

1. İnvestisiya fonduna aşağıdakılar qadağan edilir:

1.1. adi səhmlərdən başqa qiymətli kağızların digər növlərini buraxmaq;

1.2. altı aydan artıq müddətə, investisiya fondunun xalis aktivlərinin mütəmadi əsasda hesablanan dəyərinin 10 faizindən çox olan məbləğdə banklardan borc vəsaitini cəlb etmək;

1.3. açıq investisiya fondu üçün xalis aktivlərinin dəyərinin 15 faizindən, qapalı investisiya fondu üçün isə xalis aktivlərinin dəyərinin 25 faizindən artıq məbləğdə bir emitentin qiymətli kağızları olan emissiya qiymətli kağızlarına investisiya qoyuluşunu həyata keçirmək. Dövlət, yaxud bələdiyyə orqanları tərəfindən buraxılan qiymətli kağızlara isə açıq investisiya fondu üçün xalis aktivlərinin 25 faizindən, qapalı investisiya fondu üçün isə xalis aktivlərinin 35 faizindən artıq məbləğdə investisiya qoyuluşu həyata keçirmək;

1.4. açıq investisiya fondu üçün bir emitentin qiymətli kağızlarının qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada qeydiyyatda alınmış ümumi məbləğinin 15 faizindən, qapalı investisiya fondu üçün isə 25 faizindən çoxunu almaq;

1.5. afilə edilmiş şəxslərin qiymətli kağızlarını almaq;

1.6. investisiya fondunun müvafiq müqavilələr bağladığı depozitarinin və rejestr saxlayıcının qiymətli kağızlarını almaq;

1.7. hər hansı şəkildə borc vermək;

1.8. marca ilə istənilən qiymətli kağızları almaq;

1.9. investisiya fonduna məxsus olmayan qiymətli kağızların satılmasına, fyuçers və opsiyon istisna olmaqla qeyri-emissiya qiymətli kağızların alınmasına dair müqavilələr bağlamaq;

1.10. istənilən növ təminatlar vermək, özünün xalis aktivlərinin dəyərinin 10 faizindən artıq məbləğdə qiymətli kağızlarla girov əqdləri həyata keçirmək;

1.11. investisiya fondlarının qovuşması və (və ya) birləşməsi halları istisna olmaqla, başqa investisiya fondlarının səhmlərini almaq və öz aktivlərində saxlamaq;

1.12. investisiya fondunun əmlakı ilə bağlı, həmin fondun afilə edilmiş şəxsləri ilə əqdlər bağlamaq;

1.13. investisiya fondunun törəmə müəssisələrini, yaxud hər hansı xüsusi və ya ehtiyat fondlarını yaratmaq;

1.14. öz səhmlərinin satışı və alışı piramidal sxemlərdən istifadə etmək;

1.15. tərkibində investisiya fondunun səhmləri üzrə gəlirlərə dair təminatlar, yaxud vədlər olan məlumatlar yaymaq;

1.16. maddi istehsalla, habelə qiymətli kağızlar istisna olmaqla, digər əmlakın ticarəti ilə məşğul olmaq;

1.17. xarici emitentlərin qiymətli kağızlarını almaq.

Kütləvi informasiya vasitələri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(7 dekabr 1999-cu il, № 769-IQ)

...

Maddə 7. Senzuranın yolverilməzliyi

Kütləvi informasiya vasitələri üzərində dövlət senzurasına, habelə bu məqsədlə xüsusi dövlət orqanlarının və ya vəzifələrin yaradılmasına və maliyyələşdirilməsinə yol verilmir. Məlumatın və ya müsahibənin müəllifi olduqları hallardan başqa, dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, idarə, müəssisə və təşkilatların, ictimai birliklərin, vəzifəli şəxslərin, habelə siyasi partiyaların kütləvi informasiya vasitələrində yayılan məlumat və materialların qabaqcadan onlarla razılaşdırılması tələb etmək və ya yayılmasını qadağan etmək hüququ yoxdur.

Fövqəladə vəziyyətin qüvvədə olduğu müddət ərzində şərtləri və bu şərtlərin həyata keçirilməsi qaydası göstərilməklə kütləvi informasiya vasitələrinin azadlığı müvəqqəti məhdudlaşdırıla bilər.

Maddə 8. Kütləvi informasiya vasitələrinin məlumat almaq hüququ

Kütləvi informasiya vasitələri cəmiyyətdəki iqtisadi, siyasi, ictimai və sosial durum haqqında, dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, idarə, müəssisə və təşkilatların,

ictimai birliklərin, siyasi partiyaların, vəzifəli şəxslərin fəaliyyəti barədə operativ və doğru-dürüst məlumatlar almaq hüququna malikdirlər. Bu hüquq Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində göstərilən hallardan başqa, məhdudlaşdırıla bilməz.

Dövlət orqanları, bələdiyyələr, idarə, müəssisə və təşkilatlar, ictimai birliklər, siyasi partiyalar, vəzifəli şəxslər öz fəaliyyətləri haqqında məlumatı kütləvi informasiya vasitəsinin sorğusu əsasında, habelə mətbuat konfransları keçirmək yolu ilə, yaxud başqa formalarda verirlər.

Informasiya almaq üçün sorğu yazılı və şifahi ola bilər. Tələb olunan informasiyanı adları çəkilən orqan, təşkilat və ictimai birliklərin rəhbərləri, onların müavinləri, mətbuat xidmətinin işçiləri, yaxud digər səlahiyyətli şəxslər verə bilərlər.

Məlumatın əldə edilməsi barədə yazılı sorğuya Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada və müddətdə baxılır. Qanunda göstərilən müddətdə həmin məlumat öz operativliyini itirərsə, sorğuya dərhal, bu mümkün olmadıqda isə 24 saatdan gec olmayaraq cavab verilməlidir.

Kütləvi informasiya vasitəsinin nümayəndəsi məlumatı verməkdən imtina edən dövlət orqanlarından, bələdiyyələrdən, idarə, müəssisə və təşkilatlardan, ictimai birliklərdən, siyasi partiyalardan və ya vəzifəli şəxslərdən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə şikayət etmək hüququna malikdir.

...

Maddə 14. Kütləvi informasiya vasitəsinin təsis edilməsi

Mətbu nəşrlərin təsis edilməsi üçün dövlət orqanlarından icazə tələb olunmur.

Mətbu nəşr təsis etmək istəyən hüquqi və ya fiziki şəxs nəşrin çapından 7 gün əvvəl müvafiq icra hakimiyyəti orqanına rəsmi müraciət etməyə borcludur. Müraciətdə aşağıdakılar göstərilməlidir:

mətbu nəşrin adı, məqsədi, dövriliyi, hüquqi ünvanı;

mətbu nəşrin təsisçisinin, varsa redaktorunun (baş redaktorunun) adı, soyadı;

mətbu nəşrin təsisçisi, yaxud redaksiyası hüquqi şəxsdirsə, qeydiyyatdan keçirilmiş nizamnaməsi.

Mətbu nəşrin təsisçisi müvafiq icra hakimiyyəti orqanına rəsmi müraciət etmədən yayıldıqda, yaxud müraciətdə göstərilən məlumatların doğru olmadığı aşkarlandıqda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həmin nəşrin fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə müvafiq məhkəmə qarşısında məsələ qaldırır.

Kütləvi informasiya vasitələrini dövlət orqanları, bələdiyyələr, siyasi partiyalar (yalnız mətbu nəşrlər üçün), ictimai birliklər, idarə, müəssisə və təşkilatlar, Azərbaycan Respublikası ərazisində daimi yaşayan vətəndaşlar təklikdə və ya başqaları ilə birlikdə təsis etmək hüququna malikdirlər.

Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində kütləvi informasiya vasitəsi təsis etməsi Azərbaycan Respublikasının bağladığı dövlətlərarası müqavilə ilə tənzimlənir (xarici dövlətin hüquqi şəxsi dedikdə, hüquqi şəxsin nizamnamə kapitalının və ya səhmlərinin 30 faizindən

çoxunun xarici dövlətlərin hüquqi şəxslərinə və vətəndaşlarına məxsus olduğu və ya təsisçilərinin 1/3 hissəsindən çoxunun xarici dövlətin hüquqi şəxsi və ya vətəndaşı olan hüquqi şəxslər başa düşülür).

Bu maddənin beşinci hissəsində və bu qanunun 21-ci maddəsində göstərilən, habelə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan digər hallardan başqa xarici ölkələrin dövlət orqanlarının, hüquqi və fiziki şəxslərinin kütləvi informasiya vasitələrini maliyyələşdirməsinə yol verilmir.

Həmçinin:

məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə azadlıqdan məhrum etmə yerlərində cəza çəkən, habelə fəaliyyət qabiliyyətsizliyi məhkəmə tərəfindən təsdiq edilən şəxslər;

dövlət qeydiyyatından keçməyən, yaxud fəaliyyəti qanunla qadağan olunan ictimai birliklər və siyasi partiyalar kütləvi informasiya vasitəsi təsis edə bilməzlər.

Teleradio yayımçısının təsis edilməsi qaydaları müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilir.

...

Maddə 17. Təsisçinin statusu

Təsisçi (həmtəsisçi) kütləvi informasiya vasitəsi redaksiyasının nizamnaməsini təsdiq edir, redaksiya ilə (redaktorla, baş redaktorla) müqavilə bağlayır, kütləvi informasiya vasitəsinin istehsal və yayım istiqamətlərini müəyyənləşdirir, onun maliyyə, avadanlıq və texniki təchizat məsələlərini həll edir.

Təsisçi kütləvi informasiya vasitəsində çıxış etmək, bəyanat vermək, digər rəsmi məlumatlar dərc etdirmək hüququna malikdir. Təsisçinin çıxış və bəyanatının maksimum həcmi redaksiyanın qeydiyyatdan keçirilmiş nizamnaməsində, yaxud təsisçi ilə baş redaktor (redaktor) arasında bağlanmış müqavilədə müəyyənləşdirilə bilər. Həmin çıxış, bəyanat və rəsmi məlumatlarla bağlı şikayət və iddialara görə təsisçi özü məsuliyyət daşıyır.

Təsisçi (idarə, müəssisə, təşkilat, dövlət orqanları, bələdiyyələr, siyasi partiyalar, ictimai birliklər) ləğv olunarsa, əgər qeydiyyatdan keçirilmiş nizamnamədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, redaksiya kollektivi cəmi adlı kütləvi informasiya vasitəsi təsis etməkdə üstün hüquqa malikdir.

Təsisçi bu Qanunda, nizamnamədə və redaksiya ilə (redaktorla, baş redaktorla) bağlanmış müqavilədə göstərilən hallar istisna olmaqla, kütləvi informasiya vasitəsinin istehsalına və ya yayımına müdaxilə etmir.

Kütləvi informasiya vasitəsinin həmtəsisçiləri birgə təsisçi kimi fəaliyyət göstərirlər.

...

Maddə 59. Kütləvi informasiya azadlığının və jurnalist hüquqlarının pozulmasına görə məsuliyyət

Kütləvi informasiya vasitələrinin təsisçilərinin, nəşirlərinin, redaksiyalarının (məsul redaktorlarının), yayıcılarının və jurnalistlərin qanuni fəaliyyətinə vətəndaşlar,

dövlət orqanları, bələdiyyələr, idarə, müəssisə və təşkilatlar, siyasi partiyalar, habelə ictimai birliklər və ya vəzifəli şəxslər tərəfindən hər hansı müdaxilə, o cümlədən:

senzura tətbiq etmək;

peşə müstəqilliyini pozmaq;

tirajı və ya onun bir hissəsini qeyri-qanuni müsadirə etmək, yaxud məhv etmək;

jurnalisti informasiyanı yaymağa və ya informasiyanı çap etdirməkdən (efirə verməkdən) imtinaya məcbur etmək;

jurnalistə informasiya verilməsi üzərinə, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə qorunan məlumatlar istisna olmaqla, məhdudiyətlər qoymaq və ya informasiya verməkdən imtina etmək;

jurnalist sorğusuna Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş müddətdə cavab verməmək;

habelə jurnalistin bu qanunla müəyyənləşdirilmiş digər hüquqlarını pozmaq Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq surətdə mülki, inzibati, cinayət və digər məsuliyyətə səbəb ola bilər.

...

Maddə 62. Məsuliyyətdən azad edilmə halları

Kütləvi informasiya vasitəsində yayılmış həqiqətə uyğun olmayan məlumat:

1) rəsmi dövlət orqanları və ya onların mətbuat xidmətləri tərəfindən yayılmışdırsa;

2) informasiya agentliklərindən və ya idarə, müəssisə, təşkilat, siyasi partiya və ictimai birliklərin mətbuat xidmətlərindən alınmışdırsa;

3) digər kütləvi informasiya vasitəsindən götürülmüş və təkzib olunmamışdırsa;

4) Milli Məclis deputatlarının, dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, idarə, müəssisə, təşkilat və ictimai birliklərin nümayəndələrinin, habelə siyasi xidmətlərin və vəzifəli şəxslərin rəsmi çıxışlarında olduğu kimi təkrar edilmişdirsə;

5) canlı yayımla efirə gedən çıxışlarda deyilmişdirsə, yaxud bu Qanuna müvafiq surətdə redaktə edilməli olmayan mətnlərdə getmişdirsə, redaksiya (məsul redaktor), eləcə də jurnalist buna görə məsuliyyət daşıyır.

Avtomobil yolları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(22 dekabr 1999-cu il, № 778-IQ)

Maddə 1. Əsas anlayışlar

Bu qanunda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

avtomobil yolu - dövlət standartlarına, yol hərəkəti qaydalarına və digər normativ-hüquqi aktlara uyğun olan ölçülərə və kütləyə malik sürəti tənzimlənən av-

tomobil nəqliyyatı vasitələrinin bütün il boyu fasiləsiz, təhlükəsiz və rahat hərəkətini təmin edən konstruksiyalar və mühəndisi qurğular sistemidir;

avtomagistral - müəyyən məsafədə avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin məhdudlaşdırılmayan sürətlə və maneəsiz hərəkətini təmin edən, yüksək hərəkəti buraxma qabiliyyətinə və ayırıcı zolağa malik olan, eyni səviyyədə kəşimləri olmayan avtomobil yoludur;

yol fəaliyyəti - yolların yaradılması, inkişafı, saxlanması və idarə edilməsi məqsədi ilə həyata keçirilən fəaliyyət növlərinin məcmusudur;

avtomobil yollarının yaradılması - müvafiq proqramlar əsasında yol tikintisi məqsədi ilə torpaq sahələrinin ayrılması, elmi tədqiqat, layihə-axtarış, tikinti-quraşdırma və yenidənqurma işlərinin aparılmasıdır;

avtomobil yollarının saxlanması - yolun müvafiq layihəyə uyğun olaraq istifadəçilərin tələblərinə cavab verməsini təmin etmək məqsədi ilə bütün il boyu yola və yol qurğularına xidmət göstərilməsi, onların müayinəsi, yoxlanması və mühafizəsi tədbirlərinin məcmusudur;

avtomobil yollarının təmiri - yol geyiminin, torpaq yatağının və mühəndisi qurğuların gücləndirilməsi və genişləndirilməsi, o cümlədən deformasiyalara və dağılmalara məruz qalmış konstruksiyaların və ya onların ayrı-ayrı hissələrinin bərpası, səmərəli və möhkəm elementlərlə əvəz edilməsi, yol örtüyünün hamarlığının, ilişmə keyfiyyətlərinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı işlər kompleksidir. Yolların təmiri növlərinə görə cari, orta və əsaslı olurlar;

avtomobil yollarının yenidən qurulması - mövcud yolun və yol qurğularının nəqliyyat-istismar göstəricilərinin yüksəldilməsi, yolun bütövlükdə və ya ayrı-ayrı hissələrinin daha yüksək texniki dərəcəyə keçirilməsi məqsədi ilə həndəsi parametrlərin normativ texniki sənədlərin tələblərinə uyğun olaraq dəyişdirilməsi ilə müşayiət olunan işlər kompleksidir;

avtomobil yollarının tikintisi - texniki iqtisadi əsaslandırma və normativ texniki sənədlərin tələblərinə uyğun olaraq iki məntəqə arasında zəlzələyə, digər təbii və texnogen təsirlərə davamlı yeni avtomobil yolunun və yol qurğularının inşasıdır;

avtomobil yolu təsərrüfatı - tabeliyindən və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq konkret ərazidə mövcud olan avtomobil yolları şəbəkəsinin, həmçinin onların inkişafı, saxlanması və əlaqələndirilməsi ilə məşğul olan subyektlərin məcmusudur;

yol təsərrüfatı orqanları - müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və avtomobil yol fəaliyyətinin idarə edilməsi funksiyalarını həyata keçirən bələdiyyələrin orqanlarıdır;

avtomobil yolunun istifadəçiləri - öz ehtiyaclarını ödəmək və ya başqalarına xidmət göstərmək məqsədi ilə avtomobil yolları ilə hərəkət edən nəqliyyat vasitələrinin mülkiyyətçiləri, sürücülər və piyadalardır;

yol təsərrüfatının subyektləri - yol fəaliyyətini həyata keçirən və yoldan istifadə edən hüquqi və fiziki şəxslərdir;

avtomobil yolları şəbəkəsi - müəyyən ərazidə səmişin və yük daşımalarını təmin edən bütün avtomobil yollarının vahid sistemidir;

hərəkəti buraxmaq qabiliyyəti - yolun və ya onun hər hansı bir hissəsinin vahid vaxt ərzində müəyyən edilmiş sürəti və təhlükəsizliyi təmin etməklə keçirə biləcəyi avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin maksimum sayıdır;

hərəkət şiddəti - vahid vaxt ərzində yoldan və ya onun hər hansı bir hissəsindən hər iki istiqamətdə keçən avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sayıdır;

yol qurğuları - yolda hərəkətin fasiləsizliyini və təhlükəsizliyini, habelə yoldan istifadə edənlərə xidmət göstərilməsini təmin edən zəruri keçidlər, qurğular, tikililər və avadanlıqlardır;

torpaq yatağı - yol geyiminin konstruktiv laylarının və yolun digər elementlərinin yol zolağında səmərəli və dayanıqlı yerləşdirilməsini təmin edən qrunntərkibli konstruksiyadır;

yol geyimi - torpaq yatağı üzərində yerləşən və avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin yola təsirindən meydana gələn gərginliklərin torpaq yatağına ötürülməsini təmin edən yol örtüyü də daxil olmaqla bir və ya çox laylı möhkəm və dayanıqlı monolit konstruksiyadır.

...

Maddə 4. Avtomobil yollarının təsnifatlandırılmasının əsasları

Avtomobil yolları, bir qayda olaraq əhəmiyyətinə, yol şəbəkəsində tutduğu yerə, funksional təyinatına, istifadə imkanlarına, istifadəçilərinə və mülkiyyətçilərinə görə təsnif edilir.

İstifadəçilərinə görə avtomobil yolları ümumi istifadədə olan və xüsusi istifadədə olan yollara bölünür.

Mülkiyyətçilərinə görə avtomobil yolları dövlət, bələdiyyə və özəl yollar kimi təsnif edilir.

Əhəmiyyətinə və yol şəbəkəsində tutduğu yerə görə avtomobil yolları respublika, yerli və sahə yollarına bölünür.

Bunlarla yanaşı, avtomobil yollarının həndəsi parametrlərini, istehlak və texniki-konstruktiv xüsusiyyətlərini əks etdirən texniki təsnifatı tərtib edilir.

Bu təsnifatlarda funksional təyinatlarına və istifadə imkanlarına görə yolun hərəkət şiddətinə uyğun olaraq beş dərəcəyə bölünməsi, onların əsas, köməkçi, müvəqqəti, ikinci dərəcəli, yanaşma, bir və iki tərəfli, bir, iki və çox zolaqlı, eyni və müxtəlif səviyyəli, habelə tənzimlənən və tənzimlənməyən olması da nəzərə alınır.

Avtomobil yollarının təsnifatlaşdırılması müəyyən olunmuş qaydada işlənilən hazırlanan və təsdiq edilən standartların və digər normativ hüquqi aktların tələbləri əsasında həyata keçirilir.

Avtomobil yollarından istifadə qaydaları onların mülkiyyətçiləri tərəfindən müvafiq qanunvericilik aktları çərçivəsində müəyyənləşdirilir.

Maddə 5. Ümumi istifadədə olan avtomobil yolları

Ümumi istifadədə olan avtomobil yolları tabeliyindən asılı olmayaraq ölkə ərazisində avtomobil yollarının bütün istifadəçilərinin tələbatını təmin edən avtomobil yolları şəbəkəsindən ibarətdir.

Ümumi istifadədə olan avtomobil yollarının tərkibinə, həmçinin beynəlxalq və müdafiə təyinatlı yollar da daxildir.

Əsas etibarlı ilə müdafiə xarakterli yüklərin daşınması və hərbi texnikanın hərəkəti üçün nəzərdə tutulan müdafiə təyinatlı yollara aid edilən respublika, yerli və sahə yollarının təsnifatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada tərtib və təsdiq edilir.

Əsasən respublika əhəmiyyətli yollardan ibarət olan beynəlxalq avtomobil yollarının təsnifatı Azərbaycan Respublikasının müvafiq beynəlxalq müqavilələri ilə müəyyənləşdirilir.

Ümumi istifadədə olan avtomobil yolları şəbəkəsinin təsnifatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi qaydada tərtib və təsdiq edilir.

Özəl, bələdiyyə və sahə yolları onların mülkiyyətçilərinin qərarı ilə o halda ümumi istifadə üçün açıq ola bilər ki, buna müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının müəyyən edilmiş qaydada müsbət rəyi alınmış olsun.

...

Maddə 7. Bələdiyyə avtomobil yolları

Bələdiyyə avtomobil yollarına şəhər, qəsəbə və başqa yaşayış məntəqələri daxilində yerləşən və onların mülkiyyətində olan küçələr, keçidlər, ictimai nəqliyyat xətləri, digər yollar və yol qurğuları aiddir. Bələdiyyə yolları bələdiyyə qurumlarının ərazisi hüddurlarında avtomobil və başqa nəqliyyat əlaqələrini təmin edir.

Zəruri hallarda bələdiyyə yolları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyələr tərəfindən ümumi istifadə üçün açıla bilər.

Bələdiyyə yollarından istifadə qaydalarını bələdiyyələr bu qanunun tələblərinə uyğun olaraq müəyyənləşdirirlər.

Bələdiyyə avtomobil yollarının təsnifatı qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının tələblərinə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada tərtib və təsdiq edilir.

...

Maddə 13. Avtomobil yollarının torpaq sahəsi

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada avtomobil yollarının əlverişli yerləşdirilməsi, tikintisi, inkişafı, saxlanması, təmiri və istifadəsi üçün zəruri torpaq sahəsi ayrılır.

Ümumi istifadədə olan respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yollarının yerləşdiyi torpaq sahələri dövlət mülkiyyətidir.

Ümumi istifadədə olan bələdiyyə yollarının yerləşdiyi torpaq sahələri də bələdiyyə mülkiyyətinə aid edilir.

Özəl və sahə avtomobil yollarının yerləşdiyi torpaq sahələrinin mülkiyyət növünə aid edilməsi torpaq ayrılması sənədlərinə və həmin subyektlərin özlərinin mülkiyyət formasına uyğun olaraq müəyyənləşdirilir.

...

Maddə 22. Yol işlərinin planlaşdırılması

Dövlət avtomobil yollarının yaradılması və saxlanması tədbirləri ölkənin ümumi sosial-iqtisadi inkişaf proqnozlaşmasının tərkib hissəsidir.

Dövlət avtomobil yollarında yol işlərinin illik planlaşdırma proqramları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən Azərbaycan Respublikasının, onun inzibati ərazi vahidlərinin müvafiq ümumi inkişaf proqramları, təsdiq edilmiş sahə, sahələrarası və regional proqramlar əsasında və bu məqsədlər üçün ayrılan müvafiq vəsait nəzərə alınaraq həyata keçirilir.

Bələdiyyə yollarında yol işlərinin planlaşdırılması, yerli sosial və iqtisadi inkişaf proqramları və ya müvafiq tikintilərin layihələri və nəqliyyatın inkişafı sxemləri əsasında həyata keçirilir.

Yol işləri planlaşdırılarkən müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilk növbədə maliyyə vəsaitlərinin səmərəli istifadəsini və mövcud yol şəbəkəsinin saxlanması, təmiri və mühafizəsinin tam icrasını birinci növbədə təmin etməlidir.

Maddə 23. Ümumi istifadədə olan avtomobil yollarının adı və indeksasiyası

Ümumi istifadədə olan avtomobil yollarının adı və indeksi olmalıdır.

Ümumi istifadədə olan avtomobil yollarının adına onun birinci və axırncı yaşayış məntəqələrinin adı, lazım gələrsə, aralıq yaşayış məntəqələrinin adı da daxil edilir.

Addan başqa, ümumi istifadədə olan avtomobil yollarının onların göstəricisi olan yerlərdə və xəritələrdə Azərbaycan əlifbasının hərfləri və rəqəmlərlə qeyd olunmuş indeksi də olur.

Ümumi istifadədə olan avtomobil yollarının adlandırılması, indeksasiyası və qeydiyyatı alınması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Dövlət avtomobil yollarının adı və indeksləri yol təsərrüfatı subyektlərinin təqdimatı əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

Beynəlxalq avtomobil yollarının adlandırılması və indeksasiyası beynəlxalq sazişlər əsasında müəyyənləşdirilir.

Sahə avtomobil yollarının adlandırılması və indeksasiyası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və müəssisələr tərəfindən birgə müəyyənləşdirilir.

Bələdiyyə yollarının adlandırılması və indeksasiyası qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyələr tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Mülkiyyətçi ona məxsus özəl yolların adlandırılmasını müəyyənləşdirmək hüququna malikdir.

Maddə 24. Avtomobil yollarında məsafələrin hesablanması

Avtomobil yollarında məsafə şərti olaraq qəbul edilmiş başlanğıc və son hesablama nöqtələri arasında aparılır. Bu hesablama nöqtələri kimi aşağıdakılar qəbul olunur:

Bakı şəhərindən çıxan respublika əhəmiyyətli dövlət yolları üçün - Bakı şəhərində Azərbaycan Respublikası avtomobil yollarının sıfır kilometr işarəsi hesab edilən Hökumət evi qarşısındakı Azadlıq meydanı;

yaşayış məntəqələrini birləşdirən yerli əhəmiyyətli yollar bələdiyyə yolları üçün - yaşayış məntəqəsinin mərkəzində yerləşdirilən poçt, kütləvi tanınan digər binalar, qurğular və ya xüsusi qurulan işarələr;

ümumi istifadədə olan başqa avtomobil yollarını birləşdirən və ya onlara qoşulan yollar üçün - çarpaz yolların kəsişmə oxları;

tarixi-coğrafi və başqa xüsusi obyektləri birləşdirən yollar üçün - bu obyektlərin sərhədi.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan daxili küçə və yollar avtomobil yollarının ümumi uzunluğuna daxil edilmir.

...

Maddə 31. Nəqliyyat vasitələrinin bərə və üzən körpü ilə buraxılması

Avtomobil yollarında bərə və üzən körpülər dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətə aid ola bilər. Bu qurğuların mülkiyyətçiləri nəqliyyat vasitələrini müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılmış qaydada və tariflə haqq alaraq buraxa bilərlər.

...

Maddə 34. Avtomobil yollarının istifadəçilərinin hüquqları

Dövlət avtomobil yolları istifadəçilərinin hüquqlarının müdafiəsinə təminat verir.

Avtomobil yolları istifadəçilərinin aşağıdakı hüquqları var:

qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallar istisna olmaqla ümumi istifadədə olan dövlət və bələdiyyə avtomobil yolları ilə sərbəst və ödənişsiz hərəkət etmək, yol təsərrüfatı orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin qanunsuz hərəkətləri nəticəsində əmlakına və sağlamlığına dəymiş zərərin ödənilməsinə tələb etmək və ya müvafiq məhkəmələrdə iddia qaldırmaq;

yollardan istifadə etdiyi zaman ehtiyac yaranarsa, pulsuz təcili tibbi yardım almaq;

müəyyən olunmuş qaydada yol təsərrüfatı orqanlarından, habelə həmin orqanların vəzifəli şəxslərindən şikayət etmək;

yol təsərrüfatı orqanlarından avtomobil yollarının şəbəkəsi, marşrutları, yol şəraitini, hərəkətin müvəqqəti məhdudluğu və ya dayandırılması, daşına biləcək yükün miqdarı, qabariti və digər müvafiq məsələlər barədə məlumat almaq;

yol təsərrüfatı orqanlarının məsul şəxslərindən nəzakətli münasibət tələb etmək;

...

Maddə 36. Bələdiyyə, sahə və özəl avtomobil yollarının saxlanması

Yerli özünüidarəetmə orqanları ümumi istifadədə olmayan bələdiyyə avtomobil yollarının saxlanılmasını müstəqil təşkil edir.

Ümumi istifadədə olmayan bələdiyyə, sahə və özəl avtomobil yollarının saxlanması onların mülkiyyətçiləri tərəfindən müəyyənləşdirilən qaydada təşkil edilir və onlar yolları istifadəçilərin və yol hərəkətinin təhlükəsizliyini təmin edən standartların tələblərinə cavab verən vəziyyətdə saxlamalıdır.

...

Maddə 40. Avtomobil yollarının səfərbərliyə hazırlığı

Avtomobil yollarının səfərbərliyə hazırlığı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq avtomobil yollarından fəvqəladə şəraitlərdə istifadəçini təmin etmək məqsədi ilə həyata keçirilir.

Avtomobil yollarının səfərbərliyə hazırlığına rəhbərliyi dövlət avtomobil yollarında - müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyə yollarında isə müvafiq bələdiyyə orqanları həyata keçirirlər.

Yol təsərrüfatı orqanları avtomobil yollarında hərəkətin pozulmasına səbəb olan hadisələrin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün müvafiq tədbirlər görməlidir. Bu məqsədlə onlar müvafiq maddi və texniki vəsaitlərlə təmin edilirlər.

...

Maddə 42. Yol təsərrüfatının əmlakı

Yol təsərrüfatının əmlakı Azərbaycan Respublikasının dövlət mülkiyyətində, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə ola bilər.

Yol təsərrüfatı əmlakının idarə edilməsi qüvvədə olan normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq yolun mülkiyyətçiləri tərəfindən qəbul olunmuş qaydada həyata keçirilir.

Dövlət mülkiyyətindəki ümumi istifadədə olan avtomobil yollarının əmlakının tərkibinə avtomobil yolları, tikililər, qurğular və avadanlıqlar, həmçinin onların saxlanması və idarə olunması üçün vacib olan torpaq sahələri daxildir.

Bələdiyyə yolları əmlakının tərkibi yol-küçə şəbəkəsinin xüsusiyyətləri və hərəkətin təhlükəsizliyi nəzərə alınaraq, müvafiq bələdiyyə orqanları tərəfindən müəyyən edilir.

Sahə və özəl avtomobil yolları əmlakının tərkibi onların mülkiyyətçiləri tərəfindən müəyyən edilir.

Ümumi istifadədə olan avtomobil yolları və yol qurğuları, həmçinin onların tutduğu sahə, Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, alqı-satqı, girov və digər mülki-hüquqi müqavilələrin bağlanması üçün obyekt ola bilməz.

Avtomobil yollarının mülkiyyət formalarının dəyişməsi zamanı yeni mülkiyyətçi əvvəlki mülkiyyətçidən avtomobil yollarını müəyyən edilmiş tələblərə cavab verən və yol hərəkətinin təhlükəsizliyini təmin edən vəziyyətə gətirilməsini tələb etmək hüququna malikdir.

Yeni tikilmiş avtomobil yollarına mülkiyyət hüququ Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinə əsasən onların istismara qəbulundan sonra yaranır.

Avtomobil yollarının dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətinə keçməsi Azərbaycan Respublikası qanunlarının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir.

Torpaqların münbitliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 dekabr 1999-cu il, № 788-IQ)

...

Maddə 6. Torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində idarəetmə sistemi

Torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində idarəetmə sistemində Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr, torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri daxildir.

Maddə 7. Torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində dövlətin vəzifələri

Torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində dövlətin vəzifələri aşağıdakılardır:

torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərinin hazırlanması və həyata keçirilməsi;

torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində standartların, normaların, qaydaların, rəqlamentlərin və digər normativ hüquqi aktların hazırlanması, qəbul edilməsi, onlara riayət olunmasına nəzarət edilməsi;

torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində məqsədli dövlət və regional proqramların hazırlanması, təsdiq edilməsi və həyata keçirilməsi;

torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində vahid elmi-texniki və investisiya siyasətinin həyata keçirilməsi;

dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsi;

torpaqların münbitlik xassələrini səciyyələndirən göstəricilərin uçotunun və monitorinqinin aparılması;

torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində aqrotexniki, aqrokimyəvi, meliorativ, fitosanitar, eroziyaya qarşı mübarizə və digər kompleks tədbirlərin hazırlanması və həyata keçirilməsi;

torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində dövlət və regional proqramlar əsasında həyata keçirilən layihə-axtarış, elmi tədqiqat və tətbiq işlərinin maliyyələşdirilməsi;

Azərbaycan Respublikasının torpaq və aqrar qanunvericiliyi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş digər vəzifələrin həyata keçirilməsi.

Maddə 8. Torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində bələdiyyələrin vəzifələri

Torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində bələdiyyələrin vəzifələri aşağıdakılardır:

torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində dövlət siyasətinə əməl etmək;

bələdiyyə mülkiyyətinə aid edilmiş torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində qanunvericiliyə uyğun müvafiq qərarlar qəbul etmək;

torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində yerli proqramlar hazırlamaq, həyata keçirmək və icrasına nəzarət etmək;

torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində dövlət orqanları və beynəlxalq təşkilatlar qarşısında müvafiq məsələlər qaldırmaq;

yerli büdcələrin tərkibində torpaqların münbitliyinin təmin olunması sahəsində xərclər müəyyənləşdirmək və onların maliyyələşdirilməsini həyata keçirmək;

öz əraziləri daxilində torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri tərəfindən torpaq sahələrində ətraf mühitə və başqalarının torpaqlarına zərərli təsir göstərə bilən tədbirlərin məhdudlaşdırılmasını və dayandırılmasını tələb etmək;

öz səlahiyyətləri daxilində bələdiyyə torpaqlarının səmərəli istifadəsinə və münbitliyinin mühafizəsinə nəzarət etmək;

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə onların səlahiyyətinə aid edilmiş digər vəzifələri həyata keçirmək.

...

Maddə 10. Torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması və mühafizəsi sahəsində məqsədli proqramlar

Torpaqların münbitliyinin təmin olunması üçün məqsədli dövlət, regional və yerli proqramlar hazırlanır və həyata keçirilir.

Məqsədli dövlət və regional proqramların hazırlanması, təsdiqi və yerinə yetirilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, yerli proqramların hazırlanması, təsdiq edilməsi və yerinə yetirilməsi isə bələdiyyələr tərəfindən həyata keçirilir.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı hər il torpaqların dövriyyəsi, münbitliyinin vəziyyəti, bərpasına və artırılmasına yönəldilmiş dövlət himayəsi barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına milli hesabat təqdim edir.

...

Maddə 12. Torpaqların münbitlik xassələrinin göstəricilərinin uçotu və monitorinqi

Torpaqların münbitlik xassələrinin göstəricilərinin uçotu dövlət orqanlarını, bələdiyyələri, hüquqi və fiziki şəxsləri torpaqların münbitliyinin vəziyyəti barədə məlumatlarla təmin etmək məqsədi ilə aparılır.

Torpaqların münbitlik xassələrinin göstəricilərinin uçotu torpaq, aqrokimyəvi, meliorativ, fitosanitar, eroziyaya qarşı mübarizə, ekoloji və toksikoloji elmi tədqiqat işlərinin nəticələrinin məlumat toplusudur, vahid sistem üzrə aparılır və dövlət torpaq kadastrının məlumatlarına daxil edilir.

Torpaqların münbitlik xassələrinin göstəricilərinin uçotunun aparılması qaydaları müvafiq normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir.

Münbitlik xassələrinin monitorinqi torpaqların monitorinqinin tərkib hissəsi olaraq Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada aparılır.

...

Maddə 15. Münbitliyi itirilmiş torpaqların təsərrüfat dövriyyəsindən çıxarılması və konservasiyası

Təbii və antropogen proseslərin zərərli təsiri nəticəsində münbitliyi itirilmiş torpaqların münbitlik xassələrinin bərpası və artırılması məqsədi ilə onlar təsərrüfat dövriyyəsindən müvəqqəti çıxarılır və konservasiya edilir.

Münbitliyin itirilmə dərəcəsi asılı olaraq konservasiya edilmiş torpaqların münbitlik xassələrinin bərpası və artırılması üçün üç dövr müəyyən edilir:

birinci dövr - üç ilədək;

ikinci dövr - üç ildən beş ilədək;

üçüncü dövr - beş ildən artıq.

Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, torpaqların təsərrüfat dövriyyəsindən müvəqqəti çıxarılması, konservasiya edilməsi, habelə onların münbitliyinin bərpası və artırılmasına dair kompleks tədbirlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Təbii və antropogen proseslərin zərərli təsiri nəticəsində münbitliyi itirilmiş və konservasiya edilmiş torpaqların münbitliyinin bərpası, artırılması, habelə onların təsərrüfat dövriyyəsinə qaytarılması işləri başa çatdırılana qədər həmin torpaqlar dövlətin və ya bələdiyyələrin müvafiq ehtiyat torpaq fonduna keçirilir, torpaq mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və icarəçilərinə torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada torpağın dəyəri ödənilir.

Torpaq mülkiyyətçilərinin, istifadəçilərinin və icarəçilərinin müraciətinə və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığına əsasən konservasiya edilmiş torpaq sahələri təsərrüfat dövriyyəsinə qaytarılana qədər, dövlətin və ya bələdiyyələrin ehtiyat torpaq fondundan, onların müvəqqəti istifadəsinə və ya icarəsinə müvafiq ölçüdə

torpaq sahəsi verilə bilər. Belə hallarda torpaq mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və icarəçilərinə torpağın dəyəri ödənilir.

Müəbitliyi itirilmiş torpaqların konservasiya edilməsi və təsərrüfat dövryyəsinə qaytarılması qaydaları Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Özəl tibb fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 dekabr 1999-cu il, № 789-I Q)

...

Maddə 3. Özəl tibb fəaliyyəti subyektlərinin vəzifəsi

Özəl tibb fəaliyyətinin subyektləri dövlət və bələdiyyə səhiyyə müəssisələri ilə yanaşı, səhiyyə sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsinə və əhəlinin sağlamlığının qorunmasına təminat yaradır.

...

Maddə 8. Özəl tibb fəaliyyəti subyektlərinin dövlət təminatı və səhiyyənin məqsədyönlü proqramlarının, habelə bələdiyyə proqramlarının həyata keçirilməsində iştirakı

Özəl tibb müəssisələri və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan şəxslər müsabiqə əsasında icbari tibbi sığorta, dövlət təminatı və səhiyyənin məqsədyönlü proqramlarının, habelə bələdiyyə proqramlarının həyata keçirilməsində iştirak edə bilərlər.

Özəl tibb müəssisələri və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan şəxslərə dövlət təminatı və səhiyyənin məqsədyönlü proqramlarında iştirak etmək hüququ verən müsabiqələrin keçirilmə qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Müsabiqə komissiyasının tərkibinə paritet əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının, həmkarlar ittifaqlarının, tibb işçilərinin ictimai birliklərinin və özəl tibb müəssisələrinin, tibbi sığorta təşkilatlarının nümayəndələri daxil olurlar.

Özəl tibb müəssisələri və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan şəxslərin dövlət təminatı və səhiyyənin məqsədyönlü proqramlarının həyata keçirilməsində iştirak etmələri barədə müqavilələr, onların icbari tibbi sığorta proqramlarında iştirakı hallarında, müvafiq icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanları, habelə tibbi sığorta təşkilatları ilə bağlanır.

Bu müqavilələrdə:

- tibbi yardımın keyfiyyətinə tələblər;
- tibbi yardımın həcmi;

tibbi yardıma görə ödənişin şərtləri və qaydaları;
tibbi yardımın keyfiyyətinə nəzarət qaydaları;
müqavilə üzrə özəl tibbi fəaliyyət haqqında qeydiyyat və hesabat qaydaları müəyyən edilir.

...

Maddə 10. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan əmlakın özəl tibb fəaliyyəti subyektlərinin müvəqqəti istifadəsinə verilməsi

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan, habelə dövlət təminatı və səhiyyənin məqsədyönlü proqramlarının həyata keçirilməsində istifadə olunmayan əmlak qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada özəl tibb fəaliyyəti subyektlərinin müvəqqəti istifadəsinə verilə bilər.

Özəl tibb müəssisələri və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan şəxslər səhiyyə üçün nəzərdə tutulan, tam tikilməyən və əsaslı təmirə ehtiyacı olan binaları müsabiqə yolu ilə müvəqqəti istifadə üçün əldə etmək, dövlət təminatı və səhiyyənin məqsədyönlü proqramlarında iştirak etmək şərti ilə onların beş ildən az olmayaraq, tibbi yardım göstərmək üçün istifadə olunmasına əməl etməlidirlər.

...

Maddə 15. Özəl tibbi praktika ilə məşğul olan şəxslərin hüquqları

Özəl tibbi praktika ilə məşğul olan şəxslərin hüquqları aşağıdakılardır: qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada tibbi yardım göstərmək və məsləhətlər vermək;

vərəm xəstəliyindən başqa ictimai təhlükəli xəstəliklər və narkoloji xəstələrin müalicəsi istisna olmaqla, siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq olunan xəstəliklər üzrə tibbi yardım göstərmək;

qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada xalq təbabətindən istifadə etmək; qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada tibbi sənədlər vermək;

özəl tibb fəaliyyətini həyata keçirmək üçün bütün tibb müəssisələrindən və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan digər şəxslərdən məlumat almaq;

pasiyentin müayinələrinin nəticələri ilə tanış olmaq, məsləhətçi kimi bütün növbəti müalicə mərhələlərində iştirak etmək;

peşə fəaliyyətini həyata keçirmək üçün normativ sənədlərlə tanış olmaq; ciddi hesabətli dövlət nümunəli tibbi sənədlərin blanklarından istifadə etmək; tibbi yardım göstərmək üçün özəl tibbi praktika ilə məşğul olan digər fiziki şəxslərlə birgə fəaliyyət göstərmək;

dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan əmlakı, o cümlədən bina, qurğu və avadanlıqları müvəqqəti istifadəyə götürmək;

peşə fəaliyyətini təmin etmək üçün əmək müqaviləsi (kontraktı) əsasında işçilər cəlb etmək.

Muzeylər haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(24 mart 2000-ci il, № 839-IQ)

...

Maddə 8. Muzey fəaliyyəti və onun növləri

Azərbaycan Respublikasında dövlət mülkiyyətində, bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan muzeylər fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Respublikasında muzey fəaliyyətinə:

muzey əşyalarının və kolleksiyalarının komplektləşdirilməsi, onların uçotunun, mühafizəsinin təşkili və bütövlüyünün təmin olunması;

muzey kolleksiyaları, arxiv, kitabxana və digər materiallar əsasında elmi tədqiqatlar; muzey ekspozisiyalarının və sərgilərin təşkili, muzey sahəsində dizayn və tərtibat işlərinin həyata keçirilməsi;

muzey əşyalarının konservasiyası və bərpaasının bütün növləri;

muzey kolleksiyalarının kataloqlarının hazırlanması və nəşr olunması;

muzey kolleksiyalarının təbliği daxildir.

...

Maddə 11. Bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan muzeylər

Bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan muzeylər qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada yaradılır və qeydiyyatla alınır. Bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan muzeylər qeydiyyatdan alındıqdan sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarında uçota götürülür və təsisçilərinin təsdiq etdikləri əsasnaməyə müvafiq fəaliyyət göstərir.

Dövlət bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan muzeylərin inkişafına daim qayğı göstərir. Bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan muzeylərin fondları Azərbaycan Respublikasının Dövlət muzey fondunun tərkib hissəsi kimi qorunur.

Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(24 mart 2000-ci il, № 840)

...

Maddə 4. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri üzərində mülkiyyət

Azərbaycan Respublikasının ərazisində beynəlxalq, respublika və bölgə əhəmiyyətli xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri hər hansı fiziki və

ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və mənafelərinə xələl gətirmədən Azərbaycan dövlətinə mənsubdur və özgəninkiləşdirilə bilməz.

Yerli əhəmiyyətli xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin və obyektlərinin bələdiyyələrin mülkiyyətinə verilməsi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

Mülkiyyətində, istifadəsində və icarəsində torpaq sahələri olan fiziki və hüquqi şəxslər xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri yarada bilərlər.

...

Maddə 13. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri sahəsində idarəetmə sistemi

Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri idarəetmə sistemində Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr daxildir.

...

Maddə 15. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərini və obyektlərini idarəetmə sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri

Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərini və obyektlərini idarəetmə sahəsində bələdiyyələrin səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

elmi təşkilatların və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının rəyi nəzərə alınmaqla yerli əhəmiyyətli xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin yaradılması və ləğv edilməsi barədə qərar qəbul etmək;

yerli əhəmiyyətli xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin təşkili üçün yerli büdcələrin tərkibində xərclər müəyyənləşdirmək və təsdiq etmək;

yerli əhəmiyyətli xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin və obyektlərinin mühafizəsi və istifadəsi üzrə qərarlar qəbul etmək;

özlərinin mülkiyyətində, istifadəsində və icarəsində olan torpaqlarda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təbiət parkları, zooloji parklar, müalicə-sağlamlaşdırma yerləri və kurortlar yaratmaq, habelə bu kimi əraziləri məqsədli təyinatı üzrə istifadəyə və icarəyə vermək, yaxud götürmək;

xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin inkişafı və yerləşdirilməsi sxemləri üzrə təkliflər irəli sürmək;

yerli əhəmiyyətli xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin və obyektlərinin mühafizəsini və istifadəsini nəzarəti həyata keçirmək;

öz səlahiyyətləri daxilində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər vəzifələri həyata keçirmək.

Yoluxucu xəstəliklərin immunoprofilaktikası haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(14 aprel 2000-ci il, № 857-IQ)

...

Maddə 3. İmmunoprofilaktika sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri

İmmunoprofilaktika sahəsində dövlət siyasəti yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının məhdudlaşdırılmasına və aradan qaldırılmasına yönəldilmişdir.

İmmunoprofilaktika sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri aşağıdakılardır: bütün vətəndaşlar üçün profilaktik peyvəndlərin zəruriliyi;

dövlət və bələdiyyə tibb müəssisələrində profilaktik peyvəndlərin əhaliyə pulsuz aparılması;

məqsədli dövlət proqramlarının və regional proqramların həyata keçirilməsi; immunoprofilaktikanın aparılması üçün səmərəli tibbi immunobioloji preparatlardan istifadə olunması;

tibbi immunobioloji preparatların keyfiyyətinə, təhlükəsizliyinə, saxlanılmasına və daşınmasına dövlət nəzarəti;

yeni tibbi immunobioloji preparatların işlənib hazırlanması sahəsində aparılan elmi tədqiqatlara dövlət qayğısı, tibbi immunobioloji preparatların müasir tələblərə cavab verən istehsalının təmin edilməsi;

tibbi immunobioloji preparatların yerli istehsalçılara dövlət qayğısı;

immunoprofilaktika sahəsində tibb işçilərinin hazırlanması;

postvaksinal fəsadlar baş verdikdə vətəndaşların sosial müdafiəsi;

statistik müşahidə sisteminin təkmilləşdirilməsi;

immunoprofilaktika sahəsində humanitar təşkilatların iştirakına şərait yaradılması;

beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi.

...

Maddə 6. Profilaktik peyvəndlər üçün tələblər

Profilaktik peyvəndlər dövlət və bələdiyyə tibb müəssisələrində və ya özəl tibb fəaliyyəti üçün qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada xüsusi razılıq alan hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən aparılır.

Profilaktik peyvəndlər vətəndaşların razılığı əsasında aparılır. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilən və ya yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərə profilaktik peyvəndlər valideynlərinin və ya digər qanuni nümayəndələrinin razılığı əsasında aparılır.

Profilaktik peyvəndlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş tibbi-sanitariya qaydalarına və tələblərinə əməl etməklə tibbi əks göstərişləri olmayan vətəndaşlara aparılır.

Profilaktik peyvəndlərin aparılmasına tibbi əks göstərişlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Profilaktik peyvəndlərin aparılmaması:

beynəlxalq tibbi-sanitariya qaydalarına və ya Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələrə uyğun olaraq profilaktik peyvəndlər tələb olunan ölkələrə gediş-gəlişin dayandırılması və ya məhdudlaşdırılması;

kütləvi yoluxucu xəstəliklər baş verdikdə və ya epidemiya təhlükəsi olduqda qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada təhsil və sağlamlıq müəssisələrinə şəxslərin qəbul edilməsinin müvəqqəti dayandırılması ilə nəticələnir.

Yoluxucu xəstəliklərin baş verməsinin yüksək riski ilə əlaqədar və profilaktik peyvəndlərin məcburi aparılması tələb olunan işlərin siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən olunur.

...

Maddə 14. İmmunoprofilaktika sahəsində vətəndaşların hüquq və vəzifələri

İmmunoprofilaktika sahəsində vətəndaşların:

profilaktik peyvəndlərin aparılmasının zəruriliyi, onlardan imtina edilməsinin nəticələri, mümkün postvaksinal fəsadlar haqqında tibb işçilərindən tam və obyektiv məlumat almaq;

mülkiyyət formasından asılı olmayaraq tibb müəssisələrini və ya özəl tibb fəaliyyəti ilə məşğul şəxsləri seçmək;

dövlət və bələdiyyə tibb müəssisələrində profilaktik peyvəndlərdən əvvəl büdcə vəsaitləri hesabına tibbi baxışdan keçmək və müayinə olunmaq, epidemik göstərişlərə görə profilaktik peyvənd olunmaq, postvaksinal fəsadlar baş verdikdə müalicə olunmaq;

real əks göstərişlər olduqda epidemik göstərişlərə görə profilaktik peyvəndlərdən imtina etmək hüququ vardır.

İmmunoprofilaktika sahəsində vətəndaşların vəzifələri aşağıdakılardır:

tibb işçilərinin immunoprofilaktika ilə bağlı göstərişlərini yerinə yetirmək;

epidemik göstərişlərə görə aparılan və ya təqvimdə nəzərdə tutulan profilaktik peyvəndlərdən imtina etməsinin səbəbini yazılı şəkildə bildirmək.

Azərbaycan Respublikasında vərəmlə mübarizə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(2 may 2000-ci il, № 875-IQ)

...

Maddə 5. Vərəm əleyhinə yardım göstərən hüquqi və fiziki şəxslər

Vərəm əleyhinə yardım ali tibb təhsili almış və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada xüsusi razılıq əsasında fəaliyyət

göstərən həkim-ftiziatrlar və bu növ yardım üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən xüsusi razılıq alan ixtisaslaşdırılmış dövlət, bələdiyyə və özəl tibb müəssisələri tərəfindən göstərilir.

Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, vərəm əleyhinə bütün tibb müəssisələrində xəstələrin qeydiyyatı və uçotu müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(16 may 2000-ci il, № 878-IQ)

...

Maddə 9. Dövlət əmlakının alıcıları

9.1. Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi zamanı alıcılar kimi aşağıdakılar çıxış edir:

9.1.1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər;

9.1.2. bu Qanunun 9.2.-ci maddəsində göstərilənlərdən başqa Azərbaycan Respublikasında dövlət qeydiyyatına alınmış bütün hüquqi şəxslər;

9.1.3. xarici hüquqi şəxslər.

9.2. Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi zamanı aşağıdakılar alıcı kimi çıxış edə bilməzlər:

9.2.1. səhmlərin və ya nizamnamə fondundakı payın 20%-dən çoxu dövlət mülkiyyətində olan hüquqi şəxslər;

9.2.2. icra hakimiyyəti orqanları;

9.2.3. bələdiyyə orqanları.

9.3. Yerli investorların dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin bütün forma və üsullarında məhdudiyətsiz iştirak etmək hüququ vardır.

9.4. Xarici investorlar dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesində bu Qanunla və Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilmiş qaydada iştirak edə bilərlər. Dövlət özəlləşdirmə çəklərinin tədaviyə alındığı müddətdə xarici investorlar dövlət özəlləşdirmə çəklərindən dövlət özəlləşdirmə opsiyaları təqdim etməklə istifadə edirlər.

9.5. Dövlət özəlləşdirmə çəkləri dövriyyədən çıxarıldıqdan sonrakı müddətdə xarici investorların özəlləşdirmədə iştirakı qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən olunur.

9.6. Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi zamanı alıcılıq hüququnun sübut edilməsi vəzifəsi alıcının üzərinə düşür.

9.7. Alıcılar tərəfindən dövlət əmlakının özəlləşdirilməsində iştirak etmək üçün təqdim edilməli sənədlərin siyahısı və qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

9.8. Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi zamanı müəyyən edilmiş qaydada özəlləşdirmə prosesinin təşkili üçün məsləhətçi cəlb edilə bilər.

Nəşriyyat işi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(30 may 2000-ci il, № 887-IQ)

Maddə 1. Əsas anlayışlar

Bu qanunda istifadə edilən əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları istifadə edir:

nəşriyyat - əsas fəaliyyət sahəsi müəllifə sifariş verməklə və ya müəllifin (müəlliflik hüququ sahibinin) sifarişi ilə nəşriyyat məhsullarının hazırlanması, istehsalı və (və ya) yayımından ibarət olan ixtisaslaşmış mədəniyyət müəssisəsi;

dövlət nəşriyyatı - dövlət təşkilatlarının təsis etdiyi və yaxud onların təşkilat strukturlarına daxil olan nəşriyyatlar və nəşriyyat bölmələri;

qeyri-dövlət nəşriyyatları - xüsusi mülkiyyət və ya bələdiyyə mülkiyyəti əsasında yaradılmış nəşriyyatlar;

nəşriyyat işi - nəşriyyat məhsullarının hazırlanması, istehsalı və yayımı ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərin təşkilati-yaradıcılıq və istehsalat-təsərrüfat fəaliyyətini əhatə edən ictimai münasibətlər sahəsi;

naşir - nəşriyyat məhsulunun istehsalını maddi-texniki cəhətdən təmin edən (maliyyələşdirən) nəşriyyat və yaxud əsas fəaliyyəti bu sahə ilə əlaqədar olmayan fiziki və ya hüquqi şəxs;

nəşriyyat məhsulu - çap üsulundan və formasından asılı olmayaraq nəşriyyatların (naşirlərin) sifarişi ilə istehlakçı üçün nəzərdə tutulan kitab, broşür, albom, plakat, buklet, açıqca, elektron nəşrlər və digər nəşriyyat məhsullarının məcmusu;

çap məhsulu - poliqrafiya müəssisələrində çap texnikası vasitəsilə hazırlanan dövrü mətbu nəşrlər, nəşriyyat məhsulları (elektron nəşrlərdən başqa) və bütün növlərdən olan poliqrafiya məhsullarının məcmusu;

nəşriyyat məhsulunu istehsal edən - nəşriyyatın (naşirin) sifarişi əsasında nəşriyyat məhsulunun tirajının, yaxud tirajın bir hissəsinin istehsalını və buraxılışını təmin edən fiziki və ya hüquqi şəxs;

yayıcı - nəşriyyatla (naşirlə) müqavilə bağlamaqla, yaxud digər qanuni əsaslarla nəşriyyat məhsullarının yayılmasını və satışını həyata keçirən fiziki və ya hüquqi şəxs;

sifarişçi - maliyyə obyektlərini üzərinə götürməklə nəşriyyat məhsulunun hazırlanmasını, istehsalını və yayımını sifariş edən fiziki və ya hüquqi şəxs;

Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(13 iyun 2000-ci il, № 892-IQ)

tiraj - nəşr nüsxələrinin miqdarı;

kitabın beynəlxalq standart nömrəsi (ISBN) - hər hansı nəşriyyatın kitabının və ya broşürünün beynəlxalq standart eyniliyini müəyyən edən nömrə;

nəşr - nəşriyyat prosesindən keçirilərək texniki vasitələrin köməyi ilə sayı çoxaldılan yazılı və audiovizual formada bir dəfə, yaxud dəfələrlə yayılan nəşriyyat məhsulu;

redaktə - nəşriyyat (naşir) tərəfindən müəllifə (müəlliflərə və tərtibçilərə) verilmiş sifariş əsasında, yaxud müəlliflərin özünün təqdimatı ilə nəşriyyata daxil olmuş əsərin müəllifin razılığı ilə elmi, ədəbi, texniki və bədii cəhətdən təkmilləşdirilməsi, ixtisar, dəyişiklik, əlavə və düzəlişlər etməklə nəşrə hazırlanması;

nəşriyyat redaksiyası - nəşriyyat məhsullarının hazırlanması ilə məşğul olan, əsərləri çap üçün hazırlayan əsas struktur bölmə;

redaktor - nəşriyyatlarda çalışan, yaxud müqavilə əsasında kənardan cəlb olunan, nəşriyyat əlyazmasının mətnini elmi, ədəbi, texniki və bədii cəhətdən işləyib nəşrə hazırlayan aparıcı mütəxəssis;

nəşriyyat proqramı - nəşriyyatın nizamnaməsinə, istiqamətinə uyğun olaraq nəşriyyatın (naşirin) tərtib və təsdiq etdiyi rüblük, illik və çoxillik tematik layihə;

zəruri nəşrlər - siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən və dövlət ehtiyaclarını təmin etmək üçün nəzərdə tutulan üstün nəşrlər;

nəşriyyat işinin subyektləri - nəşriyyatlar (naşirlər), müəlliflər, poliqrafiya müəssisələri, nəşriyyat məhsullarının sifarişçiləri və yayıcıları.

...

Maddə 27. Kitabxana Kollektoru

Kitabxana Kollektoru aşağıdakı vəzifələri həyata keçirir:

dövlət proqramına uyğun olaraq nəşr olunmuş kitab məhsulları ilə dövlət və qeyri-dövlət kitabxanalarının fondlarını zənginləşdirir;

elm və təhsil müəssisələrinin, dövlət təşkilatlarının, idarə və müəssisələrin, özəl qurumların, icra hakimiyyəti orqanlarının, bələdiyyələrin sifarişləri əsasında nəşriyyat məhsullarını əldə edərək onların kitabxanalarının təchiz olunmasına köməklik göstərir;

kitabxanaların və oxucuların nəşriyyat məhsullarına olan tələbatını öyrənir, bu sahədə sosioloji sorğular aparır və onun nəticələri barədə əlaqədar təşkilatlara məlumat verir;

öz fəaliyyətini genişləndirmək və inkişaf etdirmək üçün mülkiyyət formasından asılı olmayaraq qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada hüquqi və fiziki şəxslərlə müqavilələr bağlayır;

xarici ölkələrin kitabxana kollektorları ilə əməkdaşlıq edir, qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada nəşriyyat məhsullarının ölkəyə gətirilməsini və xaricə göndərilməsini təmin edir.

Maddə 1. Qanunun təyinatı

Bu qanun Azərbaycan Respublikasının ərazi quruluşunun və inzibati ərazi bölgüsünün, habelə ərazi vahidlərinin qeydiyyatının, sərhədlərinin müəyyən edilməsinin və dəyişdirilməsinin, adlandırılmasının və ya onların adlarının dəyişdirilməsinin hüquqi əsaslarını, eləcə də Azərbaycan Respublikasının ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü ilə bağlı digər məsələlərin tənzimlənməsində dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin səlahiyyətlərini müəyyən edir.

Maddə 2. Əsas anlayışlar

2.1. **Ərazi quruluşu** – Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 7-ci və 11-ci maddələrinə və bu qanunda nəzərdə tutulmuş meyarlara əsasən Azərbaycan Respublikasının unitar, vahid əraziyə malik olan dövlət kimi müvafiq hissələrə bölünməsidir.

2.2. **İnzibati ərazi bölgüsü** – idarəetmənin, qanunçuluğun, vətəndaşların hüquqlarının, azadlıqlarının və qanuni mənafelərinin dövlət hakimiyyəti orqanları tərəfindən təmin edilməsinin səmərəli təşkili məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının ərazisinin unitar dövlət kimi müəyyən hissələrə bölünməsidir.

2.3. **Ərazi vahidi** – müəyyən sərhədlərlə məhdudlaşan Azərbaycan Respublikası ərazisinin bir hissəsidir (rayon, şəhər, qəsəbə, kənd).

2.4. **İnzibati ərazi vahidi** - hüdudlarında dövlət hakimiyyəti orqanlarının yaradıldığı ərazi vahididir (şəhər, rayon, inzibati ərazi dairəsi, bəzi hallarda qəsəbə və kənd).

2.5. **Yaşayış məntəqəsi** – əhalinin yığcam məskunlaşdığı və yaşayış yeri üzrə qeydiyyatda olduğu (bundan sonra daimi yaşadığı), onların həyat fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün zəruri olan yaşayış və digər bina və qurğulara, xüsusi ada və qanunvericiliklə müəyyən olunmuş ərazi hüduduna malik olan Azərbaycan Respublikası ərazisinin hissəsidir (şəhər, qəsəbə, kənd).

2.6. **Kənd** – əhalisinin əksəriyyəti kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ərazi vahididir.

2.7. **Qəsəbə** – əhalisinin əksəriyyəti kənd təsərrüfatı ilə məşğul olmayan (iqtisadi, sənaye, sosial, kommunal təsərrüfatı, ictimai iaşə, tarixi, mədəni, kurort obyektlərində, dövlət idarəetmə və ya inzibati orqanlarında və s. sahələrdə işləyən) ərazi vahididir.

2.8. **İnzibati ərazi dairəsi** – iki və daha çox kənd və ya qəsəbədən ibarət olan, hüdudlarında qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada yerli dövlət hakimiyyət orqanlarının yaradıldığı və fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının inzibati ərazi vahididir.

2.9. **Rayon** – Azərbaycan Respublikasının ümumi ərazisinin idarə edilməsinin mərkəzləşdirilməsi, dövlət funksiyalarının həyata keçirilməsinin səmərəlilişdiril-

məsi, habelə dövlət hakimiyyəti orqanlarının əhaliyə mümkün qədər yaxınlaşdırılması məqsədi ilə tarixən yaranmış, sabit və davamlı iqtisadi, mədəni və sosial əlaqələri olan ərazilərdən təşkil edilmiş, bir neçə inzibati ərazi dairələrini birləşdirən Azərbaycan Respublikasının inzibati ərazi vahididir.

2.10. **Şəhər** – əhalisinin sayı 15.000 nəfərdən yuxarı və onun əksəriyyəti sənayedə, iqtisadi, sosial və ya qeyri-istehsalat sahələrində (dövlət və ya bələdiyyə qulluğunda, kommunal təsərrüfatda, ictimai işə, mədəni və ya tarixi obyektlərdə və s.) məşğul olan, ətrafındakı ərazi vahidlərinin inzibati, iqtisadi və ya mədəni mərkəzləri olan inzibati ərazi vahididir.

2.11. Ayrı-ayrı hallarda əhalisinin sayı 15.000 nəfərdən az, lakin 12.000 nəfərdən yuxarı olan, inkişaf etmiş istehsalat və sosial infraquruluşa, ərazisində ümumdövlət əhəmiyyətli müəssisələr və ya xüsusi əhəmiyyətli tarixi və mədəni abidələr yerləşən, habelə gələcək inkişaf və əhalisinin sayının artması perspektivinə malik olan böyük inzibati, iqtisadi və mədəni mərkəzlər, şəhərlər kateqoriyasına aid edilə bilər.

...

Maddə 4. Azərbaycan Respublikasının ərazi quruluşunun prinsipləri

4.0. Azərbaycan Respublikasının ərazi quruluşu aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

4.0.1. Azərbaycan Respublikası ərazisinin vahidliyi, toxunulmazlığı və bölünməzliyi;

4.0.2. Azərbaycan Respublikasının və müvafiq ərazidə yaşayan əhalinin qanuni mənafələrinin uzlaşdırılması;

4.0.3. Azərbaycan Respublikasının dövlət hakimiyyəti orqanlarının əhaliyə mümkün qədər yaxınlaşması və onların qarşılıqlı əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi;

4.0.4. Azərbaycan Respublikasının dövlət hakimiyyətinin və yerli özünüidarenin uzlaşdırılması;

4.0.5. Azərbaycan Respublikasının yerli dövlət hakimiyyəti və bələdiyyə orqanlarının öz səlahiyyətlərinin müvafiq inzibati ərazi vahidi hüduqlarında həyata keçirilməsi;

4.0.6. eyni növdən olan inzibati ərazi vahidlərinin inkişafının tarazlığı və bərabərliyi, inzibati ərazi bölgüsünün və sosial-iqtisadi tələbatın əlaqələndirilməsi;

4.0.7. kiçik ərazi vahidlərinin ərazilərinin daha böyük ərazi vahidlərinin tərkibinə daxil edilməsi;

4.0.8. inzibati ərazi bölgüsünün müəyyən edilməsi zamanı eyni növdən olan inzibati ərazi vahidlərinin ərazi sahələrinin və onların əhalisinin sayının təxmini bərabərliyinin təmin edilməsi;

4.0.9. ərazi vahidlərinin hüquqi statusunun onların təyinatına, yerli xüsusiyyətlərə və sosial-iqtisadi inkişafın səviyyəsinə uyğunluğu;

4.0.10. ərazi quruluşu məsələlərinin həllində aşkarlıq, ictimai rəyin nəzərə alınması, yerli təşəbbüsün inkişafı üçün şəraitin yaradılması, habelə bu məsələlərin tarixi, coğrafi, etnoqrafik və toponimik xüsusiyyətlərə uyğun həll edilməsi.

...

Maddə 7. Ərazi vahidlərinin qeydə alınması və qeydiyyatdan çıxarılması

7.1. Yeni yaranmış, habelə mövcud olan və əhalinin daimi yaşadığı bütün ərazi vahidləri qeydə alınmalı və onların inzibati tabeliyi müəyyən olunmalıdır.

7.2. Azərbaycan Respublikasının bütün ərazi vahidlərinin qeydə alınması və qeydiyyatdan çıxarılması Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının vəsatəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən həyata keçirilir.

7.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazi vahidlərinin qeydə alınması və qeydiyyatdan çıxarılması Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən həyata keçirilir.

7.4. Ərazi vahidlərinin qeydə alınması üçün Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatətinə aşağıdakı sənədlər əlavə olunur:

7.4.1. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ərazi vahidinin qeydiyyata alınmasına dair qərarı;

7.4.2. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ayrı-ayrı inzibati ərazi vahidi və ya inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyinin vəsatəti;

7.4.3. ərazi vahidinin harada yerləşməsi, onun yaranması səbəbi, təklif olunan ad, onun əsaslandırılması, əhalisinin sayı və əsas məşğuliyyətə görə tərkibi, ərazi vahidi üçün nə zaman və kim tərəfindən torpaq ayrılması və onun tikilişi planı haqqında məlumat (təsdiq edən orqanın adı və təsdiqin tarixi), ərazi vahidindən tabe olacağı inzibati ərazi vahidinin və ya inzibati ərazi dairəsinin mərkəzinədək, yaxın dəmiryol stansiyasınadək, poçt şöbəsindək məsafə barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının izahat məktubu;

7.4.4. ərazi vahidinə ad verilməsi barədə əhalinin ümumi yığıncağının qərarı;

7.4.5. qeydə alınması təklif olunan ərazi vahidinin qonşu ərazi vahidləri ilə sərhədlərinin təsvirini verən, ərazi vahidinin inkişafına dair baş plana görə mövcud və perspektiv sərhədləri göstərən müvafiq icra hakimiyyəti orqanında təsdiq edilmiş 1:5000 və ya 1:10000 miqyasında sxematik xəritə.

7.5. Ərazi vahidinin qeydiyyatdan çıxarılmasına həmin ərazi vahidinin əhalisinin köçməsi, bir ərazi vahidinin digər ərazi vahidi ilə birləşməsi və ya təbii fəlakətin doğurduğu nəticələrlə əlaqədar yol verilir. Ərazi vahidlərinin qeydiyyatdan çıxarılması üçün Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatətinə aşağıdakı sənədlər əlavə olunur:

7.5.1. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ərazi vahidinin qeydiyyatdan çıxarılmasına dair qərarı;

7.5.2. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ayrı-ayrı inzibati ərazi vahidi və ya inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyinin vəsatəti;

7.5.3. müvafiq bələdiyyə orqanının ərazi vahidinin qeydiyyatdan çıxarılmasına dair qərarı;

7.5.4. ərazi vahidində əhalinin qalıb-qalmamasını, əhalinin qaldığı halda isə onun sayını, habelə ərazi vahidinin qeydiyyatdan çıxarılmasının səbəbini, onun hüdudlarında dövlət mülkiyyəti obyektlərinin olub-olmamasını göstərən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının izahat məktubu.

7.6. Ərazi vahidləri birləşdikdə bu Qanunun 7.5-ci maddəsində göstərilmiş sənədlərə ərazi vahidinin inkişafına dair baş plana görə mövcud və perspektiv sərhədləri göstərən müvafiq icra hakimiyyəti orqanında təsdiq edilmiş 1:5000 və ya 1:10000 miqyasında sxematik xəritə və birləşən ərazi vahidlərinin əhalisinin ümumi yığıncığının qərarı əlavə olunur.

Maddə 8. Ərazi vahidlərinin sərhədlərinin müəyyən edilməsi və dəyişdirilməsi

8.1. Yeni yaranmış, habelə mövcud olan və əhalinin daimi yaşadığı bütün ərazi vahidlərinin sərhədləri müəyyən edilməlidir. Ərazi vahidlərinin sərhədlərinin dəyişdirilməsinə bir ərazi vahidi digər ərazi vahidi ilə birləşdikdə, ərazi vahidlərinin inzibati tabeliyi dəyişdirildikdə və bir inzibati ərazi dairəyə daxil olan iki və ya daha çox kənd və ya qəsəbənin qarşılıqlı razılaşması hallarında yol verilir.

8.2. Azərbaycan Respublikasının bütün ərazi vahidlərinin sərhədlərinin müəyyən edilməsi və dəyişdirilməsi Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının vəsatəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən həyata keçirilir.

8.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazi vahidlərinin sərhədlərinin müəyyən edilməsi və dəyişdirilməsi Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən həyata keçirilir.

8.4. Ərazi vahidlərinin sərhədlərinin müəyyən edilməsi və dəyişdirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatətinə aşağıdakı sənədlər əlavə olunur:

8.4.1. ərazi vahidlərinin sərhədlərinin müəyyən edilməsinə dair müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının qərarları;

8.4.2. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ayrı-ayrı inzibati ərazi vahidi və ya inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyinin vəsatəti;

8.4.3. müvafiq bələdiyyə orqanlarının ərazi vahidlərinin sərhədlərinin dəyişdirilməsinə dair qərarları;

8.4.4. ərazinin sahəsi və torpaqların əsas istifadəçilərini, əhalinin ümumi sayını, sənaye və kənd təsərrüfatı müəssisələrinin, tikinti, nəqliyyat, kommunal və digər təşkilatların və onların hər birində işləyən şəxslərin sayını, torpaq ayrılmasını, onun geriyyə qaytarılmasını və ya əlavə torpaq sahəsinin ayrılmasını əsaslandırان (bu hüquqları verən sənəd əlavə olunmaqla) izahat məktubu;

8.4.5. sərhədlərinin müəyyən edilməsi və dəyişdirilməsi təklif olunan ərazi vahidinin qonşu ərazi vahidləri ilə sərhədlərinin təsvirini verən, mövcud və layi-

hələşdirilən sərhədi, inzibati mərkəzləri, torpaqların növləri göstərilməklə əlavə verilən torpaq sahəsini, həmin torpaqların hansı torpaq istifadəçilərindən alınmasının (verilməsinin) nəzərdə tutulduğunu, habelə əsas nəqliyyat yollarını göstərən müvafiq icra hakimiyyəti orqanında təsdiq edilmiş 1:5000 və ya 1:10000 miqyasında sxematik xəritə.

8.5. Ərazi vahidinin sərhədinin müəyyən edilməsi və ya dəyişdirilməsi ilə əlaqədar bütün mübahisələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada həll edilir.

Maddə 9. Ərazi vahidlərinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi

9.1. Təhkim olunmuş ərazisi və daimi yaşayan əhalisi olan bütün ərazi vahidlərinə müəyyən ad verilməlidir. Ərazi vahidlərinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi ümumdövlət mənafeyi, habelə coğrafi, tarixi, etnoqrafik, milli və məişət şəraiti və digər yerli şərait, yerli əhalinin rəyi nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

9.2. Azərbaycan Respublikasının bütün ərazi vahidlərinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının vəsatəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən həyata keçirilir.

9.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazi vahidlərinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatəti əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən həyata keçirilir.

9.4. Ərazi vahidlərinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi haqqında hər bir təklifə əvvəlcədən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi yanında Toponimiya komissiyası tərəfindən baxılır və bu barədə müvafiq rəy hazırlanır. Ərazi vahidlərinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi ümumdövlət mənafeləri, coğrafi, tarixi, milli və digər xüsusiyyətlər, habelə yerli əhalinin rəyi nəzərə alınmaqla həyata keçirilir. Ərazi vahidinin adının dəyişdirilməsi zamanı yerli əhalinin rəyinin nəzərə alınmasına dair tələb ərazi vahidinin tarixi adının bərpa edilməsi hallarına şamil edilmir. Görkəmli dövlət və ya ictimai xadimlərin adları, bir qayda olaraq, yeni yaranmış ərazi vahidlərinə verilir.

9.5. İki və ya daha artıq ərazi vahidləri bir ərazi vahidində birləşdirildikdə, bir qayda olaraq, birləşmiş ərazi vahidlərindən birinin adı saxlanılır. Ərazi vahidlərinə ad verilmədən və onların adı dəyişdirilmədən mövcud adların təkrarlanmasına yol verilmir. Adları dövlətin milli, tarixi, coğrafi və mədəni irsi ilə bağlı olan ərazi vahidlərinin adlarının dəyişdirilməsinə yol verilmir.

9.6. Ərazi vahidlərinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatətinə aşağıdakı sənədlər əlavə olunur:

9.6.1. ərazi vahidinə ad verilməsinə və onun adının dəyişdirilməsinə dair müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı yanında şura iclasının protokolu;

9.6.2. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ayrı-ayrı inzibati ərazi vahidi və ya inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyinin vəsatəti;

9.6.3. müvafiq bələdiyyə orqanının ərazi vahidinin adının dəyişdirilməsinə dair qərarı;

9.6.4. ad verilməli və ya adı dəyişdirilməli olan ərazi vahidində yaşayan əhəlinin (səsvermə hüququna malik olan şəxslərin sayı göstərilməklə) sayı və onların ümumi yığınağının qərarı;

9.6.5. irəli sürülən təklifin məqsədəuyğunluğunun əsaslandırılmasını, təklif olunan adın izahını, poçt idarəsi və ya dəmiryol stansiyasının olmasını və onların adlarını göstərən izahat məktubu.

9.7. İki və ya daha artıq ərazi vahidlərinin birləşməsi nəticəsində yaranmış ərazi vahidinə ad verildikdə birləşən hər bir ərazi vahidi üzrə əhəlinin yığınağı ayrılıqda keçirilir.

9.8. Prospekt, küçə, meydan və müvafiq ərazi vahidinin digər tərkib hissələrinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi həmin ərazinin əhəlisinin rəyi nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

9.9. Azərbaycan Respublikasının inzibati ərazi bölgüsünü təşkil edən inzibati ərazi vahidlərinin adları dövlət dilində yazılmalıdır, onların dövlət dilinin normalarına uyğun olaraq yazılışı müvafiq qurum tərəfindən müəyyənləşdirilir. İnzibati ərazi vahidlərinin adları dövlət dili ilə yanaşı, xarici dillərdə də yazıla bilər. Belə olan halda inzibati ərazi vahidinin adı əvvəlcə dövlət dilində və ondan sonra xarici dildə verilməlidir.

Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(13 iyun 2000-ci il, № 894-IQ)

...

Maddə 2. Qeyri-hökumət təşkilatı

2.1. **İctimai birlik** - təsis sənədlərində müəyyən olunmuş məqsədlərlə ümumi maraqlar əsasında birləşmiş bir neçə fiziki və (və ya) hüquqi şəxsin təşəbbüsü ilə yaradılmış könüllü, özünüidarəedən, öz fəaliyyətinin əsas məqsədi kimi gəlir əldə etməyi nəzərdə tutmayan və əldə edilən gəliri öz üzvləri arasında bölməyən qeyri-hökumət təşkilatıdır.

2.2. **Fond** - üzvləri olmayan, bir və ya bir neçə fiziki və (və ya) hüquqi şəxslər tərəfindən könüllü əmlak haqqı əsasında təsis edilən və sosial, xeyriyyə, mədəni, təhsil və ya digər ictimai-faydalı məqsədlər daşıyan qeyri-hökumət təşkilatıdır.

2.3. Qeyri-hökumət təşkilatı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə qadağan olunmamış məqsədlər üçün yaradıla və fəaliyyət göstərə bilər.

2.4. Qeyri-hökumət təşkilatı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və bələdiyyələrin seçkilərində iştirak edə bilməz, siyasi partiyalara maliyyə və başqa maddi yardım göstərə bilməz. Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinə uyğun olaraq qeyri-hökumət təşkilatları Azərbaycan Respublikasında keçirilən prezident seçkiləri, Milli Məclisə seçkiləri və bələdiyyələrə seçkiləri müşahidə edə bilərlər. Qeyri-hökumət təşkilatı Azərbaycan Respublikasının qanunlarında və öz nizamnaməsində nəzərdə tutulmuş qaydada hüquqi normativ aktların təkmilləşdirilməsi təklifləri ilə çıxış edə bilər.

Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(5 iyun 2001, № 136-IIQ)

...

Maddə 25. Xüsusi təhsilin maliyyələşdirilməsi

25.1. Xüsusi təhsili həyata keçirən dövlət və bələdiyyə müəssisələri müvafiq olaraq dövlət və yerli büdcələrin vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilir.

25.2. Xüsusi təhsil həyata keçirən özəl müəssisələr təsisçinin (təsisçilərin) vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.

25.3. Xüsusi təhsil həyata keçirən müəssisələr təhsil alanların peşə təlimi prosesində istehsal etdikləri məhsulların satışından əldə olunan gəlirlər, hüquqi və fiziki şəxslərin ianələri, eləcə də qanunvericiliklə qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilə bilər.

25.4. Xüsusi təhsili həyata keçirən dövlət müəssisələrində təhsil alan uşaqların təhsil müəssisələrinə gedib-gəlməsi üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən nəqliyyat vasitələri ayrılır.

Maddə 26. Xüsusi təhsil müəssisəsinin, xüsusi təhsil bölməsinin və inteqrasiya təlimli təhsil müəssisəsinin maddi-texniki bazası və elmi-metodik təminatı

26.1. Xüsusi təhsil müəssisəsinin, xüsusi təhsil bölməsinin və inteqrasiya təlimli təhsil müəssisəsinin maddi-texniki bazasına xüsusi təhsil müəssisəsinin tipindən asılı olaraq binalar, qurğular, yeməxanalar, yardımçı binalar, tibb, korreksiya və reabilitasiya kabinetləri, idman qurğuları, təlimin texniki vasitələri, kitabxana fondu daxildir. Xüsusi təhsili həyata keçirən müəssisənin maddi-texniki bazası müvafiq olaraq dövlət, bələdiyyələr və təsisçi (təsisçilər) tərəfindən formalaşdırılır.

26.2. Xüsusi təhsil üçün dərslik, dərs vəsaitləri və elmi-metodik vasitələrin hazırlanması müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

26.3. Xüsusi təhsilə cəlb olunanların valideynlərinə və ya digər qanuni nümayəndələrinə uşaqlarını xüsusi təhsil müəssisəsinə, sağlamlıq və reabilitasiya mərkəzlərinə və tibb müəssisələrinə aparıb-gətirmək üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi həcmdə vəsait ayrılır.

26.4. Xüsusi təhsil almaq hüququ olan sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər dərslik, dərs vəsaitləri, fərdi texniki vasitələrlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, bələdiyyələr və təsisçi (təsisçilər) tərəfindən təmin olunurlar.

Tütün və tütün məmulatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(8 iyun 2001, № 138-IIQ)

...

Maddə 19. Tütünün və tütün məmulatının keyfiyyətinə və dövryyəsinə dövlət nəzarəti

19.1. Tütünün və tütün məmulatının keyfiyyətinə və dövryyəsinə dövlət nəzarətinin məqsədi hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən bu məhsulların istehsalını, tədarükünü, emalını, qablaşdırılmasını, saxlanmasını, daşınmasını, markalanmasını, satışını, idxalını və ixracını, habelə keyfiyyət göstəricilərini nizamlayan normativ sənədlərin tələblərinə və gigiyenik normativlərə əməl olunmasını təmin etməkdir.

19.2. Tütünün və tütün məmulatının keyfiyyətinə və dövryyəsinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qəbul edilmiş normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

19.3. Bələdiyyələr, istehlakçılar və qeyri-hökumət təşkilatları tütünün və tütün məmulatının keyfiyyətinə və dövryyəsinə nəzarət funksiyalarını onların statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə verilən səlahiyyətlər daxilində həyata keçirə bilərlər.

...

Maddə 22. Tütün məmulatının istehlakına nəzarət tədbirləri

22.1. Tütün məmulatının istehlakına nəzarət tədbirləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən hazırlanır və həyata keçirilir. Tütün məmulatının istehlakına nəzarət tədbirləri dövlət ekoloji və sağlamlıq proqramlarının tərkib hissəsi olaraq dövlət büdcəsi və digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir.

22.2. Bələdiyyələr, istehlakçılar və qeyri-hökumət təşkilatları tütün məmulatının istehlakına nəzarət üzrə proqramlar hazırlaya, həyata keçirə və bununla əlaqədar müvafiq təkliflər irəli sürə bilərlər.

Ahıllara sosial xidmət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(22 iyun 2001-ci il, № 158-IIQ)

...

Maddə 4. Sosial xidmətdən istifadə hüququ

4.1. Ahıllar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, dövlət, bələdiyyə və özəl sosial xidmət müəssisələri, habelə sosial xidmət sahəsində peşəkar fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər tərəfindən həyata keçirilən sosial xidmətlərdən istifadə edə bilərlər.

4.2. Sosial xidmət müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya dövlət sosial xidmət müəssisəsi tərəfindən ahılların razılığı və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə həyata keçirilir.

4.3. Bələdiyyə və ya özəl sosial xidmət müəssisələri, habelə sosial xidmət sahəsində peşəkar fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər tərəfindən sosial xidmət onlarla ahıllar arasından bağlanmış müqavilə əsasında göstərilir.

...

Maddə 13. Sosial-məsləhət yardımı

13.1. Sosial-məsləhət yardımının məqsədi ahılların cəmiyyətə adaptasiyasını, ailədə sağlam münasibətlərin yaradılmasını təmin etməkdən ibarətdir.

13.2. Sosial-məişət yardımına aşağıdakılar aiddir:

13.2.1. qohumlarından və ya qanuni nümayəndələrindən ayrı yaşayan və sosial-məsləhət yardımına ehtiyacı olan tək ahılların, ahıl ər-arvadların müəyyənləşdirilməsi;

13.2.2. müxtəlif xarakterli sosial-psixoloji pozuntuların profilaktikası;

13.2.3. ahılların yaşadığı ailələrlə əlaqə yaradılması;

13.2.4. ahılların problemlərinin həllində dövlət, bələdiyyə orqanlarının və ictimai birliklərin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi;

13.2.5. sosial xidmət üzrə məsləhətlərin verilməsi.

...

Maddə 16. Sosial xidmət sistemi

16.1. Sosial xidmət sistemi dövlət, bələdiyyə və özəl sosial xidmət müəssisələrindən ibarətdir.

16.2. Sosial xidmət müəssisələri qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada yaradılır, fəaliyyət göstərir, yenidən təşkil edilir və ləğv olunur.

16.3. Ödənişsiz şərtlərlə xidmət göstərən sosial xidmət müəssisələri üçün qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada güzəştlər müəyyən edilə bilər.

Maddə 18. Sosial xidmət göstərilməsi ilə əlaqədar sosial işçilərin hüquq və vəzifələri

18.1. Sosial xidmət göstərilməsi ilə əlaqədar sosial işçilərin hüquqları aşağıdakılardır:

18.1.2. işəgötürənlə əmək müqaviləsi (kontraktı) bağlamaq;

18.1.3. işə qəbul olunarkən büdcə vəsaitləri hesabına dövlət və ya bələdiyyə tibb müəssisələrində profilaktik baxış və müayinədən keçmək;

18.1.4. işəgötürənin vəsaiti hesabına ixtisasını artırmaq;

18.1.5. xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən xüsusi geyim və avadanlıqla təmin olunmaq və ya bunları əldə etmək və nəqliyyat xərcləri üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada pul kompensasiyası almaq.

18.2. Sosial xidmət göstərilməsi ilə əlaqədar sosial işçilərin vəzifələri aşağıdakılardır:

18.2.1. professional etika normalarını rəhbər tutmaq, ahılların ləyaqətinə və hüquqlarına hörmətlə yanaşmaq;

18.2.2. sosial xidmət göstərəkən ahıllara münasibətdə ayrı-seçkiliyə və qeyri-humanistliyə yol verməmək;

18.2.3. qulluq etdikləri ahıllara sosial xidmətin növləri barədə məlumat vermək;

18.2.4. öz vəzifələrini yerinə yetirərkən əldə etdikləri məlumatların konfidensiallığını təmin etmək.

Üzümçülük və şərəbçilik haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(19 oktyabr 2001-ci il, № 208-IIQ)

...

Maddə 21. Şərəbçilik məhsullarının satışı

21.1. Şərəbçilik məhsullarının satışı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və ticarət qaydalarına uyğun olaraq topdan və pərəkəndə satış formasında həyata keçirilir.

21.2. Markalı və kolleksiya şərəblarının qablara süzülmədən açıq halda pərəkəndə satışına yol verilmir.

21.3. Pərəkəndə satışa çıxarılan şərəbçilik məhsullarının müşayiətedici sənədlərində Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində aşağıdakılar barədə məlumatlar olmalıdır:

21.3.1. məhsulun adı, qiyməti və həcmi, o cümlədən istehlak qabında olan həcmi, habelə istehsal edildiyi tarix və istifadəyə yararlılıq müddəti;

21.3.2. istehsalçının adı, hüquqi ünvanı və istehsal olunduğu dövlət;

21.3.3. tələblərinə cavab verməli olduğu dövlət standartları və sertifikatlaşdırılması;

21.3.4. dadına və ətrinə təsir edən əsas inqrediyentlər və əlavələr;

21.3.5. məhsulun tərkibində insan sağlamlığı üçün zərərli maddələrin yol verilən miqdarı.

21.4. Şərəbçilik məhsullarının pərəkəndə satışı aşağıdakı hallarda qadağan olunur:

21.4.1. saxtalaşdırılması müəyyən olunduqda;

21.4.2. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada aksiz markası ilə markalanmadıqda və ya saxta aksiz markaları ilə markalandıqda;

21.4.3. istehsal markasına uyğun gəlmədikdə;

21.4.4. məhsulun hər partiyası üçün müvafiq sertifikatlar olmadıqda;

21.4.5. keyfiyyəti, qablaşdırılması və etiketləşdirilməsi qüvvədə olan standartların tələblərinə və gigiyenik normativlərə uyğun gəlmədikdə;

21.4.6. alıcılar 18 yaşına çatmamış şəxslər olduqda;

21.4.7. məhsulun süzüldüyü qab daxildən və ya xaricdən çirkli, çöküntülü, sıniq və ya zədəli olduqda.

21.5. Küçələrdə, əllərdə, hərbi, təhsil və tibb müəssisələrinin ərazilərində, kütləvi tədbirlər və idman yarışları keçirilən yerlərdə, yataqxanalarda, onlara bitişik ərazilərdə və bələdiyyələr və müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən müəyyən edilmiş digər yerlərdə şərəbçilik məhsullarının pərəkəndə satışına yol verilmir.

Dövlət rüsumu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(4 dekabr 2001, №223-IIQ)

...

Maddə 9. Məhkəməyə verilən iddia ərizələrinin və şikayətlərin, hüquqi əhəmiyyət kəsb edən faktların müəyyən edilməsi barədə ərizələrin və məhkəmə qərarları barəsində şikayətlərin verilməsinə, məhkəmə tərəfindən sənədlərin surətinin təkrar verilməsinə görə dövlət rüsumundan azad edilməsi və dövlət rüsumunun ödənilməsinin xüsusiyyətləri

9.1. Aşağıdakılar dövlət rüsumu ödəməkdən azad olunurlar:

9.1.1. əməyin ödənilməsi və əmək fəaliyyəti ilə bağlı digər tələblər üzrə – iddiaçılar;

9.1.1. aliment alınması barədə iddialar üzrə – iddiaçılar;

9.1.3. şikəstlik, səhhətə digər xəsəretlər yetirilməsinə və ya ailəni dolandıranın ölümü nəticəsində dəyən ziyanın ödənilməsi barəsində iddialar üzrə – iddiaçılar;

9.1.4. müəlliflik mübahisələri üzrə – müəlliflər, müəlliflik hüququ, ixtiralar, faydalı modellər, sənaye nümunələri, habelə əqli mülkiyyətin digər növlərinə dair hüquqlardan irəli gələn iddialar üzrə – iddiaçılar;

9.1.5. istehlakçıların hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar verdikləri iddialar üzrə – iddiaçılar;

9.1.6. zərərçəkənə və ya onun ailə üzvlərinə ödənilmiş müavinət və ya pensiya məbləğinin zərər vurandan tutulması barədə reqres iddialar üzrə – sosial sığorta orqanları və əhalinin sosial müdafiə mərkəzləri;

9.1.7. sosial müdafiə vasitələrinin tələbi barədə iddialar üzrə – sosial təminat orqanları;

9.1.8. borcludan tutulmalı olan, lakin borc tutan şəxsin hesabına keçirilməyən məbləğə görə iddialar üzrə – iddiaçılar;

9.1.9. cinayət nəticəsində dövlətə vurulmuş maddi zərərin ödənilməsi barədə prokuror tərəfindən verilən iddialar üzrə – iddiaçılar;

9.1.10. aliment verməkdən, şikəst etmə və ya səhhəti sair şəkildə zədələnmə ilə, habelə ailəni dolandıranın ölümü ilə vurulan ziyanı ödəməkdən, vergilərin və digər məcburi ödəmələrin tutulmasından boyun qaçıran şəxslərin axtarışı ilə əlaqədar xərclərin tələb olunması üzrə – polis orqanları;

9.1.1. cinayət işləri və aliment işləri ilə əlaqədar olaraq vətəndaşlara, müəssisələrə və təşkilatlara sənədlər (arayışlar) verilməsi üçün – vətəndaş, müəssisə, idarə və təşkilatlar;

9.1.12. inzibati hüquq münasibətlərindən əmələ gələn işlər üzrə – vətəndaş, inzibati orqanlar və vəzifəli şəxslər;

9.1.13. qanunsuz olaraq qətimkan tədbiri kimi həbsə alınmaqla, yaxud həbs və ya islah işləri növündə qanunsuz olaraq inzibati tənbeh verilməsi ilə fiziki şəxsə vurulmuş zərərin ödənilməsi ilə əlaqədar mübahisələr üzrə – tərəflər;

9.1.14. məhkəmələrə verilən iddia ərizələri və bütün növ şikayətlər üzrə – bütö təşkilatları, Milli Bank və onun qurumları, bələdiyyələr;

9.1.15. başqa şəxslərin hüquqlarının, azadlıqlarının və qanunla qorunan mənafələrinin, dövlət mənafeyinin müdafiəsi üçün verilən ərizələr üzrə – dövlət orqanları;

9.1.16. öz hüquqlarının müdafiəsi barədə ərizələr üzrə – yetkinlik yaşına çatmayanlar;

9.1.17. məhkəmə qəraradlarından verilən şikayətlər üzrə – işdə iştirak edən şəxslər;

9.1.18. qiyabi icraat qaydasında qəbul edilmiş qərarlara yenidən baxılması haqqında birinci instansiya məhkəmələrinə verilən ərizələr üzrə – tərəflər;

9.1.19. yeni açılmış hallara görə qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yenidən baxılması üçün verilmiş ərizələr üzrə – tərəflər;

9.1.20. məhkəmədə verilən iddialar üzrə – şəhid ailələri, müharibə veteranları, qaçqınlar və məcburi köçkünlər, habelə Çernobil AES-də qəza nəticəsində şüa xəstəliyinə və şüa yükü ilə əlaqədar xəstəliyə tutulmuş və ya bu xəstəlikləri keçirmiş şəxslər.

9.1.21. Hüquqi şəxsin təqsiri üzündən icra sənədi üzrə borcludan tutulmalı olan məbləğin tutulmamasına görə ona qarşı iddialar üzrə – tələbkar;

9.1.22. İcra üzrə icraat zamanı borclunun və ya onun əmlakının tapılması ilə əlaqədar elan olunmuş axtarış üzrə xərcləri ödəməkdən borclu imtina etdikdə və ya yayındıqda, tələbkar tərəfindən çəkilmiş xərclərin əvəzinin ödənilməsi barədə iddialar üzrə – tələbkar.

9.2. Məhkəmə aktlarının surəti işdə iştirak edən şəxslərə dövlət rüsumu alınmadan verilir. Məhkəmə aktları təkrarən verildikdə dövlət rüsumu alınır.

9.3. Məhkəmədə təkrar verilmiş iddialar üzrə dövlət rüsumu yenidən ümumi qaydada alınır.

9.4. İddiaçı müəyyən olunmuş qaydada dövlət rüsumunu ödəməkdən azad edilmişsə, dövlət rüsumu iddianın təmin edilmiş hissəsinə münasib olaraq cavabdehdən tutularaq dövlət büdcəsinə köçürülür.

...

Maddə 27. Əmlaka mülkiyyət hüququna, o cümlədən torpağa mülkiyyət, icarə və istifadə hüququna dair sənədlərin verilməsi üzrə dövlət rüsumundan azadolmalar

27.1. Dövlətə öz əmlakını bağışlayan vətəndaşlardan, müəssisələrdən və təşkilatlardan dövlət rüsumu tutulmur.

27.2. Daşınmaz dövlət əmlakının bələdiyyə mülkiyyətinə keçməsi ilə əlaqədar mülkiyyət şəhadətnaməsinin verilməsi üçün dövlət rüsumu tutulmur.

Kommersiya sirri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(4 dekabr 2001, № 224-III)

...

Maddə 15. Mülki-hüquq müqavilələrinin həyata keçirilməsindən yaranan "nou-hau"-ya mülkiyyət hüququ

15.1. Elmi-tədqiqat, təcrübə-konstruktor və texnoloji işlərin yerinə yetirilməsi müqavilələrində başqa hallar nəzərdə tutulmadıqda və müqavilə üzrə sifarişçi dövlət hakimiyyəti və yerli (bələdiyyə) orqanı olmadıqda:

15.1.1. mülki-hüquq müqaviləsinin həyata keçirilməsindən yaranan "nou-hau"-ya mülkiyyət hüququ sifarişçiyə məxsusdur;

15.1.2. icraçı müqavilənin yerinə yetirilməsindən əldə edilən "nou-hau"dan istehsalatında istifadə etmək hüququna malikdir;

15.1.3. icraçı sifarişçinin yazılı razılığı olmadan göstərilən "nou-hau"nu üçüncü şəxslərə vermək hüququna malik deyil.

15.2. Podrat müqaviləsinin yerinə yetirilməsi zamanı sifarişçi tərəfindən əldə edilən "nou-hau" hüququ müqavilə bağlananadək bu müqavilənin yerinə yetirilməsindən asılı olmayaraq sifarişçi tərəfindən əvəzsiz istifadə hüququnu yaratmır.

Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Daxili Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (5 mart 2002-ci il, 269-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. "Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Daxili Nizamnaməsi" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikasının 5 mart 2002-ci il tarixli,
269-IIQ sayılı qanunu ilə
təsdiq edilmişdir*

Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Daxili Nizamnaməsi

...

Maddə 24. Hesablama Palatası tərəfindən maliyyə-büdcə ekspertizası ilə bağlı nəzarət tədbirlərinin nəticələri üzrə qərarların qəbul edilməsi

24.1. Maliyyə-büdcə ekspertizası ilə bağlı nəzarət tədbirlərinin nəticələri barədə sənədlər (rəy, hesabat və digər sənədlər) və onlara aid bütün materiallar baxılmaq və müvafiq qərar qəbul etmək üçün Hesablama Palatasının sədri tərəfindən Hesablama Palatasının iclasına təqdim olunur.

24.2. Hesablama Palatasının iclasında hesabatı baxılmanın nəticələri üzrə aşağıdakı qərarlardan biri qəbul edilir:

24.2.1. hesabatın təsdiq edilməsi barədə;

24.2.2. hesabatın təsdiq edilməməsi barədə.

24.3. Hesablama Palatasında baxıldıqdan sonra müvafiq qərar Hesablama Palatasının Sədri tərəfindən imzalanır.

24.4. Hesablama Palatasının iclasında hesabatı baxıldıqda yoxlanılan qurumların nümayəndələri Hesablama Palatasının iclasına dəvət olunur.

24.5. Hesablama Palatasının iclasında hesabatın təsdiq edilməməsi üçün aşağıdakılar əsas ola bilər:

24.5.1. hesabatın nəzarət tədbirinin məqsədinə və onun proqramında təşbit olunmuş digər tələblərə uyğunsuzluğu;

24.5.2. nəzarət tədbirlərinin tam həcmdə həyata keçirilməməsi;

24.5.3. təqdim edilmiş hesabatda təkliflərin olmaması və ya hazırlanmış təkliflərin keçirilmiş nəzarət tədbirinin nəticələrinə uyğun olmaması;

24.5.4. təqdim edilmiş hesabat və ona əlavə edilən sənədlərin Hesablama Palatasının Daxili Nizamnaməsinə, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, müvafiq standartlara uyğun olmaması.

24.6. Təqdim edilmiş hesabat Hesablama Palatasının iclasında təsdiq edilmədikdə, nəzarət tədbirinin keçirilməsinə görə məsul şəxslərə uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün əlavə tədbirlərin keçirilməsi barədə tapşırıq verilir və bunun müddətləri müəyyən olunur.

24.7. Hesablama Palatasının iclasında hesabat təsdiq olunduqdan sonra bu Nizamnamənin 24.4-cü maddəsində müəyyən edilmiş hərəkətlər həyata keçirilir.

24.8. Hesabat təsdiq edildikdə yoxlama üzrə hesabatın təsdiq edilməsi barədə Hesablama Palatasının qərarı, rəylər, hesabatlar və nəzarət tədbirlərinin nəticələri üzrə təkliflər "Hesablama Palatası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 16-cı maddəsinin birinci və dördüncü hissələrinə müvafiq olaraq maliyyə-büdcə ekspertizası keçirilməsi barədə sorğu ilə müraciət etmiş Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə və onun müvafiq daimi komissiyasına, bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqana təqdim edilir.

24.9. Maliyyə-büdcə ekspertizası ilə bağlı nəzarət tədbirlərinin nəticələri aidiyyəti üzrə nəzarət tədbiri keçirilmiş müvafiq qurumların rəhbərlərinə çatdırılır.

İcbari ekoloji sığorta haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (12 mart 2002-ci il, №271-IIQ)

Bu Qanun ətraf mühitin qəza nəticəsində çirklənməsi zamanı əhalinin həyatına və sağlamlığına, əmlaka və ətraf mühitə vurulan zərərə görə mülki məsuliyyətin icbari sığortalanması şərtlərini və qaydalarını müəyyən edir, hüquqi və fiziki şəxslərin, habelə dövlətin və bələdiyyələrin əmlak mənafeələrinin qorunmasına təminat verir.

...

Maddə 3. Ekoloji sığorta fəaliyyəti və obyektı

3.1. Ekoloji sığorta fəaliyyəti təhlükəli mənbəyi olan və mülki məsuliyyəti sığortalanan müəssisənin və ya fərdi sahibkarın (bundan sonra müəssisə) obyektində baş verən qəza və (və ya) texnogen fəlakət (bundan sonra qəza) nəticəsində əhaliyə, əmlakla və ətraf mühitə vurulan zərərin ödənilməsi üçün təminat sisteminin yaradılmasına yönəldilən, qanuna görə həyata keçirilən sığortaçıların və sığorta bazarının digər iştirakçılarının fəaliyyətidir.

Ekoloji sığorta fəaliyyəti bu qanunun 9.5 və 9.6-cı maddələrində göstərilən xüsusi, bələdiyyə və dövlət mülkiyyətində olan müəssisələri əhatə edir.

3.2. Ətraf mühitin qəza nəticəsində çirklənməsi zamanı insanların həyatına və sağlamlığına, üçüncü şəxslərin əmlakına, habelə ətraf mühitə vurduğu zərəre görə təhlükəli mənbəyi olan müəssisələrin mülki məsuliyyəti ilə bağlı əmlak mənafeləri ekoloji sığorta obyektidir.

3.3. Ekoloji sığorta təhlükəli mənbəyi olan müəssisə ilə sığortaçı arasında qanunvericiliyə uyğun olaraq bağlanan müqavilə əsasında aparılır.

Gənclər siyasəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (9 aprel 2002-ci il, № 297-IIQ)

...

Maddə 7. Gənclərin sağlamlığının qorunması və fiziki inkişafı

7.1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən gənclərə tibbi yardımın göstərilməsi, asudə vaxtın təşkili sahəsində tədbirlər həyata keçirilir.

7.2. Təhsil sistemində tibbi xidmət təşkil olunur. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları təhsil müəssisələrinin vəsaiti hesabına əyani təhsil alan tələbələrin hər il kompleks tibbi müayinədən keçirilməsini təmin edirlər.

7.3. Gənclərin dövlət mülkiyyətində olan bədən tərbiyəsi və idman obyektlərindən istifadə qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

7.4. Gənclərin bələdiyyə mülkiyyətində olan bədən tərbiyəsi və idman obyektlərindən istifadə qaydaları yerli özünüidarəetmə orqanları tərəfindən müəyyən edilir.

Televiziya və radio yayımı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 iyun 2002-ci il, 345-IIQ)

Maddə 6. Azərbaycan Respublikasında teleradio sistemi

6.1. Azərbaycan Respublikasında teleradio yayımı milli teleradio sisteminin əsasını təşkil edən dövlət, bələdiyyə, özəl və ictimai yayımçılar tərəfindən həyata keçirilir.

6.2. Mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında bütün yayımçılar bərabər hüquqlara malikdir və qanun qarşısında eyni məsuliyyət daşıyırlar.

...

Maddə 8. Bələdiyyə yayımçısı

8.1. Bələdiyyə yayımçısı:

8.1.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada yerli özünüidarəetmə orqanı tərəfindən təsis olunur və reyestrə daxil edilir;

8.1.2. yerli büdcə, reklamdan daxilolmalar və qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr, habelə yerli rəy sorğusu yolu ilə qəbul edilən qərarla müəyyənləşdirilmiş abonent haqqı hesabına maliyyələşdirilir;

8.1.3. ayrılıqda təmsil olunduğu ərazinin, bütövlükdə cəmiyyətin mənafeyinə yönəlmiş məlumatlandırıcı, maarifləndirici və əyləndirici proqramlar yayımlayır;

8.1.4. teleradio fəaliyyətinin hüquqi rejimini bu Qanunun müddəalarını nəzərə almaqla, müstəqil şəkildə müəyyənləşdirir.

8.2. Bələdiyyə yayımçısı bir və ya bir neçə yerli özünüidarəetmə orqanı tərəfindən, yaxud fiziki və hüquqi şəxslərlə birlikdə təsis oluna bilər.

...

Maddə 31. Seçki (referendum) kampaniyası zamanı televiziya və radiodan istifadə qaydaları

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və bələdiyyə üzvlərinin seçkiləri zamanı qeydə alınmış namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar blokunun, habelə referendum zamanı referendum üzrə təşviqat qrupunun efiəndən istifadə qaydaları Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Büdcə sistemi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(2 iyul 2002-ci il, 358-IIQ)

Maddə 1. Qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar

1.1. Bu Qanunun məqsədləri üçün aşağıdakı anlayışlardan istifadə olunur:

1.1.1. **büdcə** - Azərbaycan Respublikasının müvafiq dövlət hakimiyyəti və özünüidarəetmə orqanları vasitəsi ilə dövlətə və bələdiyyələrə məxsus vəzifə və funksiyaları yerinə yetirmək üçün lazım olan pul vəsaitinin yığılması və istifadə olunması üçün əsas maliyyə sənədi;

1.1.2. **büdcə təsnifatı** - dövlət büdcəsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin, yerli büdcələrin və büdcədənkənar dövlət fondlarının gəlirlərinin, xərclərinin və maliyyələşmə mənbələrinin funksional, iqtisadi, təşkilati və digər prinsiplər əsasında qruplaşdırılması;

1.1.3. **büdcə ili** - yanvar ayının 1-dən dekabr ayının 31-dək olan birillik dövr;

1.1.4. **təsdiq olunan büdcə ayırmaları** - qanunvericiliklə təsdiq olunan və dövlət büdcəsində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsində və yerli büdcələrdə maddələr üzrə xərclənə biləcək vəsaitin yuxarı həddi;

1.1.5. **büdcədənkənar dövlət fondları** - Azərbaycan Respublikasının müvafiq normativ hüquqi aktlarına əsasən dövlətə məxsus olan, lakin büdcə sistemində daxil olmayan maliyyə fondları;

1.1.6. **büdcədənkənar əməliyyatlar** - müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və büdcə təşkilatlarının qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada büdcədən kənar əldə etdikləri gəlirləri və həyata keçirdikləri xərcləri üzrə maliyyə əməliyyatları;

1.1.7. **icmal büdcə** - dövlət büdcəsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin (büdcədənkənar əməliyyatlar da daxil olmaqla) və büdcədənkənar dövlət fondlarının gəlir və xərclərini funksional və iqtisadi təsnifata uyğun paraqraflar səviyyəsində əks etdirən maliyyə sənədi;

1.1.8. **büdcə kəsiri (defisit)** - büdcə xərclərinin gəlirlərlə təmin olunmayan məbləği;

1.1.9. **büdcə artıqlığı (profisit)** - büdcə gəlirlərinin büdcə xərclərindən artıq olan məbləği;

1.1.10. **dövlət büdcəsinin kassa icrası** - büdcə gəlirlərinin büdcəyə daxilolmasını və xərclərinin büdcə təsnifatına uyğun olaraq xəzinədarlıq vasitəsi ilə ünvanlı istifadəsini təmin edən icra mexanizmi;

1.1.11. **büdcə gəlirləri** - Azərbaycan Respublikasının, Naxçıvan Muxtar Respublikasının və yerli özünüidarəetmə orqanlarının müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət büdcəsinə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə və yerli büdcələrə daxil olan vergilər, rüsumlar, digər ödənişlər və daxilolmalar;

1.1.12. **büdcə xərcləri** - büdcə təsnifatına uyğun olaraq dövlət büdcəsindən, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsindən və yerli büdcələrdən qanunvericiliklə nəzərdə tutulan tələbatı ödəmək üçün ayrılan vəsait;

1.1.12-1. **mərkəzləşdirilmiş gəlir** - dövlət büdcəsində müəyyən edilən normativlərə uyğun olaraq dövlət büdcəsi gəlirlərindən yerli gəlirlər çıxıldıqdan sonra formalaşan gəlir;

1.1.12-2. **mərkəzləşdirilmiş xərc** - büdcə təsnifatına uyğun olaraq dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan müvafiq orqanların fəaliyyətinin və tədbirlərin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərclər;

1.1.12-3. **yerli gəlir** - dövlət büdcəsində müəyyən edilən normativlər əsasında formalaşan ayrı-ayrı şəhər və rayonlar üzrə gəlir;

1.1.12-4. **yerli xərc** - büdcə təsnifatına uyğun olaraq maliyyələşdirilməsi yerli gəlirlər və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərdən ayrılan vəsait hesabına həyata keçirilən xərclər;

1.1.13. **büdcə ssudaları** - dövlət büdcəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə, yerli büdcələrə və hüquqi şəxslərə, yerli büdcələrdən bələdiyyə təşkilatlarına qaytarılmaq şərti ilə il ərzində müəyyən müddətə verilən maliyyə vəsaiti;

1.1.14. **dotasiya** - dövlət büdcəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə və yerli büdcələrə onların gəlir və xərclərini tənzimləmək məqsədi ilə əvəzsiz verilən maliyyə vəsaiti;

1.1.15. **qrant** - daxili və xarici mənbələr hesabına əvəzsiz verilən məqsədli maliyyə yardımı;

1.1.16. **subvensiya** - məqsədli maliyyələşdirmənin həyata keçirilməsi üçün dövlət büdcəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə və yerli büdcələrə verilən, lakin həmin məqsəd üçün və ya müəyyən edilmiş müddətdə istifadə edilmədikdə geri qaytarılan maliyyə vəsaiti;

1.1.17. **subsidiya** - dövlət büdcəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə, yerli büdcələrə və hüquqi şəxslərə əvəzsiz verilən maliyyə vəsaiti;

1.1.18. **məqsədli büdcə fondları** - dövlət büdcəsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələrin tərkibində konkret tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün formalaşan və istifadə edilən pul vəsaiti;

1.1.19. **sekvestr** - dövlət büdcəsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələrin gəlirləri yerinə yetirilmədikdə, müdafiə olunmuş xərc maddələri istisna olmaqla, büdcə ilinin qalan ayları üzrə xərclərin müəyyən olunmuş qaydada ixtisarı;

1.1.20. **müdafiə olunan xərc maddələri** - büdcə ili ərzində maliyyələşdirilməsinə sekvestr tətbiq olunmayan, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş büdcə xərcləri;

1.1.21. **dövlət borcu** - müvafiq xərclərin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət zəmanəti əsasında alınan və müəyyən olunmuş müddətlərdə qaytarılmasına öhdəlik götürülən maliyyə vəsaiti;

1.1.22. **toplu maliyyə balansı** - konkret dövr üçün ölkədə maliyyə vəsaitlərinin yaranma mənbələri və istifadə istiqamətləri barədə məlumatları özündə əks etdirən maliyyə sənədi.

1.1.23. **büdcə təşkilatı** - maliyyələşdirilməsi bilavasitə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi hesabına həyata keçirilən idarə və təşkilatlar;

1.1.24. **büdcənin tərtibi prosesində iştirak edən təşkilatlar** - mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları və onların struktur bölmələri, büdcə gəlirlərinin icrasını təmin edən orqanlar, dövlət büdcəsindən maliyyələşən və (və ya) maliyyə yardımını alan təşkilatlar, büdcədən kənar dövlət fondları və vergi ödəyiciləri, zərurət yarandıqda bələdiyyələr.

Maddə 2. Büdcə sistemi haqqında qanunvericilik

Büdcə sistemi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasından, bu Qanundan, bu Qanuna müvafiq olaraq hər büdcə ili üzrə qəbul edilən dövlət büdcəsi haqqında qanundan, digər qanunlardan və normativ hüquqi aktlardan, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən ibarətdir.

Maddə 3. Büdcə sistemi

3.1. Azərbaycan Respublikasında büdcə sistemini Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi (bundan sonra dövlət büdcəsi), Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələr təşkil edir.

3.2. Büdcə sistemi bu sistemə daxil olan büdcələrin vahid prinsiplər əsasında fəaliyyətinə və onların müstəqilliyinə əsaslanır.

3.3. Büdcə sisteminin vahidliyi tənzimləyici mədaxil mənbələrindən istifadə etmək, məqsədli büdcə fondları yaratmaq, maliyyə ehtiyatlarını müxtəlif səviyyəli büdcələr arasında bölüşdürmək vasitəsi ilə büdcələrin qarşılıqlı əlaqəsinə əsaslanır.

Büdcə sisteminin vahidliyi eyni büdcə təsnifatı, büdcə sənədləri və formalarından istifadə olunması, büdcələrin icrasına dair müntəzəm hesabatın və icmal büdcə hesabatının hazırlanması və qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada təqdim edilməsi yolu ilə təmin edilir.

3.4. Büdcələrin müstəqilliyi mövcud qanunvericiliyə uyğun olaraq mədaxil mənbələrin və vahid büdcə təsnifatı çərçivəsində xərclərin istiqamətlərini müəyyənləşdirmək hüququnun olması ilə təmin edilir.

Maddə 4. Büdcə təsnifatı

4.1. Azərbaycan Respublikasının büdcə sistemində daxil olan büdcələr və büdcə təşkilatları, habelə büdcədən kənar dövlət fondları üzrə maliyyə əməliyyatlarının (o cümlədən büdcə təşkilatlarının büdcədən kənar əməliyyatlarının) müqayisəsini təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasında vahid büdcə təsnifatı tətbiq olunur.

4.3. Büdcə təsnifatı büdcə gəlirlərinin təsnifatından, büdcə xərclərinin funksional, iqtisadi, təşkilati və sair prinsiplər əsasında tərtib olunmuş təsnifatından ibarətdir. Büdcə təsnifatının gəlirlər, funksional, iqtisadi, təşkilati və sair üzrə tərkibi qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Maddə 5. Məqsədli büdcə fondları

5.1. Məqsədli büdcə fondları dövlət büdcəsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin və yerli büdcələrin tərkib hissəsi kimi yaradıla bilər. Bu fondlar müstəqil mədaxil mənbələrinə malik ola bilərlər.

5.2. Məqsədli büdcə fondları üzrə daxilolmalar və xərclər büdcələrin gəlir və xərc hissələrində ayrıca göstərilməklə müvafiq maliyyə əməliyyatları xəzinədarlıq vasitəsi ilə həyata keçirilir.

5.3. Məqsədli büdcə fondlarının vəsaiti təyinatı üzrə istifadə olunmalıdır və onların başqa məqsədlər üçün xərclənməsinə yol verilmir.

5.4. Məqsədli büdcə fondlarının hesablarında ilin sonuna qalan vəsait onların növbəti ildə gəlirlərinə daxil edilir.

5.5. Məqsədli büdcə fondları müstəqil mədaxil mənbələrinə malik olmayaraq müvafiq büdcələrdən ayrımlar hesabına formalaşdıqda, bu fondlar həmin büdcələrin xərc hissəsində əks etdirilir. İlin sonuna fondların hesablarında qalan istifadə olunmamış vəsait maliyyələşdirmə mənbəyinə qaytarılır.

Maddə 6. Ehtiyat fondları

6.1. Dövlət büdcəsində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsində və yerli büdcələrdə nəzərdə tutulmayan xərclər, təbii fəlakət, digər fəvqəladə halların qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılması, habelə dövlət və yerli əhəmiyyətli tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün məbləği müəyyən edilən ehtiyat fondu yaradılır.

6.2. Ehtiyat fondunda vəsaitin həcmi növbəti büdcə ilinin gəlirinin 5 faizindən artıq olmamaqla və əvvəlki illərdə bu xərcin faktiki icrası baş verən fəvqəladə halların və 6.1-ci maddədə nəzərdə tutulan digər tədbirlərin statistikasına nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.

6.3. Ehtiyat fondunun vəsaitinin istifadə müddəti büdcə ilinin sonunda başa çatır.

6.4. Ehtiyat fondunun vəsaitindən istifadə qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və bələdiyyələr tərəfindən təsdiq edilir.

6.5. Ölkənin sosial-iqtisadi həyatı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən, lakin maliyyələşdirilməsinə vəsait nəzərdə tutulmayan tədbirlər üçün dövlət büdcəsində məbləği büdcə xərclərinin 2 faizindən çox olmamaqla Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondu yaradılır.

6.6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondunun vəsaiti yalnız müvafiq icra hakimiyyəti orqanının sərəncamları ilə müəyyən edilmiş xərclərin maliyyələşdirilməsinə istifadə olunur.

6.7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondunun vəsaiti ölkədə seçkilərin və referendumların keçirilməsinə, habelə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəaliyyətinin təbliği məqsədilə xərcləyə bilər.

Maddə 7. Müdafiə olunan xərc maddələri

7.1. Bütçəyə daxilolmaların vəziyyətindən asılı olmayaraq iqtisadi təsnifatın aşağıdakı maddələri üzrə xərclər müdafiə olunan xərc maddələri hesab edilir və onlara sekvestr tətbiq olunmur:

7.1.1. əməkhaqqı;

7.1.2. əməkhaqqına üstəlik;

7.1.3. pensiya, başqa sosial müavinətlər və ödənişlər;

7.1.4. dövlətin daxili və xarici borclarına xidmətlə bağlı xərclər;

7.1.5. hər il üçün dövlət büdcəsi haqqında qanuna uyğun olaraq müdafiə olunması zəruri sayılan digər maddələr üzrə xərclər.

...

Maddə 30. Yerli büdcə

30.1. Yerli büdcə bələdiyyə statusuna uyğun olaraq özünüidarəetmə prinsiplərini reallaşdırmaq, bələdiyyələrin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlərini həyata keçirmək üçün formalaşan və istifadə olunan maliyyə vəsaitidir.

30.2. Yerli büdcənin tərtibi və icrası büdcə sisteminin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ümumi prinsipləri əsasında və Azərbaycan Respublikasında tətbiq olunan büdcə təsnifatına uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 31. Yerli büdcənin müstəqilliyi

31.1. Yerli büdcənin müstəqilliyi öz mədaxil mənbələrinin və bələdiyyənin yerli büdcə vəsaitinə sərəncam vermək barədə müstəsna hüququnun olması ilə təmin edilir.

31.2. Bələdiyyələrin müraciəti və qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrin büdcə fəaliyyətinə müdaxiləsinə yol verilmir.

31.3. Bələdiyyələr maliyyə ilinin sonuna büdcədə əmələ gəlmiş sərbəst maliyyə qalıqlarına müstəqil sərəncam verirlər.

Maddə 32. Bələdiyyələrlə dövlət hakimiyyəti orqanları arasında büdcə münasibətləri

32.1. Bələdiyyələr yerli büdcələrin tərtibində, təsdiqində və icrasında müstəqildirlər.

32.2. Dövlətin yerli büdcələrə maliyyə dəstəyi aşağıdakı yollarla həyata keçirilir:

32.2.1. investisiya mühitini yaxşılaşdırmaqla və səmərəli iqtisadi siyasəti həyata keçirməklə istehsal və xidmət sahələrinin inkişafına şərait yaratmaq;

32.2.2. yerli sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarını yerli büdcələrin vəsaiti hesabına maliyyələşdirmək mümkün olmadıqda, dövlət büdcəsindən dotasiya və subvensiya ayırmaq.

32.3. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları bələdiyyələrə əlavə səlahiyyətlər həvalə etdikdə onları bu səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün zəruri maliyyə vəsaiti ilə təmin edirlər.

32.4. İcra hakimiyyəti orqanlarının qəbul etdikləri qərarlar nəticəsində yerli büdcələrin gəlirlərinin azalması və ya xərclərinin artması baş verdikdə, uyğun azalma və ya artma məbləğləri bu qərarları qəbul edən orqanlar tərəfindən kompensasiya olunur.

32.5. Bələdiyyə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada yerli büdcənin icrasına dair məlumatı statistika orqanlarına və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edir.

Maddə 33. Yerli büdcənin gəlirləri

33.1. Yerli büdcənin gəlirlərinə Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunları ilə müəyyən edilmiş vergilər və digər ödənişlər, habelə həmin vergi və ödənişlərə görə hesablanmış faiz və sanksiyalar aid edilir.

33.2. Yerli vergi və ödənişlərin hesablanması, ödənilməsi və güzəştlərin verilməsi qaydası, habelə onların dərəcələrinin yuxarı həddi qanunla müəyyən edilir, tətbiqi qaydaları isə bələdiyyələrin qərarları ilə müəyyənləşdirilir.

33.3. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyələr yerli əhəmiyyətli tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün könüllü birdəfəlik ödənişlər barədə qərarlar qəbul edə bilərlər. Könüllü birdəfəlik ödənişlər yalnız məqsədli təyinatı üzrə istifadə olunur.

Maddə 34. Yerli büdcələrin xərcləri

34.1. Yerli büdcələrin xərclərinin həcmi və istiqamətləri büdcə təsnifatına uyğun olaraq bələdiyyələr tərəfindən müəyyənləşdirilir.

34.2. Yerli büdcələrin xərclərinin öz gəlirləri ilə təmin olunmayan hissəsi (yerli büdcənin kəsiri) dövlət büdcəsindən alınan dotasiya ilə örtülə bilər.

34.3. Dövlət büdcəsindən dotasiya, subvensiya və ssuda alan yerli büdcənin xərclərinin hesablanmasında tətbiq olunan normativlər dövlət büdcəsinin xərclərinin hesablanması üçün tətbiq olunan xərc normativlərindən yüksək olmamalıdır.

34.4. Dotasiyanın yuxarı həddinin hesablanmasında bələdiyyənin ərazisində yaşayan əhəlinin sayı və ölkənin maliyyə ehtiyatlarının formalaşmasında onun xüsusi çəkisi və digər amillər nəzərə alın bilər.

34.5. Əlavə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən ayrılan məqsədli vəsait, o cümlədən subvensiya hesabına xərclərin maliyyələşdirilməsi yerli büdcənin məxaric hissəsində ayrıca sətirlə göstərilir.

Maddə 35. Yerli büdcənin tərtibi

35.1. Yerli büdcənin layihəsi bələdiyyə ərazisində fəaliyyət göstərən bələdiyyə müəssisələrinin və digər hüquqi şəxslərin, habelə fiziki şəxslərin təsərrüfat fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi, sosial-iqtisadi proqnozlar və məqsədli proqramlar əsasında formalaşır.

35.2. Dövlət büdcəsindən dotasiya almaq nəzərdə tutulduqda yerli büdcənin layihəsi bu Qanunun 11.14-cü maddəsi ilə müəyyən edilən sənədlər və məlumatla birgə may ayının 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim olunur.

35.3. Yerli büdcə layihəsinin tərtibi prosesi növbəti büdcə ilinə 11 ay qalmış başlanır və büdcə layihəsinin bələdiyyə iclasına təqdim edildiyi günədək davam edir. Yerli büdcə layihəsinin tərtibinə və bələdiyyə iclasına təqdim edilməsinə bələdiyyə sədri cavabdehdir və bu məqsədlə o, bələdiyyənin daimi və başqa komissiyalarını, bələdiyyə qulluqçularını və mütəxəssisləri cəlb edə bilər.

Maddə 36. Yerli büdcənin müzakirəsi və təsdiqi

36.1. Növbəti büdcə ili üçün yerli büdcə haqqında qərar layihəsi müvafiq sənədlərlə birlikdə cari ilin oktyabr ayının 15-dən gec olmayaraq bələdiyyə iclasının müzakirəsinə və təsdiqinə təqdim edilir. Yerli büdcənin layihəsi bələdiyyə iclasına təqdim edildiyi tarixdən 10 gün ərzində yerli əhalinin onunla tanış olması məqsədi ilə dərc edilir.

36.2. Növbəti büdcə ili üzrə yerli büdcənin layihəsi bələdiyyənin qərarı ilə cari ilin dekabr ayının 25-dən gec olmayaraq təsdiq edilir.

Maddə 37. Yerli büdcənin icrası

37.1. Yerli büdcənin kassa icrası bələdiyyənin müraciəti əsasında dövlət xəzinədarlığı vasitəsi ilə və ya qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər üsullarla həyata keçirilə bilər.

37.2. Bələdiyyələrin gəlir və xərc əməliyyatları onların müraciətləri əsasında dövlət xəzinədarlığı vasitəsi ilə həyata keçirildikdə uçot-hesabatın təşkili üzrə texniki xidməti dövlət xəzinədarlığı təmin edir. Bələdiyyələrin maliyyə əməliyyatları dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə həyata keçirilmədiyi hallarda belə əməliyyatlar üzrə ödəmə və uçot-hesabat işlərinin aparılması qaydaları qanunvericiliklə müəyyən edilir.

37.3. Bələdiyyələr büdcə ilindən sonrakı ilin birinci iş günü gəlir və xərclər üzrə əməliyyatların dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə həyata keçirilməsindən imtina edə bilərlər.

37.4. Yerli büdcələrin icrası prosesində bələdiyyələr büdcənin dəqiqləşdirilməsi barədə qərar verə və dövlət büdcəsindən alınmış məqsədli vəsait istisna olmaqla, mədaxil və məxaric maddələrində büdcə təsnifatı üzrə təsdiq edilmiş təxsisat həddində dəyişikliklər apara bilərlər.

37.5. Yerli büdcələrin icrası zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər üzrə əməliyyatlar büdcə ili qurtardıqda başa çatır və istifadə olunmayan vəsait bələdiyyələrin sərəncamında qalır.

37.6. Bələdiyyələr maliyyə əməliyyatları apararkən bütün maliyyə qaydalarına riayət edilməsinə və maliyyə vəsaitindən təyinatı üzrə istifadə olunmasına görə məsuliyyət daşıyırlar.

37.7. Yerli büdcənin icrası haqqında illik hesabat bələdiyyələrin nizamnaməsində müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilir və bu barədə bələdiyyənin ərazisində yaşayan əhaliyə məlumat verilir.

Maddə 38. Yerli büdcənin tarazlaşdırılması

Yerli büdcələrin icrası prosesində mədaxil mənbələri üzrə daxil olan vəsait azalarsa və bu, büdcə kəsininin son həddini aşmasına səbəb olarsa, müdafiə olunan xərc maddələri istisna olmaqla, digər xərclərə sekvestr tətbiq edilir.

Maddə 39. Yerli büdcənin icrasına nəzarət

39.1. Yerli büdcənin icrasına, o cümlədən sərf edilən vəsaitin təsdiq edilmiş büdcə göstəricilərinə uyğunluğuna bələdiyyə nəzarət edir və bu məqsədlə ildə bir dəfədən az olmayaraq müstəqil auditorları cəlb edir.

39.2. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrə verdikləri səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi üçün ayırdıqları maliyyə vəsaitinin istifadəsinə nəzarəti həmin orqanlar həyata keçirirlər.

Əhalinin ekoloji təhsili və maarifləndirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(10 dekabr 2002-ci il, № 401-IIQ)

...

Maddə 6. Ekoloji təhsil və maarifləndirmə sahəsində yerli özünüidarəetmə orqanlarının hüquqları və vəzifələri

6.0. Yerli özünüidarəetmə orqanlarının bu qanuna uyğun olaraq öz səlahiyyətləri daxilində ekoloji təhsil və maarifləndirmə sahəsində aşağıdakı hüquqları və vəzifələri vardır:

6.0.1. ərazi hüduqları daxilində ekoloji təhsilin idarə edilməsi üzrə strukturların yaradılmasında iştirak etmək;

6.0.2. qanunvericiliyə uyğun olaraq ekoloji təhsili və maarifləndirməni təşkil etmək, bu sahədə tədris fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi şəxslər yaratmaq, dövlət və bələdiyyə təhsil müəssisələrindən, məlumat-tədris bazasından istifadə etmək;

6.0.3. əhalinin ekoloji təhsili və maarifləndirilməsi üzrə dövlət və regional proqramların işlənməsi və təkmilləşdirilməsi baxımından təkliflər irəli sürmək, qanunvericilikdə nəzərdə tutulan qaydada bu proqramların həyata keçirilməsində iştirak etmək, ekoloji təhsilin inkişafına kömək etmək.

...

Maddə 8. Əhalinin ekoloji təhsili və maarifləndirilməsi sahəsində fəaliyyətin əlaqələndirilməsi

8.1. Dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanları və qeyri-hökumət təşkilatları əhalinin ekoloji təhsili və maarifləndirilməsinin təşkili, onun həyata keçirilməsi sahəsində öz fəaliyyətlərini əlaqələndirirlər.

8.2. Bu fəaliyyətlərin əlaqələndirilməsi məqsədi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən sahələrarası komissiya yaradılır. Bu komissiyanın fəaliyyəti həmin orqanın təsdiq etdiyi əsasnamə ilə tənzimlənir.

8.3. Sahələrarası komissiyanın tərkibinə ətraf mühitin mühafizəsi, qanunvericilik, elm, təhsil, mədəniyyət, kütləvi informasiya vasitələri, iqtisadiyyat, səhiyyə, hüquq-mühafizə və digər dövlət orqanlarının, habelə bələdiyyələrin, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri daxil ola bilərlər.

Hidrotexniki qurğuların təhlükəsizliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(27 dekabr 2002-ci il, № 412-IIQ)

...

Maddə 4. Hidrotexniki qurğular üzərində mülkiyyət və istismar hüququ

4.1. Hidrotexniki qurğular dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə ola bilər.

4.2. Hidrotexniki qurğular üzərində istismar hüququ Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada əldə edilir.

...

Maddə 8. Hidrotexniki qurğuların təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində qurğu mülkiyyətçisinin və istismarçısının vəzifələri

8.1. Hidrotexniki qurğuların təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində qurğu mülkiyyətçisinin və istismarçısının vəzifələri aşağıdakılardır:

8.1.1. qurğunun tikintisi, istismara verilməsi, istismarı, təmiri, yenidən qurulması, istismardan çıxarılması və konservasiyası zamanı təhlükəsizlik norma və qaydalarına riayət edilməsini təmin etmək;

8.1.2. qurğunun istismarını mövcud qanunvericiliyə uyğun təşkil etmək, istismar heyətinin ixtisas dərəcəsinin artırılmasını təmin etmək;

8.1.3. qurğunun texniki vəziyyətinə müntəzəm nəzarət etmək, fasiləsiz monitorinq aparmaq, onların nəticələrini təhlil etmək, əldə olunmuş məlumatlar əsasında qurğuların təhlükəsizliyini, təbii və texnogen hadisələrin zərərli təsirini proqnozlaşdırmaq və qiymətləndirmək;

8.1.4. qurğuda fəvqəladə vəziyyətin yarandığını xəbər verən yerli xəbərdarlıq sisteminin daim işlək vəziyyətdə olmasını təmin etmək;

8.1.5. qurğunun texniki vəziyyətinə nəzarət sistemi yaratmaq, onu daim təkmilləşdirmək və işlək vəziyyətdə olmasını təmin etmək;

8.1.6. qurğuda qəza baş verməsi ehtimalı yarandığı hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarını, bələdiyyələri və əhalini xəbərdar etmək, baş verə biləcək qəzanın aradan qaldırılması üzrə təkliflər vermək və tədbirlər görmək;

8.1.7. qurğunun təhlükəsizliyinə mənfi təsir göstərən səbəblərin müntəzəm təhlili, onun texniki cəhətdən saz və təhlükəsiz olmasının təmin edilməsi, habelə qurğuda qəza baş verməsinin qarşısının alınması üzrə vaxtında lazımı tədbirlər işləyib həyata keçirmək;

8.1.8. qurğuda qəzanın qarşısının alınması məsələləri üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələrlə qarşılıqlı əlaqələr yaratmaq, qəza təhlükəsi və qurğunun dağılma qorxusu reallaşdıqda ərazidə məskunlaşan əhalinin və təşkilatların subasma zonasından çıxarılmasına yardım etmək;

8.1.9. dövlət nəzarət orqanları tərəfindən aşkar edilən təhlükəsizlik norma və qayda pozuntularını vaxtında aradan qaldırmaq;

8.1.10. qurğunun təhlükəsiz istismarı, qəza hadisələrinin baş verməməsi və qəzanın nəticələrinin aradan qaldırılması üçün müvafiq maliyyə və material ehtiyatları yaratmaq.

8.2. Hidrotexniki qurğunun mülkiyyətçisi və istismarçısı onun təhlükəsizliyinə öz səlahiyyətləri daxilində cavabdehdir.

Konstitusiyaya Məhkəməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(23 dekabr 2003-cü il, № 384-IQ)

...

Maddə 32. Sorğular

32.1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III və IV hissələrində, Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) isə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin VII hissəsində nəzərdə tutulmuş məsələlərlə əlaqədar Konstitusiyaya Məhkəməsinə sorğu verə bilər.

32.2. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 4-cü bəndində nəzərdə tutulmuş məsələyə dair Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) sorğularına Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən baxılmasına aşağıdakı hallarda yol verilir:

32.2.1. tətbiq edilməli olan normativ hüquqi akt məhkəmə tərəfindən tətbiq edilmədikdə;

32.2.2. tətbiq edilməli olmayan normativ hüquqi akt məhkəmə tərəfindən tətbiq edildikdə;

32.2.3. normativ hüquqi akt məhkəmə tərəfindən düzgün şərh edilmədikdə.

32.3. Bu qanunun 32.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş sorğu müvafiq məhkəmə aktının qüvvəyə mindiyi andan altı ay müddətində verilə bilər.

32.4. Sorğu Konstitusiya Məhkəməsinə yazılı şəkildə verilir. Sorğu səlahiyyətli şəxs tərəfindən, kollegial orqanın qərarı əsasında verildikdə isə onun rəhbəri tərəfindən imzalanır.

32.5. Sorğuda aşağıdakılar göstərməlidir:

32.5.1. Konstitusiya Məhkəməsinin adı;

32.5.2. sorğuverənin adı, ünvanı;

32.5.3. nümayəndəliyin vəzifə kimi həyata keçirilməsi halları istisna olmaqla, sorğuverənin nümayəndəsi və onun səlahiyyətləri haqqında lazımi məlumatlar;

32.5.4. mübahisə olunan normativ hüquqi, məhkəmə və ya bələdiyyə aktını qəbul etmiş dövlət və ya yerli özünüidarə orqanının, yaxud səlahiyyətlər bölgüsü ilə bağlı mübahisələrdə iştirak edən dövlət orqanının adı və ünvanı;

32.5.5. Konstitusiya Məhkəməsinə sorğu vermək hüququ verən və Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən həmin sorğuya baxılması səlahiyyətini təsdiq edən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının maddələri;

32.5.6. mübahisə olunan normativ hüquqi, məhkəmə və ya bələdiyyə aktının, həmçinin şərh edilməsi xahiş olunan normativ hüquqi aktın dəqiq adı, qəbul edildiyi tarix, nömrəsi, dərc olunduğu mənbə və ona dair digər məlumatlar;

32.5.7. məsələyə dair sorğuverənin mövqeyi və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və ya digər normativ hüquqi aktlarının müvafiq normalarına istinadla onun hüquqi əsaslandırılması;

32.5.8. Konstitusiya Məhkəməsinə sorğu ilə əlaqədar ünvanlanmış xahiş;

32.5.9. sorğuya qoşulmuş sənədlərin siyahısı.

...

Maddə 34. Şikayətlər

34.1. Hər kəs onun hüquq və azadlıqlarını pozan qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarından, bələdiyyə və məhkəmə aktlarından Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 1-7-ci bəndlərində göstərilən məsələlərin həll edilməsi üçün Konstitusiya Məhkəməsinə pozulmuş insan hüquq və azadlıqlarının bərpa edilməsi məqsədi ilə şikayət verə bilər.

34.2. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 4-cü bəndində nəzərdə tutulmuş məsələyə dair şikayətlərə Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən baxılmasına aşağıdakı hallarda yol verilir:

34.2.1. tətbiq edilməli olan normativ hüquqi akt məhkəmə tərəfindən tətbiq edilmədikdə;

34.2.2. tətbiq edilməli olmayan normativ hüquqi akt məhkəmə tərəfindən tətbiq edildikdə;

34.2.3. normativ hüquqi akt məhkəmə tərəfindən düzgün şərh edilmədikdə.

34.3. Bu qanunun 34.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda Ali Məhkəmə tərəfindən baxılmış işin faktiki hallarının yoxlanılmasına yol verilmir.

34.4. Konstitusiya Məhkəməsinə şikayət bir qayda olaraq aşağıdakı hallarda verilə bilər:

34.4.1. məhkəmə aktından şikayət vermək hüququndan tam istifadə edildikdən sonra axırıncı məhkəmə instansiyasının qərarının (Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin qərarının) qüvvəyə mindiyi andan altı ay müddətində;

34.4.2. ərizəçinin məhkəməyə müraciət etmək hüququnun pozulduğu andan üç ay müddətində.

34.5. Hüquq və azadlıqların pozulması nəticəsində ərizəçiyə ağır və bərpaedilməz zərərin vurulmasının digər məhkəmələr vasitəsi ilə qarşısının alınması mümkün olmadıqda şikayət bilavasitə Konstitusiya Məhkəməsinə verilə bilər.

34.6. Şikayətdə aşağıdakılar göstərməlidir:

34.6.1. Konstitusiya Məhkəməsinin adı;

34.6.2. şəxsin adı, soyadı, atasının adı, ünvanı;

34.6.3. şəxsin nümayəndəsi və onun səlahiyyətləri haqqında lazımi məlumatlar;

34.6.4. mübahisə olunan normativ hüquqi, məhkəmə və ya bələdiyyə aktını qəbul etmiş dövlət və ya yerli özünüidarə orqanının adı və ünvanı;

34.6.5. Konstitusiya Məhkəməsinə müraciət hüququ verən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və bu qanunun normaları;

34.6.6. mübahisə olunan aktın dəqiq adı, qəbul edildiyi tarix, nömrəsi, dərc olunduğu mənbə və ona dair digər məlumatlar;

34.6.7. məsələyə dair şəxsin mövqeyi və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və ya digər normativ hüquqi aktlarının müvafiq normalarına istinadla onun hüquqi əsaslandırılması;

34.6.8. Konstitusiya Məhkəməsinə şikayətlə əlaqədar ünvanlanmış xahiş;

34.6.9. şikayətə qoşulmuş sənədlərin siyahısı.

34.7. Şikayətdə aşağıdakılar əsaslandırılmalıdır:

34.7.1. mübahisə olunan normativ hüquqi, məhkəmə və ya bələdiyyə aktı ilə ərizəçinin hüquq və azadlıqlarının pozulması;

34.7.2. məhkəmə aktından şikayət vermək hüququndan tam istifadə edilməsi, məhkəməyə müraciət etmək hüququnun pozulması və ya ağır və bərpaedilməz zərərin vurulmasının digər məhkəmələr vasitəsi ilə qarşısının alınmasının mümkün olmaması.

Maddə 35. Sorğu, müraciət və ya şikayətlərə qoşulan sənədlər

35.1. Konstitusiyaya Məhkəməsinə verilən sorğu, müraciət və ya şikayətlərə aşağıdakılar qoşulur:

35.1.1. sorğu verənin, müraciət edənin və ya ərizəçinin qənaətinə görə işin hallarının aydınlaşdırılması üçün lazım olan izahatlar və sənədlər;

35.1.2. nümayəndəliyin vəzifə kimi həyata keçirilməsi halları istisna olmaqla nümayəndənin səlahiyyətini təsdiq edən etibarnamə və ya digər sənəd, habelə şəxsin Konstitusiyaya Məhkəməsində nümayəndə kimi çıxış etmək hüququnu təsdiq edən sənədlərin surətləri;

35.1.3. mübahisə olunan normativ hüquqi, məhkəmə və ya bələdiyyə aktının, habelə şərh edilməsi xahiş olunan normativ hüquqi aktın surəti;

35.1.4. başqa dildə verilmiş bütün sənədlərin və digər materialların Azərbaycan dilinə tərcüməsi.

35.2. Sorğu və ya müraciətə həmçinin onları təqdim edən kollegial orqanın iclasında yetərsayın olması və həmin sorğu və ya müraciətin lazımı səs çoxluğu ilə qəbul olunmasını təsdiq edən sənədlər qoşulur.

35.3. Şikayətə həmçinin məhkəmə aktından şikayət vermək hüququndan tam istifadə edilməsini və ya məhkəməyə müraciət etmək hüququnun pozulmasını təsdiq edən sənədlər qoşulur.

...

Maddə 41. Konstitusiyaya məhkəmə icraatında tərəflər

41.1. Konstitusiyaya məhkəmə icraatının tərəfləri sorğuverənlər və cavabverənlərdir.

41.2. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III və VII hissələrində göstərilən subyektlər konstitusiyaya məhkəmə icraatında sorğuverənlər ola bilərlər.

41.3. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin V hissəsində göstərilən şəxslər konstitusiyaya məhkəmə icraatında tərəf kimi "ərizəçilər" adlandırılır.

41.4. Konstitusiyaya məhkəmə icraatında aşağıdakılar cavabverən ola bilərlər:

41.4.1. mübahisə olunan normativ hüquqi, məhkəmə və ya bələdiyyə aktını qəbul etmiş müvafiq dövlət və ya yerli özünüidarəetmə orqanı;

41.4.2. mübahisə olunan Azərbaycan Respublikasının qüvvəyə minməmiş dövlətlərarası müqaviləsini və ya Azərbaycan Respublikasının hökumətlərarası müqaviləsini imzalamış vəzifəli şəxs;

41.4.3. qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətləri arasında səlahiyyətlər bölgüsü ilə bağlı güman edilən pozuntuya yol vermiş müvafiq dövlət orqanı.

41.5. Konstitusiyaya məhkəmə icraatında sorğuverənləri (ərizəçiləri) və cavabverənləri onların nümayəndələri təmsil edə bilərlər.

Maddə 52. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 1-7-ci bəndlərində, V və VII hissələrində nəzərdə tutulmuş məsələlərlə əlaqədar sorğu və ya şikayətə baxılmasının xüsusiyyətləri

52.1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 1-7-ci bəndlərində, V və VII hissələrində nəzərdə tutulmuş məsələlərlə əlaqədar Konstitusiyaya Məhkəməsinə daxil olmuş sorğu və ya şikayət, bir qayda olaraq, 30 gün müddətində Konstitusiyaya Məhkəməsi palatasının iclasına çıxarılır, sorğu və ya şikayətin icraata qəbul edilməsi, yaxud icraata qəbul edilməsindən imtina edilməsi haqqında qərar qəbul olunur.

52.2. Sorğu və ya şikayətin icraata qəbul edilməsi, yaxud icraata qəbul edilməsindən imtina edilməsi haqqında qərar qəbul olunduğu gündən ən gec 7 gün keçənədək sorğuverənə (ərizəçiyə) göndərilir.

52.3. Sorğu və ya şikayətə Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunda mahiyyəti üzrə baxılması, bir qayda olaraq, onun icraata qəbul edildiyi gündən ən gec 60 gün keçənədək başlanmalıdır.

52.4. Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu ağır və bərpaedilməz zərər vurulmasının qarşısının alınması məqsədi ilə işin mahiyyəti üzrə qərar qəbul ediləndə mübahisə olunan normativ hüquqi aktın və ya bələdiyyə aktının icrasının dayandırılmasına dair qərar qəbul edə bilər və tərəflərə mübahisənin məhkəməyədək nizamlanmasını təklif edə bilər.

Banklar haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(16 yanvar 2004-cü il, № 590-IIQ)

Maddə 2. Bank sistemi və onun hüquqi əsasları

2.1. Azərbaycan Respublikasının bank sistemi Azərbaycan Respublikasının Milli Bankından (bundan sonra məndə Milli Bank) və kredit təşkilatlarından ibarətdir.

2.2. Milli Bank dövlətin mərkəzi bankıdır və onun fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, bu qanun və bunlara müvafiq olaraq qəbul edilmiş digər normativ hüquqi aktlar, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrlə tənzimlənir.

2.3. Azərbaycan Respublikasında kredit təşkilatlarının fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, bu qanun, Azərbaycan Respublikasının Mülki

Məcəlləsi, "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" və "Kredit İttifaqları haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunları, Milli Bankın bunlara müvafiq olaraq qəbul edilmiş normativ aktları, Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktları, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrlə tənzimlənir.

2.4. Cari bank fəaliyyəti ilə bağlı qərarları qəbul edərkən kredit təşkilatları dövlət hakimiyyəti və bələdiyyə orqanlarından asılı deyildir və onlar kredit təşkilatlarının fəaliyyətinə qarışa bilməz. Kredit təşkilatları qanunla onların fəaliyyət növlərinə aid edilməyən fəaliyyəti həyata keçirməyə məcbur edilə bilməz.

2.5. Kredit təşkilatlarının və dövlətin müvafiq öhdəlik götürdüyü hallardan başqa, bütün digər hallarda kredit təşkilatları dövlətin, dövlət isə kredit təşkilatlarının öhdəlikləri üçün məsuliyyət daşımır.

Maddə 10. İnzibatçılara dair tələblər

10.1. Bankların, onların filiallarının, şöbələrini, nümayəndəliklərinin və xarici bankların yerli filiallarının və nümayəndəliklərinin inzibatçıları məqbul və lazımı keyfiyyətə malik şəxslər olmalıdır.

10.2. Aşağıdakı şəxslər bankların, onların filiallarının, şöbələrini və xarici bankların yerli filiallarının inzibatçısı ola bilməzlər:

10.2.1. maliyyə vəziyyətinin pisləşməsi və prudensial tələbləri pozmaqla əlaqədar məcburi ləğv olunmuş, yaxud müflis elan olunmuş bankda ləğvətmə və ya iflas haqqında qərarın qəbul edildiyi tarixdən əvvəlki bir il ərzində bankın fəaliyyət strategiyasının müəyyən edilməsi və qərarların qəbul edilməsi proseslərində iştirak etmiş inzibatçısı (belə şəxslər üç il ərzində başqa bankın inzibatçısı ola bilməzlər);

10.2.2. üç ildən az olmayan müddət ərzində başqası ilə əvəz edilməsi barədə Milli Bankın tələbi ilə hər hansı bankın, filialın və ya şöbənin inzibatçısı vəzifəsindən azad edilmiş şəxs (işə bərpa olunması haqqında barəsində qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı olan şəxslər istisna olmaqla);

10.2.3. bankın inzibatçısı hüququndan qanunla müəyyən edilmiş qaydada məhrum edilmiş şəxslər;

10.2.4. bankın digər idarəetmə orqanının (səhmdarların ümumi yığıncağı istisna olmaqla) üzvü olan şəxslər;

10.2.5. idarə heyətinin üzvləri istisna olmaqla, bankda digər vəzifə tutan şəxslər;

10.2.6. Müşahidə Şurasının üzvü üçün – üçdən çox hüquqi şəxsin və ya digər hər hansı bir bankın idarəetmə orqanlarının üzvü olan şəxslər;

10.2.7. bankın İdarə Heyətinin üzvləri, baş mühasibi (mühasibat xidmətinin rəhbəri), daxili audit bölməsinin rəhbəri, bank filialının, şöbəsinin rəhbəri və baş mühasibi üçün – başqa banklarda, xarici bankların yerli filiallarında, digər hüquqi şəxslərdə, o cümlədən banka aidiyyəti olan hüquqi şəxslərdə vəzifə tutan şəxslər (bankın payçı olduğu digər banklarda və hüquqi şəxslərdə Müşahidə Şurasının üzvü olması halları istisna olmaqla);

10.2.8. bankın inzibatçısı ilə qohumluq münasibətlərində olan şəxs – onun əri/arvadı, valideyni, o cümlədən ərinin/arvadının valideyni, babası, nənəsi, övladı, o cümlədən övladlığa götürülən, qardaşı və bacısı (bank şöbəsinin inzibatçıları istisna olmaqla);

10.2.9. dövlət hakimiyyəti və ya bələdiyyə orqanında qulluqda olan şəxslər (qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla).

10.3. İnzibatçı vəzifəsinə təyin edilmək üçün aşağıdakı tələblər gözlənilməlidir:

10.3.1. bankın Müşahidə Şurasının, Audit Komitəsinin sədri və üzvləri üçün – ali iqtisadi və ya hüquqi təhsilin, yaxud təhsildən asılı olmayaraq maliyyə idarələrində fəaliyyət strategiyasının müəyyən edilməsi və qərarların qəbul edilməsi proseslərində iştirak etmək imkanı verən iş təcrübəsinin olması;

10.3.2. bankın İdarə Heyətinin sədri və üzvləri, habelə bankın daxili audit bölməsinin və filiallarının rəhbərləri üçün – ali iqtisadi və ya hüquqi təhsilin və bank sistemində azı 2 illik iş stajının olması, yaxud ali təhsilin və bank sistemində azı 4 illik iş stajının olması;

10.3.3. bankın və bank filialının baş mühasibi (mühasibat xidmətinin rəhbəri) üçün – ali iqtisadi təhsilin və bankda mühasib vəzifəsində azı 2 illik iş stajının olması və ya orta ixtisas təhsilinin və mühasib vəzifəsində azı 5 illik iş stajının, o cümlədən bank sistemində azı 2 illik iş stajının olması. Bu tələblər baş mühasibin imza hüququ olan müavininə də şamil edilir;

10.3.4. bank şöbəsinin inzibatçısı üçün – ali və ya orta ixtisas təhsilinin və bank fəaliyyəti sahəsində 6 aylıq iş stajının olması.

10.4. Bank və ya yerli filialı olan xarici bank, bankın və ya xarici bankın yerli filialının inzibatçısı vəzifəsinə nəzərdə tutulan bütün təyinatlar və dəyişikliklər barəsində Milli Banka yazılı bildiriş göndərməlidir. Bildirişə müvafiq hallarda qanunun 8.2.8-ci, 9.3.10-cu və 11.3.5-ci maddələrində nəzərdə tutulan məlumatlar və sənədlər əlavə olunur. Milli Bank bildirişə dair öz münasibətini 30 təqvim günü müddətində banka və ya xarici bankın yerli filialına bildirməli, bu maddədə nəzərdə tutulan hallarda isə inzibatçıların attestasiya vaxtını təyin etməlidir. Bu müddətdə müraciətçiyə bildiriş göndərilməzsə, inzibatçının namizədliyinə müsbət baxılmış hesab olunur.

İnzibatçı vəzifəsinə nəzərdə tutulan təyinatlar qanunla müəyyən edilmiş tələblərə cavab vermədikdə Milli Bank onların dəyişdirilməsini tələb edə bilər.

Bankın İdarə Heyətinin üzvləri, daxili audit bölməsinin rəhbəri, bankın baş mühasibi (mühasibat xidmətinin rəhbəri) və onun imza hüququ olan müavinləri, habelə yerli və xarici bankların yerli filiallarının rəhbərləri və baş mühasibləri (mühasibat xidmətinin rəhbəri) və onların imza hüququ olan müavinləri Milli Bankda attestasiyadan keçirlər. Bu təyinatlara Milli Bankın müsbət rəyi alındıqdan sonra həmin inzibatçılar öz vəzifələrinin icrasına başlaya bilərlər.

Attestasiyanın keçirilməsi qaydalarını Milli Bank müəyyən edir.

10.5. Bu maddədə nəzərdə tutulan tələblər bankların və xarici bankların yerli filiallarının bütün fəaliyyət dövrünə şamil edilir.

Ovçuluq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(20 aprel 2004-cü il, № 637-IIQ)

...

Maddə 21. Ovçuluq təsərrüfatlarının təşkili və kateqoriyaları

21.1. Ovçuluq təsərrüfatlarının təşkili və aparılması məqsədilə vəhşi heyvanların yaşadığı, miqrasiya etdiyi və çoxaldığı ərazilər ov yerləri kimi istifadə edilir.

21.2. Ov yerlərinə yaşayış məntəqələrinin, sənaye, təsərrüfat və hərbi obyektlərin, dövlət təbiət qoruqlarının əraziləri, milli və təbiət parklarının xüsusi mühafizənin hüquqi rejimi tətbiq olunan fəaliyyət zonaları aid edilə bilməz və bu ərazilərdə ovçuluğun həyata keçirilməsi qadağandır.

21.3. Ovçuluq təsərrüfatlarının aparılması məqsədilə ov yerləri qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada azı 10 il müddətinə hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə və ya icarəsinə verilə bilər.

21.4. Azərbaycan Respublikasında ovçuluq təsərrüfatları respublika və yerli əhəmiyyətli kateqoriyalara bölünür. Ovçuluq təsərrüfatlarının kateqoriyalara aid edilməsi və bir kateqoriyadan digərinə keçirilməsi elmi müəssisələrin və əlaqədar təşkilatların rəyi nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

21.5. Respublika əhəmiyyətli ovçuluq təsərrüfatları elmi və texniki-iqtisadi əsaslandırma üçün uyğun olaraq elmi müəssisələrin və əlaqədar təşkilatların rəyi nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə təşkil edilir.

21.6. Respublika əhəmiyyətli ovçuluq təsərrüfatlarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı idarə edir və həmin təsərrüfatlar hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə və icarəsinə verilə bilər.

21.7. Yerli əhəmiyyətli ovçuluq təsərrüfatları elmi müəssisələrin və əlaqədar təşkilatların rəyi nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə yaradılır.

21.8. Yerli əhəmiyyətli ovçuluq təsərrüfatları bütövlükdə və ya qismən, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyələrin, hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsinə və icarəsinə verilə bilər. Yerli əhəmiyyətli ovçuluq təsərrüfatları istifadəyə və icarəyə verilərkən onların hüquqi statusu, mühafizə rejimi və məqsədli təyinatı saxlanılır.

21.9. Bələdiyyələr, hüquqi və fiziki şəxslər mülkiyyətlərində olan torpaqlarda qanunvericiliyə uyğun olaraq ov obyektlərini yetişdirib ov yerlərinə buraxmaq məqsədilə ovçuluq təsərrüfatları yarada bilərlər.

Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(29 iyun 2004-cü il, № 713-IIQ)

...

Maddə 5. Dövlət reyestrinin açıqlığı

5.1. Daşınmaz əmlakın təsvirini, dövlət qeydiyyatına alınmış hüquqları və onların məhdudlaşdırılmasına (yüklülüyünə) dair dövlət reyestrindən arayış hüquq sahibinə, onun tərəfindən vəkil edilmiş şəxsə, hüquq sahibinin əmlakına qanun və ya vəsiyyət əsasında vərəsəlik hüququ olan şəxslərə və qanunla nəzərdə tutulmuş səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar müvafiq dövlət orqanlarına və bələdiyyələrə verilir.

5.2. Dövlət reyestrindən arayışı əldə etmək üçün qeydiyyat orqanına ərizə ilə müraciət etmiş fiziki şəxs şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi, hüquqi şəxs isə onun dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnaməsinin surətini və nümayəndəsinin səlahiyyətini təsdiq edən etibarnaməni təqdim etməlidir. Daşınmaz əmlak üzərində hüquq sahibi olmayan şəxs ərizədə arayışın əldə edilməsinin məqsədini göstərməlidir.

5.3. Qeydiyyat orqanı 5 iş günü müddətində müraciət etmiş şəxsə arayışı və ya əsaslandırılmış imtina məktubunu verməlidir.

5.4. Hüquq sahibinin sorğusuna əsasən ona məxsus olan daşınmaz əmlak haqqında qeydiyyat orqanının digər şəxslərə verdiyi arayışlar barədə məlumat sorğu verildiyi gün iş vaxtı ərzində qeydiyyat orqanı tərəfindən hüquq sahibinə verilməlidir.

5.5. Dövlət reyestrindəki məlumatlardan hüquq sahibinin qanuni mənafələrinə ziyan vuracaq üsul və formalarda istifadə edilməsi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyətə səbəb olur.

Poçt rabitəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(29 iyun 2004-cü il, 714-IIQ)

Maddə 14. Poçt rabitəsi obyektlərinin yerləşdirilməsi

14.1. Dövlət hakimiyyəti və bələdiyyə orqanları yaşayış məntəqələrinin, həmçinin yaşayış binalarının layihələşdirilməsi, tikintisi və yenidən qurulması zamanı milli operatorun poçt obyektlərinin yerləşdirilməsi üçün binaların tikintisini, binalarda yerlərin və ya torpaq sahələrinin ayrılmasını təmin etməlidir.

14.2. Milli operatorun obyektlərinin yerləşdirilməsi üçün torpaq sahələri Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyinə uyğun olaraq ayrılır. Avtomobil, dəmiryol stansiyalarında, hava və dəniz limanlarında, poçt mübadilə məntəqələ-

rinin binalarının və qurğularının tikintisi üçün işə torpaq sahələri stansiya və limanların bilavasitə yaxınlığında, digər poçt obyektlərinin tikintisi üçün işə yaşayış məntəqələrinin mərkəzi hissəsində ayrılmalıdır.

14.3. Ünvan qutuları tikinti müəssisələri tərəfindən çoxmərtəbəli binaların birinci mərtəbələrində quraşdırılır. Ünvan qutularının alınması və quraşdırılması xərcləri bu evlərin tikinti xərclərinə daxil edilir.

14.4. Fərdi tikililərdə istifadəçilər poçt göndərişlərini almaq üçün ünvan qutularını öz vəsaitləri hesabına quraşdırırlar.

14.5. Çoxmərtəbəli binalarda yerləşən hüquqi şəxslər binaların birinci mərtəbəsində ünvan qutuları quraşdırır və onların yararlı vəziyyətdə saxlanılmasını təmin edir.

14.6. Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən poçt rabitəsi operatorları qanunvericilik ilə müəyyən edilmiş qaydada əməliyyat-axtəriş fəaliyyətinin subyektlərinə müvafiq tədbirlər keçirilməsi üçün şərait yaratmalı, bu zaman yaranan təşkilati-texniki məsələləri həll etməli və istifadə olunan üsulları gizli saxlamalıdırlar.

Mühasibat uçotu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(29 iyun 2004-cü il, №716-IIQ)

...

Maddə 13. Qeyri-kommersiya təşkilatlarının maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsi

13.1. Bələdiyyə orqanları, büdcə təşkilatları və büdcədən kənar dövlət fondları bu qanuna əsasən tələb olunan maliyyə hesabatlarını Büdcə Təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartlarına uyğun tərtib edirlər.

13.2. Qeyri-hökumət təşkilatları bu qanuna əsasən tələb olunan maliyyə hesabatlarını Qeyri-hökumət Təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartlarına uyğun tərtib edirlər.

Maddə 14. Qeyri-kommersiya təşkilatları üçün hesabat dövrü, maliyyə hesabatlarının təqdim və dərc edilməsi qaydası

14.1. Büdcə təşkilatları və büdcədən kənar dövlət fondlarının maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi, hesabat dövrləri və dərc edilməsi qaydaları mühasibat uçotu sahəsində dövlət tənzimlənməsini həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

14.2. Bələdiyyə orqanlarının maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi, hesabat dövrləri və dərc edilməsi qaydaları bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilir.

14.3. Büdcə təşkilatları və büdcədən kənar dövlət fondlarının bu qanuna uyğun olaraq təqdim etdikləri maliyyə hesabatları "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Azərbaycan Respublikasının illik dövlət büdcəsi haqqında qanunları və büdcə sisteminə aid olan digər müvafiq normativ hüquqi aktlar əsasında tələb olunan maliyyə hesabatlarını əvəz etmir, onlara əlavə edilir.

14.4. Qeyri-hökumət təşkilatları üçün hesabat dövrləri bu qanunun 11-ci maddəsinə uyğun olaraq müəyyənləşdirilir.

14.5. Qeyri-hökumət təşkilatları illik maliyyə hesabatlarını bu qanunun 12-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq dərc etdirirlər.

İctimai televiziya və radio yayımı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(28 sentyabr 2004-cü il, № 767-IIQ)

Maddə 7. İctimai yayımçının vəzifələri

7.0. İctimai yayımçının vəzifələri aşağıdakılardır:

7.0.1. ölkədə və dünyada baş verən mühüm hadisələr, dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin, siyasi partiyaların, ictimai birliklərin, dini qurumların və kommersiya təşkilatlarının fəaliyyəti barədə vətəndaşların qərəzsiz və tarazlaşdırılmış informasiya almaq hüququnun həyata keçirilməsi;

7.0.2. milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərləri qoruyub inkişaf etdirən maarifləndirici, məlumatlandırıcı və əyləndirici proqramlar vasitəsilə vətəndaşların maraqlarının təmin olunması;

7.0.3. Azərbaycan və dünya müəlliflərinin əsərləri üzrə yüksək sənətkarlıq nümunəsi olan tamaşaların, bədii, sənədli və cizgi filmlərinin, serialların, incəsənət əsərlərinin, mühüm tarixi və mədəni tədbirlərin lentə alınması və gələcək nəsillər üçün ictimai yayımçının qızıl fondunda saxlanması;

7.0.4. hazırlanıb efirə verilən proqramlarda vətəndaşların öz fikirlərini bildirməsi üçün bərabər imkanlar yaradılması;

7.0.5. vətəndaşların cavabvermə hüququnun təmin edilməsi;

7.0.6. informasiyanın tərəfsizliyinin, qərəzsizliyinin və doğru-dürüstlüyünün təmin edilməsi;

7.0.7. pornoqrafik materialların, zorakılığı, qəddarlığı, dini və irqi ayrı-seçkiliyi təbliğ edən proqramların yayımlanmaması;

7.0.8. vətəndaşların şəxsi həyatına, şərəf və ləyaqətinə hörmətlə yanaşılması;

7.0.9. yayım zamanı peşə etikasına riayət olunması.

...

Maddə 18. Yayım şurasının üzvlərinə verilən tələblər

18.1. Yayım şurasının üzvləri dövlət orqanlarında və bələdiyyələrdə, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq hər hansı teleradio yayımında, reklam agentliyində işləyə bilməzlər.

18.2. Yayım şurasının üzvləri onların namizədliyini irəli sürmüş təşkilatların deyil, bütövlükdə cəmiyyətin maraqlarının müdafiəçisi kimi çıxış edirlər.

18.3. Yayım şurasının üzvləri ictimai yayımçının müstəqilliyinə zərər vuran bəyanatlar verə və ya öz vəzifələrindən siyasi, kommersiya, yaxud şəxsi məqsədlər üçün istifadə edə bilməzlər.

18.4. Yayım şurasının üzvləri teleradio, mətbuat, informasiya, mədəniyyət, maliyyə, teletexnika və digər aidiyyəti sahə üzrə iş təcrübəsi olan ali təhsilli Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarından seçilir.

Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(10 dekabr 2004-cü il, № 802-IIQ)

...

Maddə 20. Milli Bankın təşkilati strukturu

20.1. Milli Bankın təşkilati strukturuna İdarə Heyəti, mərkəzi aparat, ərazi idarələri daxildir. Milli Bankın mərkəzi aparatı daxili audit bölməsindən, habelə İdarə Heyətinin müəyyən etdiyi digər struktur bölmələrdən ibarətdir.

20.2. Milli Bankın mərkəzi aparatına daxil olan bütün struktur bölmələri və qurumları İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmiş əsasnamələrə uyğun olaraq fəaliyyət göstərir.

Maddə 21. Milli Bankın İdarə Heyəti

21.1. Milli Bank İdarə Heyəti tərəfindən idarə olunur. Milli Bankın İdarə Heyətinin tərkibi yeddi nəfərdən ibarətdir. İdarə Heyətinin tərkibinə sədr, Milli Bankda daimi əsaslarla işləyən dörd üzv və iki kənar üzv daxildir.

21.2. İqtisadiyyat və ya hüquq sahəsində ali təhsilə, iqtisadiyyat, hüquq, maliyyə və ya bank sahəsi üzrə peşəkar təcrübəyə malik olan, mülkiyyət əleyhinə, iqtisadi fəaliyyət sahəsində, qulluq mənafeyi əleyhinə, habelə ağır və xüsusilə ağır cinayətlərə görə məhkum olunmayan, habelə xarici dövlətlərin qarşısında heç bir öhdəliyi olmayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları İdarə Heyətinin üzvləri ola bilərlər.

21.3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatları, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvləri, bələdiyyələrin seçkili üzvləri, habelə dövlət hakimiyyəti və ya bələdiyyə orqanında qulluqda olan şəxslər eyni zamanda Milli Bankın İdarə Heyətinin üzvləri ola bilməzlər.

Milli Bankın İdarə Heyətinin üzvləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 10-cu bəndinə, 95-ci maddəsinin I hissəsinin 15-ci bəndinə və II hissəsinə müvafiq olaraq vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edirlər.

İpoteka haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(15 aprel 2005-ci il)

Maddə 32. İpoteka predmetinin məcburi alınmasının nəticələri

32.1. İpoteka qoyanın ipoteka predmeti olan əşyaya mülkiyyət hüququna qanunla müəyyənləşdirilmiş əsaslar üzrə və qaydada dövlət və ya bələdiyyə ehtiyacları üçün satınalma, rekvizisiya və ya milliləşdirilmə nəticəsində xitam verildikdə və ipoteka qoyana başqa əşya və (və ya) müvafiq əvəz verildikdə ipoteka hüququ əvəz kimi verilmiş əşyaya şamil edilir və ya müvafiq surətdə ipoteka saxlayan ipoteka qoyana çatması əvəzinin məbləğindən öz tələbinin üstün ödənilməsi hüququnu əldə edir. Bu hüquqları tam müdafiə olunmayan (əvəz kimi verilən əşya və (və ya) müvafiq əvəz ipoteka predmetinin dəyərindən aşağı olduqda) ipoteka saxlayan əsas öhdəliyin vaxtından əvvəl icrasını tələb edə bilər, tələb yerinə yetirilmədikdə ipoteka qoyanın aldığı müvafiq əvəzə tutmanı yönəldə bilər.

32.2. İpoteka predmeti olan əşya cinayət törədilməsinə və ya başqa hüquq pozuntusuna görə məhkəmə qaydasında müsadirə edildikdə ipotekaya xitam verilir. Bu halda ipoteka saxlayan əsas öhdəliyin vaxtından əvvəl icrasını tələb edə bilər.

32.3. İpoteka predmeti olan əşya əslində onun mülkiyyətçisinin başqa şəxs olmasına görə qanunla müəyyən edilmiş qaydada ipoteka qoyandan alındıqda bu əşya barəsində ipotekaya xitam verilir. Bu halda ipoteka saxlayan məhkəmənin müvafiq qərarı qüvvəyə mindikdən sonra əsas öhdəliyin vaxtından əvvəl icrasını tələb edə bilər.

...

Maddə 49. İpoteka predmeti ola bilən torpaq sahələri

49.1. Hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan torpaq sahələri ipoteka qoyula bilər.

49.2. Yaşayış məntəqələrində ümumi istifadədə olan torpaqlar, habelə torpaq qanunvericiliyinə uyğun olaraq ipotekasına yol verilməyən digər sahələr istisna

olmaqla, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələri ipoteka predmeti ola bilər.

49.3. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların ipotekasına kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı, habelə torpaq qanunvericiliyinə uyğun olaraq bu kateqoriya torpaqların məqsədli istifadəsi ilə bağlı yaranan öhdəliklərin təmin edilməsi üçün yol verilir.

...

Maddə 56. Yaşayış evlərinin və mənzillərin ipotekası haqqında müddələrin tətbiqi

56.1. Xüsusi mülkiyyətdə olan fərdi və çoxmənzilli yaşayış evləri, habelə mənzillər ipoteka predmeti ola bilər.

56.2. Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan yaşayış evlərinin və mənzillərin ipotekasına yol verilmir.

56.3. Mehmanxanalar, istirahət evləri, bağ evləri və bu kimi başqa tikililər və binalar ümumi əsaslarla ipoteka predmeti ola bilər. Yaşayış evlərinin (mənzillərinin) ipotekası üçün müəyyən edilən qaydalar onlara şamil edilmir.

Qanın, qan komponentlərinin donorluğu və qan xidməti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(3 may 2005-ci il, № 904-IIQ)

...

Maddə 11. Qanın, qan komponentlərinin tədarükü, emalı, saxlanması və bölüşdürülməsi

11.1. Beynəlxalq standartlara, sanitariya-gigiyenik norma və tələblərə əməl edilməklə qanın, qan komponentlərinin tədarükü, emalı, saxlanması və bölüşdürülməsini müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş qaydada dövlət qan xidməti müəssisələri (qan bankları) həyata keçirir. Qanın, qan komponentlərinin tədarükü və xəstəxanadaxili qanqöçürmə ilə bağlı xidmətləri bələdiyyə tibb müəssisələri də həyata keçirə bilər.

11.2. Qanın, qan komponentlərinin tədarükü, emalı, saxlanması və bölüşdürülməsi ilə məşğul olan qan xidməti müəssisələrinin (qan banklarının) siyahısını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

11.3. Qan xidməti müəssisələrinin (qan banklarının) vəzifəli şəxsləri qanın, qan komponentlərinin və preparatlarının tədarükündə, emalında, saxlanmasında və bölüşdürülməsində yol verilmiş pozuntulara görə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş məsuliyyət daşıyırlar.

Hemofiliya və talassemiya irsi qan xəstəliklərinə düçar olmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(3 may 2005-ci il, № 905-IIQ)

...

Maddə 6. İrsi qan xəstəliyi olan şəxslərin müayinəsi və müalicəsi üzrə tədbirlərin maliyyələşdirilməsi

6.1. İrsi qan xəstəliyi olan şəxslərin dövlət tibb müəssisələrində müayinə və müalicəsi dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.

6.2. İrsi qan xəstəliyi olan şəxslərin müayinəsi və müalicəsi ilə bağlı tədbirlər bələdiyyələrin vəsaitləri, məcburi tibbi sığorta haqları, hüquqi və fiziki şəxslərin ianələri, eləcə də qanunvericiliklə qadağan olunmayan digər vəsaitlər hesabına həyata keçirilə bilər.

Maddə 7. İrsi qan xəstəliyi olan şəxslərin hüquqları

7.0. İrsi qan xəstəliyi olan şəxslərin aşağıdakı hüquqları vardır:

7.0.1. tibbi göstərişlər əsasında ambulator, stasionar və ya sanatoriya-kurort şəraitində tibbi yardım almaq;

7.0.2. sağlamlığının vəziyyəti, xəstəliyin mahiyyəti, tətbiq olunan müalicə üsulları, aparılmış müalicənin nəticələri haqqında ətraflı və müntəzəm məlumat almaq;

7.0.3. ailənin planlaşdırılması məsələlərinə və ailə-nikah münasibətlərinin tibbi-psixoloji cəhətlərinə dair, habelə nəsilə mümkün olan irsi xəstəliklərə yol verməmək məqsədilə dövlət və bələdiyyə tibb müəssisələrində pulsuz məsləhətlər almaq, müayinədən keçmək və dispanser nəzarətində olmaq;

7.0.4. Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyi ilə müəyyən edilən işçinin səhhətinə, sağlamlığına mənfi təsir göstərən amillər olan ağır, zərərli və təhlükəli əmək şəraitli peşələr (vəzifələr) və iş yerləri istisna olmaqla, istənilən iş yerlərində işləmək; 7.0.5. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada xüsusi təhsil almaq.

Baytarlıq haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(31 may 2005-ci il, № 922-IIQ)

...

Maddə 10 . Bələdiyyələrin baytarlıq sahəsində hüquqları

10.1. Bələdiyyələr tərəfindən yaradılmış hüquqi şəxslər bu qanunun 27.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada baytarlıq təbabəti ilə məşğul ola bilərlər.

10.2. Dövlət baytarlıq xidməti bu qanunun 20-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş baytarlıq tədbirlərinin həyata keçirilməsində köməklik göstərilməsi üçün bələdiyyələri cəlb edə bilər. Bu zaman bələdiyyələr müvafiq tədbirlərin keçirilməsi məqsədilə öz vəsaitləri hesabına məqsədli fondlar yarada və yerli büdcədən vəsait ayıra bilərlər.

...

Maddə 28 . Özəl baytarlıq təbabəti müəssisələrinin fəaliyyəti

28.1. Özəl baytarlıq təbabəti müəssisələri və bələdiyyələr tərəfindən yaradılan hüquqi şəxslər dövlət baytarlıq nəzarətinin səlahiyyətinə aid olan məsələlərdən başqa, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada baytarlıq təbabəti sahəsində digər fəaliyyət növləri ilə məşğul ola bilərlər.

28.2. Özəl baytarlıq təbabəti müəssisələri zəruri hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının qərarı ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilən baytarlıq tədbirlərinə həmin özəl baytarlıq təbabəti müəssisələrinin rəziliği əsasında cəlb edilə bilərlər.

28.3. Özəl baytarlıq təbabəti müəssisələri qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müvafiq ərazi bölməsində uçota durduqdan sonra fəaliyyət göstərə bilərlər.

Ailə kəndli təsərrüfatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(14 iyun 2005-ci il, № 926-III)

...

Maddə 5. Ailə kəndli təsərrüfatının uçotu

5.1. Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunun aparılması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

5.2. Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunu müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyələr aparır. Bələdiyyələr tərəfindən ailə kəndli təsərrüfatının üzvlərinə onların statusunu, əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən, forması və verilmə qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən vəsiqə verilir. Vəsiqənin verilməsi üçün haqq ödənilmir.

5.3. Ailə kəndli təsərrüfatının dövlət qeydiyyatına alınması tələb olunmur.

Maddə 6. Ailə təsərrüfatının əmlakı

6.1. Təsərrüfat fəaliyyətini həyata keçirmək üçün ailə kəndli təsərrüfatının əmlakı onun mülkiyyətində və ya icarəsində olan torpaq sahələri, tikililər, qurğular və digər istehsal və qeyri-istehsal vasitələri, mal-material qalıqları, pul vəsaiti və başqalarından ibarətdir.

6.2. Ailə kəndli təsərrüfatının istifadə etdiyi əmlak qanunvericiliyə uyğun olaraq təsərrüfat üzvlərindən birinin mülkiyyətində, üzvlərin ümumi paylı və ümumi birgə mülkiyyətində və ya içərisində ola bilər.

6.3. Müvafiq yaşayış məntəqəsində daimi yaşayan və qeydiyyatda olan torpaq payı almamış vətəndaşlar və istefaya çıxmış hərbi qulluqçular dövlət və bələdiyyə torpaqlarından qanunvericiliyə uyğun qaydada istifadə etməklə ailə kəndli təsərrüfatı kimi fəaliyyət göstərmək istədikdə torpağı icarəyə götürməkdə və ya satın almaqla üstünlük hüququna malikdirlər.

6.4. Ailə kəndli təsərrüfatının əmlakının və torpaq sahəsinin dövrüyyəsi Azərbaycan Respublikasının mülki və torpaq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

6.5. Ailə kəndli təsərrüfatında əmlakın istifadəsindən əldə edilən fayda (gəlir, artım, bəhər və başqa formalarda) təsərrüfat üzvlərinin ümumi birgə mülkiyyəti-dir və qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulan qaydada təsərrüfat başçısı tərəfindən bölünür.

...

Maddə 8. Ailə kəndli təsərrüfatının vəzifələri

8.1. Ailə kəndli təsərrüfatının vəzifələri aşağıdakılardır:

8.1.1. torpaq sahəsinin məqsədli təyinatına və hüquqi rejiminə uyğun olaraq səmərəli istifadə olunmasını təmin etmək;

8.1.2. torpaqların münbitliyini təmin edən müvafiq aqrotexniki, iqtisadi və təşkilati tədbirləri həyata keçirmək;

8.1.3. torpaq, su, meşə və ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanunvericilik aktlarının tələblərinə riayət etmək;

8.1.4. qanunla müəyyən edilmiş vergiləri, məcburi dövlət sosial sığorta haqlarını və digər ödənişləri vaxtında ödəmək;

8.1.5. istehsal etdiyi məhsulların, gördüyü iş və xidmətlərin keyfiyyətinə dair sanitariya, ekoloji və digər tələblərə, standartlara əməl etmək;

8.1.6. fəaliyyət göstərdiyi yaşayış məntəqəsinin müvafiq bələdiyyəsində uçota durmaq;

8.1.7. müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin öz səlahiyyətləri daxilində onların fəaliyyətinə aid qanunvericiliyə uyğun tələblərini yerinə yetirmək;

8.1.8. öz fəaliyyəti haqqında qanunvericiliklə müəyyən olunmuş hallarda və qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına və bələdiyyələrə hesabatlar təqdim etmək;

8.1.9. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş digər vəzifələri həyata keçirmək.

8.2. Ailə kəndli təsərrüfatının üzvləri bu maddədə göstərilən vəzifələri yerinə yetirmədikdə müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 9. Ailə kəndli təsərrüfatı ilə dövlət orqanları və bələdiyyələrin qarşılıqlı münasibətləri

9.1. Ailə kəndli təsərrüfatı ərazinin iqtisadi və sosial inkişafını təmin edən sahəvi və regional proqramların hazırlanması və həyata keçirilməsində dövlət orqanları və bələdiyyələr ilə könüllü olaraq qarşılıqlı fəaliyyət göstərə bilər.

9.2. Dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla ailə kəndli təsərrüfatının fəaliyyətinə müdaxilə etmələrinə yol verilmir.

9.3. Müvafiq dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin öz səlahiyyətləri daxilində ailə kəndli təsərrüfatından qanunvericiliyə əməl etməsini tələb etmək hüququ vardır.

9.4. Ailə kəndli təsərrüfatının illik dövryyəsinin yuxarı həddi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi miqdarı keçdikdə, o, sahibkarlıq fəaliyyətinin subyekti kimi fəaliyyət göstərir.

Maddə 10. Ailə kəndli təsərrüfatına dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin himayəsi

10.1. Ailə kəndli təsərrüfatına dövlət himayəsi digər təsərrüfatçılıq subyektləri üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan qaydada şamil edilir.

10.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr müvafiq proqramlar çərçivəsində ailə kəndli təsərrüfatının dəstəklənməsinə maliyyə vəsaiti nəzərdə tuta bilərlər və öz səlahiyyətləri daxilində ailə kəndli təsərrüfatının inkişafı üçün aşağıdakı istiqamətlərdə köməklik göstərə bilərlər:

10.2.1. istehsal və sosial infrastrukturun formalaşması və yerlərdə ailə kəndli təsərrüfatına xidmət edən tədarük, emal, ticarət və təchizat təşkilatları şəbəkəsinin təşkili və inkişaf etdirilməsinin stimullaşdırılması;

10.2.2. aqroservis, aqrokimyəvi, zoobaytarlıq və digər xidmətlərin təşkilinin, həmçinin toxum, əkin materialı, cins mal-qara və quş, avadanlıq və ləvazimat ilə təminatının, mütərəqqi texnika və texnologiyaların tətbiqinin dəstəklənməsi, ekoloji təmiz istehsalın təşviqi;

10.2.3. ailə kəndli təsərrüfatına güzəştli kreditlərin verilməsinin və lizinq xidməti göstərilməsinin dəstəklənməsi;

10.2.4. ailə kəndli təsərrüfatında məşğulluğun artırılmasını təmin edən xalq sənətkarlığının, yaşıl turizmin, ənənəvi və qeyri-kənd təsərrüfatı fəaliyyət sahələrinin inkişaf etdirilməsinin dəstəklənməsi;

10.2.5. ailə kəndli təsərrüfatı üzvlərinə elmi və informasiya-məsləhət xidməti göstərilməsinin, onların peşə hazırlığı və yenidən hazırlığının təşkili;

10.2.6. nailiyyətlərin nümayişi, öyrənilməsi və tətbiqinin genişləndirilməsi məqsədilə müsabiqələrin, sərgilərin, seminarların və təcrübə mübadiləsinin təşkil edilməsi;

10.2.7. ailə kəndli təsərrüfatına istehsal etdiyi məhsulları şəhər və rayon mərkəzlərində maneəsiz satmaq üçün ödənişsiz əsasda daimi satış yerlərinin ayrılması, həftəlik və mövsümi sərgi-yarmarkaların təşkil edilməsi;

10.2.8. ailə kəndli təsərrüfatının kooperasiya əlaqələrinin təşviqi;

10.2.9. daxili bazarın monitorinqinin aparılması və haqsız rəqabətin qarşısının alınması və digər istiqamətlərdə.

...

Maddə 14. Mübahisələrin həlli

Ailə kəndli təsərrüfatının fəaliyyəti ilə bağlı mübahisəli məsələlər öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr tərəfindən və ya məhkəmə qaydasında həll olunur.

Telekommunikasiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(14 iyun 2005-ci il, № 927-IIQ)

...

Maddə 44. Telekommunikasiya şəbəkələri və vasitələri üzərində mülkiyyət hüququ

44.1. Telekommunikasiya şəbəkələri, qurğuları və vasitələri dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə ola bilər.

44.2. Dövlət, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, operatorlar, provayderlər üçün bərabər hüquqi şərait yaradır.

44.3. Dövlət mülkiyyətində olan telekommunikasiya şəbəkələri, qurğuları və vasitələrinin təsnifatı normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

...

Maddə 46. Telekommunikasiya ehtiyacları üçün torpaqdan və digər daşınmaz əmlakdan istifadə

46.1. Telekommunikasiya şəbəkələri, vasitələri və qurğuları qanuna uyğun olaraq dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlarda yerləşdirilə bilər.

46.2. Torpaq sahələrinin ayrılması, mühafizə zona və zolaqlarının müəyyənləşdirilməsi qaydaları, onlardan istifadə müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilir.

46.3. Telekommunikasiya fəaliyyəti üçün fiziki və hüquqi şəxslərə verilən torpaq sahələrinin, o cümlədən mühafizə zona və zolaqlarının ölçüsü bu fəaliyyət növü üçün torpaq ayrılması normalarına və layihə-texniki sənədlərə müvafiq olaraq müəyyənləşdirilir.

46.4. Yaşayış məntəqələrinin yenidənqurulması, ayrı-ayrı binaların, yolların, körpülərin təmiri, meliorasiya işlərinin görülməsi, faydalı qazıntı yataqlarının emalı zamanı və bu kimi digər hallarda telekommunikasiya qurğularının köçürülməsi və ya yenidənqurulması sifarişçinin vəsaiti hesabına, mövcud standartlara və telekommunikasiya şəbəkəsinin mülkiyyətçisinin texniki şərtlərinə uyğun şəkildə həyata keçirilir.

46.5. Azərbaycan Respublikasının sərhədyanı ərazilərində, o cümlədən sərhəd çaylarında, Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan hissəsində telekommunikasiya vasitələrinin və qurğularının tikintisi, istismarı və qəza bərpa işlərinin aparılması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilir.

46.6. Telekommunikasiya şəbəkələrinin və qurğularının layihələşdirilməsi, tikintisi, təmiri, yenidənqurulması, quraşdırılması və yerdəyişməsi müvafiq dövlət və sahə standartlarına, müəyyən edilmiş norma və qaydalara uyğun olaraq həyata keçirilir.

Aviasiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(24 iyun 2005-ci il, № 944-IIQ)

...

Maddə 9. Hava limanları və aerodromlar

9.1. Bu maddənin ikinci hissəsində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, hava limanları və aerodromlar dövlət, bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə ola bilər.

Beynəlxalq və hərbi aerodromlar strateji əhəmiyyətli obyektlər hesab olunur və dövlət mülkiyyətindədir.

9.2. Dövlət mülkiyyətində olan hava limanı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada idarə və istifadə olunur, təsdiq etdiyi planlara uyğun inkişaf etdirilir.

9.3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı bütün hava limanlarını və mülki aerodromları aşağıdakı tələblərə uyğunluq baxımından sertifikatlaşdırmalıdır:

9.3.1. sertifikatlaşdırma üçün ərizə təqdim edən şəxs hava limanının mülkiyyətçisi, icarəçisi və ya istifadəçisidir;

9.3.2. hava limanının fiziki xarakteristikası və onun köməkçi əyani vasitələri, habelə yanaşı ərazisi, binalar, obyektlər və onların nişanlanması hava limanından istifadə üçün nəzərdə tutulan hava gəmilərinin kateqoriyaları üçün müvafiq beynəlxalq tələblərə uyğundur;

9.3.3. naviqasiya və enmə vasitələri, telekommunikasiya xidməti vasitələri və hava limanının elektrik təchizatı sistemi hava limanından istifadə şəraitinə adekvatdır;

9.3.4. hava limanında hava hərəkətinin idarə edilməsi və əlaqədar xidmətlər göstərilməsi bu qanunun 8-ci maddəsinə uyğun olaraq həyata keçirilir;

9.3.5. hava limanında göstərilən meteoroloji xidmətlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tələblərinə uyğundur;

9.3.6. hava limanının aviasiya təhlükəsizliyi proqramı bu qanunun 43.2-ci maddəsinə uyğun təsdiq edilmişdir;

9.3.7. hava limanında fəvqəladə hallar ehtimalı üçün təsdiq edilmiş tədbirlər planı mövcuddur;

9.3.8. müvafiq yangınsöndürmə və xilasetmə bölmələri yaradılmışdır;

9.3.9. ərizəçi hava limanında uçuşların təhlükəsizliyinə müsbət təsir edən xidmətlərin təmin edilməsi işlərinin təşkili səviyyəsini xarakterizə edən yazılı izahat təqdim etmişdir;

9.3.10. hava hərəkəti üçün təhlükə yarada biləcək hündür binaların və digər obyektlərin inşasının, yanlışlığa səbəb ola biləcək işıqlandırmaların qarşısının alınması üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə əlaqələndirilməklə, adekvat nəzarət təmin edilmişdir.

Sertifikatlaşdırma ilə əlaqədar uçuşların təhlükəsizliyi və ya aviasiya təhlükəsizliyi üçün tələb olunduqda, hava limanından istifadə edilməsinə dair rəsmi göstərişlər verilir və məhdudiyyətlər qoyula bilər.

Sertifikatlaşdırma nəticəsində hava limanına uyğunluq sertifikatı verilir.

9.4. Hava limanının uyğunluq sertifikatını verən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı aviasiyaya yerüstü xidmətlər göstərən şəxslərin səriştəsini təsdiq edən, uçuşların təhlükəsizliyi və ya aviasiya təhlükəsizliyi üçün zəruri olan sənədləri tələb edə bilər. Belə hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı zəruri səriştənin meyarlarını müəyyən edir. Hava limanının uyğunluq sertifikatının sahibi yerüstü xidmətləri təmin edən şəxsin səlahiyyətlərinə əmin olduqdan sonra müvafiq səriştənin mövcudluğunu təsdiq edən sənədi təqdim edir.

9.5. Bu qanunun 31.4-cü maddəsi hava limanlarında və digər yerüstü bölmələrdə aviasiyaya xidmət göstərən şəxslərə də şamil edilir.

9.6. Hava limanının uyğunluq sertifikatını verən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı sertifikatlaşdırılmış hava limanlarına, beynəlxalq və milli aviasiya üçün yerüstü xidmət vasitələrinə və xidmətlərə nəzarət edir, yoxlamalar aparır. Bu məqsədlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına bütün müvafiq xidmət vasitələrindən, həmin xidmət vasitələrini təqdim edən və xidmət göstərən təşkilatların bütün sənədlərindən (məlumatlarından) sərbəst istifadə etmək imkanı verilir.

9.7. Uyğunluq sertifikatına malik olan hava limanının müvafiq tələblərə cavab vermədiyi aşkar edildikdə, həmin sertifikatı vermiş müvafiq icra hakimiyyəti orqanı uçuşların təhlükəsizliyinə və aviasiya təhlükəsizliyinə xələl gətirməmək şərtilə, hava limanının sahibinə çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün müddət müəyyən edir. Zəruri halda bu müddət ərzində hava limanı üçün müvafiq məhdudiyyətlər müəyyən edilə bilər.

Əgər aşkar edilmiş çatışmazlıqlar müəyyən edilmiş müddət ərzində aradan qaldırılmazsa, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı verdiyi sertifikatı ləğv edə bilər.

9.8. Bütün mülki, eksperimental aerodromlar və dövlət aerodromları müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən aparılan aerodromların dövlət reyestrində qeydiyyatda alınmalıdır.

Birgə bazalı aerodromlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alınır.

9.9. Müəyyən aerodromyaları ərazinin hüdudlarında şəhərlərin və digər yaşayış məntəqələrinin layihələşdirilməsində, inşa və inkişafında, habelə sənaye, kənd təsərrüfatı və digər obyektlərin inşasında və yenidən qurulmasında hava gəmiləri uçuşlarının təhlükəsizlik tələblərinə riayət olunmalı, əhəlinin sağlamlığına və təşkilatların fəaliyyətinə zərərli və fiziki təsirin mümkünüyü nəzərə alınmalı və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmalıdır.

9.10. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları hava limanlarına (aerodromlara) gədən yolların inşasını, yenidən qurulmasını, abadlaşdırılmasını və istismarını, bu yollarda sərnişin nəqliyyatının müntəzəm hərəkətini, habelə şəhərlərin və digər yaşayış məntəqələrinin hava limanları ilə telefon rabitəsini təmin edir.

Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(29 dekabr 2006-cı il)

...

Maddə 18. Teatrların idarə edilməsi, yaradılması, yenidən təşkili və ləğv olunması

18.1. Teatrların fəaliyyətinə rəhbərlik qanunvericilikdə və təsis sənədlərində nəzərdə tutulan qaydada təsisçinin vəzifəyə təyin etdiyi direktor tərəfindən həyata keçirilir.

18.2. Teatrlar dövlət, bələdiyyələr, istənilən hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən təsis edilə bilər.

18.3. Təsisçi (mülkiyyətçi) ilə teatr arasında münasibətlər qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada tənzimlənir.

18.4. Təsisçi (mülkiyyətçi) ilə teatr arasında bağlanmış müqavilədə tərəflərin öhdəlikləri, əmlakdan istifadənin şərtləri və qaydaları, teatrın maliyyələşdirilməsi, tərəflərin maddi məsuliyyəti, müqavilənin ləğv edilməsinin əsasları və şərtləri, sosial, əmək və digər məsələlərin həlli qaydaları müəyyən edilə bilər.

18.5. Teatrların yaradılması, yenidən təşkili, ləğvi və profilinin dəyişdirilməsi qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.

18.6. Teatrların əmlak hüquqlarının həyata keçirilməsi, onların əmlakının idarə olunmasına nəzarət qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Maddə 19. Teatrların maliyyələşdirilməsi

19.1. Dövlət teatrları tamaşalardan və qanunvericiliklə qadağan olunmayan başqa mənbələrdən daxilolmalar, eləcə də dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait hesabına maliyyələşdirilir. Dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait işçilərin əməkhaqları və sosial sığorta ayırmalarının həcmindən, eləcə də yeni tamaşaların quruluşu xərclərindən az olmamalıdır.

19.2. Bələdiyyə və özəl teatrlar qanunvericiliklə qadağan olunmayan istənilən mənbələrdən daxil olan vəsaitlər hesabına maliyyələşdirilir.

19.3. Dövlət orta və peşə ixtisas təhsili müəssisələrində aktyorların, rejissorların, baletmeysterlərin, teatr tənqidçilərinin, teatr sənəti üzrə digər mütəxəssislərin hazırlanması, elmi-tədqiqat müəssisələrində teatr sənəti üzrə tədqiqatların aparılması dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

...

Maddə 21. Teatr işçilərinin sosial müdafiəsi

21.1. Teatr işçiləri qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada əmək pensiyası hüququna malikdirlər.

21.2. Dövlət orqanları və bələdiyyələr müvafiq büdcə vəsaitləri və qanunvericiliklə qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına teatr işçilərinin maddi təminatını yaxşılaşdırmaq üçün tədbirlər həyata keçirə bilərlər.

21.3. Teatr işçiləri bədbəxt hadisələrdən və peşə xəstəliklərindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada icbari şəxsi sığorta olunurlar.

Atçılıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(27 fevral 2007-ci il)

...

Maddə 14. Atçılıq təsərrüfatlarının yaradılması və növləri

14.1. Atçılıq təsərrüfatları hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yaradılır.

14.2. Atçılıq təsərrüfatlarının əsas növlərinə atçılıq zavodları, damazlıq atçılıq reproduktorları, atçılıq fermaları, cıdır meydanları (ippodromlar), atçılıq idman və jokey klubları, atların süni mayalandırılması və embrionlarının transplantasiyası mərkəzləri, immunogenetik ekspertiza və dopinq nəzarəti laboratoriyaları, müxtəlif at cinsləri üzrə ictimai birliklər, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər subyektlər daxildir.

14.3. Atçılıq təsərrüfatları dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyətdə ola bilər.

14.4. Atçılıq təsərrüfatları zootexniki normalara uyğun torpaq, öriş və otlaq sahələrinə, su obyektlərinə, tövlə və köməkçi binalara, maşın, avadanlıq və qurğulara malik olmalıdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARLARI

QƏRAR № 3

Bakı şəhəri, 12 yanvar 2000-ci il

Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların maliyyə və təsərrüfat fəaliyyəti göstəricilərinin qeydiyyatata alınması qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında

“Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 27 iyul tarixli 162 nömrəli fərmanının icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların maliyyə və təsərrüfat fəaliyyəti göstəricilərinin qeydiyyatata alınması qaydaları təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2000-ci il 12 yanvar tarixli 3 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir*

Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların maliyyə və təsərrüfat fəaliyyəti göstəricilərinin qeydiyyatata alınması qaydaları

1. Bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların maliyyə və təsərrüfat fəaliyyəti göstəriciləri Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada qeydiyyatata alınır. Müəssisə və təşkilatlar Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş statistik göstəricilər və hesabatlar əsasında müəyyən edilmiş qaydada və vaxtda bu barədə aidiyyəti statistika orqanlarına hesabat təqdim edirlər.

2. Bələdiyyələrin ərazisində yerləşən statistika orqanları Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən hazırlanmış tövsiyə əsasında bələdiyyələrin mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlar üzrə statistik məlumatları rayon (şəhər) üzrə yekunlaşdırır, müvafiq bələdiyyə orqanlarına və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinə təqdim edirlər.

3. Zəruri hallarda bələdiyyələrin sifarişi və vəsaiti hesabına Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi ilə razılaşdırılmış sorğu anketləri əsasında bələdiyyələrin ərazisində statistik işlər planında nəzərdə tutulmamış müşahidələr keçirilə bilər.

4. Bələdiyyələrin tabeliyində olan müəssisə və təşkilatlar “Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq öz fəaliyyətinə dair rüblük və illik maliyyə və mühasibat uçotu hesabatlarını və balanslarını müəyyən olunmuş həcmdə və müddətlərdə müvafiq maliyyə orqanlarına təqdim edirlər.

5. Bələdiyyələrin tabeliyində olan müəssisə və təşkilatlar bələdiyyələrin tabeliyinə verilməzdən əvvəl onların pul vəsaiti, əmlakı, hesablaşmaları, fondları və s. balans göstəriciləri bələdiyyələr tərəfindən təyin olunmuş inventarlaşdırma komissiyası vasitəsi ilə inventarlaşdırılır və nəticəsi aktla rəsmiləşdirilir.

QƏRAR № 42

Bakı şəhəri, 15 mart 2000-ci il

Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi ilə bağlı bəzi normativ hüquqi aktlar haqqında

“Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 25 iyun tarixli qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 4 avqust tarixli, 176 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. “Kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkilərinin və ziyanının miqdarının müəyyən edilməsi və ödənilməsi qaydaları”, “Torpaq sahələrinin geri alınması, dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün ayrılması barədə vəsatətlərin qaldırılması və onlara baxılması qaydaları”, “Örüş, otlaq və biçənək sahələrinin istifadəyə və icarəyə verilməsi, habelə istifadə edilməsi qaydaları” və “Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqların istifadəsi qaydaları” təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. Dövlət qeydiyyatına alınmış torpaq sahəsinin minimum həddi sənaye, nəqliyyat, rabitə, istehsal, xidmət, sahibkarlıq və digər məqsədlə fəaliyyət göstərən obyektlərə dair münasibətdə ayrı-ayrılıqda həmin obyektlərin fəaliyyəti üçün zəruri

olan texniki, sanitar, mühafizə şərtləri nəzərə alınmaqla onların baş planlarında müəyyən edilmiş torpaq sahəsi, qalan hallarda isə 1 (bir) kvadrat metr qəbul edilir.

3. "Azərbaycan SSR-nin yay və qış otlaqları haqqında əsasnaməsi barədə" Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 1972-ci il 27 oktyabr tarixli, 346 nömrəli qərarı və "Kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı itkilərinin miqdarının müəyyən edilməsi, ödənilməsi qaydası və toplanmış vəsaitin təyinatı" haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1992-ci il 24 yanvar tarixli, 37 nömrəli qərarı (4-cü bənd istisna olmaqla) qüvvədən düşmüş hesab edilsin.

4. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikasının
Baş naziri A. Rəsizadə*

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2000-ci il 15 mart tarixli, 42 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir*

Torpaq sahələrinin geri alınması və dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün ayrılması barədə vəsatətlərin qaldırılması və onlara baxılması qaydaları

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 30 iyul 2002-ci il, qərar № 118
2. 6 sentyabr 2004-cü il, qərar № 123
3. 7 yanvar 2005-ci il, qərar № 5
4. 14 dekabr 2005-ci il, qərar № 228

I. Ümumi müddəalar

Bu qaydalar Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında torpaq sahələrinin geri alınması və dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün ayrılması barədə vəsatətlərin qaldırılması və onlara baxılması qaydalarını tənzimləyir.

1. Torpaq sahələrinin geri alınması və ayrılması haqqında vəsatətə baxmaq üçün yerquruluşu işi tərtib edilir. Yerquruluşu işini torpaq sahəsinin geri alınması və ayrılması haqqında vəsatət qaldıran aidiyyəti orqanların (2), hüquqi və fiziki şəxslərin (sifarişçinin) nümayəndələrinin bilavasitə iştirakı ilə müvafiq rayon, şəhər torpaq şöbələri hazırlayırlar.

2. Sənaye obyektlərinin tikintisi, dəmir və avtomobil yollarının, elektrik və rabitə xətlərinin, magistral boru kəmərlərinin çəkilişi, habelə kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı istehsalı ilə əlaqədar olmayan ehtiyaclar üçün torpaq sahələri əsasən kənd təsərrüfatına yararsız və ya az yararlı torpaqlardan ayrılır. Göstərilən məqsədlər üçün meşə fondu torpaqlarından torpaq sahələri bir qayda olaraq meşə bitkiləri ilə örtülü olmayan sahələrdən, yaxud meşəbitmə şəraitinə görə yararsız və ya az yararlı sahələrdən ayrılır.

3. Faydalı qazıntıların hasilatı üçün tikinti işlərinə torpaq sahələrinin ayrılması yerin təki haqqında qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.

4. Elektrik və rabitə xətləri, digər xətti kommunikasiyalar başlıca olaraq yollar, kanallar, mövcud xətlər boyunca çəkilir və kənd təsərrüfatı işlərinin aparılmasına maneçilik törətməməlidir.

5. *Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan fiziki və hüquqi şəxslərə istifadəyə verilmiş torpaq sahələri dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün (4) yerli icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyənin qərarı əsasında Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş şərtlərlə geri alınabilir. (2)*

6. *Hüquqi və ya fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan və onlara icarəyə verilmiş torpaq sahələrinin dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün geri alınması (4) şərtləri və halları Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə tənzimlənir. (2)*

7. Qeyri-kənd təsərrüfatı və qeyri-meşə təsərrüfatı məqsədləri üçün torpaq sahəsinin ayrılması iki mərhələdə aparılır:

- obyektin yerləşdirilməsinin əvvəlcədən razılaşdırılması (layihələşdirilməsi);
- torpaq sahəsinin ayrılmasının rəsmiləşdirilməsi.

II. Obyektin yerləşdirilməsinin əvvəlcədən razılaşdırılması (layihələşdirilməsi)

8. Torpaq sahələrinin geri alınması və dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün ayrılmasında marağı olan aidiyyəti orqanlar (2) hüquqi və fiziki şəxslər məqsədli təyinatını göstərməklə, torpaq sahəsinin ayrılması haqqında həmin torpağın yerləşdiyi inzibati ərazinin yerli icra hakimiyyəti və ya bələdiyyə orqanlarına vəsatət göndəririlər.

Vəsatətə aşağıdakı sənədlər əlavə edilir:

- obyektin layihələşdirilməsi və tikintisi nəzərdə tutulan dövlət orqanının qərarı və ya sərəncamlarından çıxartış;
- obyektin tikintisi üçün tələb olunan torpaq sahəsinin təxmini ölçüsü və onun yerləşmə sahəsinin cizgisi (planı);
- neft və qaz istisna olmaqla faydalı qazıntılar çıxarılması üçün torpaq sahəsinin ayrılması tələb olunduqda, faydalı qazıntıların təsdiq edilmiş ehtiyatları və onların işlənilməsinin məqsədəuyğunluğu haqqında *Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (3) rəyi;*

- meşə fondundan torpaq sahələri ayrıldıqda həmin sahələrin texniki – müayinə aktı.

9. Yerli icra hakimiyyəti və ya bələdiyyə orqanları torpaq *istifadəçilərinin (2)*, habelə sifarişçilərin iştirakı ilə vəsətətə 10 gün müddətində baxır. Qaldırılmış məsələnin həllinə razılıq verildikdə sifarişçiyə aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:

- torpaq *istifadəçilərinin (2)* razılığı;
- ayrılması nəzərdə tutulan sahələrin rayon, şəhər torpaq şöbəsi tərəfindən təsdiq edilmiş 1:10000 və ya 1:25000 miqyasında planı;
- şəhərlərin və qəsəbələrin hüququ daxilində yerləşən obyektlər üzrə baş plan-dan memarlıq və şəhərsalma xidmətinin rəhbəri tərəfindən təsdiq edilmiş çıxarış;
- yerli icra hakimiyyəti və ya bələdiyyə orqanının rəyi.

10. Sifarişçi təşkilat, həmçinin obyektin yerləşəcəyi sahəni bir qayda olaraq *Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (3)* şəhər və qəsəbə hüduqlarında yerləşəcək obyektlərə dair münasibətdə - Dövlət Tikinti və Arxitektura Komitəsi, meşə fondu torpaqlarında yerləşəcək obyektlərə dair münasibətdə - *Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (3)*, habelə mənafeyinə toxunulan digər hüquqi və fiziki şəxslərlə razılaşdıraraq onların rəylərini alır.

11. Torpaq sahələrinin (2) dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün ayrılması ilə əlaqədar bu Qaydaların 9 və 10-cu bəndlərində göstərilmiş sənədlər sifarişçisi tərəfindən öz səlahiyyətləri daxilində baxılıb obyektin layihələşdirilməsinə icazə verilməsi üçün müvafiq yerli icra hakimiyyətinə, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətinə aid olan halda isə 2 nüsxədən ibarət olmaqla müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsinə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsinə (obyektə əlaqədar sifarişçinin Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə ünvanlanmış izahlı məktubu və torpaq sahəsinin ayrılması ilə bağlı itkilərin və ziyanın, *habelə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər xərclərin (1)* ödənilməsinə dair zəmanəti sənədlərə əlavə edilməklə) təqdim edilməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi həmin sənədlərə 15 gün müddətində baxaraq, öz rəyi ilə birlikdə sənədlərin birinci nüsxəsini müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim edir.

Obyektin layihələşdirilməsinə dair icazə verilməsi bir ay müddətində həyata keçirilir.

12. Yerli icra hakimiyyətləri, bələdiyyələr, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən obyektin layihələşdirilməsinə dair verilmiş icazə həmin torpaq sahəsində tikinti işlərinin başlanmasına əsas vermir və verildiyi gündən başlayaraq 1 il ərzində etibarlıdır.

13. Obyektin tikiləcəyi yerin və ayrılması nəzərdə tutulan sahənin təxmini ölçüsünün qabaqcadan razılaşdırılması (layihələşdirilməsi) haqqında yerli icra hakimiyyətlərinin, bələdiyyələrin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin icazəsi həmin sahədə layihə - axtarış işləri aparmaq və bu işləri maliyyələşdirmək üçün əsasdır.

14. Sututarların olacağı yer və su altında qalması nəzərdə tutulan sahələrin təxmini ölçüləri əvvəlcədən hidrotexniki qurğular tikintisinin texniki-iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması mərhələsində torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri ilə razılaşdırılır.

15. Yay və qış otluqlarından torpaq sahələrinin ayrılması haqqında vəsətət ayrı-ayrılıqda həmin otluğun yerləşdiyi və müvəqqəti istifadə üçün təhkim edildiyi yerli icra hakimiyyətlərinə və ya bələdiyyələrə göndərilir. Bu halda torpaq ayrılması barədə qərar inzibati ərazisində otluq sahələrinin yerləşdiyi yerli icra hakimiyyəti və ya bələdiyyələr tərəfindən torpaq istifadəçilərinin rəyi nəzərə alınmaqla qəbul edilir.

III. Torpaq sahəsinin ayrılmasının rəsmiləşdirilməsi

16. Torpaq sahəsinin ayrılmasına *marağı olan aidiyyəti orqanlar (2)*, hüquqi və fiziki şəxslər (sifarişçi) əvvəlcədən razılaşdırılmış obyektin layihələşdirilməsi qurtardıqdan sonra torpaq sahəsinin ayrılması barədə müvafiq yerli icra hakimiyyətləri və ya bələdiyyələr qarşısında vəsətət qaldırırlar.

Vəsətətə aşağıdakı sənədlər əlavə edilir:

obyektin yerləşəcəyi sahənin əvvəlcədən razılaşdırılması (layihələşdirilməsi) barədə ilkin sənədlər;

obyektin baş planı (xətti qurğularda isə onların istiqamətinin uzununa profilli en kəsiyi);

tikintinin təsdiq edildiyi titul siyahısından çıxarış və ya tikintinin həyata keçirilməsi üçün zəruri vəsaitin olması barədə sifarişçinin arayışı;

torpaq ayrılması ilə əlaqədar olaraq torpaq mülkiyyətçilərinə, istifadəçilərinə və icarəçilərinə vurulacaq ziyanın, *qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər xərclərin (1)*, habelə kənd təsərrüfatı və meşə təsərrüfatı itkilərinin ödəniləcəyi və obyektin layihələşdirilməsi müddətində mənafeyinə toxunulan hüquqi və fiziki şəxslərin tikinti ilə bağlı qoyduqları tələblərin yerinə yetiriləcəyi barədə zəmanət məktubu.

Torpaq sahəsi faydalı qazıntı çıxarmaqdan ötrü tələb olunduqda dağ-mədən işləri üçün müəyyən olunmuş razılıq sənədi, habelə açıq üsulla faydalı qazıntı çıxarılması və ya torpağın üst qatını pozmaqla əlaqədar olan tikinti aparılması üçün torpaq ayrıldığı halda, həmin torpaqların rekultivasiyası layihəsi təqdim edilir.

17. Yerli icra hakimiyyətləri və ya bələdiyyələr vəsətətə və ona əlavə edilmiş sənədlərə sifarişçinin iştirakı ilə 10 gün müddətində baxaraq:

a) obyektin yerləşdirilməsinin razılaşdırılması barədə ilkin sənədlərdə Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (3) və mənafeyinə toxunulan digər hüquqi və fiziki şəxslərin qoyduqları şərtlər yerinə yetirildiyi halda, öz səlahiyyətlərinə aid olan sənədləri təsdiq edir və torpağa mülkiyyət və istifadə hüququna dair dövlət aktının və ya şəhadətnamənin hazırlanması üçün qəbul etdiyi qərarın surətini və ayrılan torpağın miqyaslı planını müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsinə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsinə təqdim edir;

b) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətinə aid olan sənədləri isə aidiyyəti üzrə təqdim etmək üçün yerli icra hakimiyyəti öz qərarı ilə birlikdə iki nüsxədən ibarət olmaqla sifarişçiyə qaytarır.

18. Sifarişçi yerli icra hakimiyyətindən aldığı sənədləri müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin adına izahlı məktubu (vəsətəti) ilə birlikdə iki nüsxədən ibarət olmaqla müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsinə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsinə təqdim edir.

19. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi sifarişçi tərəfindən təqdim olunmuş sənədləri 20 gün müddətində ekspertizadan keçirir və öz rəyi ilə birlikdə sənədlərin birinci nüsxəsini müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim edir.

20. Torpaq sahələrinin geri alınması və dövlət və ictimai ehtiyaclar üçün ayrılması barədə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən qərar qəbul edildikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi 10 gün müddətində torpağa mülkiyyət və istifadə hüququna dair dövlət aktı və ya şəhadətnamə hazırlayır, onu təsdiq etmək və sifarişçiyə təqdim etmək üçün müvafiq yerli icra hakimiyyətlərinə və ya bələdiyyələrə göndərir.

Torpaq üzərində hüquqlar həmçinin daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydiyyatda alınmalıdır. (1)

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2000-ci il 15 mart tarixli, 42 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir*

Örüş, otlaq və biçənək sahələrinin istifadəyə və icarəyə verilməsi, habelə istifadə edilməsi qaydaları

Əlavə və dəyişikliklər:

1. 30 iyul 2002-ci il, qərar № 118

I. Ümumi müddəalar

1. Azərbaycan Respublikasının dövlət torpaq fonduna aid olan yay və qış otlaqları, mal-qara düşərgələri və köç yolları dövlətin müstəsna mülkiyyətindədir. Örüş sahələri və biçənəklər yerli icra hakimiyyəti orqanlarının idarəçiliyində və ya bələdiyyələrin mülkiyyətindədir. Onlar bu qaydalara uyğun olaraq mülkiyyətində və istifadəsində mal-qara və davarlar olan fiziki və hüquqi şəxslərin haqqı ödənilməklə istifadəsinə və ya icarəsinə verilir.

Mal-qara düşərgələri və köç yolları yalnız təyinatı üzrə istifadə edilir.

2. Yay və qış otlaq sahələrinin, mal-qara düşərgələrinin və köç yollarının başqa məqsədlər üçün istifadəsinə və kateqoriyalarının dəyişdirilməsinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin vəsətətinə və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin razılığına əsasən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin sərəncamı ilə icazə verilir.

3. Yerli icra hakimiyyəti orqanlarının idarəçiliyində və ya bələdiyyələrin mülkiyyətində olan kəndyanı örüş sahələri əhalinin mal-qarası üçün ümumi istifadəyə ayrılır. Ümumi istifadədə olan örüş sahələri əhalinin istifadəsinə müddətsiz verilir.

Ehtiyat fondu torpaqlarında qalan örüş sahələri və biçənəklər hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə haqqı ödənilməklə verilir.

4. Örüş, otlaq sahələrinin və biçənəklərin təyinatı üzrə istifadə edilməsinə dövlət nəzarətini öz səlahiyyətləri daxilində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi, habelə yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr həyata keçirirlər.

5. Örüş, otlaq və biçənək sahələrinin məhsuldarlığı və münbitliyi təbii amillərin təsiri nəticəsində itirilərsə, bu sahələr müvafiq yerli icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin vəsətətinə əsasən dövrüydən çıxarılaraq konservasiya edilir. Həmin sahələrin sağlamlaşdırılması qaydası müvafiq normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir.

II. Yay və qış otlaqlarının bölünməsi

6. Yay və qış otlaqları mülkiyyət formasından asılı olmayaraq heyvandarlığın inkişafı üçün təbii yem mənbəyi olmaqla, yem ehtiyatının artırılması məqsədi ilə istifadə edilir.

7. Yerli icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin vəsətəti, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin razılığı əsasında yay və qış otlaq sahələrinin inzibati-ərazi vahidləri üzrə bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti təsdiq edir.

8. Yay və qış otlaq sahələrinin inzibati-ərazi vahidlərinin arasında bölüşdürülməsi zamanı aşağıdakı şərtlər nəzərə alınır:

a) dövlət damazlıq təsərrüfatının və bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisələrin yaya və qış otlaqlarına olan tələbatı;

b) mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, fiziki və hüquqi şəxslərin yay və qış otlaqlarına tələbatı;

c) otlaq sahələrinin yerləşdiyi yer;

ç) otlaq sahəsində müvafiq tikililərin olması;

d) fiziki və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində, yaxud istifadəsində olan otlaq sahələrində davarların saxlanması imkanı;

e) davarların sayı;

ə) otlaq sahəsinin tutumu;

f) köç yolu və mal-qara düşərgəsinin mövcud vəziyyəti.

9. Yay və qış otlaq sahələrinin yerlərdə dövlət, bələdiyyə və ya xüsusi mülkiyyət formalı təsərrüfatlar, eləcə də digər fiziki və hüquqi şəxslər arasında bölüşdürülməsi yerli icra hakimiyyəti orqanlarının və ya bələdiyyələrin sərəncamı ilə həyata keçirilir.

10. Fiziki və hüquqi şəxslər onların yay və qış otlaq sahələrinə olan tələbatlarının ödənilməsi barədə yerli icra hakimiyyəti orqanlarına və ya bələdiyyələrə müraciət edirlər. Bu müraciətlərin əsasında Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin yerli torpaq şöbələri tərəfindən müvafiq torpaqayırma sənədləri hazırlanır.

Yerli icra hakimiyyəti orqanları və ya bələdiyyələr 15 gün müddətinə həmin müraciətə və hazırlanmış sənədlərə baxaraq müvafiq qərar qəbul edirlər:

Qərar aşağıdakılar göstərilir:

a) fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsinə və ya icarəsinə veriləcək otlaq sahəsinin nömrəsi və adı;

b) otlaq sahəsinin ölçüsü və yerləşdiyi ərazi;

c) sahənin torpaq və bitki örtüyünün vəziyyəti;

ç) həmin torpağın normativ qiyməti (dəyəri) barədə nümunəsi əlavədə göstərilmiş qaiməyə (sertifikata) uyğun olaraq məlumat;

d) otlağın tutumu və su təminatı;

e) otlaq sahəsində olan müvafiq tikili və obyektlərin adı, sayı və ölçüsü;

ə) tikili və obyektlərin mövcud istifadəyə yararlılıq vəziyyəti.

11. Yerli icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin sərəncamı ilə ayrılmış otlaq sahəsinin sərhədi yerquruluşu xidməti tərəfindən yerdə (naturada) qoyulduqdan sonra istifadəçiyə (icarəçiyə) otlaq torpaqlarından müvəqqəti istifadə hüququna dair şəhadətnamənin hazırlanması və verilməsi (icarə müqaviləsinin bağlanması) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

12. Otlaq sahəsindən müvəqqəti istifadə və icarə müddəti başa çatdıqda, yeni müddət üçün həmin sahənin istifadəsində və icarəsində üstünlük hüququ əvvəlki istifadəçiyə və icarəçiyə verilir.

III. Yay və qış otlaqlarının istifadəsi və icarəsi

13. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisələrə yay və qış otlaq sahələri qısa müddətli istifadəyə verilir, digər hüquqi və fiziki şəxslərin icarəsinə isə bir qayda olaraq 10 ildən 15 ilədək verilir. Yay və qış otlaq sahəsinin istifadəsi və ya icarəsi "Torpaqdan müvəqqəti istifadə hüququna dair şəhadətnamə" və ya torpağın icarəyə verilməsinə dair "Müqavilə" ilə rəsmiləşdirilir. İcarənin şərtləri tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir və icarə müqaviləsində təsbit olunur.

Qış otlaqlarına tələbat hesablanarkən otlaqların bitki örtüyündən, keyfiyyətindən, tutumundan, habelə torpaqların mexaniki tərkibindən və humus qatının qalınlığından asılı olaraq hər hektara 1-4 baş, yay otlaqlarında isə iki dəfə artıq davarın otarılması nəzərdə tutulur.

14. Davarların baş sayı azaldıqda, yaxud sürü tamamilə sıradan çıxdıqda və ya onların mülkiyyətçisi dəyişdikdə istifadəsiz qalmış otlaq sahələrindən (yaxud onun bir hissəsindən) istifadə hüququna yerli icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin sərəncamı ilə xitam verilir. Əgər belə bir hal bütövlükdə hər hansı inzibati-ərazi vahidinin ərazisində baş verərsə, onda otlaqların istifadə edilməyən hissəsi Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin təklifi, Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Torpaq Komitəsinin razılığı əsasında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin sərəncamı ilə həmin inzibati-ərazi vahidinin istifadəsindən geri alınmış, ehtiyacı olan digər inzibati-ərazi vahidinə verilir.

15. Yay və qış otlaqlarının istifadəsi və icarəsi zamanı inzibati-ərazi vahidləri daxilində yaranmış mübahisə barədə müvafiq rayon, şəhər torpaq şöbəsinə müraciət olunur. Torpaq şöbəsində 10 gün müddətində məsələ torpaq qanunvericiliyi-

nin tələblərinə uyğun olaraq araşdırılır və konkret təkliflə müvafiq yerli icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə qarşısında vəsatət qaldırılır.

16. Yerli icra hakimiyyəti orqanı və ya bələdiyyə 15 gün ərzində həmin vəsatətə baxıb müvafiq qərar qəbul edir.

Yay və qış otlaqlarının istifadəsində inzibati-ərazi vahidləri arasında baş verən mübahisələrə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Torpaq Komitəsi, habelə Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən birgə baxılır və həll edilir.

17. Yay və qış otlaq sahələrindən istifadəyə görə vergi tutulması "Torpaq vergisi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, icarə haqqının müəyyən edilməsi isə Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

IV. Örüş sahələrinin və biçənəklərin istifadəsi və icarəsi

18. Yerli icra hakimiyyəti orqanlarının idarəçiliyində və bələdiyyə mülkiyyətində olan örüş sahələri və biçənəklərin ümumi istifadəyə, dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisələrə qısa müddətli istifadəyə və digər hüquqi şəxslərin icarəsinə verilməsi yerli icra hakimiyyəti orqanlarının və ya bələdiyyələrin sərəncamı (qərarı) ilə həyata keçirilir. Ümumi istifadəyə ayrılmış örüş sahələri torpaq vergisinə cəlb edilmir.

19. Örüş sahələrinin və biçənəklərin fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsinə və ya icarəsinə verilməsi üçün tələbat hesablanarkən mal-qaranın sayından, torpaq ehtiyatlarının həcmindən, sahənin tutumundan, coğrafi yerləşməsindən, suvarma imkanından asılı olaraq bu torpaqların dəmyə sahəsində hər hektarda 2-3 baş davar və 1 baş iribuynuzlu mal-qara, suvarılan sahəsində isə müvafiq olaraq iki dəfə artıq davar və iribuynuzlu mal-qara otarılması (yemləndirilməsi) nəzərdə tutulur.

20. İstifadəyə və icarəyə verilmiş örüş sahələrinin və biçənəklərin sərhədləri naturada mərz nişanları ilə ayrılır, istifadəçilərə və icarəçilərə qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq hüquqi sənədlər verilir.

Torpaq üzərində hüquqlar həmçinin daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydiyyatda alınmalıdır. (1)

21. Örüş sahələrinin və biçənəklərin istifadəyə və icarəyə verilməsi bu qaydaların II və III bölmələrinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

V. Yay və qış otlaqlarından, örüş sahələrindən və biçənəklərdən istifadədə qanunvericiliyə əməl edilməsi

22. Fiziki və hüquqi şəxslər onların istifadəsinə və ya icarəsinə verilmiş yay və qış otlaq sahələrindən, habelə örüş və biçənəklərdən təyinatına uyğun olaraq səmərəli istifadə etməlidirlər.

23. Yay və qış otlaqlarını istifadəyə və icarəyə götürən fiziki və hüquqi şəxslər həmin sahənin 20-25 faizini dincə qoya bilər və tələbata uyğun olaraq çoban evləri, heyvandarlıq və digər mədəni-məişət və istehsal təyinatlı tikililər tikə bilər (əsaslı tikinti aparmamaq şərti ilə). Həmin tikintilər üçün torpaq sahəsi yerli icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin sərəncamı ilə torpaqayırma qaydasında ayrılır.

24. Otlaqların istifadə və ya icarə müddəti qurtardıqdan sonra həmin sahə başqa istifadəçiyə və ya icarəçiyə verildikdə, yaxud bu qaydaların 14-cü maddəsinə əsasən otlaq sahələri geri alındıqda yataqda olan tikililərin dəyəri qarşılıqlı razılaşma əsasında yeni istifadəçi və ya icarəçi tərəfindən ödənilir. Razılaşma mümkün olmadıqda tikinti əvvəlki istifadəçi və ya icarəçi tərəfindən sökülüb aparılır.

25. Torpaq istifadəçiləri və ya icarəçiləri aşağıdakı şərtlərə əməl etməyə borcludurlar:

a) otlaq sahələrindən təyinatı üzrə istifadəyə;

b) otlaq sahələrindəki su mənbəyindən səmərəli istifadəyə və onların qorunub saxlanılmasına;

c) otlaq sahələrindəki mərz nişanlarının qorunmasına;

ç) köç yolu və mal-qara düşərgəsinin təyinatı üzrə istifadəsinə;

d) yataqlar və otlaqlararası xüsusi yollardan istifadə etməyə, lazımsız yol və cığırın salınmasına yol verməməyə;

e) otlaqlarda baytarlıq-sanitariya tələblərinə ciddi riayət etməyə;

ə) otlaqlarda iribuynuzlu mal-qaranın sürü halında otarılmasına.

26. Quzuları və boğaz heyvanları yaşıl yemlə təmin etmək məqsədi ilə istifadəyə və ya icarəyə verilmiş qış otlağının ümumi sahəsinin 3 faizindən çox olmayan hissəsi yaşıl yem üçün arpa əkini altında istifadə edilə bilər.

27. Fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsinə və ya icarəsinə verilmiş örüş, otlaq və biçənək sahələrinin sərhədlərinin dəyişdirilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin sərəncamı ilə, inzibati-ərazi vahidlərinin arasında bu cür dəyişikliklər müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin sərəncamı ilə həyata keçirilir.

28. Örüş, otlaq və biçənək sahələrinin istifadəçiləri və icarəçiləri tərəfindən həmin sahələrin alın-batılmasına, girov qoyulmasına, özbaşına dəyişdirilməsinə və torpaq qanunvericiliyinin digər tələblərinin pozulmasına yol verilmir.

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2000-ci il 15 mart tarixli, 42 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmiş qaydalara*

əlavə

**İstifadəyə və ya icarəyə verilmiş otlaq sahəsinin
qaiməsi (sertifikatı)**

Sıra №-si	Yaylaq və qışlaq Sahələri- nin adı və nömrəsi	Otlaq tiplərinin adı	Otlağa yararlı sahələr (hektarla)	Yerüstü kütənin ot məhsul- darlığı (sentnerlə)	Ümumi yem ehtiyatı			Otlağın tutumu (xırda buynuzlu mal-qaranın baş sayı hesabı ilə)	
					Quru yeyilən kütə	Yem vahidi	Mənim- sənilən protein	I hektarda	Cəmi sahədə

_____ -rayon torpaq şöbəsinin müdiri

Dövlət Yerquruluşu Layihə İnstitutu

M. Y _____

M. Y _____

İmza, soyadı, adı və atasının adı

İmza, soyadı, adı və atasının adı

" " _____ 2000-ci il

" " _____ 2000-ci il

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2000-ci il 15 mart tarixli, 42 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir*

**Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı
torpaqların istifadəsi qaydaları**

1. Bu qaydalar Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisində sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqların istifadəsi qaydalarını tənzimləyir.

2. Sənaye, rabitə, nəqliyyat, ticarət, ictimai iaşə və digər istehsal və xidmət obyektlərinin yerləşdirilməsi (tikinti, yenidənqurma, genişləndirmə, işlərinin aparılma-

sı) və fəaliyyəti üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ayrılan və əldə edilən torpaq sahələri sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqlar sayılır.

3. Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqların fiziki və hüquqi şəxslərin (bundan sonra sifarişçi) istifadəsinə və icarəsinə verilməsini öz səlahiyyəti daxilində yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr həyata keçirirlər.

4. Ayrılmış torpaqdan tam və səmərəli istifadə etmək üçün sifarişçi tikiləcək obyektin əsas texniki - iqtisadi parametrlərini müəyyənləşdirmək üçün layihəqabağı araşdırmalar aparır. Təqribi hesablamalar əsasında aparılan bu araşdırmalar nəticəsində obyektin təyinatı, istehsalat və hündəsi parametrləri, suya, elektrik enerjisinə, istiliyə və s. tələbatı, istehsal və məişət tullantılarının həcmi, nəqliyyat kommunikasiyalarına qoşulma ehtiyacı, tikinti üçün ayrılacaq torpaq sahəsinin ölçüləri və digər ilkin texniki-iqtisadi göstəricilər müəyyən edilir.

Aparılmış layihəqabağı araşdırmalar nəticəsində sifarişçi tikiləcək obyekt üçün torpaq sahəsinin ayrılmasına dair müvafiq vəsatət hazırlayır.

Torpaq sahəsinin ayrılması haqqında sifarişçinin vəsatətinə yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr 30 gün müddətində baxır və müvafiq qərar qəbul edirlər.

5. Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı obyektlər əsasən təsdiq olunmuş rayon planlaşma layihəsində və yaşayış məntəqələrinin baş planlarında nəzərdə tutulmuş ərazilərdə Dövlət Tikinti və Arxitektura Komitəsi, Dövlət Ekologiya və Təbiətdən İstifadəyə Nəzarət Komitəsi, Dövlət Torpaq Komitəsi və mənafeyinə toxunulan digər təşkilatlarla razılaşdırılmaqla yerləşdirilməlidir.

6. Layihəqabağı araşdırmalara istinad edərək, sənaye obyektləri üçün ayrılmış torpaq sahəsi istehsalatın nəqliyyat və mühəndis xətlərinin əhatədəki müəssisə və yaşayış məntəqələri ilə əlaqəli təşkilini, eyni zamanda həmin müəssisənin fəaliyyətinə lazım olan suburaxma, təmizləyici qurğu və başqa obyektlərin yerləşdirilməsini təmin etməlidir.

7. Sənaye obyektləri yerləşdirildikdə torpaqdan istifadə daha səmərəli və iqtisadi cəhətdən əlverişli olmalı, habelə torpaq istifadəçisinə vurulan ziyan və əldən çıxan gəlir ödənilməlidir.

8. Layihələşdirmə zamanı tikiləcək (qurulacaq) obyektlər arasında istifadəsiz torpaq sahəsinin yaranmasına yol verilməməlidir.

9. Sənaye obyektləri yerləşdirilərkən onların arasındakı tələb olunan sanitariya və yağından mühafizə məqsədi ilə verilən məsafələr normadan artıq olmamalı və kommunikasiya xətləri maksimum qısa olmalıdır.

10. Sənaye müəssisələri texnoloji proseslərlə əlaqədar olaraq ətraf mühitə ziyan verdiyi üçün yaşayış və ictimai binalardan sanitariya-mühafizə zonası ilə ayrılmalıdır. Mühafizə zonasının hüdudlarında torpaq mülkiyyətçiləri, istifadəçiləri və icarəçiləri bu zonalar üçün təsdiq edilmiş qaydalara əməl etməyə borcludurlar.

11. Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı torpaqların istifadəsi nəticəsində yaranan istehsal tullantıları və çirkab suları ilə əlaqədar ətraf mühitin çirklənməsinə qarşı tədbirlər görülməli, həmin obyektlərin yerləşəcəyi torpağın 15-20

sm-lik yuxarı (üst) məhsuldar qatı götürülərək az məhsuldar sahələrə köçürülməli və planlaşma həllinin texniki-iqtisadi cəhətdən ən əhəmiyyətli seçilməlidir.

12. Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı obyektlərin yerləşdirilməsi üçün torpaq sahəsinin sərhədləri yerli icra hakimiyyətinin və bələdiyyənin müvafiq xidmətləri (memarlıq-tikinti, yerquruluşu) tərəfindən naturada (yerdə) müəyyən edilərək torpaqdan istifadə hüququna dair müvafiq sənədlə (dövlət aktı, şəhadətnamə) və tikinti aparmaq üçün zəruri şərtlərlə birlikdə sifarişçiyə təhvil verilir.

13. Sifarişçiyə mənsub olan torpaq sahəsində yeni təyinatlı obyekt tikintisi aparmaq üçün bu qaydalara uyğun yenidən razılaşdırmalar aparılmalıdır.

Torpaq sahəsinin ayrılması və mövcud istifadədən çıxarılması ilə əlaqədar torpağın qiymətinin, dəyəcək ziyanın və əldən çıxacaq gəlirin sifarişçi tərəfindən torpaq sahibinə ödənilməsi qaydası qüvvədə olan normativ hüquqi aktlarla tənzimlənilir.

14. Sənaye, nəqliyyat, rabitə və digər təyinatlı obyektlərin tikintisi üçün torpaq sahələrinin ayrılması ilə əlaqədar texniki-iqtisadi göstəricilərin və digər sənədlərin hazırlanması, razılaşdırılması, tərtibatı və sair xərclər sifarişçinin vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

15. Torpaqların vəziyyətinə təsir göstərə bilən təzə tikililər, qurğular və yenidən qurulan obyektlər, yerləşdirilərkən, layihələşdirilərkən, tikilərkən və istismara verilərəkən, habelə yeni texnologiyalar tətbiq edilərkən torpaqların mühafizəsi sahəsində tədbirlər nəzərdə tutulmalı və həyata keçirilməlidir.

QƏRAR № 226

Bakı şəhəri, 23 dekabr 2000-ci il

Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqqının aşağı həddinin müəyyən edilməsi barədə

“Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 386 nömrəli fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqqının aşağı həddi torpaq vergisinin 2 misli miqdarında müəyyən edilsin.

2. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir *

*Azərbaycan Respublikasının
Baş naziri A. Rəsizadə*

QƏRAR № 106

Bakı şəhəri, 8 iyul 2002-ci il

Bələdiyyə mülkiyyətinə verilən dövlət əmlakının siyahısının təsdiq edilməsi barədə

“Dövlət əmlakının bələdiyyələrə verilməsi qaydası və müddətləri haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 11 iyun tarixli 498 nömrəli fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin bələdiyyələr və yerli icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılmış təqdimatı əsasında “Bələdiyyə mülkiyyətinə verilən dövlət əmlakının siyahısı” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi, Dövlət Statistika Komitəsi, müvafiq bələdiyyələr və yerli icra hakimiyyəti orqanları bir ay müddətinə bu qərardan irəli gələn məsələləri həll etsin.

3. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikasının
Baş naziri A. Rəsizadə*

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2002-ci il 8 iyul tarixli 106 nömrəli Qərarı ilə
təsdiq edilmişdir*

Bələdiyyə mülkiyyətinə verilən dövlət əmlakının S İ Y A H I S I

Əlavə və dəyişikliklər:

1) 13 may 2003-cü il, qərar № 62

2) 26 dekabr 2006-cı il, qərar № 275

Sıra №-si	Verilən əmlakın adı	Ünvanı	Balans sahibi	Bələdiyyənin adı
1	2	3	4	5
1	Ağdaş rayonu inzibati binanın 3-cü mərtəbəsi	M.Ə. Rəsulzadə, 60	Ağdaş mənzil təsərrüfatı istehsalat istismarı-təmir müəssisəsi	Ağdaş şəhər bələdiyyəsi
2	Ağcabədi rayonu Şəhər bulvarı	Ağcabədi şəhəri	Şəhər Yaşıllaşdırma İdarəsi	Ağcabədi şəhər bələdiyyəsi

1	2	3	4	5
1	Ağdaş rayonu inzibati binanın 3-cü mərtəbəsi	M.Ə. Rəsulzadə, 60	Ağdaş mənzil təsərrüfatı istehsalat istismarı-təmir müəssisəsi	Ağdaş şəhər bələdiyyəsi
2	Ağcabədi rayonu Şəhər bulvarı	Ağcabədi şəhəri	Şəhər Yaşıllaşdırma İdarəsi	Ağcabədi şəhər bələdiyyəsi
3	Park	Ağcabədi şəhəri	Şəhər İH	Ağcabədi şəhər bələdiyyəsi
4	Abşeron rayonu İnzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 2 otaq	Xırdalan şəhəri (2), H. Aslanov küçəsi, 1	Abşeron rayon İH	Xırdalan şəhər (2) bələdiyyəsi
5	Güzdək qəsəbəsi üzrə icra nümayəndəliyinin inzibati binasında 1 otaq	Güzdək qəsəbəsi	Rayon İH-nin Güzdək qəsəbə nümayəndəliyi	Güzdək qəsəbə bələdiyyəsi
6	Fatmayı kəndi üzrə icra nümayəndəliyinin binasında 2 otaq	Fatmayı kəndi	Rayon İH-nin Fatmayı kənd nümayəndəliyi	Fatmayı kənd bələdiyyəsi
7	Saray qəsəbə nümayəndəliyinin yardımçı binası	Saray qəsəbəsi, Axundov küçəsi, 27	Rayon İH-nin Saray qəsəbə nümayəndəliyi	Saray qəsəbə bələdiyyəsi
8	Rayon İH-nin Mehdiabad qəsəbə nümayəndəliyinin binasında 2 otaq	Mehdiabad qəsəbəsi	Rayon İH-nin Mehdiabad qəsəbə nümayəndəliyi	Mehdiabad qəsəbə bələdiyyəsi
9	Ağsu rayonu Mədəniyyət və istirahət parkı	Ağsu şəhəri	Rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	Ağsu şəhər bələdiyyəsi
10	İnzibati binanın 3-cü mərtəbəsində 4 otaq və iclas zalı	Ağsu şəhəri S. Vurğun küçəsi, 3	Ağsu rayon Mənzil İstismar İdarəsi	Ağsu şəhər bələdiyyəsi
11	Beyləqan rayonu Yataqxana	Beyləqan şəhəri, 4 №-li Səyyar Mexanikləşdirilmiş Dəstə qəsəbəsi	Mənzil İstismar Sahəsi	Beyləqan şəhər bələdiyyəsi
12	Yataqxana	Beyləqan şəhəri, 4 №-li Səyyar Mexanikləşdirilmiş Dəstə qəsəbəsi	Mənzil İstismar Sahəsi	Beyləqan şəhər bələdiyyəsi
13	Yataqxana	Beyləqan şəhəri, 42 №-li Səyyar Mexanikləşdirilmiş Dəstə qəsəbəsi	Mənzil İstismar Sahəsi	Beyləqan şəhər bələdiyyəsi
14	İnzibati bina	Beyləqan şəhəri, M.Ə. Rəsulzadə küçəsi, 1	Kommunal müəssisələr kombinatı	Beyləqan şəhər bələdiyyəsi
15	Daşkəsən rayonu Anbar və idarə binası	Qaraqollar kəndi	Rayon İH-nin Qaraqollar yerli ərazi nümayəndəliyi	Qaraqollar kənd bələdiyyəsi
16	"Dədə Qorqud - 1300" parkı	Daşkəsən şəhəri	Kommunal müəssisələr kombinatı	Daşkəsən şəhər bələdiyyəsi
17	İnzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 5 otaq	Azadlıq meydanı, 1	RİH	Daşkəsən şəhər bələdiyyəsi
18	İdarə binası	Zəylik kəndi	Rayon İH-nin Zəylik yerli ərazi nümayəndəliyi	Zəylik kənd bələdiyyəsi

19	Mühasibat binası	Zəylik kəndi	Rayon İH-nin Zəylik yerli ərazi nümayəndəliyi	Zəylik kənd bələdiyyəsi
20	Dəvəçi rayonu M.Nəzirov adına park	Dəvəçi rayonu	Kommunal müəssisələr kombinatı	Dəvəçi şəhər bələdiyyəsi
21	Əli Bayramlı şəhəri Kommunal müəssisələr kombinatının inzibati binası	G.Şıxbala oğlu küçəsi, 16	Kommunal müəssisələr kombinatı	Əli Bayramlı şəhər bələdiyyəsi
22	Şəhər İH Hacı Qəhrəmanlı qəsəbə nümayəndəliyinin inzibati binası (keçmiş məktəb binası)	Hacı Qəhrəmanlı qəsəbəsi	Şəhər İH-nin Hacı Qəhrəmanlı qəsəbə nümayəndəliyi	Hacı Qəhrəmanlı qəsəbə bələdiyyəsi
23	Gəncə şəhəri Z. Tağıyev küçəsindəki bağ	Z. Tağıyev küçəsi, 2-ci dalan	Gəncə şəhər Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Nizami rayon bələdiyyəsi
24	Novruz meydanı	Yeni Gəncə yaşayış sahəsi	Gəncə şəhər Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Nizami rayon bələdiyyəsi
25	Göyçay rayonu inzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 5 otaq və iclas zalı	Nərimanov küçəsi, 32	Rayon Mənzil İstismar Sahəsi	Göyçay şəhər bələdiyyəsi
26	Gədəbəy rayonu park	S. Vurğun küçəsi	Rayon Kommunal müəssisələr kombinatı	Gədəbəy şəhər bələdiyyəsi
27	Köhnə inzibati bina	M.Ə. Rəsulzadə küçəsi, 16	Rayon Kommunal müəssisələr kombinatı	Gədəbəy şəhər bələdiyyəsi
28	1941-1945-ci illər üçün abidə kompleksi	Mirzəyev küçəsi	Rayon Kommunal müəssisələr kombinatı	Gədəbəy şəhər bələdiyyəsi
29	Goranboy rayonu inzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 4 otaq	V. Bayramov küçəsi, 68	RİH	Goranboy şəhər bələdiyyəsi
30	Hacıqabul rayonu İnzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 2 otaq	Hacıqabul şəhəri, İ. Qayıbov küçəsi, 7	RİH	Qazıməmməd şəhər bələdiyyəsi
31	Xaçmaz rayonu Konserv kombinatının parkı	Xaçmaz şəhəri	2 nömrəli Mənzil İstismar Sahəsi	Xaçmaz şəhər bələdiyyəsi
32	Xızı rayonu inzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 2 otaq	Xızı rayonu	RİH	Xızı qəsəbə bələdiyyəsi
33	İsmayıllı rayonu İnzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 6 otaq və iclas zalı	İsmayıllı şəhəri, 20 Yanvar küçəsi	İsmayıllı rayon İH	İsmayıllı şəhər bələdiyyəsi
34	Keçmiş Lahic qəsəbə İcraiyyə Komitəsinin köhnə inzibati binası	Lahic qəsəbəsi	Rayon İH-nin Lahic nümayəndəliyi	Lahic qəsəbə bələdiyyəsi
35	İmişli rayonu fəvvarə	M. Əsədov küçəsi	Rayon Kommunal müəssisələr kombinatı	İmişli şəhər bələdiyyəsi
36	2 mərtəbəli inzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 8 otaq	M. Əsədov küçəsi, 5	RİH	İmişli şəhər bələdiyyəsi

37	Sabir adına uşaq və məktəblilər parkı	Nizami küçəsi	Rayon Kommunal müəssisələri kombinatı	İmişli şəhər bələdiyyəsi
38	Kürdəmir rayonu birmərtəbəli ədəd əsas və birmərtəbəli 4 ədəd yardımçı binələr	Kürdəmir şəhəri, Qarabağ küçəsi, 50	Daxili İşlər Nazirliyi	Kürdəmir şəhər bələdiyyəsi
39	Qax rayonu N.Nərimanov adına park	20 Yanvar küçəsi	Qax rayon Mədəniyyət şöbəsi	Qax şəhər bələdiyyəsi
40	Nizami adına park	Azadlıq küçəsi	Rayon Kommunal müəssisələri kombinatı	Qax şəhər bələdiyyəsi
41	İnzibati binanın 2-ci mərtəbəsi	Azadlıq küçəsi, 26	RIH	Qax şəhər bələdiyyəsi
42	Qəbələ rayonu Kənd icra nümayəndəliyinin binası	Böyük Pirəlli kəndi	RIH	Böyük Pirəlli kənd bələdiyyəsi
43	Kənd icra nümayəndəliyinin idarə binası	Kiçik Pirəlli kəndi	RIH	Kiçik Pirəlli kənd bələdiyyəsi
44	Qazax rayonu İnzibati binanın 2-ci mərtəbəsi 6 otaq	Qazax şəhəri, Sabir küçəsi, 177	RIH	Qazax şəhər bələdiyyəsi
45	Kənd icra nümayəndəliyində 2 otaq	İkinci Şıxlı kəndi	Rayon İH-nin İkinci Şıxlı kənd nümayəndəliyi	İkinci Şıxlı kənd bələdiyyəsi
46	Kənd icra nümayəndəliyində 1 otaq	Xanlıqlar kəndi	Rayon İH-nin Xanlıqlar kənd nümayəndəliyi	Xanlıqlar kənd bələdiyyəsi
47	Kənd icra nümayəndəliyində 2 otaq	Orta Salahlı kəndi	Rayon İH-nin Orta Salahlı kənd nümayəndəliyi	Orta Salahlı kənd bələdiyyəsi
48	Kənd icra nümayəndəliyində 3 otaq	Çaylı kəndi	Rayon İH-nin Çaylı kənd nümayəndəliyi	Çaylı kənd bələdiyyəsi
49	Kənd icra nümayəndəliyində 2 otaq	Birinci Şıxlı kəndi	Rayon İH-nin Birinci Şıxlı kənd nümayəndəliyi	Birinci Şıxlı kənd bələdiyyəsi
50	Kənd icra nümayəndəliyində 3 otaq	Yuxarı Salahlı kəndi	Rayon İH-nin Yuxarı Salahlı kənd nümayəndəliyi	Yuxarı Salahlı kənd bələdiyyəsi
51	Kənd icra nümayəndəliyində 1 otaq	Qaymaqlı kəndi	Rayon İH-nin Qaymaqlı kənd nümayəndəliyi	Qaymaqlı kənd bələdiyyəsi
52	Quba rayonu inzi bati idarə binasında 8 otaq və iclas zalı	Quba şəhəri, Qələbə küçəsi, 8	RIH	Quba şəhər bələdiyyəsi
53	Lerik rayonu Fin evi	Pirəsora kəndi	Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	Pirəsora kənd bələdiyyəsi
54	Mingəçevir şəhəri M.Ə.Rəsulzadə prospektində inzibati binanın 2-ci və 3-cü mərtəbələri	M.Ə.Rəsulzadə prospekti, 26/11	Mənzil təsərrüfatı və abadlaşdırma müəssisəsi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
55	S. Vurğun adına istirahət bağı	S.Vurğun meydanı	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
56	M. Hüseynzadə adına "Sahil" bağı	N.Rəfibaylı küçəsi	Şəhər Mədəniyyət şöbəsi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi

57	Fəvvarə	M.P.Vaqif küçəsi	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
58	Fəvvarə	M.Ə.Rəsulzadə prospekti, 34 nömrəli binanın qarşısı	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
59	Fəvvarə	M.Ə.Rəsulzadə prospekti, 47/2 nömrəli binanın qarşısı	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
60	Fəvvarə	M.Ə.Rəsulzadə prospekti, "Mingəçevir-bazar" ATSC-nin qarşısı	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
61	Fəvvarə	Ş. Mustafayev adına meydan	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
62	Fəvvarə	N.Rəfibaylı küçəsi	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
63	Fəvvarə	Ailə istirahət mərkəzi	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
64	Fəvvarə	Füzuli küçəsi	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Mingəçevir şəhər bələdiyyəsi
65	Neftçala rayonu inzi bati binanın 2-ci mərtəbəsində 7 otaq	Nizami küçəsi, 66	RIH	Neftçala şəhər bələdiyyəsi
66	3 otaqlı taxta inzibati bina	2 ¹ -li Mayak kəndi	Rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	2 N-li Mayak kənd bələdiyyəsi
67	İnzibati binanın 6 otağı	Həsənabad kəndi	Rayon Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	Həsənabad qəsəbə bələdiyyəsi
68	İnzibati binada 1 otaq	1 №-li Mayak kəndi	RIH-nin Yenikənd kənd ərazi nümayəndəliyi	1 N-li Mayak kənd bələdiyyəsi
69	Aşağı Surra kənd ərazi nümayəndəliyinin binasında bir otaq	Aşağı Surra kəndi	RIH-nin Aşağı Surra kənd ərazi nümayəndəliyi	Aşağı Surra kənd bələdiyyəsi
70	4 otaqlı binanın 3 otağı	Xıllı qəsəbəsi	Rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	Xıllı qəsəbə bələdiyyəsi
71	Naftalan şəhəri "Qələbə" parkı	Q. Namazəliyev küçəsi	Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	Naftalan şəhər bələdiyyəsi
72	Oğuz rayonu Böyük Vətən Müharibəsi iştirakçıları abidəsi	Oğuz şəhəri, S.Vurğun küçəsi	ŞİH-nin nümayəndəliyi	Oğuz şəhər bələdiyyəsi
73	Saatlı rayonu Rayonun mərkəzi parkı	Saatlı şəhəri, "Azərbaycan" xiyabanı	Rayon Kommunal Təsərrüfatı Kombinatu	Saatlı şəhər bələdiyyəsi
74	"Qızlar bulağı" bağçası	Saatlı şəhəri, "Azərbaycan" xiyabanı	Rayon Kommunal Təsərrüfatı Kombinatu	Saatlı şəhər bələdiyyəsi
75	Sumqayıt şəhəri Şəhər bağı	Sumqayıt şəhəri	Şəhər Mənzil Kommunal Təsərrüfatı İstehsalat Birliyi	Sumqayıt şəhər bələdiyyəsi

76	İnzibati binada 5 otaq	Zeynalabdin qəsəbəsi S.Bəhlulzadə küçəsi, 8	Sumqayıt şəhər İH	H. Zeynalabdin qəsəbə bələdiyyəsi
77	Corat qəsəbə nümayəndəliyinin binasında 2 otaq	Corat qəsəbəsi, Sülh küçəsi	İH-nin Corat qəsəbə nümayəndəliyi	Corat qəsəbə bələdiyyəsi
78	Şəmkir rayonu inzibati binanın 3-cü mərtəbəsi	Nizami küçəsi, 1	RİH	Şəmkir şəhər bələdiyyəsi
79	Şamaxı rayonu inzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 6 otaq	Azərbaycan küçəsi, 30	RİH-nin Şamaxı şəhər nümayəndəliyi	Şamaxı şəhər bələdiyyəsi
80	Tərtər rayonu inzibati binanın 2-ci mərtəbəsində 6 otaq	E.Hüseynov küçəsi, 108	Tərtər rayon Mənzil İstismar Sahəsi	Tərtər şəhər bələdiyyəsi
81	Tovuz rayonu inzibati bina	Tovuz şəhəri, Sabir küçəsi, 43	Tovuz rayon Mənzil İstismar Sahəsi	Tovuz şəhər bələdiyyəsi
82	“Qəhrəmanlar” parkı və oradakı abidələr	Tovuz şəhəri	Rayon İH-nin Tovuz şəhər nümayəndəliyi	Tovuz şəhər bələdiyyəsi
83	Pionerlər parkı	Tovuz şəhəri	Rayon İH-nin Tovuz şəhər nümayəndəliyi	Tovuz şəhər bələdiyyəsi
84	1941-1945-ci illər abidə kompleksi	Tovuz şəhəri	Rayon İH-nin Tovuz şəhər nümayəndəliyi	Tovuz şəhər bələdiyyəsi
85	Nizami adına park	Tovuz şəhəri	Rayon İH-nin Tovuz şəhər nümayəndəliyi	Tovuz şəhər bələdiyyəsi
86	Ucar rayonu inzibati binanın 2-ci mərtəbəsi	N.Nərimanov küçəsi, 81	Rayon Mənzil İstismar Sahəsi	Ucar şəhər bələdiyyəsi
87	Yevlax şəhəri kənd nümayəndəliyinin binasında 1 otaq	Yevlax rayonu, Havarlı kəndi	Rayon İH-nin Havarlı kənd nümayəndəliyi	Havarlı kənd bələdiyyəsi
88	S. Vurğun adına park	S.Əliyev küçəsi	Rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	Yevlax şəhər bələdiyyəsi
89	Mərkəzi park	S.Əliyev küçəsi	Rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyi	Yevlax şəhər bələdiyyəsi
90	Kənd nümayəndəliyində iş otağı	Yuxarı Qarxun kəndi	Rayon İH-nin Yuxarı Qarxun kənd nümayəndəliyi	Yuxarı Qarxun kənd bələdiyyəsi
91	Zərdab rayonu inzibati binanın 3-cü mərtəbəsində 5 otaq	Zərdab şəhəri, M.Rəsulzadə küçəsi, 14	Rayon Mənzil İstismar Sahəsi	Zərdab şəhər bələdiyyəsi
92	Zaqatala rayonu RİH-nin şəhər nümayəndəliyinin binasında 4 otaq (III mərtəbədə)	Zaqatala şəhəri, Nizami küçəsi, 9	RİH-nin şəhər nümayəndəliyi	Zaqatala şəhər bələdiyyəsi

QƏRAR № 22

Bakı şəhəri, 26 yanvar 2006-cı il

“Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunun aparılması qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə

“Ailə kəndli təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 22 noyabr tarixli 319 nömrəli fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. “Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunun aparılması qaydaları” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikasının
Baş naziri A.Rəsizadə*

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2006-cı il 26 yanvar tarixli 22 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir*

Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunun aparılması qaydaları

1. Bu qaydalar “Ailə kəndli təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 22 noyabr tarixli 319 nömrəli fərmanının 1.5-ci bəndinə əsasən hazırlanmışdır və ailə kəndli təsərrüfatının uçotunun aparılmasını tənzimləyir.

2. Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunu müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyə orqanları həyata keçirir. Ailə kəndli təsərrüfatının başçısı uçota durmaq üçün müvafiq ərazi bələdiyyəsinə ərizə ilə müraciət etməlidir. Ərizədə ailə kəndli təsərrüfatının başçısının və üzvlərinin adı, soyadı, atasının adı, yaşayış yeri və ailə kəndli təsərrüfatının yerləşdiyi yer barədə məlumatlar göstərməlidir. Ailə kəndli təsərrüfatının başçısının şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin surəti ərizəyə əlavə edilir.

3. Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunu aparan bələdiyyə orqanı ərizəyə 2 gündən gec olmayaraq baxmalıdır. Uçotu aparan bələdiyyə orqanı bu müddət ərzində təsərrüfatın uçota götürülməsi barədə onun başçısına və ailə üzvlərinə rəsmi sənəd-vəsiqə verir. Rəsmi sənədin verilməsinə görə bələdiyyə orqanlarına haqq ödənilmir.

4. Ailə kəndli təsərrüfatının başçısı dəyişdirildikdə təsərrüfatın yeni seçilmiş başçısı bu barədə onun uçotunu aparan bələdiyyə orqanına 3 gün müddətində məlumat

verməlidir. Ailə kəndli təsərrüfatının üzvlərinin sayının və tərkibinin dəyişməsi ilə əlaqədar təsərrüfatın başçısı bələdiyyə orqanına yazılı məlumat verməlidir.

5. Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunun aparılması üçün statistika orqanları tərəfindən təsdiq edilmiş formaya uyğun bələdiyyə orqanı xüsusi reyestr kitabı tərtib edir. Reyestr kitabında uçotu aparılan ailə kəndli təsərrüfatlarının üzvləri və dövryyəsi barədə qeydlər aparılır.

Ləğv edilmiş və statusu itirilmiş ailə kəndli təsərrüfatları barədə reyestr kitabında müvafiq qeydlər aparılır.

6. Ailə kəndli təsərrüfatı statistika orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş forma-ya uyğun olan kitabda öz dövryyəsinin uçotunu aparır.

Təsərrüfatın başçısı illik dövryyə barədə məlumatı statistika orqanının müəyyən etdiyi formada növbəti il yanvarın 20-dən gec olmayaraq uçotda olduğu bələdiyyə orqanına təqdim edir.

7. İllik dövryyəsinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi həddən çox olmasına görə statusunu itirmiş ailə kəndli təsərrüfatları barədə məlumatlar bu statusun itirildiyi gündən sonrakı 3 gün müddətində bələdiyyə tərəfindən müvafiq ərazi vergi orqanına təqdim edilir.

8. Ailə kəndli təsərrüfatının uçotunu aparan müvafiq bələdiyyə orqanı hesabat dövründən sonrakı ayın 10-dək uçota götürülmüş təsərrüfatlar barədə müvafiq ərazi statistika orqanına məlumat verməlidir.

QƏRAR № 59

Bakı şəhəri, 27 fevral 2006-cı il

“Ailə kəndli təsərrüfatının üzvlərinə onların statusunu, əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən vəsiqənin forması və verilmə qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında

“Ailə kəndli təsərrüfatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 22 noyabr tarixli, 319 nömrəli fərmanının 1.6-cı bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. “Ailə kəndli təsərrüfatının üzvlərinə onların statusunu, əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən vəsiqənin forması və verilmə qaydası” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

*Azərbaycan Respublikasının
Baş naziri A. Rəsizadə*

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2006-cı il 27 fevral tarixli, 59 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir*

Ailə kəndli təsərrüfatının üzvlərinə onların statusunu, əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən vəsiqənin forması və verilmə qaydası

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bələdiyyələr tərəfindən ailə kəndli təsərrüfatı (bundan sonra AKT) üzvünə verilən vəsiqə onun statusunu, əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən sənəddir.

1.2. Vəsiqə ailə kəndli təsərrüfatı üzvünə AKT müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyədə uçota alındıqdan sonra 5 gün müddətində verilir.

1.3. Ailə kəndli təsərrüfatının başçısı AKT üzvlərinin vəsiqələrini (və ya vəsiqələrin dublikatını) almaq üçün onların şəxsiyyətini təsdiq edən sənədləri müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyəyə təqdim etməlidir.

2. Ailə kəndli təsərrüfatı üzvünün vəsiqəsinin forması və onun doldurulması

2.1. AKT üzvünün vəsiqəsi (bu qaydaya əlavədə verilmiş forma) 10 sm x 14 sm ölçüdə, üz qabığı yaşıl rəngli, qalın cildli kitabça şəklindədir. AKT üzvünün vəsiqəsi üç bölmədən ibarətdir. 1-ci bölmə üz qabığı, 2-ci bölmə titul vərəqi, 3-cü bölmə isə iş haqqında məlumatdır.

2.2. AKT üzvünün vəsiqəsi müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyələr tərəfindən Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində doldurulur.

2.3. Müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyələr tərəfindən AKT üzvünün vəsiqəsində təsdiqedicə sənədlərə əsasən aşağıdakı qeydlər aparılır:

* “Titul vərəqi” bölməsində AKT üzvünün soyadı, adı, atasının adı (ixtisar olunmadan), doğulduğu tarix (gün, ay, il), AKT-yə üzv olma tarixi (gün, ay, il), AKT-nin adı və hüquqi ünvanı yazılır;

* vəsiqənin titul vərəqi vəsiqənin verilməsi üçün məsulyyət daşıyan müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyənin sədri tərəfindən imzalanır və möhürlə təsdiq edilir;

* “İş haqqında məlumat” bölməsinin 1-ci sütununda AKT üzvünün fəaliyyətə başladığı gün, ay və il, 2-ci sütununda təsərrüfat - təqvim illəri, 3-cü sütununda AKT üzvünün hansı işlə məşğul olduğu göstərilir, 4-cü sütununda isə qeydlər müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyə sədri tərəfindən imzalanır və möhürlə təsdiq edilir.

2.4. AKT üzünün vəsiqəsində AKT statusunun itirilməsi və ləğv edilməsi səbəbləri "Ailə kəndli təsərrüfatı" haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun 12-ci maddəsinə uyğun göstərilmişdir.

2.5. AKT üzünün soyadının, adının, atasının adının vəsiqədə dəyişdirilməsi müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyələr tərəfindən təsdiqedicə sənədlərə əsasən aparılır. Bu halda hansı sənədlərə istinad edildiyi göstərilmişdir. Dəyişikliklər vəsiqənin birinci səhifəsində edilir.

3. Ailə kəndli təsərrüfatı üzvlərinin vəsiqələrinin hazırlanması, verilməsi və saxlanması

3.1. AKT üzvlərinin vəsiqələri Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən hazırlanır, nömrələnir və müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyələrə çatdırılır.

3.2. AKT üzünün vəsiqəsinin hazırlanması ilə əlaqədar vəsait müvafiq bələdiyyələr tərəfindən ayrılır.

3.3. AKT üzvləri tərəfindən vəsiqə üçün haqq ödənilmir.

3.4. Vəsiqə AKT üzünün özündə saxlanılır.

4. Ailə kəndli təsərrüfatı üzünün vəsiqəsinin dublikatı

4.1. Vəsiqə itirildikdə və ya yararsız hala salındıqda, AKT üzünün xahişi ilə ona vəsiqənin dublikatı verilir.

4.2. Dublikat almaq hüququna malik olan işçi dövlət qəzetlərinin birində itirilmiş vəsiqənin etibarsız hesab edilməsi barədə elan dərc etdirdiyi gündən 1 ay sonra AKT-nin başçısına müraciət etməlidir.

4.3. AKT-nin başçısı bu qaydanın 1.3-cü bəndinə əsasən müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyəyə müraciət edir.

AKT üzünə müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyə tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada yeni vəsiqə (dublikat) verilir.

AKT üzünün yeni vəsiqəsinin titul vərəqinin yuxarı sağ tərəfində iri hərflərlə "Dublikat" sözü yazılır.

4.4. AKT üzünün vəsiqəsi bu qaydanın 2-ci bəndinə uyğun doldurulur.

4.5. AKT üzünə dublikat vəsiqə verildiyi zaman həmin vaxta qədər AKT üzünün işi haqqında məlumat müvafiq bələdiyyələr tərəfindən müəyyənləşdirilir və dublikata qeyd olunur.

5. Ailə kəndli təsərrüfatı üzünün vəsiqəsinin uçotu

5.1. AKT üzünün vəsiqəsinin uçotu müvafiq ərazilər üzrə bələdiyyələr tərəfindən aparılır və mədaxil-məxaric kitabında qeydə alınır.

5.2. Mədaxil-məxaric kitabına vəsiqənin sifarişi və alınması ilə əlaqədar bütün əməliyyatlar yazılır. Kitab bələdiyyələr tərəfindən aparılır.

5.3. Mədaxil-məxaric kitabı nömrələnmiş, qaytanlanmalı, bələdiyyə sədri tərəfindən imzalanmalı və möhürlə təsdiq edilməlidir.

5.4. AKT üzünə vəsiqə verildikdə və AKT-nin fəaliyyətinə xitam verildikdə, AKT üzvü mədaxil və məxaric kitabında imza edir.

"Ailə kəndli təsərrüfatının üzvlərinə onların statusunu, əmək fəaliyyətini və əmək stajını təsdiq edən vəsiqənin forması və verilmə qaydası"na

ə l a v ə

Ailə kəndli təsərrüfatı üzünün vəsiqəsinin forması

I. Üz qabığı

	Ailə kəndli təsərrüfatı üzünün vəsiqəsi
--	---

II. Titul vərəqi

	Ailə kəndli təsərrüfatı üzünün vəsiqəsi
	№ _____
	Soyadı _____
	Adı _____
	Atasının adı _____
	Doğulduğu tarix _____ (gün, ay, il)
	Ailə kəndli təsərrüfatına üzv olduğu tarix _____ (gün, ay, il)
	Hüquqi ünvanı _____
	Vəsiqə sahibinin imzası _____
	Vəsiqəni verən orqanın adı _____

	Məsul şəxsin imzası _____ M.Y.
	Vəsiqənin verilmə tarixi " ____ " _____ 20 ____ il

III. İş haqqında məlumat

AKT fəaliyyətinə başlanması və dayandırılması tarixi (il, ay, gün)	Məlumat hansı il üçün verilir	Məşğulluq növü	Qeydləri təsdiq edən şəxslərin imzası və möhürü
1	2	3	4

VERGİLƏR NAZİRLİYİNİN SƏNƏDLƏRİ

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
25 aprel 2006-cı il tarixli 0617040100404300 sayılı əmri ilə
təsdiq edilmişdir

Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması QAYDASI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslərin daşınmaz əmlaklarının (daşınar əmlaklarının) vergiyə cəlb edilməsi üzrə bələdiyyə orqanlarında uçota alınması barədə olan bu qayda Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin vergi ödəyicilərinin uçotu, uçota alınma, yenidən uçota alınma və uçotdan çıxarılma prinsiplərinə uyğun hazırlanmışdır.

1.2. Qayda yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması, onlara "Yerli vergi ödəyicisinin kodu"nun (YVÖK) verilməsi, vergi ödəyicilərinin reyestrinin aparılması, fiziki şəxsə uçota alınması haqqında "Şəhadətnamə"nin verilməsi qaydalarını müəyyən edir.

2. Yerli vergi ödəyiciləri haqqında məlumat

2.1. Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyiciləri (daşınmaz əmlakın hüquq sahibi) olan fiziki şəxslər yaşadıkları ərazi üzrə bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) uçota alınarkən bu qaydaya 1 sayılı əlavə "Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında ərizə" formasında hər bir fiziki şəxsin daşınmaz əmlakı (əmlakı) barədə göstərilən məlumatlarına əsasən bazası yaradılmalı və həmin məlumat bazasına əsasən şəxsi hesab vərəqəsi açılarkən ondan istifadə olunmalıdır.

2.2. Məlumat bazasında aşağıdakılar əks etdirilməlidir:

2.2.1. Vergi ödəyicisinin şəxsiyyəti haqqında məlumat:

- 2.2.1.1. Soyadı, adı, atasının adı
- 2.2.1.2. Doğulduğu tarix, doğulduğu yer, cinsi
- 2.2.1.3. Şəxsiyyət vəsiqəsinin seriyası, nömrəsi
- 2.2.1.4. Vəsiqəsinin vermiş orqanın adı
- 2.2.1.5. Vəsiqəsinin verilmə tarixi

2.2.2. Vergi ödəyicisinin ünvanı:

- 2.2.2.1. Ölkənin kodu
- 2.2.2.2. Poçt indeksi
- 2.2.2.3. Şəhər (rayon), kənd (qəsəbə)
- 2.2.2.4. Küçə, ev №, mənzil
- 2.2.2.5. Vətəndaşlığı
- 2.2.2.6. Telefonu, elektron poçt ünvanı

2.2.3. Vergi ödəyicisinin güzəşt hüququ:

- 2.2.3.1. Sənədin №-si
- 2.2.3.2. Verildiyi tarixi
- 2.2.3.3. Sənədi verən təşkilatın adı
- 2.2.3.4. Güzəştə əsas verən səbəb
- 2.2.3.5. Sənədin qüvvədə olma müddəti

2.2.4. Əmlakları barədə məlumat:

- 2.2.4.1. Bina :
- 2.2.4.2. Mülkiyyət barədə sənədin reyestr №-si, tarixi
- 2.2.4.3. Binanın ünvanı
- 2.2.4.4. Binanın dəyəri
- 2.2.4.5. Binanın təyinatı
- 2.2.4.6. Nəqliyyat vasitəsi – su və hava nəqliyyatı:
- 2.2.4.7. Mühərrikin həcmi (kub sm.)
- 2.2.4.8. Bazar qiyməti
- 2.2.4.9. Torpaq:
- 2.2.4.10. Mülkiyyət və daimi istifadə barədə sənədlərin reyestr №-si, tarixi
O cümlədən:
- 2.2.4.11. Torpağın ünvanı
- 2.2.4.12. Kənd təsərrüfatı torpağı: əkin, dinc və çoxillik əkmələr altındakı torpaqlar, biçənək, örüş və otlaq sahələri (hektarla)
- 2.2.4.13. Yaşayış fondlarının həyətəyən sahələri və bağ sahələri (kv.metr)
- 2.2.4.14. Digər təyinatlı torpaqlar (kv.metr)
- 2.2.4.15. Müvəqqəti istifadə və icarəyə götürülmüş torpaqların sahəsi
- 2.2.4.16. Müvəqqəti istifadə və icarənin müddəti

3. Yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxil olan vergilərin kodlaşdırılması

3.1. Büdcə gəlirlərinin təsnifatı- büdcə sistemində daxil olan büdcə gəlirlərinin qruplaşmasıdır. Büdcə gəlirləri 4 kateqoriyadan ibarətdir: vergilərdən daxilolmalar (1.1), sosial ayırmalar (1.2), qrantlar (1.3) və digər gəlirlər (1.4). Bu kateqoriyalardan asılı olaraq büdcə gəlirlərinin təsnifatı dörd səviyyədən: bölmə, yarım-bölmə, maddə və yarım-maddədən ibarətdir.

3.2. Azərbaycan Respublikasının qanunla təsdiq edilmiş vergiləri dövlət vergilərinə, Muxtar Respublika vergilərinə və yerli (bələdiyyə) vergilərə bölünür.

Yerli vergilər (bələdiyyə vergiləri) dedikdə Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi, "Yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlər haqqında" Qanun və digər qanunlarla müəyyən edilən, bələdiyyə qərarlarına əsasən tətbiq edilən və bələdiyyələrin ərazisində ödənilən vergilər nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 6 oktyabr tarixli 149 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Büdcə gəlirlərinin təsnifatı"na əsasən vergilər - gəlirlərdən (mənfəətdən) vergilərə, mülkiyyətdən vergilərə, mal və xidmətlərə görə vergilərə və sair vergilərə bölünür.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların mənfəət vergisi - gəlirlərdən (mənfəətdən) vergilərə, fiziki şəxslərin əmlak və torpaq vergiləri - mülkiyyətdən vergilərə aiddir. 6 simvoldan ibarət müəyyən edilmiş "vergilərin kodu"nun ilk 2 simvolu büdcə təsnifatının bölməsini, 3-cü simvol köməkçi bölməni, 4-cü simvol paraqrafı, 5-ci simvol maddəni və 6-cı simvol yarım-maddəni əks etdirir. Vergilərin kodu aşağıdakılardan ibarətdir:

3.2.1. Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatların

mənfəət vergisi :-----111260

3.2.2. **Əmlak vergisinin kodu:** -----113200

O cümlədən

3.2.2.1 Rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan binalara görə əmlak vergisinin kodu:-----113250

3.2.2.2. Rezident fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan Su və hava nəqliyyatı vasitələrinə əmlak vergisinin kodu: ----- 113240

3.2.3. **Torpaq vergisinin kodu:**-----113100

O cümlədən

3.2.3.1. Kənd təsərrüfatı üçün istifadə edilən torpaqlara görə rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslərin torpaq vergisinin kodu: -----113140

3.2.3.2. Yaşayış fondlarının, həyətəyən sahələri və bağ sahələrinin torpaqlarına görə torpaq vergisinin kodu: -----113150

3.2.3.3. Digər təyinatlı torpaqlara görə rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslərin torpaq vergisinin kodu: ----- 113160

3.2.3.4. Torpaqların icarəyə götürülməsindən icarə haqqı: ----- 141730

3.2.4. **Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına görə mədən vergisi: -----1141060**

3.2.5. Vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə hesablanan faiz və ya tətbiq olunan sanksiyaların kodu müvafiq növ vergilərin kodunun sonuna 7-ci "F"(yəni faiz) və ya "S" (yəni sanksiya) simvolları əlavə edilməklə müəyyən edilir..

Misal: Vaxtında ödənilməmiş torpaq vergisinə hesablanmış faizin kodu "113100F", həmin vergi üzrə tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyasının kodu "113100S" simvolları kimi qəbul olunmalıdır. Bu digər yerli (bələdiyyə) vergilərə də eyni qaydada tətbiq edilir.

4. Vergi ödəyicilərinin uçota alınması və uçotunun (YVÖK) ləğv edilməsi

4.1. Yerli (bələdiyyə) vergilərin düzgün hesablanması, tam və vaxtında ödənilməsi üçün bələdiyyə nəzarətinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə fiziki şəxslər aşağıdakı qaydada uçota alınır:

4.1.1. Yaşayış yeri üzrə ərazidə yerləşən və mülkiyyətlərində tikintiləri və ya onların hissələri, həmçinin mülkiyyətində və istifadəsində torpaq sahələri (bundan sonra daşınmaz əmlak adlandırılacaq) olan rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər, habelə yerindən və istifadə edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq su və hava nəqliyyatı vasitələrinin (bundan sonra əmlak adlandırılacaq) sahibi olan rezident fiziki şəxslər vergi ödəyicisi kimi yaşadığı ərazi üzrə bələdiyyədə;

4.1.2. Yerli (bələdiyyə) büdcəyə əmlak və torpaq vergisinin ödəyicisi kimi uçota alınmış fiziki şəxsin yaşadığı bələdiyyənin ərazisindən kənar mülkiyyətində daşınmaz əmlakı və ya istifadəsində torpağı olduqda, həmin fiziki şəxs daşınmaz əmlakının yerləşdiyi digər bələdiyyədə.

4.2. Rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər daşınmaz əmlaklarının mülkiyyət və istifadə hüquqlarını təsdiq edən sənədlərini aldıqdan sonra 1 ay müddətində əmlakların yerləşdiyi müvafiq ərazi üzrə bələdiyyədə uçota durmalıdır.

4.3. Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin olduğu yer və ya yaşadığı yer dəyişdikdə, bu cür dəyişiklik baş verdiyi gündən 15 gün müddətində müvafiq bələdiyyəyə ərizə verməlidir. Vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçotda olduğu yerin və ya yaşadığı yerin dəyişməsi barədə ərizə ilə müraciət etdiyi gündən sonra 15 gün müddətində həmin bələdiyyənin vergi orqanı vergi ödəyicisinin yenidən uçota alınmasını (yəni əvvəlki vergi orqanından uçotdan çıxması və yeni vergi orqanında uçota alınması) həyata keçirməlidir.

4.4. Vergi ödəyicisi olan fiziki şəxs vergi orqanında uçota alınmaq üçün verdiyi ərizə formasında olan məlumatlarda hər hansı dəyişiklik baş verdikdə, dəyişiklik baş verən gündən 15 gün müddətində müvafiq bələdiyyənin vergi orqanına (bələdiyyəyə) məlumat verməlidir.

4.5. Vergi ödəyicilərinin uçot məlumatlarında dəyişikliklər Vergilər Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş forma üzrə təqdim etdikləri ərizə əsasında aparılır.

4.6. Vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçotdan çıxarılması (YVÖK ləğv edilməsi) aşağıdakı hallarda mümkündür:

4.6.1. vergi ödəyicisi (fiziki şəxsin) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada itkin düşmüş sayıldıqda;

4.6.2. vəfat etdikdə;

4.6.3. mülkiyyətində olan bütün əmlakı və torpaq sahəsini qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada özgəninkiləşdirdikdə (bağışladıqda);

4.6.4. mülkiyyətində olan daşınmaz əmlakı ilə yanaşı istifadəsində olan torpaq sahələrinin istifadə hüququ qanunmüvafiq qaydada başqasına verildikdə.

4.7. Bələdiyyədə uçota alınma, yenidən uçota alınma, uçotdan çıxarılma ödənişsiz həyata keçirilir.

5. "Yerli vergi ödəyicisinin kodu"nun müəyyən edilməsi və fiziki şəxsin uçota alınması haqqında Şəhadətnamənin verilməsi

5.1. Fiziki şəxslər daşınmaz əmlaklarının (əmlaklarının) mülkiyyət və istifadə hüququnu təsdiq edən sənədləri bələdiyyənin vergi orqanına (bələdiyyəyə) təqdim etdikdən sonra (yeni yaranmış əmlaklara) ona 5 gün müddətində "Yerli vergi ödəyicisinin kodu" (bundan sonra "YVÖK" adlandırılacaq) müəyyən edilməklə və bu qaydaya 3 sayılı əlavə forma üzrə "yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında" Şəhadətnamə verilir. Şəhadətnamə vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçotda olmasını təsdiq edən əsas sənəddir.

5.1.1. "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında" şəhadətnamə bu qaydaya 3a sayılı əlavəyə əsasən tərtib edilir.

5.2. Yerli (bələdiyyə) büdcəyə əmlak və torpaq vergisinin ödəyicisi kimi uçota alınmış rezident fiziki şəxsin yaşadığı bələdiyyənin ərazisindən kənar mülkiyyətində daşınmaz əmlakı olduqda, həmin fiziki şəxs yaşadığı ərazi üzrə bələdiyyə tərəfindən verilmiş "YVÖK" ilə daşınmaz əmlakının yerləşdiyi digər bələdiyyədə də uçota alınır.

5.3. Qeyri-rezident fiziki şəxs mülkiyyətində olan binasının və istifadəsində olan torpaq sahəsinin yerləşdiyi ərazi üzrə bələdiyyədə vergi ödəyicisi kimi bu qaydanın 4.2-ci bəndinə müvafiq uçota alınır və ona "YVÖK" verilir.

5.4. "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında" şəhadətnamə itirildikdə və ya yararsız hala düşdükdə vergi ödəyicisinin müraciətinə əsasən ona şəhadətnamənin yeni nüsxəsi verilir. Bu zaman şəhadətnamənin yeni nüsxəsinin üzərində "dublikat" sözü yazılır.

5.5. Bələdiyyənin vergi orqanı (bələdiyyə) vergi ödəyicisinə hesablanmış vergi məbləğləri və ödənilməsi müddəti barədə "Tədiyyə bildirişi"ndə "YVÖK" göstərir.

Yerli vergi ödəyicisinin kodu "YVÖK" dövlət vergi orqanları tərəfindən verilən "VÖEN"-i əvəz etmir, yalnız fiziki şəxslərə yerli (bələdiyyə) vergilərin hesablanması və ödənilməsi üzrə sənədlərdə əks etdirilir.

Yerli vergi ödəyicisinin kodundan "YVÖK" sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə olunan sənədlərdə, o cümlədən idxal-ixrac əməliyyatları üzrə sənədlərdə istifadə olunması qadağandır.

5.6. "YVÖK" 12 simvoldan ibarət olmaqla əvvəldən beş simvol bələdiyyənin inzibati ərazi bölgüsünü təsnifləşdirir:

5.6.1. əvvəldən iki simvol şəhər və ya rayonun (bundan sonra ərazi vahidi adlanacaq) Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilmiş simvollarını;

5.6.2. sonrakı üç simvolda ərazi vahidinin bir hissəsi olan əhalinin yığcam məskunlaşdığı (şəhər, kənd, qəsəbə) yerdə (bundan sonra yaşayış məntəqəsi adlanacaq) əhalinin sayına müvafiq olaraq bu qaydaya 2 sayılı əlavəsində müəyyən edilmiş yaşayış məntəqəsinin sıra sayının simvollarını;

5.6.3. qalan yeddi simvol yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslərə aid olmaqla Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanı tərəfindən şəxsiyyətləri barədə onlara verilmiş şəxsiyyət vəsiqəsindəki pinkodun simvollarını;

5.7. Kompüterlə təchiz olunmuş bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) "YVÖK" bu qaydanın 5.9-cu bəndinin müddəalarına müvafiq qaydada avtomatlaşdırılmış proqram vasitəsilə verilir.

5.8. Bələdiyyələrdə (bələdiyyələrin vergi orqanlarında) yerli büdcənin rezident vergi ödəyiciləri uçota alınarkən bu qaydaya 2 saylı əlavədə bələdiyyələr üzrə müəyyən olunmuş simvollarından istifadə edilməklə fiziki şəxslərə 12 simvoldan ibarət olan "YVÖK" aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

5.8.1. yerli vergi ödəyicisi olan rezident fiziki şəxsə "YVÖK" verilirərkən 12 simvoldan ibarət kodun əvvəlki iki simvoluna Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilmiş ərazi vahidinin simvolu yazılır:

Misal: Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunmuş ərazi vahidlərinin simvollarına görə Naxçıvan MR-in Kəngərli rayonu üzrə "09" simvolu müəyyən edilmişdir. Kəngərli rayonu üzrə fəaliyyət göstərən bələdiyyələrdə vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslər uçota alınarkən vergi ödəyicisinin 12 simvoldan ibarət kodunun əvvəldən iki xanasına ərazi vahidinin simvolu aşağıdakı kimi yazılır:

0 9

Əvvəldən iki xanada yazılan "09" simvolu yalnız Naxçıvan MR-nın Kəngərli rayonu üzrə inzibati əraziyə məxsus olmaqla rayonda olan yaşayış məntəqələrinin (bələdiyyələrin) hər birinə aiddir. Rayon ərazisində olan bələdiyyələr yerli (bələdiyyə) büdcəyə vergi ödəyiciləri olan fiziki şəxslərə "YVÖK" verərkən 12 simvoldan ibarət kodun əvvəlində "09" göstərməlidir. "09" simvolunun digər ərazi vahidində (rayonlarda) təkrarlanmasına yol verilmir.

5.8.2. sonrakı üç simvol ərazi vahidinə aid olan yaşayış məntəqələrinin sıra sayını bildirir:

Misal: Naxçıvan MR Kəngərli rayonunda 11 yaşayış məntəqəsi mövcuddur.

	Naxçıvan MR Kəngərli rayonu	Bələdiyyələrin kodu
1	Qarabağlar kənd bələdiyyəsi	090020000000
2	Xok kənd bələdiyyəsi	090030000000
3	Qıvraq qəsəbə bələdiyyəsi	090010000000
4	Saxtaxtlı kənd bələdiyyəsi	090040000000
5	Çalxanqala kənd bələdiyyəsi	090050000000
6	Böyükdüz kənd bələdiyyəsi	090060000000
7	Yurdçu kənd bələdiyyəsi	090070000000
8	Qalibli kənd bələdiyyəsi	090080000000
9	Xıncab kənd bələdiyyəsi	090090000000
10	Təzəkənd kənd bələdiyyəsi	090100000000
11	Yeni Kərki kənd bələdiyyəsi	090110000000

Əhalinin sayına müvafiq olaraq bu yaşayış məntəqələri simvollaşdırılarkən ərazi vahidinin mərkəzi olan **Qıvraq qəsəbə bələdiyyəsinə** (əhalinin sayından asılı olmayaraq) "001" simvolu müəyyən edilmişdir. Yaşayış məntəqəsinin simvolu "001", ərazi vahidini əks etdirən "09" simvolundan sonra aşağıdakı kimi yazılır:

0 9 0 0 1

5.8.3. qalan yeddi simvolda yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisinin daxili işlər orqanları tərəfindən verilmiş "şəxsiyyət vəsiqəsi"nin üz qabığının aşağı hissəsindəki alt sətirin son 8 simvolundan sağdan axırıncısı atılmaqla 7 simvol (şəxsin şəxsiyyəti barədə pinkodu) əks olunur.

Misal: Naxçıvan MR Kəngərli rayonunun **Qıvraq qəsəbə bələdiyyəsi ərazisində** yaşayan (şerti olaraq) daşınmaz əmlakın mülkiyyətçisi və ya istifadəçisi Kərimli Vüqar Həsən oğlu bələdiyyədə yerli (bələdiyyə) büdcəyə vergi ödəyicisi olan fiziki şəxs kimi uçota alınarkən "YVÖK" qalan yeddi simvoluna daxili işlər orqanları tərəfindən verilmiş şəxsiyyət vəsiqəsinin üz qabığının aşağı hissəsindəki alt sətirin son 8 simvolundan sağdan axırıncısı atılmaqla 7 simvol (şəxsin şəxsiyyəti barədə pinkodu) aşağıdakı kimi yazılır.

0 9 0 0 1 2 E N H 4 1 Z

5.9. Bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) yerli vergi ödəyicisi kimi fiziki şəxsə "YVÖK" verilirərkən bu qaydanın 4.2-ci bəndində müəyyən olunmuş müddətdə bu qaydaya 3 saylı əlavə üzrə "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında" şəhadətnamə verilir və bu qaydaya 4 saylı əlavə "Reyestr"də onların uçotu aparılır.

5.10. Mülkiyyətində və istifadəsində daşınmaz əmlakı olan qeyri-rezident vergi ödəyicisi bələdiyyədə (bələdiyyənin vergi orqanında) bu Qaydanın 4.2-ci bəndinə müvafiq uçota alınarkən ona "YVÖK" Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən verilmiş "Əcnəbilərin qeydiyyatına alınması haqqında vəsiqə"yə əsasən verilir. Qeyri-rezidentə "YVÖK" bu Qaydanın 5.8-5.9-cu bəndlərində nəzərdə tutulmuş qayda üzrə müəyyən edilir.

6. Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestrinin aparılması

6.1. Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicilərinə Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada 12 simvoldan ibarət "YVÖK" verilərkən kağız üzərində və ya elektron daşıyıcılarda bu qaydaya 4 saylı əlavə forma üzrə "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestri"ndə xronoloji qaydada uçotu aparılır.

6.1.1. "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestri" bu qaydaya 4a saylı əlavə üzrə tərtib edilir.

6.2. Kompüterlə təchiz olunmamış bələdiyyələrdə (bələdiyyələrin vergi orqanlarında) "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestri" kompüterdən istifadə etmədən yazı üsulu ilə kağız (yazılı sənədlər) üzərində möhkəm üz səhifəsi ilə əhatələnmiş (cildlənmiş) vərəqlərdən ibarət olan (vərəqlərinin yalnız cırmaq və ya kəsmək yolu ilə çıxarılması mümkün olan) kitabda aparılır. Reyestr kitabında vərəqlər nömrələnir, bələdiyyənin sədri (müavini) tərəfindən imzalanaraq möhürlə təsdiq edilir.

6.3. "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestri" kitabının hər bir cildinin üzərində (əgər bir neçə kitab təşkil edərsə) həmin cildə daxil olan ilk və sonuncu vərəqlərin nömrələri əks etdirilir. Hər bir cildə daxil olan vərəqlərin sayı özlərindən əvvəl gələn cildə daxil olan nömrələrin və vərəqlərin sayını davam etdirir.

6.4. Kompüterlə təchiz olunmuş bələdiyyələrin vergi orqanlarında "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestri" kompüterdən istifadə etməklə elektron daşıyıcıları üzərində aparılır.

6.5. Elektron daşıyıcılar üzərində aparılan məlumatların işlənməsinin lazımı qaydasının gözlənilməsi, məlumatların itirilməsinin qarşısının alınması, məlumatların qanunsuz əldə edilməsi üzrə tədbirlər görülməsinə riayət olunmalıdır.

6.6. Məlumatların məlumat bazasına operativ daxil edilməsi, dəyişilməz və aydın şəkildə oxunaqlı vəziyyətdə saxlanılması, həmçinin məlumatların daxil edilməsinin, dəyişdirilməsinin və silinməsinin sübut olunması mümkünlüyü təmin edilməlidir.

6.7. "YVÖK" verilmiş vergi ödəyicilərinin uçotu ilə bağlı aşağıdakılara mütləq əməl olunmalıdır:

6.7.1. xronoloji qaydada "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestri" jurnalının aparılması;

6.7.2. ləğv edilmiş "yerli vergi ödəyicisinin kodu"nun reyestri jurnalının aparılması;

6.7.3. uçota alınmış vergi ödəyicilərinin məlumatlarında dəyişikliklərlə bağlı dəqiqləşdirmənin aparılması;

6.7.4. uçota alınmış vergi ödəyicilərinə və qanunvericiliklə müəyyən olunmuş halda rəsmi sorğulara məlumat bankından müvafiq çıxarışın (arayışın) verilməsi.

6.8. Bələdiyyədə (bələdiyyənin vergi orqanında) yerli vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsə "YVÖK" verilərkən "Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicilərinin reyestri"ndəki sıra sayı üzrə ona şəxsi hesab vərəqəsi açılır və reyestrdəki sıra sayı "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin nömrəsini müəyyən edir.

Misal: Naxçıvan MR Kəngərli rayonunun Qıvraq qəsəbə bələdiyyəsində yaşayan (şərti olaraq) Kərimli Vüqar Həsən oğluna "YVÖK" verilərkən "Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicilərinin reyestri"ndə sıra sayı 585-ci olmuşdur.

Sıra №-si	Vergi ödəyicisinin soyadı, adı, atasının adı	Vergi ödəyicisinin kodu «YVÖK»	Şəhadətnamənin verilmə tarixi	Vergi ödəyicisinin imzası	Qeyd
1	2	3	4	5	6
...	xxx	000000000000	xxx	xxx	
583	xxx	000000000000	xxx-	xxx	
584	xxx	000000000000	xxx	xxx	
585	Kərimli Vüqar Həsən oğlu	090012ENH41Z	05.02.2006	xxx	

Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi kimi reyestrə uçota alınarkən Kərimov Vüqar Həsən oğlunun reyestr üzrə sıra sayı "585" "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlak vergisinin uçotunun aparılması qaydaları haqqında" metodiki göstərişə I saylı əlavə "Şəxsi hesab vərəqəsi"ndə göstərilmiş kimi şəxsi hesab nömrəsi kimi qeyd olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin
25 aprel 2006-cı il tarixli 0617040100404300
№li əmri ilə təsdiq edilmiş "Yerli (bələdiyyə)
bütçənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin
uçota alınması Qaydası"na

1 saylı əlavə

Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında ƏRİZƏ

səhifə

Diqqət! Forma qara və ya tünd göy rəngli qələmlə böyük çap hərfləri ilə nümunələrə əsasən
doldurulmalıdır

A B C A E

Ərizənin doldurulma səbəbi müvafiq yazmaqla göstərilir

Vergi ödəyicisinin
qeydiyyatı

Vergi ödəyicisinin məlumatlarında
dəyişikliklərin edilməsi

YVÖK

Adı:

Kodu:

Ərizənin qeydiyyat tarixi:

gün ay il

Qeydiyyat №-si:

Soyadı:

Adı:

Atasının adı:

Yaşadığı bələdiyyədən aldığı YVÖK:

Vəsiqənin seriyası:

Nömrəsi:

Vəsiqəni vermiş
orqanın adı:

Verilmə tarixi:

gün ay il

Anadan olduğu tarix:

gün ay il

Anadan olduğu yer:

Ölkənin kodu:

Vətəndaşlığı:

Cinsi:

Sənədin №-si:

Tarixi:

gün ay il

Sənədi verən təşkilat:

Güzaştin səbəbi:

Güzaştin müddəti:

Azərbaycan Respublikasında ünvanı:

Poçt indeksi:

Şəhər/Rayon:

Kənd/Qəsəbə:

Küçə:

Ev №:

Mənzil

səhifə 2

Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında ərizənin davamı
Azərbaycan Respublikasındakı əlaqə telefonları:

Telefon:

İş:

Ev:

Mobil:

Faks:

Elektron poçt ünvanı:

1. Bina:

Mülkiyyət hüququ haqqında

sənədin reyestr №-si:

Binanın ünvanı:

Tarixi:

milyard milyon min manat

gün ay il

Binanın inventar dəyəri:

2. Nəqliyyat vasitəsi:

a) Nəqliyyatın növü:

Müərrirkin həcmi sm³

Bazar qiyməti

3. Torpaq:

Kənd təsərrüfatı torpağı:

Torpağın ünvanı:

a) Əkin, dinc və çoxillik əkmə:

Mülkiyyət hüququ haqqında

sənədin reyestr №-si:

Tarixi:

hektar sot

Sahəsi:

Keyfiyyət qrupu:

Bonitet şkalası:

Şərti bəh:

b) Biçonək, örüs, otlaq:

Mülkiyyət hüququ haqqında

sənədin reyestr №-si:

Tarixi:

hektar sot

Sahəsi:

c) Yaşayış fondu, həyatıyanı

və bağ sahəsi:

Sahəsi m²

Torpağın ünvanı:

Mülkiyyət hüququ haqqında

sənədin reyestr №-si:

Tarixi:

gün ay il

d) Digər təyinatlı torpaqlar:

Sahəsi m²

Torpağın ünvanı:

Mülkiyyət hüququ haqqında

sənədin reyestr №-si:

Tarixi:

gün ay il

e) İstifadə və ya icarəyə götürülmüş torpaq:

Torpağın ünvanı:

İstifadə və ya icarə haqqında sənəd №-si:

Tarixi:

gün ay il

İstifadə və ya icarənin müddəti:

gün ay il - dək

Çərçivədən kənara çıxmayın

Soyadı, adı, atasının adı

imzası:

Ərizənin doldurulma tarixi:

gün ay il

Çərçivədən kənara çıxmayın

Soyadı, adı, atasının adı

imzası

Tarix:

gün ay il

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
25 aprel 2006-cı il tarixli 0617040100404300 sayılı
əmri ilə təsdiq edilmiş "Yerli (bələdiyyə) büdcənin
ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması" qaydasına

1 a sayılı əlavə

Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında ərizənin tərtib olunma qaydası

Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxs bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) bu qaydaya 1 sayılı əlavə üzrə tərtib edilmiş "Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında ərizə"yə əsasən vergi uçotuna alınır.

"Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında ərizə" fiziki şəxs tərəfindən aşağıdakı qaydada tərtib edilməlidir:

1. Ərizə tərtib edilərkən ərizənin yuxarı hissəsində göstərilmiş tövsiyəyə əməl olunmaqla formadakı xanalar sağ küncdə göstərilmiş nümunəyə əsasən (A|B|C|A|E) qara və ya tünd rəngli qələmlə böyük çap hərfləri ilə doldurulmalıdır.

2. Vergi ödəyicisi ərizənin doldurulma səbəbini müvafiq xanalarda "X" simvolu yazmaqla göstərməlidir.

Misal: Vergi ödəyicisi olan fiziki şəxs bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) vergi uçotuna alınarkən ərizə formasının yuxarı hissəsində göstərilmiş "vergi ödəyicisinin qeydiyyatı" yazılmış xanada X yazılır.

Qeyd: Ərizə formasının yuxarı hissəsinin sağ tərəfində göstərilmiş 12 simvoldan ibarət "YVÖK" xanaları yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin məlumatlarında dəyişikliklər edildiyi halda tərtib edilir.

3. Ərizə formasının 1-ci "Bələdiyyə" bölməsi hər xanada bir hərf yazılmaqla aşağıdakı kimi tərtib edilir:

Misal:

1. BƏLƏDİYYƏ

Adı: Q I V R A Q Q Ə S Ə B Ə B Ə L Ə D I Y Y Ə S I

Kodu: 0 9 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0

Ərizənin qeydiyyat tarixi: 0 2 0 2 0 0 5 Qeydiyyat №-si: 0 0 0 0 0 0 0

Qeyd: 1-ci bölmədəki "ərizənin qeydiyyat tarixi" və "qeydiyyat №-si" xanaları bələdiyyənin vergi orqanının (bələdiyyənin) vəzifəli şəxsi tərəfindən tərtib edilməlidir.

4. Formanın 2-ci "Vergi ödəyicisi haqqında ümumi məlumat" bölməsi hər xanada bir hərf yazılmaqla aşağıdakı kimi tərtib edilir:

2. Vergi ödəyicisi haqqında ümumi məlumat

Soyadı: K Ə R İ M L İ
Adı: V Ü Q A R
Atasının adı: H Ə S Ə N
Yaşadığı bələdiyyədən aldığı YVÖK

Fiziki şəxs bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) vergi ödəyicisi kimi ilk dəfə vergi uçotuna alınarkən ərizə formasının 2-ci bölmənin "Əvvəlki YVÖK" xanaları doldurulmur.

5. Ərizə formasının 3-cü "Vergi ödəyicisinin şəxsiyyət vəsiqəsi (pasportu)" bölməsi hər xanada bir hərf yazılmaqla aşağıdakı kimi tərtib edilir:

3. Vergi ödəyicisinin şəxsiyyət vəsiqəsi (pasportu)

Vəsiqənin seriyası: A Z E Nömrəsi: 0 0 0 0 0 0 0 0
Vəsiqəni vermiş orqanın adı: K Ə N G Ə R L İ R A Y O N P O L I S İ D A R Ə S I
Verilmə tarixi: 0 9 1 1 2 0 0 3
gün ay il

Bu bölmə tərtib edilərkən uçota alınan fiziki şəxs qeyri-rezident (əcnəbi) olduqda xanalar müvafiq qaydada həmin şəxsin pasportuna əsasən tərtib edilir.

6. Ərizə formasının 4-cü "Vergi ödəyicisi haqqında əlavə məlumat" bölməsi tərtib edilərkən hər xanada bir hərf yazılmaqla fiziki şəxsin şəxsiyyət vəsiqəsinə (pasportuna) əsasən aşağıdakı kimi tərtib edilir:

4. Vergi ödəyicisi haqqında əlavə məlumat

Anadan olduğu tarix: 0 2 0 7 1 9 6 0
gün ay il
Anadan olduğu yer: N A X Ç I V A N M R Ş Ə R U R R A Y O N U
Ölkənin kodu: A Z ? Vətəndaşlığı: A Z Ə R B A Y C A N
Cinsi: K İ Ş İ

7. Ərizə formasının 5-ci "Vergi ödəyicisinin güzəştə barədə məlumat" bölməsi yalnız o halda tərtib edilir ki, fiziki şəxsin güzəşt hüququ olsun. Fiziki şəxs Kərimli Vüqar Həsən oğlunun güzəşt hüququ olmadığına görə ərizə formasının 5-ci bölməsini tərtib etmir.

Güzəşt hüququ olan fiziki şəxs bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) vergi uçotuna alınarkən bölmənin hər xanasında bir hərf yazılmaqla onun güzəşt hüququnu təsdiq edən sənədə (vəsiqəyə) əsasən "sənədin №-si", sənədin verilmə "tarixi", "sənədi verən təşkilat"ın adı yazılır. Bu bölmədə göstərilmiş "güzəştin səbəbi" xanalarında fiziki şəxsin güzəşt hüququnu təsdiq edən vəsiqəyə əsasən güzəştin səbəbi (müharibə veteranı, I və II qrup müharibə əlili olması, pensiyaçı və ya həqiqi hərbi xidmətçi və ya hərbi xidmətçi ailəsi) göstərilməlidir.

5. Vergi ödəyicisinin güzəşt barədə məlumat

Sənədin №-si:	Tarixi:	gün ay il
Sənədi verən təşkilat:		
Güzəştin səbəbi:		
Güzəştin müddəti:		

8. Fiziki şəxs vergi ödəyicisi kimi uçota alınarkən tərtib etdiyi ərizə formasının 6-cı "Ünvan" bölməsinin "Azərbaycan Respublikasında ünvanı" hissəsi uçota alınan şəxsin şəxsiyyət vəsiqəsinə əsasən yaşayış yerinin poçt indeksi müvafiq xanalara aşağıdakı kimi yazılır:

6. Ünvan

Azərbaycan Respublikasında ünvanı:	
Poçt indeksi:	A Z 6 8 2 7
Şəhər/Rayon:	K Ə N G Ə R L İ K ə n d / Q ə s ə b ə : Q I V R A Q
Küçə:	B A Ş Y O L
Ev №:	2 7 Mənzil

Ərizənin 6-cı "Ünvan" bölməsinin "Azərbaycan Respublikasında əlaqə telefonları" hissəsində fiziki şəxsin mövcud olan ev, iş, mobil telefonlarının və faks nömrələri, habelə elektron poçt ünvanları göstərilir.

Fiziki şəxsin telefon nömrələri göstərilərkən müvafiq xanalarda əvvəlki dörd xanada şəhərlərarası kod, sonrakı yeddi xanada fiziki şəxsin mövcud telefon nömrələri şərti olaraq aşağıdakı kimi yazılır:

Azərbaycan Respublikasındakı əlaqə telefonları:	
Telefon:	Ev: 0 1 3 6 0 0 0 0 0 0 0 İş: Faks:
	Mobil: 0 5 0 0 0 0 0 0 0 0 0 Faks:
Elektron poçt ünvanı:	

9. Ərizə formasının 7-ci "Əmlak haqqında məlumat" bölməsinin 1-ci "Bina" hissəsindəki mülkiyyət hüququ haqqında sənədin reyestr №-si xanaları yerli vergi ödəyicisi kimi uçota alınan fiziki şəxsə məxsus binanın mülkiyyət hüququnu təsdiq edən sənədə əsasən tərtib edilir və simvolik olaraq aşağıdakı qaydada yazılır:

Əmlaka dair bölmənin 1-ci hissəsində "Binanın ünvanı" üzrə xanalar torpağın sənədlərinə əsasən onun yerləşdiyi yer, "sənədin reyestr №-si" xanalarında torpağın mülkiyyət haqqında şəhadətnaməsinin reyestr nömrəsi, "Tarixi" göstərilir.

7. Əmlak haqqında məlumat

Bina:	Binanın ünvanı:
Mülkiyyət hüququ haqqında sənədin reyestr №-si:	Tarixi:
0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	1 5 0 3 2 0 0 2
milyard milyon min manat	gün ay il
Binanın inventar dəyəri:	2 5 0 0 0 0

"Əmlak haqqında məlumat" bölməsinin "Nəqliyyat vasitəsi" hissəsi həmin nəqliyyat vasitələri olmadıqda müvafiq xanalar tərtib olunmur. Belə nəqliyyat vasitələri olduqda isə müvafiq xanalar onların qeydiyyat sənədlərinə əsasən tərtib edilir.

2. Nəqliyyat vasitəsi:	a) Nəqliyyatın növü:
Müərrəkin həcmi sm ³ :	Bazar qiyməti:
	milyard milyon min manat

"Əmlak haqqında məlumat" bölməsi üzrə 3-cü "Torpaq" hissəsinin a) bəndində əkin, dinc və çoxillik əkmə torpaqlarına dair xanalar uçota alınan fiziki şəxsin mülkiyyət hüquqları barədə sənədlərə əsasən şərti olaraq aşağıdakı kimi tərtib edilir:

Bu hissədə "Banitet şkalası" xanası fiziki şəxsin torpağa mülkiyyət hüququ haqqında dövlət aktına əlavə edilmiş torpağın *sertifikatına* əsasən tərtib olunur.

Qeyd: Ərizə formasının torpaq bölməsindəki üç simvoldan ibarət "Şərti bal" xanaları bələdiyyələrin vergi orqanının (bələdiyyələrin) vəzifəli şəxsləri tərəfindən tərtib edilə bilər.

3. Torpaq:	
Kənd təsərrüfatı torpağı:	Torpağın ünvanı:
a) Əkin, dinc və çoxillik əkmə : Mülkiyyət hüququ haqqında sənədin reyestr №-si:	Tarixi:
0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	1 6 1 0 1 9 9 9
hektar sot	gün ay il
Sahəsi:	Keyfiyyət qrupu:
3 0 5	II
Bonitet şkalası:	Şərti bal:
7 0	4 0

"Əmlak haqqında məlumat" bölməsinin 3-cü "Torpaq" hissəsində b) bəndində biçənək, örüş, otlaq torpaqlarına dair xanalar fiziki şəxsin mülkiyyət və istifadə hüquqları barədə sənədlərə əsasən şərti olaraq aşağıdakı kimi tərtib edilir:

b) **Biçənək, örüş, otlaq:**
Mülkiyyət hüququ haqqında sənədin reyestr №-si: 0000000000 Tarixi: 00000000 gün ay il
Sahəsi: hektar sot 8806

Ərizə formasının 7-ci "Əmlak haqqında məlumat" bölməsinin 3-cü "Torpaq" hissəsində c) bəndində yaşayış fondu, həyətyanı və bağ sahələrinin tutduğu torpaqlarına dair xanalar fiziki şəxsin mülkiyyət hüquqları barədə sənədlərə əsasən yaşayış binasının altında olan torpaqların, həyətyanı və bağ sahələrinin sahəsi, ünvanı və mülkiyyət hüququ haqqında sənədin nömrəsi və tarixi aşağıdakı kimi göstərilir:

c) **Yaşayış fondu, həyətyanı və bağ sahəsi:**
Mülkiyyət hüququ haqqında sənədin reyestr №-si: 0000000000 Sahəsi m² 8500 Torpağın ünvanı: Torpağın ünvanı: 16101999
Tarixi: 16101999 gün ay il

"Əmlak haqqında məlumat" bölməsinin 3-cü "Torpaq" hissəsinin d) bəndində digər təyinatlı torpaqların sahəsinə dair xanalar fiziki şəxsin mülkiyyət hüquqları barədə sənədlərə əsasən onun mülkiyyətində olan qeyri-yaşayış torpaqlarının (sahibkarlıq fəaliyyəti, qeyri-yaşayış təyinatlı tikililəri və s.) şərti olaraq aşağıdakı kimi tərtib edilir:

d) **Digər təyinatlı torpaqlar:** Sahəsi m² 200 Torpağın ünvanı: Torpağın ünvanı: Mülkiyyət hüququ haqqında sənədin reyestr №-si: 0000000000 Tarixi: 15082002 gün ay il

"Əmlak haqqında məlumat" bölməsinin 3-cü "Torpaq" hissəsində e) bəndində istifadəyə və ya icarəyə götürülmüş torpaq sahələrinə dair xanalarda fiziki şəxsin istifadə hüquqları barədə sənədin qeydiyyat nömrəsi, qeydiyyatın tarixi və istifadə və icarənin müddəti şərti olaraq aşağıdakı kimi tərtib edilir:

e) **İstifadə və ya icarəyə götürülmüş torpaq:** Torpağın ünvanı: Torpağın ünvanı: İstifadə və ya icarə haqqında sənəd №-si: 0000000000 Tarixi: 09072005 gün ay il
İstifadə və ya icarənin müddəti: 09022025 dək

10. Ərizə formasının 8-ci "Ərizə dolduran şəxs (və ya səlahiyyətli nümayəndəsi)" bölməsindəki çərçivədə (çərçivədən kənar çıxmadan) uçota alınarkən ərizəni dolduran və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsi soyadını, adını və atasının adını yazaraq ərizəni imzalamalı və müvafiq xanada tarixi aşağıdakı kimi yazmalıdır:

8. Ərizəni tərtib edən şəxs (və ya səlahiyyətli nümayəndəsi) :

Çərçivədən kənar çıxmayın
Kərimli Vüqar Həsən oğlu / xxxxx
Soyadı, adı, atasının adı imzası

Ərizənin doldurulma tarixi: 02022005
gün ay il

11. Ərizə formasının 9-cu "Yoxlanıldı" bölməsindəki çərçivə bələdiyyənin vergi orqanının (bələdiyyənin) vəzifəli şəxsləri tərəfindən tərtib olunur. Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi kimi uçota alınan fiziki şəxsin (və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinin) tərtib etdiyi ərizə bələdiyyənin vergi orqanının (bələdiyyənin) vəzifəli şəxsləri tərəfindən yoxlanıldıqdan və bir sıra müvafiq xanalar onlar tərəfindən tərtib edildikdən sonra həmin vəzifəli şəxs (çərçivədən kənar çıxmadan) soyadını, adını və atasının adını yazaraq ərizəni imzalamalı və müvafiq xanada tarixi şərti olaraq aşağıdakı kimi yazmalıdır.

9. Yoxlanıldı

Çərçivədən kənar çıxmayın
Əhmədov Vaqif Əli oğlu / xxxxxxx
Soyadı, adı, atasının adı imzası
Tarix: 02022005
gün ay il

"Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında şəhadətnamə"nin tərtib edilmə qaydası

1. Şəhadətnamə forması çap etdirilərkən bu qaydaya 3 sayılı əlavənin yuxarı hissəsində içərisində "bələdiyyənin adı" yazılmış xanaların əvəzinə hər bir bələdiyyə öz adını tam aşağıdakı kimi çap etdirməlidir:

Misal: Bələdiyyə tərəfindən "Şəhadətnamə" forması çap etdirilərkən xanaların yerinə bələdiyyənin tam adı aşağıda göstərilən kimi çap olunmalıdır

Azərbaycan Respublikası
Naxçıvan MR Kəngərli rayonunun
Qıvraq bələdiyyəsi

2. Şəhadətnamənin 1-ci bölməsində yerli (bələdiyyə) büdcəyə vergi ödəyicisi olan fiziki şəxs bələdiyyədə uçota alınarkən bu qaydanın 4.8-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydalara müvafiq müəyyən edilmiş 12 simvoldan ibarət "Yerli vergi ödəyicisinin kodu (YVÖK)" xanalarında hər xanada bir böyük çap hərfi və rəqəmlə bir simvol yazılır.

Misal: Naxçıvan MR Kəngərli rayonunun Qıvraq bələdiyyəsi yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxs uçota alınarkən ona verilmiş "YVÖK" şəhadətnamənin 1-ci bölməsində "yerli vergi ödəyicisinin kodu (YVÖK)" xanalarında aşağıdakı kimi yazılır:

1. Vergi ödəyicisinin kodu (YVÖK) 0 9 0 0 1 2 A N H 4 1 Z

3. 2-ci bölmədə göstərilmiş "Vergi ödəyicisinin soyadı, adı və atasının adı" xanalarında fiziki şəxsin soyadı, adı və atasının adı aşağıdakı kimi yazılır:

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi
25 aprel 2006-cı il tarixli 0617040100404300 sayılı
Əmri ilə təsdiq edilmiş "Yerli (bələdiyyə) büdcənin
ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması Qaydası"na
3 sayılı əlavə

A B C

Azərbaycan Respublikası
b e l ə d i y y ə s i
BƏLƏDİYYƏSİ
Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında
ŞƏHADƏTNAMƏ

1. Vergi ödəyicisinin kodu (YVÖK)

2. Vergi ödəyicisinin:

Soyadı:

Adı:

Atasının adı:

3. Vergi ödəyicisinin ünvanı:

Ölkə (Respublika):

Ölkə kodu:

Poçt indeks:

Rayon (şəhər):

Kənd (qəsəbə):

Şüur: İYJN İMİNJN

4. Şəhadətnamənin verilmə tarixi:

g n ay il

5. Bələdiyyənin sədrinin (müavininin)

Çarçirə həddində tələmə qaydasına

Soyadı adı atasının adı İmza

{ M Y }

2. Vergi ödəyicisinin:

Soyadı:

K Ə R İ M L İ

Adı:

V Ü Q A R

Atasının adı:

H Ə S Ə N

4. Şəhadətnamənin 3-cü "Vergi ödəyicisinin ünvanı" bölməsinin birinci sıradakı "Ölkə (Respublika)" xanaları və ikinci sıradakı "Ölkə kodu" xanaları Şəhadətnamə yalnız qeyri-rezidentə verildikdə həmin fiziki şəxsin (əcnəbinin) ölkəsinin (respublikasının) adı və üç simvoldan ibarət ölkə kodu yazılır.

Misal: Hər hansı bələdiyyənin ərazisində Türkiyə Respublikasının vətəndaşı olan fiziki şəxsin mülkiyyətində və ya istifadəsində daşınmaz əmlakı vardır. Bu halda həmin şəxs müvafiq bələdiyyədə uçota alınarkən "Ölkə (respublika)" və "Ölkə kodu" xanaları aşağıdakı kimi tərtib edilir:

Ölkə (respublika)

T Ü R K İ Y Ə

Ölkə kodu:

T Ü R

3-cü bölmənin qalan müvafiq xanalarında onun həmin bələdiyyənin ərazisində yaşadığı ünvanlar göstərilməlidir.

Rezident fiziki şəxs uçota alınarkən Şəhadətnamənin 3-cü "Vergi ödəyicisinin ünvanı" bölməsindəki xanalar aşağıdakı kimi doldurulur:

Poçt indeksi:

A Z 6 8 2 7

Rayon (şəhər):

K Ə N G Ə R L İ

Kənd (qəsəbə):

Q I V R A Q

Küçə:

N İ Z A M İ Ev.Nö 9 Məh.Nö

Qeyd: Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan **rezident fiziki şəxs** bələdiyyədə uçota alınarkən şəhadətnamənin 3-cü "Vergi ödəyicisinin ünvanı" bölməsindəki "Ölkə (respublika)" və "Ölkə kodu" xanaları doldurulmur.

5. 4-cü bölmədə "Şəhadətnamənin verilmə tarixi" xanalarında şəhadətnamənin tərtib edildiyi tarix soldan sağa doğru ilk iki xanada gün, sonrakı iki xanada ay, axırıncı dörd xanada isə il aşağıdakı kimi yazılır:

4. Şəhadətnamənin verilmə tarixi:

0 5 0 2 2 0 0 6
gün ay il

6. Şəhadətnamə tərtib edildikdən sonra şəhadətnamənin 5-ci "**bələdiyyənin sədrinin (müavininin) soyadı, adı**" bölməsindəki çərçivədən kənara çıxmadan bələdiyyənin sədri (müavini) soyadını, adını və atasının adını yazaraq "Şəhadətnaməni" imzalayır və möhürlə təsdiq edilir.

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
25 aprel 2008-ci il tarixli 061700100404300
Nümrəli ilə təsdiq edilmiş "Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması Qaydası"nın 4-cü əlavə

Bələdiyyənin adı

Bələdiyyənin sədrinin S. A. A. imza

M. Y.

Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin
R e y e s t r i

Sıra №si	Vergi ödəyicisinin soyadı, adı, atasının adı	Vergi ödəyicisinin kodu	Şəhadətnamənin verilmə tarixi	Vergi ödəyicisinin imza	Qeyd
1	2	3	4	5	6

*Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
25 aprel 2006-cı il tarixli 0617040100404300 sayılı
əmrilə təsdiq edilmiş "Yerli (bələdiyyə) büdcənin
ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması" qaydasına
4 a sayılı əlavə*

"Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicilərinin reyestri"nin tərtib edilməsi qaydası

1. Reyestr bələdiyyənin (bələdiyyənin vergi orqanının) vəzifəli şəxsi tərəfindən doldurulur.
2. Reyestrin 1-ci "sıra №-si" sütununda uçota alınmış yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslərin xronoloji qaydada sıra sayı qeyd olunur.
3. Vergi ödəyicisinin soyadı, adı və atasının adı şəxsiyyət vəsiqəsinə əsasən reyestrin 2-ci sütununda yazılır.
4. Reyestrin "yerli vergi ödəyicisinin kodu" sütununda, "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında" şəhadətnamədə göstərilmiş "YVÖK" yazılır.
5. Reyestrin 4-cü sütununda fiziki şəxsə bələdiyyədə "Şəhadətnamənin" verildiyi tarix yazılır.
6. "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında" şəhadətnamənin alınmasını təsdiq etmək üçün vergi ödəyicisi reyestrin 5-ci sütununda imza edir.
7. Reyestrin 6-cı "qeyd" sütununda zəruri hallarda (məsələn: şəhadətnamənin təkrar verildiyini, lakin "YVÖK" dəyişmədən, vergi ödəyicisinin qeyri-rezident olduğunu və s.) müvafiq qeydlər aparılır.

*Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
25 aprel 2006-cı il tarixli 0617040100404300 sayılı əmrilə
təsdiq edilmişdir.*

"Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlak vergisinin uçotunun aparılması qaydaları haqqında" metodiki göstəriş

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu metodiki göstəriş Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə və Yerli (bələdiyyə) vergilərin hesablanması və ödənilməsi qaydalarına və prinsiplərinə uyğun hazırlanmışdır.

1.2. Metodiki göstəriş yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin əmlak və torpağına hesablanmış və ödənilmiş (qaytarılmış) vergilərin, faiz və maliyyə sanksiyası məbləğlərinin (*bundan sonra vəsaitlər adlandırılacaq*) uçotunun şəxsi hesab və rəqəsinin və yerli büdcəyə ödənilmiş (qaytarılmış) vəsaitlərin reyestrinin aparılması qaydasını müəyyən edir.

2. Metodiki göstərişdə istifadə olunan əsas anlayışlar

2.1. *Fiziki şəxs* - Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxslər.

2.2. *Vergi ödəyicisi* - Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq yerli (bələdiyyə) büdcəyə vergitutma obyektlərinə (əmlaka və torpağa) görə vergi ödəməli olan fiziki şəxslər.

2.3. *Şəxsi hesab və rəqəsi* - vergi ödəyicisinin Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş yerli (bələdiyyə) vergi, faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası üzrə bələdiyyə büdcəsi ilə qarşılıqlı hesablaşmalarının vəziyyətini kağız üzərində və ya elektron daşıyıcılarda əks etdirən uçot formasıdır.

2.4. *Hesablanmış vəsait* - vergi qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada və müddətlərdə hesabat dövrü ərzində vergi ödəyicisi tərəfindən yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilməli olan vergi, faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləği.

2.5. *Ödənilmiş vəsait* - vergi ödəyicisi tərəfindən nağd və ya nağdsız qaydada yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxil olmuş vergi, faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləği.

2.6. *Qaytarılmış vəsait* - vergi ödəyicisi tərəfindən hər hansı səbəbdən artıq ödənilmiş verginin, faizin və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyasının bələdiyyə büdcəsindən vergi ödəyicisinə qaytarılmış məbləği.

2.7. *Reyestr* - verginin, faizin və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləğlərinin yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilməsinin və ya büdcədən qaytarılmasının gün ərzində, həmçinin ilin əvvəlindən artan yekunla aparıldığı uçot formasıdır.

2.8. *Ödəniş sənədi* - vergi, faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləğlərinin nağd və nağdsız qaydada yerli (bələdiyyə) büdcənin xəzinəsinə (hesabına) daxil olduğunu təsdiq edən sənəd.

2.9. *Verginin kodu* - Azərbaycan Respublikası vahid büdcə təsnifatına əsasən büdcə sistemində daxil olan və Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilərək bələdiyyələrin ərazisində ödənilən yerli büdcə gəlirlərinin qruplaşdırılmasıdır.

3. Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlakına hesablanmış vergilərin uçotunun şəxsi hesab və rəqəsində aparılması

3.1. Bələdiyyənin vergi orqanlarında (bələdiyyədə) fiziki şəxslərin mülkiyyətində və istifadəsində olan daşınmaz əmlaka hesablanmış və ödənilmiş vəsait-

lərin bu metodiki göstərişə 1 sayılı əlavədə göstərilən forma üzrə şəxsi hesab vərəqəsində uçotu aparılır.

3.2. Kompüterlə təchiz olunmamış bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) fiziki şəxslərə hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin uçotu vergi ödəyicilərinin şəxsi hesab vərəqəsi müəyyən olunmuş formada kompüterdən istifadə etmədən yazı üsulu ilə kağız (yazılı sənədlər) üzərində kitabda aparılır. Şəxsi hesab kitabı qaytanlanır, vərəqələr nömrələnir, bələdiyyənin sədri (müavini) tərəfindən imzalanaraq möhürlə təsdiq edilir.

3.3. Kağız üzərində şəxsi hesab kitabının hər bir cildinin üzərində (əgər bir neçə kitab təşkil edərsə) həmin cildə daxil olan ilk və sonuncu vərəqlərin nömrələri əks etdirilir. Hər bir cildə daxil olan vərəqlərin sayı özlərindən əvvəl gələn cildə daxil olan nömrələrin və vərəqlərin sayını davam etdirir.

3.4. Kompüterlə təchiz olunmuş və xüsusi proqram təminatı olan bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) fiziki şəxslərə hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin uçotu elektron daşıyıcıları üzərində bu metodiki göstərişin tələblərinə əməl edilməklə aşağıdakı kimi aparılır:

3.4.1. Məlumatların məlumat bazasına operativ daxil edilməsi, dəyişilməz və aydın şəkildə oxunaqlı vəziyyətdə saxlanması, həmçinin məlumatların daxil edilməsinin, dəyişdirilməsinin və silinməsinin sübut olunması mümkünlüyü təmin edilməlidir.

3.5. Kağız və elektron daşıyıcılarda aparılan şəxsi hesab vərəqəsində əks etdirilən rekvizitlər eyni olmalıdır.

3.6. Fiziki şəxslərə hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin uçotunun aparılması üçün uçota alınmış bütün ödəyicilərə hər vergi ilinin əvvəlindən, vergi ili ərzində yeni uçota alınmış ödəyicilərə isə onlar uçota alındığı gündən bu metodiki göstərişin 1 sayılı əlavəsi üzrə formada şəxsi hesab vərəqələri açılır.

3.7. Şəxsi hesab vərəqəsində aşağıdakı məlumatlar əks etdirilməlidir:

3.7.1. bələdiyyənin adı, fiziki şəxsin tam adı, "YVÖK", daşınmaz əmlakı barədə müvafiq göstəricilər, vergi ödəyicisinin ünvanı, telefonu və s.;

3.7.2. hesablanmış verginin kodu, vergi məbləğləri və ödəmə müddətləri;

3.7.3. azaldılmış məbləğlər;

3.7.4. artıq ödənilmiş və ya ödənilməli borc məbləğləri;

3.7.5. artıq ödənilmiş vəsaitlərin vergi ödəyicisinə qaytarılmış məbləğləri;

3.7.6. verginin vaxtında ödənilməməsinə görə hesablanmış və ödənilmiş faizin məbləğləri.

3.7.7. vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləğləri.

3.8. Şəxsi hesab vərəqələrində əməliyyatların məbləğlərinin uçotu manatla aparılır. Vergi məbləğlərinin manatla ifadə olunması zamanı minlikləri ayırmaq üçün "nöqtə", manatla qəpiyi ayırmaq üçün isə "vergül" işarəsindən istifadə olunur.

Misal: vergi ödəyicisinə hesablanmış vergi məbləği və ya vergi məbləğlərinin cəmi - 2.255,15 manatdır. Buradakı rəqəmlərdə soldan sağa nöqtədən əvvəlki

birinci rəqəm (2.255,15) minliyi, nöqtədən sonrakı üç rəqəm (2.255,15) manatı, vergüldən sonra axırdan iki rəqəm (2.255,15) qəpiyi ifadə edir.

3.9. Kağız üzərində aparılan şəxsi hesab vərəqələrində bütün yazılışlar, bu yazılışların düzgünlüyünü təsdiq edən sənədlər əsasında diyircəkli qələmlə aparılmalıdır. Yazılışlar səliqəli aparılmalı, düzəlişlərə və pozuntulara yol verilməməlidir. Eyni zamanda,

3.9.1. ilkin yazılışlar zamanı aşkar edilən səhvlərin düzəldilməsi düzgün olmayan sətirin üzərindən xətt çəkməklə, yeni sətirdə düzgün yazılış aparmaq yolu ilə həyata keçirilməli, düzəliş aparan şəxs tərəfindən müvafiq sətirdə "düzəliş edilmişdir" sözləri yazılmaqla imza edilməlidir;

3.9.2. düzəliş aparılan zaman üzərindən xətt çəkilmiş sətirin məzmunu aydın oxunmalıdır;

3.9.3. sonradan aşkar edilən səhv yazılışlar üzrə düzəlişlər, səhvin aşkar edildiyi gün, səhvin tarixi və düzgün yazılış qeyd edilməklə həyata keçirilir. Səhv aşkar edilmiş sətirin üzərindən xətt çəkilir, düzəliş aparan şəxs tərəfindən "düzəliş edilmişdir" sözləri yazılmaqla imza edilir.

3.10. Kompüterlə aparılan şəxsi hesab vərəqələrində səhvlərin düzəldilməsi ilkin yazılışlar zamanı aşkar edilən səhvlər üzrə həmin yazılışın şəxsi hesab vərəqəsinin 3-cü "*əməliyyatın adı*" sütununda düzəlişin səbəbi barədə qeyd olunaraq səhv yazılmış məbləğ qədər müvafiq sütunlarda düzəliş verilməklə (+ və ya -) yazılması yolu ilə aparılmalıdır.

3.11. Fiziki şəxslərə hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin uçotunun avtomatlaşdırılmış şəkildə kompüterdə (elektron daşıyıcılarda) aparılması zamanı, vergi ödəyicisinin şəxsi hesab vərəqəsinə hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin daxil edilməsi, bu məqsədlə xüsusi *şifrə* verilmiş bələdiyyənin vergi orqanının (bələdiyyənin) vəzifəli şəxsi tərəfindən aparılır.

3.12. Fiziki şəxslərə hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin şəxsi hesab vərəqələrinə daxil edilməsi üçün bələdiyyənin müvafiq vəzifəli şəxsinə verilmiş *şifralar* onların imzaları hesab edilir və bu *şifralar* şəxsi hesab vərəqələrində müvafiq imzaları əvəz edir.

3.13. Fiziki şəxslərə hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin şəxsi hesab vərəqələrinə daxil edilməsi üçün xüsusi *şifralar* verilmiş bələdiyyənin vergi orqanının vəzifəli şəxsləri bu *şifraların* məxfiliyinin saxlanılmasına məsuliyyət daşıyırlar.

4. Hesablanmış vəsaitlərin şəxsi hesab vərəqəsinə daxil edilməsinə əsas verən sənədlər və şəxsi hesab vərəqələrinə daxil edilməsi müddətləri

4.1. Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslərə hesablanmış vəsaitlərin məbləğləri "*Şəxsi hesab vərəqəsi*"-nə aşağıdakı sənədlər əsasında və göstərilən müddətlərdə daxil edilir:

4.1.1. bələdiyyələrin vergi orqanı tərəfindən yerli vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslərə hesablanmış torpaq və əmlak vergisinin məbləği və ödənilməsi müddəti barədə "Tədiyyə bildirişi" nə əsasən;

4.1.2. yerli vergi ödəyicisinə hesablanmış vergilər ilə əlaqədar məhkəmə qərarı (qətnaməsi) əsasında;

4.1.3. fiziki şəxslərə hesablanmış torpaq və əmlak vergisinin məbləğlərinin şəxsi hesab vəərəqinə daxil edilməsi "Tədiyyə bildirişi" vergi ödəyicisinə çatdırılanadək;

4.1.4. Məhkəmənin qərarı (qətnaməsi) daxil olduğu gündən 2 iş günü ərzində.

4.2. Məhkəmənin qərarından (qətnaməsindən) apellyasiya şikayəti verilib-verilməməsindən asılı olmayaraq vergi ödəyicisinin şəxsi hesab vəərəqində müvafiq yazılışlar aparılır. Apellyasiya şikayətinə baxılmasının nəticələrindən asılı olaraq vergi ödəyicisinin şəxsi vəərəqəsində müvafiq düzəlişlər edilir.

4.3. Vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bələdiyyələr öz ərazilərində vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarını yerli vergidən tam və ya qismən azad etdikdə, vergi dərəcəsini azaltmaq barədə qərar qəbul etdikdən, həmçinin fiziki şəxsin əmlakının dəyərində və ya sahəsində dəyişiklik olarsa, dəyişikliyin nəticəsi barədə sənədin daxil olduğu gündən 2 iş günü ərzində vergi məbləği yenidən haqq-hesab edilir.

5. Ödənilmiş vəsaitlərin şəxsi hesab vəərəqəsinə daxil edilməsinə əsas olan sənədlər və ödənilmiş vergi məbləğlərinin şəxsi hesab vəərəqəsinə daxil edilməsi müddətləri

5.1. Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyiciləri tərəfindən ödənilmiş vəsaitlər onların şəxsi hesab vəərəqəsinə aşağıdakı sənədlər əsasında və müddətlərdə daxil edilir:

5.1.1. fiziki şəxslərdən yerli vergilər və ödənişlər Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin təsdiq etdiyi forma qəbzlə nağd qaydada qəbul edildiyi halda 1 iş günü ərzində həmin vəsait bələdiyyənin kassasına (xəzinəsinə) ödənilməklə, ödənilmiş vəsaitlər vergi ödəyicisinin şəxsi hesab vəərəqinə 2 iş günü ərzində;

5.1.2. yerli (bələdiyyə) büdcəyə vəsaitlər vergi ödəyicisi tərəfindən nağdsız qaydada ödənildiyi halda vəsaitlər barədə bankın ödəniş sənədlərinin surəti alındığı gündən 2 iş günü müddətində;

5.1.3. artıq ödənilmiş vergilərin, faizlərin və maliyyə sanksiyasının ödəyiciyə qaytarılmış məbləğləri barədə rəsmi məlumatlara əsasən 2 iş günü ərzində.

5.2. Yerli (bələdiyyə) vergilər üzrə yaranmış borc aşağıdakı sıra qaydası ilə ödənilir:

5.2.1. ödənilmə müddətlərinin ardıcılığı ilə hesablanmış yerli vergi məbləğləri;

5.2.2. hesablanmış faizlərin məbləğləri;

5.2.3. tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləğləri.

6. Daxil olmuş və qaytarılmış vəsaitlərin uçotunun reyestrə aparılması

6.1. Bələdiyyələrin vergi orqanı (bələdiyyələr) tərəfindən yerli vergi, faiz və maliyyə sanksiyası üzrə daxilolmaların ümumi uçotu bu metodiki göstərişə 4 sayılı əlavə üzrə reyestrə aparılır.

6.2. Kompüterlə təchiz olunmamış bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) "Reyestr" nömrələnir, bələdiyyənin sədri tərəfindən imzalanmaqla möhürlə təsdiq edilir.

6.3. Reyestrə aşağıdakı məlumatlar əks etdirilməlidir:

6.3.1. əməliyyatın sıra №-si;

6.3.2. əməliyyatın kodu, əməliyyatın növü, daxil olmuş və qaytarılmış məbləğləri təsdiq edən sənədlərin nömrəsi;

6.3.3. gün ərzində daxil olmalar və qaytarmalar və ilin əvvəlindən artan yekunla daxil olmuş məbləğlər;

6.4. Bələdiyyənin vergi orqanının (bələdiyyənin) vəzifəli şəxsi tərəfindən **gündəlik daxilolmaların və qaytarılmış vəsaitlərin uçotu "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxilolma və qaytarılan məbləğlərin reyestri"**ndə hər bir ödəniş sənədi üzrə ayrılıqda aparılır:

6.5. İlin əvvəlindən daxil olmuş vəsaitlərin artan yekunla uçotu – gün ərzində daxil olmuş vəsaitlərin (qaytarılmış vəsaitlər çıxılmaqla) cəmi ilin əvvəlindən artan yekunla daxil olmuş vəsaitlərlə toplanılır.

7. Şəxsi hesab vəərəqəsinin tərtib edilməsi və vəsaitlərin şəxsi hesab vəərəqələrinə daxil edilməsi qaydaları

7.1. Bu metodiki göstərişə 1 sayılı əlavə "Yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlər üzrə fiziki şəxsin şəxsi hesab vəərəqəsi"nin forması bələdiyyələr tərəfindən çap etdirilərkən formanın yuxarı sol küncündə göstərilmiş "Bələdiyyənin adı" göstərilmiş xəttin yerində şərti olaraq hər bir bələdiyyənin aşağıda göstəriləndiyi kimi öz adı yazılmalıdır:

Kəngərli rayon Qıvraq bələdiyyəsi

7.2. "Şəxsi hesab vəərəqəsinin №-si" xanalarından aşağı hissədəki çərçivədə vergi ödəyicisinin soyadı, adı və atasının adı (çərçivədən kənara çıxmadan) yazılır.

7.3. Şəxsi hesab vəərəqəsinin yuxarı hissəsində göstərilmiş "Şəxsi hesab vəərəqəsinin №-si" xanaları **"Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması qaydası"**nin 6.8-ci bəndində müəyyən edilmiş qaydada aşağıdakı kimi tərtib edilir:

Şəxsi hesab vəərəqəsinin

№-si

			5	8	5
--	--	--	---	---	---

7.4. "Yerli vergi ödəyicisinin kodu (YVÖK)" xanalarına "Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması qaydası"na 3 sayılı əlavə "Yerli (bələdiyyə) büdcənin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında şəhadətnamə" üzrə fiziki şəxsə müəyyən edilmiş "YVÖK" şərti olaraq aşağıdakı kimi yazılır:

Yerli vergi ödəyicisinin kodu : (YVÖK) 0 9 0 0 1 2 A N 4 1 Z

7.5. Fiziki şəxslərə hesablanmış verginin məbləği bu metodiki göstərişin 4.1.1-ci bəndinə uyğun olaraq şəxsi hesab vərəqəsinə daxil edildikdə ödəmə müddəti çatanadək şəxsi hesab vərəqəsinin yuxarı sağ küncündə yerləşən hesablanmış verginin məbləği və ödənilməsi müddəti barədə hissəsinə yazılır.

7.6 **Hesablanmış vergilərin** ödəmə müddətləri çatdıqda "Şəxsi hesab vərəqəsi"ndə aşağıdakı kimi yazılışlar aparılır:

Misal: Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsə 2006-cı il üçün 100,00 manat əmlak vergisi, 30,00 manat torpaq vergisi hesablanmışdır.

Bu halda **birinci ödəniş müddəti** çatdıqda (15 avqust) həmin vergi məbləğləri bərabər hissələrlə, yəni 50,00 manat əmlak vergisi və 15,00 manat torpaq vergisi məbləğləri bu metodiki göstərişə 1a sayılı əlavə "Şəxsi hesab vərəqəsi" üzrə nümunəyə uyğun olaraq müvafiq sütunlarda: 1-ci "**yazılışın tarixi**" sütununda hesablanmış vergi məbləğlərinin şəxsi hesab vərəqəsinə yazıldığı tarix, 2-ci "**əməliyyatın kodu**" sütununda "Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması qaydası"nın 3.2.2-ci bəndində "Azərbaycan Respublikası vahid büdcə təsnifatı"na əsasən müəyyən edilmiş əmlak vergisinin kodu – 113200, həmin qaydanın 3.2.3-cü bəndində torpaq vergisinin kodu - 113100, 3-cü "**əməliyyatın adı**" sütununda verginin adı – "əmlak vergisi" və "torpaq vergisi", 4-cü "**əməliyyatın növü**" sütunda "hesablama", 5-ci "**ödəmə (ödəniş) tarixi**" sütununda verginin ödənmə müddəti – "15.08.2006", 6-cı "**məbləğ (manatla)**" sütununda isə hesablanmış verginin məbləğləri yazılır

7.7. Həmçinin hesablanmış yerli (bələdiyyə) vergilər "Şəxsi hesab vərəqəsi"nə yazılarkən eyni zamanda müvafiq sütunlarında aşağıdakı yazılışlar aparılır:

7.7.1. əmlak və torpaq vergisi məbləğləri – şəxsi hesab vərəqəsinin 4-cü "Əməliyyatın növü" sütununa yazılarkən hesablama əsas verən sənədin (tədiyyə bildirişi və ya qısa olaraq T/b kimi yazıla bilər) adı;

7.7.2. vergi, faiz və maliyyə sanksiyasının hesablanması ilə əlaqədar Məhkəmə qərarı (qətnaməsi) olduqda – şəxsi hesab vərəqəsinin 4-cü "Əməliyyatın növü" sütununda məhkəmənin adı, qərarın (qətnamənin) tarixi, №-si və vergi dövrü;

7.7.3. vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bələdiyyələr öz ərazilərində vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarına güzəşt verilməsi barədə qərar qəbul etdikdə, həmçinin fiziki şəxsin əmlakının dəyərində və ya torpaq sahəsində dəyişiklik olduğu hallarda vergi ödəyicisinin şəxsi hesab vərəqəsinin 4-cü "Əməliyyatın növü" sütununda dəyişikliyə əsas verən sənədin adı və vergi dövrü yazılır.

7.8. **Ödənilmiş vəsaitlərin məbləğləri** bu metodiki göstərişin 5.1-cü bəndində göstərilən müddətlərdə "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 6-cı "məbləğ (manatla)" sütununa yazılır:

Misal: Fiziki şəxs tərəfindən ödənilmiş vergi məbləğləri bu metodiki göstərişə 1a sayılı əlavənin "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 4-cü "əməliyyatın növü" sütununda göstəriləyi kimi yazılır.

7.9. Ödənilmiş vergi məbləğlərinə yazılış "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin müvafiq sütunlarında aşağıdakı kimi aparılır:

7.9.1. vergi ödəyicisinə hesablanmış əmlak və torpaq vergisi ödənildikdə "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 4-cü sütununda göstəriləyi kimi "ödəmə" sözü yazılmaqla şəxsi hesab vərəqəsinin 3-cü "**Əməliyyatın adı**" sütununda ödənilmiş məbləğə əsas verən (qəbz, bankın ödəniş sənədləri) sənədin adı, tarixi, № -si yazılmaqla verginin adı yazılır.

7.10. Vergi və ödənişlərin hesablanması və daxil olması zamanı "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin müvafiq sütunlarında yazılışlar aparılmalı və haqq-hesabın nəticəsindən asılı olaraq qalıq və ya artıq ödəmənin saldosu çıxarılaraq müvafiq qaydada şəxsi hesab vərəqəsinin 7 və 8-ci sütunlarına yazılmalıdır.

Misal: bu metodiki göstərişə 1a sayılı əlavədə göstəriləyi kimi 01.01.2006-cı il vəziyyətinə 1-ci sətir 7-ci "**qalıq**" sütununda əmlak vergisi üzrə 50,00 manat qalıq qalmış və həmin məbləğə müddətində ödənilmədiyinə görə gecikdirilmiş 46 gün (15.11.2005-01.01.2006) üçün 2,3 % (46 x 0,05) miqdarında 1 manat 15 qəpik məbləğində faiz hesablanmışdır. Ödəniş sənədi üzrə 13.01.2006-cı il tarixdə 60,00 manat və ya 10,00 manat artıq əmlak vergisi daxil olmuşdur. Bu halda, 01.01.2006-cı il tarixdən sonra 13 gün gecikmə ilə daxil olmuş 50,00 manat əmlak vergisinə 0,65 % (13x0,05) miqdarında 0,33 qəpik faiz hesablanır. 50,00 manat qalıq məbləğinə nisbətən artıq ödənilmiş 10,00 manat əmlak vergisi məbləği ilə 13.01.2006-cı il tarixədək ödənilməmiş günlər üçün hesablanmış 1 manat 48 qəpik (10-cu sütun – 1 və 2-ci sətirlər) faiz məbləğləri əvəzləşdirildikdən sonra 8 manat 52 qəpik (10,00-1,48) məbləğində əmələ gəlmiş artıq ödəmə məbləği "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 8-ci "artıq ödəmə" sütununa yazılmalıdır.

7.11. Ödənilmiş vəsaitlər barədə məlumatlar bank idarələrindən elektron məlumat şəklində alındıqda, şəxsi hesab vərəqəsinin müvafiq sütunlarında yazılışlar müvafiq proqram təminatı əsasında aparılır.

7.12. Bütün hallarda vergi ödəyicisi tərəfindən ödənilmiş vəsait məbləği şəxsi hesab vərəqəsinə yazıldıqda, şəxsi hesab vərəqəsinin 1-ci "**əməliyyatın tarixi**" sütununda ödəniş sənədlərinin şəxsi hesab vərəqəsinə işləndiyi tarix (gün) göstərilir, vəsaitin bələdiyyənin büdcəsinə (hesabına) daxil olduğu tarix, şəxsi hesabın 5-ci "**ödəmə (ödəniş) tarixi**" sütununda isə vəsaitin bələdiyyənin büdcəsinə (hesabına) mədaxil edilməsi barədə ödəniş sənədlərində (qəbz və ya bank sənədlərində) qeyd edilən tarix əks etdirilməlidir.

7.13. Bu metodiki göstərişə 1 saylı əlavə "Yerli (bələdiyyə) vergilər üzrə fiziki şəxsin şəxsi hesab vərəqəsi"nin aşağı hissəsindəki cədvəlin içərisində göstərilən "İlin əvvəlinə "Saldo" qalıq və artıq ödəmə" sətirlərində (7 və ya 8-ci sütunlar üzrə saldo) qalıq və ya artıq ödənilmiş məbləğlər, "hesablanmışdır" sətirlərinə vergi və maliyyə sanksiyası və faiz üzrə (6 və 10 sütunlar üzrə) hesablanmış məbləğlər, "Ödənilmişdir" sətirlərinə ödənilmiş vergi, maliyyə sanksiyası və faiz məbləğləri, "Azaldılmışdır" sətirlərinə il ərzində qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada azaldılmış (çıxılmış) vergi və faiz məbləğləri, "Qaytarılmışdır" sətirlərinə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda vergi və faiz məbləğlərinin yenidən haqq-hesab nəticəsində azaldılmış vergi və faiz məbləğləri, "Artıq ödəmə" sətirinə ilin sonunda haqq-hesab nəticəsində yaranmış artıq ödənilmiş (8-ci sütun üzrə) məbləğ, "Ödənilməli borc" sətirlərinə ilin sonunda haqq-hesab nəticəsində yaranmış vergi, maliyyə sanksiyası və faiz üzrə borc (7 və 11-ci sütunlar üzrə) məbləğləri yazılır.

8. Vaxtında ödənilməmiş yerli vergi borclarına hesablanmış faizlərin, tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyasının şəxsi hesaba daxil edilməsi və borcların alınması

8.1. Yerli verginin əsas məbləğləri üzrə hər yazılışdan sonra vergi ödəyicisinin bələdiyyə büdcəsinə olan borc məbləğləri dəqiqləşdirilərək şəxsi hesab vərəqəsinin Saldo hissəsinin 7-ci "qalıq" və ya 8-ci "artıq ödəmə" sütunlarında əks etdirilməlidir.

8.2. Vergi ödəyicisinin şəxsi hesab vərəqəsində hər bir əməliyyatdan əvvəlki yazılış üzrə 7-ci "qalıq" sütununda yerli büdcəyə olan borc məbləğinə, ödəmə müddətindən sonrakı gecikdirilmiş hər gün üçün vaxtında ödənilməmiş vergi məbləğinin 0,05 faizi həcmində faiz hesablanmalıdır.

8.3. Şəxsi hesab vərəqəsi kağız üzərində və ya kompyuterdə aparılan bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) vergi ödəyicilərinin şəxsi hesab vərəqəsində ödəmə müddəti başa çatdığı gündən sonrakı gündən başlayaraq ödənişlə bağlı hər bir yazılışdan sonra faizlərin hesablanması təmin edilməlidir.

Misal: Vergi ödəyicisinin 01.01.2006-cı il tarixinə 2005-ci il üçün hesablanmış əmlak vergisindən ikinci ödəniş müddəti üzrə (15.11.05-ilə) 50,00 manat ödənilməmiş borcu qalmış və ödəmə müddətindən sonrakı günlərin sayı 46 gün təşkil edir. Bu halda 50,00 manat ödənilməmiş borc məbləği bu metodiki göstərişə 1a saylı əlavə "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 7-ci "qalıq" sütununa, ödəmə müddətindən sonrakı gecikdirilmiş günlərin sayı 46 isə 9-cu "günlərin sayı" sütununa yazılaraq gecikdirilmiş günlərə görə 50,00 manatın 2,3 % -i ($46 \times 0,05\%$) miqdarında 1 manat 15 qəpik ($2,3\% \times 50,00$) faiz hesablanılır və "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin faiz bölməsinin 10-cu "hesablanıb" sütununa yazılır.

Qeyd: Tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləğinin yerli büdcəyə alınması ilə bağlı şəxsi hesabda yazılışlar əsas vergi məbləğinə uyğun olaraq eyni sütunlarda aparılır.

8.4. Kompyuterlə təchiz olunmuş və müvafiq proqram təminatı ilə təmin olunmuş bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) vergi ödəyicilərinin şəxsi hesab vərəqəsində ödənişlə bağlı hər bir yazılışdan sonra faizlərin hesablanması avtomatlaşdırılmış qaydada həyata keçirilir.

8.5. Vəsaitlərin yerli büdcəyə ödənilmə tarix, bank idarəsi tərəfindən həmin məbləğlərin bələdiyyənin büdcə hesabına mədaxil edilməsi barədə sənədlərində qeyd edilən tarixə əsasən müəyyənləşdirilir.

8.6. Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsə şərti maliyyə vahidinin 40 misli miqdarında maliyyə sanksiyası tətbiq edilir:

8.6.1. fiziki şəxs daşınmaz əmlaklarının mülkiyyət və istifadə sənədlərini aldıqdan 1 ay müddətində bələdiyyədə uçota durmaq üçün ərizə vermədikdə;

8.6.2. fiziki şəxsin olduğu yerin, yaxud yaşadığı yerin dəyişməsi barədə 15 gün müddətində bələdiyyəyə ərizə təqdim etmədikdə;

8.6.3. vergi uçotuna alınması üçün təqdim etdiyi ərizədə göstərilən əmlakları haqqında məlumatlarında dəyişiklik barədə 15 gün müddətində bələdiyyəyə məlumat təqdim etmədikdə.

8.7. Fiziki şəxslərdən alınan yerli (bələdiyyə) vergilərə hesablanmış faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləği şəxsi hesab vərəqəsinə yazılarkən "Yerli (bələdiyyə) büdcəsinin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması qaydası"nın 3.2.3-cü bəndində müvafiq olaraq 2-ci "əməliyyatın kodu" sütununda faiz və maliyyə sanksiyasının kodu (vergilərin növünə müvafiq kodu yazmaq), "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 3-cü "əməliyyatın adı" sütununda hesablanmış faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası sözləri, 6-cı "Məbləğ (manatla)" sütununa tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyasının məbləği, 10-cu "faiz hesablanmışdır" sütununa hesablanmış faizin məbləği yazılır. Maliyyə sanksiyası üzrə haqq-hesabın nəticəsindən asılı olaraq 7-ci "qalıq" və ya 8-ci "artıq ödəmə" sütunlarında müvafiq yazılış aparılır. Faiz üzrə qalıq məbləği 11-ci "qalıq" sütununa yazılır.

8.8. Yerli vergilər ödənilmədikdə, bələdiyyənin vergi xidməti orqanının (bələdiyyənin) vəzifəli şəxsləri tərəfindən müvafiq akt tərtib edilərək bələdiyyənin sədrinə (yaxud müavininə), surəti isə vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsə təqdim edilir.

8.9. Ödəyici bələdiyyə vergi xidməti orqanının aktı ilə razılaşmadıqda, aktın aldığı gündən 30 gün müddətində akta və ya onun ayrı-ayrı hissələrinə yazılı surətdə öz etirazını bildirə bilər.

8.10. Bu metodiki göstərişin 8.9-cü bəndində göstərilmiş müddət bitdikdən sonra bələdiyyənin sədri (yaxud müavini) 15 gün ərzində vergi xidməti orqanının aktına baxır və yerli vergilər barədə qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət tədbirlərinin tətbiqi üçün məhkəməyə müraciət edilməsi barədə qərar çıxarır, yaxud belə qərarın çıxarılmasından imtina edir.

8.11. Bələdiyyənin sədri (yaxud müavini) tərəfindən yerli vergi barədə qanunvericiliyin pozulmasına görə vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsə qarşı məsuliyyət

tədbirləri barədə çıxarılmış qərarın surəti və qanunla müəyyən edilmiş hallarda yerli (bələdiyyə) vergilər üzrə borcların, müvafiq olaraq hesablanmış faizlərin və maliyyə sanksiyalarının ödənilməsi barədə tələbnamə göndərilir.

8.12. Vergi ödəyicisi ödənişləri könüllü qaydada ödədikdə, bələdiyyə məhkəməyə müraciət edilməsi barədə qərarı ləğv edir.

8.13. Fiziki şəxs bələdiyyənin qərarına əsasən vergilər üzrə vaxtı keçmiş borcları, müvafiq olaraq hesablanmış faizləri və maliyyə sanksiyalarını könüllü ödəmədikdə bələdiyyənin sədri (yaxud müavini) öz vergi xidməti orqanının təqdimatı əsasında vergilər üzrə vaxtı keçmiş borcların məcburi qaydada alınması, hesablanmış faizlərin alınması və maliyyə sanksiyalarının tətbiq edilməsi üçün məhkəməyə müraciət edir.

8.14. Məhkəmənin yerli (bələdiyyə) vergilər üzrə borcların, hesablanmış faizlərin və maliyyə sanksiyalarının alınması haqqında qanuni qüvvəyə minmiş qərarının icrası qanunla müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

8.15. Fiziki şəxslər tərəfindən yerli (bələdiyyə) vergilərin vaxtında ödənilməmiş məbləğlərinə hesablanmış faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası məbləğlərinə faiz hesablanır.

8.16. Vergi qanunvericiliyinin pozulması anından 3 il keçmişdirsə, şəxs həmin qanunvericiliklə bağlı hüquq pozuntusunun törədilməsinə görə məsuliyyətə cəlb olunma bilməz və vergi öhdəlikləri yarana bilməz.

9. Yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilmiş vəsaitlər üzrə əvəzləşmə və qaytarılmaların uçotu

9.1. Vergi ödəyicisinin büdcəyə olan borclarının "Şəxsi hesab vəərəqəsi"nin 8-ci "artıq ödəmə" sütununda əmələ gəlmiş artıq ödənilmiş məbləğlərlə əvəzləşdirilməsi, habelə artıq ödənilmiş vəsaitlərin ödəyiciyə qaytarılması ilə əlaqədar əməliyyatlar şəxsi hesab vəərəqəsinin 4-cü "əməliyyatın növü" sütununda qeydlər aparılmaqla müvafiq yazılışlar aparılır.

9.2. Əvəzləşmələr vergi ödəyicisinin müraciəti olmadan aparılır.

9.3. Vergi ödəyicisi tərəfindən artıq ödənilmiş vəsaitlərin məbləği yerli vergilərin ödəmə müddətinə yaranmış qalıq məbləğilə, faiz və maliyyə sanksiyası üzrə artıq ödənilmiş məbləğlər isə qalıq məbləğlərinin yarandığı tarixə əvəzləşdirilir.

9.4. Yerli vergilər üzrə ödəmə müddətlərindən sonra yaranmış artıq ödəmələri digər vergilərin, faizin və maliyyə sanksiyasının ödənilməsi hesabına aid edildiyi hallarda fiziki şəxsə 20 gün ərzində bu metodiki göstərişə 3 saylı əlavə üzrə "Artıq ödənilmiş məbləğlərin əvəzləşdirilməsi barədə bildiriş" göndərilir.

9.5. Yerli vergilərin son ödəmə müddətindən sonra yaranmış artıq ödəmə barədə fiziki şəxs tərəfindən həmin artıq ödəmənin ona qaytarılması barədə yazılı müraciəti daxil olduqda artıq ödənilmiş vəsait 45 gün ərzində vergi ödəyicisinə qaytarılır.

9.6. Hesablanmış vergi məbləğindən artıq vergi məbləği ödənildikdə, artıq ödənilmiş məbləğin geri qaytarılması barədə vergi ödəyicisinin ərizəsinin veril-

diyi tarixdən həmin məbləğlər geri qaytarılanadək gecikdirilən hər bir gün üçün (ödəmə günü də daxil olmaqla) vergi ödəyicisinə müvafiq məbləğlərin 0,05 faizi məbləğində faiz ödənilir.

Fiziki şəxsin artıq ödənilmiş məbləğlərinin qaytarılmasına dair ərizə verildiyi müddətdən 45 gün ərzində məbləğ qaytarılarsa, faizlər vergi ödəyicisinə qaytarılmır.

9.7. Artıq ödənilmiş vergilər, hesablanmış faiz və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyaları qaytarıldıqda - "Şəxsi hesab vəərəqəsi"nin 3-cü "əməliyyatın adı" sütununda "artıq ödəmə" sözü yazılmaqla qaytarılmış məbləğə əsas verən sənədin (məsələn: məxaric orderlərinin) adı, tarixi, №-si, 4-cü "əməliyyatın növü" sütununda "qaytarma" sözü yazılır və digər sütunlarda müvafiq yazılışlar aparılır.

9.8. Yerli (bələdiyyə) büdcəyə artıq ödənilmiş vergi məbləğlərinin vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin ərizəsinə əsasən ona qaytarılması zamanı artıq ödəmənin yarandığı tarixdən 5 il müddətin keçib-keçməməsi yoxlanmalıdır. Hesabat dövrü qurtardıqdan 5 il sonra artıq ödənilmiş vergi və faiz məbləğləri qaytarılmır.

10. Yerli (bələdiyyə) vergilərin silinməsi qaydası

10.1. Fiziki şəxsin vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) olan borcları aşağıdakı hallarda silinir:

10.1.1. Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməsi müddəti qurtardıqda;

10.1.2. Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş əsaslar üzrə vergi öhdəlikləri qüvvədən düşdükdə;

10.1.3. Digər hallarda vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə ümitsiz borclar qanunla müəyyən edilmiş qaydada silinə bilər.

10.2. Vəfat etmiş fiziki şəxsin vergi öhdəliklərini onun varisi (varisləri) miras qalan əmlakın dəyəri hüdudlarında və mirasın alındığı tarixdəki payına mütənasib şəkildə ödəyirlər. Varis (varislər) olmadıqda isə vəfat etmiş fiziki şəxsin vergi öhdəlikləri silinir (ləğv edilir).

10.3. Fiziki şəxs vəfat etdikdə ölümün qeydə alınması ölmüş şəxsin yaşamış olduğu yerdə və ya ölümün baş verdiyi yerdə vətəndaşlıq vəziyyəti aktının dövlət qeydiyyatı (VVADQ) orqanı, konsulluq idarəsi və icra hakimiyyətinin nümayəndəliyi tərəfindən aparılır.

10.3.1. Fiziki şəxsin ölüm faktının müəyyən edilməsi haqqında və ölmüş elan edilməsi haqqında məhkəmənin qətnaməsi üzrə ölümün qeydə alınması qətnamə çıxarmış məhkəmənin olduğu yerdə aparılır.

10.3.2. Ölüm haqqında məlumatlar bu qaydanın 10.3-cü bəndində göstərilən orqanlarda akt kitablarında qeydə alındıqdan sonra ölüm haqqında şəhadətnamə yazılır. Ölüm haqqında şəhadətnamə ölənlərin şəxsin müraciət etmiş yaxın qohumlarına təqdim edilir. Fiziki şəxsin ölümündən sonra onun yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) olan borcları silinərkən həmin şəxsin ölüm haqqında şəhadətnamənin təsdiq edilmiş surəti işə əlavə olunur.

10.4. Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə əsasən ölmüş şəxsin (miras qoyanın) əmlakı başqa şəxslərə (vərəsələrə) qanun üzrə və ya vəsiyyəət üzrə və ya hər iki əsasla keçir.

10.4.1. Miras fiziki şəxsin ölümü və ya məhkəmə tərəfindən ölmüş elan edilməsi ilə açılır. Miras qoyanın öldüyü gün və ya fiziki şəxsin ölmüş elan edilməsi məhkəmə qərarının qüvvəyə mindiyi gün mirasın açıldığı vaxt sayılır.

10.4.2. Miras qoyanın yaşayış yeri, bu məlum olmadıqda isə mirasın olduğu yer mirasın açıldığı yer sayılır. Əgər miras müxtəlif yerlərdədirsə, mirasın açıldığı yer daşınmaz əmlakın və ya onun qiymətli hissəsinin olduğu yer, daşınmaz əmlak olmadıqda isə daşınar əmlakın və ya onun əsas hissəsinin olduğu yer sayılır.

10.4.3. Müvəqqəti xaricdə yaşamış və orada olmuş Azərbaycan Respublikasının vətəndaşının ölümündən sonra mirasın açıldığı yer onun xaricə getməzdən əvvəl Azərbaycan Respublikasında yaşadığı yer, bu yer məlum olmadıqda isə mirasın və ya onun əsas hissəsinin olduğu yer sayılır. Xaricdə daimi yaşamış Azərbaycan Respublikası vətəndaşının ölümündən sonra mirasın açıldığı yer onun yaşadığı ölkə sayılır.

10.4.4. Vərəsə mirasın açıldığı yer üzrə notariat kontoruna mirası qəbul etdiyi barədə ərizə verdikdə və ya əmlaka sahiblik etməyə və ya əmlakı idarə etməyə faktiki başladığıda və bununla da mirası qəbul etdiyini şəxsiz nümayiş etdirdikdə miras vərəsə tərəfindən qəbul edilmiş sayılır. Vərəsə mirasın bir hissəsinə sahiblik etməyə faktiki başladığıda hesab edilir ki, mirasın nədə ifadə edilməsindən və harada olmasından asılı olmayaraq, o, mirası tamamilə qəbul etmişdir.

10.4.5. Vərəsə vərəsəliyə çağrıldığını bildiyi və ya bilməli olduğu gündən üç ay ərzində mirası qəbul edə bilər. Miras açıldığı gündən altı ay keçdikdən sonra mirasın qəbuluna yol verilmir.

10.4.6. Mirasın qəbul edilməsi üçün müəyyənləşdirilmiş müddəti məhkəmə, gecikdirmənin səbəbini üzrlü sayarsa uzada bilər. Müddət qurtardıqdan sonra, əgər mirası qəbul edən bütün digər vərəsələr razıdırlarsa, miras məhkəməyə müraciət edilmədən də qəbul edilə bilər.

10.4.7. Vərəsələr miras qoyanın kreditörünün mənafələrini alınmış aktivdə özlərindən hər birinin payına mütənasib surətdə birgə borclu kimi tam ödəməyə borcludurlar. Vərəsələr, əgər ölənin borcları onlara məlumdursa, mirasın açılması barədə miras qoyanın kreditörünə məlumat verməyə borcludurlar.

10.4.8. Əgər kreditör tələbi icra müddəti çatanaqədər irəli sürmüşdürsə, vərəsə icranı müddət çatanaqədər təxirə sala bilər. Müddət çatdıqda kreditör ümumi iddia müddəti ərzində icranı tələb edə bilər. Tələblərin ödənilməsi zamanı miras qoyanın kreditörünü vərəsənin kreditörünü qarşısında üstünlüyə malikdirlər. Vərəsələri olmayan əmlak dövlətə keçdikdə, miras qoyanın borcları üzrə o, vərəsə kimi məsuliyyət daşıyır.

10.4.9. Vərəsəliyə çağırılmış şəxslər mirasın açıldığı yerdəki notariat orqanından vərəsəlik şəhadətnaməsi tələb edə bilərlər. Vərəsəlik şəhadətnaməsi vərəsələrə

mirasın açıldığı gündən altı ay keçdikdən sonra istənilən vaxt verilir. Əgər notariat orqanında şəhadətnamə tələb edən şəxslərdən savayı başqa vərəsələrin olmadığı barədə məlumat varsa, vərəsəlik şəhadətnaməsi altı aydan da tez verilir.

10.5. Fiziki şəxsin ölüm haqqında şəhadətnaməsi alındıqdan sonra vərəsə tərəfindən, bu qaydanın 10.4.4-cü bəndində nəzərdə tutulmuş faktiki hərəkətlər edildikdə, miras qoyanın yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) olan borclarının ödənilməsi tələbi həmin vərəsəyə qarşı irəli sürülür.

10.6. Vəfat etmiş və ya məhkəmənin qətnaməsi ilə ölmüş elan edilmiş şəxsin vərəsələrinin olub-olmamasını müəyyən etmək mümkün olmadıqda, bu barədə mirasın açıldığı yer üzrə notarial orqana, zərurət olduqda isə müvafiq orqanlara sorğu ilə müraciət edilir.

10.7. Fiziki şəxsin ölmüş elan edilməsi barədə məhkəmənin qərarı, həmin şəxsin sağ olması ilə əlaqədar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məhkəmə tərəfindən ləğv edildikdə, fiziki şəxsin silinmiş vergi öhdəlikləri bərpa edilir.

10.8. Məhkəmə tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada itkin düşmüş və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirmiş sayılan fiziki şəxsin vergi öhdəliklərini itkin düşmüş və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirmiş şəxsin əmlak sərəncamçısı kimi səlahiyyətləndirən şəxs həmin əmlakın hesabına ödəyir.

10.8.1. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada itkin düşmüş və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirmiş kimi tanınan fiziki şəxsin əmlakı onun vergi öhdəliklərini ödəmək üçün kifayət deyilsə, vergilərin əmlakın çatışmaması ilə əlaqədar ödənilməyən hissəsi Vergi Məcəlləsinin 93-cü maddəsində göstərilən qaydada silinir.

10.8.2. Fiziki şəxsin itkin düşmüş və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirmiş kimi tanınmasının ləğv olunmasına dair məhkəmə tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qərar qəbul edildikdə, əvvəllər silinmiş vergi öhdəlikləri bərpa edilir. Lakin fiziki şəxsin itkin düşmüş və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirmiş sayıldığı vaxtdan bu cür tanınmanın ləğv olunduğuna dair qərar qəbul edildiyi vaxtadək olan dövr ərzində faizlər hesablanmır və maliyyə sanksiyaları tətbiq edilmir.

10.9. Fiziki şəxslərin vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə yerli büdcəyə olan borclarının vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi müddətinin qurtarmasına görə ümitsiz borclar o halda silinə bilər ki, Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş vergi öhdəliyinin yerinə yetirilməsi müddəti qurtarmış olsun.

Bələdiyyənin vergi orqanları vergiyə cəlb olunan hesabat dövrü qurtardıqdan sonra Vergi Məcəlləsinin 85.4-cü maddəsinə müvafiq qaydada 3 il ərzində vergi ödəyicisinin vergisini, faizləri və maliyyə sanksiyasını hesablamaq və hesablanmış məbləği yenidən hesablamaq, verginin, faizin və maliyyə sanksiyasının hesablanmış (yenidən hesablanmış) məbləğini vergiyə cəlb edilən hesabat dövrü qurtardıqdan sonra 5 il ərzində tutmaq hüququna malikdir.

10.10. Fiziki şəxslərin vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə yerli büdcəyə olan borclarının vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi müddətinin

qurtarmasına görə silinməsi əmlak vergisi (binalara) və torpaq vergisi üzrə hüquqi şəxslər üçün göstərilən qaydada həyata keçirilir.

Vergiyə cəlb olunan hesabat dövrü təqvim ili olduqda vergilər üzrə borcların tutula bildiyi 5 ilin başlanğıcı həmin hesabat ilinin tamamlandığı ildən sonrakı ilin yanvar ayının 1-dən hesab edilir. Nəzərə almaq lazımdır ki, vergi öhdəliyinin yerinə yetirilməsi müddəti qurtarıqda vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyası üzrə borclar bələdiyyələr tərəfindən onların alınması yalnız ümitsiz olduqda silinir.

10.11. Fiziki şəxslərin vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə yerli büdcəsinə olan borclarının silinməsi bir qayda olaraq lazımi sənədləşmələr aparılmaqla həyata keçirilir.

Bu məqsədlə bələdiyyənin vergi orqanı (bələdiyyə) tərəfindən zəruri sənədlər (sənədlərin surətləri) əldə edilir və lazım gələn aktlar, arayışlar tərtib olunur. Həmin sənədlər diqqətlə öyrənilir, onların düzgünlüyünə yəqinlik yarandıqda və bu sənədlər borcların silinməsinə əsas verdikdə rəy tərtib edilir.

Borcların silinməsi barədə rəydə fiziki şəxsin soyadı, adı və atasının adı, YVÖK, ünvanı, vergi növləri, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə yerli büdcəyə olan borcların məbləği, habelə həmin borcların qanunvericiliyin konkret maddəsinə əsasən silinməsi şərtlərinin olması və s. qeyd edilir.

Vergilər üzrə borcların silinməsi barədə rəy bələdiyyənin vergi orqanının rəhbəri tərəfindən imzalanaraq bələdiyyənin sədrinə təqdim edilir.

Həmin rəy bələdiyyənin sədri tərəfindən təsdiq edildikdən sonra icra üçün bələdiyyənin vergi orqanına təqdim edilir.

10.12. Alınması ümitsiz olan vergilər və maliyyə sanksiyaları üzrə borclar silinərkən bu borclara görə onların silinməsi haqqında rəyin icra edildiyi günə olan faizlər də silinir.

11. Şəxsi hesab vərəqəsinin bağlanması

11.1. Kompüterlə təchiz olunmamış bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) fiziki şəxslərə hesablanmış yerli vergilərin ödəniş müddəti bitdikdən və bütün əməliyyatlar üzrə yazılışlar şəxsi hesab vərəqəsinə yazıldıqdan sonra, ilin sonunda, yəni 31 dekabr tarixə "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin "Saldo"su çıxarılaraq nəticəsindən asılı olaraq qalıq yaratdıqda 7-ci "qalıq" sütununa, artıq ödəmə yarandıqda isə 8-ci "artıq ödəmə" sütununa yazılır.

11.2. İlin sonuna "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin "Saldo"su çıxarılmış 7-ci "qalıq" və 8-ci "artıq ödəmə" sütunlarında yaranmış məbləğlər yeni il üçün açılmış "Şəxsi hesab vərəqəsi"yə aşağıdakı kimi köçürülməlidir:

11.2.1. hər bir şəxsi hesab vərəqəsi üzrə saldo müəyyənləşdirildikdən sonra, "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 3-cü "əməliyyatın adı" sütununda "şəxsi hesab vərəqəsi bağlanılır və saldo məbləği 200 __ ci il üçün açılmış şəxsi hesab vərəqəsinə keçirilir" sözləri yazılır.

11.3. Növbəti il üçün açılmış "Şəxsi hesab vərəqəsi"yə əvvəlki ilin saldosu aşağıdakı kimi yazılır:

Misal: 2006-cı il üçün bu metodiki göstərişə 1a sayılı əlavədə göstəriləni kimi "Şəxsi hesab vərəqəsi"nin 1-ci sətirinin 1-ci "yazılışın tarixi" sütununa şəxsi hesab vərəqəsinə yazılışın aparıldığı "03.01.2006" tarix, 2-ci "əməliyyatın kodu" sütununa verginin adı əvəzinə onun kodu "113200", 3-cü "əməliyyatın adı" sütununa "01.01.2006 saldo", 5-ci "ödəmə (ödəniş) müddəti" sütununa əgər saldo qalıq üzrə müəyyən edilərsə, bu halda vergi qalığının hansı ödəmə müddəti üzrə qaldığı "15.11.2005", 6-cı "məbləğ (manatla)" sütununa isə vergi üzrə əmələ gəlmiş qalıq məbləği "50,00" yazılır.

11.4. Şəxsi hesab vərəqəsinin aşağı hissəsindəki çərçivələrdə (çərçivədən kənara çıxmadan) bələdiyyənin vergi orqanının rəhbərinin (bələdiyyənin sədrinin) və şəxsi hesabın aparılmasına məsul şəxsin soyadı, adı və atasının adı yazılaraq imzalanmalıdır.

11.5. Vergi ödəyicilərinin şəxsi hesab vərəqələri vergi orqanının rəhbəri (bələdiyyənin sədri) tərəfindən imzalanaraq möhürlə təsdiq edildikdən sonra, bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) ayrıca qovluğda saxlanılır.

11.6. Kompüterlə təchiz olunmuş bələdiyyələrin vergi orqanlarında (bələdiyyələrdə) şəxsi hesab vərəqəsi üzrə saldo məbləğləri müvafiq qaydada avtomatlaşdırılmış proqram təminatı vasitəsilə müəyyənləşdirilir.

11.7. Vergi ödəyicilərinin şəxsi hesab vərəqələri kompüterdə avtomatlaşdırılmış proqram təminatı vasitəsilə aparıldıqda, vergi və ödənişlərin uçotu bazasından vergi ödəyicisinin şəxsi hesab vərəqələrinin bütün məlumatları saxlanmaq üçün disketə köçürülür.

11.8. Vergi ödəyicisinin vergi uçotundan çıxarılması ilə əlaqədar şəxsi hesab vərəqəsi bağlandıqda, onun yerli büdcəyə olan bütün borcları ödənildikdən və ya artıq ödəmə məbləğləri vergi ödəyicisinə qaytarıldıqdan sonra şəxsi hesab vərəqəsinin 1-ci "Yazılışın tarixi" sütununda müvafiq yazılışlar edilməklə 3-cü "əməliyyatın adı" sütununda vergi ödəyicisinin ləğv edilməsi ilə bağlı müvafiq orqanının arayışının tarixi və №-si göstərilməklə "vergi ödəyicisi ləğv edildiyi üçün şəxsi hesab vərəqəsi bağlanılır" sözləri yazılaraq şəxsi hesab vərəqəsi bağlanılır və arxiv haqqında qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müddətlərdə saxlanması təmin olunmalıdır.

11.9. Hesablanmış və ödənilmiş vəsaitlərin uçotunu kompüterlə təchiz olunmuş və xüsusi proqram təminatı əsasında aparan bələdiyyələrdə (bələdiyyələrin vergi orqanında) şəxsi hesab vərəqəsinin bağlanması proqramda müvafiq "fayl" açılması ilə həyata keçirilməlidir. Uçotdan çıxarılması ilə əlaqədar şəxsi hesab vərəqələri ləğv olunan vergi ödəyiciləri üçün "ləğv olunmuşlar", başqa yaşayış yerinə köçmüş vergi ödəyiciləri üçün "Başqa yaşayış yerinə köçmüşlər" faylı açılmalı və həmin ödəyicilər üzrə bütün məlumatlar bu fayla keçirilməklə disketə köçürülərək arxiv haqqında qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müddətlərdə saxlanması təmin olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
25 aprel 2006-cı il tarixli 061704010040300
Nəli əmri ilə təsdiq edilmiş "Yerli (bələdiyyə)
büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlak
vergisinin uçotunun aparılması qaydaları
haqqında" metodiki göstərişə

Bələdiyyənin adı

2 sayılı əlavə

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxil olma və qaytarılan məbləğlərin REYESTRİ

Sıra №-si	Əməliyyatın tarixi	Əməliyyatın kodu	Əməliyyatın növlü	Sənədin tarixi və nömrəsi	Məbləğ (manatla)	
					Gün ərzində	İlin avvalından
1	2	3	4	5	6	7

Bələdiyyənin vergi orqanının rəhbərinin S.A.A. imza

Reyestrin aparılmasına məsul şəxsin S.A.A. imza

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
25 aprel 2006-cı il tarixli 061704010040300
sayılı əmri ilə təsdiq edilmiş "Yerli (bələdiyyə)
büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlak
vergisinin uçotunun aparılması qaydaları
haqqında" metodiki göstərişə

2a sayılı əlavə

"Yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxil olma və qaytarılan məbləğlərin reyestri"nin tərtib edilməsi qaydası

1. Yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlərin daxil olması və qaytarılmasının uçotu
bu metodiki göstərişə 2 sayılı əlavə "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxil olmaları və

qaytarılan məbləğlərin reyestri" forması bələdiyyələr tərəfindən çap etdirilərkən
formanın yuxarı hissəsində göstərilmiş "Bələdiyyənin adı" yazılmış sözlər və

Bələdiyyənin adı:

xanaların əvəzinə bu metodiki göstərişə 4a sayılı əlavədə göstərilirdiyi kimi hər bir
bələdiyyənin öz adı aşağıda göstərilirdiyi qaydada yalnız sözlə yazılır:

Kəngərli rayon Qıvraq bələdiyyəsi

2. "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxil olmaları və qaytarılan məbləğlərin
reyestri"ndə daxil olmaları və qaytarılmaları uçotunun aparılması qaydası "Yerli
(bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlak vergisinin uçotunun
aparılması qaydaları haqqında" metodiki göstərişin 6-cı bəndlərində müəyyən
edilmiş və bu metodiki göstərişə 2a sayılı əlavədə daxil olmaları və qaytarılmaları
reyestrə işlənməsi nümunəsi göstərilmişdir.

Sıra №-si	Əməliyyatın tarixi	Əməliyyatın kodu	Əməliyyatın növlü	Sənədin tarixi və nömrəsi	Məbləğ (manatla)	
					Gün ərzində	İlin avvalından artan yekunla
1	2	3	4	5	6	7
Cəmi	28.02.2006		daxil olub			4230,50
1	02.03.2006	113200	daxil olub	xxx	55,00	
...			daxil olub	...	550,00	
55	02.03.2006	113100	daxil olub	xxx	70,50	
56	02.03.2006	141730	qaytarılıb	xxx	25,00	
Cəmi	02.03.2006		daxil olub	xxx		4826,00
1	03.03.2006	141730	daxil olub		95,00	
2	03.03.2006	113200	daxil olub		80,50	
...			daxil olub	...	700,00	
35	03.03.2006	113100	daxil olub		25,00	
Cəmi	03.03.2006		daxil olub	xxx		5726,50

Reyestrədən görüldüyü kimi 1-ci "sıra № si" sütununda əməliyyatın sayı, 2-ci
"əməliyyatın tarixi" sütununda yazılışın aparıldığı (yəni cari iş günü) gün
göstərilir.

Reyestrin 3-cü "əməliyyatın kodu" sütununda daxil olmalar və ya qaytarmalar
üzrə verginin və ya digər ödənişin kodu yazılır. Məsələn, daxil olan vəsait əmlak
vergisində, 3-cü sütunda əmlak vergisinin kodu – 113200 qeyd olunur.

4-cü "əməliyyatın növü" sütununda vəsaitin daxil olmasını və ya
qaytarılmasını əks etdirən "daxil olub" və yaxud "qaytarılıb" sözləri yazılır.

5-ci "sənədin tarixi və nömrəsi" sütununda vəsaitlərin daxil olmasını və ya
qaytarılmasını təsdiq edən sənədlərin tarixi və nömrəsi yazılır. Vəsait nağd
qaydada toplandıqda (24 Nəli qəbzə) qəbz, bank vasitəsilə daxil olduqda isə
bankın müvafiq sənədinin (mədaxil orderinin) tarixi və nömrəsi yazılır.

6-cı "Gün ərzində" sütununda daxil olan və ya qaytarılan vəsaitlərin manatla məbləği göstərilir.

7-ci "İlin əvvəlindən (artan yekunla)" sütununda ilin əvvəlindən daxil olan vəsaitlərin artan yekunla məbləği göstərilir. Hər günün axırına daxil olan vəsaitlərdən qaytarılan vəsaitlər çıxılaraq 7-ci sütuna toplanılır.

Misal: Bu metodiki göstərişə 4a sayılı əlavə "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə daxilolma və qaytarılan məbləğlərin Reyestr"də göstərilən 02.03.2006-cı il tarixdə 6-cı "Gün ərzində" sütun üzrə 55 halda "daxil olub" yazılmış vəsaitlərin 675,50 manat (55,00+550,00+70,50) vəsaitlə, 1 halda (sıra № 56) "qaytarılıb" yazılmış 25,00 manatın fərqi 7-ci "İlin əvvəlindən artan yekunla" sütununda 28.02.2006-cı il tarixdən yerli büdcəyə daxil olmuş 4230,50 manatla toplanaraq 02.03.2006-cı il tarixə günün sonuna 7-ci sütunda 4881,00 yazılır. Bu yazılış hər günün sonuna bu qaydada davam etdirilir.

Qeyd: *Gün ərzində 6-cı sütun üzrə daxil olmuş və ya qaytarılmış hər bir vergi və ödəniş məbləğinin 7-ci "ilin əvvəlindən artan yekunla" sütun üzrə haqq-hesab edilməsi vacib deyil.*

3. "Reyestr" formasının aşağı sol hissəsində "Bələdiyyənin vergi orqanının rəhbərinin (sədrinin) soyadı və adı" göstərilmiş çərçivədə, çərçivədən kənara çıxmamaq şərtilə bələdiyyənin vergi orqanının rəhbərinin (sədrinin) soyadı, adı və atasının adı şərti olaraq aşağıdakı kimi yazılaraq onun tərəfindən imzalanır:

Dəmirli Rəhim Əli oğlu	/	xxx
Bələdiyyənin sədri		imza

4. "Reyestr" formasının aşağı sağ hissəsində göstərilmiş "Reyestri işləyən məsul şəxsin soyadı, adı və atasının adı" göstərilmiş çərçivədə çərçivədən kənara çıxmamaq şərtilə məsul işçinin soyadı, adı və atasının adı yazılaraq onun tərəfindən imzalanılır.

Həsənova Fatimə Həsən qızı	/	ööö
Reyestri işləyən məsul şəxsin S.A.A.		imza

Azərbaycan Respublikası Vergilər
Nazirliyinin 25 aprel 2006-cı il tarixli
0617040100404300 sayılı əmri ilə
təsdiq edilmişdir

Yerli (bələdiyyə) vergi (ödəniş) ödəyicisi olan hüquqi şəxsin uçota alınması haqqında ərizənin tərtib olunması qaydası

Bələdiyyə büdcəsinin vergi ödəyiciləri olan hüquqi şəxslər bələdiyyənin vergi orqanında (bələdiyyədə) "Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçota alınması haqqında ərizə"yə əsasən vergi uçotuna alınır.

"Yerli (bələdiyyə) vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin uçota alınması haqqında ərizə" hüquqi şəxs tərəfindən aşağıdakı qaydada tərtib edilməlidir:

1. Ərizə tərtib edilərkən ərizənin yuxarı hissəsində göstərilmiş tövsiyəyə əməl olunmaqla formadakı xanalar sağ küncdə göstərilmiş nümunəyə əsasən (**A B C D E**) qara və ya tünd göy rəngli qələmlə böyük çap hərfləri ilə doldurulmalıdır.

2. Hüquqi şəxs ərizəni tərtib edərkən "1. Ərizənin təqdim edildiyi bələdiyyənin adı" bölməsindəki 1.1 sətirindəki xanalarda uçota alınacaq bələdiyyənin adını yazmalıdır.

Misal: 1.1. Bələdiyyənin tam adı X A Ç M A Z B Ə L Ə D İ Y Y Ə S İ

3. "2. Ərizənin təyinatı" bölməsi aşağıdakı kimi tərtib edilir: - Hüquqi şəxs bələdiyyədə yerli vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatda alındığı zaman 2.1 sətirdəki bir xanada " X" işarəsi, 2.2 sətirdəki xanalarda hüquqi şəxsin VÖEN-ni yazmalıdır.

2. Ərizənin təyinatı

2.1. Qeydiyyat

2.2. Hüquqi şəxsin VÖEN 0 0 0 0 0 0 0 0 0

4. Hüquqi şəxs barədə ümumi məlumatlar ərizə formasının "3. Hüquqi şəxs haqqında məlumat" bölməsindəki xanalar şərti olaraq aşağıdakı kimi tərtib olunur:

3.1-ci sətirdəki xanalarda dövlət qeydiyyatı sənədinə əsasən hüquqi şəxsin tam adı, 3.2 sətirdəki dövlət qeydiyyatını həyata keçirən orqanın adı, 3.3 sətirdəki xanalarda həmin orqanın verdiyi şəhadətnamənin tarixi, 3.4 sətirdəki xanalarda şəhadətnamənin nömrəsi, 3.5 sətirdəki xanalarda dövlət statistika orqanının həmin hüquqi şəxsə verdiyi identifikasiya kodu, 3.6 və 3.8 sətirlərindəki xanalarda hüquqi şəxsin faktiki olaraq yerinə yetirəcəyi əsas və digər fəaliyyət növü, 3.7 və 3.9 sətirlərindəki beş simvoldan ibarət xanalarda həmin fəaliyyətlər üzrə statistika orqanının müəyyən etdiyi kodlar göstərilir.

3. Hüquqi şəxs haqqında ümumi məlumat:

3.1 Hüquqi şəxsin tam adı:	Q U M V Ə Ç İ N Q I L M Ə N D U D
	M Ə S U L İ Y Y Ə T L İ C Ə M İ Y Y Ə T
3.2 Dövlət qeydiyyatını həyata keçirən orqan	Ə D L İ Y Y Ə N A Z İ R L İ Y İ
3.3 Şəhadətnamənin tarixi	2 5 0 6 2 0 0 1 3.4 Şəhadətnamənin № si
	gün ay il 0 0 0 0 0 0 0 0
3.5 Hüquqi şəxsin dövlət statistika kodu:	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0
3.6 Əsas fəaliyyət növü	Ç İ N Q I L Ç İ X A R T M A Q 3.7 kodu
3.8 Digər fəaliyyət növü	Y O X D U R 3.9 kodu

Nümunədə göstəriləndiyi kimi hüquqi şəxs digər fəaliyyət növü ilə məşğul olmadıqda müvafiq xanalar "YOXDUR" yazılır.

5. Ərizə formasının "4. Hüquqi şəxsin ünvanı" bölməsi tərtib edilərkən bölmənin müvafiq xanalarında onun ünvanı və telefon nömrələri yazılmalıdır.

Misal: Hüquqi şəxs Xaçmaz rayonunun Qusarçay bələdiyyəsinin ərazisində fəaliyyət göstərir və qum-çınqıl çıxarır. Bu halda hüquqi şəxs yerli tikinti materialları üçün mədən vergisini Qusarçay bələdiyyəsinə ödəmək üçün hüquqi şəxs kimi həmin bələdiyyədə uçota alınarkən nümunədə göstəriləndiyi qayda üzrə ünvanını və telefon nömrələrini müvafiq xanalarla yazmalıdır:

4.1. sətirdəki xanalarla hüquqi şəxsin yerləşdiyi ərazi üzrə poçt indeksi, 4.2 sətirdəki xanalarla ərazinin kodu bələdiyyənin vəzifəli şəxsi tərəfindən hüquqi şəxsin ünvanına görə Dövlət Statistika Komitəsinin "İnzibati-ərazi bölgüsü təsnifatı"na əsasən dəqiqləşdirilib yazılır. Hüquqi şəxsin yerləşdiyi ünvan (şəhər, kənd, küçə) barədə məlumatlar 4.3, 4.4, 4.5 sətirlərindəki xanalarla göstərilir. Hüquqi şəxslə əlaqə barədə (telefon, faks, el.poçt ünvanı) məlumat 4.6, 4.7, 4.8, 4.9, 4.10 sətirlərindəki xanalarla aşağıdakı nümunədəki kimi göstərilir.

4. Hüquqi şəxsin ünvanı:

Azərbaycan Respublikasında ünvanı	
4.1 Poçt indeksi	A Z 2 7 2 1 4.2 Ərazinin kodu: 3 0 2 1 3 0 1 R
4.3 Şəhər (rayon)	X A Ç M A Z R A Y O N U
4.4 Kənd (qəsəbə)	Q U S A R Ç A Y K Ə N D İ
4.5 Küçə	Nəsi
Azərbaycan Respublikasındakı əlaqə telefonları	
4.6 Telefon: X id.	0 0 0 0 0 0 0 0 4.7 Faks Y O X D U R
8 EL Poçt ünvanı	Y O X D U R

6. Ərizə formasının "5. Təsnifat" bölməsinin 5.1 sətirindəki xanalarla mülkiyyət (dövlət, xüsusi, bələdiyyə, xarici, birgə və beynəlxalq təşkilatların mülkiyyəti) növü, 5.3 sətirindəki xanalarla təşkilati-hüquqi forması yazılır. 5.2 və 5.4 sətirlərindəki iki simvollu xanalar statistika orqanının mülkiyyətlə əlaqədar müəyyən etdiyi kod bələdiyyənin vəzifəli şəxsi tərəfindən tərtib edilərkən müvafiq xanalarla aşağıdakı nümunədəki kimi göstərilir.

7. "6. Hüquqi şəxsin təbəçiliyi" bölməsində hüquqi şəxsin təbəçiliyi barədə məlumatlar yazılır.

6.1 sətirindəki xanalarla hüquqi şəxsin təbə olduğu təşkilatın adı, 6.2 sətirindəki xanalarla təbə olduğu təşkilatın VÖEN-i, 6.3 sətirindəki xanalarla hüquqi şəxsin yuxarı təşkilatının adı və 6.4 sətirindəki xanalarla yuxarı təşkilatın VÖEN-i yazılır. Bizim misaldakı təşkilat xüsusi mülkiyyət olduğuna görə onun təbəçiliyi və yuxarı təşkilatı yoxdur. Ona görə də 6-cı bölmənin müvafiq xanalarında aşağıdakı nümunədəki kimi "YOXDUR" yazılır.

6. Hüquqi şəxsin təbəçiliyi	
6.1 Təbəçilik	Y O X D U R 6.2 VÖEN
6.3 Yuxarı təşkilat	Y O X D U R 6.4 VÖEN

8. Ərizə formasının "7. Hüquqi şəxsin rəhbəri barədə məlumat" bölməsində təşkilatın rəhbəri barədə məlumatlar əks olunur.

7.1 sətirdəki xanalarla hüquqi şəxsin rəhbərinin soyadı, 7.2 sətirindəki xanalarla adı, 7.3 sətirindəki xanalarla atasının adı yazılır.

Hüquqi şəxsin rəhbərinin şəxsiyyət vəsiqəsi üzrə məlumatlar barədə: 7.5 sətirindəki üç simvolu xanalarla şəxsiyyət vəsiqəsinin seriyası, 7.6 sətirindəki yeddi simvolu xanalarla vəsiqənin nömrəsi, 7.7 sətirindəki xanalarla şəxsiyyət vəsiqəsini verən orqanın adı, 7.8 sətirindəki xanalarla vəsiqənin verilmə tarixi, 7.9 sətirindəki xanalarla "Yerli (bələdiyyə) büdcənin ödəyiciləri olan fiziki şəxslərin uçota alınması qaydası"nın 5.8.3. bəndinə əsasən müəyyən olunmuş qaydaya müvafiq olaraq daxili işlər orqanları tərəfindən verilmiş "şəxsiyyət vəsiqəsi"nin üz qabığının aşağı hissəsindəki alt sətirdən (şəxsin şəxsiyyəti barədə pinkodu) sağdan axırıncı simvolu istisna olmaqla, sola doğru 7 simvolu əks olunur.

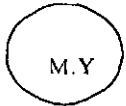
Hüquqi şəxsin rəhbəri ilə əlaqə barədə: 7.11 sətirindəki xanalarla hüquqi şəxsin rəhbərinin iş telefonu, 7.12 sətirindəki xanalarla ev telefonu, 7.13 sətirindəki xanalarla mobil telefonunun nömrəsi aşağıdakı nümunəyə uyğun olaraq göstərilir.

7. Hüquqi şəxsin rəhbəri barədə məlumat

7.1 Soyadı	M	Ə	M	M	Ə	D	O	V									
7.2 Adı	M	I	R	Z	Ə												
7.3 Atasının adı	M	U	S	A													
7.4 Şəxsiyyət vəsiqəsinin:																	
7.5 Seriyası	A	Z	E	7.6 № si	0	0	0	0	0	0	0						
7.7 Vəsiqəni verən orqanın adı	X	A	Ç	M	A	Z	R	A	Y	O	N	D	I	S			
7.8 Vəsiqənin verilmə tarixi	1	2	0	9	2	0	0	1	7.9 Vəsiqəyə əsasən Pin kodu	0	0	0	0	0	0	0	0
	gün	ay	il														
7.10 Telefonu:																	
7.11 İq:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	7.12 Ev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	7.13 mobil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

9. Ərizə formasının "8. Ərizəni tərtib edən vəzifəli şəxslər" bölməsindəki yuxarıdakı birinci cərgədə hüquqi şəxsin rəhbərinin, ikinci cərgədə ərizəni tərtib edən vəzifəli şəxsin soyadı, adı, atasının adı yazılaraq onlar tərəfindən imzalandıqdan sonra hüquqi şəxsin möhürü ilə təsdiqlənir və aşağıda "ərizənin tərtib edilmə tarixi" xanalarında ərizənin tərtib edilmə tarixi aşağıdakı nümunəyə müvafiq olaraq yazılır.

8. Ərizəni tərtib edən vəzifəli şəxslər

Hüquqi şəxsin rəhbərinin S.A.A	imza
Ərizəni tərtib edən vəzifəli şəxsin S.A.A	imza
	
Ərizənin tərtib edilmə tarixi:	1 2 0 6 2 0 0 6
	gün ay il

10. Ərizə formasının "10. Yoxlanıldı" bölməsində cərgədə ərizəni qəbul edən bələdiyyənin vəzifəli şəxsinin soyadı, adı və atasının adı yazılmaqla imzalanmalı və "ərizənin qəbul edilmə tarixi" xanalarında bələdiyyədə ərizənin yoxlanılıb qəbul edildiyi tarix göstərilməlidir.

10. Yoxlanıldı

Bələdiyyədə ərizəni qəbul edən şəxsin S.A.A	imza
Bələdiyyədə ərizənin qəbul edilmə tarixi:	1 3 0 6 2 0 0 6
	gün ay il

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin 25 aprel 2006-cı il tarixli 0617040100404300 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir

Bələdiyyə ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişin hesabatının tərtib edilməsi qaydası

1. Hesabat "Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında" 27.12.2001-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanununun 9.1.4-cü maddəsinə əsasən "bələdiyyə ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödəniş" in ödəyicisi sayılan şəxslər tərəfindən aşağıdakı kimi tərtib edilir:

Hesabatın əvvəlində göstərilən "Qeyd"dəki "verilmiş formanın tərtib edilməsi qaydalarını oxuyun və + . / , % Z simvollarından istifadə etməyin, böyük çap hərflərlə qara və ya göy diyircəkli qələmlə doldurun" tövsiyələrinə ciddi əməl olunmalıdır.

- "Qeyd"dən sonrakı "hesabat təqdim edilən bələdiyyənin adı" sətirinin xanalarında böyük çap hərfləri ilə hər xanada bir hərflə bələdiyyənin adı yazılmalıdır.

Misal:

Y A S A M A L B Ə L Ə D İ Y İ Y Ə S İ

Bölmə I. Xidmət göstərən şəxs haqqında ümumi məlumat

1 - ci sətir "VÖEN" xanalarında (hər xanada bir rəqəmlə) bələdiyyə

ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxsin VÖEN-i yazılır;

- **2** -ci sətirin "Xidmət göstərəninin tam adı" xanalarında böyük çap hərfləri ilə (hər xanada bir hərflə) xidmət göstərən şəxsin tam adı yazılır;

- **3** -cü sətirdə "Əsas xidmət növünün kodu" göstərilən yeddi rəqəmli xanada, hər xanada bir rəqəmlə vergi ödəyicisinin əsas fəaliyyət növünün statistik kodu, ondan sonra gələn xidmət növünün adı göstərilən çoxsaylı xanalarda isə böyük çap hərfləri ilə (hər xanada bir hərflə) əsas xidmət növünün "adı" yazılır;

"Əsas xidmət növünün kodu" göstərilən yeddi rəqəmli xanalar xidmət göstərən tərəfindən dodurulmadığı hallarda hesabatın bələdiyyə orqanı tərəfindən qəbul edilməməsinə əsas vermir.

- **4** -cü sətirin "Təqdim olunmuş əlavələrin sayı" xanalarında xidmət göstərən tərəfindən sənədlərin hesabatə əlavə olunmasına zərurət yarandığı və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda (hər xanada bir rəqəmlə) hesabatə əlavə olunan vərəqlərin sayı yazılır;

- **5** -ci "Hesabatın növü" sətirində hər hesabat rübü üçün təqdim edilən bəyannamənin "Cari" xanasında "X" işarəsi aşağıdakı kimi yazılır:

X Cari

Bələdiyyə ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxs hər hesabat rübü üçün növbəti ayın 20-dək hesabatı təqdim etməlidir.

"Hesabatın növü"ndən asılı olaraq, yəni əvvəlki hesabat dövrləri üzrə dəqiqləşməyə dair hesabat tərtib edilməsinə zərurət yarandığı halda səyyar vergi yoxlaması başlanan günədək hesabat təqdim edilməklə "Dəqiqləşdirilmiş" xanasında "X" işarəsi göstərilir:

Hesabat müəyyən olunmuş müddətdə təqdim edilmədikdə, bələdiyyə orqanları tərəfindən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qayda üzrə Vergi Məcəlləsinin 57.1-ci maddəsinə əsasən xidmət göstərən şəxsə maliyyə sanksiyasının tətbiq olunur.

- **6** -cı sətirdə "Ödənişin dövrü", "**B**" işarəsindən sonrakı altı rəqəmli xanalarda hesabatın hansı hesabat rübünə aid olmasından asılı olaraq (hər xanada bir rəqəmlə) müvafiq rüb və il yazılır.

Misal: Əgər hesabat 2006-cı ilin I rübü (yanvar-mart) üzrə tərtib edilsə, bu halda xanalar aşağıdakı qaydada doldurulur:

I	2	0	0	6
rüb		il		

Bölmə 2. Ödənişin hesablanması

- **01** -ci "Mehmanxana xidməti", **02** -ci "Sanatoriya-kurort xidməti" və **03** -cü "Turizm xidmətləri" sətirlərinə müvafiq olaraq "C4" xanalarında (hər xanada bir rəqəmlə) xidmət göstərilmiş şəxslərin sayı (nəfər) yazılır.

Misal: 2006-cı ilin I rübündə "A" mehmanxanasında yaşamış 5000 nəfər şəxsə mehmanxana xidməti, 500 nəfərə isə turist xidməti göstərilmişdir. Bu halda xidmət göstərilmiş şəxslərin sayı (nəfərlə "**C4**" xanalarında aşağıdakı kimi yazılır:

Sətirin Kodu	min	yüz
01	5 0	0 0
03	5 0	0 0

- **01**-ci və **03**-cü sətirlərə müvafiq olaraq "**C3**" "hər bir şəxs üçün ödənişin məbləği, sutkada şərti maliyyə vahidinin I mislindən çox olmamaqla" xanalarında (hər xanada bir rəqəmlə) ödənişin məbləği (manat və qəpiklə) yazılır.

Qeyd: "Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 7-ci maddəsinin 2-ci bəndinin müddəalarına əsasən mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişin hesablanması, ödənilməsi, habelə dərəcəsinin yuxarı həddi qanunla müəyyən edilir, tətbiqinin zəruriliyi və konkret dərəcəsi isə bələdiyyələrin qərarı ilə müəyyənləşdirilir.

Misal: "**C3**" xanalarında hər bir şəxs üçün ödənişin məbləği şərti olaraq aşağıdakı kimi yazılır:

	manat	qəpik
01	1 1	0
03	1 1	0

- **01** və **03** -ci sətirlərə müvafiq olaraq "**C2**" xanalarında "xidmət üzrə ödənişin məbləği" yazılır.

Misal: "A" mehmanxanasında 2006-cı ilin I rübündə mehmanxana xidməti göstərilmiş 5000 şəxs üçün 5500,00 (5000 x 1,10) manat və turist xidməti göstərilmiş 500 şəxs üçün 550,00 (500x1,10) manat ödəniş hesablanmışdır.

Bu halda, **01** və **03** -cü sətirlər üzrə bələdiyyə ərazisində mehmanxana və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişin məbləğləri "**C2**" xanalarında aşağıdakı kimi yazılır:

sətrin kodu	Xidmət üzrə hesablanmış ödənişin məbləğləri, manatla			
	milyon	min	yüz	qəpik
01			5 5 0	0 0 0
03			5 5 0	0 0 0

04 -cü sətirin "Hesablanmış ödəniş məbləğinin cəmi" "**C2**" xanalarında

01 və **03** -cü sətirlər üzrə hesablanmış ödəniş məbləğlərinin toplanaraq cəmi yazılır.

Misal: "A" mehmanxanasında 2006-cı ilin I rübü üçün mehmanxana xidməti göstərilmiş 5000 şəxs üçün 5500,00 (5000 x 1,10) manat və turist xidməti göstərilmiş 500 şəxs üçün 550,00 (500x1,10) manat hesablanmış ödənişin cəmi

04 -cü sətirin "**C2**" xanalarında aşağıdakı kimi yazılır:

sətrin kodu	Hesablanmış ödəniş məbləğinin cəmi			
	milyon	min	yüz	qəpik
04			6 0 5	0 0 0

- Hesabatın tərtib edilməsinə və qəbulu üzrə məsul şəxslər hissəsində - zolağın aşağısında sol tərəfdə yuxarıdan aşağı göstərilmiş birinci "rəhbər şəxsin", ikinci "baş mühasibin", üçüncü "hesabatı tərtib edən məsul şəxsin" çərçivələrində xidmət göstərən hüquqi şəxsin rəhbərinin və ya fərdi sahibkarın, baş mühasibinin və hesabatı tərtib edən məsul şəxsin soyadı, adı və atasının adı (çərçivələrdən kənara çıxmadan) yazılmaqla onlar tərəfindən imzalanır. Hesabat rəhbər şəxs tərəfindən imzalandıqdan və möhürlə təsdiqləndikdən sonra möhürün aşağı hissəsində olan "hesabatın tərtib edilmə tarixi"nə dair xanalarda tərtib edilmə tarixi qeyd olunmalıdır.

Misal: "A" mehmanxanasında 2006-cı ilin I rübü üçün bələdiyyə ərazisində mehmanxana və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişin hesabatı rəhbər şəxs tərəfindən 17.04.2006-cı il tarixdə imzalanmış və möhürlə təsdiq edilmişdir. Bu halda, "**Hesabatın tərtib edilmə tarixi**"nə dair xanalar aşağıdakı kimi yazılır:

1	7	0	4	2	0	0	6
gün	ay			il			

- Hesabat auditor (agent) tərəfindən tərtib edildiyi halda sol tərəfdə yuxarıdan aşağı dördüncü "**hesabatı auditor (agent) tərtib etdiyi halda onun S.A.A**" çərçivədə auditorun (agentin) soyadı, adı və atasının adı (çərçivələrdən kənara çıxmadan) yazılmaqla imzalanır, "auditorun (agentin) VÖEN" xanalarında VÖEN göstərilir və dairənin üzərində auditorun (agentin) möhürü ilə təsdiqlənir.

- Hesabatın aşağı hissəsindəki digər "hesabatı qəbul edən şəxsin S.A.A", "bəyannamənin bələdiyyəyə təqdim edilmə (daxil olma) tarixi və qeydiyyat №-si" çərçivələri və "poçt ştempelinin vurulma tarixi" xanaları bələdiyyələrin vəzifəli şəxsləri (əməkdaşları) tərəfindən doldurulur.

- Bələdiyyənin hesabatı qəbul edən məsul şəxsi soyadını, adını və atasının adını (çərçivədən kənara çıxmadan) yazmaqla imzalayır və "hesabatın bələdiyyəyə təqdim edilmə (daxil olma) tarixi və qeydiyyat №-si" çərçivəsində daxil olma tarixini və qeydiyyat nömrəsini yazır.

- "poçt ştempelinin vurulma tarixi" xanalarında hesabat poçt vasitəsilə göndəriləndiyi halda zərfin üzərinə vurulmuş poçt ştempelinin tarixi yazılır.

Misal: "A" mehmanxanası 2006-cı ilin I rübü üzrə bələdiyyə ərazisində mehmanxana və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişin hesabatını poçt vasitəsilə təqdim etmiş və bəyannamə qoyulmuş zərfin üzərinə poçt ştempelinin tarixi "18.04.2006" vurulmuşdur. Bu halda, hesabatın "poçt ştempelinin vurulma tarixi" xanasında tarix aşağıdakı kimi yazılır:

Poçt ştempelinin vurulma tarixi						
1	8	0	4	2	0	0 6
gün	ay			il		

Hesabat əllə təqdim edildikdə poçt ştempelinin vurulma tarixi üzrə xanalar doldurulmur.

"Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında" 27.12.2002-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.3-cü maddəsinə əsasən bələdiyyə ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişlər qeydiyyatda düşmüş şəxslərdən tutularaq, növbəti ayın 5-dək müvafiq bələdiyyələrə ödənilməlidir. Ödəniş məbləğləri qanunla müəyyən edilmiş müddətdə bələdiyyə büdcəsinə ödənilmədikdə, Vergi Məcəlləsinin 59.1-ci maddəsinə əsasən ödəmə müddətindən sonrakı hər bir ötmüş gün üçün xidmət göstərən şəxslərdən ödənilməmiş ödəniş məbləğinin 0,05 faizi məbləğində faiz tutulur.

"Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" 17.06.2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında əsasnamə"nin 3.2.3-cü

bəndinə əsasən bələdiyyənin vergi xidməti orqanı bələdiyyə ərazisində mehmanxana, sanatoriya-kurort və turizm xidmətləri göstərən şəxslərdən alınan ödənişlər üzrə vaxtı keçmiş borcların alınması barədə məhkəmədə vəsatət qaldırılması üçün bələdiyyələrə müraciət etməlidir.

Ümumiyyətlə bu ödəniş üzrə vaxtı keçmiş borcların alınması üçün "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin daşınmaz əmlak vergisinin uçotunun aparılması qaydaları haqqında" metodiki göstərişin 8.8-8.14-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş prosedur qaydalarına əməl olunmalıdır.

*Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
19 may 2005-ci il tarixli F-146 sayılı əmri ilə
təsdiq edilmişdir*

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları haqqında

METODİKİ GÖSTƏRİŞ

I. Ümumi müddəalar

1. "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin əmlak verginin hesablanması və ödənilməsi qaydaları haqqında" metodiki göstəriş Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə müvafiq olaraq fiziki şəxslərin əmlakına verginin hesablanmasını, ödənilməsinə, güzəştlərin verilməsini, vergi ödəyicilərinin məsuliyyətini, habelə Vergi Məcəlləsində və digər qanunvericiliklərdəki müvafiq münasibətləri müəyyən edir.

2. Fiziki şəxslərin əmlakına verginin hesablanması, ödənilməsi və güzəştlərin verilməsi məsələlərində bu metodiki göstərişlə yanaşı olaraq Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının "Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında" 07.12.1999-cu il tarixli, "Yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlər haqqında" 27.12.2001-ci il tarixli qanunları, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 28.06.1999-cu il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan binaların inventar dəyərinin hesablanması" qaydası əldə rəhbər tutulmalıdır.

3. Fiziki şəxslərin əmlakına vergi, vergitutma obyektlərinin olduğu (qeydiyyatdan keçdiyi) yerdəki bələdiyyələr tərəfindən hesablanır və həmin bələdiyyələrin büdcələrinə ödənilir.

II. Fiziki şəxslərin əmlak vergisinin ödəyiciləri və vergitutma obyektləri

4. Fiziki şəxslərin əmlak vergisinin ödəyiciləri aşağıdakılardır:

a) Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşən tikintilərin və ya onların hissələrinin (bundan sonra bina adlandırılacaq) xüsusi mülkiyyətçiləri olan rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər;

b) yerindən və istifadə edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq su və hava nəqliyyatı (o cümlədən mühərriki olmayan) vasitələrinin sahibi olan rezident fiziki şəxslər.

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə müvafiq olaraq vergitutma məqsədləri üçün rezident - təqvim ilində üst-üstə 182 gündən artıq vaxtda həqiqətən Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan və ya təqvim ili içərisində, yaxud bir təqvim ili ərzində xarici ölkədə Azərbaycan Respublikasının dövlət xidmətində olan fiziki şəxsdir.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində və xarici ölkədə fiziki şəxsin olma müddəti 182 gündən artıq olmadıqda, həmin fiziki şəxs daimi yaşayış yeri, həyatı mənafeələrinin mərkəzi, adətən yaşadığı yer, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı meyarlarına görə rezident sayılır.

5. Fiziki şəxslərin əmlak vergisinin obyektə aşağıdakılardır:

a) rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslərin xüsusi mülkiyyətində olan binalar;

b) rezident fiziki şəxsə məxsus olan su və hava nəqliyyatı vasitələri;

Fiziki şəxsin vergitutma obyektləri olan binası dedikdə, sahibkarlıq fəaliyyəti üçün istifadə edilən və edilməyən binası və onun hissələri, habelə fiziki şəxslərin yaşayış evləri (mənzilləri), bağ evləri, qarajları və digər tikililəri və onların hissələridir.

Su və hava nəqliyyatı vasitələrinə təyyarə, helikopter, gəmi, kater, yaxta, qayıq və bu qəbildən olan digər nəqliyyat vasitələri daxildir.

III. Əmlak vergisinin dərəcələri

6. Fiziki şəxslərin əmlak vergisi aşağıdakı qaydada və dərəcələrlə ödənilir:

a) fiziki şəxsin xüsusi mülkiyyətində olan binanın inventar dəyərindən: bu dəyər şərti maliyyə vahidinin 5000 mislinədək olduqda vergi tutulmur, 5000 mislindən artıq olan məbləğdən 0,1 faiz.

b) fiziki şəxsə məxsus su və hava nəqliyyatı vasitələrinə görə:

- su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərrikinin 1 kub santimetri üçün şərti maliyyə vahidinin 0,4 faizi.

- mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələri üçün onların bazar qiymətinin 1 faizi.

IV. Əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası

7. Fiziki şəxslərin binalarına əmlak vergisi, onların inventar dəyərindən şərti maliyyə vahidinin 5000 misli miqdarında məbləğ azaldılmaqla qalan məbləğdən 0,1 faiz dərəcə ilə hesablanır.

8. Əmlak vergisinin hesablanması zamanı bu metodiki göstərişə 1 № li əlavə - "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə əmlak vergisinin hesablanması" formasından və 2 № li əlavə - "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə əmlak vergisinin hesablanması formasının" tərtib edilməsi qaydasından istifadə olunur.

9. Bir nəfərə məxsus bina üzrə əmlak vergisi "Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında" Qanunun 5.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilmiş inventar dəyərində əsasən hesablanır.

Fiziki şəxsin yeni tikililərinin və ya onların hissələrinin inşası başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1999-cu il 28 iyun tarixli 110 №-li qərarı ilə təsdiq edilmiş "Fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan binaların inventar dəyərlərinin hesablanması" qaydasına əsasən həmin tikililərin inventar dəyəri müəyyən edilir.

10. Tikililər və onların hissələrinə görə fiziki şəxslərdən əmlak vergisi hesablamaq məqsədilə bələdiyyələr 3-5 ildə bir dəfədən çox olmayaraq ərazilərində yerləşən əmlakın qiymətləndirilməsi barədə qərar qəbul edirlər. Əmlakın qiymətləndirilməsi üzrə əməliyyat bələdiyyələrin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir.

11. "Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında" Qanunun 5.4-cü maddəsinə əsasən əmlakın dəyəri fiziki şəxsin təşəbbüsü ilə və onun hesabına müstəqil peşəkar qiymətləndiricilər tərəfindən də hesablanıla bilər.

12. Bələdiyyələr daşınmaz əmlakın qeydiyyatını həyata keçirən müvafiq orqandan fiziki şəxslərə məxsus binaların inventar dəyəri barədə məlumat ala bilərlər.

13. Fiziki şəxslərin xüsusi mülkiyyətində olan binaya görə əmlak vergisinin hesablanması, onların yerləşdiyi ərazinin bələdiyyəsi tərəfindən həyata keçirilir.

14. Fiziki şəxsə məxsus tikililər və onların hissələri ayrı-ayrı bələdiyyələrin ərazisində yerləşdiyi halda əmlak vergisinin hesablanması aşağıdakı qaydada aparılmalıdır:

Ayrı-ayrı bələdiyyələrin ərazisində yerləşən binalara əmlak vergisi hesablanarkən binaların yerləşdiyi ərazinin bələdiyyəsi tərəfindən fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan binaların ümumi dəyərində həmin ərazidə yerləşən binanın xüsusi çəkisi müəyyən edilir.

Fiziki şəxsin xüsusi mülkiyyətində olan binaların ümumi dəyərlərinə görə müvafiq bələdiyyələrin ərazisində yerləşən binanın xüsusi çəkisinə uyğun nisbətlərdə şərti maliyyə vahidinin 5000 misli qədər vergi tutulmayan məbləğ bölüşdürülür.

Ayrı-ayrı bələdiyyələrin ərazilərində yerləşən binaların dəyərindən şərti maliyyə vahidinin 5000 misli qədər vergi tutulmayan məbləğin həmin binaya düşən hissəsi çıxıldıqdan sonra qalan dəyərə əmlak vergisi hesablanır.

M i s a l:

1. Fiziki şəxsin 3 bələdiyyənin ərazisində binaları var.
Binaların dəyəri aşağıdakı kimidir:

I bələdiyyədə - 25,0 mln. manat
II bələdiyyədə - 30,0 mln. manat
III bələdiyyədə - 40,0 mln. manat

95,0 mln. manat

Ümumi dəyerdə binaların xüsusi çəkisi:

I bələdiyyədə - 26,3 % $(25,0 : 95,0) \times 100$
II bələdiyyədə - 31,6 % $(30,0 : 95,0) \times 100$
III bələdiyyədə - 42,1 % $(40,0 : 95,0) \times 100$

2. Binaların xüsusi çəkisinə müvafiq olaraq şərti maliyyə vahidinin 5000 mislinin hər bina üzrə vergiyə cəlb olunmayan hissəsi müəyyən edilir:

I bələdiyyədə - 7,2 mln. man $(27,5 \text{ mln. man.} \times 26,3 \%)$
II bələdiyyədə - 8,7 mln. man $(27,5 \text{ mln. man.} \times 31,6 \%)$
III bələdiyyədə - 11,6 mln. man $(27,5 \text{ mln. man.} \times 42,1 \%)$

cəmi- 27,5 mln. man

3. Ayrı-ayrı bələdiyyənin ərazisində yerləşən hər bir bina üzrə vergi tutulmayan məbləğ çıxıldıqdan sonra verginin hesablanması.

I bələdiyyədə - $(25,0 \text{ mln. man} - 7,2 \text{ mln. man}) \times 0,1 \% = 17,8 \text{ min man.}$
II bələdiyyədə - $(30,0 \text{ mln. man} - 8,7 \text{ mln. man}) \times 0,1 \% = 21,3 \text{ min man.}$
III bələdiyyədə - $(40,0 \text{ mln. man} - 11,6 \text{ mln. man}) \times 0,1 \% = 28,4 \text{ min man.}$

cəmi - 67,5 min. man

Göründüyü kimi bir neçə bələdiyyənin ərazisində yerləşməsinə baxmayaraq, fiziki şəxsin mülkiyyətində olan binaların ümumi dəyərində şərti maliyyə vahidinin 5000 misli qədər güzəşt tətbiq edilməklə müvafiq bələdiyyələrin büdcəsinə əmlak vergisi hesablanır.

15. Bir neçə nəfərə məxsus bina üzrə əmlak vergisi - binanın müvafiq qaydada qiymətləndirilmiş inventar dəyərindən şərti maliyyə vahidinin 5000

mislinədək (yəni 27,5 mln. manat) olan məbləğ çıxıldıqdan sonra həmin binanın hər sahibi üçün onun binanın dəyərindəki payına uyğun olaraq hesablanır.

Misal: 6 nəfər sahibi olan binanın inventar dəyəri 150,0 milyon manat, o cümlədən 1 nəfərin payı 35,0 milyon manat, hər biri 25,0 milyon manat olmaqla 3 nəfərin payı 75,0 milyon manat, hər biri 20,0 milyon manat olmaqla 2 nəfərin payı 40,0 milyon manatdır. 1 nəfərin 35,0 milyon manata görə binanın ümumi dəyərdəki payı 23,3 %, 25,0 milyon manata görə 3 nəfərin hər birinin payı 16,7 %, 20,0 milyon manata görə 2 nəfərin hər birinin payı 13,3 % təşkil edir.

Bu halda, binanın ümumi dəyəri 150,0 milyon manatdan 27,5 milyon manat çıxıldıqdan sonra vergiyə cəlb olunan 122,5 (150,0-27,5) milyon manata 0,1 faiz dərəcə ilə 122500 manat, o cümlədən binanın dəyərindəki 35,0 milyon manatlıq payına görə 1 nəfərə 28542 (122,5 mil.man. x 23,3 %) manat, 25,0 milyon manatlıq payına görə 3 nəfərin hər birinə 20458 (122,5 mil. man. x 16,7 %) manat, 20,0 milyon manatlıq payına görə 2 nəfərin hər birinə 16292 (122,5 mil. man. x 13,3 %) manat vergi hesablanır.

16. Su və hava nəqliyyatı vasitələrinə görə vergi onların qeydiyyatını həyata keçirən təşkilatlar tərəfindən verilən məlumatlar əsasında hər il yanvarın 1-i vəziyyətinə hesablanır. Belə qeydiyyatın olmadığı hallarda, həmin əmlakın sahibi mülkiyyətində olan su və hava nəqliyyatı vasitələri barədə lazımi məlumatları (buraxılış ili, alış qiyməti və texniki xarakteristikası) əks etdirən sənədləri hər il yanvar ayının 1-dək müvafiq orqana təqdim etməlidir.

Su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərrikinin 1 kub santimetrinə görə vergi aşağıdakı kimi hesablanır:

Misal: Fiziki şəxsə məxsus su nəqliyyatı vasitəsinin (yaxtanın) mühərrikinin həcmi 1500 kubsantimetrdir. Bu halda əmlak vergisi 33,0 min manat (1500 x 22 man. (5500 x 0,4%) təşkil edir.

Mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələrinə vergi aşağıdakı kimi hesablanır:

Misal: 1 nəfər fiziki şəxsə məxsus mühərriki olmayan su nəqliyyatı vasitəsinin bazar qiyməti 2500,0 min manatdır. Bu halda əmlak vergisi 25,0 min manat (2500,0 min manat x 1 %) təşkil edir.

17. Bir neçə fiziki şəxsə məxsus olan su və hava nəqliyyatı vasitəsinə görə vergi həmin nəqliyyat vasitəsinin öz adına qeydiyyatdan keçirmiş şəxsdən tutulur.

18. Bələdiyyələr hesablanmış verginin məbləği və ödənilmə müddəti barədə "Tədiyyə bildirişi"ni vergi ödəyicilərinə iyun ayının 1-dən gec olmayaraq verməlidirlər.

19. Mülki qanunvericiliyə müvafiq olaraq qəbul edilmiş miras onun açıldığı gündən vərəsənin mülkiyyəti sayıldığından vərəsəlik üzrə keçən binalara görə əmlak vergisi vərəsəliyin açıldığı gündən hesablanır.

20. Bələdiyyələr vərəsəlik üzrə keçən binaların siyahısını notariat orqanlarından əldə edə bilərlər

21. Əmlak vergisi, əmlakın əvvəlki sahibi tərəfindən avqustun 15-dək və noyabrın 15-dək ödənilmədiyi halda, vergi göstərilən müddətlərdə əmlakın hazırkı sahibi tərəfindən ödənilməlidir.

22. Fiziki şəxs, onun xüsusi mülkiyyətində olan və Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşən tikilinin və ya onun hissəsinin yerləşdiyi, habelə su və hava nəqliyyatı vasitələrinin qeydə alındığı yerdə yaşamadığı halda, hesablanmış verginin ödənilməsinə dair bildiriş onun yaşayış yeri üzrə göndərilir və ya fiziki şəxsin həmin binaya vəkil etdiyi şəxsə təqdim edilir.

23. Bu metodiki göstərişin 5-ci bəndində göstərilən əmlakların mülkiyyətçisi və ya sahibi yoxdursa və yaxud onlar müvafiq ərazidə qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq bələdiyyələr tərəfindən sahibsiz kimi uçota alınmışdırsa, bu halda həmin əmlaklara görə vergi hesablanmır.

V. Fiziki şəxslərin binalarına görə əmlak vergisi üzrə güzəştlər və azadolmalar

24. Fiziki şəxslərə məxsus binalara görə əmlak vergisi üzrə aşağıdakı güzəştlər və azadolmalar müəyyən edilmişdir:

a) misgərlik, qalayçılıq, dulmuşluq və saxsı məmulatlarının, təsərrüfat müxəlləfatının, bağçılıq-bostançılıq alətlərinin, xalq musiqi alətlərinin, oyuncaqların, suvenirlərin, qamışdan və qarğıdan məişət əşyalarının düzəldilməsi, keramika məmulatlarının bədii işlənməsi, bədii tikmə, ağac materiallarından məişət alətlərinin hazırlanması sahəsində hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin sənətkarlıq emalatxanalarının binaları və ya binaların bu emalatxanalar yerləşən hissələri əmlak vergisinə cəlb edilmir.

Misal: fiziki şəxsin 50000,0 min manat inventar dəyəri olan yaşayış evi və xalq musiqi alətlərinin hazırlanması ilə məşğul olduğu 40000,0 min manat dəyərində emalatxanası – cəmi 90000,0 min manat dəyərində olan binası var. Bu halda, vergi hesablanarkən emalatxananın 40000,0 min manat dəyərində vergi hesablanmır. Lakin fiziki şəxsin yaşadığı binanın 50000,0 min manat dəyərindən şərti maliyyə vahidinin 5000 misli (27500,0 min man) çıxıldıqdan sonra vergiyə cəlb edilən 22500,0 min manata 0,1 faiz dərəcə ilə 22,5 min manat hesablanmış əmlak vergisi ödənilməlidir.

b) binaların icarəyə, kirayəyə verilməsi, habelə sahibkarlıq və ya kommərsiya fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla Vergi Məcəlləsinin 102.2-ci maddəsində göstərilən şəxslərin, habelə pensiyaçıların və müddətli hərbi xidmət hərbi qulluqçularının və onların ailə üzvlərinin müddətli hərbi xidmət dövründə binalara görə ödəməli olduqları əmlak vergisinin məbləği şərti maliyyə vahidinin 30 misli qədər azaldılır.

Vergi Məcəlləsinin 102.2-ci maddəsində göstərilən şəxslər aşağıdakılardır:

– Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanları, Sovet İttifaqı və Sosialist Əməyi Qəhrəmanları, Şöhrət ordeninin hər üç dərəcəsi ilə təltif edilmiş şəxslər;

– I və II qrup müharibə əlilləri, həlak olmuş, yaxud sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadları (ərləri), 1941-1945-ci illərdə arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orden və medallar ilə təltif edilmiş şəxslər;

Həlak olmuş, yaxud sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına (ərlərinə) güzəşt o halda verilir ki, onlar təkrar nikaha girməmiş olsunlar.

– qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müharibə veteranı adı almış şəxslər; Müharibə veteranı adı almış şəxslər aşağıdakılardır:

– İkinci dünya müharibəsi illərində döyüşən orduda (donanmada), partizan birləşmələri tərkibində, gizli fəaliyyətdə Vətənin müdafiəsi uğrunda döyüş əməliyyatlarında iştirak etmiş, habelə başqa ölkələrin ərazisində gedən məhəlli müharibələrində və hərbi münaqişələrdə hərbi birləşmələrin tərkibində və keçmiş SSRİ Silahlı Qüvvələrinin, Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin, Daxili İşlər Nazirliyinin mütəxəssisləri və müşavirləri kimi iştirak etmiş şəxslər;

– Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda döyüş əməliyyatlarında iştirak etmiş şəxslər;

– 1944-cü il yanvarın 1-dən 1951-ci il dekabrın 31-dək Ukraynanın, Belarusiyanın, Baktikyanı respublikaların ərazisində quldur dəstələrinə qarşı silahlı mübarizədə iştirak etmiş şəxslər;

– Azərbaycan Respublikasının ərazisində daimi yaşayan, ikinci dünya müharibəsi illərində xarici ödəklərin ərazisində milli orduların, partizan dəstələrinin tərkibində faşist Almaniyasına, onun müttəfiqlərinə və imperialist Yaponiyaya qarşı döyüş əməliyyatlarında iştirak etmiş şəxslər;

– İkinci dünya müharibəsi illərində döyüşən cəbhələrin arxa hüdudları, yaxud döyüşən donanmaların əməliyyat zonaları daxilində ordunun və donanmanın mənafeyi üçün tapşırıqları yerinə yetirmiş xüsusi birləşmələrin işçiləri;

– 1941-1945-ci illərdə keçmiş Sovet ordusunda (donanmasında), daxil işlər və dövlət təhlükəsizliyi orqanlarında hərbi xidmətdə olmuş, lakin döyüş əməliyyatlarında iştirak etməmiş hərbi qulluqçular;

– İkinci dünya müharibəsi dövründə Leninqrad şəhərinin mühasirəsi zamanı şəhərin müəssisələrində, idarə və təşkilatlarında işləmiş və "Leninqradın müdafiəsinə görə" medalı, "Leninqrad mühasirəsində yaşayan" döş nişanı ilə təltif edilmiş şəxslər;

– Çernobil AES-də qəza, mülki və ya hərbi təyinatlı atom obyektlərində digər radiasiya qəzaları nəticəsində, habelə nüvə qurğularının hər hansı növləri, o cümlədən nüvə silahı və kosmik texnika ilə bağlı olan sınaqlar, təlimlər və başqa işlər nəticəsində şüa xəstəliyinə və şüa yükü ilə əlaqədar xəstəliyə tutulmuş və ya bu xəstəliyi keçirmiş şəxslər;

c) pensiyaçılara (yaşa görə, əlilliyə görə, ailə başçısını itirməyə görə, xidmət illərinə görə);

d) müddətli hərbi xidmət dövründə hərbi qulluqçular və onların ailə üzvlərinə; Müddətli həqiqi hərbi xidmət keçən hərbi qulluqçulara "Hərbi xidmət haqqında" Qanunla müəyyən edilmiş müddətlər daxilində həqiqi hərbi xidmət keçən əsgərlər, matroslar və çavuşlar aiddirlər.

Hərbi tədris müəssisələrinə qəbul olunmuş 17 yaşı tamam olmuş vətəndaşlar müddətli hərbi xidmətdə sayılırlar və kursant adlandırılırlar.

Müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları üçün son yaş həddi 37 yaşıdır.

25. Bu metodiki göstərişin 24-cü bəndinin c) və d) yarımbəndləri üzrə göstərilən şəxslərə verginin hesablandığı dövrdə onların mövcud vəziyyətinə müvafiq olaraq binalarına əmlak vergisinin hesablanması.

Misallar:

1. *Güzəşt hüququna malik müharibə veteranı adı almış şəxsin 60000,0 min manat inventar dəyəri olan yaşayış binası var (özü qohumunun yanında yaşayır) və bu binanı kirayəyə vermişdir. Bu halda binanın dəyəri 60000,0 min manatdan şərti maliyyə vahidinin 5000 misli çıxıldıqdan sonra vergiyə cəlb olunan 32500,0 (60000,0 - 27500,0) min manata 0,1 % dərəcə ilə 32,5 min manat əmlak vergisi hesablanır. Binanı kirayəyə verdiyi üçün müharibə veteranı güzəşt hüququnu itirir və ona hesablanmış 32,5 min manat əmlak vergisini tam həcmdə ödəməlidir.*

Göstərilən şəxs binanı icarəyə vermədiyi halda güzəşt hüququnu saxlayır və ona hesablanmış 32,5 min manat vergi məbləğini (metodiki göstərişin 24-cü bəndinin c) yarımbəndində göstərilmiş şərti maliyyə vahidinin 30 misli qədər güzəşt hüququna malikdir) ödəmir.

2. *II qrup müharibə əlilinin mülkiyyətində olan (yaşadığı) 60000,0 min manat dəyərində yaşayış binası, 80000,0 min manat dəyərində isə kommersiya fəaliyyəti üçün istifadə etdiyi digər binası vardır. Bu halda, 60000,0 min manat dəyərində yaşayış binası üçün hesablanmış (bu metodiki göstərişin 25-ci bəndinin 1-ci misalındakı qayda üzrə vergi hesablanır) 32,5 min manat əmlak vergisini ödəməkdən azaddır. Lakin kommersiya fəaliyyəti üçün istifadə etdiyi 80000,0 min manat dəyərində digər binasına heç bir güzəşt tətbiq edilmədən hesablanmış 80,0 (80000,0 x 0,1%) min manat vergini ödəməlidir.*

3. *Qocalıq görə pensiya alan şəxsin özünə məxsus 130000,0 min manat dəyərində yaşayış və 90000,0 min manat dəyərində digər binası var və bu metodiki göstərişin 24-cü bəndinin c) yarımbəndində göstərilən fəaliyyət növləri ilə məşğul olmur və həmin fəaliyyət üçün istifadəyə verilməmişdir. Bu halda pensiyaçının 220000,0 (130000,0 + 90000,0) min manatlıq binalarının dəyərinin vergiyə cəlb edilən 192500,0 (220000,0 - 27500,0) min manat dəyərinə 192,5 (192500,0 x 0,1 %) min manat hesablanmış vergi məbləğindən şərti maliyyə vahidinin 30 misli (165,0 min manat) qədər azalma verilməli və 27,5 min manat vergi məbləği ödənilməlidir.*

26. Müddətli hərbi xidmət dövründə hərbi qulluqçular və onların ailə üzvlərinə (birgə yaşadıqda valideynlər, qardaş və bacılar; ayrı yaşadıqda arvadı, övladları və övladlığa götürülmüş uşaqları) əmlak vergisi aşağıdakı qaydada hesablanır:

Misallar:

1. 85000,0 min manat dəyərində binanın sahibi olan fiziki şəxslə bir yerdə yaşayan oğlu 2005-ci ilin aprel ayının 10-dan sırası əsgər kimi xidmətə çağırılmış və təqvim hesabı ilə 1 il 6 ay xidmət etməlidir. Bina icarəyə verilmədiyi və ya digər sahibkarlıq fəaliyyəti üçün istifadə edilmədiyi halda binanın sahibinə (yəni müddətli hərbi xidmətçinin atasına) 2005-ci il üçün hesablanmış 57,5 min manat $(85000,0 - 27500,0) \times 0,1 \%$ vergi məbləğindən aprel-dekabr aylarına çatması 43,1 min manat $(57,5 : 12 \times 9)$ vergi məbləği (şərti maliyyə vahidinin 30 mislini keçmədiyi üçün) ödənilir, lakin yanvar-mart ayları üçün çatması 14,4 min manat $(57,5 : 12 \times 3)$ vergi məbləği ödənilir. 2006-cı il üçün isə hesablanmış 57,5 min manat vergi məbləğindən yanvar-sentyabr aylarına çatması 43,1 min manat $(57,5 : 12 \times 9)$ vergi məbləği ödənilir, oktyabr-dekabr ayları üçün isə güzəşt hüququnu itirdiyinə görə 14,4 min manat vergi məbləği ödənilməlidir.

2. Müddətli hərbi xidmətçiyə məxsus binada onun atası və anası, habelə ayrı ailələri olan bacısı və qardaşı yaşayır. Həmin binada mənzil kirayəyə verilməyir və digər sahibkarlıq fəaliyyəti üçün istifadə olunmur. Bu halda hərbi xidmətçiyə güzəşt tətbiq edilir.

27. Fiziki şəxslərə məxsus binalar və ya tikililər ayrı-ayrı təşkilatların və vətəndaşların istifadəsinə verildiyi hallarda, əmlak vergisini istifadə edənlər deyil, əmlakın sahibi (güzəşt hüququna mallik olsalar belə) ödəməlidir.

28. Güzəşt hüququ olan şəxslər, həmin hüququnu zəruri sənədlərlə təsdiq etməlidirlər.

29. Vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bələdiyyələr öz ərazisində vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarını yerli vergilərdən tam və ya qismən azad etmək, vergi dərəcəsini azaltmaq barədə qərar qəbul edə bilərlər.

VI. Vergi ödəyicilərinin məsuliyyəti

30. Vergi ödəyicisi Tədiyyə bildirişini aldıqdan sonra cari il üçün hesablanmış vergi məbləğini bərabər hissələrlə - həmin ilin avqustun 15-dək və noyabrın 15-dək ödəməlidir. Göstərilən müddətlərdə vergi ödənilmədikdə Vergi Məcəlləsinin 59.1-ci maddəsinə əsasən ödəmə müddətindən sonrakı hər bir ötmüş gün üçün fiziki şəxsə ödənilməmiş əmlak vergisi məbləğinin 0,05 %-i məbləğində faiz hesablanır.

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
19 may 2005-ci il tarixli F-146 sayılı əmri ilə
təsdiq edilmişdir
Əlavə 1

**20__ci il üçün
Yerli (bələdiyyə) büdcəyə əmlak vergisinin hesablanması**

(vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı, ünvanı və şəxsi kodu)

(əmlaka sahiblik və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədin adı, verildiyi tarix, nömrəsi)

Sıra № si	Vergitutma obyektinin adı	Ölçü vahidi	Göstərici
	1	2	3
1.	Binaların ümumi inventar dəyəri	min manat	
2.	VM-in 199.2-ci maddəsinə əsasən binanın vergiyə cəlb edilməyən dəyəri	min manat	
3.	Şərti maliyyə vahidinin 5000 misində (5500 x 5000) vergiyə cəlb olunmayan məbləğ	min manat	
4.	VM-in 199.2-ci maddəsi üzrə güzəşt verilmiş binanın dəyəri və şərti maliyyə vahidinin 5000 misində cəlb olunmayan məbləğ çıxıldıqdan sonra vergi hesablanmalı olan əmlakın dəyəri (sət.1 - sət.2 - sət.3)	min manat	
5.	Binalara görə hesablanan əmlak vergisinin dərəcəsi	faizlə	
6.	Binalara görə hesablanmış əmlak vergisinin məbləği (sət.4 x sət.5)	min manat	
7.	Su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərriklərinin həcmi	kub sm.	
8.	Su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərriklərinin həcminə görə hesablanan əmlak vergisinin dərəcəsi (şərti maliyyə vahidinə nisbətən)	faizlə	
9.	Su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərriklərinin həcminə görə hesablanan əmlak vergisinin məbləği (sət.7 x sət.8)	min manat	
10.	Mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələrinin bazar qiyməti	min manat	
11.	Mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələrinə görə hesablanan əmlak vergisinin dərəcəsi (bazar qiymətinə nisbətən)	faizlə	
12.	Mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələrinə görə hesablanan əmlak vergisinin məbləği (sət.10 x sət.11)	min manat	
13.	Hesablanmış əmlak vergisinin ümumi məbləği (sət.6 + sət.9 + sət.12)	min manat	
14.	Vergi Məcəlləsinin 199.3-cü maddəsi üzrə güzəşt hüququna malik olduğuna görə ödənməli olan vergi məbləğindən azaldılan (şərti maliyyə vahidinin 30 misli) vergi məbləği	min manat	
15.	Vergi Məcəlləsinin 4.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq bələdiyyə yolların qorunmasına əsasən güzəşt verilmiş vergi məbləği	min manat	
16.	Güzəşt məbləğləri nəzərə alınmaqla ödənilməli olan əmlak vergisinin məbləği (sət.13 - sət.14 - sət.15)	min manat	

(hesablamaları aparmış və şəxsi hesab və rəqəsinə işləmiş vəzifəli şəxsin vəzifəsi, S.A.A)

(imza)

(tarix)

**"Yerli (bələdiyyə) büdcəyə əmlak vergisinin
hesablanması formasının" tərtib edilməsi qaydası**

Forma bələdiyyənin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsi tərəfindən doldurulur.

Formanın əvvəlində vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı, ünvanı, VÖEN və şəxsi hesab nömrəsi, habelə əmlaka sahiblik və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədin adı, verildiyi tarix və nömrəsi qeyd olunur.

Formanın 1-ci sətirindəki binaların inventar dəyərinin ümumi məbləği 2, 3 və 4-cü sətirdəki məbləğlərin cəminə bərabər olmalıdır.

2-ci sətirdə metodiki göstərişin 24-cü bəndinin a) yarım bəndində göstərilən vergiyə cəlb edilməyən sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin sənətkarlıq emalatxanalarının binaları və ya binaların emalatxanalar yerləşən hissələrinin inventar dəyəri göstərilir.

3-cü sətirdə binaların vergitutma məqsədləri üçün müəyyən edilən qiymətinin vergiyə cəlb edilməyən şərti maliyyə vahidinin 5000 mislinədək olan məbləği göstərilir.

4-cü sətirdəki binanın vergiyə cəlb olunan dəyəri 1, 2 və 3-cü sətirlərin fərqi bərabər olmalıdır.

5-ci sətirdə binalara görə hesablanan əmlak vergisinin Metodiki Göstərişin 6-cı bəndinin a) yarım bəndində göstərilən vergi dərəcəsi əks olunur.

6-cı sətirdə 4 və 5-ci sətirlərin hasilinə bərabər olmaqla binalara görə hesablanmış əmlak vergisinin məbləği göstərilir.

7-ci sətirdə fiziki şəxslərə məxsus olan su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərriklərinin həcmi əks etdirilir.

8-ci sətirdə metodiki göstərişin 6-cı bəndinin b) yarım bəndinin birinci hissəsində göstərilən su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərrikinin həcminə görə hesablanan əmlak vergisinin dərəcəsi göstərilir.

9-cu sətirdə 7 və 8-ci sətirlərin hasilinə bərabər olmaqla su və hava nəqliyyatı vasitələrinin mühərrikinin həcminə görə hesablanan əmlak vergisinin məbləği əks etdirilir.

10-cu sətirdə mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələrinin bazar qiyməti göstərilir.

11-ci sətirdə metodiki göstərişin 6-cı bəndinin b) yarım bəndinin ikinci hissəsində mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələrinin bazar qiymətinə görə müəyyən edilmiş əmlak vergisinin dərəcəsi göstərilir.

12-ci sətirdə 10 və 11-ci sətirlərin hasilinə bərabər olmaqla mühərriki olmayan su və hava nəqliyyatı vasitələrinə görə hesablanan əmlak vergisinin məbləği əks etdirilir.

13-cü sətir üzrə hesablanmış ümumi verginin məbləği, formanın 6, 9 və 12-ci sətirlərinin cəminə bərabər olmalıdır.

14-cü sətirdə hesablanmış ümumi vergi məbləğindən metodiki göstərişin 24-cü bəndinin b) yarım bəndində göstərilən fiziki şəxslərə şərti maliyyə vahidinin 30 misli miqdarında azaldılmış vergi məbləği (yəni 5500 man x 30 = 165000) göstərilir.

15-ci sətirdə Vergi Məcəlləsinin 4.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq əmlak vergisi üzrə ayrı-ayrı şəxslərə bələdiyyələrin qərarına əsasən güzəşt verilmiş vergi məbləği qeyd olunur.

16-cı sətirdə fiziki şəxsin ödəməli olduğu vergi məbləği 13-cü sətirdəki məbləğdən 14 və 15-ci sətirlərdəki məbləğlər çıxıldıqdan sonra qalan fərqə bərabər olmalıdır.

Forma əmlak vergisi üzrə hesablamamı aparən və şəxsi hesab və rəqəsinə işləyən vəzifəli şəxs tərəfindən imzalanır, onun vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı və cədvəlin tərtib edildiyi tarix göstərilir.

TƏDİYYƏ BİLDİRİŞİ

1. _____
(fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı)
2. _____
(fiziki şəxsin ünvanı)
3. _____
(fiziki şəxsin kodu və şəxsi hesab nömrəsi)
4. _____ bildirir ki, Sizə Azərbaycan Respublikasının Vergi
(bələdiyyənin adı)
- Məcəlləsinin _____ maddəsinə əsasən 200__ il üçün _____
(rəqəm və sözlə)
_____ manat məbləğində _____ vergi hesablanmışdır.
(əmlak, torpaq)
5. Verginin ödənilmə müddəti: 200__ il 15 avqust tarixədək _____ manat
200__ il 15 noyabr tarixədək _____ manat
6. Vergi _____ yerləşən _____ № _____ hesaba və ya
(bankın adı) _____ (bələdiyyənin hesab nömrəsi)
bələdiyyənin xəzinəsinə ödənilməlidir.
7. Ötən dövrlər üzrə vergi borcu: _____ manat
faiz məbləği: _____ manat
- M.Y. Bələdiyyənin sədri (onun müavini) _____ / _____ / _____
(soyadı, adı, atasının adı) (imza) (tarix)

K Ə S İ L M Ə X Ə T T İ

Bildirişin kötüyü

(bələdiyyənin adı)
200_ il üçün _____ manat məbləğində
(rəqəmlə və sözlə)
hesablanmış _____ vergisi üzrə tədiyyə bildirişini aldım:
(verginin adı)

(fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı) / _____ / _____
(imza)* (tarix)

* Bildiriş sifarişli məktubla göndərildikdə fiziki şəxs tərəfindən imzalanmır.

*Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
19 may 2005-ci il tarixli F-146 sayılı əmri ilə
təsdiq edilmişdir*

Fiziki şəxslərə hesablanmış torpaq və əmlak vergisinin məbləği və ödənilməsi müddəti barədə tədiyyə bildirişinin tərtib edilməsi qaydası

Tədiyyə bildirişi fiziki şəxsin torpağının və ya əmlakının yerləşdiyi ərazinin müvafiq bələdiyyə orqanı tərəfindən doldurulur.

Fiziki şəxsə hesablanmış əmlak və ya torpaq vergilərinin hər biri üzrə tədiyyə bildirişi verginin adı göstərilməklə ayrıca tərtib olunur. Tərtib olunmuş tədiyyə bildirişi "Tədiyyə bildirişlərinin qeydiyyatı kitabı"nda qeydə alınır.

Tədiyyə bildirişində fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı 1-ci sətirdə, ünvanı 2-ci sətirdə, kodu və şəxsi hesab nömrəsi 3-cü sətirdə göstərilir.

Ərazi üzrə bələdiyyənin adı göstərilməklə, bildiriş əmlak vergisi üzrə doldurularkən Vergi Məcəlləsinin XIII fəslinin müvafiq maddələrinə, torpaq vergisi üzrə doldurulduqda həmin məcəllənin XIV fəslinin müvafiq maddələrinə istinad edilir və bildirişin 4-cü sətirində əks olunur.

5-ci sətirdə cari il üçün hesablanmış verginin illik məbləği bərabər hissələrlə iki yerə bölünməklə həmin məbləğlərin 15 avqust və 15 noyabr tarixinədək ödənilməsi göstərilir.

6-cı sətirdə verginin köçürüləcəyi bankın adı və bələdiyyənin bankdakı hesab nömrəsi qeyd olunur.

7-ci sətirdə bildirişin tərtib edildiyi tarixə fiziki şəxsin əvvəlki illər üzrə ödənilməyən vergi və ya faiz borc məbləğləri göstərilir.

Tədiyyə bildirişi bələdiyyə sədri (müavini) tərəfindən onun soyadı, adı, atasının adı və bildirişi imzaladığı tarix göstərilməklə imzalanır və möhürlə təsdiq edilir.

Tədiyyə bildirişi kəsilmə xətti göstərilməklə iki hissədən ibarət olur. Kəsilmə xəttindən yuxarıda olan birinci hissə vergi ödəyicisinə verilir, ikinci hissə (kötüyü) isə bələdiyyədə saxlanılır.

Tədiyyə bildirişinin kötüyündə bələdiyyənin adı, hesabat ili, verginin adı və məbləği, fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı göstərilir. Vergi ödəyicisi bildirişi şəxsən aldıqda onun kötüyündə alınma tarixini göstərməklə imza edir.

Bildiriş sifarişli məktubla göndərildikdə isə fiziki şəxs tərəfindən imzalanmır.

*Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin
19 may 2005-ci il tarixli F-146 sayılı əmri ilə
təsdiq edilmişdir*

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları haqqında METODİKİ GÖSTƏRİŞ

I. Ümumi müddəalar

1. "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə fiziki şəxslərin torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydaları haqqında" metodiki göstəriş Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə müvafiq olaraq torpaq mülkiyyətçilərinin və istifadəçilərinin təsərrüfat fəaliyyətinin nəticəsindən asılı olmayaraq torpaq sahəsinə görə hər il sabit tədiyyə şəklində verginin hesablanması, ödənilməsi, güzəştlərin verilməsini, vergi ödəyicilərinin məsuliyyətini, habelə Vergi Məcəlləsində və digər qanunvericiliklərdəki müvafiq münasibətləri müəyyən edir.

2. Fiziki şəxslərə torpaq vergisinin hesablanması, güzəştlərin verilməsi və ödənilməsi məsələlərində bu metodiki göstərişlə yanaşı olaraq Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi, Mülki Məcəlləsi, Torpaq Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının "Bələdiyyələrin maliyyəsinin əsasları haqqında" 07.12.1999-cu il tarixli, "Yerli (bələdiyyə) vergi və ödənişlər haqqında" 27.12.2001-ci il tarixli, "Torpaq icarəsi haqqında" 03.12.1998-ci il tarixli, "Torpaq islahatı haqqında" 16.07.1996-cı il tarixli, "Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında" 29.06.2001-ci il tarixli qanunlar, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin "Kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla şərti balların müəyyənləşdirilməsi haqqında" 29.12.2000-ci il tarixli 230 sayılı qərarı əldə rəhbər tutulmalıdır.

3. Rezident və qeyri- rezident fiziki şəxslər və bələdiyyə müəssisələri torpaq sahələri barədə özlərinin mülkiyyət və istifadə hüquqlarını təsdiq edən sənədləri aldıqdan sonra bələdiyyələrdə 1 ay müddətində uçota durmalıdırlar.

Torpaq sahələri üzərində hüquqlar torpaq sahələrinin sərhədlərinin yerdə müəyyən edilməsindən, onların yerquruluşu planlarının və təsvirlərinin tərtib edilməsindən, torpaq sahələrinin verilməsi barədə müqavilənin bağlanması və onun müəyyən olunmuş qaydada dövlət qeydiyyatından keçirilməsindən sonra yaranır.

II. Fiziki şəxslərin torpaq vergisinin ödəyiciləri və vergitutma obyektləri

4. Azərbaycan Respublikasının ərazisində mülkiyyətində və istifadəsində torpaq sahələri olan fiziki şəxslər torpaq vergisinin ödəyiciləridir.

5. Rezident fiziki şəxslərin mülkiyyətində, qeyri-rezident fiziki şəxslərin isə istifadəsində olan torpaq sahələri torpaq vergisinin vergitutma obyektidir.

Torpaq xüsusi mülkiyyətə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına verilir. Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər Azərbaycan Respublikasında torpaq sahələrini yalnız icarə hüququ əsasında əldə edə bilərlər.

Torpağa mülkiyyət hüququ qanunvericiliklə nəzərdə tutulan qaydada müvafiq dövlət orqanı tərəfindən qeydə alınır. Torpağa mülkiyyət hüququ qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydə alınmalıdır.

6. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə müvafiq olaraq vergitutma məqsədləri üçün rezident - təqvim ilində üst-üstə 182 gündən artıq vaxtda həqiqətən Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan və ya təqvim ili içerisinde, yaxud bir təqvim ili ərzində xarici ölkədə Azərbaycan Respublikasının dövlət xidmətində olan fiziki şəxsdir.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində və xarici ölkədə fiziki şəxsin olma müddəti 182 gündən artıq olmadıqda, həmin fiziki şəxs daimi yaşayış yeri, həyatı mənfəələrinin mərkəzi, adətən yaşadığı yer, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı meyarlarına görə rezident sayılır.

III. Torpaq vergisinin dərəcələri

7. Fiziki şəxslərin torpaq vergisinin dərəcəsi aşağıdakı kimidir:

a) kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar üzrə:

- Əkin, dinc və çoxillik əkmələr altındakı torpaqlar üzrə 1 şərti bal üçün şərti maliyyə vahidinin 5 faizi;

- Biçənək, örüş və otlaq (yay və qış otlqları da daxil olmaqla) üçün torpaqların 1 hektarının şərti balları müvafiq kadastr rayonlarının əkin, dinc və çoxillik əkmələrin altındakı torpaqların I keyfiyyət qrupu üçün müəyyənləşdirilmiş şərti balların 1/10 miqdarında qəbul edilir.

Biçənək, örüş və otlaq üçün torpaqların vergi dərəcəsi, müvafiq kadastr rayonlarının əkin, dinc və çoxillik əkmələrin altındakı torpaqların I keyfiyyət qrupu üçün müəyyənləşdirilmiş şərti balların 1/10 miqdarında qəbul edilmiş 1 hektarının şərti balı üçün şərti maliyyə vahidinin 5 faizidir;

b) Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət, məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı; yaşayış fondlarının, həyətəni sahələrin və vətəndaşların bağ sahələri-

nin tutduğu torpaqların yaşayış məntəqələri üzrə hər kv.metrinə görə şərti maliyyə vahidindən faizlə:

Yaşayış məntəqələri	Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət, məişət xidməti, digər xüsusi təyinatlı torpaqlar	Yaşayış fondlarının, həyətəni sahələrin torpaqları və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar
<i>Bakı</i>	5,5	0,45
<i>Gəncə, Sumqayıt</i>	4,5	0,4
<i>Digər şəhərlər (rayon tabeliyində olan şəhərlər istisna olmaqla), rayon mərkəzləri</i>	2,5	0,2
<i>Rayon tabeliyində olan şəhərlərdə, qəsəbələrdə və kəndlərdə (Bakı, Sumqayıt şəhərlərinin qəsəbə və kəndləri istisna olmaqla)</i>	1,0	0,1

Qeyd: Bakı, Sumqayıt və Gəncə şəhərlərindən başqa nəzərdə tutulan digər şəhərlərə Naxçıvan, Şəki, Yevlax, Lənkəran, Xankəndi, Mingəçevir, Əli-Bayramlı və Naftalan şəhərləri; rayon tabeliyində olan şəhərlərə isə Dəlilməmmədli (Goranboy), Liman (Lənkəran), Ağdərə (Tərtər), Xudut (Xuçmaz), Göytəpə (Cəlilabad) şəhərləri aiddir.

8. İcarəyə götürülmüş torpaq sahələri üçün icarə haqqı tərəflərin razılığı ilə müəyyənləşdirilir.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarə haqqının aşağı həddi onların təyinatından, sahəsindən, coğrafi yerləşməsindən və keyfiyyətindən asılı olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən torpaq vergisinin 2 misli miqdarında müəyyən edilmişdir.

IV. Torpaq vergisinin hesablanması və ödənilməsi qaydası

9. Fiziki şəxslərin torpaq vergisi torpaq barəsində mülkiyyət və istifadə hüququnu təsdiq edən sənədlər əsasında müəyyənləşdirilir.

Fiziki şəxslərə məxsus tikililərin və qurğuların altında olan torpaqlara, həmçinin obyektlərin sanitariya mühafizəsi üçün zəruri torpaq sahələrinə görə torpaq vergisi ödənilir.

Bələdiyyələr tərəfindən fiziki şəxslərə hər il iyulun 1-dək torpaq vergisi hesablanır.

Torpaq vergisinin hesablanması zamanı bu metodiki göstərişə 1 №-li əlavə "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə torpaq vergisinin hesablanması" formasından və 2 №-li əlavə "Yerli (bələdiyyə) büdcəyə torpaq vergisinin hesablanması formasının tərtib edilməsi" qaydasından istifadə edilir.

Hesablanmış verginin məbləği və ödənilmə müddəti barədə "Tədiyyə bildirişi" avqust ayının 1-dən gec olmayaraq fiziki şəxslərə çatdırılmalıdır.

10. Əkin, dinc və çoxillik əkmələr altında olan torpaqların vergisi aşağıdakı kimi hesablanır:

Misal: Kürdəmir rayonunun Muradxan kəndində 1 nəfər fiziki şəxsə məxsus banitət balı 70 olan 2,5 hektar əkin üçün torpaq sahəsi var. Bu torpağın keyfiyyət qrupunu müəyyən etmək üçün Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 29 dekabr tarixli 230 Nöli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilmiş şərti balları"na əsasən Aran-Şirvan qiymət rayonunun düzən torpaqlarında 70 ballıq torpaq sahəsi II keyfiyyət qrupuna aiddir və 1 hektarının şərti balı 75 müəyyən edilmişdir.

Bu halda fiziki şəxsin 2,5 hek. torpaq sahəsinə 51563 manat (1 hek. şərti balı 75 x 275 man.(ş.m.v-nin 5 faizi) x 2,5 hek. torpaq sahəsinə) vergi hesablanmalıdır.

11. Biçənək, örüş və otlaq üçün torpaq vergisi aşağıdakı kimi hesablanır:

Misal: Hacıqabul rayonunun düzən torpağında 1 nəfər fiziki şəxs 50 hektar otlaq sahəsinə istifadəyə götürmüşdür. Otlaq sahəsinin 1 hektarının şərti balı Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 29 dekabr tarixli 230 Nöli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Kadastr qiymət rayonları və ora daxil olan inzibati rayonlar üzrə kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla müəyyənləşdirilmiş şərti balları"na əsasən Muğan-Salyan kadastr qiymət rayonu üzrə Hacıqabulun düzən torpağında 1 hektar otlaq sahəsinin şərti balı 9,8 (I keyfiyyət qrupunun şərti balı 98 x 10 %) təşkil edir.

Bu halda fiziki şəxsə 50 hektar otlaq sahəsi üçün 134750 manat (1 hek. otlaq sahəsinin şərti balı 9,8 x 275 vergi dərəcəsi x 50 hek. otlaq sahəsinə) torpaq vergisi hesablanmalıdır.

12. Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaq sahələrinə vergi aşağıdakı kimi hesablanır.

Misal: Goranboy rayonunun rayon tabeliyində olan Dəliməmmədli şəhərində 1 nəfər fiziki şəxs ticarət-məişət təyinatlı 200 kvadrat metr torpaq sahəsinə istifadəyə götürmüşdür. Fiziki şəxs bu sahəyə görə 11000 (200 kv.metr x 55 (5500 x 1 %)) manat torpaq vergisi ödəməlidir.

13. Yaşayış fondlarının, həyətəni sahələrin və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqlara vergi aşağıdakı kimi hesablanır:

Misal: Gədəbəy rayonunun mərkəzi olan Gədəbəy şəhərində 1 nəfər fiziki şəxsin 750 kv.metr həyətəni torpaq sahəsi var. Fiziki şəxs bu sahəyə görə 8250 (750 kv.metr x 11 manata (5500 x 0,2 %)) manat torpaq vergisi ödəməlidir.

14. Torpaq sahəsi üzərində istifadə hüququ müvafiq qərar (müqavilə) əsasında torpaqdan daimi və ya müvəqqəti istifadə etməkdir.

Bələdiyyələr tərəfindən torpaqlar daimi və ya müvəqqəti istifadəyə verilir. Müvəqqəti istifadə qısamüddətli - on beş ilədək və uzunmüddətli - on beş ildən 99 ilədək müəyyən oluna bilər.

15. Torpaq sahəsi üzərində icarə hüququ müqavilə əsasında əvəzi ödənilməklə müddətli istifadə deməkdir. Qanunvericiliyə müvafiq olaraq icarəyəverən

(bələdiyyə) ilə icarəçinin razılığına əsasən bağlanan müqavilədə icarənin şərtləri, müddəti və icarə haqqı müəyyən edilir və müqavilədə təsbit olunur.

16. İki və daha çox fiziki şəxsin mülkiyyətində, istifadəsində və icarəsində olan torpaq sahəsi həmin şəxslərin birgə mülkiyyət, birgə istifadə və ya birgə icarə hüququna məxsus ola bilər. Birgə mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinə sahiblik, onlardan istifadə və onlar barədə sərəncam verilməsi Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin birgə mülkiyyət hüququ haqqında müddəalarına uyğun olaraq həyata keçirilir.

Ayrılıqda bir neçə fiziki şəxsin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan tikililərin altında qalan və ya onlara xidmət üçün ayrılmış torpaq sahələrinə görə vergi onlara məxsus tikili sahələrinə mütənəsib surətdə hesablanır.

Misal: Bakı şəhərində kommersiya məqsədi üçün istifadə olunan 5 nəfərə məxsus binanın altında qalan torpaq sahəsi 500 kv.metrdir. Onlardan hər birinin tikintidə sahəsi 120 kv.metr olmaqla 2 nəfərin ümumi sahəsi 240 kv.metr, 3-cü şəxsə məxsus sahə 100 kv.metr, hər biri 80 kv.metr olmaqla 4-cü və 5-ci şəxsin ümumi sahəsi 160 kv.metrdir. Birinci 2 nəfərin hər birinin binanın ümumi sahəsində payı 24 % (120:500x100), 3-cü şəxsin payı 20 % (100:500x100), 4-cü və 5-ci şəxslərin hər birinin payı isə 16 % (80:500x100) təşkil edir.

Bu halda, binanın altında olan torpaq sahəsinə hesablanmış 151,3 (5500 x 5,5 % x 500) min manat torpaq vergisi tikintidəki paylarına mütənəsib olaraq aşağıdakı kimi ödənilməlidir: Birinci 2 nəfərin hər biri 36,3 (151,3 x 24%) min manat, 3-cü şəxs 30,3 (151,3 x 20%) min manat, 4-cü və 5-ci şəxslərin hər biri 24,2 (151,3 x 16%) min manat.

17. Yerli özünü idarəetmə orqanı kimi bələdiyyələr torpaq vergisinin tədiyyəçisi olmadığından icarəyə verilmiş bələdiyyə torpaqlarının icarə haqqının tərkibində torpaq vergisi nəzərə alınmır.

Misal: Hər hansı rayon mərkəzində hüquqi şəxs olan A firması bələdiyyəyə məxsus 200 m² torpaq sahəsinə icarəyə götürmüşdür. Qanunvericiliyə müvafiq qaydada tərtib edilmiş müqavilənin şərtlərinə görə icarə haqqı torpaq vergisinin 3 misli miqdarında müəyyən edilmişdir. Rayon mərkəzlərində torpaq vergisinin dərəcəsi 1 m² torpaq sahəsi üçün 137,5 (5500 x 2,5 %) manatdır. Bu halda, A firması hüquqi şəxs olmasına baxmayaraq yerli (bələdiyyə) büdcəyə 200 m² torpaq sahəsi üçün yalnız 82,5 (137,5 x 3 x 200) min manat icarə haqqını ödəməlidir.

18. Qanunvericiliyə müvafiq olaraq bələdiyyəyə məxsus torpaq sahələri mülkiyyət formasını dəyişdikdə, torpaq vergisi hüquqi formasından asılı olaraq müvafiq qaydada ödənilir.

Misal: Bakı şəhərində hüquqi şəxs olan B firması qanunamüvafiq qaydada 350 m² bələdiyyə torpağını özəlləşdirərək öz mülkiyyətinə keçirmişdir. Bu halda, 350 m² torpaq sahəsi hüquqi şəxs kimi B firmasına məxsus olduğuna görə həmin sahə üçün 105,9 (5500 x 5,5 % x 350) min manat torpaq vergisi dövlət büdcəsinə ödəniləcəkdir.

19. Başqa şəxsə mənsub torpaq sahəsində olan daşınmaz əmlakın mülkiyyətçisi həmin əmlakın yerləşdiyi torpaq sahəsi hissəsindən istifadə hüququna malikdir.

Bələdiyyənin qərarı və tərəflər arasında müqavilənin bağlanıb-bağlanmamasından asılı olmayaraq bələdiyyələrə mənsub torpaq sahəsində qanunvericiliyin tələblərinə müvafiq olaraq əldə edilmiş daşınmaz əmlakı olan fiziki şəxslər həmin torpaq sahələrinin istifadəçiləri hesab olunduqları üçün onlar müvafiq qaydada torpaq vergisinin ödəyiciləridirlər.

20. Torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq ödənilir. Torpaq vergisi əvvəlki sahibi tərəfindən ödənilmədiyi halda, vergi bu bənddə göstərilmiş ödəmə vaxtına həmin torpağın hazırkı sahibi tərəfindən ödənilir.

V. Vergi güzəştləri

21. Aşağıdakı torpaqlar torpaq vergisinə cəlb edilmir:

a) yaşayış məntəqələrinin ümumi istifadəsində olan torpaqları – meydan, küçə, keçid, yol, sahil, park, meşə-park, xiyaban, bulvar, sututarlar, çimərlik və əhalinin ictimai tələbatının ödənilməsinə xidmət edən digər obyektlər altındakı torpaq sahələri;

b) dövlət hakimiyyəti orqanlarının, büdcə təşkilatlarının və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Milli Bankının və onun qurumlarının, habelə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun mülkiyyətində və ya istifadəsində olan torpaqları;

c) dövlət sərhəd zolaqları və müdafiə təyinatlı torpaqlar;

d) Vergi Məcəlləsinin 102.2-ci maddəsində göstərilən şəxslərin mülkiyyətində olan torpaqlara görə torpaq vergisinin məbləği şərti maliyyə vahidinin 10 misli (5500 x 10) qədər azaldılır.

Vergi Məcəlləsinin 102.2-ci maddəsində göstərilən şəxslər aşağıdakılardır:

Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanları, Sovet İttifaqı və Sosialist Əməyi Qəhrəmanları, Şöhrət ordeninin hər üç dərəcəsi ilə təltif edilmiş şəxslər:

– I və II qrup müharibə əlilləri, həlak olmuş, yaxud sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadları (ərləri), 1941-1945-ci illərdə arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orden və medallar ilə təltif edilmiş şəxslər;

– həlak olmuş, yaxud sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına (ərlərinə) güzəşt o halda verilir ki, onlar təkrar nikaha girməmiş olsunlar;

qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müharibə veteranı adı almış şəxslər.

Müharibə veteranı adı almış şəxslər aşağıdakılardır:

– İkinci dünya müharibəsi illərində döyüşən orduda (donanmada), partizan birləşmələri tərkibində, gizli fəaliyyətdə Vətənin müdafiəsi uğrunda döyüş

əməliyyatlarında iştirak etmiş, habelə başqa ölkələrin ərazisində gədən məhəlli müharibələrdə və hərbi münaqişələrdə hərbi birləşmələrin tərkibində və keçmiş SSRİ Silahlı Qüvvələrinin, Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin, Daxili İşlər Nazirliyinin mütəxəssisləri və müşavirləri kimi iştirak etmiş şəxslər;

– Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda döyüş əməliyyatlarında iştirak etmiş şəxslər;

– 1944-cü il yanvarın 1-dən 1951-ci il dekabrın 31-dək Ukraynanın, Belarusiyanın, Baltıyanı respublikalarının ərazisində quldur dəstələrinə qarşı silahlı mübarizədə iştirak etmiş şəxslər;

– Azərbaycan Respublikasının ərazisində daimi yaşayan, ikinci dünya müharibəsi illərində xarici ölkələrin ərazisində milli orduların, partizan dəstələrinin tərkibində faşist Almaniyasına, onun müttəfiqlərinə və imperialist Yaponiyaya qarşı döyüş əməliyyatlarında iştirak etmiş şəxslər;

– İkinci dünya müharibəsi illərində döyüşən cəbhələrin arxa hüdudları, yaxud döyüşən donanmaların əməliyyat zonaları daxilində ordunun və donanmanın mənafeyi üçün tapşırıqları yerinə yetirmiş xüsusi birləşmələrin işçiləri;

– 1941-1945-ci illərdə keçmiş Sovet ordusunda (donanmasında), daxil işlər və dövlət təhlükəsizliyi orqanlarında hərbi xidmətdə olmuş, lakin döyüş əməliyyatlarında iştirak etməmiş hərbi qulluqçular;

– İkinci dünya müharibəsi dövründə Leninqrad şəhərinin mühasirəsi zamanı şəhərin müəssisələrində, idarə və təşkilatlarında işləmiş və "Leninqradın müdafiəsinə görə" medalı, "Leninqrad mühasirəsində yaşayan" döş nişanı ilə təltif edilmiş şəxslər;

– Çernobıl AES-də qəza, mülki və ya hərbi təyinatlı atom obyektlərində digər radiasiya qəzaları nəticəsində, habelə nüvə qurğularının hər hansı növləri, o cümlədən nüvə silahı və kosmik texnika ilə bağlı olan sınaqlar, təlimlər və başqa işlər nəticəsində şüa xəstəliyinə və şüa yükü ilə əlaqədar xəstəliyə tutulmuş və ya bu xəstəliyi keçirmiş şəxslər.

Göstərilən şəxslərə güzəşt yalnız onların mülkiyyətində olan torpaqlara görə hesablanmış vergi məbləğindən verilir. Onların istifadəyə və ya icarəyə götürdükləri torpaq sahələrinə görə Vergi Məcəlləsinin 207.2-ci maddəsində güzəşt nəzərdə tutulmamışdır.

e) Bələdiyyələr öz ərazilərində vergi ödəyicilərinin ayrı-ayrı kateqoriyalarını yerli vergilərdən tam və ya qismən azad etmək, vergi dərəcəsini azaltmaq barədə qərar qəbul edə bilər.

22. Bu metodiki göstərişin 21-ci bəndinin d) yarımbəndi üzrə göstərilən şəxslərə torpaq vergisi aşağıdakı qaydada hesablanır:

Misallar:

1. Güzəşt hüququna malik II qrup müharibə əlilinin mülkiyyətində Gəncə şəhərində 500 kv.metr yaşayış fondu da daxil olmaqla həyatı sahəsi var və şəhərdən kənardə 600 kv.metr əkin sahəsi istifadəyə götürmüşdür. Bu halda o, şərti maliyyə vahidinin 10 misli miqdarında (yəni 55,0 min manat) güzəşt hüququna

malik olduğu üçün müharibə əlili mülkiyyətində olan 500 kv.metr həyatı sahəsinə görə hesablanmış 11,0 min manat ($500 \times 22(5500 \times 0,4\%)$) torpaq vergisini ödəmir. Lakin əkin üçün istifadəyə götürülmüş 600 kv.metr torpaq sahəsinə hesablanmış 13,2 min manat ($600 \times 22(5500 \times 0,4\%)$) vergini tam ödəməlidir.

2. Müharibə veteranı adı almış şəxsin mülkiyyətində Xaçmaz rayonunun düzən torpaqlarında 70 banitet balı olan II keyfiyyət qrupu üzrə 2,4 hektar kənd təsərrüfat təyinatlı və yaşayış fondu da daxil olmaqla 950 kv.metr həyatı torpaq sahəsi var. Bu halda vergi aşağıdakı kimi hesablanır:

Kənd təsərrüfat təyinatlı 2,4 ha torpaq sahəsinə 58,7 min manat (II qrup üzrə 1 hektarın şərti balı $89 \times 275(5500 \times 5\%) \times 2,4$ hek.), həyatı 950 kv.metr sahəyə 5,2 min manat ($5,5(5500 \times 0,1\%) \times 950$), cəmi 63,9 ($58,7 + 5,2$) min manat hesablanır. Güzəşt hüququna malik olduğu üçün fiziki şəxsin 63,9 min manat hesablanmış vergisi şərti maliyyə vahidinin 10 misli ($5500 \times 10 = 55,0$ min man.) miqdarında azaldılaraq 8,9 ($63,9 - 55,0$) min manat məbləğində ödənilməlidir.

23. Bələdiyyə mülkiyyətində olan kənd təsərrüfat təyinatlı torpaqlara təklif tələbi üstələdiyi hallarda icarə haqqı güzəştli (torpaq vergisinin iki misindən az olmamaqla) tətbiq edilə bilər.

24. Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatına yararsız və ya az yararlı torpaqları kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı üçün Azərbaycan Respublikasının fiziki və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə güzəştli şərtlərlə verilməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 17.10.1996-cı il tarixli 144 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Kənd təsərrüfatına yararsız və ya az yararlı torpaqlardan kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün istifadəsinə güzəştlər edilməsi haqqında əsasnamə"yə müvafiq qaydada həyata keçirilməlidir.

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və hüquqi şəxsləri qeyri-kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün bələdiyyələrin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatına yararsız torpaqlarını texniki, tikinti və digər müvafiq normativlərə uyğun olaraq müəyyən edilmiş ölçüdə satın ala bilərlər.

Bələdiyyələrin ehtiyat fondunun kənd təsərrüfatına az yararlı və ya yararsız torpaqlarını yalnız öz vəsaitləri hesabına yararlı hala salmaqla kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal etmək istəyən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının və hüquqi şəxslərinin mülkiyyətinə torpaq sahəsi verildikən (satılarkən) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada güzəştlər tətbiq edilməlidir.

VI. Vergi ödəyicilərinin məsuliyyəti

25. Vergi ödəyicisi tədiyyə bildirişini aldıqdan sonra cari il üçün hesablanmış vergi məbləğini bərabər hissələrlə – həmin ilin avqustun 15-dək və noyabrın 15-dək ödəməlidirlər. Göstərilən müddətlərdə vergi ödənilmədikdə Vergi Məcəlləsinin 59.1-ci maddəsinə əsasən ödəmə müddətindən sonrakı hər bir ötmüş gün üçün fiziki şəxsə ödənilməmiş torpaq vergisi məbləğinin 0,05 %-i həcmində faiz hesablanır.

20__ci il üçün

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə torpaq vergisinin hesablanması

(vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı, ünvanı və şəxsi kodu)

(torpağa sahiblik və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədin adı, tarixi və nömrəsi)

Sıra № si	Torpaq sahəsi	Bonitt şkalası	I hek. şərti balı	Torpağın sahəsi (ha)	Torpağın sahəsi (kv.m)	Verginin dərəcəsi (manatla)	Verginin məbləği (qr.3 x r4, qr.5) x r6)
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Əkin, dinc və çoxillik əkinlər altındakı torpaqlar				X		
O cümlədən	- I keyfiyyət qrupu				X		
	- II keyfiyyət qrupu				X		
	- III keyfiyyət qrupu				X		
	- IV keyfiyyət qrupu				X		
2.	Bığanək, örüş, otlaqlar	X			X		
3.	Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət, məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlar	X	X	X			
4.	Yaşayış fondlarının, heyət-yanı sahələrin və bağ sahələrinin tutduğu torpaqlar	X	X	X			
5.	Hesablanmış verginin cəmi: (sət. 1 + 2 + 3 + 4)	X	X	X	X	X	
6.	V M-in 207.2-ci maddəsi üzrə güzəşt hüququna malik olduğuna görə ödənilməli olan vergi məbləğindən (şərti maliyyə vahidinin 10 misli) azaldılan vergi məbləği	X	X	X	X	X	
7.	Vergi Məcəlləsinin 4.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq bələdiyyələrin qərarına əsasən güzəşt verilmiş vergi məbləği	X	X	X	X	X	
7.	Güzəşt məbləği nəzərə alınmaqla ödənilməli torpaq vergisinin məbləği (sət. 5 - sət. 6 - sət. 7)	X	X	X	X	X	

(hesablamaları aparmış və şəxsi hesab vərəqəsinə işləmiş vəzifəli şəxsin vəzifəsi, S.A.A)

(imza)

(tarix)

Yerli (bələdiyyə) büdcəyə torpaq vergisinin hesablanması formasının tərtib edilməsi QAYDASI

Forma bələdiyyənin vergi xidməti orqanının vəzifəli şəxsi tərəfindən doldurulur. Formanın əvvəlində vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı, ünvanı və şəxsi kodu, habelə torpağa sahiblik və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədin adı, verildiyi tarix və nömrəsi qeyd olunur.

Əkin, dinc və çoxillik əkmələr altında qalan torpaqların keyfiyyət qrupları üzrə bonitet balları formanın 1-ci sətrinin 2-ci qrafasında, keyfiyyət qrupları üzrə 1 hektarın şərti balları 3-cü qrafada göstərilir.

Formanın 1-ci sətrində əkin, dinc və çoxillik əkmələr və 2-ci sətrində biçənək, örüş, otlaq torpaqlarının hektarla sahəsi 4-cü qrafada göstərilir.

Əkin, dinc və çoxillik əkmələr altında olan torpaqların vergi dərəcəsi metodiki göstərişin 7-ci bəndinin a) yarım bəndinə əsasən müəyyən edilərək formanın 1-ci sətrinin 6-cı qrafasında əks etdirilir.

Əkin, dinc və çoxillik əkmələr altında olan torpaqlara vergi məbləği (3, 4 və 6-cı qrafaların hasili) formanın 1-ci sətrinin 7-ci qrafasında əks etdirilir.

Biçənək, örüş və otlaq üçün torpaqların 1 hektarın şərti balları metodiki göstərişin 7-ci bəndinin a) yarım bəndində göstərilən qaydada müəyyən edilərək formanın 2-ci sətrinin 3-cü qrafasında əks etdirilir.

2-ci sətrin 4-cü qrafasında biçənək, örüş və otlaq üçün torpaqların sahələri göstərilir.

Biçənək, örüş və otlaq üçün torpaqların vergi dərəcəsi metodiki göstərişin 7-ci bəndinin a) yarım bəndində göstərilən qaydada müəyyən edilərək 2-ci sətrin 6-cı qrafasında göstərilir.

2-ci sətrin 7-ci qrafasında biçənək, örüş və otlaq üçün torpaqlara hesablanmış vergi məbləği (3, 4 və 6-cı qrafaların hasili) göstərilir.

Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət, məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqların kv.metrə sahəsi 3-cü sətrin 5-ci qrafasında əks edilir.

3-cü sətrin 6-cı qrafasında sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət, məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqlara metodiki göstərişin 7-ci bəndinin b) yarım bəndində göstərilən vergi dərəcələri göstərilir.

Formanın 3-cü sətrinin 7-ci qrafasında vergi məbləği (5-ci və 6-cı qrafaların hasili) əks etdirilir.

Yaşayış fondlarının, həyətəyanı sahələrin və bağ sahələrinin tutduğu torpaqların sahəsi (mülkiyyət və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədə əsasən, kv. m), 4-cü sətrin 5-ci qrafasında göstərilir.

4-cü sətirdə, yaşayış fondlarının, həyətəyanı sahələrin və bağ sahələrinin tutduğu torpaqların sahəsi üzrə yaşayış məntəqəsinin yerindən asılı olaraq metodiki göstərişin 7-ci bəndinin b) yarım bəndində göstərilən verginin dərəcəsi 6-cı qrafada, verginin məbləği isə (5 və 6 -ci qrafaların hasili) 7-ci qrafada göstərilir.

Formanın 5-ci sətrinin 7-cü qrafasında ayrı-ayrı torpaq kateqoriyalarına görə fiziki şəxsə hesablanmış torpaq vergisinin (1, 2, 3 və 4-cü sətirlərin cəminə bərabər olmalıdır) cəmi göstərilir.

6-cı sətirdə metodiki göstərişin 21-ci bəndinin d) yarım bəndində göstərilən şəxslərin mülkiyyətində olan torpaqlara görə şərti maliyyə vahidinin 10 misli qədər (5500 x 10 = 55000) azaldılmalı vergi məbləği göstərilir.

7-ci sətirdə Vergi Məcəlləsinin 4.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq bələdiyyələrin qərarına əsasən torpaq vergisi üzrə verilmiş güzəşt məbləği göstərilir.

8-ci sətirdə, 5-ci sətirdəki hesablanmış vergi məbləğlərinin cəmindən 6-cı və 7-ci sətirlər üzrə güzəşt məbləğləri çıxıldıqdan sonra fiziki şəxsin ödəməli olduğu vergi məbləği göstərilir.

Forma torpaq vergisi üzrə hesablamaları aparan və şəxsi hesab və rəqəsinə işləyən vəzifəli şəxs tərəfindən imzalanır, onun vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı və cədvəlin tərtib edildiyi tarix göstərilir.

TƏDİYYƏ BİLDİRİŞİ

- _____ (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı)
- _____ (fiziki şəxsin ünvanı)
- _____ (fiziki şəxsin kodu və şəxsi hesab nömrəsi)
- _____ bildirir ki, Sizə Azərbaycan Respublikasının Vergi (bələdiyyənin adı) Məcəlləsinin _____ maddəsinə əsasən 200_ il üçün _____ (rəqəm və sözlə) _____ manat məbləğində _____ vergi hesablanmışdır. (əmlak, torpaq)
- Verginin ödənilmə müddəti: 200_ il 15 avqust tarixədək _____ manat
200_ il 15 noyabr tarixədək _____ manat
- Vergi _____ yerləşən _____ № li hesaba və ya (bankın adı) (bələdiyyənin hesab nömrəsi) bələdiyyənin xəzinəsinə ödənilməlidir.
- Ötən dövrlər üzrə vergi borcu: _____ manat
faiz məbləği: _____ manat
- M.Y. Bələdiyyənin sədri (onun müavini) _____ / _____ / _____ (soyadı, adı, atasının adı) (imza) (tarix)

KƏSİLMƏ XƏTTİ

- _____ Bildirişin kətiyi
_____ (bələdiyyənin adı)
200_ il üçün _____ manat məbləğində
_____ (rəqəmlə və sözlə)
hesablanmış _____ vergisi üzrə tədiyyə bildirişini aldım:
_____ (verginin adı)
_____ / _____ / _____ (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı) (imza)* (tarix)

* Bildiriş sifarişli məktubla göndərildikdə fiziki şəxs tərəfindən imzalanmır.

Bələdiyyələr haqqında sənədlər toplusu

*(Azərbaycan dilində)
Bakı-Qanun-2007*

NƏSİR:

Səhbaz XUDUĞLU

KOMPUTER TƏRTİBATI:

Rəmzi QULİYEV

Anar ƏLİYEV

YİGİCİ:

Aygün QƏMBƏROVA

KORREKTOR:

Məhərrə ƏSƏDOVA

Çapa imzalanmışdır: 05.09.2007

Formatı 70x100 1/16

Fiziki c/v 38,75, s/c/v 54,25

Tirajı 300, Sifariş

Qiyməti 12 manat

QANUN NƏŞRİYYATI

*Bakı, Azərbaycan, AZ 1001,
Nətvəvan döngəsi 1.*

Tel: 437-52-84; 493-84-30

Faks: 498-91-74

E-mail: ms@azdata.net

www: qanun.az
